9
2 L
40

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
10
7 K
14

Ex Bibliotheca
PP. Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

DE REBUS SACRIS

& Eccleſiaſticis

EXERCITATIONES

HISTORICO-CRITICAE.

In quibus

CARDINALIS BARONII ANNALES, ab Anno CHRISTI XXVX, in quo CASAUBONUS deſiit, expenduntur:

Tum & multa

Adverſus BELLARMINUM, LIGHTFOOTUM, PAGIUM, *& alios diſcutiuntur; plurimique Hiſtoriæ & Chronologiæ errores emendantur.*

AUCTORE

SAMUELE BASNAGIO FLOTTEMANVILLEO.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ULTRAJECTI,

Ex Officina GUILLIELMI VANDE WATER

MDCLXXXXII.

Digitized by Google

Digitized by Google

EPISTOLA NUNCUPATORIA

Illuſtribus ac Potentibus Comitatus Zutphanienſis Ordinum Deputatis, nec non Ampliſſimis & Graviſſimis Inclytæ Urbis Zutphaniæ Conſulibus, literarum Patronis, Patriæ Patribus.

ZEno ille Citticus ob naufragium in mœrore jacens, cum ſecundis avibus in Xenophontis libros incidiſſet, his valde delectatus, ad Philoſophiam ſtudia contulit ſua, maximum exclamans, *quam bene fortuna facit quæ nos ad ſapientiam impellit!* Actus ego horrida tempeſtate quæ Galliarum cœlum contrahit, naufragio tandem expulſus auſpicato me huc appuli. Miſerrima quidem mihi fortuna erat, cum mora colligendi ſarcinas nulla daretur exuli. Tota fere ſupellex, uxor, liberi, pars librorum fortunæ lautæ ſatis triſtes reliquiæ. Una ſpes ex-

orabile numen, præſens ſemper ac propitium iis quibus infixus Religionis amor, opes, Patriam, amicos, Chriſtiana cum paupertate commutat. Nec ſpes vana me fefellit, Ampliſſimi Domini, ut vocem in laudes, non queſtum conferre queam: fëlix exilium, quod me veſtras ad oras applicuit. Ingratam Patriam ſanctiori chariorique mutavi. *Patria eſt ubicunque eſt bene:* ſub veſtra vero ditione, Domini Ampliſſimi, multa ſunt & vitæ blandimenta, & jucundæ Libertatis delinimenta. Vos hominibus, non animantibus, imperatis: vos legibus ſecundiſſimis ac æquiſſimis, non cæco impetu animi ſubditos ad obſequium redigitis: vos in ſummam Dei Majeſtatem non involatis. *Sic volo, ſic jubeo, ſtat pro ratione voluntas:* vos ſpirantia in Ordinibus & Conciliis Numinis exempla, domi hominem induitis, manſuetudine, & erga omnes urbanitate: vos novam impotentiſſimamque Dominationem vobis non comparatis in Religionem:

Digitized by Google

nem: nec immerito, Ampliſſimi Domini,
placet vobis æternumque placebit Lac-
tantius ille Cicero Chriſtianus. *Nihil eſt
tam voluntarium quam Religio, in qua ſi
animus Sacrificantis averſus eſt, jam ſubla-
ta, jam nulla eſt.* Placet Nazianzenus ille,
cui prudens antiquitas Theologi nomen
impoſuit. Ὄυπω δὲ χρησιμώτερον τοὺς ἑκόντας ἑ-
κόντων ἄρχειν, οὐδὲ ἀσφαλέστερον, ἐπειδὴ μὴ πρὸς
βίαν ἄγειν τοῦ ἡμετέρου νόμου μηδὲ ἀναγκαστῶς
ἀλλ' ἑκουσίως: *Non tamen conducibilius eſt,
nec tutius, quam ut volentes volentibus præ-
ſint: quando quidem neminem vi duci vult
Lex noſtra, coacteque ac non ſponte gubernari.*

Utinam! iterumque utinam Principes
Sapientiam Calani animo affigerent fa-
miliarius, cujus ad Alexandrum Mag-
num Epiſtolam inſigni laude affecit Am-
broſius Mediolanenſis Epiſcopus. *Amici
perſuadent tibi munus & neceſſitatem infer-
re Indorum Philoſopho, nec in ſomniis vi-
dentes noſtra opera. Corpora enim transfe-
res de loco ad locum: animas non coges fa-
cere quod nolunt, non magis quam ſaxa*

& ligna vocem emittere. Maximus ignis viventibus corporibus dolorem inurit, & gignit corruptionem: ſuper hunc nos ſumus: viventes enim exurimur: non eſt Rex, neque Princeps, qui extorqueat nobis facere quod non propoſuimus. Præclara verba.

Sed curas in Reipublicæ ſalute dum configitis, Domini Ampliſſimi, nec vos Muſarum cepit oblivio. Scholam illuſtrem, ut Hiſtoriæ Sacræ Philoſophiæque cupidi ſuum explerent animum, Anno Chriſti 1686 inſtituiſtis: nec interea vos pietate exolviſtis. Exulem laborantemque Religionem foviſtis; egenis eleemoſynas erogaſtis; profugis Evangelii præconibus ſtipendiâ ſolviſtis; Gallicam Eccleſiam veſtra in urbe condidiſtis; mihique honeſte accerſito, ac laute excepto, novi gregis curandi Provinciam demandaſtis. Triſti itaque recreata fortuna, quæ paſſus eram gravia nunc meminiſſe juvat, ut in Chriſti mei laudes erumpam, beneficiaque Mœcenatum grata memoria recolam.

En gratulationis meæ pignus, Ampliſſimi Do-

Digitized by Google

Domini, in Cardinalis Baronii Annales Eccleſiaſticos, alioſque Sacræ Hiſtoriæ peritos, Bellarminum, Petavium, Pagium, Leightfootium, diatribæ Hiſtorico-criticæ: exiguum ſane munus, ſed animi tamen non adverſum vos ingrati τεκμήριον. Una & vobis, & mihi ſententia eſt, puram ſcilicet Religionem, ac ſalvam Rempublicam tueri: utrique Baronius hoſtis eſt infenſiſſimus. *Puræ Religioni*, cum multis monumentis Pontificis Romani autoritatem, Traditionisque vim, omnem ad memoriam commendare, manibus pedibusque conatus ſit. *Saluti Reipublicæ*, cum ſummam principum autoritatem infra pedes ſui Tarpeii Jovis depravatione turpificati animi tam fœdiſſime deprimat, ut Philippus II. Rex Hiſpaniarum hæc in Baronium edixerit: *Ad nos perlatum eſt Cæſarem Baronium olim S. R. E. Cardinalem --- longa & prolixa diſſertatione verbis & rationibus minus æquis, & modeſtis --- aggreſſum non modo in ſuſpicionem adducere, ſed etiam falſos & injuſtos, & violentos Titulos & origines evin-*

evincere, quarum ope deceſſores noſtri Sereniſſimi reges Siciliæ, ſimul cum Dominio regales, & prærogativas acquiſiverunt -Itaque conſtituimus ne cui cujuſcunque ſit dignitatis -- undecimum tomum cum diſſertatione illa adverſus dictam Monarchiam exponere, habere, vendere, & in regnis noſtris & ditionibus emptitare liceat, mulcta primo delinquenti quingentorum aureorum irrogata. Vobis gladius; mihi calamus: ille in corpora, hic in animos ſtringitur: ille metu, hic argumentis permovet; ambo in graviſſimis hiſce & Eccleſiæ, & Reipublicæ temporibus maxime neceſſarii. Vivite felices, Domini Ampliſſimi & excellentiſſimi, ut & Reip. & Eccleſiæ emolumento longum eſſe valeatis; vobisque addictiſſimo ac obſequentiſſimo Samueli Basnagio Flottemanvilleo ſingularem benevolentiam, ſempiternumque amorem præſtate.

Zutphaniæ XII. Kal. Sept.
anno æræ Dom. 1691.

IN

IN EXERCITATIONES
HISTORICO-CRITICAS
Reverendi, Doctiſſimique VIRI,
D. SAMUELIS BASNAGII,
Flottemanvillei, Eccleſiæ Gallo-Belgicæ apud Zutphanienſes Paſtoris vigilantiſſimi.

AUgiæ Alcides ſtabulum purgaverat, unde
Sordes Alpheis eluit unus aquis.
Cæſaris *Annales purgare* Caſaubonus *orſus,*
Viribus at ſordum copia major erat.
Quis queat infandas artes, mendacia, fraudes,
Quis queat innumeros enumerare dolos?
Pontificis ſolium fulcire Baronius ardet,
Scilicet hinc mendax naſcitur Hiſtoria.
Ut quondam Alcides feſſo ſucceſſit Atlanti,
Basnagi, *Herculeæ ſuſcipe mentis opus.*
Neve reformida ſtabuli ne ſordibus unquam
Fuſceris, nomen clarius inde feres.
Amphitryoniades, odiis Junonis iniquæ
Excluſus terris, ſidera ſumma tenet.
Basnagides, *odiis agitatus Regis iniqui*
Exul, in æthereas nititur uſque domos.
Cumque Caſaubonia Basnagia *gloria ſurgit,*
Nobile par, junctis paſſibus aſtra petit.

JOH. LOMEJER,
Eccl. Zutphanienſis Paſtor. Hiſtor.
& Phil. Pract. in illuſtri ſchola Profeſſor.

** Reve-

Digitized by Google

Reverendo & Clariſſimo V I R O

D. SAMUELI BASNAGIO,

Flottemanvilleo, Eccleſiæ Gallo-Belgicæ apud Zutphanienſes Paſtori facundiſſimo, Animadverſiones ſuas in Annales Cardinalis Baronii edenti.

GRajus homo immenſos libros mala magna vocavit;
Nec puncto vates fallitur ille meo:
Flumina nam veluti, vires creſcentibus undis
Dum largitur hyems, plus lutulenta fluunt;
Sic ſæpe immanis multoque volumine turgens
In lucem prodit non ſine ſorde liber;
Pumice jam quamvis arente ſit ille politus,
Et quamvis cedro & ſindone comptus eat;
Purpura quin etiam quamvis commendet, & arma
Munierint illum Cæſaris atque Papæ:
Seu quod, cum nimio languet mens ægra labore,
Inſerpunt chartis tunc quoque digna lini;
Seu quod nonnullis feſtino ſcribere pulchrum
Multa ſtylo, lima queis opus atque mora:
Nec tantum hoc, Tameſis bibitur queis, Sequana, Rhenus,
Experti; haud puram fert quoque Tybris aquam:
Hinc illa a priſcis Romæ faſtidia ſeclis,
Hinc ronchi, naſus, Rhinocerosque, tuus:

Anna-

Digitized by Google

Annales Voluſî hoc, Marſi & teſtatur Amazon
Riſa, quot & tales pagina priſca refert:
Nunc Tyrio ſplendens teſtatur charta Baronî
Murice, non modio qui ſua ſcripta fuit,
At plauſtro admenſus Latio, Phœbi orbe peracto
Vix uno ut poſſint omnia rite legi:
Contineant hæc multa licet digniſſima cedro,
Authoriſque oſtro quo nituere comæ;
Traxerunt tamen & fæcem properata lutumque,
Augiæ ſtabulum hac ut quoque parte voces.
Inde Caſaubonus multum deterſerat, ille
Alcides verus, Gallia, luxque tua;
Aſt aliis tamen Augiam, cœniqne reliquit
Tergendum haud, vita deficiente, minus;
Quos inter quantas, Samuel doctiſſime, ſordes
Eluis, errorum quantaque monſtra domas!
Humanarum aliquis rerum ſi ſenſus in umbris
Quæ ſuperas ſedes arvaque læta colunt,
Magna Caſauboni lætabitur umbra, nepotem
Tam clarum auxilium ſuppeditaſſe ſibi.
Tu modo, de rebus veluti male olentibus aurum
Cordatus medicus divitiaſque legit,
Æternum nomen fulvo pretioſius auro,
Ex iſto tibi ſic perge parare fimo.

JOACHIMUS LANSSINCK. J. V. D.

E L E N C H U S O P E R I S,

Seu ſingularum ejus partium.

Ad ANNUM 35. NUM. 1.

DE *advenis diſperſis error Baronii, & a Scriptura & ab ipſo Baronio confutatus. Qui ſponte migraverant in alias Regiones, aut per bella patriis ejecti ſedibus ante commotam Eccleſiæ Hieroſ. perſecutionem, ad Judæos diſperſos pertinent. Inſignis Joſephi locus.* 4

De Helleniſtis quibus Evangelium inſtillavere profugi ex diſperſione Hieroſol. An ſint Judæi Græcis Bibliis utentes? Clariſſ. Virorum, Scaligeri, Petavii, Lightfooti, affirmantium ſententia ad examen revocata. Helleniſtas Religionis Judaicæ proſelytos eſſe, argumentis oſtenditur. Præceps Lightfooti Bezam vexantis cenſura. Orientales Nationes ex Scripturæ phraſi τοῖς Ἕλλησιν *annumerandas eſſe, & qua de cauſa, declaratur. An Helleniſtæ Antiocheni Ethnicos agerent? Ajentis Petavii opinio multis rationibus rejicitur. An apud Lucam Act. 11. 20. Helleniſtæ diſcrimen ſtatuat inter Judæos purioris ordinis, & indignioris? Aſſerentis Lightfooti ſententia refellitur. Viri Clariſſimi contradictio. Helleniſtas proſelytos fuiſſe, tum ex orto Helleniſtarum murmure, cui comprimendo Nicolaus proſelytus in Diaconum electus, tum ex diſſenſione inter Hebræos verſioni* τῶν *Lxx. adhærentes, & Judæos Hebraïca Biblia legentes, oſtenditur. Argumentum ex Novella Juſtiniani illuſtratur. Cur Proſelytus Antiochenus Diaconis permixtus, ex Joſepho conjectura.* 5. 6.

Ad ANNUM 35. NUM. 2.

An in diſperſione Eccleſiæ Hieroſolymitanæ ſoli Apoſtoli manſerint in Urbe? Quid apud Lucam Omnes? *Act. 8. 1. Baronii a vero abhorrens ſententia. De* 120. *Evangelii Præconibus fugam maturantibus opinio Lightfootiana multis confutata argumentis. Explicatio veriſimilior. Cauſæ cur Apoſtoli ſe in fugam non contulere. Apollonii Traditio. De profugorum numero otioſa a Purpurato mota quæſtio, quæ & ab eo male ſolvitur. Athanaſii verſio emendata.* 10

Ad ANNUM

Ad ANNUM 35. NUM. 3.

De Lazaro, Magdalena, Joſepho, navi impoſitis. Acta Magdalenæ, Marthæque apud Vincentium Bellovacenſem fabulis referta. Traditio Maſſilienſium Advenarum compluribus argumentis falſi poſtulata. 1. Ex ſtatu Judæorum qui tunc mortem exiliumveViris Clariſſimis imperare non poterant. 2. Ex ſuppliciis in uſu apud Hebræos, quibus moris non erat damnatos navi imponere. 3. Ex Lucæ ſilentio magni hac in cauſa ponderis. 4. Ex criterio judicandarum falſarum Traditionum. Natalis Alexandri ad Euſebium exceptiones examinantur. Ex Actis Eccleſiarum, more antiquo, aliiſque rationibus oſtenditur triſtis in Magdalenam lata ſententia inſolentem eſſe non potuiſſe. Jacobus Januenſis, Vincentiuſque Bellovacenſis teſtes ſubleſtæ fidei. 5. Ex ſermonibus Gregorii Magni, & Bernardi de Magdalena. 6. Ex vita Dionyſii quem Natalis Alexander pro Areopagita habet. Magdalenam in Gallia non obiiſſe ex Antiquitatis fide demonſtratur. Clariſſimus Launoius a telis Pagianis defenſus. Græcos & Latinos multis poſt Chriſtum ſeculis perſuaſiſſimum habuiſſe Magdalenam ſupremum diem obiiſſe Epheſi. Lazarum Maſſilienſibus in Epiſcopum non fuiſſe impoſitum, multis argumentationibus colligitur. Lapſus Launoii circa Epiphanium. De Maximino Aquenſi Epiſcopo fabula. Lites Vezeliacos inter Monachos & Sammaximinenſes Dominicanos de Magdalenæ Reliquiis. Quæſtionis concluſio. 13. 14

De Joſephi Arimathenſi in Angliam appulſu. Nil opus eſſe hac Traditione removendo a cervice Eccleſiæ Anglicanæ Pontificis Romani jugo. Conceſſo Evangelium e Romanis in Britannos manaſſe, nil poteſtatis apponeretur Romanæ Eccleſiæ in Anglicanam, quod argumentis compluribus ex Epiphanio, Synodis Conſtantinopolitana, Epheſinaque comprobatur. Peregrinatio Ioſephi Anglicana rejicitur. Ex Theodoreto, Nicephoro, rationeque impugnatur. Legatio Fugatii & Damiani, rogante Lucio Britannorum Rege, falſi poſtulat Joſephi appulſum in Angliam. Ab Eleutherio Damianum Fugatianumque in Britanniam miſſos non fuiſſe, multis confirmatur. Germana Anglicanæ Eccleſiæ antiquitas. Ejus incunabula, non ſecus ac Gallicanæ, ſecundo debita ſeculo. Caſus fidei Britannicæ fluctu Saxonico oppreſſæ. De expeditione Auguſtini in Angliam. Oſtenditur contra Bellarminum, Perroniumque, multis in Britannia locis Chriſti Religionem extinctam non fuiſſe. In aliis a Columbano fuiſſe ante propagatam quam a Gregorio mitteretur Auguſti-

Digitized by Google

nus. Certamina Epiſcoporum cum Auguſtino de ritibus a ceremoniis Romanorum multum diverſis, quæ ex Antiquitatis monumentis illuſtrantur. 26. 27

Quid Marco βουλευτὴς c. 15. v. 43? Sententia Lightfooti. An Joſephus Buleuta, quia & Sacerdos erat & de Liturgia publica conſulebat? Rejicitur Lightfootiana explicatio. Græcis, Latiniſque Buleuta munus politicum ſonat. Teſte Spartiano nec non Budæo. Veroſimillimum Joſephum fuiſſe Concilii magni Senatorem confirmatur. 35

Ad ANNUM 35. NUM. 9. & 11.

De Petri Joanniſque legatione ad Samaritanos. Vis vocis ἀποςέλλειν. Chamierus notatus. Legatio Petrina tædium movens Eccleſiæ Rom. procis. Papa olim miſſi: exempla ſuppeditantur a Paulo Diacono. Objectiones Baronii ſolvendo Evangelicorum argumento. Miſſio Chriſti legationis Petrinæ non arripit ſimilitudinem. Hac exceptione oſtenditur Petrum conventu Apoſtolico eſſe inferiorem. Exemplum Baronianum de miſſo Iſmaele, Judæorum Pontifice, ad examen revocatum. An Pontifex Hebræorum nulli ſubditus. Sententia Baronii argumentis compluribus confutata. An Regia imperia perferret? Negantium Annalium aſſertio falſi damnata. Jure Regio, non Prophetico, Abiathari Pontificalem fuiſſe abrogatam. Antonii Pagii opinio negantis Petrum & Paulum ex æquo Capita Eccleſiæ eſſe conſtituta, refellitur. 37. 38

Ad ANNUM 35. NUM. 9.

An Samaritani Spiritum Sanctum a Gentibus ignoratum impugnarint? Baronii incuria. Perſonam Spiritus Sancti perinde Samaritanis ignotam ac Ethnicis, multis probatur. Lapſus Clariſſimi Bezæ. Joannis Baptiſmo formulam Chriſtianorum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. affixam non fuiſſe. Quid Spiritus Sanctus Judæis ſignificet? Novus Baronii error circa Epiphanium, apud quem de pugna Samaritanorum in Spiritum Sanctum ne μῦ quidem. 44

Ad ANNUM 35. NUM. 2.

De Sacri Theſauri Cuſtode. Γαζοφυλάκιον quid ſignificet Joanni. 8. 20. Vocis explicatio, unde occaſio de Vellere aureo arrepta. Gazophylacium Novo Teſtamento homonymum, quod & comprobatur autore Joſepho. Sacri Ærarii opes. An ſervandis tantis opibus unus præfectus? Affirmantis Baronii opinio Rabbinorum placitis contraria. De Catholicanis, eorumque munere. De binis ſacri Theſauri Cuſtodibus, ſive Catholicanis, Traditio a Joſepho diſſidens.

Digitized by Google

dens. Unum fuiſſe Ærario præfectum multis rationibus oſtenditur. An Cuſtos ille Pontifici dignitate proximus? Affirmantis Baronii ſententia rejicitur. An perpetuus Sagan Cuſtodem Ærarii emineret? Saganis munus ad examen revocatum. Figmentum eſſe Rabbinorum, contra Scaligerum, Caſaubonum, Lightfootum, ex ratione & Joſepho declaratur. An Anna Ἀρχιερεὺς Luc. 3. fuerit Sagan. Scaligeri aliorumque ſententia confutatur. An Anna Pontificatus dignitatem civilem deſignet: Seldeni, Baroniique opinio refellitur. Vero proprius alternis Cajapham Annamque functos eſſe Pontificatu. Lapſus Caſauboni circa Joſephum. 45.46

Ad ANNUM 35. NUM. 13.

De impoſitione manuum. Non incognita Ethnicis ceremonia. Numa Pompilius impoſita manu conſecratus. Ritus ille apud Judæos frequenter uſurpatus. Ratio hujus diſciplinæ. Sententiæ Grotii & Sanctii rejiciuntur. Alia veroſimilior. Variæ ſpecies impoſitionis manuum. 1ª. Conſecrandis victimis adhibita. 2ª. Benedicendis adjuncta, quæ teſte Tertulliano, manavit in Baptiſma. 3ª. Χειροθεσία ad ſanandos ægros, cui inſerenda illa Ananiæ apud Lucam. 4ª. Ad conſecrandos Presbyteros. An a Judæis in ordinandis ſuis Presbyteris adhibita? Sententia Lightfooti fretu autoritate Maimonidis rejicitur. Veroſimilius Χειροθεσίαν a Judæis fuiſſe adhibitam ævo Chriſti. De impoſitione manuum apud Chriſtianos. 1. Curatoria; quæ exemplis illuſtratur. 2. Catechumenorum. 3. Pœnitentium, quæ tergemina. 4. Ordinationis, cujus myſteria explicantur ex Dionyſio & Amalario. 58

Ad ANNUM 35. NUM. 13.

De Confirmatione. Nullum hujus Ceremoniæ veſtigium ineſſe in Χειροθεσίᾳ Apoſtolica. Latina Confirmatio vacua impoſitionis manuum, teſte Florentina Synodo. Audacia Bellarmini quærentis manuum impoſitionem in cruce pollice facta, refellitur. Ficta Mimatenſis Apoſtolicæ Χειροθεσίας effigies in alapa, Confirmato impacta. An Apoſtoli confirmandis Baptizatis adhibuerint Chriſma? Inventa ἀνιστορικὰ Maldonati refutantur. Dona extraordinaria Spiritus, impoſitis manibus collata, ætate Apoſtolica non evanuiſſe, ſed & temporibus Irenæi adhuc perduraſſe. An impoſitione manuum Chriſma Lucas complexus fuerit? Affirmantis Eſtii ſententia compluribus argumentis exploſa. Ingens balſami precium pauperes Apoſtolos ab ejus uſu prohibuit. Oſtenditur contra Clariſſimos Viros Pearſon, Hammundumque, in Apoſtolica

Digitized by Google

poſtolica manuum impoſitione Confirmationis ſuæ nullum eſſe veſtigium. Philippum Evangeliſtam Epiſcopos eminentem, aptumque hodiernæ Confirmationi Præſulum adminiſtrandæ, expertem eſſe autoritatis imponendæ manus, de qua Act. 8. agitur. Effecta hujuſce Χειροθεσίας ab Epiſcopali multum diſcrepare. 65. 66

Ad ANNUM 35. NUM. 14.

De antiquitate Confirmationis. Examinatur Clar. Pearſonii de Chriſmate ſtatim poſt Tempora Apoſtolorum in Confirmatione adhibito, ſententia. Chriſma in Baptiſmo, Confirmationeve, nullo veſtigio in Patribus, Tertulliano antiquioribus, reperiri. Argumenta ex Juſtino Irenæoque in Ceremonias Baptiſmo additas. Balſami uſus a Valentinianis in Baptiſmum introductus. Impoſitio manus Baptizatis collata, ab inſtituentibus Apoſtolis non manavit. De Baptiſmo ſimplici, & ſolemni. Baptiſmi Chriſma ex quo tandem conflatum. Confirmationis Sacramentum Apoſtolicam Traditionem non eſſe, ex variis adminiſtrandi ritibus probatur. Baronii in Chriſmatis quæſtione, ſive incuria, ſive verſutia. Confirmationem non in qualibet unctione, ſed & frontis, & Epiſcopali eſſe quærendam. Cauſa inſtituti Chriſmatis. 1ª. honor & pompa Religioni conciliandæ. 2ª. Remedium offendiculo mortalium, de ſimplicitate diſciplinæ male exiſtimantium. 3ª. Animorum inclinatio ad res Divinas duplici via exhibendas, quod exemplis declaratur. An manus impoſitio diverſa a Baptiſmo ſolemni pars fuerit? Affirmans Clariſſimi Valeſii aliorumque ſententia refellitur ex Tertulliano, Cypriano, Patribus Eliberitanis, Leone. An frontis unctio Baptiſmo ſolemni inſerenda? Negantium Latinorum opinio compluribus argumentis impugnata. Lapſus Cabaſſutii circa Amalarium de impoſitione manuum. Notabilis Caſſandri de Confirmatione obſervatio. Geminus error Baronii circa Euſebium coarguitur. Plurimæ in hodierna Confirmatione novitates, antiquæ alienæ. 74. 75

Ad ANNUM 35. NUM. 13.

An Confirmatio, manusve impoſitio, ſolis conceſſa Epiſcopis? Uſus Antiquæ Eccleſiæ varius, quo demonſtratur Confirmationis diſciplinam non manaſſe ab Apoſtolis. Conſuetudo Eccleſiæ Rom. ſolis Epiſcopis Confirmandi contribuens Autoritatem. Argumenta ex Innocentio, Gregorio Magno, Amalario, Rabano: quorum ſententiæ Theologi inſignes Latinæ Scholæ adhæſere. Aliarum Eccleſiarum ritus diverſus. Pugnæ Latinorum de Miniſtro Confirmationis. Ante

Sylveſtrum

Digitized by Google

Sylveſtrum jus diſpenſandi & conficiendi Chriſmatis, Presbyterorum in Eccleſia Rom. fuit. De inſigni Gregorii ad Januarium Calaritanum Epiſtola. Corruptam fuiſſe oſtenditur, ac reſtituitur. Conceſſam eſſe Presbyteris manuum impoſitionem, contra Baronium, Clariſſimumque Ceſtrienſem probatur ex Clem. Alex. Eliberitana Synodo, Ambroſiaſtro, liturgia Æthiopum. Quâ de cauſa in jus præſulum conceſſit Confirmatio? Manus impoſitionem ad Presbyteros etiam pertinere, Cypriani ſententia fuit, & argumentis declaratur. 91

Ad ANNUM 35. NUM. 17.

De Confirmationis efficacia. Quam Chriſmati ſuo vim Baronius contribuit, ad Solemnem Baptiſmum pertinere, teſtimoniis Nazianzeni, & Damaſceni probatur. De Charactere, altero Confirmationis effectu. Inventum eſſe cum ratione & Antiquitate pugnans, breviter demonſtratur. Incognitus Character Rabano, Amalario, Straboni, Lombardo; dubius Scoto. Confirmationem non fuiſſe Sacramentum Antiquis oſtenditur, cum Novatianis Chriſma rejicientibus, tum inſigni Bedæ loco. Æthiopes, Neſtorianique Sacramenti Confirmationis inſolentes. 100

Ad ANNUM 35. NUM. 20.

De Simone Mago. Vix a Joſephi Simone ille Lucæ diverſus. An pro Summo Deo Simon adorari voluerit. Hæc Antiquorum Traditio ad examen revocatur. De Simone multa patrum ἀσύστατα. Pugna Auguſtini cum Epiphanio. De Summa Divinitate non potuiſſe ſe jactare apud Judæos, vel Samaritanos, quibus expectatus Meſſias, homo divinus quidem erat, non Jehova. Nec potuiſſe imagines a Simone, vel Judæo, vel Samaritano, ad cultum proponi ſine ſcandalo. Alia argumenta in Summam Simonis Divinitatem ex Tertulliano, Epiphanio, Theodoreto, licet ad Vulgi opinionem abeuntibus. Fons antiquæ, de uſurpata a Simone Numinis Majeſtate, Traditionis aperitur. 103. 104

Ad ANNUM 35. NUM. 26.

De Duce Samaritanorum a Pilato fuſo. An ille a Simone diverſus? Negantis Baronii audax conjectura refellitur, cum Joſepho, tum ratione. Veroſimile Ducem ſecuri percuſſum. Simonem non in tanta gratia apud Samaritanos fuiſſe, ſi ejus a Pilato deletæ copiæ. De Simonis libris alia Baronii conjectura rejicitur. 111

Digitized by Google

Ad ANNUM 35. NUM. 27.

De Eunucho Candaces converſo. Ejus vocatio ſignanter ab Eſaia prædicta. Lapſus Nazianzeni nomen Candaces ejus ſervo affigentis. Quænam illa Candaces. Cur Reginæ Æthiopum agitata mentio, Regis omiſſa? Quæſtionis explicatio ex Autoribus & Sacris & Prophanis. Oraculum Eſaiæ Eunucho Candaces accommodatum. Lud Æthiopia eſt. Eunuchi Patria Meroe, non Arabia. Nulla Æthiopia Arabica, quod contra Clar. Lightfootum probatur. An Æthiopum Religio ad Judaicæ Chriſtianæque ſimilitudinem accedebat? Affirmantis Baronii graviſſimus error autoritate Strabonis, & Plinii, rationeque refellitur. An Circumciſionis diſciplina ex Ægyptiis in Judæos manaverit? Baronii Marſchamique ſententia compluribus argumentis evertitur. An Judæis Æthiopum nomen impoſitum ab Herodoto? Ajentis Baronii error ex ipſo Herodoto coarguitur. De Religione Eunuchi antequam Chriſti teneret diſciplinam. Lapſus Baronii, non unum Euſebium, ſed & Chryſoſtomum, & Nicephorum exiſtimaſſe Eunuchum fuiſſe Ethnicum. Vero ſimilius non fuiſſe proſelytum. Quæ Græcis ſacrificia conceſſa Hieroſolymis? An Cornelii Baptiſmus Eunuchi converſioni prævius? Quæſtio Chryſoſtomi, cur ab Angelo Eunuchus ad Philippum non adductus eſt, ſolvitur. 112, 113

Ad ANNUM 35. NUM. 27.

Explicatur verſus 26. c. 8. Act. De Gaza urbe ſententia Lightfooti expenditur. Utri, viæ, an urbi, addendum deſertæ *epithetum? Oecumenii ſententia Lightfootiana veriſimilior. Lapſus Eruditi Viri circa Sozomenum, atque contradictio.* 126

Ad ANNUM 35. NUM. 28.

Exemplum Eunuchi legentis Scripturam imitandum, judice Chryſoſtomo. Aurea Sancti hujuſce Patris verba. Olim lectioni ſcripturarum incubuiſſe pueros, mulieres, milites, Reges, compluribus exemplis declaratur. Inventa Eruditi Simonis de prohibita lectione Scripturæ, refelluntur ex Clem. Alex. Chryſoſtomo, Auguſtino, Theodoreto. Diurnis nocturniſque manibus Sacri Codices terebantur. Egregium Monachi Marciani Exemplum. Ordo legendæ Scripturæ ex Nazianzeno, Hieronymoque declaratur. 128

Ad ANNUM 35. NUM. 29.

De Caligula hoc ipſo anno ad imperium evecto

evecto anſa erroris Baroniani. Nodus in Dione difficilis. Qui Cajo Caligulæ Traditum Imperium. Cujus hæres Tiberius Druſianus Tiberii Teſtamento relictus eſt? Quæritur ex Suetonio difficultatis ſolutio, ut tamen ſemper aqua hæreat. 134

Ad ANNUM 35. NUM. 29.

De Tiberio rogante ſenatum ut Chriſtus inter Deos referretur. Traditio Tertulliani ad examen revocata. Argumentum Clariſſimi Hueti pro affirmante ſententia, vanum eſſe ex Juſtino oſtenditur. Differentia inter Tertullianum, Euſebium, Chryſoſtomum, de hac Dominica Apotheoſi. Pugna Tertulliani cum Luca. Nomen Chriſtiani Diſcipulis non additum fuiſſe ante Claudii Imperium. Veroſimile non eſſe de Chriſto Deo Tiberium ſibi induiſſe perſuaſionem. An Pilatus ad Tiberium ſcripſerit de Divinitate & miraculis Domini. Refellitur ajentium opinio, multis argumentis. Chriſto Pilatus hoſtis. Fidem Dominicæ Reſurrectioni non addidiſſe probatur. Epiſtolæ Pilati falſæ. De Actis publicis ſub Pilato. Nulla fuiſſe Pilati Acta de Chriſti miraculis. Acta a Juſtino memorata ſubdita eſſe, multis oſtenditur. Non flagitatam fuiſſe a Tiberio Chriſti Apotheoſin demonſtratur. 1. Ex odio Tiberii in Judæos, cujus cauſa explicatur. 2. Ex negligentia Tiberii in Deos. 3. Ex autoritate ejus in Senatum. Solutiones Clariſſimi Ceſtrienſis rejiciuntur. Verba Tertulliani ſuis ponderibus examinantur, unde novum argumentum ducitur. De Actis Pilati a Maximino divulgatis. Ceſtrienſis notatus. 136

Ad ANNUM 36. NUM. 1.

De Anno Paulinæ converſionis. Obſcura Quæſtio: nec certis argumentis definienda. Martyrologii Rom. ſententia Baronio arridens a Thoma, Mimatenſi, aliiſque Romanæ Scholæ Theologis rejecta. Annus defuncti Stephani & baptizati Pauli unus & idem. Anno Aſcenſionis Dominicæ nec hic ſacris undis expiatus, nec ille ad mortem miſſus. Error Baronianus de Oecumenio. Martyrologium Rom. ſibi conſtare non videtur de tempore mortis Stephani & Paulini Baptiſmi. Dies Stephani emortualis 26°. Decembris non eſt illigandus. An ſeptennium a morte Chriſti ad Stephani Martyrium interceſſerit? Clariſſ. Virorum Capelli, Valeſii, Spanhemii ſententia refellitur, multis ex Hiſtoria, cum Sacra, tum Prophana, ductis argumentis. Ingens Valeſii contradictio. Opinio Lightfootiana de anno Pauli converſi, rejicitur. Ejus contradictio. Petaviana ſententia de anno baptiza-

Digitized by Google

ti Pauli fundamentum convellitur ex Joſepho, & Sulpitio Severo. Veroſimilior opinio de Stephani morte Paulique converſione, An. Dom. 37. quæ Scripturæ Hiſtoriæque phænomenis ſatis apte cohæret. 150.151

Ad ANNUM 36. NUM. 5.

De Paulo adoleſcente Baronii Critica. Quid Lucæ νεανίας*? An juvenem audacem vehementiſque animi ſignificet? Frigida Purpurati Critica a Jeſuita Petavio caſtigata. Opinio Lightfootiana a Baroniana non multum abludens, exemplis refutata.* בחור *Hebræis adoleſcentem ſignificat, vel abſque ad ſtrenuitatem habitu. Cur juvenis dicatur* בחור. *De Paulina ætate vana Baronii conjecturæ. Maturum fuiſſe conſilio, cum baptizatus, ſenem, cum ad mortem miſſus eſt, ut certiſſimum, ſic quot annos vixerit, incertiſſimum.* 161

Ad ANNUM 36. NUM. 4.

Error Baronianus de Religione Regis Aretæ. Non fuiſſe hoſtem, ſed tenacem Judaiſmi, oſtenditur ex Joſepho. Idumæi ab Hyrcano Circumciſionem admittere coacti. Confirmatur & Aretæ Religio, cum ex provincia data Paulo perſequendi Damaſcenam Eccleſiam, tum ex nuptiis Herodis cum Aretæ filia. 163

Ad ANNUM 36. NUM. 10.

De mutato Pauli nomine. Cur ante legationem Cypriam ſemper Saulus, poſt vero Paulus ſemper vocetur? Sententia Hieronymi, cui & nonnunquam adhæſit Auguſtinus, & a nonnullis, Origene antiquioribus, propoſita, rejicitur. Ambroſiaſtri abſurda. Ingenioſæ Clar. Spanhemii rationes, quibus tamen æqua hæret. Origenis opinio veroſimilior. Paulum ante Baptiſmum binominem fuiſſe oſtenditur. Ex quo miſſus præcipue ad Gentes, Ethnico ſuo nomine donatus eſt in æternum. Vanæ Baronii objectiones. 164

Ad ANNUM 36. NUM. 12.

De mutato Pauli nomine Baroniana ſententia. An Saulo Pauli nomen additum a Sergio Proconſule? Refellitur opinio. Exemplum a Baronio petitum ex Joſepho, affectum errore gemino. Joſephus a Veſpaſiano, non a Tito, civitate donatus; nec a Flavia familiæ cognomine inſignitus. 168

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

De morte Philippi Tetrarchæ. Viri cum æquitas, tum modeſtia. Exemplum inſigne ex Joſepho. Tempus Philippææ in Tetrarchia Præfecturæ. Cenſura

ſura Baroniana de Joſephi Chronologia circa annos Herodis Magni, Philippique ejus filii. Joſephi locus de Philippæis annis corruptus, emendatur. Error Clar. Pagii ex Librariorum vitio colligentis Herodianos annos. Philippum non ante abiiſſe ad plures quam Vitellius, Vir Conſularis, Syriæ præficeretur, quo Criticæ Paganæ nævus aperitur. Sinceram eſſe Joſephi cum de Herode, tum de Philippo, Chronologiam, contra Baronium aliquot argumentis demonſtratur. Fundamentum Baronianæ & Cenſuræ, & Chronologiæ, de annis & Philippi & Herodis, vaniſſimum, in errore Librariorum collocatum. Non 15°. ſed quinto & viceſimo Herodem a Parente ſuo Galilææ impoſitum, oſtenditur: quo probato, argumentatio & Chronologia Baroniana evaneſcit, atque diffluit. 169

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

An Patres ab Anno Julii Cæſaris emortuali faciant annorum Auguſteorum initium? Chronologia Baroniana, Paganaque ad examen revocata. Obſervabilia ad tractandam materiam, quæ & coarguendis Baronii erroribus multo ſunt uſui. Faſti a Julio Cæſ. emendati. Dionis, Macrobii, Cenſorinique diſcrimen de diebus Anno confuſionis intercalatis. Annus in Chronologia Pagiana oblivione obrutus. Modi annos Auguſteos numerandi diverſi. Baronii lapſus circa Librum de Oratoribus. Tertullianum, Euſebium, Epiphanium, Oroſium, Caſſiodorum, Autorem Breviarii Temporum, principium Æræ Auguſteæ ab Anno Julianæ Editionis 3°. Hirtio ac Panſa Coſſ. deducere, probatur contra Baronium, Eruditumque Anton. Pagium. Ejus exceptiones ad Euſebium & Epiphanium confutatæ. Error Baronianus circa Horatium ex Dione coarguitur. Σφάλμα cum Paganum in Æra Antiochena; tum Baronianum, de capta Alexandriæ menſe. Vitium Baronii de intercalationis vitio. 174. 175

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

De imperata ab Auguſto totius Orbis Deſcriptione. Quid apud Lucam πᾶσα ἡ οἰκουμένη? Ingenioſa eruditi Binæi explicatio ad examen revocatur. An ſolum Orbem Iſraeliticum Divinus Scriptor deſignarit. Rationes dubitandi. 1ª. Quod N. Teſtamenti Scriptores hanc phraſim nunquam adhibuerint deſignandæ Judææ: imo apud Lucam, 4. Act. 11. Orbem Romanum ſignificat. 2ª. Quod phraſis magnificentior eſt quam ut Regnum Herodis, centum milliariorum amplitudine minus, deſignet. 3ª. Quod Edictum Auguſteum ad Breviarium

Imperii Rom. conficiendum pertinere videatur. An eodem momento Temporis Deſcriptio mandata, & executioni mandata? Cur ſilentio prætermiſſa ſit, conjectura. 4ª. *Quod ſi deſcriptio in ſolo Herodis regno peracta, æque magnam Joſephi ſilentium movet admirationem, ac ſi ubique gentium Rom. Imperio facta ſit. Joſephi locum a Clariſſ. Binao ad Deſcriptionem accommodatum, nec ad illam pertinere, & ea ſignificare quæ Deſcriptioni antevertere.* 183. 184

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

De ἀπογραφῇ jubente Auguſto peracta. Sententia Scaligeri. An bis Quirinius in Judæam miſſus peragendæ Deſcriptioni? Viri Illuſtriſſimi ſententia validiſſime a Valeſio, nec immerito impugnata. Eruditiſſimi Hueti Abrincenſis Præſulis opinio, ad examen revocata. Nec aliis opinionibus ſimpliciorem eſſe, nec ſeſe anguſtiis facilius expedire oſtenditur. 1°. *Quod nullis argumentis nititur illa diuturnitas quam Cenſui peragendo contribuit.* 2°. *Quod Suetonius Cenſus nomine Judæam non complexus eſt.* 3°. *Quod maximas a Chronologia patiatur difficultates.* 4°. *Quod unam Judææ Deſcriptionem Saturninum inter & Varum dividat. In verbis Lucæ Cyrenium eſſe retinendum, nec pro illo reſtituendum ſive Saturninum, ſive Quintilium, contra Viros Clar. Huetum, Valeſiumque, probatur. An Saturninus Quirinio ſubordinatus Cenſui peragendo? Affirmantis Doct. Antonii Pagii ſententia compluribus argumentis reſellitur. Quam rejecit Lucæ explicationem Caſaubonus, veroſimillima eſt. Gemina Deſcriptiones: prior a nullo Præſide Rom. poſterior a Quirinio executioni data. Errores Valeſii, Petavii, Scaligeri, reſelluntur ex Joſepho. Demonſtratur contra Petavium Quirinium in agendo Cenſu Præfectum fuiſſe ordinarium: contra Scaligerum, non ſolam Archelai Tetrarchiam, ſed & Syriam Deſcriptioni Quiriniana fuiſſe ſubditam. An Saturninus Syriæ Præfectus, cum Deſcriptio, naſcente Chriſto, facta eſt? Affirmantium Petavii, Pagiique Chronologia rejicitur. Veroſimilius Varum adminiſtraſſe Syriam. Rationibus probatur Lucæ de Deſcriptione narrationem, licet a Joſepho omiſſam, in dubium non eſſe adducendam.* 190. 191

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

An unus Syriæ Præſes Varum inter & Quirinium incognitus? Aientis Pagii ſecundum Noriſium opinio rejicitur ex Dione. Hac ex ſententia non unus, ſed plures Anonymi admittendi.

mittendi. Sentius Saturninus, qui Anno V. C. 735. Collega Lucretii Viſpalionis fuit, Cajus, non Cnejus a Dione ſcribitur, ut a Pagio exiſtimatum. 200

Quibus & Conſulibus, & Anno, Chriſtus ortus eſt? Geminum Domini Natale, verum, & Dionyſianum. Dionyſiani vitium, cum Antiquorum opinione pugnat. A Matth. Paris aliiſque dudum improbatum, cum Scriptura Hiſtoriaque non conſentit. Baronii in Joſephum inſtantiæ refelluntur. Ejus & lapſus a Caſſiodoro indicatur. Anno Juliano 41. editum Chriſtum eſſe vero proximum, quod ex obitu Herodis aſtruitur. Criterium ex annis Dominicis e Luca deſumptum non deſignare verum Chriſti Natale, oſtenditur. Inſigne argumentum in hanc Scaligeri, & bene multorum ſententiam ex Philippei imperii Epocha. Lightfooti de annis Chriſti Chronologia a vero longiſſime abhorrens. Petavii temeraria aſſertio rejicitur. Explicatur percelebris ille Lucæ verſus 23. c. 3. Vana Scaligeri conjectura. Veroſimillima Janſenii explicatio confirmatur. Contra Baronium, qui Lentul. & Meſſalin. Coſſ. habuit annum non fuiſſe biſſextilem, oſtenditur. Error ejus circa Dionem. An Auguſtus Æmilii Pauli Collega in Conſulatu? 203

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

An Chriſtus 25. Decembris die in lucem editus. De conſenſu Orientis & Occidentis præceps Baronii judicium. Ante 4um. ſeculum dies Natalis Dominicus 25. Decembris non illigabatur. Ante Chryſoſtomum Orientalis Eccleſia cum Occidentali diſcrepabat. Probatur diſerte ex Chryſoſtomo & Joanne Nicano. Clementis Alex. temporibus dies Natalis non affigebatur Decembri. Quid Pachon menſis? An December? Ajentis Pamelii figmentum convellitur. Menſium Ægyptiorum nomina Latine reddita. Rectam eſſe explicationem ex Athanaſio, Theophilo, Epiphanio, demonſtratur. Reſponſiones Baronianæ refelluntur. Ant. Pagius de die Epiphaniæ apud Clem. Alex. notatus. Epiphanius Latinorum Traditioni adverſarius. Epiphania aliud Græcis, aliud Latinis ſonant. Illis Natalem Domini, his Baptiſmum ſignificant, Marcellino & Hieronymo teſte. Chriſtum Hyeme natum non eſſe oſtenditur. Præſtantiſſimi Spanhemii inſtantia ad examen revocata. Lapſus Viri Docti a Joſepho, cujus teſtimonio declaratur & Auguſtum Judæis faviſſe, & e Claſſibus Sacerdotalibus nullam extinctam fuiſſe. Fundamentum Scaligeri ex familiis Sacerdotum petitum, expenditur. Qua de cauſa

cauſa Natales Dominici Decembri affixi? 214.215

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

Clariſſimorum Virorum Iſaaci Voſſii, Anton. Capelli, Ant. Pagii nova Proconſularis imperii Tiberiani Epocha, ad examen revocata. An eam Lucas uſurparit in Evangelio ſuo. Ajentis Baroniani Critici Contradictio. Refellitur Epocha Proconſularis inventum. 1°. Ex Æra Tiberiana quam adhibuere Autores Hiſtoriæ Rom. a qua, veluti communi & publica, Lucam receſſiſſe improbabile eſt. 2°. Fpocha Auguſtea Tiberii in uſu fuit apud Judæos, teſte Joſepho. 3°. Patres inſolentes fuiſſe Epochæ Proconſularis, nec ab illa Tiberii annos numeraſſe, demonſtratur ex Clemente Alex. Tertulliano, Lactantio, Euſebio, Epiphanio, Caſſiodoro. 4°. Geminæ Regum Imperatorumque Epochæ ab Hiſtoricis aperte indicatæ, cum nullus geminam illam Tiberii Æram perſpicue indicarit. 5°. Inventum Epochæ Proconſularis vanum conciliandæ Chronologiæ Patrum & Scripturæ. Contradictio Pagiana de Cleti creatione in Pontificem. Aperiuntur cauſæ cur Patrum Chronologia a Scriptura diſſentiat? An Tertullianus de annis Chriſti ſententia deceſſerit? Affirmantis Critici Baroniani opinio pluribus impugnata argumentis. De Chronologia Irenæi quinquaginta annos Chriſto contribuentis. Huic errori inventum Proconſularis Epochæ nil afferre remedii. An corruptus Irenæus? Ajentium Baronii Antoniique Pagii opinio impugnatur. Pagianæ objectiones pro Epocha Proconſulari Tiberii ex Clem. Alex. Pugna Criticæ & diſſert. Hypathicæ. Vera Clementis ſententia de annis Tiberii. Teſtem ab Erudito Pagio ſuppeditatum teſtimonium dicere pro Auguſteæ Epocha. Reſpondetur Sulpitio, corruptum fuiſſe oſtenditur. Lapſus Pagianus circa Origenem. 224.225

Ad ANNUM 37. NUM. 3.

An Tiberius vere Imperii Collega fuerit? Ambages vocis Collegæ explicantur, definiendæ Quæſtioni. Triplex ejus ſignificatio. Quid apud Tacitum de Tiberio, Collega imperii? Jejuna veri Collegæ Pagiana deſcriptio. Quid juris attulerit Tiberio Tribunitia poteſtas. Vis ejus ex Cicerone & Budæo. Tribunitiæ poteſtati creandorum in Urbe aut Provinciis magiſtratuum, facultas, non competebat; quod a veri Collegæ imperii dignitate abeſſe non debuit. Ex autoritate adjunctæ Vipſanio Agrippæ oſtenditur, aut illum pro vero Auguſti Collega habendum, aut Tiberium non eſſe habendum. Pugna & contradictio Clariſſimi Pagii.

gii. Ex precibus Senatus Tiberium adeuntis ut capeſſeret Imperium, demonſtratur a veri Collega imperii dignitate alienum fuiſſe Tiberium. Pagiana Taciti explicatio a mente Autoris diſcrepans. Argumentum, ex Dionyſio ductum ab Adverſariis, explicatur, & ſolvitur. Cur Tiberius Imperatoris nomen abnuebat? Non ſemper illud recuſaſſe, oſtenditur ex Dione. 241

Ad ANNUM 39. NUM. 9.

De Antiochenæ Eccleſiæ inſtitutione Menda in Euſebiano Chronico, fatente Auguſtino. An a Petro condita Eccleſia Antiochena, Anno 1°. Caji? Fundamentum Baronianæ Chronologiæ in lacinia Euſebio aſſuta conſtitutum. Petavii immanis contradictio. Ejus de fundata Antiochia Chronologia cum ratione pugnans. Onuphrii de inſtituta a Petro Antiochena Eccleſia poſt ejus adventum Romam ſententia, exploditur. An Petrus Antiochenæ Eccleſiæ poſitor haberi potuerit? Tres modi fundandæ alicujus Eccleſiæ: vel prædicato primum Evangelio; vel conſtituto Senatu Eccleſiaſtico; vel indultis Spiritus donis extraordinariis; quorum nullus Petro competit. 4us. *ex Dionyſio Corinthio indicatur, ſed a Latinorum opinione multum diſſimilis. An per ſuffectos Petrus Eccleſiam Antiochenam condere potuerit? Ajentis Baronii opinio, Patrum rationiſque autoritate confutata. Sententia Bellarmini Petaviique de anno inſtitutæ Antiochenæ Eccleſiæ Antiquitati contraria. De Apollonii Traditione. Lapſus Bellarminianus. Clemens Alex. emendatus. Veroſimillimum Petrum Antiochiam non veniſſe niſi Anno Dom.* 44. *An Petrus Epiſcopus Antiochenus? Ambages nominis Epiſcopi remotæ. Differentia Epiſcopatum inter & Apoſtolatum quadruplex, ex Antiquitatis monumentis illuſtrata, qua conſtat & promptum eſt Apoſtolos Epiſcopis non eſſe inſerendos; proindeque Petrum Antiochenum Epiſcopum non fuiſſe. Jure Apoſtolico præfuiſſe Antiochiæ, non Epiſcopali, ex Patribus demonſtratur. Baronii contradictio. An Epiſcopi Apoſtolis ſucceſſerint? Affirmantis Clariſſimi Pearſon opinio examini ſubjicitur.* 248. 249

Ad ANNUM 39. NUM. 16-24.

De inſtitutione Sedis Patriarchalis Antiochenæ. Origo Patriarcharum. De Judæorum Patriarchis ante Chriſtum. An eorum autoritas Monarchica, & in Politia, & in Religione? Abſurda Bellarmini ſententia rejicitur. Notabilis Marci Antonii de Dominis obſervatio. Patriarchæ, Prophetæ titulo inſignes. Eruditi Richardi Si-

monis ex adjuncto Abrahamo Prophetæ titulo, de Actuariis publicis opinio reſellitur. Joſephus & huic ſententiæ adverſarius. De Patriarchis Judaicis poſt Chriſtum. Archontes Judæorum apud Antiochiam, ante deletam Hieroſolymam. Munus Judaicorum Patriarcharum; Autoritatis ſuæ finis. An de Patriarcha Alexandrino Vopiſcus debeat explicari? Affirmantis Clariſſimi *Salmaſii ſententia multis reſellitur. De deſcriptione nominis Patriarchæ apud* Chriſtianos. *Metropolitanum Metropolitanorum, ſive Archiepiſcopum* Exarcham, *caput dioeceſeos proprie ſignificare, demonſtratur. Functiones & munera Patriarcharum, quorum nomen tandem quinque Sedibus præcipuis accommodatum. Diſtinctio graduum Epiſcopi, Metropolitani, Patriarchæ, monumentis Antiquitatis illuſtratur. Sententia Socratis de Patriarcharum inſtitutione explicatur, & defenditur. Valeſii opinio multis impugnatur. An Petrus inſtituerit Sedem Patriarchalem Antiochenam? Opinio Baroniana argumentis compluribus rejicitur. Lectio pervulgata Innocentii contra Petrum de Marca & Henricum Valeſium propugnatur. Qua de cauſa Epiſcopus Alex. prælatus Antiocheno? Futiles Latinorum conjecturæ confutantur. Originem & cauſam dignitatis Patriarchalis non ad inſtitutionem Apoſtolicam, ſed ad majeſtatem urbium eſſe referendam, ex Joſepho & Patribus oſtenditur. An Apoſtoli, occaſione ex magnitudine urbium capta, Patriarchas inſtituerint?* O*pinio hæc, quæ bene multorum eſt, impugnatur; & nominis, & rei per Patriarchæ vocem ſignificatæ, inſolentem fuiſſe Eccleſiam ante Synodum* Nicænam, *multis oſtenditur.* De Canone *Nicæno* 6°. Condendo *canoni Meletium occaſionem dediſſe, contra Valeſium demonſtratur. An Meletius* idolis *ſacrificium perpetrarit? Argumentis veroſimilibus ejus innocentia contra pervulgatam opinionem defenditur. De Patriarchis* Nicænos *non agitaſſe mentionem, argumentis confirmatur. Epiphanius emendatus.* De *ſuburbicariis Eccleſiis atque Provinciis. Jacobi Sirmondi ſententia falſi poſtulatur. An autoritas præſulis* Rom. *exemplo fuerit Nicænis adjungendis Alexandrino ſuis privilegiis? Majora fuiſſe Alexandrini quam Romani, contra Salmaſium demonſtratur. An pauci Epiſcopi ſub ditione Alexandrini? Magni Salmaſii, magnum* παρόραμα *reſellitur. Epiſcopo Alex. titulus Archiepiſcopi prius additus quam Romano. An titulus deſit vulgatæ canonis Nicæni editioni? Fides ejus multis aſtruitur. Explicatio canonis Baroniana* Bellarminianaque *impugnatur.* 277. 278. 279

Ad

Digitized by Google

Ad ANNUM 39. NUM. 16.24.

De Privilegiis Ælienſis Epiſcopi. An ſubditus Cæſarienſi? Clariſſimi Blondelli ſententia, contra quem probatur Hieroſolymitanum Præſulem ſub Metropolitani ditione olim fuiſſe. Argumenta ex Hieronymo, Theodoreto, Leone. Rationes Blondelliana ſolvuntur. Eruditiſſimi Salmaſii explicatio Canonis Nicæni 7. ad examen revocata. Quænam erant Privilegia Ælienſis Epiſcopi. An ſedebat ac ſubſcribebat ante Cæſarienſem? Affirmantis Salmaſii opinio rejicitur compluribus exemplis. Veroſimile Ælienſem extra Provinciam Cæſarienſis Epiſcopi, magnis in Conciliis ante ſuum Metropolitanum ſediſſe: quod exemplis oſtenditur. Cur & in Synodo Nicæna, & ante Synodum, Epiſcopus Æliæ, non Hieroſolymæ dicitur? Sententia Valeſii illuſtratur. Hieroſolyma funditus everſa. Ubi Eccleſia Hieroſolymitana poſt urbis hujuſce everſionem? De Cathedra Antiochena Petri feſto. 322

Ad ANNUM 40. NUM. 3.

De Carraba nuga Baroniana. Nodus in Joſepho vindice dignus Eruditis proponitur. Qui jus eligendorum Pontificum Herodi, Agrippæ Magni fratri, liberiſque ejus conceſſum, potuit a juniore Agrippa exerceri. 330.331

Ad ANNUM 40. NUM. 17.

Errores Baroniani de Lydda Urbe. Non incenſa fuit belli exordio. Nobilis ſchola Lyddæ. Lydda Dioſpolis dicta, cui præfuit Ætius, Arii fautor acerrimus. 332

Ad ANNUM 41. NUM. 1.

De Conſulatibus Caligulæ errores Baronii complures. Falſum, Dionem ſcripſiſſe, poſt Conſulatum Proculi & Nigrini, Caligulam quotannis Conſulatum geſſiſſe. Falſum, non omnes Caligulæ Conſulatus a Dione notari; Falſum, ultimos notari a ſuffectis Coſ. Alii levioris momenti errores. Antonius Pagius notatus. Lapſus circa cum Dionem, tum Suetonium. Suetonius ex Dione emendatur. 333

Ad ANNUM 41. NUM. 3.

De Cornelii Centurionis Cæſaream habitantis vocatione ad fidem. Antonii Pagii de Cæſarea, prius Sebaſte dicta, ſententia, ex Joſepho, Plinio, Euſebio refellitur. An condita Anno Urbis 732? Argumentum in Critici affirmantis opinionem. Cæſarea maritima, non Philippi, Cornelius incola. Nomen Centurionis cum ſtatuarum præfectis communicatum.

Quot militibus conſtabat Centuria? 110. viros comprehendiſſe ex Vegetio oſtenditur, qui & emendatur. Centurioni dotes requiſitæ. An ad deſignandum Centurionem vitis ipſi dabatur. Clar. Caſauboni affirmantis opinio, merito rejicitur. Cur primitiæ gentium ex Centurionum genere in Eccleſia colliguntur? Durior de Cornelii vocatione Chryſoſtomi phraſis. Religioſior Auguſtini ſententia. De Marino, & Centurione, & Cæſaream habitante, obſervatio. An Centurio cohortalis, vel Caſtrenſis militiæ? De armata intelligendum eſſe Euſebium, contra Valeſium oſtenditur. Quid Lucæ σπεῖρα. An legio? Clariſſimi Bezæ ſententia rejicitur: Unde nomen Legioni Italicæ partum? An ex Italis quibus conſtabat: error Baronii circa Dionem de Legione ferrata. Graviſſima ſolvitur difficultas, qui Cornelius Cohortis Italicæ Centurio habeatur a Luca, cum a Nerone Legio Italica nondum fuiſſet inſtituta, & poſt inſtitutionem hyemaret in Myſia? 336. 337

Ad ANNUM 41. NUM. 5.

Baronii incuria circa diſcrimen δώματος & ὑπερῴου. δῶμα ſolarium eſt, ὑπερῷον Cœnaculum: quæ inter ſe diſcrepant. Eraſmus & Tremellius notati. Cur Petrus aſcendit in ſolarium orando Deo? Facti ratio ex antiqua diſciplina deducitur. Mandata Judæis data de oculis, inter orandum, templum verſus dirigendis. Ritus cauſa aperitur. Spencerus refutatur. Cur Petrus orabat circa horam ſextam? Id ex Judæorum antiqua diſciplina manaſſe probatur multis. Ratio myſterii ex Cypriano. Ex certis, more Ebræorum, orandi temporibus deducta hora Canonica apud Chriſtianos. An ab Apoſtolicis viris obſervata? Affirmantis Caſſiani ſententia inſigni Clementis Alex. loco refellitur: necnon ex ritu Ægyptiorum Monachorum. De orandi tempore aurea verba Clementis. An die Sabbati legati Cornelii Petrum convenerint? Ajentis Baronii opinio rejicitur. 344. 345

Ad ANNUM 41. NUM. 7.

Quid rei ſit linteum è cœlo demiſſum Act. 10. v. 11. An Patribus omnibus Eccleſiam ſignificarit? Temeraria ajentis Baronii refellitur ex Chryſoſtomo, Caſſiano, Gregorio Magno, aliiſque. Lapſus Purpurati circa Auguſtinum. Linteo Eccleſiam, ſive interna, ſive externa forma reſpectu, non ſignificari, probatur. Animalia immunda Gentium effigies, quod ex Scriptura, Clemente Alex. & Auguſtino, declaratur. Linteum ſtatus Ethnicorum in peccatis mortuorum ſymbolum. Quænam macta-

Digitized by Google

tio Petra mandata? Quî manducavit immunda? Spencerus notatus. Jocularis Bellarmini verborum, macta & veſcere, *interpretatio.* 351

Ad ANNUM 41. NUM. 9.

An Cornelius Cæſarea Epiſcopus? Martyrologii Rom. ſubleſta fides, quod argumentis docetur. Quem Zachæo ſufficiunt ſucceſſorem Conſtitutiones Clementinæ, a Cornelio Centurione diverſum eſſe, oſtenditur. Fictus ille Epiſcopatus refellitur ex Euſebio, Hieronymo, ratione. 355

Ad ANNUM 41. NUM. 11.

De Cerintho: utrum in Petrum concitæ ob baptizatum Cornelium litis Autor fuerit? Affirmantis ſecundum Epiphanium Baronii ſententia rejicitur. 1°. Nullus præcipuus ſeditionis incentor fuit. 2°. Sibi non conſentit Epiphanius. 3°. Pugnat cum antiqua Chronologia. 4°. Affingit ea Cerintho, quæ cum Judæorum moribus pugnant. An ille ipſe Cerinthus motæ apud Antiochenam Eccleſiam ſeditionis, de Circumciſione Gentibus imponenda, Autor fuerit? Communis opinio refellitur 1°. ex Scriptura. 2°. ex vi indita Apoſtolis diſcernendi Spiritus, qui ducem turbarum infamia notaſſent. 3°. ex diſciplina Phariſæorum Cerinthi moribus adverſante. 4°. ex amore Phariſæorum erga Legem Moſis, quam ex parte Cerinthus rejiciebat. 5°. ex Chronologia. Utrum lavantem Cerinthum, vel Ebionem Joannes Apoſtolus fugerit? Vero ſimiliorem eſſe Epiphanii quam Irenæi narrationem, oſtenditur. Ex ſubdita Pii Epiſtola Baroniana Chronologia diſſipatur. 358

Ad ANNUM 41. NUM. 14.

De ordine Evangeliorum. An Anno Caligulæ tertio Matthæi Evangelium conditum ſit? Baroniana Chronologia hoc affirmans, ab illa Antiquorum diverſa; quod multis exemplis illuſtratur. An Matthæus primus ad ſcribendum animum appulit? Opinio Veterum id affirmantium, ad examen revocata. Inſignis Clementis Alexandrini locus, quo Evangeliſtarum Lucubrationes, quæ Chriſti Genealogiam texuerunt, aliorum libros antiquitate vincere demonſtratur, & rationibus confirmatur. Uter, Lucas, an Matthæus, antiquior? Pluribus argumentis Lucæ antiquitas aſſeritur, cum ex ejus præfatione, tum ex Genealogia Dominica; quo conſtituto ordine, facilius nodus expeditur, quomodo Matthæus conſilium ſuum recte executus ſit, cum Joſephi Genealogia ad Chriſtum non pertineat? An Lucas

e numero Diſcipulorum fuerit ? Affirmantem opinionem veroſimiliorem eſſe oſtenditur. Egregia hac de re verba Petavii. An Paulus Lucam indicarit, 2 Cor. 8. v. 18. Clariſſimi Hueti dicentis ex Hieronymiana explicatione opinio rejicitur. Vero proprius non de Luca, ſed de Sila, nec de Evangelio ſcripto, ſed de prædicato, locum eſſe capiendum. De Matthæi Evangelio. Traditio de Bartholomæo, Hebraicum Matthæi Evangelium ad Indos deferente, falſi ſuſpicione reſperſa. Valeſii contradictio. Anno Claudii 3°. Marcum non exaraſſe Evangelium ſuum oſtenditur in Baronium. Romæ, an Alexandriæ conditum ſit, incerta Traditio. An Antiquorum ſententia ſit Joannem in Patmo ſcripſiſſe Evangelium ? Affirmantis Combefixi ſententia rejicitur. 368, 369

Ad ANNUM 41. NUM. 18.

An Evangelium Matthæi Hebraice conditum ? Negantium Cajetani Chamieriique argumentum ab interpretatione vocum Hebraicarum ductum, inefficax eſſe demonſtratur. Aliis rationibus perantiqua ſententia impugnatur. Quæritur an antiquo, vel novo ſermone Hebraico Matthæus ſcriptus ſit ? Veteri conditum non eſſe eo oſtenditur, quod vel ipſe Joſephus Hiſtoricus, antiqua Lingua Hebraica inſolens fuerit, ut apparet exemplis compluribus. Clar. Buxtorfius notatus. Novo ſermone Hebraico ſive Syriaco, Matthæum editum non eſſe, probatur contra illuſtriſſimum Grotium. Patres antiquiores non nova, ſed veteri Hebraica Lingua ſcriptum exiſtimaſſe Matthæum, rationibus aſtruitur. Non Syriace, ſed Græce editum fuiſſe oſtenditur. Argumentum Lightfooti de ingrata Judæis Lingua Syriaca rejicitur. Traditio ſuppeditata a Baronio, de reperto codice Hebraico Matthæi in ſepulchro Barnabæ, refellitur, ac Purpurati errores deteguntur. Hebraicus Matthæi codex verſio fuit adornata adducendis ad fidem Hebraicæ Linguæ peritis. An Marcus Latine ſuum Evangelium ediderit ? Temeraria affirmantis Baronii opinio rejicitur. Ejus rationes ſolvuntur. 385

Ad ANNUM 41. NUM. 19.

Baroniana incuria in laudandis Patribus. Ejus error de Ebionæis. A Genealogia Chriſti apud Matthæum quam reſecabant, ſuam hæreſim non hauſiſſe, oſtenditur. An Nazaræi Chriſtum Divinitate ſua abdicarent ? Affirmantis Theodoreti opinio falſo ſimillima. An Nazaræis Jeſſæorum nomen impoſuit Epiphanius ? Lapſus Lamberti Danæi. An Jeſu nomen, a quo titulus Jeſſæorum ortus, curatorem ſignificet ? Scaliger a Petavio hic

hic immerito vexatus, defenditur. De Nazaræorum Evangelio Petaviana ſententia. Sit-ne depravatum Matthæi Evangelium? Compilationem fuiſſe variatum Traditionum, Paraphraſεων, ac deſumptorum ex Evangeliis textuum, oſtenditur. An Patres Evangelium ſecundum Hebræos, eſſe Evangelium Matthæi depravatum, crediderint: veroſimile Nazaræis & Matthæi verſionem, & Evangelium ſecundum Hebræos in uſu fuiſſe. 397

Ad ANNUM 41. NUM. 21.

De tribus Petroniis a Baronio in unum conflatis. Petronium Valerii Max. Petronium Ægypti præfectum, Petronium Syriæ Præſidem, tres Petronios eſſe demonſtratur. 403

Ad ANNUM 42. NUM. 1.

Error Baronianus de Pomponio Secundo. Non anno Caligulæ tertio, ſed 4°. Pomponium Conſulem ſuffectum fuiſſe demonſtratur ex Dione. Servilis honos a Pomponio exhibitus Caligulæ. Anton. Pagius notatus. 405

Ad ANNUM 42. NUM. 2.

Quo anno, Philonis ad Cajum Legatio ſuſcepta. Sententia Baroniana rejicitur. Non An. Dom. 40. Juliano 85, ſed Dom. 39. Julian 84. Philonem Romam veniſſe probatur. 406

Ad ANNUM 42. NUM. 8.

Pugna Philonem inter & Joſephum, de anni Tempeſtate qua Judæi Petronium convenere. Joſephi a Baronio rejecta ſententia, illa Philonis veroſimilior eſt. Error Baronii de frugum maturitate feſto Paſchatis, refellitur cum ex Scriptura, tum ex Joſepho. Clariſſimi Cocceji ſententia de die Manipuli oblati, autoritate & ratione refutatur. 407

Ad ANNUM 42. NUM. 19.

De Ægyptiorum in paſtores odio. An greges curare Ægyptiis illicitum? Error affirmantis Joſephi. An omnibus Ægyptiis paſtores abominationi? Ægyptiorum partem paſtoribus infenſam non fuiſſe, ex Herodoto & Diodoro demonſtratur, qui & Moſi conciliantur. Odii Ægyptiorum in paſtores cauſa obſcuriſſima. Opinio Spenceri. An paſtores loco viliſſimo ſuos greges haberent, quos Ægyptii venerabantur? Greges ſuis paſtoribus in pretio. An odii materiam præbuit libertas quam paſtores receperant ſub Dynaſtia 15ª. Heideggeri ſententia rejicitur. Dynaſtias fabuloſas eſſe, ex inſigni Auguſtini loco declaratur.

Magni

Magni Bocharti opinio cum diſciplina Ægyptiorum, quibus furta fuere permiſſa, pugnans. Hugonis Grotii de paſtoribus ex Joſepho deſumpta opinio, rejicitur. Gentem Manethoni Hycſos dictam, ab Hebræis multum eſſe diverſam, argumentis confirmatur. Contra Baronium eruditosque bene multos oſtenditur Ægyptios & a cruentis animantium ſacrificiis non temperaſſe, & nonnunquam vel ſacras pecudes immolaſſe. Verba Moſis, ſacrificabimusne Ægyptiorum abominationem? *explicantur ex Herodoto, Diodoro, Plutarcho.* 410

Ad ANNUM 42. NUM. 32.

Baronii circa Philonem error ex Legationis ad Cajum libro. Bis conventum a Judæis fuiße Petronium oſtenditur. Joſephi narrationem ad verum hic magis accedere quam illam Philonis probatur. Joſephus ab injuria Baroniana defenditur. 420

Ad ANNUM 43. NUM. 12.

De Chriſtiani nomine, diſcipulis apud Antiochiam indito. An faciendi diſcriminis cauſa affixum fidelibus, quo diſtinguerentur a Doſithæi diſcipulis. Doſithæi hæretici plures. Alter ante, alter poſt Chriſtum. Doſithæi Chriſto antiquioris mores ex Epiphanio docentur. Notabilis Druſii obſervatio de Doſithæo. Doſithæanorum diſciplina. De Doſithæo Scaligeri ſententia ad examen revocata. Rejicitur ex Patribus. דוסתאי Hebræum, optime reddi per Δοσίθεον oſtenditur. De Doſithæo poſt Chriſtum. Veroſimile Apoſtolis non eße coævum, ſed paulo juniorem, quod declaratur ex inſigni loco Origenis. De origine Doſithæi, ſententia Autoris Recognitionum. Qua de cauſa Chriſtiani nomen diſcipulis impoſitum? Nominis majeſtas ab hæreticis uſurpati, obtendendo turpitudini ſuæ colori. Oraculum Eſaiæ de imponendo hoc nomine explicatur. Vis nominis compluribus exemplis declarata. 421.422

Ad ANNUM 43. NUM. 14.

De Carpocratianis geminus error Baronii. Epiphanium nec dixiſſe Carpocratianos primum ſibi Chriſtiani nomen impoſuiſſe, nec dicere potuiße demonſtratur. Plurimi ante Carpocratem Hæretici floruerant. 427

Ad ANNUM 43. NUM. 16.

De conjectis Judæorum in Nazaræos maledictis, apud Epiphanium. An ad Chriſtianos pertineant? Affirmantis Baronii ſententia pugnans cum illa Epiphanii quæ defenditur. Nazaræorum nomen, diu ante Epiphanium

nium appellationi Chriſtiani deceſſerat. Capitale odium Judæos inter & Nazaræos Hæreticos exercebatur. Judæi Nazaræis infenſiores quam Chriſtianis. 428

Ad ANNUM 43. NUM. 18.

De Thaddæi ad Abgarum peregrinatione. Error Baronii Chronologicus. Non ad Æræ Chriſtianæ annum tertium & qnadrageſimum, ſed ad 29. referendam eſſe peregrinationem, ex Euſebio oſtenditur. Doctiſſimorum virorum Guillelmi Cavii, & Abbatis Faidit ſententia, hanc in Traditionem propendens, ad examen accuratius revocata, refellitur. De Epiſtolis Abgari ad Chriſtum, & Chriſti ad Abgarum miſſis. Rejiciuntur Epiſtolæ tum ex ſilentio Scripturæ, ac Antiquitatis conſenſu, quæ ſcriptis Apocryphis Epiſtolam Chriſti ad Abgarum aſcripſit, cum argumentis plurimis ex Epiſtolarum materia ductis. Peregrinatio Thaddæi falſi poſtulata. 1°. ex circumſtantia Temporis. 2°. ex ſtatu Edeſſæ urbis, cui Ethnicus præeſſe videbatur imperante Trajano. 3°. ex rebus ipſis quibus Euſebiana narratio conſtat. Sanctum Abgarum Edeſſæ Regem, qui Anno Dom. 218. florebat, anſam dediſſe fingendæ fabulæ, veroſimile. Error Clar. Cavii de Origene ad vitium Æthiopiſſæ offerendum compulſo, in tranſitu coarguitur. 430

Ad ANNUM 44. NUM. 1.

De Jacobæa in Hiſpaniam peregrinatione. Pietatis obtentu, nominumque ὁμωνυμίᾳ, vulgus Chriſtianorum in fraudem ſæpius deductum fuiſſe, exemplis compluribus illuſtratur. Non improbabile Evangelii præconem, Jacobum nomine, contendiſſe in Galæciam, fide Chriſti hominibus imbuendis, qui honoris cauſa in Apoſtolum Jacobum, Zebedæi filium, mutatus eſt. Fabuloſa Apoſtoli Legatio in Hiſpaniam refellitur. 1°. Ex alto totius Antiquitatis ſilentio. 2°. Ex Provincia Jacobo a Patribus aſſignata, quæ ab Hiſpania multum diverſa. 3°. Ex Martyrologio, quod de hac Jacobæa Legatione non ſecus ac de Reliquiarum ejus Tranſlatione, mentionem agitaſſet. 4°. Ex pugna cum perantiqua Traditione de mandato dato Apoſtolis, ne ante duodecennium exirent Judæam. Jacobum in Hiſpaniam non contendiſſe, in diſperſione quæ Stephani mortem excepit, multis demonſtratur. An Herodes Tetrarcha Jacobo mortem imperaverit? Affirmantis ſecundum Antiquos nonnullos Clariſ. Bailii, Glaſcuenſis Profeſſoris, gravis error, ex Joſepho coarguitur. 437. 438

***** Ad

Ad ANNUM 44. NUM. 3.

De Petro ab Agrippa in carcerem conjecto. Cur milites ſexdecim ad cuſtodiendum? De precibus pro captivo fuſis. An Eccleſia intentiſſimis orationibus Deum adiit, quod totius Eccleſiæ Monarcham exerceret? Inventum hoc Baronii & Bellarmini rejicitur. Cur nullæ preces conceptæ legantur pro Jacobo Apoſtolo? Subito impetu Jacobum, non ſecus ac Stephanum, miſſum ad mortem fuiſſe, veroſimillimum: quæ ſententia illuſtratur ex Chryſoſtomo. Hinc nullæ preces publicæ fuſæ ab Eccleſia pro ſalute Jacobi. Conceſſo & Jacobum in carcerem detruſum fuiſſe, germana aperitur cauſa cur Eccleſia pro Petro deſcenderit in preces, non pro Jacobo. 443.444

Ad ANNUM 44. NUM. 5.

De Petri liberatione ab Angelo. Cur ſpiritus ille lumine ſuo carcerem illuſtravit? Num hoc fulgore cuſtodes carceris perſtricti, atque exanimati? Affirmantium ſententia refellitur. Vero propius gravem ſomnum occupaſſe artus militum. Miraculum liberationi Petri geminum, ex Palladio ſuppeditatum. An carcer Agrippæ intra vel extra Hieroſolymam? Locus Act.12.v.10. difficillimus explicatur. Lightfootiana opinio de Porta ferrea, & carcere extra murum conſtituto, rejicitur. Lucas ex Joſepho explicatur. Cur Jacobo præcluditur effugium mortis, non Petro? Inſignis Oecumenii locus in hanc rem. 447

Ad ANNUM 44. NUM. 7.

De catenis Petri Hieroſolymitanis. Ante ſextum ſeculum jam affectum incognitas fuiſſe probatur. Petrus vincula ſua ſecum non abſtulit. Quamobrem in carcere relicta? Egregia Chryſoſtomi verba. Euſebianis temporibus catenarum Petri nullus adhuc uſus Eccleſiæ fuit. Sacris Petri vinculis a prophanis diſtinguendis opus erat miraculo, quod interveniſſe faciendo diſcrimini nemo perhibet. Traditio Metaphraſtis de catenis, Regis Agrippæ familiari creditis, refellitur. Prudens de Reliquiis Lateranenſis Concilii decretum. Traditio de Petri catenis, cum apud Bedam, tum apud Durandum, maximis affecta erroribus. Ex gemina Eudoxia ad urbem Hieroſolymitanam profectione donatio catenarum Eudoxiæ collata coarguitur. Error Baronianus de ſolemnitate vinculorum Petri. Pauli catenas cum Petrinis vinculis fama certare, oſtenditur ex Gregorio Magno. Qualis honos Petri vinculis exhibendus, judice Chryſoſtomo? 451

Digitized by Google

Ad ANNUM 44. NUM. 9.

Cur Petri cuſtodes non fugerint, elapſo Petro? An morti ab Agrippa miſſi? Negantis Eraſmi ſententia refellitur. Ultimo ſupplicio affectos eſſe vero propius eſt; quod ex Chryſoſtomo, Oecumenioque confirmatur. Obſervabilis Petri Alexandrini locus. De militum ſupplicio. An ſuffocati? Baronii ex Linguæ Græcæ imperitia affirmans opinio refellitur. Inter Judæorum ſupplicia nulla ſuffocatio. 457 458

Ad ANNUM 44. NUM. 10.

De Agrippæ in Sidonios offenſionis, nec non Regii adventus Cæſaream, cauſis. Baronii figmentum haſce cauſas quærentis in Petri facto Palæſtinæ Eccleſias inſtituentis & componentis. Adventus Regii Cæſaream ratio longe veriſimilior, a Joſepho ſuppeditata. Petrum Agrippæ ditionem exiiſſe probabilius eſt. 460

Ad ANNUM 44. NUM. 11.

An Petrus hoc anno Romam venerit? Argumenta quædam Chronologica in hanc ſententiam, infra accuratius examinandam, afferuntur. An neceſſe fuerit ſive Petro, ſive Papæ, apud Eccleſiam Romanam adeſſe, ut ejus audiret Epiſcopus? Negantis Bellarmini opinio refellitur. De Bullis plumbeis in quibus Paulus dexter eſt, Petrus ſiniſter. Quænam hujuſce ordinis ratio? Thomæ explicatio. Antonii Nebriſſenſis ſententia rejicitur. Clar. P. de Marca & Antonii Pagii interpretatio. Petri in Bullis locum non eſſe honoratiorem, ſed Pauli, ex monumentis Antiquitatis oſtenditur. Ordinis Apoſtolici in Bullis plumbeis ratio aperitur. Paulus ad ſalutem Romanorum ante Petrum laboravit, ideoque dexter. 462

Ad ANNUM 44. NUM. 12.

An primos Bizantinos Thraciæque Epiſcopos Petrus creaverit? Temeraria affirmantis Baronii ſententia, ex unius Agapeti Epiſtola conſtantem Eccleſiæ Græcæ Traditionem convellentis. De Andrea primos Bizantinæ urbis Thraciæque creante Apoſtolos. Antiquitatis monumenta Baronio adverſa, teſtibus Hippolyto Portuenſi Epiſcopo, Origene, ipſo Martyrologio Rom. Provinciæ non ſine autoritate Spiritus Sancti datæ Apoſtolis. Petro mandatam eſſe Thraciam non legitur, ſed Andreæ. Agapeti Epiſtola proſpera Baronius non uſus eſt. 468

Ad ANNUM 44. NUM. 17. 18. 19.

De Symbolo Apoſtolico. An ab Apoſtolis con-

conditum? Antiqua cum Rufini, tum Hieronymi ſententia. Traditionem a Rufino ſuppeditatam a vero quam longiſſime abeſſe, argumentis compluribus oſtenditur. Ex Clem. Alex. & Chryſoſtomo demonſtratur, Jacobum abiiſſe ad plures, antequam Apoſtoli proficiſcerentur ad Gentes. An quiſque Apoſtolus ſuum articulum Symbolo contulerit? Baroniana ſententia ex Auguſtino, Rufino, necnon pugna Traditionis de articulis additis. Occaſio condendi Symboli ex erroribus graſſantibus. De uſu Symboli. Antiqua diſciplina varietas circa diem, reddendo a Catechumenis Symbolo, præfinitum. Symboli recitatio ſuper baptizandi caput in ceremoniis Baptiſmi ſolemnis annumerata. Conſtantinopolitanum Symbolum, petitione Regis Reccaredis, publice in Hiſpania recitatum ante Euchariſtiæ celebrationem. Modus tradendi Symbolum, ex ordine Rom. declaratur. 471

De Catechumenis. *Origo nominis. Inſtituendis Catechumenis modo Presbyteri, modo Lectores, ſed eruditi tamen, impoſiti. Locus inſtitutionis olim extra Eccleſiam, teſte Euſebio. Accurata obſervatio Valeſii. De ritibus ad faciendos Catechumenos adhibitis, ac manuum impoſitione. Locus ordinarius χειροθεσίας, Eccleſia. Quo tempore Conſtantinus Imperator Catechumenis inſitus? Paulo ante obitum in Catechumenorum ordine annumeratum fuiſſe, oſtenditur ex Euſebio. De variis Catechumenorum gradibus. In tres ordines diviſos non fuiſſe probatur contra Maldonatum. An quatuor Catechumenorum Claſſes? Affirmantis Bona Cardinalis ſententia, multis rejicitur. Competentes, Orantes, Electos, unum & eundem Catechumenorum ordinem conſtituiſſe, declaratur. Geminus tantum Catechumenorum ordo, Audientium, atque Competentium. Miſerrima Audientium fortuna, vel a privatis fidelium precibus excluſorum. De Competentibus. Neceſſitas addiſcendi Symboli ipſis impoſita, cujus officii contemptio caſtigata divinitus. An panis Benedictus Catechumenis traditus? Affirmantium opinio rejicitur. Canonis Carthaginenſis explicatio Petaviana refellitur. De velamine Competentibus impoſito. An ſemper Catechumenis abdita religionis myſteria? De gradu Catechumenorum in Eccleſia. An eminerent Pœnitentes? Diſtinctione quæſtio ſolvitur, & Antiquitas illuſtratur. Iniqua apud veteres Catechumenorum conditio. Varia Antiquorum diſciplina de tempore κατηχήσεως.* 479

Ad ANNUM 44. NUM. 21.

De Apoſtolorum in Orbem terrarum Legatione. Tempus profectionis incertum.

tum. Baroniana de hac profectione Chronologia, ab illa Patrum multum diverſa. De Provinciis Petro mandatis. Qua de cauſa Judæi Petro crediti in diſperſione dicuntur? Accurata Valeſii obſervatio. Quæſtio ex inſigni loco Joſephi explicata. Baroniani erroris retractatio, frigida, nec ſatis candida. De Provinciis Andreæ mandatis, & mortis loco. An cruci decuſſatæ affixus? Erudita Franciſci Combefixi animadverſio. Quænam Regiones aſſignatæ Thomæ? De monumentis ejus in Indiam Legationis, & a Baronio ex Oſorio, & a Kirkero in China illuſtrata, ſuppeditatis. Compluribus argumentis monumenta hæc configuntur. Palum cingulo Thomæ alligatum, ſigno crucis facillime, non ſecus ac paleam, tractum, fabulam eſſe demonſtratur, perinde atque crucem in lilia deſinentem. Thomam Apoſtolum, cum Thoma Cananæo qui Anno Dom. 800. in Indiam contendit, reſtituendæ Religioni, permixtum fuiſſe, ex Semedo Jeſuita oſtenditur. An Lucas, Creſcenſve miſſi in Gallias? Eruditiſſimi Præſulis Petri de Marca ſecundum Epiphanium ſententia, ad examen revocata. Stata fuiſſe vocandorum populorum tempora, ad quos non ſuo, ſed Spiritus Sancti nutu acceſſerunt Apoſtoli. Hujus rei ex Auguſtino ratio, qua fundamenta Illuſtriſſimi Præſulis convelluntur. Petavius notatus. Euſebium iis potius annumerandum qui Creſcentem in Gallias miſſum eſſe contendunt, probatur. An Galliæ nomen olim Ciſalpinæ inditum, deletum ſit jam a diviſione Italiæ ab Auguſto peracta? Error eruditi Petri de Marca a Strabone & Plinio caſtigatus. Gallias luce Evangelica nondum refulſiſſe, vitam ducentibus Apoſtolis, aliquot argumentis declaratur. 494.495

Ad ANNUM 44. NUM. 36.

De Jacobo fratre Domini. An ab Alphæi Jacobo diverſus? Negantis Baronii ſententia ab erudito Combefixo temeritatis poſtulata. Patrum bene multorum opinio, ab illa Purpurati diverſa. Jacobum fratrem Domini, & Jacobum Alphæi, inter ſe non differre, vero ſimilius. Argumenta ex Clemente Alex. & Hippolyto, qui Recentioribus merito ſunt anteponendi. An Hegeſippus de tribus Jacobis ſententiæ faveat? Affirmantis Combefixi aſſertio rejicitur. Jacobum fratrem Domini, in majori Apoſtolorum ordine reponendum eſſe, contra Clariſſimum Valeſium, atque ὁμοδόξους, oſtenditur. Argumentum ex 1 Cor. 15. ab adverſariis petitum, nullius ponderis. Ex verbis Paulinis ad Galatas, Jacobum maximis Apoſtolis inſerendum eſſe, demonſtratur. Cur frater Domini dictus? 506

An Paulus in Hiſpaniam profectus ſit prædicando Evangelio? Affirmantis Pearſon, aliorumque bene multorum cum illo conſpirantium, opinio, ad examen revocata. Fundamenta hujuſce ſententiæ in verbis Paulinis jacta. Unde Patres hanc Pauli peregrinationem ſibi affixere animo familiarius. Nutare Hiſpanicæ profectionis fundamentum eo demonſtratur, quod verba Paulina Legationem in Hiſpaniam indicantia, non ex oraculo, ſed humano conſilio dicta ſint. Legatio Pauli Hiſpanica incognita Origeni, & Euſebio. Cum Annalibus Paulinis non conſpirat. Paulus Neronianis vinculis liberatus, non contendit in Hiſpaniam, ſed in Aſiam, nec ſine cauſa. Nullum Apoſtolicæ Eccleſiæ a Paulo in Hiſpania conditæ monumentum, in ſcriptis Antiquorum. Inſcriptio Piſvergana, de purgata a Nerone Hiſpanica ſuperſtitione, falſi poſtulatur. 510. 511

Ad ANNUM 44. NUM. 38.

De adducta ad Chriſti diſciplinam Africa. An Auguſtinus Salvianusque tradiderint, Africanos ab Apoſtolis Evangelium accepiſſe? Affirmantium Baronii & Franciſci Combefixi error, repræſentatis Salviani & Auguſtini verbis, coarguitur. Clariſſimi Shelſtrati argumentum ex Hippolyto petitum, ad imminuendam Dorothei, & Nicephori, de Simonis Cananæi Legatione Africana auctoritatem, iners eſſe perhibetur. Jacobum fratrem Domini, non deceſſiſſe Simoni Apoſtolo, compluribus oſtenditur. Simon Clopæ Epiſcopus Hieroſolymitanus a Simone Apoſtolo multum diverſus. Magnum Valeſii παρόραμα circa Dorotheum. Shelſtratiana de tempore Evangelii in Africam propagati ſententia, ad examen revocata. In quibuſdam Africæ Provinciis inſtillatam fuiſſe Chriſti Religionem, vitam ducentibus Apoſtolis, demonſtratur. An Tertullianus Auguſtinusque initia Religionis Chriſtianæ in Africa, ex Eccleſia Rom. repetant? Errores Shelſtratiani complures coarguuntur. 516. 517

Ad ANNUM 44. NUM. 22. & 40.

An Apoſtoli ad omnia mundi climata perrexerint? Tornielli & Antonii Pagii ſententia, ad examen revocata. Profectionem Apoſtolicam in Americam ex Scriptura probari non poſſe, demonſtratur. In novum Orbem excurſus Apoſtolicos ignotos fuiſſe Patribus, oſtenditur ex eorum opinione de Antipodibus. Lactantius, Auguſtinus, Zacharias Papa adverſi atque infeſti Antipodibus, quibus tamen America eſt inſerenda. Tertullianus Mexicanas Peruvianasque Regiones in Provinciis Chriſto ſubditis bene multis non annumerat. Origenis,

Digitized by Google

pii, Auguſtinique avo, partes Orbis plurimæ inſolentes ignaræque Evangelii. Pagiana contradictio. Ex læto proſperoque Evangelii ſucceſſu tot Orbis Romani Provincias Apoſtolico miniſterio illuſtrantis, veritas Chriſtianæ Religionis aperte oſtenditur. Inſignia hanc in rem Clementis Alex. Auguſtini, Chryſoſtomi, argumenta atque teſtimonia. De percelebri Suetonii loco. An Chreſtus, cujus cauſa a Claudio Judæi Roma pulſi, Chriſtum Dominum ſignificet? Negantis Magni Uſherii ſententia rejicitur. An nominatim pulſi Judæi? Affirmans opinio, contra Clar. Valeſium propugnatur. De Chriſtianorum Romam incolentium numero, ex Cornelii ad Fabianum Epiſtola, ſolers Clar. Sarisburienſis Epiſcopi conjectura. Romanorum Chriſto venerationem exhibentium multitudinem, ſumma Burnetiana longe majorem eſſe, oſtenditur ex Plinio, atque Tertulliano. 523. 524

Ad ANNUM 44. NUM. 25.

De Petri Romam adventu. Baronii, Bellarmini, Petavii, aliorumque bene multorum, Petrum in Urbem veniſſe Anno Claudii ſecundo ſtatuentium, ſententia, accurate ad examen revocata. Cum Antiquitatis pene totius opinione pugnare oſtenditur. Oroſius Anno 1°. Claudii, non ſecundo; Marcellinus Comes ultimo Caligulæ; Beda Claudii quarto adventum Petri Romam illigavit. Euſebiana de Petro Romam proficiſcente Chronologia, ex Joſepho falſi damnata. Agrippa rudi anno Claudiani imperii ſecundo Romæ agens, ante Paſchale feſtum adeſſe Hieroſolymis non potuit, ut Jacobum ad mortem, Petrum ad vincula damnaret. Ex anno Agrippæ emortuali refellitur & Chronologia Euſebiana. Baronii contradictio. Petrum Sedem Romanam non tenuiſſe annos ſive quinque, ſive quatuor & viginti, demonſtratur cum ex Scriptura, tum ex Patribus. Epiſcopatus ille Petrinus titulum Apoſtoli Gentium abdicat Paulo. Caput 2. ad Gal. v. 7. explicatur ex Gregorio Naz. & Ambroſiaſtro. Tertullianus, Clemens Alex. Lactantius, Sulpicius Severus, Auguſtinus, Latinorum Traditioni de Petro viginti quatuor annos Sedem Rom. occupante, adverſarii. Lapſus Petavii circa Dionyſium Corinthium. Fraus Bellarminiana in laudando Euſebio de profectione Petrina Romam. Iners Purpurati ratio probandæ inſtitutioni Romanæ Eccleſiæ miniſterio Petri. Ex Tertulliano, Autore Recognitionum, rationeque oſtenditur, Petrum in urbem Rom. fidem primum non invexiſſe. 533. 534

Ad ANNUM 44. NUM. 25.

De Petrini Romam adventus anno, ſententia Papebrochiana. An in Urbem Apoſtolus ſe contulerit anno Claudii decimo? Vana Viri Eruditi conjectura evertitur. Fundamentum Papebrochianum in ordinationibus Eccleſiaſticis, die Dominica celebratis, poſitum, convellitur. Regula hac refellitur 1°. ex Scriptura, ubi Diaconorum creationem, & Pauli Barnabaque Legationem, cui χειροθεσία adjuncta fuit, extra diem Dominicum contigiſſe oſtenditur. 2°. Ex Traditione Aſianorum, feſtum Paſchale diei Solis non affigentium. 3°. Experientia. Linus, Evariſtus, Alexander, Sixtus, Teleſphorus Papa, extra diem Dominicum ordinati. 4°. autoritate Ambroſiaſtri, Regulam Papebrochianam funditus evertentis. 543

Ad ANNUM 44. NUM. 25.

An Petrus aliquando Romæ verſatus ſit? Virorum Clariſſimorum Parai, Salmaſii, Frederici Spanhemii, negantium ſententia expenditur. Potentiſſima eorum argumenta in Euſebianos eſſe, nulla vero & inertia, in illos, qui meliori Chronologia utentes, adulto jam Neronis imperio, Petrum in urbem contendiſſe exiſtimant. Argumentum Ceſtrienſe pro Petrino adventu Romam inefficax. Petrina profectio probatur. 1°. Ex oraculo Chriſti mortem Petro portendentis, quo colligitur, antiquam Eccleſiam loci quo Petrus paſſus eſt, non fuiſſe inſolentem. 2°. Ex Clemente Romano, qui loci Martyrii Apoſtolici gnarum ſe prabet in Epiſtola ſua, quem a Romana civitate diverſum non fuiſſe, multis oſtenditur. 3°. Ex Dionyſio Corinthio, ad quem manarat antiqua Eccleſia ſua Traditio, qua, Clementis avo, a vero aliena eſſe non potuit. 4°. Ex Irenao a Lugdunenſibus Romam legato. Eccleſiam Rom. id de loco mortis Petrina opinionis, ſedente Eleuthero, non abjeciſſe, quod imbiberat ſub Clemente. 5°. Ex Teſtimonio Caji de Petri Paulique Trophais, argumentum iners non eſſe, ex more agitandi conventus ad Martyrum ſepulchra, circumſtantiiſque bene multis, declaratur. 6°. Ex Tertulliano, Firmiliano, Cypriano, Eccleſia Rom. adverſariis, quibus de Petro in Oriente ad mortem miſſo nil ſuboluit. Lapſus Clariſſimi Pearſon. Argumentum Salmaſii pracipuum ſolvitur. Ejus error impugnatus ex Joſepho. Petrum, imperante Nerone, veniſſe Romam oſtenditur. An primus Petrina Sedis Rom. annus cum 1°. Neroniani Imperii anno illigandus? Affir-

Digitized by Google

Affirmantis Antonii Pagii Chronologia multis refellitur. Cur Petrus Romæ paſſus eſt ? 547. 548

Ad ANNUM 44. NUM. 29.

An Beata Virgo una cum Joanne Epheſum ſe contulerit? Affirmantis ex Epheſina Synodo Baronii ſententia, Polycrate, Epiphanio, Pſeudignatii ad Joannem Epiſtola, rationibus confutatur. Eruditorum Combefixi, & Antonii Pagii opinio de Epiſtola Synodica ad Clerum Conſtantinopolitanum ad examen revocata, multis coarguitur. Patres Epheſinos falſæ de Virginis adventu Epheſum Traditioni faviſſe veroſimillimum. 564

Ad ANNUM 44. NUM. 55.

De ſtatua Simonis magi Romæ poſita, ſi creditur Antiquis. Fluitans incertaque hæc Traditio. Confirmandæ Juſtini Martyris narrationi, allata a Baronio argumenta expenduntur. Juſtini peritiam non impedire quo minus Semonis & Simonis nominum vicinitate deciperetur. Ambiguas etiam fuiſſe Ethnicorum Deorum appellationes, teſtibus Virgilio, Macrobio, Clemente Alex. Potuiſſe & Juſtinum labi in Apologia Imperatoribus oblata de Simone, cum graviſſime in eadem Apologia erraverit de Herode faciente Ptolomæo Sacrorum Librorum copiam. Quiſnam Deus fuerit Semo Sancus ? Manca Baroniana hujus Idoli deſcriptio. Herculem non modo, ſed & ab illo diverſum numen ſignificari. Ex circumſtantiis ſtatuæ Juſtino oblatæ, Simonem non exprimi confirmatur. Argumenta in Simonianam ſtatuam plurima. Simonem Samaritanis a cultu imaginum alienis cultum imaginum non imperaſſe. Error Janſenii de Idololatria Samaritanorum. Ratio ex Euſebio petita probandæ adorationi Simonis imaginibus exhibitæ ſolvitur. 569. 570

Ad ANNUM 44. NUM. 62.

Quonam Claudiani imperii anno fames inſtinctu Spiritus Sancti ab Agabo prænunciata acciderit ? Clariſſimorum Virorum Uſherii Spanhemiique ſententia hanc famem quarto Claudii anno illigantium. Opinio ad examen revocata. Joſephum non 4um. *Claudii, ſed ſextum vel ſeptimum indicaſſe in memorata fame Hieroſolymitana, cui Helena Regina remedium attulit. Veroſimilius famem anno Claudii ſecundo præcipue affigendam, oſtenditur ex Dione & ſcripturæ circumſtantiis. Errores Baronianæ Chronologiæ complures. Famem, de qua Joſephus mentionem movit, ab illa Dionis eſſe diverſam. Cuſpidium Fadum de ſtola Pontificali ſervanda Judæis anno Claudii ſexto*

non feciſſe negotium. Audax purpurati critica, in Ruſi locum Valerium Aſiaticum ſubſtituens. Cur fames ſub Claudio? Horrenda Principis hujuſce crudelitas. 580

Ad ANNUM 44. NUM. 66.

De Helena Izatiſque Adiabenorum Regis religione. An Christi diſciplinæ adhæſerint? Baronii in Oroſium propendentis abſurda opinio. Oroſius immerenter damnatus a Scaligero de fame a Prophetis prænuntiata. Stilo Paulino Propheta non ſolum V. Teſtamenti, ſed etiam novi vates ſignificant. Izatem Chriſtianum hominem non egiſſe probatur, non modo ex Scriptorum Oroſio antiquiorum ſilentio, ſed etiam ex inſigni Joſephi loco, quo apparet Izatem polygamiæ a Chriſti diſciplina abhorrentis tenuiſſe morem. 584. 585

Ad ANNUM 44. NUM. 66.

An obtinente Moſis diſciplina, Ethnicis circumciſio ad ſalutem neceſſaria. Baronii, clariſſimique Cocceji affirmans ſententia ad examen revocata. Fœdus Nationale cum Abrahamo contractum, bona æterna ſub conditione fidei, & temporalia ſub Lege circumciſionis comprehendiſſe. Illa omni mortalium generi eſſe oblata, hæc ad ſolam Abrahami progeniem pertinere. Adipiſcendæ ſaluti imperatam Ethnicis non fuiſſe circumciſionem, oſtenditur ex Scriptura, Patribuſque. Exemplis compluribus adverſus Baronium demonſtratur, non omnes recutitos ſalutem abdicaſſe Gentibus præceptorum Noacho datorum obſervantiſſimis. 586. 587

Ad ANNUM 44. NUM. 67. 73.

De Collecta Antiochena Hieroſolymam miſſa. Uſus Collectarum frequens. An prima fuerit pro egenis diſcipulis facta? Affirmantis Baronii ſententia refellitur. Collecta ordinaria & extraordinaria. Ordinariarum uſus viguit a teneris Eccleſiæ unguiculis ad morem diſciplinæ Judaicæ in Gazophylacium opes congerentis. Cujus occaſione explicatur Matthæus. c. 6. v. 2. Eruditiſſimi Stephani Le Moine, Janſeniique explanatio. Alia veriſimilior. Quid ſit Corbona apud Cyprianum. Gazophylacium non deſignari, contra Baronium oſtenditur. Extraordinaria Collecta ſæviente perſecutionum procella, exempla quam plurima. De Summa pecuniæ a Cartaginenſi Eccleſia collecta ad levandam Confeſſorum miſeriam. Valor Summæ ex Rigaltio. Alia ex Gaſcendo æſtimatio. De Collecta Denarii Sancti Petri, nec non Eleemoſyna Paſchali. Cur Chriſtianis Judæam habitantibus miſſa potius Collecta quam

Digitized by Google

quam cæteris? Conjectura Baroniana rejecta, melior aſſertur. 594.595

Ad ANNUM 44. NUM. 78. & 80.

De ſeptem Latinæ Eccleſiæ Ordinibus. Diſtinctio Ordinem inter & Officium a Baronio propoſita. Quid rei ſit, declaratur ex Bellarmino. Diſtinctionis hujuſce inſolens Antiquitas. Fundamentum diſtinctionis Ordinem inter & Officium, ex reſpectu Ordinis ad Sacrificium male jactum fuiſſe, oſtenditur ex Ignatio, Epiphanio, Amalario. An ſeptem Ordines Latinorum ab inſtitutione Apoſtolica manarint? Ignatii ad Antiochenos Epiſtola, cui plurimum innituntur Shelſtratus Baroniusque, ſubdita eſt. Pugna hujuſce Epiſtolæ cum illa ad Trallianos. Apoſtolicis temporibus bina tantum Officia Eccleſiaſtica, teſte Clementis ad Corinthios Epiſtola. Minores Ordines neſcit Autor ille qui audit Ignatius. Strabonis, Lombardi, Aquinatis de inſtitutis ab Eccleſia minoribus Ordinibus teſtimonia. Diſtinctio ab Ordine Rom. aliiſque bene multis uſurpata Ordinum Sacrorum & non Sacrorum. Diſcriminis origo. Pamelii ſententia rejicitur. Diſtinctionis fundamentum ab inſtitutione petendum. In tertio ſeculo incunabula reperiuntur minorum Ordinum. An ſeptem Latinorum Ordines in uſu fuerint apud Græcos? Affirmantis Shelſtrati opinio multis rejicitur. De Ordinum numero Latinorum lites. σοφὸν Bellarmini φάρμακον rejicitur. Tot Ordinum multiplicatio inutilis Eccleſiæ ædificandæ. 603

De Oſtiariis. Templi Hieroſolymitani janitores. Cur ab ipſo Deo inſtituti? In Oeconomia Legali Deus civilem Regem exercebat. Hinc palatium, menſa, Cantores, Oſtiarii: quæ ex antiquitate probantur. Diverſa Eccleſiæ Chriſtianæ ratio Oſtiarios ſacris Ordinibus inſeri non flagitat. Oſtiariatus fuſa ex Patribus explicatio. 617.618

De Lectoribus. Officii hujuſce & neceſſitas & requiſita declarantur ex Iſidoro. Mos palam legendi Scripturas a Judæis in Chriſtianos introductus. Inſignis in hanc rem Joſephi locus. De Lectoribus Judaicis obſervabilia. In Eccleſiæ Chriſtianæ incunabulis, Lectoris munus non fuiſſe peculiare officium ab aliis diſcretum. Lectores lapſu temporis in Clerum allecti, in maxima Orbis Chriſtiani parte. Ætate Cypriani creando Lectori non videri adhibitam ceremoniam tradendi libri, ſed ſolum mandatum Præſulis. Non ubique terrarum Lectores Clericorum titulo cenſeri contra Clariſſ. Dodwellum aliosque innumeros oſtenditur ex more Eccleſiæ Alexandrinæ Catechumenos Lectorum muneri præficienti. Quo ætatis anno Lectores creabantur. Eruditiſſimi

Digitized by Google

Stephani Le Moine cum Balſamonis emendatio, tum opinio de Lectoribus non ante annum 13. ordinatis, ex antiquitate rejicitur. Julianus Imp. Lectoris officio donatus. 621. 622

De Exorciſtis. Exorciſmorum uſus apud Judæos, ex Salomone falſo deducitur a Joſepho, Beda, Alcuino, aliiſque bene multis. Explicatur Matth. 12. v. 18. Quid υἱοὶ apud Evangeliſtam? Apoſtolos non ſignificari oſtenditur contra veteres recentioreſque. Vis pellendorum Dæmonum extraordinaria fuit, nec in Ordinum perpetuum mutanda. Conſtitutiones Clementinæ de Exorciſta non ordinato, contra Shelſtratum propugnatæ. Cenſoris contradictio. An Apoſtolicis ſeculis indita Chriſtianis omnibus vis in Dæmones? Affirmantium opinio rejicitur. Exorciſtæ Apoſtolici nullam ejiciendis Dæmonibus ceremoniam adhibuere. Illuſtratur v. 21. c. 17. Matthæi. Latinorum ſuperſtitioſæ ceremoniæ ab Exorciſtis uſurpatæ, antiquis ignotæ. Diſcrimen inter Apoſtolicos Exorciſtas & Eccleſiaſticos. Ejiciendis Dæmonibus nulla adhibita χειροθεσία, qua ægri ſanabantur. Quamobrem? Cur tantus apud antiquos Energumenorum numerus, qui nunc ſunt rariſſimi. 627. 628

De Acolythis. An hodierni Acolythi antiquorum ſimiles? Acolythos Cyprianicos a Carthaginenſibus multum eſſe diverſos. Argumento eſt cereorum uſus qui olim interdiu non adhibebantur in officio Eccleſiaſtico celebrando. Quid rei eſſet Acolythus ævo Cypriani, dictu difficillimum. Notarii functum eſſe munere apud Epiſcopum non improbabile. An Orientalis Eccleſia Acolythos Ordinibus olim inſeruerit? Affirmans Shelſtrati aliorumque ſententia refellitur. Euſebium huic ſententiæ non favere oſtenditur. 638

De Subdiaconis. Id officii ducentis amplius annis Eccleſiæ fuiſſe incognitum multis probatur. An Gregorii magni ævo in ſacris majoribuſque Ordinibus Subdiaconatus annumeratus fuerit? Affirmantis Shelſtrati ſententia refellitur. An Subdiaconatus a Nethinæis ortus? Iſidori Hiſp. atque ὁμοδόξων error rejicitur. 641. 642

Ad ANNUM 44. NUM. 86.

De ceremoniis Ethnicorum ad Eccleſiam derivatis. Latinorum de ceremoniis ſententia. Audax Bellarmini opinio de poteſtate Eccleſiæ in ritibus inſtituendis ad effectus ex opere operato edendos. Ceremoniæ a priſca antiquorum ſimplicitate, nec non germana Evangelii indole alienæ. Quo jacto fundamento novitatis & imprudentiæ damnatur Baronii ſententia de ritibus Ethnicorum pie in Eccleſia diſciplinam introductis. Ab hac præpoſtera ſapientia Patres omnes Conſtantino

Digitized by Google

tino magno antiquiores alienos fuiſſe, probatur ex Tertulliano, Minucio Felice, aliiſque. Imo nec Ambroſio, nec Auguſtino arriſiſſe hanc Latinorum prudentiam. Argumentis experientiæ ductis oſtenditur tercentum amplius annis, thuris in cultu publico, feſtorum, imaginum, muſica, luminarium, Eccleſiam fuiſſe inſolentem. De Canone Elibertino 34. prohibente per diem cereos in cœmeteriis incendi. In germanum obſcuri decreti intellectum inquiritur. Quid rei ſit Patrum illa præſcriptio? Cabaſſutii hunc ritum ad ſacra magica referentis explicatio rejicitur. An eo conſilio ſancitus ſit ille Canon, ne Pagani Martyrum corpora abducerent? Mendozæ Garcias ſententia impugnatur. Veriſimilior explicatio ex Clemente Alex. Nazianzenoque illuſtrata. Rationes Baronianæ ex Theodoreto Gregorioque magno de introductis in Eccleſiam gentium ritibus petita, ex Auguſtino confutatæ. Solemnitates epulares ad Sanctorum memorias ab Ambroſio improbata. Miſſo Baronio, cum clariſſimis Marshamo, Spenceroque certamen committitur, de ritibus gentilium ad Hebræos derivatis. Argumentis compluribus derivationem hanc cum ſapientia numinis, & ſcopo ejus in inſtituenda veteris Eccleſiæ diſciplina, & facto non conſentire demonſtratur. Spenceri plurima πα-ραδείγματα. Ad confutandam adverſariorum ſententiam, duo etiam atque etiam obſervanda. Alterum, plurimas eſſe ceremonias naturales ab ipſa natura quodammodo inſtitutas: alterum, ante legem a Moſe latam, plurimas viguiſſe ceremonias, ab Hebræorum legiſlatore renovatas. Ante Moſem ſacrificia publica, feſta, ἐμπυρισμὸν victimarum, diſcrimen animantium mundorum & immundorum, genera ſacrificiorum, ritum offerendi, ablutiones, decimas, ſuſcitationem ſeminis per defuncti fratrem palam in uſu fuiſſe. Unde colligitur plurimas & ceremonias, quarum mentio non injicitur, etiam a Patriarchis fuiſſe uſurpatas: ut diſciplinam Moſaicam ceremonialem ſolis circumſtantiis & numero rituum ab illa antiqua Patrum differre, ſit longe probabiliſſimum. Fundamentum Marshami & Spenceri, in ſubdita ceremoniarum Ægyptiacarum vetuſtate male collocatum, cum a Patriarchis conſenſus ille rituum deductus ſit. Præcipua a Spencero exempla allata examinantur. De origine ſacrificiorum quæſtio examini ſubjicitur. Non a pia mortalium ſimplicitate, ſed ab ipſo Deo, uſum deſcendiſſe ſacrificiorum contra bene multos oſtenditur. 1°. Ex Sacerdotali munere, in quod mortalium nemo, ne Chriſto quidem excepto, involare debuit. 2°. Ex natura cruentorum ſacrificio-

rum, a quibus ceſſante Dei mandato ratio abhorret. 3°. Ex *addita cultus divini qualitate.* 4°. *Ex ſacrificiorum vi, quam nullus ipſis incutere potuit.* 5°. *Ex fide offerentium.* 6°. *Ex reſpectu victimarum ad Chriſtum. Hugonis Grotii & Spenceri lapſus circa Chryſoſtomum.* 7°. *Ex diſertis a Deo additis mandatis de ſacrificiis diu ante Moſen offerendis.* 8°. Ex *Euſebio, Athanaſio, Auguſtino.* 664. 647. 648

Ad ANNUM 44. NUM. 88.

De ritibus qui communes Chriſtianis fuere cum Judæis Ethnicisque, Baroniani errores plurimi. Primus circa Dionem de Pontifice Romanorum, cadavera inſpicere prohibito. Secundus de Sacerdotibus Judaïcis funerum inſolentibus, conceſſum ipſis fuiſſe ad proximos defunctos accedere, demonſtratur. An & ad uxorum cadavera? Negantis Janſenii aliorumque ſententia refellitur. Soli Pontifici Maximo nefas pollui cadaveribus. Quod in ſumma neceſſitate, & illi conceſſum. Tertius de Epiſcopali mitra, quam in Ammiano Marcellino fruſtra Purpuratus quæſivit. Locum Marcellini de Sacerdotum Ethnicorum corona intelligendum eſſe, probatur cum ex Tertulliano, tum ex ratione. An uſus mitræ, & aureæ laminæ ab Apoſtolis fluxerit, & initio rerum Chriſtianarum obtinuerit? Valeſii Petaviique ſententia multis rejicitur. 685. 686

Ad ANNUM 44. NUM. 89.

De raptu Paulino in cœlum. Quo anno contigerit. Temeraria Baronii aſſertio. Quæſtio illa Chronologica, in ἀπόρεις Scripturæ annumeranda. An triduo cæcitatis Paulinæ raptus illigandus? Aquinatis & Doctiſſimi Lud. Cappelli ſententia rejicitur. An contigerit raptus in lapidatione Paulina apud Lyſtrenſes? Affirmantis Clariſſimi Usherii opinio refellitur. Eruditiſſimi Pearſonii ſententia ad examen revocata. Ceſtrienſe ex tempore datæ Epiſtolæ poſterioris ad Corinthios petitum criterium, improbatur. Ante annum Neronis tertium Epiſtolam hanc miſſam fuiſſe, oſtenditur. Sed & in Legatione Pauli & Barnabæ, Paulini raptus neque vola neque veſtigium. An raptus Paulinus unum & idem ſit cum extaſi Hieroſolymitana? Impugnatur & hæc ſententia quæ multorum eſt. Quomodo Paulus in illo raptu ſe habuerit? Quid ſibi velit extra corpus? *Mortem non indicari pluribus oſtenditur contra antiquos novosque Interpretes bene multos. Eſtius notatus. Quid revelatum Paulo fuerit, ignotum. Baroniana contradictio.* 690. 691

DE

Digitized by Google

DE REBUS SACRIS
& Eccleſiaſticis
EXERCITATIONES HISTORICO-CRITICAE.

In quibus

Plurima adverſus BARONIUM, BELLARMINUM, PAGIUM, *& alios*, *diſcutiuntur*; *multique Hiſtoriæ & Chronologiæ errores emendantur.*

ALexandri Magni pater cum expeditionem aliquando apparare in Corinthum diceretur, Corinthii prætrepidi, rerumque ſuarum ſatagitantes, ad opera certatim incumbere cœperunt. Hic arma ſibi comparans, ille lapides congerens, alius muros in altitudinem ſubſtruens; nonnulli propugnacula firmantes, alii aliud agentes quod ad munitiones pertineret. Quod eorum ſtudium Diogenes cum cerneret, nihil habens aliud commodius quod ageret, extemplo Philoſophico pallio præcinctus, dolium illud ſuum fictile, quod gurguſtii vicem præbuiſſe ei dicitur, ſubvolvere, devolvere, ultro citroque verſare per vicinum urbi collem cœpit. Admirante autem quodam ejus amico, ac percunctante, quidnam id agis, ô Diogenes? Budæ. in Pand.

genes? Volvo, inquit ille, ego quoque dolium, ne unus inter tot operi intentiſſimos ceſſator eſſe videar. Ex eo die quo Gallicanis Eccleſiis nox atra incumbens Chriſti præcones vertere ſolum coegit, omnes pene dicam ad ſcribendum animum applicuere: atque abundantior fuſiorque quam decebat materia fuit. Hi labantes animos refecerunt; illi triſtes fortunas recreavere; nonnulli oppugnatæ Religioni aſſertores ſeſe accommodaverunt: alii doctis concionibus in lucem editis mores inſtituere. Dum omnes incumbunt operi, dolium quoque meum verſare inſtitui, ne deſidia, aut inertia emarcuiſſe crederer. Quanquam enim à lento Tityro alieniſſimus vitam agam otium vix permittentem, fert tamen animus ad majora niti.

Cæſar Baronius Cardinalis eruditione clarior quam purpura, elegans & elaboratum Annalium opus condidit, quibus non minimum patefecit & illuſtravit obſcura Hiſtoriæ. Atque, vere ut dicam, grande & inſolitum onus ſuſcepit ſuſtulitque. Nec piget fateri, illuſtris hujus viri lucubrationes vaſtus apparent Doctrinæ Oceanus, in quem Antiqua Hiſtoria cum ſacra, tum prophana, Patres, Concilia, Ritus, Conſuetudines, Chronologia, Critica, Theologia, tanquam rivuli vectigales influxere. Tanto cum adverſario manus conſerere, res ardua eſt ac difficilis. Eruditiſſimus Caſaubonus ſuas Exercitationes induxerat adverſus Annales Baronianos: ſed fata terris hominem invidere: nec, defuncto Caſaubono, inchoatum opus ullus continuare tentavit, Annalium erroribus, quibus paſſim Hiſtoria, Chronologia, antiquitas, Theologia afficitur, refellendis, & confutandis. Tantus homo Baronius eſt, ut vix una manu atque calamo, læta agiliſque victoria magno hoſti ſit extorquenda. Exul ego, tanto impar oneri ferendo, multoque curarum æſtu ſæpius in mentem recurrente diſtractus, opus arduum ac multæ plenum aleæ tentare vix auſim. Interim, ſicut medicorum filii hydropem curaturi παρακεντήσει rem aggrediuntur, paulatim aquam educentes, ita quasdam favente Deo vomicas Annalium aperiam tenui ſcalpello, quarum ſanie exempta morbi reliquiæ utcunque tolerari poterunt. Dum jam meum opus ſub prælo fervet, pervenit in manus meas eruditi Pagii *Critica hiſtorico-chronologica in Annales Baronii Anno* 1689. Lutetiæ edita; in quo inſigni libro multa ex ſua, plura ex aliorum pharetra, in Baronianos errores tela contorquet. At præ-

ter

ter quam quod Theologica non attingit, multos etiam hiſtoriæ nævos non tollit, fabulas à credulis Latinis admiſſas, verbi gratia Maſſilienſem Magdalenæ peregrinationem, & ſimilia non rejicit, quoſdam & errores admittit ipſe Criticus, ut reipſa comprobabitur.

In Conditore Annalium Eccleſiaſticorum, & prudentia, & animi candor debent una certare; quæ laudes ſæpius, in opere Baroniano deſiderantur. Exempla infantiæ nonnulla ſubjiciam oculis. *Quod ad Æthiopum Religionem ſpectat, autor eſt Strabo, eos primum colere Deum immortalem qui omnium cauſa ſit, ac rurſus alterum mortalem qui nomine careat, nec ſit cognitu facilis: ut ex his appareat eos cum Judæis eadem pene ſenſiſſe, & à Chriſtianis non adeo diſcrepaſſe; unde libenter imbibit Eunuchus de Chriſto Deo pariter & homine olim mortali Doctrinam.* An. 35. n. 27. Quis ad hæc cum Comico non exclamet, ô maria, ô Cœlum! Ergone craſſiſſima Idololatria ſimilitudinem arripit Religionis caſtiſſimæ, quæ totâ unius Dei cultu floret ac innititur? Ex ipſo Strabone Baronium ſuo loco refellemus. Imperante Caligula Petronius Judææ præfectus eſt. *Sed ut quis fuerit iſte Petronius intelligatur, ſciendum eſt fuiſſe equeſtris ordinis, militia clarum, qui & ſub Auguſto adverſus Æthiopes copias duxerat. Cæterum enim humili loco natum ad equeſtrem perveniſſe dignitatem autor eſt Valer. Max.* inquit Parens Annalium an. 41. n. 21. Hæccine ſcripſit inter vigilandum? Hominem qui annis ante pluribus quam Caligula lucem aſpiceret, violentas ſibi manus intulerat, revocat ab inferis, ut agat geſtum in ſcena. Candorem porro Baronianum laudibus nullus cumulabo, dum Chriſmatis Sacramentum tractat, nec tempori, nec perituræ chartæ parcit. Tertullianum, Cyprianum, Cyrillum Hieroſolymitanum, Prudentium ad confirmationis myſterium teſtes accommodavit. Latuitne Baronium gemina Latinorum unctio; una verticis, qua cenſus Sacramentorum non fit ditior; altera frontis, quam ad ſuæ Confirmationis naturam aptant? Hoccine eſt humanum factum aut inceptum, magnis clamoribus jactare *Chriſma, Oleum*, quaſi hæc omnia verticalem unctionem non ſubierit? Quo nomine appellabo miram Purpurati induſtriam in colligendis quiſquiliis ad confirmandas Latinorum Traditiones? Labentem cauſam imaginum ſubdito Antiocheno Apoſtolorum Concilio fulcit & ſuſtinet. Rectum eſt quidquid ſervit utilitati.

Digitized by Google

Ut porro ſolidior ſuccique plenior currat oratio, non unum Baronium hoſtem legimus, ſed & ad ea quæ ab aliis dicta ſunt, mentes aureſque erigimus: provocatis & ad certamen cum uſus venit, Bellarmino, Eſtio, Petavio, Pagio, & ex Evangelicis Salmaſio, Blondello, Spencero, Lightfooto:

Tros, Rutuluſve fuat, nullo diſcrimine habetur.

Hic eſt noſtrarum Exercitationum ſcopus, ut & Scripturæ locos paulo difficiliores qui ad intelligendam hiſtoriam conducunt, illuſtremus; & luculentam ad dicendum materiam Antiquitati explicandæ tractemus accuratius. Prorſus rem magni & corporis, & animi, herculea pene dicemus audacia aggredimur. Audacibus annuat cœptis Deus Opt. Max. ut tenuis ille quo nobis illuxit Gratia favoris ſui radius, diſcuſſa tandem errorum nebula ſuo fulgore omnium perſtringat oculos, & ad cor cum ſuavitate illabatur.

EXERCITATIO PRIMA.

ANNO XXXV. NUM. VII.

Tiberii Imp. an. 19.

De advenis diſperſis error Baronii & à ſcriptura & ab ipſo Baronio confutatus. Qui ſponte migraverant in alias Regiones, aut per bella patriis ejecti ſedibus ante commotam Eccleſiæ Hieroſ. perſecutionem, ad Judæos diſperſos pertinent. Inſignis Joſephi locus.

POſtquam Deo viſum triſti perſecutionis procella Eccleſiam Hieroſolymitanam agitare, diſcipuli qui ſeſe Chriſti diſciplinæ addixerant, fugæ incertæ & periculoſæ ſe dare coacti ſunt. Hinc anſa errandi captata à Baronio. *Eorum*, inquit, *ingens numerus migravit in Aſiam, qui eo nomine à cæteris diſtincti ſunt, nominatique* ADVENÆ DISPERSIONIS. Quam temerariam ſententiam ratione confirmare nititur. *Nimirum qui nemine impellente, ſed antiquitus ſponte migraſſent, nunquam dicti inveniuntur diſperſi, aut ex diſperſione collecti Judæi, ſed coloni & indigenæ.* Hem! nunquam dicti inveniuntur diſperſi? Quid ergo ſibi vult Lucas Act. 2. 3. *Erant vero Hieroſolymis habitantes Judæi Viri Religioſi, ex omni natione eorum qui ſub Cœlo ſunt*, quos inter & *Romani advenæ*, qui in unum locum confluxerant

fluxerant feſto Pentecoſtes celebrando? Quid Petrus? *Advenis diſperſis per Pontum, Galatiam, Cappadociam, Aſiam, Bithyniam.* Numquid ingens illa Judæorum turba, ex ſancta Urbe à Stephani perſecutoribus pulſa, has regiones habitatum migraverat? Recte & ſapienter Eſtius, nomini Baronii parcens, figmentum ejus refellit. *Erant ii Judæi, qui quondam per captivitates & Bella patriis ſedibus ejecti, aut ſponte profugi, varias toto orbe regiones incolebant.* Sed refutationi parcendum, cujus onere eminentiſſimus Cardinalis nos ſublevavit an. 45. n. 21. *Verum etſi ſuperius anno Chriſti 35. dictum ſit tam Petrum quam Jacobum ſcripſiſſe ad fratres diſperſionis illius quæ facta eſt poſt necem Stephani; tamen re accuratius conſiderata, nihil eſt quod prohibeat etiam ad alios Judæos eam ſcriptam Epiſtolam, eo quod ſoliti ſint vocari Judæi diſperſionis illi qui in diverſis regionibus pro animi cujusque libitu loca colerent.* Sic vi veritatis adactus transverſo calamo vigilata delevit. Addam ex abundanti inſignem Joſephi locum quo res mirifice illuſtratur. Cognita Xerxis erga Deum pietate omnes Judæi vehementer lætati ſunt. Πολλοὶ δ' αὐτῶν καὶ τὰς κτήσεις ἀναλαβόντες ἦλθον εἰς Βαβυλῶνα ποθοῦντες τὴν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κάθοδον. Ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν κατὰ χώραν ἔμεινε. Διὸ καὶ δύο φυλὰς εἶναι συμβέβηκεν ἐπί τε τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης Ῥωμαίοις ὑπακουούσας. *Multi vero ex eis aſſumptis ſuis facultatibus Babylonem venerunt cupientes reverti Hieroſolyma. Reliqua Iſraelitarum multitudo aſſuetum jam domicilium noluit relinquere. Quapropter duæ tantum tribus per Aſiam & Europam ſub Romano degunt imperio. Decem autem Tribus nunc quoque ultra Euphratem ſunt, infinita hominum millia.* Antiq. L. 11. c. 5. Idcirco Jacobus ſuam ſcripſit Epiſtolam *duodecim Tribubus diſperſis.* Eſt. in 1. Pet.

De Helleniſtis quibus Evangelium inſtillavere profugi ex diſperſione Hieroſol. An ſint Judæi Græcis Bibliis utentes? Clariſſ. Virorum Scaligeri, Petavii, Lightfooti affirmantium ſententia ad examen revocata. Helleniſtas Religionis Judaicæ proſelytos eſſe, argumentis oſtenditur. Præceps Lightfooti Bezam venantis cenſura. Orientales Nationes ex Scripturæ

Digitized by Google

phraſi τῶν Ἑλλήνων annumerandas eſſe, & quæ de cauſa, declaratur. An Helleniſtæ Antiocheni Ethnicos agerent? Ajentis Petavii opinio multis rationibus rejicitur. An apud Lucam Act. 11. 20. Helleniſtæ diſcrimen ſtatuat inter Judæos purioris ordinis, & indignioris? Aſſerenrentis Lightfooti ſententia refellitur. Viri Clariſſimi contradictio. Helleniſtas proſelytos fuiſſe tum ex orto Helleniſtarum murmure, cui comprimendo Nicolaus proſelytus in Diaconum electus; tum ex diſſenſione inter Hebræos verſioni τῶν LXX. adhærentes, & Judæos Hebraïca Biblia legentes, oſtenditur. Argumentum ex Novella Juſtiniani Illuſtratur. Cur Proſelytus Antiochenus Diaconis permixtus. Ex Joſepho conjectura.

EX diſcipulis quos furor perſecutionis egerat in fugam, nonnulli petentes Antiochiam, hac in ampliſſima atque ornatiſſima urbe Chriſti Evangelium diſſeminarunt; quos inter Cyprii & Cyrenenſes locuti ſunt πρὸς τοὺς Ἑλληνιστὰς Act. 11. 20. Quid Helleniſtæ, in ſententiis poſitum eſt. Hanc quidem quæſtionem non movit Baronius: at non omiſit Petavius, non Druſius, non Lightfootus: nec ſilentio prætereunda, cum felix ſit ad illuſtrandam ſacram Hiſtoriam materies. Sed & Actorum ſexto, *ortum eſt murmur Helleniſtarum adverſus Hebræos.* Magni Scaligeri in Animadverſionibus Euſebianis ſcitum eſt, *Ἑλληνισταὶ in novo Teſtamento multum differunt ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων: Ἕλληνες ſunt pagani, Ἑλληνισταὶ Judæi Græcis Bibliis in Synagogis utentes*: quam in ſententiam eruditi complures deſcenderunt, quibus non conſentit clariſſimus Beza. *Helleniſtas hoc loco vocat genere quidem prophanos, ſed in Judæorum gentem per circumciſionem adſcitos, & proſelytos propterea vocatos. Itaque ſicut Religionis reſpectu Ἕλληνες Judæis, ita propter ſtirpis diſcrimen Ἑλληνισταὶ Hebræis opponuntur.* Virum eruditiſſimum vexat cenſura Lightfootiana, *non video qua autoritate confundat Helleniſtas & proſelytos. Nec tamen omnes Judæos inter gentes ſparſos dixerim Helleniſtas, non ſparſos inter*

Scalig. Anim. Euſeb. p. 1.34.

Hor. Hebr. in Act. 6. p. 706.

ter

ter Medos, Parthos, Perſas, Arabas, & gentes iſtas Orientales. Nec, ut opinor, *vocaverit ille proſelytos ex iſtis gentibus Helleniſtas, cum ipſa vocis Etymologia Græciſmum ſonet.* An hæc præcipitanter ſcripta non fuerint, viderint Eruditi. Auditum nuper ex illuſtri Scaligero, Græcos in novo Teſtamento ſignificare Paganos, quos eo nomine donatos à Paulo nullus inſiciabitur: *Anguſtia adverſus omnem animam hominis perpetrantis malum, tum Judæi inprimis, tum etiam Græci.* Rom. 2. 9. mirum ni & *gentes Orientales* Græcis inſerantur ab Apoſtolo, quorum Idololatriam, & maleficia Dei numen vindicabit. Quidni Perſæ ad Græcos accederent, qui ceciderant ſub imperium & ditionem Alexandri Macedonis, quibuſque Græcorum Lingua non fuit peregrina? Cantatum pueris illud Ciceronis pro Archia, *Græca leguntur in omnibus fere gentibus, Latina ſuis finibus, exiguis ſane continentur*, ut Ethnicis ubique terrarum diſſeminatis, aptius nomen à Scriptura addi non potuerit quam *Græcorum.* Sicut ergo Romanos hoc nomine, ita & Medos, Perſas, Arabas, Paulus complectitur; itaque nil miri qui abdicata Idololatria Judæorum Religione conſtringebantur, illos Helleniſtas vocari, quo & à Græcis quibus ducebant originem, & à Judæis quorum diſciplinam tenebant, ſuo diſcrimine ſecernerentur.

Meo quidem judicio, Clariſſimi Bezæ ſententia de Helleniſtis, multam arripit veri ſimilitudinem, & probabilibus argumentis confirmari poteſt Religionis Judaicæ proſelytos à Luca indicari, quos capitis 2. verſu 10. à Judæis diſcreverat, *Judæi & proſelyti.* Similiter c. 11. opponit Judæis *Helleniſtarum* nomen. *Qui diſperſi fuerant tranſierunt uſque in Phœniciam & Antiochiam nemini loquentes ſermonem Dei niſi ſolis Judæis: erant autem quidam Cyprii qui ingreſſi Antiochiam locuti ſunt Helleniſtis.* Qua ratione nodum expediet Petavius, qui *Helleniſtas* in Judæorum loco numeroque habet? *Notum*, inquit, *Helleniſtas ſæpius pro Judæis uſurpari, qui Græce ſacros libros legerent. Hic vero τοῖς Ἰουδαίοις non Hebræis opponuntur, ut Gentes intelligi poſſint.* Petav. de Doctr. Temp. L. 11. c. 14. Sed opinione longe fallitur vir ille clariſſimus. Nuſquam Gentes in Scriptura *Helleniſtarum*, ſed *Græcorum* nomen habent: nec ignoti illi Cyprii animum Ethnicorum Evangelio imbuiſſent, niſi uſurpato Petri munere, ad quem pertinebat Gentibus oſtium pandere fidei: quam provinciam ſi ſuſceperint, præripuiſſent utique gloriam Petro debitam,

Digitized by Google

debitam, ut Eccleſiæ fundamenta jaceret, cum in Gentibus, tum in Judæis. Tam male animati erant Judæi erga Gentiles, ut Petro accuſationem, & crimina ei moliti ſint, quod ad homines præputium habentes acceſſiſſet; quo circa à veri fide diſſidet, profugos Cyrenenſes qui Judæos exercebant, Ethnicis Chriſti inſtillaſſe Religionem. Aliter difficultatem exorbet eruditus Lightfootus: Lucas, inquit, *diſcrimen ſolum ſtabilit inter Judæos dignioris & purioris ordinis, & Judæos qui non adeo digni & puri.* Solutionem utcunque ferrem ſi Hebræis *Helleniſtas* oppoſuiſſet, quos à *Judæis* diſcrevit. Sed & accuratius explicari debuit quinam ſint illi Judæi *dignioris ordinis*, illi *indignioris?* An *puri*, qui Hebraice ſciebant; *impuri*, qui neſciebant? *Impuri* ergo & Cilices qui Græce loquebantur, & ſacra faciebant, Hebraicæ linguæ ut plurimum imperiti. An *puri* qui paleſtinam incolebant? Atqui Paulus Cilix ſe jactat de origine ſua; *ego ſum de gente Iſraelis, Tribu Benjamin, Hebræus ex Hebræis.* Phil. 3. 1. hoc igitur inter purum Judæum, & impurum intereſt, quod ille Abrahami ſanguine cretus fuit, ille non fuit, ſed uſurpata circumciſione, ſacro generi inſitus.

Hor. Heb. in Act. 6. p. 706.

Cæterum, hic prætereunda non eſt Clariſſimi Viri contradictio, Chron. Temp. p. 7. Act. 11. *De ſignificatione vocis* Ἑλληνιςὰς *meritò dubitare licet: hoc verò conſtat, hanc vocem hoc loco non Judæos ſignificare prout ſumitur, Act. 6. 1. iis enim opponitur verſ. 19. An Ethnicos ſignificat? Immò quidem: quod conſtat tum è narrationis hujus ſcopo, & ex eo quod hos fideles Antiochiæ agentes quidam circumcidi adigerent.* Qui hæc ad illa Actuum 6. conciliabit, erit mihi magnus Apollo: *quod ad diſtinctionem illam attinet capitis 11. verſ. 19. 20. (nam diſtinctionem ego potius dixerim, quam antitheſim) non concludit Helleniſtas non fuiſſe Judæos, ſed diſcrimen ſolum ſtabilit inter Judæos dignioris & purioris ordinis, & Judæos qui non adeo digni & puri.* Si Helleniſtæ illi Antiocheni in Ethnicorum numero habendi ſunt, utique ad Judæos qui *indignioris ordinis* fuere, aſcribi neque debent, neque poſſunt.

Proſelytis & Helleniſtas eſſe aſſerendos nova conjectura aſſequimur, ducta ex murmure orto adverſus Hebræos, cui compeſcendo ſeptem Viri in Diaconos electi, quos inter *Nicolaus proſelytus.* Qua de cauſa proſelytus Antiochenus Diaconis permixtus, niſi ad incendium felicius extinguendum, quod contemptus Helleniſtarum

Digitized by Google

niſtarum accenderat? Jam vero ſi Proſelyti ab Helleniſtis fuere diverſi, quid comprimendæ ſeditioni conduceret Proſelyti creatio in in Diaconum nullus video. Sane & multum & ſatis Eccleſiæ ædificandæ proviſum fuit atque præcautum, quod germanis Judæis *qui Græcis Bibliis in Synagogis utebantur*, pauperum cura mandata fuiſſet, nec Nicolao opus fuit extinguendo igni. His accedit quod ſi germani Judæi, Hebræi, ſcilicet, ex Hebræis, Helleniſtarum affecti ſunt nomine quia ſacra faciebant Græca lingua, quæ fuit illis vernacula & nota, cum Hebræa eſſet peregrina; capi animo & cogitatione non poteſt, quamobrem Helleniſtæ ſe ab Hebræis deſpici quererentur in capiendis Eccleſiæ muneribus, cujus linguam neſciebant: ſuſpicione autem aſſequi facillime poſſumus impoſitam ipſis injuriam moleſte tuliſſe, ſi & linguæ Hieroſolymitanis vernaculæ periti, & Judaicæ diſciplinæ, ſuſcepta circumciſione, addicti, nullum in Eccleſia munus obirent: hinc illæ lachrymæ. Denique Hebræi qui verſione τῶν LXX. utebantur, tam diſſidebant animo & voluntate ab illis qui ſacra Biblia legebant Hebraice, ut nullus relictus querelæ locus eſſe videatur qua commota eſt Eccleſia: cum qui Græcæ Editioni adhærebant, aliquid officii in aliorum Synagogis non appeterent, aut reciperent. Itaque in illa repulſa nil novi aut inſolentis fuit, quippe quæ antiqua conſuetudine valeret; adeoque materiam *orto murmuri* ſuppeditare non potuit. Tantum fuit de legendis Græce vel Hebraice Scripturis diſſidium, ut præbuerit anſam Juſtiniano ferendæ legis δι' αὐτῶν δὴ τῶν προσενηνεγμένων ἡμῖν προσαγγελιῶν ἐμάθομεν, ὡς οἱ μὲν μόνης ἔχονται τῆς Ἑβραΐδος φωνῆς, καὶ αὐτῇ κεχρῆσθαι περὶ τὴν τῶν ἱερῶν βίβλων ἀνάγνωσιν βούλονται, οἱ δὲ καὶ τὴν ἑλληνίδα προσλαμβάνειν ἀξιοῦσι καὶ πολὺν ἤδη χρόνον ὑπὲρ τούτου πρὸς σφᾶς αὐτοὺς στασιάζουσιν. *Per interpellationes quæ ad nos referuntur, didicimus quod ex ipſis quidam ſola lingua tenentur Hebraica, eaque utendum eſſe in ſacrorum Librorum lectione volunt; quidam etiam Græcam aſſumendam contendunt, & longo jam tempore ea de re ſeditiones agitant.* Eo loci quo erant res Judaicæ, vix capi animo poteſt Hebræos LXX. editioni addictos, repulſam uxorum ægre tuliſſe, de qua Helleniſtæ vehementer conqueſti ſunt. Juſtin. Conſt. 146.

At qua de cauſa ab Eccleſia Hieroſolymitana non modo Proſelytus, ſed & *Antiochenus* in Diaconum creatus eſt? Dum voluto

mentem his cogitationibus, conjectura ducor ab Antiochenſibus Proſelytis præcipue commotam fuiſſe ſeditionem, cui concitandæ anſam dedere Proſelytorum apud Judæos Antiochenos privilegia. Hanc ſuſpicionem mihi Joſephus ſuppeditat: Τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τῶν μετὰ ταῦτα Βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων εἴς τε τὸ πλῆθος ἀπεδώκαν, καὶ τῇ κατασκευῇ καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τε προσαγόμενοι ταῖς θρησκείαις πολὺ πλῆθος Ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖραν αὐτῶν πεποίηντο. *A ſecutis poſtea Regibus, eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extractione, itemque munificentia munerum Templum clarius reddidere: ſemperque Religione ſibi ſociantes magnam Paganorum multitudinem, etiam illos quodammodo ſui partem fecere.* A veri ſpecie non abhorret Helleniſtas commotos fuiſſe quod ut Antiochiæ, ſic Hieroſolymæ paribus privilegiis non uterentur.

Joſeph. de Bello lib. 7. c. 21.

ANNO XXXV. NUM. II.

An in diſperſione Eccleſiæ Hieroſolymitanæ ſoli Apoſtoli manſerint in Urbe? Quid apud Lucam Omnes? *Act. 8. 1. Baronii à vero abhorrens ſententia. De 120. Evangelii Præconibus fugam maturantibus opinio Lightfootiana multis confutata argumentis. Explicatio veriſimilior. Cauſæ cur Apoſtoli ſe in fugam non contulere? Apollonii Traditio. De profugorum numero otioſa à Purpurato mota quæſtio, quæ & ab eo male ſolvitur. Athanaſii verſio emendata.*

NOx atra perſecutionis Chriſti diſcipulis incumbens Eccleſiam collocavit miſeram in ſolitudinem. Membra Sancti corporis huc & illuc disjecta ſunt, & diſſipata. Triſte ſpectaculum, ſed carnificibus ac Sacerdotibus apparatiſſimum atque jucundiſſimum. Fugam agitantibus ubique locorum Chriſtianis, *omnes, præter Apoſtolos, diſperſi ſunt.* Act. 8. 1. Hic difficilem in nodum incidimus quem varii ſolvere tentarunt.

Synca-

Syncategoremati *Omnes* innixus Baronius, hanc animo inſevit opinionem, præter Apoſtolos neminem ſuperfuiſſe fugitivis. Quæ ſententia à veri fide diſſidet. An orbi luminibus, ægri decumbentes, amaræ ſenectæ pondera ferentes, fugam agitantibus inſerendi? Dilapſis omnibus quid opus fuit Apoſtolis conquieſcere Hieroſolymis? Quo conſilio ſucceſſive, Saulus ibat domatim mulieres & viros in cuſtodiam compingendos quæſitutus, ſi omnes omnino diffluxerant?

Novam viam nodum expediendi Clariſſimus Lightfootus tentavit. *Centum viginti miniſtri de quibus c. 1. 5. diſperſi ſunt, duodecim interea Hieroſolyma manentibus tanquam in clibano, ut ſolamini & ſubſidio eſſent afflicta Eccleſia, & paſſim prædicant euntes.* Qua in explicatione multa ſunt quæ veniunt in dubium. Ac primo *animarum, 120. cœtum*, ſolis conſtaſſe viris, certum atque exploratum non eſt; vero propius & Virginem, & mulieres quæ Domino ſubveniebant & opitulabantur, interfuiſſe cœtui. Deinde non omnibus concionandi munus impoſitum fuiſſe extra dubitationis aleam conſtituendum videtur. Atque in loco numeroque Laïcocorum eos Cyprianus habuit, cujus verba multo ſunt uſui. *Coram omni Synagoga jubet Deus conſtitui ſacerdotem, id eſt, inſtruit & oſtendit ordinationes ſacerdotales non niſi ſub populi conſcientia fieri oportere, ut Plebe præſente, vel detegantur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & ſit ordinatio juſta & legitima, quæ omnium ſuffragio & judicio fuerit examinata: quod poſtea obſervatur in Actis quando de ordinando in locum Juda Epiſcopo, Petrus ad plebem loquitur, ſurrexit Petrus in medio diſcentium.* Deinde pulſis vi ſubitæ procellæ compluribus Evangelii Præconibus, immotas ſtetiſſe oves quis inducat in animum? Profugos inter verſabanbantur Cyprii & Cyrenenſis, quos vel cœtui centum & viginti animarum inſeri lubenter non ſinam; vel fidei Præcones egiſſe, Chriſto vitam protrahente, non conceſſerim.

Lightfoot. Chron. Tem. Act. 8.

Cypr. Epiſt. 68.

Quid nodos in ſcirpo quærimus? Rejectis extremis ſententiis, media tutior eſt ac verior. Non omnes omnino Chriſti diſcipuli diſſipati, non ſoli pauci que Præcones Evangelii disjecti; Sed plerique fidelium, ut in Eccleſiæ procellis contigit ſæpius. Nec vox *Omnes* vexari debuit cui Viri docti inhærent, cum ejus uſus ab hac latitudine abhorreat quæ nemine excepto cunctos complectitur. Sic exi-

vit ad Joannem *Tota* Judæa. Mat. 3. 5. Exivit ſonus eorum in *omnem* terram. Rom. 10. *Totus* Iſrael ſervabitur. Rom. 11. 26. An ad unum aut currebant audiendo Joanni, aut cœlo donandi Judæi? Cæterum emendanda venit verſio *Sermonis de Semente*, apud Athanaſium quæ ei ſenſum tribuit recta cum Luca pugnantem. Habes in actis Apoſt. poſt lapidatum Stephanum Apoſtolos diſperſos. Siccine Athanaſii Græca? Τὰ δὲ διὰ μαθητῶν ἐνέργησε. *quadam per Diſcipulos operatur.*

Quæritur cur aliis fugientibus, Apoſtoli remanſerint Hieroſolymis? non eſt in dubio ponendum Apoſtolos cæteris animi robore præſtaſſe; Sed nec in hos quicquam licebat Judæorum malitia, quemadmodum nec in alios niſi Numinis permiſſu. Permiſerat hoc Dominus, ut urgente perſecutione fugerent de civitate in civitatem. Nec erat iſtud tam formidinis Diſcipulorum, quam Divinæ diſpenſationis, ut veluti late ſparſis ſeminibus cito proveniret copioſa meſſis Evangelicæ profeſſionis. Inſuper hic & conjectura adhiberi poteſt quæ prima ſpecie temeraria magis quam audax videri poſſet, niſi antiquiſſima Traditione niteretur. Ex Apollonio apud Euſebium ſciri poteſt *Servatorem mandatum ſuis dediſſe Apoſtolis, ne ad 12. annos Hieroſolyma decederent.* Itaque non ceſſerunt huic Tempeſtati, ſed furente procella ad clavum Eccleſiæ immoti ſederunt: ut omnibus eſſent exemplo, pateſceretque ſumma Chriſti potentia quæ hoſtibus in mediis Evangelii Præcones tutos ſervat ab omni injuria.

Euſeb. Hiſt. l. 5. c. 18.

De profugorum numero affertur à Purpurato ſuperflua quæſtio. *Si profugorum ratio habeatur haud longius à vero numero ii invenientur aberraſſe, qui ultra quindecim millia Credentium in ea perſecutione dixerit fuiſſe diſperſa.* Atqui opinor nullus avium volatus, nullum oraculum hoc declaravit Baronio. Imo Credentium numerum majorem eſſe quam exiſtimatum fuit à Cardinali hinc facimus conjecturam, quod binis Petri concionibus auditis, octo hominum millia ad Chriſti adhæſere diſciplinam. Subducto itaque hominum numero qui ad cæterorum Apoſtolorum, Stephanique conciones, & miracula, docilem animum adhibuere, utique multum ſuperabitur Annalium calculus, eo magis quod mors Stephani ultra biennium à Chriſto defuncto ſit proroganda. Sed nec Hieroſolymitanis in quos Synedrium Judaicum incurſavit, illi ſunt permiſcendi qui Petro prima

ma vice concionanti fidem ſuam adjunxere, quod creditum Baronio: exploratum quippe Judæos ex omni natione quæ ſub cœlo eſt, ſeſe contuliſſe ad feſtum Pentecoſtes celebrandum, quo expleto, reditum in Patriam ſibi paravere. Sed his curioſitatibus non eſt indulgendum, quibus tempus iners fruſtra transmittitur.

ANNO XXXV. NUM. III.

De Lazaro, Magdalena, Joſepho, navi impoſitis. Acta Magdalenæ, Marthæque apud Vincentium Bellovacenſem fabulis referta. Traditio Maſſilienſium Advenarum compluribus argumentis falſi poſtulata. 1. Ex ſtatu Judæorum qui tunc mortem exilumve Viris Clariſſimis imperare non poterant. 2. Ex ſuppliciis in uſu apud Hebræos quibus moris non erat damnatos navi imponere. 3. Ex Lucæ ſilentio magni hac in cauſa ponderis. 4. Ex criterio Judicandarum falſarum Traditionum. Natalis Alexandri ad Euſebium exceptiones examinantur. Ex Actis Eccleſiarum, More antiquo, aliiſque rationibus oſtenditur triſtis in Magdalenam latæ ſententiæ inſolentem eſſe non potuiſſe. Jacobus Januenſis, Vincentiuſque Bellovacenſis teſtes ſubleſtæ fidei. 5. Ex ſermonibus Gregorii Magni, & Bernardi de Magdalena. 6. Ex vita Dionyſii quem Natalis Alexander pro Areopagita habet. Magdalenam in Gallia non obiiſſe ex Antiquitatis fide demonſtratur. Clariſſimus Launoius à telis Pagyanis defenſus. Græcos & Latinos multis poſt Chriſtum ſeculis perſuaſiſſimum habuiſſe Magdalenam ſupremum diem obiiſſe Epheſi. Lazarum Maſſilienſibus in Epiſcopum non fuiſſe impoſitum, multis argumentationibus colligitur. Lapſus Launoii circa Epiphanium. De Maximino Aquenſi Epiſcopo fabu-

Ia. Lites Vezeliacos inter Monachos & Sammaximinenſes Dominicanos de Magdalenæ Reliquiis. Quæſtionis concluſio.

TEmpeſtate perſecutionis diſtracti à Rectoribus ſuis Hieroſolymitani huc & illuc diſcurrunt Eccleſias condituri. Obſcuri omnes illi profugi, præter Philippum Diaconum pulchre notum, cujus Lucas nomen edidit. Sagax porro Baronius Nobiliſſimos exules oblivionis profundæ tenebris immerſos, excitat e Traditionis Theſauris. Inciſis quippe in Annalibus, tanquam in ære perenni, Claris Lazari, Magdalenæ, Marthæ, Marcellæ pediſſequæ, Joſephi nobilis Decurionis nominibus, Chriſti Confeſſores tandem ad Provinciam uſque, Galliarum Regionem, ſecundis avibus perducit. *Hos* inquit, *non tantum Hieroſolymis pulſos eſſe, ſed una cum Maximino diſcipulo, navi abſque remigio impoſitos, in certum periculum mari fuiſſe creditos, quos divina Providentia Maſſiliam tradunt appuliſſe.* Hæc levi brachio eruditus Purpuratus. At colores longe ſuaviores quibus paſcantur oculi, nobili induxit hiſtoriæ Vincentius Bellovacenſis Dominicanus, qui floruit anno Dom. 1250. Fabulam recitare juvat, ut & ſit pars magna refutationis, & languens Lectoris ſtomachus reficiatur jucunda narratione. Eo & impellimur moleſta importunitate Natalis Alexandri, viri cætera Doctiſſimi, cui nihil quicquam charius penſiusque ſuis in diſſertationibus fuit, quam ut ſuæ eruditionis clipeo, appellentem ad Provinciam Magdalenam tueretur. Sic, & Vincentio ejus Fratri natu majori, & egregiæ erga Divæ Reliquias, Gallorum pietati habuit honorem. Arrigamus aures.

Exules *egredientes navi villam ingreſſi ſunt, cumque neminem inviſiſſent qui eos reciperet, in porticu fani gentis illius, terra lapidibus accubantes, jejuniis & orationibus inſiſtentes pernoctaverunt. Mane facto convenit illa generatio prava, ut Idolis more ſolito ſacrificarent: Cui Maria Magdalena aſſurgens vultu placido, lingua diſerta verba ſalutis prædicavit; & admirati ſunt omnes pro illius ſpecie & eloquentiæ dulcedine.* Scilicet, Magdalena nondum ſciebat Paulum officium Præconis verbi divini abdicaſſe mulieribus, præcipue viris præſentibus qui aliquo

Vicent. Specul. Hiſt. l. 9. c. 95.

erant

erant numero, pietate, exiſtimatione; Lazaro, ſcilicet, & Joſepho Arimathæo. At unde admirabilis illa facundia, qua infidelium percellebantur animi, quave lingua ſenſus mentis ſuæ aperiebat? Quippe in dubitationem adduci poteſt, an nota Magdalenæ fuerit Provinciæ lingua, quæ ad Græcam accedens, a Syriaca Magdalenæ vernacula, non minimum diſcrepabat. Fortaſſe erant in promptu miracula, dono linguarum erogando Sanctæ Concionatrici. Attamen aliquid difficultatis affert, quod mulieribus donum linguarum indultum fuiſſe non legitur. Sed moroſi nimis & difficiles ſumus. Pergamus igitur.

Dux Maſſiliæ quem ad fidem Magdalena perduxerat, cum uxore inſtituit animum ad cogitandum de peregrinatione Hieroſolymitana. Ambo igitur *venientes ad Magdalenam, terras & poſſeſſiones ſuas ejus Tutelæ commiſerunt. Maria vero ſigna ſanctæ crucis eorum humeris impoſuit.* Quantum mutata ab illa Magdalena quæ rerum caducarum abjecta cura, tota Chriſtum oracula Dei fundentem attendebat. Quid plura? binæ ſorores totam Provinciæ regionem ſuis miraculis illuſtrarunt. Magdalena ſuſcitavit mortuum, ac immiſſis nocturnis ſomniis homines perduxit ad fidem. Tandem *in loco Angelicis manibus ſibi præparato, per viginti annos omnibus hominibus incognita, & Cœleſtibus tantum fomentis refecta, in Dei laudibus & orationibus permanſit.*

Multi mihi ſunt hac ex Traditione injecti ſcrupuli, qui me ſtimulant & pungunt, vel remotis fabulæ ornamentis, quę viris paulò cordatioribus nauſeam creant. Hi ut ex animo evellantur mihi eſt optatiſſimum. Primo quidem imperantibus Romanis penes quos erat arbitrium vitę & necis, fracta Judæorum poteſtas, nemini nedum viris Clariſſimis Joſepho Senatori, Lazaro, Nobiliſſimis mulieribus Marthæ & Magdalenæ, mortem exiliumve imperare poterat: quod & in confeſſum venit, & exemplis defenditur. Pilato ut in Chriſtum Judæi animadverterent concedenti, palam dictum eſt, *nobis non licet interimere quenquam.* Joan. 19. 31. Veriſſime; cum ſumma poteſtas in Romanos eſſet translata: quocirca ut alto ſilentio ſe continentem Dominum Pilatus ad loquendum provocaret, *neſcis*, inquit, *me autoritatem habere te vel crucifigendi, vel dimittendi?* Ut ad brevia redeam, Paulum ſeditionis poſtulatum Judæi rapiunt ante Tribunal

Felicis

Felicis Judicis Rom. quo certiſſime conſtat Judæis abdicatam fuiſſe ad mortem, exiliumve morti proximum, damnandi poteſtatem. Unde igitur illa Judęis in viros amplitudine & dignitate Claros poteſtas, ut eos & Hieroſolymis, & tota Judæa exterminarent, ac certo mortis periculo damnatos exponerent? In furias ruentibus Judæis tumultuaria ſeditione Stephanus lapidibus obrutus eſt. Itaque pręſenti iracundia exardeſcentes Judæi in Chriſti Confeſſores Lazarum, Joſephum, Magdalenam, violentas manus injicere potuerunt; ut vero ſederent judices in Joſephum Senatorem, egregiorumque mortalium multitudinem, conſtituendæ fortunarum, honorum, capitiſque ſui ſententię, à veri fide diſſidet: Nec tam iniquo Judicio circumveniri abſque provocatione paſſi fuiſſent Viri opibus & dignitate pollentes: ad Cæſaris Tribunal, non ſecus ac Paulus, provocando confugiſſent.

Præterea cuique Genti inſunt certi ſolemneſque puniendorum Reorum modi. Apud Judæos in uſu fuere ſupplicia & *decollationis* quæ pene Regum propria; *ſtrangulationis*; qua Rei fimeto ad genua uſque inſiſtentes mappa ſuffocabantur; & *combuſtionis* liquefacto & in os fuſo metallo; & *Lapidationis*, Nocente vel ex alto deturbato, vel ſaxis obruto. Sic Jacobus Regio Herodis gladio percuſſus: Stephanus lapidibus petitus, quod ultimum genus mortis Blaſphemiæ reis imperabatur. Quocirca Chriſtus queritur Hieroſolymam eſſe *Prophetarum interemptricem*, *ac Legatorum Cæleſtium lapidatricem*. An à paterna, veterique conſuetudine irrogandorum ſuppliciorum deflexiſſent Judæi, ut novum & majoribus ignotum imponerent Lazaro, & Magdalenæ? Cedo ſtante Judæorum Republica, damnatorum navigio ſine remis impoſitorum exempla, qui morte non una perirent?

Triſtis in Claros Exules latæ ſententiæ Lucas ignarus inſolenſque eſſe non potuit, quippe qui & frequenter agens Hieroſolymæ, & coævus damnatis. Cum prima ab erudito Natali Alexandro concedi debeant, reprehendere conſequentia non poteſt. Si triſtem exilii ſententiam in Lazarum, Joſephum, Magdalenam Judæi tulerant, utique Lucæ probe nota fuit? nil certius. Unde continuo colligimus à ſacro Hiſtorico ſuis Annalibus inſeri debuiſſe damnationem tot Clariſſimorum exulum, cum felicior ad ſcribendum nulla eſſet materies, ſi attendamus & Chriſti gloriam, & Numinis Providentiam, & damna-

Digitized by Google

damnatorum claritudinem, & Eccleſiæ ædificationem. Hæc conſtituenda fuit merces pietati, cum Joſephi, qui Chriſtum balſamo conditum ſepulchro ſuo mandaverat, tum Magdalenæ, quæ opibus ſuis Jeſum pauperem juvarat, ut eorum fides atque patientia quæ imperato à Judęis exilio maxime claruiſſet, ſempiternæ memoriæ commendaretur à Luca. Si Natali Alexandro Hiſtoriam Eccleſiaſticam ſcribenti ingens ille narrandis Martyrum, & dignitate Ampliſſimorum, & munificentia ac liberalitate erga Eccleſiam Illuſtriſſimorum caſibus campus proſterneretur, certe & certo ſcio quod nec damnationem Confeſſorum tam inſignem, nec conſequentia miracula fatis damnatorum triſtibus intercedentia, alto ſilentio obrueret. Talis incuria non poneretur in laude, nec hac labe aſpergi patiuntur rerum Sinenſium, fideique apud Barbaros propagatæ Scriptores Dominicani, Franciſcani, Jeſuitæ, quibus maxima cura eſt illuſtrium cum dignitate, tum pietate Confeſſorum atque Martyrum nomina literis conſignare, ne virtutis ſuæ intercidat memoria.

Fama conſtans & perantiqua potens eſt rei geſtæ argumentum: hinc dictum Tertulliano: *Si id verius quod prius, id prius quod & ab initio, ab initio quod ab Apoſtolis; pariter utique conſtabit id eſſe ab Apoſtolis traditum, quod apud Eccleſias Apoſtolorum fuerit Sacroſanctum.* Cui conſentit & Lirinenſis: *In ipſa Catholica Eccleſia, magnopere curandum eſt, ut id teneamus quod ubique, quod ſemper, quod ab omnibus creditum eſt.* Quæ etſi præcipue ad Religionis myſteria ſpectent, his axiomatibus conſequens eſt, pervulgatam Traditionem non ſpernendum eſſe veritatis Hiſtoricæ monumentum: qua ratione pervaſit per animos hominum opinio Petrum olim fuiſſe Romæ. Vice verſa altum Antiquitatis ſilentium telum eſt exitiale quod errori mortem minatur, otioſorumque hominum commenta ex finibus Antiquitatis exterminat. A qua regula ſi diceſſerimus, ecquis tandem erit fingendi modus? Quo jure novitates expulerimus niſi inſigni Cypriani dicto, *unde eſt illa Traditio?* Quo fonte deducta; quibus fluens alveis ad nos usque limpida pervenit? Multis itaque vulneribus cadit appulſus Lazari, ac Magdalenæ ad Provinciam, ſi Traditio novitia eſt, quæ diu cæcis abdita tenebris, tandem nongentis amplius poſt Chriſtum annis caput extulit.

Tertull. adver. Marc. l. 4. c. 5.

Lirin. Commonit l. 1. c. 3.

Permagna ab Euſebio Cæſarienſi conſumpta eſt diligentia in conquirendis

quirendis illuſtrium Virorum facinoribus & mortibus. Secundum Euſebium Nicephorus ſiniſtræ vigilantiæ homo, expilavit Traditionis Theſauros illuſtrandæ novis gemmis Hiſtoriæ. Hi neſciunt Maſſilienſes advenas, patrataque illa miracula quibus lumen & decus ſuis lucubrationibus addidiſſent. Expectabat, ſcilicet, certiſſima illa Traditio longa annorum oblivione ſepulta, Vincentium Bellovacenſem, Jacobum Genuenſem, ac ejusmodi farinæ homines, qui eam ex mortuis excitarent. Natalis Alexander nil penſi tantum ſilentium habet: Euſebius, nempe, *cum ſcriberet in Palæſtina, ea quæ contigerant in Provincia, quæque ibi credebantur Traditione Eccleſiaſtica, facile ignorare potuit.* Hem potuit ignorare? Atqui oſtabat in primis *Ducis Marſilienſis* peregrinatio Hieroſolymitana, Sanctis locis frequentandis: nam *Traditione Eccleſiaſtica* hæc Vincentio fuere comperta; *emerſo aliquot dierum itinere, obviavit ei Beatus Petrus Apoſtolus, qui ſciſcitans peregrinum qua de cauſa illuc veniſſet, viſo ſigno crucis humeris ejus affixo, gaviſus eſt.* Peregrinus vero duos amplius annos Hieroſolymis commoratus eſt, ubi dubio procul raros variosque Lazari, Joſephi, Magdalenæ caſus narravit Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, ut in Dei laudes erumperet de ſervatis mirifice Exulibus. Sed ut ſeria quæramus, amoto cum fabula ludo, rerum Gallicarum non adeo peregrinus hoſpesve Euſebius fuit, quin multa, & Lugduni, & Viennæ patrata miracula ſuam in Hiſtoriam induceret: legatur l. 5. cap. 6. Id erat moris priſcis Chriſtianis amoris vinculo maxime conjunctis, ut Epiſtolis familiaribus, & triſtem, & lætam Eccleſiarum fortunam ſcriberent, adeundo precibus Deo. Argumento eſt & miſſa Lugdunenſium Epiſtola ad Eccleſias Aſiæ Phrygiæque, & Literæ Cleri Romani ad Cyprianum Cartaginenſem Epiſcopum, quibus id moris manifeſto deprehenditur. *Quod autem pertinet ad Privatum Lambeſitanum, pro tuo more feciſti, qui rem nobis ſollicitam nobis nunciare voluiſti. Omnes enim nos decet pro corpore totius Eccleſiæ, cujus per varias quasque Provincias membra digeſta ſunt, excubare.* Tantane fuit Lazari Maſſilienſis, Maximini Aquenſis, ut ajunt Epiſcoporum, incuria, ut Paleſtinenſibus Eccleſiis monitorias Epiſtolas non dirigerent, de patratis in Provincia miraculis favente Chriſto, qui Numine ſuo atque auxilio ſuos Confeſſores in exilio defenderat? Saltem Clero Romano certum feciſſent de proſpero Evangelii ſucceſſu, quem benignum Dei Numen quotidie novis ſucceſſibus augebat: quo

Spec. Hiſt. l. 9. c. 96.

Cypr. Ep. 30.

quo ex fonte aperto patentique, Paleſtinus Euſebius Maſſilienſium miraculorum Rivulos in Annales ſuos deduxiſſet.

Detur tamen Natali Alexandro interjectum Provinciam inter Paleſtinamque ſpatium, quaſi objecta nube, tot miraculorum lucem Euſebianis oculis eripuiſſe; num immanis diligentiæ Hiſtoricum latuit lata ab Hieroſolymitanis Judæis in Joſephum, Lazarum, Magdalenamque ſententia? Quid Hiſtoriæ in ſinu Traditionis tuto requieſcere poteſt, ſi tot Clariſſimorum pro Chriſto exulum conſtitutum in urbe nobiliſſima judicium, voluntaria oblivione contriverit? An ignoravit Euſebius Triſtem ſententiam quam ſaxa, ſylvæ, montes Hieroſolymitani, alta voce reſonabant? An probe notam, ſine incuria non ferenda ſilentio transmiſiſſet? Componantur ex adverſo Euſebius, & qui Euſebium excepere Hiſtorici, atque Vincentius Bellovacenſis, & Jacobus Genuenſis: illi de peregrinatione Maſſilienſi Magdalenæ altiſſimum ſilentium agunt, hi peregrinationem Eccleſiaſticæ Traditioni inſerunt. Ex Teſtibus utri digniores fide?: Viro candido præjudiciiſque vacuo pluris erit Antiquitatis ſilentium, quam novorum hominum narratio; eo magis quod Canus, etſi Dominicanus, Vincentium Bellovacenſem, & Antoninum, licet Apotheoſi donatum, pro ſuis virtutibus & meritis pulchre exornarit. *De Vincentio Bellovacenſi, & Divo Antonino liberius judico, quorum uterque non tam dedit operam ut res veras certasque deſcriberet, quam ne nihil omnino præteriret quod ſcriptum in ſchedulis quibus libet reperiretur.* Dixerat paucis ſupra lineis: *Signa nonnulla & prodigia Sancti quoque memoria prodiderunt, non quod ea libenter credidiſſem, ſed ne deeſſe fidelium votis viderentur. Id vero eo magis ſibi licere exiſtimarunt, quod intellexerunt Autoribus nobiliſſimis placuiſſe veram Hiſtoriæ legem eſſe ea ſcribere, quæ vulgo vera haberentur.* Quis igitur pronis animis accipiet Maſſilienſes advenas, nullo germanæ Antiquitatis teſtimonio ornatos, ſed à novis hominibus ſolummodo commendatos, quorum vel narrationi tot adverſantur? Can. l. 11. p. 540.

Suggeſtum conſcendentibus Eccleſiæ Latinæ Concionatoribus ingens laudandæ Magdalenæ materia proſternitur. Fama quippe miraculoſi adventus, ſacrique antri manibus Angelicis præparati, quo per viginti annos cœleſtibus tantum fomentis refecta Magdalena, in diurnas nocturnasque Dei laudes, oblivione conteri non debet in Pa-

 negy-

Digitized by Google

negyricis; profecto ludibrio eſſet & ſcandalo Presbyter qui illo die quo feſtum Magdalenæ agitatur apud Latinos, inſignes hujusce Divæ caſus ſilentio præteriret in oratione de Magdalenæ laudibus. Hinc certum ducimus argumentum in Magdalenæ Maſſilienſem peregrinationem. Ea quippe Traditio ſi vera eſt, dubitari nequit quin & Gregorio Magno Romano Pontifici, & Sancto Bernardo, qui rudi ſeculo duodecimo in Gallia floruit, probe nota fuerit: adeoque in ſuis concionibus de Magdalena habitis, adventum ejus, miracula, antrum, abſtinentiam, palam & publice commemorare debuerunt, ne ſibi votisbue Auditorum deeſſe viderentur. Evolvantur autem Sanctorum Gregorii, Bernardique de Magdalena Homiliæ, nullo veſtigio reperientur hæ Traditionis affaniæ, de navi absque remigiis cui Exules impoſiti, de appulſu in Provinciam, de inculta & horrida vita Magdalenæ in antro ſacro, quibus tamen Chriſtianorum ante oculos magnum pœnitentiæ exemplum adductum fuiſſet. Hæc de Magdalena Gregorius Hom. 26. in Evangelia: *Viventi adhæſerat Magdalena, mortuum quærebat, viventem reperit quem mortuum quæſivit: tantumque apud eum locum gratiæ invenit, ut hunc ipſis quoque Apoſtolis, ejus videlicet nunciis, ipſa nuntiaret. Alius libidinis igne accenſus carnis munditiam perdit, aſpiciat Mariam quæ in ſe amorem carnis, igne divini amoris excoxit.* An non illuſtrius exemplar pinxiſſet Gregorius, adducto ſeceſſu viginti annorum in antro ſacro quo Magdalena jejunia ſua tantum paſcebat orationibus & lachrymis. Audiatur & Bernardus ſermone in feſto Magdalenæ: *Felix Maria unxit pedes Jeſu: felicior eadem unxit caput Autoris; feliciſſima quæ rorem unguentarium toti corpori Chriſti præparavit.* Cur hic lingua tua ſubſiſtit Bernarde? Addere debuiſti, ſed longe felicior adhuc & miraculis in Provincia patratis, & vita Angelica tot annis protracta in abdito hominibus ſeceſſu. Verſet ſe vir eruditus Natalis Alexander, novitiæ Traditionis propugnator acerrimus; quærat quid reſpondeat, nunquam illudet cordatis, verique amantibus hominibus de Gregorii Bernardique ſilentio. Scilicet illi Heroes bardi ſunt, & ſtupidi præ nullius nominis monacho, qui in ſermone de Magdalena verbis plenis & ſonantibus prædicaret: nec immerito, ſi vera ſunt quæ à Viris illis ſe antiquioribus, Traditionisque Eccleſiaſticæ peritioribus, omiſſa fuere.

Telum in Natalem Alexandrum torquebo, quod, meo quidem judicio

dicio

Digitized by Google

dicio, levi corporis declinatione vitari nequit, cum totus ſit in aſſerendo Pariſienſibus Areopagita Dionyſio. Audiat ergo vitam Dionyſii, ſi lubet, Athenienſis. *Ille cum ſociis pervenit ad portum Arelatenſis Urbis. Duriciem autem, & ferocitatem imperitarum, barbararumque gentium quæ illic erant non veritus, nec impiis ſceleribus deterritus, ad præconium ſe contulit, cumque à Gallia ſenſim ſubducens plus Gentilibus inſtitutis errorem Regionis illius fervere comperiſſet, ſe certaminibus objecit.* Arelatum Provinciæ urbem Dionyſius appulerat, diſtant autem Arelate & Maſſilia decem circiter miliaribus. Si Magdalena venit in Provinciam tot Viris illuſtribus comitata, prodigio ſimile eſt profundiſſimam Evangelii ignorationem, quam Dionyſius mirabatur, hanc Regionem oppleviſſe: Chriſti quippe Religionem Sancti Exules Arelatenſium animis inſeviſſent concionibus & miraculis ſuis. Sed & Lazarus amore Domini, & Clariſſima reſurectionis fama ſuper æthera notus, Maſſilienſem, ut ajunt, Epiſcopum exercens, à Dionyſio adiri debuit, pro communione quam ſanctiſſime inter ſe colebant Epiſcopi: aut ſi jam fato functus erat ille, ſaltem cum Epiſcopis Maximini, Lazarive ſucceſſoribus dextram dextræ jungere Dionyſius debuit. Jam vero in Gentes immanitate barbaras incidit, quas inter nulla apparebant Chriſtianæ diſciplinæ veſtigia. Hæccine conſentiunt cum Traditione de Magdalena, & ejus comitibus Maſſiliam appellentibus? Ut vero Autor vitæ Dionyſianæ nobis ſit ignotus, colligimus tamen illo quo floruit ſeculo nondum diſſipatam creditamque Magdalenæ peregrinationem quæ adverſa fronte cum vita Dionyſii pugnat.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Hæc eſt prima claſſis argumentationum noſtrarum, quæ licet negativis inſerantur, nihilominus ſuis viribus pollent, cum novitatibus refellendis Antiquitatis ſilentium maximi ſit ponderis: eaque via artem Typographicam, Feſtum immaculatæ conceptionis B. Virginis, ſacros globulos, olim in uſu non fuiſſe apud Veteres legitime colligamus. Si Urſpergenſis Abbas legenti forſan inciderit, nonne admirationem efficiet quod in ejus Chronico, ne verbo quidem, Maſſilienſem advenam commemoraverit? Magna quippe cum cura & diligentia ævi ſui Traditiones ſimilis farinæ ſcripto exaravit. Hinc dictu proclive eſt, nec immerito, nondum vulgatam per omnes fuiſſe Magdalenæ peregrinationem. Miſſis negativis argumentis quæ ex Sulpitio Severo, aliiſque Autoribus peti poſſent, affirmativa ſunt affe-

renda. A Magdalena quæ præcipuum geſtum agit hac in ſcenæ, confutationem incipiamus fabulæ.

Si ultimum diem Magdalena non abiit in Gallia, utique ejus peregrinatio ficta eſt, & commentitia: atqui in Occidente fata ſua non impleviſſe eo conſtat, quod Epheſi ſepultam eſſe olim Latinorum & Gallorum ferebat opinio. Nec infringi argumentum poteſt Reliquiarum in Orientem transmiſſione, quæ quidem audacter & temere fingi poſſet; probari non poſſet. Firma igitur eſt conſequentia: ſi Magdalena non ſepulta eſt in Provincia, non obiit in Provincia, cum mortua ſit ubi tumulo condita: atqui compluribus teſtimoniis oſtenditur Epheſum habuiſſe ſacras Magdalenæ exuvias, quod vir Sorbonæ ſuæ decus & ornamentum, Joannes Launoius argumentis ſolvi non metuentibus olim demonſtravit. *Autor*, inquit, *peregrinationis Uviliabaldi Aichtadiani Antiſtitis anno Chriſti* 745. *Tranſitis Choo Samoque Inſulis, tabentes ſalo artus apud Epheſum Aſia Inſulam exponunt, & Maria Magdalena ibidem requieſcenti ſe commendaverunt.*

Laun. diſquis. diſqu. p. 56.

Dente invido & maligno Vir ille Doctiſſimus carpitur ab Antonio Pagio, Critic. an. 42. n. 4. p. 38. *Ex quibus colligitur quam inconſiderate à quibusdam ſcriptum Magdalenam etiam Epheſi una cum Lazaro egiſſe autoritate præſertim Anonymi. Sed Sanctimonias Hildebermenſis ejuſdem Sancti Uvibaldi conſanguinea, nullam mentionem habet de Magdalena: quare verba illa de B. Magdalena perperam in illud Itinerariam, vel ab Anonymo, vel ab alio quopiam Scriptore inſerta.* Utinam hujuſce Sanctimonialis Ms. adire concederetur! Expurgatoriarum manuum facinus forſan comprobaretur ſacro Magdalenæ corpori aſſerendo Provinciæ. Ageſis tamen Sanctimonialis ſcripſerit ſino: videat eruditus Pagius quantum diſtet à veritate ejus argumentatio. An ſilentium mulierculæ Anonymum de Magdalena Epheſi quieſcente falſi poſtulat? Quaſi vero Viro affirmanti, judicioque hac Sanctimoniali acriori, tutius non crederemus quam ſilenti fœminæ! Equidem ſpecies nonnulla rationis ineſſet argumentationi Paginæ ſi Anonymus Traditionis à ſe memoratæ inventor ac princeps exiſteret. Sed ſuppeditamus teſtes Anonymo antiquiores, quibus eadem de *Magdalena Epheſi quieſcente* opinio inſita eſt. Gregorius Turonenſis qui ſeculo ſexto præcipiti floruit, hæc de Magdalena memoriæ commendavit:

In

In Epheſo autem habetur locus, hic Apoſtolus (Joannes) *Evangelium quod ex ejus nomine in Eccleſia legitur, ſcripſit: in ea Urbe Magdalena quieſcit, nullum ſuper ſe tegmen habens.* Modeſtus apud Photium, codice 275. μετὰ τὴν κοίμησιν τῆς δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου παρελθεῖσα εἰς Ἔφεσον πρὸς τὸν ἠγαπημένον μαθητὴν ἐκεῖσε τὸν δρόμον ἀποστολικὸν διὰ τοῦ μαρτυρίου ἡ μυροφόρος Μαρία ἐτελείωσε. Μὴ θελήσασα διὰ τοῦ μέχρι τῆς τελευτῆς χωρισθῆναι τοῦ Παρθένου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. *Poſt obdormitionem Sanctiſſimæ Dominæ noſtræ Deiparæ, profecta eſt Epheſum ad dilectum Diſcipulum, ubi curſum Apoſtolicum per martyrium unguentifera Maria perfecit, nolens ad extremum uſque ſpiritum ab Joanne Evangeliſta, & Virgine ſeparari.* Conſtans hæc eſt Græcorum Traditio, cujus rei demonſtrandæ nos onere ſublevavit Joannes ille Launoius Antiquitatis ad miraculum peritus: ut mirum ſit Viro magno inuſtam eſſe ab Antonio pagio *inconſiderantiæ* notam. Greg. Turon. l. 1. de Mir. c. 30.

Lazarum quod attinet, ejus Epiſcopatus apud Maſſilienſes fabulis eſt & apponendus: ignotus Annalibus Eccleſiæ veteris, ignotus Euſebio, ignotus Nicephoro. *Ut cruentas, inquit, fugeret Pontificum manus, Hieroſolymis relictis inde ſecedit, & finitimum, qui Ephrem dicitur, incolit locum.* Non ergo ad Provinciam appulit gerendo Epiſcopatui, quem nulla deleviſſet oblivio. Traditiones de Lazaro ſuppeditantur ab Epiphanio, ἀλλὰ καὶ ἐν παραδόσεσιν εὕρομεν ὅτι τριάκοντα ἐτῶν ἦν τότε ὁ Λάζαρος ὅτε ἐγήγερται. Μετὰ δὲ τὸ ἀναστῆσαι αὐτὸν ἀλλὰ τριάκοντα ἔτη ἔζησε, καὶ οὕτω πρὸς κύριον ἐξεδήμησε. *Quin & illud inter Traditiones reperimus triginta annos natum fuiſſe Lazarum cum à mortuis excitatus eſt, atque ille poſtea triginta aliis annis vixit, atque ita ad Dominum rediit, & cum illuſtri nominis fama vocatus eſt.* Tam egregio Salaminenſis Epiſcopi teſtimonio ad fabulas amandandus eſt Lazari Epiſcopatus, quem ſi noviſſet Epiphanius nullus ſilentio prætermiſiſſet. Sed & hæc ex Traditione conſtat atque promptum eſt Lazarum in Oriente rebus humanis fuiſſe exemptum. Cui conſentit Orientalis Eccleſia, fatente Baronio in Martyrologio, die Decembris 17. *Græci ajunt in Menolog. tranſlationem Reliquiarum ejus Conſtantinopolim factam decimo ſexto Kal. Novem. Leone ſexto Imperatore qui nobilem eidem erexit Baſilicam, ut ſcribit Cedrenus in eodem Imperatore. De eadem translatione è Cypro inſula agit Zonaras in 3. parte Annalium, in Leone Philoſopho.* Suppreſſo Epiſcopatus nomine Lazarus in Epiſcoporum numero habetur à Rei- Niceph. lib. 1. c. 25. Epiph. Hær. 66. n. 34. p. 652.

Digitized by Google

à Reinerio tom.4.Bib.Pat.p.946. Alii Citienſem in Cypro Epiſcopum fuiſſe perhibent, quaſi vero popularem Epiſcopum ignoraſſet Epiphanius. Sed conceſſo Cypro habitaſſe curando gregi, procul amandandus ad fabulas Maſſilienſis Epiſcopatus. Aliud agebat Clariſſimus Launoius cum ex Epiphanio duxit argumentum probandæ in Cypro & morti & ſepulturæ Lazari, qua de re ne μυ quidem apud Epiphanium, ſit modo oculorum vigor integer. Sed narratur ab Autore Menologii, 17. *Octobris, Translatio pretioſarum Reliquiarum Sancti & Juſti Lazari, quas Reliquias Celeberrimus & fideliſſimus Imperator Leo, divino zelo commotus, in Templo pulcherrimo, ſub ejus Sancti Viri nomine dicato, ex Urbe Citienſi Conſtantinopolim tranſlatas, in argenteis loculis repoſuit.*

Debetur Launoio de Maximino & Magdalenæ comite Aquenſi Eccleſiæ in Epiſcopum impoſito, accurata obſervatio, diſſertatione adverſus Gueſnæum. *Ante annum ſeculi ſuperioris 76. omni retro memoria in Martyrolog. Romanis incognitum fuiſſe hunc Maximinum, qui in ſubdititiis Magdalenæ & Marthæ geſtis, appellatur Epiſcopus Aquenſium. Hoc demum anno in Martyrologio Romano quod edidit Galeſinus, occupavit aliquem locum: in Aquenſis Eccleſiæ Litaniis, quæ edita ſunt anno poſt Galeſini Martyrologium proxime ſequenti, nullus omnino legitur Maximinus.* Quid multa? pugnam committit cum Traditione Traditio, ut non immerito pendeat animus, ad quas partes victoria ſit transferenda. Vincentius, quem Baronius proſequitur, vi procellæ vexantis Stephanum, exactos in exilium Lazarum, Magdalenam, Joſephum ſcripto prodidit. At diffidet frater Jacobus Genuenſis Sanctorum Legendæ Conditor. *Poſt Aſcenſionem Domini, ſcilicet anno quadrageſimo tertio à Paſſione, cum Judæi Stephanum jam diu occidiſſent, & cæteros diſcipulos à Judææ finibus ejeciſſent, diverſarum gentium diſcipuli ſubeunt Regiones.* Quæ à Vincentiana, Baronianaque Chronologia multum diverſa ſunt; anno quippe ſeptimo & ſeptuageſimo, commota fuit in Chriſti Martyres dira perſecutio, ſi Jacobo Genuenſi fides, quo tempore Magdalena annos amplius ſeptuaginta nata, vix ſpecie ſua in Maſſilienſibus admirationem efficere potuit. Tum Epiphanii Traditio falſi damnatur, qui Lazarum, impletis poſt ejus reſurrectionem triginta annis, ad Dominum migraſſe perhibuit.

Cæterum caduca vacuaque Magdalenæ Reliquiarum poſſeſſio non eſt, coëuntibus in lites tanti Theſauri hæredibus. Sammaximinenſes

nenſes Dominicani de poſſeſſione ſua fratres Vezeliacenſes exturbare conati ſunt, & nunc palam & libere ſacris fruuntur oſſibus. Teſtis tota pene Gallia, & ipſe Fermanelius Rothomagenſis Senator. *Sammaximini*, inquit, *pernoctavimus*, *ubi vidimus Sanctæ Magdalenæ caput, & quibus Domini pedes deterſit ampullam capillorum. Quotannis ſacra Veneris die apparet precioſus cruor mixtus capillis. Cogitur ille liquor ſervato colore ab hora duodecima ad promeridianam primam. Vidimus quoque cum Magdalenæ, tum Sanctorum Maximini, Lazari, Marthæ monumenta, plurimasque Reliquias, apud Urbis hujuſce Dominicanos reconditas.* Atqui ſeculo Æræ Chriſtianæ duodecimo, ſacras Magdalenæ exuvias Vezeliaci requieſcere exiſtimatum, teſte Matthæo Paris in Richardo primo: p. 153. *Duo Reges, Francorum, videlicet, & Anglorum, convenerunt apud Nizeliacum* (Vezeliacum) *ubi corpus B. Mariæ Magdalenæ requieſcit, in Octavis Sancti Joannis Baptiſtæ, & per duos dies ibi moram fecerunt.* Quam Traditionem excepit inſtitutio Ordinis Prædicatorum An. 1204. approbata 1216. E Magdalenæ Vezeliacenſis monumentis ſuppeditatur Lucii Papæ ſecundi Epiſtola Abbati & Fratribus inſcripta. *Fratres noſtri Epiſcopi & Cardinales nos ſuppliciter & devote rogarunt, ut monaſterium veſtrum pro reverentia Beatæ Magdalenæ cujus ibi corpus quieſcit, largitionis noſtræ ſtuderemus munere decorare, ut ex hoc magis apud homines celebre fieret, & majoris venerationis in poſterum haberetur.* Anno 1112. Magdalenam in Oriente ſupremum obiiſſe Traditio ferebat, cujus rei egregium a Clariſſimo Launoio teſtimonium citatur, Baldricus Epiſcopus Noviomenſis. *L.2. Chron. c.43. Eſt*, inquit, *monaſterium Canonicorum in honore Apoſtolorum Petri & Pauli in vico qui dicitur Lutoſa, quod conſtruxit Beatus Amandus, & eſt dives Abbatia, ubi vir Dei venerabilis Baidilo requieſcit, qui corpus Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Jeruſalem in Burgundiam in loco Verceliaco attuliſſe dicitur.*

Voyages de Fermanel.

Laun Diſq. Diſq.c.10. p. 60.

Brevis ut fiat ad alia progrediens oratio, ſumma concluſionis meæ hæc eſt, appellentium ad Provinciam Exulum Lazari, Joſephi, Magdalenæ Traditionem undique diffluere. Quid enim verum & ſincerum in ea poteſt exiſtimari, atque laudari? Si teſtes? Novitii ſunt infirmi, in multis falſi, damnati a cordatis Scholæ Rom. Viris. Si monumenta Antiquitatis? Nulla ſuppeditantur ex Annalibus ad ſeculum undecimum uſque. Si Sacræ Paginæ? Longo tranſ-

D mittunt

mittunt ſilentio damnationem Exulum navi ſine remigiis impoſitorum. Si antecedentia? Pugnant & cum ſtatu Judæorum, quibus poteſtate in Romanos translata, non licuit Viris Nobilibus mortem exiliumve imperare, & cum pœnarum imponendarum ritibus qui erant in uſu apud Hebræos. Si concomitantia? Miraculi cauſa inducuntur in Provincia, & Dracones quos ibi non magis inveneris quam nigros Indiæ Barros, & mulier apud Gentiles concionans, principibus Viris piiſque, Lazaro & Joſepho, quibus erat comitata, ſilentium agentibus. Si conſequentia? Imperantibus ſævientibusque Tyrannis, Magdalena tranquille placideque vitam traducit, nullis invidiæ ſtimulis, aut amore idolorum injuriis laceſſita. Si Traditio? nec de tempore commotæ perſecutionis, nec de judicibus jus dicentibus conſentit. Si defenſores Traditionis? Serviunt utilitatibus ſuis, cum Sanctæ Magdalenæ exuviæ Dominicanis in magnum uſum cedant: ſic enim Eccleſia Sammaximinenſis ex ultimis Galliis frequentata, argento, veſtibus, ſacra ſupellectile locupletatur.

De Joſephi Arimathenſi in Angliam appulſu. Nil opus eſſe hac Traditione removendo a cervice Eccleſiæ Anglicanæ Pontificis Romani jugo. Conceſſo Evangelium e Romanis in Britannos manaſſe, nil poteſtatis apponeretur Romanæ Eccleſiæ in Anglicanam, quod argumentis compluribus ex Epiphanio, Synodis Conſtantinopolitana, Epheſinaque comprobatur. Peregrinatio Joſephi Anglicana rejicitur. Ex Theodoreto, Nicephoro, rationeque impugnatur. Legatio Fugatii & Damiani, rogante Lucio Britannorum Rege, falſi poſtulat Joſephi appulſum in Angliam. Ab Eleutherio Damianum, Fugatianumque in Britanniam miſſos non fuiſſe multis confirmatur. Germana Anglicanæ Eccleſiæ antiquitas. Ejus incunabula, non ſecus ac Gallicanæ, ſecundo debita ſeculo. Caſus fidei Britannicæ fluctu Saxonico oppreſſæ. De expeditione Auguſtini

guſtini in Angliam. Oſtenditur contra Bellarminum, Perroniumque, multis in Britanniæ locis Chriſti Religionem extinctam non fuiſſe. In aliis a Columbano fuiſſe ante propagatam quam a Gregorio mitteretur Auguſtinus. Certamina Epiſcoporum cum Auguſtino de ritibus a ceremoniis Romanorum multum diverſis, quæ ex Antiquitatis monumentis illuſtrantur.

BRitanniam magnam fulgore Evangelii fuiſſe colluſtratam ab Eruditiſſimo Purpurato perhibetur. *Comitemque ferunt ejuſdem diſcriminis Joſephum ab Arimathæa, nobilem Decurionem, quem tradunt ex Gallia in Britanniam navigaſſe, illicque poſt prædicatum Evangelium diem clauſiſſe extremum.* Pingit & variis coloribus hanc peregrinationem Traditionis penicillus. *Joſephus Epiſcopus filius Arimathæenſis, cum patre aliiſque compluribus Britanniam appulit. Inſulæ ad Chriſti Religionem adducendæ Joſephi comes fuit Ariſtobulus, unus e Lxx. Diſcipulis quem Britanniæ impoſitum Archiepiſcopum ſcripto nonnulli prodidere. Nobilis illa Claudia cui ſalutem dixit Paulus epiſtola ad Romanos, Augulus Londinenſis Epiſcopus, Sanctus Beatus, Manſuetusque Epiſcopi, Britannicas regiones luce ſua perfuderunt.* Quæ leguntur apud Eruditiſſimos Viros Cracantorpium, Ephraïm Pagit, aliosque complures, ut antiquitate nobilis Eccleſiæ patefacta, jugum Romanum a cervice ſua facilius dejiciant.

Meo, quidem, judicio, veritati nil opus eſt defenſoribus fabulis. Non ſi Evangelii rore Britannos irrigaſſet Eccleſia Rom. ideo & fidei exerceret principem. Eccleſiarum Mater audiebatur Hieroſolyma: judice vel Conſtantinopolitanæ Synodi ad Concilium Rom. Epiſtola. *Porro Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, quæ eſt aliarum Mater, Reverendiſſimum & Sanctiſſimum Cyrillum Epiſcopum vobis oſtendimus.* Theodoret. Hiſt. l. 5. c. 9. Atque tantum valuit apud omnes Hieroſolymitanæ Eccleſiæ autoritas, ut eam orbis terrarum ſequeretur. Ἅμα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα ἐπίσκοποι γεγόνασιν ἐκ περιτομῆς καὶ ἐχρῆν τότε τῶν ἐπισκόπων ἐκ περιτομῆς ὄντων ἐν Ἱερουσαλὴμ κατασταθέντων τὸν πάντα κόσμον τούτοις συνέπεσθαι. Epiph. Hær. 70. n. 10. p. 822. *Porro poſt conſtitutionem illam quindecim e Circumciſione Epiſcopi*

D 2 *fuerunt*

ſuerunt, idque Hieroſolymis, quorum autoritatem omnis orbis ſequi debuit. An idcirco imperium in Eccleſias accepit Eccleſia Hieroſolymitana? Imo Antiochiæ ſubdita. *Quoniam mos antiquus obtinuit & vetuſta Traditio, ut Ælia, id eſt, Hieroſolymorum Epiſcopo honor deferatur, habeat conſequenter honorem, manente tamen Metropolitana civitatis propria dignitate.* Nicæn. Conc. can. 7. Athanaſio nullum in Indiam imperium Eccleſiaſticum fuit, licet Frumentium in Epiſcopum Indiarum crearit. Quid amplius dicam? Ex Eccleſia Antiochena a Spiritu Sancto miſſi Paulus & Barnabas, Cyprios ad Chriſtum adduxere. Quæ ut mea conjectura eſt, non levis cauſa fuit quamobrem Joannes Antiochenus ibi ordinationes peragerer. Audax Antiocheni Epiſcopi facinus improbatum ab Epheſina Synodo c. 8. *Rem novam & præter leges & canones Sanctorum Apoſtolorum Deo dilectus Coëpiſcopus Regynus nunciavit, una cum Deo dilectis Epiſcopis Provinciæ Cypri, Zenone & Evagrio: nempe, Epiſcopum Antiochenum in Cypro facere Ordinationes. Habebunt jus ſuum intactum & inviolatum qui ſanctis Cypriorum Eccleſiis præſunt, ſecundum canones Sanctorum Patrum, & antiquam conſuetudinem.* Quid ergo lucri apponeretur autoritati Pontificis Romani, conceſſo quod Legatorum ope Britanniæ inſtillaſſet Chriſti Religionem.

Porro, etſi peregrinatione de Maſſilienſibus advenis debellata, ruat una & Apoſtolatus Joſephi in Britanniam, hanc Traditionem perſcrutari & examinare operæ pretium eſt. Primum omnium altum de Epiſcopatu Joſephi in Scriptura, vetuſtiſque Annalibus ſilentium, non eſt habendum in levi, nec id præjudicii cordatorum præcordiis inſidere debet, quod tanti Viri dignitas ac munus vigilantes totius Antiquitatis oculos effugerit. Inſuper alienum a Chriſti moribus fuit, ut ampliſſimos Senatores crearet in Epiſcopos, ne ad ſapientiam, eloquentiam, dignitatem mortalium, lætos referrent Evangelii ſucceſſus. Hinc aurea Chryſoſtomi verba. *Mira virtus erat piſcatorem, publicanum, pellionem nudis præceptis mortuos ſuſcitare, morbos pellere, mortem abigere, Philoſophorum linguam mutam facere; Rhetorum ora confringere, apud Principes & Reges verſari, Barbaris, Græcis, & univerſo humano generi imperare; nam & hoc illi verbo perfecerunt.* Vim admirabilem Evangelii deteruiſſet Apoſtolatus Viri dignitate, opibuſque Claro, quibus gentium Barbararum ſalus aſſereretur, non potenti brachio Numinis. Præterea ex Scriptura ſciri facillime poteſt,

Chry. Orat. in Gentil.

nefas

nefas eſſe Judæo ad alienigenam accedere, antequam gentibus, Chriſto jubente, fidei reſeraretur oſtium, quod Joſepho ad Provinciam appellente nondum contigerat. Itaque in Britanniam a toto terrarum orbe diviſam, & a Judæis vacuam, ſe conferre non potuit, niſi diſſeminato per gentes Evangelio, quod diu poſt Stephanum ad mortem miſſum factum eſt.

Britannicarum Eccleſiarum mentio a Patribus non ſemel agitata fuit, nulli vero Joſephus Anglicanæ fidei auſpex habitus eſt. Non Theodoreto Antiquitatis perito. *At noſtri piſcatores ac publicani, ſutorque ille noſter cunctis nationibus legem Evangelicam detulerunt, neque ſolum Romanos qui ſub Romano vivunt Imperio, ſed Scytas, quoque & Sauromatas, Indos praterea, Æthiopas, Perſas, Seras, Hyrcanos, Britannos, Cimmerios, utque ſemel dicatur, nationes omnes induxerunt Crucifixi leges accipere.* Itaque de converſa ab Ampliſſimo Senatore Anglia, Theodoreto non perſuaſum fuit, cum piſcatoribus, ſutoribus, publicanis inſeri Joſephus non poſſit. Nec alia mens Nicephoro quam Theodoreto. *Opera pretium etiam fuerit Simonem Cana Galilaa ortum, qui propter flagrantem in Magiſtrum ſuum ardorem, ſummamque Evangelica rei per omnia curam, Zelotes cognominatus eſt, hic referre. Accepto enim is Cœlitus adveniente Spiritu Sancto Ægyptum, Cyrenem, & Aphricam, deinde Mauritaniam, & Lybiam omnem, Evangelium prædicans percurrit, eandemque doctrinam ad Occidentalem Oceanum Inſulaſque Britannicas.*

Theodor. l. 6. De curan. Græc. aff.

Nicephor. l. 2. c. 40.

Sed & alios a Joſepho auſpices Britannicæ fidei e ſuis Theſauris Traditio ſuppeditat. *Inito Pontificatu Eleutherius ſtatim Epiſtolam accepit a Lucio Rege Britanno, qua rogabatur ut ſe ac ſuos in numerum Chriſtianorum reciperet. Quare Fugatium, & Damianum, Viros optimos eo miſit, qui Regem ipſum ac populum baptizarent*: quæ a Platina ex Beda habemus exſcripta. Lucio nil opus erat ad Eleutherium ſcribere de mittendis Evangelii Præconibus, ſi Joſephus in Angliam pedem advertiſſet, cum doctrinæ Epiſcopatuſque ſui plurimos Paſtores hæredes reliquiſſet. Non equidem ſum adeo Antiquitatis hoſpes, ut ſimilibus monumentis fidem præſtare velim. Amandetur, ſi lubet, ille Lucius in ultimas Britanniæ oras: *Romanis inacceſſa loca*, prodit ſane fabulam Rex ille nomine ſuo. An Principi Barbaro extra ditionem Romanorum poſito, nomen Romanum fuiſſet inditum? Quis ex

Digitized by Google

Antiquis, Euſebio, Theodoreto, de Fugatii Damianique legatione, reſperſus eſt vel minima auditiuncula? Metropolitanis, & Epiſcopis olim in more poſitum, lætos Evangelii ſucceſſus, novasque partas Imperio Chriſti Provincias Eccleſiis Illuſtrioribus nuntiare celeriter, ut Deo laudes dicerentur. Cum Anglis, mittente Gregorio Magno, propinatum ab Juſtino fuiſſet Evangelium, ſcripto Eulogium Alexandrinum adiit Gregorius, ut de Hæreticorum reditu ad Eccleſiam nuntianti vicem referret. (*Greg L.7. Ep. 30.*) *In ſolemnitate Dominicæ nativitatis, quæ hac prima indictione transacta eſt, plusquam decem mille Angli ab eodem anuntiati ſunt fratre & Coëpiſcopo noſtro baptizati.* Paris ergo & pietatis in Chriſtum, & amoris erga fratres plenus Eleutherius, inopina de legatione Lucii Regis, lætibusque Fugatii & Damianis ſucceſſibus gaudia ſuis Collegis attuliſſet, quod nullus fecit. Intendit ſe adverſarium in fabulam & Innocentius ad Decentium Epiſtola, qua, mea ut fert opinio, probatur ſolidiſſime ex fonte Romano Evangelium in Angliam non manaſſe. *Manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam atque Siciliam, Inſulasque interjacentes, nullum inſtituiſſe Eccleſias niſi eos quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes.* Omnium locorum in enumeratione verſatur Innocentius, in quos a Sede Romana tranſmiſſum putavit Evangelium. An Britanniam, Inſularum Occidentalium Reginam, ſilentio præteriiſſet Innocentius, gloria & prędicatione Cathedram efferens ſuam, ſi ab Epiſcopis Ro. conditam ſciviſſet Eccleſiam, miſſis Fugatio atque Damiano?

Anglicanæ Eccleſiæ ſplendor hujuſmodi monumentis non innititur: imo ſi perſpicere lubet quid verum ſincerumque ſit, ampliſſima hujuſce Eccleſiæ gloria defloratur, cum falſis titulis cumulatur: nec veris abundanti laudibus, opus eſt fictis. Anglicana Eccleſia perantiqua eſt, quam Tertullianus probe ſibi notam habuit (*Tert. Adv. Jud. c. 7.*) *Britannorum*, inquit, *inacceſſa Romanis loca, Chriſto vero cognita*: quam teſtem innocentiæ ſuæ affert Illuſtris Athanaſius. (*Athan Apol. ad Conſt. Tom. 1. p. 720.*) Τοῖς δὲ κριθεῖσιν ὑπὲρ ἡμῶν συνεψηφίσαντο μὲν ἐπίσκοποι πλείους τριακοσίων ἐξ ἐπαρχιῶν Αἰγύπτου, γαλλιῶν, βρετανιῶν. *Noſtram vero innocentiam plures quam trecenti Epiſcopi ſuis calculis comprobarunt, qui ex multis Provinciis Ægypti, Galliarum, Britanniarum*: quam in argumentum ſummæ Chriſti virtutis induxit Chryſoſtomus. (*Chryſ. Orat. quod Chriſtus ſit Deus.*) *Nam & Britannicæ inſulæ extra hoc mare ſitæ, & quæ in Oceano ſunt, virtutem verbi*

verbi ſenſerunt; ſunt enim etiam illic fundatæ Eccleſiæ, & erecta altaria: quam captivam Chriſto clarum ad triumphum ductam memoravit Theodoretus: quodque majus omnes fatebuntur, quam vidimus piis juxta ac eruditis Epiſcopis ornatam, benigne ſuo ſinu excipere, & amanter fovere triſtes Eccleſiæ Gallicanæ Reliquias, diris procellarum fluctibus agitatas, mirisque modis diſtractas. Hæc, hæc Germanam Anglicanæ Eccleſiæ gloriam intendunt, qua neminem ſuperiorem, paucos æquales habet, eruditione, pietate: & ut maximus gloriæ cumulus accederet, nunc ſub Maximo, Pio, Sapiente Rege Wilhelmo juſta gubernatione tandem ſubeunte Tyrannidis extinctæ vices, feliciſſima Eccleſia.

Clariſſimus Juellus Sarisburienſis olim Epiſcopus, vir cocti maturique judicii; *Theodoretus*, inquit, *etiam Paulum in hanc Inſulam, quæ nunc Anglia vocatur, acceſſiſſe, atque in ea Evangelium ſeviſſe tradit. Idem quoque feciſſe Joſephum Arimathenſem Britannorum Chronicorum Autores ſuſpicantur, & licet conjectura in rebus tam vetuſtis ſæpenumero incertæ ſint & obſcura; probabile tamen videtur Religionem Chriſtianam, non Roma in hanc inſulam primum advectam.* Pauli quidem non magis quam Petri expreſſe meminit Theodoretus, inducens generatim *piſcatores, publicanos, ſutorem* omnem orbem terrarum, Britannos & Cimmerios Evangelii luce colluſtrantes. Placet tamen inclitum ſincerumque Juelli judicium, *in rebus tam vetuſtis conjecturæ ſæpenumero incertæ ſunt, atque obſcuræ*: quo loco & numero habenda ſunt ea quæ optimus Uſſerius edidit in Annalibus Britannicis. Quis, & unde fuerit Converſorum Anglorum auſpex, aut quo imperante floruerit juxta ſcio cum ignariſſimis? Nec Monachos moror ab alta vetuſtate remotos, quibus quidlibet audendi atque fingendi conſuetudo fuit. Qua de cauſa nullus pene Vir eſt in Novo Teſtamento paulo illuſtrior cui munus Epiſcopale non fuerit impoſitum. Citius accenſam in Anglia divinæ fidei facem quam in Gallia, nullus jure dixerit, nullus Veterum ſcripſit. Is eſt Britanniæ Magnæ ſitus, ut niſi peragratis Galliis, vix ad eam inſulam primi Evangelii Præcones potuerint appellere; quocirca Joſephus Arimathæus, ex ultima Provincia adducitur, ut apud Anglos munere fungatur Epiſcopi. Nec in dubio ponendum non *Perſona* Apoſtolorum, ſed *doctrina* referendam eſſe a Chryſoſtomo & Theodoreto memoratam Anglo-

Juell. in Hard. p. 112.

Digitized by Google

Anglorum converſionem, cum certum ſit Sanctos Apoſtolos, extincta vel voce, Scriptis ſuis orbem terrarum imbuiſſe. Quarto ſeculo a Sulpitio Severo ſcripto proditum. *Sub Aurelio deinde Antonini filio perſecutio quinta agitata. Ac tum primum intra Gallias Martyria viſa, ſerius trans alpes Dei Religione ſuſcepta.* Quod argumentum Sulpitii potentiſſimum videtur. Prædicatum Evangelium continuo excepere Martyria, commotis in Chriſti Religionem Gentilium animis, qua ſuorum numinum Sacra priſca de ſede deturbabantur. Ut igitur in Gallias, ſic in Britanniam opera Apoſtolorum Evangelium non penetravit, quod Barbaræ gentes ſubito perfudiſſent Apoſtolico ſanguine. Veris, ut opinor, non aberrabit conjectura, quæ 2°. Æræ Dom. ſeculo ut in Gallia, ſic in Anglia fundatas Eccleſias vindicabit.

Sulp. l. 2. p. 389.

Ad quintum ſeculum jam adultum Britannos apud perduravit Chriſti Religio. Pietatis porro nodis exolventibus ſe Inſularibus, gentem ingratam Deus pœnis amaris inceſſit, ut a ſapiente Gilda memoriæ commendatum de Excidio Britanniæ. *Britones,* inquit, *propter avaritiam & rapinam Principum, propter iniquitatem & injuſtitiam judicum, propter deſidiam prædicationis Epiſcoporum, propter luxuriam & malos mores populi perdidere patriam.* Collectam in miſeros Dei iram Paulus Diaconus retulit in Annales. *At vero reſidui Britannorum dum continuos Scotorum impetus formidarent, ultro jam de Romano præſidio diffidentes, Anglicorum gentes cum ſuo rege Vertegerno ad defenſionem ſuæ Patriæ invitavere: quos amabili ſocietate exceptos, verſa in contrario vice, hoſtes pro adjutoribus impugnatoreſque ſenſere. Sequenti deinceps tempore gens Anglorum, ſive Saxonum, Britanniam tribus longis navibus advehitur; quorum dum iter proſperum domi fama retuliſſet, mittitur nihilominus exercitus multiplex, qui ſociatus prioribus, primum hoſtes propter quos petebatur adigit. Deinde in Britones arma convertens, confictâ occaſione quaſi pro ſe eis militantibus minus ſtipendia præparaſſent, totam prope Inſulam ab Orientali ejus plaga uſque ad Occidentalem, incendio ſibi, ſeu gladio, ſubegit.*

Gilda l. 14. de Geſt. Rom.

In idololatriæ Saxonicæ fluctibus pene ſubmerſa eſt Chriſti Religio, donec Numine benigno Gregorius Magnus, Auguſtinum, Melitumque Monachos, infidelibus convertendis legaret in Angliam. Scripſit Reginæ Francorum Brunichildæ; *indicamus ad nos perveniſſe Anglorum gentem, Deo annuente, velle fieri Chriſtianam*; adhibitis etiam precibus

Greg. Mag. L. 5. epiſt. 59.

precibus & monitis ut egentibus ferret auxilia. Favente Chriſto, ſucceſſu tam proſpero uſus eſt Auguſtinus in adminiſtranda ſua provincia, ut in Solemnitate Dominicæ nativitatis, pluſquam Anglorum decem millia Sacris undis mergerentur. Hinc pallium conceſſum Auguſtino. *Et quia nova Anglorum Eccleſia ad Omnipotentis Dei gratiam, eodem Domino largiente, & te laborante perducta eſt; uſum tibi pallii ad ſola Miſſarum ſolemnia agenda concedimus, ita ut per loca ſingula duodecim Epiſcopos ordines qui tuæ ditioni ſubjaceant.* Greg. l. 12. Ep. 15.

De hac expeditione laurigeros triumphos agunt proci Romanæ Curiæ. Perronius Cardinalis, cujus doctrina nec non memoria longa laude cantantur, in ſereniſſimum Britanniæ magnæ Regem ingerit *Gregorium magnum Papam præſulum Anglorum fuiſſe caput & fontem.* Sect. 92. Bellarminus vero l. 1. de Rom. Pont. *Anglos convertit Auguſtinus, a Papa Gregorio primo deſtinatus.* Quæ ſimpliciter dicta ad verum non omnino accedunt. Britannorum cladi ſuperfuiſſe Chriſtianos, teſtis eſt Paulus Diaconus lib. 16. *Apud Britanniam quoque Ambroſius Aurelianus qui ſolus forte Romanæ gentis Saxonum cadi ſuperfuerat, purpuram induit, victoreſque Saxones, Britonum ducens exercitum, ſuperavit ſæpe.* Voluntatis inclinatione non nihil in fidem propendebat Cantii Rex Edilberthus, appellente in Angliam Auguſtino. *Antea fama ad eum Chriſtianæ Religionis pervenerat, utpote qui & uxorem habebat Chriſtianam, de gente Francorum Regia, nomine Bertham, quam ea conditione a parentibus acceperat, ut ritum fidei ac Religionis ſuæ cum Epiſcopo, quem ei adjutorem fidei dederant, nomine Luidhardo, inviolatam ſervare licentiam haberet.* Beda Hiſt. gent. Angl. l. 3. c. 29. An vero ſimile Luidhardum Epiſcopum, Berthamque Reginam, nulla Cantiorum animis ſemina Religionis depoſuiſſe?

Præterea, dum Anglo-Saxones Auſtralem inſulæ partem occupantes, miſſo Auguſtino Gregorius ad fidem Anno Dom. 596 perducit, Chriſtiana Religio multum propagata eſt labore ac ſtudio ſanctiſſimi Viri Columbani, qui ex Hibernia profectus Septentrionales Angliæ partes ad fidem tranſtulit Anno 565. Quæ ni remiſſius, & pene invitis oculis, apud Bedam legerentur, ab errore prorſus evellerent Curiæ Rom. fautores. *Si quidem Anno incarnationis Dom. 565. quo tempore Gubernaculum Romani Imperii poſt Juſtinianum Juſtinus minor accepit, venit de Hybernia Presbyter & Abbas habitu & vita Monachi, inſignis nominis,* Beda Hiſt. Angl. l. 3. c. 4.

minis, nomine Columbanus in Britanniam, prædicaturus verbum Dei Provinciis Septentrionalium Pictorum, hoc eſt, eis qui arduis atque horrentibus montium jugis ab Auſtralibus eorum ſunt Regionibus ſequeſtratæ. Hyberniam vero Eccleſia Romana de fide ſuſcipienda uſam fuiſſe magiſtra, nullis argumentis oſtendi poteſt; imo contrarium probatu facillimum ex rituum Hibernicorum & Romanorum diſcrimine. Qua de cauſa ab Honorio Papa 1°. ſcripta Hibernis Epiſtola, *exhortans ne paucitatem ſuam in extremis terræ finibus conſtitutam, ſapientiorem antiquis ſive modernis quæ per orbem terrarum erant Chriſti Eccleſiis exiſtimarent, neve contra Paſchales Computos, & decreta Synodalium totius orbis Pontificum aliud Paſcha celebrarent.* Apud Domnios, qui Regionem hodie *Cornuaille* nuncupatam incolebant, florebat & ſimplex Chriſti Religio cum ad Cantium Auguſtinus appulit, ut conſtat ex Galfridi Monumetenſis monumentis. *In parte Britanniæ adhuc vivebat Chriſtianitas, quæ Anno Dom. incarnati 158 a tempore Eleutherii Papæ habita, nunquam inter eos defecerat.*

Galfridus Hiſt. Britan. l. 11. c. 12. Multum obfuit Chriſti rebus Auguſtini ſuperbia. *Dinoth Abbas Auguſtino petenti ſubjectionem ab Epiſcopis Britonibus, & ſuadenti ut ſecum genti Anglorum communem Evangelizandi laborem ſuſciperent, diverſis monſtravit argumentationibus ipſos illi nullam ſubjectionem debere, nec ſuam prædicationem inimicis impendere, cum & ſuum Archipræſulem haberent, & gens Saxonum Patriam eis propriam eis auferre inſtarent. Edelbertus vero Rex Cantiorum, ut vidit Britones dedignantes ſubjectionem Auguſtino facere, & eoſdem prædicationem ſuam ſpernere, hoc graviſſime ferens, Edelfridum Regem Northumbrorum, & cæteros Regulos Saxonum inſtimulavit, ut collecto grandi exercitu in civitatem Bangor, Abbatem Dinoth, & cæteros clericos qui eos perditum irent.* Vacuam ergo Chriſtianis & Epiſcopis ante Auguſtini appulſum fuiſſe Britanniam, ſomnium eſt ſomniantium ineptias. Audiatur adhuc Xiricenſis Minorita. *Sed cum Auguſtinus vellet Epiſcopos & Abbates Britonum adducere authoritate Apoſtolica ut eum Legatum reciperent, & cum eo Anglis prædicarent, mota eſt diſcordia propter eorum inobedientiam ad Sanctum Auguſtinum, & ſic motum fuit bellum inter Britonum Regulos, & Saxonum Regulos, qui jam converſi volebant Britones Auguſtino ſubdere.*

Beda Hiſt. gent. Angl. l. 2. c. 29. Ad pauca ut redeam, Coronidis loco juvat ex Venerabili Beda exſcribere ſcitu digniſſimam hiſtoriam. *Venerunt, ut perhibent, ſeptem Britonum*

tonum Epiſcopi, & plures Viri doctiſſimi, maxime de nobiliſſimo eorum monaſterio, quod vocatur lingua Anglorum Bancornaburg, qui ad præfatum ituri Concilium, venerunt primo ad quendam Virum Sanctum & prudentem, qui apud eos Anachoreticam ducere ſolebat vitam, conſulentes an ad prædicationem Auguſtini ſuas deſerere Traditiones deberent, qui reſpondebat, ſi homo eſt Dei, ſequimini illum. Dixerunt, & unde hoc poſſumus probare? & ille, Dominus, inquit, ait, tollite jugum meum &c... procurate, inquit, ut ipſe prior cum ſuis ad locum Synodi adveniat, & ſi vobis appropinquantibus aſſurexerit, ſcientes quia famulus Chriſti eſt, obtemperanter illum audite. Sin autem vos ſpreverit, nec coram vobis aſſurgere voluerit, cùm ſitis numero plures, & ipſe ſpernatur a vobis. Fecerunt ut dixerat: factumque eſt ut venientibus illis ſederet Auguſtinus in ſella; quod illi videntes mox in iram converſi ſunt, eumque notantes ſuperbiæ, cunctis quæ dicebat contradicere laborabant. Dicebat autem eis quod in multis quidem noſtræ conſuetudini, imo univerſali Eccleſiæ, contraria geritis, & tamen ſi in tribus his mihi obtemperare vultis, ut Paſcha ſuo tempore celebretis; ut miniſterium Baptizandi quo Deo renaſcimur, juxta morem Sanctæ Eccleſiæ Rom. compleatis, cætera quæ agitis, quamvis moribus noſtris contraria, æquanimiter cuncta tolerabimus. Si Britones ex fonte Romano Chriſti hauſiſſent Religionem, iiſdem ſane ritibus aſperſi, præceptis Eccleſiæ Romanæ ceremoniiſque obtemperare didiciſſent. Itaque & tempore, quo nil charius, & patientia Lectorum abutuntur, qui primam Anglorum converſionem Romanis Pontificibus aſſerunt.

Quid Marco* βυλδυτὴς *c. 15. v. 43? Sententia Lightfooti. An Joſephus* Buleuta, *quia & Sacerdos erat & de Liturgia publica conſuleret? Reiicitur Lightfootiana explicatio. Græcis, Latiniſque* Buleuta *munus politicum ſonat. Teſte Spartiano nec non Budæo. Vero ſimillimum Joſephum fuiſſe Concilii magni Senatorem confirmatur.

JOſephi, cujus ſupra habuimus mentionem, nunc eſt tractanda dignitas, cum explicandæ Scripturæ, tum Ligtfootianæ opinioni

 confu-

confutandæ. Joſephus Arimathæenſis Marco dicitur εὐσχήμων βουλευτὴς, *honoratus Senator*, ſive *Decurio*, ut in verſione vulg. legitur. Decurio quaſi Senator in municipio, aut colonia. Nam quod Romæ erant Senatores, id in municipiis & coloniis erant Decuriones. Decurio dictus eſt, quod initio, cum deducerentur coloniæ, decima pars deductorum conſcribi ſolita. Romani porro Senatores Decurionum nomine nunquam afficiebantur. Sed quod principio rerum Romanarum a Romulo impoſitum fuerat, id retinuere. *Cum jam virium haud pœniteret*, verba ſunt Livii, *conſilium deinde viribus parat, centum creat Senatores, ſive quia is numerus ſatis erat, ſive quia ſoli centum erant, qui creari patres poſſent*. Itaque nulla cauſa clariſſimo Bezæ fuit, cur repudiato *Decurionis* nomine, vocem *Senatoris* in ejus vicem ſubſtitueret, cum βουλευτὴς non potuerit magis proprie verti.

In Chronica Tempor. to. 2. p. 5. Quæſtionis eſt, an Joſephus ille Decurionibus Judaicis ſit inferendus? Triplex fuit, vel Ligtfooto judice, *Synedrium in Templo conſidens. Fuit Synedrium Judicum 23, in porta Orientali montis domus Shushan dicta. Aliud parem habens numerum in porta Nicanoris, ſeu Orientali porta atrii Iſraelis. Et Synedrium magnum 71 Judicum in conclavi Gazith non procul ab altari.* Ut ex voce *Buleuta*, Joſephum Decurionem fuiſſe exiſtimamus; ſic ex adjuncto epitheto partem Synedrii magni exercuiſſe longe probabiliſſimum arbitramur. Nec enim minorum gentium Senatori Marcus titulum hunc inſignem & pulchrum addidiſſet. Εὐσχήμων βουλευτὴς. *Honoratus Decurio*. Quam & dignitatem non minimam oſtendunt atque patefaciunt, cum Joſephi opes, tum gratia magna in qua poſitus apud Pilatum fuit, ut in fatali illa diſcipulis Chriſti tempeſtate, in quam inciderant, Pilatum intrepide conveniret, de petendo Servatoris corpore.

Acutiſſime more ſuo tractavit hunc locum eruditiſſimus Lightfootus. *In Templo conclave fuit Summi Pontificis, non quod illic ſemper habitaret, nec quod ſemel in anno ſe illuc contulerit; ſed quod locus ille fuerit, ubi ſedens ille cum Concilio Sacerdotali de Liturgia publica, rebusque Templi conſuleret. Hinc merito opinamur Joſephum Arimath. vocari βουλευτὴν, ideo quod Sacerdos foret, eque conſeſſu iſto ſacerdotali.* At fruſtra nodum in ſcirpo quærit vir clariſſimus. Nomine cuivis obvio, cujuſque vis nemini ignota fuit, Marcus uſus eſt, non inuſitato, Græcis Latiniſque peregrino. βουλευτὴς

Spartian. in Severo p. 618. Spartiano dignitas eſt Politica, non Eccleſiaſtica. *Deinde Alexandrinis*

jus

jus Buleutarum dedit, qui ſine publico Conſilio, ita ut ſub regibus ante vivebant, uno judice contenti quem Cæſar dediſſet. Quid eſſent Buleutæ cum Græcis, tum Romanis, docuit nos Budæus nunquam ſatis laudandus. *Plinius ad Trajanum: ſupereſt ergo ut ipſe diſpicias, an in omnibus civitatibus certum aliquid omnes qui deinde Buleutæ leguntur, debeant pro introitu dare. Ad quam Epiſtolam reſcribens Trajanus: honorarium, inquit, Decurionatus, omnes qui in iſta civitate Decuriones fiunt, inferre debeant nec-ne, a me non poteſt ſtatui βȣλὴ in civitatibus Græciæ, & Aſiæ dicebatur Senatus, & Conſilium; & βȣλευταὶ Senatores & Decuriones.* Ex his Marci ſenſum pulchre callemus abſque Lightfootiano acumine. Aſcripti ſane Joſepho tituli, aliquid majus ſpirant quam *ſacerdotem Templi conſulem*, nec amplioribus ſupremæ Curiæ Hieroſolymitanæ Senator decorari potuit: *Joſephus honoratus Senator.* Quo amplior Vir ille qui tam amanter Chriſti curavit funus, eo major Domini gloria, fideſque Diſcipuli laudabilior. Conſtat hinc ratio cur ad Pilatum accedere, & ab eo corpus Chriſti impetrare potuerit. Fretus quippe dignitate Senatoria, libere Præfectum Romanum adiit, ſimulque amorem defuncto Servatori verum & magnum præſtitit. Horrent divites atque nobiles corpus pauperis e patibulo deponere ad ſepulturam. Tortoris id officium eſt, quod libenter a Senatore & divite, & ampliſſimo, exhibitum fuit Dominico corpori.

Budæ. In Pandec. p. 309.

ANNO XXXV. NUM. IX. ET XI.

De Petri Joanniſque legatione ad Samaritanos. Vis vocis ἀπέστειλαν. Chamierus notatus. Legatio Petrina tædium movens Eccleſiæ Rom. procis. Papæ olim miſſi: exempla ſuppeditantur a Paulo Diacono. Objectiones Baronii ſolvendo Euangelicorum argumento. Miſſio Chriſti legationis Petrinæ non arripit ſimilitudinem. Hac exceptione oſtenditur Petrum conventu Apoſtolico eſſe inferiorem. Exemplum Baronianum de miſſo Iſmaele, Judæorum Pontifice, ad examen revocatum. An Pontifex Hebræorum nulli ſubditus. Sententia Baronii argumentis compluribus

 confu-

confutata. An Regia imperia perferret? Negantium Annalium aſſertio falſi damnata. Jure Regio, non Prophetico, Abiathari Pontificalem fuiſſe abrogatam. Antonii Pagii opinio negantis Petrum & Paulum ex æquo Capita Eccleſiæ eſſe conſtituta, refellitur.

Sueton. c. 20. CUm unus omnia in Republica, & ad arbitrium adminiſtraret Cæſar, nonnulli Urbanorum, cum quid per jocum teſtandi gratia ſignarent, non Cæſare & Bibulo, ſed Julio & Cæſare Coſſ. actum ſcribebant.

Non Bibulo quicquam nuper, ſed Caſare factum eſt.
Nam Bibulo fieri conſule nil memini.

Quod facetum dictum de Petro eſt uſurpandum, ſi Baronio fides. In cauſa Samaritanorum, Joanne nil agente, Petrus omnia adminiſtrat. *Samaritanorum cauſa haud ſane ita facilis Apoſtolorum Principi creditur.* Item n. 25. *Præ cateris Apoſtolis Petrum Apoſtolorum Principem miſſum eſſe Samariam certum eſt, ut primum omnium Hæreſiarcham ipſo ortus ſui principio condemnaret.* Recte, Baroni, miſſi ſunt Petrus & Cephas, non Petrus & Joannes. Etſi hac in legatione plurimum partis habuerit, cum uſus ſit clavibus, Cœlum aperuerit illabenti Spiritui, manus impoſuerit, omnes denique digniſſimi Apoſtoli numeros impleverit.

Baronium cunctosque Eccleſiæ Rom. procos hujuſce legationis non minimum diſtædet. Nec immerito, cum Petrum evertat ea dignitatis amplitudine quæ ad ſidera uſque attollitur. *Cum audiiſſent Apoſtoli qui erant Hieroſolymis, Samariam recepiſſe ſermonem Dei, ἀπέστειλαν miſerunt ad eos Petrum & Joannem.* Qui Græce ſciunt, aperte fatentur ἀποστέλλειν indicare nonnullam mittentium in miſſos autoritatem. De tumultuantibus in Pannonia militibus Dio lib. 7. *Cæterum deliquio Lunæ animis conſternati, vi omiſſa, πρέσβεις δ' αὖθις πρὸς τὸν Τιβέριον ἀπέστειλαν, alios ad Tiberium legatos miſere:* Nec Doctiſſimo Chamiero, aliiſque Græcæ linguæ peritiſſimis omnino conſentio, ἀποστέλλειν plus eſſe quam πέμπειν, cum a Dione de hac ipſa legatione indiſcriminatim uſurpentur πρέσβεις πρὸς τὸν Τιβέριον ὑπὲρ αὐτῶν ἔπεμψαν, *legatos pro ſe ad Tiberium miſerunt.* De Senioribus a Dio l. 7. p. 604.

Cen-

Centurione ad Jeſum miſſis Lucas c. 7. 3. ἀπέστειλε, quod neſcio an ad mandata referri poſſit: vero ſimilius eſt Centurionem Seniores Judæorum adiiſſe precibus. At legatio Petri Joannisque non eſt ejuſmodi; quis enim fingat animo atque cogitatione nullum ineſſe Senatui Apoſtolico jus legandi Joannem in Samariam, ut Chriſti negotia procuraret? Atqui par eſt hic Joannis Petrique fortuna: pares in legatione, pares in obedientia, pares in labore, ut Joannes Apoſtolico Collegio non ſit inferior, ſi Petrus ſuperior; nec vice verſa Petrus ſuperior, ſi Joannes inferior. Subſident ſane omnibus Collegiis eorum legati, qui partem eorum conſtituunt, partes quippe totum ipſum eminet. Antequam Papa ſummum dignitatis adiiſſet apicem, quo totum orbem Pontificium fulgore occupat ſuo, Epiſcopis Romanis legatorum imponebatur Provincia. Juſtinus Imperator ardore fidei Orthodoxæ ſatagens hæreticorum extinguere nomen, ubique eorum Eccleſias conſecrarat. Quod cum in Italia *Theodoricus Ariana lue pollutus audiiſſet, Joannem Papam Conſtantinopolim dirigit, mandatque ut niſi quantocius Hæreticis Eccleſias ſuas redderet, univerſos Italiæ populos extingueret*, teſte Paulo Diacono. Paul.Diac. lib. 17. De Geſt.Rom. Aliud exemplum non prætereundum ab eodem Autore ſuppeditatur. *Sentiens Theodatus ſibi infenſum habere Principem, Beatum Papam Agapitum Conſtantinopolim dirigit, quatenus apud Juſtinianum ei factorum impunitatem impetraret.* Eo loci quo res ſunt Pontificum, legati ubique terrarum mittuntur, Pontifices nunquam mittuntur: nec mirum, cum ſummum Eccleſiæ Principem legatio dedeceat. Conventus Apoſtolicos Petrus ſe ſuperiores patiebatur, nunc intortis intermortuiſque moribus, Papa Oecumenicum Concilium, ut ſe inferius, ſuperba fronte deſpicit.

Summis viribus adnititur Baronius, ut frangat argumentum *Novatorum. Sapiant ipſi hac ratione, & idem dicant quod Arius, Filium, quod a Patre miſſus ſit, eſſe Patre minorem.* Macte nova virtute, Baroni, ſic itur ad purpuram. Scilicet, arcana & Filii & Spiritus Dei miſſio, quam mente aſſequi aut cogitatione comprehendere non datur, Petrinæ legationis ſimilitudinem arripit. Quod ſi Sacrum illud Myſterium perſcrutamur, deliraſſe Baronianum acumen omnibus erit obvium. Summum Filii Numen adoramus, quem Deo *parem* eſſe declarat Apoſtolus. Verum in conſummata illa Patris & Filii æqualitate, ὑπερ-οχὴ perſonalis Patris non deponitur, cum æterni Filii fons æternus ſit,

ſit, atque Principium. *Sicut enim Pater habet vitam in ſe ipſo, ita dedit Filio habere vitam in ſe ipſo.* Hinc Arianorum flagellum Athanaſius, Orat. 2ª. *Pater major eſt non quidem magnitudine, aut ætate, ſed quia ex illo habet ortum Filius.* Cui & una conſentit Nazianzenus, ὑμῶν γὰρ τὸ μεί-ζον τῇ τοῦ αἰτίου φύσει διδόντων, αὐτοὶ τὸ τῇ φύσει μεῖζον ἐπάγουσιν. *Concedentibus nobis Patrem majorem eſſe qualitate Principii, continuo colli-*
Naziang. Or. 35. p. 578. *gunt eſſe natura majorem.* Itaque cum triplici ſtent ordine Sanctiſſimæ Trinitatis Perſonæ, Pater aliarum Principium naturale ac neceſſarium, a nulla mittitur, quia cæteras eminet dignitate Principii. Qui a Patre mittitur Filius, Spiritum a ſe manantem mittit; Spiritus vero a quo nulla Perſona Divina ducit originem, Filium Patremque non mittit; quod ſapientiæ decorique eſt maxime conſentaneum, quia legatio vel in Divinis neſcio quam ordinis dignitatem in mittente, præ miſſo, indicat innuitque; quibus contra Aulæ Romanæ procos, de tam inſigni exemplo ſe jactantes, colligimus, miſſo perficiendis Samaritanis Petro Conventum Apoſtolicum dignitate antecelluiſſe. Similiter cum Antiochenæ converſionis ad Hieroſolymitanam Eccleſiam rumor perveniſſet, ἐξαπέστειλαν *miſerunt Barnabam ut pergeret Antiochiam uſque.*

Acrior adhuc inſtat Baronius utilitati Romanæ inſerviens. *Adverſus Agrippam ſuum ipſorum Regem miſerunt Judæi, non ſolum ex Primoribus Judæorum decem legatos, ſed & cum eis Iſmaelem ſummum Pontificem, & qui hujus ſecundus ordine videbatur, Cheſciam Sacri cuſtodem Ærarii.* Atque quaſi ex debellatis Novatoribus ſpolia ampla retuliſſet, maximum exclamat, *Ecce quam invalidis & plane inefficacibus rationibus illi obnitantur in primatum Petri, cum omnium Principem eadem hæc ipſa potius declarare videantur.* Sic ſe cornicum oculos confixiſſe Purpuratus exiſtimat. Sed immerito, cum legatio Pontificis Iſmaelis, argumentum ſit potentiſſimum Senatum Judaicum eſſe Summo Sacerdote ſuperiorem.

Ingredientibus in Annales Baronianos frequenter incidit ſumma Pontificis Judaici Majeſtas, quæ nemini, niſi Deo ſubdita, in ordinem redigi non poterat. Nec tanta illis eſſet Dignitatis hujuſce cura, niſi ſub ſpecie Pontificis Judaici, Romano Epiſcopo velificarentur. Hoc fundamento innititur exemplum ex Joſepho a Cardinali petitum, quo demonſtret *inferioris numeri non eſſe habendum illum qui mittitur ab*

eis

Digitized by Google

eis qui miſerunt. Sed & Anno 57. n. 36. *Summo Pontifici Reges fuiſſe ſubditos*, imperite juxta ac audacter ſcriptum eſt. Ne ergo diutius aures noſtræ ſimilibus ſententiis obtundantur, exemplumque Baronianum ſimul accuratius examinetur, agitanda hic eſt quæſtio de Autoritate Summi Judæorum Sacerdotis.

Pontificem *ἀνεύθυνον* eſſe Latinorum omnium ſententia eſt, paucis cordatioribus diſſentientibus. Qui porro penitius Hebræorum Scripta ſcrutati ſunt, Italorum opinionem veluti à vero abhorrentem, ſummo conſenſu reiiciunt. Doctiſſimus Seldenus hæc refert ex Gemara Babylonica. כהן גדול שהרג את הנפש במזיד נהרג *Pontifex Maximus homicidii ſpontanei reus morte plectendus erat; caſu ſeu errore reus, exilio. Si transgrederetur præceptum ſive affirmativum, ſive negativum, parile erat cum quovis jus e vulgo, idque in cauſis univerſis ad eum ſpectantibus, exceptis quod capitalia ejus judicia ad Synedrium magnum attinuere. Unde Maimonides* כהן גדול שחטא לוקה בשלשה כאשר כל העם וחוזר לגדולתו *Pontifex maxim. flagellandus erat a Triumviris ut reliqui ex populo, & reſtituebatur dignitati.* Nec hæc ſunt ſomnia ex Eburnea porta; cum Pontificis dignitas pallentes ab eo mores non prohiberet. Parte aliqua temporis quo judices Hebræis præfuere, contigit ut dignitas Pontificia ſit tranſlata ex linea Eleazaris natu majoris, ad lineam Ithamaris, quam dignitatem Eli adeptus, illa palam & libere fruebatur, repulſa a ſummi Pontificatus gubernaculis Eleazari familia, quod luce clarius *ἀνευθυνίαν* Pontificalem refellit. Cauſam ad Sacrificium Jephtigeniæ Lightfootus retulit. *In tota Judicum Hiſtoria, nihil omnino invenerimus quod tam veriſimiliter pro cauſa haberi poſſit depulſæ illius familiæ ab functione Sacerdotali quam quod de Jephte hic reperitur: Nempe quod illi quorum id erat, non inſtruebant ut illum melius, talemque carnificinam fieri pro ſacrificio ſunt perpeſſi.* Hariolatione ejuſmodi nil opus eſt, cum plurimis aliis de cauſis Eleazaris familia a ſummo Sacerdotio depelli potuerit. Quæcunque porro abdicationis ratio fuerit, conſtat Pontifices legibus eſſe ſubditos.

Light. Chron. Temp. p. 51.

Sed & Regium pertuliſſe Imperium ex Maimonide contra Baronium oſtendi poteſt, & olim demonſtravit doctiſſime Cunæus. *Id obiter* inquit, *ex Maimonide referemus.* מצוה על הכהן גדול לכבד את המלך *Sancitum fuit uti Pontifex max. Regem veneraretur, & locum illi ſuum ad ſedendum cederet, atque ipſe ſtaret ſi quando veniret ad eum Rex: At e con-*

Cun. de Rep. Heb. l. 1. c. 14.

e contra, Rex non ſtat præſente Pontifice ; niſi cum conſulit ſolemni ritu oraculum Urim. Præterea, tanta Regis dignitas eſt, uti vel ipſe Vates quoties ei adeſt, in terram humiliter ſe ſubmittat. Quippe ſcriptum eſt Nathanem Prophetam veniſſe coram Rege, & ſpecie honoris prono ore procubuiſſe in humum. In Chriſto ſane Regia dignitas munus Sacerdotale ſuperеminet, cum in Sacerdotem creatus ſit ut ad Regis altiorem gradum aſcenderet. An non Abiathari Pontificale munus abdicavit Rex Salomo? Quid ad hæc Monarchiarum everſores? *Dico eum non ut Regem, ſed ut Prophetam & Exequutorem Divinæ juſtitiæ depoſuiſſe Abiathar, ſubſtituto Sadoch:* quæ Bellarmini reſponſio eſt, ſed Scripturæ non conſentanea. *Et dixit Rex ad Abiathar vade ad agros tuos quia dignus es morte: ſed te non interficiam quia portaſti Arcam Domini ante David patrem meum.* 1 Reg. 3. 26. An his ullo veſtigio Prophetæ munus reperitur? Rex eſt qui dat veniam ad ignoſcendum perduellionis reo: Rex eſt qui Adoniæ & Joabi crimen inſequitur; hæc Prophetici muneris non ſunt: triſtes Dei iras denunciat quidem, ſed non infligit.

Bell. de Rom. Pont. l. 2. c. 29.

Sua non deſunt argumenta Bellarmino. *Dico etiam in Teſtamento veteri fuiſſe Pontificem Rege majorem, ut docent Philo libro de victimis, Theodoretus, Quæſtione in Leviticum.* Sed & ſibi & lectoribus illudit: hæc Theodoretus: *Principem autem qui prætergreſſus ſit legem aliquam, non vitulum, ſed hircum aut caprum anniculum offerre jubet, tam procul abeſt a Sacerdotali dignitate is cui corporeum imperium commiſſum eſt.* Eſto dignitas Sacerdotalis excellentior & nobilior Regia, ratione & objecti & finis: quidni in politicis ſubdita erit Regiæ dignitati quæ ſuo & reſpectu ſuperior eſt? Qua vero de cauſa major victima pro Sacerdote quam pro Principe mactaretur, explicuit Philo. *Decebat autem Principem privato homini præferri vel in Sacrificio, ſicut Principi populum, quandoquidem totum eſt ſua parte potius. Pontificem vero æquiparari populo in oblatione, expiatione, impetrandaque peccatorum venia: habetur tamen is honor Pontifici non propter ſeipſum, ſed quia miniſter eſt populi, publice vota faciens ſolvenda totius gentis nomine.* Quæ a Bellarmini mente longe disjuncta ſunt. Hoc ſibi vult Philo, Sacrificantem Pontificem totius populi præſtare vices quocirca pares hujus & illius victimæ. Ergo-ne Pontifex Regium in politicis non perferet imperium? Vel minimo Chriſtianorum major ineſt dignitas quam Cæſarum, quorum purpura ſordet præ nomine *filii* Dei quo Fidelis do-

donatus eſt; an ideo abjiciet, ac relinquet Imperatorum obedientiam?

Bellarminum Baroniumque non miror, quod ad cœlum uſque dignitatem Epiſcopi Romani evexerint, ſed ad multam me traduxit admirationem eruditus Antonius Pagius, Critic. ar. 49. n. 3. *Recentiorum quorumdam dogma in eo peccat, quod duo Capita, Petrum & Paulum, in Eccleſia Romana ex æquo conſtituere videtur.... Additamentum illud, ex æquo, tanquam a Traditione Antiquorum Patrum alienum, & juri divino contrarium, merito damnavit Innocentius ſecundus.* Hem illud *ex æquo* Traditioni & juri divino contrarium! merito ergo damnatus eſt Cyprianus. *Hoc erant utique & cæteri Apoſtoli quod fuit & Petrus, pari conſortio præditi honoris & poteſtatis.* Merito damnatus Oecumenius οὐδὲν ὑστέρησα οὐδὲ ἐνέλιπον ἢ κατόπιν ἦλθον τοῦ περὶ Πέτρον: *nihilo minor fui, neque inferior aut poſterior Petro.* M[e]rito damnatus Chryſoſtomus in Galatas: δείκνυσιν αὐτοῖς ὁμότιμον ὄντα λοιπὸν· καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις ἑαυτὸν, ἀλλὰ τῷ κορυφαίῳ συγκρίνει, δεικνὺς ὅτι τῆς αὐτῆς ἕκαστος ἀπέλαυσεν ἀξίας. *Jam ſe iis honore parem oſtendit, nec ſe aliis, ſed ipſi ſummo comparat, ſignificans utrumque æqualem ſortitum eſſe dignitatem.* Merito damnatus Ambroſiaſter. *Petrum ſolum nominat, & ſibi comparat, quia primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam, ſe quoque pari modo electum ut primatum habeat in fundandis Gentium Eccleſiis, ita tamen ut & Petrus gentibus prædicaret ſi cauſa fuiſſet, & Paulus Judæis. Uterque invenitur utrumque feciſſe, ſed tamen plena autoritas Petro in Judaiſmi prædicatione data dignoſcitur, & Pauli perfecta autoritas in prædicatione Gentium invenitur.* Si Paulo & Petro par ineſt poteſtatis & honoris conſortium, ſi Paulus ſummo ſe comparat, ſi Paulo perfecta autoritas apud Gentes, an non duo Capita ubique terrarum Paulus & Petrus *ex æquo* conſtituta? Non abjicit æqualitatem primatus ordinis, qui & in Divinis vigere perhibetur, quemque faciles largimur Petro. Pergratum nobis feciſſet Vir eruditus, ſi aperte declaraſſet quid rei ſit qua Petrus æqualitatem exueret. Dictum olim a Bellarmino, *Petro data eſt maxima poteſtas ut ordinario paſtori, cui perpetuo ſuccederetur, aliis vero tanquam delegatis, quibus non ſuccederetur.* Sed conceſſo datum eſſe Petro ſucceſſorem non Paulo, quid hoc dignitati Petro apponat ne Paulus *ex æquo* caput Romanæ Eccleſiæ conſtituatur nullus video. Moſi ſucceſſor nemo fuit,

Cyprian. De Unit. Eccl.

Oecum. in 2 Cor. c. 11.

Chryſ. In Gal. c. 2.

Amb. in Gal. c. 2.

Bellar. De Pont. Max. L. 1. c. 9

ſed ejus non coaluiſſet autoritas ſi deceſſiſſet alicui. Succedatur necne, in minutas partes poteſtas non diſtrahitur, ſed gradus ſui ſervantiſſima inferioris aut ſuperioris inſolens eſt.

ANNO XXXV. NUM. IX.

An Samaritani Spiritum Sanctum a Gentibus ignoratum impugnarint? Baronii incuria. Perſonam Spiritus Sancti perinde Samaritanis ignotam ac Ethnicis, multis probatur. Lapſus Clariſſimi Bezæ. Joannis Baptiſmo formulam Chriſtianorum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S. affixam non fuiſſe. Quid Spiritus Sanctus Judæis ſignificet? Novus Baronii error circa Epiphanium apud quem de pugna Samaritanorum in Spiritum Sanctum ne μῦ quidem.

ILlapſus Spiritus Sancti in Samaritanos, movit Baronio admirationem, quod tanta gratia illi præ Gentibus, quibus non indultus eſt, indigni viderentur. *Majori admiratione digna res erat in Samaritanos deſcendere Spiritum Sanctum, quam in Gentiles, nam hi an eſſet Spiritus Sanctus ignorabant, hi vero impugnabant.* Quæ accurate ſcripta & cogitata non fuerunt. Animi aciem ad tertiam Beatiſſimæ Trinitatis Perſonam illuſtriſſimus Purpuratus dirigit, quæ a Samaritanis non magis impugnabatur quam ab Ethnicis, cum Trinitatis Myſterium uterque populus ignoraret. Judæi dubio procul illi erant qui Joannis abluti Baptiſmate, dixere Paulo, *ſit-ne Spiritus ne audivimus quidem.* Act. 19. quæ licet ad dona illa eximia Spiritus Sancti quæ tum in Eccleſia vigebant, præcipue pertineant, ad donorum largitorem tertiam Trinitatis perſonam & referri debent: cum formam illam quam affixam novimus Chriſti Baptiſmo, *in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, Joannes non adhibuerit. Nec aliquid virium eſt argumento Clariſſimi Bezæ. *Abſurdiſſimum fuerit credere eos qui a Joanne Baptizati eſſent, & ſe Chriſti diſcipulos profiterentur, ignoraſſe an eſſet aliquis Spiritus Sanctus quem ipſe Joannes viſibi*

ſibili ſpecie viderat in Jeſum Chriſtum illabi. Argumentum nihili, ſi ante Baptizati ſunt quam Chriſtus ad Joannem accederet. Eadem ergo ante patefactum a Chriſto poſt ejus reſurrectionem Trinitatis myſterium, involvebantur ignorantia, Ethnici, Samaritani, imo ut veroſimillimum, ipſi Judæi, Chriſti temporibus, quo circa eorum animis furor additus audito Jeſum & ſe parem Deo facere, quod una Perſona Divinum Numen circumſcriberent. Plures quidem Divinæ Perſonæ in ſacris vet. Teſtamenti oraculis paſſim prodeunt coram oculis: quorum in præcipuis habendus inſignis ille locus, *Ecce homo ſicut unus e nobis.* Sed tria ὑφιστάμενα modo, ordine, ratione agendi diſtincta, aperte non objiciuntur menti: nec mirum, cum gloria Chriſti cumulanda eſſet clara tanti myſterii declaratione.

Quid Judæis eſſet Spiritus Sanctus aperuit ex Maimonide Clariſſimus Seldenus. Sextuplam explicat Spiritus apud ſuos notitiam. Seld. De Synedr. L. 2. c. 4. Primam aëris, ſecundam venti, tertiam vitalis Spiritus, quartam ipſius animæ rationalis facit: *de quinta, & nomen eſt itidem influentia intellectualis divina, quæ influit in Prophetas quando prophetant: & de Sexta inquit nomen etiam eſt* הכונה והרצון *propoſiti ac voluntatis tam in homine, quam Deo.* Vulgata erat apud Judæos opinio *a morte Eſræ, Haggai, Zachariæ, & Malachiæ, Spiritum Sanctum ab Iſraelitis ablatum.* Quod lingua ſua ſic efferunt, נסתלקה רוח הקדש מישראל *Diſceſſit Spiritus Sanctus ab Iſrael*: quia motus illi extraordinarii quibus futura canebant, ac miracula patrabant, pridem evanuerant. Nihil eſt in Vet. Teſtam. uſitatius quam eo nomine ſignificari prophetandi donum: Ezech. c. 11. *Spiritus Domini irruit in me, & dixit loquere.* 1 Sam. 19. factus eſt ſuper Saulem *Spiritus Domini.* Cæterum novo errore Baronius teſtem adduxit Epiphanium probandæ Samaritanorum in Spiritum Sanctum pugnæ. At hic ut & alibi ſæpius, Baronius æquum magis ac benignum, quam accuratum & ſeverum lectorem exigit. De Samaritanis ſic Epiphanius Hær. 9. Πνεῦμα δὲ ἅγιον οὐ προσδέχονται, καὶ γὰρ ἠγνόησαν. *Spiritum Sanctum non recipiunt quem utique neſciunt.* Hoccine eſt impugnare Spiritum Sanctum?

ANNO XXXV. NUM. II.

De ſacri Theſauri Cuſtode. Γαζοφυλάκιον *quid ſignificet*

Joanni.8.20. Vocis explicatio, unde occaſio de Vellere aureo arrepta. Gazophylacium novo Teſtamento Homonymum, quod & comprobatur autore Joſepho. Sacri Ærarii opes. An ſervandis tantis opibus unus præfectus? Affirmantis Baronii opinio Rabbinorum placitis contraria. De Catholicanis, eorumque munere. De binis ſacri Theſauri Cuſtodibus, ſive Catholicanis Traditio a Joſepho diſſidens. Unum fuiſſe Ærario præfectum multis rationibus oſtenditur. An Cuſtos ille Pontifici dignitate proximus? Affirmantis Baronii ſententia rejicitur. An perpetuus Sagan Cuſtodem Ærarii emineret? Saganis munus ad examen revocatum. Figmentum eſſe Rabbinorum, contra Scaligerum, Caſaubonum, Lightfootum, ex ratione & Joſepho declaratur. An Anna Ἀρχιερεὺς *Luc. 3. fuerit Sagan. Scaligeri aliorumque ſententia confutatur. An Anna Pontificatus dignitatem civilem deſignet: Seldeni, Baroniique opinio refellitur. Vero propius alternis Cajapham Annamque functos eſſe Pontificatu. Lapſus Caſauboni circa Joſephum.*

QUa confidentia de rebus Judaïcis parum ſibi compertis loqui ſolitus fuerit illuſtriſſimus Purpuratus, eximie declarant quæ hic ab illo ſcribuntur; Judæos nempe ad Neronem miſiſſe Iſmaelem Summum Pontificem, *& qui huic ſecundus ordine videbatur, Chelciam ſacri Cuſtodem Ærarii.* Quæ pauca licet, magnam tamen aperiunt viam illuſtrandæ Antiquitati. Præmiſſis nonnullis de Theſauro ſacro Judæorum, examinabimus an unus vel plures, Ærario cuſtodes impoſiti? Deinde videbimus num Cuſtos ille dignitati Pontificali proximus eſſet? Denique tractabimus Quæſtionem, utrum *Sagani* honor ille adjungi debeat; quod a Viris præſtantiſſimis creditum eſt.

De

Digitized by Google

De Chriſto docente verba faciens Joannes, *hæc verba locutus eſt*, inquit, ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ *in Gazophylacio*, ſive Ærario. Gazophylacium Syrogræca vox eſt: Gaza quippe Theſaurum, & divitias Syris ſonat. *Et Troja gaza per undas.* Atque hinc nunquam ſine præ- Virg. Æneid.
fato honore nominandus, Samuel Bochartus, docte & ſoleter more ſuo, de aureo Vellere fabulæ pandit arcana. *Quin & tota de au-* Phal. L. 4. c. 31. p. 328
reo Vellere fabula videtur ſumpſiſſe originem ex Homonymia vocis Syra גזא *qua & Gazam, & vellus ſignificat. Proinde Vellus illud aureum, nil quicquam fuit quam Gaza, ſeu Theſaurus Regius quem Argonautæ expilarunt. Tale eſt quod* שור *murum & Taurum ſignificat,* נחש *æs & Draconem. Qua Homonymia abuſi, ut innuerent Ærarium in Arce ſervari muro duplici cincta, & aheneis portis obſerata, duos Tauros finxerunt & Draconem aurei Velleris cuſtodem eſſe.*

Mirum forſan alicui videbitur, quod Chriſtus in Gazophylacio de rebus divinis diſſeruerit, cum ad docendum locus patens omnibus eligi debuerit; Ærarium autem plebi inacceſſum. Nec tanta fuit Chriſto cum Sacerdotibus cognatio, ut in ſacro, & paucis pervio
loco, dicere de Religione permitteretur. Audiamus Joſephum. Joſeph. De Bello L. 1. c. 5. p. 720.
Pompeius una cum ſuis comitibus in Templum ingreſſus, ubi neminem præter pontificem adeſſe fas erat, quæ intus erant candelabra cum lychnis & menſis, & vaſcula ex auro cuncta ſpectavit. Πλῆθός τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων εἰς τάλαντα δισχίλια. *Congeſtam aromatum molem, ſacraque pecunia ad duo Talentorum millia.* Nihil autem gravius in clade Judaica viſum, quam arcana illa detecta. Nodus illa latitudine vocis commode ſolvitur. Gazophylacium non conclave ſonat apud Joannem, ſed Atrium mulierum in quo arculæ recipiendis Eleemoſynis conſtitutæ, quod potentiſſimis Luca, Joſephoque teſtibus firmamus. *Reſpiciens vero Chriſtus, vidit divites immittentes dona* εἰς τὸ γαζοφυλάκιον *in Gazophylacium: Vidit etiam quandam viduam pauperculam immittentem* ἐκεῖ
illuc minuta duo. An in Conclave ſecretum ubi collecta pecunia recon- Luc. 21. 1.
debatur? Atqui mulieribus ultra Atrium ſuum progredi non dabatur.
Sed & Joſephus memorat in eodem atrio Gazophylacium. Αἱ δὲ Joſeph. de Bello L. 5. c. 14.
στοαὶ μεταξὺ τῶν πυλῶν ἀπὸ τοῦ τείχους ἔνδον ἐστραμμέναι πρὸ τῶν γαζοφυλακίων σφόδρα καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνείχοντο κίοσιν. *Porticus procurrentes inter portas a muro interius protenſæ ante Gazophylacia, pul-*

chris

Digitized by Google

chris & grandibus ſuſtentabantur columnis. Apud Marcum cap. 12. arculæ in mulierum atrio ſignificantur, *ſedens Chriſtus ex adverſo Gazophylacii*, hoc eſt, arculæ in Atrio conſtitutæ, ut turbam dona ſua immitentem cerneret, ſicque charitatem laudibus efferret. Quid igitur miri deductum ab arculis nomen, atrio mulierum fuiſſe impoſitum?

Plures ex Joſepho tenemus arculas, quas שפרות Tubas vocabant: ad tredecim uſque excreviſſe memorant. Additum a forma nomen quia tubarum inſtar anguſtiores ſuperius, inferius dilatabantur: quas in Conclave evacuabant ubi tres ciſtæ tribus Alphabeti literis inſignitæ, אבג ut ſuo ordine impletæ, evacuarentur. Hac pecunia emebantur quæ ad ſacra erant neceſſaria; thus, lignum, ſal, libamina, juge Sacrificium, veſtes Sacerdotales, & omnia quæ pertinuere ad Templi miniſterium. Imo deploratis rebus Judæorum, ſuppeditato Theſauro, pii Reges & Templo, & ſibi ſalutem redemere. Fuit & apud Ethnicos ſacrum in Deorum Templis Ærarium. *Ædem Saturni*, inquit Macrobius, *Romani Ærarium eſſe voluerunt, quod tempore quo incoluit Italiam, fertur in ejus finibus nullum eſſe furtum commiſſum, aut quia ſub illo nil erat cujuſquam privatum.*

Nec ſignare ſolum, aut partiri limite campum
Fas erat.

In medium quærebant omnia. Ærarium etiam apud Athenienſes, cella erat poſt ædem Minervæ, ob id ὀπισθόδομος dictum. Locupletiſſimus etiam Delphici Apollinis Theſaurus fuit, cui inhians Juſtin. L.24. Brennus *ſcurriliter jocabatur locupletes Deos largiri hominibus oportere.* Statuarum cum quadrigis ingens copia procul viſebatur ſolido auro fuſarum. Sed Delphicum Theſaurum, ni fallor, ſuperabat Hieroſolymitanus, conſtans magna auri, & rudis & ſignati, copia quam impius ille Craſſus abſtulit. *Duo ſcilicet Talentorum millia, aurum præterea, cujus ſumma accedebat ad octo Talentorum millia.* Joſeph.Aut L.14.c.13. p.478. Λαμβάνει ἢ δοκὸν ὁλοσφυρήλατον χρυσοῦν ἐκ μνῶν τριακοσίων πεποιημένην. Ἡ δὲ μνᾶ παρ' ἡμῖν ἔχει λίτρας β καὶ ἥμισυ. *Tulit etiam trabem ex auros ſolidam, trecentas minas pendentem, mina autem apud nos conſtat duabus libris cum dimidia.* Tantis opibus Refertum eſſe Templum nil miri, cum omnes ubique terrarum Judæi Deum venerabundi, tam ex Europa quam ex Aſia longo tempore huc eas contulerint. Accedit quod nullus Judæis publicus Theſaurus, ut ob-

Digitized by Google

obſervatum a Joſepho. Ἡμῖν δὲ δημόσια χρήματα οὐκ ἔστιν ἢ τὰ τοῦ Θεοῦ μόνα: *nobis autem nulla eſt publica pecunia præter hanc Deo Sacram.*

Agitanda nunc eſt quæſtio, an unus pluresve cuſtodes tantis opibus ſervandis impoſiti? Quin Hebræorum peritis pœnas det Annalium parens nullus dubito, cum in numero ſacri Ærarii cuſtodum non unum, ſed duos collocent, quibus *Catholicanorum* nomen additum. Liceat hic mihi pauca verba referre Clar. Lightfootii. *Aut ipſe Maimonides, aut ejus librarius duplicem exhibuit hujus vocis lectionem. Legimus enim modo* קתיקולין *modo* קתילוקין. *Atque ad hanc poſteriorem lectionem magis accedit Thalmud Hieroſolymitanum, aliique Judæi, qui vocem ſic efferunt Katholikin, Catholici. Gloſſa interpretatur* ממנים על אוצרות, *præfectos Theſauris. Et apud alios quidem autores occurrit aliquando ad ſignificandum præcipuos Theſaurarios, aliquando vero præcipuos miniſtros, ſeu amicos Principis. Katholicani olim apud Juriſconſultos dicebantur Rationum præfecti, ut obſervatum eſt ab eruditiſſimo Buxtorfio. Duo erant Viri qui Ampliſſimo munere in Templo fungebantur, & quibus ſuperiores erant tantum duo alii, nempe ſummus Sacerdos & Sagan. Et cum eſſent tres præfecti Gazophylacio Templi, ut ſtatim videbimus, hi duo erant præcipui præfecti Ærario, qui rationem repetebant a tribus illis.... Maimonides brevem hanc tradit deſcriptionem horum Catholicorum:* מכנין קתיקולין. להיות לסגן כמוהסגן לכהן גדל. *Conſtituebant Cathicolin ut eſſent τῷ Sagan, quod ipſe Sagan erat ſummo Sacerdoti, Vicarii nempe ejus, adjutores, & dignitate ac honore proximi.* Quibus Lightfootianis cadit Baronio ſententia. Nec *unus* fuit ærarii præfectus, *nec fuit Pontifici ordine ſecundus*, ſed duo agnoſcendi ſunt Ærarii cuſtodes, quos Sagan eminebat. De Miniſt. Temp. p. 688.

Re tamen penſitata accuratius, de uno Ærarii præfecto Baronius erroris eſt abſolvendus ſi Joſepho fides, qui Rabbinis, & Maimonidi optimo jure videtur antehabendus. Nec ullus animo & cogitatione fingere poteſt, bina hæc Catholicanorum ſive ærarii præfectorum egregia munera, Joſephum Templi ſacerdotem latuiſſe. Atqui nonnulla nemorat quæ unum fuiſſe Ærario impoſitum aperte ſatis innuunt, indicantque. Immanis avaritia Craſſi Hieroſolymitano Theſauro inhians abſtulit & ſignatum, & rude aurum, necnon inſignem illam trabem ex auro ſolido. Παρέδωκε δὲ αὐτῷ ταύτην τὴν δοκὸν ὁ τῶν θησαυρῶν φύλαξ ἱερεὺς Ἐλεάζαρος ὄνομα. *Hanc ei* Joſep. Antiq. L. 14. c. 12. p. 478.

Trabem tradidit Sacerdos ſacri Theſauri cuſtos Eleazar. Dicendum erat alter *cuſtodum Ærarii*, ſi duo Viri huic muneri præponebantur. Expertem porro collegæ fuiſſe Eleazarum vincunt illa Joſephi. Ἡ δὲ δοκὸς αὐτὴ ἦν ἐν ξυλίνῃ δοκῷ κενῇ, καὶ τοῦτο τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανεν ἅπαντας. *Hac Trabs inſerta erat Trabi cava lignea, quod cæteris omnibus ignotum ſolus ſciebat Eleazarus.* Jam vero Eleazar collegam & teſtem, & conſcium trabis habuiſſet, nec ſine ejus conſenſu tantam auri copiam ad Craſſum detuliſſet, ne in temeritatis & imprudentiæ notam ſolus incurreret.

Cum Hieroſolymitani Proceres altum parietem excitaſſent qui Regis Agrippę proſpectum arcebat, eorum audacia offenſi fuere tum Rex, cum Feſtus præſes Provinciæ. Itaque Feſtus parietem dirui
Joſ. Ant. L. 20. c. 7. p. 697. juſſit; qua de re ad Cæſarem Judæi legatos miſere. Πέμπουσιν ἐξ αὐτῶν πρὸς Νέρωνα τοὺς πρώτους δέκα, καὶ Ἰσμαήλον τὸν ἀρχιερέα καὶ Ἑλκίαν τὸν γαζοφυλάκα. *Miſerunt ad Neronem decem cives eximios, & Iſmaëlem ſummum Pontificem, & Helciam Cuſtodem ſacri Ærarii.* Ecce iterum unus Theſauri ſacri cuſtos. Quid vero tam peregrinum auribus, quam phraſis Joſephi, ſi Catholicanos probe cognitos habuit? Alterum Quæſtorum Ærarii, vel primum Cuſtodem diſcriminis cauſa dixiſſet, non ſimpliciter *Cuſtodem*; quibus apparet par illud Catholicanorum ſomnium eſſe Rabbinorum, cui fides adjungi non debuit. In Scriptura ſane duorum Ærario præfectorum neque vola neque veſtigium. Eo magis bini illi Catholicani fabulam redolent, quod *finguntur eſſe τοῦ Sagan, quod ipſe Sagan erat ſummo Sacerdoti.* Jam vero Saganis perpetuum munus, ad Judæorum commenta relegandum eſſe compluribus argumentis mox oſtendemus. Nihilominus a ſua opinione Baronius deſiſtere debuit, cum qui dicebatur *ſecundus* ſacerdos, Pontificali dignitati proximus eſſet. Qua de cauſa 2 Reg. c. 25. 18. ſcriptum, Nebuzardam cœpit *Serajam primum ſacerdotem, & Sophoniam ſecundum.*

Cun. de Hebr. l. 2. c. 20. Duo munera ſupereminuiſſe Ærarii Cuſtodem a veri ſpecie non abludit: & Vicarii ſcilicet, qui ſacro Expiationum die ſufficiebatur Pontifici, & *Uncti* belli officia. De *Uncto*, hæc Doctiſſimus Cunæus, *In Bello, tam quod gerebatur pro imperio, quam quod lege divina indictum fuit, ſacerdotem creabant qui exercitum alloqueretur ſub tempus prælii, ungebantque eum oleo ſacro: atque hic ille eſt, qui* משוח המלחמה *hoc eſt, prælii cauſa unctus dice-*

*dicebatur. Oratio ejus qua ad populum uſus eſt, recitatur, Deut.c.*20. *Audite Iſraelitæ. Vos proceditis hodie in prælium contra hoſtes veſtros: ne molleſcat cor veſtrum, neu trepidate, aut expaveſcite metu eorum; progreditur enim vobiſcum in expeditione Deus veſter, pugnatque cum hoſtibus veſtris, ut ſervet vos.* Legatur & Scihkardus de Jure Regio Hebr. p. 140.

In Quæſtionem magni momenti incidimus, an fuerit aliquod munus Saganatus nomine donatum, quod proximum Pontifici, Ærarii Præfectum emineret? Quibus imperiis res nominum ita Rabbini rexerint, ut Pontificis Max. Vicario titulum ſ Sagan adderent, obſervatum non memini. De nominibus litem intendo nemini, etſi pro certo ſciam in Sacra Pagina vocem illam munus ſacerdotale non ſignificare. Eſaiæ c. 41. v. 25. ויבא סגנים כמו חמר *& invadet magiſtratus*, vel ut Biblia Tremellii, *qui veniens proculcet antiſtites tanquam lutum.* & Jerem. 51. 57. ubi Deus horribilia minatur Hieroſolymis והשכרתי וסגניה *& inebriabo Saganim ejus.* Hic & ibi *Saganim* aliud prorſus ſignificat quam pontificis Max. *Vicarium.* Unicus quippe Vicarius ille, plures vero Saganim, ut non immerito ad dignitates politicas vocem hanc quis retulerit.

Rem quod attinet, munus illud perpetui Vicarii Pontificis vidiſſe ſibij videntur Jer. 52. v. 24. Apud quem apparent *Seraja ſacerdos primarius, & Sephania* כהן המשנה *ſacerdos ſecundanus.* Non omnes quidem uno ordine habendos eſſe ſacerdotes ſcimus, & tenemus, docente in Vita ſua Joſepho. *Ego autem non ſolum ex ſacerdotum oriundus ſum genere, verum etiam ex vice prima inter viginti quatuor illas.* Πολλὴ δὲ κἀν τȣτῳ̃ διάφορα, *quas inter non minimum diſcriminis.* An vero Pontificis perpetuus aliquis Vicarius fuerit, diligenter eſt examinandum?

A Magno Scaligero hæc monemur in Prolegomenis ad Chronologiam Euſebii. *Sagan ea de cauſa Summo Sacerdoti ſocius dabatur, ut ſi per morbum, aut propter aliam cauſam ſonticam, ille non poſſet obire ea munia quæ neminem præter ſolum Summum Sacerdotem obire fas eſſet, Vicarius eam neceſſitatem expleret, præſertim in decima Tisri, quando Sacerdos in Sancta Adyta ingrediebatur, in quæ nulli alii ſacerdoti præter quam ipſi ingredi liceret, aut Vicario ejus, ſi ille morbo impeditus aut ὀνειρωγμῷ, quod ipſi vocant* קרי *pollutus id præſtare non poſſet.... Ideo tanta autoritas illius Vicarii erat, ut minimo minus alter Pontifex eſſet.* Atque ejusmodi jactis fundamentis, ſententiam ſuam de Anna, Caja-

phæ Vicario, ædificans, damnat Euſebium inſcitiæ, quod tam Annam, quam Cajapham putavit eſſe Summum Pontificem. Immani ſua eruditione ductorem ſe multis Vir ille magnus præbuit. Verum hic aqua hæret.

Muneris pontificalis functiones erant communes, vel ſpeciales. Omnibus ſacerdotibus fas erat, & victimarum ſanguinem ad æneum Altare fundere, & Aræ aureæ thura imponere. Proprius vero Pontifici Max. ingreſſus in Sancta Sanctorum fuit, quæ Divinus Autor Epiſtolæ ad Hebræos fuſe exequitur c. 9. v. 7. *In prius quidem Tabernaculum quovis tempore ingrediuntur ſacerdotes qui cultus obeunt, in ſecundum autem ſemel quotannis ſolus Pontifex.* Magno Sacerdoti opus nil fuit perpetuo Sagane, mactandis victimis, ſanguini ad altare fundendo, fibris ardenti foco imponendis: hæc, quippe, faciendi cunctis ſacerdotibus indita poteſtas fuit. Ut porro Pontifici polluto, vel laboranti, vicaria impenderetur opera cum ſacra Adyta ingredi neceſſe fuit, Sagane perpetuo opus non fuit. Quid ſi perpetuus ille Sagan decubuiſſet, aut maculam, perinde atque Pontifex, contraxiſſet, quod plerumque contigiſſe in dubitationem adduci nequit, cui uſui munus ejus haberetur? Ceſſaſſet profecto, ad ſacra in Adytis perpetranda prorſus inutile: ſed Vicario Vicarius ſubſtituendus fuiſſet.

Præterea: perpetui Saganis non modo Joſephus ſacerdos inſolens fuit, ſed & argumenta ſuppeditavit quibus funditus evertitur, atque perimitur. Matthiæ Summo Sacerdoti accidit alium pontificem ad unum diem ſubſtitui, qua Judæi populariter jejunium celebrant. Joſ. Ant. l. 17. c. 8. Αἰτία δὲ ἐστιν ἥδε. ὁ Ματθίας ἱερώμενος ἐν νυκτὶ τῇ φερούσῃ εἰς ἡμέραν ἣ νηστεία ἐνίστατο, ἔδοξεν ἐν ὀνείρατι ὡμιλῆσαι γυναικί. καὶ διὰ τὸ τοῦ οὐ δυναμένου ἱερουργεῖν, Ἰώσηπος ὁ τοῦ Ἐλλήμου συνιερώσατο. *Nam Matthias ea nocte qua præcedebat jejunii diem, viſus eſt ſibi per ſomnium cum uxore congredi; & cum ad rem divinam faciendam ob hoc non eſſet idoneus, Joſephus* Ellemi *filius vice ejus ſacrum obiit munus, propter cognationem.* Quid eſt refellere Saganis perpetui munus, ſi hoc non eſt? Συμβαίνει καὶ ἕτερον ἀρχιερέα καταστῆναι πρὸς μίαν ἡμέραν, *contingit ut alius Pontifex ad unam diem conſtitueretur.* Atqui nec ullus conſtitui debuit, cum Sagan vi muneris ſui Pontificis Matthiæ vices impleviſſet; nec *in diem* conſtitui oportuit, ſi unus ad vitæ totius curriculum Vicarius eligeretur.

Aliquid

Digitized by Google

Aliquid etiam argumenti in perpetuum Saganem res Judæorum meditanti ſufficiunt. Tanta, ut ajunt ſecundum Scaligerum, hujusce muneris dignitas fuit, ut Sagan *minimo minus alter Pontifex fuerit.* In illa converſione rerum & perturbatione, qua contigit ut & dignitates eſſent venales apud Judæos, & pluribus mutationibus obnoxius Pontificatus, impoſſibile prorſus eſt, quin ſacra honorum fames ut Pontificatui, ſic Saganatui non inhiaret, quo ad Summi Sacerdotii faſtigium pene aſcendebatur. Atqui apparent in Joſepho multæ circa ſacerdotium mutationes, inclinata Hebræorum Republica. Poſt tertium menſem ablatum Ananiæ Pontificatum, & Jeſu Damnæi filio ab Agrippa Rege conceſſum, nullaque ſtemmatis habita ratione, Romanorum ad libitum Pontifices creatos legimus: Venale officium Saganis, aut alicui abdicatum non legimus. Mirum, ſi perpetuorum munerum loco haberetur. Denique an perpetuus Sagan ex ipſo Maimonide non evertatur, judicent Eruditi ex ejus verbis quæ leguntur apud eruditum Cunæum. *Poſitum in more fuit, ut Pontifici conſtituerent quendam alterum Pontificem. Nam ſi quid ei contigiſſet quo impuratus videretur, alter ille vice ejus rem ſacram faciebat. Cæterum Vicario huic, qui pro illo in Adyta ibat, non opus initiatione fuit, ſive contaminari Pontificem ante juge ſacrificium matutinum, ſive poſt oblationes peractas contigiſſet. Quam primum autem dies expiationum præteriiſſet, prior ille redibat ad munia ſua: Vicarius autem ſe abdicabat. Quod ſi prior moriebatur, alter ille in ejus locum ſubſtitutus eſt.* An opus fuit Vicario perpetuo peragendis unius diei functionibus? Itaque nullum niſi ἐφήμερον Pontificis Vicarium novimus, qui, cum opus erat, in vicem Summi Sacerdotis ſufficiebatur ſacris Adytorum peragendis; quod ad munus, nullum jus poteſtasve ex ſanguinis cognatione niſi ex æquo & bono conferebatur, ſed pendebat ex eligentium nutu & arbitrio.

Con. de Rep. Hebr. l. 2. c. 6.

Verba Lucæ quæ in ſtellas nebuloſas non immerito referuntur, ad ſuum perpetuum Saganem Viri Maximi accommodare conantur, ἐπ' ἀρχιερέων: *ſub Pontificibus Max. Anna & Cajapha.* Qui locus celeberrimus torſit interpretes & veteres, & novos. Hem bini ſimul pontifices; monſtrum horrendum, ſacrorumque pernicies. *Inſcitia rerum Judaicarum hæc eſt,* inquit eruditiſſimus Scaliger, *quod tam Annam, quam Cajapham apud Lucam Euſebius putavit eſſe Summum Pontificem, cum tamen Annas non fuerit* ἀρχιερεὺς *vere, ſed ut*

Luc. 3. 2.

 Eccleſiæ

Eccleſia Conſtantinopolitana loquitur πρωτοσυγκελλος τοῦ ἀρχιερέως.... *Ju-*
Scalig. Proleg. in Euſ. Chr. *daice* סגן כהן הגדול *Vicarius Summi Pontificis.* Scaligero autem ſummi Viri ſe ſocios addidere Caſaubonus, Lightfootus, aliique complures. Ab hac ſententia revocamus animos, cum perpetuo Sagani innitatur, cujus munus Argumentis perſuaſibilibus ſupra concuſſum. Deinde nomen ἀρχιερέως valde incommode perpetuo Sagani inureretur. Id nominis bifariam ſolum accipi a Viris θεοπνεύστοις memini. Ἁπλῶς, ſcilicet, ut abſolutam ſuis numeris, plenamque Pontificalem dignitatem exhibeat; Sic Aaron, ac Jehojada, Summos egere ſacerdotes, omnibus & Levitarum, & Sacerdotum ordinibus ſuperiores, omniumque ſacrorum nactos poteſtatem: Κατά τι ſummus ſacerdos ille eſt, qui claſſis ſacerdotalis præfectus eſt princeps. Diviſo quippe in certas claſſes toto ſacerdotum grege, qui illis præfuere nomen gerebant *Pontificum.* Qui principes dicebantur, Hebræis
1 Paral. 24. 6. ראשי האבות Græcis erant, ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων. *Principes familiarum ſacerdotalium.* Talis ille Sceva ὁ ἀρχιερεὺς, Act. 19. 4.
Matth. 2. 4. nec a Luca Mattheus abludit, *& congregatus omnibus primariis ſacerdobus.* Nec immerito claſſium ductores tanto nomine inſigniti, quippe qui neminem in ſua claſſe ſuperiorem, omnes vero inferiores habuere. Qua igitur ratione Sagan nomen ἀρχιερέως occupabit? erit ne ſimpliciter Summus? At Majoris Vicarius. An certo reſpectu, quatenus Claſſis princeps fuit? at munus Saganicum id neceſſario non involvit; nec Anna eo dictus Pontifex, quod Claſſium Capitibus infereretur.

Seld. de Succ. in Pont. c. 12. Doctiſſimum Seldenum alia imbuit opinio. ***Exiſtimarim Annam & Cajapham Pontifices ſimul a Luca dictos, non qua Sacra functionis dignitas illo nomine denotatur, ſed qua Civilis eorum adminiſtratio ad ipſum annum indicandum denotaretur.*** At, pace Viri magni, fallacem in ſententiam omniumque peſſimam propendet. An ἀρχιερεὺς civilem dignitatem ſignificat? An verba aptiora Lucæ deerant deſignando muneri politico? An vocis ἄρχοντος ignarus? Cum Regia, ſacerdotaliſque dignitas in unum hominem confluxere, ſuo diſcrimine, non exiguo ſane, diſtincta ſunt. Sic Melchiſedec, Rex Salem, Altiſſimique Sacerdos. Virgilius:

Rex Anius, idemque hominum Phœbique Sacerdos.

De

De honore ab Athenienſibus Hyrcano habito, Joſephus, Ὑρκανὸς Ἀλεξάνδρου ἀρχιερεὺς καὶ ἐθνάρχης τῶν Ἰουδαίων. *Hyrcanus Alexandri Pontifex Judæorum, & Ethnarca.* Gemina eſt, & maxime ſimillima Seldeniana ſententia, temeritate erroreque Baroniano. *Anna cum eſſet Synedrii Princeps, merito, ſicut & Caiphas, Princeps ſacerdotum dicebatur.* Erraverat olim cum illuſtriſſimo Purpurato eruditus Lightfootus, cui peccati cauſam dederat Baronianæ eruditionis fama. Sed agnito errore finem peccandi fecit. *Exiſtimavi*, inquit Vir candidus, *Annam vocari Summum Sacerdotem, ut pote ſacerdotem, & Principem Synedrii: qua in re nimium credidi Baronio, Viro Antiquitatum Chriſtianarum multo peritiori quam Judaicarum.* Emendati porro erroris inſignem rationem attulit, qua & Seldenus & Baronius prorſus configuntur. *Sed jam inveni neminem unquam ejus nominis fuiſſe Principem Synedrii.* Recte. Itaque civilis adminiſtratio Annæ, quam nullam exercuit, voce ἀρχιερέως indicari non potuit. Sequentia vero Lightfootiana laudare nequeo; *Ideoque eo inducor ut credam hunc Annam vocatum Summum Sacerdotem, quia reipſa eo munere functus fuerat, licet tum exautoratum, & obtinentem munus* ꝫ *Sagan ſub Cajapha.* Abdicatum a Pontificatu retinere adhuc & Summi Sacerdotis nomen nil novi eſſet, aut inſoliti. Sed quæſtionis eſt num Anna ſua tunc dignitate Pontificali ſpoliatus fuerit: & Saganis munus exploſum obtrudi non debet. Joſeph. Antiq. l. 14. 16. p. 482.

Quam illuſtris Scaliger improbavit in Euſebio ſententiam, ſale nonnullo conditam, ambabus ulnis amplector. Rebus Judaicis perturbatis atque confuſis duos ſimul egiſſe ſummos Pontifices mihi vero-ſimillimum. Quæ ut explicentur accuratius, in Pontificatu & munus, & muneris functiones attendi debent. Dignitate pontificali Anna, Cajaphasque ſimul inſignes, officio fungebantur alternis, quod omnem extra dubitationis aleam videtur a Joanne poſitum, erat inquit, *Pontifex Max. anni illius.* Quis niſi præjudiciis æger annuum Pontificatum non videat? Totos annos ſeptem ſi continuatas Pontificatus functiones Cajaphas obiit, quid ſibi vult *Pontifex anni iſtius*? An non & ſuperioris, & ſequentis anni Pontifex? Pependiſſe igitur interrupta Cajaphæ munia concedendum, ſi verum tueri ac retinere ſententia eſt. Itaque Anno Chriſti emortualem excipiente, Anna a Luca Summus Sacerdos vocatur, Cajaphæque nullo digni- Joan. c. 11. 51. Act. 4. 6.

dignitatis Pontificiæ titulo decorato præponitur. Quid igitur miri in numero locoque Pontificum Lucam habuiſſe homines Pontificali non modo dignitate ornatos, ſed & alternis vicibus ſacra munia obeuntes? Honorarius profecto titulus, ſi Anna fuit exautoratus, ſatis eſſe non videtur, ejus nomine Annalibus, annisque publica memoria conſignandis. Pontificalis & Juris veſtigia atque fundamenta ſupereſſe debuerunt. Alioquin & Simonem Camithi filium, Cajaphæ deceſſorem potius quam Annam, quem inter & Cajapham, tres Pontifices, Iſmaël, Eleazar, Simo inſerti fuerant, Lucas commemorare debuit.

Uter ergo, Anna, vel Cajaphas, Anno Tiberii decimo quinto Pontificem Max. exercuit? Hic iterum cum ſummis Viris prælium manibus facere cogor. Pro Cajaphæ Vicario Anna a Scaligero, Caſaubono, Lightfooto habitus eſt. Quanti Viri quibus ego congreſſus impar! Meo tamen judicio, ſi Anna Sagan erat, Cajaphæ Pontifici præponi non debuit, ſed ne etiam potuit abſque Pontificalis dignitatis injuria, quam immerenti Lucam obtuliſſe nulla ſuadet ratio. *Sub pontificibus maximis Anna, & Cajapha, factum eſt verbum Domini ad Joannem.* Conſtat ex verſu ſuperiori Lucam ordinis fuiſſe obſervantiſſimum, in ſignando muneris Baptiſtæ anno. *Pontio Pilato procurante Judæam, Tetrarcha Galilæa Herode, Philippo Tetrarcha Ituraa, & Trachonitidis Regionis, Lyſania Abilenes Tetrarcha.* Tam ſapienter in enumerandis politicis dignitatibus inſtitutum ordinem, cur in Eccleſiaſticis recenſendis perturbaſſet Lucas? qua de cauſa ſuperiorem inferiori, Summum Sacerdotem Vicario poſthabuiſſet? non igitur Anna pontificis Vicarius, ſed germanus hujuſce anni Pontifex vice ſua ſacris operabatur.

Caſaub. Exerc. 13. ad an. 31. n. 8. p. 213.

Atque hic vir oculatiſſimus juxta ac Doctiſſimus Caſaubonus falſo, ut opinor, propius abeſt. *Fuiſſe autem Cajapham Summum Pontificem anno Tiberii 15. Joſephi Hiſtoria oſtendit. Nam apud Joſephum Lib. 18. c. 3. Valerius Gratus Pilati deceſſor, poſt annorum undecim procurationem conſtituit Summum Pontificem Cajapham, quem ad Vitellii adventum perſeveraſſe in ea dignitate idem eſt autor. Totos igitur annos ſeptem fuit hic pontifex Max. & aliquando amplius.* Hic Caſaubonum limati politique judicii virum quærimus in Caſaubono. Gratus, abdicato Anano, Iſmaëlem Fabi filium juſſit eſſe Pontificem: quo paulo poſt dejecto

Digitized by Google

jecto, in Eleazarum Anani Pontificis filium, illum honorem tranſtulit. Ἐνιαυτοῦ δὲ διαγενομένου καὶ τὸν δὲ παύσας Σίμωνι τῷ Καμίθου τὴν ἀρχιερωσύνην παραδίδωσιν. Οὐ πλέον καὶ τῷ δὲ ἐνιαυτοῦ τὴν τιμὴν ἔχοντι διεγένετο χρόνος καὶ Ἰώσηππος ὁ Καϊάφας διάδοχος ἦν αὐτῷ. *Elapſo deinde anno & hunc redegit in ordinem, & Simoni Camithi filio Pontificatum tribuit. Hic quoque anno in hac dignitate exacto juſſus eſt eam cedere Joſepho qui cognominabatur Cajaphas. His ita geſtis, Gratus Romam repetit, in Judæa annis* 11. *exactis.* Hæc Joſephus, non illud vero quod imaginatur Caſaubonus: *poſt undecim annorum procurationem conſtituit Summum Pontificem Cajapham:* quæ a Joſepho diſcrepant. Alioquin poſt abdicatam Judææ præfecturam Pontificali dignitate Cajapham ornaſſet. Quo Grati anno, an ultimo, vel penultimo Cajaphas creatus in Pontificem, non eſt a Joſepho memoriæ proditum. Joſ. Ant. l. 18.c.3.p.619.

Sed majus in vitium incidit Vir ille Clariſſimus. *Septem*, videlicet, *annos, & aliquanto amplius*, Pontificatui Cajaphæ contribuit ad Vitellii adventum uſque, cujus autoritate abdicatus. A Grato vero deceſſore ad ſucceſſorem Vitellium anni undecim interfuere. Καὶ Πιλάτος δέκα ἔτεσιν διατρίψας ἐπὶ Ἰουδαίοις, εἰς Ῥώμην ἠπείγετο. *Pilatus decem annis exactis in Judæa, Romam iter ſuſcepit.* Quibus ſi undecimum Grati annum, & primum Vitellii adjunxeris, ad duodecimum Pontificatus Cajaphæ ineuntem, *non ſeptimum*, octavumve perveneris. Denique annos continui Pontificatus labentes ſibi finxit Caſaubonus, quæ Joanni nullo modo conſentiunt teſti & oculato, & θεοπνεύστῳ. Equidem ex Joſepho colligere par eſt inſignem in gerendo Pontificatu mutationem, quæ perpetuam dignitatem in annuam præfecturam redegerat. Adeoque nil miri Annam, Cajaphamque alterna vice ſacris operantes exhiberi. Eo forſan referri poteſt illud de Anna Joſephi, καὶ πρότερος τῆς τιμῆς ἐπὶ πλεῖστον ἀπολαύσας. *Et ipſe prius dignitate hac Pontificali ad ſatietatem perfunctus eſt.* Donatus Summo Sacerdotio fuerat a Quirinio, anno, poſt victum a Cæſare Auguſto Antonium, *trigeſimo ſeptimo.* Joſeph. Ant. l. 18. c. 3. Annus ille Julianus eſt 52. Chriſti ſeptimus. A Valerio Grato non multo poſt quam a Tiberio Judææ impoſitus eſt, abdicatus Ananus circa annum Tiberii quartum, Chriſti decimum ſeptimum. Si ad Pontificatum nunquam rediit Anna, hoc egregio munere annis non amplius

Joſeph. Ant. l. 18. c. 5. p. 62.

Joſeph. Ant. l. 20. c. 8.

plius decem perfunctus eſt, quod temporis ſpatium vix æquare poteſt diuturnum illum Pontificatum quem pene ad ſatietatem obiit. Dum in hac perdifficili quæſtione animum voluto; mihi non improbabile videtur Annam pactis Cajaphæ nuptiis filiæ, ad Summi Sacerdotii functiones rediiſſe alternis exercendas; jusque datum genero a Romanis, ejus conſenſu ad ſocerum perveniſſe.

ANNO XXXV. NUM. XIII.

De impoſitione manuum. Non incognita Ethnicis ceremonia. Numa Pompilius impoſita manu conſecratus. Ritus ille apud Judæos frequenter uſurpatus. Ratio hujus diſciplinæ. Sententiæ Grotii & Sanctii rejiciuntur. Alia veroſimilior. Variæ ſpecies impoſitionis manuum. 1°. Conſecrandis victimis adhibita. 2°. Benedicendis adjuncta, quæ teſte Tertulliano, manavit in Baptisma. 3°. χειροθεσία *ad ſanandos Ægros, cui inſerenda illa Ananiæ apud Lucam. 4°. Ad conſecrandos Presbyteros. An à Judæis in ordinandis ſuis Presbyteris adhibita? Sententia Lightfoti freti autoritate Maimonidis rejicitur. Veroſimilius* χειροθεσίαν *à Judæis fuiſſe adhibitam ævo Chriſti. De impoſitione manuum apud Chriſtianos. 1. Curatoria quæ exemplis illuſtratur. 2. Catechumenorum. 3. Pœnitentium, quæ terg mina. 4. Ordinationis, cujus myſteria explicantur ex Dionyſio & Amalario.*

IMbutis fide Samaritanis Petrus & Joannes Apoſtolicas manus impoſuere. Quid rei fuerit illa ceremonia, in ſententiis poſitum eſt. Latini, quos inter Baronius eminet, hinc ſuum Confirmationis Sacramentum extundunt. Sed & Viri pietate ſimul & eruditione inſignes, qui à Sacramentorum numero Confirmationem

Digitized by Google

nem procul amandarunt, in Apoſtolica impoſitione manuum, ritum imaginantur, cujus adminiſtrandi facultatem Epiſcopis propriam dicant. Ut autem perſpectam cognitamque habeamus ceremoniam à Petro & Joanne uſurpatam, de Impoſitione manuum nonnulla dicenda ſunt quæ non minimum lucis fœnerabunt, ſive Hiſtoriæ illuſtrandæ, ſive Latinorum opinioni de Confirmationis Sacramento confutandæ.

Perantiqua eſt imponendi manus conſuetudo, quam vel Ethnici tenuere à primis Romæ unguiculis, Livio teſte. *Cum Augur Numam conſecraret lituo in lævam manum tranſlato, dextra in capite Numæ impoſita precatus eſt.* Sed Hebræorum monumentis præcipue celebrata eſt pervetuſta illa manuum imponendarum diſciplina. Ceremoniæ סמיכת ידים nomen inditum. In more poſitum fuit Judæis affigere ſuis ritibus ſignificationes, quaſi mutæ voci, qua & ſenſus latentes animi, & abdita myſteria, oculis innuebant, atque indicabant. Hinc Eruditis mota quæſtio, quid rei declararetur impoſitione manuum? Sanctius in Acta obſervat *manus impoſitionem à Superiori plerumque fieri, atque à poteſtate qua inferiorem hominem alicui muneri, aut initiat aut deſignat, aut illi aliquod Beneficium aut optat, aut impertit.* Deinde notat per manum *poteſtatem ſignificari*: unde illa, *ſub manu alicujus eſſe*; & *in manum venire*. In jure Romano de uxore *quæ in Viri poteſtatem venit*; & *ſervum manumitti*, cum de heri poteſtate abſolvitur. Itaque ſi Sanctio fides, hæc eſt impoſitarum manuum ratio, ut ſignificet hominem ſui juris non amplius eſſe; & qui ad aram, vel ad mortem deſtinabantur, eos etiam evidentius *alienæ poteſtati ſubjici, ſua eximi.* Subtilius, meo judicio, quam verius. An Rex Romanorum Numa Pompilius venit in poteſtatem Auguris, illum, dextra in capite impoſita, conſecrantis? An in poteſtatem tradebantur aut parentum, liberi, quibus bonam fortunam precabantur; aut Prophetarum, ægri quibus morborum afferebatur remedium? Eruditiſſimus Grotius exiſtimat manuum impoſitionem *proprie deſignare efficaciam Divinæ potentiæ.* Recte: Sequentia vero non laudo. Nam *Χεῖρας ἐκτεῖναι de Deo cum in ſenſum uſurpatur*, Act. 14. 30. *Ideo quia per preces Divina potentia pro altero invocabatur, uſitata erat manuum impoſitio.* Atqui extenſæ manus cum impoſitis diſcrepant. Senſus meos ut fatear, Grot. in Matt. 9.

 impo-

Impoſitio manus ſignum fuit adjunctæ alicui Numinis efficaciæ, quæ manibus non incommode deſignatur. De Joanne à Luca proditum, *manus autem Domini erat cum eo.* Et vaſta illa potentia qua, veluti præſidio propugnaculoque firmiſſimo, oves Chriſti undique cinguntur, *manus* nomen habet; *nemo rapiet oves meas à manu mea.* Nec immerito in orationum numero, manuum impoſitio habetur ab Auguſtino. *Manus impoſitio, non ſicut Baptiſmus, repeti non poteſt. Quid eſt enim aliud niſi Oratio ſuper hominem?* hoc quippe ſigno, veluti muta prece, favor Numinis in benedictum eliciebatur.

Luc. 1. 66.

Auguſt. l. 3. cont. Donat. c. 16.

Cæterum manuum impoſitio longe lateque diffundebatur. Adhibebatur primo conſecrandis victimis. Qua de re multæ ſunt Judæorum Traditiones, quarum nonnullas ex Lightfooto, horum periſſimo, memorare juvat. 1. *Eam fieri debuiſſe in atrio, adeo ut ſi manus impoſuiſſet victima qui eam adducebat, antequam eſſet in atrio, impoſitionem iterari oporteret: Si vero offerens eſſet extra atrium, ſed intro manus protenderet, & victima intra atrium manus imponeret, id ſufficeret, quod etiam circa Leproſum obſervabatur in porta Nicanoris.* 2. *Dominus Victima manus ipſe imponere debebat, nec licebat id per alium facere, quod eſt intelligendum de ſingulorum victimis, nam in quibusdam ſacrificiis pro tota congregatione erant Deputati, ſeu Vicarii, qui iis manus imponebant, ut modo obſervatum eſt,* 3. *Si plures una ſacrificium idem offerrent, oportebat unumquemque ſigillatim manus victima imponere... Quæritur inter Doctores Hebræos num imponerent ambas manus, an vero alterutram; nec deſunt qui in utramque partem abierint, ſed omnes eo deveniunt, ut dicant ſeu una, ſeu utraque imponeretur, offerentem eas totis viribus & ſummo conatu imponere debuiſſe.*

Light. de Miniſt. Temp. pag. 702.

Benedicendis imponebantur & manus. Itaque ex inveterata conſuetudine *oblati ſunt J. Chriſto pueruli, ut manus eis imponeret, & oraret:* Quam forte diſciplinam ex Jacobi exemplo nepotibus, Ephraïm & Manaſſe, manibus impoſitis, benedicentis, repetebant. Ex eodem fonte in Baptiſmum manavit manuum imponendarum ceremonia, quod aperte profitetur Tertullianus, c. 8. de Baptiſmo. *Hoc quoque de veteri Teſtamento, quo nepotes ſuos ex Joſephi, Ephrem & & Manaſſem, Jacob capitibus impoſitis, & intermutatis manibus benedixit,*

nedixit, & quidem ita tranſverſim obliquatis in ſe, ut Chriſtum deformantes, jam tunc portenderent Benedictionem in Chriſto futuram. Benedicendis Paulo & Barnabæ adhibitus & impoſitarum manuum ritus. *Et cum impoſuiſſent manus dimiſerunt eos.* Nec ulla alia manuum impoſitione opus fuit Sanctis Viris qui jam Apoſtolico munere functi fuerant.

Curandis Ægris ſolemne fuit manus imponere. Nec incondita eſt Maldonati obſervatio. *Manus ſurdo à Chriſto imponi poſtulabant,* Maldon. in Marc. c. 7. *aut quod ſcirent eum manuum impoſitione alios multos agrotos curaviſſe,* p. 778. *aut quia vetus erat Prophetarum, & Sanctorum Virorum conſuetudo, ut impoſitis ſanarent manibus, quod ne gentiles quidem ignorabant, ut Naman ille Syrus indicio eſt, de quo ſic legimus: iratus Naman recedebat, dicens, putabam quod egrederetur ad me, & ſtans invocaret nomen Domini Dei ſui, & tangeret manu ſua locum Lepræ, & curaret.* Itaque mos & conſuetudo ſervata eſt, cum, jubente Domino, Apoſtoli Ægris impoſuere manus. Hæc eſt illa impoſitio quam voce, non Ciceroniana quidem, ſed rei ſignificandæ ſatis idonea, *Curatoriam* Act. 9. 17. dixere Scholaſtici. Cui, dubio procul, inſerenda eſt illa Ananiæ apud Lucam: *& impoſitis Sauli manibus, dixit, Frater, Dominus miſit me ut viſum recipias.* Etſi non pauci Latinorum in Ananiana manuum impoſitione, ſuum confirmationis Sacramentum quæſiverint, ſed qui has in diverticulo ſomniavere ineptias, Bellarmino confutantur. Bellar. de Sacr. Confir. l. 2. c. 12. *Dico Ananiam impoſuiſſe manum Paulo, ad hoc ut viſum reciperet, ut ibidem legimus; quare non fuit Confirmatoria, ſed Curatoria illa impoſitio manus, unde facta eſt ante Baptiſmum, non poſtea, ut fieri debet Confirmatio; neque deſcendit viſibiliter Spiritus Sanctus,* recte & Sapienter.

Dandum eſt & aliquid loci manuum impoſitioni, quæ in creandis ad munus hominibus uſurpabatur. Ab uſitato Judæis more receſſiſſe Apoſtolos in adhibenda manuum impoſitione conſecrandis Epiſcopis, Clariſſimo Lightfooto perſuaſum fuit autoritate Maimonidis, Rabbinorum facile principis. *Quonam modo eſt ordinatio Presbyterorum per ſecula? Non ut imponant manus ſuper Presbyteri caput, ſed ut vocent eum Rabbi, & dicant ei, ecce tu es ordinatus, & eſt tibi poteſtas judicandi. Ab antiquo unuſquiſque qui erat promotus ad Presbyteratum, promovit etiam diſcipulos ſuos. Verum Sapientes hunc honorem indulſerunt*

runt Hillelli ſeni, ſtatuentes ſcilicet, ne quiſquam ordinetur ad Presbyteratum niſi licentia Præſidis. At nec ipſe Præſes ordinet quempiam, niſi adſit cum eo Vice-præfectus, nec Vice-præfectus, niſi adſit Præſes. At quod ad reliquas ſocietate attinet, licet uni homini ordinare cum permiſſu Præſidis, ut adſint duo alii; nam non eſt ordinatio niſi per tres, nec ordinant Presbyteros extra Terram. Maimon. Sanhedr. c. 4. Ex ſententia Viri eruditiſſimi non dicam, aſſenſum non extorquente Maimonide, qua cauſa Judæi Chriſti temporibus à paterna deflexiſſent conſuetudine de ordinandis Presbyteris, cum, jubente Deo, manus & Levitis, & Joſue fuiſſent impoſitæ? Promiſcuum eſſe Judæis impoſitionis manuum uſum teſtantur illi pueri à parentibus recipiendæ & precum, & manuum Benedictioni, oblati Chriſto: & veroſimillimum Dominum, qui à Judæorum ritibus ſua Sacramenta, Baptiſmum Euchariſtiamque, mutuatus fuerat, voluiſſe etiam peragendis ordinationibus Judaicam Χειροθεσίαν adhiberi. Ut ut ſit, creationi & Presbyterorum, & Diaconorum impoſitio manuum non defuit, quod Moſaico jure & exemplo factum eſt. Et *Levitis manus imponent filii Iſraël.* Num. 8.

Ad has ſpecies addi poteſt illa Χειροθεσία qua Joſue conſecratus eſt à Moſe, ad cujus ſimilitudinem propius accedit illa qua Samaritani Spiritu Sancto donati ſunt. Inſignis ille locus reperitur Deut. 34. 9. *& Joſue, filius Nun, repletus eſt Spiritu ſapientiæ, quia Moſes illi manus impoſuit.* כי סמך משה את ידיו עליו Nec Moſis ſucceſſori promiſcuum ſpiritus lumen indultum eſt, ſed copia & abundantia donorum cœleſtium Vir ille circumfluebat, ad impoſitam provinciam probe curandam.

Ex fonte Judaico manans Χειροθεσία pervaſit Chriſti Religionem, quod paucis eſt explicandum. Ægris ſanandis manum fuiſſe impoſitam, à Theodoreto in Patrum Hiſtoria declaratur. Theodoreti Mater morbo laborabat oculi, omnem Medicinæ artem ſuperante. Venit ad Petrum, quem lachrymis precibuſque proſecuta eſt, ut dolori faceret medicinam. Ad hæc quid Petrus? *Si fidem habes ſinceram & veram, puramque, & ab omni liberam dubitatione, jubens & Medicos valere, & medicamenta, à Deo datum ſume hoc medicamentum. Hæc cum dixiſſet manum impoſuit oculo, & ſalutaris crucis ſigno facto, morbum expulit.* Similibus remediis Hugo Lincolnienſis

Theod. Hiſt. Patr. c. 9.

Digitized by Google

ſis Epiſcopus feliciter morbum pepulit, ſi Matthæo Paris fides. *Quædam Matrona Lincolniæ duos habuit filios, quorum alter dum adhuc puer eſſet, in dextro latere tumorem habuit grandem, de cujus ſalute Mater deſperans, Sanctum Epiſcopum adiit, & ut ei benediceret impetravit. Ille vero ſuper locum morbi manus poſuit, & dimiſit. Quo facto ita tumor ſubdito ſedatus eſt, ut ab illa hora parvum non amplius vexaverit, nec ulterius Mater tumorem viderit.* In Cenſum hujuſce impoſitionis manuum *Curatoriæ*, parcant verbo manes Ciceronis, referendus Canon. 90. Cart. 4. *Omni die Exorciſtæ Energumenis manus imponant.* Meminerat olim Irenæus impoſitionis Curatotiæ apud Euſebium. Ἄλλοι δὲ τοὺς κάμνοντας διὰ τῆς τῶν χειρῶν ἐπιθέσεως ἰῶνται. *Alii infirmos per impoſitionem manuum curant.*

M. Paris in Johan p. 196.

Euſ. Hiſt. l. 5. c. 7.

Qui Chriſto dabant nomen ſuum Catechumenis, imponebantur & manus: quo pertinet Eliberitanus Canon. 39. *Gentiles ſi infirmitate deſideraverint ſibi manus imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte honeſta vita, placuit eis manum imponi, & fieri Chriſtianos.* Arborem dæmoni dicatam, gentilis ſuccidere pollicebatur, ſi ruentem Martinus exciperet: ruenti elevata manu ſignum ſalutis oppoſuit. Tum vero turbinis modo diverſam ruit adeo, ut ruſticos, qui tuto loco ſteterant, pene proſtraverit: quo viſo, *nemo fere ex immani illa multitudine gentilium fuit, qui non impoſitione manus deſiderata, Dominum Jeſum, relicto impietatis errore, crediderit.*

Sulp. Sever. de vita Mart. c. 10.

Fuit Pœnitentibus manus ter impoſita. Prima Χειροθεσία adjuncta peccatori fuit, jugum pœnitentiæ ſubeunti, teſtibus Agathenſibus, Can. 27. *Pœnitentes, tempore quo pœnitentiam petunt, impoſitionem manuum, & cilicium ſuper caput à Sacerdote, ſicut ubique conſtitutum eſt, conſequantur.* Secunda, Pœnitentibus cervices manui Epiſcopali ſubjicientibus, quotieſcunque ab Eccleſia pellendi erant, concedebatur. Quam ad impoſitionem hæc retulere Laodiceni Patres c. 19. *Quod oportet ſeorſum primum, poſt homilias Epiſcoporum, Cathecumenorum orationem peragi, & poſtquam exierint Catechumeni, Pœnitentium orationem fieri, his etiam accedentibus ad manum Præſulis & diſcedentibus, ſic fidelium tres orationes fieri.* Tertia Χειροθεσία illa fuit cui *Reconciliatoriæ* nomen inditum. *Qui recedunt de corpore, pœnitentia accepta, placuit ſine Reconciliatoria manus impoſitione eis communicari, quod morientis ſufficit conſolationi, ſecundum definitiones Patrum, qui hujuſmodi com-*

communionem congruenter Viaticum nominarunt. *Quod ſi ſupervixerint, ſtent in ordine Pœnitentium, & oſtenſis neceſſariis pœnitentiæ fructibus, legitimam communionem cum Reconciliatoria manus impoſitione percipiant:* quæ habentur primæ Arauſicanæ Synodi, c. 3. Sed & qui ſubita neceſſitate deprehendebantur Pœnitentes, abſentibus Presbyteris, Reconciliatoriæ Diaconorum manui ſubjecere capita. Cujus conſuetudinis Cy-

Cyp. Ep. 12. prianus teſtis eſt potentiſſimus. *Si incommodo aliquo & infirmitatis periculo occupati fuerint, non expectata præſentia noſtra, apud Presbyterum quemque præſentem, vel ſi Presbyter repertus non fuerit, & urgere exitus cœperit, apud Diaconum quoque Exomologeſin facere delicti ſui poſſunt, ut & manu eis in pœnitentia impoſita, veniant ad Dominum cum pace.*

Abſolvit varias impoſitionis manuum ſpecies illa Χειροθεσία, quam *Conſecratoriam* appellarunt, cujus ope Eccleſiaſticis Viris ſuum munus injungitur ſuper conſecrandi Epiſcopi caput. *Duo Epiſcopi ponebant Evangeliorum codicem*, cæteris qui aderant, ſuis manibus *caput tangentibus.* Si Presbyter ordinabatur, cum *Epiſcopo manum ſuper caput ejus tenente, omnes Presbyteri manus ſuas juxta manum Epiſcopi ſupra caput illius tenebant:* quod à Cart. 4. Synodo decretum eſt. Moris erat in Affrica una Epiſcopali manu Diaconum conſecrari, nullis ſe huic ceremoniæ immiſcentibus Presbyteris. *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, ſed ad miniſterium conſecratur.* c. 4.

Amal. de Offic. Eccleſ. l. 2. c. 12. Ignota dubio procul Amalario fuit Carthaginenſis illa Synodus, cujus in Canonem acerbe atque aſpere invehitur. *Eſt libellus quidem apud nos de ſacris Ordinibus, neſcio cujus Autoris, qui dicit ſolum Epiſcopum debere manus imponere ſuper Diaconum, quia non ad Sacerdotium conſecratur, ſed ad miniſterium. Numquid ſcriptor libelli Doctior atque Sanctior Apoſtolis, qui poſuerunt plures manus ſuper Diaconos quando conſecrabantur?*

Latentia hujuſce impoſitionis Myſteria ſubtiliter explicat ille Amalarius. *Myſterium eſt, qualecumque ſit: quæ in vet. Teſtamento agebantur umbra ſunt futurorum. Per manus, opera intelligimus; per digitos, dona Spiritus Sancti. In membris humanis non eſt major diſcretio membrorum, quam in digitis, ac per hoc diſcreta dona Spiritus Sancti per eos monſtrantur... Per impoſitionem manuum opera Spiritus Sancti intelligimus.*

Non

Non enim adhuc eſt Deus omnia in omnibus. In aliquo eſt ſapientia, in aliquo fides, in aliquo pietas, in aliquo caſtitas, in aliquo humilitas. Hoc valent plurimæ manus ſuper caput ejus qui conſecratur, ut unusquiſque deprecetur Dominum quatenus partem de Spiritu ſuo det. Explicatio Dionyſiana ſuo pondere gravior eſt habenda quam illa Amalarii. Ἡ δὲ τῆς ἱερατικῆς χειρὸς ἐπίθεσις ὁμοῦ μὲν ἐμφαίνει τὴν τελεταρχικὴν σκέπην ὑφ' ἧς, ὡς παῖδες ἱεροὶ περιέπονται, πατρικῶς αὐτοῖς μὲν ἕξιν καὶ δύναμιν ἱερατικὴν δωρουμένοις, τὰς ἐναντίας ἀπ' αὐτῶν δυνάμεις ἀποῤῥαπίζουσι. Διδάσκει δὲ ἅμα καὶ πάσας τελεῖν τὰς ἱερατικὰς ἐνεργείας ὡς ὑπὸ θεοῦ πράττοντος τοὺς τελεσθέντας, καὶ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν αὐτῶν ἔχοντας ἐν πᾶσι καθηγέμονα. Dionyſ. Hier. Eccl. c. 5. *Pontificia autem manus impoſitio, ſimul quidem manifeſtat Sacramentalem protectionem, qua, tanquam Sancti pueri, paterna protectione foventur; qua quidem Sacerdotalem det eis habitum & virtutem: contrarias autem poteſtates ab eis depellat: docet etiam ſacras functiones obire eos qui conſecrati ſunt, ut ſub Deo agentes, omniumque actuum ſuorum Ducem habentes.* Hactenus de manuum impoſitione, quam molliori brachio tractavimus, quia novus proſternitur campus explicandæ circa tum Catechumenos, cum Pœnitentes Ceremoniæ. Interea, quæ hic deſignavimus velut primis lineis, nonnullam manuum impoſitionis notionem conſignant animis, qua dicenda de hac materia non minimum illuſtrantur.

ANNO XXXV. NUM. XIII.

De Confirmatione. Nullum hujus Ceremoniæ veſtigium ineſſe in* χειροθεσίᾳ *Apoſtolica. Latina Confirmatio vacua impoſitionis manuum, teſte Florentina Synodo. Audacia Bellarmini quærentis manuum impoſitionem in cruce pollice facta, refellitur. Ficta Mimatenſis Apoſtolicæ* χειροθεσίας *effigies in alapa, Confirmato impacta. An Apoſtoli confirmandis Baptizatis adhibuerint Chriſma? Inventa* ἀνιστορικὰ *Maldonati refutantur. Dona extraordinaria Spiritus, impoſitis manibus collata, ætate Apoſtolica non evanuiſſe, ſed &

Digitized by Google

& temporibus Irenei adhuc perduraſſe. An impoſitione manuum Chriſma Lucas complexus fuerit? Affirmantis Eſtii ſententia compluribus argumentis exploſa. Ingens balſami precium pauperes Apoſtolos ab ejus uſu prohibuit. Oſtenditur contra Clariſſimos Viros Pearſon, Hammundumque, in Apoſtolica manuum impoſitione Confirmationis ſuæ nullum eſſe veſtigium. Philippum Evangeliſtam Epiſcopos eminentem, aptatumque hodiernæ Confirmationi Præſulum adminiſtrandæ, expertem eſſe autoritatis imponendæ manus, de qua Act. 8. agitur. Effecta hujuſce χειροθεσίας *ab Epiſcopali multum diſcrepare.*

QUid; fallaci-ne memoria labimur? An vero ſcientes prudentesque ſilentio præterimus χειροθεσίαν quam *Confirmativam* nuncupant? Non mutamus ſententiam; impoſitio manuum Apoſtolica Sancto Spiritui Samaritanis erogando, nil ordinarii habuit, tota comparata atque inſtituta ut Eccleſiam naſcentem oppleret cæleſtibus donis, quæ omnibus eſſent admirationi. Secus opinantur non modo Theologi Latini, quibus ex illa manuum impoſitione ſuum Confirmationis extundere Sacramentum placuit, ſed & Viri magni qui, abdicatis erroribus, puriori Chriſti adhæſere diſciplinæ, Clariſſimus Pearſon, cujus vel in nomine magnus extat laudum cumulus. *Hinc*, inquit, *certe profectus eſt ritus Confirmationis in Eccleſia noſtra retentus, &, invitis Presbyteranis, ſoli Epiſcoporum functioni reſervatus, qui ſemper & ubique Epiſcopis tantum antiquo jure competebat: idque facile probari poteſt, ſi hoc tantummodo obſervetur, Chriſma ſtatim poſt Apoſtolorum tempora in Confirmatione, ſeu ſimul cum manuum impoſitione adhibitum eſſe; unde hic ritus Confirmationis aliquando ſub Chriſmatis, aliquando ſub impoſitionis manuum nomine innoteſceret .... Latini primo obſignationem, ſive Unctionem frontis in Baptiſmo, Presbyteris permittebant; Sed impoſitionem manuum ſoli Epiſcopo reſervabant.* Quæ paulo poſt noſtris ponderibus ſunt examinanda.

Pearſon. Lect. 5. in Act. n. 6.

Digitized by Google

Ad Latinos primum me convertam, oſtenſurus neque volam, neque veſtigium eſſe ſuæ Confirmationis in Apoſtolica impoſitione manuum. Quid rei ſit Confirmatio aperte definitum eſt à Florentina Synodo. *Secundum Sacramentum eſt Confirmatio, cujus materia eſt Chriſma confectum ex oleo, quod nitorem ſignificat conſcientiæ; & balſamo, quod odorem ſignificat bonæ famæ, per Epiſcopum benedicto. Forma autem eſt, ſigno te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis; in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Ordinarius Miniſter eſt Epiſcopus, & cum cæteras Unctiones ſimplex Sacerdos valeat exhibere], hanc non niſi Epiſcopus debet conferre; quia de ſolis Apoſtolis legitur, quorum vicem tenent Epiſcopi, quod per manus impoſitionem Spiritum Sanctum dabant. Loco autem illius manus impoſitionis datur in Eccleſia Confirmatio.* Hæccine impoſitionis manuum Apoſtolicarum ſimilitudinem arripiunt? Quid tam disjunctum atque diverſum ac illa ſunt? in manuum Apoſtolicarum impoſitione nullum Chriſma, nullum Crucis ſignum impreſſum fronti, nulla verba his ſimilia, *ſigno te ſigno Crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis.* In Confirmatione nulla impoſitio manuum, a qua diſcrepat & materiâ, & formâ, nihilominus in idem Sacramentum confluunt. Annon ille Parmeno ad hæc exclamaret?

Scitum certe concilium: hoc homines prorſum ex ſtultis inſanos facit.

Provectus temeritate & audacia Bellarminus, quærit Confirmationi ſuæ manuum impoſitionis umbram, ne ab Antiquitate penitus diffideat. *Qui inungit*, inquit, *manus imponit.* Quid hoc monſtri eſt? Imponendæ manus ritum nobis exhibuere Livius, Hebræi, Rabbini, Patres: quis ex his hominibus animo atque cogitatione finxit Crucem applicato pollice impreſſam fronti? Si tota manus capiti non incumbat, impoſitio nulla. Ex Doctiſſimo Seldeno ſciri poteſt qualis fuerit ungendi Pontificis ritus? *Andræanæ Crucis figuram olei ductu in fronte ejus, ſeu inter oculos, exprimi ſolitam, merito autumamus;***fuſo, ſcilicet ſuper caput oleo, Lev. 8. 12. Digito ungentis ajunt in medio qui oculos interjacet loco, ſolemne fuiſſe figuram* ☧ χ *ex oleo ibi diducto, confici.* Deberet Hebræis ludibrium

Seld. de Succeſſ. in Pontif. l. 2. c. 9.

Tertul. de Bapt. c. 8. qui in hoc ungendi ritu quæreret manus impoſitionem. Sed & apud Tertullianum differunt inter ſe Unctio & impoſitio manus. *Egreſſi de lavacro perunguimur benedicta Unctione...* *Dehinc manus imponitur, per benedictionem advocans Spiritum Sanctum.* Quid rationibus opus, cum Florentina Synodus figmentum Bellarminianum valido ariete diſcuſſerit? *Loco illius manus impoſitionis, datur in Eccleſia Confirmatio.* Ergo Bellarmine, Unctio frontis manuum impoſitio non eſt, ſed diverſam conſtituit Ceremoniam, quæ in locum vicemque Χειροθεσίας ſubſtituta, ab illa reipſa diſcernitur. Quid; ſi tibi conceſſerimus pollicem conjunctum fronti in loco impoſitionis manuum haberi; an nobis perſuadebitur hanc, ſi diis, placet impoſitionem, ad Apoſtolicæ ſimilitudinem accedere? An frontem Samaritanorum ſuo pollice tangebant ſimulandæ Cruci?

Ab Epiſcopo Confirmati maxilla leniter percutitur, quæ ſancta alapa fons eſt exundans Myſteriorum, Durando Mimatenſi teſte. Dur Ratio. l. 6. *Primo ut tenacius memoriæ teneat ſe hoc Sacramentum recepiſſe.* 2. *Quia hoc Sacramentum datur ad robur fidei.* 3. *Hæc percuſſio repræſentat manuum impoſitionem, quoniam Apoſtoli per manus impoſitionem confirmabant.* 4. *Ad terrendum Malignum Spiritum ut fugiat, & ne redire audeat, ſicut fecit & Benedictus, liberans per alapam Monachum qui à Maligno Spiritu vexabatur.* Felicem Eccleſiam cujus alapis ineſt & Sanctiſſima vis pellendorum Dæmonum, & veſtigium effigieſque Apoſtolicarum manuum impoſitionis. Mirum ni & Paulus pro Confirmato habeatur, cujus os jubente Summo Pontifice cæſum eſt.

Qui candidioris ſunt animi, fatentur impoſitionem manuum in ſua Confirmatione nullo veſtigio reperiri, ſed ſanando vulneri adhibent, pro ſua ſolertia, remedium. *Bene Theologi reſpondent Chriſtum ita hoc Sacramentum inſtituiſſe, & Apoſtolos præcepiſſe, ut penes illos reliquerit, prout res poſtulare videbatur, uti pro materia, vel ſola impoſitione manuum, vel impoſitione Chriſmatis. Itaque dum Apoſtoli viderunt per ſolam manuum impoſitionem Spiritum Sanctum dari viſibiliter, nunquam Chriſma adhibuerunt: ſimul ac deſiit viſibiliter dari Spiritus Sanctus, deſiit autem viventibus Apoſtolis, ut ſuſtentarent Chriſtianorum fidem, adjunxerunt Chriſma.* Quæ Maldonati verba ſunt de Confirm. Eſt. l. 4. in Sent. Diſq. 7. Quæſt. 2. p. 193. Quibus pene gemina illa Eſtii. *Apoſtolos in hoc Sacramento*

Digitized by Google

mento miniſtrando, neque ſemper, neque unquam Chriſmate uſos fuiſſe... Sed cum ea quæ ad ritus Sacramentorum pertinent, ſecretiſſima haberentur, ac fere ſola voce, quaſi per manus traderentur, facile reſponderi queat noluiſſe Lucam neque Elementum, neque verbum hujus Sacramenti verbo prodere; ideoque uſum fuiſſe vocabulo manus impoſitionis.

Atqui figmentum Maldonati de poteſtate conceſſa Apoſtolis utendi, *prout res poſtulare videbatur, vel ſola impoſitione manuum, vel impoſitione Chriſmatis*, omnibus hæreticorum inventis parat excuſationem, cum ex illiberali hac reſponſione, nulla non fœda diſciplinæ Chriſtianæ mutatio defendi facillime queat. Urgebat olim Aquarios Cyprianus, Epiſt. 63. *Miror ſatis unde hoc uſurpatum ſit, ut vel contra Evangelicam & Apoſtolicam diſciplinam, quibusdam in locis aqua offeratur in Dominico calice, quæ ſola Chriſti ſanguinem non poſſet exprimere... quam vero perverſum eſt, quamque contrarium, ut cum Dominus in nuptiis de aqua vinum fecerit, nos de aqua vinum faciamus.* Quidni imbuti opinione Maldonati ſuperbe Cypriano reſponſare potuiſſent; *Chriſtum ita hoc Euchariſtiæ Sacramentum inſtituiſſe, ut penes Apoſtolos reliquerit vel aqua ſola, vel vino mixta uti, prout res poſtulare videbatur.*

Præterea in fœdum errorem incidit Maldonatus in obſequendo ſuis præjudiciis; *deſiit viſibiliter dari Spiritus Sanctus, viventibus Apoſtolis.* Quo teſte hoc affirmas Maldonate? An non & Sapientiæ Chriſti, & honori Apoſtolorum, & Eccleſiæ ubique terrarum propagandæ conducebat, ut communicandi Spiritus facultas Sanctiſſimis Chriſti Legatis nunquam deeſſet? Vigebant adhuc in Eccleſia ævo Irenæi dona Spiritus extraordinaria, nedum viventibus Apoſtolis extincta ſint. Πολλῶν ἀκούομεν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προφητικὰ χαρίσματα ἐχόντων. Καὶ παντοδαπαῖς λαλούντων διὰ τοῦ πνεύματος γλώσσαις: καὶ τὰ κρύφια τῶν ἀνθρώπων εἰς φανερὸν ἀγόντων. Euſeb. Hiſt. l. 5. c. 7. *Multos ex Fratribus audimus in Eccleſia qui Prophetiæ dona conſecuti ſunt, & omni Linguarum genere per Spiritum loquuntur, & ad hominum utilitatem occulta in lucem proferunt.* Itaque ſi ſubſtitutum Chriſma non fuit Χειροθεσίας in vicem, niſi ceſſantibus donis Spiritus viſibilibus, *Apoſtoli non adjunxerunt Chriſma ad ſuſtentandam Chriſtianorum fidem*, cum impoſita manu, ad uſque vitæ ſuæ finem, Spiritum *viſibiliter dederint.* Denique, figmentum Maldonati ipſi

Thom. Aqui Sum. 3. p. quæſt. 60. a. 5.

Aquinati ingratum eſt. *Sicut judicio Spiritus Sancti determinatum eſt quibus ſimilitudinibus in certis Scripturæ locis res Spirituales ſignificentur, ita etiam debet eſſe divina inſtitutione determinatum, quæ res ad ſignificandum aſſumantur in hoc vel illo Sacramento.* Quod multa cum ſapientia ſcriptum. Nec enim penes Eccleſiæ Paſtores poteſtas eſt conſtituendæ Sacramentorum materiæ: aſtringuntur neceſſitate utendi materia illa quam Sacramentis certam: a propriamque dicavit Jeſus Chriſtus, Myſteriorum Fons & Principium. Nunquam mortalium ingenio permiſſum eſt, aut arte diſtillatum liquorem, in locum aquæ Elementaris, aut carnem, in vicem panis, celebrandis & Baptiſmi & Euchariſtiæ Sacramentis, ſubſtituere. Itaque, & Confirmationis materia ſtata fixaque, non errans, aut mutabilis eſſe debuit.

Eſt. in Sent. l. 4. diſt. 7. a. 6.

Paulo plus eſt acuminis atque ſubtilitatis in Eſtio, nimirum, *Lucam noluiſſe neque Elementum, neque verbum hujus Sacramenti verbo prodere, ideoque uſum fuiſſe vocabulo manus impoſitionis:* quo & ipſum Chriſma indicatur. Sed acumen facillime contunditur. Quaſi vero Lucam ea inceſſiſſet Religio, de elemento & verbo, de materia & forma conſecrationis ſilentium agere; de elemento autem & verbo Euchariſtiæ non inceſſiſſet. An Chriſma Confirmationis periculoſius commemorare, quam extremæ Unctionis oleum à Jacobo proditum? Si Chriſma partem Confirmationis conſtituit, ſemper utique uſurpatum eſt ab Apoſtolis in Confirmatione miniſtranda, à qua materia ſua abeſſe non debuit. Quænam eſt perverſa illa ſapientia paſſim exhibere Apoſtolos imponendis manibus vacantes, non vero miniſtrando Chriſmati, cum Chriſma ad Confirmationis ſubſtantiam pertineat; impoſitio manuum non pertineat? Ubique auditur manuum impoſitio. Act. 19. 6. *Et cum Paulus eis impoſuiſſet manus, venit Spiritus in eos, & loquebantur linguis.* Heb. 6. 2. *Non jacientes rurſus fundamentum Baptiſmatum doctrinæ, ac manuum impoſitionis.* Chriſma vero nunquam auditur, quod minus illa omitti debuit, ſi ab Apoſtolis & conſignandis Baptizatis adhibitum, & Confirmationem ſubinfluxerit.

Denique, mihi ex animo exire nequit Chriſma nunquam uſurpatum ab Apoſtolis fuiſſe. Balſamum quippe, quo, immixto oleo, Chriſma conficitur, precioſiſſimi liquoris genus eſt, cujus ad omnes perfundendos

Digitized by Google

dendos Baptizatos pauperibus Apoſtolis non erat copia. De balzamo obſervanda ſunt illa Plinii. *Sed omnibus odoribus præfertur balſamum, uni Terræ Judææ conceſſum, nec niſi in duobus tantum hortis, utroque regio. Altero jugerum viginti non amplius, altero pauciorum. Oſtendere arbuſculam hanc Urbi Imperatores Veſpaſiani... Saviere in eandem Judæi, ſicut in vitam quoque ſuam. Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice eſt.* Profecto, quod ex Orbe novo affertur balſamum, an germanum ſincerumque ſit merito dubitatur, & ante Chriſtophorum Columbum magna erat in Europa balſami penuria. Atqui conſtat, & promptum eſt Myſteriorum noſtrorum promiſcuam eſſe materiam panem, vinum, aquam. Cedro digna ſunt illa Thomæ: *Res quarum uſus eſt neceſſarius in Sacramentis, vel parvo ſtudio adhiberi poſſunt.* 3. p. q. 60. a. 5. Quod ſi principio Baptizatis Confirmationem miniſtrarunt Apoſtoli ſola manuum impoſitione, abeſt à fide, volventibus annis, ad conſignandos fideles Chriſma fuiſſe ab Apoſtolis adhibitum. Qualem quantam litium ſegetem ſeviſſent, ſi alios ſola manu, alios ſolo Chriſmate, alios conjunctis copulatisque & Chriſmate, & impoſitis manibus, conſignaſſent. Sapientium erat eandem retinere diſciplinam, ne ejus mutatio argumentum eſſet, aut invalidæ ad munera ſua χειροθεσίας, aut vacillantis inconſtantisque in Apoſtolis animi. Jam vero Chriſma nullum Samaritanis miniſtraſſe aperte declarant illa Simonis Magi, quæ, ut opinor, recte & fideliter à Luca ſcripta fuere. *Cum autem conſpexiſſet Simon per impoſitionem manuum Apoſtolorum dari Spiritum Sanctum, obtulit eis pecunias, dicens, date mihi hanc poteſtatem ut, cuicunque poſuero manus, recipiat Spiritum Sanctum.* Colligamus ergo Chriſma Confirmationemve Latinorum, in Apoſtolicarum manuum impoſitione nullo reperiri veſtigio: proindeque toto cœlo hanc ab illa diſcrepare. Plin. Hiſt. l. 12. c. 25.

Sed, ſi verum tueri ac retinere ſententia eſt, in illa Apoſtolica χειροθεσία neque vola eſt, neque veſtigium Pearſonianæ Confirmationis. Cujus fundamenti inexpugnabiles rationes ſuppeditant cum Miniſtri manuum impoſitarum, tum effectus Ceremoniæ. Miniſtri hujuſce ritus inſignes illi & autoritate & pietate Viri, qui Prophetas Epiſcopoſque eminebant, Apoſtoli, ſcilicet, ſub eo habitu qui proprius illis fuit. Idque ex eo apparet & in promptu eſt, quod nulli, præter

Apoſtolos, impoſuere manus ad impertiendum Spiritum. Philippus, qui ſummum Evangeliſtæ gradum aſcenderat, palam concionando, patrando miracula, huc & illuc diſcurrendo, ut lumen præberet fidei, quæ officia propriæ ſunt partes Evangeliſtarum, facultate manuum imponendarum non eſt indutus. Fingemus-ne animo atque cogitatione Evangeliſtam, hoc quippe nomine Philippus a Luca donatus eſt, jus non habuiſſe id officii exercendi quod ab Epiſcopo in conſignandis Baptizatis peragitur? Numquid Evangeliſtæ illi, minorum gentium Apoſtoli, non ſuperiores Paſtoribus fuere? Atqui baptizato Reginæ Candaces Eunucho manus Philippus non impoſuit, imponendas, dubio procul, niſi ad altiora quædam, & magnificentiora nata eſſet illa Apoſtolica χειροθεσία, quam Epiſcopalis hodierna. Deinde, Petrus Joannesve non exercebant Epiſcopos cum legati ſunt in Samariam, cum nulli peculiari Gregi, quaſi glebæ eſſent affixi, ſed una cum Apoſtolorum Choro, communi poteſtate, conſenſuque, Eccleſiæ rationes negotiaque procurarent. Eo magis vis obſervationis intenditur, quod de Epiſcoporum officio, functionibusque frequentiſſima eſt in Scriptura mentio; cum de Epiſcopalium manuum impoſitione, donandis Spiritu Baptizatis, nulla omnino inciderit.

Effecta Apoſtolicæ χειροθεσίας quod attinet, ab illis longe disjuncta ſunt atque diſſita quæ Epiſcopali contribuuntur. Narratur à Luca, Petrus & Joannes *impoſuerunt Samaritanis manus, & receperunt Spiritum Sanctum.* Quid rei ſit ille Spiritus, impio Simonis voto ſatis proditur. *Date mihi hanc poteſtatem ut, cuicunque poſuero manus, recipiat Spiritum Sanctum.* Incurrebat ergo aliquid in oculos Magi, quo permotus ille nefarius pecunias Apoſtolis offerebat, ut optata largiendi Spiritum facultate, & ipſe potiretur; ut vix in dubio ſit Spiritum Samaritanis indultum, eſſe illius ſimilem quem, mirantibus Judæis, Cornelius fuerat conſecutus. *Adhuc loquente Petro verba iſta, illapſus eſt Spiritus in omnes qui audiebant hunc Sermonem, & Fideles qui erant ex Circumciſione obſtupuerunt; audiebant enim gentiles loquentes linguis.* Simonis acies oculorum, quantumvis contenta potensque, Spiritum Sanctificationis in imo corde latentem perſpicere non poterat. Plusque Magus fulgore miraculorum quam pietate afficiebatur. Sed nullæ Apoſtolorum Baptizatis leguntur impoſitæ manus, quas extraordinaria cœleſtis Spiritus dona non exceperint, ut hujuſce impoſitonis

Digitized by Google

poſitionis indoles ex vi ſua ſatis emergat. Denique, ne prætereundum eſt id quidem, quod Cornelius, qui poſt illapſum Spiritus Baptiſmum eſt conſecutus, caput ſuum manibus Petri non ſubjecit. Cujus diſcriminis ratio in promptu eſt. Baptizari debuit Spiritu jam potitus, quia cum Gratia ſanctificante dona illa extraordinaria diſcrepabant: & pietati Cornelii novæ ſemper vires erant ſufficiendæ, ut coaleſceret ſacro regnerationis applicato lavachro. Manus vero impoſitio nullam Cornelio, jam cœleſtibus extraordinariisque Spiritus donis inundato, vim præſtitiſſet; quippe quæ & ſimul incuſſa penes hominis arbitrium non fuit, nec perinde atque pietas intendi potuit Sacramentorum uſu. Jam vero ſi Apoſtolica Χειροθεσία Ceremoniis, perpetua obſervatione frequentandis, inſeri debuit, Spirituſque Sanctificantis partem aliquam inſeverit, nullus capio quamobrem illa Cornelius non donatus, augendis fidei ſuæ viribus, quæ, ut ajunt, germana ſunt Confirmationis Epiſcopalis effecta.

Qualitatem Spiritus ab Apoſtolicis manibus induti non male explicuit Auguſtinus. *Neque temporalibus, neque ſenſibilibus miraculis atteſtantibus per impoſitionem manuum modo datur Spiritus Sanctus, ſicut antea dabatur ad commendationem rudis fidei, & primordia Eccleſiæ dilatanda; ſed inviſibiliter, & latenter intelligitur vinculum pacis, divina Charitas inſpirari.* Aug. Cont. Donat. l. 3. c. 16. Ecce Spiritum affixum manuum impoſitioni, Spiritum *Temporalem*, Spiritum *Senſibilem*, *Miraculoſum*, Spiritum rudi Eccleſiæ ædificandæ neceſſarium. Quod & confirmatur ſà Chryſtomo. Καὶ ὅτι τοῦτο ἐστὶ καὶ τὸ τῶν σημείων πνεῦμα οὐκ ἔλαβον, ὅρα πῶς ἰδὼν ὁ Σίμων προσῆλθε τοῦτο αἰτῶν. Chryſ. Hom. 18. in Act. *Et quod hoc ſit quod Spiritum ſignorum non acceperunt, vide quomodo hoc cernens Simon acceſſit, & petiit.* Similiter Oecumenius c. 10. in Acta: Πνεῦμα μὲν ἅγιον ἔλαβον τὸ τῆς ἀφέσεως, τὸ δὲ τῶν σημείων οὐκ ἔλαβον. *Samaritani acceperunt quidem Spiritum remiſſionis, ſignorum vero nunquam.* Atqui rerum extraordinariarum media ordinaria eſſe non debent. Nec ullum hodiernæ Confirmationi præſidium ex Χειροθεσίᾳ Apoſtolica, ad edenda miracula inſtituta, merito quæri poteſt.

Objecta in hanc ſententiam a Bellarmino, Eſtio, aliiſque, dilutu facillima. Non *omnes*, inquiunt, *quibus impoſita ſunt manus, linguis locuti ſunt*. Quid; ſi hoc conceſſero? Spiritus, quippe, ſignorum latius patet quam linguarum. *Huic quidem per Spiritum datur ſermo* 1. Cor. c. 2.

ſapientiæ; alii vero ſermo cognitionis, per eundem Spiritum; alteri fides, per eundem Spiritum; alii vero donum ſanationum, per eundem Spiritum; alii vero operatio virtutum; alii vero Prophetia; alii vero diſcretio Spirituum; alii vero genera linguarum; alii vero interpretatio linguarum. Qui à fonte Apoſtolico diducti rivuli diſcretim fluebant. Non, ſi Spiritus linguarum datus eſſet, ideo & Spiritus ſanctitatis. Quid; ſi negetur quod ſuo jure aſſumunt, *non omnes, quibus manus ſunt impoſitæ, linguis eſſe locutos?* Si ratio cum ratione contendat, longe vero ſimilius eſt omnes linguis locutos, quibus Apoſtolorum manus applicabantur. Loquebantur Samaritani, loquebantur Epheſini diſcipuli, loquebantur Cornelius ejusque amici; nec ullum fuit Chariſma parabilius, cum ſanandi ægros, aut diſcernendi Spiritus non perinde occaſio ſe oſtentaret. Omnibus Baptizatis manus quidem imponendæ fuerunt, ſi Apoſtolica Χειροθεσία ad Confirmationis pertineat Ceremoniam; ſed hinc concludimus ab illa multum eſſe diverſam, cum non omnibus ſacro lavacro expiatis manus applicatæ ſint: non Commentarienſi, quem Paulus baptizavit; non tribus Judæorum millibus qui, Petro concionante, Chriſti in diſciplinam profecti ſunt; non mulieribus, quibus agere in Eccleſia ſilentium juſſis, id doni non videtur eſſe conceſſum: prophetabant Philippi filiæ, linguis non loquebantur. Ut manum *Curatoriam* non omnibus ægris ſanandis imponebant Apoſtoli: quocirca Vir pius, Trophimus à Paulo morbo ſuo relictus eſt. Sic nec omnibus manus Spiritu perfundentes adjunxere; non Simoni mago ni fallor, qui ſacro linguarum dono abuſus fuiſſet in mortalium perniciem, jam ſatis ſuperque præſtigiarum Simonianarum fulgore perſtrictorum. Viderint qui in clariſſimorum Hammundi, Pearſoniique opinione verſantur, quibus machinis ex Apoſtolica manuum impoſitione ſuam Confirmationem exculpent?

ANNO XXXV. NUM. XIV.

De antiquitate Confirmationis. Examinatur Clar. Pearſonii de Chriſmate ſtatim poſt Tempora Apoſtolorum in Confirmatione adhibito, ſententia. Chriſma in Baptiſmo, Confirmationeve nullo veſtigio in Patribus, Tertulliano

tulliano antiquioribus, reperiri. Argumenta ex Juſtino, Irenæoque in Ceremonias Baptiſmo additas. Balſami uſus à Valentinianis in Baptiſmum introductus. Impoſitio manus Baptizatis collata, ab inſtituentibus Apoſtolis non manavit. De Baptiſmo ſimplici, & ſolemni. Baptiſmi Chriſma ex quo tandem conflatum. Confirmationis Sacramentum Apoſtolicam Traditionem non eſſe, ex variis adminiſtrandi ritibus probatur. Baronii in Chriſmatis quæſtione ſive incuria, ſive verſutia. Confirmationem non in qualibet unctione, ſed & frontis, & Epiſcopali eſſe quærendam. Cauſæ inſtituti Chriſmatis. 1°. *honor & pompa Religioni conciliandæ.* 2°. *Remedium offendiculo Mortalium, de ſimplicitate diſciplinæ male exiſtimantium.* 3°. *Animorum inclinatio ad res Divinas duplici via exhibendas, quod exemplis declaratur. An manus impoſitio diverſa à Baptiſmo ſolemni pars fuerit? Affirmans Clariſſimi Valeſii, aliorumque ſententia refellitur ex Tertulliano, Cypriano, Patribus Eliberitanis, Leone. An frontis unctio Baptiſmo ſolemni inſerenda? Negantium Latinorum opinio compluribus argumentis impugnata. Lapſus Cabaſſutii circa Amalarium de impoſitione manuum. Notabilis Caſſandri de Confirmatione obſervatio. Geminus error Baronii circa Euſebium coarguitur. Plurimæ in hodierna Confirmatione novitates, antiqua alienæ.*

MIſſis quæ probando ſuæ Confirmationis Sacramento afferuntur à Latinis, Ceremoniæ tractabimus antiquitatem, ut obſcura originis ſuæ patefiant, atque illuſtrentur. Auditum nuper eſt à Clariſſimo Pearſon, Ceſtrienſi Epiſcopo, *Chriſma, ſtatim poſt Apoſtolorum tempora, in Confirmatione, ſeu ſimul cum manuum impoſitione eſſe* Pearſon. Lect. 5. in acta. n. 6.

 adbi-

adhibitum. Quæ, vere ut dicam, me ad multam admirationem traduxere. Nullus, quippe, in conſignandis Fidelibus Chriſmatis uſus ante tertium Æræ Chriſtianæ ſeculum. Atque res apparet ex Tertulliano, qui Chriſma in poſterorum proſpectum primus produxit. Hoccine eſt Chriſma *ſtatim poſt Apoſtolorum tempora fuiſſe adhibitum?* Ne vero mihi hac de re temere credatur, adducenda ſunt argumenta ex Autoribus Tertulliano ætate grandioribus.

Juſtini martyris temporibus Chriſma, manuumque impoſitionem non dum pervaſiſſe Baptiſmum, eximie declarat inſignis ille locus Apologiæ 2ª. Ὃν τρόπον δὲ καὶ ἀνεθήκαμεν ἑαυτοὺς τῷ Θεῷ καινοποιηθέντες διὰ τοῦ Χριστοῦ. ἐξηγησόμεθα ὅπως μὴ τοῦτο παραλίποντες δοξόμεν πονηρεύειν τι ἐν τῇ ἐξηγήσει. ὅσοι ἂν πεισθῶσι καὶ πιστεύωσιν ἀληθῆ ταῦτα τὰ ὑφ' ἡμῶν διδασκόμενα, καὶ λεγόμενα εἶναι; καὶ βιοῦν οὕτως δύνασθαι ὑπισχῶνται εὔχεσθαι τε καὶ αἰτεῖν νηστεύοντες, παρὰ τοῦ Θεοῦ τῶν προημαρτημένων ἄφεσιν διδάσκονται, ἡμῶν συνευχομένων καὶ συννηστευόντων αὐτοῖς. Ἔπειτα ἄγονται ὑφ' ἡμῶν ἔνθα ὕδωρ ἐστὶ, καὶ τρόπον ἀνακαινώσεως ὃν καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἀνεγεννήθημεν, ἀναγεννῶνται, ἐπ' ὀνόματος γὰρ τοῦ Πατρὸς τῶν ὅλων, καὶ δεσπότου Θεοῦ, καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ πνεύματος ἁγίου τὸ ἐν ὕδατι τότε λουτρὸν ποιοῦνται. *Quo vero modo Deo quoque nos dicaverimus per Chriſtum renovati jam exponemus. Ne, ſi hoc prætereamus, maligne quicquam & diſſimulanter agere hac oratione videamur. Quicunque perſuaſi fuerint, & crediderint vera eſſe quæ à nobis traduntur & dicuntur, ac vivere ſe ita poſſe receperint, orare jejunantes, & petere à Deo priorum peccatorum remiſſionem docentur, nobis cum illis una orantibus, & jejunantibus. Deinde eo adducuntur à nobis ubi aqua eſt, atque eo regenerationis modo quo ipſi regenerati ſumus, regenerantur. Nam in nomine rerum cunctarum Parentis, & Domini Dei & ſervatoris noſtri Jeſu Chriſti, & Spiritus Sancti in aqua tum lavantur.* Munus promiſſi à Juſtino confectum eſſe nullus negabit cui candor martyris probe notus fuerit. Nil diſſimulanter egit, aut maligne. Aperte ceremonias Eccleſiæ locutus, nil circuitione uſus eſt. Tum illa diſſimulatio Chriſtianis res non fuiſſet. Itaque, niſi velimus Juſtinum dixiſſe Imperatori mendacium, fatendum eſt Chriſma, manuumque impoſitionem nondum in Baptiſmum invecta fuiſſe, nec Baptizatis applicata. Moris quippe fuit ex quo in Eccleſiam introducta ſunt, Aquam & Chriſma ſine mora copulare.

Sed

Digitized by Google

Sed & explicata Baptiſmi Ceremonia, omiſſis penitus iis ex quibus Confirmationem quærunt, ſtatim Euchariſtiæ materiam Juſtinus ingreditur. Vel igitur, omni candore animi abdicato, diſſimulavit ſilentio Confirmationem; vel Confirmationis omnino inſolens fuit; quod verius eſſe exiſtimamus, ne perfidiæ labes inuratur S. Martyri. Tanti apud me eſt illud argumentum, ut nulla arte a Confirmationis patronis infringi poſſe exiſtimem. Eo ſane loci quo res ſunt Eccleſiaſticæ apud defenſores Confirmationis, ſi candide & rotunde ageretur, certe & certo ſcio quod in oblata Regi diſciplinæ ſuæ Apologia, Chriſma impoſitiove manus nulla oblivione deleretur.

Evolventi antiqua Tempora, & faſtos Eccleſiæ, incidit Valentinianorum Baptiſmus, cui Oleum & Chriſma adjungebatur. Quæ ſcitu digniſſima ab Irenæo memoriæ prodita ſunt. *Qui autem ſacratur reſpondet, Confirmatus ſum, & redemptus ſum, & redimo animam meam ab Æone hoc, & omnibus quæ ſunt ab eo in nomine Jao, qui redemit animam ejus in redemptionem, Chriſto vivente. Dehinc ſuperſantur qui aſtant, pax omnibus in quibus hoc nomen requieſcit. Poſt deinde ungunt Sacratum oppobalſamo; unguentum enim hoc typum dicunt ejus ſuavitatis, quæ ſit ſuper univerſa. Quidam autem eorum adducere quidem aquam ſupervacuum eſſe dicunt, admiſcentes oleum & aquam in unum, cum quibusdam prophanis dictionibus, ſimilibus quæ ſupra diximus, mittunt ſuper caput eorum qui ſacrantur; & hoc eſſe Redemptionem volunt. Ungunt autem ipſi oppobalſamo.* Hic eſt Irenæo Scopus, ut Valentiniana inventa quibus ab Eccleſia diſſidebant, oratione proſequatur. Illis autem oppobalſamum Baptiſmo conjunctum inſeritur. Totus Valentinianus eſt hic ſermo; *unguentum hoc typum dicunt ejus ſuavitatis quæ ſit ſuper univerſa.* Item, *ungunt Sacratum oppobalſamo*: quibus Irenæus innuit indicatque id moris in obſervatione non eſſe apud Eccleſiam, a Valentinianis ritibus longiſſime abhorrentem. Iren. l. 1. adver. hæres. c. 18.

Sed nec manuum impoſitio, jubente Deo, Baptiſmo adjuncta eſt. De Novatiano Cornelius apud Euſebium: l. 6. c. 43. *Sed neque poſtquam liberatus eſt morbo reliqua percepit quæ juxta Eccleſiaſticam regulam percipi debent; neque ab Epiſcopo conſignatus eſt.* Canon Eccleſiæ iis qui antiquitatem perſcrutantur a præceptis & divinis, & Apoſtolicis diſcrepat quam longiſſime, vel fatente Bellarmino. *Eccleſiaſticæ Traditiones proprie dicuntur conſuetu-* Bellar. de verbo Dei, lib. 4. c. 2.

Digitized by Google

dines quadam antiqua, vel a Prælatis, vel a populis inchoata, quæ paulatim tacito conſenſu populorum vim legis obtinuerunt. Equidem, ſi Sanctus Papa Fabianus in numero, locoque divinarum inſtitutionum Conſignationis Epiſcopalis ritum habuiſſet, in ordinem Presbyterorum Novatianum hujuſce Conſignationis expertem, allegiſſe prorſus incredibile. Superbum divini præcepti contemptorem omnino repudiaſſet Fabianus.

Ineunte ſeculo Æræ Dom. Tertio, Chriſma & manuum impoſitio primum in ſcenam prodeunt apud Tertullianum, libro de Baptiſmo, & de Reſurectione carnis, c. 8. *Caro abluitur ut anima emaculetur: Caro ungitur, ut anima conſecretur: Caro ſignatur: ut anima muniatur, Caro manus impoſitione obumbratur; ut anima Spiritu illuminetur.* Quæ Ceremoniæ ſunt aliquæ partes Baptiſmi, quod etiam atque etiam eſt conſiderandum. Baptiſmus, quippe, Latinis ſimplex eſt, vel ſolemnis: ille ſola aqua conſtat; hic abundat adoptatis ceremoniis. Placuit Apoſtolis Baptiſmus ſimplex, qui nil haberet in ſe quicquam admiſſum, diſpar ſui, & diſſimile. Una aqua ſacrum regenerationis myſterium peragebatur. Idcirco Paulo Baptiſmus definitur, *Lavacbrum aquæ. Chriſtus*, inquit, *dilexit Eccleſiam, & ſemetipſum expoſuit pro ea, ut eam ſanctificaret, ab eo purificatam lavacro aquæ per verbum.* Eph. 5. Nec regenerando homini aliud flagitat Auſpex diſciplinæ noſtræ Jeſus, quam *Spiritum & aquam*: & inundato cœleſtibus Spiritus donis Cornelio, nullus alius quam aquæ paratur Baptiſmus. *Num quis aquam prohibere poteſt quominus, videlicet, baptizentur iſti qui Spiritum Sanctum acceperunt, ſicut & nos.* Act. 10. 47. Ad Candaces Eunuchum baptizandum miſſus fuerat Philippus, impellente Spiritu. Nec ullum Chriſma expiatis ſacra unda applicatum legitur. Debentur Sal, Chriſma, Salina, aliaque ſimilia quæ Baptiſmo ſucceſſere, non Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui illis familiariter uſi ſunt, ſed aliis recentioribus Autoribus. Quod rotundo candidoque ore Valafridus Strabo profitetur. *Sciendum autem primo ſimpliciter in fluviis, vel fontibus Baptizatos credentes. Ipſe enim Dominus noſter Jeſus Chriſtus, ut in nobis idem conſecraret Lavachrum, in Jordane baptizatus eſt a Joanne... & Philippus Euangeliſta Eunuchum Baptizavit in fonte quem reperit in via. Sicut autem ſupra oſtendimus, creſcente proceſſu temporum, Religionis honore, inſtitutionum Eccleſiaſticarum uſque ad plenitudinem decus creviſſe,*

Valafr. Stra. De Reb. Eccl. c. 26.

Digitized by Google

viſſe, ita & hujus myſtici lavacbri gradatim per temporum augmenta in majus celebratio crevit. Addiderant alii Chriſmatis unctionem, quam ex veteri ſumptam conſuetudine nemo eſt qui dubitet.

Baptiſmus ſolemnis ille eſt, cui pompa ceremoniarum adhibetur in regenerando. Cum Sacramentum Baptiſmi miniſtratur ſacerdos hæc voce refert: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Dum uniuscujuſque Divinæ Perſonæ nomen effert, tres facit cruces: ad ſingulas cruces ſundens aquam Baptiſmi ſuper caput Baptizandi. Deinde dicit, pax tecum; reſpondetur & cum Spiritu tuo. Poſtea ungit infantem Chriſmate, in modum crucis, cum pollice, vel bacillo in vertice; dicens: Deus omnipotens Pater Domini Jeſu Chriſti, qui te regeneravit ex aqua & Spiritu Sancto, quique dedit tibi remiſſionem omnium peccatorum, ipſe te liniat Chriſmate ſalutis, in Chriſto Jeſu Domino noſtro, in vitam æternam: Amen.* Adultam ſolemni Baptiſmo antiquitatem eſſe ſcimus & tenemus ex Tertulliano. *Exinde egreſſi de lavacro perunguimur benedicta unctione de priſtina diſciplina, qua ungui oleo de cornu in Sacerdotium ſolebant: ſic & in nobis carnaliter currit unctio; ſed ſpiritualiter proficit, quomodo & ipſius Baptiſmi carnalis actus, quod in aqua mergimur: ſpiritualis effectus quod delictis liberamur. Dehinc manus imponitur, per Benedictionem advocans Spiritum Sanctum.*

Manuale Sacr.

Tertull. De Bapt. c. 8.

Cæterum, unctionem in Baptiſmo adhibitam ab inſtitutione Apoſtolica non manaſſe, argumento eſt ritus celebrandi diſcrimen. Ab Apoſtolis quippe ſumma cum fidei, tum diſciplinæ concordia conjunctis, unus ſive Chriſmatis, ſive olei applicandi modus, non diverſus præſcriptus eſſet. Jam vero multa hic variaſſe orbis Eccleſias eſt in confeſſo. Nonnullis & Græcis, & Latinis, placuit unctio Baptiſmi prævia. *Cum Baptizando plane veſtes Miniſtri detraxerunt, tum ſacerdotes ſacrum unctionis oleum afferunt: ipſe cum inungendi, ac perfundendi ter exprimendo ſigno crucis principium fecit; virumque deinceps perfundendum toto corpore Sacerdotibus tradidit, ad matrem adoptionis venit.* Rabanus Maurus de inſtit. Cleric. l. 1. c. 27. *Benedictione ſacerdotali munitur, ut ad ſacrum Baptiſmum cum fide accepta cuſtodiatur. Ungetur illius tunc pectus de oleo ſanctificato, cum invocatione S. Trinitatis, ut nulla Reliquia latentis inimici in eo reſideant, ſed in fide S. Trinitatis mens ejus confortetur. Ungetur & inter ſcapulas de eodem oleo ut undique muniatur, & ad bona opera facienda per gloriam Dei roboretur.*

Dionyſ. Eccl. Hier. c. 2.

Poſt

Digitized by Google

Poſt hæc igitur conſecratur fons, & ad ipſum Baptiſmum Catechumenus accedit, & ſic in nomine S. Trinitatis trina ſubmerſione Baptizatur. Alii vero una unctione Baptismum excipiente contenti: ad quam pertinet Laodicenus canon 78. *Oportet eos qui illuminantur poſt Baptiſma inungi ſupercœleſti Chriſmate, & eſſe Regni Chriſti participes.* Nec non Tertullianus lib. de Reſur. car. *Caro abluitur ut anima emaculetur, caro ungitur ut anima conſecretur.* Sed & hic quoque variatum eſt. Græcis totius corporis ungendi coluere diſciplinam. Cyrillus Hieroſolymit. *Sanctum hoc unguentum non amplius eſt unguentum, ſed eſt Chariſma, quod Chriſti & Spiritus Sancti, id eſt, Divinitatis ejus præſentiam efficit.* ὅπερ συμβολικῶς ἐπὶ μετώπε καὶ τῶν ἄλλων σε χρίεται αἰσθητηρίων. καὶ τῷ μὲν φαινομένῳ μύρῳ τὸ σῶμα χρίεται, τῷ δὲ ἁγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι τὸ πνεῦμα χρίεται. *Quo frons, & alii ſenſus corporis tui ſymbolice inunguntur, & corpus equidem iſto viſibili unguento perungitur, anima vero Sto. Vivificoque Spiritu ſanctificatur.* Hinc Presbytero Cononi pudor incuſſus. αὐτὸς δὲ ἔχριεν καὶ ἐβάπτιζεν τοὺς ἐπὶ τοῦτο παραγενομένους. καθ' ὅτι οὖν ἔχριεν γυναῖκα, ἐσκανδαλίζετο. *Ipſe igitur S. Chriſmate ungebat & Baptizabat eos qui ad hoc veniebant. Quoties ergo mulierem inungeret, ſcandalizabatur.* Sed & in ordine Baptiſmi ſecundum uſum Æthiopum. *Sacerdos ungit frontem, dorſum, & oculos eorum, in figuram crucis,..tibias, ulnas, genua, ſola pedum, & ſpinam.* Eccleſiæ Romanæ caſtior eſt unctionis diſciplina atque honeſtior, quæ ſoli vertici conjungit Chriſma ſuum.

Cyr. Hier. Catech. myſt. 3. de Chryſm.

Moſchus in Prat. ſpirit. c. 3.

Bibl. Patr. tom. 6. p. 73.

Atque nunc apparet quam confuſa, & a vero quæſtionis ſtatu aliena ſit Baronianæ de Confirmatione diſputatio. Rivos Chriſmatis, Oleique ex Antiquitatis monumentis ſuos in Annales invexit. At jam ſatis prudens illa confuſio diſtinguitur, malæque artes diſſolvuntur. Quid creſcunt inutiles paginæ? Cur Angeli deducuntur cœlo ad Chriſmatis ampullam, quam impii *Donatiſtæ per feneſtram, ut frangeretur, jactaverant,* ſuſtinendam? Cur tot e Patrum monumentis ſuppeditantur Teſtimonia? Perdis Baroni, perdis oleum, Chriſma, operam tuam. Tu ipſe nos docuiſti eſſe, *myſterium ſacra unctionis, qua Presbyteri recenter Baptizatos ungunt in vertice.* Unctionem, item, Baptiſmo præviam, ſcimus & tenemus; itaque tuum Confirmationis, ſive Chriſmatis Sacramentum nudum in ſcenam productum eſt. Nobis ergo fraudem cogitaſti. Non qualibet Chriſmatis unctione cenſus Confirmationis augetur,

Digitized by Google

augetur, ſed & *frontis*, & ab Epiſcopo peracta. Sic Biel in Sententias diſt. 7. *Confirmatio dicitur facta in fronte ubi notatur determinata pars corporis, in qua ſi non fieret, non eſſet Confirmatio. Nam unctio cum Chriſmate quæ fit in vertice Baptizati pro vero a Sacerdote baptizante non eſt Confirmatio.* Sic Thomas: *Confirmandus ideo in fronte ſignatur Chriſmate, ut neque propter timorem, neque propter erubeſcentiam nomen Chriſti confiteri prætermittat.* Thom. p. 3. 72. a. 9. Sic Florentina Synodus. Unctio illa *in fronte peragitur ubi verecundiæ ſedes eſt, quaque Confirmandus ab Epiſcopo inungitur, ne Chriſti nomen confiteri erubeſcat, & præcipue crucem ejus, quæ Judæis ſcandalum eſt, Gentibus autem ſtultitia, propter quod ſigno crucis ſignatur.* Quæ igitur unctio fronti non adhibetur ab Epiſcopo, Confirmationi inferri nequit. Sed dolus an virtus, quis in hoſte requirat? Struendis inſidiis ambages commodiſſimæ ſunt, & aptiſſimæ.

Hæc ſunt unctionis in Baptiſmo ac Confirmatione adhibitæ incunabula. Nec ullum ab Eccleſiaſticarum rerum perito antiquius, certiusque Chriſmatis teſtimonium afferri poteſt, quam ex Tertulliano. Non ergo *Chriſma ſtatim poſt Apoſtolorum Tempora* in Confirmationem introductum; ut Eruditiſſimo Pearſonio, aliiſque bene multis placuit? Quibus vero de cauſis immutata ſimplex Apoſtolicaque diſciplina fuerit, paucis nunc eſt aperiendum. Tres autem cauſæ cogitanti incidunt in animum. Prima videtur eſſe amor Sacramentorum, quibus aliquid majeſtatis & honoris ex adjunctis ceremoniis conciliari creditum eſt. Quam cauſam innuit Tertullianus de Baptiſmo c. 2. *Nihil adeo eſt quod obduret mentes hominum, quam ſimplicitas divinorum operum quæ in actu videntur, & magnificentia quæ in effectu repromittitur: ut hic quoque quoniam tanta ſimplicitate, ſine pompa, ſine apparatu novo aliquo, denique ſine ſumptu homo in aqua demiſſus, & inter pauca verba tinctus, non multo vel nihilo mundior reſurgit, eo incredibilis exiſtimetur conſecutio æternitatis. Mentior ſi non e contrario Idolorum Solemnia, vel arcana de ſuggeſtu & apparatu, deque ſumptu fidem & autoritatem ſibi extruunt.* Altera ex illa manans cauſa fuit, via alliciendi & excitandi ſtudia hominum ad Chriſti Religionem. Pompæ ceremoniarum aſſuetis mortalibus, Ethnicis Judæiſque, ſordebat ſimplex mundicie Baptiſmus: ut contemptui afferretur remedium, multa pigmenta, temere dicam, an prudenter, in nativa venuſtaque facie

 Sacramen-

Sacramentorum aſperſa ſunt, quo pompæ fulgore perſtringerent oculos ſpectantium. Ultima adjunctarum Baptiſmo ceremoniarum cauſa, animorum inclinatio fuit ad res divinas ſignis quibuſdam, quaſi verbis viſibilibus, menti exhibendis, ut cum per oculis tum per aures demiſſæ, potentius irritarent Religionis cultores. Cyrillus Hieroſolymit. Catecheſi Myſt. 3. Καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἀναβεβηκόσιν ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας τῶν ἱερῶν ναμάτων ἐδόθη χρίσμα, τὸ ἀντίτυπον οὗ ἐχρίσθη Χριστός: τοῦτο δὲ ἐστὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. *Et vobis, poſtquam ſimiliter ex aquis ſacri lavacri aſcendiſtis, datum eſt Chriſma, quod imaginem gerit illius quo unctus eſt Chriſtus, hoc autem eſt Spiritus Sanctus.* Apud Juſtinum Autor Quæſt. 137. *Si ante ſepulturam Maria unguento Dominum unxit, nos autem in Baptiſmo, Symbola ſignaque paſſionis & reſurrectionis referentes celebramus, quomodo primum oleo unguimur, ac deinde cum Sacro Lavacro quæ dicta ſunt peractis Symbolis, unguento conſignamur denique.* Sic in ſubdita Sylveſtri conſtitutione: *Pura illa Sindon quæ ſub divinorum donorum Miniſterio expanſa eſt, Joſephi Arimathenſis eſt miniſterium. Ut enim ille Domini corpus ſindone involutum ſepulturæ mandavit, per quod univerſum mortalium genus reſurrectionem percepit: Eodem modo nos propoſitionis panem in ſindone ſacrificantis Chriſti corpus ſine dubitatione reperimus.* Adeant quibus eſt otium Germani Theoriam qua myſticis ſignis Hiſtoria Chriſti adumbratur. His de cauſis adulterata eſt Sancta Sacramentorum ſimplicitas, adductis ex Veteri Teſtamento umbris Ceremoniarum, ut divina ſaltem inſtitutio novitati
Tert. de Bapt. c. 7. prætenderetur. *Exinde egreſſi de Lavacro* (verba ſunt Tertulliani) *perungimur benedicta unctione de priſtina diſciplina, qua ungui oleo de cornu in Sacerdotium ſolebant; ſic & in nobis carnaliter currit unctio, ſed ſpiritualiter proficit.*

Cæterum, duplex hic quæſtio movetur. Prior an manuum impoſitio Baptiſmum Solemnem, veluti partem ejus ſubeat, nec-ne? Poſterior, an etiam Chriſma frontis ad ceremonias Baptiſmi non pertineat. Priori anſam dedit Vir Antiquitatis peritiſſimus Henricus Valeſius, Annot. in librum ſextum Euſeb. *Qui perfectum Baptiſmum acceperant, iis manus tantum imponebatur ab Epiſcopo, ſine Chriſmatione, ut docet canon Arauſicanus.* p. 120. Quibus conſequens eſt, manuum impoſitionem Solemnis Baptiſmi partem non eſſe, quippe qui perfectionem jam ante ſuam adeptus erat, quam Χειροθεσία accederet. Atque

Digitized by Google

que hanc in ſententiam deſcendere debent Viri illi eruditi qui Confirmationem in numero privilegiorum Epiſcopalium habent; alioquin neceſſitate conſtringerentur fatendi plenum confertumque Baptiſma a Presbyteris miniſtratum non fuiſſe; cui, ſcilicet, manus Epiſcopalis complementum ſuum addere debuit.

Manuum vero impoſitionem partem eſſe Baptiſmi Solemnis nobis eſt perſuaſiſſimum. Nec alia mens Patribus fuit. Tertullianus, qui ſolemnem Baptismum primus in conſpectum produxit. *Tunc ille Sanctiſſimus Spiritus ſuper emundata, & benedicta corpora libens a Patre deſcendit ſuper Baptiſmi aquas, tanquam priſtinam ſedem recognoſcens, conquieſcit columba figura delapſus in Dominum.* Tunc inquit, *cum imponitur manus per benedictionem invocans, & invitans Spiritum Sanctum.* Profecto ſi hæc manus impoſitio a Baptiſmo diſtrahitur, vacuus eſt Spiritus Sancti, ex Theologia Tertulliani, qui aquam pro via aſſequendi Spiritum habuit. *Non quod in aquis Spiritum Sanctum conſequamur, ſed in aqua emundati ſub Angelo Spiritui Sancto preparamur.* Quid clarius? In aquis Spiritum Sanctum non conſequimur. Nimirum, ad exemplum ſuſcepti a Chriſto Baptiſmi, noſtrum Tertullianus exiſtimat. Porro, a Chriſto non in aqua ſepulto, ſed ex *aqua aſcendenti* Spiritus illapſus fuerat, Marco teſte. *Et is ſtatim aſcendens ex aqua vidit ſindi cælos, & Spiritum quaſi columbam deſcendere ſuper eum.* c. 1. v. 10. Quamobrem Tertullianus in Baptiſmo Dominico noſtri ſimilitudinem quærens, dixit nos præparari Spiritui Sancto, per manus impoſitionem & benedictionem invocato. Tertullianicæ Theologiæ accedit & illa Cyrilli Hieroſol. *Ac Chriſtus quidem cum in flumine Jordane laviſſet corpus in quo Divinitas habitabat, aquis tradidit, aſcenditque ex illis, & Spiritus Sanctus ſubſtantialiter ſuper eum deſcendit, requieſcens ſuper ſui ſimilem.* Καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἀναβεβηκόσιν ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας τῶν ἱερῶν ναμάτων ἐδόθη χρῖσμα τὸ ἀντίτυπον οὗ ἐχρίσθη Χριστός. *Et vobis, poſtquam ſimiliter ex aquis Sacri Lavacri aſcendiſtis, datum eſt Chriſma, quod imaginem gerit illius quo unctus eſt Chriſtus.* Jam vero Patres in animum ſibi non induxere Baptiſmum Spiritus expertem, ſed plenum atque exundantem gratiæ fontem. Ingreditur itaque Baptiſmi Solemnis ſubſtantiam illa manus impoſitio qua Spiritus Baptiſmi indultus eſt. Cum ſignum reſque ſigno exhibitæ ad idem Sacramentum pertineant.

Tertul. de Bapt. c. 6.

Cyr. Hier. Catech. Myſt. 3.

L 2 Ex-

Expugnat pertinacem Adverſariorum ſententiam inſignis ille Cypriani locus ad Stephanum, Ep. 72. *De eo vel maxime tibi ſcribendum, & cum tua gravitate ac ſapientia conferendum fuit... eos qui ſint foris extra Eccleſiam tincti, & apud hæreticos, & ſchismaticos profana aquæ labe maculati, quando ad nos atque ad Eccleſiam, quæ una eſt, venerint, Baptizari oportere; eo quod parum ſit eis manum imponere ad accipiendum Spiritum Sanctum, niſi accipiant & Eccleſiæ Baptismum. Tunc enim demum plane ſanctificari, & eſſe filii Dei poſſunt, ſi Sacramento utroque naſcantur.* Illuſtris locus, cui nullæ tenebræ offundi poſſunt. Quid eſt illa ad accipiendum Spiritum Sanctum manus impoſitio, niſi ea Ceremonia quam Valeſius, Ceſtrienſis Epiſcopus, Hammundus, pro Confirmatione ſua habent. Atqui Cyprianus manuum impoſitionem cum aqua, veluti partem cum parte, copulat: pars, quippe, eſt Baptiſmi illa qua naſcimur, qua plane ſanctificamur, qua dignitatem filiorum Dei adipiſcimur. Ad regenerationem nulla conducit ceremonia niſi Baptiſmus, qui *lavacrum regenerationis* Paulo definitur. Unum eſt, non geminum, nativitatis Chriſtianæ Sacramentum. Quocirca his Cypriani, *ſi Sacramento utroque naſcantur*, totum Baptiſmi myſterium ſuis partibus diſtribuitur: perinde atque panis & vinum, quæ non ſemel Sacramenta dicuntur, in unum completum Sacramentum confluunt. Ob eam ipſam cauſam impoſitio manus nomine conſummationis a Sancto Martyre donata eſt. Cujus non alia ratio fingi unquam poteſt, niſi quia hæc manus impoſitio Baptiſmi appendix, & acceſſio eſt. Audiatur Ep. 73. *Idcirco quia legitimum & Eccleſiaſticum Baptiſmum conſecuti fuerant Samaritani, Baptizari eos ultra non oportebat, ſed tantummodo quod deerat id a Petro & Joanne factum eſt, ut oratione pro eis habita, & manu impoſita invocaretur, & infunderetur ſuper eos Spiritus Sanctus: quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per orationem ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.* Si manus impoſitio pro Baptiſmi parte non haberetur a Cypriano, quid hæc ſibi volunt, *tandummodo quod deerat, id a Petro & Joanne factum eſt?* Sapienter Clemens Alex. Τελειον δὲ τὸ ἀπροσδεὲς φαμεν. *Perfectum autem dicimus cui nihil deeſt.* Si Samaritanorum Baptiſmo aliquid deerat, utique ante manuum Apoſtolicarum impoſitionem perfectum plenumque a Cypriano exiſtimatum non fuit.

Clem. Alex. Pædag. l. 1. c. 6.

fuit. Solemni Baptiſmo nil perficiendum *deeſt*, nec Confirmatio Latinorum in loco complementi Baptiſmi duci poteſt, cum omnibus numeris ſuis Solemnis Baptiſmus jam abſolutus fuerit. Quod igitur Baptiſmo *deeſt*, illud tanquam partis acceſſio adjungitur. Samaritanorum Baptiſmo deerat manus impoſitio, qua ad ſummum uſque completus eſt. Pars itaque Baptiſmi, & quaſi dignitatis perfectionisque acceſſio, manus impoſitio Cypriano fuit.

Pauca mihi liceat Ampliſſimi Rigaltii verba referre, quibus id argumenti non minimum illuſtratur. *Abſque hoc ſignaculo, ſive Sacramento, Cornelius Epiſcopus Rom. in Epiſtola quadam ad Fabianum, Antiochiæ Epiſcopum, ſcribit minime eſſe putandum Novati clinici Baptiſma perfectum, aut conſummatum fuiſſe, aut Spiritum Sanctum interveniſſe.* Hoc ſua lingua ſic narrat Euſebius: Οὐ τῶν γε μὴν οὐδὲ λοιπῶν ἔτυχε ὧν χρὴ μεταλαμβάνειν κατὰ τῆς Ἐκλησίας κανόνα τοῦ τε σφραγισθῆναι ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου. Τούτου δὲ μὴ τυχὼν πῶς ἂν τοῦ ἁγίου πνεύματος ἔτυχε. *Rufinus aliquid Corneliani ſtyli ſervaſſe videtur, & quod jacens in lecto pro neceſſitate perfuſus ſit; nec reliqua in eo quæ Baptiſmum ſubſequi ſolemniter adimpleta ſunt, nec ſignaculo Chriſmatis conſummatus ſit.* Rigal not. in epiſt. 73. Quid ni perfectum exiſtimaretur Novatiani Baptiſma, ſi id quo caruit *ſignaculum*, hoc eſt, vel docente Valeſio, *manuum impoſitio*, non eſſet aliquid Baptiſmi Solemnis? Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 35.

Atque his Eliberitani Concilii capimus intellectum; *peregre navigantes, aut ſi Eccleſia in proximo non fuerit, poſſe fidelem qui lavachrum ſuum integrum habet, nec ſit Bigamus, Baptizare in neceſſitate infirmitatis poſitum Catechumenum, ita ut ſi ſupervixerit ad Epiſcopum eum perducat, ut per manus impoſitionem perfici poſſit.* c. 38. Integer perfectusque Baptiſmus imperfecto diſcernitur. Cui vero manus Epiſcopalis impoſitio defuit, in lavachri imperfecti ordine collocatum fuit. Unus eſt & ſenſus & ſermo Leonis Papæ Ep. 37. *Si ab hæreticis Baptizatum quempiam fuiſſe conſtiterit, erga hunc nullum Sacramentum Regenerationis iteretur, ſed hoc tantum quod ibi defuit conferatur, ut per Epiſcopalem manus impoſitionem virtutem Spiritus conſequatur.* Iterum atque iterum dicam, illud defuit quod Baptiſmo ineſſe debuit, nec debuit ineſſe niſi Baptiſmi portio quædam, abſque qua mancus exiſtimabatur & mutilus. Auditu inſolens eſt Baptiſmo aliquid deeſſe ſi ad eum Euchariſtia non acceſſerit. Conceſſo

ceſſo ſimiliter diſtinctam penitus a Baptismo disjunctamque fuiſſe manuum impoſitionem, quamobrem in Regenerationis Sacramento *aliquid defuiſſe* a Leone dictum fuerit, nullus capio?

Altera quæſtio paucis eſt abſolvenda, Chrisma, ſcilicet, frontis Solemnis Baptismi ceremoniis eſſe inſerendum. Quod ſatis ſuperque declarat Dionyſius ille cui Areopagitæ nomen. Dionyſ. Eccl. Hier. c. 2. Ὁ δὲ τῷ θεουργικοτάτῳ μύρῳ τὸν ἄνδρα σφραγισάμενος μέτοχον ἀποφαίνει λοιπὸν τῆς ἱεροτελεστικῆς εὐχαριστίας. *Pontifex, poſtquam divinitus efficaci unguento virum conſignarit, participem pronuntiat deinceps Sacratiſſimæ Euchariſtiæ.* Quibus conſtat hanc Ceremoniam cenſus Baptismalis fuiſſe. Et quæ in Sacramento illuminationis explicatur, & quæ plenam accedendi ad Euchariſtiam poteſtatem ſufficit, quam Sacramentum Confirmationis non ſufficit. Inſignis & in hanc rem locus eſt apud ordinem Baptiſmi, ſecundum uſum Æthiopum. Bibl. Pat. t. 6. p. 73. *Sacerdos accipit Balſamum, & orat ſuper ipſum, confirma Domine virtute tua omnem gratiam Spiritus Sancti ſuper hoc Balſamum. Fiat ſanctum: Amen. Fiat ſignum vitæ: Amen. & Confirmatio famulis tuis, Amen. Amen... Poſtea ungit frontem, dorſum & oculos eorum in figuram crucis, & dicit in unctionem gratiæ Spiritus Sancti. Amen... Poſtea imponit manum ſuper eos, & dicit; Benedicti ſitis Benedictione Angelorum cæleſtium. Benedicat vobis Dominus noſter Jeſus: accipite Spiritum Sanctum per virtutem Dei Patris, per virtutem filii J. Chriſti, & per virtutem Spiritus Sancti.* Unctionem porro frontis hac in Liturgia ad Ceremonias Baptismi pertinere apparet & promptum eſt, cum ex Miniſtrante, qui Sacerdotem agit non Epiſcopum; cum ex frontis unctionem excipientibus Ceremoniis. *Induunt qui Baptizati ſunt veſtem albam, & Coronam ſuper capita ſua, & myrto & palma, & rubeam veſtem undulatam & Phrigiatam, ſeu acupictam*: quibus declaratur Jeſum a Baptizatis indui, quod in Baptiſmo peragitur.

Alcuin. de Offic. div. p. 259. Flaccus Alcuinus abunde nos de ritibus Confirmationis docuit. *Poſtquam vero veſtiti fuerint Baptizati, deportantur ante Pontificem ad Confirmandum, quibus dat ſingulis ſtolam candidam, Chriſmalem, & decem ſiliquas, & ſic veſtiuntur: & poſtquam induti fuerint, dat Pontifex ſuper eos orationem, impoſita ſcilicet manu ſuper capita eorum, cum invocatione Spiritus Sancti. Hac finita facit crucem de Chriſmate cum pollice in ſingulorum frontibus, ita dicendo; In nomine Patris, & Filii, & Spiri-*

Spiritus Sancti. Pax tibi. Reſpondeant omnes, & cum Spiritu tuo. Hæc verba ſunt ſalutationis ad novum hominem qui regeneratur. Sane illud præcavendum eſt, ut hoc non negligatur, quia in hoc omne Baptiſmum legitimum Confirmatur.

Stylum Alcuini vertiſſet Baronius, nec immerito, ſi illa Ceremoniarum pompa ad Baptismum non pertineat. *Ad novum hominem qui regeneratur*, inquit Alcuinus. Quid conferunt ad regenerationem ſi a Baptismo diſtrahantur? Aliquid virium corroborandis Regeneratis, ex Latinorum ſententia poſſent incutere; regenerationem operari non poſſent, niſi uſurpato Baptismi officio. Iterum dicam *regeneratur*, non regeneratus eſt, quia inſtrumentum efficiendæ regenerationis, ritus ille frontem ungendi exiſtimatus Alcuino fuit. Nec illa ſilentio ſunt prætereunda *in hoc omne Baptismum legitimum, Confirmatur.* Quibus indicatur unctionem verticis ad Sacramentum Solemnis Baptismi proinde referri, ac calicem ad Euchariſtiam: quo de calice communicantibus propinato, legitur non ſemel in Ordine Rom. *Poſt eos Diaconi Confirmant*; ut habitum partis ad ſociam relatæ, vox illa innuat indicetque.

Sed, nec minimum virium obtinet canon Arauſicanus. *Nullus Miniſtrorum qui Baptizandi recepit officium, ſine Chriſmate uſquam debet progredi, quia inter nos placuit ſemper in Baptiſmate Chriſmari.* Con. Arauſ. 1. c. 2. Quibus de cauſis Chrisma geſtandum a Sacerdotibus qui Baptizandi procurabant provinciam tam arcte præſcribitur? An quia etſi Sacramenta diſtincta, eodem tamen temporis momento de more ſuſcipiebantur? Quid ni quoque ſimiliter & præcipiebatur ne Miniſter ſine Euchariſtia progrederetur? Chrisma deferendum præſcribitur, quia in ſolemnitates Baptismi ingrediebatur, non modo verticis, ſed & frontis, cujus adminiſtrandi facultas Sacerdotibus conceditur canone primo, ut mox probandum. Ni fallar animi Cabaſſutius veris excidit in hunc canonem Commentario. *Addit Amalarius Fortunatus per iſtam manus impoſitionem efformari crucem ſuper fidelibus, eadem faciei parte ubi Pontifex Aronicus in Lamina aurea inſcriptum gerebat Dei nomen. Itaque, uno eodemque contactu in Confirmatione manus imponitur, frons Chriſmate myſtico linitur, & ſignum crucis efformatur.* Cabaſſ. Not. Eccleſ. p. 210. Quæ Viro Docto excidiſſe miror, cum impoſitionem manus, ab actu crucem in fronte efformandi diſerte diſtinxerit:

rit Amalarius. *Et ut per manus impoſitionem & orationem detur Spiritus Sanctus, ſimiliter ab autoritate Apoſtolica ſumptum eſt... dicit Romanus libellus de quo ſæpe commemoravimus. Oratione expleta facit crucem cum pollice, ex Chriſmate.* Non hic obſcura ſunt *crucem* inter & impoſitionem manuum diſtinctionis veſtigia, cum oratio in hiſce Ceremoniis ſit media. Sed & Alcuinus, Amalario pene coætaneus, utramque Ceremoniam & fingendi crucem pollice, & manum imponendi, tam aperte diſcrevit, ut vix fidem inveniat virorum cætera eruditorum præjudicium. *Pontifex dat ſuper Baptizatos orationem, impoſita, ſcilicet, manu ſuper capita eorum; hac finita facit crucem de Chriſmate cum pollice.* An diſciplinam Confirmationis ab Amalario diverſam Alcuinus colebat?

Amal. De Off. Eccl. l. 1. c. 27.

Baronius magna pompa Prudentium in Confirmationem citavit teſtem, ſed perverſa prudentia. Teſtimonium elevabit Doctiſſimi Caſſandri Paraphraſis.

Cultor Dei memento
Te fontis & Lavacri
Rorem ſubiiſſe Sanctum:
Et Chriſmate innovatum.

Caſſand. Hymni Eccl. p. 218.

Antiquitus conſuetudo fuit, ut Solemni Baptiſmatis celebratione, quæ de nocte in Paſchæ Vigiliis peragebatur, Baptizati mox a Presbytero in vertice, deinde ab Epiſcopo in fronte, ſacrato Chriſmate conſignarentur, ac tandem corpore & ſanguine Domini Confirmarentur. Itaque unctio Chriſmatis Baptiſmo, haud aliter fere atque Calix ſanguinis Domini, corporis Dominici Sacramento, conjungebatur. Ita enim Sacramenta numerant Gregorius, Iſidorus, Rabanus. Sunt autem Sacramenta Baptiſmum & Chriſma, corpus & ſanguis: & quemadmodum Baptizati Chriſmate ab Epiſcopo Confirmari, ita quoque qui corpus Domini acceperunt ab Epiſcopo, vel Diacono, Calice ſanguinis Domini Confirmari dicebantur... Tametſi autem Chriſma Baptiſmo, item ut ſanguinis Sacramentum Sacramento corporis jungebatur; id tamen diſcriminis erat, quod Confirmatio ſanguinis in ſolemni & publica Euchariſtia adminiſtratione, ſtatim & ſemper Confirmationem corporis conſequebatur. At Confirmatio Chriſmatis quæ per Epiſcopum fit, quamvis auctarium quoddam

ſacri

Digitized by Google

ſacri Baptiſmatis ſit habita, non tamen ſtatim & ſemper Communicationem corporis conſequebatur. Quæ Viri Docti etiam atque etiam ſunt obſervanda.

Caſtiganda hic ſunt cum error, tum incuria Baronii, qui Chriſtophorſonianæ Euſebii Verſioni fidens, Confirmationem extundit ex loco a Confirmatione alieno. *Clemens Alex.* inquit, *agens de Adoleſcente qui a Joanne Evangeliſta ad Chriſtum converſus eſt, hæc in eandem ſententiam: Ad extremum, Baptiſmi Sacramento illuminavit, poſtea vero ubi ſigillo Domini (id eſt Sacramento Confirmationis) obſignaſſet.* n. 14. Quem errorem non mea, ſed Clariſſimi Valeſii cenſura vexabit. Τὴν σφραγῖδα τοῦ Κυρίου. *Veteres Chriſtiani ita Baptiſmum vocabant, ut, præter cæteros, docet Gregorius Nazianzenus in Oratione* 40. Valeſ. Annot. in Euſeb. p. 45. *ubi Baptiſmum diverſis nominibus a Chriſtianis* vocari obſervat. Δῶρον καλοῦμεν, χάρισμα, βάπτισμα, χρίσμα, φώτισμα, ἀφθαρσίας ἔνδυμα, λουτρὸν παλιγγενεσίας, σφραγῖδα, πᾶν ὅ τι τίμιον. *Cauſam vero cur Baptiſmum vocet σφραγῖδα idem Gregorius ſubjungit; quod, ſcilicet, Baptiſmus ſit conſervatio & nota dominii. Male ergo Chriſtophorſonus, hunc Euſebii noſtri locum de Sacramento Confirmationis interpretatus eſt. Atqui Græca id non ſonant.* Sed & proprium in errorem Cardinalis delapſus eſt, non a Joanne Evangeliſta adoleſcens ad fidem perductus eſſe perhibetur. Hæc ex Clemente Euſebius. *Joannes ad extremum viſo Juvene quodam, ſtatura corporis egregio, vultu non invenuſto,* Euſeb. Hiſt. l. 3. c. 23. *& ferventi indole prædito, converſus ad eum quem ordinarat Epiſcopum: Hunc, inquit, coram univerſa Eccleſia, & ſub teſtimonio Chriſti ſtudioſe tibi commendo... Presbyter vero Adoleſcentem ſibi traditum, in domum ſuam ſuſcipiens educavit.*

Cæterum, & ſibi, & Lectoribus illudit illuſtriſſimus Purpuratus, qui in prima Antiquitate Confirmationem poſuit ſuam quæ ab illa Veterum maxime disjuncta eſt. Mitto quod Græcæ, Æthiopicæ, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ, Romana ætate grandiores, Chriſma cunctis corporis ſenſibus applicent, non uni fronti. Obſervari prætereà poſſunt aliæ novitates ab antiquis Latinorum moribus non minimum diſſidentes. Arcto nodo, cum facultas aderat, Chriſma Baptiſmusque copulabantur; quod Alcuinus memoria complexus eſt. *Ut autem ſurrexit a fonte Baptizatus, faciat Presbyter ſignum crucis... poſtea veſtiatur infans veſtimentis ſuis. Si vero Epiſcopus adeſt, ſtatim Confirmari eum*

 oportet

oportet chriſmate, & poſtea communicare. Inter utriusque Myſterii celebrationem interponi dies ſeptem Durandus voluit. *Baptizatus Confirmari non poteſt, niſi demum poſt ſeptem dies poſt Baptiſmum, propter dona Spiritus quæ recipit in Baptiſmo, nam pro ſingulis donis, decet dies ſingulos celebrare.* Nunc vero multi implentur anni inter utrumque ritum uſurpatum, quod magis a Maldonato probatur. *Quando autem Confirmari debeant Baptizati, ea in re laudabilior conſuetudo eſt Eccleſiæ hodiernæ quam veteris. Nam in Eccleſia veteri ſtatim poſt Baptiſmum Confirmatio & Euchariſtia dabatur etiam infantibus: nunc autem merito expectatur illud tempus, quo tempore poſſint Baptizati confiteri fidem ſuam.* Vetus inter novumque Chriſma aliquid eſt & diſcriminis. Abſente Epiſcopo, *corpore & ſanguine Dominico omne præcedens Sacramentum in Baptizato Confirmabatur*: quia, judice Rabano, *hac ideo accipere debet, ut Deum habere mereatur in ſe habitatorem.* Alia nunc ratione Latini ſuos mores condidere, ſequitur Confirmationem Euchariſtia. Hoc inter veteris novæque Confirmationis formam etiam intereſt, quod olim, finita oratione, Pontifex faciebat crucem de Chriſmate, inter dicendum: *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Pax tibi: quæ novi hominis regenerati ſalutatio eſt.* At Florentino edicente Concilio, forma conſecrationis eſt; *Signo te ſigno crucis, & confirmo te Chriſmate ſalutis; in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Denique, novum ab Auguſtino ſuppeditatur diſcrimen. Confirmationem ſine ejus injuria repeti non poſſe Latini ſciſcunt. Alia Auguſtino ſententia fuit l. 3. contra Donat. c. 16. *Manuum impoſitio non ſicut Baptiſmus repeti non poteſt.* Illud etiam ex Maldonato notabile. *An Confirmatio data ab Epiſcopis hæreticis repeti deberet in Eccleſia Catholica, non ita fuit certum: imo exiſtimo in tota Vet. Eccleſia fuiſſe repetitam, quia non exiſtimabatur eſſe vera Confirmatio: nunc vero Eccleſia ſentit non magis eſſe repetendam Confirmationem hæreticorum quam Baptiſmum.* Glorientur nunc nominibus Veterum Annales, cum Patribus Ceremonias, Autoritatemque Eccleſia Romana aperte ſic abrogarit.

Maldon. de Confir. p. 197. q. 2.

Raban. de Inſt. Cler. l. 1. c. 2.

Mald. de Confir. q. 2.

ANNO

ANNO XXXV. NUM. XIII.

An Confirmatio, manusve impoſitio ſolis conceſſa Epiſcopis? Uſus Antiquæ Eccleſiæ varius, quo demonſtratur Confirmationis diſciplinam non manaſſe ab Apoſtolis. Conſuetudo Eccleſiæ Rom. ſolis Epiſcopis Confirmandi contribuens Autoritatem. Argumenta ex Innocentio, Gregorio Magno, Amalario, Rabano: quorum ſententiæ Theologi inſignes Latinæ Scholæ adhæſere. Aliarum Eccleſiarum ritus diverſus. Pugnæ Latinorum de Miniſtro Confirmationis. Ante Sylveſtrum jus diſpenſandi & conficiendi Chriſmatis, Presbyterorum in Eccleſia Rom. fuit. De inſigni Gregorii ad Januarium Calaritanum Epiſtola. Corruptam fuiſſe oſtenditur, ac reſtituitur. Conceſſam eſſe Presbyteris manuum impoſitionem, contra Baronium, Clariſſimumque Ceſtrienſem probatur ex Clem. Alex. Eliberitana Synodo, Ambroſiaſtro, liturgia Æthiopum. Qua de cauſa in jus præſulum conceſſit Confirmatio? Manus impoſitionem ad Presbyteros etiam pertinere, Cypriani ſententia fuit, & argumentis declaratur.

A condita urbe Maſſilia, gladius erat ibi quo noxii jugulabantur, rubigine quidem exeſus, & vix ſufficiens miniſterio, ſed index in minimis quoque rebus omnia Antiquæ conſuetudinis monumenta ſervanda. Urbis Maſſiliæ premere veſtigia Latinos facile credimus. Antiquorum enim monumentorum abrogato uſu, nomen retinuere. Nulla nunc apud Romanos viget in Confirmatione manuum impoſitio. Quid igitur ſibi volunt illa Cardinalis; *ſicut olim tantum Apoſtolis, ſic ſolum Epiſcopis conceſſa eſt?* Atqui Baroni manus impoſitio funditus periit, & ex tua Confirmatione deleta eſt. Nec applicatio pollicis, aut impoſitio manus cenſeri debet; aut ſi eſſe conce-

datur, differt plurimum ab Apoſtolica. Verum faciles largiamur hodiernam Confirmationem ab Antiqua non diſcrepare. Quæſtionis eſt an Confirmatio ſit inter privilegia Epiſcopalia quæ cum Presbyteris communicari non poſſint? Bellum fatale hic in Regno Latinorum verſatur, quæ certamina non minimum conferunt ad veritatis victoriam. Nec enim lege Apoſtolica de adminiſtranda Confirmatione mandari potuit, quin etiam de Miniſtro præſcriberetur; ut ſi de Diſpenſatore hujuſce ritus multa varient Eccleſiæ, hinc non fallax ducatur argumentum ab Apoſtolis non manaſſe Confirmationis diſciplinam, quam certam fixamque Poſteris tradidiſſent. Atqui de Miniſtro Confirmationis nec Eccleſiarum una praxis fuit, nec Theologorum Rom. unus ſenſus eſt.

Olim in uſu Eccleſiæ Romanæ fuit, ut ſolus Epiſcopus Confirmationis Diſpenſatorem ageret, & patet ex Innocentii reſcripto ad Decentium, Ep. 1. a. 3. *De conſignandis vero infantibus manifeſtum eſt, non ab alio quam ab Epiſcopo fieri licere. Nam Presbyteri, licet ſint Sacerdotes, Pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem Pontificibus ſolis deberi ut vel conſignent, vel Paracletum Spiritum tradant, non ſolum conſuetudo demonſtrat, verum & illa lectio Apoſtolorum quæ aſſerit Petrum & Joannem eſſe directos qui jam Baptizatis traderent Spiritum Sanctum. Nam de Presbyteris, ſeu extra Epiſcopum, ſeu præſente Epiſcopo Baptizant, Chriſmate Baptizatos ungere licet, ſed quod ab Epiſcopo fuerit conſecratum; non tamen frontem ex eodem oleo ſignare; quod ſolis debetur Epiſcopis cum tradunt Spiritum Sanctum.* In eandem ſententiam deſcendit & Amalarius. *Notandum autem quod Philippus, qui Samariæ Evangelizabat, unus de ſeptem fuerit. Si enim Apoſtolus eſſet ipſe, utique manum imponere potuiſſet, ut acciperent Spiritum Sanctum: hoc enim ſolis Pontificibus debetur.* Unus & ſenſus eſt Rabani. *Sicut*, inquit, *poteſtas & privilegium apud ſolum Epiſcopum conſtat, quod ſacrum Chriſma ipſe conficiat, & Baptizatum per manus impoſitionem, cum ipſo Chriſmate conſignet.*

Amal. de Eccl. Offic. l. 1. c. 27.

Raban. de Inſt. Cler. l. 2. c. 8.

Ad hanc diſciplinam adhæſere complures Scholaſtici, docente Maldonato, de Confirmatione 2. Quæſt. *Secunda ſententia fuit multorum Scholaſticorum, qui putarunt ita Epiſcopum eſſe miniſtrum Confirmationis; ut Presbyter neque ex officio, neque ex commiſſa poteſtate poſſit Confirmare: & ſi Confirmet, non eſſe Sacramentum; quorum argumenta ſunt,*

quod

quod Epiſcopus aut ſolus jure divino eſt miniſter, aut non ſolus, ſed etiam Presbyter eſt miniſter. Si ſolus Epiſcopus jure divino miniſter eſt, nemo alius poteſt ex commiſſione eſſe miniſter: nam jus divinum non poteſt abrogari jure humano. Si Presbyter etiam jure divino eſt miniſter, ſed tamen jure humano prohibetur ne confirmet, ſequeretur Presbyterum, qui tentaret Confirmare, dare verum Sacramentum, etiamſi peccaret, quemadmodum Laïcus qui Baptizat coram Presbytero. At Auguſtinus inquit peccat, ſed Baptizat. Secundo quod ipſe Epiſcopus neceſſe eſt habeat autoritatem Confirmandi, vel ratione ordinationis, vel ratione jurisdictionis. Si ratione ordinationis habet, non poteſt autoritas Confirmandi committi Presbytero. Nam quæ ordinationis propria ſunt, non committuntur: ſicut poteſtas conſecrandi non poteſt committi alteri. Si ratione jurisdictionis, ſequitur poſſe committi autoritatem Confirmandi etiam in alium, quemadmodum autoritas excommunicandi committi poteſt. Præterea, quia tam proprium Epiſcopo fuit ſemper Confirmare quam Ordinare: poteſtas autem Ordinandi non poteſt committi Presbytero; ergo nec poteſtas Confirmandi. Hæc eadem opinio imbuit mentem Eſtii, nobilis Latinorum Theologi, qui ſuis rationibus, eam doctrina inſignibus Gallis compluribus, & Epiſcopis & Abbatibus inſevit, ut conſtat ex certaminibus Joannis Vergerii Hauranii Sancti Cygirrani in Biturigibus Abbatis, ſub Aurelii Victoris nomine latentis, cum eruditiſſimo Sirmondo.

Contra vero, *multi Theologi*, ait Bellarminus, & *omnes Canoniſtæ contrarium docent, & quidem longe verius eſt quod iſti poſteriores affirmant... Gregorius l. 4. Ep. 36. apertiſſime permittit Presbyteris Sardiniæ ut in abſentia Epiſcoporum Confirment... Denique, Concilium Tridentinum de Confirmatione, ideo ait ordinarium miniſtrum eſſe Epiſcopum, ut indicaret poſſe extraordinaria poteſtate idem fieri etiam a Presbytero. Ex quo apparet error Chemnitii qui in ſuo Examine, parte ſecunda, dicit, Concilium definiviſſe contra Thomam & alios quosdam Doctores, imo & contra ipſum Gregorium, ſolum Epiſcopum eſſe miniſtrum Confirmationis.* Sic per mutua vulnera cadunt Latini hoc in Civili bello ad quod conſurgunt. Vim ſane demonſtrationis ex diſciplina Romana obtinet graviſſimum illud Eſtii argumentum. *Poteſtas enim Confirmandi, aut competit Epiſcopo ratione Sacerdotalis conſecrationis, aut ratione Epiſcopalis, quorum prius dici non poſſe videtur; nam ita omnibus ſacerdotibus communis eſſet hæc poteſtas, ſicut poteſtas conſecrandi corpus & ſanguinem... Quod ſi vero ratione con-* Eſt. in Sent. l. 4. diſt. 7. a. 21.

ſecrationis Epiſcopalis competit, non poterit igitur qui eam conſecrationem non habet, ulla ſuperioris commiſſione Characterem Confirmationis imprimere, quomodo nec Diaconus poteſt ex commiſſione conſecrare corpus Domini. Ex altera parte Eſtiani obruuntur exemplis, & autoritate Conciliorum tanquam fluctu. *Legitur tamen aliquando per Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem* (verba ſunt Florentinorum Patrum) *ex rationabili & urgente admodum cauſa, ſimplicem Sacerdotem, Chriſmate per Epiſcopum confecto, hoc adminiſtraſſe Confirmationis Sacramentum.* Quæ aperte oſtendunt, declarantque huic Traditioni Florentinos adjunxiſſe fidem. An Sanctiſſimis decretis ſuis fabulam inſeviſſent? Aut cui bono ille verborum apparatus, *ex rationabili, & urgente admodum cauſa*, ſi nulla de cauſa Presbytero Confirmationis adminiſtrandæ provinciam committi poſſe perſuaſum habuiſſent? Quamobrem Synodus Tridentina edixiſſet, Epiſcopum *ordinarium eſſe Confirmationis miniſtrum*, ni extraordinariam communicandi hujuſce Sacramenti poteſtatem adjungi Presbytero poſſe exiſtimaſſet?

Non ea mens eſt animo tanta dirimere certamina. Hinc ſolum colligimus, nec Confirmationis diſciplinam eſſe ab Apoſtolis promulgatam, de cujus diſpenſatore nondum conſtat; nec eandem ubique terrarum viguiſſe conſuetudinem. Luce clarius eſt cum ex Innocentio, tum ex Gregorio, id moris eſſe Romanæ Eccleſiæ, ut ſolis Epiſcopis frontem Chriſmate ſignandi facultas adjungeretur. *Pervenit ad nos* (verba ſunt Gregorii ad Januarium Epiſcopum Calaritanum) *quoſdam ſcandalizatos fuiſſe quod Presbyteros Chriſmate tangere in fronte eos qui baptizandi ſunt, prohibuimus. Et nos quidem ſecundum uſum veterem Eccleſia noſtra fecimus. Sed ſi omnino hac de re contriſtantur aliqui ubi Epiſcopi deſunt, ut Presbyteri etiam in frontibus Baptizandos Chriſmate tangere debeant, concedimus.* Quid clarius? Secundum *uſum veterem Eccleſia noſtra fecimus*, hoc eſt, Romanæ. Alias vero Eccleſias alium tenuiſſe morem apparet ex ſcandalo cui cauſam dederat Gregorii prohibitio, tentantis illas ad Romanæ Eccleſiæ, de Confirmatione adminiſtranda, diſciplinam deducere. An vero mos ille ſemper in Eccleſia Romana obtinuerit, ut ſoli Epiſcopi Chriſmate frontem conſignarent, non immerito in dubitationem adducitur ex inſigni Pontificalis in vita Sylveſtri loco. *Conſtituit ut Presbyter Arianum reſipiſcentem non ſuſciperet, niſi Epiſcopus loci deſignaret eum.*

Greg. l. 3. Epiſt. Ep. 26.

eum. Conſtituit & Chriſma ab Epiſcopo confici, & privilegium Epiſcopis contulit ut Baptizatum conſignent, propter hæreticam ſuaſionem. Hic & hoc conſtituit, ut liniat Presbyter Chriſmate levatum de aqua, propter occaſionem tranſitus mortis. Si conſtituit Sylveſter Chriſma ab *Epiſcopo confici*; aut nullus erat in Eccleſia Rom. Chriſmatis uſus ante Sylveſtrum, aut a ſolo Epiſcopo Chriſma non conficiebatur. Optio hæc Latinorum ſua eſt, utram harumvis conditionem recipiant. Si a ſolo Epiſcopo non conficiebatur, utique nec a ſolo adminiſtrabatur. Quis enim Presbyteros exueret facultate uſurpandi illud ipſum Chriſma quod confecerant? Si conſtituit Sylveſter ut B*aptizatum Presbyter liniat Chriſmate, propter occaſionem tranſitus mortis*; an verticali, an frontis *Chriſmate?* Equidem ſi fides Amalario, *in Geſtis Pontificalibus legitur, Sylveſter Papa inſtituit ut a Presbytero ungeretur Neophytus in cerebro. Ita enim ſcriptum eſt, hic conſtituit ut Baptizatum liniat Presbyter Chriſmate levatum propter occaſionem tranſitus mortis.* Sed hinc apparet & promptum eſt, Amalarium ex ſui ſeculi moribus Antiquos exiſtimaſſe. De cerebro, ne *μῦ* quidem in Geſtis Pontificalibus, & abſurdum eſt atque abſonum, extra modum, ante Sylveſtrum qui, ut vulgo perhibetur, anno 314. ad 335. Cathedram Romanam tenuit, Presbyteros non ſatis habuiſſe autoritatis ad ſufficiendum Baptizatis verticale Chriſma. Quaſi vero Laïcorum & Presbyterorum de Baptiſmo celebrando ſors æqualis fuiſſet, neutriſque ante Sylveſtrum permiſſa fuiſſent Baptiſmi ſolemnia; ſed Presbyteri, non ſecus ac Laïci facultas, in miniſtranda aqua tota verſaretur. Imo omnibus notum eſt atque obvium, adoleſcente ſenſim Epiſcoporum autoritate, levatam fuiſſe Presbyterorum, quibus abdicata ſunt plurima privilegia. Idcirco in dubio ponendum non eſt de *frontis* Chriſmate intelligendum eſſe Sylveſtri decretum. Quod patet & Lege ab eodem promulgata: *Conſtituit etiam clara voce Sylveſter Epiſcopus urbis Romæ, ut nemo Presbyter Chriſma conficeret, dicens quoniam Chriſtus a Chriſmate vocatur.* Quibus innuebat privilegium Sacri unguenti conſecrandi ſummis Sacerdotibus eſſe contribuendum, quod hucuſque Presbyteris commune fuerat.

Amala. de Offic. Eccl. l. 1. c. 27.

Can. 5.

Cæterum, obſervandum eſt non immerito inſignem illum Gregorii ad Calaritanum Epiſcopum locum corruptum videri, quod aperte tuetur Maldonatus. *Ex quo, inquit, ſequitur verba Gregorii in Ep.*

Mald. de Confir. q. 2. p. 137.

26.

26. *fuiſſe corrupta ab aliquo defenſore contrariæ ſententiæ.* Nam *Gratianus de Conſecr. can.* 5. *pervenit*, *citat verba Gregorii*, *ubi legit*, *Baptizatos*, *nunc autem plerique libri legunt*, *Baptizandos.* Addam ex abundanti Thomam Aquinatem 3. p. q. 72. a. 11. *Pervenit ad nos quoſdam ſcandalizatos fuiſſe quod Presbyteros Chriſmate tangere eos qui baptizati ſunt, prohibuimus.* Sane, ratio ipſa oſtendit locum Gregorianum a mala manu fuiſſe interpolatum, cum moris non eſſet Eccleſiæ Romanæ Baptizandos, ſed Baptizatos *in frontibus Chriſmate tangere.* Deinde, quod vetitum a Gregorio fuerat, ad vitandum ſcandalum Presbyteris permittitur. Quid vero prohibitum fuerat? ne Baptizandos ungerent? Minime gentium: ſed ne, quod Epiſcopi in Eccleſia Rom. privilegium fuit, Presbyter Chriſmate frontem Baptizati liniret.

Accedat Arauſicanum Concilium, c. 1. *Hæreticos in mortis diſcrimine poſitos, ſi Catholici eſſe deſiderant, ſi deſit Epiſcopus, a Presbyteris cum Chriſmate & Benedictione conſignari placuit.* Confirmationem his pingi nil clarius. Quid enim eſt Confirmatio, ſi hæc non eſt? Placuit conſignari: quomodo? cum Benedictione & Chriſmate. Quando? ſi deſideretur Epiſcopus; quæ in verticalem Unctionem referri non poſſunt. Denique, huic & diſciplinæ conſentit Græcorum Eccleſia, apud quam fas eſt Presbyteris Chriſma applicare fronti. Imo aſpere invehuntur in Latinos, quod ſuis Presbyteris Chriſmandi abrogarint facultatem, ut in Epiſtola Nicolai proditum memoriæ circa annum 876. *& inſimulare tentant quoniam eoſdem Presbyteros Chriſmate linire Baptizatorum frontes inhibemus.*

Ingrediar nunc ad examinandam ſententiam Clariſſimi Ceſtrienſis Epiſcopi, aliorumque bene multorum, qui *ſoli Epiſcopi impoſitionem manuum reſervatam fuiſſe* exiſtimant cum Baronio. Imponendæ manus expertes facultatis non fuiſſe Presbyteros declarat inſignis ille Clementis Alex. locus, in mulieres alienos capillos ſibi apponentes. Τίνι γὰρ ὁ πρεσβύτερος ἐπιτίθησι χεῖρα; τίνα δὲ εὐλογήσει; *Cui enim manum imponit Presbyter? Cui autem benedicit? Non mulieri quæ ornata eſt, ſed alienis capillis.* Si in aſcitos mulierum ſive Catechumenarum, ſive Baptizatarum capillos Clemens ille ſe intendit adverſarium, nonne conſequens Baptizatis Benedicendis Presbyterorum manus applicatas fuiſſe? Sacerdotalis impoſitionis manuum Eliberitanum Concilium inſolens non fuit,

C. 77.

c. 77. *Si quis Diaconus regens plebem, ſine Epiſcopo, vel Presbytero, aliquos Baptizaverit, Epiſcopus eos per Benedictionem perficere debebit.* Quæ Benedictio manu impoſita peragebatur; additum vero huic ceremoniæ nomen *perfectionis*, quia extremus Solemnis Baptismi actus fuit, & complementum. Ergo ſi Diaconus plebem regens ubi fuit Presbyter, aliquos Baptizabat, ab Epiſcopo perfici Baptizatus non debuit. Ceſſante cauſſa ceſſabat & effectus, quodque Baptismo deerat a Presbytero perficiebatur. Sane, ſi facultatem imponendæ manus propriam eſſe Præſulibus Eliberitani exiſtimaſſent, aliter Canonem ſuum condere debuerunt. *Si quis Presbyter regens plebem, ſine Epiſcopo aliquos Baptizaverit, Epiſcopus eos per Benedictionem perficere debebit.* Sic leges ſuæ ab iis promulgarentur, quibus perſuaſiſſimum eſt nullam ineſſe Presbyteris manus imponendæ poteſtatem. Nec alla ratio idonea afferri poteſt, quamobrem in Eliberitano Canone inſertum eſt *aut Presbytero*, ſi ut Diacono, ſic Presbytero jus nullum perficiendi Baptizatum competat. Adducatur & coram oculis nobilis ille Ambroſiaſtri locus in Eph. 4. *Apud Ægyptum Presbyteri conſignant, ſi non ſit præſens Epiſcopus.* Eadem habet Autor Quæſt. Vet. & Novi Teſtamenti inter opera Auguſtini editus, quæſt. 101. *Nam in Alexandria & per totam Ægyptum, ſi deſit Epiſcopus, conſecrat Presbyter.* Scribe *conſignat* ut apud Ambroſium. Σφραγίζειν proprie eſt *conſignare*; conſignare autem, & manum imponere, idem eſt Patribus. An Apoſtolica inſtituta violavit illuſtris Eccleſia ſuis Epiſcopis longe clarior, quam amplitudine ſua, Regiisque incunabulis? & paſſi fuiſſent Dionyſius, Petrus, Athanaſius, Alexandrini Epiſcopi, Presbyteros ſe Religionis vinculo exolventes, & ruptis omnibus modeſtiæ carceribus, in ſacrum propriumque munus Epiſcoporum invadentes? Et Orbis Eccleſiæ tantum nefas, quo omnia jura perturbabantur, diſſimulaſſent ſilentio? Et Ambroſiaſter, & Autor Quæſtionum apud Auguſtinum nullam novitatis aut corruptionis notam Alexandrinorum Ægyptique diſciplinæ non inuſſiſſent? Quid plura? In ordine Baptiſmi ſecundum uſum Æthiopum quater imponit Sacerdos manum ſuam. 1. *Super capita eorum qui Baptizandi ſunt.* 2. Poſtquam Baptizati ſumpſerunt *corpus Sanctum & ſanguinem venerandum Domini.* Deinde, Diaconus *dat eis lac & mel, & iterum Sacerdos imponit manus ſuas ſuper eos, & dicit: creſcant famuli tui, Domine* Bibl. Patr. t. 6. p. 60.

N mine

mine, ad ſapientiam tuam. Ungit *frontem, dorſum, & oculos eorum in figuram crucis-. & iterum imponit manus.*

Atque hic agitanda Quæſtio eſt quamobrem manuum impoſitio conjuncta tandem ſoli Epiſcorum dignitati, fortuna bonumque fuerit? Poſtquam Epiſcopalis autoritas ſenſim adoleverat, cum nomine *Summi Sacerdotis* collatum eſt privilegium Præſulibus, ut ſine eorum nutu atque permiſſu, ne ipſi Presbyteri quidem ſacra peragerent, quod a Tertulliano aperte proditum memoriæ. *Dandi quidem habet jus Summus Sacerdos qui eſt Epiſcopus: dehinc Presbyteri, & Diaconi; non tamen ſine Epiſcopi autoritate, propter Eccleſiæ honorem: quo ſalvo ſalva pax eſt.* Expertem manus imponendæ facultatis Presbyterum non fuiſſe ex eo ſatis ſuperque conſtat, quod inter Baptismi ſuppellectilia refertur a Septimio ſolemnis illa Ceremonia, c. 9. *Diximus quantum mediocritati noſtræ licuit, de univerſis quæ Baptismi Religionem ſtruunt.* Quænam ſunt illa *univerſa*, niſi *Unctio, manuumque impoſitio*, quas ſuperiori capite fuſa oratione fuerat proſecutus? Sed dignitati debebatur Præſulum, ut ſi adeſſent, ipſi ſacra obirent; ſalvo tamen Presbyterorum jure, vel abſentibus, vel concedentibus Epiſcopis. Rem ut aliquo exemplo confirmemus, autore Chriſto Presbyteri autoritatem reconciliandi Pœnitentes induerunt. Atqui ſciſcit Cartaginenſe 3um. c. 32. *Ut Presbyter inconſulto Epiſcopo, non reconciliet Pœnitentem, & neceſſitate cogente.*

Tert. de Baptis. c. 17.

Sed & voluntatis inclinatione Baptizati magis propendebant ad Epiſcopum, veluti digniorem, recipiendæ manuum impoſitioni. His de cauſis ordinariæ χειροθεσίας diſpenſatores profitemur Epiſcopos; eoque pertinere Epiſtolam 73. Cypriani ad Jubaianum faciles largimur. *Quod deerat, id a Petro & Joanne factum eſt, ut oratione pro eis habita, & manu impoſita, invocaretur & infunderetur ſuper eos Spiritus Sanctus: quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Eccleſia Baptizantur, Præpoſitis Eccleſiæ offerantur, & per noſtram orationem, ac manus impoſitionem Spiritum Sanctum conſequantur, & ſignaculo Dominico conſummentur.* Stylo Cyprianico Præpoſitus Epiſcopum præcipue deſignat. Ep. 10. de Fabiano Papa. Rom. *Quod & vobis eſſet circa Præpoſiti memoriam glorioſum.* Ep. 6. *Eccleſiæ enim gloria Præpoſiti gloria eſt.* Ep. 9. *Quando aliqui de Presbyteris, nec Evangelii, nec loci ſui memores, ſed neque futurum Domini judicium, neque nunc ſibi præpoſitum Epiſcopum* cogi-

cogitantes, quod nunquam omnino ſub Anteceſſoribus factum eſt, cum contumelia & contemptu Præpoſiti, totum ſibi vindicarent. Sed conſtanter negamus & pernegamus his Cypriani excludi Presbyteros a jure manus imponendæ; quod duobus argumentis demonſtramus. Primum ducitur ex Baptiſmo, quem totum communicare Sacerdotibus in integro fuit. Jam vero pars erat Baptiſmi manuum impoſitio. Hinc in Concilio Cartag. Nemeſianus a Thunubis. *Male ergo ſibi quidam interpretantur, ut dicant quod per manus impoſitionem Spiritum Sanctum accipiant, & ſic recipiantur; cum manifeſtum ſit utroque Sacramento debere eos renaſci in Eccleſia Catholica.* Nimirum, Cypriano duobus actibus perficitur Regenerationis myſterium, aqua, & manus impoſitione. *Porro autem,* inquit, *non per manus impoſitionem quis naſcitur, quando accipit Spiritum Sanctum, ſed in Baptiſmo, ut Spiritum jam natus accipiat, ſicut in primo homine Adam factum eſt. Ante enim Deus plasmavit, & tunc inſuflavit in faciem ejus flatum vitæ.* Aqua delineat Chriſtianum, manus impoſita abſolvit: illa corpus fingitur, hac infunditur anima novo homini perficiendo. Secundum argumentum ex Cypriano, pro jure Presbyterorum de imponenda Baptizatis manu, petitur ex χειροθεσία Reconciliatoria, quæ ad officium pertinebat Epiſcopi. Ep. 9. *Nondum manu eis ab Epiſcopo & Clero impoſita.* Ep. 10. *Ante manum ab Epiſcopo & Clero in pœnitentiam impoſitam,* An majus impoſitionis *Confirmatoriæ* quam *Reconciliatoriæ* myſterium? Fingemusne animo & cogitatione, neceſſitate urgente; Diacono permiſſam eſſe *Reconciliatoriam* impoſitionis manum, *Confirmatoriam* Presbytero non eſſe permiſſam? Ut orationem contraham, quod principio rerum ſoli Epiſcopatus honori delatum fuerat, creſcente tandem autoritate, in jus poteſtatemque Præſulum conceſſit, cum Presbyteris nulla via communicandum. Exemplo ſit Virginum conſecratio, quæ olim inter privilegia Presbyteri numerabatur. *Ut Presbyter, inconſulto Epiſcopo, Virgines non conſecret.* Id juris tandem ad ſolam Pontificum autoritatem raptum, teſte Hiſpal. Synodo 1. c. 7. *Quamvis cum Epiſcopis plurima Presbyteris myſteriorum communis ſit diſpenſatio, quædam tamen autoritate veteris legis; quædam novellis & Eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita noverint; ſicut Presbyterorum, & Diaconorum, ac Virginum conſecratio, conſtitutio altarium, Benedictio, vel Unctio; ſiquidem nec liceat eis benedicere Eccleſiam, vel altaria conſecrare, nec per impoſitiones*

Conc. 3. Cartag. c. 6.

Cyp. Ep. 74. ad Pompe.

nes manus fidelibus Baptizandis, vel converſis ex hæreſi Spiritum Sanctum tradere; nec Chriſma conficere, nec Chriſmate Baptizatorum frontem ſignare, ſed nec publice quidem in Miſſa quemquam Pœnitentem reconciliare. Vere atque candide removent & prætermittunt autoritatem Apoſtolicam e ſua diſciplina, ſolis, quippe, Eccleſiaſticis regulis, non adeo antiquis, illa Præſulum privilegia nitebantur.

ANNO XXXV. NUM. XVII.

De Confirmationis efficacia. Quam Chriſmati ſuo vim Baronius contribuit, ad Solemnem Baptiſmum pertinere, teſtimoniis Nazianzeni, & Damaſceni probatur. De Charactere, altero Confirmationis effectu. Inventum eſſe cum ratione & Antiquitate pugnans, breviter demonſtratur. Incognitus Character Rabano, Amalario, Straboni, Lombardo; dubius Scoto. Confirmationem non fuiſſe Sacramentum Antiquis oſtenditur, cum Novatianis Chriſma rejicientibus, tum inſigni Bedæ loco. Æthiopes, Neſtorianique Sacramenti Confirmationis inſolentes.

Coronidis loco de virtute Confirmationis ab illuſtriſſimo Purpurato nonnihil additum; deinde, quaſi ex *Novatoribus* triumphum egiſſet, ex Auguſtini axiomate, *quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conſiliis inſtitutum, ſed ſemper retentum eſt, nonniſi autoritate Apoſtolica traditum rectiſſime creditur*: colligit, *tam in Orientali quam in Occidentali Eccleſia ſemper viguiſſe* Confirmationis Sacramentum. Atqui Baroni, quam tuo Sacramento contribuis efficaciam, tota Baptiſmi eſt, cujus Confirmatio portionem exercet. Ad alia feſtinanti ſufficiant Nazianzeni, Damaſcenique teſtimonia. Ille Orat. 40. Ἐαν σοι προσβαλῃ μετὰ τὸ βάπτισμα ὁ τοῦ φωτὸς διώκτης καὶ πειραστὴς—ἔχεις ᾧ νικήσεις: μὴ φοβηθῇς τὸν ἀγῶνα, πρόβαλε τὸ ὕδωρ, πρόβαλε τὸ Πνεῦμα ἐν ᾧ πάντα τὰ βελὴ τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβεσθήσεται. *Si te luminis Perſecutor, & Tentator poſt Baptiſmum adortus fuerit, habes quo eum ſuperes: ne certamen reformides, aquam oppone,*

pone, Spiritum oppone, in quo ignita omnia illius pravi tela extinguntur. Hic Orthodoxæ fidei lib. 4. p. 297. Νῦν μὲν οὖν διὰ τοῦ βαπτίσματος τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου πνεύματος λαμβάνομεν, καὶ ἀρχὴ ἑτέρου βίου γίνεται ἡμῖν ἡ παλιγγενεσία, καὶ σφραγὶς, καὶ φυλακτήριον, καὶ φωτισμός. *Nunc igitur per Baptiſma, primitias Spiritus Sancti accipimus, & initium alterius vitæ fit in nobis, id eſt, primitiæ regenerationis, & ſignaculum, & tutela, & illuminatio, & ſanctificatio.* Annon effectus Baptiſma obtinet, quos adjungunt Confirmationi ſuæ?

Ad novum quidem effectum vires dant Sacramento Chriſmatis, Characterem, ſcilicet, quem, ne eſſet ludibrio, Anathematum cinxere præſidio Tridentini Patres, Seſſ. 7. c. 9. *Si quis dixerit in tribus Sacramentis, Baptiſmo, ſcilicet, Confirmatione, & Ordine, non imprimi Characterem in anima, hoc eſt, ſignum ſpirituale & indelebile, unde ea iterari non poſſint, Anathema ſit.* Hæc Characterum myſteria, quæ eſt ingenii mei tenuitas, me non capere aperte profiteor. Nec mihi videre videor ſive in Natura rerum, ſive in Scriptura, illam *ſigni ſpiritualis, & indelebilis* notionem, quam animis conſignare conantur. Signum, quippe, definiente Auguſtino l. 2. de Doctr. Chr. c. 1. *Res eſt ſenſilis, quæ præter ſpeciem quam ſenſibus ingerit, aliud etiam ſimul in cogitationem venire facit.* Quæ definitio an ſuo ſigno quod imaginantur in mente, accommodari poſſit valde dubito? Nec magis capio quid rei ſignificatæ ſit illi ſigno parte alia reſpondentis? Quo magis miror Scholaſticos ſanctiſſima illa profundiſſimaque Myſteria audacter ingredientes, atque tot diverſos Characteres ſuis diſcriminibus diſcernentes. Exemplo ſit Eſtius, Scholæ Romanæ primipilus. *Nonnihil difficultatis habet quæſtio quæ moveri ſolet de diſcrimine Characteris hujus Sacramenti a Charactere Baptiſmi; utrum, videlicet, hic ab illo differat in genere ſigni, an vero ſecundum rationem perfecti & imperfecti.* (Eſt. l. 4. d. 7. a. 16.) Unum certe & certo ſcio, nullum ex Antiquitate Characteri comparari poſſe præſidium. Fons & principium hujuſce fidei Innocentius 3[us]. eſſe non immerito creditur. Inclinata jam Eccleſia, de Confirmatione accurate tractatum eſt ab Alcuino, Amalario, Rabano, Strabone, Lombardo, quos apud de Charactere ne verbum quidem. Ut orationem contraham ſolum exſcribam Rabanum. *Signatur Baptizatus cum Chriſmate per ſacerdotem in capitis ſummitate, per Pontificem vero in fronte, ut priori unctione ſignificetur Spiritus* (Raban. lib. 1 de Inſt. Cler. c. 30.)

 San-

Sancti ſuper ipſum deſcenſio, ad habitationem Deo conſecrandam: in ſecunda quoque, ut ejuſdem Spiritus Sancti ſeptiformis gratia cum omni plenitudine ſanctitatis, & ſcientiæ, & virtutis venire in hominem declaretur. Dum enim ipſe Spiritus, poſt mundata & benedicta corpora, atque animas, libens a Patre deſcendit, ut vas ſuum ſua viſitatione ſanctificaret, & illuſtraret; & nunc in hominem ad hoc venit, ut ſignaculum fidei quod in fronte ſuſcepit, faciat eum donis Cæleſtibus repletum, & ſua gratia confecta, tum intrepide & audacter coram Regibus & Poteſtatibus hujus ſeculi portare, ac nomen Chriſti libera voce prædicare. In hac fuſa efficaciæ Confirmationis deſcriptione omiſiſſet-ne Characterem Rabanus, ſi notus ipſe fuit? Quis e Scholaſticorum grege in materiam Confirmationis ingrediens, ſignum illud indelebile Tridentinorum ſilentio præteriit? itaque Characteri manu favente antiqua Traditio non plaudit, unde Scotus, teſte Soto, *tenuiſſimam opinionem oſtendit ſe habere de Charactere: contendit enim probare Characterem neque ex Sacris literis, neque ex Sanctorum Patrum Teſtimoniis, neque per rationem colligi poſſe.* In obſervatione ponendum Thom. Waldenſem autoritatem adhibuiſſe Hieronymi probandæ de Charactere Traditioni perpetuæ. *Citat,* inquit Vaſques t. 6. queſt. 63. a. 6. *Citat ex Hieronymo in libro interpretationis triformis hæc verba: Character ferrum coloratum quo notæ pecudibus inuruntur. Character Græce forma dicitur: quæ in Hieronymo invenire non potui, neque video unde hac differentia inter Characterem & Characterem Valdenſis colligere potuit; ſi quidem vox hæc Græca eſt, Græce autem hæc ſolum eſt vox Character.* Quid his artibus non probabitur? Sapienter fecit Baronius qui *virtuti Sacramenti* Confirmationis Characterem non adjunxit, quem patribus incognitum eſſe noverat.

Porro, in loco numeroque Sacramentorum ab omnibus ubique terrarum Eccleſiis Confirmationem non haberi, teſtificantur antiqui, novique Scriptores. De Novatianis a Theodoreto memoriæ proditum. *Iis qui ab ipſis tinguntur ſacrum Chriſma non præbent, quocirca eos etiam qui ab hac hæreſi corpori Eccleſiæ conjunguntur, benedicti Patres ungi juſſerunt.* Itaque, ſi Chriſma germanum Sacramentum a Solemni Baptiſmo disjunctum conſtituit, graviſſime accuſari a Patribus Novatiani debuere, quod de Sacramentorum a Chriſto inſtitutorum numero detraherent Confirmationem; jam vero a Novatianis vio-

Theod. l. 3. Hær. Fab.

Digitized by Google

violatum legitimum Sacramentorum Eccleſiæ numerum atque imminutum fuiſſe, Patrum nulli queſti ſunt. Et incredibile eſt Fabianum, Sanctum Pontificem in ordinem Presbyterorum allegiſſe Novatianum, Confirmationis expertem, ſi naturam veri Sacramenti induiſſe jam credebatur. Octavo ſeculo floruit Venerabilis Beda, quem Confirmationem e Sacramentorum numero exemiſſe apparet, & promptum eſt ex inſigni loco. *Sciendum autem,* inquit, *quod illa unctio quæ per manuum impoſitionem ab Epiſcopis, quaſi alia a duabus prædictis, & vulgo Confirmatio dicitur, eadem eſt cum ſecunda; propter arrogantiam tamen non conceſſa eſt ſingulis Sacerdotibus, ſicut & multa alia.* Jam vero ſecunda unctio quæ Presbyteralis eſt, nec pro Sacramento habetur, nec a Baptiſmo, cujus portio eſt, disjungitur. Æthiopica Eccleſia non ignobilis Chriſti Regni pars eſt: At, teſte Zaga Zabo apud Damianum a Goes, illa reſpuit Confirmationis Sacramentum. *Præterea*, inquit, *ſciendum apud nos Confirmationem & Chriſma, ſive extremam olei Unctionem pro Sacramento non haberi, nec in uſu eſſe, ut video hic ex Romana Eccleſia conſuetudine fieri.* Cui conſentiunt Alvares aliique qui de rebus Æthiopicis condidere lucubrationes. Non minimam Orientis partem occupant Neſtorii filii, quos a Sacramento Confirmationis abhorrere conſtat publicis monumentis. Legantur Doctiſſimi Angli Breereword, & Ephraim Pagit: nos ad alia properamus. Beda in Pſal. 26.

ANNO XXXV. NUM. XX.

De Simone Mago. Vix a Joſephi Simone ille Lucæ diverſus. An pro Summo Deo Simon adorari voluerit. Hæc Antiquorum Traditio ad examen revocatur. De Simone multa patrum ἀσύστατα. Pugna Auguſtini cum Epiphanio. De Summa Divinitate non potuiſſe ſe jactare apud Judæos, vel Samaritanos, quibus expectatus Meſſias, homo divinus quidem erat, non Jehova. Nec potuiſſe imagines a Simone, vel Judæo, vel Samaritano ad cultum proponi ſine ſcandalo. Alia argumenta in Summam Simonis Divinitatem ex Tertulliano,

liano, Epiphanio, Theodoreto, licet ad Vulgi opinionem abeuntibus. Fons antiquæ, de uſurpata a Simone Numinis Majeſtate, Traditionis aperitur.

FAtale portentum prodigiumque generis humani Simon Magus flebili Eccleſiæ damno exortus eſt. Tanta tamque incredibilis eſt Impoſtoris perverſitas, ut a veritate laboret. Non ignotus Joſepho Simon Magus; quem ab illo cujus Lucas commemorationem non dimiſit, diverſum vix credam. Διαλύονται δὲ τῇ Δρουσίλλῃ πρὸς Ἄζιζον οἱ γάμοι μετ᾽ οὐ πολὺν χρόνον τοιαύτης ἐμπεσούσης αἰτίας. καθ᾽ ὃν καιρὸν τῆς Ἰουδαίας ἐπετρόπευσε Φῆλιξ θεασάμενος ταύτην καὶ γὰρ ἦν κάλλει πασῶν διαφέρουσα λαμβάνει τῆς γυναικὸς ἐπιθυμίαν καὶ Σίμωνα ὀνόματι τῶν ἑαυτοῦ φίλον Ἰουδαῖον Κύπριον τὸ γένος μάγον εἶναι σκηπτόμενον, πέμπων πρὸς αὐτὴν ἔπειθε τὸν ἄνδρα καταλιποῦσαν αὐτῷ γήμασθαι. *Druſilla Azizique connubium diſſolutum eſt cauſa ejuſmodi.* Gelenius ſenſum Joſephi non aſſecutus eſt, *Druſilla autem non multo poſt dimiſſa ab Azizo.* Non dimiſſa eſt inquam, ſed calcata patria Religione, lubenter maritum deſeruit. *Felix autem cum eſſet Judææ Procurator, viſa hac fœminarum omnium pulcherrima, amore ejus captus, Simonem amicum, genere Cyprium Judæum, pro Mago ſe gerentem, ad eam miſit, qui mulierem ſollicitaret ut, relicto priore marito, ipſi nuberet.* Conſentiunt omnia, ars, nomen, tempus, locus, nec facile quidem in animum poſſum inducere infamem illum impoſtorem, plauſum Samaritanorum præſtigiis petentem, accurato Hiſtorico fuiſſe incognitum. Addubitandi ſola ratio eſt, quod in Patria aliquid reperitur diſcriminis. Joſephi Simon, Cyprius; Lucæ Simon, ex vico Samaritano, Gitton nomine, ortus eſſe perhibetur. Verum in Scriptura de Patria Simonis ne verbum quidem. Juſtinus eſt qui Simonianorum natalium locum pervulgavit, ediditque. Cæterum, in Hiſtoria non pauca peccaſſe, ſatis ſuperque notum; teſte portentoſo, & ſupra fidem omnem, errore de τῆς Lxx. Verſione. *Ptolomæus, Rex Ægypti, petiit ab Herode Rege Judæorum, ut copiam librorum faceret.* Apol. 2. Joſepho autem Doctiſſimus Petavius juſtam laudem concedens: *quoad vero*, inquit, *recentiorum Judæorum tempora ſpectat, certiorem & conſtantiorem habemus Joſepho neminem.* Nec a vero multum abludere Joſephum de Simonis Patria Cypro, Magus Barjeſus documento eſt, quaſi infelix illa Inſula Magiæ eſſet officina. Pla-

Joſeph Ant. l. 20. c. 5. p. 693.

Placuit & Eruditiſſimo Stephano Lemoine hæc ſententia de Cypro, Simonis Magi Patria. Ut vero & magna linguarum peritia, & ingenii abundabat acumine ὁ Μακαρίτης, ſic ex anguſtiis ſe expedit in Prolegom. Var. Sacr. *Licet alicubi dicatur Simon, de quo Act. 8.* Γιττηνὸς, *quaſi Pagus Gitticus illi Patria fuiſſet, hoc nullo modo ſtringit; nam non legendum* Γιττηνὸς, *ſed* Κιττηνὸς, *vel* Κιττιαῖος, *ex urbe Cittium, quæ erat Cypri urbs nobiliſſima, a Kittim.* At hæc, ut ut docte & ſubtiliter ſcripta, rem acu non tetigere. Nec enim illa Autorum emendatio admittenda eſt atque probanda, quæ cum eorum mente fronte adverſa pugnat. Atqui certo certius eſt correctionem a Clariſſimo Viro adhibitam adverſari & repugnare tum Juſtino, cum Epiphanio, quibus Simon Samaritanus audit. Juſtinus Apol. pro Chriſtianis: *Simon quidam Samaritanus in vico cui nomen Githon, eſt natus.* Epiphanius Epiph. Hær. 21. n. 1.
Οὗτος ὁ Σίμων Γόης ἦν, ἀπὸ Γιτθῶν ἢ ὡρμᾶτο τῆς Πόλεως τῆς ἐν τῇ Σαμαρείᾳ, νυνὶ κώμης, ὑπαρχούσης. *Igitur Simon iſte veneficus, Gittis oriundus, olim oppido, nunc vico Samariæ.* Itaque non legendum Κιτιεὺς ſive in Juſtino, ſive in Epiphanio, quia Cittium *Cypri* urbs eſt nobiliſſima, non Samariæ, quæ Patribus Simonis Patria credita eſt. Veroſimilius ergo Juſtinum, qui ſectarium ſe poſteris præbuit, lapſum fuiſſe memoria; vel nominis affinitate urbis Cypriæ & vici Samaritani fuiſſe deceptum.

Per Antiquorum animos illa pervaſit opinio, Simonem in Sanctiſſimam Dei Opt. Max. Majeſtatem involaſſe, tentatis omnibus ut pro ipſo Numine coleretur: quæ Irenæi Traditio eſt, quam Poſteri avide animis imbibere. *Hic a multis, quaſi Deus glorificatus eſt, & docuit ſemet ipſum eſſe qui inter Judæos quidem, quaſi Filius apparuerit;* Iren. l. 1. c. 20.
in Samaria, quaſi Pater deſcenderit; in Reliquis vero gentibus, quaſi Spiritus Sanctus adventarit. Sic alii non pauci Beati Irenæi veſtigiis inhærentes. Inſigni quadam temeritatis ignominia pene notabor, ſi Traditionem adeo conſtantem tentem evertere fide. Audacem tamen facit Irenæi circa Hiſtoriam. nimia credulitas. Si perſuaſum habuit Chriſtum annum quinquageſimum evaſiſſe, nil miri quod famæ, tam ficti tenacique quam nunciæ veri, de Simone faciles aures accomodaverit. Ut ut ſe res habeat, dubiorum aculeos ſcrupuloſve non occultabo. Duo ſunt, meo judicio, quæ de Divinitate uſurpata Simonis opinionem maxime juvant: ambitioſus, ſcilicet, ille Titulus

O quem

quem Simoni Samaritani adjunxerant, *Dei magna virtus*, quo impius decoratus eſt; nec-non ſtatua, *Simoni Deo Sancto*, ut ajunt, a Senatu palam Romæ decreta, cujus oculatum teſtem ſeſe Juſtinus ipſe perhibuit. Quis porro viro graviſſimo, & Philoſopho, & Martyri, viſa narranti fidem nollet aſtringere ſuam? Nunc autem cum nares paulo emunctiores de ſtatua Simoni poſita jure dubitent, nullus video cur ſtatuæ cadentis obruta pondere Simonis Divinitas, non ruat una?

Ac primum in obſervatione ponendum eſt, multos de Simone multa variare. Clementis Conſtitutiones & de affectata Deitate Simonis, & de ſtatua mutæ ſunt. Hæc ſola leguntur apud Philaſtrium; *Intellectum autem quendam alium qui deſcendit in mundum ſalutis cauſa hominum, dicebat etiam ſe eſſe virtutem quandam Dei, quæ ſupra virtutes omnes eſſet*, Quibus veluti certis notis a Summo Deo diſtinguitur. Nec Damaſcenus favet decantatæ Simonis Divinitati. *Hic cum Chriſti nomen tantum vendicaret, concubitum paſſim ſine delectu corporum docebat. Reſurrectionem autem carnis rejiciebat; Deumque mundi Effectorem & Autorem negabat: idemque ſe & Samaritanorum patrem, & Judæorum Chriſtum prædicabat.* His, ni vero conjectura aberrat, Simonem ad Summam numinis Majeſtatem niſum non fuiſſe colligimus. Quem expectarent Chriſtum Judæi, notum vel pueris qui nondum ære lavantur. Flagitabant atque optabant Regem Sanctum, Clarum & Miraculis, & arte Bellica; qui jugum Romanorum dejiceret a cervicibus ſuis: ſed hominem tamen, non Deum Jehovæ ſuo parem. Qua de cauſa ſæpius ab impoſtorum artibus deluſi, plurimos ſibi Chriſtos impoſuere, præcipue Barcocabam, qui contra Romanos arma diſpoſuit. Imo, nil magis Judæorum offenſam meruit, quam Summum Chriſti Servatoris Numen. His ex ejus ore auditis, *ego & Pater unum ſumus, ſuſtulerunt lapides Judæi ut eum lapidarent: dicentes, lapidamus te ob blaſphemiam, id eſt, quia tu homo cum ſis, facis te ipſum Deum.* Joan 10. An ergo veroſimile eſt Simonem ſe magnificentiſſime jactaſſe de Summa Divinitate, qua & Judæos, & Samaritanos fide unius & Naturæ, & Perſonæ Divinæ imbutos, a ſe penitus alienaſſet, nedum animos ad benevolentiam conciliaſſet? Inſuper, ſi *Deum mundi Autorem* Theologia Simoniana negabat, an non apparet & Simonis, & Dei Optimi Maximi diſcrimen? Profecto, ſi Summum Numen

Damaſc. de Hæreſ. p. 576.

Digitized by Google

Numen præſtabat atque exercebat, debuit Deo, hoc eſt, ſibi, mundi creationem aſcribere, ut ad altiores gloriæ dignitatiſque gradus aſcenderet.

De Simone multa a Patribus memoriæ prodita, quæ ſunt *ἀσύστατα.* Auguſtinus c. 1. de Hæreſibus: *Dixerat enim Simon ſe in monte Sinai legem Moyſi in Patris perſona dediſſe Judæis.* Epiphanius vero, Hær. 21. *Μὴ εἶναι δὲ τὸν νόμον Θεοῦ ἀλλ' ἀριστερᾶς δυνάμεως ἔφασκε. Præterea legem non a Deo, ſed a ſiniſtra intelligentia profectam aſſerit, uti neque Prophetas a bono Deo.* Perinde gryphes equis junguntur ac iſta ſecum.

De Simone hæc Auguſtinus commendavit poſteris: *Et aſſerebat ſe eſſe Chriſtum, itemque Jovem ſe credi volebat... imaginesque & ſuam, & ejuſdem meretricis diſcipulis præbebat adorandas, quas & Romæ, tanquam Deorum ſimulacra, autoritate publica conſtituerat.* Pace Viri Magni dixerim, hæc Traditio a veri fide diffidet multis de cauſis. Mitto ſtatuæ Simonianæ Fabulam, de Helenæ meretricis imagine, autoritate publica conſtituta, viderit Auguſtinus. Non certe ſectarium habuit Juſtinum, qui de Simonis Dei Sancti ſtatua plurimos imbuit, de Helenæ publicis imaginibus, neminem; argumento atque judicio nullas Juſtini oculis objectas hujuſce meretricis fuiſſe ſtatuas, quas, non ſecus ac Simonianas ſcripto commemoraſſet. Quis, quæſo, ea opinione animum perfundere poteſt, quod Simon, qui ortu Samaritanus, vel Judæus fuit, ſuas imagines propoſuerit ad adorationem, cum religionem imaginum, cane pejus & angue, Samaritani Judæique averſarentur Simonianis temporibus? Voluit ſane impurus ille Magus pretii magni homo haberi apud ſuos, quod & ſplendore præſtigiorum conſecutus eſt: atqui, juſſa imaginum adoratione, diſcipulorum animos a ſe penitus alienaſſet. Referendorum omnibus obviorum exemplorum labore ſuperſedemus: unum ſatis eſt ad demonſtrandum quantum Judæis odii ineſſet erga imagines, etſi ad cultum non expoſitas. Πάντων δὲ μᾶλλον ἐλύπει τὰ τρόπαια, δοκοῦντες καὶ εἰκόνας εἶναι, τοὺς τοῖς ὅπλοις περιειλημμένας. Οὐ μὴ πάτριον ἦν αὐτοῖς τὰ τοιαῦτα σέβειν οὐ μετρίως ἐδυσχέραινον. *Sed nihil tam moleſtum fuit quam Trophæa, quæ cum putarent armis contectas imagines, quarum uſus interdictus eſt noſtris legibus, indigniſſime eas ferebant.* Herodes vero videns eos turbatos, & ſine ſatisfactione non facile ceſſuros, accitis ad ſe Præcipuis ex illo numero, in

Aug. de Hær. c. 1.

Joſeph. Ant. l. 15. c. 11.

in Theatrum adductis, rogabat eos, oſtenſis Trophæis, quidnam hoc eſſe putarent; cumque reclamaſſent hominum eſſe imagines, jubet detrahi ornatum, & oſtendit nudos ſtipites: quo facto, in riſum ſolvitur indignatio. Sic in imagines male animatis Judæis, quis ſibi inducat animum ſtatuarum adorationem a Simone fuiſſe propoſitam? Denique, quis tam ferrei valentiſque ſtomachi eſt, ut concoquere poſſit Simonem *& Jovem*, *& Chriſtum voluiſſe credi?* Hæccine una conſentiunt? An Judæorum Samaritanorumve populariurn gratiam iniviſſet, qui bene multi Romam incolebant, ſi Jovis, impuri Ethnicorum Numinis, Titulos & nomen uſurpaſſet: vice verſa, an non offenſam Romanorum meruiſſet, ſi pro Chriſto haberi voluiſſet? Hac ſane contradictione Simon, illa quam inſtituebat Religione, diſcipulorum ſolviſſet animos.

Theod. l. 1. Hær. Fab. Hæc fuit Menandri, diſcipuli Simonis, Traditio, teſte Theodoreto ſecundum Irenæum, primam Virtutem omnibus eſſe incognitam. Ἑαυτὸν δὲ οὐ τὴν πρώτην ὠνόμασε δυνάμιν, ἄγνωστον δὲ ἔφησε ταύτην, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνης ἀπέσταλθαι βοθρυομένος. *Se autem non primam nominavit Potentiam; dicebat enim eam cognoſci non poſſe, ſed ab illa ſe miſſum eſſe jactitans, ſe ipſum Servatorem appellavit.* Hinc plurima naſcuntur argumenta in Traditionem de Summo Deo Simone. Ac primum, æſtimandum eſt, & ſuo momento ponderandum Epiphanii de Menandro

Epiphan. Hær. 22. n. 1. teſtimonium: Ὅμοια δὲ τῷ ἑαυτοῦ διδασκάλῳ τὰ πάντα συνυφαίνων καὶ γοητείαις καὶ ταῖς ἄλλαις μαγγανείαις οὐ διέλειπεν οὐδὲν δὲ διήλλαττε τῇ διδασκαλίᾳ, ἀλλ' ἢ μόνον ὅτι ἑαυτὸν ἔλεγε μείζονα μᾶλλον ἢ τὸν πρὸ αὐτοῦ ὄντα διδάσκαλον. *Cætera Doctori ſuo conſentanea iiſdem præſtigiis ac maleficiis adtexebat, nec ab ejus dogmate diſſidebat, niſi quod majorem ſe Anteceſſore ac Præceptore ſuo jactabat.* An Summam Dei Maximi dignitatem ſibi Simon aſſeruit, qui Menandro diſcipulo minor habebatur? Quis unquam Summo Deo majorem ſomniavit? Ea ſane Menandriana diſciplina non ſolum maxima Deitate Simonem evertit, ſed & patentis mendacii palam inſimulaſſet, cum ſe ſuperiorem Menandrum habuiſſet. Ex Irenæo erroris hic Epiphanius ab Erudito Petavio coarguitur: Animad. p. 41. *Atqui Iren. l. 1. c. 21. ſcribit dixiſſe primam Virtutem incognitam omnibus eſſe: ſe vero ad hominum ſalutem ab Angelis eſſe miſſum. Quare non* μεγάλην *illam ſe eſſe* δύναμιν *aſſeruiſſe videtur, ut ipſius Magiſter, & erroris Architectus; ſed minorem quandam,*

quod

quod & diſerte Theodoretus aſſerit. Quod ſi ita eſt, qui verum eſſe poteſt quod ſubjicit Epiphanius, majorem ſe Menandrum Anteceſſore ſuo ac Præceptore jactaſſe. Fateor quidem hæc non una conſiſtere, quod & ſummus Deus ſit ille Simon, & Menandro inferior: ſed hinc colligendum Simonem non ambiiſſe Dei gloriam ac titulos. An etiam falſus animi eſt Tertullianus? *Poſt Simonem Menander diſcipulus ipſius ſimiliter magus, eadem dicens quæ Simon ipſe; quidquid ſe Simon dixerat, hoc ſe Menander eſſe dicebat.* Non igitur Simone minor, ſi non major evaſit. An ergo ambo Summi Dii? Sed nec rationem capio quamobrem Simon,*quaſi Pater,in Samaria deſcenderit;inter Judæos,Filius apparuerit; in reliquis vero gentibus, quaſi Spiritus adventarit*: cum Myſterii Trinitatis omnes ſimili ignorantia laborarent? Cur ſub Spiritus nomine, potius quam Filii, Gentes inviſebat? Tertul. de Præſc. c. 46.

Novum argumentum Irenæus Theodoretusque ſufficiunt: ſcribunt, quippe, Menandrum dixiſſe *primam Virtutem incognitam* hominibus eſſe. Quis non legitime hinc colligat, Simonem pro Summo Deo non fuiſſe habitum a ſuis diſcipulis, quibus probe notus fuit? Ut vel ex voce *ἀγνοσὺ*, Menander addictus Præceptoris ſui diſciplinæ, illum ſibi ſublimiores Divinitatis gradus ædificare voluiſſe non in animum induxerit. Sed & magia, quam exercebat Simon, illum ſuperbo Dei Maximi titulo exuit, vel judice Epiphanio, etſi ad Vulgi opinionem abeunte. *Μὴ ἄλλως δὲ δύνασθαι, σώζεσθαι τινὰ, εἰ μή τι ἂν μάθοι ταύτην τὴν μυσταγωγίαν, καὶ τὰς τοιαύτας θυσίας τῷ πατρὶ τῶν ὅλων, διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ ἐξουσιῶν προσφέρειν. Negat inſuper ſalutem conſequi ullum hominem poſſe, quam ſi ejuſmodi myſteria didicerit, & univerſitatis Parenti ea ſacrificia, per illos quos diximus Principatus, ac Poteſtates obtulerit.* Jam vero nulla magia ſine cultu Angelorum, quod Summum Numen non decet. Itaque, certis ſignis Simon ab *univerſitatis Parente*, cui per medios Angelos offerenda ſunt ſacrificia, diſtinguitur. Epiph. Hær. 21. n. 4.

Denique, improbabile prorſus eſt poſt conſecutum Baptiſma, Simonem ad majora niſum fuiſſe quam ante, cum inſigni illo & pulchro titulo ſuperbiebat: *Iſte eſt Potentia illa Dei Magna.* Suſcepta, quippe, Chriſti Religione, Jeſum Dominum palam adorare, teſte tota Samaria profeſſus eſt, qua & fide, & obſequio erga Chriſtum ſolvebat omnem Mortalibus Religionem de ſe, veluti Summo Deo veneratione

O 3 colendo;

colendo, & aperte profitebatur ſe unum eſſe de grege hominum, qui perinde ac alii Chriſti diſcipuli, ſalutis adipiſcendæ cupidus fuit. Sed & Samaritani Simonem non modo viderant perdurantem apud Philippum, miraculorum ejus fulgore perſtrictum, ſed & miſellum tremulumque Magum, verbis Petri tanquam fulmine percuſſum, audierant ſupplicantem, *deprecamini vos pro me apud Dominum.* Quibus neceſſario conſequitur, non ad amplius faſtigium potuiſſe animo aſſurgere, poſt quam ante ſuſceptam Chriſti Religionem. Jam vero antequam Samariam Philippus veniret, Simon, etſi magni pretii homo apud Samaritanos, non colebatur ut Summus Deus: Nulla ſacrificia Simoni perpetrata; nulla vota dicata; nil eorum præſtitum quæ ad Deum adorandum pertinent. A Samaritanis quidem, quos Simonianæ præſtigiæ dementaverant Magus ille plurimum obſervabatur, adeo ut maximum exclamarent: *Iſte eſt Potentia illa Dei Magna.* Quæ nil minus quam Summum Deum ſonant; ſed Dei Legatum, Miniſtrum, Inſtrumentum. Phraſi non diſſimili Evangelium dicitur *potentia Dei ad ſalutem.* 1 Cor. 1. Atque hiſce titulis, perinde atque ſtatua fabuloſa Simonis Dei Sancti, manavit illa Traditio, quam, miſſo examine, qui Juſtinum excepere animis imbiberunt. Exemplo ſint Tertullianus, Irenæusque; ille, de Præſcr. c. 46. *Simon auſus eſt Summam ſe ducere Virtutem, id eſt Summum Deum.* Hic: *eſſe autem ſe ſublimiſſimam Virtutem, hoc eſt, eum qui ſit ſupra omnia Pater.* Quid clarius hiſce explicationibus exaggeratam fuiſſe illam orationem: *Iſte eſt Potentia Dei Magna.* Atqui, ſi antequam Simon a Philippo perduceretur ad fidem, titulus ille inſignis & pulcher Summi Dei, honorem Simoni non conciliarat, poſteaquam credendo coivit in ſocietatem Chriſtianorum, veri ſpecie abeſt Summam apud Samaritanos Judæosve Simoni adjunxiſſe Numinis Majeſtatem. Hoc, ſuperbis titulis præſtigiiſque, apud ſuos diſcipulos Magus ille conſecutus eſt, ut Vir divinus, Meſſiasque exiſtimaretur: quod ad explendam Magi impuri ambitionem ſatis fuit.

Euſeb. Hiſt. l. 2. c. 13. Atque hæc veris eſſe proxima declarant quæ ab Euſebio de Simonianis tradita ſunt. *Sane hunc Simonem hæreticæ pravitatis Principem atque Autorem fuiſſe, accepimus. Unde ad noſtram uſque ætatem, quicunque ejus ſectam profitentur, cum ſe Chriſtianam Religionem plenam modeſtiæ & ſanctitatis amplecti ſimulaverint, tamen & ad ſuperſtitioſum Dæmonum cultum, quem abjicere viſi fuerant, nihilominus relabuntur, dum*

dum ante Simonis & Helenæ picturas proni ſeſe adjiciunt, eosque ſuffimentis, & ſacrificiis, ac libationibus colere non verentur. Ut in Simone, non magis quam in Helena, ſummum Deum, ſed Cœleſtem hominem quærerent, eodem honore colendum quo Indigetes, Heroesque ab Ethnicis afficiebantur. Quam ſuperſtitionem cum fide Chriſtiana poſſe retineri, bene multi hodie & opinantur. Cultum porro hunc imaginum Simonianarum ab ipſo Simone inſtitutum non eſt opinandum, cum Samaritanis & Judæis fuiſſet ſcandalo: Diſcipulorum inventum fuit, grata memoria Præceptori ſuo colendo.

ANNO XXXV. NUM. XXVI.

De Duce Samaritanorum a Pilato fuſo. An ille a Simone diverſus? Negantis Baronii audax conjectura refellitur, cum Joſepho, tum ratione. Veroſimile Ducem ſecuri percuſſum. Simonem non in tanta gratia apud Samaritanos fuiſſe, ſi ejus a Pilato deletæ copiæ. De Simonis libris alia Baronii conjectura rejicitur.

MOre ingenii ſui vanis in conjecturis de Simone illuſtriſſimus Purpuratus nititur. Concitarat Samaritanos Impoſtor quidam, jubens ut convenirent in montem Garizim, apud eam gentem Sanctiſſimum, aſſeverans ſe illic oſtenſurum ſacra vaſa reſoſſa, quæ ibi Moſes depoſuerit. Quid Baronius? *haud quidem*, inquit, *puto alium a Simone Mago Impoſtorem fuiſſe illum.* Quibus argumentis Baroni? Nullis, ſane, niſi audaci tua augurandi conjectura. Sed & fallacem eſſe aperte indicatur a Joſepho. *Pilatus prior clivum montis occupat equitibus ſuis, & peditibus, qui prælio congreſſi cum Samaritis apud vicum collectis, alios fuderunt, alios in fugam compulerunt, multos etiam vivos captos abduxerunt, quorum præcipuos & potentiores Pilatus mulctavit capite.* Joſeph. Ant. l. 18. c. 5. Quis ex his non colligat perditorum Ducem captum, ſecuri fuiſſe percuſſum? Agitata fuga ſalutem pedibus inveniſſe non ſcripto proditum eſt. Concedatur Baronio Ducem Samaritanorum ſe mandaſſe fugæ; ſi Simon ille fuit, an poſt tam fœdam turpemque cladem, Samaritanorum vanis & auſpiciis, & promiſſionibus deluſorum, gratiam adhuc retinuiſſet? Imo, fallacibus promiſſis illorum

odia

odia moviſſet. Nec multo melior videtur eſſe Baronii de Simonianis libris conjectura. Dixerat Dionyſius. *Quocirca amentiſſimi Simonis ſcripti hac de re contradicendi ac refellendi cauſa libri, procul a choro divino, & ſancto animo repellantur.* Libros Simonis Magi eſſe pronunciatur Baronio, etſi librorum Simonis inſolentes fuerint Juſtinus, Irenæus, Tertullianus, Epiphanius Auguſtinus.

Dionyſ. de Divin. Rom. c. 6.

ANNO XXXV. NUM. XXIX.

De Eunucho Candaces converſo. Ejus vocatio ſignanter ab Eſaia prædicta. Lapſus Nazianzeni nomen Candaces ejus ſervo affigentis. Quænam illa Candaces. Cur Reginæ Æthiopum agitata mentio, Regis omiſſa? Quæſtionis explicatio ex Autoribus & Sacris & Prophanis. Oraculum Eſaiæ Eunucho Candaces accomodatum. Lud Æthiopia eſt. Eunuchi Patria Meroe, non Arabia. Nulla Æthiopia Arabica, quod contra Clar. Lightfootum probatur. An Æthiopum Religio ad Judaicæ, Chriſtianæque ſimilitudinem accedebat? Affirmantis Baronii graviſſimus error autoritate Strabonis, & Plinii, rationeque refellitur. An Circumciſionis diſciplina ex Ægyptiis in Judæos manaverit? Baronii Marſchamique ſententia compluribus argumentis evertitur. An Judæis Æthiopum nomen impoſitum ab Herodoto? Ajentis Baronii error ex ipſo Herodoto coarguitur. De Religione Eunuchi antequam Chriſti teneret diſciplinam? Lapſus Baronii, non unum Euſebium, ſed & Chryſoſtomum, & Nicephorum exiſtimaſſe Eunuchum fuiſſe Ethnicum. Vero ſimilius non fuiſſe proſelytum. Quæ Græcis ſacrificia conceſſa Hieroſolymis? An Cornelii Baptiſmus Eunuchi converſioni prævius? Quæſtio Chryſoſtomi

ſoſtomi cur ab Angelo Eunuchus ad Philippum non adductus eſt, ſolvitur.

FElicior nunc ad dicendum materia proſternitur. De Eunuchi Candaces ſalute agitur quam ope Philippi conſecutus eſt. Nec mirum ſi ſolito fuſius tractetur a Luca, cum Oraculi, inſtinctu divino afflatuque editi, fauſtum felixque ſit complementum. Cecinerat olim Eſaias 66. 19. *Et ponam ſignum in eis, & mittam ex illis* פליטים אל הגוים *qui evaſerunt ad gentes Tarſis, Pul, & Lud trahentes arcum.* In eo Eſaiæ Loco agitur de vocatione Gentium quos e Judæis פליטים id eſt, *evaſuri* cladem, quam univerſæ genti Deus erat interminatus, uno verbo Apoſtoli atque eorum diſcipuli converſuri erant ad Chriſtum. Quid-ni etiam *evaſuri* ſignificabit illos qui, oborta perſecutione propter Stephanum, relictis Hieroſolymis fugæ ſe commendarunt, fugiendæ morti; quos inter Philippus qui a Spiritu Sancto miſſus eſt ad Æthiopem Eunuchum Baptizandum, qui Popularibus ſuis tanto ſucceſſu prædicavit Evangelium, ut hodie poſt tot ſecula jugiter in fide perſeverent. De Eunuchi Patria, ac Religione, non pauca ſunt apud Annales quæ Cenſoriam virgam meruere.

Verum, antequam in errores Baronii confutandos ingrediatur oratio, principio Gregorii Nazianzeni lapſui animum advertamus. Graviſſimi Patris verba ſunt ſunt in Oratione de Baptiſmo. Φιλίππος εἰμι: γίνυ Κανδάκης. *Philippus ſum, eſto Candaces.* Atque hunc ſequuntur Euthymius & Anaſtaſius Sinaïta. Tamen in Græcis Lucæ verbis nulla eſt ambiguitas. *Ecce vir Æthiops, Dynaſta* Κανδάκης τῆς βασιλίσσης Αἰθιόπων; *Candaces Reginæ Æthiopum.* Nempe Candaces nomen tum temporis Æthiopum Reginis commune fuit. Plinius ubi de Meroe: *Regnare fœminam Candacem, quod nomen multis jam annis ad Reginas tranſiit.* l. 6. c. 28.

Quænam fuerit illa Candace Doctis quæſitum? Tempore Strabonis illuſtris Regina, Candaces nomine, imperabat Æthiopibus. Τούτων δ' ἦσαν καὶ οἱ βασιλίσσης στρατηγοὶ τῆς Κανδάκης, ἣ καθ' ἡμᾶς ἦρξε τῶν Αἰθιόπων, Ἀνδρική τις γυνὴ, πεπηρωμένη τὸν ἕτερον τῶν ὀφθαλμῶν. *Ex iis erant etiam Duces Reginæ Candaces quæ noſtro ævo Æthiopibus imperavit, virilis mulier quædam, altero oculo capta.* Strab. l. 7.

Veroſimilius hanc Candacem, ab illa cujus theſauris Dynaſta a Philippo Baptizatus præfuit, eſſe diverſam. Jam rerum Caligula potiebatur cum Eunuchus Hieroſolymam ſe contulit.

Obſervabile eſt Reginæ, non Regis Æthiopum memoriam a Luca fuiſſe celebratam, nec a repentina ſuſpicione abeſt Candacem egiſſe viduam. Sed id conjiciendi neceſſitate non aſtringimur; cum certum exploratumque ſit ex monumentis Hiſtoriæ, Æthiopum Reges pro Diis haberi a ſubditis. *Reges colunt ut Deos, qui plerumque temporis clauſi, domi ſedent*: Strabone teſte. Itaque gens fœminis, non viris regnabatur: quod teſtificatur & Nicephorus l.6. c.6. *Candaces Æthiopum Reginæ; patrio, quippe more, gens ea a muliere regebatur, Satrapa, Divina diſpoſitione, primitiæ ex Gentibus in Chriſtum credentibus, fit.* Euſebii temporibus eadem adhuc vigebat conſuetudo, ut fœminæ Æthiopibus imperarent. Κατά τι πάτριον ἔθος ὑπὸ γυναικὸς τοῦ ἔθνους εἰς ἔτι νῦν βασιλευομένου. *Quippe moris eſt etiamnum illis gentibus muliebri imperio gubernari.* Relatu digniſſima ſunt verba Oecumenii. Εὐνοῦχος ταμίας τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν. Ἰστέον δὲ ὅτι Κανδάκην οἱ Αἰθίοπες πᾶσαν τὴν τοῦ βασιλέως μητέρα καλοῦσιν; ἐπειδὲ πατέρα Αἰθίοπες οὐκ ἀναφέρουσιν, ἀλλ᾽ ὡς ὄντας υἱοὺς Ἡλίου παραδιδόασιν. ἑκάστου δὲ τὴν μητέρα καλοῦσι Κανδάκην. *Eunuchus praerat conclavi Theſaurorum Regiorum. Sciendum autem quod Æthiopes omnem Regis matrem Candacem appellant. Siquidem Æthiopes patrem non referunt: ſed illos tanquam Solis filios tradunt. Uniuſcujusque autem matrem Candacem appellant.*

Euſeb. Hiſt. l.2. c.1.

Ut autem aliqua cum ratione oraculum Eſaiæ Eunucho a Philippo Baptizato videatur accommodatum, לוד apud Prophetam Æthiopes deſignaſſe, breviter eſt oſtendendum. Ludim ab illo deſcribuntur tanquam arcubus inſignes: nec potuerunt Æthiopes ullo alio charactere melius inſigniri. *Æthiopes arcubus quadricubitalibus ligneis, ac prauſtis utuntur: armantur etiam mulieres.* Contra ſagittæ breviſſimæ, quarum acumen non ex ferro, ſed ex Smyri lapide: nec graves eſſe oportuit quas in pharetra non gerebant, ſed tanquam radios in ſerto quo caput erat redimitum: ut ab Eximio, & nunquam ſine præfato honore nominando, Samuele Bocharto ex Luciano notatum eſt. Τὸ βέλος Αἰθίοψ ἀνὴρ ἀφελὼν τῆς κεφαλῆς, ταύτῃ γὰρ ἀντὶ φαρέτρας χρῶνται: περιδέοντες αὐτῇ ἀκτινηδὸν τὰ βέλη. *Sagittam vir Æthiops a capite adimens, eo enim utuntur Æthiopes pro pharetra.*

Strab. l. 17.

Ipſum

Ipſum nomen לוד ſignanter Æthiopes exprimit, & aſſimulat. לוד Hebræis eſt, *declinare*, *obliquare*; *torquere*: inde Phœnices לוד fecerunt, ex quo factum eſt ut *Lud.* vocaretur Æthiopia, quæ ſub Ægypto, ubi Nilus eſt maxime anfractuoſus. Cæterum, Æthiopiæ Caput erat Meroe Civitas, eodem nomine quo & Inſula. De quibus Plinius hiſt. l. 6. c. 29. *Ipſum oppidum Meroen ab introitu Inſulæ abeſſe* LXX. *M. P. juxtaque aliam Inſulam Tatu dextro ſubeuntibus alveo, quæ portum faceret. Ædificia Oppidi pauca.... Delubrum Ammonis eſt ibi Religioſum, & toto tractu Sacella. Cæterum, cum potirentur rerum Æthiopes, Inſula ea magnæ Claritatis fuit. Tradunt armatorum* CCL. *M. dare ſolitam. Artificum* CCCC. *M. alere.* An vero ibi egerit Candaces in dubio eſt. Alibi enim Regiam habuiſſe Strabonis Candacem ab eo memoratum. *Inde Napata progreſſus eſt Petronius, quæ Candaces Regia erat, ubi filius ejus immorabatur.* Strab. l. 17

Hæc fuit germana Eunuchi Patria: qua de re nonnulli addubitare viſi ſunt, quos inter Dorotheus in Synopſi. *Eunuchus Candaces Reginæ Æthiopum in Arabia Felici, & in Inſula Taprobana, inque univerſa Erythræa Evangelium Domini noſtri prædicavit.* Ecce Æthiopia Arabica. Nec mirum Auguſtinum, & Theodoretum in hanc deſcendiſſe ſententiam; cui LXX. Joſephusque ſe illigarant. Chus, quippe, ipſis Æthiopia eſt. Sed, ſi rationem conſulamus, Chus erit *Arabia*. Hinc Num. 12. 1. Chuſitis appellatur Sephora, uxor Moſis, quæ Madianitis erat filia Jethro. Chuſitis igitur eo loco mulier eſt Arabica non Æthiopiſſa. Recte Clariſſ. Lightfootus. *Eunuchum Æthiopem ex Africa oriundum conjiciunt Interpretes; jure quidem eo quod Candaces nomen apud Scriptores Ethnicos uſitatiſſimum habeamus.* Hæc vero non laudamus. *Duplex Chus, ſive Æthiopia occurrit, tum apud Sacras Scripturas, Arabia una; altera Africa: cum apud Homerum*: Odiſſ. 1. Æthiopia, quippe, Arabica nulla eſt, niſi ex prava כוש interpretatione fingatur. Quæ res non tenui argumento indicioque patefacta eſt Jobi 28. 19. פטדת כוש *Pitdath Chus*, non eſt Æthiopica Topazius, ſed Arabica. Neque enim Æthiopicæ Topazii meminit quiſquam Veterum; ſed Arabica notiſſima eſt in Chiti, vel Topaſo Maris Rubri Inſula, ut docuit me, ſcientiæ portentum, nunquam ſatis laudandus Samuel Bochartus. Sed & an proſpero uſus ſit Homero Lightfootus, mihi eſt in dubio. Lightf. in Act. p. 797.

Digitized by Google

Αἰθίοπας τοὶ διχθὰ δεδάιαται ἔσχατοι ἀνδρῶν:
Οἱ μὲν δυσομένου ὑπερίονος, οἱ δ' ἀνιόντος.
Æthiopas qui biſariam diviſi ſunt ultimi hominum
Alii quidem ad Occidentem Solem; alii ad Orientem.

His Arabiam Magnus Poeta complexus eſſe non videtur. Arabia quidem ad Orientem pertinere nonnunquam cenſetur, adeoque ejus incolæ in Sacro Codice vocantur Orientales. Gen. 25. 6. Job 1. 3. Sed ſi Æthiopiam Orientalem in Arabia quærimus, Africana Æthiopia Occidentalis eſſet exiſtimanda; quod, ni fallor, una Geographorum ſententia explodetur.

Atque hæc de Dynaſtæ Candaces Patria: nunc Illuſtris hujuſce Viri Religionem tractemus. *Quod ad Æthiopum Religionem ſpectat*, verba ſunt Baronii, *autor eſt Strabo, eos primum colere Deum immortalem, qui omnium rerum cauſa ſit; ac rurſum alterum immortalem, qui nomine careat, ut ex his appareat eos cum Judæis eadem pene ſenſiſſe; & a Chriſtianis non adeo diſcrepaſſe: unde libenter imbibit Eunuchus de Chriſto, Deo pariter & homine olim mortali, doctrinam.* An illuſtriſſimi Purpurati oculos gravis ſomnus urgebat, cum hæc ſcriptis mandavit? Ut ſuam originem, ſic & Religionem Ægyptiis, omnium mortalium ſuperſtitioſiſſimis, debebant Æthiopes. De Antiquitate, quidem, olim inter utroſque populos certamen fuit. Æthiopum cauſa potior Viro Docto Joanne Boemo Aubano, aliiſque nonnullis. *Primi*, inquit, *omnium mortalium creduntur, veriſſimique indigenæ, & ſervitutem nunquam experti. Primo Deorum cultum apud eos inſtitutum memorant, primaſque Sacrorum ceremonias.* Sed Moſes litem dedit ſecundum Ægyptiorum Tabulas; *& Mitsrajim genuit Luddim*, ſeu Æthiopes. Gen. 10. Et vero certum eſt, primos homines ex Armeniæ montibus profectos in quibus ſubſtiterat Arca, ad Auſtri regiones deveniſſe paulatim, & per Aſſyriam, Babyloniam, Syriam, & Ægyptum, tandem in Æthiopiam penetraſſe. Itaque locorum ſitus poſtulat ut Ægyptus prior culta fuerit. Sic cum hominibus Religio in Æthiopiam ex Ægypto migravit. Paribus inſtitutis utrique populi floruere, puta: Τὸ τοὺς βασιλεῖς θεοὺς νομίζειν: *Reges pro Diis habere:* καὶ τὸ περὶ τὰς ταφὰς μάλιστα σπουδάζειν: *& plurimum circa ſepulchra ſtudium adhibere:* Τάς τε τῶν ἀγαλμάτων ἰδέας καὶ τοὺς τῶν γραμμάτων τύπους: *Statuarum formas, & literarum*

Joan. Boem. de Afr. c. 4.

Cha-

Characteres. Hieroglyphicæ, quippe, litteræ tam erant in Æthiopia quam in Ægypto receptæ, atque eadem pingebantur utrobique figura.

Error eſt Baronii craſſiſſimus, *Æthiopes cum Judæis eadem pene ſenſiſſe, & a Chriſtianis non adeo diſcrepaſſe.* Num apud Judæos Sacræ imagines, Reges in Deos relati, fœdiſſimus omnium Numinum cultus? An Jupiter Hammon a Chriſtianis, puræve Religionis Cultoribus unquam honore affectus? De ſuperſtitione Æthiopum Plinius l. 6. c. 29. *Delubrum Ammonis & ibi Religioſum, & toto tractu Sacella.* Sed Strabonem ipſum audiamus, quem pro opinione ſua Baronius teſtem adduxit. *Deum putant alterum immortalem, alterum mortalem. Immortalem, quidem, eum qui rerum omnium cauſa ſit. Mortalis vero apud eos incertus eſt, & nomine caret; ſed frequentius eos a quibus beneficium accepere, & Reges pro Deis habent. Putant, præterea, Reges ſuos communes omnium Conſervatores, & Cuſtodes eſſe. Cæteros vero privatos eorum eſſe quibus benefecerunt. Ex iis qui Torridam habitant nonnulli ſunt qui Deos non colunt, quos etiam Soli infenſos eſſe, & deteſtari cum eum extorreri vident, & propterea quod eos urat, & oppugnet. Atque ob id in paludes fugere. Meroitæ ultra alium quendam Barbarum Deum, etiam Herculem, Pana, & Iſim colunt. Mortuos alii in flumen præcipitant; alii, circumfuſo vitro, domi ſervant; alii in fictilibus alveolis eos circum Templa defodiunt; jusjurandum per eos exigunt, & omnes pro Diis habent.* Infandas ergo in Sanctam Chriſti Religionem edidit contumelias, cum cultum Æthiopum a Chriſtiana diſciplina non adeo diſcrepaſſe fingit animo. Sectam Meroitarum, Metropolim Æthiopiæ incolentium, ſecutum eſſe aulicum Dynaſtam Candaces, antequam vera Dei notitia imbueretur, vero proximum: ac ex Æthiopica paternaque diſciplina Hammonem, Deos maſculos & fœmineos, Herculem, Iſim, palam coluiſſe. Egregiam vero diſpoſitionem, ut Eunuchus ille *imbiberet de Chriſto, Deo pariter & homine olim mortali, doctrinam!* Somnia hæc ſunt viro gravi indigna: imo portenta fidei, ac pene funera.

Strab. l. 17.

Percelebri de Judæorum Circumciſione agitandæ quæſtioni materiam Baronius præbuit. *Cæterum*, inquit, *Æthiopas antiquitus Circumciſionem ab Ægyptiis didiciſſe, ſic Judæos, quod in Ægypto habitaſſent, appellans teſtatur Herodotus.* An vero hanc opinionem ſuo comprobarit

Digitized by Google

barit calculo diſerte non apparet. In eam non nihil inclinaſſe eo exiſtimari poteſt, quod, ne minimo quidem verbulo, illam confutavit. Sed illuſtris Eques Marshamus, doctrina perinde ac natalibus inclitus, de tranſmiſſa ab Ægyptiis ad Judæos Circumciſione ſententiam familiarius affixit animo: Seculo. 5. p. 72. *Apud Ægyptios Circumcidendi ritus vetuſtiſſimus fuit, & ἀπ' ἀρχῆς, ab ipſo initio inſtitutus.* Aſſertionis rationem ſi quæras, reſpondet Vir Clariſſimus, ex Herodoto, *Ægyptii nullorum hominum Inſtitutis uti volunt.* Quod, pace Eruditi Equitis cinerum, argumentum frigidum eſt, ac illi cauſæ alienum. Probari, quippe, debuit Ægyptios, vel Patriarcharum Temporibus peregrinis Inſtitutis ſemper abhorruiſſe. Qua de re, velut ſibi incognita, nullus cogitavit Herodotus. Nec ſi hujuſce Hiſtorici Temporibus, quem initio Belli Peloponeſiaci, ante æram Chriſtianam 431. annos tres & quinquaginta natum perhibent, in Proregis munere lubentes non conſtituiſſent extraneum; ideo non ſequitur Joſephum Hebræum toti Ægypto non fuiſſe præfectum: quod tam certum eſt quam quod certiſſimum, cum adminiſtrationi Joſephi tota de Judæorum Ægyptiaca ſervitute innitatur Hiſtoria. Sed & vacillantis ſententiæ fuiſſe Herodotum de Antiquitate Circumciſionis Ægyptiacæ exploratum eſt, quod a Candido Marshamo omitti non debuit. Μῦνοι δὲ πάντων φῆσι Κόλχοι, καὶ Αἰγύπτιοι, καὶ Αἰθίοπες περιτέμνονται ἀπ' ἀρχῆς τὰ αἰδοῖα. Φοίνικες δὲ καὶ Σύριοι οἱ ἐν τῇ Παλαιςίνῃ, καὶ ὗτοι ὁμολογῦσι παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι. Αὐτῶν δὲ Αἰγυπτίων, καὶ Αἰθιόπων ὐκ ἔχω εἰπεῖν ὁπότεροι παρὰ τῶν ἑτέρων ἐξέμαθον. *Soli autem omnes Colchi, & Ægyptii, & Æthiopes verenda ab initio circumcidunt. Phœnices vero & Syri in palaſtina confitentur hoc ab Ægyptiis didiciſſe. De Ægyptiis autem & Æthiopibus dicere non poſſum utri ab alteris didicere.* Si hæreat in dubio Herodotus Æthiopibus an Ægyptiis aſcribenda ſit Circumſionis inſtitutio, in ea ſententia verſari non potuit; *quod Circumcidendi ritus ab ipſo initio* apud Ægyptios viguerit? Porro, falſum aperte dixiſſe perhibetur Herodotus, teſte Joſepho. Τῶν δὲ τὴν Παλαιςίνην κατοικόντων μόνοι τῦτο ποιῦσιν Ἰυδαῖοι. *Omnium autem qui habitant Palaſtinam ſoli Judai circumciduntur.* Grave contra nobilem Marshamum argumentum. An ab Ægyptiis Phœnices Syrique didicere Circumciſionem, quam reſpuebant & contemnebant?

Ab Ægyptiis non manaſſe ad Hebræos ritum Circumſionis, non

inertibus

inertibus argumentis demonſtratur. Deo jubente, Abrahamum Nota Circumciſionis eſſe inſignitum, a Moſe traditum eſt. Nec tam dira Abrahamum, ætate jam confectum, inceſſerat cupido cruentum gentis inviſæ imitandi ritum. Cui bono talem in ſe carnificinam admiſiſſet? Ut Regi Ægyptiorum faceret pergratum? At nec Gazis aut honoribus inhiabat. Imo injuriam immerenti obtulerat Pharao, qua alienus ab Ægyptiaca diſciplina factus eſt animus Abrahami. Jam vero ſi, mandante Deo, ritum Circumcidendi uſurpavit Abrahamus, illum ex fontibus Ægyptiacis Circumciſionem in ſe derivaſſe falſum eſt, niſi & ab Ethnicis Iſaaci inceptum ſacrificium deduxiſſe velimus. Concedendum ergo eſt ipſum Deum illum Circumcidendi ritum ab Ægyptiis mutuatum fuiſſe, decorando ſacra illa teſſera ſervi ſui corpore. Quod an cum Sapientia Dei conſentiat, examinandum? Nonne & faciliores, & aptiores Ceremonias ex inexhauſto Intelligentiæ ſuæ penu expromere Deus potuit, niſi Idololatrarum cunctis mortalibus ſuperſtitioſiorum ritus aſſumeret, Sacro fœderis ſui cum Abrahamo, Abrahamique poſteris, pignori ponendo. Cui bono aut conſilio? An ut puræ Religionis cultor, ſocietate cum Idololatris conjungeretur? Siccine diſcrimen populum ſuum inter & extraneum Deus dediſſet?

Sed afferendum eſt argumentum quod ſolvi non metuat; mirorque ab Erudito Spencero, qui utriusque ſententiæ argumenta bene multa compoſuit, fuiſſe prætermiſſum, cum vim demonſtrationis obtineat. Argumentatio petitur ex Moſe. *Mitſrajim autem genuit Ludæos, & Hanamæos, & Lahabæos, & Caſluchæos, unde egreſſi ſunt Philiſtæi.* His advertamus animum. Conſtant omnium ſententiæ Mitſrajim eſſe Ægyptios, quorum Philiſtæi ſacro Hiſtorico progenies eſſe perhibetur. Itaque ſi Ægyptii ab initio circumciſi ſunt, hunc ſane ritum cum ſuis filiis communicarunt: nec ulla de cauſa, abdicatis paternis inſtitutis, quæ apud omnes altas adeo radices agunt, Philiſtæi præputium retinuiſſent, cum ex ſapientia, & fama, Ægyptii omnibus mortalibus precio eſſent atque honori, ut multi eorum diſciplinæ, remoto præputio, ſeſe addixerint; nedum Ægyptiorum liberi paternam Circumciſionem abjecerint. Atqui apparet & promptum eſt Philiſtæos, progeniem illam Ægyptiacam, expertes Circumciſionis fuiſſe. Quocirca paſſim in ſcriptura vocantur ערלים: centum

tumque Philiſtæorum præputiis Micol filiam Regis Saul, ſibi David uxorem emit. Poſt ergo natos Philiſtæos Ægyptii Circumciſionem uſurparunt. Quibus Temporibus hoc factum ſit non liquet, ſed vero proximum Hebræorum arripuiſſe ſimilitudinem. Fiunt quidem Circumciſi, non naſcuntur: Ut ergo gens Ægyptiorum in diſciplinam Circumciſionis, ingratam naturæ, doloriſque plenam, tranſiret, abdicato præputio, magna duci autoritate ac exemplo debuit. Itaque quo magis animum in omnes partes verſo, Circumciſionem a Joſepho ad Ægyptios manaſſe, mihi eſt perſuaſiſſimum. Gratiam Ægyptiorum Vir ille ſapientia, beneficiiſque ſibi conciliaverat. Servis ſuis dixerat Pharao. *An invenire poſſumus huic parem Virum in quo ſit Spiritus Dei.* Ad Joſephum vero converſus: *Tu praeris Domui mea, & ad os te oſculabitur univerſus populus meus. Conſtituo te ſuper univerſam Terram Ægypti.* Gen. 41. Ego in Joſepho omnia reperio quamobrem Circumciſionem in Ægyptios derivarit; magnam, ſcilicet, cum adulta autoritate, & ſapientiam, & cum ipſo Domino conjunctionem; quarum una, vel ſigillatim, pollet vi non minima ad flectendos animos.

Joſephi ſilentium urget Clariſſimus Marshamus. *Joſephus ad citatum Herodoti locum hoc adjicit: Eorum qui Palaſtinam habitant, ſoli circumciduntur Judaei, de ritus origine nil objicit.* At multæ fuerunt cauſæ cur hanc Quæſtionem non moveret. 1ª. Quod totus eſt ut probet Judæos Herodoto non fuiſſe incognitos. Καὶ μὴν οὐδὲ Ἡρόδοτος ὁ Ἁλικαρνασσεὺς ἠγνόηκε ἡμῶν τὸ ἔθνος, ἀλλὰ τρόπῳ τινὶ φαίνεται μεμνημένος. *Verum, neque Herodotus Halicarnaſſeus noſtram ignoravit gentem; ſed quodammodo ejus meminiſſe cognoſcitur.* An igitur ſapientis fuiſſet arma in ſuum teſtem convertere? 2ª. ſilentii Joſephi cauſa eſt, quod de Cicumciſionis origine mentem ſuam ſatis aperuerat. Προσέταξε δὲ τὸ ἀπ᾽ αὐτοῦ γένος βουλόμενος μένειν τοῖς ἄλλοις μὴ συμφερόμενον περιτέμνεσθαι τὰ αἰδοῖα. *Juſſit etiam Deus genus ipſum, quod nolebat cum aliis permixtum, pudenda circumcidi.* Quid diſertius in Marshamum? Manat a Deo Circumcidendi ritus: quo fine? Ne permiſcerentur Hebræi. Immaturo, ſane, concilio ſi jam apud alios Circumciſio viguiſſet. Illuſtris Marshamus Origenem pene falſi poſtulat. *Origeni Celſus objecerat Judaeos* ἀπὸ Αἰγυπτίων αὐτὸ ἐληλυθέναι, *eam ab Ægyptiis mutuatos fuiſſe. Reſpondit Origenes*

Moſem

Moſem dixiße πρῶτον ἐν ἀνθρώποις περιτετμῆσθαι τὸν Ἀβραάμ. *Abrahamum primum mortalium Circumciſum fuiße; quod tamen in Libri Genes. 17. non legitur.* Quid ſibi vult nobilis Eques? Conceptis quidem verbis non legitur, ſed nec ſic mortuorum reſurrectio legitur in his Domini: *Ego ſum Deus Abrahami*; ſed vi conſequentiæ legitur. An voce cælitus edita opus fuit derivandæ in Abrahamum prophanæ Ceremoniæ? An Sanctitati Dei conſentaneum ab Idololatris mutuari ſacrum Fœderis Divini Sigillum? An prudenti præſentiſſimoque conſilio κριτήριον populi ſui in Nota, aliis communi, conſtituiſſet? Numquid remota inſtitutione Divina uſus Circumciſionis penitus ceſſat? Ait quidem ſecundum Herodotum Marshamus, *cauſa Circumcidendi eadem quæ lavandi, ne ſordibus polluantur.* Sed ad eluendas corporis ſordes quid præputii reſegmen? An recutiti aliis mundiores? Narratur a Zaga Zabo apud Damianum Goes. *Et ab Salomonis Temporibus Legem Domini & Circumciſionem ſervamus... Inſuper, juſſu & decreto ipſius Reginæ Maquedæ mulieres quoque Circumciduntur. Atque id ea ratione deducta eſt, quemadmodum Viri præputium habent, eodem quoque modo mulieres etiam quandam glanduloſam carnem, quam nympham vocant, in genitalibus habent, non ineptam accipiendo characteri Circumciſionis; id quod fit tam in maſculis quam in fæminis ad octavum diem.* Sed ſuo ritui nullam cauſam Phyſicam ex rerum natura petitam prætendunt, aut jure prætendere poſſunt, cum nec liberis procreandis obſtet præputium, nec munditiei corporis. Nulla igitur ratione adducti Ægyptii ritum Circumciſionis admiſere, quod longe abſurdum eſt, cum ſapientes nihil non ſine cauſa agant, nedum acerbum Circumcidendi dolorem fruſtra ſuſtineant; aut exemplum Joſephi ſibi propoſuerunt ad imitandum, quaſi abdicatio præputii via eſſet ad conjungendas cum Deo copulationes. Utinam Viri Clariſſimi Moſem, ea qua par eſt, veneratione proſequerentur. In ſententiam obſcuram temerariamque non deſcenderent, moti, ut plurimum, fabulis ex immenſa temporis ἀδήλου hauſtis. Tantum inter prophanos Hiſtoricos Moſes caput extulit, ſive rerum, ſive Antiquitatis habeamus rationem.

Quantum lenta ſolent inter viburna Cupreſſi.

Non prætereundus eſt ne is quidem error, quo Annales Baroniani

Q hic

hic affecti ſunt. *Judæos quod in Ægypto habitaſſent Æthiopas ab Herodoto appellatos fuiſſe memorant.* Nil profecto tam abſurdum quicquam in mentem venire potuit, quam quod Hebræi ex Ægyptiaca commoratione Æthiopes dicerentur; Ægyptii longe potiori ratione vocandi. Itaque Baronianum ſomnium a Joſepho diſerte excutitur, de Herodoto hæc ſcripto tradente. Φησὶ δὲ καὶ αἰθίοπας παρ' Αἰγυπτίων μεμαθηκέναι τὴν τῶν αἰδοίων περιτομήν. *Idem ait Æthiopas quoque ab Ægyptiis Circumciſionem virilium didiciſſe. Phœnicas vero, & Syros Palæſtinos fateri ſe hanc ab Ægyptiis accepiſſe.* Hinc apparet & perſpicuum eſt Æthiopibus Judæos ab Herodoto non inſeri, cum & Phœnicas, & Syros ab Æthiopibus tam accurate diſcreverit. Palæſtinorum Syrorumque nomine comprehendere Judæos longe tolerabilius foret, quod & a Joſepho factum eſt. Vituperanda eſt Baroniana incuria quæ tribus quatuorve erroribus unum articulum cumulavit.

Joſeph. l. 1. Cont. Appionem.

Hac perorata Celeberrima quæſtione, dicere ingrediamur de Religione quam Dynaſtes Candaces profitebatur, cum ad Chriſtum, docente Philippo, adductus eſt. Atque hic variant, in Ethnicorum numero ab Euſebio Eunuchus habitus eſt. Ὃν πρῶτον ἐξ ἐθνῶν πρὸς τοῦ Φιλίππου δι' ἐπιφανείας τὰ τοῦ θείου λόγου ὄργια μεταλαχόντα. *Qui cum a Philippo, cæleſti viſione admonito, primus ex Gentibus Divini Verbi myſteria percepiſſet, totius Orbis Fidelium primitiæ factus.* Erroris dicam ſcripſit Euſebio Parens Annalium. *Perſpicue erraſſe videtur*, inquit, *ſed fuiſſe Proſelytum cæteri omnes Eccleſiaſtici Scriptores æque conſentiunt: ad Paſchalem enim celebritatem, ad quam Hebræi omnes convenire ſoliti eſſent, Hieroſolymam idem ſe contuliſſe putatur*; Hem! *Omnes?* Num Scriptoribus Eccleſiaſticis non eſt inſerendus Nicephorus? Atqui exiſtimavit Eunuchum fuiſſe Gentilem. *Primitiæ ex Gentibus in Chriſtum credentibus fit.* An non Chryſoſtomus Scriptor Eccleſiaſticus? At innuit indicatque Eunuchum non eſſe Judæum. *Magnis laudibus prædicatur ille, quandoquidem & ille in Æthiopia manens, & tantis occupatus negotiis, & cum non eſſet feſtus dies, venit adoraturus Hieruſalem.* Quibus, adverſa fronte, Baronio concurrit facundus ille Chryſoſtomus. Hic diſerte *non erat feſtus dies.* Ille *ad Paſchalem celebritatem ſe contulit.* Optime Chryſoſtomus, qui & rem acu tetigiſſe videtur. Philippo dictum fuerat; *vade meridiem verſus*

Euſeb. Hiſt. l. 2.

Chryſt. Hom. 19. in Acta.

Digitized by Google

ſus ad viam quæ deſcendit a Hieruſalem in Gazam. Hinc colligit Chryſoſtomus Philippum egiſſe Samariæ. *A Hieroſolymis*, inquit, *non itur ad Meridiem, ſed ad Septentrionem; a Samaria autem ad meridiem eſt iter.* Sed de Chryſoſtomi Geographia non eſt quod multum laboremus. Satis ſit quod non Hieroſolymis, ſed Samariæ Philippum habitare perſuaſum habuerit. Hinc, quippe, colligitur ad feſtum Paſchatis agitandum Eunuchum Hieroſolymam non veniſſe, cum a vero abhorreat Philippum, inſignem pietate Virum, ſe in occulto apud Samaritanos continuiſſe ſacris illis diebus, qui a Judæis Deum timentibus tanta cum ſolemnitate agitabantur. Quot & quanta & in ſe, & in Evangelium odia moviſſet? Quod ſi extra diem feſtum Eunuchus ſe Hieroſolymam contulerat, aperte concluditur illum non fuiſſe Proſelytum, cum veniens ex Æthiopia Hieroſolymis multum remota, ſic direxiſſet iter ſuum, ut pro Judæorum diſciplina ſacris ſolemnibusque diebus intereſſet.

Depulſis Baronianis erroribus, ad Eunuchi Religionem veniamus. Nec Gentium fuiſſe primitias cum Euſebio, Nicephoroque; nec Judaicæ diſciplinæ tenacem, cum Baronio, aliiſque innumeris cenſemus. Viri pii nomine dignum, Corneliique ſimilem exiſtimamus: hoc eſt, omiſſa Circumciſione veri Dei imbutum notitia. Nec a Maldonato, Salmeroneque, Autoribus magni inter Jeſuitas nominis, Proſelytis ille inſertus eſt. Sane conſideranti nil apparet quod Proſelytum redoleat in Eunucho. Legebat Scripturam: at Theſaurus ille cæleſtis omnibus patebat, ex quo Græcus factus eſt: &, dubio procul, Cornelius, *Vir ille pius, & timens Deum*, Sacros Codices cum cura legebat, etſi Judæum non exerceret. Hieroſolymis adorabat: at hoc ipſum non raro fiebat a Gentibus. *Erant autem τινες Ἕλληνες, quidam Græci ex iis qui aſcendunt ut adorent in feſto.* Joan. 12. 20. *Græci*, inquit, proindeque in Proſelytorum numerum non aſcripti. Suſcepta Religione Judaica *Græcorum* nomine Proſelyti non donabantur. Quod ſi feſtis diebus Eunuchus Hieroſolymam petiiſſet adoraturus, quod viſum Baronio, non ſatis concluſum videretur pro Proſelyto. Adorabant in feſto Græci illi qui Philippum rogarunt ut videndi Chriſti copia ipſis concederetur. *Credibile eſt*, Maldonato judice, *Judæos non ſolum paſſos æquo animo,* Mald. in Joan. c. 12. verſ. 20.
ſed vehementer etiam lætatos fuiſſe ut Gentiles honoris cauſa, & ut

 Deum

Deum ſuum adorarent, & a remotiſſimis terris venirent, & Templum admirabundi, venerabundique ingrederentur. Ille utique Eunuchus Candacis Reginæ Æthiopum qui Jeroſolymam adoraturus venerat; Gentilis erat. Non tantum credibile eſt, ſed etiam certum. Idcirco erat in Templo Atrium Gentium, ubi Deum orare Ethnicis permiſſum fuit.

Quin etiam Græci ſacrificabant opera Judæorum Sacerdotum atque manibus. Omnibus cantatum eſt Heliodori ſacrificium, 2. Maccab. 3. *Heliodorus autem cum ſacrificium obtuliſſet Domino, & vota maxima voviſset ei qui vitam ipſi reparaverat, caſtra movens ad Regem reverſus eſt.* Sic Alexander Magnus, Vitelliusque ſacrificia perpetrarunt Hieroſolymis. Αὐτός τε μετὰ τοῦ Ἡρώδου τοῦ τετράρχου, καὶ τῶν φίλων εἰς Ἱεροσόλυμα ἀνήει θύσων τῷ Θεῷ ἑορτῆς πατρίου τοῖς Ἰουδαίοις ἐνεστηκυίας. *Ipſe cum Herode Tetrarcha, & amicis aſcendit Hieroſolymam, ſacrificaturus Deo in feſtivitate quæ tum inſtabat publica.* An Vitellius Religionem Judæorum ſuſceperat? Liceat mihi pauca Illuſtris Seldeni verba referre. *Æthiops item Eunuchus venerat adorare in Hieroſolymis quod ad holocauſta, ſpontaneas oblationes, & vota Gentilibus permiſſa. Cætera verò cultus in ſacrificiis, ſacriſque præſtationibus genera ipſis ibi interdicta.* Ex Talmudica doctrina veteri Maimonides: הגוים אין מקבלין מהן אלא עולות בדבר שנ ומיד בן נכר לא תקריב את לחם אלהיכם אפילו עולות *A Gentilibus recipienda non erant alia præter Holocauſta, ſecundum illud Legis ſacræ: de manu Alienigenæ non offeretis panem Deo veſtro. Etiam Holocauſta ex avibus recipiebant a Gentili, idque tametſi nondum cultui extraneo, ſeu idololatriæ renuntiaſſet. Cæterum, recipienda a Gentibus non erant aut Sacrificia pacifica, aut Sacra frumentacea in Lege præſtituta, aut Sacrificia pro peccatis ex ignorantia, aut ea quæ offerenda fuere ob tranſgreſſionem voluntariam. Quin, nec in Holocauſtum ab Gentibus recipiendum fuit aliquid, quod ab eis non ſponte, aut ex voto offerebatur.*

Joſeph. Ant. l. 18. c. 7.

Seld. de Jure Nat. l. 3. c. 4.

Uno argumento pugnant Baronius, Bellarminus, aliique quibus placet Eunuchum eſſe Proſelytum, quod ſane huic ſententiæ magnam veri ſpeciem conciliat. *Petrus omnium primus incipit prædicare Gentilibus, ſicut ipſe omnium primus prædicaverat Judæis... Sed objicies; nonne Act. 8. Philippus converterat Ethnicum hominem? Reſpondeo Eunuchum illum fuiſſe Proſelytum, id eſt, jam converſum ad Judaiſmum non*

de Bellar. & Rom. Pon

Digitized by Google

non autem plane Gentilem, ut erat Cornelius. Nam Petrus non meminit Act. 14. Cum indicat ſe primum prædicaſſe Gentibus. Nodum ſic expedit Eraſmus in Paraphraſi. *Eunuchus ſolus ſine teſte Baptizatus eſt in via, velut ſuffuratus Evangelii gratiam a Judæis.* Ab Eraſmo non multum differt Doctiſſimus Chamierus: *Nec obſtat*, inquit, *quominus extra ordinem, & ex peculiari mandato, etiam cum miraculo, Philippus Eunuchum Baptizarit, quod ſua ſponte non erat facturus. Reprehenſus autem fuit Petrus primo Hieroſolymis, at Philippus erat in Samaria.* Itaque Vir ille Magnus eorum ſententiæ concedens qui Eunuchum Proſelytum non fuiſſe exiſtimant, peculiari facto, & quaſi privilegio Philippi ſe tuetur. Verum, in reſponſione aqua hæret. Certum quippe eſt a Chriſto datam eſſe Petro provinciam ac negotium oſtium ſalutis Gentibus reſerandi. Idcirco, in Concilio Hieroſolymitano, *vos ſcitis*, verba ſunt Petri, *Deum jam pridem elegiſſe inter nos, ut per os meum audirent Gentes verbum Dei.* Quæ Doctiſſime pleniſſimeque a Hieronymo explicantur, ad Salvinam Epiſtola. *Primus ab Apoſtolo Baptizatus ſalutem Gentium dedicavit Cornelius.* Annon in decretis divinis fuit, ut per os Pauli, & Matthæi Gentes ad Chriſtum perducerentur? Quamobrem igitur de ſe ipſo ſigillatim & diſerte Petrus, *per os meum audirent Gentes verbum Dei*; non vero, *per os noſtrum*, cum Paulus Apoſtolum Gentium præcipue præſtaret; nonniſi quia conſtitutum erat ut converſionis Ethnicæ auſpex Petrus evaderet, inſtillata Cornelio fide? Chriſti flagrans amore Philippus, admirabilem Eunuchi converſionem ſilentio non contriverat, ne merita laude Chriſtum defraudaret. Nullæ tamen in Philippum concitæ lites illæ, quas Petro de Baptizato Cornelio intenderant. Nec ratio tanti diſcriminis fingi poteſt, conceſſo Eunuchum non eſſe Proſelytis inſerendum, niſi quia nil erat novi in Baptizato Eunucho; novum autem & inauditum Judæis, quod Petrus Ethnicis familiariter uſus fuiſſet. Alia igitur via difficultati eſt ſatisfaciendum. Hæc attendenti, inſtitutionem Cornelii excepiſſe Eunuchi Baptiſmus videbitur. Nec Lucæ inſuetum aut cohærentia diſtrahere, aut temporum ordinem negligere. Pertinebat ſane ad octavum caput, quod undecimo narratum eſt: *qui diſperſi fuerant ex afflictione orta ob Stephanum tranſierunt uſque in Phœniciam, & Cyprum, & Antiochiam.* Data occaſione ex Apoſto-

Cham. de Oecum. Pont. l. 1. c. 18. n. 50.

Q 3 lorum

Digitized by Google

lorum cura & diligentia, qui multis vicis Samaritanorum Evangelizarant, Lucas oratioue proſequitur illa quæ Philippo, apud Samaritanos agenti, contigerant. Quo tempore contigerit Eunuchi converſio dictu difficilimum, atque in Chronologiæ ἄπορα aſcribendum, non ſecus ac annum & Æneæ a Petro ſanati, & Dorcadis ex mortuis excitatæ, & Cornelii fide imbuti.

Chryſ. Hom. 19. in Act. Quæſtionem non injucundam movet Chryſoſtomus; quare Eunucho *non apparet Angelus, & ipſum ducit ad Philippum.* Reſpondet Sanctus ille Pater, *quia fortaſſis non obediſſet, ſed ſolum perterritus eſſet.* Sed Cornelius ſteterat intrepidus, & boni Viri, ſalutis ſuæ amantes, mandatis Angelicis morem gerunt, Spiritum obedientiæ ſufficiente Deo. Optime Chryſoſtomi quæſtionem ille ſolvet, cui Dei voluntas pro ratione erit: Dei, inquam, cujus infinita Sapientia variis ſe modis exerit in vocandis hominibus, ut ejus Libertas, atque ὑπεροχὴ ubique fulgeat. Cornelio Angelum mittere libuit, Eunucho non libuit; hic & illic ſapientiſſime. Sed, quod in obſervatione ponendum, Petrum ad Cornelium, Philippum ad Eunuchum convenire Chriſtus voluit; non vice verſa: ut magnum Poſteris Apoſtolorum exemplum modeſtiæ pingeretur, ne obtentu donorum, dignitatiſque ſuæ ſuperbientes, Laïcos pedibus proculcarent; ſed, more Chriſti, ſervandos homines ſolicite quærerent.

ANNO XXXV. NUM. XXVII.

Explicatur verſus 26. c. 8. Act. De Gaza urbe ſententia Lightfooti expenditur. Utri, viæ an urbi, addendum deſertæ *epitethum? Oecumenii ſententia Lightfootiana veriſimilior. Lapſus Eruditi Viri circa Sozomenum, atque contradictio.*

URbs Gaza verſus quam Philippus iter convertere juſſus eſt, ad Eunuchi ſpectat hiſtoriam. *Angelus Domini Philippo dicens, ſurge, & vade meridiem verſus, ad viam qua Hieroſolymis deſcendit, εἰς Γάζαν: αὕτη ἐςὶν ἔρημος. Ad Gazam quæ eſt deſerta.* Dubius intellectus, qui ad viam, aut ad urbem referri poteſt. Clariſſimo Lightfooto nonnulliſque ἔρημος *deſerta*, non *via*, ſed *urbis* eſt Epitheton. Cui ſententiæ probandæ Strabo adducitur a Lightfooto. *Ibi*

Light. Chron. Tem. Act. 8.

portus

Digitized by Google

portus Gazaorum, ultra quem circiter ſeptem ſtadia, Civitas illuſtris olim, per Alexandrum diruta, & μένουσα ἔρημος. Sed Strabonis autoritas omitti debuit, quippe qui, ſi Joſepho fides, delapſus ſit in errorem niſi nobilis Geographus Alexandrum Judæorum Regem, non illum Macedonem Aſiæ potentem habuerit in animo; qua excuſatione defendi poſſet: ſed Straboniana phraſis Alexandrum Magnum non obſcure indicat. Atqui inſtauratam Gazam, nec ignobilem eſſe demonſtrant illa Joſephi. Ἔνιοι δὲ μυνόμενοι τὰς οἰκείας ἐνεπίμπρασαν, ὡς μηδὲν αὐτῶν λάφυρον εἶναι τοῖς Πολεμίοις λαβεῖν. *Alii vero deſolatas prius ædes incendebant, ne hoſtis præda potiri poſſet... Senatores autem numero quingenti in Apollinis Templum confugerant.* Quæ florentis potentiſque urbis non obſcura ſunt indicia. Joſeph. Aut. l. 13. c. 21.

Everſa, itaque, ab Alexandro Judæo Gaza recte *deſerta* dici potuit. Sed non immerito quæritur qua de cauſa illud epitheton additum eſt, cum uni Palæſtinæ Gazæ, hac diſcrimen faciente Nota nil opus eſſet. *Tradunt*, inquit Clariſſ. Beza, *duas fuiſſe Gazas; unam veterem, alteramque novam, ideoque oportuiſſe hanc ab illa diſtingui; quod non invenio idonei cujuſpiam Scriptoris autoritate confirmatum. Quamvis enim ab Alexandro Magno expugnatam & dirutam fuiſſe Gazam conſtet, tamen mox inſtauratam, nec impotentem fuiſſe liquet ex eo quod aliquot poſt ſeculis, nempe ſub Ptolomæo Lathuro, qui penultimus fuit Ptolomeorum, denuo fuit magnis viribus expugnata ab Alexandro Judæa Rege.* Meminit quidem Strabo alterius Gazæ, in Armenia ſitæ, l. 11. *Eorum Regia æſtivalis eſt Gaza in campo ſita.* Sed de illa non cogitabat Philippus: quippe quæ *nec meridiem verſus*, nec e Regione Hieroſolymæ fuit. Aliam Gazam in Palæſtina quæſivit Lightfootus. Light. Hor. Heb. in Act. *Dixerim ab Angelo ideo additum* (eſt deſerta) *quod fuerit altera Gaza, eaque non longe admodum diſtans a loco ubi jam Philippus; in Tribu, ſcilicet, Ephraimitica. 1. Paral. c.7. v.28. Sichem cum filiabus ſuis, ad Gazam & filias ſuas.* Quæ nulla via poſſunt cum his conciliari, αὕτη Lightf. Comment in Act. p. 797. *non ad Gazam, ſed ad viam Gazæ ducentem referri debet. Sic Arabs & Syrus, recte quidem, quum nonniſi una Gaza eſſet, & via per deſertum jaceret.* Sed non modo in contradictionem, ſed & in errorem Vir Eruditus lapſus eſt. *A Diodoro Siculo, l. 19. vocatur antiqua Gaza. Alia enim ædificata fuit ad portum juxta mare, Majuma nonnunquam dicta Sozom. l. 5. c. 3.* Siccine Sozomenus? De Juliano Lightf. Chron. Temp. p. 67. Apoſta-

Apoſtata. *Conſtantienſibus quoque in Palæſtina idem crimen objiciens, urbem eorum Gazæis contribuit. Hanc enim urbem Conſtantiam, uti ſupra retulimus, cum navale eſſet Gazæorum & Majuma prius diceretur, Conſtantinus Chriſtianæ Religioni impenſe deditam eſſe intelligens, civitatis jure donaverat, & filii ſui Conſtantii nomine appellatam, ſeparatim Rempublicam habere præceperat; iniquum eſſe ratus ut Gazæis, Græcorum ſuperſtitioni ſupra modum addictis, contributa eſſet. Verum ubi Julianus ad imperium pervenit, Gazæi adverſus Conſtantienſes litem moverunt: Ipſe vero in ea cauſa judex ſedens, Gazæis Conſtantiam adjudicavit: atque exinde, priore ſpoliata vocabulo, maritima pars urbis Gaza appellatur.* Conſtat itaque ex Sozomeno, nullam fuiſſe novam Gazam Lucæ temporibus, cum *Conſtantia*, olim *Majuma*; *Gaza* nomen non adepta ſit, niſi imperante Juliano. Qui Gazæ alicujus novæ meminerit, quæ Philippi Evangeliſtæ temporibus extaret, neminem ſane invenimus. Illa vero Gaza quam Autor Paralipomenωn memorat, everſam fuiſſe Tiberii Ætate ex eo apparet, quod nullo veſtigio in Autore idoneo reperiatur.

Accedimus itaque ad ſententiam Oecumenii qui Epitheton adjunxit viæ, non urbi. Πρὸς Μεσημβρίαν ἐστιν ἡ ὁδός, τὸ δ᾽ αὕτη ἐστὶν ἔρημος εἶπεν, ὥστε μὴ φοβηθῆναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ἐπιστασίαν. *Via erat meridiem verſus, dixit autem*, hoc eſt deſerta, *ut non metueret Judæorum principatum.*

ANNO XXXV. NUM. XXVIII.

Exemplum Eunuchi legentis Scripturam imitandum, judice Chryſoſtomo. Aurea Sancti hujuſce Patris verba. Olim lectioni ſcripturarum incubuiſſe pueros, mulieres, milites, Reges, compluribus exemplis declaratur. Inventa Eruditi Simonis de prohibita lectione Scripturæ, refelluntur ex Clem. Alex. Chryſoſtomo, Auguſtino, Theodoreto. Diurnis nocturniſque manibus Sacri Codices terebantur. Egregium Monachi Marciani Exemplum. Ordo legendæ Scripturæ ex Nazianzeno, Hieronymoque declaratur.

Decepit

DEcepit expectationem noſtram illuſtriſſimus Purpuratus. Occupatus in legendis Scripturis Eunuchus dum in curru ſedens iter expediret, anſam Baronio præbebat commodam atque idoneam exponendæ de legendis Scripturis Antiquorum ſententiæ & conſuetudini. At hanc materiam ingredi noluit. Non ſic altiſſimum de Reliquiis aut Imaginibus egiſſet ſilentium, ſi parem ex Antiquitate factisque Virorum Illuſtrium, occaſionem Sanctorum & picturas, & exuvias commendandi habuiſſet. Quod ergo omiſſum eſt in tam luculenta neceſſariaque materia, de monumentis Antiquitatis ſupplendum.

Non prætereunda ſunt aurea de pio Eunuchi facto verba Chryſoſtomi. *Barbarus ille Reginæ Æthiopum Eunuchus, qui in tanta erat gloria, & curru vehebatur, illo tempore lectionem non negligebat, ſed Prophetam in manibus habens magnum adhibebat ſtudium, idque neſcius quid in libris contineretur, & afferebat quidquid in ſe erat ſtudium, alacritatem, attentionem. Cogita enim obſecro, quantum erat neque in itinere lectionem negligere, & præſertim ſedentem in curru. Merito male audiunt qui neque domi ut hoc faciant perſuaderi poſſunt, ſed putantes ſupervacuam eſſe horum lectionem quia vel mulieri cohabitant, vel militiæ aſcripti ſunt, vel puerorum & ſervorum, aliorumque negotiorum curam agunt, non convenire ſibi arbitrantur quod Divinæ Scripturæ lectioni incumbant. Ecce & Eunuchus & Barbarus erat, quæ utraque ad reddendum negligentiorem ſufficiebant; & ad hæc dignitatis amplitudo & abundantia opum; adde quod in itinere erat, & curru ferebatur. Attamen deſiderium & ingens ſtudium omnia obſtacula e medio auferens, in lectione retinebat. Unde non dicebat ea quæ plerique dicunt, non intelligo ea quæ ſcripta ſunt; non poſſum intelligere profunditatem Scripturarum; quare fruſtra & incaſſum laborem ſuſtinerem? Et non habeo qui manu ducat. Nihil iis ſimile cogitabat ille, lingua quidem Barbarus, mente autem Philoſophus: ſed cogitavit potius ſe non contemptum iri, ſed ſuperna gratia adjuvari, modo quod ſuum erat afferret ſtudium; quem & nos imitemur!* Recte atque ſapienter. Chryſ. Hom. 34 in Gen.

Eandem diſciplinam coluit Izates Rex Adiabenorum, vel nondum abdicato præputio. Ad ſalutandum Izatem admiſſus Eleazar, Regem offendit *legentem ſacra Moſis volumina.* Admiratione ſigni Joſeph. Ant. l. 20. c. 2.

Euſeb. de vita Conſt. l. 1. c. 32. cæleſtis captus Conſtantinus Imperator. *Αὐτὸς δ' ἤδη τοῖς ἐν θείοις ἀναγνώσμασι προσέχειν ἤξιε. Exinde ipſemet Divinorum Librorum lectioni vacare inſtituit.* Legendæ Scripturæ incumbebant pueri. De Ori-
Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 2. gene Euſebius : *Καὶ γὰρ ἤδη καὶ τῶν τῆς πίστεως λόγων οὐ σμικρὰς ἀφορμὰς καταβέβλητο ταῖς θείαις γραφαῖς ἐξέτι παιδὸς ἐνησκημένος. In tantum enim fidei noſtræ Doctrinam non vulgariter imbiberat, ut pote in Divinis Scripturis jam inde a puero exercitatus.* Quam conſuetudinem Eccleſiæ Orientales obſervabant. De Euſebio Emiſeno Sozom. l. 3. c. 6. *Qui nobili genere natus apud Edeſſam urbem Osdroenæ, a puero, κατὰ πάτριον ἔθος, juxta Patriam conſuetudinem ſacras Scripturas didicit.* Legebant mulieres : hinc duxit argumentum Tertul-
Tertul. ad Uxor l. 2. c. 6. lianus improbando Fidelis & Ethnici Matrimonio. *Quid maritus ſuus illi, vel marito quid illa cantabit? Audiat ſane, audiat aliquid Dei Cœna de Taberna; de Taberna, de Gehenna, quæ Dei mentio? Quæ Chriſti invocatio? Ubi fomenta fidei de Scripturarum interlectione.* Fulgentius Epiſtola. 2. ad Gallam de ſtatu viduali. *Nunquam ceſſetur divinis eloquiis, & totam delectationem cordis tui Scripturis Sanctis indulge.* Legebant milites. Eo pertinet a Caſſiano Hiſtoria memoriæ commendata de Simone Monacho; quem
Caſſian. l. 5. c. 39. ſic compellavit Senex ad inerti injungendum laborem. *Olim quærebam qui Apoſtolum Latina manu mihi perſcriberet. Etenim habeo fratrem militiæ laqueis obligatum, & apprime Latinis inſtructum, cui de Scripturis Sanctis aliquid ad legendum ædificationis ejus obtentu tranſmittere cupio.*

Simon Crit. l. 2. c. 22. Atque hinc patet quid de inventis Viri Docti Richardi Simon ſit pronunciandum. *C'eſt pourquoy, bien que la lecture de la Bible ſoit utile d'elle même, ils ont jugè à propos de ne la permettre qu'avec de grandes precautions.*

Non proſit potius ſi quid obeſſe poteſt.

L'Eglize ne l'a pourtant jamais defendue entierement: imitant en cela l'exemple de St. Jean Chryſoſtome, & de pluſieurs autres Peres, qui ont recommandè au peuple la lecture des Livres Sacrez. Comme les Fideles eſtoient alors ſoumis à leurs Paſteurs, & qu'ils apprenoient d'eux la maniere d'interpreter l'Eſcriture Sainte, on pouvoit leur confier cette Divine Parole, qu'ils liſoient avec reſpect, & avec une entiere ſoumiſſion aux

ordres de L'Egliʒe... Dans ces derniers ſiecles on n'a presque plus écouté la Tradition. Qiud eſt ſuperbe hominibus illudere, ſi hoc non eſt? Innumeris Hæreticorum examinibus abundabat Chryſoſtomi Seculum. Ariani, Macedoniani, Apollinariſtæ, Manichæi, Gnoſtici, Paulianiſtæ, Donatiſtæ, aliique complures quorum vel nomina paginas implerent librorum: venenatis ſuis aculeis Eccleſiam compungebant, fidei myſteria miſere depaſcebant, Conciliorum Autoritatem ſordibus inquinabant, Sacra omnia pedibus proculcabant; Atque ut ex floribus, roſcida mella apum gregi ſuppeditantibus, hauriunt araneæ ſua toxica; ſic ex Scriptura, pietatis fonte, impuri illi Hæretici errores ſuos eliciebant: ut in cautionem & proviſionem tot incommodorum, Chriſtianos uti Scriptura prohibere debuerit Chryſoſtomus? Hoccine remedium adhibuit impediendæ animorum corruptioni? An uſurpavit Simonianum Carmen:

Non proſit potius ſi quid obeſſe poteſt?

An Eccleſia Conſtantinopolitana cui præerat Chryſoſtomus, Legem Tridentinæ ſimilem promulgavit? *Cum experimento manifeſtum ſit, ſi Sacra Biblia vulgari lingua, paſſim ſine diſcrimine permittantur, plus inde, ob hominum temeritatem, detrimenti quam utilitatis oriri: hac in parte judicio Epiſcopi, aut Inquiſitoris ſtetur, ut cum conſilio Parrochi vel Confeſſarii, Bibliorum a Catholicis Autoribus verſorum, lectionem in vulgari lingua eis concedere poſſint, quos intellexerint ex hujuſmodi lectione non damnum, ſed fidei atque pietatis argumentum capere poſſe, quam facultatem in Scriptis habeant. Qui autem abſque tali facultate ea legere, ſeu habere præſumpſerit, niſi prius Bibliis Ordinario redditis, peccatorum abſolutionem percipere non poſſit.* Similibus-ne cautionibus Antiquitas legendas Scripturas ſepivit? *Lectionem concedere poſſunt quos intellexerint ex hujuſmodi lectione non damnum, ſed fidei atque pietatis argumentum capere poſſe.* Hem! Lectionem concedere poſſunt? Atqui illa ipſa lectio Chryſoſtomo eſt mandatum omnibus additum. Ἀκούσατε ὅσοι ἐστὲ καὶ γυναικὸς καὶ παιδῶν προΐστασθε, πῶς καὶ ὑμῖν ἐπιτρέπει μάλιστα τὰς γραφὰς ἀναγινώσκειν, καὶ οὐκ ἁπλῶς οὐδ' ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς τῆς σπουδῆς. *Audite quotquot eſtis & præeſtis uxori ac filiis, quomodo etiam vobis præcipit ut legatis Scripturas,*

Concil. Trid. Reg. 4. Lib. prohibit.

Chryſ. In Coloſſ. c. 3.

& quidem non ſimpliciter, ſed magno cum ſtudio... Audite quaſo omnes ſeculares : comparate vobis Biblia, anima pharmaca. Si nihil aliud vultis, ſaltem Novum Teſtamentum, Apoſtolorum Actus, Evangelia, Magiſtros perpetuos. Facultatem in *ſcriptis* habeant abſque qua *abſolutionem* percipere non poſſint? Quis ex Patribus hominem eo diris devovit quod ſcripturas evolveret? Aut *ſcriptam facultatem* flagitavit, ut ad illas pateret aditus? Siccine Clemens ille Petri Succeſſor Corinthiis mandata mittebat: Ἐγκύπτετε εἰς τὰς γραφάς. *Scripturas diligenter inſpicite, quæ Spiritus Sancti vera ſunt Oracula. p.* 58.

Quo tandem rediit res apud Chriſtianos? Quam immutata Secula? *At pendebant Fideles ab ore Paſtorum!* Hæc eſt Erudito Simoni cauſa quamobrem legendæ Scripturæ dabantur in mandatis? quaſi vero Catholici Romani hodie minus cederent ſuis Paſtoribus, & faſces ſubmitterent quam olim; aut de Autoritate Eccleſiæ non penderent fides fortunaque Autorum, qui ſe ſuaque ſcripta dedunt Eccleſiæ judicio. Quos paſtores conſulendos habuit Eunuchus ille Candaces, ſolus in curru incumbens Scripturæ, Patriamque repetens, ubi nulli erant Epiſcopi, nedum ἀναμάρτητοι Epiſcopi? Viro Docto aliquando otium rei ſi ſit, legat Auguſtinum ad Paulinam. *Nolo autoritatem meam ſequaris, aut ideo putes tibi aliquid neceſſe credere, quoniam a me dicitur: ſed, aut Scripturis Canonicis credas, ſi quid nondum quam verum ſit vides; aut interius demonſtranti veritati ut hoc plane videas.* Hinc intelliget Auguſtino non eam fuiſſe mentem ut ad Paſtorum arbitrium & nutum Chriſtiani fingerent & accomodarent fidem ſuam. Olim indoctorum futiles excuſationes refellebat Clemens ille Alexandrinus. Γράμματα, φησὶν, οὐκ ἔμαθον· ἀλλ' εἰ μὴ τὸ ἀναγινώσκειν ἔμαθες, τὸ ἀκούειν ἀναπολόγητον ὅτι μὴ διδακτόν. Πίστις δ' οὐ σοφῶν τῶν κατὰ κόσμον, ἀλλὰ τῶν κατὰ Θεὸν ἐστὶ τὸ κτῆμα. *Literas, inquit, non didici: ſed ſi non didiciſti legere, non eſt quod de auditu te poſſis excuſare, quoniam is doceri nequit: fides autem non Sapientium ſecundum mundum, ſed eorum qui ſecundum Deum ſunt Sapientes eſt poſſeſſio.* Audiatur & Theodoretus. *Vin'tu Scripturas negligere? Unde cognitio? An ergo cognitionem relinquere? Unde fides? Clamat Paulus, quomodo credent ſi non audiant? & rurſus, ergo fides eſt ex auditu; auditus vero per Verbum Dei. Quicunque igitur Verbo obſiſtit, is auditum obſtruit, fidem expellit. Sed enim Romanorum Leges nemo ignorat impune.*

Aug. Epiſt. 112. ad Paul.

Clem. Pæd. l. 3. c. 11.

pune. Eos ergo qui Magni Cœlorum Regis Edicta nolunt quenquam meditari & diſcere, quas non inſidias inſtruere dicamus animæ? Alimentum eſt ſcriptura. Παῦσαι οὖν λιμοκτονῶν τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἄνθρωπε, καὶ λιμὸν ἄγριον ἐπισπασάμενος οὐκ ἄρτου καὶ ὕδατος· ἀλλὰ τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου. Ἄλλος ἐπιφέρει τὰ τραύματα, καὶ σὺ κωλύεις ὑπάγειν τὰ φάρμακα. *Quin deſiſtis, o homo, hominem interiorem fame conficere; & fame quidem crudeli, non a pane & vino, ſed ab auditu Verbi Dei. Non deeſt qui infligat vulnera, & tu prohibeas inferre remedia? Quin deſinis variam medicinalium librorum Sapientiam, quaſi fruſtraneam traducere? Incutiat tibi pudorem ille ſaltem Eunuchus, qui Reginæ Gazis præfectus ne in itinere quidem ceſſavit a legendo.*

Maxima autem diligentia Majores hunc legendæ Scripturæ morem tenuerunt; itaque non diurnæ, ſed & nocturnæ lectioni dabant operam. Exemplo ſit celebris ille Marcianus Monachus. Cum vellet Euſebius, Marciani diſcipulus, noctu videre quid ageret Præceptor, *auſus eſt ad feneſtram accedere, & cum ſe inclinans reſpexiſſet, videt lumen, non ex lucerna, neque quod eſſet manu factum, ſed a Deo datum, & quod ſuperna gratia Præceptoris ſui caput circumfulgebat, & Divinorum eloquiorum Scripturæ oſtendebat intelligentiam. Tenebat enim librum, & Divinæ voluntatis ſacrum inquirebat Theſaurum.* Theodor. Hiſt. Pat. c. 3.

Ad Eunuchum Candaces ut redeam, in prophetiam etſi non intellectam, mihi videtur divinitus incidiſſe, ut de Chriſti cum morte tum beneficiis, data occaſione, Philippus orationem haberet. Alioquin ſapientis eſt, ea legendo percurrere ex quibus fructum, gaudium emolumentum capit, quæ ex ignotis Oraculis conſequi non poſſumus. Ordine igitur lectio Scripturæ eſt adminiſtranda: id Patrum verbis & methodo declarare non me piget. Nazianzenus Orat. 1ª. p. 21. Ἑβραίων μὲν οὖν οἱ σοφώτεροι λέγουσιν ὡς ἄρα ἦν τις πάλαι νόμος Ἑβραίοις, ἐν τοῖς μάλιστα δι᾽ ἔχων καὶ ἐπαινούμενος· μὴ πᾶσαν ἡλικίαν πάσῃ γραφῇ ἐνδίδοσθαι; μηδὲ γὰρ εἶναι τοῦτο λυσιτελέστερον. ἀλλὰ τὰς μὲν ἀπ᾽ ἀρχῆς ἀνεῖσθαι πᾶσι, καὶ εἶναι κοινὰς οὕτω καὶ τὸ σωματικὸν οὐκ ἀδόκιμον. Τὰς δὲ μὴ ἄλλοις ἢ τοῖς ὑπὲρ εἰκοστὸν καὶ πέμπτον γεγονόσιν ἔτος πιστεύεσθαι, ὅσαι διὰ ἐντελοῦς τοῦ ἐνδύματος τὸ μυστικὸν κάλλος περικαλύπτουσιν. *Enimvero Hebræorum Sapientes hanc olim Hebræis Legem fuiſſe narrant, in primis rectam & laude dignam, qua non cuivis ætati quivis Scripturæ liber concedebatur; nam ne hoc quidem utilius eſſe: quandoquidem*

doquidem nec tota ſtatim a quolibet percipi poſſit, ac quod in ea reconditius eſt, ob externam ſpeciem, imperitioribus plurimum detrimenti afferri poſſit : verum alii libri ab initio cunctis patebant, & communes erant. hoc eſt, quorum ne id quidem quod corporeum eſt, laude caret : alii autem his duntaxat committebantur qui 25. ætatis annum exceſſiſſent.

Nazianzeni diſcipulus Hieronymus ad Lætam de Inſtitutione Filiæ; *Quærant eam in itinere ſeculi inter turbas, & frequentiam propinquorum*, & nuſquam alibi reperiant, niſi in adyto ſcripturarum, *Prophetas & Apoſtolos de Spiritualibus nuptiis ſuſcitantem... Pro gemmis & ſerico, Divinos Codices amet, in quibus non auri & pellis Babylonicæ Vermiculata pictura, ſed ad fidem placeat emendata & erudita diſtinctio. Diſcat primo Pſalterium, hiſce canticis avocet: & in Proverbiis Solomonis erudiatur ad vitam. In Eccleſiaſte, conſueſcat quæ mundi ſunt calcare: in Job, virtutis & patientiæ exempla ſectetur. Ad Evangelia tranſeat, nunquam ea poſitura de manibus. Apoſtolorum Acta, & Epiſtolas, tota cordis imbibat voluntate cumque pectoris ſui collarium his opibus locupletaverit, mandet memoriæ Prophetas, Heptateuchum, & Regum & Paralipomenon libros; Eſdræ quoque, & Eſter volumina. Ad ultimum ſine periculo diſcat Canticum Canticorum.* Hæc pauca ex ampla materia ſegeteque decerpſimus, antiquis de legenda ſcriptura moribus explicandis.

ANNO XXXV. NUM. XXIX.

De Caligula hoc ipſo anno ad imperium evecto anſa erroris Baroniani. Nodus in Dione difficilis. Qui Cajo Caligulæ Traditum Imperium. Cujus hæres Tiberius Druſianns Tiberii Teſtamento relictus eſt? Quæritur ex Suetonio difficultatis ſolutio, ut tamen ſemper aqua hæreat.

SI verum retinere & tueri ſententia eſt, hic & Hiſtoria, & Dione Baronium aberraſſe neceſſario fatendum eſt. *Hoc ipſo anno*, inquit, *idem Tiberius in Imperium evexit Cajum Caligulam, nepotem ſuum.* Poſt defunctum certe Tiberium, Imperatoris honore Caligula affectus eſt. Anſam, opinor, erroris dedere hæc Dionis : 'Exei- Dio, l. 58.

γον κάκιστον εἰδὼς ἐσόμενον ἀσμένως, ὥς φασι, τὴν ἀρχὴν αὐτῷ ἔδωκεν. Sciens Cajum peſſime victurum, haud illibenter Imperium ei fertur tradidiſſe. Ex Teſtamento Tiberii forſan parari poſſet lapſus excuſatio. *Teſtamentum duplex Tiberius ante biennium fecerat; alterum ſua, alterum Liberti manu: ſed eodem exemplo, obſignaveratque etiam humillimorum ſignis. Eo Teſtamento hæredes æquis partibus reliquit Cajum ex Germanico; & Tiberium ex Druſo nepotes, ſubſtituitque invicem.* Suet. in T. c. 76. Si Tiberii Auguſti Teſtamento Caligula imperii Legatarius conſtitutus erat, phraſi quidem impropria, ſed cujus exempla reperiuntur, ſumma rerum donatus cenſeri poſſet; proindeque *evectus ad Imperium* fidei commiſſo Teſtatoris. Hac excuſatione defendatur, ſi lubet, error Annalium; quanquam biennium de quo Suetonius ad Conſulatum Sulpitii Galbæ, & L. Sullæ felicis, vix accommodari queat.

Omiſſo Baronio, in Dionis hiſtoria nonnulla ſunt quæ me male habent. Ab occultatioribus aculei, qui me vellicant & pungunt, ut evellantur poſtulo. *Cajo*, inquit, *tanquam Imperii potituro deditus erat, eo magis quod Tiberium haud diu victurum, ac ab ipſo Cajo interemptum iri compertum habebat. Nihil eorum quæ etiam Cajo eſſent eventura, ignorabat.* Dio l. 58. At Tiberius ille Druſianus Teſtamento Imperatoris conſtitutus Imperii Legatarius, non Caligula. Ἔκεῖνος μὲν γὰρ καὶ τῷ Τιβερίῳ τῷ ἐκγόνῳ τὴν αὐταρχίαν κατέλιπεν. *Reliquerat ſane Tiberius nepoti ſuo Tiberio principatum, ſed Cajus Teſtamentum per Macronem in Senatum miſit, idque Coſſ. reliquorumque ante ad hoc præparatorum ſententiis, irritum judicari fecit, tanquam ab homine mentis impote conditum.* Τότε τι οὖν προχείρημα οὕτως αὐτὸν τῆς ἀρχῆς παρέλυσε. *Ita Tiberium tunc exuit, & poſt occidit.* Dionem cum Dione in gratiam redigere pene viribus meis editius. An Tiberius tradidit Imperium Cajo, ſi condito Teſtamento *αὐταρχίας* Tiberium & Caligulam æquis partibus reliquerat, ſic & Imperii? Ut vellem hæc explicatio apta eſſet atque congruens phraſi Dionianæ, *reliquerat Tiberio principatum.* Sed aliud ſonare videtur. Mallem Tiberium dediſſe Caligulæ; quia, ut ſcripto prodidit Suetonius, Cajum ex Germanico, & Tiberium ex Druſo nepotes ſubſtituerat invicem. Interim fateor, aqua hæret. Dixerat, quippe, Dio, εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὸν Τιβέριον, τὸν ἔκγονον αὐτοῦ, ἐκεῖνον μὲν διά τε τὴν ἡλικίαν,

ὅτε

ἔτι γὰρ παιδίον ἦν, καὶ διὰ τὴν ὑποψίαν, οὐ γὰρ ἐπιστεύετο τοῦ Δρούσου παῖς εἶναι, παρεώρα. *Erat ipſi nepos etiam nomine Tiberius, verum eo, & propter ætatem, puer enim erat adhuc; & propter ſuſpicionem, quod non crederetur Druſi ſanguine natus, neglecto.* Hæccine conſtant? An neglectus, ſi Imperii dictus hæres, aut vice verſa?

ANNO XXXV. NUM. XXIX.

De Tiberio rogante ſenatum ut Chriſtus inter Deos referretur. Traditio Tertulliani ad examen revocata. Argumentum Clariſſimi Hueti pro affirmante ſententia, vanum eſſe ex Juſtino oſtenditur. Differentia inter Tertullianum, Euſebium, Chryſoſtomum, de hac Dominica Apotheoſi. Pugna Tertulliani cum Luca. Nomen Chriſtiani Diſcipulis non additum fuiſſe ante Claudii Imperium. Veroſimile non eſſe de Chriſto Deo Tiberium ſibi induiſſe perſuaſionem. An Pilatus ad Tiberium ſcripſerit de Divinitate & miraculis Domini? Refellitur ajentium opinio, multis argumentis. Chriſto Pilatus hoſtis. Fidem Dominicæ Reſurrectioni non addidiſſe probatur. Epiſtolæ Pilati falſæ. De Actis publicis ſub Pilato. Nulla fuiſſe Pilati Acta de Chriſti miraculis. Acta a Juſtino memorata ſubdita eſſe, multis oſtenditur. Non flagitatam fuiſſe a Tiberio Chriſti Apotheoſin demonſtratur. 1. Ex odio Tiberii in Judæos, cujus cauſa explicatur. 2. Ex negligentia Tiberii in Deos. 3. Ex Autoritate ejus in Senatum. Solutiones Clariſſimi Ceſtrienſis rejiciuntur. Verba Tertulliani ſuis ponderibus examinantur, unde novum argumentum ducitur. De Actis Pilati a Maximino divulgatis. Ceſtrienſis notatus.

Tantus

TAntus ſuam erga Religionem Chriſtianorum amor fuit, ut ambabus ulnis ea ſæpius amplexi ſint, quæ in illius honorem cedere videbantur; pio magis quam limato politoque judicio. Annon illud & acciderit in omnium ore cantata de Chriſto in Deos a Tiberio referendo Traditione, nunc eſt diligenter examinandum. Trita ſunt illa Tertulliani qui primus hanc narrationem commendavit Poſteris. *Tiberius ergo, cujus tempore nomen Chriſtianum in ſeculum introivit, annunciata ſibi ex Syria Palaſtina, quæ veritatem iſtius Divinitatis revelaverant; detulit ad Senatum cum prærogativa ſuffragii ſui. Senatus, quia non in ſe probaverat, reſpuit. Cæſar in ſententia manſit, comminatus periculum Accuſatoribus Chriſtianorum.* Tertul.Apol. c. 5. Gloria Eccleſiæ non minimum intenditur hoc Imperatoris Romani ſuffragio. Itaque Baronius Tertulliani narrationem libenter auribus admiſit: nec mirum, cum abſque delectu non raro antiquis monumentis indulgeat: ſed Viri Clariſſimi, Baronioque naris longe emunctioris, Caſaubonus, & Pearſon Ceſtrienſis, Huetusque Sueſſonenſis, Epiſcopi veracem eſſe Septimianam Traditionem dixere. *Autorem habemus Tertullianum, Scriptorem quidem Chriſtianum, ſed fidei nihilo magis ſuſpectæ, cum hæc objecerit Senatui ipſi, Populoque Rom. qui rei falſitatem facile deprehendiſſet ex Commentariis publicis, iiſque potiſſimum quibus res ſub Pilato geſtæ continebantur.* Huet.Dem. Evan.Prop. 3. n. 22. Qua ratione Erudit. Huetus fidem affert Tertulliano. Sed, vere ut dicam, hoc mihi vano eſt argumento ad narrationem Tertulliani confirmandam. Nonne Juſtinus in oblata Antonino Pio pro Chriſtianis Apologia, hæc ſcripto publico tradidit? *Simon quidam Samaritanus, in vico cui nomen Githon, eſt natus; hic ſub Claudio Cæſare efficacium Dæmonum arte, in Imperiali veſtra urbe Roma, propter magicas quas exhibuit virtutes, Deus habitus eſt, & ſtatua apud vos, veluti Deus, honoratus; quæ ſtatua in amne Tiberis inter duos pontes eſt erecta, Latinam hanc habens inſcriptionem SIMONI DEO SANCTO.* Num ideo veris eſt apponenda fabula? Atqui poſſumus argumento Viri Clariſſimi Simonianæ ſtatuæ adjungere fidem. Autorem habemus Juſtinum; Auctorem quidem Chriſtianum, ſed fidei nihilo magis ſuſpectæ; cum hæc objecerit Senatui, Populoque Rom. qui rei falſitatem facile deprehendiſſet non ſolum ex Commentariis publicis, ſed ex oculo-

rum teſtimonio. Errata ejuſmodi quæ circa Circumſtantias Hiſtoriæ verſantur, ſæpe optimis viris illudunt, nec candorem virtutemque depellunt animo. Argumento mihi non frigido eſt veris non conſentire Tertulliani narrationem, quod Juſtinus illam ſua in Apologia omiſerit: etſi Romæ verſatus fuerit illis temporibus quibus Chriſti Apotheoſis a Tiberio flagitata, recenti memoria Senatus, Populique Romani conſervabatur. Ut, ſi Chriſti Divinitatem cum prerogativa ſuffragii Tiberius ad Senatum detulit, prodigio ſit, aut ſuffragii adeo memorabilis ignarum, inſolentemque fuiſſe Juſtinum Romæ agentem; aut ſi noverit, argumentationem ad eliciendum Antonini Imperatoris favorem potentiſſimam, ſilentio præteriiſſe.

Cæterum, nonnulla, etſi anguſta, differentia tamen reperitur inter Autores, de optata a Tiberio Chriſti Apotheoſi. Chryſoſtomus Hom. 26. in 2. ad Cor. *Cum igitur*, inquit, *facta Chriſti omnia renunciata eſſent, per nuncios rogavit Provinciæ Præſes num illis videretur ipſum quoque ſuis ſuffragiis creare Deum; illi vero non annuerunt.* Quæ Chryſoſtomi Traditio minus quam illa Tertulliani abhorret a fide: cum votis Præſidis Judææ Senatum interceſſiſſe nil repugnet; votis Tiberii non annuiſſe, fidem vix capiat. Sed aliquid momentoſius illa Tertulliani & Chryſoſtomi differentia fabulæ ſuſpicionem injicit. *Pilato de Chriſtianorum dogmate*, (verba ſunt Euſebiani Chronici) *ad Tiberium referente, Tiberius retulit ad Senatum, ut inter cætera Sacra reciperetur. Verum, cum ex Conſulto Patrum Chriſtianos eliminari Urbe placuiſſet, Tiberius per Edictum Accuſatoribus Chriſtianorum comminatus eſt mortem.* Hoccine credibile eſt Tiberium rogaſſe Senatores de recipiendo Chriſtianorum dogmate? Dogma Chriſtianorum unius Dei cultu floret, ſacrificia cruenta amandat procul, Imagines Idolaque exterminat. Poſtulavit ergo Tiberius, ut Senatus univerſam antiquamque Religionem Romanorum peſſundaret, abjecto Numinum, ſacrificiorumque cultu: quæ Tiberiana poſtulatio, meo judicio, adeo abſurda eſt, ut nihil ſupra. Qua vero de cauſa Euſebius, magnæ diligentiæ homo in colligendis de Re Chriſtiana Cæſarum Reſcriptis, Hadriani, puta, ad Minutium Fundanum; Antonini ad commune Aſiæ; Gallieni ad Dionyſium; Galerii Maximiani; ne verbum quidem exſcripſit Decreti Tiberiani mortem Chriſtianorum Accuſatoribus minitantis?

Digitized by Google

tis? Optimam ille rationem afferet qui id decreti ſomnium eſſe ex Eburnea porta pro certo affirmabit.

Enimvero Lucam, Tertullianumque ad concordiam reducere difficillimum. *Chriſtianum nomen tempore Tiberii in ſeculum introivit.* Effatum eſt Tertulliani, cujus ſi veritatem præſtare nolim, repugnante Luca, Act. 11. *Factumque eſt ut annum totum congregarentur in Eccleſia, docerentque Turbam non parvam, & Diſcipuli nominarentur primum Antiochiæ Chriſtiani*: quod defuncto jam Tiberio contigit, nemine diſſentiente Chronologo: laboranti Tertulliano Pamelius fruſtra ſuccurrit: *Nec contrariatur quod Actorum* 11. *primum dicuntur Antiochiæ Diſcipuli cognominati* Chriſtiani; *quia qui Hieroſolymis, & in Samaria jam ante crediderant in Chriſtum, cui dubium quin a* Chriſto *etiam* Chriſtiani *nuncuparentur?* Mihi ſane dubium, Pameli, imo certum ſic non eſſe nuncupatos, qui *Diſcipulorum* nomine ſimpliciter donabantur. Audiatur Lucas: Cæterum, cum per eos dies multiplicarentur *Diſcipuli*; Duodecim Apoſtoli, advocata multitudine *Diſcipulorum.* Act. 6. Re quidem *Chriſtiani*, non nomine. Conſentit Lucæ Epiphanius. Ὕςερον δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας ἀρξάμενος καλεῖσθαι Χριςιανισμός. *Poſtea vero Antiochiæ Chriſtianiſmus appellari cœpit.* Inauditum ſane *Chriſtiani* nomen antequam ad fidem Ethnici vocarentur, quorum ingens numerus videtur anſam dediſſe impoſito nomini; quocirca non Hieroſolymis, ſed Antiochiæ Diſcipulis additum. Principio quidem rerum Chriſtianarum prudentiæ & ædificationi conſentaneum fuit omittere ob invidiam, *Chriſtiani* nomen, ne conglutinatio Eccleſiæ Judaicæ novo hoc titulo uſurpato divelli videretur. Itaque auſim affirmare pro certo non ante introductum fuiſſe nomen quam Claudius rerum potiretur. Imo ſub Claudii Principatu, Chriſtiani, nomine *Judæorum*, Romæ comprehendebantur, ut apparet ex Suetonio c. 25. *Judæos, Impulſore Chreſto, aſſidue tumultuantes Roma expulit.* Quo non vano argumento conſtat non eſſe veroſimile Tertullianicum effatum, *Chriſtianum nomen tempore Tiberii in ſeculum introivit.*

Epiph. l. 1. Hær. 19.

Præterea, Tiberium induiſſe ſibi perſuaſionem de Chriſto Deo, creditu difficillimum, obſtante infelici morte quâ vitam reliquerat. Crux miſerorum, ſervorumque ſupplicium fuit; quo a Chriſti adoratione avertebatur animus Tiberii, non ignorantis viles animas, non

Heroes-ve ad infelix lignum damnari: idcirco, ne violarentur Edicta Prætorum, ut ne quis cum telo ſervus eſſet, Domitius quærens a paſtore qui aprum ingentem percuſſiſſet, reſpondiſſetque paſtor venabulo; ſtatim deinde, juſſu Prætoris, miſer ille in crucem ſublatus eſt. Equidem, ſi rem ipſam putamus, nullus eſt niſi mentem afflatu divino concitatus, cui Chriſti mors diriſſima indicium non ſit atque argumentum imbecillitatis ac impotentiæ. Hinc Judæi acutiſſimis clamoribus cœlum complebant: *Si Filius Dei es, deſcende ex cruce.* Qua de cauſa a Paulo ſcriptis mandatum: *Sermo ille de cruce iis qui pereunt ſtultitia eſt, nos autem prædicamus Chriſtum crucifixum, Judæis quidem offendiculum, Græcis vero ſtultitiam.* 1 Cor. 1. Nec in diverſum Tiberius affectus eſt, niſi a Spiritu Sancto actum eſſe dicamus, quod fingi quidem poteſt, probari non poteſt. Si humanum ingenium ſibi permittatur, ſuis ſic aget argutiolis in Chriſti Divinitatem: aut potuit crucem effugere, & noluit; aut voluit, & non potuit. Si voluit nec potuit, imbecillus eſt, non Deus: ſi potuit nec voluit, inſanum egit, cum vitæ lux charior ſit cruenta infamique morte. Quanti porro pretii fuerint apud Judæos Ethnicoſque Chriſti miracula, nimis conſtat ex blaſphemiis quibus Autorem prodigiorum Cœleſtium proſcindebant. Epicureus ille Celſus *arguebat artis magicæ Chriſtum, tanquam magicis quibuſdam præſtigiis faceret quæ feciſſe viſus eſt miranda. Nam cum alios, inquit, Jeſus hic prævideret qui ejuſdem magicæ diſciplinæ cognitionem eſſent adepti, eadem illa quæ ipſe fecerat, quandoque facturos, per jactantiamque aſſerturos vel Dei ſe virtute hæc facere, a ſua Republica hos plane ejecit. Et eundem inſuper carpit, quod haud quaquam hos jure ejecerit, ſi quidem & ejuſdem ſit criminis reus.* Si Tiberius periit, periiſſe vero infamem vitiis hominem, ſalva charitate exiſtimare poſſumus, erravit ſtultitia circa Chriſti crucem quæ animale pecuinumque pectus magis infatuavit, nedum Divinitati Servatoris noſtri fidem adjungeret.

Cicero. Orig. in Celſ. l. 1.

Ut evellamus animis hominum illam de Tiberio Chriſtum in Deos referente opinionem, quæ autoritate Tertulliani, antiquitate, diuturnitate convaluit, oſtendamus nec Pilatum de Chriſto Deo ad Tiberium ſcripſiſſe, nec Tiberium precibus ſolicitaſſe Senatum de Chriſti Apotheoſi. Prius quod attinet, variant adverſæ ſenten-

tiæ

Digitized by Google

tiæ Defenſores, an ex Actis vel Epiſtolis Pilati, Tiberius hauſerit opinionem Divinitatis J. Chriſti: de utriſque dicendum.

Epiſtolas de Chriſto miſiſſe Tiberio Pilatum innuit indicatque Tertullianus, Apolog. c. 21. *Ea omnia* (ſcilicet) *nihil in ſepulchro Domini repertum eſſe, præterquam exuvias Sepulti, qui dehinc, ordinatis eis ad officium prædicandi per orbem, circumfuſa nube in cœlum receptus eſt. Super Chriſto Pilatus & ipſe, jam pro ſua conſcientia Chriſtianus, Cæſari tum Tiberio nunciavit.* Hæc ſane Epiſtolas potius quam Acta deſignant. Et abſentium Præfectorum mos, erat, datis literis optata poſtulataque Imperatoribus ſignificare. Itaque Pilatus, *pro ſua conſcientia Chriſtianus*, Evangelii Epitomen Tiberio miſit. Quod, dubio procul, benevoli erga Chriſtum animi certiſſimum eſt argumentum. Atqui Apoſtoli Pilatum Chriſti amicum egiſſe non modo ignorant, ſed & in hoſtium numerum aſcribunt, Act. 4. 25. *Adſtiterunt Reges Terræ, & Principes congregati ſunt ſimul adverſus Dominum & Chriſtum ejus. Congregati ſunt enim in hac Civitate vere adverſus Sanctum Filium tuum Jeſum Chriſtum Herodes, & Pontius Pilatus.* Hæccine ſunt indicia novæ Pilati Religionis, & Chriſtianismi conſcientiam imbuentis, & hominis bene in Chriſtum animati? Si *conſcientia Chriſtianus* Pilatus fuit, nonne concitatam in Apoſtolos, Eccleſiamque Hieroſolymitanam perſecutionem autoritate ſua compreſſiſſet? An in carcerem Petrum, Joannemque conjici, virgis cædi, Stephanum lapidibus obrui, diſcipulos diſſipari, ingruente Judæorum furore, tam leni animo paſſus fuiſſet?

Creſcit argumentorum materies. Pilato dictum fuerat a Judæis, *Domine, meminimus Planum illum dixiſſe cum adhuc viveret, tertio poſt die ſuſcitabor.* Itaque Pilatus nec pro ſua conſcientia Chriſtianus eſſe, nec Tiberio de Reſurrectione Aſcenſioneque Dominica ſcribere potuit, niſi certe certoque ſciret Chriſtum, morte triumphata, in vitam fuiſſe revocatum. Alioquin illum impoſtoribus inſerere debuit, quippe qui promiſſæ Reſurrectionis fidem non præſtitiſſet. Jam vero fide caret Pilatum ſibi perſuaſionem induiſſe de Dominica Reſurrectione. Mitto Reſurrectionis myſterium a Gentibus, cum ſannis rugoſis fuiſſe ſemper exceptum. Qua ratione fidem adjunxiſſet Reſurrectioni Dominicæ, cum a militibus, Præſidibusque audiret furtim ablatum fuiſſe corpus Jeſu Chriſti? *Dicite, Diſcipuli ejus nocte venerunt,*

nerunt, & eum furati ſunt, nobis dormientibus: quod ſi hoc auditum fuerit apud Præſidem, nos iſtud perſuadebimus ei, & ſecuros præſtabimus. Ipſi vero accepta pecunia fecerunt ſicut erant edocti, & divulgatum fuit iſtud apud Judæos uſque ad hodiernum diem. Accedente tam gravi & militum, & Præſidium de furto Diſcipulorum teſtimonio, ad ſententiam Pilati multum a fide Reſurrectionis alienam, an perſuaſum habuit Chriſtum, vi mortis ſuperata, vitam perditam recuperaſſe? Egregiam vero Pilati docilitatem, qui vel repugnantibus & præjudiciis, & Judæis, & militibus, pro certo habuit quod nec creditum ipſis Apoſtolis, aſſuetis & oraculis, & miraculis J. Chriſti, promiſſis ejus innixis, & a mulieribus candidi pectoris, de Reſurrectione Servatoris monitis. *Illi vero cum audiiſſent eum vivere, & conſpectum fuiſſe a Magdalena, non crediderunt.* Marc. 16. Porro, ſi Pilatus abiit ad vulgi Judæorumque opinionem de ablato furtim a Diſcipulis corpore Dominico, Chriſtum pro mendace ac impoſtore conſequenter habuit, indignum cultu amicitiaque Populi Romani. Profecto, Tertullianus inſanum ſtultumque Pilatum facit, ut Chriſtianum faciat. Cum, Autor Epiſtolæ quam ad Tiberium memorat, ſibimet honori non fuiſſet: quis enim, niſi mente captus, ſic ad Cæſarem ſcriberet; Domine, Chriſtum virum frugi, manſuetum, virtutibuſque innumeris quam miraculis longe clariorem, incredibili Judæorum audacia atque importunitate, invitus in crucem agere coactus ſum. Ad placandos vero Defuncti manes, delendamque immerenti oblatam contumeliam, jubę, Domine, ut referatur in Deos. An-non hujuſce tenoris Epiſtola, Pilatus impietatem, ignaviam, injuſtitiam ſuam propalam expoſuiſſet? Artium aulicarum imperitum me fateor atque profiteor: crediderim tamen Pilatum ſeſe magnificentiſſime apud Tiberium de Chriſti ſupplicio jactaſſe, Cæſaris gratiæ ſibi conciliandæ, ob repreſſum Jeſum Nazaræum tumultuantem, ac in Imperatoris jura involantem.

Ex his ferendum eſt judicium de Epiſtolis Pilati quæ circumferuntur, an genuinæ ſint, nec-ne? Baronius unam ex Hegeſippo ſuppeditat, quam adeant Lectores, ſi lubet, An. 34. n. 28. Aliam memorat Sixtus Senenſis: *Euſebius*, inquit, *in ſecundo Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ tradit Pilatum poſt reſurrectionem Domini ſcripſiſſe ad Tiberium Imperatorem quæ de Reſurrectione Chriſti, deque ejus miraculis atque ejus Divinita-*

Digitized by Google

Divinitatis opinione, felix ſama per omnem Syriam divulgabat: cujus exemplum ab Euſebio prætermiſſum, & a nobis in vetuſtis Bibliotheca Vaticana monumentis repertum hoc eſt. Legatur in Autore. Scopus vero Epiſtolæ hic eſt. *Hæc autem ideo ſcripſi, ne quis nugis ac mendacio Judæorum, ſi de re geſta aliter loquantur, fidem adhibeat.* Id Pilatus curabat ſcilicet. Porro, Epiſtola Sixti Senenſis, verbis quibusdam a Baroniana diſcrepat, re vero ſimillimæ ſunt, ac falſi poſtulantur ex Titulo: *Pontius Pilatus Claudio Tiberio Neroni Imper. S.* Ex Claudiana quidem ſtirpe Tiberius Cæſar genus traxit, & quidem utrumque; paternum a Tiberio Nerone; maternum ab Appio Pulchro. Sed nullum ex Hiſtoria ſuppeditari exemplum poteſt, Tiberio jam Imperatori nomen *Claudii Tiberii* fuiſſe additum, nedum a Pilato. Tacitus Annal. l. 1. *Tiberium Neronem, & Claudium Druſum privignos Imperatoriis nominibus auxit* Auguſtus. Infanti Tiberio, *Tiberii Claudii Neronis*, non ſecus ac ejus parenti, inditum nomen fuiſſe tenemus ex Dione, non vero *Claudii Tiberii.* Quod majus eſt, Epiſtolæ adverſa fronte cum Scriptura pugnant. Baroniana verba ſunt: *Milites cum accepiſſent pecuniam, quod factum fuerat tacere non potuerunt; nam & illum reſurrexiſſe teſtati ſunt ſe vidiſſe, & ſe a Judæis pecuniam accepiſſe.* In Sixtiana vero hæc leguntur: *acceperunt hi quidem pecunias: nihilominus tamen publice ubique profeſſi ſunt, atque teſtantur ſe viſiones Angelorum vidiſſe, ac Jeſum illum a mortuis vere reſurrexiſſe.* Miram probitatem militum atque ingenuitatem, qui crimen ſuum aperte fatebantur. Quidni ergo meritis pœnis afficiebantur a Pilato, cui tanta cura fuit famæ Dominicæ ac veritatis promulgandæ? Sed fictum eſſe de Reſurrectione Chriſti militum Teſtimonium laudatum ab Epiſtolis, palam oſtendit Matthæus c. 28. *Milites, accepta pecunia, fecerunt ſicut edocti erant, & divulgatum fuit iſtud apud Judæos usque hodie.* Nempe Diſcipulos veniſſe, & Chriſtum furatos fuiſſe, dormiente Cuſtodia: dici debuit, docentibus Præfectis Judæorum, quod & palam ac publice diſſeminatum eſt a militibus.

Commentaria publica, eaque potiſſimum quibus res ſub Pilato geſta continebantur, implorat Eruditiſſimus Huetus, cui conſentit & Clariſſimus Guillelmus Cavius, Magnæ Britanniæ Regis Sacellanus, Qui Anglice librum edidit de Apoſtolicorum Virorum Vita, Actis, morte, martyrio. Fontes adire non potui, ſed deductis rivulis

labra

Digitized by Google

labra prolui ope Clariſſ. Virorum qui ſua Bibliotheca Univerſali illuxere Literato Orbi. *On cite auſſi d'autres pieces que pluſieurs Savans ont accuſées de ſuppoſition, comme les Actes de Pilate, dont Tertullien a tiré ce qu'il dit dans ſon Apologetique; touchant je ne ſai quel deſſein de ranger J. Chriſt parmi les Dieux Romains.* Traditionem hanc ſe a Pilati Actis hauſiſſe, nullus, ni errat memoria, dixit Tertullianus. Quæ ad Pilati munus pertinebant conſcripta fuiſſe, maximeque triſtem Damnatorum ſententiam, facilis largior. Pontius Diaconus in Sancti Cypriani Vita. *Legit itaque de Tabula ſententiam Judex,* quæ hæc complectebatur, ut ex Actibus paſſionis Cyprianicæ declaratur, *Thaſcium Cyprianum gladio animadverti placet.* Aſcribebantur nomina Conſulum, Præſidisque, certæ rei faciendæ, ut veroſimile eſt. Pilatum vero aut ſcripſiſſe, aut ſcribenda curaſſe Acta quibus & miraculorum, & Divinitatis Chriſti mentio insereretur, nullis ducimur argumentis ad conſentiendum, rationibusque compluribus demonſtratum eſt Pilatum deChriſto defuncto non bene exiſtimaſſe,cum Religione militum & Sacerdotum teſtatum corporis Dominici furtum non potuerit non imbibere; ac conſequenter, Chriſtum mendacii ac impoſturæ damnaſſe, qui morte perpetua, ſolemne promiſſæ Reſurrectionis munus non confecerat. Miraculis autem Chriſti jactatis, benignas non præbuiſſe aures, teſtatur non modo opinio quam ex militum, Sacerdotumque teſtimonio imbiberat, ſed etiam ſtatus Dominicus ante Herodem, miraculi videndi maxime cupidum, cujus tamen deſiderium Chriſtus non impleverat. Annon Pilato, non ſecus ac Herodi, de impotentia Chriſti & imbecillitate cogitatio injici debuit, quod nullo egregio facinore Regis gratiam injerat, qua, veluti præſidio ſalutis cingeretur?

Biblioth. Univerſ. t. 5. A. 87. p. 7.

Acta non Pilati, ſed ſub Pilato, memorat, Juſtinus Apol. 2. Τῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου γενομένων ἀκτῶν. *Actorum quæ facta ſunt cum Pontius Pilatus erat Judææ Procurator.* Sed pio, ut ajunt, errore, non ſecus ac Sybillæ libros, Acta illa ſubdita fuiſſe, mihi non eſt in dubio. His, ut videtur, innitebantur Teſſareſcaidecatitæ probando ſuo dogmati. Ἀπὸ τῶν ἀκτῶν δῆθεν Πιλάτου αὐχοῦσιν τὴν ἀκρίβειαν διρηκέναι, ἐν οἷς ἐμφέρεται, τῇ πρὸ ὀκτὼ Καλανδῶν Ἀπριλλίων τὸν Σωτῆρα πεπονθέναι, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ βουλόντας ἄγειν τὸ πάσχα. *Nam ex Actis Pilati accuratam hujus Inſtituti rationem didiciſſe gloriantur;*

in

in quibus ſcriptum eſt, 8. *Kal. Aprilis Salvatorem eſſe paſſum*; *quamobrem illa ipſa die celebrare Paſcha volunt.* Epiph. Hær. 50. Acta illa Commentariaque publica, Conſtantino Imperante, in lucem edita fuiſſent ab Epiſcopis, ut ex iis monumenta certa Hiſtoriæ Chriſtianæ excitarentur; magno & Religionis emolumento, & Superſtitionis Ethnicæ detrimento? Sed & mirum eſt, Acta illa publica Veteres non conſuluiſſe de Anno Paſſionis Dominicæ inveniendo, aliiſque bene multis quæ ad res Chriſtianas pertinebant illuſtrandis, aut refellendis Actis illi ſubditis Pilati, quæ juſſu Maximini ubique Terrarum divulgata ſunt. Notatu digna ſunt Caſauboni in Caſaubonum verba: *Certe Euſebius cum Hiſtoriam ſuam ſcribebat, neque Epiſtolam neque Facta Pilati viderat, neque aliud ea de re norat, niſi quod apud Juſtinum legerat; & e Tertulliano vel per ſe vel per Interpretem cognoverat. Nam alioqui tantæ Vir diligentiæ, & curioſitatis, ipſam Epiſtolam, vel Acta, in ſuos Commentarios fuiſſet, dubio procul, relaturus.* Quibus publica illa Acta, nec non Pilati Epiſtola configuntur, Inventumque Clariſſimi Viri coarguitur: *Ex Juſtini, Tertullianique verbis colligere non poſſumus, vel Epiſtolam Pilati, vel Acta fuiſſe evulgata, ſic ut in manibus hominum verſarentur. Putem verius notitiam hujus rei perveniſſe ad Chriſtianos, per aliquem e Cæſarum Miniſtris, qui ad Chriſtum converſus, quæ ipſe, ſcrinia tractans Auguſtorum comperiſſet, Fidelibus narravit.* Quidni, Rerum Domino Conſtantino, qui Euſebium, tantæ Virum diligentiæ, ſua Benevolentia complectebatur, *ſcrinia illa* rimari nobilis ille Hiſtoricus meruit? Caſaub. Exerc. 16. n. 221.

Non flagitatam a Tiberio fuiſſe Chriſti Apotheoſin, peculiaribus nunc argumentis eſt aſtruendum. Judæorum Religionem, perinde atque Judæos, Tiberio materiam alendo contemptui præbuiſſe, conſtat ex Annalium Romanorum Conditoribus. *Profana illic omnia quæ apud nos ſacra: rurſum conceſſa apud illos quæ nobis inceſta: ſeparati epulis, diſcreti cubilibus: projectiſſima ad libidinem gens, alienarum concubitu abſtinent: inter ſe nil illicitum.* Accedat & Dio: Ἔς τε τὰ ἄλλα τὰ περὶ τὴν δίαιταν πάνθ' ὡς εἰπεῖν καὶ μάλισθ' ὅτι τῶν μὲν ἄλλων θεῶν οὐδένα τιμῶσιν. *Diverſum a reliquis hominibus obtinent, cum aliis in rebus uſuque vitæ quotidiano, tum eo præſertim quod nullum ex cæteris Diis colunt.* l. 36. Romanis itaque Judæus homo felix in conſecrationem materia non fuit. Quibus & accedit animam Tiberii ad Judæos inclinatam non fuiſſe, hac occaſione. Erat quidam Judæus qui ne Legibus pœnas Tacit. Hiſt. l. 5.

Digitized by Google

daret, ſolum metu verterat. Perſuaſit ille Fulviæ, mulieri nobili, quæ Moſis legem amplexa fuerat, ut aurum purpuramque in Templum Hieroſolymitanum mitteret. Quæ accepta munera ab illo Judæo, tribusque ejusdem farinæ hominibus quos ſibi adjunxerat, in ſuos uſus converſa ſunt. Καὶ ὁ Τιβέριος, ἀποσημαίνει γὰρ πρὸς αὐτὸν φίλος ὢν Σατουρνῖνος τῆς Φουλβίας ἀνὴρ, ἐπισκέψει τῆς γυναικὸς, κελεύει πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν τῆς Ῥώμης ἀπελαθῆναι. *Id poſtquam Tiberius ex amico ſuo Saturnino, ipſius Fulviæ marito, de injuria conjugi illata queſto, cognovit, juſſit univerſos Judæos ex Urbe pelli.* Quæ circa eadem Tempora contigere quibus a Pilato Jeſus in crucem actus eſt. Sic male in Judæos animato Cæſare, an veroſimile Tiberium delegiſſe hominem & Judæum, & Galilæum, & Crucifixum, & perduellionis poſtulatum, ut pro Numine palam ab omnibus colendo conſecraretur?

Joſeph. Ant. l. 18. c. 5.

Præterea, Conſtat ex Hiſtoriæ monumentis, Tiberium omni ſe Religione exolviſſe: quod memoriæ proditum eſt a Suetonio c. 69. *Circa Deos ac Religiones negligentior, quippe addictus Mathematicæ, perſuaſioniſque plenus cuncta Fato agi.* Argumentum ſolvere conatus eſt Clariſſimus Ceſtrienſis Epiſcopus. *Sed nimis hoc dilutum eſt, cum referat Suetonius ſub Tiberio, neque tam parvum quidquam, neque tam magnum, publici privatique negotii fuiſſe, de quo non ad P. C. referretur.* Lect. 4. in Acta, p. 64. Sed vim argumenti non attendiſſe videtur Vir Eruditiſſimus. Non agitur de relatione Tiberiana ad Senatum, penes quem jus fuit Conſecrationis & Apotheoſis: hoc volumus, quodque ſubindicatum fuerat ab Erudito Tanaquillo Fabro; Tiberium circa Deos negligentiorem alia omnia curaſſe quam Chriſti Apotheoſin; qua cura, dubio procul, magnum Religionis Deorumque amorem declaraſſet; qui cum opinione Fati omnia agentis non una conſentit, imo quam maxime pugnat.

Denique, hæc concordia conjungi poſſe non videntur, quod flagitantis Tiberii Chriſti Conſecrationem, Senatus votis non annuerit. Impetravit ſi petiit, nec petiit ſi non impetravit. Curia ad adulationem Principiſque nutum tota tunc compoſita, ut Togonius Gallus Principem oraret deligere Senatores, ex queis viginti ſorte ducti, & ferro accincti quoties Curiam iniſſet ſalutem ejus defenderent. Quanta obſervantia Tiberius a Senatu coleretur memoratæ

Digitized by Google

morat Dio lib. 58. *Tiberio quoque decreta multa: ut Patris Patriæ nomen ferre inciperet: ut Natalis ejus dies, decem equorum certamine, & epulo Senatui dato honoraretur.* An Senatus tam mollis ſervilisque ingenii, Tiberiana de Chriſto Conſecrando vota non capeſſiſſet? At quædam, inquit ex Suetonio Vir. Doctiſſimus, *adverſus ſententiam ſuam decerni ne queſtus eſt Tiberius.* Atqui non ſimplicem ſententiam indicat Tertullianus, ſed rem quam in optatis habebat Tiberius: qua de cauſa *in ſententia manſit, comminatus periculum Accuſatoribus Chriſtianorum.* Itaque, ſive metu vindictæ, in quam effuſiorem Tiberii noverant animum; ſive adulatione, qua contigebat ut ſæpius ad nutum arbitriumque Principis ſeſe fiogerent, accommodarentque Patres Conſcripti, Tiberiano deſiderio indulſiſſent, ne morte vel exilio dediſſent offenſo pertinaciæ pœnas. Nec ulla probabili ratione Senatus votis Tiberianis poterat intercedere. An quia *Divinitatem Tiberius ſibi oblatam rejecerat, tutiſſimum putavit Senatus alium neminem in Deos ſuos referre, ne eum Tiberio majorem efficere viderentur.* At timere non potuit de læſa Majeſtate Tiberii quaſi rivalis Dei impatiente: ſecuri ſunt dignitatis defunctorum Imperatores; nec honores Cælitibus exhibiti unquam Cæſarum ſolicitaverunt ambitionem. Saltem, vel invito Senatu, Chriſtus privatis domeſticisque honoribus a Tiberio coli debuit, cum *in ſua ſententia manſerit:*

Namque erit ille mihi ſemper Deus, illius aram
Sæpe tener noſtris ab ovilibus imbuet agnus.

Secreta domus Tiberianæ rimati ſunt plurimi nec ignobiles Hiſtorici. Hinc ſcientia ſcelerum, libidinumque quibus indomitis exarſerat Tiberius, ut, more Regio, pubem ingenuam ſtupris pollueret. Imaginum, Ararumque Chriſto poſitarum non apparent veſtigia in domeſtica Tiberii ſuppellectile.

Hactenus ex intellectu quem ſecundum Euſebium, communis & pervulgata opinio Tertulliani verbis affixit, diſſeruimus. Euſebius Hiſt. l. 2. c. 2. Τὰ περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας ἤδη καθ' ὅλης τῆς Παλαιστίνης βεβοημένα, Πιλάτος Τιβερίῳ βασιλεῖ κοινοῦται. *Pilatus de Reſurrectione Servatoris noſtri J. Chriſti, cujus per univerſam Palæſtinam celebris erat fama, ad Tiberium retulit.* Quæ de Actis, vel Epiſtolis neceſſario debent intelligi. An vero hæc indicentur a Septimio mihi ponitur in dubio. *Utrum ad Acta, an ad Epiſtolam Pilati reſpexerit Tertullianus, non facile dixerim,* inquit, Erud. Caſaubonus Exer. 16.

Digitized by Google

Epiſtolam imaginati ſunt illi qui Pilato Epiſtolas ſubdidere. Atqui nihil eſt in Tertulliano quod Epiſtolam, Actave certe certove deſignet. Hæc eſt Septimiana phraſis, Apolog. c. 21. *Ea omnia ſuper Chriſto Pilatus & ipſe, jam pro ſua conſcientia Chriſtianus, Tiberio nunciavit.* Epiſtolam alicui ſcribere, & aliquid nunciare inter ſe differunt. Accurate loquendo, ea nunciantur quæ voce referuntur: de fama, cui quot ſunt corpore plumæ, tot linguæ, totidem ora ſonant: Summus Poeta.

Tam ficti pravique tenax, quam nuncia veri.

Terentius Hecyr. *At iſtos invidos Dii perdant, qui hæc libenter nunciant.* Plautus: *ſalutem tibi ab Sodali ſolidam nuntio.* Cicero: *miſit ad me ſtatim qui ſalutem nunciaret.* Et Nuntius ille eſt qui mandata mittentis verbis exequitur. Virgil.

Nuntius hæc Idmon phrygio mea dicta Tyranno,
Haud placitura refer.

Phraſis ergo Tertulliani proprie ſonat, Pilatum Tiberio narraſſe Chriſti miracula: non dixit, *Cæſari Tiberio ſcripſit*; dixit, Tiberio *nunciavit*, quam phraſim cur alteri anteponeret, ſi ſcriptam Epiſtolam cogitabat, nullus video. Si germanam verborum ſignificationem retinuerimus, quæ æqua atque honeſta poſtulatio eſt, hinc graviſſimum ducitur argumentum in Tertullianicam Traditionem, cum Tiberius ante fato conceſſerit quam Pilatus Romam rediret.

Joſeph. Ant. l. 18. c. 15. Καὶ Πιλάτος δέκα ἔτεσιν διατρίψας ἐπὶ Ἰουδαίοις, εἰς Ῥώμην ἠπείγετο, τοῖς Οὐιτελλίου πειθόμενος ἐντολαῖς οὐκ ὂν ἀντειπεῖν, πρὶν ἢ τῇ Ῥώμῃ προσσχεῖν αὐτὸν, φθάνει Τιβέριος μεταστάς. *Et Pilatus decem annis exactis in ſua Provincia, cum neceſſe haberet parere Vitellio, ad Urbem iter ſuſcepit, quo priusquam perveniret vita exceſſit Tiberius.*

Verbum amplius addam de Actis Pilato a Maximino ſubditis, quæ ab illis quibus innitebantur Teſſareſcaidecatitæ multum diſcrepabant. *Cum Acta quædam apud Pilatum ſuper Servatore noſtro habita compoſuiſſent, plena impietatis adverſus Chriſtum, ea per omnes Provincias Imperii Maximini, ipſo jubente, diriguntur*, inquit Euſebius l. 9. c. 5. De Maximinianis Actis hæc Clariſſimus Pearſ. Lect. 3. in Act. n. 4. *Quorum falſitatem ex conſulatu Tiberii detexit Euſebius l. 1. c. 9. Sed non vi argumenti quod ipſe protulit. His tamen Romani utebantur ſub Diocletiano, & Maximino, ad Chriſtianos a martyrio revocandos: ut teſtantur verba Maximini in paſſione SS. Tarachi, Probi, & Andronici.*

Qui-

Quibus rationibus Eruditiſſimo Præſuli vim Euſebiani argumenti deterere libuit, me non capere aperte ingenueque fateor. *Ipſa temporis ratio*, inquit Euſebius, *Actis prænotata, Autores mendacii coarguit. Quippe conſulatu Tiberii Auguſti quarto, qui incidit in ſeptimum ejus Imperii annum, ea quæ iſti in ſalutari Domini noſtri paſſione auſi ſunt confingere geſta dicuntur; quo quidem tempore nondum in Judæam adveniſſe Pilatum, ſatis conſtat ſi teſtimonio Joſephi fides adhibenda.* Quid, nihil-ne virium ineſt Euſebianæ argumentationi? Quanam graviori ratione figmentum Maximini refelli potuit? Auditum eſt ex Joſepho Pilatum, *decem annis exactis* in Judæa, Romam rediiſſe, quo priuſquam perveniret ad plures Tiberius abierat. Itaque tam falſum quam quod falſiſſimum ulla in Judæa Acta eſſe a Pilato condita, Tiberio quartum Conſule: cum decennium Pilatianæ Præfecturæ, Anno Imperii Tiberiani ſeptimo, quo quartum geſſit conſulatum, illigari non queat, niſi contra hiſtoriam finxerimus, aut ad ultimum Tiberii uſque Annum Pilati præfecturam non fuiſſe prorogatam, aut annos amplius ſexdecim perduraſſe. Numquid argumentum graviſſimum eſt, ac in eo genere firmiſſimum? Euſeb. lib. 1. c. 9.

Acta Pilati Maximiniana ab Actis Præſidialibus Sanctorum Martyrum Tarachi, Probi, & Andronici laudari ſcimus & tenemus. Quorum ſinceritatem præſtavit Baronius in Martyrol. Oct. 11. *Nos habemus eorumdem Acta pura ac ſincera, ut excepta ſint a Notariis Actuariis. Eſt illorum exordium, cognoſcente Maximo Præſide, in Tarſo Ciliciæ, Coſſ. Diocletiano quartum, & Maximiano tertium, octavo Kal. Aprilis.* Quo Titulo Valeſius concludebat Acta illa ante Maximini perſecutionem fuiſſe confecta. *Ex Actis*, inquit, *Præſidialibus Sanctorum Martyrum Tarachi, Probi, & Andronici colligi poteſt; Acta illa jam antea ficta ac divulgata fuiſſe: ſic enim legitur in Actis illorum Martyrum, c. 9. Præſes dixit, inique, non ſcis quem invocas Chriſtum, hominem quidem fuiſſe, factum ſub cuſtodia Pontii Pilati, & punitum, cujus extant Acta paſſionis. Inducti ſunt autem in judicium ſupra dicti Martyres Diocletiano 4um. & Maximiano 3. Coſſ. Ex quo ſequitur Acta Pilati jam ante perſecutionem Maximini concinnata fuiſſe. Verum Maximinus, cum paucis adhuc nota eſſent, ea latius publicavit.* Sed ortam ſiniſtris avibus conjecturam Parens ejus extinxit, Annot. lib. 9. p. 165. *Verum ut libere dicam quod ſentio, mendoſa mihi videtur inſcriptio il-* Vales. Annot. in Euſeb. p. 15.

lorum Actuum. Quæ pro Actis puris & ſinceris Baronius, & ſecundum Baronium alii habuere complures, Acta impura & ſubdita ſunt exiſtimanda: Indicioque eſt ille Titulus: *Coſ. Diocletiano* 4um. *& Maximiano tertium*, cum fatalis illa Diocletiani perſecutio, anno quo Diocletianus 8. & Maximianus 7. Conſules proceſſerunt, cœperit, nec dubium faciunt animum alicujus illa Lactantii, De mortibus Perſecutorum, c. 12. *Inquiritur peragendæ rei dies aptus & felix, ac potiſſimum Terminalia deliguntur, quæ ſunt ad 7. Kal. Martias, ut quaſi terminus imponeretur huic Religioni.*

Ille dies primus leti, primusque malorum
Cauſa fuit

Quæ & ipſis & Orbi terrarum acciderunt. Qui dies cum illuxiſſet, agentibus conſulatum Senibus ambobus octavum & ſeptimum, repente, adhuc dubia luce, ad Eccleſiam Præfectus cum Ducibus, & Tribunis, & Rationalibus venit. Quæ cum ignorarentur ab Autore Actorum Præſidialium Tarachi, Probi, & Andronici, illis præfixit Titulum: *Coſſ. Diocletiano quartum, & Maximiano tertium.*

EXERCITATIO SECUNDA.

ANNO XXXVI. NUM. I.

Tiberii An. 20. *De Anno Paulinæ converſionis. Obſcura Quæſtio: nec certis argumentis definienda. Martyrologii Rom. ſententia Baronio arridens a Thoma, Mimatenſi, aliiſque Romanæ Scholæ Theologis rejecta. Annus defuncti Stephani & Baptizati Pauli unus & idem. Anno Aſcenſionis Dominicæ nec hic ſacris undis expiatus, nec ille ad mortem miſſus. Error Baronianus de Oecumenio. Martyrologium Rom. ſibi conſtare non videtur de tempore mortis Stephani & Paulini Baptiſmi. Dies Stephani emortualis 26°. Decembris non eſt illigandus. An Septennium a morte Chriſti ad Stephani Martyrium interceſſerit? Clariſſ. Virorum Capelli, Valeſii, Spanhemii ſententia refellitur, multis*

multis ex Hiſtoria, cum Sacra tum Prophana, ductis argumentis. Ingens Valeſii contradictio. Opinio Lightfootiana de Anno Pauli converſi, rejicitur. Ejus contradictio. Petavianæ ſententiæ de Anno Baptizati Pauli fundamentum convellitur ex Joſepho, & Sulpitio Severo. Veroſimilior opinio de Stephani morte Paulique converſione, An. Dom. 37. quæ Scripturæ Hiſtoriæque phænomenis ſatis apte cohæret.

PErdifficilis & obſcura Quæſtio eſt, de Anno Paulinæ converſionis, quâ eximius ille Apoſtolus in Fidelium cœtum aſcriptus eſt. Tanta hic Doctiſſimorum pugna committitur, ut mentis natura pene fatiſcat, oppreſſa multitudine litium. Nec nobis Oedippus expectandus eſt reſolvendis ambagibus, cum nos Scriptura deficiat, Patrumque ſententiæ non una conſpirent. Ægre materiam tractamus cui laborem ad incertam Chronologiam impendimus. Interpoſitæ tamen operæ aliquid erit præmii, in refellendis nonnullis præjudiciis, quibus, veluti objecta nube, lux obſcuratur Hiſtoriæ.

Legitur apud Romanum Martyrologium, *Converſio Sancti Pauli Apoſtoli, quæ fuit ſecundo ab Aſcenſione Domini Anno. Janu. 24.* Cujus autoritati ſuam Baronius illigavit ſententiam. *Hæc autem facta eſſe hoc ipſo anno, nempe ſecundo ab Aſcenſione Domini, Romana Eccleſia profitetur.* Tanta vero non fuit Autoritas Martyrologii Romani, ut Viris inter Latinos Theologos inſignibus, ſuam opinionem inſtillaret. Durand. Ration. l. 7. *Converſio Sancti Pauli Apoſtoli facta eſt eodem anno quo Chriſtus paſſus eſt, & Stephanus lapidatus: Anno quidem non naturali, ſed emergenti. Nam Chriſtus paſſus eſt 8. Kal. Apr. Stephanus eodem Anno, 3. Die Auguſti lapidatus eſt; Paulus vero Octavo Kalen. Febr. converſus eſt.* Cui & Chronologiæ ſeſe addixit Princeps Scholæ Rom. Thomas Aquinas, aliique complures, ut ex illorum ſententia dicere non prohiberemur autoritate Martyrologii. Sed vere ut dicamus, Thomæ, Durandique de Anno Paulinæ converſionis opinio, ad quam Centuriatores acceſſere, ſtabili firmoque fundamento conſtituta non videtur.

Aptiſſime quidem atque præclare inter ſe cohærent mors Stephani

phani Paulique converſio, quæ eodem anno ſunt illigandæ ex Lucæ autoritate, quæ apud Chriſtianos plurimum valere debet. *Saul autem adhuc ſpirans minas ac cædem adverſus Diſcipulos Domini adiit Pontificem Maximum.* Tam acri violentia Saulus perſequebatur Eccleſiam *iens domatim, & tractos viros ac mulieres tradens in cuſtodiam,* ut in longum durare non potuerit Hieroſolymis; ſubito, quippe, omnes diſperſi ſunt, præter Apoſtolos: quocirca, deficiente ibi felici in perſecutionem materia, Saulus Damaſcum petiit. Sed hinc capienda eſt conjectura, Paulum non eo ipſo anno quo Chriſtus petiit cœlum, in numerum Fidelium aſcriptum fuiſſe. Conſtricta nec latius fuſa oratione, multos annos complecti Lucæ mos eſt. Exemplo ſit caput nonum Act. quod ſex verſibus trium annorum ſpatia proſecutus eſt; a Baptiſmo Pauli ſcilicet, ad iter quod ipſi fuit Hieroſolymam. Non igitur parte temporis tam exigua, ac ſunt quatuor quinqueve menſes, ea complebuntur, quæ Lucas, a die Pentecoſtes quo Apoſtolos illapſus eſt Spiritus Sanctus, ad Martyrium Stephani, breviter ſummatimque deſcripſit. Perdurante & miniſterio Stephani, ea contigere quæ conſtricto ſermone Lucas proſecutus eſt, Act. 6. *Itaque ſermo Dei creſcebat, & valde multiplicabatur numerus Diſcipulorum Hieroſolymis: multaque turba Sacerdotum auſcultabat fidei: Stephanus vero plenus fide ac potentia, edebat ſigna & prodigia magna in populo.* Quis trimeſtri ſpatio tam magnum felixque incrementum peractum fuiſſe fingere animo poteſt? An divinum Stephani miniſterium, quod Eccleſiæ ædificandæ maximo uſui fuit, exiguis hiſce finibus circumſcribi potuit? Non conceſſit Chriſti ſumma Sapientia tam ſubito extingui Stephanum ac illi imaginantur, aut de illo cani:

Act. c. 9.

Oſtendent terris hunc tantum Fata, neque ultro
Eſſe ſinent.

Iis quibus Anno ab Aſcenſione Chriſti ſecundo Martyrium Stephani conjungi placuit, Oecumenium Baronius inſeruit. *Huic*, inquit, *ſententiæ de Converſione Pauli, facta Anno 2. adſtipulatur Oecumenius.* Quæ Doctiſſimi Cardinalis magna eſt incuria. Hæc Oecumenius in Acta, p. 188. Μετὰ γὰρ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν, μετὰ ἡμέρας τινὰς ὀλίγας προχειρίζονται οἱ Ἀπόστολοι εἰς διακονίαν Στέφανον, καὶ τοὺς ἀμφὶ αὐτόν... Ἔπειτα τὸν Στέφανον δι᾽ ἔτους εὑρίσκομεν λιθαζόμενον, καὶ τὸν Παυ-

Παῦλον συνευδοκοῦντα τῷ φόνῳ ὃς μικρὸν ὕστερον εἰς Δαμασκὸν ὁρμᾷ, ὡς τοὺς ἐκεῖσε ὄντας ἁγίους. *Siquidem a Chriſti Aſſumptione, poſt paucos aliquot dies, creant Apoſtoli Stephanum... Deinde ſtatim reperimus Stephanum lapidibus obrutum, & Paulum cædi conſentientem, qui poſtmodum proficiſcitur Damaſcum, tanquam Sanctos qui ibidem degebant interempturus.* Κατὰ μέσην δὲ τὴν ὁδὸν ἡ κλῆσις αὐτῷ γίνεται παρὰ θεοῦ ὡς μικρῷ προσαναλωθῆναι τὸ ἔτος. *Medio autem itinere vocatio ejus a Deo facta eſt, ut vix fuerit annus ille expletus.*

Quo anno Stephanus ad mortem miſſus ſit, in ſententiis ponitur. *Hieroſolymis Natalis Sancti Stephani*, verba ſunt Martyrologii Rom. *Protomartyris, qui a Judæis non longe poſt Aſcenſionem Domini lapidatus eſt.* Tempus apertius declaratur ab Excerptis Chronologicis Theſ. Temp. p. 82. *Paulus autem Apoſtolus poſt Aſcenſionem Domini, & poſt paſſionem Stephani ..... in Apoſtolatum ordinatur 6. Idus Januarias, in Conſulatu Rubellionis, poſt Aſcenſionis Salvatoris noſtri menſes 8. poſt dies 11. paſſionis Stephani, pridie Epiphaniæ.* Sed pace Baronii, Martyrologium Romanum ſibi non conſtat. Si enim Protomartyr non longe poſt Aſcenſionem Domini lapidatus eſt, converſio Pauli in ſecundum ab Aſcenſione annum prorogari non debuit. Fumabant adhuc ſanguine Stephani Paulinæ manus cum adiit Pontificem maximum de Epiſtolis petendis in Chriſtianos vexandos. Quod & innuunt illa Lucæ, *Saul adhuc ſpirans minas, & cædem*, & teſtificantur cum Oecumenius, tum Excerpta Chronologica, aliique bene multi, ut tantum moræ non fuerit Stephani martyrium inter Paulique converſionem, quantum a Martyrologio interponitur.

Siniſtra diligentia ab eodem Martyrologio dies emortualis Stephani ſexto & vigeſimo Decembris illigatur. Nec ignoramus hanc Chronologiam Antiquorum quorumdam præſidio cingi. Fulgentius Serm. de Sancto Stephano: *Heri celebravimus temporalem ſempiterni Regis noſtri Natalem, hodie celebramus militis paſſionem.* Similiter Nyſſenus Serm. de Sancto Stephano. *Heri Dominus Univerſi nos pavit, hodie Domini imitator... ille hominem pro nobis induens, hic pro illo hominem exuens.* Sed ea ſententia conſpirare cum Scriptura non videtur. Mitto germanum Chriſti Natalem non poſſe in ſolſtitium hibernale referri; at ſolemnitatis Judaicæ Temporibus, ultimum

V diem

diem obiiſſe Stephanum Lucas indicare videtur. Conjecturam hanc eo facio, quod ex perſecutione orta ob Stephanum, diſperſis *Cyprii & Cyrenenſes* inſeruntur, quos agitando feſto Hieroſolymam veniſſe veri ſpeciem induit. Sane, Feſtorum tempora ſatis apta videntur ad animos amore Religionis commovendos: & plurimæ Victimæ feſtivitatibus Judaicis nefaria manu cecidere. Chriſtus Sacro Paſchatis immolatus: Petrus in vincula compingitur: Jacobo circa eandem ſolemnitatem cervix gladio percutitur. Celebrabantur quidem Encænia menſe *Caſleu*, reſpondente Novembri & Decembri. Hieme vero media Affrica veniſſe Cyrenenſes ad celebranda Encænia, quibus Lege Divina non detinebantur, mihi non ſit veroſimile. Nec, vel conceſſo Cyreneuſes Hieroſolymam de celebrandis Encæniis ſe contuliſſe, recte concluſum videretur Stephanum ad plures abiiſſe illo ipſo die quo Natales ejus celebrantur a Latinis, quorum Traditio non omnes opplevit Eccleſias. Epiphanius qui *ſextum Januarii* diem aſcribit ortui Dominico; Excerpta Chronologica quæ affigunt Pauli ordinationem Apoſtolicam ſexto Idus Januarii, poſt undecim dies paſſionis Stephani, a diſciplina Latinorum de Natalitiis Protomartyris diſſident. A Januarii octavo, retro numeratis undecim diebus, ad vigeſimum octavum ſuperioris Decembris progredimur. Sed de die Natali ſuo loco fuſius.

Eruditus Jacobus Capellus Pauli vocationem inter Martyriumque Stephani, ſex menſium intervallum interpoſitum fuiſſe exiſtimat: qua de re mihi non eſt litigandi animus cum percelebri Viro. De anno autem quem aſſignat Martyrio Stephani, mea variat diſſidetque ſententia. *A Paſſione, Reſurrectione, & Aſcenſione Chriſti in Cœlos, usque ad lapidationem Stephani, anni ſeptem interceſſere: a Stephani deinde Martyrio uſque dum Paulum lux circumfudit, menſes ſex; inquit ex Evodio Nicephorus l. 2. c. 13. quod nobis probabilius videtur, quam quod Euſebius unicum annum huic intervallo tribuit.* Cent. 1. Capello Judice annus erat Caligulæ tertius cum Saulus convertitur, poſtea in Arabia triennium commoratus, Damaſcum reverſus ac inde fugere coactus, anno Claudii 2. venit Hieroſolyma. Quæ cum Scripturæ Phænomenis una conſpirare mihi non videntur. Relicto Petro Hieroſolymis, Paulus ſe in regiones Ciliciæ contulit.

Ibi

Digitized by Google

Ibi quæſitum & inventum Saulum, Barnabas adduxit Antiochiam, ubi annum integrum docuit. Deinde a Chriſtianis miſſus eſt Hieroſolymam, ferendo Eleemoſynarum auxilio, ad Fratres arcta fame laborantes ſublevandos. Legationem hanc Paulinam Anno Claudii tertio adjungit Capelliana Chronologia, quæ procul a vero eſt ſi Anno Chriſti 39. Paulus converſus eſt, cum anni quinque fluxerint antequam obiret Legationem Hieroſolymitanam. Deinde, citius Paulum petiiſſe Hieroſolymam perferendis Antiochenſium Eleemoſynis, eo conſtat, quod Anno Claudii ſecundo totum orbem invaſit rabida illa fames quam Agabus prædixerat. Teſtis Dio omni exceptione major. Λιμοῦ τε ἰσχυρᾶς γενομένης, οὐ μόνον τῆς ἐν τῷ τότε παρόντι ἀφθονίας τῶν τροφῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰς πάντα τὸν μετὰ ταῦτα προνοίαν ἐποιήσατο. *Fame ingenti exorta, non modo ad præſens tempus copia alimentorum, verum in perpetuum proſpexit.* Hic annus Claudium iterum & C. Largum Coſſ. habuit. Famem in multos annos duraſſe ignoramus, ſed Anno Claudii maxime ſæviiſſe argumento eſt, quod Annales Dionis ſequentes annos, licet & fame pallidos, ſilentio prætereiere, quia dirus ille hoſtis præcipue vires ſuas hunc in annum effuderat. Unde non immerito colligitur, hoc ipſo anno Antiochenſes Hieroſolymitanis Eleemoſynarum auxilia præbuiſſe. Novo, nec vano argumento Capelli Chronologia premitur. *Poſt annos 14. aſcendit Paulus Hieroſolyma.* Gal. 2. Quatuordecimus ille annus, qui, ut probabitur, a Paulina converſione eſt numerandus, vel antecedit Hieroſolymitanam Synodum, vel comitatur. Hanc porro Synodum, quam Capellus in Annum Claudii duodecimum conferre, videtur, non hoc Anno, ſed citius fuiſſe celebratam, indicio eſt, quod diu poſt diſſolutum Concilium, Paulus agens Corinthi reperit Judæos aliquot, quos inter Priſcilla & Aquila nuper ex Italia venientes, Edicto Claudiano Roma pulſos; quod Anno decimo factum, ſi Capello fides: quæ a vinculis contradictionis liberare difficillimum.

Capelli ſententiæ propius acceſſere Viri principes, & Antiquitatis peritiſſimi Henricus Valeſius, & Fredericus Spanhemius. Ille Annot. in Euſeb. l. 2. c. 1. *Paulum vero Anno converſionis ſuæ tertio, paulo ante obitum Herodis Agrippæ, ex Lucæ Hiſtoria optime concludebant.* Hic, Diſſert. Hiſt. p. 205. *paſſum Stephanum ſub Cajo, non ſub Tiberio... certiore fortaſſe*

calculo in Anno converſionis Pauli, quem non anteriorem eſſe Caji ultimo, audacter pronuntiamus. Quæ Virorum Præſtantiſſimorum ſententia iiſdem rationibus ac illa Capelli refellitur. Sic fames ab Agabo ante denuntiata quam Romanum orbem inceſſerit, Anno ſexto Claudii dominata fuiſſet, non ſecundo, cui videtur illiganda; alioquin Provinciæ ſua annonæ copia Urbi laboranti auxilium faciles ſuppeditaſſent. Sed, nec Clariſſimorum Virorum Chronologia Epochæ Concilii Hieroſolymitani conſentire videtur. Concedamus Anno Pauli converſi 14. agitatum fuiſſe conventum Synodalem, ad quem ſe cum Barnaba contulerit: Galat. 2. incidit ergo Concilium Apoſtolicum Anno Claudii decimo tertio. Proindeque vix ſeſquiannus interpoſitus fuit cum Paulus Corinthum venit; quod mihi non eſt veroſimile. An Syriam, Ciliciam, Piſidiam, Lycaoniam, Galatiam, Phrygiam, Myſiam, Macedoniam, Atticam, novas Eccleſias ubique fundando, fundataſquè confirmando, tam brevi temporis ſpatio peragraſſet? Porro, cum in oppidum Corinthum acceſſit, Claudium nondum ultimum obiiſſe diem indicatur a Luca, ſiquidem nuper venerat ex Italia Aquila cum uxore, Edicente Claudio ut omnes Judæis Roma excederent, cui ferendo decreto, Judæorum cum Samaritanis lites cauſam forſan præbuere. Decreto promulgato ſtatim obedientem fuiſſe non eſt ponendum in dubio. Conceſſo Synodum Hieroſolymitanam Anno Claudii 13. fuiſſe celebratam, fidem non habet quod Paulo Corinthum veniente Claudius adhuc luce frueretur.

Inſuper, hac ex Chronologia *ductus eſt ad Felicem Paulus Neronis circiter Anno quinto labente*, nec diffitetur Magnus ille Fridericus Spanhemius in Hiſt. pag. 219. n. 26. Quæ cum Joſepho conciliare viribus meis editius eſt. Primores Judæorum Cæſarem incolentium Romam profecti ſunt Felicem accuſaturi. Καὶ πάντως ἂν ἐδεδώκει τιμωρίαν τῶν εἰς Ἰουδαίους ἀδικημάτων, μὴ πολλὰ αὐτὸν ὁ Νέρων τῷ ἀδελφῷ Πάλλαντι παρακαλέσαντι συνέχωρησε, μάλιστα δὴ τότε διὰ τιμῆς ἔχων ἐκεῖνον. *Dediſſetque omnino pœnas injuriarum quibus Judaos affecerat, niſi Nero eum donaſſet Pallantis fratris precibus, qui tum in precio erat apud Principem.* Si Neronis Imperii quinto, duo adhuc Pauli captivitatis, Præfecto Judææ Felice, addantur anni, vix ante octavum Neronianum, Dom. 61. Cæſonio Pe-

Joſeph. Ant. l. 20. c. 7.

to & Sabino Coſſ. Proceres Judæorum accuſationes contra Felicem inſtituere. Hoc autem anno Pallantem Felicis fratrem in gratia Neronis fuiſſe a ſpecie veri longiſſime abeſt, cum anno ſequenti, P. Mario & Laſinio Coſſ. ad mortem miſſus ſit. Tacit. An. l. 14. c. 17. *Eodem anno Libertorum potiſſimos veneno interfeciſſe creditum eſt; Doryphorum, quaſi adverſatum nuptiis Poppææ; Pallantem, quod immenſam pecuniam longa ſenecta detineret.* Poſteaquam Nero infenſus iis quibus ſuperbia Agrippinæ innitebatur, demovit Pallantem cura rerum queis a Claudio impoſitus, velut Arbitrum Regni agebat; rediiſſe in gratiam cum Nerone nullo veſtigio legitur. Abdicatus eſt autem Pallas Nerone & Antiſtio Coſſ. & conjurationis in Principem poſtulatus, Anno Dom. 56. V. C. 809. Voluſio Saturnino, & P. Cornelio Scipione Coſſ.

Felicem non ſuffectum Cumano fuiſſe niſi poſt hujus damnationem *quæ incidit in Claudii* 12. docuit Præſtantiſſimus Spanhemius Diſſ. Hiſt. n. 27. p. 220. Cui Chronologiæ Joſephus Euſebiusque non favent. Πέμπει δὲ καὶ Κλαύδιον Φήλικα Πάλλαντος ἀδελφὸν, τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν προστησόμενον πραγμάτων. Τῆς δὲ ἀρχῆς δωδέκατον ἔτος ἤδη πεπληρωκὼς δωρεῖται τὸν Ἀγρίππαν, τῇ Φιλίππου τετραρχίᾳ. *Procuratorem deinde in Judæam miſit Claudium Felicem, fratrem Pallantis. Anno vero Imperii ſui duodecimo Agrippam donavit Philippi Tetrarchia.* Joſeph. Ant. l. 20. c. 7. Quæ non eundem annum indicant, ut Anno undecimo Claudiani Imperii Felix in Judæam miſſus eſſe videatur, quæ & ſententia Euſebii eſt, non improbante Scaligero. *Anno undecimo Claudius Felicem Procuratorem Judææ miſit.* Clariſſimum Valeſium quod attinet, in contradictionem delapſum fuiſſe luce clarius eſt. *Porcius Feſtus biennii ſpatio Judæam adminiſtravit, ut ex ejus geſtis apparet: huic ſucceſſit Albinus Anno Neronis quarto.* Annot. p. 36. Jam vero repugnant inter ſe quod Annus Pauli converſi Tertius, cum Claudii 3. currat, & nihilominus in carcerem Felicis, Anno Neronis primo, deductus ſit, cum a Synodo Hieroſol. ex hac Chronologia Anno Claudiano 13. illigata, ad captivum Paulum, biennium vix intereſſet; quod falſiſſimum eſſe Scriptura perhibet, nec non ipſe Valeſius Annot. l. 2. c. 18. p. 33. *Ex his apparet inter Concilium Hieroſolymis habitum, & Edictum Claudii multum temporis interceſſiſſe.* Quocirca Illuſtris Spanhemius ex ſua

 hy-

hypotheſi longe ſapientius Neronis circiter Anno quinto labente, Paulum ad Felicem ductum eſſe memorat.

Lightf. in Acta c. 9. Dandum eſt aliquid loci ſententiæ Lightfootianæ. *Apparet extra Controverſiam Paulum proximo anno ab Aſſumptione Chriſti, in Fidelium cœtum aſcriptum eſſe. 18°. Tiberii Chriſtus aſſumitur, 19°. Paulus convertitur.* Hac porro ratione Vir Doctus innititur: *Concilium Hieroſolymitanum coactum ſub nono Claudii fuit. Paulus vero ipſe Annos 17. enumerat a converſione ſua, ad celebrationem Concilii.* Sed illud, *apparet extra omnem controverſiam*, controverſiæ eſt, nec ex Lightfootianis hypotheſibus ulla eſt quæ firma ſit. Anno Tiberii 18. Chriſtum aſſumptum fuiſſe valde dubium eſt, ne dicam falſum. Agebat quintum & decimum annum Tiberius cum Legationem ſuam Joannes obiit apud Judæos: plurimos menſes officio ſuo operam dedit, antequam Chriſtus ad Jordanem accederet: a Baptiſmo aſſumptus a Spiritu dictus eſt Jeſus in deſertum quo quadrageſimale jejunium celebravit, ut vix ante Tiberii decimum ſextum munus ſuum adminiſtrare inceperit. Porro, tres annos & dimidium a Baptiſmo Chriſtum vixiſſe probat ipſe Lightfootus, qui ſibi ipſi non conſentit. Circa tempus Paſchatis ponit Miniſterii Joannis initia. A Baptiſmo vero Dominico quatuor Paſchata numeranda ſunt, teſte Lightfooto, Hor. Heb. in Joan. c. 5. *Nil Paſchatum memorant illi, ultimo excepto, a Baptiſmo ejus ad mortem; Joannes omnia. Primum, c. 2. v. 13. Tertium, cap. 6. v. 4. Quartum, cap. 13. v. 1. Secundum, hoc in loco, quod tamen Paſchatis nomine non nuncupat, ſed generalis, Feſti: quippe quod verba Chriſti ſatis elucid[illegible]s eſſe poſſent de re iſta, c. 4. 35.* Paſchati Anno decimo quinto Tiberii celebrato unde ſumit initium Joannis Miniſterium, ſi illa quatuor addantur quæ a Chriſto agitata ſunt, in annum Tiberii decimum nonum incidimus, quo Chriſtus aſſumi debuit, non *decimo octavo*: quibus conſequitur neceſſario Pauli converſioni non 19um. Tiberii, ſed *vigeſimum* eſſe aſcribendum ex Lightfootianis fundamentis.

Præterea, fallaci ratione inductus Anno Tiberii 19°. Paulum in Chriſtianos relatum fuiſſe exiſtimat. *Paulus*, inquit, 17. *annos enumerat a converſione ſua ad celebrationem Concilii.* Sed & quæſtionis eſt an illa peregrinatio Hieroſolymitana cujus mentio agitata eſt Gal. 2. de frequentanda Synodo ſuſcepta ſit, cum & fine & concilio diſcrepet

ab

Digitized by Google

ab illa Actorum 15. Prior ex revelatione, poſterior ex decreto Antiochenæ Eccleſiæ injuncta eſt: prior, ut obortæ de Circumciſione lites compeſcerentur; poſterior, ut exponeretur Evangelium, ne in vanum Paulus curreret: In priori, lubens aſſumpſit Titum; in poſteriori, additi comites ex Eccleſiæ mandato. Nutant igitur opinionis Lightfootianæ fundamenta, nec amplius uſurpandum, *apparet extra omnem controverſiam*, de ſententia quæ magnæ ſeges eſt & materia controverſiæ.

Ultimo loco addendum aliquid eſt de Celeberrimi Petavii opinione. *Anni illi* 35. inquit, *quibus Paulum Chriſto ſerviiſſe Veteres affirmant, ab Anno Neronis* 13. *Chriſti* 67. *retro numerati, in eundem deſinunt qui eſt a paſſione tertius.* Argumentum Petavianum in multis vacillare, atque claudicare videtur. Dictum Chryſoſtomo Hom. 16. in Petr. & Paul. Ὃς τριάκοντα πέντε ἐδούλευσε τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης προθυμίας, τελέσας δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας δρόμον ἀνεπαύσατο, εἰς ἐτῶν ἑξήκοντα ὀκτώ: Peſſime communis Verſio. *Qui* 35. *Viros.* Quid hoc ſibi vult; aut quæ anſa de 35. Viris Chriſto mancipatis gloriandi Apoſtolo, qui Aſiæ Europæque maximam partem triumpharat? Rectius ergo vertendus Chryſoſtomus: *Qui* 35. *annos ſumma ad ſerviendum alacritate Domino mancipavit, perfecto denique octo & ſexaginta annorum vitæ curſu, quam pro pietate tenuerat, quievit.* Fundamentum illud Petavianum non adeo inconcuſſum eſt quin convelli queat: nititur morte Pauli Anno Neronis 13. oppetita Martyrio. Citius fata compleſſe Apoſtolum vero propius, olimque probabitur ſi Deus dederit. Interea Sulpitium Severum obſervare juvat l. 2. p. 370. *Neque ulla re Nero efficiebat quin ab eo juſſum incendium putaretur. Igitur vertit invidiam in Chriſtianos, actæque in innoxios crudeliſſimæ quæſtiones... Hoc initio in Chriſtianos ſæviri cœptum, poſt etiam datis legibus Religio vetabatur, palamque Edictis propoſitis Chriſtianum eſſe non licebat. Tum Paulus & Petrus capitis damnati... Dum hæc Romæ geruntur, Judæi Præſidis ſui Feſti Flori injurias non ferentes, rebellare cœperunt.* Quod eveniſſe Anno Neronis 12. ex Joſepho tenemus. Καὶ δὴ ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ πόλεμος δευτέρῳ μὲν ἔτει τῆς ἐπιτροπῆς Φλώρου, δωδεκάτῳ δὲ τῆς Νέρωνος ἀρχῆς. *Itaque ſecundo Anno poſtquam Florus venit Procurator in Provinciam,* 12°. *vero Neronis Imperii, Bellum id cœptum eſt.* Antiq. l. 20. c. 9.

Petav Ration. l.5.c.1

Pugna-

Pugnarum jam ſatis eſt. Mentem noſtram ut aperiamus, Martyrium Stephani Paulique converſionem eodem Anno illigandam eſſe exiſtimamus. Nec fidem habet quod Viris Doctiſſimis perſuaſum, *Martyrium Stephani inter & converſionem ac Baptiſmum Pauli, biennii circiter intervallum concipi oportere.* Quæ Chronologia an ullo Antiquitatis teſtimonio fulciatur, valde dubitamus? Nec tanta furori Saulitico conceſſa mora temporis, cum ſubita vi procellæ Eccleſia Hieroſolymitana continuo disjecta, Saulem ſanguinem anhelantem eo impulerit, ut novam Damaſci materiam ſegetemque cœco zelo ſuo quæreret. Martyrio Stephani, & Pauli Baptiſmo ultimum Tiberianum aſſignamus, ſive Domini 37. V. C. 790. Proculo & Nigrino Coſſ. Annus Claudii ſecundus, dira fame pallidus, nobis ſextus eſt Pauli in numerum Chriſtianorum aſcripti. Cum tres Annos in Arabia vixiſſet Apoſtolus, quarto deinde aſcendit Hieroſolyma, cauſa videndi Petri, a quo poſt quindecim dies diſcedens, Syriam, Cyliciam, Tarſumque petiit. Ubi partem aliquam quarti quintique commoratus, inde accerſitus a Barnaba, annum integrum egit apud Antiochenſes, qui ſextus Annalium Paulinorum cum Claudii ſecundo conſpirat, quo Eleemoſynas Hieroſolyma pertulit. Anno Claudii nono aſcendit Hieroſolymam ex revelatione; non quidem agitandæ de Circumciſione Gentium Quæſtioni, nondum motæ, ſed Evangelio exponendo. Anno Claudii 10. celebratæ Synodo interfuit. Hæc Chronologia pure & ſine obice fluere videtur. Parte una, juſtam Stephano concedit temporis moram exercendo miniſterio, quod in anguſtum nimis coarctant qui biennium ſolum aſſignant iis quæ ad usque Protomartyris cædem Paulique Baptiſmum a Luca commendata ſunt memoriæ. Parte alia, illa Chronologia non eſt iis affecta difficultatibus quibus laborant ſententiæ quæ converſionem Pauli ultimis Caligulæ Temporibus aſſigunt; quas inter non minima eſt, quod Paulus Neronis *Anno demum ſeptimo currente Romam deductus ſit, paſſurus Neronis Anno decimo quarto*; quod ſequitur ex Chronologia cui Doctiſſimus Spanhemius ſeſe addicit, ipſo fatente, Diſſer. Hiſt. n. 27. p. 221. Quæ firmiſſimis argumentis, ſuo loco afferendis, refellentur.

ANNO

Digitized by Google

ANNO XXXVI. NUM. V.

De Paulo adoleſcente Baronii Critica. Quid Lucæ νεανίας? An juvenem audacem vehementisque animi ſignificet? Frigida Purpurati Critica a Jeſuita Petavio caſtigata. Opinio Lightfootiana a Baroniana non multum abludens, exemplis refutata. בחור Hebræis adoleſcentem ſignificat, vel abſque ad ſtrenuitatem habitu. Cur juvenis dicatur בחור. De Paulina ætate vanæ Baronii conjecturæ. Maturum fuiſſe conſilio, cum baptizatus; ſenem, cum ad mortem miſſus eſt, ut certiſſimum; ſic quot annos vixerit, incertiſſimum.

ATHENAS Baronium non navigaſſe Linguæ Græcæ addiſcendæ, illi ſciunt tenentque qui Eccleſiaſticos Annales manibus terunt. Vera ſentire argumento eſt Illuſtriſſimi Purpurati de Paulina ætate Critica. *Illud inprimis monendum putamus quod habet Latina Verſio, ſecus pedes Adoleſcentis, loco Adoleſcentis legi græce νεανίου, cujus quidem vocis ſi vis exprimatur, non tam ætate adoleſcentem, quam audacem, vehementisque animi... virum audacem plane ea voce ibi Lucas ſignificavit.* Frigidæ huic Criticæ non pepercit Petavius, quem Petav. ad Hær. 51.
Græce Baronio longe doctiorem norunt Eruditi. *Neque dubium eſt quin vox νέου virilem etiam ætatem, multo magis juventutem ſignificet, qua ratione Saulus Act. 7. νεανίας vocatur; non quod vocabulum iſtud ferocem eo loco, & audacem declaret: friget enim hæc interpretatio; quippe licet νεανίας interdum ea notione ſumatur, nunquam tamen ſine ſubſtantivo aliquo, puta ἀνδρὸς, vel λόγου. Apud Lucam autem ubi abſolute ponitur, id ipſum eſt quod Interpres noſter expreſſit, Adoleſcens.*

A Baroniana Critica non multum abludit Lightfootiana. *Computa an νεανίας meram adoleſcentiam denotet, annon etiam ſtrenuitatem, atque ut ita dicam robuſtuitatem. 2 Sam. 6. 1.* כל בחור בישראל *ubi Græce, πάντα νεανίαν ἐξ Ἰσραήλ.* Quod Viri Doctiſſimi acumen legentibus admirationem movet. An auda- Light. Hor. in Act. c. 7. v. 58.

X cem

cem plane virum, minarum ſpirantem, vel, ut ex phraſi Lightfootiana dicamus, *robuſtuitatis & ſtrenuitatis* plenum Eutychem Lucas indicat, Act. 20. 9. *καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι Εὔτυχος. Sedens autem quidem Adoleſcens nomine Eutyches?* An nepos Pauli *audax & ſtrenuus*, de quo dictum, *νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε. Adoleſcentem hunc adduc ad Tribunum*.,. Act. 23. 17. Sane בחור Hebræis ſignificat & juvenem; Ezech. 9. 6. *Senem*, בחור *adoleſcentem, virgines, parvulos, mulieres occidite.* Pſal. 149. 12. בחורים *juvenes etiam & virgines laudent Domini nomen.* Etſi vero LXX. vocem *νεανίσκος* frequentiſſime adhibeant, cur *νεανίας* & uſurpare non potuerint, nullus video. Nec incommode juvenis dicitur בחור a verbo בחר elegit, quaſi ad omnes operas ſelectus ſit juvenis.

Tranſit in æſtatem poſt ver robuſtior ætas:
Fitque valens juvenis, neque enim robuſtior ætas
Ulla, nec uberior, nec quæ magis ardeat ulla. Ovid. Met. l. 13.

Multus eſt Purpuratus in Paulina ætate inveſtiganda. *Affirmare opus eſt*, inquit, *ad Chriſtum eſſe converſum annum agentem* 35. *Atque poſt vixiſſe uſque ad decimum tertium Neronis annum... Ex his itaque colligitur Paulum natum eſſe Lentulo & Piſone Coſſ. Anno elapſo a Natali Domini.* n. 6. Cantilenam illam ſuam de Natali Domini Anno Auguſti 42. crebro nobis inſuſurrat Baronius, quæ Chronologia a Natalibus Chriſti, cum veris, tum Dionyſianis diffidet, ut inferius probabitur. Paulinis annis nil eſt incertius, & vana ſunt argumenta quibus eorum numerus initur. Lucæ Paulus *νεανίας* eſt, Ananiæ *ἀνήρ*, *audivi ex multis de viro iſto.* Apud Cenſorinum Varro quadrifariam hominis ætatem partitur, & pueritiam ad annum 15. inde ad trigeſimum adoleſcentiam definit. Maturum fuiſſe conſilio virum cum vocatus eſt ad fidem, indicio ſunt accepta mandata perſequendæ Eccleſiæ. *Multos Sanctorum*, inquit, *ego carceribus incluſi, a primariis Sacerdotibus autoritate accepta, & cum ab eis interimerentur tuli ſuffragium.* Ad ſenectutem vixiſſe certum eſt, cum in Epiſtola ad Philemonem, quæ aliquot ante annos ſcripta eſt quam ad mortem mitteretur, ſe *ſenibus* inſerit: ſingulatim vero de annis dicere, quid aliud eſt quam fruſtra conterere tempus; cum de Anno aut Baptiſmi, aut Martyrii Paulini non conſtet, vel ex Scriptura, vel ex Traditione? Chryſoſtomus ſane de ætate Paulina

lina in dubio eſt, ac huc & illuc impellitur. Hom. 16. de principibus Apoſt. Ὃς τριάκοντα πέντε ἐδούλευσε τῷ Κυρίῳ μετὰ πάσης προθυμίας, πλέσας δὲ τὸν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας δρόμον ἀνεπαύσατο, ὡς ἐτῶν ἑξήκοντα ὀκτώ. *Qui triginta quinque annos ſumma ad ſerviendum alacritate Domino mancipavit, perfecto denique 68. annorum vitæ curſu, quam pro pietate tenuerat, quievit.* De ſumma detractis 35. annis, tertium & trigeſimum Saulus agebat cum ad fidem adductus eſt. Quin etiam incertus eſt Martyrii annus. Paſſum Neronis 12°. Epiphanii ſententia eſt: Oecumenius ad 13um. Hieronymus ad 14um. Apoſtoli ſupplicium prorogat. Sed, etſi conſtaret de paſſionis anno, fluctuaremus adhuc animo de vitæ Paulinæ ſpacio, cujus initium prorſus incognitum.

ANNO XXXVI. NUM. IV.

Error Baronianus de Religione Regis Aretæ. Non fuiſſe hoſtem, ſed tenacem Judaiſmi, oſtenditur ex Joſepho. Idumæi ab Hyrcano Circumciſionem admittere coacti. Confirmatur & Aretæ Religio, cum ex provincia data Paulo perſequendi Damaſcenam Eccleſiam, tum ex nuptiis Herodis cum Aretæ filia.

POntificis autoritas Baronio apparatiſſimum admirandumque ſpectaculum. *Illud quidem vehementer admiror*, inquit, *qualis quantave etiam apud hoſtes fuerit Judaicæ Religionis obſervantia. Cum enim inimicitiæ atque bella eſſent inter Aretam Regem Damaſci, atque Herodem... nec inter eos pax compoſita eſſet, nihilominus tantum ſibi juris vendicabat apud exteros ſummus Pontifex... ut qui reperti eſſent Judæi Chriſto credentes, vincti Hieroſolymam ducerentur.* Decreviſſet quidem admiratio qua Purpuratus afficiebatur, ſi Joſephum attendiſſet, atque ſimul ab errore ſe liberaſſet. Falleris Baroni, Aretas Rex Petræ, ſub cujus imperium ditionemque Damaſcus erat; proſelytum Religionis Judaicæ exercebat, non *hoſtem*, ut opinaris. Judæorum colere diſciplinam Hyrcanus Idumæos olim coegerat. Ὑρκανὸς δὲ καὶ τῆς Ἰδουμαίας αἱρεῖ πόλεις Ἄδωρα, καὶ Μαρίσσαν, καὶ ἅπαντας τοὺς Ἰδουμαίους Joſeph. Ant. l. 13. c. 17. ὑποχειρίους ποιησάμενος, ἐπέτρεψεν αὐτοῖς μένειν ἐν τῇ χώρᾳ εἰ περιτέμνοιντο αἰδοῖα, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις νόμοις χρῆσθαι θέλοιεν. Οἱ δὲ πόθῳ

τῆς πατρίου γῆς τὴν περιτομὴν, καὶ τὴν ἄλλην τοῦ βίου δίαιταν ὑπεμεί-ναν τὴν αὐτὴν Ἰουδαίοις ποιήσασθαι. Κακεῖνος αὐτοῖς χρόνος ὑπῆρχεν ὥστε εἶναι τὸ λοίπον Ἰουδαίοις. *Hyrcanus vero etiam Idumaæ urbes cepit Adora & Mariſſam; ſubjugatiſque omnibus Idumæis, dixit ut circumciderentur, niſi mallent e propriis pelli ſedibus: at illi, amore Patriæ, admiſerunt & circumciſionem, & reliquam juxta Judæos ritus vivendi formulam: atque ex eo primum tempore inter Judæos cenſeri cœpti ſunt.* Erravit igitur, atque procul a vero lapſus Baronius, cum Aretam Judaicæ Religionis hoſtem nobis obtrudit. Proſelytus erat a Majoribus, quod vel ipſa provincia Saulo tradita ſatis ſuperque planum facit. An Rex Judaiſmi alienus æquo paſſus fuiſſet animo, ſubditos in carcerem detrudi, atque exteræ adverſæque Religionis Pontificis ad libitum miſere agitari? Qua fretus audacia atque impudentia, in urbe hoſtili Damaſco, Saulus tantum facinus tamque immite, quod omnem imperiorum ordinem juraque intervortebat, fuiſſet aggreſſus? Itaque zelo amoreque Religionis profeſſæ Aretas obſecundaſſet Pontifici de vaſtanda Damaſcena Eccleſia. Arguunt & Aretam Judæum ejus filiæ cum Herode nuptiæ, qui cum Ethnica eas non contraxiſſet. Herodiadis amore captus Herodes, pactus eſt mulieri matrimonium, ea lege ut Aretæ filia pelleretur: quæ generum inter & ſocerum cauſæ Belli fuere.

ANNO XXXVI. NUM. X.

De mutato Pauli nomine. Cur ante legationem Cypriam ſemper Saulus, poſt vero Paulus ſemper vocetur? Sententia Hieronymi, cui & nonnunquam adhæſit Auguſtinus, & a nonnullis, Origene Antiquioribus, propoſita, rejicitur. Ambroſiaſtri abſurda. Ingenioſæ Clar. Spanhemii rationes, quibus tamen aqua hæret. Origenis opinio veroſimilior. Paulum ante Baptiſmum Binominem fuiſſe oſtenditur. Ex quo miſſus præcipue ad Gentes, Ethnico ſuo nomine donatus eſt in æternum. Vanæ Baronii objectiones.

Ut

UT olim de ſtirpe Homeri ſeptem urbes certavere, ſic de nomine Pauli vario-diſſenſu ſcinduntur Patres. Non temere eſt quod Lucas, qui perpetuo Saulis nomine ad usque Cypriam legationem Apoſtolum affecerat, illa obita, Sergioque Paulo Chriſti Religione imbuto, Sanctum Chriſti Legatum Saulis nunquam, ſed Pauli ſemper nomine donat. Quæ cauſa eſt hujuſce mutationis? Hic multi multa variant. Diſplicet Hieronymiana ſententia, quæ non ferendam Paulo parit ſuperbiam. *Ut enim Scipio, ſubacta Africa, Africani ſibi nomen aſſumpſit; & Metellus, Creta Inſula ſubjugata, inſigne Cretici ſuæ familiæ reportavit; & Imperatores nunc usque Romani, Adiabenici, Parthici, Sarmatici nuncupantur; ita & Saulus ad prædicationem Gentium miſſus, a primo Eccleſiæ ſpolio Proconſule Sergio Paulo, victoriæ ſuæ Trophæa retulit, erexitque vexillum ut Paulus diceretur e Saulo.* Sed quod magis mirandum, Auguſtinus huic aliquando conceſſit ſententiæ. *Idem ipſe minimus Apoſtolorum tuorum, per cujus linguam tu iſta ſonuiſti, cum Paulus Proconſul, per ejus militiam debellata ſuperbia, ſub leni jugo Chriſti tui miſſus eſſet, Regis Magni provincialis effectus, ipſa quoque ex priore Saulo Paulus vocari amavit, ob tam magnæ inſigne victoriæ.* Ea ſententia, nec immerito, alienus eſt, libro de ſpiritu & litera. *Ideo Paulus Apoſtolus, qui cum Saulus prius vocaretur, non ob aliud quantum mihi videtur, hoc nomen elegit, niſi ut ſe oſtenderet parvum, tanquam minimum Apoſtolorum.* Altos Paulo ſpiritus non attulit triumphans Gratia Chriſti; imo quanto majores Pauli victoriæ, tanto Vir ille Magnus ſpirabat humilius. Ut admirabili modeſtia ἐκτρώματος ſibi nomen adjungeret. Pridem ab Origene propoſita Hieronymi de Paulo ſententia, in quam Antiqui nonnulli deſcenderant. *Quibusdam viſum eſt quod Pauli Proconſulis, quem apud Cyprum Chriſti fidei ſubjecerat, vocabulum ſibi Apoſtolus ſumpſerit, ut ſicut Reges ſolent devictis, verbi gratia, Parthis, Parthici; & Gothis, Gothici nominari; ita & Apoſtolus ſubjugato Paulo, Paulus fuerit appellatus; quod ne nos quidem uſque quaque evacuandum putamus. Tamen, quia nulla talis in Scripturis Divinis conſuetudo deprehenditur, magis ex his quæ in exemplo noſtris ſunt, abſolutionem quæramus.* Non igitur, ut vulgo creditur, & Baronius ſubindicat, Hieronymus principium fonsque eſt

Hier. in Philem. Ep

Aug. Conf. l. 8. 4.

Orig. Præf. in Rom.

eſt hujuſmodi ſententiæ; ſed ex lucubrationibus Origenianis hauſerat.

Ambr. in Rom. c. 1. Vana portentoſaque opinio Ambroſiaſtrum imbuit. *Apud Veteres noſtros ratione nomina componebantur, ut Iſaac propter riſum, & Jacob propter calcaneum, ita & iſte propter inquietudinem Saulus eſt nuncupatus. Poſtquam autem credidit, ex Saulo Paulum ſe dicit, hoc eſt, immutatum: & quia Saulus ſecundum ſupradictum ſenſum inquietudo, ſeu tentatio interpretatur, hic cum ad fidem acceſſit, Paulum ſe dicit, id eſt, quaſi ex tentatore quietum factum.* An Saul ſignificat inquietum?

Ingenioſas eruditasque de mutato Pauli nomine cauſas Clariſſimus Spanhemius ſuppeditat, Diſſert. Hiſt. n. 35. *Sed & Pauli nomen erat ominoſum, commune Apoſtolo cum Rege quondam impio, deſertore reprobato. Saul Rex ex bono malus, hic noſter ex malo bonus, contrario plane eventu. Sub eodem etiam Sauli nomine perſecutus hic fuerat Chriſtum, ut Davidem Saul... Fieri etiam potuit ut Paulus ſtatura corporis minime procerus eſſet, hinc & conveniens illi nomen.* Quæ etſi multo acumine & eruditione ſe commendent, eſt tamen unus ſcrupulus qui nos male habet. Si Saulis nomen erat *ominoſum*, qua de cauſa & Paulus illud tandiu geſtavit jam Apoſtoli munus exercens, & Spiritus ille Sanctus, editis oraculis, palam edixit Antiochiæ, *ſeparate mihi Barnabam & Saulum ad opus ad quod eos advocavi.* An indidiſſet Legato ſuo nomen *ominoſum*? Aut quid in nominibus quæ mera ſunt ſigna ex inſtituto animi pendentia, ominoſi fingi poteſt? Non unus Rex Iſrael Sauli nomen habuit. Principibus Idumæorum a Moſe Saul Rehoboth inſeritur: unus etiam de Simeonis Patriarchæ liberis Saul, Cananæa muliere ſatus, eſt.

Gen. 36. 37.

Orig. Præf. in Rom. Nulla, meo judicio ſententia, potior eſt quam Origenis, cujus verba, & ſenſus & eruditionis plena mihi videntur. *Prima nobis quæſtio de nomine Pauli videtur exſurgere. Cur is qui Saulus dictus eſt in Actibus Apoſtolorum, nunc Paulus dicatur. Invenimus in Scripturis Divinis quibusdam Veterum commutata vocabula; ut ex Abram vocatus ſit Abraham; ex Sarai Sara; & ex Jacob Iſrael. In Evangeliis quoque, ex Simone Petrus, & filii Zebedai filii Tonitrui nuncupati ſunt. Sed hæc ex præcepto Dei legimus facta, nusquam vero erga Paulum invenimus tale quid geſtum... Invenimus igitur in Scripturis aliquantos bi-*

nis

Digitized by Google

nis, alios etiam ternis uſos eſſe nominibus, ut Salomonem eundemque Idida dici... Oziam eundemque Azariam. Sed nec Evangelia quidem hunc eundem renuunt morem... Secundum ergo hanc conſuetudinem videtur nobis Paulus duplici uſus eſſe vocabulo. Et donec quidem Genti propria miniſtrabat, Saulus eſſe vocatus; quod magis appellationi patria vernaculum videbatur: Paulum autem appellatum eſſe cum Gracis & Gentibus leges ac pracepta conſcribit. Hæc, meo judicio, germana cauſa eſt mutati nominis. Non novum ſibi aſſumpſit, nec abdicato Hebraico nomine, Romanum ſibi aſciſcere potuiſſet absque Judæorum ſcandalo, niſi a teneris unguiculis illud habuiſſet. Avitæ diſciplinæ deſertorum in numerum ab omnibus pene Judæis aſcribebatur; quantum conjecturæ occaſionem præbuiſſet, ſi novum nomen Ethnicum, priori Judaico repudiato, uſurpaſſet? Si novo quidem nomine Gentium Apoſtolus decorari debuit, rationi conſentaneum eſſe videtur, ut iſtud ipſum nomen a Deo affigeretur, quocirca Chryſoſtomus ſibi in animum induxit, Pauli nomen ab ipſo Deo Saulo eſſe inditum. Sed a Deo ortum non habuiſſe oſtendit & Scripturæ ſilentium, quæ rem tanti momenti prætermiſit; & nominis ipſius qualitas, cum indita Apoſtolis a Deo nomina aliquid glorioſi ac magnifici ſonarent. In obſervatione ponenda ſunt Lucæ verba, *Saulus autem, qui & Paulus*: quæ antevertunt de converſo Sergio narrationem. Quæ aperte oſtendunt declarantque Paulum jam fuiſſe binomium. Objicitur a Baronio, *non eſt exemplum vere Judaos jungere conſueviſſe Hebraorum nominibus nomina Romanorum.* Atqui Scriptura plurimos Græco donatos nomine ſufficit. Sic Didymus, Alexander, Stephanus. Quidni Romano Civi Romanum, eidemque Hebræo Hebræum nomen affigeretur? Sed & exemplum Judæi Romano nomine donati ſuppeditamus Baronio: Rex Judæorum Herodes, una & Agrippa dictus. Profecto illud ipſum, *Saulus, qui & Paulus*; non ei tunc primum Pauli nomen impoſitum, ſed vetus indicat. Hac de cauſa ab eo tempore quo Saulus legationem in Cyprum obiit, incepit nomine Pauli deſignari, quia tunc ſuo illo Apoſtolatu inter Gentes defungi cœpit. Prius enim non niſi inter Syros & Judæos erat verſatus; At cum Apoſtolus Gentium perpetuo evaſerit, nomine ſuo Ethnico in æternum donatus eſt.

ANNO

Digitized by Google

ANNO XXXVI. NUM. XII.

De mutato Pauli nomine Baroniana ſententia. An Saulo Pauli nomen additum a Sergio Proconſule? Refellitur opinio. Exemplum a Baronio petitum ex Jopho, affectum errore gemino. Joſephus a Veſpaſiano, non a Tito, civitate donatus; nec a Flaviæ familiæ cognomine inſignitus.

SUis nunc meritis examinanda eſt de mutato nomine Pauli Baroniana ſententia. *Ea*, inquit, *nominis cauſa potius putanda eſt, ut idem Paulus Proconſul, quod Romani liberis de ſe optime meritis, vel aliquibus clientibus, vel hoſpitibus, aliiſque, ſæpe impartiri familiæ cognomen conſueverunt; Saulo id ipſum cognomen ſuum Paulus indiderit.* Quibus teſtibus aut argumentis audacem conjecturam aſtruit? Annon aſcito ſibi Proconſulis nomine Paulus juſtam inimicis præbuiſſet odii ac vituperationis cauſam? Quid magis redoluiſſet mores faſtumque ſeculi? Quidni flagris jam paratis a Claudio Lyſia vitandis, oſtentabat honorem ſecum communicatum a Sergio Proconſule, perinde atque jus civitatis? Audiamus exemplum verius, erorrem ſententiæ ſuæ comprobandæ, a Baronio accomodatum. *Sicut Joſephus Judeus in Judaico Bello captus, liberatus, ac civitate donatus a Tito, Flavia quoque familiæ cognomine ab eodem inſignitus eſt, ut Flavius Joſephus ſit appellatus.* Sed animum familiarius applicanti ad Joſephum, exemplum laudatum purum commentum apparebit. Sic Joſephus in Vita ſua. *Compoſitis deinde Judaæ rebus, Titus conjiciens rus, quod habebam circa Hieroſolyma, mihi fore inutile, propter milites Rom. qui ibi relinquendi erant ad regionis cuſtodiam, alia prædia mihi donavit in campeſtribus, & repetiturus Romam honoris cauſa navigationis me aſſumpſit ſocium. Ut vero in urbem pervenimus, multis Veſpaſianus me dignatus eſt Beneficiis.* Quæ Beneficia a Veſpaſiano collata ſint Joſepho, verbis ejus aperiamus. Καὶ γὰρ καὶ κατάλυσιν ἔδωκεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τῇ πρὸ τῆς ἡγεμονίας αὐτοῦ γενομένῃ, πολιτείᾳ τῇ Ῥωμαίων ἐτίμησεν, καὶ συντάξιν χρημάτων ἔδωκεν καὶ τιμῶν διετέλει, μέχρι τῆς ἐκ τοῦ βίου μεταστάσεως οὐδὲν τῆς πρὸς ἐμὲ χρηστότητος.

Digitized by Google

χρηςότητος ὑφέλων. *Nam donatum civitatis jure diverſari juſſit in ædibus, quas ipſe, antequam Imperator fieret, habitaverat; penſioneque honoravit annua, nihil de benignitate ſubſtrahens, donec viveret.* Quibus geminus Annalium Baronianorum error indicatur. Nec enim a *Tito*, ſed a *Veſpaſiano*, Joſephus civitate donatus eſt. Sed & ſomnium eſt, a Tito Flaviæ familiæ nomen additum fuiſſe Joſepho; quem, dubio procul, honorem perinde Joſephus memoraſſet, atque annuam penſionem, grato erga Veſpaſianum exhibendo animo.

EXERCITATIO TERTIA.

ANNO XXXVII. NUM. III.

De morte Philippi Tetrarchæ. Viri cum æquitas, tum modeſtia. Exemplum inſigne ex Joſepho. Tempus Philippææ in Tetrarchia Præfecturæ. Cenſura Baroniana de Joſephi Chronologia circa annos Herodis Magni, Philippique ejus filii. Joſephi locus de Philippæis annis corruptus, emendatur. Error Clar. Pagii ex Librariorum vitio colligentis Herodianos annos. Philippum non ante abiiſſe ad plures quam Vitellius, Vir Conſularis, Syriæ præficeretur, quo Criticæ Paganæ nævus aperitur. Sinceram eſſe Joſephi cum de Herode, tum de Philippo, Chronologiam, contra Baronium aliquot argumentis demonſtratur. Fundamentum Baronianæ & Cenſuræ, & Chronologiæ, de annis & Philippi & Herodis vaniſſimum, in errore Librariorum collocatum. Non 15°. ſed quinto & viceſimo Herodem a Parente ſuo Galilææ impoſitum, oſtenditur: quo probato, argumentatio & Chronologia Baroniana evaneſcit, atque diffluit.

FOrtes creantur fortibus & bonis; ſed nonnunquam & impiis, cum præſens Dei Numen maxime eſt. Quis truculentior Herode, immani ſcelerum ingenio? Quis juſtior, æquique tenacior Philippo?

lippo? Ille Pater, hic Filius fuit. Baronianos in oculos, etſi vigilantes, hujuſce Principis juſtitia non venit. Vir fuit perpetuo modeſtus, quietis amator atque otii, degens ſemper in ſua Ditione. De Philippo admirandum Principibus exemplum Joſephus commendavit poſteris. Quoties domo progrederetur, iter faciebat cum paucis ſelectis comitibus. Καὶ τοῦ θρόνου εἰς ὃν κρίνειν καθεζόμενος ἐν ταῖς ὁδοῖς ἑπομένου, ὁπότε τις ὑπαντιάσας ἐν χρείᾳ γένοιτο, αὐτοῦ βοηθεῖν, οὐδὲν εἰς ἀναβολάς, ἀλλ' ἐκ τοῦ θρόνου ᾗ καὶ τύχοι γενομένου καθεζόμενος ἠκροᾶτο, καὶ τιμωρίας τε ἐπετίμα, καὶ ἠφίει τοὺς ἀδίκως ἐν ἐγκλήμασι γενομένους. *Subſequebatur ſella in qua ſolitus erat jura reddere, & ſi quis ex occurſu opem ejus invocaret, ſine dilatione, mox ibi ſella poſita reſidens, cauſam cognoſcebat; aut ſontem damnaturus, aut abſoluturus innoxium.* A Deo Immortali optamus ut talibus Philippis æqui ſervantiſſimis abundemus!

Joſeph. Ant. l. 18. c. 25.

Hic in Joſephum, quaſi annorum Philippi inſolentem, Illuſtriſſimus Cardinalis aperte aſpereque invehitur. *Quod vero ſpectat ad annos triginta ſeptem quibus ipſum Tetrarchia præfuiſſe dicit, quam aperte in errorem labatur, conſule quæ ſuperius dicta ſunt, cum de obitu Herodis actum eſt.* Legimus & conſuluimus depellendis Annalium erroribus. Legimus & Petavium, Virum ſane Magnum, nariſque Baronio emunctioris, Joſephique famam benevolentia, præſidio, cuſtodiaque ſua tegentem. *Verum, nec quæ ad illius minuendam exiſtimationem afferuntur, vera putamus omnia, & quod ad recentiora Judæorum tempora ſpectat, certiorem ac conſtantiorem habemus Autore iſto neminem.*

Petav. Ani. in Hær. 51. Epiph.

Omnium ſane Doctorum judicio, graviſſimis erroribus affecta eſt Baroniana Chronologia. Aſcribam verba Cardinalis de Herodis annis. *Eſt igitur in numero primus annus regni Herodis ſub Auguſto tertium, & Meſſala Coſſ... qua ratione dicimus Chriſtum Dominum, Redemptorem noſtrum, natum Regno Herodis 29. inchoato. Ex his itaque luce evidentius & clarius conſtare videtur, cum nonniſi ejuſdem Autoris autoritate hæc affirmemus, ipſum Joſephum numerando a Coſſ. Domitii & Pollionis, annos 37. Herodis regni, novem ſaltem annis ejus obitum anticipaſſe.* Ut in Herode, Patre Philippi, ſic in Herodis filio Philippo, ſimiliter erraſſe Joſephum Cardinali incumbit affirmandum. Hoc eſt accurati Hiſtorici de morte Philippi

Baron. Appar. ad Annal. n. 117.

Digitized by Google

Philippi egregium teſtimonium. Τοτὲ δὲ καὶ Φίλιππος Ἡρώδου δὲ ἦν ἀδελφὸς τελευτᾷ τὸν βίον, εἰκοστῷ μὲν ἐνιαυτῷ τῆς Τιβερίου ἀρχῆς, ἡγησάμενος δὲ αὐτὸς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα τῆς Τραχωνίτιδος. *Tunc etiam Herodis frater Philippus diem ſuum obiit, Anno Tiberii Principatus vigeſimo, cum ipſe præfuiſſet triginta ſeptem annis Trachonitidi.* Apud Joſephum perperam excuſum eſſe vitio Librariorum, Philippum Tetrarcham obiiſſe Anno viceſimo Tiberii, atque triginta ſeptem annis imperaſſe, monuit Magnus ille Scaliger, de Emendatione Temporum l. 5. *Legendum enim ſine dubio εἰκοστῷ καὶ δευτέρῳ; cujus rei argumento erit Vitellius, qui cum Fabio Priſco Conſul fuit, Anno viceſimo Imperii Tiberiani currente.* Sed & Scaligero conſentit ejus æmulus Dionyſius Petavius. *Verum, quod ad annos Philippi ſpectat, cum eum Joſephus deceſſiſſe ſcribit Anno Tiberii vigeſimo, mendum eſſe videtur.* Sed ut perperam apud Joſephum annus vigeſimus pro vigeſimo ſecundo irrepſit, ita in annis Philippi vitium ineſſe veroſimile, ut Philippum 38. annis regnaſſe ſcripſerit; quæ conjectura non eſt nihili, cum Anno Auguſti 40. C. Calviſio & L. Paſſieno Coſſ. Philippi Pater Herodes exceſſerit. Joſeph. Ant. l. 18. c. 6.

Accuratus ille Criticus Chronologiæ peritiſſimus Antonius Pagy, non modo errorem Joſephi non deprehendit, ſed etiam, mirum dictu, eo abutitur colligendis annis Herodis. *Ex quo*, inquit, *Annus mortis Herodis, Magni Patris Philippi, magis innoteſcit. Si enim Philippus Anno Chriſti 34. quo Tiberius viceſimum Imperii inchoavit, mortuus eſt, Patri ſucceſſerat Anno Juliano 43.* Jam vero Anno Dom. 34. V. C. 787. L. Vitellius & Fabius Priſcus exercebant Coſſ. Impoſſibile igitur eſt, hoc ipſo Anno Philippum abiiſſe ad plures, cum depoſito Conſulatu Vitellius in Orientem profectus, Syriam ante adminiſtrabat quam Philippus fata compleviſſet. Jam Pilatum juſſerat Romam proficiſci. Quid his clarius *Judæorum Primates adeunt Vitellium, Virum Conſularem & Syriæ Præſidem, Pilatumque cædis accuſant.* Quæ omnia Philippicam mortem anteceſſere. Ant. Pag. Crit. An. 37. n. 3.

Hic ille Joſephi locus adeo inſignis, quique rebus Chronologicis magno eſt uſui, fœdi erroris a Baronio poſtulatur. *Aperte*, inquit, *Joſephus in errorem labitur.* Hic merito illud Poetæ eſt uſurpandum :

Τί πρῶτον, τί δ' ἔπειτα, τί δ' ὑστάτιον καταλέξω;

Nam quis credat Joſephum, tam accuratæ diligentiæ hominem,

qui ex Actis publicis narrationes ſuas depromebat, Epocham & Regni Herodis, & Principatus Philippici ignoraſſe? An ſciens prudensque lectores feſellit? Qua ſpe, qua mercede? Nonne prodigio ſimile eſt, in tam multa annorum ſerie, nullum ex antiquis noviſque Autoribus, adeo vigilantibus lyncæiſque oculis fuiſſe præditum, ut fœdam illam Hiſtoriæ confuſionem, perturbationemque deprehenderet? Pœnas temeræ injuſtæque cenſuræ Baronium Petavio, ut Purpuræ obnoxio, dediſſe, lætis oculis legimus. *At quantopere illum ratio fugerit paulo poſt conſtabit, ubi quæ de Herodis annis, & Hiſtoria, ſparſim Joſephus inſerit, paucis perſtrinxerimus.* Ex Joſephi Chronologia, obiit Herodes Anno Auguſti 40. Calviſio & Paſſieno Coſſ. V. C. 750. Itaque ſi annis novem Herodis obitum anticipavit, annus ſeptimus & triceſimus Herodiani Regni, quo fato conceſſit, Auguſti 49. eſt illigandus. Quid vero fiet de annis decem Archelai quibus Judææ præfuit, ac poſt decennale imperium ab Auguſto Viennam relegati? Admiſſa, quidem, Chronologia Baroniana, conſequens eſt, non ab Auguſto, ſed ab Auguſti Succeſſore Tiberio, exilium Archelao fuiſſe imperatum; quod nec Joſepho, nec Dioni conſentit, ut videbitur.

Petav. Anim. in Hær. 51.

Valde obſcura eſt, atque intricata Baroniana Joſephi de Præfectura Philippica cenſura: *De annis 37. quibus Philippum Tetrarchiæ præfuiſſe dicit, aperte in errorem labitur.* In quam partem peccavit, Baroni? An quia triginta ſeptem annos Philippico Imperio contribuit, cum non tot præfuerit? Cui veroſimile ſit Joſephum in eo fuiſſe deceptum? Natus eſt Caligulæ Anno primo. An in tam patenti Chronologia, lippis & tonſoribus non ignota, hunc pati potuit errorem, ut diuturnius Philippi Imperium ſibi fingeret, quam revera fuit? Profecto Ambubajarum collegia, pharmacopolaſque erroris ſui monitores emendatoreſque habuiſſet. Nec ullum, credo, exemplum adduci poteſt Hiſtorici, Principi cujus vitam tractat pene coævi, qui tam turpiter delirarit, ut Imperii annos extra modum ampliaret. Hiſtoriæ Philippicæ ignarum atque inſolentem non fuiſſe Joſephum, monumenta teſtantur. *Obiit Juliade, illatus in ſepulchrum quod ante ſibi conſtruxerat; magnifice ac ſumptuoſe funeratus eſt.* Sed forte non eo collimat Purpurati cenſura. Gnarum & peritum annorum Philippici Imperii Joſephum fatebitur, non ſecus ac Herodiani Regni,

ſed

ſed 37. Præfecturæ Philippicæ annos a Joſepho anticipatos fuiſſe regeret, quod neceſſario conſequitur ex fundamentis a Purpurato jactis, Appar. n. 117. *Eſt igitur in numero primus annus Regni Herodis, ſub Auguſto tertium & Meſſala Coſ. Olympiade 187. Anno ſecundo.*

Quærat Baronius peregrinos qui procul a vero Joſephum erraſſe in conſignandis Herodianis annis imaginentur. Ego vera dixiſſe cenſeo, donec firmiori ariete Epocha a Joſepho tradita concuſſa ſit. Καὶ ὁ μὲν οὕτως τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει τυχὼν αὐτῆς ἐπὶ τῆς ρπδ. καὶ Ὀλυμπιάδος, ὑπατεύοντος Γαΐου Δομετίου Καλβίνου τὸ δεύτερον, καὶ Γαΐου Ἀσινίου Πολλίωνος. *Atque hoc pacto ille Regium faſtigium adeptus eſt 184. Olympiade, Domitio Calvino iterum & Pollione Coſſ.* Annus ille V. C. 714. Julian. 6. fuit. Objicit quidem Baronius Joſepho ipſum Joſephum. *Cum idem Autor dicat Herodem eo tempore quo Julius Caſar, confecto bello Alexandrino, tradidit Antipatro, ejus Patri, Judaa adminiſtrationem, natum annos quindecim fuiſſe: rurſumque affirmet ipſum vixiſſe uſque ad annum ſua atatis ferme ſeptuageſimum. Hac ratione numerando cateros Herodis annos a Conſulatu Caleni & Vatinii, quo a Caſare tributa eſt Judaa Antipatro, quando Herodes agebat annum 15. ipſum vixiſſe uſque ad Annum 9um. atatis Chriſti, negari non poteſt.* Quid iſta argumenta, quid machinæ, quid rationes profunt ad refellendum Joſephum, abſonamque extra modum Chronologiam conſtituendam? Si æquis benignisque oculis Baronius Joſephum perlegiſſet, ob culpam Librariorum accuratum Hiſtoricum non damnaſſet. Hæc Joſephus: τῷ δὲ μετ' αὐτὸν Ἡρώδῃ τὴν Γαλιλαίαν ἐπέτρεψε νέῳ παντάπασιν ὄντι, ιε γὰρ αὐτῷ ἐγεγόνει μόνα ἔτη. *Herodi juniori Galilaam curandam commiſit, etiam tum admodum adoleſcenti, nec excedenti annum decimum quintum.* Legendum κε hoc eſt *vigeſimum quintum*, quod Hiſtoriæ circumſtantiæ declarant. An puer annos quindecim natus, regendæ Provinciæ aptus eſt? An prælia committit? An morti Latrones addicit? quod ab Herode factum perhibetur. Facilis eſt unius literæ in aliam, non adeo diſſimilem, mutatio. Nec in corrupto numero, tanquam in aqua, Chronologiæ ſuæ fundamenta Baronius ponere debuit. Profecto, ſi *anticipati* ſunt a Joſepho Herodiani anni, anticipati ſimiliter & Archelai, & Philippi, & Herodis Agrippæ, & junioris Agrippæ, cui Joſephus coætaneus fuit & ingentem hiatum inter ultimos & primos intercedere;

Joſeph. Ant. l. 14. c. 26.

Bar. Appar. n. 114.

Joſeph. Ant. l. 14. c. 17.

neceſſe eſt, & error admiſſus a Joſepho in liberorum Herodis hiſtoriam derivari debuit. Quo figmento nil abſurdius cogitari potuit.

Itaque, pace Illuſtriſſimi Purpurati, Joſephi de annis Philippæi Imperii teſtimonio, velut incorrupto certoque, aures commodabo. Equidem, dum mecum in animis hunc locum verſo, non ineptam eſſe regulam exiſtimavi compluribus Chronologiæ Quæſtionibus definiendis. Non in eam, quidem, ſpem adducor, ut hoc criterio Æram Chriſtianam in tuto collocem; ſpem tam inanem nolim agitare. Nonnulla tamen tenuis hic ineſſe lucis ſcintilla videtur, qua profunda nox Annalium illuſtrari poteſt. Itaque, data tam felici occaſione, capeſſam principium examinandarum Quæſtionum bene multarum, quibus Annales Eccleſiaſtici perſtrepunt. Sic nil pene deerit curæ quam in coarguendis Baronii erroribus conſigo; ſed & una meritis ſuis atque ponderibus non pauca examinabuntur, quæ Clar. Baronianus Criticus ſuis lucubrationibus inſeruit. Hæ Quæſtiones aut prorſus omittendæ, quod absque veritatis Hiſtoriæque injuria fieret; aut hic petractandæ ſunt, non ſine utriusque emolumenro.

ANNO XXXVII. NUM. III.

An Patres ab Anno Julii Cæſaris emortuali faciant annorum Auguſteorum initium? Chronologia Baroniana, Pagianaque ad examen revocata. Obſervabilia ad tractandam materiam, quæ & coarguendis Baronii erroribus multo ſunt uſui. Faſti a Julio Cæſ. emendati: Dionis, Macrobii, Cenſorinique diſcrimen de diebus Anno confuſionis intercalatis. Annus in Chronologia Pagiana oblivione obrutus. Modi annos Auguſteos numerandi diverſi. Baronii lapſus circa Librum de Oratoribus. Tertullianum, Euſebium, Epiphanium, Oroſium, Caſſiodorum, Autorem Breviarii Temporum, principium Æræ Auguſteæ ab Anno Julianæ Editionis 3°. Hirtio ac Panſa Coſſ. deducere

Digitized by Google

deducere, probatur contra Baronium, Eruditumque Anton. Pagium. Ejus exceptiones ad Euſebium & Epiphanium confutatæ. Error Baronianus circa Horatium ex Dione coarguitur. Σφάλμα *cum Pagianum in Æra Antiochena; tum Baronianum, de captæ Alexandriæ menſe. Vitium Baronii de intercalationis vitio.*

IMperante Auguſto Chriſtum in lucem editum eſſe, uno ore atque animo Chriſtiani profitentur. Verum a Chronologis mota quæſtio eſt, a quo V. C. Anno Patres initium Imperii Auguſti deduxerint; num a nece Cæſaris, V. C. 710. Julio Cæſare quintum, & Mantonio Coſſ. An vero a ſequente anno, Panſa Hirtioque Coſſ? Hic Baronio conſentiens Eruditus Antonius Pagius de hac Quæſtione ſuam ſic oſtendit ſententiam. *Antiqui qui ſcripſere Chriſtum natum eſſe Anno 41, aut quadrageſimo ſecundo, aut quadrageſimo tertio Auguſti, a currenti anno hujus Imperatoris initium repetunt; quod miror ab Viris Eruditiſſimis in dubium revocatum. Ideoque imperium Auguſti in Chronicis & Annalibus ab hoc anno incipiendum.* Scilicet V. C. 710. *Ante Chriſtum* 44. *Juliano* 2.

Ut obſcuræ ſimul & nobili Quæſtioni aliquid luminis perferatur, principio in gratiam Tyronum nonnulla ſunt obſervanda, quæ & coarguendis Baronii erroribus multo ſunt uſui. Faſtos jam pridem vitio Pontificum per intercalandi licentiam adeo turbatos, ut neque meſſium feriæ æſtate, neque vindemiarum autumno, competerent; fuiſſe a Julio Cæſare correctos, omnibus certum atque exploratum eſt. *Quo autem magis in poſterum e Kal. Januar. nobis Temporum ratio congrueret, inter Novemb. ac Decembr. menſem interjecit duos alios: fuitque is annus quo hæc conſtituebantur 15. menſium, cum intercalario qui ex conſuetudine in eum annum inciderat.* Quæ accuratius adhuc a Dione memoriæ prodita ſunt. Annum Cæſar, ad eum qui obſervatur modum, conſtituit, ἑπτὰ καὶ ἑξήκοντα ἡμέρας ἐμβαλὼν: *intercalatis ſeptem ac ſexaginta, quamvis alii falſo plures perhibuerint, qui ad Summam exactam requirebantur diebus.* Plures tamen dies intercalati, ſi Cenſorino fides, *a quo* 445. *dies* ultimo confu-

Suet. c. 40.

Dio. l. 43.

Macrob. Satur. l. 1. c. 14. confuſionis Anno tribuntur. Sed & a Cenſorino diverſus eſt Macrobius. *Ergo Cajus Cæſar exordium novæ narrationis initurus, dies omnes qui confuſionem adduc poterant facere, conſumpſit: eaque re factum eſt, ut annus confuſionis ultimus, in quadringentos quadraginta tres dies protenderetur. Poſt hos imitatus Ægyptios, ſolos Divinarum rerum conſcios, ad numerum Solis, qui diebus 365. & quadrante, curſum conficit, annum dirigere contendit.* De intercalatione obſervabilis eſt & ille Macrobius l. 1. c. 13. *Omni autem intercalationi menſis Februarius deputatus eſt. Quod etiam ipſum de Græcorum imitatione faciebant. Nam & illi ultimo anni ſui menſi ſuperfluos inſerebant dies... Verum una re a Græcis differebant. Nam & illi confecto ultimo menſe, Romani non confecto Febru. ſed poſt 23. dies intercalabant.* Hæc ſunt Anni Juliani fundamenta atque principia.

Emendationis annus V. C. 708. fuit. Qui, neſcio quo fato, in Apparatu Chronologico Pagiano oblivione obruitur. Annus periodi Græco-Rom. 5447. Urbis Conditæ 707. emendationi Julianæ præfigitur, unde incautis anſa errandi ſuppeditatur. Primus igitur annus Julianus, a Natalibus Urbis 709. putatur: ſequenti vero, tribus & viginti plagis confoſſus Cæſar in Senatu, idibus Martiis, ſive decimo quinto die, fata complevit, An. V. C. 710. Hinc varii annorum Auguſtalium numerandorum modi; quod etiam atque etiam eſt obſervandum. Epochæ annorum Imperialium Auguſti ſunt numero quatuor.

Joſephus Auguſteum Imperium annorum 57. menſiumque ſex, Joſph. Ant. l. 18. c. 13. limitibus circumſcribit. Δεύτερος μὲν Ῥωμαίων Αὐτοκράτωρ γενόμενος ἑπτὰ δὲ καὶ πεντήκοντα τῆς ἀρχῆς ἔτη πρὸς οἷς μῆνες ἕξ, ἡμέρας δυοῖν πλείονες. *Auguſtus, ſecundus Romanorum Imperator, præfuit Reipub. annos 57. menſibus & diebus duobus.* Quæ, dubio procul, Epocha initium habet a morte Julii Cæſaris, Auguſti Deceſſoris, Anno Jul. 21. quanquam a vero Joſephus paululum abeſt. Annus, quippe, quinquageſimus Auguſti illa completur die, qua Cæſar morti miſſus eſt, videlicet, Martis decimo quinto. Ab Idibus vero Martiis ad Auguſti decimum nonum, quo Auguſtus ultimum diem obiit, in eodem cubiculo quo Pater Octavius, menſes quinque cum tribus diebus ſolum interfuere.

Aliis vero ab Anno Juliano tertio, Imperium Auguſti putari placuit;

Digitized by Google

placuit; quam numerandi rationem iniit Autor ille de Oratoribus, apud Tacitum; quodcunque illi ſive Quintiliano, ſive diverſo nomen fuerit. Locus exſcribendus quo errantis Baronii vitium emendetur. *Tacitus etiam*, inquit Annalium Parens, *ſive alius Autor Dialogi de Oratoribus, nonniſi a nece Cæſaris numerat Auguſti annos, dum imperaſſe annos* 58. *teſtatur.* Siccine Autor ille de Oratoribus Dialogi? *Nam, ut de Cicerone ipſo loquar, Hirtio nempe & Panſa Coſ. ut Tiro libertus ejus ſcripſit, ſeptimo Idus Decemb. occiſus eſt; quo anno divus Auguſtus in locum Panſæ & Hirtii ſe & Q. Pedium ſuffecit, ſtatue ſex & quinquaginta annos quibus mox divus Auguſtus Rempublicam rexit.* Quibus Imperium Auguſteum ab Hirtio & Panſa deducitur, Anno Juliano 3. Cæſaris emortualem excipiente. Nonnulli a capta Alexandria, Anno Jul. 16. Auguſti Imperium numerant, quos inter Clem. Alex. Strom. l. 1. Αὔγουςος ἔτη τεσσεράκοντα τρία. *Auguſtus annis* 43. Alii, denique, ab Actiaca victoria Æram Auguſti deducunt. Dio. l. 56. *Solus ſummum Imperium geſſit ab Actiaca victoria, annos* 44. *quibus tamen deſunt* 13. *dies.* Baronio ſuccenturiatus Antonius Pagius, ab emortuali Julii Cæſaris Anno Æræ ſuæ Auguſteæ Patres initium ut certum affirmat. *Baronius*, inquit, *recte ſcribit qui natum dixere Chriſtum Anno Auguſti* 42. *eos incipere ejus Imperium a nece Julii Cæſaris.* Imo & *illi qui natum eſſe* 41. *aut* 42. *aut* 43. *Auguſti ſcripſere, a currenti anno Juliano* 2. *V. C.* 712. *Hujus Imperatoris initium repetunt, & ab eo in Chronicis & Annalibus incipiendum.* Qua de re mihi non convenit cum Erudito Chronologo: Imo in ea ſum ſententia Tertullianum, Euſebium, Epiphanium, Oroſium, Caſſiodorum ab Anno Juliano 3°. V. C. 711°. deduxiſſe Auguſti Imperii principium; quæ ſi firmiſſimis argumentis demonſtravero, cum erroris abſolvuntur Eruditi illi Viri a Critico damnati, tum graviſſimis Chronologia Pagiana afficitur vulneribus. Sic non ab Anno *Auguſti* 14°. Actiaca victoria præclare deducitur; non cum 45°. Æræ Chriſtianæ initium recte concordia copulatur, ſed in communibus pervulgatisque ſedibus Actiaca victoria, decimo tertio Æræ, 44°. Auguſti conſidebunt; quod Viris maximis Scaligero, Capello, Petavio exiſtimatum.

Baron. Appar. n. 104.

Conquirenti Auguſti obitum, decimum nonum menſis Auguſti diem Hiſtoria ſuppeditat. *Obiit in cubiculo eodem quo Pater Octa-*

 vius,

Digitized by Google

vius, duobus Sextis Pompejo & Apulejo Coſſ. decimo quarto Kal. Septembris., Suet. c. 100. Suetonio conſentit & Dio, Anno V. C. 767. Collectis a percuſſo Cæſare annis Auguſteis, imperium duravit in 58. incompletum, ut nuper auditum a Joſepho; quo quidem numerandi modo Tertullianus quam longiſſime abeſt. *Omnes anni Imperii Auguſti fuerunt anni* 56. Sic ille c. 8. adverſus Judæos. Recte, ſi ab Hirtio Panſaque Coſſ. ducatur initium; eliſis, quippe, menſibus ad completum rotundumque numerum conſtituendum, remanent quinquaginta ſex: falſo autem, ſi a Julio Cæſare & Antonio Coſſ. Anno V. C. 710. ortus Regni Auguſti deducitur. A Tertulliani calculo Euſebius in Chronico paululum abeſt. *Romanorum ſecundus regnavit Octavianus Cæſar annos* 56. *menſes* 6. Atqui ſi includatur annus emortualis Cæſaris in Succeſſoris Imperialibus annis, Auguſtus majus imperii ſpatium emenſus eſt. Si vero excluditur annus ille emortualis Cæſaris, non ultra Hirtium Panſamque Chronologia retrograda perveniet.

Ant. Pag. Appar. Chron. P. 14. n. 67. Ictum exire conatur Clariſſimus Criticus Antonius Pagius. *Joſephum ſequitur Euſebius in Hiſt. l.* 1. *c.* 9. *ubi tradit imperaſſe Auguſtum* 57. *annis, ubi menſes & dies numerum illum excedentes negligit.* *Ex quo liquet correxiſſe Euſebium in Hiſtoria quod in Chronico ſcripſerat, Auguſtum, nempe, imperaſſe annis* 56. *menſibus ſex, niſi in Hiſtoria annos incompletos pro completis uſurparit, quod non exiſtimo.* Vigilata in Chronico, ab Euſebio in Hiſtoria fuiſſe emendata, inventum eſt quod fidem non habet. Numquid ad Hiſtoriam non pertinet libri primi caput quintum, in quo hæc diſerte leguntur. *Annus jam agebatur ſecundus & quadrageſimus Imperii Auguſti, a ſubacta autem Ægypto, & ab interitu Antonii & Cleopatræ Octavus & vigeſimus.* Doctiſſime, more ſuo, Henricus Valeſius Annot. p. 9. *Idem numerus habetur in Chronico Euſeb. anno* 42. *Auguſti, Jeſus Chriſtus Filius Dei in Bethlehem Judæ naſcitur. Annus porro primus Auguſti juxta ſupputationem Euſebii is eſt, quo Hirtius & Panſa Coſſ. fuerunt. Proinde ſecundus & quadrageſimus Auguſti annus cadit in Conſulatum ejuſdem Auguſti decimum tertium.* Annus 42. ab ortu Regni Auguſtei, & vigeſimus octavus a capta Alexandria, ex Euſebiana Chronologia conſpirant, & copulantur. Deductis igitur 28. a 41. vel 27. a 42. annis, tredecim ſuperſunt, non *quatuordecim*,

Digitized by Google

decim, qui putandi eſſent 11. annus emortualis Cæſaris illis includeretur. Itaque ſibi conſtat Euſebius in Chronico & Hiſtoria ſua, quod ab ſolerti Critico non deprehenſum valde miror. At eodem libro, c. 9. *Septem & quinquaginta annos Imperiales Auguſti colligit.* Quidni, cum annus completus pro incompleto uſurpetur? *Sed annos completos pro incompletis Joſephum uſurpaſſe non exiſtimo*; quæ Pagiana aſſertio eſt. At ſolum in Chronologicis regnare æquitas non patitur, nec eo autoritatis progreſſus eſt Eruditus Criticus, ut omnia ejus effata, ex Oraculo Apollinis Pythii edita nobis putemus. Quicquid exiſtimarit, conſtat Euſebium l. 1. c. 5. annorum Auguſteorum principium a Conſulatu Hirtii Panſæque deduxiſſe. Fingemus-ne ſententia deceſſiſſe paucis poſt interjectis lineis? Capite quinto principium Epochæ Auguſteæ Anno V. C. 711. illigaſſe, mutata vero opinione c. 9. idem principium anno 710. affixiſſe?

Caſſiodori Chronicon iiſdem Temporis terminis Regnum Auguſti circumſcribit. Anno, quippe, Auguſti 41. Natales Dominicos conjunxit. *C. Lentulo & M. Meſſala Coſſ. Dominus noſter J. Chriſtus Filius Dei in Bethlehem naſcitur; Anno Imperii Auguſti* 41. Quæ quidem Epocha ſi annum ſecundum Julianum complectatur, ad Auguſti ſecundum & quadrageſimum deſcenditur, ut conſtet numerus, a Juliano 3°. Hirtio & Panſa Coſſ. Imperium Auguſti eſt deducendum.

Ferula Pagiana Eruditus ille Petavius vapulat. *Petavius*, inquit, *in Animadverſionibus Epiphanianis, pag.* 130. *autumat Epiphanium Chriſtum Anno Auguſti* 42. *natum eſſe ſcribentem, hujus Imperatoris initium ſtatuere Anno Juliano* 3°.... *ſed perperam. Tredecim enim priores anni ab Epiphanio expreſſi, anno ſecundo Juliano, currenti nempe, incipiunt.* Sed abutitur ſua in Chronologicis peritia ſolers ille Temporum Arbiter. Nec ſatis eſt mittere vocem contra aliquem *ſeu perperam* ore tonando, ut arguatur erroris. De hac lite capiam lubenter Epiphanium Arbitrum. Quid ſenſerit Sanctus ille Pater vincit inſignis ille locus de *mens. & pond. p.* 169. Αὔγουστος ἔτη νϛ ἐξ ὧν τινὸς ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ δευτέρῳ ἔτει ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς κατὰ σάρκα γεγένηται. *Auguſtus regnavit annos* 56. *cujus Anno* 42°. *Dominus noſter J. Chriſtus ſecundum carnem natus eſt.* An ejus Regnum

Pagius Ap. par. n. 69.

num quinquaginta ſex annorum terminis includitur, ſi a percuſſo Cæſare Anno Juliano ſecundo initium fiat? Quicunque ſane a ſecundo Juliano ortum repetunt Auguſtei Regni, illi cum Joſepho annos *quinquaginta ſeptem*, *menſes ſex*; colligere debent, non 56. Annus ille Auguſti 42. apud Epiphanium Coſſ. habuit *Auguſtum* 13°. *& Silanum*, *ſecundum quos extitere Coſſ. Lentulus & Piſo.* Quamobrem qui 42us Auguſti annus dicitur Epiphanio, quadrageſimus tertius putatur ab Erudito Pagio, niſi quod hic a Juliano ſecundo ortum Auguſteæ Epochæ dixit; ille autem a tertio, Hirtio Panſaque Coſſ. alioquin non quadraginta duo Coſſ. paria, ſed 43. ſuppeterent Epiphanio?

Dum rationes propoſitæ rei perſequor, latius mihi proſpicienti ſe Paulus Oroſius offert, quem a Juliano tertio initium Auguſtei
Oroſ.l.7.c.1. Imperii feciſſe, mihi compertum. *Iſtius*, *inquam*, *Cæſaris poſteaquam imperare cœpit*, *emenſo propemodum anno* 42. *natus eſt Chriſtus.*
Oroſ.l.6.c. 30. Quæ cum his conjungi debent: *Anno ab Urbe condita*, 752. *Cæſar Auguſtus ab Oriente in Occidentem*, *a Septentrione in Meridiem*, *ac per totum Oceani circulum cunctis gentibus una pace compoſitis*, *Jani portas tertium ipſe clauſit... Igitur*, *eo tempore*, *id eſt*, *eo anno quo firmiſſimam*, *veriſſimamque pacem ordinatione Dei Cæſar compoſuit*, *natus eſt Chriſtus.* Si editi Chriſti annus eſt V. C. 752. Auguſti 42. igitur imperare cœpit anno V. C. 711. Juliano *tertio*, non ſecundo. Excluſo, quippe, emortuali Cæſaris, Summa 42. annorum colligitur. Nec ab Oroſio diſſidet Alcuinus, cujus tamen Chronologia miris modis eſt perturbata. Fictum etiam par Conſulum *Sulpitii & Camerini*, Anno Auguſti 42. Anno quidem V. C. 762. Chriſti nono, Sulpitius Camerinus Conſul proceſſit cum Sabino; Sed nec in duos Conſules unus ille diſtrahi debuit, nec anno V. C. 752. Auguſti 42. affigi.

Edita ab Illuſtri Scaligero Temporum Epitome e finibus juſtæ cenſuræ Paginanam exterminat. Ῥωμαίων δεύτερος ἐβασίλευσεν Καῖσαρ ὁ Σέβαστος Αὔγουστος, ὁ καὶ Ὀκτάβιος, ἔτη νϛ, μῆνας ϛ δώδεκα μὲν ἕως ἀνῃρέθη Κλεόπατρα. Huic Autori Chriſtus Anno Auguſti ſecundo & quadrageſimo naſcitur. An a Juliano 2°. Chronologiam incipit ſuam? An a morte Cæſaris ad Cleopatræ obitum anni 12. ſolum interfuere? Similiter Excerpta Chronol. a Scaligero

Scaligero edita, p. 80. *Et ſumpſit Imperium Octavianus, qui & Auguſtus, anno 56. & dedit 13. Conſulatus.* Quicunque Regnum Auguſti ſex quinquaginta annorum limitibus circumſcripſere, ab eo plurimum abſunt ut a Juliano ſecundo inceperint; in his Urſpergenſis profitetur & nomen ſuum. *Anno Dom. 15. qui eſt imperii Auguſti 56. Archelaus accuſatus ob inſolentiam, nono Regni ſui Anno, in Viennam ab Auguſto relegatus eſt... Eodem anno Auguſtus Nolam ingreſſus morbo capitur, & in Atella, oppido Campaniæ moritur.* Nolim tamen præſtare favorem huic Chronologiæ quæ mendis ſcatet quam plurimis. Quis enim ferat Auguſti annum 42. dici ab V. C. 750.

De orta a percuſſo Cæſare Auguſtea Epocha Horatius Teſtimonium dicturus ab Annalium Parente inducitur l. 4. Od 14.

Nam ibi quo die
Portus Alexandrea ſupplex,
Et vacuam patefecit aulam,
Fortuna luſtro proſpera tertio
Belli ſecundos reddidit exitus,
Laudemque; & optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.

Melior Chronologia de victoria a Tiberio Druſoque in Rhetos dimicantibus relata, carmen Horatianum explicat: nec immerito, ut ex ipſo Horatio comprobatur:

Ut Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vaſto diruit impetu.

Aures Dioni præbeamus. *Druſus Rhætos apud Alpes obviam ſibi factos* Dio. l. 54.
διαπύχειον ἐτρέψατο, cito fudit. Deinde, cum ab Italia rejecti Rheti nihilominus Galliam urgerent, Tiberium quoque contra eos miſit. Proinde Druſus ac Tiberius ſimul multis locis in Rhetiam irrumpentibus, Legatorum opera, ac ipſe etiam Tiberius per lacum navigiis ſubvectus, exterruerunt Barbaros; diſſipatoſque aggreſſi οὐ χαλεπῶς, haud difficulter deleverunt.

Nonnulli præterea ſunt in Chronologia Pagiana nævi, non imperitia quidem Conditoris, ſed obrepente ſomno; Sed qui nihilominus ante tolli debent quam alio ſe convertat oratio. Anno

 Chriſti

Chriſti 3°. de numiſmate Cneji Sentii Saturnini: *Annus*, inquit, *Antiochenus 35. his Characteribus exprimitur ετ. ελ. Quæ Epocha ab Anno urbis 723. ſeu ab Actiaca victoria deducta*; *ideoque annus ille Antiochenus*, 35. *currenti Chriſti anno inchoatus.* Navalis ad Actium victoria contigit die 2ª. Septembris, Julianæ editionis. 15. An igitur a ſecunda Septembris, anni V.C. 723. ad 756. qui Anno Æræ Chriſtianæ tertio illigatur, triginta quatuor anni interfuere? Trigeſimus ille quartus in quadrageſimum nonum Julianum Chriſti 4. V. C. 757. die Septembris ſecunda completur. Itaque *non currenti Chriſti tertio*, *ſed* 4°. inchoatus ille Antiochenæ Æræ annus 35.

Expugnatam ſexto Kal. Aprilis Alexandriam Conditor Annalium memorat, Appar. n. 104. *Sexto Kal. Aprilis eſſe debellatam notatur in Faſtis*: Quæ meritas dant cenſuræ pœnas. Debellatæ Alexandriæ menſem Macrobius & Oroſius ab oblivione vindicarunt. Macrobius Saturnalium 6l. c. 12. *Cum Imperator Cæſar Auguſtus menſe Sextili, & primum Conſulatum injerit, & Ægyptus hoc menſe in poteſtatem Populi Rom. redacta ſit, finisque hoc menſe bellis Civilibus impoſitus ſit, atque ob has cauſas hic menſis huic Imperio feliciſſimus ſit ac fuerit, placere Senatui ut hic menſis Auguſtus appelletur. Idem Plebiſcitum factum ob eandem rem, Sexto Pacubio Tribuno plebis rogante.* Similiter Oroſius qui Antonii fugam Kal. Sextilibus illigavit lib. c. 17. *Kalendis Sextilibus prima luce Antonius cum ad inſtruendam Claſſem in portum deſcenderet, ſubito naves ad Cæſarem tranſierunt, cumque unico præſidio ſpoliatus eſſet, trepidus ſe cum paucis recepit in Regiam. Deinde, imminente Cæſare, turbataque Civitate, idem Antonius ſeſe ferro verberavit.*

Quo, porro, die victor Auguſtus Alexandriam ingreſſus ſit, ratione probabili ex Oroſio, cum Plutarcho collato, colligitur. Kalend. Auguſti violentas ſibi manus Antonius attulit: mittitur ab Imperatore Proculejus vivæ in poteſtatem redigendæ Cleopatræ: illa cum Proculejo colloquium habuit, qui, omnibus Cæſari nuntiatis, rurſus accedit ad Cleopatram, quæ ſervanda committitur Epaphrodito, Liberto Cæſaris. Αὐτὸς δὲ Καῖσαρ εἰσήλαυνεν εἰς τὴν πόλιν Ἀρείῳ τῷ φιλοσόφῳ προσδιαλεγόμενος, καὶ τὴν δεξιὰν ἐνδεδωκώς. *Cæſar autem urbem invectus eſt cum Ario philoſopho colloquens, dextraque*

que eum tenens. Quibus accurate perpenſis vero propius abeſt Cæſarem Alexandriam intraſſe 3. Auguſti die, cum ſata Cleopatram inter & Proculejum colloquia pene diem conſumpſerint. Unde ſæpius ſubit animum cogitatio quamobrem Epocha Auguſtei Imperii Actiaca a Sextilis 29. deducatur. Τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἑάλω ἀγαθήν τε εἶναι καὶ ἐς τὰ ἔπειτα ἔτη ἀρχὴν τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν νομίζεσθαι. *Diem quo capta fuit Alexandria feſtum eſſe cenſuerunt Patres, ab eoque reliquis annis initium ſumendum Ægyptiis.* At citius vigeſima nona Auguſti die captam fuiſſe Alexandriam, nemo non videt. An factum a defuncta Cleopatra Æræ initium? Hic aquam mihi hærere neceſſe eſt. Dio l. 51.

Vitium intercalationis obſcurius a Baronio commemoratum eſt. *Panſa & Hirtio Coſſ. intercalari cœpit, non ſequente, qui quartus erat ab emendatione.* Appar. n. 28. Macrobium audire præſtat; *Et ne quadrans deeſſet, Cæſar ſtatuit ut quarto quoque anno Sacerdotes, qui curabant menſibus ac diebus, unum intercalarent diem; eodem, ſcilicet, menſe ac loco quo etiam apud Veteres menſis intercalabatur, id eſt, ante quinque ultimos Februarii dies; idque biſſextum cenſuit nominandum.* Cauſas erroris aperuit ipſe Macrobius quas tenebris Baroniani Annales obſcuravere. *Ac Sacerdotibus novus ex ipſa emendatione error factus eſt. Nam cum oporteret qui ex quadrantibus conſit quarto quoque anno confecto, antequam quintus inciperet, intercalare, illi non peracto, ſed incipiente, intercalabant. Hic error ſex & triginta annis permanſit, quibus intercalati ſunt dies 12. cum debuerint intercalari novem. Sed hunc quoque errorem ſero deprehenſum correxit Auguſtus, qui annos 12. ſine intercalari die tranſigi juſſit, ut illi tres dies qui per annos 36. vitio Sacerdotalis feſtinationis excreverant, ſequentibus annis 12. nullo die intercalari devorarentur.* Ex quibus apparet & promptum eſt a vero lapſum eſſe Baronium in ſcribendo *intercalari cœpiſſe, Hirtio Panſaque Coſſ.* quo conceſſo non 4°. Juliano, ſed tertio, intercalaſſent, recta contra Cæſaris legem committendo. Macrob. Saturnal. l. 1. c. 14.

ANNO XXXVII. NUM. III.

De imperata ab Auguſto totius Orbis Deſcriptione. Quid apud Lucam πᾶσα ἡ οἰκουμένη? *Ingenioſa Eruditi Binæi*

Binæi explicatio ad examen revocatur. An ſolum Orbem Iſraeliticum Divinus Scriptor deſignarit. Rationes dubitandi. 1°. Quod N. Teſtamenti Scriptores hanc phraſim nunquam adhibuerint deſignandæ Judææ: imo apud Lucam, 4 Act. 11. Orbem Romanum ſignificat. 2°. Quod phraſis magnificentior eſt quam ut Regnum Herodis, centum milliariorum amplitudine minus, deſignet. 3°. Quod Edictum Auguſteum ad Breviarium Imperii Rom. conficiendum pertinere videatur. An eodem momento Temporis Deſcriptio mandata, & executioni mandata? Cur ſilentio prætermiſſa ſit, conjectura. 4°. Quod ſi deſcriptio in ſolo Herodis Regno peracta, æque magnam Joſephi ſilentium movet admirationem, ac ſi ubique gentium Rom. Imperio facta ſit. Joſephi locum a Clariſſ. Binæo ad Deſcriptionem accomodavit, nec ad illam pertinere, & ea ſignificare quæ Deſcriptioni antevertere.

COnſtituta Imperii Auguſtei ex Patrum monumentis Epocha, cogitanti primum incidit percelebre illud Octavianum Edictum de Orbe Terrarum deſcribendo. Uno omnium conſenſu, voce τῆς οἰκουμένης Imperium Romanum Auguſto ſubditum a Luca indicari exiſtimatum fuerat. Antonius Binæus, Vir Eruditiſſimus, in Libro de Natali J. Chriſti nuper edito, opinionem pervulgatam tentavit evertere regnis: ſententiæque ſuæ Comitem laudat Doctiſſimum Keuchenium, Arenaci Præconis Evangelici munere fungentem. Cum in librum Binæanum incidiſſem non potui non adjungere laudes induſtriæ ſimul & eruditioni qua Lucæ πολυθρύλητον locum tractat, nec ingratum ſpero Clariſſimo Viro, ſi ejus explicationem meis ponderibus examinavero. *Facile*, inquit, *in animum induco meum per πᾶσαν τὴν οἰκουμένην tantum intelligendum eſſe totam Regionem quam iſto tempore ſub Imperio ſuo habebat*

Digitized by Google

habebat Herodes. Hiſce porro argumentis explicationem viriliter defendit ſuam. *Vocabulum* ארץ *Lxx. Interpretes paſſim quidem γῆν, aliquando tamen reddunt οἰκουμένην, atque inde* כל הארץ *modo πᾶσαν τὴν γῆν vertunt, modo πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, vel τὴν ὅλην τὴν οἰκουμένην. Priorem locum apud Eſaiam 13. 5. interpretati ſunt in hunc modum : ἔρχεσθαι ἐκ γῆς πόῤῥωθεν ἀπ' ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ Κύριος, καὶ οἱ ὁπλομάχοι αὐτοῦ διαφθεῖραι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. Poſteriorem vero Eſai. 14. 26. Αὕτη ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται Κύριος ἐπὶ τὴν ὅλην οἰκουμένην. Hanc loquendi rationem ſecutum eſſe Lucam exiſtimo, ac πᾶσαν τὴν οἰκουμένην dixiſſe, ad deſignandam totam Regionem Iſraeliticam... πᾶσαν τὴν οἰκουμένην non alio ſenſu intelligere par eſt, quam quo πᾶσαν τὴν γῆν Lucas dixit inferius c. 4. 25. ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν.* Atque hinc colligit, *hac opinio ſi admittatur, tollitur omne dubium qui ἀπογραφῆς illius Oecumenica, id eſt, univerſi Imperii Rom. cujus Lucam meminiſſe Indocti Doctique exiſtimant, paſſim nulla reperiatur mentio in Hiſtoria Romana.* Ant. Byn. de Natal. Chriſt. l. 1. c. 3.

Una, ni fallor, cauſa hæc eſt, cur communi ſententia decedens, in novam Vir Eruditus deſcenderit, quæ ſi nil ſolutionis afferat difficultati, quamobrem antiqua opinione repudiata, recenti adhæreſcamus, nullus video? Ut, porro, fundamenta hujuſce explicationis quæ aliqua veri ſpecie ſeſe commendat, in ſtabiliori loci jaciantur, non occultabo ſubdubitationes & aculeos qui me vellicant & pungunt, quique in explicationem invadunt. Phraſim quod attinet, abhorret a conſuetudine Novi Teſtamenti, ut ſola Iſraelitarum Regio *πάσης τῆς οἰκουμένης* nomine donetur, nec ullis exemplis ejuſmodi phraſis non modo firmari poteſt, ſed & conſtat ex ipſo Luca id verbi Orbi Romano deſignando ſemper in Novo Teſtamento accomodari. Agabus ſignificavit per Spiritum famem magnam futuram *ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην; in toto terrarum Orbe.* Act. 11. 28. Similiter Lucæ 4. 5. Dæmon oſtendit *Chriſto omnia Regna τῆς οἰκουμένης, terrarum Orbis.* An Iſraelitici? Imo *Romani* gloria circumfluentis, qua vehementer animus commoveri poſſet. Solemne quidem eſt Autoribus Sacris N. Teſtamenti Orbem Iſraeliticum voce *τῆς γῆς* deſignare, ut Matth. 27. 45. Nec mirum cum *γῆ Regionem* apte ſignificet. Sed *πᾶσα ἡ οἰκουμένη* neſcio quid ſibi majeſtatis vindicat, cujus vis læditur ſi ſoli Orbi Iſraelitico deſignando adhibeatur.

Digitized by Google

beatur. Annon durum eſſet auribus Herodem Judææ Regem impoſitum, unum πάσης τῆς οἰκουμένης Monarcham appellari? Quæ, vero, de cauſa phraſim, qua nec Lucas nec Apoſtoli uſi ſunt, quæque peregrini neſcio quid complectitur, ſemel uſurpaſſet? Sed & neſcio an ullum afferri exemplum poſſit quo πᾶσα οἰκουμένη Regionem centum milliariorum amplitudine minorem ſolum ſignificet. Patriarchæ quidem audiebant Oecumenici: Synod. Conſtant. 6. Act. 18. κατηγορήσατε τῷ ἀρχιερεῖ καὶ οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ. Et in Florentina Synodo, *Joſeph miſeratione divina Conſtantinopolis, & nova Roma Archiepiſcopus, ac Oecumenicus Patriarcha.* Similiter Babylonico imperio Lxx. imponunt nomen τῆς οἰκουμένης. Sed & Patriarchæ, & Reges Babylonis, ſua ſub ditione multas Regiones tenebant; Imperium vero Herodis Magni arctioribus limitibus circumſcribebatur, quam ut ſplendido inſignique πάσης τῆς οἰκουμένης Titulo donaretur. Atque in dubitationem venit an Eſajæ 14. 26. Terram Iſraeliticam Lxx. intellexerint. Ἀυτη ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται ὁ Κύριος ἐπὶ τὴν οἰκουμένην, αὐτὴ ἡ χεὶρ ἡ ὑψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη. Cum veri veſtigiis non abſit οἰκουμένην & πάντα ἔθνη Lxx. Interpretibus fuiſſe prorſus ἀντίστροφα. Verum, ut ita ſit, atque ſolum Orbem intellexerint Iſraeliticum, Clariſſimo Bynæo probandum eſt, Lucam hanc loquendi rationem ſecutum eſſe, phraſi & impropria & dura in locum familiaris & pervulgatæ ſubſtituta.

Præterea, gravi quidem de cauſa Auguſtus, qui multa Herodem Benevolentia complectebatur, Edictum de Orbe Judaico deſcribendo promulgavit. Nec cogitatione animoque ulla ratio magis idonea fingi poteſt, quam quod numerum hominum, quo abundabat Regnum Herodis, tenere voluerit, conficiendo Orbis Breviario, quo Auguſtus vires Imperii complexus eſt, de quo ſic Hiſtoria. Illati ſunt in Senatum libri quatuor quos Druſus recitavit. Τὸ τρίτον τά τε τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰ τῶν προσόδων τῶν τε ἀναλωμάτων τῶν δημοσίων τό τε πλῆθος τῶν ἐν τοῖς θησαυροῖς χρημάτων καὶ ὅσα ἄλλα τοιουτότροπα ἐς τὴν ἡγεμονίαν φέροντα ἦν εἶχε. *Tertius ſummam militum, redituum, impendiorum publicorum, pecuniæ in Theſauris, aliaque id genus ad Principatum pertinentia, indicabat.* Dioni conſentit Suetonius de Breviario, etſi de numero librorum diſſentiat, c. 101. *Tertio Breviarium totius Imperii, quantum militum ſub*

Dio. l. 56.

ſub ſignis ubique eſſent. Eo pertinere imperatam ab Auguſto Judææ Deſcriptionem obſtinate non eſt negandum. Quo conſequens eſt, non ſoli Judææ, ſed & toti Imperio datum in mandatis ut Deſcriptio ubique fieret, abſque qua Breviarum Imperii condi non potuit. Hæc igitur Lucæ; *prodiit Edictum a Cæſare Auguſto ut deſcriberetur totus Terrarum Orbis*, aperiunt occaſionem quamobrem & Judæa Deſcriptioni fuerit obnoxia, cum veluti Romani Imperii pars eſſet, cujus Reges ab Imperatoribus creabantur, atque confirmabantur. Hinc intermitti admiratio debet, cur explicata planiſſime ab Hiſtoricis non fuerit Deſcriptio totius Orbis, jubente Auguſto, facta: quippe quæ eodem temporis momento nec imperata, nec executioni mandata fuit; arcanis forſan juſſis præſcripta Prætoribus, Proconſulibuſque quos Auguſtus Provinciis impoſuerat; qua de cauſa Breviarium Imperii non innotuit, niſi defuncto Auguſto. Affirmat pro certo Eruditus Bynæus, *Edictum Auguſti juſſiſſe, ut uno eodemque tempore deſcriberetur πᾶσα quam nominat οἰκουμένην.* Sed illud de nolentibus vix extorquebit. Vix ſane fidem inuenit, quod Temporis momento Edictum Auguſteum de toto Orbe deſcribendo fuerit emiſſum: & phraſis Lucæ, *factum autem eſt diebus illis*, latiſſime patet, nec unum idemque tempus indicat. Judic. 21. 23. *Diebus vero illis nullus Rex erat in Iſrael.* Matth. 3. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις: *Temporibus illis*, quod pluribus exemplis firmare poſſet; ſed piget oleum operamque perdere in ea re quæ in confeſſum venit. Quid; ſi conceſſero Edictum Octavianum uno eodemque tempore fuiſſe promulgatum? Satiſne concluſum videretur, *totum terrarum Orbem* unum Herodis Regnum deſignare?

Explicationem Bynæanam de imperata ab Auguſto Deſcriptione Joſephi ſilentium æque magnis, ſi non majoribus, difficultatibus afficit, ac communem pervulgatamque ſententiam. Omnium movet admirationem, quod accuratus Hiſtoricus de celeberrima ἀπογραφῇ ne verbum quidem dixerit. Creſcit admiratio ſi Orbi Judaico peculiaris fuerit, cum tanto magis caſus ille extraordinarius & ſolis Judæis communis, memoriæ mandari debuerit. Latentes ſilentii cauſas tentat aperire Vir Eruditus. p. 309. *Ipſum Joſephum quoque non meminiſſe hujus* ἀπογραφῆς *dici poteſt inde factum, quod Auguſti quidem juſſu, ſed ab Herode, ut Socio Romanorum, non* ὑπηκόῳ

 peracta,

peracta, nil habuit memorabile. At, ut variant ingenia! Deſcriptioni ineſſe plurima memoratu digna, mihi perſuaſiſſimum: ſive quod ſolemni Edicto Imperatoris agitata; ſive quod omnes cum viri, tum mulieres, in ſuam quiſque urbem deſcribi debuerint, quod non ſine inſolitis totius Herodiani Regni motibus peractum eſt. Quid erit memorabile ſi hoc non eſt? Quam multa in Annales a Joſepho relata ſunt, quæ præ ſimili Deſcriptione vileſcunt? Pergit Doct. Bynæus: *Veriſimile admodum eſt mentionem hujus ἀπογραφῆς apud Joſephum fieri, ubi narrat circa ultima Herodis tempora, in qua Natalis Chriſti incidit, novo Sacramento Judæos omnes, non Herodi Regi ſuo tantum, ſed & Cæſari Auguſto ſuam firmaſſe fidem ac benevolentiam fuiſſe coactos, quod in ἀπογραφῇ & exigi potuit, & præſtari,*

Joſeph. Ant. l. 17. c. 3. Quod Viro Clar. *veriſimile admodum eſt*, ut ſic Chronologis videatur, valde dubito. De Phariſæis hæc Joſephus: Παντὸς γοῦν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ βεβαιώσαντος δι' ὅρκων ἦ μὴν εὐνοῆσαι Καίσαρι καὶ τοῖς βασιλέως πράγμασι, οἵδε οἱ ἄνδρες οὐκ ὤμοσαν ὄντες ὑπὲρ ἑξακισχίλιοι. *Nam, cum tota gens Judæorum fidem obligaſſet Regi & Cæſari, hi ſoli non juraverunt, excedentes ſex millium numerum.* Regibus quidem imperium adeuntibus obſequium jurare ſolemne eſt ſubditis. Moris etiam eſt renovare Sacramentum in nomen Principum, poſtquam diſcordia motus attulit Reipublicæ. Ceſſante harum cauſarum officio, ſubditos adigi Sacramento inauditum in omni memoria. Quocirca, de juramento a Judæis Cæſari Herodique præſtito cum Regno ab Auguſto confirmatus eſt, Joſephus ſit intelligendus, quod tunc ab eo proditum ut germana occaſio benevolentiæ Phariſæorum erga uxorem Pheroræ aperiretur. Certe Deſcriptio peragitur abſque Sacramento, & juramentum dicitur abſque Deſcriptione, ut nulla cauſa ſit quamobrem ex juramento Deſcriptionem cum Erudito Bynæo colligamus. Sed etiam atque etiam obſervandum, ea quæ a Joſepho narrantur de Pheroræ cum Herode rixis, miſſioneque Antipatri ad Auguſtum, antevertere & Deſcriptioni, & Natalibus Dominicis. Agebat Romæ Antipater,

Joſeph. Ant. l. 17. c. 4. Saturnino Syriam adminiſtrante, teſte Joſepho. Καὶ Σατυρνῖνος δηλώσεως αὐτοῖς πάντων ὑπὸ Ἡρώδου γενόμενος εἰς Ῥώμην ἐξέπεμπεν αὐτούς. *Quos omnes apud ſe delatos, Romam judicandos & puniendos miſit,*

ſceleratos

ſceleratos qui conjuraverant in Regem: Saturninus autem Romam rediit, Anno V. C. 748. Juliano 40. cum Varus, cui Saturninus deceſſit, Hieroſolymam ante ſe contulerit, quam judicium in Antipatrum conſtitueretur. Proindeque ſequeretur ex Bynæana conjectura, peractam fuiſſe ἀπογραφὴν ante Julianum trigeſimum nonum; quæ nemini Chronologorum probabuntur. Idcirco, nullo modo veriſimile eſt, quod Vir Doctus exiſtimat mentionem hujus ἀπογραφῆς apud Joſephum fieri, Ant. l. 17. c. 13. Quibus concludam atque perorabo, ſilentium Joſephi non ad minorem nos traducere admirationem, ſi Deſcriptio ab Auguſto præſcripta exiguis Judææ Herodiani Regni terminis circumſcribatur, quam ſi Orbem Romanum complexa ſit.

Hoc addit Vir Clariſſimus, quod ejus explicatione admiſſa, *tollatur omne dubium* cur nulla mentio ἀπογραφῆς reperiatur in Hiſt. Romana. Difficultatem non nihil decreſcere, ſi dixiſſet, non invitus paterer. Sed, vel conceſſo πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, nil niſi Regnum Herodis Magni ſignificare, ideo dubium non eſt habendum in levi, Edicto Auguſteo amplam ſatis materiam præbente Hiſtoricis Rom. Deſcriptioni Orbis Iſraelitici ſuos in Annales referendæ. Quam multa tradidere Hiſtorici Rom. præ Auguſteo Edicto levia? Tacitus rixas Cumani cum Felice memoravit. *Atque interim Felix intempeſtivis remediis delicta accendebat, æmulo ad deterrima Ventidio Cumano, cui pars Provinciæ habebatur.* Memoravit & Dio cum Herodem Tetrarchiæ Zenodori ab Auguſto fuiſſe donatum; Τῷ τε Ἡρώδῃ Ζηνοδώρου τινὸς Τετραρχίαν ἐχαρίσατο: tum Archelaum trans Alpes fuiſſe relegatum. Æque ampla ad dicendum materia fuit Cæſaris Edictum quo non ignobile Regnum Regis & magnifici, & Imperatori chariſſimi deſcribi juſſum eſt. Quæ ſi memoratu non ſunt digna, neſcio quæ felix ſit in Annales materia. Itaque efficiet & nobis admirationem Romanæ Hiſtoriæ ſilentium, eoque magis ſi Reſcriptum Auguſteum publicas in Tabulas relatum fuit. His de cauſis ſubit animum cogitatio δόγμα Αὐγούστου præſcriptionem fuiſſe Imperatoris Proconſulibus, Prætoribusque per Epiſtolas denuntiatam, ut numerus incolarum Romani Orbis iniretur; conficiendo Breviario de quo Auguſtus cogitabat. Herodemque, cognita Imperatoris voluntate, Regni Judaici, cui præerat, imperaſſe

Tacit. Annal. l. 12. c. 15.

Dio l. 55.

Digitized by Google

Deſcriptionem, ut pergratum Cæſari faceret. Hæ ſunt illæ ſubdubitationes, hi ſcrupuli quibus mens ſe ab aſſenſu ſuſtinet circa Bynæanam explicationem, quam tamen, ut ingenioſam, multiſque eruditionis ornamentis affectam, dubita laude non fraudabo.

ANNO XXXVII. NUM. III.

De ἀπογραφῇ jubente Auguſto peracta. Sententia Scaligeri. An bis Quirinius in Judæam miſſus peragendæ Deſcriptioni? Viri Illuſtriſſimi ſententia validiſſime a Valeſio, nec immerito impugnata. Eruditiſſimi Hueti Sueſſonum Præſulis opinio, ad examen revocata. Nec aliis opinionibus ſimpliciorem eſſe, nec ſeſe anguſtiis facilius expedire oſtenditur 1°. Quod nullis argumentis nititur illa diuturnitas quam Cenſui peragendo contribuit. 2°. Quod Suetonius Cenſus nomine Judæam non complexus eſt. 3°. Quod maximas a Chronologia patiatur difficultates. 4°. Quod unam Judææ Deſcriptionem Saturninum inter & Varum dividat. In verbis Lucæ Cyrenium eſſe retinendum, nec pro illo reſtituendum ſive Saturninum, ſive Quintilium, contra Viros Clar. Huetum, Valeſiumque, probatur. An Saturninus Quirino ſubordinatus Cenſui peragendo? Affirmantis Doct. Antonii Pagii ſententia compluribus argumentis refellitur. Quam rejecit Lucæ explicationem Caſaubonus, veroſimillima. Geminæ Deſcriptiones: prior a nullo Præſide Rom. poſterior a Quirinio executioni data. Errores Valeſii, Petavii, Scaligeri, refelluntur ex Joſepho. Demonſtratur contra Petavium Quirinium in agendo Cenſu Præfectum fuiſſe ordinarium: contra Scaligerum, non ſolam Archelai Tetrarchiam, ſed & Syriam Deſcriptioni Quirinianæ fuiſſe ſubditam.

An

Digitized by Google

An Saturninus Syriæ Præfectus, cum Deſcriptio, naſcente Chriſto, facta eſt? Affirmantium Petavii, Pagiique Chronologia rejicitur. Veroſimilius Varum adminiſtraſſe Syriam. Ex ſilentio Joſephi, rationibus probatur Lucæ de Deſcriptione narrationem in dubium non eſſe adducendam.

DE Deſcriptione ab Auguſto imperata incidimus in difficilem nodum, cui expediendo multum laboris impenderunt Eruditi. Magnam affert difficultatem, cum Joſephi de hac Deſcriptione ſilentium; tum Tertullianus l. 4. contra Marcionem c. 19. *Sed & cenſus conſtat actos ſub Auguſto tunc in Judæa per Sentium Saturninum, apud quos genus Chriſti inquirere poſſent.* Hinc non una crux figitur ingenio. Solvendæ difficultati Magnus ille Scaliger. *Bis*, inquit, *Quirinius a Cæſare in Palæſtinam miſſus eſt, idque ad eandem rem, ſed non ex eadem cauſa. Nam tam antea, Chriſto naſcente, quam poſt, Archelao Tetrarchia abdicato, ad ἀπογραφὴν faciendam miſſus eſt; ſed, ut dixi, varia ex cauſa: prioris ἀπογραφῆς cauſa, ut non tam in Judæa, quam in toto Orbe Romano, omnes deſcriberentur; ut quot & quantos delectus ad bellum Populus Rom. facere poſſet, tam ex Provinciis Populi Rom. quam ex Sociis, Regibus, & Civitatibus, ſciri poſſet. Poſterioris ἀπογραφῆς cauſa intra unius Archelai Patrimonium & Tetrarchiam ſtetit, neque ad alias Provincias pertinuit. Ideo Sanctus Lucas non contentus eſt dicere αὕτη ἡ ἀπογραφὴ ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου; ſed cum duas ἀπογραφὰς ſciret fuiſſe addidit, πρώτη. Certe, ſi eſt πρώτη, ergo quædam fuit δευτέρα: & ſane τῆς δευτέρας meminit idem, Act. 5. 32.* Scalig. Anim. in Euſeb. 175.

Hæc ſunt Illuſtriſſimi Viri, aliorumque bene multorum, quibus ſe ductorem præbuit, fundamenta. Verum, pace ſua, male jacta ſunt. Nec enim πρῶτος neceſſario ad ſecundum refertur, niſi ſimili de cauſa Chriſto ex Beata Virgine fratres natu minores fuiſſe velimus. Quia diſerte πρωτότοκος dicitur a Matthæo. Locus vero quem Lucas Scaligero fœneravit, ejus ſententiam evertit: *Exortus eſt Judas ille Galilæus, temporibus Deſcriptionis.* Unius, non geminæ ἀπογραφῆς mentionem Gamaliel agitat. Quam ſi duplicem noviſſet

Digitized by Google

noviſſet, adminiſtrante Quirinio, ſimplex ἀπογραφῆς nomen non uſurpaſſet, ſed faciendo diſcrimini ſuum epithetum addidiſſet, exortus eſt Judas ille Galilæus, temporibus *ultimæ Deſcriptionis.* Strenue Scaligerana ſententia impugnata eſt ab Erudito Valeſio. *Primo enim Quirinium bis miſſum fuiſſe oportet Legatum in Syriam, bis ad eandem rem, videlicet, ad cenſus agendos: primum quidem circa ortum Chriſti: deinde vero, decem circiter poſt annis, cum relegatus fuiſſet Archelaus; atqui non eſt probabile eundem hominem bis miſſum fuiſſe ad regendam Provinciam. Certe Joſephus, diligentiſſimus Scriptor, cum Quirinii adventum in Syriam ac Judæam narrat, eum jam antea in Syriam veniſſe non dicit, nec Deſcriptionem aut ab illo, aut ab alio quopiam Romano judice jam antea factam fuiſſe. Quod ſi jam facta fuerat Deſcriptio, cur iterum ſit per eundem Virum? Nam, ſi recte & ſine fraude facta fuerat, novam facere nihil neceſſe erat: Si male & inique facta, alium mitti oportebat, qui æquiorem faceret Deſcriptionem. Præterea, prior illa Deſcriptio quomodo fieri potuit a Magiſtratu Romano, Regnante Herode; cum Herodes optimo jure Rex eſſet Judææ a Senatu appellatus; nec jus eſſet Magiſtratui Romano quicquam in Judæa pro Imperio agere, quandiu Rex Herodes vixit.*

Fama Clariſſimi Hueti, Sueſſonum Epiſcopi, eruditione quam inſula longe nobilioris, poſtulat ut ejus opinionem nominatim Huet. Dem. Pro. 9. c. 11. n. 3. perſtringamus, atque attingamus. *Si quis noſtrum hanc opinionem* (verba ſunt Demonſtrationis) *cum aliis omnibus hactenus propoſitis contendat longe ſimpliciorem eſſe, anguſtiiſque longe ſeſe expedire facilius, & minus ſibi permittere reperiet.* Videamus quibus argumentis Vir Doctiſſimus dictis ſuis fidem quæſiverit? *Cenſum Romani Imperii ter actum fuiſſe teſtificatur Suetonius... ſecundum, Marcio Cenſorino, & Aſinio Gallo Coſſ. Anno nimirum Juliano 38... Ajo ſecundum hunc Cenſum eum eſſe qui cum ageretur, natum Chriſtum Lucas refert. Sciendum enim eſt rem fuiſſe Cenſum diuturnioris operæ, quæque in plurium annorum ſpacium excurreret. Cum Davidis juſſu Ebræos percenſuit Joab, decem prope menſes in eam inſumpſit, quamvis in Cenſum non venerint Levitæ, & Benjamitæ. Facile ergo crediderim ab Anno Juliano 38. cœptum hunc Cenſum, ad Chriſti uſque ortum perſeveraſſe... Si meditullio Imperii percenſendo tribuamus quadriennium, Cenſum agi cœptum in Syria dicemus eo anno qui poſtremus fuit Saturnini. Cum autem*

Digitized by Google

autem res abiret in diem, videtur exceſſiſse Magiſtratu ante abſolutum Cenſum, ejusque curam Succeſsori ſuo P. Quintilio Varo reliquiſse — Omnes igitur omnino extricaverimus difficultates, ſi apud Lucam pro Κυρηνίε, *legamus* Κυιντιλίε: *quod facile patitur ſimilitudo nominum, & characterum affinitas.* Hæc eſt illa opinio omnibus longe *ſimplicior*, quæque anguſtiis *longe ſeſe expedit facilius.*

At, meo quidem judicio, illa opinio aliis *longe ſimplicior* non eſt, quæ multa collocat fundamenta quorum una ratio αὐτὸς ἔφα: nec ſeſe anguſtiis expedit facilius, quæ ſe maximis difficultatibus involvit. 1. Confeſſo Cenſum rem diuturnioris operæ fuiſſe, quæque in plurium annorum ſpacium excurreret, ſatis-ne conclusum videtur Cenſui eam eſſe affigendam diuturnitatem quam Demonſtrationis Parens ei contribuit? Atqui ex acto Regni Davidici Cenſu qui menſes 10. conſumpſit, ſervata proportione Cenſus Romani Orbis amplius annos quinque perdurare debuit. 2. Suetonius verbis ſuis, *Cenſum populi ter egit Auguſtus*, Judæos nomine populi complexus eſt, nec-ne? Si complexus eſt, ter igitur Cenſus Judæorum ab Auguſto inſtitutus eſt, quod vix invenit fidem: ſi non complexus eſt, quas Demonſtratio Huetiana adhibebit machinas applicando Suetonio ad Judææ ἀπογραφὴν? Equidem, ſi verum volumus, hæc, *Cenſum populi ter egit* Auguſtus, unum eundemque populum, easdemque Orbis Regiones indicant. Tum in ἀπογραφῇ quæ Anno ortus Dominici peracta eſt, nulla Cenſus vola, neque veſtigium. Sed his præcipue non immoror. Oro atque poſtulo Clariſſimi Præſulis induſtriam, quam ſcio longe maximam eſſe, ut ab anguſtiis Chronologiæ ſeſe expediat; nam Labyrinthum exire viribus meis editius eſt. Annus Julianus 38. quo labente Cenſus ſecundus inſtitutus eſt, incidit in annum V. C. 746 Solis 2. E. L. 13. Atqui ſcribente Viro Clar. Q. Sentius Saturninus, Vir Conſularis, Præſes in Syriam miſſus eſt circa hunc ipſum Julianum 38. Syriamque per quinquennium circiter rexit. Ultimus, igitur, Præfecturæ Saturninianæ annus eſt V. C. 750. Julianus 42. Calviſii Sabini & Lucii Paſſieni Rufi Conſulatu inſignis. Quo conſequens eſt, Chriſtum ante Auguſti quadrageſimum, Julian. 43. in lucem non fuiſſe editum; quod veri veſtigiis abeſſe multis probabimus.

Præterea, apparet ex numis Varum impoſitum eſſe Syriæ Præſi-

B b dem

dem, An. V. C. 748. Juliano 40. quod ab Erudito Pagio in Apparatu Chronologico ad Annales Baronianos fuit obſervatum; an period. Græco-Rom. 5488. n. 137. p. 53. *Scripſit ad me Noriſius extare in ſcrinio Illuſtriſſimi Marchionis Riccardi, nummum minimæ magnitudinis, caput Jovis in antica repræſentantem, in cujus poſtica habetur, επι ϐαρε Αντιοχεων. Mulier ſedens pede ſuper figuram Orontis fluminis, tenens dextra palmam, & in medio, εκ, id eſt, Anno* 25. Jam vero, Si Varus Anno Juliano quadrageſimo Syriæ præfuit, ex ea re quid fiat viderit Eruditiſſimus Præſul qui ultimum Saturnini quadrageſimo ſecundo Juliano illigavit. Omiſſis numis, an veroſimile Deſcriptionem Judææ Saturninum inter atque Varum eſſe dividendam, quippe quæ exiguam temporis moram exhauſerit. Tanta, quidem, celeritas feſtinatioque eſt adhibita, ut Virgo, cujus partus erat in procinctu, ſeſe cum Joſepho Bethlehem contulerit; quod dubio procul & prægnantibus bene multis contigit. Nec longinquitate temporis opus fuit, ut audito Cæſaris Edicto, in ſuam quiſque urbem iret deſcribendus, cum finibus exiguis Regnum Herodis contineretur. Nec dandum eſt aliquid loci mutationi Sacri Textus, quæ nullam habet neceſſitatem, ut *ſic recudatur totus ille verſiculus Lucæ* : αὐτὴ ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυιντιλίου. Sed inſuper unum obeſt conjecturæ, quod ut mea memoria eſt, nuſquam ab Hiſtoricis Præſidis hujuſce nomen ſic editum, ut *Quintilius* ſimpliciter vocetur; Dio l. 56. p. 582. ἐπεὶ δὲ ὁ Οὔαρος ὁ Κυιντίλιος μετὰ τὴν τῆς Συρίων ἀρχὴν τὴν τε ἡγεμονίαν Γερμανίας λαβών. *Ubi vero Quintilius Varus Germaniæ, poſt adminiſtratam Syriam, Præfectus*. Paſſim, quidem, nomine Varus dicitur ab illo ipſo Dione, p. 583. Joſepho de Bello. l. 1. c. 20. ab Auguſto, *Vare redde Legiones* : a numis Οὐαρου: nunquam, ni fallatur memoria, *Quintilius*, abſque additamento dicitur. Unde lubens quærerem qua de cauſa Lucas phraſim inſolentem, ab omnique uſu abhorrentem adhibuiſſet in ſcribendo Κυιντιλίου, non Οὐάρου, aut Κυιντιλίου Οὐάρου? Hæc ſunt quæ in Viri Magni opinionem nominatim dicenda habuimus, ne ſpretam aut neglectui habitam forſan quereretur.

Vales. Annot. in Euſeb. p. 10. Textus Lucæ faciendam eſſe mutationem ſtatuit quoque Clariſſimus Valeſius : *Ac mihi, quidem, videtur error in textum Lucæ irrep-*

irrepſiſſe in Quirinii nomine, & pro Quirinio reſtituendum eſſe nomen Sentii Saturnini. Hic enim Præſes fuit ſub finem Regni Herodis, teſte Joſepho. Certe Tertullianus in lib. 4. adverſus Marcionem, Cenſus in Judæa actos ſcribit per Sentium Saturninum. Ex quo apparet Tertulliani tempore quosdam in Evangelio Lucæ, pro Quirinio Saturninum legiſſe. En, quo præjudia vel peritiſſimos perducant? Viderint tamen quibus formis Sacros Codices illi induant, qui licentiam mutandi ſibi permitti volunt. Si Valeſium ſua non decepit conjectura, pro *Quirinio* reſtituendum eſt nomen *Sentii Saturnini*; ſi Huetus non fallatur animi, legendum eſt Κυιντιλίε nomen. Itaque Valeſiani Codices & Huetiani, inter ſe plurimum different. Sed, nec ſic exorbent difficultatem, ſive *Quintilii*, ſive *Saturnini* nomen reſtituerint. Hem! Deſcriptionem Cenſumve factum Judææ a Magiſtratu Romano, regnante Herode, amico Cæſaris, ſocio fœderatoque Populi Romani, ac plenum jus habente in ſubditos. Numquid ejusmodi Deſcriptio, abdicata Herodi Regia dignitate, Regnum ejus in Provinciam Imperii Romani mutaſſet? An ullus Legatus Rom. quoad Herodes vixit, munus aliquod in Judæa exercuiſſe legitur?

Doctiſſimus Antonius Pagius, Appar. n. 120. nodum ſic expedit. *Cum vero Quirinius, Vir Conſularis, id temporis in Oriente degeret, ac Bellum contra Homonodenſes feliciter confeciſſet, eundem in Syriam cum extraordinario imperio miſit Auguſtus, ut tum ibidem, tum in Judæa; quæ gens erat ſocia & amica Pop. Rom. Cenſum perageret. Quamvis vero eo anno Sentius Saturninus Syriam adminiſtraret, Quirinius ob recentem victoriam tota Aſia celebratus, Deſcriptioni faciendæ præpoſitus fuit --- Sentiusque ea in re exequenda Quirinio erat ſubordinatus.* Quæ ſolutio & ab Eruditiſſimo Spanhemio comprobata eſt, Dub. Evang. p. 2. Dub. 6. At ſemper aqua hæret. Phraſis Lucæ ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίε: *Præſidente Syria Cyrenio*, Præfecturam ordinariam ſignificat. Sic capite ſequenti; ἡγεμονεύοντος; *Pontio Pilato procurante Judæam.* Matt. 2. 6. Tu Bethlehem nequaquam minima es ἐν τοῖς ἡγεμόσιν, inter Duces Judæ. Præterea, nulla ſunt de Præfectura Cyrenii extraordinaria ex Annalium monumentis teſtimonia. Pulſo Archelao, Quirinius a Cæſare Auguſto miſſus eſt in Syriam, ut jura populis redderet; venit quoque in Judæam, jam attributam Syriæ, ut perceenſeret facultates Judaicas, & Archelai pecunias in poteſtatem redige-

digeret. Hic de extraordinaria Legatione Sulpitii Quirinii mentio agitanda fuit, cujus Joſephus prorſus inſolens. Deinde, quid cauſæ fuit quamobrem Sentio Saturnino, Viro & Conſulari, & moribus animi quam muneribus longe clariori, in agenda Deſcriptione ſocius adderetur. An huic oneri ferendo impar Saturninus? An æquum fuit Saturninus, qui antiquitate Conſulari Quirinium vincebat, illi in condenda Deſcriptione ſubjiceretur? Laudibus Saturninus non modo cum Quirinio certabat, ſed & illuſtrioribus celebrandus fuit, teſte Paterculo. Paterculus l. 2. *Tum Sentius forte & ſolus, & abſente Cæſare Coſ. cum alia priſca ſeveritate ſummaque conſtantia, veteri Conſulum more & ſeveritate geſſiſſet, protraxiſſet publicanorum fraudes, puniſſet avaritiam: juravit etiamſi Egnatius factus eſſet Conſul ſuffragiis Populi, tamen ſe eum non renunciaturum. Quod ego factum cuilibet Conſulum gloriæ comparandum reor.* Debuit-ne Vir ille inſignis ob expugnatam a Quirinio per Ciliciam Homonadenſium Caſtella, ei in Deſcriptione agenda primas partes concedere? Denique, non habet fidem quod regnante Herode a Præfecto Rom. Judæa deſcripta ſit: itaque, nulla Deſcriptionis ab Auguſto mandatæ commota eſt a Judæis ſeditio. Cenſum vero Quirinii moleſte ferentes dolori ſuo indulſiſſent, niſi Joazaris Pontificis autoritate ſapientiaque mitigaretur. Imo, *Judas Gaulonites, adjuncto ſibi Sadduco,* Joſeph. Ant. l. 18. c. 1. *ſollicitavit populos ad defectionem, Cenſum nil aliud quam manifeſtam ſervitutis profeſſionem eſſe, dictitans.* Sic eſt, non potuit mitti Quirinius in Judæam, vivente Herode, quin ex Regia ejus dignitate decerperetur; quod nec Auguſti æquitati, nec benevolentiæ qua Herodem complectebatur, conſentaneum fuit. Nec Quirinio aut Saturnino hanc provinciam dari opus fuit, cum ipſe Herodes, qui Auguſtum impenſiſſime colebat, peragendæ Deſcriptioni valde idoneus eſſet.

His motus argumentis in eam libenter deſcendo ſententiam quam indicatam reſpuit Caſaubonus. Caſau. Exer. 1. ad Appa. Annal n. 32. *Verba Lucæ hæc,* πρώτη ἡγεμονεύοντος Κυρηνίου, *exponit ille Autor Bavaricus, priuſquam Præſes eſſet Cyrenius.* Nec mihi ratio nota ſatis eſt, quamobrem illa interpretatio quæ Viro Magno nova non fuerat, quippe qui eam ante multos annos a Joſepho Scaligero acceptam, in ſuis Adverſariis notaverat, repudiata ſit, cum a ſe, tum a Scaligero. Sed, *merito*, inquit, *mutavit*

poſt

poſtea ſententiam Scaliger. Quo jure, viderint Eruditi? Nulla certe poteſt inveniri aut aptior, aut commodior explicatio quam illa eſt, cum nec vim Sacræ Paginæ faciat, & incredibili modo cum Hiſtoria exotica conſentiat. Exempla, ſane, phraſim Lucæ non deficiunt. Unum ſufficit ipſe Caſaubonus ex Ariſtotele apud Athenæum. Μὴ φῶμεν εἶναι λόγους τοὺς Ἀλεξαμένου τοῦ Τηΐου πρώτους γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων, Athæneus exponit τοὺς πρότερον γραφέντας. Sed & Joannis Evang. c. 1. v. 15. πρῶτός μου ἦν, *prior me erat.* Cui gemina eſt Lucæ phraſis ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου: *Hæc deſcriptio prior fuit Præſide Syriæ Cyrenio*, ut verbum de verbo reddamus, id eſt, fuit ante peracta quam regendæ Syriæ præficeretur ille Quirinius. Itaque duplicem Deſcriptionem Lucas indicat Auguſto imperante factam: prior, regnante Herode; poſterior, miſſo in exilium Archelao juſſa eſt. Illa ope nec Quirinii nec Saturnini facta, cum Judæa, regnante Herode, in Provinciam non eſſet redacta. Hæc Quirinianis miniſteriis executioni data, quia pulſo Archelao, Judæa a Romanis regebatur. In priori, nulla ſeditio commota eſt; in poſteriori, fax perturbationis Judas Galilæus fuit: in priori, *ibant omnes ut deſcriberentur in ſuam quiſque urbem*; quæ Deſcriptio facta videtur ſine Cenſu, qui facultatis eſt æſtimatio pro cujus ratione Provinciales tributum pendebant. Quam & in ſententiam pedibus ivit Petavius, Rat. l. 4. c. 2. *In qua tributi*, inquit, *nihil aut capitationis exactum puto. Non enim id in Herodis Regno, Rege adhuc ſuperſtite, Auguſtus uſurpavit. Neque vero* ἀπογράφεσθαι, *aliud eſt quam cenſeri, ac, nomen profiteri, quod citra penſitationem fieri poteſt.* In poſteriori, facultates Judaicæ percenſitæ, & exacta penſitatio: hinc illa mali labes, cum obtentu libertatis Judæ Galilæi Secta totam gentem conturbaverit. Tributum fuiſſe ſolutum Chriſti hæc aperte declarant: *oſtendite mihi numiſma Cenſus.* Matt. 22: 17.

Quibus accurate perpenſis detrahuntur Viris Doctiſſimis errores. *Poſſet etiam dici*, Verba ſunt Valeſii, *Deſcriptionem illam abſolutam quidem ac terminatam fuiſſe ſub Quirinio Præſide, poſt exilium Archelai, diu tamen antea coeptam eſſe ſub finem Herodis, quo tempore natus eſt Chriſtus.* Atqui apparet & promptum eſt hoc dici non poſſe, cum non unam, ſed geminas Deſcriptiones toto cælo diverſas, cauſis,

 fini-

finibus, temporibus, inſtrumentiſque diſcrepantes Lucas indicet. Nec veroſimile eſt unam Judææ Deſcriptionem amplius decennium perduraſſe. Sed & immerito ex mentione Saturnini a Tertulliano agitata concluſum eſt a Valeſio, *Tertulliani tempore quoſdam in Evangelio Lucæ pro Quirinio Saturninum legiſſe* : hoc ſolum ſequitur, Tertullianum exiſtimaſſe Deſcriptionem regnante Herode peractam, ad Quirinium non pertinuiſſe; quod & retenta lectione pervulgata longe veriſſimum. Idcirco Septimius imaginatus eſt Saturninum id curaſſe muneris. Petavii quoque error depellitur: *Nos ab Quirinio*

Pet. Rat. p. 2 l. 4. c. 20. *bis in Judæa Cenſum actum eſſe conjicimus, & extraordinarium utrumque, hoc eſt, præter ordinarios Præſides Syriæ miſſum eſſe cum extraordinaria poteſtate Quirinium.* Ut enim certo certius eſt duas a Luca Deſcriptiones indicari, unam, ſub ortum Domini; alteram, pulſo Archelao; ſic longe falſiſſimum eſt, aut *bis* a Quirinio Cenſum actum, aut cum *extraordinaria* facultate: quod inventum evertitur a Joſepho, Ant. c. 18. παρῆν δὲ καὶ Κυρήνιος εἰς τὴν Ἰουδαίαν προσθήκην τῆς Συρίας γενομένην. *Quin & ipſe Quirinius in Judæam venit jam attributam Syriæ Provinciæ.* Syriæ autem jure ordinario præerat Quirinius; δικαιοδότης τοῦ ἔθνους ἀπεσταλμένος: *a Cæſare in Syriam miſſus ut jura genti redderet*; quod nonniſi de ordinario Rectore dici poteſt. Denique, error Scaligeri confutatur. *Poſterioris* ἀπογραφῆς *cauſa intra unius Archelai patrimonium ſtetit, neque ad alias Provincias pertinuit,* quæ diſerte contra Joſephum ſcripta Quirinius a Cæſare mittitur in Syriam, ut jura populis redderet: καὶ τιμητὴς τῶν οὐσιῶν γενησόμενος: *facultateſque cenſeret omnium.*

Sic, opinor, demonſtratum eſt, nullam ſive a Quirinio, ſive a Saturnino Deſcriptionem, regnante Herode, fuiſſe peractam. Sed una adhuc ſupereſt tractanda quæſtio, an Saturninus, licet Judaicæ Deſcriptioni ſe non immiſcuerit, eodem tempore Syriæ præfuerit? Nec hæc quæſtio levis eſt, ſive ad Hiſtoriam illuſtrandam, ſive ad Natalium Dominicorum veriſimilitudinem in diſputatione firmandam. Sub ortum Domini Sentium Saturninum Syriæ præfuiſſe Petavii ſententia eſt, in quam conceſſit Antonius Pagius *Coſſ. Auguſto 12. et Lucio Cornelio Sulla, Chriſtum natum eſſe autumarunt Joannes Bekerius, Petaviuſque ſententia & nobis probabilior*

Ant. Pag. Appar. Chron. n. 131. p. 35. *exiſtimata antequam duo Quintil. Vari numiſmata vidiſſemus. Si enim*

Sen-

Sentius Saturninus Cenſum in Judæa egit, ut tradit Tertullianus; & Saturnino anno præcedenti Varus ſucceſſit, Chriſti nativitas in hunc annum non videtur differenda. Annus ille Julianus quadrageſimus primus fuit, V. C. 749. Auguſti 39. Tota Viri Docti argumentatio & ſententia Tertulliano innititur, quæ hac in quæſtione languidior eſſe videtur quam ut ei tuto recumbamus. Anno Juliano 40. Auguſti 38. V. C. 748. *Secus ac hactenus creditum Quint. Varus currenti anno quo Antiochenus adhuc in curſu erat, in Syriam Sentio Saturnino miſſus eſt; ratio autem cur anno præterito quo annus ille 25. Antioch. cœpit, miſſus non videatur, deſumitur ex Tertulliano, qui tradit naſcente Chriſto Cenſum a Saturnino in Judæa factum fuiſſe;* inquit Eruditus ille Chronologus, Appar. n. 127. Atqui ſolidis, ni fallor, argumentationibus demonſtratum, nullam Judææ Deſcriptionem ab ullo Præfecto Rom. Sive Saturnino, Sive Quirinio, Chriſto naſcente fuiſſe paractam. Itaque vana ratione permotus Antonius Pagius Nativitatem Dominicam in Julianum 41. V. C. 749. Auguſto 12. & Sulla Coſſ. *negat eſſe differendam.*

Rem quod attinet, præfecto jam Syriæ Varo actam eſſe Deſcriptionem vero propius eſt. Varus quidem Saturnino ſucceſſerat cum Herodis filius Antipater a Patre in carcerem compactus eſt, ſi Joſepho fides. ἐτύγχανεν δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν Οὔαρος ὁ Κυιντίλιος διάδοχος μὲν Σατουρνίνῳ τῆς ἐν Συρίᾳ ἀπεσταλμένος, ἥκων δὲ αὐτὸς τε σύμβολος Ἡρώδῃ. *Forte per idem tempus Hieroſolymis erat Quint. Varus ſucceſſor in Syriam miſſus, tunc vero ab Herode in conſilium de rebus agendis adhibitus.* Si Chriſtus ortus eſt Saturnino Syriæ Præſide, Anno Herodis Magni 34. ortus eſt; cum trigeſimo quinto Varo Saturninus deceſſerit. Itaque Anno V. C. 747. Juliano 39. affigenda eſt Domini nativitas. Habemus autem regulam qua hæc Chronologia judicatur vera ſit, nec-ne. Obiit Philippus Tetrarcha Anno Tiberiano *ſecundo & vigeſimo*, Præfecturæ 37. his apparet annos non minus quindecim Philippum regnaſſe, imperante Auguſto. Quibus ſi quatuor ultimi Herodis addantur, a trigeſimo quarto, videlicet, qui ultimus Saturninianæ in Syria adminiſtrationis fuit; octavum & decimum jam Chriſtus evaſerat, Auguſto ad plures abeunte, quæ ad Scripturam quadrare non videntur. Doctiſſimo Valeſio falſi dicam grandem eo ſcripſit Clariſſimus Pa-

Joſeph. Ant. l. 18. c. 7.

Ant pag. Crit. An. Dom. 3. n. 3. Pagius, quod dixerit Joſephum Patriæ ſuæ hiſtoriam tanta diligentia fuiſſe proſecutum, ut & Præſides Syriæ omnes recenſuerit. At illud, inquit, *a veritate alienum, cum hujus Saturnini mentionem non fecerit.* Cnejus ille Saturninus primum e tenebris emergit ope Pagiana, Auguſti. 47. *Praerat Syriæ Cnejus Sentius Saturninus, ut diſco ex hujus Præſidis numiſmate, mecum a Clariſs. Toinardo communicato.* An Valeſio Critici flagra ſint inurenda peculiari diſquiſitione mox examinabimus? Interea movet admirationem quod Cneius ille Saturninus, & numis donatus, & Syriæ cui Viri principes & Conſulares imponebantur, Præfectus, jam profunda oblivione jacuerit.

Multis injectus eſt ſcrupulus de ſilentio Joſephi circa Deſcriptionem quæ Herode regnante peracta eſt. Attamen, nulla vel levi quidem cauſa impellitur animus, ut Lucæ Annales fide laborent. Deſcriptionis teſtis pene oculatus fuit, ut in tam recenti actæ Deſcriptionis memoria, cui maxima pars Evangelii, Oraculorumque complementum accurate fundatur & extruitur, fallere nec voluerit, nec potuerit. Quis in tanto vitæ fortunarumque diſcrimine ſuſcepiſſet Chriſti Religionem, ſi patentis mendacii hiſtoria Natalium Dominicorum a lippis & tonſoribus poſtulabatur & coarguebatur, de Deſcriptione, jubente Auguſto per Orbem terrarum, & in Judæa facta? Cui bono, qua ſpe, qua mercede, falſiſſima atque refutatu facillima Lucas ſuis lectoribus obtruſiſſet? Quot triumphos duxiſſent, quot ampla ſpolia retuliſſent Judæi, pertinaciſſimi fidei noſtræ inimici & contemptores?

Vos magis Hiſtoricis Lectores credite veris.
Quam qui furta Deum, concubituſque canant.

ANNO XXXVII. NUM. III.

An unus Syriæ Præſes Varum inter & Quirinium incognitus? Aientis Pagii ſecundum Noriſium opinio rejicitur ex Dione. Hac ex Sententia non unus, ſed plures Anonimi admittendi. Sentius Saturninus, qui Anno V. C. 735. Collega Lucretii Viſpalionis fuit, Cajus, non Cnejus a Dione ſcribitur, ut a Pagio exiſtimatum.

Quæ-

Digitized by Google

QUæſtioni pertractatæ apta eſt atque cohærens alia de novi Saturnini Præfectura, quæ hic agitari debet, ut munus promiſſi conficiamus. Totò animo & ſtudio in Clariſſimum Noriſium incumbens Eruditus Criticus Antonius Pagius pro certis habet & conceſſis quæ dubia ſunt. *Recte ſcripſit Noriſius; Unus ſaltem medius inter utrumque, ſcilicet, Q. Varum & Q. Quirinium ignotus adhuc nobis Præſes Syriam tenuit— Juxta illud eidem a Mæcenate ſuggeſtum apud Dionem, neque minus triennio in Provinciis, neque plus quinquennio magiſtratum obirent.* Huic argumento nil eſſe roboris planum facit atque probat ipſe Dio. Cæſar Mœcenatis conſilium prætulit: *οὐ μέντοι καὶ πάντα εὐθὺς ὥσπερ ὑπετέθειτο ἔπραξε. Non tamen omnia ſtatim quæ is ſuaſiſſet agere inſtituit*: ideoque alia confeſtim mutavit, alia poſtea temporis, *nonnulla etiam ſequentibus Imperatoribus perficienda reliquit.* Quocirca Erudito Pagio probandum incumbit, atque rationibus & exemplis confirmandum, datum Auguſto de mutandis ſingulo quinquennio Provinciarum Magiſtratibus conſilium, mandatum fuiſſe executioni, Anno V. C. 748. alioquin oleum operamque perdidit. Omiſſam executionem vincit Hiſtoricorum omnium præcipueque Joſephi ſilentium. Varus deceſſit Quirinio: alius ille *qui poſt Varum Syriam rexit, ſed cujus nomen ignoratur*, procul eſt amandandus. Quaſi vero rerum Judaicarum cum Syriæ Præfectis commercium Joſephum pateretur inſolentem hujusce Anonymi qui quinquennium Syriæ præfectus eſt. An-non gratia in qua cum Auguſto Magiſtratus erant, ſuam ipſis dignitatem ultra quinquennium prorogare valuit? Neglectum Mœcenatis conſilium ab Auguſti ſucceſſoribus teſtificatur Hiſtoria. Socer Taciti Agricola, abdicato Conſulatu, continuo Britanniæ præfectus eſt. *c. 2. Conſul egregiæ tam ſpei filiam juveni mihi deſpondit, ac poſt Conſulatum collocavit, & ſtatim Britanniæ prapoſitus eſt.* Sed & Pilatus decennium præfuit Judææ, Suetonio teſte. Multorum autor Auguſtus fuit: *Ne Acta Senatus publicarentur: Ne Magiſtratus depoſito honore ſtatim in Provincias mitterentur.* c. 16. Ne vero plus *quinquennio magiſtratum obirent* a Suetonio prætermiſſum; qua de cauſa, niſi quia conſilium illud non valuerat?

Ant. Pag. Appar. n. 24.

Dio. l. 52. p. 493.

At Doctiſſimi *Noriſii conjecturam certam reddit nummus Cn. Sentii Saturnini Syriæ Præſidis, Anno Antiocheno Auguſtano* 35. *qui autumno*

no Chriſti 4°. *exorditur, notatus, quem eo anno refero*, inquit Eruditus Pagius. Atqui ex Noriſiana conjectura ſequitur non unum ſed plures Anonymos Varum inter Quiriniumque ſufficiendos. Cenſui Syriæ conficiendo Quirinius a Cæſare miſſus eſt, Anno poſt victum Antonium in Actiaca pugna 37. V. C. 760. Ab anno Saturnini revocati V. C. 748. Juliano 40. ad V. C. 760. Julian. 52. anni duodecim interſunt. Vertat ſe in omnes partes Eruditus Criticus; aut Præfecto Syria biennium caruit; aut Varo, vel Succeſſori ejus Anonymo amplius quinque anni Præfecturæ ſunt aſſerendi; aut duo Anonymi ſunt ſufficiendi, ut Mœcenatis conſilio Auguſtus uſus eſſe videatur; aut conjectura eſt nihili. Deinde, quidni numus ille nomine Cneji Sentii Saturnini inſignitus, vel in gratiam Conſularis Sentii Saturnini poſt ejus diſceſſum cuſus fuit, tanti Viri honorandæ memoriæ; aut cuſi ſaltem imitatio. De numiſmate mihi ignoto nil judicii feram, ne incurram in temeritatis vitium. At donec obſcura hæc pateſiant & illuſtrentur, vix inducam in animum Cnejum illum Saturninum a Conſulari eſſe diverſum. An alter ille Saturninus Vari ſucceſſor e Cœlo continuo delapſus, qui omnium Annalium memoriæ exemptus eſt? Quam illuſtris eſſe debuit ut Syriæ a Viris Conſularibus adminiſtratæ præficeretur? Neſciunt hunc Romani Judæique accuratiſſimi Hiſtorici, etſi rerum Judaicarum ſtatus amplam fuſamque materiam Præfectis Syriæ in judicando præbuerit.

Nominis pertenue diſcrimen quod, vel invito Dione, a Critico ponitur Saturninum inter Conſularem, & Vari Succeſſorem nil moror. Ille *Cajus*, hic *Cnejus* dicitur; cætera ſunt paria. A. Pagii verba ingeram ſua de Gallo & Voluſiano, An. 253. n. 11. Certum indubitatumque eſſe debet eos non completo biennio interfectos fuiſſe. Verumtamen numiſmata adducuntur a Baronio ut Gallo & Voluſiano quartum imperii annum aſſerant. *Similis erroris* (Verba ſunt Pagjana) *tot infra exempla in medium adducemus, ut certum indubitatumque eſſe debeat numismata Galli & Voluſiani, Tribunitiam Poteſtatem tertium vel quartum imperii annum exorſos eſſe, ſed tantum monetarios in iis numis cudendis erraſſe.* Cnejum in vicem locumque Caii ſubſtituere, longe proclivius quam excogitatum biennium imperii Galli & Voluſiani numiſmatibus affigere.

Cri-

Digitized by Google

Critica Pagiana ſecundum Noriſium Coſſ. Ælium Catum & Cn. Sentium affixit Anno Chriſti quarto, a Cajo Saturnino Veſpillonis Collega diverſum. *Prior enim*, inquit, *Cnejus Sentius Saturninus vocatur; qui vero hoc anno Conſul fuit Cajus Sentius Saturninus appellatus eſt.* Quæ errante manu ſcripta, ſi Dioni fides. Uterque Cajus dicitur: Græce Γν. Cajus vero Γ. ſimplex ſcribitur. Anno V. C. 735. Γ. Σέντιος Γ. Υ. Σατουρνῖνος. *Cajus Sentius Saturninus & Lucretius Viſpalio.* ὑπάτευε μὲν δὴ ἐν τῷ ἔτει ἐκείνῳ Γάϊος Σέντιος *Eo anno conſul fuit Cajus Sentius, cui cum Collega eſſet dandus, iterum ſeditiones ac cædes Romæ evenerunt.* Auguſtus unum ex Legatis, Q. Lucretium nomine, qui unus ex proſcriptis fuerat, Conſulem deſignauit. Dio. l. 53. p. 527.

Quibus & Conſulibus, & Anno, Chriſtus ortus eſt? Geminum Domini Natale, verum, & Dionyſianum. Dionyſiani vitium, cum Antiquorum opinione pugnat. A M. Paris aliiſque dudum improbatum, cum Scriptura Hiſtoriaque non conſentit. Baronii in Joſephum inſtantiæ refelluntur. Ejus & lapſus a Caſſiodoro indicatur Anno Juliano 41. editum Chriſtum eſſe vero proximum, quod ex obitu Herodis aſtruitur. Criterium ex annis Dominicis e Luca deſumptum non deſignare verum Chriſti Natale, oſtenditur. Inſigne argumentum in hanc Scaligeri, & bene multorum ſententiam ex Philippei imperii Epocha. Lightfooti de annis Chriſti Chronologia a vero longiſſime abhorrens. Petavii temeraria aſſertio rejicitnr. Explicatur percelebris ille Lucæ verſus 23. c. 3. Vanæ Scaligeri conjecturæ. Veroſimillima Janſenii explicatio confirmatur. Contra Baronium, qui Lentul. & Meſſalin. Coſſ. habuit annum non fuiſſe biſſextilem, oſtenditur. Error ejus circa Dionem. An Auguſtus Æmilii Pauli Collega in Conſulatu?

NAtale Dominicum Chronologis geminum eſt : *verum*, ſcilicet, & *Dionyſianum* : de utroque dicendum. Dudum eſt quod mundi Servatorem Anno Juliano 45. Auguſti 43. Urbis cond. 753. ortum fuiſſe creditum. Æra vero qua utimur ab anno ſequente incipit, quæ etſi latius diuque regnaverit, magnis tamen erroribus affecta eſt. Pugnat cum Antiquitate : Tertullianus in Judæos c. 8. *Videmus autem quoniam* 14. *Anno Imperii Auguſti naſcitur Chriſtus.* Irenæus illum ipſum annum Chriſti Natalibus aſſeruit. Euſebius Hiſt. l. 1. c. 5. ἦν δὴ οὖν τοῦτο δεύτερον καὶ τεσσαρακοστὸν ἔτος τῆς Αὐγούστου βασιλείας. *Annus jam agebatur ſecundus & quadrageſimus Imperii Auguſti.* Epiphanius in eandem ſententiam deſcendit. Clement. Alex. Sulpiciumque inferius adducendos hic prætereo. Nec ante Dionyſium qui Juſtiniani Temporibus floruit, ullus reperitur qui Chriſtum citius Juliano 46. lucem hauſiſſe non exiſtimaverit. A compluribus, vel iis temporibus quibus eruditioni nox atra incubabat, deprehenſus error Natalis Dionyſiani. M. Paris in VVillelmo Conqueſtore, p. 9. *Manifeſtum eſt quod Dionyſius non recte annos Dom. Cyclo ſuo annexuit. Quia enim ab Anno Dom. quingenteſimo trigeſimo ſecundo Cyclum ſuum ordinavit ; intendit, nimirum, Chriſtum fuiſſe natum Anno* 20. *prioris Magni Cycli anni; & per hoc, hic annus anno Dominicæ paſſionis concordans, debuit eſſe Magni Cycli annus non decimus tertius, ſed* 33. *quia is fuit annus paſſionis Dom. & per hanc conſequentiam Dionyſius ponit Nativitatem Chriſti viginti & uno anno tardius quam debebat :* Quæ Cenſoris Dionyſiani ſententia longe abſurdiſſima, cum Scriptura fronte adverſa pugnat. Sequitur enim Chriſtum ante decimum quintum Tiberii fuiſſe Baptizatum. Paſſa eſt & alios Adverſarios Dionyſiana Epocha, ut legere eſt apud Eruditum Petavium, Animadver ad hær. 81. alogor. p. 114.

Sed quod hujuſce Dionyſiani Natalis Epocham e Chronologia exterminat, neque Scripturæ neque rationi conſentit. Argumentationes Chronologicæ petantur a Viris Eruditiſſimis Scaligero, de Emend. Temp. l. 6. Calviſio, Epiphanio, Animad. in alogor. hær. aliiſque bene multis. Obſervare juvat Æram communem Sacram Evangelii Chronologiam de culmine autoritatis veritatiſque detrudere. Annum imperii decimum quintum Tiberius inierat, cum Chriſtus Baptizandus acceſſit ad Joannem. Ut hoc anno Baptiza-

tus

Digitized by Google

tus ſit, debuit annos natum eſſe totidem, quot a Decembris 25. anni Juliani 45. ad ſeptuageſimum quartum lapſi ſunt. Numerantur autem anni pleni 28. quæ ad illa Lucæ, *Jeſus incipiebat eſſe quaſi triginta annorum*, non quadrant. Deinde, certo certius regnante Herode Magno in lucem editum eſſe Chriſtum, quod falſum deprehenditur admiſſa autoritate Dionyſiani Natalis. De Herode Joſephus, Ant. l. 14. c. 26. καὶ ὁ μὲν οὕτως τὴν βασιλείαν παραλαμβάνει, τυχὼν αὐτῆς ὑπατεύοντος Γαΐου Δομετίου Καλβίνου τὸ δεύτερον καὶ Γαΐου Ἀσινίου Πολλίωνος. *Atque hoc pacto Herodes Regium faſtigium adeptus eſt C. Domitio Calvino iterum, & C. Aſinio Pollione Coſſ.* Anno Juliano 6. V. C. 714. mortuus eſt autem ex quo Rex a Romanis declaratus eſt, Anno 37. qui Julianus ſecundus & quadrageſimus fuit, Auguſti 40. Quibus apparet & promptum eſt J. Chriſtum, regnante Herode, non aſpexiſſe lucem, ſi natus eſt Auguſti quadrageſimo vel tertio, vel quarto.

Bacchatur hic in Joſephum Annalium Conditor, An. Chriſti 16. n. 1. *Quam manifeſte erret ſatis ſuperius demonſtravimus. Adverſus autem iſta hac nobis objectio facta eſt ex Joſepho. Si poſt tot Chriſti annos vixiſſe ponatur Herodes; non potuit, ut a Joſepho aſſeritur, ejici ab Auguſto in exilium Archelaus.* Qui nodum ſolvet Erudītiſſimus Purpuratus? Falſi dicam ſcribit accurato Hiſtorico. Bona verba, quæſo, Baroni? Si Joſephum ex cæco præjudicio accuſaſti, & nos innocentem ab incurſionibus tuis viriliter defendimus. Defenſavit & Dio nobilis Hiſtoricus, ſuppeditatis argumentis quæ certam reddunt fluitantem Baronio narrationem. ὅτι Ἡρώδης ὁ Παλαιστῖνος αἰτίαν τινὰ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν λαβὼν ὑπὲρ τὰς Ἄλπεις ὑπερωρίσθη καὶ τὸ μέρος τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ ἐδημοσιώθη. *Herodes Palæſtinus a fratribus accuſatus, trans Alpes eſt relegatus, ac pars ejus Ditionis in publicum redacta.* Dio l. 55. p. 567. Qui Dioni Herodes, Joſepho dicitur Archelaus. Actus autem eſt in exilium M. Æmilio Lepido & L. Aruntio Coſſ. Anno V. C. 759. Juliano 51. Auguſti 49; quæ Chronologia etiam atque etiam eſt obſervanda ad Baronianas in Joſephum calumnias depellendas ac diſſipandas. At Pelides ille cedere neſcius vim argumenti Dionyſiani ut effugiat, Dio, inquit, *Joſephum ſecutus, cum enim poſt multos annos, nempe, Severi Imperatoris temporibus ſcripſerit, res Judæorum a Judæo Hiſtori-*

ſtorico mutuatus creditur. Sed vaniloquentia inanique ſonitu verbo-
rum maria terrasque complet Illuſtriſſimus Purpuratus. Si Dio
Joſephum ſecutus eſt, cur Archelao Herodis nomen imponit, quo
a Judæo Hiſtorico nunquam donatus eſt Archelaus? Quid-ni Se-
nator Rom. ex Tabulis publicis hauſerit Herodem Palæſtinum trans
Alpes fuiſſe relegatum, parte Ditionis ejus in publicum redacta;
id, quippe, in monumenta Tabulasque Senatus relatum fuerat?
Admirandus, igitur, ille conſenſus Chronologiæ Hiſtoriæque
Dionis & Joſephi, de Anno exilii Archelai potentiſſimum eſt ac
certiſſimum veritatis argumentum, quod nulla arte eludi poteſt.
Non eſt ita Baroni, non eſt profecto veroſimile in re tam aper-
ta, tam recenti ac erat cenſus Archelaicarum facultatum a Quiri-
nio, Viro Conſulari, actus, Joſephum Virum nobilem, Sacerdo-
temque Hieroſolymis, ubi cenſitæ Exulis opes, habitantem, tam
miſere deceptum fuiſſe, ac tu in animum tuum induxiſti. Urges
quidem; *quomodo non magis ſequendus nobis fuit Euſebius, quem ſci-
mus ea quæ hujus ſunt temporis mutuatum a Phlegonte, Chronographo
omnium antiquiſſimo, qui quidem Euſebius ponit ultimo Auguſti Anno
exilium Archelai.* Sed Phlegontem de rebus Judaicis Euſebio fuiſſe
ſectarium, ſomnium eſt ex porta Eburnea: nec ullus eſt candidi
pectoris qui de annis Herodis & Archelai Joſephum, & antiquio-
rem, & Ebræum Euſebio non antetulerit.

Cæterum, ne cum Æra Dionſiyana navem ad ſcopulos Viri Cla-
riſſimi appellant, Chriſtum editum eſſe Auguſti 41. Juliano 43. Len-
tulo & Meſſala Coſſ. ſcriptum reliquere; quos inter Baronius, Caſ-
ſiodori, ut opinatur, veſtigia premens, nomen profitetur ſuum.
Sed & hic in multis hominem egit: Æra, quippe, communis, cui
ſuam Illuſtriſſimus Purpuratus accommodare conatur, incipit ab illo
Auguſti anno quo C. Cæſar & Æmilius Paulus annum aperuere,
Juliano 46. qui Lentulum & Meſſalam Coſſ. non habuit. Obſervan-
dum præterea eſt, Baronium de Auguſtea Epocha cum Caſſiodo-
ro non conſentire, etſi palam profiteatur ſibi ſectarium eſſe, Ap-
par, n. 101. *Illud, inſuper, ut Caſſiodorum ſequamur maxime perſua-
det, quod homo Romanarum literarum omni genere excultiſſimus, & in
his apprime verſatus.* Atqui in Baroniano Coſſ. indiculo Anno Au-
guſti 42. Conſulatus Lentuli & Meſſalini affigitur, qui Caſſiodoro
pri-

Digitized by Google

primus & quadrageſimus eſt. *His Coſſ. Dominus noſter J. Chriſtus, Filius Dei in Bethlehem naſcitur, Anno Imper. Auguſti* 41. Hæc aliaque ulcera ut mittam, illam ſententiam quæ & Calviſii, innumerorumque eſt, Chriſtum Lentulo & Meſſalino Coſſ. ortum fuiſſe, veris aberrare mihi perſuaſiſſimum; ut ut Antiquorum complurium ſuffragiis præſidioque cingatur.

Argumento eſt Dio l. 55. *Herodes Palaſtinus a fratribus accuſatus, trans Alpes eſt relegatus, ac pars ejus Ditionis in publicum redacta*; Quibus Parentis ſui in-lutum nomine Archelaum in proſcenium venire, certo certius eſt. Cui Dionis teſtimonio illud Joſephi adjungendum. Δεκάτῳ δ' ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἀρχελάου: *Decimo autem Principatus Archelai Anno, Primates tam Judæorum quam Samaritanorum non ferentes ejus tyrannidem, detulerunt eum ad Cæſarem... qui auditis ejus Accuſatoribus & ipſius defenſione, miſit eum Viennam in exilium, multatum prius omni pecunia.* Quod incidit in annum Julian. 51. Lepido & Aruntio Coſſ. a quo annis decem retro numeratis, exhibetur Julianus 42. Auguſti quadrageſimus; qui annus Herodis emortualis fuit, quo & dimidia Deceſſoris Regni parte Archelaus ab Auguſto donatus eſt. Si hoc anno Herodes mortalitatem exuit, quod in dubitationem adduci nobiles Hiſtorici Joſephus Dioque non ſinunt, impoſſibile eſt ortum Dominicum anno Juliano 43. Auguſti 41. Lentulo & Meſſalino affigi: cum anno ſuperiori ultimum diem jam obiiſſet Herodes, quo vitam protrahente Dominus lucem aſpexerat.

Germanum ergo Chriſti Natale Juliano 41. Auguſti 39. Auguſto 12. & Sylla Coſſ. videtur affigendum. Cum circa Paſchalem ſolemnitatem anni Juliani ſecundi & quadrageſimi miſerum vita deſeruerit; unde non immerito conjicitur ſuperiori anno Chriſtum in Ægyptum agitaſſe fugam, ne hyemis inclementia tenello infanti faceſſeret periculum. Ad noſtram opinionem propius acceſſerat Sulpit. Hiſt. l. 2. p. 364. *Chriſtus natus eſt Sabino & Rufino Coſſ.* quos Calviſium & Paſſienum alii nuncupant. Juli. an. 42. Sed Sulpitium erroris damnamus qui poſt Chriſti Natales Herodem quatuor adhuc annos vixiſſe memoriæ prodidit.

Quicunque certa ratione Chriſti Natales inveſtigare conati ſunt, licet non eadem inter ſe ſenſerint, uno tamen eodem Lucæ teſtimonio

nio freti diverſas in partes abierunt. Anno Tiberii 15. Baptizatum eſſe Dominum cum eſſet *annorum quaſi triginta*, *ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος*, a Luca ſcripto proditum. Hinc Anno trigeſimo Baptiſmum Joannis ſuſcepiſſe viſum eſt multis. Hieronymus in Ezechielis c. 1. *Illud quoque intelligendum quod in 30. ætatis ſuæ anno Dominus ad Baptiſma venit, in quarto menſe qui apud nos vocatur Januarius.* Epiphanius, *ἐβαπτίσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ τοῦ τριακοστοῦ ἔτους τῆς ἐν σαρκὶ γενέσεως.* *In Jordane Baptizatus eſt Anno a Natali ſuo 30.* Ignatius ad Trallianos: Καὶ τρεῖς δεκάδας ἐτῶν πολιτευσάμενος ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου. *Cum trigeſimum annum ageret a Joanne Baptizatus eſt.* Cui teſti Baronius incumbens hæc magnifice jactat; *adverſus quem nemo vel mutire, nedum refragari jure debeat.* Eadem ſententia fuit Viris Summis Scaligero & Capello. Ille; *proinde hic vere triginta Chriſto tribuuntur anni vertentes.* Hic; *nos cenſemus Chriſtum 30. ſolidos annos & dies aliquot natum, Baptizatum, Athyr. 12.* Atque hoc ætatis Dominicæ indicio germanum Chriſti Natale deprehendi videtur. Hinc Magnus ille Scaliger de Emend. Temp. l. 6. *Unus tantum locus in Evangelio eſt relictus cujus auxilio ætatem Chriſti & ejus Natalis annum colligere datum eſt.* Conſequenterque declarat Chriſtum natum eſſe *Anno* 3°. *Olympiadis* 194. *Cyclo Lunæ* 19. *Solis* 8°. qui V. C. 752. Julianus 44. Auguſti 42. Cæſare Auguſto 3um & Plautio Coſſ.

Epiph. hær. 51. n. 24.

Chriſtum annum exceſſiſſe trigeſimum primum cum ad Joannem acceſſit, ex indicata ſuperius regula nobis perſuaſiſſimum. Si Philippus 22. ſecundo imperii Tiberiani Anno abiit ad plures, utique annos ſub Auguſto ſexdecim Dominum Jeſum compleviſſe neceſſe eſt, cum Philippea Præfectura ſeptem & triginta annos perdurarit, ex quo ab Auguſto Tetrarchiæ impoſitus eſt. Quo & criterio illi refelluntur, qui anno 30. pubeſcente Chriſtum ad Baptiſmum acceſſiſſe imaginantur, quæ Clariſſimi Lightfooti ſententia eſt. *Cum igitur tres annos & dimidium vixerit Chriſtus, & Paſchatis tempore mortuus fuerit, conſtat Baptizatum menſe Tiſri, circa feſtum Tabernaculorum, quo anni tempore & natus fuerat, & cum Baptizaretur viginti novem annos tranſegerat, jam incipiens agere annum triceſimum.* Hujuſce opinionis fundamentum præclare jactum non eſſe docet Epocha Philippea, ſed & inſuper abſurditatis vinculis con-

Lightf. Chron. Tom. p. 9.

Digitized by Google

conſtringitur. *Duos annos eſſe natum* Chriſtum cum ad eum Magi acceſſere, cenſet Lightfootiana Chronologia. Admiſſo, itaque, ineunte Anno 30. Chriſtum Joannis petiiſſe Baptisma, ab Herode defuncto ad Tiberiani imperii annum quindecimum labentem, non amplius quam 27. anni interfuere; Qui profecto ingens eſt παραχρονισμὸς; vel ipſo teſte Lightfooto, Hor. Hebr. in Matth. c. 2. *Natus eſt Chriſtus Anno Regni Herodis* 35. Qui Julianus eſt 42. V. C. 748. Annus vero Tiberiani imperii 15. V. C. eſt 782. Julianus 74. Quibus apparet quinque annos a Lightfootiana Chronologia devorari, & Joſephi hiſtoriam de Herodis & Philippi Regni Epocha falſi inſimulari.

Mihi non minimum admirationis Petaviana hæc effecere. *Imo vero licet aliquis Chriſtum Anno 28. vel trigeſimo tertio Baptizatum eſſe dicat, non tamen Evangelicæ autoritati, meo judicio, repugnet.* Quid? Non everteret ille fidem Evangelicam qui antequam & Joannes munus exerceret ſuum, & Tiberius quintum & decimum imperii annum ageret, Jordane immerſum fuiſſe Dominum Jeſum affirmaret! Non everteret Evangelium qui poſt Herodis fata Chriſtum hauſiſſe diem exiſtimaret! At, ſi Anno ætatis 28. Chriſtus Baptisma conſecutus eſſe fingitur, omnia illa abſurda manant neceſſario. Annus, quippe, Tiberii quintus & decimus Julianus eſt 74. a quo ſi viginti ſeptem deducantur, in Julianum 47. incidimus, quo Herodes vitam ducere non potuit, quam Juliano 42°. deſeruerat. Aut ſi regnante Herode Dominici Natales contigere, amplius viginti octo annos natus erat cum ab Baptismum acceſſit; ſive Anno Tiberiano 15. exeunte, ſive decimo ſexto jam affecto. Petav. Animad. in hunc. 51.

Verum, ne parva declinatione effugiſſe videamur percelebrem Lucæ locum, cui plurimum fidunt adinveniendo Natali Dominico, ad illum admoveamus animum, ut luce nonnulla hanc diſputationem perfundamus. Male quidem intelligi vulgo Lucam, Scaligeri ſententia eſt. *Primum*, inquit, *Hebraismus* ὡσεὶ *advertendus, quo utuntur nunc affirmanter, nunc dubitanter, exprimentes per literam ſuam ſervilem* כ *Duplicis enim notionis eſt; aut enim* כ ἀποφαντικὸν, *ſive* στοχαστικὸν, *illorum idiomate ita nominatum; aut* כ *quod* ἀληθινὸν *vocant, cujusmodi eſt in hoc Luca... Proinde, hic vere 30. Chriſto tribuuntur anni vertentes.* Mitto quod aliquid diſcriminis eſt inter ὡς & Scalig. de Emend. Temp. l. 6.

 ὡσεὶ:

ὡσεὶ: δόξαν ὡς μονογενοῦς, dixit Joannes, non ὡσεὶ; Sane, ut plurimum ὡσεὶ ſole eſſe ἀπορρητικὸν, quod de perfecto rei ſtatu nonnihil detrahit, tum maxime cum de alicujus annis agitur: nec enim recte ὡσεὶ inſeritur definiendæ certis terminis ætati. Atque eo magis hic illa propoſitio ἀπορρητικῶς ſumenda eſt, quod eam Sacri Autores adhibent circumſtantiæ temporis ſine certa affirmatione deſignandæ, tunc enim Latino *circiter* reſpondet. Sic apud Joannem ὥρα ἦν ὡς δεκάτη: *hora enim erat quaſi decima* c. 1. 40. Ὡς ἔτεσι τετρακοσίοις, Act. 13. Manſit Maria cum Elizabet, ὡσεὶ μῆνας τρεῖς: *circiter tres menſes.* Lucæ vero ὡσεὶ ἀπορρητικὸν non ἀληθινὸν aſtruit, & particulæ uſus frequentior, & Autorum Sacrorum conſuetudo, qui fragmenta temporis non attendunt, & ipſa rei qualitas; cum annum trigeſimum primum evaſiſſe Jeſum ad Baptiſmum accedentem, multis probatum ſit. Nec omnes abjiciunt ὡσεὶ indefinitum; non Juſtinus Dialogo cum Triphone; Καὶ τριάκοντα ἔτη ἢ πλείονα ἢ καὶ ἐλάσσονα μείνας μέχρις οὗ προελήλυθεν Κῆρυξ αὐτοῦ.

Vocem ἀρχόμενος quod attinet, ad annos Chriſti illa referri nec debet nec poteſt. Phraſi quid inſolentius, cum particula ὡσεὶ dubitandi notionem habeat. Num Lucas ad infinitam particulam infinitum verbum adieciſſet? Quis unquam ſcripſit; *hic incipiebat eſſe plus minus annorum triginta*: cum tam ὡσεὶ quam ἀρχόμενος infinitam ſignificationem exhibeat? Sententia Doctiſſimi Janſenii mihi maxime placet. **Notandum & illud Origenem videri ſic diſtinxiſſe** *hunc locum, ut poſt participium incipiens, ſit punctum, & deinde ſeparatim legatur, quaſi annorum triginta. Et ſane, omnibus tandem perpenſis, videri omnino poteſt Lucam quod dixit*, incipiens, *non ad annos retuliſſe, ſed ad prædicationis & oſtenſionis ſuæ exordium... Itaque ſenſus erit; Et ipſe Jeſus erat fere triginta annorum, cum jam, ſuſcepto Baptiſmo, auſpicaretur deinceps munus ſuum. Si enim participium incipiens ad annos pertinuiſſet, ſatis erat dicere; & ipſe erat incipiens eſſe annorum 30. & omnino ſupereſſe videtur dictio quaſi, imo abſurda videtur eſſe locutio.* Nec verbi hujuſce ſignificatio abhorret a Luca: Actorum enim c. 1. 22. Jeſus ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, rectiſſime vertitur; *munus obiens a Baptiſmo Joannis*: quod firmatur verbis ſuperioribus, εἰσῆλθε καὶ ἐξῆλθεν ἐφ᾽ ἡμᾶς ὁ Κύριος: *quo Dominus verſatus eſt inter nos*, inquit Clariſ. Beza;

Janſen. Conc. c. 14.

melius

melius ad ſenſum, *officio functus eſt*, quod phraſibus geminis declaratur: 2. Par 1. 10. Νῦν σοφίαν καὶ σύνεσιν δὸς μοὶ, καὶ ἐξελεύσομαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσελεύσομαι. Sic precabatur Salomo ut ſapientiam ad munus ſuum rite peragendum Divinitus aſſequeretur. Illud in Janſenio diſplicet, *fere* 30. *annorum*, quo Chriſtum non exceſſiſſe numerum, ſed ſolum ad hunc acceſſiſſe ſignificatur.

Graviſſima difficultate Baroniana de Natali Dominico ſententia afficitur. *Nuper*, inquit, *hac objectio facta eſt. Si Lentulo & Meſſalino Coſſ. natus eſt Chriſtus, ergo annus Julianus milleſimus ſexcenteſimus non erit Biſſextilis.* Apparat. n. 124. Probandæ affirmationi Marcellinus teſtis adducitur. *Et cum introiviſſet Ancyram Imperator Jovianus, paratis ad pompam pro tempore neceſſariis, Conſulatum iniit, adhibito in ſocietatem Trabea Varroniano, filio ſuo admodum parvulo.* Annus autem his Coſſ. inſignitus Biſſextus fuit, Marcellino teſte, l. 26. p. 333. *Nec prodire in medium voluit Valentinianus Biſſextum vitans Februari; menſis tunc illuceſcens, quod aliquoties rei Rom. fuiſſe cognoverat infauſtum.* Annus autem quo Jovianus Auguſtus & filius ejus Varronianus proceſſere Coſſ. in 364. Dom. annum incidit, qui Biſſextilis eſt; ideoque annus quem primus hujus Æræ excipit, neceſſario Biſſextilis eſſe debuit. Sed Baronius longe fallitur judicii; falſiſſimum quippe eſt, ſi Æra Chriſtiana a Lentulo & Meſſalino Coſſ. deducitur, annum qui Jovianum & Varronianum Conſules habuit, eſſe 364. cum in 366. incidat. Sciendum enim eſt, duo in Annalibus Baronianis paria Conſulum eſſe exempta, quibus ex ordine ſublatis, Chriſtiana Æra Baroniana, quæ biennio hactenus anticipata fuerat, cum vulgari demum in concordiam redit. Itaque, nec annus conſulatu Meſſalini & Lentuli inſignis, nec qui proximus eſt, Julianus, ſcilicet, quartus & quadrageſimus, Auguſti 42. ſed ſequens Julianus 45. Auguſti 43. Biſſextilibus inſerendus.

Baronio hic ingeram verba Eruditiſſimi Petavii, Animadv. ad hæres. Alog. p. 105. *Poſteaquam quidem ab Auguſto correctus eſt annus, ſi ab eorum aliquo quos poſteritas omnis habuit retro numeres, negamus conſtanter Biſſextilem eum eſſe quo Chriſtum in lucem editum Annales Eccleſiaſtici confirmant... Mortuus eſt Auguſtus Sextis duobus Coſſ. ut omnium conſenſu eſt exploratiſſimum, Anno V.C.763. ante Conſulatum Sextorum. Si retro numeres, paria ſunt omnino Coſſ. ſexdecim: proindeque 16. an-*

num anteriorem occupant Lentulus & Meſſalinus. Inſignis porro annus ille mortis Auguſti fuit Lunæ deliquio, quod 40. die ab ejus obitu contigiſſe, inter Chronologos conſtat: idque Dionyſ. Æra Anno 14. Cyclo Solis 23. Lunæ 15. Septemb. 27. feria 5. lit. D. G. Julianæ periodi 4727. Quod ſi annos inde ſubſtraxeris 16. reliquus erit 4711. quo Coſſ. fuere Lentulus & Meßalinus. Qui ſi Bißextus fuiſſet annus, ab eo 16. perinde Biſſext. habuißet: eſt autem Æra noſtra 13. ac poſt Biſſext. ſecundus. De Biſſextis obſervanda hæc Marcellini, l. 26. p. 334. *Errorum profunda caligine fluctuabant Romani, cum in Sacerdotes poteſtatem tranſtuliſſent intercalandi, qui libenter gratificantes publicanorum vel litigantium commodis, ad arbitrium ſuum detrahebant tempora, vel augebant... Octavianus Auguſtus Græcos ſecutus, hanc inconſtantiam correcta turbatione compoſuit; quam rationem Biſſexti probatam etiam victura cum ſeculis Roma adjumento Numinis divini fundavit.*

Perorata de germano ortu Dominico Quæſtione, nonnulla de Natali Dionyſiano, Epochaque quæ latiſſime regnat, ſubjicienda ſunt, removendo Annalium errori. Hac, ut notiſſima, utuntur Chronologi: non quo in animum inducant Chriſtum communem auram hauſiſſe anni ſuperioris Decembri; quo admiſſo in errorem longe graviſſimum delaberentur: hanc igitur Æram uſurpant, ut ea ſignificent quæ poſt vel ante hujus Epochæ initium geſta fuere, quia Temporis criterium perhibet notiſſimum juxta ac vulgatiſſimum. Incipit, ut hodie omnes fatentur atque profitentur, Anno Juliano 46. V. C. 754. De Conſulibus qui hunc annum aperuere Quæſtio movetur a Baronio. *Anno*, inquit, *Chriſti tertio C. Cæſar & L. Æmilius Paulus Conſulatum geſſerunt. Ita Faſti Conſulares Onuphrii, quos nos ſequentes, ſero licet erraſſe cum ipſo ſenſimus ex Dione, qui hoc anno non Cajum Conſulem, ſed Auguſtum decimum quartum ponit una cum eodem Æmilio Collega. Idemque Dio teſtatur petitum fuiſſe a Cajo Conſulatum, ſed ab Auguſto negatum, quod ei non liceret per ætatem, nec mores ſuffragarentur.*

*Dionis Indiculum regulam Baronio fuiſſe ſuæ conſtituendæ Chronologiæ de Auguſto decimum quartum Conſule veriſſimum. Legitur quippe hoc in indiculo Γ. Καῖσαρ Ἄυγουστος τὸ ιδ. Λ. Ἀιμύλιος Λ. υ. Παῦλος. *C. Cæſar Auguſtus 14. L. Æmilius L. F. Paulus.* Quocirca, ſi a Baronio hic erratum eſt, qua de re mox videbitur, peccatum

eſt

eſt illi condonandum, quod ex Dionis Annalibus in ſuos derivavit. Sed pœna cenſuræ error ejus liberari non poteſt, de ratione quam attulit, ne Cajus, nepos Auguſti, Æmilii Pauli Collegam exerceret in Conſulatu. Veriſſimum quidem eſt Lucium, Caji fratrem, auſum eſſe petere ut Cajo fratri, nondum ex ephebis egreſſo, Conſulatus daretur, quam poſtulationem indigne tulit Auguſtus. Optavit enim ne in eam temporis calamitatem incideret, ut Conſulatus ei mandandus eſſet qui nondum viceſſimum annum attigiſſet. Sed illa ad annum Julianum 46. Auguſti 44. non recte accomodantur. Imo ex Auguſti ad Lucium reſponſione colligitur, ſpem Conſulatus factam eſſe Cajo cum vigeſimum annum iniret. Anno 20. V. C. 734. Jul. 26. Auguſtus Agrippam, repudiata uxore, Juliam ducere juſſerat, motus dicto Mœcenatis: *Tantum Agrippam jam feciſti, ut vel gener tuus fiat, vel occidatur neceſſe ſit*: quo Anno Cajus in lucem editus eſt: Καὶ ἡ Ἰουλία τὸν Γαΐον ὀνομασθέντα ἔτεκε: *Julia autem eo tempore Cajum peperit, ſacrificiumque perenne Natalibus ejus cum quibusdam aliis decretum eſt.* Itaque Anno Juliano 46. Auguſti 44. Cajo qui annum vigeſimum inierat, Conſulatus & mandari potuit, & mandatum fuiſſe, ut Auguſtus promiſſi munus conficeret, cum melioris notæ Chronologis exiſtimamus. Dio l. 54.

Conſulatuum Auguſteorum Suetonium inſolentem eſſe procul a vero eſt, eoque hic Dioni anteponendus videtur quo antiquior illo fuit. De Auguſti Conſulatibus hæc memoriæ prodidit. *Conſulatum vigeſimo Anno ætatis invaſit... ſecundum Conſulatum poſt novem annos; tertium, anno interjecto geſſit; ſequentes, uſque ad undecimum continuavit; multisque cum deferrentur recuſatis: duodecimum, magno, id eſt, ſeptemdecim annorum intervallo; & rurſus tertium decimum biennio poſt ultro petiit. Ut Cajum & Lucium filios, ampliſſimo præditos magiſtratu, ſuo quemque tyrocinio deduceret in forum.* Decimum quartum Auguſti Conſulatum ſincera neſcit hiſtoria. Sed res nondum confecta: ignotus, quippe, & Caſſiodoro decimus quartus Conſulatus Auguſti, qui tamen Æræ communis Anno primo Julia. 46. Conſules affixit C. *Auguſtum Cæſarem* XIII. *& L. Paulum.* Sed in Caſſiodori Chronico Conſulatus, quem Auguſtus Anno vigeſimo ætatis invaſerat, deſideratur; & primus ille numeratur quem cum Vulcatio Collega geſſit Auguſtus, An. V. C. 721. Jul. 13. Qua ratione Suet. l. 53.

 in-

in Conſulum Dioniano Indiculo Auguſtus decimo quarto Conſulatu donetur, aſſequi conjectura non poſſum; cum nullum auxilium præbeat nobilis ille Hiſtoricus, ob vaſtum ab Anno V. C. 748. ad 757. interpoſitum hiatum, magna cum Hiſtoriæ injuria.

Maximam quam potuit diligentiam adhibuit Eruditus Chronologus Antonius Pagius, fonti Dionianæ corruptionis inveniendo. *In Manuſcripto Regio*, inquit, *legitur* Γ. Καῖσαρ Ἄυγουστος τοῦ υι... *loco* Αὔγουστος *legendum* Αὐγούστου. Quæ emendatio non eſt nihili, & multa ſe ſpecie veri commendat; ſed nihilominus adhuc aqua hæret, cum Manuſcriptum quo Caſſiodorus utebatur, hanc reſpuere emendationem videatur. *Coſſ. Caius Auguſtus Cæſar* XIII. *& L. Paulus*, quæ de Cajo, Auguſti nepote, intelligi non poſſunt. Quo apparet opinionem de Auguſto L. Pauli Collega eſſe perantiquam, nec unum Dionem affeciſſe, a quo Caſſiodorus Conſulatum illum Auguſti in Chronicum ſuum derivare non potuit, quippe qui Caſſiodoro decimus tertius Auguſti, Dioni decimus quartus fuit.

ANNO XXXVII. NUM. III.

An Chriſtus 25. Decembris die in lucem editus. De conſenſu Orientis & Occidentis præceps Baronii judicium. Ante 4um. ſeculum dies Natalis Dominicus 25. Decembris non illigabatur. Ante Chryſoſtomum Orientalis Eccleſia cum Occidentali diſcrepabat. Probatur diſerte ex Chryſoſtomo & Joanne Nicæno. Clementis Alex. temporibus dies Natalis non affigebatur Decembri. Quid Pachon menſis? An December? Ajentis Pamelii figmentum convellitur. Menſium Ægyptiorum nomina Latine reddita. Rectam eſſe explicationem ex Athanaſio, Theophilo, Epiphanio, demonſtratur. Reſponſiones Baronianæ refelluntur. Ant. Pagis de die Epiphaniæ apud Clem. Alex. notatus. Epiphanius Latinorum Traditioni adverſarius. Epiphania aliud Græcis, aliud Latinis ſonant. Illis Natalem Domini, his Baptiſ-

Baptiſmum ſignificant, Marcellino & Hieronymo teſte. Chriſtum Hyeme natum non eſſe oſtenditur. Præſtantiſſimi Spanhemii inſtantiæ ad examen revocatæ. Lapſus Viri Docti a Joſepho, cujus teſtimonio declaratur & Auguſtum Judæis faviſſe, & e Claſſibus Sacerdotalibus nullam extinctam fuiſſe. Fundamentum Scaligeri ex familiis Sacerdotum petitum, expenditur. Qua de cauſa Natales Dominici Decembri affixi?

ANnum Chriſti Natalem & verum, & Dionyſianum emenſo, quaſi debitum ſupereſt opus menſem diemque inveſtigandi, ut illuſtri huic Quæſtioni tandem colophon imponantur. Abundans audacia Doctiſſimus Purpuratus edicit, *tam Latinorum quam Græcorum Eccleſiæ pari conſenſione in eam conveniunt ſententiam, ut Redemptor noſter ſit natus vigeſima quinta menſis Decembris.* Qua in temeraria affirmatione antiquum ille obtinet. Vitandæ confuſioni diſtinguenda ſunt intervalla temporum. Nemo quidem, ut mea memoria eſt, ante quartum ſeculum in eam ſententiam deſcendit, Chriſtum 25. Decembris eſſe editum. At ſeculo quinto late jam ea opinio regnabat. Auguſt. de Trin. l. 4. c. 5. *Octavo enim Kal. Aprilis conceptus creditur, quo & paſſus—natus autem traditur* 8°. *Kal. Januarias.* Quæ & Fulgentii opinio eſt. Ut vero Auguſtinus multum habebat ingenii ad invenienda myſteria, hic & uſus eſt acumine ſuo. *Joannes natus eſt, ſicut tradit Eccleſia,* 8°. *Kal. Julias, cum jam incipiunt minui dies: Dominus autem natus* 8°. *Kal. Januarias, quando jam incipiunt dies creſcere.* Quaſi hæc una vox eſſet Joannis & Naturæ, Chriſtum *oportere creſcere*; Joahnem *vero minui.*

Bar. Appar. n. 121.

Aug. in Pud. 132.

De Chriſti Natalibus diſcrepabat olim Græca Eccleſia cum Latina: teſtis mihi eſt Magnus ille Chryſoſtomus Hom. in Natalem Servatoris diem: Serm. 31. T. 5. καὶ τοιγὲ ὄπω δέκατον ἐςὶν ἔτος ἐξ ὧ δήλη καὶ γνώριμος ἡμῖν ἄυτη ἡ ἡμέρα γεγένεται: *Nondum decimus annus eſt ex quo hic ipſe dies manifeſte nobis innotuit; attamen, perinde ac ſi jam olim nobis traditus eſſet, ita opera veſtra celebra-*

tus

tas inclaruit. Apud Eruditum Combefix T. 2. p. 298. Joannes, Archiep. Nicænus, quærit hæc a Zacharia. καὶ περὶ ποίας αἰτίας ἡ ἀποστολικὴ διάταξις Ἰακώβου τὸ σύγγραμμα Ἰανουαρίου 5. περιέχον τοῦ τέλειν τὴν γέννησιν καὶ τὸ βάπτισμα. *Qua de cauſa quanquam Conſtitutio Apoſtolica habeat, Jacobica conſcriptio eſt, ut Nativitas & Baptiſma celebrentur 6°. Januarii: nos tamen, mundus ipſe totus, invicem conſpiraverimus, ut & populi omnes Nativitatem celebremus 25. Decembris.* Quibus inſignibus teſtimoniis Apparet & promptum eſt, Græcam & Latinam Eccleſias de Natali Dominico die Decemb. 25. non ſemper una conſenſiſſe. Sed cominus cum Adverſario noſtro pugnandum eſt.

Ac primum in Latinorum Traditionem, Clementem Alex. excitabo teſtem, Strom. l. 1. p. 249. εἰσὶ δὲ οἱ περιεργότερον τῇ γενέσει τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν οὐ μόνον τὸ ἔτος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμέραν προστιθέντες ἥν φασι ἔτους κη Αὐγούστου ἐν πέμπτῃ Πάχων καὶ εἰκάδι: *Sunt autem qui curioſius Natali Domini non ſolum annum, ſed etiam diem addunt, quem dicunt* 28. *Anni Auguſti, in* 25. Πάχων. Porro, teſtis facillime repelletur niſi ante conſtituerimus quid menſis ſit ille *Pachon*, quove nomine ſit apud Latinos donandus. Eccleſiæ ſuæ diſciplina imbutus Pamelius, Ægyptium *Pachon* Decembri vindicat, Notis in Tertullianum: Decembrem *Pachon quem nos dicimus*, n. 78. c. 8. adver. Judæos. Quo conceſſo admirabili conſenſu Latinorum ſententia cum Ægyptiorum opinione conſpiraret. Sed Pamelius maxime fallitur: conſtat enim ab edito Chriſto ſic menſes eſſe dirigendos.

Ægyp.	*Lat.*	*Syro-Græc. ex Epiph.*
Tybi	Januarius	Αὐδυναῖος
Mechir	Februarius	Περίτιος
Phamenot	Martius	Δύστρος
Pharmuti	Aprilis	Ξανθικός
Pachon	Majus	Ἀρτεμίσιος
Paini	Junius	Δαίσιος
Epiphi	Julius	Πάνεμος
Meſori	Auguſtus	Λῷος
Thoth	September	Γορπιαῖος
Paophi	October	Ὑπερβερεταῖος
Athir	November	Δῖος
Choiac	December	Ἀπελλαῖος

Ne

Ne vero huic menſium ordini cæca fides adjungatur, ille argumentis eſt confirmandus. S^tus^. Athanaſius, qui menſium Ægyptiorum hoſpes eſſe non potuit, ἐπιφωσκούσης γὰρ τῇ πέμπτῃ τῶν εἰδῶν φευρουαρίων τουτέστι τῇ ιδ. τοῦ Μεχὶρ μηνὸς: *Illuſceſcente enim quinto idus Februarii die, hoc eſt, decimo quarto menſis ejus qui mecher dicitur.* Similiter Theophilus Alexandrinus: *Incipientes quadrageſimam a 30. die mechir, & hebdomadam ſalutaris Paſcha quinta die menſis Pharmuthi, finientesque jejunia, ſecundum Evangelicas Traditiones, veſpere Sabbathi, decima die pharmuthi.* Epiphanius hæret. 51. n. 24. κατὰ Ῥωμαίους πέμπτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς, κατὰ Αἰγυπτίους Τύβι ἑνδεκάτῃ, κατὰ Σύρους εἴτουν Ἕλληνας, αὐδυναίου. *Apud Romanos Januarii dies ſextus, Ægyptiis Tybi undecimus, Syris, ſive Græcis, Audinai ſextus.* Pachon igitur non in Novembrem Decembremve incidit, ſed in Majum.

Ath. ad Solit. c. 3.

Bibl. Pat. t. 3.

Menſibus Ægyptiis ſic latine redditis, conſtat nunc falſiſſimum eſſe, *quod Eccleſia pari conſenſione in eam convenerit ſententiam ut Redemptor noſter ſit natus 25. menſis Decembris.* Quis enim tam projectæ fuiſſet audaciæ, ut contra certam Eccleſiæ opinionem errore immani Natales Dominicos a Decembri in Majum relegaret? Ictum facillime exire Baronius ſibi videtur, qui hic Pamelio ſapientior, Majo, ut par eſt, Pachon aſſerit. *Hac*, inquit, *hæretici phanatice, vel nulla ſaltem veriſimili ratione vel autoritate nixi.* Hem! *hæc hæretici?* Siccine Clemens Alexandrinus? *Sunt autem qui curioſius*; quæ dubio procul pertinent ad Orthodoxos quorum ſententiam de Cæſarum annis & catalogo nuper recenſuerat. Oſcitanter a Purpurato lectum eſſe Clementem ille fatebitur qui hæc attenderit. *Baſilidis ſectatores ejus quoque Baptiſmi diem celebrant*—καὶ μὲν τινὲς αὐτῶν φασὶ φαρμουθὶ γεγεννῆσθαι κδ. ἢ κε: *Quin etiam dicunt ex Baſilidianis aliqui Chriſtum natum eſſe 23. vel 25. Pharmuthi, id eſt, Aprilis*: Cæterum, non invehitur Clemens in illos homines qui vel Aprili, vel Majo, Chriſtum lucem aſpexiſſe dicebant; indicio atque argumento Eccleſiam de die Natalis Chriſti non eſſe certam, nec adhuc ejus ortum 25. die Decembris illigaſſe. Pœnam merito dediſſent contumaces illi Eccleſiaſticæ diſciplinæ violatores, non ſecus ac Teſſareſcaidecatitæ, qui a conſuetudine pene totius Orbis Chriſtiani abhorrebant de die Paſchatis celebrando.

Digitized by Google

Baronio falſi dicam ſcribit Eruditus Anton. Pagius: *Clemens Alex. & Euſebius* (verba ſunt Critici) *citati a Baronio, quando ſcribunt Chriſtum natum* 28. *Auguſti, hos annos non a pugna Actiaca, ut Baronius perperam interpretatur; Sed a capta Alexandria & a morte Antonii, ſeu ab anno ſequenti deſumunt.* Ratio vero qua movetur Criticus, hæc eſt: *uterque enim Chriſtum die ſexta Januarii, Epiphaniæ ſacra, natum exiſtimavit.* Ut vellem Vir Doctus locum illum Clementis Alexandrini indicaſſet quo Chriſtum ortum eſſe ſignificet *& ſub Conſulatu Auguſti* 13. *& Plautii Silvani, & die ſexta Januarii, Epiphaniæ ſacra.* Nam, verum ut fatear, reficienda mihi memoria eſt horum locorum repetitione. Scio Clementem annorum Auguſteorum ter agitaſſe mentionem: Strom. l. 1. p. 248. & 249. *Natus eſt*, inquit, *Dominus noſter* 28. *Anno cum primum juſſerunt Cenſum Deſcriptionemve fieri, tempore Auguſti.* Annus ille decimus ſextus Julianus eſt, incipiens ex decreto Senatus, die 29. Auguſti, docente Dione l. 51. p. 457. τήν τε ἡμέραν ἐν ᾗ ἡ Ἀλεξάνδρεια ἑάλω ἀγαθήν τε εἶναι, καὶ ἐς τὰ ἔπειτα ἔτη ἀρχὴν τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν νομίζεσθαι. *Diem quo capta fuit Alexandria feſtum eſſe cenſuerunt Patres, ab eoque reliquis annis initium ſumendum Ægyptiis.* Quam numerandi rationem Clemens ſecutus eſſe videtur, non ſecus ac Euſebius, Hiſt. l. 1. c. 5. qui Dominicum ortum affixit *Anno* 28. *Auguſti a ſubacta Ægypto, & ab interitu Antonii & Cleopatræ.* Qua ex Chronologia hæc una apud Clementem conſiſtere poſſunt, Chriſtum natum eſſe & vigeſimo octavo Anno, & Lentulo & Meſſalino Coſſ. cum vigeſimus octavus inceperit die nono & vigeſimo Auguſti hujuſce anni quem illi aperuerant: nempe, ſi lucem Chriſtus hauſerit in illo ſpatio quod a 29. Auguſti, Anni Jul. 43. ad usque Januarium anni ſequentis protenditur. Negandum quidem non eſſet Clementem Alex. exiſtimaſſe Chriſtum natum eſſe *Auguſto* 13. *& Plautiano Coſſ.* ſi quod pro certo affirmatur ab Erudito Pagio, Clemens ortum Dominicum die ſexta Januarii, Epiphaniæ ſacra illigaſſet. Sed Criticum fides appellet: me quod attinet, hoc dixiſſe aut ſcripſiſſe Clementem vix credam, donec locus indicetur. Si accurate ac emendate loqui ſententia eſt, nullum diem Chriſti Natalibus a Clemente certus conſtitutus eſt, nedum Januarii ſextus. Nonnullorum quidem qui curioſius Natali Dominico non ſolum annum, ſed etiam diem

Ant. Pag. Appar. n. 95.

diem addebant, nimirum, vel 25. Pachon, vel Pharmuti, mentionem agitat, ſed de die ſuam non peragit ſententiam; imo, vocem περιεργότερον quam uſurpavit, in malam potius quam in bonam partem ſumit. Fons caputque affirmationis Paginæ patet, ni fallor, Sectatores Baſilidis, monente Clemente, Baptiſmi Dominici diem celebrabant, totam præcendendum noctem in lectionibus tranſigentes. φασὶ δὲ εἶναι τὸ πέντε καὶ δέκατον ἔτος Τιβερίου Καίσαρος, τὴν πέντε καὶ δεκάτην τοῦ Τύβι μηνός; τινὲς δὲ αὐτὴν ἑνδεκάτην τοῦ αὐτοῦ μηνός: *Dicunt autem eum eſſe quintum decimum annum Tiberii, quintum decimum menſis Tybi, aliqui autem eſſe undecimum ejuſdem menſis.* Quem Baptiſmo Chriſti Tybi menſem, ſive Januarium aſcripſere Baſilidiani hæretici, Vir doctus ad Natale forſan tranſtulit. Ut ut ſit, ſuppeditetur ex Clemente locus quo Chriſtum *die ſexta Januarii* natum eſſe declaraverit, tunc non modo erroris memoriam damnabo meam, ſed etiam grates perſolvam Viro Docto quod ea mihi indicarit quæ in Clemente, licet vigilantibus ſatis oculis eum perlegerim, nondum invenire potui.

Ad Baronium redeo, cujus ſententiam configit & Epiphanius: γεννηθέντος γὰρ αὐτοῦ περὶ τὸν Ἰαννουάριον μῆνα τουτέστι πρὸ ὀκτὼ εἰδῶν Ἰαννουαρίου ἥτις ἐστὶ Ῥωμαίοις πέμπτη τοῦ Ἰαννουαρίου μηνός. *Cum enim Januario menſe natus eſſet Chriſtus, 8. Iduum Januarii, qui eſt apud Romanos dies quintus.* De verbo ad verbum ſic vertendus eſt Epiphanius, quod ab Eruditiſſimo Petavio prætermiſſum miror. Legendum itaque ἕκτη pro πέμπτη, cum diem Januarii ſextum octavus Iduum ſibi vendicet, quo die celebrabantur Epiphania apud Orientales. hær, Alog. p. 439. τῆς ἡμέρας τῶν Ἐπιφανίων ἥ ἐστιν ἡμέρα τῆς αὐτοῦ γενέσεως κατὰ σάρκα: *Epiphaniorum die qua is ſecundum carnem natus eſt.*

Quarto ſeculo jam affecto de die Natali adeo Orientales cum Occidentalibus diſcrepabant, ut Epiphania non unum idemque his & illis ſignificarent. Nazianzeno Epiphania dies Natalis, quia tunc Deus in carne manifeſtatus eſt. Τὰ δὲ νῦν θεοφάνια ἡ πανήγυρις ἔστιν οὖν γενεθλία. *Nunc autem Theophania, ſive Natalitia præſens Celebritas.* Jam auditus eſt Epiphanius. Sed & Alexandrina Eccleſia Natali Epiphaniorum nomen impoſuerat. Caſſianus, Collat. 10. c. 2. *Intra Ægypti Regionem mos iſte antiqua Traditione ſervatur, ut peracto Epiphaniorum die, quem Provinciæ illius Sacerdotes vel*

Dominici Baptiſmi , vel ſecundum carnem Nativitatis eſſe definiunt , & idcirco utriusque Sacramenti ſolemnitatem non bifarie , ut in Occiduis Provinciis , ſed ſub una diei hujus feſtivitate concelebrant. Occidentalibus vero Epiphania diem Baptiſmi Dominici deſignabant, qui menſe Januario celebratur. De Juliano Imperatore Ammianus Marcell. l. 21. *Utque omnes , nullo impediente , ad ſui favorem illiceret , adhærere cultui Chriſtiano fingebat , a quo jam pridem deſciverat , arcanorum participibus paucis , Aruſpicinæ , Auguriisque intentus , & cæteris quæ Deorum ſemper fecere cultores : & ut hæc interim celarentur , feriarum die , quem celebrantes menſe Januario Chriſtiani Epiphania dictitant , progreſſus in eorum Eccleſiam ſolemniter Numine orato diſceſſit.* Quæ de Natali feria capi non debere argumento eſt urbs ubi tunc Julianus commorabatur Vienna, ſita ad Rhodanum. Et patet inſuper ex Hieronymo, cui Epiphania diem Baptiſmi Dominici ſonant. c. 1. in Ezech. *Quintam autem diem menſis adjungit , ut ſignificet Baptiſmum in quo aperti ſunt Chriſto cœli , & Epiphaniorum dies hucusque venerabilis eſt. Non ut quidam Natalis dies in carne , tunc enim abſconditus eſt , & non apparuit ; quod huic tempori congruit quando dictum eſt , hic eſt filius.*

Cæterum, vera ut exequar, fruſtra ſive diei ſive menſis Natalium Dominicorum ſcrutamur arcana, cum fauſtum illud tempus Scriptura ſilentio diſſimularit, Traditio vero Eccleſiæ in gratiam redigi non poſſit. Plus operæ & ſudoris non inutiliter conſumeretur in anni tempeſtate qua Chriſtus auram communem hauſit inveſtiganda, exiguam hic facem nobis præferente Luca. Bethlehemitici quippe paſtores, quibus apparuit Angelus, *erant in agris pernoctantes, & vigilias noctis ſervantes in gregem ſuum*: Quibus, meo judicio, recte colligitur Chriſtum Hyeme editum non eſſe. Doctiſſimus, quidem, Spanhemius vim argumenti contundere conatus eſt, Dub. Evang. l. 2. n. 9. *Tractus Judææ Europæis calidior eſt , & magis temperatus , & major plerumque ſerenitas Decembri menſe quam Januario , vel Februario ſequente ; unde non ſine cauſa Eruditiſſimus Caſaubonus argumentum illud parum firmum eſſe notat.* De Doctis bene meritus eſſet Illuſtris Spanhemius, ſi ex locuplete ſuæ eruditionis penu nobis prompſiſſet & paſtores, & oves hybernis noctibus Decembris ſub dio in Judæa degentes? Jacobum curantem Labanis greges de noctur-

Digitized by Google

turno gelu querentem audimus; & axi cœli torrentiſſimo Africam ſubditam, Hyemis frigore multum laboraſſe, teſtis eſt Cyprianus, inſignis ad Martyres in metallo conſtitutos Epiſtola 77. *Veſtis algentibus deeſt, ſed qui Chriſtum induit, & veſtitus eſt abundanter, & cultus eſt.* Quibus non levi conjectura ducimur hyberno tempore Epiſtolam eſſe ſcriptam. Solſtitio Brumali in caulis clauſæ latent pecudes, etiam in Africa ſi Calphurnius, ut putatur, ibi ſcripſit eas Eclogas quas Nemeſiano Carthaginenſi dicavit.

Sed non ante greges in paſcua mittite clauſos,
Quam fuerit pacata pales. Eclog. 4.

Virgilius quoque l. 3. Georg.

---- ſtabulis edico in mollibus herbam
Carpere oves, dum mox frondoſa reducitur æſtas.

Columella l. 8. c. 3. *Hyeme & Vere matutinis temporibus intra ſepta contineantur, dum dies arvis gelicidia detrahit.* Enimvero, id pecus quamvis ex omnibus animalibus veſtitiſſimum, frigoris tamen eſt impatientiſſimum. Ut vero Æſtate aer longe calidior apparet in Judæa quam in Europa, ſic Hyeme dum ſubit poros ſenſum ſui acriorem facit objectu contrarii, adeo ut viatores qui diu ſole torrebantur, ſæpius noctis inclementia torpeant, experientia teſte. Hyeme noctes debent eſſe frigidiores quam æquinoxio verno, quo tamen Miniſtros Pontificis una cum Petro, propter frigus nocturnum, ad prunas congeſtas ſe calefacientes legimus apud Joannem 18. 18.

In Brumale ſolſtitium Chriſti Natales non incidiſſe colligitur ex acto apud Judæam Cenſu, qui Hyeme commode agi non potuit. Ut ut vero Cœli ſolique Judaici amœnitas felix ac beata prædicetur, ſicuti fugæ agitando, ita & Cenſui peragendo apta commodaque hyems eſſe non potuit. Inſtat Eruditus Spanhemius. *Nec adeo Romanis in pretio erant Judæi ut illorum attenderentur commoda, vel incommoda.* Quæ viro Clar. miror excidiſſe. Auguſto imperante Judæos Romanis in pretio fuiſſe longe certiſſimum eſt. Conceſſum, quippe, Judæis ab Auguſto fuerat χρῆσθαι τοῖς ἰδίοις νόμοις καὶ ἔθεσιν: *Uti Patriis legibus & moribus, primitiasque ſuo quemque arbitratu pietatis ergo conferre, deportandas abſque impedimento ad Templum Dei Maximi.* Nec æquiſſimi Imperatoris tam cruda fuerunt Joſeph. Ant. l. 16. c. 10.

imperia, ut Subditis Herodis Magni quem Auguſtus amabat ex animo, tam grave onus imponeret quod mulieres uterum gerentes, ſenes ætate confecti, omnes denique in ſuam quisque urbem irent deſcribendi. Ex Hiſtoria ſciri poteſt Herodem eo felicitatis eſſe provectum, ut cum in toto quam late patet Romano Imperio duo
Joſeph. Ant. l. 15. c. 13. eſſent omnium potentiſſimi, Cæſar & Agrippa. Καῖσαρ μὲν οὐδένα μετ᾽ Ἀγρίππαν Ηρώδε προετίμησεν: Ἀγρίππας δὲ μετὰ Καίσαρα. *Cæſar poſt Agrippam nemini majorem quam Herodi honorem exhiberet, Agrippa autem poſt Cæſarem nemini.* Et quisquam præterea inducet in animum Auguſtum Judæorum commoda non attendiſſe in Cenſu peragendo, cui trimeſtris allata mora nil periculi habuit?

In Latinorum de Natali Dominico ſententiam Magnus Scaliger ex Abiæ Ephemeria duxerat argumentum. Tenent omnes & ſciunt ut David nepotes Aaronis 24. in Claſſes Tabernaculo miniſtraturas diviſerit. Ephemeria Joarib agmen ducebat; octavum vero locum ſibi vendicabat Abiæ familia. Quæ viginti quatuor Sacerdotum Claſſes Sacris operabantur, ſingula hebdomadam ſuam. Porro, Judas Maccabæus primæ Claſſis Joarib Sacerdos, Templum a Græcis pollutum expiaturus, 24. familiis Sacerdotum convocatis, quæ per triennium & amplius ceſſaverant, priſtinum earum ordinem inſtauravit, ut in Encæniis Templi primæ, ex priſco ordine, primus locus daretur, cujus functio accidit 22. Novemb. ante Encænia. Unde enim prius ſtationum ordinem iniret quam a prima familia, in *qua Sacerdos erat.* Hinc colligit Vir ille, cujus acumen ingenii cum laude certabat; *Itaque die 27. Julii* ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας *Za-*
Scal. Can. Iſag. n. 101. *chariæ, quo die reverſus eſt in montana Patriæ ſuæ.* *Conceptio igitur Joannis incidit in hebdomadam, quæ ſecuta eſt proxime poſt* 8um. *diem Julii—Natalis vero circiter initium Aprilis, Anni* 4711. Qua data Joannis nativitate, October Chriſti Natalibus eſt aſſerendus.

Scaligerianum argumentum Præſtantiſſimus Spanhemius infirmare voluit. *Supponitur* ἐφημερίαν *Joarib primam a reſtituto Dei cultu Sacris operatam. At quid, ſi illa legali pollutione contaminata? Quid, ſi denuo ſorte in Dei voluntatem inquiſitum a Juda? Quid, ſi aliqua ex* 24. *familiis interciderat?* Viri docti probarem acumen niſi Joſephum aperti mendacii immerito poſtularet. *Separatis a reliqua*
Joſeph Ant. l. 7. c. 11. *Tribu Sacerdotibus, viginti quatuor eorum cognationes invenit: ex Eleazari*

κατὶ familia ſexdecim : ex Ithamari octo ; inſtituitque ut una Claſſis miniſtraret Deo per dies 8. a Sabbato usque ad Sabbatum— καὶ διέμενεν οὗτος ὁ μερισμὸς ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας : *qua quidem diviſio durat usque in hodiernum diem.* Itaque, ſi Joſepho fides adjungenda, non uſurpari debuit, *quid, ſi aliqua ex* 24. *familiis interciderat ?* Hoc negat teſtis occulatus, negat ullam periiſſe, aut de gradu dejectam - ἐμοὶ δ᾽ οὐ μόνον ἐξ ἱερέων ἐστὶ γένος, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πρώτης ἐφημερίδος τῶν εἰκοσιτεσσάρων. *Ego autem non ſolum ex Sacerdotum* Joſeph. vita. *genere ortus ſum, verum etiam ex prima vice inter illas viginti quatuor.* Quibus cadunt illæ argutiæ in Scaligeranam hypotheſim.

Mea quidem ſententia, fundamentum Scaligeri immotum maneret, poſſetque ad Æram Chriſtianam feliciter applicari, ſi ſtabilem ſedem figeret alicubi : ſed adhuc ſub judice lis eſt a quo Auguſti anno, verum Chriſti Natale incoeperit. Singulis autem annis cyclus Ephemeriæ Sacerdotalis quatuor hebdomadis proximum annum prævertit : ut ſi functionem ſuam obierit Judas Maccab. 25. menſis Caſleu, ſive Novembris, quo Sacrificium oblatum, Feſtumque poſteris agitandum inſtitutum, Claſſis Abiæ decimum tertium ad 19. ſibi aſſeruerit ; Anno vero ſequente bis acto in orbem Ephemeriarum cyclo, Decembris vigeſimo 2°. Sacris operata ſit, quod ſingulis annis cunctæ Sacerdotales Ephemeriæ ſolum octo & quadraginta hebdomadas compleant. Itaque, Summus Vir Samuel Bochartus ex Scaligerana hypotheſi Jeſum Martio natum eſſe colligit. *In his palmarium illud quod Zachariæ Joannis Baptiſtæ Patri hebdomadario ſacerdoti* ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, *& in ordine Æbiæ* Sam. Bochart. Hieros. l. 2. c. 44. ἱερατεύοντι *apparuit Angelus, Luc.* 1°. *Abiæ porro* ἐφημερία *eo anno in Decembrem incidit-& Chriſtus ſexto poſt menſe, id eſt, Junio, conceptus eſt ; unde ſequitur natum eſſe circa Martium.* Duo ſunt præcipue quæ argumento ex Claſſe Abiæ ducto vires detrahunt : Unum, quod nomen Conſulum, quibus Chriſtus ortus eſt, ignoretur : alterum, quod bis ſingulis annis Claſſes Sacris operabantur, imo ter etiam nonnullæ ſuo munere quandoque functæ ſunt. At, conceſſo quod Anno Auguſti 39. Juliano 41. Chriſtus in lucem editus ſit, veroſimile eſt circa Martium hauſiſſe diem : cum hoc Anno, ineunte Novembri, poſt peractum munus Zacharias domum redierit. Ab Encæniis ad Auguſti 39um. anni centum & quinquaginta

novem

novem numerantur. Huic ſententiæ aliquid autoritatis contribuit quod Veteres illi qui a germano Chriſti Natali minus aberant, non in ulla alia anni tempeſtate quam Vere quærebant.

Vanis, pace ſua dictum ſit, ac frigidis moti rationibus Antiqui complures Servatoris Natalem diem in hyeme collocaverunt. Autor Quæſtionum ad Antiochum Q. 54. apud Athanaſium: *τίνος χάριν τῇ εἰκάδι πέμπτῃ τοῦ λεγομένου παρὰ Ῥωμαίοις Μαρτίου μηνὸς ὁ Χριστὸς ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς παρθένου ἐπὶ γῆς ἐσκήνωσεν* *Quare viceſimo quinto die menſis Martii, in utero Virginis clauſus habitare cœpit Chriſtus & Deus noſter veniens in terram?* Reſpondet, *quia eodem die in mundi principio Deus creavit Adam.* Hic quoque ſectatur allegorias Chryſoſtomus in Lucam, Hom 1. *Fuit igitur, ut diximus, quando hæc Angelus ad Mariam annunciavit 8. Kal. Aprilis, qui eſt ipſe dies Æquinoctialis ad inchoationem lucis: jam enim deterſa caligine a mundo, lux in mundum adveniebat.* A Zacharia tanquam Pontifice argumenta duxere plurimi. Videtur hic Zacharias Summus deſignari Sacerdos, cui Chryſoſtomus, Beda, Euthymius ſuccenturiati, quæ, & illorum ſimilia, ſtabili fumdamento non manent.

ANNO XXXVII. NUM. III.

Clariſſimorum Virorum Iſaaci Voſſii, Anton. Capelli, Ant. Pagii nova Proconſularis imperii Tiberiani Epocha, ad examen revocata. An eam Lucas uſurparit in Evangelio ſuo. Ajentis Baroniani Critici Contradictio. Refellitur Epochæ Proconſularis inventum. 1°. Ex Æra Tiberiana quam adhibuere Autores Hiſtoriæ Rom. a qua, veluti communi & publica, Lucam receſſiſſe improbabile eſt. 2°. Epocha Auguſtea Tiberii in uſu fuit apud Judæos, teſte Joſepho. 3°. Patres inſolentes fuiſſe Epochæ Proconſularis, nec ab illa Tiberii annos numeraſſe, demonſtratur ex Clemente Alex. Tertulliano, Lactantio, Euſebio

ſebio, Epiphanio, Caſſiodoro. 4°. Geminæ Regum Imperatorumque Epochæ ab Hiſtoricis aperte indicatæ, cum nullus geminam illam Tiberii Æram perſpicue indicarit. 5°. Inventum Epochæ Proconſularis vanum conciliandæ Chronologiæ Patrum & Scripturæ. Contradictio Pagiana de Cleti creatione in Pontificem. Aperiuntur cauſæ cur Patrum Chronologia a Scriptura diſſentiat? An Tertullianus de annis Chriſti ſententia deceſſerit? Affirmantis Critici Baroniani opinio pluribus impugnata argumentis. De Chronologia Irenæi quinquaginta annos Chriſto contribuentis. Huic errori inventum Proconſularis Epochæ nil afferre remedii. An corruptus Irenæus? Ajentium Baronii Antoniique Pagii opinio impugnatur. Pagianæ objectiones pro Epocha Proconſulari Tiberii ex Clem. Alex. Pugna Criticæ & diſſert. Hypathicæ. Vera Clementis ſententia de annis Tiberii. Teſtem ab Erudito Pagio ſuppeditatum teſtimonium dicere pro Auguſtea Epocha. Reſpondetur Sulpitio, corruptum fuiſſe oſtenditur. Lapſus Pagianus circa Origenem.

CONciliandæ de annis Chriſti cum Scriptura ſententiæ geminam Tiberiani imperii Epocham Viri Summi comm.enti ſunt, Iſaacus Voſſius & Antonius Capellus. Prior triennio vel quadriennio ante Auguſti obitum incipit a Proconſulari Tiberii imperio: poſterior ab Auguſteo, poſteaquam illi Auguſtus deceſſerat; quod inventum commodum eſſet expediendæ Antiquitati ab anguſtiis quæ ſuæ Chronologiæ ſæpius impediunt exitum, de Anno cum Baptiſmi, tum obitus Dominici, ſi veris conſentiret. Adoptatam de Proconſulari Tiberii imperio Epocham, nomine Inventorum ſuppreſſo, viriliter ac ſtrenue defendit Baronianus Criticus Antonius Pagius: cujus Epochæ pondus eſt diligenter examinandum, ut dubia Chronologiæ Chriſtianæ magis illuſtrentur. *Duplex*, inquit, *Tiberii* Ant. Pag. Appar. n. 142

 Epocha,

Epocha altera ab ejus imperio Proconſulari Chriſti 11. *altera ab anno Chriſti* 14. *quo Auguſto demortuo ſucceſſit. Non conſtat autem an Divus Lucas cum de anno Baptiſmi loquitur, de anno decimo quinto imperii Proconſularis, an vero de anno* 15. *imperii Auguſtei intelligendus ſit.* Quænam vero fuerit de hoc Proconſulari Tiberi imperio ſententia Patrum, ſic cenſet An. Dom. 29. n. 4. p. 20. *Exiſtimarunt illi Anno Chriſti* 26. *miniſterium Joannis inchoatum eſſe, currente, nempe, anno* 15. *imperii Proconſularis Tiberii, Annoque Æra Chriſtianæ* 28. *Chriſtum Baptizatum eſſe, ita ut miniſterium Joannis uno vel altero anno duraverit. Ex his manifeſtum redditur Antiquos non ſolum imperium Proconſulare Tiberii agnoviſſe, ſed etiam ab eo Tiberii annos numeraſſe: alioquin, quomodo ſcribere potuiſſent, Chriſtum Anno* 15. *Tiberii, duobus Geminis Coſſ. crucifixum fuiſſe, & uno cum aliquot menſibus ante paſſionem prædicaſſe, cum eo Tiberii Anno Lucas Chriſtum Baptizatum dicat?*

Oro atque obſecro accuratum Criticum, ut ſe ab anguſtiis expediat antequam in ejus ſententiam loquamur. Nec enim ſibi conſententire videtur. Ad annum, quippe, Domini 19. n. 5. *Incertum*, ait, *an Lucas annum* 15. *Tiberii ab ejus Monarchia, vel ab ejus imperio Proconſulari deſumpſerit.* Recte, *incertum*: at Appar. n. 142. *Lucam intelligendum de Anno* 15. *imperii Proconſularis mihi valde perſuaſum.* Ergone *perſuaſio* valida incertis nititur? An incertum perſuaſione mentem alicujus induit? Aut certum eſt Lucam de imperio Proconſulari egiſſe, aut inanis eſt Pagiana perſuaſio. Optionem Critico permitto, quidquid elegerit, non effugiet contradictionis laqueos.

Rem ipſam quod attinet, Lucam Patreſque Epochæ imperii Proconſularis Tiberianæ ignaros eſſe atque inſolentes mihi perſuaſiſſimum apparet atque extat. Utrum Hiſtorici Romani a Proconſulari, an ab Auguſteo imperio annos Tiberianos deduxerint? Suetonius c. 73. *Obiit in villa Lucilliana octavo & ſeptuageſimo ætatis anno, tertio & vigeſimo imperii.* Tacit. An. l. 10. *Dein, Rhodo regreſſus, vacuos Principis penates duodecim annis, mox rei Romanæ arbitrium tribus ferme & viginti annis obtinuit.* Victor uterque: *Imperavit annos viginti tres.* Dio l. 58. Imperavit *annos* 22. *menſes* 7. *ac dies totidem*; Nec ulli rerum Romanarum Scriptori ſuboluit Epocha imperii Proconſularis Tiberiana. An ergo veroſimile Lucam, repudiata

diata vulgata publicaque Epocha imperiali, quæ & notior & celebrior omnem Imperii Orbem oppleverat; obſcuram ignotamque uſurpaſſe in Annalibus Eccleſiæ condendis, quibus ubique gentium fama Chriſti deportari debuit? Imperii Rom. Provinciæ a Proconſulibus, Prætoribus, Præfectis adminiſtrabantur, qui Urbis tenebant Epocham Tiberianam, quæ Auguſtea fuit; nec fidem habet quod Provinciales a Præpoſitorum ſuorum conſuetudine in numerandis Tiberii annis diſcederent. Quanam Epocha Tiberiana Judæi uterentur, declarat eximius ille Antiquitatum rerumque Judaicarum Conditor Joſephus, de Bello l. 2. c. 8. *μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς εἴκοσι καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μησὶν ἕξ*: *Sed defuncto Tiberio poſt Regnum annorum duorum & viginti ſex menſium & trium dierum.* Illam & Epocham Tiberianam quæ Judæis in uſu fuit, a Luca fuiſſe adhibitam, quis jure negabit? Annon inſolita novaque numerandi ratione, & popularium ſuorum, & Romanorum perturbaſſet animos; Hiſtoriæ ſuæ labefactaſſet fidem? Sapientis eſt Hiſtorici in Annalibus condendis illam retinere Æram quæ & conſtans eſt, & publica, qualis Auguſtea Tiberiana fuit.

Patres quod attinet, adduci nequeo quin exiſtimem non modo & imperium Proconſulare Tiberii ignoraſſe, *ſed etiam ab eo Tiberii annos non numeraſſe.* Novam, opinor, Epocham non excogitarunt, ſed quam in Hiſtoriis Annalibusque uſurpatam legerant, ſuas in lucubrationes derivarunt. Annalium autem Hiſtoricorumque de Tiberio Epocha, Auguſtea quidem, non Proconſularis fuit. Verum, ut graviori argumento urgeam Adverſarios, cum Epocha Proconſularis imperii Tiberiana Auguſteam tribus annis ſuperet, fatendum neceſſario eſt Patres imperio Tiberiano ſex & viginti adjunxiſſe annos, ſi a *Proconſulari Præfectura illos numeraverunt.* An ſic numerum iniit Clemens Alexandrinus? *Natus eſt autem Dominus noſter* 28. *Anno cum primum juſſerunt Cenſum Deſcriptionemque fieri, tempore Auguſti; quod autem hoc verum ſit, ſic ſcriptum eſt in Evangelio ſecundum Lucam: Anno autem quintodecimo Tiberii Cæſaris factum eſt verbum Domini ſuper Joannem Zachariæ filium. Et rurſus in eodem: Erat Jeſus veniens ad Baptiſma quaſi triginta annorum: & quod anno ſolo oporteret eum prædicare, hoc quoque ſic*

Clem. Strom. l. 1. p. 249.

 ſcriptum

ſcriptum eſt : annum acceptabilem Domini prædicatum me miſit : hoc & propheta dixit & Evangelium. Πέντε καὶ δεκάτῳ οὖν ἔτει Τιβερίου, καὶ πέντε δεκάτῳ Αὐγούστου, οὕτω πληροῦνται τὰ τριακόντα ἔτη ἕως οὗ ἔπαθεν. *Quintodecimo ergo Anno Tiberii, & quintodecimo Auguſti, ſic implentur triginta anni usque ad tempus quo paſſus eſt.* Si Proconſulare Tiberii imperium attendebat ille Clemens, *Annorum triginta* numerum, ex quindecim Tiberii & totidem Auguſti conſtantem, compleri impoſſibile eſt : tres enim Proconſularis imperii Tiberiani anni, cum tribus Auguſti ultimis currunt, collaterales, non ſuccedanei ; ex quibus ſolis Clementina illa triginta annorum ſumma colligitur, cum ſuccedanei annorum duodecim termino circumſcribantur. Quocirca, quindecim illi anni Tiberio aſcripti ad Proconſulares nequaquam pertinent, quippe qui ab Auguſti annis reipſa diſtinguantur. Atque hinc patet & promptum eſt, de imperio Auguſteo Tiberii Lucam a Clemente captum eſſe, quem ſuæ Chronologiæ probandæ teſtem adhibet. Abſurdum ſane & abſonum extra modum eſſet, hanc phraſim *quintodecimo Anno Tiberii*, uno loco Epocham diverſam, Proconſularem, ſcilicet, & Auguſteam ſignificare.

Tertul. adv. Jud. c. 8. A Proconſulari imperio Tiberii annos ejus Tertullianum non numeraſſe certe & certo ſcio. *Poſt enim Auguſtum qui ſupervixit poſt nativitatem Chriſti, anni quindecim efficiuntur, cui ſucceſſit Tiberius Cæſar, & imperium habuit annis viginti duobus, menſibus ſeptem, diebus viginti. Hujus quintodecimo Anno imperii paſſus eſt Chriſtus, annos habens quaſi triginta cum pateretur.* In mari venatur apros qui in his Tertulliani imperium Tiberii Proconſulare quærit. Nec in Proconſulari imperio Auguſti Tiberius ſucceſſerat, nec Proconſulare imperium annorum viginti duorum, menſium ſeptem, dierum viginti ſpatio limitatum, nec *imperium* ſimpliciter *Proconſulare* indicat, ſed *Auguſteum*. Pergamus, Lactantius Proconſulare imperium

Lact. l. 4. c. 10. Tiberii non attendebat. *Tiberii Cæſaris Anno decimo quinto, id eſt, duobus Geminis Coſſ. ante diem decimum* Kal. *Aprilis, Judæi Chriſtum crucifixerunt.* Quid diſertius ? Aut quæ Auguſtei imperii certior nota opponi potuit ? An decimus quintus Proconſularis Præfecturæ Tiberianæ Conſules *duos Geminos* habuit ? De annis Tiberianis eadem eſt Euſebio ſententia, & in Chronico & in Hiſtoria :

Digitized by Google

ria : ibi, *Tiberius annos viginti tres*, *cujus Anno* 18. *Chriſtus crucifixus eſt* : Hic *l.* 2. *c.* 4. Τιβέριος ὢν ἀμφὶ τὰ δύο καὶ εἴκοσι βασιλεύσας ἔτη, τελευτᾷ : *Interea*, *Tiberius cum duobus circiter ac viginti annis imperaſſet*, *extremum diem obiit.* Quid infinita Patrum monumenta volvere opus eſt ? Audiatur Epiphanius, De menſ. & pond. p. 169. *Tiberius annos* 23. *cujus Anno* 18. *Chriſtus crucifixus eſt.* Audiatur Caſſiodorus, *Auguſto ſucceſſit in imperium Tiberius Cæſar*, *qui imperavit annos viginti tres.*

Hoccine eſt numerare annos Tiberii ab imperio Proconſulari ? atqui dixiſſent Tiberius annos viginti ſex imperavit. Equidem, ſi gemina imperii Tiberiani Epocha Patribus nota fuit, movet admirationem quod Joſephus, Euſebius, Epiphanius, illique omnes quibus nonnulla erat Chronologiæ peritia, geminam illam Epocham aperte non indicarint. Auguſti multiplex eſt Epocha, itaque ab Euſebio non omiſſa eſt. *Annus jam agebatur ſecundus & quadrageſimus imperii Auguſti*, *a ſubacta Egypto octavus ac viceſimus cum Servator natus eſt.* Euſeb. l. 1. c. 5. Herodis Epocha gemina extitit, altera ab Anno Juliano 6. altera a nono : priore, Rex a Senatu renunciatus eſt ; Poſteriore, ſolus ac ſublato Competitore regnavit. Hoc non prætermiſit Joſephus. Quidni ſimiliter accurate diſtincta eſt gemina Tiberii Epocha, ſi Patribus Hiſtoricisve probe nota ; cum, regnante Veſpaſiano, Titus majori potentia fuerit præditus, quam illa Tiberii, vivente Auguſto : quippe Titus dicebatur αὐτοκράτωρ, & participem autoremque exercebat imperii ? Si ab imperio Proconſulari Tiberiano Patres ejus annos numerarunt, utique Titi Præfecturam non ab obitu Veſpaſiani, ſed a ſuperioribus annis multo magis repetere debuerunt ; quod inauditum in omni memoria.

Sed & vanum eſt, & male jactum geminæ Tiberiani imperii Epochæ fundamentum, quod eo fine & conſilio excogitatum eſt, ut Patrum Chronologia cum Scriptura conſpiraret amore atque concordia. *Alioquin*, *quomodo ſcribere potuiſſent*, verba ſunt Pagiana, *Chriſtum Anno* 15. *Tiberii*, *duobus Geminis Coſſ. crucifixum fuiſſe*, *& uno cum aliquot menſibus ante paſſionem prædicaſſe*, *cum eo Tiberii anno Lucas Chriſtum paſſum eſſe dicat.* Hæc, inquam, via Patrum cum Scripturæ Chronologia conciliandorum inutilis eſt. Si verum volumus, fatendum eſt Patres non locutos fuiſſe ad regulam & diligen-

tiam Chronologiæ ſive ſacræ, ſive prophanæ. Quid tam abſurdum quam Juſtini Martyris Apol. 2. de LXX. Interpretibus ſententia? *Ptolemæus Rex Ægypti petiit ab Herode Rege Judæorum ut copiam librorum faceret?* Quid tam abſonum quam Clementis Alex. Traditio de Chriſto unum ſolum annum apud Judæos concionante? Annon & a vero procul eſt Origenes, de Principiis l. 4. c. 1. *Indicium autem effuſæ gratiæ in labiis ejus, hoc eſt, quod brevi tempore, tranſacto anno enim & aliquot menſibus docuit, univerſus tamen Orbis doctrina & fide pietatis ejus impleta eſt?* Annon pugnat Evangelio Gaudentius Brixianus, Serm. 3. de Paſchate. *Anniculus eſt, quia poſt illud Baptiſmum quod pro nobis in Jordane ſuſceperat, uſque ad paſſionem unius anni tempus impletur.* Quicunque ſane aut unum Paſcha præter *Ἰουδαϊσμόν*, aut unum annum Chriſto aſſeruere (illi autem longe plures) Joanni concurrunt, apud quem tria Paſchata perſpicue leguntur.

Accurate igitur penſitandum eſt, quid Patres de Chriſti ætate dixerint. Si quid peccarunt, condonandum; non fingendæ ſunt Epochæ honori ſuo contra experientiam defendendo. Quæſtio facti eſt, an Patres exiſtimarint Chriſtum Anno 15. imperii Tiberiani fuiſſe crucifixum? Abſurditati ſanandæ Clariſſimis Viris Voſſio, Antonio Capello, Pagio, imperium Proconſulare Tiberii fuit adhibitum. Faſtidiunt reſpuuntque remedium vulnera. Non decimus quintus Proconſularis imperii Tiberiani Geminis Conſulibus inſignis fuit. Non imperium Tiberii Auguſto collaterale aut concurrens exhibet Tertullianus, ſed ſuccedaneum. Quid his diſertius? *Paſſio hujus exterminii intra tempora 70. hebdomadarum perfecta eſt ſub Tiberio Cæſare, Coſſ. Rubellio Gemino & Ruſo Gemino, menſe Martio,*
Tert. ad. Jud. c. 8. *temporibus Paſchæ, die 8. Kal. Aprilis.* Nullis certe fidiculis Geminorum Conſulatus ad decimum quintum Proconſularis imperii annum adduci poteſt, quo Aſinius Agrippa & Cornelius Lentulus proceſſere Coſſ. nulla panacæa hæc Tertulliani curare poteſt; *Tiberii quintodecimo Anno imperii paſſus eſt Chriſtus, annos habens quaſi triginta cum pateretur.* Fingamus, ſi placet, de Proconſulari imperio Lucam cogitaſſe, an ideo verum eſt Chriſtum Anno quaſi trigeſimo mortem manibus Judæorum inveniſſe? An hoc poſſibile eſt, cum jam quaſi tricenos annos natum Lucas Chriſtum ad Joannem accedentem exhibeat? Pro-

Digitized by Google

Profectò, nimis multis experimentis ducimur ad conſentiendum Viros, alioquin graves, pugnantia ſentire, loqui, ſcribere. Exemplo eſt Eruditus ille Chronologus Antonius Pagius de Cleti Pontificatu. *Pontificatum ſuſceperat Anno Chriſti ſeptuageſimo ſeptimo, octavo Veſpaſiani conſulatu & ſexto Domitiani ſuffecto, inſignito.* Ille tamen ipſe Cletus anno 75. Veſpaſiano Auguſto v. 1. & Tito Cæſ. 4. Pontifex creatur. *Sanctus Cletus hoc anno Sancto Clementi in Pontificatu Rom. ſuccedit.* An hæc conſentiunt? Si Cletus Anno Chriſti 75. Clementi ſuccedit, falſum eſt quod Anno Chriſti 77. Pontificatum ſuſceperit, & vice verſa. Ut vero de Chronologiæ Patrum pugna cum Sacris Codicibus, Eruditus Criticus incredulitatem deponat ſuam; cauſas memorare juvat cur contrarias Scripturæ opiniones animo complexi ſunt.

Primam exhibet Auguſtinus l. 2. c. 28. de Doctrina Chriſtiana. *Ignorantia Conſulatus quo natus eſt Dominus & quo paſſus eſt, nonnullos coegit errare, ut putarent 46. annorum ætate paſſum eſſe Dominum, quia per tot annos ædificatum eſſe Templum dictum eſt a Judæis, quod imaginem Dominici corporis habebat.* Niſi mentitum Auguſtinum dixerit Doctus Criticus, fatendum eſt illos qui Chriſtum Anno ſexto & quadrageſimo cruci affixum fuiſſe exiſtimabant, eam hauſiſſe opinionem ex qua neceſſario ſequebatur, *paſſum eſſe Dominum poſt mortem Tiberii & diſceſſum Pilati:* quod tamen Antonio Pagio incredibile videtur. Secunda cauſa pugnæ Patrum cum Scriptura petitur ex ignorantia veræ germanæque Chronologiæ; quam diſciplinam priſci Chriſtiani ad ſolam pietatem attendentes ac tempeſtate perſecutionum acti, non excolebant. Hypathicarum regularum, Cyclorumque boni illi Viri inſolentes erant: hinc tot tantæque lites de agitando Paſchatis feſto. Unum Chriſtum illumque crucifixum ſcire cupiebant. Hac ſanctiſſima imbuti notitia perſecabant vitium, ne ſerperet, minas Tyrannorum contemnebant, intentatam mortem ſpernebant. Non multum curatam ab Irenæo ſacram Chronologiam indicio eſt enormis illa de Chriſti ætate ſententia, *Chriſtus a quadrageſimo ad quinquageſimum annum Evangelium prædicavit.* Hoc quidem negant Baronius ejuſque Criticus, atque in Scriptis Irenæi corruptionem imaginantur. Sed hac de re mox videbimus. Tertia, denique, cauſa pugnæ Chronologicæ Patrum

Ant. Pag. Ah. Dom. 91. n. 2.

&

Digitized by Google

& Scripturæ fuit incogitantia, qua ſæpius accidit oppoſitas opiniones atque contrarias in una mentis ſede morari. In comparatione vis pugnaque rerum cernitur, quam ſi Patres adhibuiſſent, opiniones oppoſitas non retinuiſſent, ſed altera repudiata, alteri adhæſiſſent. Vir acuti excellentiſque ingenii Auguſtinus in Lactantii ſententiam conceſſit de morte Chriſti, *Geminibus Coſſ. mortuus eſt*, inquit, *ergo Chriſtus, duobus Geminis Coſſ.* Id a Tertulliano ſcriptum nullo examine prævio creditum eſt. Chriſtum quoque Anno Tiberii quintodecimo ad Baptiſmum acceſſiſſe creditum eſt. Atqui hæc pugnant. Sed ad judicandum de pugna, comparatio adhibenda erat, quam tamen non inſtituere: quod ſi feciſſent, contrarietatem mentibus comprehenſam facillime convulſiſſent: Simili de cauſa in diſſimiles crebro incidimus opiniones. Maxime inter ſe pugnant, fateor, ſed omiſſa opinionum comparatione contrarietas non deprehenditur; idcirco retinentur ut amicæ, & ſumma concordia copulatæ; ſed forſan Tertullianus ſententia deceſſit.

Ant. Pag. An. 32. n. 10. p. 27.

Hoc affirmat Eruditus Criticus. *Tertullianus videns eam quam libro adverſus Judæos ſcripſerat opinionem, Chriſtum, ſcilicet, paſſum eſſe annos circiter 30. maximas pati difficultates, tres vitæ ejus annos in lib. 1°. contra Marcionem addidit.* Hoc quidem ſatis argumenti eſſet vel conceſſo Tertullianum mutaſſe ſententiam, ad probandum pugnam Patrum & Scripturæ Chronologicam, cui impediendæ auxilia imperii Proconſularis Tiberii ſunt adhibita. Potuit vitam relinquere antequam errorem abjiceret, potuit illum cum vita retinere; & retentum eſſe a Lactantio eo conſtat, quod nullum in ejus Scriptis apparet mutationis veſtigium. Sed ex penu ſuo hanc, ni fallor, trium annorum vitæ Chriſti additorum medicinam Tertullianico errori ſuppeditat Eruditus Pagius. Verba ſunt Tertulliani adverſus Marcionem l. 1, c. 10. *At nunc quale eſt ut Dominus à 12. Tiberii Cæſaris revelatus ſit, ſubſtantia vero ad decimum quintum jam Severi Imperatoris nulla omnino comperta ſit?* Quibus apparet optime ſibi Tertullianum conſentire. Baptizatus eſt Chriſtus, 12. anno Tiberii, paſſus *quintodecimo, annos habens quaſi triginta cum pateretur.* Ut locum Chriſto daret complures annos prædicandi, ex præjudicio de morte Chriſti Anno ætatis quaſi 30. manu Judæorum inventa, illigavit, ut par erat, Baptiſmum Dominicum Anno Tiberii 12. Illa ergo

trium

trium annorum ad vitam Chriſti additione quam Tertullianum feciſſe imaginatus eſt Criticus, nil incredibilius fingi poterat; & planum fit Chronico Euſebiano. *Tertullianus in eo libro quem contra Judaos ſcripſit, affirmat Chriſtum 41. Anno Auguſti natum, & quintodecimo Tiberii paſſum.* His ſeptis ſpatium vitæ Dominicæ incluſum triginta annis completur. Quibus & luce clarius eſt, Tertullianum de imperio Proconſulari Tiberii nil cogitaſſe, cum ab Anno Auguſti 41. ad quintodecimum Tiberii Proconſularem annum, qui anno Dom. 25. illigatur, viginti ſeptem, non triginta, colligantur. Si triginta Chriſti annis tres additi ſunt præterea, ſequitur neceſſario non decimo quinto Tiberii, ſed 18. orbatum fuiſſe luce. Impoſitis rite calculis a quadrageſimo primo Auguſti ad decimum quintum Tiberii Auguſteum, exurgit numerus annorum tricenarius, quem Chriſto Tertullianus aſſignavit.

Aliud itaque Criticus agebat inter ſcribendum; *Unde non Baptiſmum in annum vitæ ejus 28. ſed Natale in annum Julianum quadrageſimum retraxit.* Quo teſte tam audax aſſertio? An Euſebius Hieronymusve opinionis Tertullianicæ hoſpites, qui rotunde & aperto ore ſcripſerunt; Tertullianum *affirmaſſe Chriſtum 41. Anno Auguſti natum, & quintodecimo Tiberii paſſum*? An unquam tringinta tres anni Chriſto aſſignati ſunt a Tertulliano? Audiamus Criticum conſequentiarum machina id deducentem ex Tertulliano. *Tertullianus Chriſtum dicit Baptizatum Anno 12. Tiberii, ac paulo poſt Anno 15. ut ſecundum utramque Tiberii Epocham annum Baptiſmi Chriſti magis manifeſtaret.* Sed fruſtra imperio Proconſulari Tiberii Lucæ & Tertulliano accomodato cornicum oculos configere tentat. Quid ſibi volunt hæc: *Paulo poſt Anno decimo quinto*? Sic Tertullianus c. 19. l. 1. adverſ. Marc. *Anno 15. Tiberii Chriſtus Jeſus de cœlo manare dignatus eſt, Spiritus ſalutaris.* Sed illud ex Tertulliani ſententia nec dicitur, nec dici potuit. An Chriſtianus eo unquam delabetur inſaniæ, ut Anno 15. Tiberii Chriſtum de cœlo manaſſe affirmet, aut ſcribat? Apage diram opinionem! Itaque ex Marcionis ſententia loquitur Tertullianus, quod & vincit locus geminus l. 4. in Marcion. c. 7. *Anno quintodecimo Principatus Tiberiani proponit Deum deſcendiſſe in civitatem Galilaa Capharnaum, utique de cœlo Creatoris.* Sed & phraſis illa, *Chriſtus Spiritus ſalutaris*, Marcionis eſt, qui Chriſtum ſuo corpore exuebat.

Ant. Pag. An. 32. n. 10. p. 27.

exuebat. Hoccine eſt ſecundum Epocham *& Proconſularis*, *& Auguſtei* imperii Tiberiani annum Baptiſmi Chriſti manifeſtare?

Ecce iterum imperii Proconſularis panacæa ſanandis Irenæi Chronologiæ erroribus. Dictum ab Irenæo l. 2. c. 40. Chriſtus *non ergo multum aberat a* 50. *annis*, *& ideo dicebant ei: quinquaginta annorum nondum es*, *& Abraham vidiſti*. Baronius rotunde & aperte ſiſcit corruptos fuiſſe Irenæi codices: cui una conſentit ejus Criticus, atque Sancti Patris explicatam ſic exhibet ſententiam: *Exiſtimavit itaque Sanctiſſimus Doctor Irenaus*, *Anno Æra Chriſtiana* 25. *factum eſſe verbum Domini ad Joannem Baptiſtam*, *Anno* 15. *imperii Proconſularis Tiberii in finem vergente... triaque Paſchata celebrata fuiſſe annis Æra Chriſti* 28. *&* 29. *quo ultimo anno dieque Martii Chriſtum crucifixum credidit*. Hæc diligenter & caute excogitata: ſed quibus argumentis planum fit Irenæum de imperio Proconſulari Tiberii animum inſtituiſſe ad cogitandum, & a more ſolemni Romanorum, annos non a Proconſulari, ſed ab Auguſteo Tiberii imperio putantium, diſceſſiſſe? Hæc probanda, non fingenda. Unum Antonio Pagio eſt argumentum probandæ explicationi ſuæ: *Irenæus tam ſibi quam Evangelio contradiceret*: Ne igitur ſibi & Evangelio contradicat, quidlibet eſt audendum, fingendum, excogitandum. Felicem ſolertiam! Atqui nil novi homines & ſibi, & Evangelio contradicere; licet ut Evangelio, ſic ſibi Irenæum contradicere nullus conceſſerim. Iterum atque iterum dicam: ſecum pugnare Irenæum niſi Æræ Chriſtianæ Anno 29. in cruce Chriſtum fata compleviſſe exiſtimarit, vigilantis eſt ſomnium; nec unquam in hanc ſententiam deſcendiſſet Clariſſimus Pagius, ſi animum ſerio attendiſſet ad ſcopum & argumenta Irenæi.

Ant. Pag. An. 32. n. 5.

Suos Æones numerumque tricenum omnes excedentem urgebant Valentiniani, ut non obſcure innuit Lugdunenſis ille Epiſcopus l. 2. adver. hæreſes c. 38. & 39. *Non ergo triginta Æones ſunt, nec ob hoc Salvator* 30. *annorum exiſtens, venit ad Baptiſmum, ut oſtenderet tacitos Æones eorum* 30.--*Duodecimo autem menſe dicunt eum paſſum, ut ſit anno poſt Baptiſmum prædicans; & ex Propheta tentant hoc ipſum confirmare: Scriptum eſt enim, vocate annum Domini acceptum*. Valentinianis hiſce figmentis refellendis inſtat Irenæus: *Non ſcrutati ſunt in Evangeliis quoties ſecundum tempus Paſchale Dominus*

Digitized by Google

nus poſt Baptiſma aſcenderit in Hieruſalem. Multa vero Paſchata a Chriſto celebrata ſolidiſſime aſtruit ex Scripturis, quibus effertur mortuum Valentinianorum de uno prædicationis Dominicæ anno figmentum. Plura vero quam quæ a Joanne commemorantur, agitata Chriſto Paſchata non negat, imo aſtruit neceſſario: argumentis etenim agens commenta Æonum tricenis Chriſti annis incumbentium; *omnem*, inquit, *ætatem ſanctificavit per illam quæ ad ipſam erat ſimilitudinem -- ideo per omnem venit ætatem, & infantibus infans factus, ſanctificans infantes; in parvulis parvulus, ſanctificans hanc ipſam habentes ætatem, ſimul & exemplum illius pietatis effectus, & juſtitiæ & ſubjectionis. Juvenibus juvenis, exemplum juvenibus fiens, & ſanctificans Domino. Sic & ſenior in ſenioribus, ut ſit perfectus magiſter in omnibus, non ſolum ſecundum expoſitionem veritatis, ſed ſecundum ætatem. Sanctificans ſimul & ſeniores, exemplum ipſis quoque fiens-- Quia autem 30. annorum ætas prima indolis eſt juvenis, & extenditur usque ad Quadrageſimum annum, omnis quilibet confitebitur; quadrageſimo aut quinquageſimo anno declinat jam in ætatem ſeniorem, quam habens Dominus noſter, docebat; ſicut Evangelium & omnes Seniores teſtantur, qui in Aſia apud Joannem diſcipulum Domini convenerunt.* Ut ad pauca redeam, obſervatione digna ſunt capitis 40. verba. *Non ergo multum aberat a 50. annis, & ideo dicebant ei, 50. annorum nondum es, & Abraham vidiſti? Non ergo anno uno prædicavit, nec duodecimo menſe anni paſſus eſt; tempus enim a trigeſimo usque ad quinquageſimum, nunquam erit unus annus, niſi apud Æones eorum tam magni anni ſunt deputati his qui apud Bythum in pleromate ex ordine reſident.*

Jactabunt-ne adhuc Irenæum eſſe corruptum? Quid in ejus hypotheſibus ἀσύνδετον? Quid non aptum congruens-ve refellendis & Æonibus, & ſententiæ Valentinianorum de ſolo anno quo Chriſtus munus obiit ſuum? Siccine ait ô Valentiniani! Nonne & Presbyterorum qui Joanne Apoſtolo familiariter uſi ſunt Traditio, & quinquaginta annorum ſpatium quod emenſus eſt mundi Servator omni hominum generi ſanctificando, refellunt veſtra commenta & de Chriſto patiente menſe muneris ſui duodecimo, & de triginta Æonibus? Hoc eſt Argumentum Irenæi, recta cum Valentinianorum errore pugnans. A quibus vero corruptus Irenæus? Ab hæreticis?

At vellicantur & compunguntur hiſce aculeis. A Chriſtianis? Quæ cauſa eos impuliſſet, ut fraudulentas manus in antiquum Patrem injicerent, inſerendis a communi Eccleſiæ ſententia abhorentibus opinionibus. Quis ex Antiquis queſtus depravationem? Qua ratione & modo tanta erroris labes atque eluvies invecta in Irenæum, non vocum quarumdam, non loci unius, ſed & paginarum, & capitum, vel quibus lolium Valentini metitur, & conſumitur? Cum igitur Irenæus Chriſti Natales Anno Juliano 43. Auguſti 41. affixerit, viderit Criticus quomodo ex Irenæo extundat Anno Dom 29. Tiberii 15. Chriſtum manu Judæorum mortem inveniſſe, ætatis ſuæ Anno 31. quo *omnem ætatem*, ſenilem, ſcilicet, *ſanctificare non potuit per illam quæ ad ipſam erat ſimilitudinem.* Fatendum, igitur, & Irenæi Chronologiam ad Scripturam non quadrare, ſed ſibi non conſentire negandum. Nec Clariſſimo Pagio conceſſero S.tum illum Patrem exiſtimaſſe Chriſtum actum in crucem fuiſſe poſt diſceſſum Pilati. Hoc unum fatebor, id abſurdi ex Ireniana Chronologia ſequi neceſſario, cum tamen conſequens illud non admiſerit.

Sua ſunt argumenta patronis Epochæ Tiberianæ ab imperio Proconſulari deductæ. Præcipuum hujus opinionis fundamentum in Clemente Alex. collocatur. *Anno Æra Chriſti decimo Auguſtus jam ætate gravis, eidem Tiberio Proconſulare imperium conceſſit, eumque imperii Collegam declaravit. Dies, menſis, & annus, quibus ea dignitas Tiberio attributa, fruſtra hucusque a Viris doctis inveſtigati, licet Clemens Alex. lib.* 1°. *Strom. nobis eosdem tres exhibeat. Poſtquam enim Julii & Auguſti imperii annos numeravit, ſcribit deinde; Tibeeius annis* 26. *menſibus ſex, diebus novemdecim.* Hoc eſt ingens illud myſterium, *fruſtra hucusque a Viris doctis inveſtigatum*, quod a Clariſſimo Critico ex tenebris erutum, magno Chronologiæ commodo, in lucem tandem prolatum eſt. Arcani inventor ſumma lætitia perfuſus, ac multum ſibi blandiens, maximum clamabat, opinor, εὕρηκα εὕρηκα. Fallor an nunc dolore corrupta lætitia.

A. Pag. Diſſert. Hypat. c. 3.

—uſque adeo nulla eſt ſincera voluptas.
Solicitumque aliquid lætis intervenit.

Illuſtris ille Clementis locus quo myſterium & anni, & menſis, & diei Proconſularis imperii Tiberiani innitebatur, in mendo cubat, evan-

Digitized by Google

evaneſcit atque diffluit ſuperbum Inventum. Anni, quippe, illi *viginti ſex*, *menſes ſex*, *dies novemdecim* ad annos *viginti quinque*, menſes ſex, dies novemdecim, reducuntur; ut apparet ex Clariſſimo Pagio ad pugnam ſibimet ipſi oppoſito. Leguntur hæc in Critica; *Si Tiberii anni ab eo tempore quo imperii Collega dictus, numerentur regnavit annos viginti quinque, menſes ſex, dies novemdecim, ut ex* Ant. Pap. Crit. An. 37. n. 2. *Clemente Alex. lib.* 1. *Strom colligitur, ubi tamen per errorem annos* 26. *habet.* At in Diſſertatio Hypathica c. 3. n. 2. Errore Clementino uſus eſt veluti criterio diei, menſi, anno dignitatis Proconſularis Tiberianæ inveniendis. *Dies, inquit, menſis, & annus quibus ea dignitas Tiberio attributa fruſtra hucusque a Viris doctis inveſtigati, licet Clemens Alex. l.* 1. *Strom. eosdem tres exhibeat. Poſtquam enim Julii & Auguſti annos numeravit, ſcribit Deinde; Tiberius annis* 26. *menſibus ſex, diebus novemdecim. Obiit Tiberius* 17. *Kal April. —Annus Tiberii emortualis, ex omnium ſententia, fuit annus Chriſti* 37. *Quare ex laudatis verbis colligitur Tiberium Anno Chriſti decimo quinto, Kal. Sept. in conſortium imperii vocatum fuiſse: ab eo enim die ad Kal. Septemb. anni Chriſti* 36. *viginti ſex imperii Tiberiani, qua Cæſarei qua Auguſtei, abſolvuntur.* Se, igitur, & nos inani perſuaſione captos fefellerat de inventa imperii Proconſularis Tiberiani Epocha quæ in Critica anno uno brevior eſt quam in Diſſertatione Hypathica.

Rem ipſam quod attinet, vacillat Epocha Proconſularis imperii Tiberiani; imo jacet, ni firmiori fundamento collocetur quam Clementi Alexandrino. Ac primum obſervare jubeo Clementem in laudato loco non ex ſua, ſed ex aliorum ſententia loqui. Τινὲς μέντοι τοὺς χρόνους τῶν Ρωμαικῶν Βασιλέων οὕτως ἀναγράφουσι. *Quidam Romanorum Imperatorum tempora ſic deſcribunt.* Ergo paucorum illa Chronologia Clementis non fuit, qui diſerte annos duos Clem. Alex Strom. l. 1. & viginti Tiberio aſcribit. *Nihil autem, ut exiſtimo, poſt hæc offecerit, Romanorum quoque Imperatorum tempora adducere, ad ortum Servatoris oſtendendum. Auguſtus* 43. *annis; Tiberius annis* 22. Quo concludam Clementem in Tiberianis annis a Luca numeratis, non quæſiviſſe imperii Proconſularis Epocham, a qua, prælucente Scriptura, ne ad latum quidem digitum diſceſſiſſet. Itaque, ſi communem annorum Tiberianorum Epocham Auguſteam uſurpavit, luce clarius eſt, non ſolum Clementem, in quo triumphat Criticus,

Digitized by Google

cus, ſed & alios Patres de excogitata illa Proconſulari Epocha nil ſomniaſſe. Inſuper, locum a Critico laudatum de Auguſteis Tiberii annis eſſe capiendum nullus dubito. *Poſt Julium regnavit Auguſtus annis* 46. *menſibuc* 4. *die uno.* Ἔπειτα Τιβέριος ἔτη κϛ. μῆνας ϛ. ἡμέρας ιθ ὃν διαδέχεται Γάϊος: *Deinde, Tiberius annis* 26. *menſibus ſex, diebus* 19. *cui ſucceſſit* C. *Cæſar.* Obſervabilis præpoſitio ἔπειτα, *deinde*, qua non Auguſti adhuc viventis Collega, ſed defuncti Succeſſor exhibetur. Ut Julium Deceſſorem excipit Auguſtus, Tiberiumque Caligula, ſic Auguſtum Tiberius, qui imperium Proconſulare non *poſt Auguſtum*, ſed *cum* Auguſto exercuit; non ἔπειτα, ſed μετὰ: quod Proconſularem Tiberii Epocham funditus evertit, Denique, tam fœde corruptus ille locns eſt, ut conſtituendo Chronologiæ ulliusve Epochæ fundamento non ſit idoneus. Quænam eſt illa Epocha, Auguſtus regnavit *ſex & quadraginta annos, menſes* 4. *diem unum*? Cum nulla Epocharum ab Autoribus traditarum conſentit. Eutropius l. 7. *Octavianus Auguſtus Romam rediit* 12. *annos poſtquam Conſul fuerat. Ex eo Rempublicam per* 44. *annos ſolus obtinuit, ante enim* 12. *annis cum Antonio & Lepido tenuerat, Ita ab initio Principatus ejus uſque ad finem*, 56. *anni fuerunt.* Si a morte Cæſaris Æræ Auguſti deducuntur anni ſeptem & quinquaginta, menſes quinque, dies tres: ſi ad Hirtio & Panſa anni 56. & quod excurrit menſium: ſi ab Actiaca victoria quadraginta quatuor; ſi ab Alexandria capta quadraginta tres anni numerandi ſunt: unde igitur illa Epocha quæ contribuit Auguſto, *ſex & quadraginta annos, menſes* 4. *diem unum?* Præterea, a Julio Cæſare *uſque ad mortem Commodi* 236. *anni, menſes* 6. *colliguntur*: atqui, ni male calculi impoſiti ſint annorum 233. menſium 11. dierum 29., ſumma conſit, non 236. menſium ſex. Itaque corrupti numeri.

Ant. Pag. Crit. An. 11. n. 10. Non ex ſolo Clemente, ſed etiam ex Severo Sulpitio pro imperii Proconſularis Tiberiani Epocha, ducitur Argumentum. *Principatus Tiberiani initium ab Anno Æra Chriſtiana undecimo deſumit Sulpitius; ex cujus quemadmodum & Clementis Alexandrini ſupra laudati verbis apparet, valde hallucinatos eos qui ſcripſere nullos ex Antiquis, annos Tiberii ab imperio Proconſulari ejus dinumeraſſe.* De Clemente

Sulp. Sever. Hiſt. l. 2. jam ſatis, ſupereſt de Sulpitio videndum, apud quem legitur. *Tiberio regnante, Anno Regni* 18. *Dominus crucifixus eſt, Fuſio Gemino,*

&

Digitized by Google

& Rebellio Gemino Coſſ. a quo tempore uſque in Stiliconem Conſulem, ſunt anni 322. At Criticum, qui naris emunctæ eſt, miror quod illi fœda Sulpitii depravatio non ſuboluerit. Duos Conſulatus egit Stilico; de primo intelligendum eſſe Sulpitium non invitus conceſſerim. Cœterum, an veroſimile Sulpitium adeo peregrinum eſſe Chronologiæ, ut ex annis qui a Geminis ad Stiliconem interſunt præter propter trecentis ſeptuaginta duobus, quinquaginta eliſerit? Ex Chronico Hieronymi annus Dom. 401. *Stilicone & Aureliano* inſignis fuit, vel ex meliori Chronologia, annus 400. detractis viginti novem Æræ Chriſtianæ, ſuperſunt 371. ex quibus ſi Sulpitiani 322. reſecentur, remanent novem & quadraginta, quibus Chronologia Sulpitiana juſto brevior; quæ immanis corruptio eſt. Vix credam Sulpitium a vero abſuiſſe tam longiſſime, ut plus ſeptima annorum parte erraverit.

Admiſſa Sulpitii corruptione, ut vacua telis Viro Docto pharetra ſolvenda eſſet: ſed non uno mendo laborat ille qui objicitur locus Sulpitianus. Errorem novo errore exſcriptores cumulaſſe nullus dubito. Legendum, *Tiberio regnante, Anno Regni decimo quinto*, non octavo & decimo; *Dominus crucifixus eſt, Fuſio Gemino & Rebellio Gemino Coſſ.* Incredibile, quippe, eſt Sulpitium ab omni Chronologia & Eccleſiaſticæ & prophanæ Hiſtoriæ receſſiſſe, cum neutra decimum octavum Tiberii annum Geminorum Conſulatu affecerit. De prophana conſtat, de Eccleſiaſtica teſtes Lactantius ac Tertullianus: ille, de vera ſapientia l. 4. c. 10. *Tiberii Cæſaris Anno decimo quinto, id eſt, duobus Geminis Coſſ. ante diem ſeptimam Kal. April. Judæi Chriſtum cruci affixerunt*, quæ & Tertulliani ſententia eſt. Ab illa Antiquorum Traditione quos manibus terebat, diſceſſiſſe Sulpitium ut ſeorſim abiret, mihi non eſt veroſimile. Profecto, pertenuis eſt illa conjectura Proconſulari imperio Tiberii quæ ex Sulpitio ducitur. Quot annos regnaverit Tiberius nullo verbo indicavit: de imperio ſive Auguſteo, ſive Imperiali ne verbum quidem habuit: & in Chronologia, quæ crudior eſt, lapſu memoriæ errare facilius potuit Sulpitius, tranſpoſitis ſive annis, ſive Conſulibus. Itaque, ex his, *Tiberio regnante, Anno Regni octavo & decimo Dominus crucifixus eſt, Fuſio Gemino & Rebellio Coſſ.* Epocham Tiberiani imperii Proconſularis extundere, & veluti certam

ANNO XXXVII. NUM. III.

An Tiberius vere Jmperii Collega fuerit? Ambages vocis Collegæ explicantur, d finiendæ Quæſtioni. Triplex ejus ſignificatio. Quid apud Tacitum de Tiberio, Collega imperii? Jejuna veri Collegæ Pagiana deſcriptio. Quid juris attulerit Tiberio Tribunitia poteſtas. Vis ejus ex Cicerone & Budæo. Tribunitiæ poteſtati creandorum in Urbe aut Provinciis facultas, competebat; quod a veri Collegæ imperii dignitate abeſſe non debuit. Ex autoritate adjuncta Vipſanio Agrippæ oſtenditur, aut illum pro vero Auguſti Collega habendum, aut Tiberium non eſſe habendum. Pugna & contradictio Clariſſimi Pagii. Ex precibus Senatus Tiberium adeuntis ut capeſſeret Imperium, demonſtratur a veri Collegæ imperii dignitate alienum fuiſſe Tiberium. Pagiana Taciti Explicatio a mente Autoris diſcrepans. Argumentum ex Dionyſio ductum ab Adverſariis explicatur, & ſolvitur. Cur Tiberius Imperatoris nomen abnuebat? Non ſemper illud recuſaſſe, oſtenditur ex Dione.

PEroratam Quæſtionem alia nunc excipit, quæ a priori non eſt divellenda; utrum Tiberius imperii Collega fuerit, nec-ne? quæ materia non in tranſitu, ſed copioſiſſime ab Erudito Pagio tractatur; nec immerito, cum unum ſit e præcipuis Epochæ Proconſularis Tiberianæ fundamentis. Itaque, hanc ad Quæſtionem explicandam aliquid diligentiæ conferendum eſt, cum illuſtrandæ Chronologiæ & Hiſtoriæ, tum refellendis Critici Baroniani placitis, quæ veri lineas tranſilire mihi videntur.

Verum enim vero, in primis Thematum habenda ratio eſt, quibus perturbatis, & Quæſtio mota vix intelligitur, & Andabatarum more pugnatur. De Tiberio legitur apud Tacitum, Annal. l. 1. c. 1.

Digitized by Google

Druſoque pridem exincto, Nero ſolus e privignis erat, illuc cuncta vergere. Filius, Collega imperii, conſors Tribunitiæ poteſtatis. Quo ſenſu Tiberius imperii Collega inſcriptus ſit, Doctis quæſitum? Quæſtione clarius explicandæ vocis removendæ ſunt ambages. Propria & ſignificanti deſcriptione Collega dicitur, qui ejuſdem muneris & honoris ſocius eſt: quo ſenſu verbum Collegæ a Suetonio ſæpius uſurpatum: *Reſtitit, quidem, Auguſtus aliquando Collegis, ne qua fieret proſcriptio*, c. 26. Hinc Toranius *Collega Auguſti* in Ædilitate; ſic Conſul Conſulis, Tribunus Tribuni, Collega fuit. Veſpaſiano Titus *Collega & in Tribunitia poteſtate, & in 7. Conſulatibus fuit.* Voci Collegæ alia ſignificatio a Dione affigitur. Annos jam 56. natus verbis recuſavit imperium *ἔπειτα δὲ κοινωνούς τε τινὰς καὶ συναρχόντας οὔτι γε πάντων καθάπαξ ὥσπερ ἐν ὀλιγαρχίᾳ, ἀλλ' ἐς τρία μέρη νέμων αὐτὴν ᾔτει*: *Poſt, Socios imperii ac Collegas petiit, non quidem cum quibus omnia regeret, quod fit ubi rerum poteſtas in manus paucorum devenit: ſed diviſo Imperio in tres partes, unam ſibi ſumere volebat, reliquas aliis relinquebat.* Ampliata ſignificatione Prætor, qui Conſuli inferior erat, pro ejus Collega habitus eſt, apud Gellium, l. 13. c. 15. *Sed & Collegam eſſe Prætorem Conſulis docet (augur Meſſala) quod eodem auſpicio creantur. Prætor etſi Collega Conſulis eſt, neque Prætorem, neque Conſulem jure rogare poteſt.* Sed ille Collega eſt qui ſub Principis dignitate munere donatus eſt ad regendam rempublicam. Sic apud Euſebii Chronicon, Olympiade 200. *Anno* imperii nono *Tiberius Druſum conſortem Regni facit.*

Remotis ambagibus videndum nunc eſt quid rei ſit apud Tacitum de Tiberio: *Filius, Collega imperii? Minime dubitandum eſt*, inquit Eruditus Pagius, *quin Tiberius vere Collega imperii fuerit, annique ejus ab ea Epocha aliquando deducti.* Quod ſua deſcriptione ſic explicat: *Collega imperii dicti qui Tribunitia poteſtate & imperio Proconſulari præditi erant, quique ideo extra Urbem idem jus in exercitus ac Imperatores & Auguſti habebant.* Hoccine eſt vere Collegam exercere imperii? Atqui longe aliud id exiſtimavi. Nullum, opinor, Doctos inter litigium eſſet ſi titulus ille, *Collega imperii*, nil aliud contulerit Tiberio quam Tribunitiam poteſtatem in Urbe, & Proconſulatum in Provinciis. Quis adeo hoſpes Annalium, adeo peregrinus Hiſtoriæ, ut negarit utrumque munus fuiſſe

in

in Tiberio conjunctum? Itaque, nil novi aut diſputationis titulus ille Collegæ afferre debuit, de quo tamen acriter Eruditi litigant. Hæc igitur non ſatis ſunt conſtituendo *veri* nominis Collegæ. *Vere* Collega imperii eſt qui non ſolum in Provinciis, ſed & in Italia, imo in Urbe, Capite Imperii, munus exercet eminentiſſimum; non precario quidem, ſed perpetuo jure, qui ſuo officio omnes Senatus dignitates eminet, cui competit facultas deligendi viros ad capeſſendas in Urbe & extra Urbem dignitates. Sic Titus *vere* Imperii Collega. Idcirco Joſepho fuit Αὐτοκράτωρ l. 7. de bel. c. 13. & 24. Ἰσομοιρήσων τῆς ἀρχῆς τῷ πατρί: *Æquas partes imperii cum Patre ferens.* Et apud Suetonium, c. 6. *Neque eo deſtitit participem atque tutorem imperii agere.* Quod nec ipſe Titus diſſimulavit, immiſcendo colloquia cum Apollonio Thyanæo. *Ego*, inquit, *annos natus ſum 30. iisdem honoribus quibus Pater ſexagenarius ornatus, & cum eo pariter ad imperium vocatus.* Philoſt. l. 6. c. 14.

Geminæ adjunctæ Tiberio dignitatis nil niſi hominem ornatum imperio Proconſulari & Tribunitia poteſtate præſtiterunt. Proconſularis, porro, dignitatis poteſtas in ſolis Provinciis vigebat. De qua audiendus Suetonius in Tiberio, c. 21. *Lege per Coſſ. lata ut Provincias cum Auguſto communiter adminiſtraret, ſimulque Cenſum ageret, conditoque Luſtro, in Illyricum profectus eſt, & ſtatim ex itinere revocatus, jam quidem affectum, ſed tamen ſpirantem adhuc Auguſtum reperit.* Similiter Vellejus l. 2. *Senatus Populusque Romanus, poſtulante Patre ejus ut æquum ei jus in omnibus Provinciis exercitibusque eſſet, quam erat ipſi, decreto complexus eſt.* Etiam atque etiam hæc obſervanda, *jus in omnibus Provinciis exercitibusque*: Nempe, Italia Provinciis non inſerebatur, ſed veluti corpus Populi Rom. conſtituebat. Florus l. 3. 18. *Sociale bellum vocetur licet, ut extenuemus invidiam; ſi verum tamen volumus, illud Civile bellum fuit: quippe cum populus Romanus Etruſcos, Latinos, Sabinosque miſcuerit, & unum ex omnibus ſanguinem ducat, corpus fecit ex membris, & ex omnibus unus eſt. Nec minore flagitio Socii intra Italiam, quam intra Urbem Cives, rebellabant.*

Poteſtas Tribunitia ſuis limitibus circumſcribebatur, de qua hæc ſcitu digniſſima, a Doctiſſimo Budæo ſcripto mandata, in Pandec. p. 216. *Illud quoque memoria repetendum eſt, quod Tribunus intrare Curiam non licebat: ante valvas autem poſitis ſubſelliis decreta Patrum atten-*

tiſſima cura examinabant, ut ſi qua ex iis improbaſſent, rata eſſe non ſinerent. Itaque, veteribus Senatus-conſultis, T. litera ſuſcribi ſolebat, eaque Nota ſignificabatur illa Tribunos quoque cenſuiſſe. Fuit etiam in Tribunitia poteſtate poſitum, juſſu ſuo Conſules in carcerem ducere: unde Circero pro Lege Agraria contra Rullum. *Ego is Conſul qui concionem metuam? qui Tribunos plebis perhorreſcam? qui ſæpe, & ſine cauſa tumultuer? qui timeam ne mihi in carcere habitandum ſit, ſi Tribunus plebis duci juſſiſſet?* Ampliſſima tamen illa autoritas infra Conſules fuit; quippe de eorum imperio in 12. Tabulis ſcriptum erat, *Regio imperio duo ſunto, iique præeundo, judicando, conſulendo, Prætores, Judices, Conſules appellantur, militiæ jus ſummum habento, nemini parento.* Tribunitiæ, igitur, poteſtati non ea inerat facultas ut vel Urbi, vel Provinciis Suburbicariis Magiſtratus poſſet præficere. Abſque qua tamen quomodo vel adjuncta Proconſulario imperio, *verum imperii Collegam* conſtitueret, nullus capio. Id juris neſciunt qui de Tribunitia poteſtate latius tractarunt. Quod ſi Tiberius Lucio Pomponio Syriam Provinciam, Lucio Piſoni Præfecturam detulit, quod ſecum noctem continuumque biduum epulando potandoque, conſumpſerant, id non vi Tribunitiæ poteſtatis fecit, ſed gratia & autoritate qua pollebat apud Auguſtum. Itaque, ſibi non conſentit, opinor, Clariſſ. Pagius An. Chriſ. 11. n. 4. *Licet verum ſit Collegarum imperium extra Urbem præcipue fuiſſe, in Urbe tamen, Tribunitiæ poteſtatis vi, aliqua autoritate pollebant.* At ejusdem anni num. 12. *Princeps etiam & Imperator appellatus eſt Tiberius, ſed inde non ſequitur eum Auguſtum fuiſſe, quia nullam in Urbe poteſtatem aut imperium habeat.* Pugnant, ni fallor, aliqua in Urbe autoritate pollere, & nullam in Urbe poteſtatem habere. Ut Tiberio eam non abnuimus in Urbe autoritatem quæ Tribunitiæ poteſtatis fuit; Sic ſatis eſſe ad conſtituendum *verum* imperii Collegam, conſtanter negamus. Mirum imperii Collegam qui in Capite imperii Urbe nil niſi Tribunum plebis exercebat!

Cæterum, adjuncta gemina illa Tiberio poteſtas, & Tribunitia & Proconſularis, non ad majorem dignitatem illum evexere, quam ea fuit qua Vipſanius Agrippa, gener Auguſti, præditus. Hinc dictum Mœcenatis, *Tantum Agrippam jam feciſti, ut vel gener tuus fiat, vel occidatur neceſſe ſit.* Hiſce Dionis nil diſertius. Dio. l. 54. Ὁ δ' Ἀγρίππας

ἐς

Digitized by Google

ἐς τὴν αὐταρχίαν τρόπον τινὰ ὑπ' αὐτοῦ προήχθη. Cæterum, Agrippam ad imperium quodammodo Auguſtus provexit... Deinde, Agrippæ cum alia fere eadem quæ ſibi, tum Tribunitiam poteſtatem itidem ad quinquennium dedit. Aut igitur Tiberio abdicandus eſt *veri Collegæ imperii* titulus ille inſignis & pulcher, aut Agrippæ eſt adjungendus; quod tamen accurato Critico non venit in mentem. Non prætereundum eſt ne id quidem, quod cum ſtipatores circum ſe Tiberius haberet, auxilium a Senatu petiit, ne quam vim in corpore Auguſti humando pateretur. Quidam hanc ejus petitionem facete notans, ſententiam tulit, ut ei præſidium, quo nimirum careret, adderetur: intellecta ſanna, ἔφη, ὅτι καὶ οἱ στρατιῶται οὐκ ἐμοὶ, ἀλλὰ δημόσιοί εἰσι. *Non ſuos ſed Reipublicæ milites eſſe reſpondit.* Dio l. 57. Quibus aperte profitebatur ſe non fuiſſe *vere* Collegam imperii, cum eo titulo optimo jure ſibi milites aſſerere potuerit.

Si *vere* imperii Collega Tiberius fuit, mortuo igitur Auguſto, ſumma rerum ad eum merito pertinebat, nec precibus Senatus adigi debuit ut oblatum imperium ſuſciperet, imo nec potuit. Abſurdum quippe eſt, atque extra modum abſonum, procumbere ad infimas preces ut Tiberius capeſſeret imperium, quod jam ab illo teneri Patres Conſcripti ignorare non poterant. Hoc quidem contumelioſo honore affeciſſent Tiberium, non impune laturi. Atqui, teſte Suetonio, c. 24. *Acceptio Principatus ad preces quaſi coacta fuit. Principatum quamvis neque occupare confeſtim, neque agere dubitaſſet, & ſtatione militum, hoc eſt, vi & ſpecie dominationis aſſumpta, diu tamen recuſavit. Impudentiſſimo animo nunc adhortantes amicos increpans, ut ignaros quanta bellua eſſet Imperium; nunc precantem Senatum, & procumbentem ſibi ad genua, ambiguis reſponſis & callida cunctatione ſuſpendens, ut quidam patientiam rumperent, atque unus in tumultu proclamaret, aut agat, aut deſiſtat.* Cauſas cunctationis Suetonius aperuit c. 25. *Cunctandi cauſa erat metus undique jam imminentium diſcriminum, ut ſæpe lupum ſe auribus tenere diceret. Nam & ſervus Agrippæ, Clemens nomine, non contemnendam manum in ultionem Domini comparaverat, & L. Scribonius Libo, vir nobilis, res novas clam moliebatur, & duplex ſeditio militum in Illyrico & in Germania exorta eſt... Quidam etiam detrectabant Imperatorem non a ſe datum.*

Quibus pigmentis aut ſplendente fuco hæc teget Adverſariorum

 acumen?

acumen? *Tacitus & Suetonius*, inquit Criticus Baronianus, An. Chriſ. n. 11. *ex eorum verbis explicandi, ille Tiberii tergiverſationis cauſa & finis ab eo intenti rationem reddit.* Veriſſime quidem, ſed quid hoc ad tres capellas, cum illa Tiberii *tergiverſatio* argumentum ſit potentiſſimum Tiberium *vere* Collegam imperii non exercuiſſe; ſi quidem, defuncto Auguſto, pleno jure ſummæ ejus dignigtati ſucceſſiſſet, abſque ſuffragio aut decreto Senatus. An jocando, aut illudendo, verſæ Senatus ad Tiberium preces? *At ille varie diſſerebat de magnitudine Imperii, ſua modeſtia: ſolam divi Auguſti mentem tanta molis capacem: ſe in partem curarum ab illo vocatum experiendo didiciſſe, quam arduum, quam ſubjectum fortunæ regendi cuncta onus. Proinde, in civitate tot illuſtribus viris ſubnixa, non ad unum omnia deferrent.* Si Tiberius *vere* imperii Collega fuerat, eo loci res ejus erant in Imperio Rom. quod hodie eſt in Germanico ſtatus Regis Romanorum. Fingemus-ne animo & cogitatione Electores, Principesque Imperii, poſt defunctum Cæſarem, præcibus adire Regem Romanorum, in queſtus, lachrymas, vota effundi ad Deum, ad effigiem Defuncti, ad genua ipſius manus tendere, ut Deceſſoris Thronum munusque occupet? Hoccine dignum gravitate & majeſtate Principum? Annon preces illæ Senatus aperte indicabant Tiberium non fuiſſe *vere* imperii Collegam, quo titulo, mox defuncto Deceſſore, nullius ope, ſed vi ſola dignitatis olim adjunctæ, ad imperium Auguſteum aſcendiſſet. Taciti nunc mentem tenemus. *Filius*, *Collega imperii*, *conſors Tribunitiæ poteſtatis Tiberius aſſumitur.* Quæ tres notiones inter ſe diſcrepant, & diſtiguuntur a Tacito. *Collega imperii*, dignitatem hanc ſignificat, quæ Tiberio collata eſt, *ut Provincias cum Auguſto communiter adminiſtraret:* quod ſuo diſcrimine a poteſtate Tribunitia ſecernitur. Itaque, non unus Critico & Tacito ſenſus eſt. Ille, *Imperii Collega dicti ſunt, non qui Tribunitia tantum poteſtate, aut qui imperio tantum Proconſulari, ſed qui utroque titulo decorati eſſent.* Hic Collegam imperii a Tribunitiæ poteſtatis conſorte diſcriminat; ut merito colligamus in verbis Taciti fundamentum opinionis de Tiberio *vere* imperii Collega, præclare jactum non fuiſſe, cum utramque dignitatem, quæ tamen conjungi debet, Proconſularem in Provinciis, & Tribunitiam in Urbe poteſtatem phraſis hæc Taciti, *Collega imperii*, complexa non fuerit.

Tacit. An. l. 1. c. 4.

Dionyſii

Digitized by Google

Dionyſii carminibus plurimum fidit Clariſſ. Pagius: *Imperii Proconſularis egregium exemplum habemus in lib. Carminum Geographico, cui Titulus, Deſcriptio Orbis. Nam Dionyſius Alexandrinus, ejus Autor, indicat ſe vixiſſe dum plures ſimul dominarentur. Quare, recte Euſtathius ejus ſcholiaſtes, ait eum vixiſſe οὐκ ἐπὶ τῶν Ὑπατῶν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν Ἀνάκτων: Non ſub Conſulibus, ſed ſub Imperatoribus... Certum vero Dionyſium, imperante Auguſto, vixiſſe, ex Plin.l.6.c.27.* Ni fallar animi, nil virium eſt in Dionyſio: quid ille? Ant. Pag. An. Ch. 11. n. 6.

Ἐκ Διὸς Αὐσονίηες αἰεὶ μέγα κοιρανέοντες.
E Jove Auſonii ſemper ſtrenue dominantes.

Argumenti Pagiani vis his innititur. *Dionyſius indicat ſe vixiſſe dum plures ſimul dominabantur.* Hoc indicari a Dionyſio præciſe negamus: quaſi vero Dionyſius non vixerit ſub Regibus, licet Auguſtus Tiberiuſque *non una* regnarint, ſed hic in illius locum ſucceſſerit? Tacitus initio Annalium; *Urbem Romanam a principio Reges habuere.* Florus l. 1. c. 9. *Hæc eſt prima ætas Populi Romani, & quaſi infantia, quam habuit ſub Regibus ſeptem.* An in communi Regnum adminiſtrabant, nullo deceſſoris in vicem ſuccedente? Apage ergo argumentum quo vel ſibi laqueos induit Criticus. *Nullus unquam dixit Tiberium, vivente Auguſto, Auguſteam dignitatem adeptum eſſe, cum Romanum imperium ante Marcum Aurelium duos Auguſtos non viderit.* Atqui certo certius, ἐμῶν Ἀνάκτων, Auguſteam dignitatem, non vero Proconſulare imperium ſignificare. An de imperio Proconſulari dici merito potuit αἰεὶ μέγα κοιρανέοντες: *maximum dominantes*? An verbis majeſtate plenioribus comprehendi potuit ſumma vaſtæ potentiæ conjuncta autoritas? Annon imperium Auguſteum cogitabat animo ille Euſtathius in ſcribendo, Dionyſium non ſub Coſſ. vixiſſe, ſed ſub Imperatoribus? An vera eſt illa explicatio, quæ ex his, ἐμῶν μέγαν οἶκον ἀνάκτων: *magnam domum Regum meorum*, duo extundit imperii genera; alterum Auguſteum, alterum Proconſulare; quod Erudito Critico admittendum eſt, ne ſe ſuo gladio juguler. Quid multa? Si, ἐμῶν ἀνάκτων, ſignificat Auguſteam dignitatem, ad Proconſulare imperium nil pertinet: ſi Proconſulare, fruſtra ad Auguſteum extenditur. Ant. Pag. An. Ch. 11. n. 12.

A Suetonio obſervatum eſt Tiberium jam Auguſtum, nomen Imperato-

Imperatoris abnuiſſe. *Prænomen quoque Imperatoris, cognomenque Patris Patriæ, & Civicam in veſtibulo coronam recuſarit; ac ne Auguſti quidem nomen hæreditarium, ullis niſi ad Reges ac Dynaſtas Epiſtolis, addidit.* c. 26. Cauſas recuſationis non omnibus forſam obvias ex Dione tentabimus. Omnino autem Cæſaris, & quandoque propter res a Germanico geſtas, Germanici, Principiſque Senatus, Tiberius, more antiquo, nomen ipſe ſibi tribuebat. Καὶ πολλάκις γε ἔλεγεν ὅτι Δεσπότης μὲν τῶν δούλων, αὐτοκράτωρ δὲ τῶν στρατιωτῶν, τῶν δὲ λοιπῶν πρόκριτος εἰμι: *Sæpius dicens Dominum ſe ſervorum, Imperatorem militum, Principem cæterorum eſſe.* Notandum interea eſt, Tiberium non omnino repudiaſſe nomen Imperatoris, ſi Dioni fides: *Nam neque Dominum ſe ab homine libero,* οὔτε αὐτοκράτορα, πλὴν τοῖς στρατιώταις καλεῖν ἠφίει: *Nec Imperatorem, niſi a militibus vocari patiebatur.*

EXERCITATIO QUARTA.

ANNO XXXIX. NUM. IX.

Caji Imper. An. I. *De Antiochenæ Eccleſiæ inſtitutione. Menda in Euſebiano Chronico, fatente Auguſtino. An a Petro condita Eccleſia Antiochena, Anno 1°. Caji? Fundamentum Baronianæ Chronologiæ in lacinia Euſebio aſſuta conſtitutum. Petavii immanis contradictio. Ejus de fundata Antiochia Chronologia cum ratione pugnans. Onuphrii de inſtituta a Petro Antiochena Eccleſia poſt ejus adventum Romam ſententia, exploditur. An Petrus Antiochenæ Eccleſiæ poſitor haberi potuerit? Tres modi fundandæ alicujus Eccleſiæ: vel prædicato primum Evangelio; vel conſtituto Senatu Eccleſiaſtico; vel indultis Spiritus donis extraordinariis; quorum nullus Petro competit. 4us. ex Dionyſio Corinthio indicatur, ſed a Latinorum opinione multum diſſimilis. An per ſuffectos Petrus Eccleſiam Antiochenam condere potuerit? Ajentis*

Baronii

Digitized by Google

Baronii opinio, Patrum rationisque autoritate confutata. Sententia Bellarmini Petaviique de anno inſtitutæ Antiochenæ Eccleſiæ Antiquitati contraria. De Apollonii Traditione. Lapſus Bellarminianus. Clemens Alex. emendatus. Veroſimillimum Petrum Antiochiam non veniſſe niſi Anno Dom. 44. An Petrus Epiſcopus Antiochenus? Ambages nominis Epiſcopi remotæ. Differentia Epiſcopatum inter & Apoſtolatum quadruplex, ex Antiquitatis monumentis illuſtrata, qua conſtat & promptum eſt Apoſtolos Epiſcopis non eſſe inſerendos; proindeque Petrum Antiochenum Epiſcopum non fuiſſe. Jure Apoſtolico præfuiſſe Antiochiæ, non Epiſcopali, ex Patribus demonſtratur. Baronii contradictio. An Epiſcopi Apoſtolis ſucceſſerint? Affirmantis Clariſſimi Pearſon opinio examine ſubjicitur.

TAntis olim tenebris opprimebatur Priſcorum Chronologia, ut plauſu exceptus ſit ab omnibus Euſebius, veluti flammeum jubar, quod ſuo lumine profundam noctem colluſtravit. Laudi, quidem, Euſebianæ nullus invideo, hoc unum flagito, ut in legendo ejus Chronico, veri falſique obſervato diſcrimine, aliquis delectus habeatur. Multa profecto Euſebium peccaſſe illi concedunt qui Scriptis ejus maxime incumbunt, nec immerito. Exempli gratia, feret-ne vir cordatus, nec peregrinus Hiſtoriæ: *Iſte eſt Claudius patruus Druſi, qui apud Maguntiacum monumentum habet.* Siccine filius Druſi in patruum ejus mutatur? *Patrem Claudii Cæſaris*, verba ſunt Suetonii, *Druſum, olim Decimum, mox Neronem prænomine, Livia cum Auguſto gravida nupſiſſet, intra menſem tertium peperit.* Euſebiana Chronica ſcatere mendis Auguſtinus ipſe fatetur, atque profitetur, l. 18. de Civit. c. 31. *Tres prophetæ de minoribus, Abdias, Naum, & Abacuc, nec ſua tempora dicunt ipſi, nec in Chronicis Euſebii & Hieronymi, quando prophetaverint, invenitur. Abdias enim poſitus eſt quidem ab eis cum Michæa, ſed non eo loco ubi notantur tempora, quan-* Euſ. Olymp. 205.

do Michaam prophetaſſe ex ejus litteris conſtat: quod errore negligenter deſcribentium labores alienos exiſtimo contigiſſe. Geminæ calamitatis ictu, ab imperitis in Olympiadem 203. introducta verba ſunt, quibus Latinorum de Eccleſiæ Antiochenæ inſtitutione ſententia innititur.

Ab Annalibus Baronianis paſſim Chronicon erroris poſtulatur: utinam, iterumque utinam, eandem mentis ἀγχίνοιαν ac ſolertiam adhibuiſſet eorum Parens in æſtimando quæ & de Eccleſiæ Antiochenæ inſtitutione, & de Epiſcopatu Petri, viginti quinque annos Romæ perdurante, a Chronico Euſebiano memoriæ prodita ſunt: ex illo, quippe, lutulento fonte impuri rivuli manarunt, quibus irrigata Hiſtoria jacet in ſordibus. Hinc Anno 3°. Claudii ſcripta Romæ prior Petri Epiſtola: hinc Marci Evangelium Latine editum: hinc Pancratius in Siciliam, Martialis ad Burdegalenſes, Trophimus ad Arelatenſes, Julianus ad Cænomanenſes, Anno Claudii 4°. a Principe Apoſtolorum Roma legati: hinc, denique, innumeræ cruces ingenio fixæ. Errores adepti Tyrannidem nimis diu regnarunt: tandem aliquando, amore veritatis & libertatis, abrogandum illud eſt horridæ vetuſtatis rubigine obſitum imperium.

Attentas Chronologiæ Baronianæ præbeamus aures. *Cæterum, quod ſpectat ad Eccleſiam Antiochenam hoc anno a Petro inſtitutam, & ſeptem annis ab eodem adminiſtratam, non aliunde certius quam ab ejuſdem Eccleſiæ antiquioribus monumentis Euſebius, Cæſareæ Epiſcopus, & Sedi Antiochenæ proximus, accepiſſe videtur.* Quænam ſunt, igitur, vetuſta illa monumenta? Chronicon Euſebii, ubi legitur ad Olympiadis 203. annum quartum: *Petrus Apoſtolus Antiochenam Eccleſiam fundavit, ibique Cathedram tenuit.* Hoccine eſt antiquum monumentum, Baroni, firmaque ſedes & fundamentum conſtituendæ tuæ Chronologiæ? Atqui tu ipſemet fateris mendum irrepſiſſe in Sonnianis, Baſileenſibusque editionibus, quibus, fœda corruptione, numerus *quinque & viginti annorum* additus eſt. Quidni ſimiliter obſervationem illam Euſebianam, qua tua Chronologia recumbit, loco motam eſſe deprehendiſti? Petavius, Vir ille emunctæ naris, *prior*, inquit, *illa de Antiochenſi Sede lacinia germana non eſt, cum nec in veteribus libris appareat, & abſurde Petrum Antiochiæ doceat annos 25. manſiſſe.* Editionibus quidem Euſebiani Chronici melioribus, vel ſilentibus, verba illa Olympiadis 203. anno 4°. affixa, ſubdita continuo

Pet. Ration. l. 5. c. 3.

nuo deprehenduntur. Olympiadis quippe 205. Anno ſecundo legitur in omnibus editionibus: *Petrus Apoſtolus cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans viginti quinque annis, ejusdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Cui bono uſuive paucis in lineis tam ingrata repetitio? Imo, ſic ſecum Euſebius pugnas contraheret; nec enim Olympiade 205. Sedem Antiochenam Petrus condere potuit, ſi Olympiade 203. jam illam fundaverat. Hæc prorſus *ἀσύνδετον*? Inſuper, de ſeptenni Epiſcopatu Petri apud Antiochiam, ne verbum quidem eſt apud Euſebium, aut Hieronymum. Euſebium jam exſcripſimus, cui addatur & Hieronymus de Viris Illuſtribus. *Poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ, & prædicationem diſperſionis eorum qui de Circumciſione crediderant, in Ponto, Galatia, Cappadocia, Aſia, Bithynia, ſecundo Claudii anno,* ad expugnandum Simonem Magum pergit Romam. Quin etiam Innocentius Papa ad Alexandrum Antiochenum Epiſcopum, & anni quo a Petro fundari debuit Antiochena Eccleſia, & ſeptennis Epiſcopatus inſolens eſt: hæc tantum reperiuntur Ep. 18. *Quæque Urbis Romæ ſedi non cederet, niſi quod illa in tranſitu meruit, iſta ſusceptum apud ſe conſummatumque gaudet.* Itaque, Baroniana opinio ex Pontificali Damaſi, Epiſtolaque Gregorii ad Eulogium Alexandrinum conſtituitur: *Ipſe firmavit ſedem in qua ſeptem annis, quamvis diſceſſurus, ſedit.* Greg. M. l. 6. cap. 37.

Cæterum, conceſſo Petrum & fundaſſe Antiochenam Eccleſiam, & eam integro pene ſeptennio adminiſtraſſe, vitioſa & eſt Baroniana Chronologia, quæ anno primo Caligulæ hanc Eccleſiæ Antiochenæ inſtitutionem illigavit; quem & errorem erraviſſe Petavium, inſignem Chronologum, non mirari non poſſumus. Petrus, inquit, *peragrata Syria, Antiochiæ Sedem Pontificiam fixiſſe creditur, Anno poſt paſſionem Chriſti ſeptimo, Æra communis trigeſimo ſeptimo; cui ſex annos præfuit. Romam inde circa Claudii ſecundum annum.* Pet. Ration. l. 5. c. 3. Decernit, quippe, contrarium iis quæ alibi ſcripſit, contradictione non ferenda. *Annum ipſum quo Chriſtus mortem obiit cum Epiphanio conſtituimus eum qui Coſſ. dedit Tiberium & Sejanum, tametſi alios aſcribit Epiphanius, nempe, Vinicium ac Longinum Caſſium—ab V. C. Varroniano calculo,* 784. Pet. Ration. p. 2. l. 4. c. 4. Annus ille Tiberiani imperii decimus ſeptimus fuit, quo Chriſtus menſe Niſan Paſcha *σταυρώσιμον* celebravit.

Digitized by Google

vit. Ubi igitur duo Paſchata figentur Petaviana ante poſtremum illud quod *Dominica κήρυξει* finem impoſuit? Annum agebat Regni ſui decimum quintum Tiberius, cum *verbum Domini factum eſt ad Joannem*, qui in ſuſcepta provincia menſes aliquod ante contrivit quam Chriſtus ad Baptiſmum accederet. An veroſimile Chriſtum ante Paſcha Anni 15. Tiberiani ſuſcepiſſe Baptiſmum, quod neceſſario admittendum Petavio, ſi Chriſtus vitam reliquit Anno Tiberii 17. Sed & in Petavium intendit ſe hoſtem Petavius: Animad. ad. hær. 51 p. 105. *Eſt aliud quiddam quod Veteres, perinde ac Recentiores omnes qui de Natali anno Chriſti diſputarunt, tanquam certiſſimum vulgo ſumpſerunt, nimirum, Chriſtum Anno 15. Tiberii Baptizatum fuiſſe—Atqui Anno ipſo Tiberii 15. Baptizatum eſſe Chriſtum, unde tandem habuerunt? Lucas enim c. 3. Anno 15. Tiberii Joannem S. Spiritus afflatu ad prædicandam pœnitentiam prodiiſſe narrat, non vero Chriſtum eodem illo 15. Tiberii Anno a Joanne Baptizatum; Etenim fieri poteſt ut Juliano 74. Tiberii 15. exeunte, ut puta Auguſto ineunte, Joannes relicta ſolitudine in publicum emerſerit, & Anno 75. Juliano Baptizatus ab eodem ſit Chriſtus, Tiberii* 16. Expedi ergo nodum in quem incidiſti Petavi. Ubi tria Paſchata a Chriſto celebrata, ſi exeunte Tiberii 15. aut etiam 16. Baptiſmum conſecutus, abierit ad plures Anno Tiberiano 17.? Aut quî *Anno poſt paſſionem Chriſti* 7°. *Æra communis* 37. *annos ſex Petrus Antiochiæ præeſſe potuit?*

Omiſſa contrarietate Chronologiæ Petavianæ, nullus, niſi cum Sacra Pagina pugnare velit, eo ſententiæ labetur, ut Petrum 1°. Caligulæ Anno Eccleſiam Antiochenam fundâſſe exiſtimet; cum Paulus, qui ante Petrum ædificandæ Eccleſiæ Antiochenæ navarat operam, nondum in hanc urbem ſe contulerit. Nec enim ulla ratio fingi poteſt, quamobrem Ignatianæ Epiſtolæ Petri nomen Paulo poſtponant, niſi quia Paulus condendo Gregi Antiocheno prior allaboravit. Epiſtola ad Magneſianos, quæ multis germana videtur, παύλυ καὶ Πέτρυ θεμελιούντων τὴν ἐκκλησίαν: *Paulo & Petro fundantibus Eccleſiam* Antiochenam. Similiter in illa ad Antiochenſes, Παύλυ καὶ Πέτρυ γεγόνατε μαθηταὶ: *Pauli ac Petri fuiſtis diſcipuli.* Inſuper, hæc Chronologia refellitur non modo ex iis quæ de Pauli converſione, Stephanique martyrio dicta ſunt, ſed etiam ex Actibus Apoſtolorum. Cum Rex Agrippa Hieroſolymis Petrum

trum in vincula conjeciſſet, paulo poſt, Divina eum inſequente juſtitia, extinctus eſt Cæſareæ, Anno Claudii quarto, ut apud omnes in confeſſo eſt. Annis ſeptem retro numeratis annus occurrit Chriſti trigeſimus octavus, non trigeſimus ſeptimus. Sed & Petavianæ Chronologiæ gravius adhuc vulnus infligitur, cum tantum annos ſex Præfecturæ Petri Antiochenæ aſcribat: qua conſequens eſt Petrum Antiochiæ Sedem Pontificiam figere non potuiſſe, niſi labente jam Æræ Chriſti anno 39.

Cum Argumentorum pondus quibus illa impugnatur Chronologia ferre non poſſet, aliam commentatus Eruditiſſimus Onuphrius Panuinus. *Petrum*, inquit, *Apoſtolum poſt Chriſti mortem, annos* 34. *menſes* 3. *& dies aliquot vixiſſe cenſeo: ex his novem primis uſque ad initium ſecundi anni imperii Claudii, Petrum Judaa nunquam exceſſiſſe ex Actis Apoſtolorum, & Pauli Epiſtola ad Galatas apertiſſime conſtat—Si igitur, ut inter omnes Autores convenit, ſecundo imperii Claudii Anno is demum a paſſione Chriſti, ex Agrippa vinculis divinitus liberatus, Romam venit, illud certo neceſſarium videtur, eum ante Urbem adventum, Antiochia ſeptem annis non ſediſſe, cum ante ex Judaa nunquam diſceſſerit; ſed hanc ejus Antiochanam Cathedram alio tempore fuiſſe.* Onuph. An. not. in Platin. p. 7.

Deſinit in piſcem mulier formoſa ſuperne.

Recte & ſapienter illa opinio quæ fundatam a Petro Cathedram Antiochenam Anno Æræ Chriſti 37. exiſtimat, ut monſtrum Chronologiæ exterminatur ab Onuphrio: ſed veris adduntur falſa, cum & Anno Claudii ſecundo Petrum Romam ſe contuliſſe, & Antiochenam Cathedram alio tempore conditam fuiſſe perhibetur. Iniquo, ſane, tempore Sedes Antiochena ab Onuphriana Chronologia inſtituitur. *Concilio Apoſtolorum de abroganda Circumciſione, & morti Beatiſſima Virginis interfuit; inde Antiochiam, relicto Hieroſolymis Jacobo Apoſtolo, profectus, ſeptem ibidem annis, uſque ad Claudii obitum & Neronis imperium, permanſit.* Quid hoc monſtri eſt, Onuphri, quod percelebris Eccleſia Epiſcopali Cathedra tamdiu vacaverit? A legato Antiochiam Barnaba, ad ſequentem a celebrata Synodo Hieroſolymitana annum, minimum quartus & decimus labebatur. Paulo Apoſtolo, Prophetis, Magniſque Doctoribus Antiochiæ agentibus, quis eo commenti delabetur, ut nullum Epiſcopum inſtitue-

rint ad regendam illam Eccleſiam; cum nec autoritas, nec voluntas ipſis deeſſent creandis Paſtoribus, conſtituendæque Cathedræ. An igitur Deceſſoribus Petrus ſucceſſit? Id abſurdi Cathedræ fundationem ex imo convellit. Onuphrianam hanc opinionem Antiquorum teſtimonia prorſus deficiunt. Non adiuvatur Euſebio. *Petrus Apoſtolus, cum primus Antiochenam Eccleſiam fundaſſet, Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans 25. annis, ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Non Hieronymo: *Simon Petrus, filius Joannis, Provinciæ Galilææ vico Bethſaida, frater Andreæ Apoſtoli, & Princeps Apoſtolorum, poſt Epiſcopatum Antiochenſis Eccleſiæ—ſecundo Claudii Anno, ad expugnandum Simonem Magum pergit Romam.* Non Innocentio: Ep. 18. *Prima Sedes Apoſtoli eſſe monſtratur, ubi & nomen accepit Religio Chriſtiana.* Non Gregorio Magno: *Ipſe firmavit Sedem in qua ſeptem annis, quamvis diſceſſurus, ſedit.*

Hactenus de anno quo a Petro Cathedram Antiochenam fundatam eſſe imaginantur. Rem ipſam propius intueamur. Hic plurimæ quæſtiones moventur, quæ ſunt ſolvendæ: Prima, an & qua ratione Antiochenam Eccleſiam Petrus poſuerit? Conſtituendæ Eccleſiæ opera trifariam accomodatur; vel habita de Chriſto concione apud Infideles; vel inſtituto ad regendam Eccleſiam Presbyterio; vel indultis Credentibus eximiis illis ac extraordinariis Spiritus S^{ti}. donis, quæ compluribus exemplis confirmari poſſunt.

Rufino teſte, parvuli Edeſius & Frumentius Meropii philoſophi comites & diſcipuli, peremptis Romanis a Barbaris navem invadentibus, *Reperti ſunt ſub arbore meditantes, & lectiones ſuas parantes: Barbarorum miſeratione ſervati ducuntur ad Regem. Horum ille alterum, id eſt, Edeſium, ſibi pincernam fecit: Frumentio, vero, quem quaſi perſpicacem deprehenderat & prudentem, rationes ſuas ſcriniaque commiſit; ex quo & in honore magno apud Regem habiti, & in amore.* Dum Regni guburnacula Frumentius habebat in manibus, Deo mentem ejus & animos inſtigante, *omnino geſtiit ut Chriſtianorum ibi ſemen exurgeret.* Per idem tempus etiam Iberarum gens, quæ ſub axe Pontico jacet, Verbi Dei fœdera & fidem futuri ſuſceperat Regni, tanti boni cauſam præſtante muliere quadam captiva, quæ totis diebus ac noctibus obſecrationes Deo pervigiles exhibebat. Regi adfuit mulier; *edocet Deum Chriſtum, ſupplicandi ritum venerandique modum in quantum*

Ruf Hiſt. Eccl. l. 1. c. 9.

tum de his aperire famina fas erat, *pandit*. Fabricari tamen Eccleſiam monet, formamque deſcribit. Rex ipſe ſubditis exponit fidem, *& nondum initiatus in Sacris, fit ſua gentis Apoſtolus*. Hoc quidem modo præcipue conditur Eccleſia. Hinc Paulus contendebat Evangelizare non ubi nominatus eſſet Chriſtus ἵνα μὴ ἀλλότριον ἐπ' θεμέλιον οἰκοδομῶ: ut *ne ſuper alienum fundamentum ædificarem*; hoc eſt, ab alio quopiam jactum. Ille, igitur, qui primus ſincerum Dei verbum Ethnicorum inſtillat auribus, pro Eccleſiæ hujus Regionis poſitore habendus eſt. Sapientiſſime Tertullianus, Exhort. ad caſt. c. 7. *Sed & ubi tres, Eccleſia eſt, licet Laici, unusquiſque enim de ſua fide vivit: nec eſt perſonarum acceptio apud Deum, quoniam non auditores Legis juſtificabuntur a Deo, ſed factores*. Vocationes Antiochenorum & Iberorum conſentiunt incredibili modo. Converſis in fugam vi perſecutionis Chriſtianis, *erant quidam Cyprii & Cyrenenſes, qui ingreſſi Antiochiam locuti ſunt Hellenistis, Evangelizantes Dominum Jeſum*. Act. 11. 20. Ecce nobiles Eccleſiæ Poſitores: mirum! Antiochia Orientis decus & Lumen, Seleuco Conditore ſuperba, gloria ac divitiis illuſtris, ab ignotis vilibusque hominibus, quorum ne nomina quidem extant, ad Chriſtum adducitur. Non utitur inſignium Apoſtolorum opera, non Petri voce: res maxima ab infirmis inſtrumentis conficitur, ut in Eccleſiæ procellis tum Dei Sapientiam ex tenebris lumen ducentem, cum invictam Gratiæ in fide inſerenda potentiam, ſuſpiceremus.

Deinde, inſtituitur etiam Eccleſia, cum, Synedrio conſtituto, a Præfectis adminiſtratur, ut ſuſcepta fidei rudimenta deponat. Sic a Frumentio ab imis ſedibus ad culmen usque Indorum ædificata fuit Eccleſia. *Frumentius Alexandriam pergit, dicens æquum non eſſe opus occultare Dominicum: igitur rem omnem, ut geſta eſt, exponit Epiſcopo, ac* Ruf. Hiſt. Eccl. l. c. 9. *monet ut provideat Virum aliquem dignum quem, congregatis jam plurimis Chriſtianis, & Eccleſiis conſtructis in Barbarico ſolo, Epiſcopum mittat. Tum vero Athanaſius attentius & propenſius Frumentii dicta geſtaque conſiderans, in Conſilio Sacerdotum ait, & quem alium inveniemus Virum talem in quo ſit ſpiritus Dei, ſicut in te, qui hæc ita poſſit implere; & tradito ei ſacerdotio, redire eum cum Domini Gratia unde venerat, jubet*. Sic & ab Auguſtino conſtituebatur Eccleſia apud Anglos, cum, permittente Gregorio, Epiſcopos ordinavit. *Et quia nova Anglorum*

Ec-

Digitized by Google

Greg. Ep. l. 12 c. 15. *Eccleſia ad Omnipotentis Dei Gratiam, eodem Domino largiente, & te laborante, perducta eſt, uſum tibi pallii ad ſola miſſarum ſolemnia agenda concedimus, ita ut per loca ſingula duodecim Epiſcopos ordines, qui tuæ Ditioni ſubjaceant.* Ne ſic quidem Antiochenæ Eccleſiæ jacta ſunt a Petro fundamenta. Rumore Hieroſolymitanorum fidelium afflante aures de Antiochenſium ad fidem converſione, mittendus erat Petrus, Princeps Apoſtolorum, abſolutioni rudis naſcentisque Eccleſiæ perficiendæ, ut huiuſce Eccleſiæ exerceret fundatorem; Atqui Petro provincia hæc mandata non fuit. *Miſerunt igitur Barnabam, ut pergeret Antiochiam usque, nam erat vir bonus, plenus Spiritu S^to. & fide; & adjuncta eſt non parva Turba Domino.* Act. 11. Si non Baronio fortaſſe, at Deo fuit idoneus Barnabas, licet Eccleſiæ Principem non præſtaret, cui abſolvenda Antiochena Eccleſia committeretur; plus virium ad id perficiendum virtutibus Barnabæ habentibus, quam Pontificali mithra gemmis illuſtrata. Barnabæ quidem ſocius & adjunctus fuit: an Petrus qui forſan aberat Hieroſolymis, cum Barnabas legatus eſt Antiochiam? Minime gentium: abiit Tarſum Barnabas, ut requireret Saulum, cumque inventum duxit Antiochiam; *factumque eſt ut annum totum congregarentur in Eccleſia, docerentque Turbam non parvam.* Sub tantorum Apoſtolorum regimine, quis Antiochenam Eccleſiam omnia ad illam perficiendam neceſſaria, Senatumque Eccleſiaſticum adeptam fuiſſe neget? Nondum igitur Petrum habemus Antiochenæ Eccleſiæ poſitorem.

Tertio, ad Eccleſiam fundandam conducit Apoſtolica legatio: mundum, quippe, nova luce irrorante Deo, poſitæ recens Eccleſiæ, variis Spiritus donis extraordinariis implebantur, quæ Apoſtolica χειροθεσία indulgebat. Hoc unum deerat Eccleſiæ Samaritanæ, cujus & prædicato Evangelio, & miniſtrato Baptiſmi Sacramento, & miraculis editis, Philippus fundamenta poſuerat. At non ſuæ ſortis erat Spiritum S^tum. oculos ſuo fulgore perſtringentem animis inſtillare; quæ cæleſtis facultas ſolis Apoſtolis conceſſa fuit. Hac de cauſa Petrus & Joannes miſſi Samariam, *qui cum deſcendiſſent, orarunt pro eis ut acciperent Spiritum S^tum*: hoc eſt, eximia illa dona quibus ornatos eſſe oportebat eos præſertim qui præficiendi erant Eccleſiæ. Sapientiſſime Chryſoſtomus: πῶς ὐν φησὶ πνεῦμα ὐχ ἔλαβον ἔπω. Πνεῦμα ἔλαβον τὸ τῆς ἀφέσεως, τὸ δὲ τῶν σημείων ὔπω

ἔπω ᾖσαν λάβοντες. *Quomodo, inquit, Spiritum S. illi non receperant? Spiritum quidem acceperant remiſſionis, Spiritum autem ſignorum non receperant.* Atque his viſibilibus ſignis totus extra ſe poſitus Simon Magus, offerebat pecunias Apoſtolis ut, imponendo manus, ſacrum Dei donum cum hominibus communicaret. Nec hac denique ratione Petrus pro conditore Eccleſiæ Antiochenæ habendus eſt: quamobrem Lucas, qui in recenſenda Petri & ad Samaritanos & ad Cornelium Legatione, magnam & accuratam diligentiam adhibuit, alti ſilentii fuiſſet in referenda peregrinatione Antiochena, qua Civitas illa, quæ jam ſublimiores Orientis urbes dignitate politica eminebat, ad autoritatem Eccleſiaſticam a fundatoris excellentia pendentem, complures ſibi gradus ædificabat? Sed & Paulo Barnabæque competebat admirabilis illa facultas indulgendi Spiritum, impoſita manu, ut ad id præſtandum adventus Petri non eſſet neceſſarius.

Dum his cogitationibus animum voluto, vix capio quomodo Petrus Eccleſiæ Antiochenæ poſitor haberi poſſet. Unus quidem intellectus ſupereſt quo ſatisfit Ignatianis Epiſtolis. Ἐν Ἀντιοχείᾳ γὰρ ἐχρημάτισαν οἱ Μαθηταὶ χριστιανοὶ Παύλου καὶ Πέτρου θεμελιούντων τὴν Ἐκκλησίαν: *Diſcipuli nominati ſunt primum Antiochiæ* Chriſtiani, *Paulo & Petro fundantibus Eccleſiam.* Si verum tueri & retinere ſententia eſt, tanti non eſt ille teſtis quem Eruditiſſimi Viri non ſpernendis rationibus ſublevarunt; vel quia dubius, vel quia in Sedis ſuæ gratiam dicit, vel quia ſolitarius ea videtur Euſebio ac Hieronymo fœneraſſe quibus ſuas lucubrationes de Petri Epiſcopatu Antiocheno reſperſere. Sed veris conſentiat Ignatius ille, modo *fundandi* verbo amplior addatur ſignificatio: quod Eccleſiæ Antiochenæ jam Chriſtianæ, jam Spiritu illuſtratæ, jam & donorum extraordinariorum, & Senatus Eccleſiaſtici compotis, ſaluti inſtitutionique Petrus operam dederit; quo quidem ſenſu a Dionyſio, Corinthiorum Epiſcopo, Ad Romanos ſcriptum videtur de Petro & Paulo Apoſtolis. καὶ γὰρ ἄμφω καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Κόρινθον φυτεύσαντες ἡμᾶς ὁμοίως ἐδίδαξαν, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁμόσε διδάξαντες, ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν: *Ambo enim illi in urbem noſtram Corinthum ingreſſi, ſparſo Evangelicæ doctrinæ ſemine nos inſtituerunt, & in Italiam ſimul profecti cum vos ſimiliter inſtituiſſent, eodem tempore martyrium paſſi ſunt.* In con-

Ign. Ep. ad Magnes.

Euſeb. l. 2. c. 25.

denda

denda Eccleſia *fundare* & *plantare* unum & idem eſt: hinc Paulus ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα: *ut peritus Architectus fundamentum poſui* 1 Cor. 3: 10. Quod ſuperiore capite alia oratione explicuerat ἐγὼ ἐφύτευσα, *ego plantavi.* Nec alia mens fuit Epiſtolæ ad Antiochenos: Παύλου καὶ Πέτρου γεγόνατε μαθηταί: μὴ ἀπολέσητε τὴν παραθήκην: *Pauli & Petri fuiſtis diſcipuli: ne perdatis depoſitum*: ut Petrum fundaſſe Eccleſiam Corinthiorum nil aliud fuerit quam Eccleſiæ quæ dudum non a ſe, ſed a Paulo poſita fuerat, geſſiſſe curam cum Corinthi commoratus eſt, exercendo munus ſuum Apoſtolicum. Quo quidem ſenſu faciles patimur Petrum haberi pro poſitore Antiochenæ Eccleſiæ, quam dum adfuit, miraculis, fide, Spiritu S^to^. cumulavit. Quæ ut veriſſima, ſic ab Adverſariorum opinione de inſtitutione Antiochenæ Eccleſiæ quam aſcribunt Petro, multum habent diſſimilitudinis.

Sæpe quæri ſolet de tempore, loco, hominibus, quibus res geſta dicitur: : hinc naſcuntur quæſtiones quibus Hiſtoria poſtrataque materia illuſtrari poteſt. Ac primum illud accurate examinandum, an per ſeipſum aut per ſuffectos, abſens Antiochia, vel præſens, Petrus fundarit Antiochenam Eccleſiam? quæ Quæſtio non eſt nihili, ſicque ſolvitur a Baronio. *Errant, mea ſententia,* Bar. n. 16. *qui exiſtimarunt ad hoc opus fuiſſe ut Petrus petierit Antiochiam— Quamobrem ut a Petro peculiariter dici poſſit fundatam eſſe Antiochenam Eccleſiam, dicendum eſt Petrum primo erexiſſe ſeu inſtituiſſe Sedem Patriarchalem Antiochenam; ad quod agendum nulla profecto incubuit neceſſitas ut Petrus abierit Antiochiam, cum ubicunque ageret, id ſua qua pollebat autoritate præſtare potuiſſet.* Intelleximus probe: nec mirum Cardinalem ſe totum ad arbitrum & nutum Romani Pontificis accomodare. In ea certe imperii majeſtate quæ Cœlum uſque Papam evehit, illi moris eſt nutu ſuo Latinum orbem moderari, Eccleſias condere, Sedes Epiſcopales, Metropolitanaſque fundare, nil ad inſtitutionem earum præſentia Pontificali conducente. *Providemus Eccleſiæ tali*, verba ſunt Præſulibus injungentia ſuum munus, Bell. de Rom. Pont. l. 4. c. 24. *de tali perſona, & præficimus eum in Patrem, & Paſtorem, & Epiſcopum ejuſdem Eccleſiæ, committentes ei adminiſtrationem in temporalibus & ſpiritualibus, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus S^ti^. Amen.* Alia, porro, ætas alios mores olim poſtulabat; nec per Vicarios aut Bullas,

Pe-

Petrus conſtituebat Eccleſias, creabatve Epiſcopos. Petro neceſſe fuit, ſcilicet., ut & Samariam quæ a dignitate Antiochiæ aberat plurimum, & Cornelii domum veniret, implendo muneri ſuo; nil vero Petro opus fuit ad conſtituendam florentiſſimam totius Orientis Eccleſiam ut præſens adeſſet. Cur, ergo, pro Petrino adventu Romam, veluti puppi proraque Religionis, & dignitatis Sedis Romanæ fundamento, tam acriter dimicant? Sub autoritatum undique corraſatum onere gemunt innumeræ paginæ, probando Petrum, & præſentem inſtituiſſe præſentes Romanos, & mortem obiiſſe in Urbe Orbis Domina. Parcendum fuit labori, cum abundans otio ac tranquillitate, Apoſtolorum Princeps ſedens Hieroſolymæ, *ſua qua pollebat autoritate*, Eccleſiam Romanam non modo fundare, ſed & ad Orbis Eccleſiaſtici Principatum evehere potuerit.

Non eſt ita, Baroni, non eſt profecto, ſi poſcamus Antiquitatis Oracula. Apoſtolica, ſane, præſentia neceſſaria habebatur Eccleſiis in altiſſimo dignitatis gradu collocandis: hinc Tertullianus de Præjud. c. 36. *Age jam qui voles curioſitatem melius exercere in negotio ſalutis tuæ; percurre Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ authenticæ litteræ eorum recitantur—ſtatu fœlix Eccleſia Rom. cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſanguine profuderunt.* Julius ad Orientales Epiſtola: Ἐπίσκοποι γὰρ ἦσαν οἱ πάσχοντες, καὶ οὐχ αἱ τυχοῦσαι Ἐκκλησίαι αἱ πάσχουσαι, ἀλλ' ἃς αὐτοὶ οἱ ἀπόστολοι δι' ἑαυτῶν καθηγήσαντο: *Epiſcopi enim erant, & non vulgares Eccleſiæ, qui iſta patiebantur, ſed quas ipſi Apoſtoli ſuamet opera ad fidem inſtruxerant.* Innocentius ad Alexandrum Antiochenum, Ep. 18. *Unde advertimus non tam pro Civitatis magnificentia hoc eidem attributum, quam quod prima primi Apoſtoli Sedes eſſe monſtretur, ubi & nomen accepit Religio Chriſtiana, & quod conventum Apoſtolorum apud ſe fieri celeberrimum meruit, quaque urbis Romæ Sedi non cederet, niſi quod illa in tranſitu meruit, iſta ſuſceptum apud ſe conſummatumque gaudet.* Quam ab opinione Baroniana alieni Patres, qui privilegia dignitateſque Eccleſiarum, non in abſentium Apoſtolorum animi motu ac nutu, quo ad honorem ſuum aſcenderent, ſed in Apoſtolica præſentia quæſiverunt! Quocirca Eccleſiis manu Apoſtolorum conditis multum majeſtatis ac amplitudinis ſemper conciliatum eſt, quod ſola abſentis Petri volun-

Athan. Apol. p. 753

tas conjungere non poterat; Alioquin Garamantas perinde atque Romanos, primæ Sedis honore cumulare valuiſſet. Equidem, ſi ſtat illa quam Baronius Latinique Theologi mordicus tuentur ſententia, ruit ab imo argumentum illud Innocentii quo Romam Antiochiæ anteponebat, in *tranſitu* Antiochia Sedem Petri meruit, Roma vero in æternum. Ex *tranſitoria* Sede quid detrimenti; quidve emolumenti ex *permanente*; ſi ex ſolo nutu & arbitrio Petri pendebat Eccleſiæ cujuscunque dignitas, & principatus? Omnibus illud Proſperi cantatur:

Roma Sedes Petri quæ Paſtoralis honoris
Facta caput mundo; quidquid non poſſidet armis,
Relligione tenet.

Quibus apparet in Sede Petri collocatum fuiſſe Primatus Eccleſiaſtici fundamentum. Atqui Roma non eo Sedes Petri eſt quod *ubicunque ageret*, *ſua qua pollebat autoritate* Eccleſiam Romanam primam Orbis Sedem inſtitueret; quænam eſſet illa Petri Sedes in qua nunquam ſediſſet? Sed ideo Petri Sedes eſt, quia reverat ſedit, hoc eſt, præſens Romanam Eccleſiam inſtituit, atque gubernavit: qua de cauſa dictum Nicephoro l. 14. c. 39. *Primus Apoſtolorum ille Princeps Petrus, Romana urbis gubernavit Eccleſiam. Deinde, primus etiam Alexandriam ſorte tranſit, in quibus Eccleſiis, ubi Linum & Marcum Epiſcopos creavit, alias rurſum urbes adiit.* Fruſtra, ſi præſentia Petrina neceſſaria non fuit condendis Eccleſiis, creandisque Epiſcopis. Multo ſe levaſſet onere Apoſtolorum ille Princeps, atque incommodis, ſi ad Epiſcopos Eccleſiasque miſiſſet ejusmodi Reſcripta: *Providemus Eccleſia tali, de tali perſona, & præficimus eum, ejusque Eccleſiam, Metropolitanam vel Patriarchalem inſtituimus.* Miram vero, atque facilem viam exercendi muneris Apoſtolici. Sane Petavio, licet de grege illorum hominum quibus jura Pontificalia præcipue cordi ſunt, non arriſit opinio Baroniana. *Ut Sedem alicubi Petrus inſtituerit, ſatis eſt ipſum mora aliquantum feciſſe, cum interim ad vicinas urbes, & provincias egreſsus ex intervallo reviſerat*: inquit ille l. 11. de Doct. Temp. c. 14. Gratulor Petatio quod *aliquantum mora* ſaltem conſtituendæ *Sedi* neceſſariam eſſe dixerit. Itaque præſens, non per ſuffectos, Petrus Antiochenam Eccleſiam fundare debuit.

Perorata nunc Juris Quæſtione ad Facti Quæſtionem eſt veniendum;

Digitized by Google

dum ; fatentur enim Petrum operam dediſſe inſtituendæ Eccleſiæ Antiochenæ : de tempore vero jacti fundamenti variant Latini Chronologi. Bellarminus de Rom Pont. l. 2. c. 6. *Ex Judæa*, inquit, *Anno quinto à paſſione Domini Petrus profectus in Syriam Antiochiæ fixit ſedem, & manſit annos fere ſeptem Epiſcopus ejus urbis.* Paulo aliter Petavius: *Antiochiæ Sedem Pontificiam fixiſſe creditur, Anno poſt paſſionem Chriſti ſeptimo*, quæ Chronologia ab illa Antiquorum diſcrepat, quibus perſuaſum fuit injunctum fuiſſe Apoſtolis ut per duodecim annos ſoli Judæorum ſaluti inſervirent. Hæc eſt Apollonii apud Euſebium Traditio. Ἔτι δὲ ὡς ἐκ παραδόσεως τὸν Σωτῆρα φησὶ προστεταχέναι τοῖς αὐτοῦ Ἀποστόλοις ἐπὶ δώδεκα ἔτεσι μὴ χωρισθῆναι τῆς Ἱερουσαλήμ. *Adhuc, tanquam ex Veterum Traditione hæc refert; Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe ne intra duodecim annos Hieroſolymis excederent.* Quibus error Bellarmini coarguitur, qui, quæ Apollonii ſunt, Martyri Thraſeæ contribuit. Per Alexandrinorum animos pervaſerat & illa Traditio, teſte Clemente Alex. Strom. l. 6. 471. διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Πέτρος εἰρηκέναι τὸν Κύριον τοῖς Ἀποστόλοις, ἐὰν μὲν οὖν τὶς θελήσῃ τοῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν ἐπὶ τὸν θεὸν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι. μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μήτις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν: *Propterea dicit Petrus Dominum dixiſſe Apoſtolis, ſi quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata. Poſt 12. annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Hæc apud doctiſſimos Viros Hervetum Henſiumque leguntur: nullo ſi quidem puncto interpoſito jungunt αἱ ἁμαρτίαι, cum ſequentibus, μετὰ δώδεκα ἔτη. Male, ni fallor. Quid ſibi vult, *ſi Iſrael pœnitentiam agat, remittentur peccata poſt duodecim annos?* Unde tantus reſipiſcentiam inter peccatorumque remiſſionem hiatus, quaſi ad cor contritum ſubitaria gratia non accederet? Optime, inſerto puncto, fluunt omnia. Hanc ipſam Traditionem ex Beda hauſtam poſteris mandavit Uſpergenſis Abbas, Chron. p. 44. *Anno Domini 44. duodecim Apoſtoli cum catenus in Judæa tantum prædicarent, juxta preceptum Domini, ut Beda ſcribit, Anno a paſſione Domini duodecimo in totum Orbem diviſi ſunt*: ut in Traditiones univerſaliores illa referenda ſit, quæ & Latinam, & Græcam Eccleſiam opplevit. Unde apparet atque extat, Baronianam, Bellarmiña-

Pet. Rat. Temp. l. 5. c. 3.

Euſeb. Hiſt. l. 5. c. 18.

nam, Petavianamque Chronologiam, cui hodie bene multi adhærent mordicus, ab opinione Veterum abeſſe plurimum; impoſſibile quippe eſt, Anno poſt paſſionem vel quinto, vel ſeptimo, fundatam a Petro fuiſſe Antiochenam Sedem, ſi juxta præceptum Dominicum, per annos 12. Apoſtoli inſtituendis Judæis operam dare debuerunt.

Totis viribus & nervis Apollonii Traditionem falſi damnare Bellarminus conatus eſt. *Legimus*, inquit, *Petrum profectum in Samariam, Lyddam, Jopem, & Cæſaream, antequam in vincula conjiceretur, atque adeo ante annum 12. a paſſione*: unde colligit his Apollonii, velut errando ſcripſit *Thraſea, ne intra 12. annos Hieroſolymis excederent*, falſum ineſſe. Quid; ſi hoc Bellarmino conceſſerimus deceptum fuiſſe Apollonium, an ideo vanum eſt argumentum ex illa Traditione, licet falſa, deductum? Hoc unum volumus, opinionem Veterum, de jacto Sedis Antiochenæ fundamento, multum ab illa Chronologia diſcrepare quæ hujuſce Cathedræ inſtitutionem Anno poſt paſſionem ſive quinto, ſive ſeptimo, illigavit. Atqui illud neceſſario ſequitur ex Traditione Apolloniana, ſive vera, ſive falſa. Sed nec ex uno Apollonio argumentationes nectimus, ſed ex Clemente Alexand. & ex Beda, qui ævi ſui opinionem poſteris tradidere: qua ſcimus & tenemus creditum eſſe, ad annum usque a crucifixo Chriſto duodecimum, Apoſtolos non alibi quam Judæa, hoc eſt, in Regionibus Judæorum Regibus ſubditis, munus ſuum exercuiſſe. Quo ſenſu Apollonii dictum, figura Synecdoche videtur explicandum, ut *Hieroſolymis non excedere*, idem ſignificet; ac Ethnicorum ad Regiones, relicta Judæa, non proficiſci, quo ſenſu nec abſurdo, nec alieno, cum Apoſtoli Judæorum ſaluti incumbentes, præcipue, & ut plurimum, Hieroſolymis habitarent, a veri veſtigiis abeſſe non videtur Apollonius; nec enim fidem invenit, quod Vir ille eximius ignoraverit Apoſtolos peragraſſe Judæam, Samariamque inſtillandæ Circumciſis Chriſti Religioni. His Accedit Chryſoſtomi, olim Antiocheni Presbyteri, Chronologia, quæ adverſa fronte Baronianæ concurrit. (Chryſ. Hom. 25. in Acta.) *Non oportebat Apoſtolos illinc ſeparari, ne putarentur eſſe fugitivi, & ſuos fugiſſe. Tunc autem neceſſario ſeparantur, quando nulla ratione res Judæorum curari poterant; quando bello incruдеſcente perituri erant, quando ſententia pronuntiata: quoniam quandiu Paulus Romam non pervenit, illic erant.* (Dio. l. 54.) Eo

Eo propendet animus ut prima vice Petrum adfuiſſe Antiochenſibus credam, cum, ſuccurrente Angelo, carcere Agrippæ elapſus, *abiit in alium locum.* Ut ſic exiſtimem, movet me cum Petri munus, quod inſtituendis Judæis præcipue incumbebat; tum Urbis celebritas, quæ non nimium Hieroſolymis diſtans, extra Regis Judæorum ditionem nihilominus fuit. Hic Joſephum referre juvat, de Bell. l. 7. c. 21. Ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανής, Ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν ναὸν ἐσύλησεν, οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίητο πάντα τοῖς ἐν Ἀντιοχείας Ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς Πόλεως τοῖς Ἕλλησιν μετέχειν: *Namque Antiochus quidem, qui Epiphanes dictus eſt, vaſtatis Hieroſolymis Templum ſpoliavit: qui vero poſt eum Regnum aſſecuti ſunt, quidquid aneum in donariis fuit, hoc Judais apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum Synagoga dedicatum; conceſſeruntque ut pari cum Græcis jure Civitatis fruerentur. A ſecutis, quoque, poſtea Regibus, eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extractione, itemque munificentia munerum Templum clarius reddidere: ſemperque Religione ſibi ſociantes magnam Paganorum multitudinem, etiam illos quodam modo ſui partem fecere.* Nullo, itaque, Petro fugam agitanti locus commodior fuit, & ad præſidium contra vim Agrippæ inveniendum, & ad commercium cum Hieroſolymitana Eccleſia colendum, & ad munus Apoſtolicum exercendum. Nec fingendum eſt Petrum carcere elapſum Romam petiiſſe, cum & Hieroſolymitanæ Synodo interfuerit, quæ nono, vel decimo Claudii Anno celebrata eſt; & quod ad verum propius accedere exiſtimanus, ante congregatam Synodum, jam Antiochiæ a Paulina cenſura vexatus fuerit. Itaque, ſi placet Eccleſiæ Antiochenæ inſtitutionem aſcribi Petro, eo ſenſu quem aperuimus, Anno Dom. 43. vel potius 44. quo Agrippa ad plures abiit, affigi debet.

Perorata hac Quæſtione, in aliam valde momentoſam incidimus; an Petrus Antiochenum Epiſcopum præſtiterit? Ut, remota confuſione, diſtributius illa Quæſtio tractetur, ſuo diſcrimine Apoſtolatus & Epiſcopatus diſtingui debent: Aſſerta, quippe, Apoſtolatus majeſtate, in promptu erit nec Petrum egiſſe Epiſcopum, nec Apoſtolis ab Epiſcopis fuiſſe ſucceſſum. More habetur licentia exten-

Digitized by Google

tendendi nominum ſignificationes; quod & in *Epiſcopi* voce factum eſt: hinc Presbyteri nomen Petrus impoſuit ſibi. *Presbyteros qui inter vos ſunt, precor ego una presbyter*): phraſi, autem, Scripturæ idem eſt Presbyter & Epiſcopus: quem Petrinum loquendi modum Cyprianus ſectatus eſt Ep. 68. de Matthia in Judæ vicem ſuffecto. *Quando de ordinando in locum Judæ Epiſcopo Petrus ad plebem loquitur.* Similiter apud Auguſtinum Quæſt. 97. ex N. Teſt. *Nemo ignorat Epiſcopos Salvatorem Eccleſiis inſtituiſſe; ipſe enim priusquam in Cælum aſcenderet, imponens manum Apoſtolis, ordinavit eos Epiſcopos.* Nil miri Apoſtolis id nomen fuiſſe additum, cum Scriptura præluceat; Act. 1. 20. *τὴν ἐπισκοπὴν*, *Epiſcopatum ejus accipiat alius*, quibus munus Apoſtolicum Petrus indicabat, quo proditor ille Judas ornatus fuerat. Imo Dominus Eccleſiæ, J. Chriſtus, *Epiſcopi* nomen non abnuit: 1 Petr. 2: 25. *Convertiſtis vos ad Paſtorem, καὶ Ἐπίσκοπον, & Epiſcopum animarum.* Sed & *Speculatores* exercebant Apoſtoli, ideoque & Epiſcopi dici potuere. Suidas *Ἐπίσκοποι οἱ παρ' Ἀθηναίων εἰς τὰς ὑπηκόους πόλεις ἐπισκέψασθαι τὰ παρ' ἑκάστοις; πεμπόμενοι ἐπίσκοποι καὶ φύλακες ἐκαλοῦντο.* Sic Apoſtoli a Chriſto miſſi, ut pro re ſervandorum mortalium vigilarent, oves ejus cuſtodirent, & ad vitam æternam adducerent. Quod ſi Cicero ſe titulo Epiſcopi induit, l. 7. Epiſt. ad Atticum, *vult enim*, inquit, *Pompejus me eſſe quem tota hæc Campania, & maritima ora habeat Epiſcopum, ad quem delectus & negotii ſumma referatur*; Annon Apoſtoli ſunt Epiſcopi, cum concitæ de Circumciſione & Diſciplina Chriſtiana lites ad eos referrentur?

Fatendum interea eſt, accurate loquendo multum inter ſe differre Apoſtoli & Epiſcopi munera, nec diſcriminis Paulus inſolens: *Chriſtus igitur dedit alios quidem Apoſtolos, alios vero Prophetas, alios autem Evangeliſtas, alios Paſtores & Doctores.* Eph. 4: 11. Magno, ſane, diſcrimine Apoſtoli & Epiſcopi ſeparantur. Prima differentia ex Legatione petitur: Apoſtolica miſſio a ſolo Deo orta eſt, abſque ullo interventu mortalium; quod aperte Paulus indicat ad Gal. c. 1. *Paulus Apoſtolus non ab hominibus, neque per homines, ſed per Jeſum Chriſtum, & Deum Patrem:* Epiſcoporum autem creatio a Deo quidem eſt, ſed per homines; qua de re inſignem habemus locum apud Athanaſium. *Sed ut demus querelam adverſum me*

Athan. ad. Orth. Ep. c. 1.

me ſuſceptam eſſe, meumque nomen inter reos receptum eſſe, non tamen oportuit in mei locum Arianum, aut qui Ariana ſaperet, ſubrogari. κατὰ δὲ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Κανόνας καὶ κατὰ τὸ τοῦ Παύλου ῥῆμα συναχθέντων τῶν λαῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῶν καθιστανόντων, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πάντα κανονικῶς ἐξετασθῆναί τε καὶ πραχθῆναι, παρόντων τῶν αἰτουμένων λαῶν καὶ κληρικῶν: *Sed ſecundum Eccleſiaſticos Canones, prout Apoſtolus præcepit congregatis populis, una cum Spiritu Sto. qui Epiſcopum conſtituant publice, & in præſentia Clericorum Epiſcopum poſtulantium, inquiſitionem fieri; atque ita omnia canonice peragi.* Athan. ad. Orth. Ep. c. 1.

Hinc novum oritur diſcrimen Apoſtolatum inter & Epiſcopatum: nulla ſiquidem Ordinationis ceremonia creati in Apoſtolos, tantum Diſcipulos *afflavit* Chriſtus, dicendo; *Accipite Spiritum Stum.* Joan. 20. 22. Cujus ceremoniæ myſterium doctiſſime explicatur a Janſenio, Concord. Evang. c. 47. *Dando autem Spiritum, & dando per inſufflationem, veluti arrhabonem dedit promiſſionis implendæ poſt Aſcenſionem, quando cum ſonitu advenientis ſpiritus vehementis datus eſt Spiritus Stus. ſimulque declaravit, ſe eum eſſe qui olim formato primo homine inſpiravit in faciem ejus ſpiraculum vitæ.* Quibus & adjungi poteſt non contemnenda hæc Maldonati animadverſio. *Rationem cur Chriſtus inſufflando Spiritum Stum. Apoſtolis dederit, hanc eſſe arbitror, ut ipſam Spiritus Sti. quem dabat, naturam declararet: eſt enim Spiritus Stus. veluti flatus quidam Patris & Filii, & nomen ipſum Spiritus flatum ſignificat. Habebat enim hoc imaginem quaſi ſacramenti, in quam externum Symbolum, Spiritum Stum qui intrinſecus dabatur, ſignificabat.* Sed hac in ceremonia Ordinationis neque vola eſt, neque veſtigium. *Hoc ſemel Chriſtus fecit*, verba ſunt appoſita Maldonati, *ut & naturam Spiritus S. declararet, & doceret ex ſua procedere ſubſtantia; nos id uſurpare non poſſumus, cum Spiritus S. ex noſtra ſubſtantia non procedat. Itaque, etſi Ordinationem in Eccleſiaſticis Sacramentis numeramus, quia eam Chriſtus Apoſtolis ad modum dedit Sacramenti, & externo ſymbolo, & verbis internam Spiritus Sti. gratiam ſignificantibus, tamen impoſitionem manuum & verba adhibemus, quæ Apoſtolos ſcimus adhibuiſſe, flatum quem adhibuiſſe non legimus, non adhibemus.* Mald. in Joan. c. 20. n. 24.

Bellarminus quidem finxit animo Paulum impoſitione manuum

Digitized by Google

Bell de Rom. Pont. l. c. 23.

a Miniſtris Eccleſiæ Antiochenæ Epiſcopali munere fuiſſe donatum, quod probat ex Chryſoſtomo, *qui in locum Actorum dicit adeo veram fuiſſe Pauli Ordinationem, ut in ipſa nomen mutaverit; ſtatim enim ſubjungitur, Saulus qui & Paulus.* Atqui & ſibi, & nobis Bellarminus illudit: Hæc Chryſoſtomus: τί ἐστιν ἀφορίσατέ μοι εἰς τὸ ἔργον; εἰς τὴν ἀποστολήν. *Quid eſt ſegregate mihi in opus? in Apoſtolatum.* Quæ Sedes Epiſcopalis donata Paulo, Cyprum, Pamphiliam, Piſidiam, Lycaoniam peragranti? Sed de Apoſtolis a Petro *Epiſcopalem conſecrationem* accipientibus, neſcio quid Bellarminus jactaverat: nunc autem eximius ille Gentium Apoſtolus, inter Collegas præſtantiſſimus, non a Petro, ſed a Miniſtris Antiochenſibus ordinatur in Epiſcopum. Quis feret hæc? Me quod attinet, adjunctam Paulo manuum impoſitionem ab Antiochenis Paſtoribus Ordinationi nullus inſeram: non Epiſcopali, id fatentur Chryſoſtomus & Oecumenius in hunc locum. Ἀφορίσατέ μοί εἰς τὸ ἔργον, τουτέστιν, εἰς ἀποστολήν. ὑπὸ τίνων δὲ χειροτονεῖται; ὑπὸ Λουκίου τε καὶ Μαναήν; μᾶλλον δὲ ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. *Segregate mihi in opus, id eſt, Apoſtolatum. A quibus autem creatur? A Lucio & Manahe? Imo magis a Spiritu. Creantur autem ut cum poteſtate prædicent.* Non in Apoſtolicam Ordinationem referenda eſt illa Antiochenſium χειροθεσία, quia Paulus *non ab hominibus, neque per homines*, Apoſtolus creatus eſt: non ab *hominibus*, cum nullus niſi Chriſtus eum elegerit in Apoſtolum: non per *homines*, nam ante Antiochenam manuum impoſitionem, plures annos Apoſtolico munere functus erat & in Arabia, & in Cilicia. Itaque, certo certius eſt, illam manuum impoſitionem nil aliud fuiſſe quam ſolemnem Benedictionem a Judæis ſæpius uſurpatam, veluti, ut eleganter Auguſtinus, *orationem ſuper hominem*, qua favor Numinis in benedictum eliciebatur. Nec me quidem latet Autorem Quæſtionum ex Novo Teſtamento apud Auguſtinum hoc affirmaſſe, Quæſt. 97. *Nemo ignorat Epiſcopos Salvatorem Eccleſiis inſtituiſſe; ipſe enim priusquam in Cœlum aſcenderet, imponens manum Apoſtolis, ordinavit eos Epiſcopos.* Sed longiſſime fallitur, nec cum Luca 24. 50. conſpirat, καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς: *& ſublatis manibus ſuis, benedixit eis.* Numquid attollere manus & imponere, inter ſe non diſcrepant? An imponebat manus Salomo, *cum paſſis manibus verſus Cœlum* ſuis pre-

cibus

Digitized by Google

cibus Deum adibat 1. Reg. 8.? Sed etſi conceſſerimus Chriſtum benedicendis Apoſtolis χειροθεσίαν adhibuiſſe, nulla hinc Epiſcopalis Ordinatio extundi poſſet, quæ nec fuit neceſſaria, nec ex Ovili Dominico aliquantum Apoſtolis aſſignabat.

Epiſcopatus, porro, nulli abſque Ordinatione adjungitur. Cantatur pueris Canon ille Carthaginenſis: *Epiſcopus cum ordinatur, duo Epiſcopi ponant & teneant Evangeliorum codicem ſuper caput & cervicem ejus, & uno ſuper eum fundente Benedictionem, reliqui omnes Epiſcopi qui adſunt, manibus ſuis caput ejus tangant.* Alia ordinandis Epiſcopis adhibetur ceremonia, ab Apoſtolorum Principe, opinor, derivata: *Epiſcopus cum ordinatur, primo progrediatur Dominus Metropolitanus cum Electo, & cuncto Clero, & populo ad Eccleſiam, ubi ipſam fieri vult Ordinationem; & ingreſſus Sacrarium induat ſe veſtimenta Pontificalia: poſt puſillum procedat e Sacrario cum Diaconibus & reliquis Miniſtris, ſicut in Dominicis diebus mos eſt procedendi, & Electus, ſacris veſtibus indutus, procedat una cum Archiepiſcopo & cæteris Epiſcopis, ante Altare.—Epiſcopo vero deſignato ſolemniter præparato, id eſt, Epiſcopi caſulis induti, deportent eum ſuperius juxta Altare; & convertens ſe ad populum Ordinator, dicit—Secundum, ergo, voluntatem Domini, in locum S^{tæ}. memoriæ, illius nomine, Virum venerabilem illi teſtimonio Presbyterorum, & totius Cleri, & conſilio civium ac conſiſtentium, credimus eligendum Virum, ut noſtis, natalibus nobilem, moribus clarum, Religione probum, fide ſtabilem, miſericordia abundantem, &c—Hunc ergo, dilectiſſimi fratres, a teſtimonio boni operis electum, digniſſimum Sacerdotio, conſonantes laudibus clamate, & dicite, dignus eſt. His ita profitentibus cum conſenſu Clericorum, & Laicorum, ac Conventu totius Provinciæ Epiſcoporum, maximeque Metropolitani vel autoritate, vel præſentia, ordinetur.* Celebrandæ huic Ordinationi Epiſcopali plurima requiruntur, quæ ad ceremoniæ majeſtatem ſolemnitatemque pertinent, quæ in Ordinatione Apoſtolorum a Chriſto uſurpata non fuere, v. g. quod ſacris induti veſtibus ante Altare proceſſerint. At inter Ordinationis Epiſcopalis requiſita, merito habentur electio a populo, conſecratio coram Eccleſia, ipſa, denique, χειροθεσία, quæ Apoſtolico ævo ordinandis Epiſcopis inſerviebant. Idcirco, Ivo Carnotenſis Petrum ab Eccleſia Antiochena creatum fuiſſe in Epiſcopum tradidit, Sermone de Ca-

Conc. Carth. 4. can. 2.

Ordo Rom. p. 120.

 thedra

thedra Petri. t. 10. B. p. *Quem ovibus ſuis Deus Paſtorem præfecerat generalem, plebs Antiochena ſibi collocat Pontificem generalem—nec tamen curæ ſuæ amplitudo propterea decurtatur, ſed Apoſtolatus ſui ſolicitudo dupliciter dilatatur*

Tertio, Apoſtolatum inter & Epiſcopatum hoc intereſt, quod totus Orbis inſtituendus Apoſtolis proſternebatur, dicente Chriſto: *Euntes, docete omnes gentes.* Quocirca Paulus teſtificatur Rom. 1. *Se & Græcis & Barbaris, tum ſapientibus tum inſipientibus debitorem eſſe, & omnium Eccleſiarum ſuſcepiſſe curam.* Quod ſi de compacto, ac ordinis ſervandi gratia, Paulus Gentium, Petrus Judæorum audit Epiſcopus, nihilominus, data occaſione, apud utrumque populum munus Apoſtolicum exercebant; quod accurata & veriſſima explicatione ab Ambroſiaſtro traditum eſt, ad Galat. c. 2. *Petrum ſolum nominat, & ſibi comparat, quia Primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam. Se quoque pari modo electum ut Primatum habeat in fundandis Gentium Eccleſiis: ita tamen ut Petrus Gentibus prædicaret, ſi cauſa fuiſſet; & Paulus Judæis: nam uterque invenitur utrumque feciſſe. Sed tamen plena autoritas Petro in Judaiſmi prædicatione data dinoſcitur; & Pauli perfecta autoritas in prædicatione Gentium invenitur; unde & magiſtrum ſe Gentium vocat, in fide & veritate.* Optime a Nilo obſervatum fuit, de Primat. l. 2. p. 31. καὶ ὁ μὲν Πέτρος διδάσκαλος πάσης τῆς οἰκουμένης. ἤκουσε γὰρ μετὰ τῶν ἄλλων; κηρύξατε τὸ Ἐυαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει: *Et Petrus doctor totius Orbis, audiit enim cum aliis etiam, prædicate Evangelium omni creaturæ.* Itaque, ubicumque agentibus Apoſtolis, licebat eis aut condere Eccleſias, aut inſtitutis præficere Epiſcopos: quæ Conſtitutionum Apoſtolicarum Autoris antiqui, licet ſubditi, ſententia eſt. *Linus Claudiæ primus a Paulo, Clemens ſecundus, a Petro Romæ ordinatus.* At Epiſcopatus exiguis ſane finibus ſuis continetur, fatente Cypriano, Ep. 55. *Singulis Paſtoribus portio Gregis aſcripta eſt, quam regat unusquisque & gubernet, rationem ſui actus Domino redditurus.* Hinc ad alias diœceſes ire, officio Paſtorali peragendo, Epiſcopis diſtricte prohibitum: *Nullus Epiſcopus ex alia Provincia audeat ad aliam tranſgredi, & ad promotionem miniſterii aliquos in Eccleſiis ordinare, licet conſenſum videantur præbere nonnulli, niſi tam Metropolitani, quam cæterorum qui cum eo ſunt Epiſcoporum, rogatus adveniat, & ſic ad actionem Ordinatio-*

Conc. Antioch. c. 13.

Digitized by Google

tionis accedat. Excuſatio peccati nulla eſt Epiſcopis in ſuo ſtatu collocatis alio ſe conferre, quod Apoſtolis cum laude licuit. Cautum itaque, ab Antiochenis, ne Epiſcopus a ſua diœceſi migret in aliam: *maneat autem in Eccleſia quam primitus a Deo ſortitus eſt nec inde transmigret, ſecundum priſtinum terminum de hac re conſtitutum.* Hac de cauſa Chryſoſtomus querebatur cum Epiphanio, qui in Eccleſia Conſtantinopolitana munus obibat Epiſcopi. παρὰ κανόνας πράττεις πολλὰ ὦ Ἐπιφάνιε. Πρῶτον μὲν χειροτονίαν ἐν ταῖς ὑπ' ἐμὲ ἐκκλησίαις ποιησάμενος· εἶθ' ὅτι μὴ προσταγεὶς παρ' ἐμοῦ ἐν αὐταῖς ἐλειτούργησας, οἰκείᾳ αὐθεντίᾳ χρησάμενος. *Multa contra regulas agis o Epiphani, qui primum quidem in Eccleſiis ſub diſpoſitione mea conſtitutis Ordinationem feceris: deinde injuſſu meo, ex tua ipſius autoritate in iiſdem Eccleſiis miſſarum ſolemnia celebraveris.* Socrat. Hiſt. l. 6. c. 14. Atque illa diſciplina ex Scripturæ fontibus manabat, cum certo Gregi atque loco Epiſcopos affigat. *Paſcite Dei Gregem qui penes vos eſt, illius inſpectioni vacantes* 1. Petr. 5. Nec Epiſcopi pro Epiſcopis habentur, niſi ex certa diſtinctaque χώρᾳ ad Gregem ſuum, a quo nomen *Paſtoribus* impoſitum fuit: hinc ortæ phraſes ejusmodi; *Angelus Smyrnæ, Angelus Laodiceæ*; ut prodigio ſimilis ſit Epiſcopalis Ordinatio, verbis hiſce Chriſti peracta: *Prædicate Evangelium omni rei conditæ.* Vagæ hæ conſecrationes atque indefinitæ a diſciplina Eccleſiæ prorſus abhorrent, & pro nihilo habentur a Chalcedonenſi Synodo, Can. 16. *Neminem abſolute ordinari jubemus Presbyterum, nec Diaconum, nec quemlibet in Eccleſiaſtica Ordinatione conſtitutum, niſi manifeſte in Eccleſia ſua civitatis, ſive poſſeſſionis, aut martyrio, aut in monaſterio hic qui ordinatur mereatur ordinationis publicæ vocabulum. Eos autem qui abſolute ordinantur decrevit Sta. Synodus vacuam habere manus impoſitionem.* Nec mirum, cum Grex & Paſtor ad ſe referantur.

Quarto, Apoſtolatus ab Epiſcopatu magno diſcrimine ſeparatur, quod ipſam muneris naturam ſequitur. Apoſtolatus majeſtas verbis Dominicis continetur; *Ut Pater me miſit, & ego mitto vos.* Joan. 20. Nil dictu magnificentius fingi poteſt. Audiatur Cyrillus ille Alexandrinus. l. 12. in Joan. c. 55. *Ordinavit his verbis Orbis Doctores, & divinorum myſteriorum miniſtros, quos ut luminaria ad illuſtrationem non Judæorum regionis ſolummodo miſit, quæ juxta Lega-*

Digitized by Google

lis mandati menſuram a Dan usque a Berſeba patebat; Sed univerſum terrarum Orbem illuminare juſſit... Quos ita dicit mittere, ſicut ipſe a Patre miſſus eſt, ut etiam Apoſtolatus dignitatem oſtenderet, & magnitudinem poteſtatis eorum aperiret, & ſimul monſtraret quam viam in ſtudiis ſuis vitaque ſua ſequi eos oporteret. Excidit Bellarmino verbum obſervatu digniſſimum: *Sicut me miſit Pater, & ego mitto vos; quem locum ſic exponunt Patres, ut aperte dicant factos eſſe his verbis Apoſtolos Chriſti vicarios, imo ipſum Chriſti officium & autoritatem accepiſſe; & ut intelligeremus in Apoſtolica autoritate contineri omnem poteſtatem Eccleſiaſticam: ideo adjeciſſe Chriſtum; ſicut miſit me Pater; ſiquidem Pater Filium miſit ſumma poteſtate praditum.* At ille Bellarminus qui nuper de præſtantia Apoſtolica recta ſentiebat & ſcribebat, mutata perſona agendo in Scena actui diverſa dixit l. 1. c. 10. *Reſpondeo in Apoſtolatu contineri Epiſcopatum, & Epiſcopos ſuccedere Apoſtolis, quia non eo ipſo quod aliquus eſt Apoſtolus ſit Epiſcopus—ſed quia omnes Apoſtoli fuerunt Epiſcopi; imo etiam primi Epiſcopi Eccleſia, tametſi non ſint ordinati a Chriſto, ſed a Petro.* Ne vero ſine aliqua umbra rationis deliret, huic rei argumentum dixit: *Ad Apoſtolatum enim proprie pertinet jus prædicandi, cui annexa fuit ampliſſima jurisdictio delegata, qualis etiam in non Epiſcopis eſſe poteſt.* Quo usque tandem, Bellarmine, abutere patientia noſtra, illudendo & tibi, & veritati, & Evangelio? Tu nuper profeſſus es Apoſtolos & eſſe Chriſti vicarios, & ipſum Chriſti officium & autoritatem accepiſſe, & in Apoſtolica autoritate contineri omnem poteſtatem Eccleſiaſticam; nunc veri tuique immemor, dicis, *non eo ipſo quo aliquis eſt Apoſtolus, ideo eſt Epiſcopus*: quaſi vero, qui ipſum *Chriſti officium & autoritatem accepit*, in qua profecto vis omnis atque excellentia Eccleſiaſtica continetur, Epiſcopi obire munia non potuerit, Sacramenta miniſtrando, Præſules conſecrando, Eccleſiæ fundamenta jaciendo.

Bellar. de Rom. pont. l. 4. c. 23.

Sic eſt, amplitudinem ſui muneris a Deo Chriſtus dedit Apoſtolis. Ille neminem niſi Deum ſuperiorem habuit: hi ſoli Chriſto ſubjecti quoad dignitatem Eccleſiaſticam. Ille editis cœlo oraculis *Hic eſt Filius meus, Dilectus ille in quo acquieſco*, ſuo muneri præpoſitus eſt a Patre: hi omnem ſuam dignitatem a Chriſto habuere, divina hac voce collatam: *Euntes, docete omnes gentes.* Ille cœ-

cœleſtibus donis repletus, Columbæ ſpecie, qua ſpiritum adumbrabat, ſeſe oculis objiciente: hi opibus ſapientiæ ac virtutis circumfluebant, afflati Spiritu, quo ſub imagine flatus donati ſunt. Ille ſola vi Legationis abſque ulla χειροθεσίᾳ, aut adjuncta Epiſcopatus dignitate, Eccleſiam adminiſtrabat, patrabat miracula, munera ſervandis mortalibus neceſſaria inſtituebat, Spiritum Sanctum cum hominibus communicabat: hi ex adjuncta autoritate Apoſtolica, abſque ulla vel manuum impoſitione, vel conciliato Epiſcopi titulo, munia omnia Eccleſiaſtica, & ordinaria & extraordinaria obibant, futura præſagiebant, interiora ſcrutabantur, Moſaïcam diſciplinam antiquabant, edebant miracula, creabant Epiſcopos, Dæmones pellebant, & nonnunquam tortores flagitioſis caſtigandis adhibebant, Spiritum Sanctum indulgebant, Eccleſias ubique gentium fundabant.

Atque hinc decidere poſſumus Quæſtionem, an Apoſtoli fuerint Epiſcopi? Diſtinctio hic adhibenda eſt. Si ampliata voce *Epiſcopus* ille dicitur, qui omnibus Paſtoris partibus fungitur, Petrus cæterique Apoſtoli titulo Epiſcopali donandi ſunt, quia in eorum dignitate Epiſcopatus neceſſario continebatur; cum mittere Apoſtolos Chriſti ſapientia non potuerit expertes facultatis creandi Presbyteros, Sacramentaque adminiſtrandi: hoc eſt, ut ajunt, per eminentiæ viam exercebant Epiſcopos, atque præſtabant. Sic Chriſtus fuit Epiſcopus, cum vigilantiſſimi Paſtoris munera omnia exercuerit. Si vero propria ſtrictaque ſignificatione, vox *Epiſcopi* uſurpetur, Apoſtoli non poſſunt eſſe Epiſcopi; imo, hæc inter ſe pugnant ut Petrus *formaliter* Epiſcopus fuerit, ſi Apoſtolum egerit. Iterum dicam, hæc munera in eodem homine una conſentire non poſſunt; cum ἀμέσως a Deo mitti & non mitti, Impoſitione manuum creari & non creari, certo Gregi affixum eſſe, & non eſſe, amicitia copulari non poſſint. Itaque, recte colligitur, Apoſtolus eſt, non igitur Epiſcopus; & vice verſa. Si quidem & cauſis proximis, & objecto, & effectibus, & natura, ambo hæc munera inter ſe diſcrepant; & magna Capitis Apoſtolici diminutio eſt, quod Sanctiſſimi illi Doctores Orbis, ſpirantes autoritatis Dominicæ imagines, in numerum Epiſcoporum relegentur. Hanc injuriam ab Apoſtolis avertit Paulus 1. Cor. c. 12. v. 28. *Et alios quidem conſtituit Deus in Eccleſia, primum Apoſtolos, deinde Prophetas, tertio Doctores*: quibus Paſtorum nomen aſcripſit

ſit alibi. Sic a primo altiſſimoque gradu, ad ultimum deſcenderent.

Quod ergo de Pontificatu Petri Antiocheno fabulantur, merum ſomnium eſt, injuria Principem Apoſtolorum afficiens, non honore cumulans. Ac fingunt quidem ſolum Petrum a Chriſto fuiſſe ordinatum in Epiſcopum; ſed fingunt ſolummodo, & craſiſſime, nec probant aſſertionem; imo, probare non poſſunt. Quid neceſſitatis erat aut rei illa Ordinatio quæ in amplitudine muneris Apoſtolici continebatur? Quando Petrus ordinatus eſt a Chriſto, ubi, quibus teſtibus? An in Epiſcopum conſecratus antequam Chriſtus in cœlum aſcenderet? Qua igitur de cauſa Petrus nullum capeſſebat Epiſcopatum, antequam Antiochenam Cathedram inſtitueret? Annon toto hoc perdurante intervallo, quod a morte Chriſti ad jacta Eccleſiæ Antiochenæ fundamenta interceſſerat, omnibus Paſtoris partibus & in Judæa, & Hieroſolymis Princeps ille Apoſtolorum functus eſt, abſque addito Epiſcopi titulo? Quid novi ergo Apoſtolo contuliſſet Epiſcopalis dignitas? Fingemus-ne Chriſtum cœlo fuiſſe delapſum manui Petro imponendæ, ut ordinaretur Epiſcopus ad capeſſendam Antiochenam Cathedram? Si Petrus *formaliter* Epiſcopus eſt, annon Paulus etiam Epiſcopis inſeri debuit? A quo igitur ordinatus? A Petro, opinor, Eccleſiæ Capite, nec ab alio quidem, ſi Ordinatione Epiſcopali opus Paulo fuiſſet, accipere debuit, ut tanta conſecratione gloria Petri cumularetur. Atqui fictam hanc Ordinationem evertit ipſe Paulus, Gal. 2. 6. *Qui ſunt in pretio nil mecum contulerunt.* Multum Petrus Paulo dediſſet, ſi applicatis manibus, Epiſcopali munere illum induiſſet. Quam, denique Sedem, Eccleſiamve regendam Paulus ſuſceperat? Cujus urbis exercebat Epiſcopum? Cujus Mathæus, cujus Lucas? Muneribus, quidem, extraordinariis nulla unquam ordinatio adjuncta eſt: nulla Moſi, nulla Prophetis. Solo Dei mandato fretus Moſes & Legationem, & muneris ſui obibat munia, abſque prævia conſecratione: multo aliter Aaron, cujus Officium ordinarium ſucceſſoribus transmitti debuit, inauguratus eſt. De oleo & ſanguine qui ſuper Altare erat, Aaronis & veſtes & filii aſperſi ſunt; non itidem Moſes, qui conſecrationis obtulit ſacrificium, ſine illo ceremoniarum apparatu, qui ad injungendum Sacerdotibus ſuum munus neceſſarius fuit.

Atque hinc merito colligimus, Petrum non ut *Epiſcopum*, ſed ut

Digitized by Google

ut *Apoſtolum*, Antiochenæ Eccleſiæ perinde ac Hieroſolymitanæ præfuiſſe; cujus diſtinctionis Patres inſolentes non fuerunt, cùm res ſuis ponderibus examinant. Qui vulgo audit Ignatius, Epiſt. ad Rom. οὐχ ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι ὑμῖν, ἐκεῖνοι ἀπόστολοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐγὼ δὲ ἐλάχιστος: *Non ut Petrus & Paulus præcipio vobis, illi Apoſtoli J. Chriſti, ego vero minimus omnium.* Epiphanius, Hær. 27. p. 107. ἐν Ῥώμῃ γὰρ γεγόνασι πρῶτοι Πέτρος καὶ Παῦλος οἱ Ἀπόστολοι αὐτοὶ καὶ ἐπίσκοποι: *Etenim Romæ primi omnium Petrus & Paulus Apoſtoli pariter atque Epiſcopi* fuerunt. Quod non abdicato Apoſtolatu, qui vitæ ſuæ ad extremum uſque perduravit, nihilominus implebant Epiſcopale munus in Apoſtolico incluſum, concionando, Sacramenta miniſtrando, regendo Gregem, omnia, denique, Paſtoralia officia præſtando, vi ampliſſimæ dignitatis quam ipſis Chriſtus contribuerat. Chryſoſtomus Hom. 88. in Joan. πῶς οὖν Ἰάκωβος τὸν θρόνον ἔλαβε τῶν Ἱεροσολύμων ἐκεῖνο εἴποιμι ὅτι τοῦτον οὐ τοῦ θρόνου, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἐχειροτόνησε διδάσκαλον. *Quomodo, igitur, Jacobus Thronum accepit Hieroſolymitanum? Id dixerim, hunc non Throni, ſed Orbis Doctorem conſtituiſſe.* Quocirca, non ſatis pro meritis audacia Baroniana contundi debet, An. 34. n. 291. *Jacobus Alphæi, cognomento Alphæus, a Petro Apoſtolorum Principe ordinatur Hieroſolymorum Epiſcopus.* Atqui de Petro non magis quam de Joanne mentionem agitavit Chryſoſtomus. Theophilactus in Ephes. *Primi ſunt Apoſtoli, quandoquidem & prophetias habebant*: ut certo certius ſit, quod etiam atque etiam eſt obſervandum, omnia Eccleſiæ munera, cum ordinaria, tum extraordinaria, Apoſtolica dignitate generaliter comprehendi. Itaque, imprudenti Baronio notanda hæc excidere, An. 109. n. 55. *Joannes autem Evangeliſta non Epheſinæ, ut privatus ejus Epiſcopus præeſſet Eccleſiæ, ſed ut Paulus ibi olim, & Petrus Aſiæ, omnes curabant Eccleſias.* Monſtro ſimile eſſet quod Paulus urbis alicujus in qua conſiſtebat, exercendo ſuo muneri conſtitueretur Epiſcopus: ſic Epiſcopum Antiochiæ, Epheſi, Athenarum, Corinthi, Romæ, præſtitiſſet. Ut igitur Paulus biennium Corinthi agens, Epiſcopus Corinthi non eſt creatus; Sic Petrus non audiebat Antiochiæ Epiſcopus, dum in hac urbe commorabatur; quia ut privatus Paſtor huic Eccleſiæ non præerat, ſed ut Apoſtolus, cui omnium Eccleſiarum curandarum commiſſa provincia fuerat; quod

 ver-

verbis ſignificantibus a Purpurato ſcripto traditum eſt, An. 39. n. 17. *Sed quod Sedere dicimus, neminem adeo rudem putamus, ut cum dictum ſit Petrum Sediſſe Antiochia annis ſeptem, nunquam velit per illud ſpatium temporis ipſum Antiochia receſſiſſe—nam cui non tantum unius civitatis, ſed totius Chriſtiani Orbis onus incumbebat atque ſolicitudo, cum ſimul urgebat—quonam pacto, illis præſertim temporibus cum fides Chriſtiana a Gentibus atque Judæis vexaretur, unius civitatis ampliſſima valuit anguſtiis contineri?* Recte atque ſapienter, Baroni, ſed vide ut ſatis modo attenderis quid ex tua confeſſione ſequatur: ſic enim Cathedra ſua Antiochena Petrus excidit. Apoſtolus erat, non Epiſcopus qui glebæ ſuæ affixus eſt, nec ubique terrarum, niſi ordine rerum fœde perturbato, excurrere poteſt, Orbi Chriſtiano regendo: hoc Apoſtoli muneris eſt. *Antiochia non poterat habere proprium, quem Sta Eccleſia in commune ſuſcepit miniſterium;* ut Ivonis Carnotenſis verba mihi accommodem. Hinc dictum Athanaſio de S^to^. Martyre Ignatio. Ἰγνάτιος ἦν ὁ μετὰ τοὺς Ἀποστόλους ἐν Ἀντιοχείᾳ καταστάθεις ἐπίσκοπος. *Ignatius igitur poſt Apoſtolos Antiochiæ Præſul*, quia & complures, & titulo Apoſtoli non Epiſcopi, Antiochenam Eccleſiam adminiſtrabant.

Ultimo loco tractandum eſt an Epiſcopi ſucceſſerint Vicarii muneri Apoſtolico? quam Quæſtionem movit adverſus Magnum Salmaſium Clariſſimus ille Pearſon Ceſtrienſis Epiſcopus, de Succeſſ. primorum Romæ Epiſcoporum c. 9. *An*, inquit, *communis ſententia Patrum, fuit communis error?* Cui unico exemplo reſponderi poſſet, an communis ſententia Patrum de præbenda infantibus Euchariſtia, non fuerit communis error? Sed non opus eſt hanc movere camarinam: Clariſſimi Epiſcopi ſententia hæc eſt, *Primos Epiſcopos vere fuiſſe Apoſtolorum ſucceſſores, nam vox Succeſſionis ubi pars tantum poteſtatis, ſive juriſdictionis, alicui contigit, ſemper uſurpata & non legitima habita eſt.* n. 2. Quod magna exemplorum & copia & pompa confirmatur ab Eruditiſſimo Præſule: hoc addit n. 3. *Quamvis maximum ſit diſcrimen Orbis & urbis, maxima differentia Apoſtoli fundatoris & Epiſcoporum ab ipſo creatorum, tamen ubi alicui Epiſcopo ſingulari Eccleſia in urbe aliqua conſtituta regimen, cum autoritate & poteſtate ſupra omnes Presbyteros ante creatos, & in poſterum creandos, ab ipſo Apoſtolo concreditum & demandatum eſt, ille Epiſcopus iſtius Apoſtoli in ea Eccleſia ſucceſſor jure nominari poterit.*

Succeſſio

Digitized by Google

Succeſſio alia loci eſt, alia doctrinæ, alia quarumdam functionum: quæ, dubio procul, non ſatis ſunt *veræ Succeſſioni* conſtituendæ. Quid, an-non Apoſtoli ipſi olim in Eccleſia Hieroſolymitana officium Diaconorum implevere, ante obortum Helleniſtarum murmur, quod anſam præbuit eligendis Diaconis? An ideo Diaconi pro ſucceſſoribus Apoſtolorum ſunt habendi, quod Apoſtoli Diaconos & doctrinæ, & officii quondam ſui, de diſpenſandis Chriſtianorum eleemoſynis hæredes reliquerant Hieroſolymis? Nec pugnarem Epiſcopos ab Apoſtolis ſcriptos eſſe ſucceſſores, ſi Apoſtolicum Epiſcopaleve munus eo ſolo diſcrimine ſecernerentur, quod Apoſtolicæ ditioni, judicio, poteſtati, plures urbes vel Provinciæ ſubjicerentur, quam Epiſcopali. Sic in concione quam Herodes Magnus apud Judæos habuit; τὺς δὲ τὺς τρεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλείας, καὶ τῆς γνώμης πρῶτον τὸν Θεὸν σύμψηφον, ἔπειτα καὶ ὑμᾶς παρακαλῶ γένεσθαι· τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς δε ἐυγένεια τὴν διαδοχὴν προξενεῖ. Τό γε μὴν μέγεθος τῆς βασιλείας ἀρκεῖ καὶ πλείοσιν. *Tres filios meos Reges deſigno, hujusque ſententia mea ſocium primum Deum fieri precor, deinde vos: namque huic ætas, illis nobilitas ſucceſſionem Regni conciliat. & quidem magnitudo ejus etiam pluribus ſufficit.* Profecto, tres Herodis filios ejus ſucceſſores exiſtimari, nil miri, cum & partem imperii paterni tenere, & in ſuam quiſque partem poteſtate ejusdem naturæ & ſpeciei ac paterna uti deberent, ſumma, ſcilicet, quæ in ſubditos vitæ mortisque ſibi ſumebat arbitrium. Sic ditionis Epiſcopalis diverſa amplitudo muneris ipſius naturam non mutat, teſte Hieronymo, Epiſtola ad Evagrium. *Ubicunque fuerit Epiſcopus, ſive Romæ, ſive Eugubii, ſive Conſtantinopoli, ſive Rhegii, ſive Alexandriæ, ſive Tanis, ejusdem meriti, ejusdem eſt Sacerdotii. Potentia divitiarum, & paupertatis humilitas, vel ſublimiorem, vel inferiorem Epiſcopum non facit. Cæterum, omnes Apoſtolorum ſunt ſucceſſores.* Recte, & ſapienter, quod omnes Epiſcopi ejusdem ſint *Sacerdotii*, atque muneris: & rationem ſuppeditat Cyprianus: *Epiſcopatus unus eſt, cujus a ſingulis in ſolidum pars tenetur.* Nec quam unusquisque Præſul partem occupat, ſociæ ſubditam eſſe ſcimus & tenemus, monente s^to^. Martyre, Ep. 52. *Manente concordiæ vinculo, & perſeverante Catholicæ Eccleſiæ individuo Sacramento, actum ſuum diſponit & dirigit unusquisque, rationem propoſiti ſui Domino redditurus.*

Joſeph. de Bell. l. 1. c. 17.

Mm 2 Sed

Sed his apparet Epiſcopos *vere* ſucceſſores Apoſtolorum exiſtimari non poſſe, alioquin, ut Herodis liberi ad numerum Regum adſcripti, Regium ſibi nomen vindicaſſent, ſi Parenti fuiſſent ſuperſtites; ſic Epiſcopi pulchro inſignique *Apoſtolorum* titulo ornari tebent: cum nil abſurdi ſit ſucceſſorem vel *partiarium*, nomine deceſſoris donari. Sed, quod in obſervatione ponendum, munus Apoſtolicum non modo ſuperat Epiſcopale amplitudine ditionis, ſed etiam cum illo, forma οὐσίᾳque diſcrepat: teſtis eſt ille ipſe Paulus: dedit Apoſtolos, *alios autem Paſtores & Doctores.* Poteſtas Apoſtolica ἀμέσως a Chriſto manavit: Epiſcopalis a Deo quidem orta eſt, ſed hominum interventu adjungitur: illa extraordinaria eſt, & Temporiara: hæc ordinaria, & perpetua: illa edebat opera ſupra totius Naturæ vires, diſciplinam a Deo olim inſtitutam abrogabat, ut novam conſtitueret, morte & cæcitate ſolo verbo flagitioſos afficiebat, Dæmonibus imperabat, Spiritum Sanctum indulgebat: hæc, etſi excellens præſtansque ſit, cancellis tamen Naturæ circumſcribitur: illa, ſumma fuit, nec ulli vel Concilio, vel Eccleſiæ, vel Presbyterio magis ſubdita, quam autoritas Dominica: quo pertinet; *ut miſit me pater, ſic mitto vos*: item, *ſedebitis ſuper Thronos, judicantes duodecim Tribus Iſrael*: Hæc, obnoxia eſt ſi non Senatui Eccleſiaſtico, ſaltem Synodo. Itaque, mentibus circumſpicienti, illa qua Epiſcopi prædití ſunt poteſtas ad partem Apoſtolicæ autoritatis non aſcribitur, quippe quæ Paſtores faciat non Apoſtolos. Scimus quidem & tenemus quidquid dignitatis eſt & perfectionis in Epiſcopali munere, Apoſtolico illo fuiſſe comprehenſum: ſed ea facultate quæ Paſtoribus competit, Apoſtolica dignitas non conſtituitur, cum inter requiſita, diſpoſitioneſque ſolum cenſenda ſit: vere ut dicamus, non magis ſecundum propriam formam & ſpeciem inſit Apoſtolico muneri, quam Diaconatus, cui gerendo Apoſtoli erant idonei. Continetur, itaque, poteſtas Epiſcopalis in Apoſtolica, ſolum ἐν δυνάμει, quia nullus poteſt in Apoſtolum creari quin omnium munium Eccleſiaſticorum capax evaſerit. Proindeque nemo vel ex deunce Apoſtolorum hæres ſcribi potuit; cum extraordinariæ temporariæque poteſtatis pars nulla ſit poteſtas hæc quæ ordinaria eſt & perpetua: imo disjuncta maxime & contraria dicuntur, cum rei extraordinariæ, & ab ipſo

Deo

Digitized by Google

Deo proxime, nulloque hominum interventu manantis, ſucceſſores finguntur. Quibus Moſes ipſe functus nonnunquam fuerat munia quædam Sacerdotes obiere, in perpetrandis Sacrificiis, & inſtituendo populo; num ideo in loco numeroque *verorum* Moſis ſucceſſorum habebantur? minime gentium, cum munus Moſaïcum fuerit prorſus ſingulare. Quidni Epiſcopi vere ſucceſſores audiant Prophetarum non ſecus ac Apoſtolorum? Succeſſores Prophetis non quæruntur, quia eorum officium momento, Epiſcoporum vero in æternum durare debuit: atqui munus Apoſtolicum, quod proprium ipſis fuit, magis extraordinarium quam propheticum exiſtimari debuit; teſte Irenæo apud Euſeb. Hiſt. l. 5. c. 7. Καθὼς καὶ πολλῶν ἀκούομεν ἀδελφῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προφητικὰ χαρίσματα ἐχόντων: *Sicuti multos ex fratribus audimus in Eccleſia qui Prophetiæ dona conſecuti ſunt.* Apoſtolatus autem cum Divinis hiſce hominibus qui illum capeſſerant, penitus extinctus fuit. Denique, ſi Epiſcopi *vere* Apoſtolis ſucceſſere, utique & pro veris Chriſti ſucceſſoribus habendi ſunt, quod omnem ſuam poteſtatem miniſterialem Apoſtolis Dominus contulerit; quo conſequens eſt, ut horum, ſic illius ſucceſſores merito dici poſſe; quæ phraſis inſolentior eſt, atque auribus durior. Itaque, accurate proprieque loquendo, Epiſcopi ſucceſſores Apoſtolorum non ſunt ſcribendi, cum conjunctum & commune munus Epiſcopis cum Apoſtolis, quà Apoſtolis non fuerit: nec facultas conceſſa Paſtoribus, Apoſtolos qua Apoſtolos creaverit, gerendo muneri; cum tamen phraſis ſive Hieronymiana, ſive Pearſoniana illos ſub ea notione deſignet: nec officium quod exercebant Apoſtoli miniſtrando Sacramenta, regendoque Gregem, ejuſdem naturæ fuerit atque ſpeciei, ac munus Epiſcopale, cum vel communes illæ Presbyteris functiones a principio longe diverſo manarint, ſumma, videlicet, extraordinariaque a Chriſto injuncta Legatis ſuis autoritate; quæ cæteras Eccleſiæ dignitates eminentiæ ſuæ excellentia complectebatur.

ANNO XXXIX. NUM. XVI—XXIV.

De inſtitutione Sedis Patriarchalis Antiochenæ. Origo Patriarcharum. De Judæorum Patriarchis ante Chriſtum.

Chriſtum. An eorum autoritas Monarchica, & in Politia, & in Religione? Abſurda Bellarmini ſententia rejicitur. Notabilis Marci Antonii de Dominis obſervatio. Patriarchæ, Prophetæ titulo inſignes. Eruditi Richardi Simonis ex adjuncto Abrahamo Prophetæ titulo. De Actuariis publicis opinio refellitur. Joſephus & huic ſententiæ adverſarius. De Patriarchis Judaicis poſt Chriſtum. Archontes Judæorum apud Antiochiam, ante deletam Hieroſolymam. Munus Judaicarum Patriarcharum; Autoritatis ſuæ finis. An de Patriarcha Alexandrino Vopiſcus debeat explicari? Affimantis Clariſſimi Salmaſii ſententia multis refellitur. De deſcriptione nominis Patriarchæ apud Chriſtianos. Metropolitanum Metropolitanorum, ſive Archiepiſcopum Exarcham, caput dioeceſeos proprie ſignificare, demonſtratur. Functiones & munera Patriarcharum, quorum nomen tandem quinque Sedibus præcipuis accomodatum. Diſtinctio graduum Epiſcopi, Metropolitani, Patriarchæ, monumentis Antiquitatis illuſtratur. Sententia Socratis de Patriarcharum inſtitutione explicatur, & defenditur. Valeſii opinio multis impugnatur. An Petrus inſtituerit Sedem Patriarchalem Antiochenam? Opinio Baroniana argumentis, compluribus rejicitur. Lectio pervulgata Innocentii contra Petrum de Marca & Henricum Valeſium propugnatur. Qua de cauſa Epiſcopus Alex. prælatus Antiocheno? Futiles Latinorum conjecturæ confutantur? Originem & cauſam dignitatis Patriarchalis non ad inſtitutionem Apoſtolicam, ſed ad majeſtatem urbium eſſe referendam, ex Joſepho & Patribus

Patribus oſtenditur. An Apoſtoli, occaſione ex magnitudine urbium capta, Patriarchas inſtituerint? Opinio hæc quæ bene multorum eſt, impugnatur; & nominis, & rei per Patriarchæ vocem ſignificatæ, inſolentem fuiſſe Eccleſiam ante Synodum Nicænam, multis oſtenditur. De Canone Nicæno 6°. Condendo canoni Meletium occaſionem dediſſe, contra Valeſium demonſtratur. An Meletius idolis ſacrificium perpetrarit? Argumentis veroſimilibus ejus innocentia contra pervulgatam opinionem, defenditur. De Patriarchis Nicænos non agitaſſe mentionem, argumentis confirmatur. Epiphanius emendatus. De ſuburbicariis Eccleſiis atque Provinciis. Jacobi Sirmondi ſententia falſi poſtulatur. An autoritas præſulis Rom. exemplo fuerit Nicænis adjungendis Alexandrino ſuis privilegiis? Majora fuiſſe Alexandrini quam Romani, contra Salmaſium demonſtratur. An pauci Epiſcopi ſub ditione Alexandrini? Magni Salmaſii, magnum παρόραμα refellitur. Epiſcopo Alex. titulus Archiepiſcopi prius additus quam Romano. An titulus deſit vulgatæ canonis Nicæni editioni? Fides ejus multis aſtruitur. Explicatio canonis Baroniana Bellarminianaque impugnatur.

SUperbam opum affluentia, gloriaque Conditoris Antiochiam nova luce perfundit Illuſtriſſimus Purpuratus: *Dicendum eſt Petrum primum erexiſſe, ſeu inſtituiſſe Sedem Patriarchalem Antiochenam.* Hic ingens ad diſſerendum, Antiquitatemque illuſtrandam compoſita eſt materia. Principio, origo nominis mihi delibanda; deinde de Judaicis Patriarchis aliquid attexendum; inſuper attingenda Quæſtio, an Petrus inſtituerit Patriarchalem Sedem Antiochenam? Denique, de inſtitutione Patriarcharum agendum diligentius.

Patriarchæ

Patriarchæ nomen parentibus Hebræorum inditum fuiſſe primitus, ex Scriptura ſciri facillime poteſt. Hinc apud Lucam duodecim *Patriarchæ*; Καὶ Πατριάρχαι ζηλώσαντες; *Patriarchæ invidia moti.* Act. 7. Imo David in Patriarchas refertur, quod caput exerceret ampliſſimæ familiæ, qua ſati Reges plurimi, nec-non olim Meſſias ille expectabatur: *Licet libere dicere apud vos de Patriarcha David*; Act. 2. 29. Qui Hebræis רושי בת אבות Græcis ſunt ἄρχοντες οἴκων πατριῶν, & Patriarchis addebantur, eo nomine donati, Paralip. 27. 22. οὗτοι Πατριάρχαι τῶν φυλῶν Ἰσραήλ: *Hi Tribuum Iſraelis Patriarchæ, ſive præfecti.* Aliud agebat doctiſſimus Heideggerus in Exerc. 1. pag. 3. *Vox igitur Græca* Πατριαρχοῦ *diſerte extat* 1. *Paral.* 9. *v.* 9. Imo deſideratur, cum aliam vocem LXX. uſurparint, ἄρχοντες Πατριῶν.

Bell de Rom. Pont. l. 1 c. 2.

Miſſa Quæſtione de nomine, rem attingamus: in præcipitem obſcuramque ſententiam deſcendit Bellarminus. *Patriarchas quidem Regia poteſtate præditos fuiſſe, indicant res geſtæ ipſorum.* Secundo quippe favore Purpurati mutandi in Reges erant Patriarchæ, ut principio rerum, Eccleſia autoritate Monarchica adminiſtraretur. Sed fallit certe, falliturque Bellarminus, cum jus paternum a regio quam longiſſime diſcrepet. Multo quidem honore Cananæorum Primates Abrahamum compellabant נשיא אלהים *princeps Dei,* hoc eſt, excellentiſſimus, *es in medio noſtri*; ſed exhibitus ille honor, contumelioſus fuiſſet Viro Regiæ majeſtatis, qui obſervantiæ cauſa מלך *Regis* nomine decorari debuiſſet. Quis unius familiæ Regem ſomniavit unquam? Ubi ſunt illa Regna, quæ jure naturæ, atque ſanguinis fundentur primitus, non gentium voluntate, inſtituto, arbitrio? Quæ tellus regnabatur ab Abrahamo, cui Deus *nec dedit hæreditatem in regione Canaan, ne veſtigium quidem pedis,* teſte Protomartyre?

Ut in Politicis, ſic & in Eccleſiaſticis rebus Patriarchæ ſuæ familiæ præerant, jure *paterno*, non *Monarchico.* Hinc Abrahamo pietatis laudibus affecto dictum, Gen. 18. 19. *Scio eum præcepturum filiis ſuis & domui poſt ſe, ut cuſtodiant viam Domini.* Sed nec illa poteſtas in ſummum evaſerat, quaſi Reges Sacrorum Patriarchæ incederent, quorum juſſa cæca cum obedientia capeſſenda erant: ſic peſſime cum hominibus actum; filii quippe ſæpius Parentum idololatriam atque errores imitatione fuiſſent proſecuti. Non contemnenda

temnenda eſt Marci Antonii de Dominis animadverſio, de Repub. Eccl. l. 1. c. 12. n. 26. *Reſpondeo Eccleſiam veterem in duplici ſtatu poſſe conſiderari, videlicet ante Legem ſcriptam, & poſt Legem ſcriptam. Certe ante Legem ſcriptam, vix unam poſſumus formare Eccleſiam univerſalem viſibilem, & conſpicuam; ſed multas tamen obſervamus partiales in ſingulis fere familiis; ut in familia Adami, Seth, Enos, Enoch, Sem, Abraham, Iſaac, Jacob, & duodecim filiorum; & in his, ſimilibusque familiis, primogenitos fuiſſe Sacerdotes eſt multorum opinio.... Cum itaque plurimi eſſent primogeniti, ſinguli in ſingulis fidelium familiis, nullusque expreſſe appareat, qui ſupra alios emineret, nullus aliorum esſet ordinator, aut rector, Monarchiam hanc Eccleſiaſticam in tota lege naturæ non eſt reperire.* Jura igitur Patriarcharum paterna fuere, non Monarchica: intra familiæ fines terminata, non latiſſime propagata: Deo cum oraculis, tum arcanis motibus gubernante Abrahamum, Iſaacum, Jacobum, ut ſumma Religione ceremoniaque Sacra ſua conficerent.

Adjunctus Patriarchæ Abrahamo inſignis pulcherque *Prophetæ* Titulus, revocat ad memoriam doctiſſimi Richardi Simonis ſententiam. Conſtat lippis & tonſoribus, quam de Prophetis opinionem ille affixerit animo familiarius, quos ad numerum *Actuariorum publicorum* aſcripſit. Jam vero Titulo quo fidelium parens inſignitus eſt, labefacta cadit Simoniana ſententia, נביא הוא, *Propheta eſt.* Quod nomen nondum auditum uſurpatumve a Moſe tum primum imponitur Patriarchæ, Numinis pleno, qui cum Deo diurnum nocturnumque habebat commercium. Qua porro ratione vir ille ϑεόπνευστος *ſcriba* fiet? Cujus gentis aut regni ex munere publico *Actuarii* partibus fungebatur? Serio-ne an jocando Abimelech Regem Guerar ſic Deus compellaſſet, Abrahamus *ſcriba* eſt, interpellabit pro te? Oranti quidem viro ϑεοπνεύστῳ, Deum non ſurdas præbuiſſe aures, conſentaneum videtur rationi. Quid vero momenti afferat precibus *ſcribæ* nomen, quæ ingenii mei tarditas eſt, nullus capio. Virum igitur Dei plenum præcipue נָבִיא *nabi* ſonat: ſicuti נביאה *Prophetiſſam*, hoc eſt, mulierem a Spiritu Sancto actam. Sic Maria, ſic Debora, ſic Hulda Prophetiſſæ, quia cum Deo miſcebant commercia, oraculaque fundebant: teſte verbo Mariæ jactantia pleno, *Nonne etiam per nos loquutus eſt Jehova?* Num. 12. An & Scribis publicis mulieres illæ inſerentur? aut id muneris ini-

bant apud Hebræos ? Quin etiam doctus ille Simonius proſpero Joſepho non utitur. Quos Ægyptii pro Scribis habuere, illi futurorum, & oraculorum fundendorum periti exiſtimabantur. Τῶν ἱερογραμματέων τις, καὶ γάρ εἰσιν δεινοὶ περὶ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, ἀγγέλλει τῷ Βασιλεῖ τεχθήσεσθαι τινὰ τοῖς Ἰσραηλίταις κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ὃς ταπεινώσει μὲν τὴν Αἰγυπτίων ἡγεμονίαν, αὐξήσει δὲ τοὺς Ἰσραηλίτας. *Quidam ex eo genere hominum quos gens illa vocat Sacrorum Scribas, quorumque prædictionibus multum tribuit, pranunciat Regi naſciturum per id tempus apud Iſraelitas quendam res Ægyptiorum olim graviter afflicturum, Iſraelitas contra evecturum.* His Rex terrore percitus, ex monitoris ſententia edixit, quidquid maſculini ſexus inter Iſraelitas naſceretur, in flumen necari. Si de Scribis, veluti à Spiritu Sancto actis, Vir Doctus bene exiſtimat, næ ſummam ſuæ Criticæ conſtituit in quæſtione luſoria; utrum illi videlicet quos Dei numen afflabat, ſcribendis Annalibus publicis nonnunquam vacaverint? Egregiam vero materiam ! Atqui nominis impoſitio tanti non erat, ut infinitæ lites inciderentur, ac pertractandæ ejuſmodi Quæſtioni tempus iners tranſmitteretur. Fallor annon aliud ſit agitatum cum animo.

Joſeph. Ant. l. 2. c. 5.

Convertat ſe nunc oratio ad Judæorum Patriarchas qui Chriſtum excepere. Acciſis rebus Judaicis, funditusque everſa Hieroſolyma, e cineribus mortuæ Urbis Patriarchas prodiiſſe memoriæ proditum; alterum Tiberiade, alterum Babylone conſiſtentem, quoad poterant Regio Davidis ſanguine procreatos. Stante quidem Hieroſolyma nullus Judæorum titulo Patriarchæ inſignis fuit. Verum tamen conſtat ex Joſepho Antiochenſibus Alexandriniſque Judæis fuiſſe ſuos Archontes. Τὸ δὲ κατὰ τῶν Ἰουδαίων παρὰ πᾶσιν ἤκμαζε μῖσος. Τότε δή τις Ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος. ἦν γὰρ ἄρχων τῶν ἐπ' Ἀντιοχείας Ἰουδαίων, τοῦ δήμου τῶν Ἀντιοχείων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε Πατέρα τὸν αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνεδείκνυτο κατηγορῶν ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπρῆσαι τὴν Πόλιν ἅπασαν διεγνωκεῖσαν. *Porro, Judæorum odium apud omnes pullulabat; tunc unus eorum Antiochus quidam plurimum Patris cauſa honorabilis, erat enim Judæorum Princeps apud Antiochiam, & cum Antiochenus populus concionaretur in Theatro, progreſſus in medium, Patrem ſuum & cæteros deferebat, inſimulans eos, quod una nocte totam civitatem incendere*

Joſeph. de Bell. l. 7. c. 21.

Digitized by Google

incendere ſtatuiſſent. De Alexandrinorum Judæorum Ethnarchis diſertiſſima ſunt verba Claudii Imperatoris apud Joſeph. l. 19. c. 4. καὶ τελευτήσαντος τοῦ Ἰουδαίων Ἐθνάρχου, τὸν Σεβαστὸν μὴ κεκωλυκέναι ἐθνάρχας γίνεσθαι. *Permiſſumque eis ab Auguſto ut in defuncti Ethnarchæ locum, alium ſuis ſuffragiis ſubſtituerent.*

Cæterum, in amplitudinem dignitatis honoriſque majorem aſcendiſſe Tiberiadenſem Patriarcham, Principem ſcilicet exercentem, certum eſt hiſtoriæ monumentis. Objicientibus itaque Chriſtianis, non ceſſaturos Principes ex Juda usque quo veniret Silo, reſpondebant Judæi, *permanere adhuc Principem ex genere Judæ; iſtum videlicet qui eſt gentis eorum Princeps, quem nominant Patriarcham:* ut monemur ab Origene de princip. l. 4. c. 1. Tantum ille dignitatis gradum aſcenderat, ut haberet & ſuos Apoſtolos ad exigendas a Synagogis pecunias miſſos, ut patet ex Cod. Theod. l. 14. de Judæis. *Superſtitionis indignæ eſt, ut Archiſynagogi, ſive Presbyteri Judæorum, vel quos ipſi Apoſtolos vocant, qui ad exigendum aurum atque argentum a Patriarcha certo tempore diriguntur, a ſingulis Synagogis exactam ſummam atque ſuſceptam ad eundem reportent. Qua de re omni quidquid conſiderata temporis ratione confidimus eſſe collectum, fideliter ad noſtrum dirigatur ærarium. De cætero autem nihil prædicto decernimus eſſe mittendum.* Fide ac pietate illuſtri celebratus ab Epiphanio Joſephus Patriarchæ Apoſtolus ad Chriſtum converſus, ex illorum erat ordine qui apud Judæos principem dignitatis locum obtinent. Εἰσὶ δὲ οὗτοι μετὰ τὸν Πατριάρχην Ἀπόστολοι καλούμενοι. Προσεδρεύουσι δὲ τῷ Πατριάρχῃ: *Hos quidem ſecundum Patriarcham Apoſtolos nominant, aſſident hi Patriarchæ.* Ex Origene conjectura duci poteſt Judæos ſibi impoſuiſſe Patriarcham, quo Chriſtianis urgentibus Jacobi oraculum reſponderetur. Porro, ante diem quo Theodoretus ſuos condidit Dialogos, Judæorum Patriarchæ evanuerant, ac diffluxerant. Eran. *Sed undenam derivantur Patriarchæ? Non ſunt ex cognatione Davidica?* Orth. *Minime.* Eran. *Sed undenam derivantur?* Orth. *Ex Herode alienigena, qui ex Patre quidem erat Aſcalonites, ex Matre autem Idumæus: quanquam ipſi quoque omnes interierunt, & tempus præteriit ex quo eorum principatus finem cœpit.* Theodoreto tamen non aſſentior, quod & Herodem fuiſſe alienigenam ex Patre Aſcalonita, & ejus ſanguine Patriarchas cretos fuiſſe

Epiph. Hær. 30.

Theodor. Dial. 1.

 per-

perſuaſum habuit: quem errorem, quo Antiquorum plurimi affecti ſunt, diſerte confutavit Joſephus, qui Herodianorum Natalium hoſpes eſſe non potuit. De Antipatro Herodis Parente. Γένος δ' ἦν Ἰδουμαῖος προγόνων τε ἕνεκα καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων τοῦ ἔθνους. *Erat autem Antipater genere Idumæus, & nobilitate ac opibus gentis ſuæ princeps.*

Joſeph. de Bell. l. 1. c. 5.

De Patriarchis inſignis eſt Adriani Imperatoris locus apud Vopiſcum: *Ægyptum quam mihi laudabas, Serviane Clariſſime, totam didici levem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem.... Nemo illic Archiſynagogus Judæorum, nemo Samarites, nemo Chriſtianorum Presbyter, non Mathematicus, non aruſpex, non aliptes. Ipſe ille Patriarcha cum Ægyptum venerit, ab aliis Serapidem adorare, ab aliis cogitur Chriſtum.* An ad Patriarchas Judæos necne, referendum ſit Adriani Reſcriptum, in quæſtione poſitum eſt. Magnus ille Salmaſius: *En*, inquit, *Epiſcopum Alexandrinum Hadriani temporibus Patriarcham appellatum. Non igitur tam recens eſt Patriarchæ nomen in Eccleſia Chriſtiana quam quidam videri volunt, quibus placet, nec Nicæni temporis ætate, tanto poſt Adrianum intervallo, uſitatum illud inter Chriſtianos fuiſſe pro eo qui toti Diœceſi præerat, & Diœceſeos Exarchus dicebatur:* quæ Viri Eruditiſſimi hunc in locum annotatio eſt. Verum, pace cinerum ejus, in graviſſimum errorem lapſus eſt. Non Alexandrinum Epiſcopum, ſed Judæorum Patriarcham deſignabat Adrianus, verbis adeo propriis atque ſignificantibus, ut mirum ſit Clar. Salmaſium ibi Chriſtianum Epiſcopum vidiſſe. *Ille Patriarcha cum Ægyptum venerit*, nonne hominem Alexandriæ extraneum hæc innuunt indicantque, cum gregis Alexandrini Præſul apud eum habitaret? *Ab aliis cogitur Chriſtum adorare.* Quid? an Epiſcopus Alexandrinus cogendus fuit Chriſti numen venerari, cui ſponte & lubenti animo genua ſubmittebat? Nec ullus, ut mea memoria eſt, *Patriarcha* nomine Epiſcopus donatus fuit a Patribus ante Gregorium Nazianzeni Parentem, quarto ſeculo jam affecto. Καὶ μετὰ τούτων τὸν νέον Ἀβραὰμ καὶ Πατριάρχην ἡμέτερον τὸν ἐμὸν πατέρα: *Et in iis novum Abraham & Patriarcham noſtrum, Parentem meum.* Quibus graviſſimus ille Doctor Nazianzenus in mente non agitabat, exhibere Patriarcham illorum ſimilem qui non multo poſt exorti ſunt: Primatem, ſcilicet, &

Vopiſc. Saturn. p. 722.

Greg. Naz. Orat. 20.

& Metropolitanorum Metropolitanum: cum obſcuriſſimæ Sazimæ ad eum dignitatis Politicæ gradum non aſcenderant, qui Sedibus Patriarchalibus fundamento fuit. Habebatur a Gregorio filio Gregorius pater pro Patriarcha, quod in ſapientia, & annis abundaret, tum etiam ſicuti Abrahamus relictis Idolis ſe ad Deum conveterat, ita Gregorius depoſita Hypſiſtariorum hæreſi fidem ſuſceperat. Vel denique, quod Nicetæ placuit, *Patriarcham eum vocat, ut Patrem & Principem civitatis, quantum quidem ad res Eccleſiaſticas attinet.* Hactenus igitur Patriarchæ titulus Chriſtianos Epiſcopos non delectabat; multo minus Adriani temporibus, quibus priſcam ſimplicitatem ſpirabant Epiſcopi, atque a faſtu Judaico abhorrebant. Sed Cataphrygibus placuit nomen Patriarchæ, teſte Hieronymo. Ep. ad Marcel. 58. *Apud nos Apoſtolorum locum Epiſcopi tenent, apud eos Epiſcopus tertius eſt: habent enim primos de Pepuza Patriarchas; ſecundos, quos appellant Cenones: Atque ita in tertium, id eſt, penultimum locum Epiſcopi devolvuntur*: ut & hinc colligi poſſit, priſcis temporibus nondum Epiſcopis inſignioribus affixum fuiſſe nomen *Patriarchæ*. Cæterum, de inſtitutione Sedis Patriarchalis Antiochenæ, accurate dici non poteſt, niſi præmiſſa nominis deſcriptione qua propria vis Patriarchæ declaretur. De Conſtantinopolitanis Patribus legitur apud Socratem, καὶ Πατριάρχας κατέστησαν διανειμάμενοι τὰς ἐπαρχίας ὥστε τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίοις ἐκκλησίαις μὴ ὑπερβαίνειν. *Sed & Patriarchas conſtituerunt provinciarum diviſione facta, ita ut nullus Epiſcopus ultra propriam diœceſim alienas Eccleſias invaderet; id enim antea propter perſecutiones promiſcue factum fuerat.* Quo loco apud Socratem Patriarcha & Primas unum & idem ſignificant, hoc eſt, Metropolitanum Metropolitanorum. Eandem notionem Patriarchæ affixit Rabanus de inſtitutione Cler. l. 1. c. 25. *Ordo autem Epiſcoporum tripartitus; id eſt, in Patriarchis, Archiepiſcopis qui & Metropolitani ſunt, & in Epiſcopis. Patriarches, Græca lingua, Pater principum, ſive ſummus Patrum interpretatur, quia primum id eſt Apoſtolicum tenet locum.* Subdita Clementis ad Jacobum Epiſtola. *In illis vero civitatibus in quibus olim apud Ethnicos Archiflamines, eorum atque primi legis Doctores erant, Epiſcoporum primates poni, vel Patriarchæ, qui reliquorum Epiſcoporum judicia, & majora, quoties neceſſe foret negotia, in fide agitaret.* Ex hac ſententia dixit & ſubditus canon 12. Decreti Julii Papæ. *Reliquæ vero*

Socrat. Hiſt. l. 5. c. 8.

(Eccleſiæ) *non Primates, ſed Metropoles vocentur, eorumque Epiſcopi non primatium, ſed aut Metropolitanorum, aut Archiepiſcoporum nomine fruantur.* Similiter Pſeudanacletus: *Ipſis quoque in civitatibus vel locis noſtris Patriarchas vel Primates qui unam formam tenent.* Nec in diverſum licet interpretari vocem a judicibus in Chalcedonenſi Synodo ſedentibus uſurpatam Act. 2ª. *Glorioſiſſimi judices, & Ampliſſimus Senatus dixerunt: Si placet veſtra Reverentia, Sanctiſſimi Patriarcha ſingularum Provinciarum eligentes ſingulos aut binos ſua propria quisque Provincia, in medio transeuntes, & communiter de fide tractantes, qua complacita fuerint omnibus manifeſta conſtituantur.* Hac ergo ſignificatione ſynonyma ſunt Primates, Patriarchæ, ἔξαρχοι διοικήσεως, de quibus agitata mentio Syn. Chalced. c. 9. *Si vero contra ipſius Provincia Metropolitanum Epiſcopum Epiſcopus ſive Clericus habeat controverſiam, pergant ad ipſius diœceſis Primatem, aut certe ad Conſtantinopolitana Regia civitatis Sedem.* Quid verò Patribus Chalcedonenſibus ſit Diœceſis a Balſamone eſt accurate definitum; διοίκησις ἡ πολλὰς ἐπαρχίας ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ. *Diœceſis multas Provincias complectitur*: quæ uni Rectori ſubjacebant. Atque ex hac deſcriptione olim dicebat Innocentius Papa Ep. 18. ad Alexandrum Antiochenum de ejus Eccleſia, quam *ſuper Diœceſim, non ſuper aliquam provinciam noſcimus conſtitutam.* Similiter Nili Doxopat. notit. Patr. ἔξαρχοι τῶν ἐπαρχιῶν εἶχον πάντα ὑφ' ἑαυτοὺς τοὺς Μητροπολίτας καὶ ἐχειροτόνουν τούτους. *Exarchi itaque Provinciarum ſub ſe, ut videtur, Metropolitanos habebant, eosque ordinabant.*

Quo porro dignitatis gradu ſuæ Sedi ſubditos Epiſcopos eminerent illi Patriarchæ Primates, Conſtantinopolitana Synodus Baſilio imperante celebrata, canonibus ſuis declaravit. *Præſules univerſorum Metropolitanorum, qui ab ipſis promoventur, ſive per manus impoſitionem, ſive per Pallii donationem, Epiſcopalis dignitatis firmitatem accipiunt, habeant poteſtatem, videlicet, ad convocandum eos, urgente neceſſitate, ad Synodalem conventum, vel etiam ad coercendum illos & corrigendum.* Atque his apparet Clariſſimo Salmaſio accidiſſe aliquid humani: *Cum adhuc ſolis praeeſſet Presbyteris Eccleſias ſub ſe gubernantibus hoc nomine (Patriarchæ) inſignis incedebat Alexandrina urbis Epiſcopus: quod a Judæis ſumptum non dubito, quibus & ſui fuere Patriarcha & Presbyteri... ita plane in Ægypti Provinciis, Alexandria Epiſcopus qui pluribus praerat Presbyteris, Patriarcha dictus eſt. Diu etiam hac appellatio*

Salm. de Prim c. 4. p. 44.

pellatio hæſit in Epiſcopis Metropolitanis qui toti Provinciæ præeſſent, quaſi ſcilicet πατρίας ἄρχοντες, *gentis unius Primates.* Antiquitatis in monumentis nullo veſtigio reperitur titulus ille *Patriarchæ*, ſive Epiſcopo Alexandrino, ſive aliis Metropolitanis additus ante Synodum Conſtantinopolitanam, jubente Theodoſio congregatam, Anno Dom. 381. Alioquin Catholicos inter & Cataphryges ſatis conveniſſet de titulis Præſulum, quorum primi apud utroſque Patriarchæ nomine inſignes inceſſiſſent, quod a beatis hiſce ſeculis novitii faſtus inſolentibus, alienum prorſus fuit. Nicænæ Synodi canon 6. vocem uſurpat *Metropolitani*, non *Patriarchæ*; a qua non temperaſſet ſi jam audita fuiſſet in Eccleſia, præcipue apud Ægyptios, quorum de cauſa canon ille conditus eſt. Εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος: *Si quis præter conſcientiam Metropolitani fuerit ordinatus, hunc Concilium magnum cenſuit non debere eſſe Epiſcopum.* Satis eſt argumenti Metropolitanos nondum titulo Patriarchæ ornatos fuiſſe, quod vir ille maximus nullum ſuppeditarit exemplum Epiſcopi, quem Patriarchæ appellatione ſalutarent aut donarent. Nec etiam proſpero Socrate uſus eſt: *Profecto Socrates in Hiſtoria Eccleſiaſtica &* Πατριαρχίαν *pro Metropolitani Provincia, &* Πατριάρχην *pro Metropolitano poſuit.* c. 4. p. 44. Hoc dixit Socrates, Πατριάρχας κατέστησαν. An Metropolitanos Conſtantinopolitani patres inſtituerunt? Annon in ſuo munere jam conſtituti exhibentur a Nicænis? Τῆς δὲ Ποντικῆς διοικήσεως Ἑλλάδιος ὁ μετὰ Βασιλεῖον Καισαρείας τῆς Καππαδοκῶν Ἐπίσκοπος, Γρηγόριος ὁ Νύσσης. *Helladius vero qui Cæſareæ Cappadociæ poſt Baſilium erat Epiſcopus, Ponticæ Diœceſis Patriarchatum obtinuit, & una cum illo Baſilii frater Gregorius Epiſcopus Nyſſæ.* Socr. l. 5. c. 8. An *Ponticæ Diœceſis*, Socrati unam Metropolitani Provinciam ſignificat? Qua de cauſa de explicando Socrate, ac cum Hiſtoria conciliando, Doctis plurimum laboratum eſt, ſi nil aliud intelligit quam Metropolitanatum Epiſcopos inter diviſum?

Exarchis Primatibuſque extinctis funditusque deletis, nimis promiſcuus ille Patriarchæ titulus aboleri cum reipſa debuit. Itaque quinque illæ Sedes quæ in Orbe Romano eminebant, Romana, Conſtantinopolitana, Alexandrina, Antiochena, Hieroſolymitana honorem Patriarchæ cum nomine præcipue uſurparunt. Novella Juſtiniana 12. Τοὺς μὲν Μακαριωτάτους Ἀρχιεπισκόπους καὶ Πατριάρχας, τουτέστι

τῆς

τῆς Πρεσβυτέρας Ῥώμης, καὶ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Θεουπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων. *Beatiſſimos Archiepiſcopos & Patriarchas, hoc eſt, antiquæ Romæ, & Conſtantinopolis, & Alexandriæ, & Theopolis, & Hieroſolymæ.* Hinc Gregorius Magnus Epiſt. l. 2. Ep. 37. *Quod ſi quilibet ex quatuor Patriarchis feciſſet, ſine graviſſimo ſcandalo tanta contumelia tranſire nullo modo potuiſſet:* quibus apparet atque extat ad numerum quinarium Patriarchas, incluſo Romano, fuiſſe redactos. Qua quidem ſignificatione Anaſtaſius Bibliothecarius, qui ſub Nicolao primo floruit, cum ſenſibus corporeis Patriarcharum comparationem inſtituit, in præfat. Synodi 8. Concil. Romæ editorum. *Deinde, cum Chriſtus in corpore ſuo quod eſt Eccleſia, tot Patriarchales Sedes quot in cujuſque mortali corpore ſenſus locaverit, profecto nihil generalitati deeſt Eccleſiæ, ſi omnes illæ Sedes unius fuerint voluntatis, ſicut nil deeſt motui corporis, ſi omnes quinque ſenſus integræ communiſque fuerint ſanitatis.*

Atque hic etiam atque etiam obſervandum, Patriarchas pluribus titulis minutatim atque gradatim additis fuiſſe colluſtratos, Epiſcopatu, Primatu, Patriarchatu. Exempli gratia, Papa, qui Patriarcharum primus ordine incedebat, principio rerum Epiſcopum agebat Eccleſiæ ſuæ, cujus cum Presbyterio, cui ſervando ordini præficiebatur, ſollicitudinem gerebat. De Apoſtolis Clemens Rom. ad Corinth. p. 54. Κατὰ χώρας οὖν καὶ πόλεις κηρύσσοντες, καθίστανον τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ πνεύματι εἰς Ἐπισκόπους καὶ Διακόνους τῶν μελλόντων πιστεύειν: *Per regiones igitur & urbes, verbum prædicantes, primitias eorum Spiritu probantes Epiſcopos & Diaconos eorum, qui credituri erant, conſtituerunt.* Hanc ordinis eminentiam Apoſtolico jure ſibi vindicabat Rom. Epiſcopus. Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι, *qui bene præſunt Presbyteri.* Habuit præterea ex more ſenſim introducto primatum ſuburbicariis circumſcriptum; Atque eo nomine ſuæ Synodo præerat. Qui eminentiæ gradus, non inſtitutione Apoſtolica, ſed more cujus principium latet, additus eſt. Hunc ad honorem adipiſcendum, non minimum contulit urbis majeſtas, atque amplitudo. Apoſtolicæ quidem Eccleſiæ maximo ſemper in pretio fuere, quos *matrices & originales fidei* Tertullianus nuncupabat. At Epheſus Apoſtolica, Corinthus Apoſtolica, Hieroſolyma Apoſtolica, Hieroſolyma maxime Apoſtolica, quæ tamen Eccleſiæ

cleſiæ ad culmen autoritatis Patriarchalis non pervenerunt, ut inſtitutioni Apoſtolicæ urbium majeſtas acceſſerit cumulando honori. Hunc Metropolitani apicem antiquo more vigentem, ſuo Canone Nicæni Patres agnitum comprobavere. Denique, volventibus annis, in Patriarcham creatus eſt, quo jure non uni Provinciæ Epiſcopis, ſed bene multorum regnorum Metropolitanis Primatibusque præfuit. Peſſime hi dignitatis gradus permiſcentur, cum temporibus, cauſa, amplitudine, forma accurate diſtingui debeant. Titulorum diſcreta veſtigia in monumentis Antiquitatis reperiuntur.

Juſtiniani Novella 131. *Τὸν δὲ μακαριώτατον κατὰ καιρὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰυστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν τοὺς Ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας Μεδιτερρανέας: Beatiſſimus autem pro tempore Archiepiſcopus Juſtinianea prima Patria noſtra ſemper ſub ſua jurisdictione habeat Epiſcopos Provinciarum Daciæ Mediterraneæ.* Et eadem Conſtitutione Juſtiniani, Archiepiſcopi titulus Carthaginenſi Primati adjungitur. Sed quinque Sedibus præcipuis, Archiepiſcopali dignitate indutis, additur & Patriarchalis a Juſtiniano; quaſi flos & apex omnium honorum, Novel. 123. *Τοὺς μακαριωτάτους Ἀρχιεπισκόπους καὶ Πατριάρχας: Beatiſsimos Archiepiſcopos & Patriarchas.* Omnis ſiquidem Patriarcha & Archiepiſcopum agebat, non vice verſa. Apparent & certa diſtinctionis indicia in Epiſtola Agathonis Papæ ad Conſtantinum Pogonatum, qua reſcripſit *ſe ex ſua Eccleſia Rom. privatim mittere Theodorum & Gregorium Presbyteros, Joannem Diaconum & Conſtantinum Subdiaconum:* quos legavit ut Romæ Epiſcopus. *Deinde tres Epiſcopos fratres Abundantium, Joannem, & Joannem ex proxima Synodo.* Hos ut Primas legavit; præterea, excuſat ſe quod de longinquioribus Provinciis ſuis, Concilii familiaris, propter temporis anguſtias & adverſam valetudinem, *Metropolitas* mittere non potuerit. Legatur Hiſtor. Conc. Richerii. p. 28. n. 13. & p. 287. n. 6. Nomine quidem Sylveſtri Nicænæ Synodo Presbyteri interfuere: Victor & Vincentius Presbyteri urbis *Romæ, pro venerabili Viro Papa & Epiſcopo noſtro Sylveſtro ſubſcripſimus.* Quidni Sylveſter mittebat & Metropolitanos & Epiſcopos ad Cœtum florentiſſimum? Quidni Julius legabat & Præſules ad Concilium Sardicenſe, cui per *Archidamum & Philoxenum Presbyteros* interfuit? Nondum faſtigium tenebant inter Epiſcopos quod additus deinceps Pa-

Digitized by Google

triarchalis honor ipſis contribuit. Quocirca ſolas Metropolitani partes miſſis Presbyteris implevere.

Hactenus de ſignificatione vocis Patriarchæ; quæ notio accurate animis eſt conſignanda. Veniat nunc in manus percelebris illa Socratis de Patriarcharum inſtitutione ſententia, quæ Viris præſtantiſſimis a veri veſtigiis quam longiſſime abeſſe exiſtimatur. Καὶ Πατριάρχας καθέστησαν: *ſed & Patriarchas conſtituerunt.* Clariſſimus ille Valeſius: *Neque enim vult dicere Patriarchas a Conſtantinopolitana Synodo eſſe conſtitutos: quippe jam antea confirmata fuerat Patriarcharum poteſtas Can. 6. Concil. Nicæni. Intelligit ergo Socrates non veros atque ordinarios Patriarchas, ſed extraordinarios Legatos, qui ad ſtabiliendam rectam fidem per ſingulas Diœceſes fuerant deſtinati.* Annot. p. 60. Atqui explicatio hæc Valeſiana vim verborum Socratis extinguit atque perimit. An Legatos de fide conſtituenda mittere, Patriarchas inſtituere eſt? Annon hæc inter ſe diſcrepant, quis unquam phraſin adeo inſolentem uſurpavit? Nil prorſus eſt in Socrate quod legationem illam Valeſianam indicet. *Ac Nectarius quidem regiam urbem & Thraciæ Provincias ſortitus eſt, Helladius vero, qui Cæſareæ Cappadociæ poſt Baſilium erat Epiſcopus, Pontica Diœceſis Patriarchatum obtinuit, & una cum illo Baſilii frater Gregorius Epiſcopus Nyſſæ.* Annon ordinarii harum regionum Præſules? An Nectarius extraordinarius regiæ urbis & Thraciæ Legatus? Profecto ſi eo Conſtantinopolitani aciem direxiſſent animi, ut Legati extraordinarii de fide conſtituenda mitterentur, fallor an legaſſent Nectarium, virum frugi quidem atque prudentem, ſed qui nondum Sacro Lavacro initiatus fuerat, cum electus a Theodoſio, multis licet Epiſcopis refragantibus. Itaque adhuc neophyti veſtem indutus, communi totius Concilii calculo Epiſcopus Conſtantinopolitanus renuntiatus eſt. Huicne neophyto extraordinariam de fide conſtituenda provinciam commiſiſſent? Sed nec in Sozomeno ulla vel tenuis legationis extraordinariæ umbra. Quibuscum fidei copulatione conjungi deberent illi qui Eccleſiaſticis muneribus eſſent præponendi, a Theodoſio decretum fuit: de mittendis extraordinarie per ſingulas Diœceſes ad ſtabiliendam pietatem Præſulibus non eſt decretum.

At ſi veros Patriarchas intellexiſſet, unum duntaxat in unaquaque Diœceſi poneret. Nunc vero cum plures in unaquaque nominet, verbi gratia

gratia, in Pontica Diœceſi Helladium & Gregorium, apparet eum non de veris atque ordinariis Patriarchis locutum eſſe. Argumento huic Valeſiano non ſatis virium eſt, ut falſi dica ſcribatur Socrati, quem erroris ex præjudicio multi poſtulant immerito. Vera ſcripſiſſe Socratem argumento eſt Autoris antiquitas, quem accuratum & diligentem factum Conſtantinopolitanorum latere non potuit. Conſtantinopolitana Synodus celebrata eſt Anno Dom. 381. Socrates autem florebat proximo ſeculo, Anno 440. ut colloquio Præſulum qui Synodo interfuerant, frui quam facillime potuerit. Sed & Nicephorus Socratis veſtigia perſecutus eſt, quem errantem deſerere debuiſſet. *Poſtea Epiſcopi omnes una cum Nectario congregati ut Nicæna fidei decretum certum eſſet conſtituerunt. Hæreſim omnem damnaverunt, & Provinciis diviſis Patriarchas conſtituerunt.* l. 12. c. 13. Inſuper, erroris craſſiſſimi Socratem Veterum nullus poſtulavit, quo, dubio procul, affectus eſſet, ſi Patriarcharum, jam Nicænæ Synodi temporibus florentium, originem atque principium a Conſtantinopolitano Concilio repetiviſſet. Quin etiam Socratem vera fuiſſe executum non obſcure colligitur ex Nazianzeni Poemate de Epiſcopis. *Valete, inſolentes eſtote, Patriarchatus per ſortes inter vos diſtribuite*, quæ a Socrate non abludunt plurimum. Denique, fidem teſti affert Patriarchæ titulus hactenus inauditus, qui a celebrata Conſtantinopolitana Synodo paſſim legitur in Veterum monumentis, perinde atque nomen Archiepiſcopi, quod olim Patriarchæ ſynonymum fuit, donec quinque præcipuis ſedibus Patriarchæ titulus tandem affixus, diſcrimen Archiepiſcopum inter & Patriarcham relinqueret. Sic in Chalced. Synodo Τοῦ Πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη: *Patriarchæ multos annos*; & infra, ἑπόμενοι τῷ ἁγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Λέοντι: *obſequentes ſanctiſſimo Archiepiſcopo Leoni.* Evag. l. 2. c. 18. Similiter in Epiſtola Simeonis Stylitæ, *Domino meo Religioſiſſimo & Sanctiſſimo Baſilio Archiepiſcopo.* Qua de cauſa inſignes illi tituli Patriarchæ & Archiepiſcopi, qui nullo veſtigio in Veterum monumentis ante quartum ſeculum reperiuntur, poſt illud frequenter legentium oculis incidunt, niſi antiquæ diſciplinæ mutatio illo ipſo ſeculo interveniſſet? Hæc ſunt fidei Socratis, de inſtitutione Patriarcharum non fallacia pignora.

Itaque, Socrates abrupte patentis erroris non eſt poſtulandus,

 ut

Digitized by Google

ut ſolet a Clariſſimis illis Henrico Valeſio, Petro de Marca, aliiſque innumeris, qui in Synodo Nicæna Patriarchas videre ſibi videntur. Sed quod in Socratis phraſi paulo eſt obſcurius, explicandum atque illuſtrandum. In ea ſententia Socrates non verſatus eſt, quod diſerte a Conſtantinopolitanis Patribus Patriarchæ in ea dignitate atque autoritate ſint conſtituti, qua præditi fuere, cum in veros Patriarchas electi, hoc eſt Archiepiſcopos, Primates, Exarchas, uni Diœceſi multis Provinciis conſtitutæ, ideoque & pluribus Metropolitanis, imponebantur. Quid eſſet contraria atque maxime disjuncta dicere, ſi hoc non eſſet? Non igitur ea mens animo Socrati, vel Patriarchæ nomen additum fuiſſe illuſtrioribus Epiſcopis Concilio Conſtantinopolitano, vel conſtitutas eſſe Diœceſes, quibus Imperatoriæ leges metas jamdudum poſuerant. Aperit ſe Socrates, ὥστε τοὺς ὑπὲρ διοίκησιν Ἐπισκόπους ταῖς ὑπερορίαις Ἐκκλησίαις μὴ ὑπερβαίνειν: *ne Epiſcopi præter ſuam Diœceſim Eccleſias extra eos limites invaderent*; τοῦτο γὰρ πρότερον διὰ τοὺς διωγμοὺς ἐγίνετο ἀδιαφόρως: *id quod prius propter perſecutiones indiſcriminatim contigebat.* Sic defuncto Conſtantio, qui Lucifero Carallorum in Sardinia Epiſcopo durum æternumque imperaverat exilium, Antiochiam Arianorum factionibus turbatam recta proficiſcitur, ibique Paulinum deſignat Epiſcopum, Meletio nondum reverſo. Sic Euſebius Samozatenſis, peragrata Syria Palæſtina, Presbyteros creavit, aliaque Eccleſiaſtica munia obivit. Cui conſuetudini interceſſum eſt c. 2. *Epiſcopi, qui extra Diœceſim ſunt, ad Eccleſias, quæ extra terminos earum ſunt, non accedant; neque confundant & permiſceant Eccleſias; ſecundum regulas conſtitutas.* Hinc orta occaſio conſtituendorum Patriarcharum. Ut enim cuique Provinciæ præficiebatur Metropolitanus jure Eccleſiaſtico, ſic ſingulis Diœceſibus ſingulus Archiepiſcopus Patriarcha-ve impoſitus eſt, qui pluribus Metropolitanis præfuit ut eorum Metropolitanus: cui exercendo conſtituendoque juri, confuſa perturbataque olim diſciplina interceſſerat: atque mens hæc Socratis fuit. Non ergo decretum aliquod intelligit, quo nova in Eccleſia dignitas diſerte crearetur: nil aliud ſibi vult niſi quod anſa ex Conſtantinopolitano Canone data ſit novæ huic inſtituendæ dignitati.

Quid autem rei eſſet, aut quas ſibi partes ſumeret Patriarchatus, indi-

indicatur a Chalcedonenſi Synodo, Act. ultima, de Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, qui indicio & argumento eſt aliorum autoritatis. *Oportet Archiepiſcopum Conſtantinopolitanum poteſtatem habere ordinandi Metropolitanos in Aſiana & Pontica & Thracia Diœceſibus; hoc modo ut electi a Clericis cujuscunque Metropolis Epiſcopi referantur ab eligentibus Archiepiſcopo Conſtantinopolitano, ut penes eum ſit, ſi velit, hunc qui electus eſt confirmare, repudiare-ve.* Ipſi vero Patriarchæ a Synodo conſecrabantur, defuncto ſiquidem Patriarcha, multi Metropolitani qua Epiſcopi Provinciales ad Patriarchalem Eccleſiam conveniebant, tum funeris celebrandi, cum ſucceſſoris in locum deceſſoris ſubſtituendi cauſa, quo & illius ſepultura, & hujus ordinatio eſſet illuſtrior. Eo pertinet Novella Juſtiniani 131. Τὸν δὲ μακαριώτατον κατὰ καιρὸν Ἀρχιεπίσκοπον τῆς πρώτης Ἰουστινιανῆς τῆς ἡμετέρας πατρίδος ἔχειν ἀεὶ ὑπὸ τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν τοὺς Ἐπισκόπους τῶν ἐπαρχιῶν Δακίας Μεδιτερρανέας καὶ Δακίας Ῥιπενσίας — καὶ παρ' αὐτοῦ τούτους χειροτονεῖσθαι, αὐτὸν δὲ ἀπὸ τῆς οἰκείας Συνόδου χειροτονεῖσθαι: *Beatiſſimus autem pro tempore Archiepiſcopus Juſtinianeæ primæ Patriæ noſtræ ſemper ſub jurisdictione ſua habeat Epiſcopos Provinciarum Daciæ Mediterraneæ, & Daciæ Ripenſis, item Triballiæ ac Dardaniæ, & Myſiæ ſuperioris & Pannoniæ, & ab ipſo hi ordinentur, ipſe vero a propria ordinetur Synodo.* Simul atque in defuncti vicem novus Patriarcha ſubſtitutus erat, Patriarchis Collegis electionem ſuam literis ſignificabat. Hoc fecit Gregorius Magnus l. 1. Ep. 24. cui titulus hic affixus eſt, *Gregorius Joanni Epiſcopo Conſtantinopolitano, Eulogio Alexandrino, Gregorio Antiocheno, Joanni Hieroſolymitano, & Anaſtaſio Patriarchæ Antiocheno a paribus.* Edita ad finem confeſſione fidei, ſic claudit Epiſtolam, *quisquis ergo aliud ſapit, anathema ſit, quisquis vero prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei ſit a Deo patre per Jeſum Chriſtum* &c. Quæ clauſula ejuſmodi Epiſtolis finem impoſuiſſe de more videtur.

Conſignata animis notione Patriarcharum, facilius expendemus atque æſtimabimus, *An Petrus erexerit Sedem Patriarchalem Antiochenam?* Probando juri ac privilegio, ſolemne eſt aperire Tabulas, alioquin affirmanti non creditur. Sacros Annales evolventi accuratius non incidit inſtitutio ulla Patriarchalis, quæ tamen materia in narrationem adeo fœlix erat, ut nihil ſupra. Præterea tanto a-

Digitized by Google

more in commune bonum Eccleſiæ conſpirabant Apoſtoli, ut Petrus nil Paulo momentoſius agere ſuſtinuerit, niſi conſciis conſentientibusque Collegis. Sufficiendo Matthiæ in vicem Judæ proditoris, creandisque Diaconis, Apoſtolorum intervenit autoritas; & ad conſtituendam Eccleſiam totius Orientis nobiliſſimam Apoſtoli nullam operam navarunt, ſi Baronio fides. *Dicendum eſt Petrum primum erexiſſe*, Petrum, veluti exercentem ſummum imperium in Eccleſia; non *Apoſtolos*, quaſi ſuæ ſortis non fuiſſet inſtitutio Patriarchalis Sedis, aut Princeps Apoſtolorum ne de conſilio quidem & ſententia Collegas rogaſſet. Deinde, Patriarchalis dignitatis adjunctæ Antiochenæ Sedi ne vel leviſſima quidem umbra in ſacra pagina cernitur. Subjectis præpoſteri zeli facibus, nonnulla Hieroſolymitanæ Eccleſiæ membra triſte incendium ſeditionis domeſticæ fecerant, quo Antiochena Eccleſia miſere conflagrabatur. Extinguendo igni itur ad fontes Hieroſolymitanos, miſſis Legatis de componenda lite. Atqui Patriarchalis Eccleſia, ex conciliatis a Petro privilegiis, conſuli potius quam conſulere debuit. Sui ſaltem juris erat, apud ſe indicere Synodum, ſopiendo ubi ortum erat de ceremoniis uſurpandis diſſidio.

Animo percipiendum, & memoria cuſtodiendum, in eo conſiſtere Patriarchatus *οὐσίαν* atque formam, quod Metropolitanorum Metropolitanum agat, ut electos a Clero cujuſcunque Metropolis, quæ ſub ejus ditione continebatur, Epiſcopos ad ſe relatos *poſſet confirmare vel repudiare*. Id porro juris a Petro non obtinuiſſe Antiochenum Epiſcopum argumento eſt inſignis ille locus Epiphanii, hæreſ. 70. n. 10. 822. *ἅμα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα Ἐπίσκοποι γεγόνασιν ἐκ περιτομῆς καὶ ἐχρῆν τότε τῶν Ἐπισκόπων ἐκ περιτομῆς ὄντων ἐν Ἱερουσαλὴμ καθισταθέντων τὸν πάντα κόσμον τούτοις συνέπεσθαι*: *Porro, poſt conſtitutionem illam quindecim ex circumciſione Epiſcopi fuerunt, idque Hieroſolymis, quorum autoritatem omnis Orbis ſequi debuit*: proindeque & Antiochia, quæ, opinor, in Orbe fuit. Egregiam vero Patriarchalem Sedem Eccleſiæ quæ nondum ad Patriarchales honores aſcenderat ſubditam! Sed & Innocentius Papa ad Alexandrum Epiſcopum Antiochenum Epiſt. 18. aperte oſtendit, Antiochenæ Sedi delatam datamque a Petro non fuiſſe Patriarchalem dignitatem, ſed a Nicæna Synodo. *Revolventes itaque autoritatem Nicænæ Synodi, quæ unam omnium*

omnium per orbem terrarum mentem explicat Sacerdotum, quæ cenſuit de Antiochena Eccleſia cunctis fidelibus ne dixerim Sacerdotibus eſſe neceſſarium cuſtodire, quæ ſuper Diœceſim ſuam prædictam Eccleſiam, non ſuper aliquam Provinciam noſcimus conſtitutum. In cunctis editionibus legitur *conſtitutum.* Sed Viri Eruditiſſimi Petrus de Marca Pariſienſis Præſul, & Henricus Valeſius Obſervationum in Socratem c. 12. p. 194. antiqua pervulgataque lectione repudiata, contendunt ſcribendum eſſe conſtitutam. *Fateor* (verba ſunt Valeſii) *in cunctis editionibus legi,* conſtitutum; *ſed ſi Grammaticorum regulas conſuluiſſes, docuiſſent te profecto legendum eſſe,* conſtitutam. *Alioqui quo referrentur voces illæ prædictam Eccleſiam, niſi forte Eccleſiam communis generis eſſe cenſes.* Sic neſcio quid viro ut plurimum moroſo libuit jocari in Joannem Launoium Antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiſſimum. Launoius quidem, noſque una cum Launoio, Eccleſiam fœminini generis eſſe ſcimus & tenemus: ſed etiam novimus *conſtitutum* non ad Eccleſiam ſed ad Synodi autoritatem eſſe referendum; itaque freti legibus & communis judicii & Grammaticæ, perinde atque omnium editionum autoritate, *conſtitutum* retinendum eſſe cenſemus, vel jocis Valeſianis invitis. *Quæ,* autoritate nimirum Nicænæ Synodi, cujus Innocentius mentem explicabat atque decreta; *Quæ ſuper Diœceſim prædictam Eccleſiam eſſe non ſuper Provinciam* noſcimus conſtitutum. Ut Patriarchalem qua Sedes Antiochena induta fuit autoritatem a Nicænis Decretis repetat Innocentius; quæ & Nilum, & Balſamonem, alioſque bene multos pervaſit opinio. Falſum tamen a Græcis & Innocentio creditum eſt: Patres quippe Nicæni dignitati Antiochenæ Eccleſiæ nil novi addidere, ſed illam, qua jam pollebat ex conſuetudine, ſuo Decreto comprobarunt. Hanc Innocentio fuiſſe mentem eximie declarant quæ de autoritate Nicænæ Synodi prædicat, & præcipue verba hæc quæ etiam atque etiam ſunt obſervanda, *cenſuit de Antiochena Eccleſia cunctis fidelibus, ne dixerim Sacerdotibus, eſſe neceſſarium cuſtodire.* Quæ legem continent quam verbis ſequentibus explicat: quippe *conſtitutum* fuit ut Antiochena Eccleſia non Provinciæ ſed Diœceſi imponeretur.

Hic ſcrupulum mihi eximant doctiſſimi illi viri, qui una cum purpuratis Baronio ac Bellarmino cenſent, Antiochenæ edi Patriarchatum

Digitized by Google

triarchatum a Petro fuiſſe collatum. Quamobrem, præ Antiochena Sede ab Apoſtolorum Principe & condita & regnata primas tulerit Alexandrina, quæ in Eccleſiaſticis multo inferior eſſe debuit. Natu quippe major Eccleſia Antiochena, editis Oraculis non una vice perſonuit. Ab inſignioribus Apoſtolis viva voce imbuta eſt Chriſti Religione, Petro ſcilicet, Paulo, Barnaba. Quid ad hanc gloriam addi potuit? debuit itaque habita ratione privilegiorum Alexandrinæ Sedi Antiochena præferri, quam tamen eminuit Alexandrina. Pace Majeſtatis Romanæ dixerimus, dignitate Eccleſiaſtica Sedes Antiochena Romanam ipſam ſuperat. Quocirca, Anno Dom. 1238 Præſul Antiochenus ſeſe Romano antepoſuit, teſte Matthæo Paris in vita Henrici III. p. 465. *Ad tantam auſus eſt proterviam impetu temerario prorumpere Antiochenus Archiepiſcopus, conſentiente Germano Conſtantinopolitano Archiepiſcopo Græcorum Advocato, & vices agens Antipapa, quod Dominum Papam cum tota ſua Romana Eccleſia & Curia inani autoritate excommunicavit. Et blaſphemando ſe ſuamque Eccleſiam ſolemniter prædicando, tempore & dignitate Domino Papa & Romana Eccleſia præpoſuit, & eſſe & fuiſſe Romana Eccleſia excellentiorem, eo quod Beatus Petrus Apoſtolus primo Eccleſiam Antiochenam cum ſummo honore rexerat per ſexennium; ibidemque cum ſumma qua decuit receptus reverentia, & ſimiliter honorifice incathedratus. Roma vero fuerit multis injuriis & convitiis multipliciter laceſſitus, tandemque ſub Imperatore Nerone paſſus.* Sed miſſa Sede Romana, profecto plurimam admirationem movet quod Patriarchatus Alexandrinus Antiocheno prælatus ſit, conceſſo Petrum inſtituiſſe *Patriarchalem Sedem Antiochenam.* Hæc Antiocheni Præſulis imminutio capitis Petro immerenti offerret injuriam, quippe quæ cum ejus inſtitutione pugnaret, abdicata Sedi Antiochenæ dignitate quam ille adjunxerat. Decreſceret ut admiratio ſtrenuam Bellarminus dedit operam, l. 1. de Pont. Rom. c. 24. *Ratio ordinis eſt; quia cum omnes tres ſint Sedes Petri, Roma ſcilicet, Alexandria, & Antiochia, tamen Romam per ſe uſque ad mortem adminiſtravit, Alexandriam per Marcum Evangeliſtam, Antiochiam per Evodium. Sicut ergo major eſt Petrus Apoſtolus Marco Evangeliſta, & Marcus Evangeliſta Evodio, qui neque Evangeliſta fuit; ita quoque Romana Eccleſia Alexandrinam, & Alexandrina Antiochenam, autoritate & dignitate*

Digitized by Google

tate ſuperat. Miram ſane Bellarminianam phraſim, *Petrus Alexandrinam Eccleſiam adminiſtravit per Marcum, & Antiochenam per Evodium.* Ergo-ne Petrus tres Epiſcopatus ſimul gerebat, quibus regendis Marci & Evodii uſus eſt miniſterio? Sed id Purpurato condonemus, perinde atque lepidum hoc figmentum, *ſola illa Eccleſia ſemper habita ſunt Patriarchales & primæ quas Petrus fundaverat*, quo nil ineptius quicquam potuit alicui venire in mentem; cum Conſtantinopolitana Eccleſia, quæ a Petro condi non potuit, Antiochenam Alexandrinamque dignitate ſuperaverit. Hæc ut mittamus, profecto ex invento Bellarminiano, Romana Sedes debuit aſſurgere Alexandrinæ, quia Marcus Evangeliſta Lino Clementeque Epiſcopis longe nobilior: debuit Epheſinæ, cui, ut aiunt, Petro rebus humanis exempto, Joannes præfuit; debuit Hieroſolymitanæ, quæ ſuper omnes Eccleſias antiquitate, miraculis, Martyribus, Spiritus donis excellebat, & in gloria erat.

Quid igitur cauſæ eſt aut rationis, cur Antiochiæ prælata fuerit Alexandria? Si nobis veritatem tueri & retinere ſententia eſt, cauſa dignitatis Eccleſiaſticæ non eſt conſtituenda in Petri voluntate de Patriarcharum privilegiis nil decernentis; ſed adſcribenda eſt politicæ urbium majeſtati, quæ luce ſua Eccleſias apud ſe fundatas colluſtrans, gradus Eccleſiaſticæ dignitati ſublimiores fecit; idcirco prælata Antiochenæ Sedi illa quæ fuit Alexandriæ, quod Alexandria urbs erat Antiochia & antiquior & illuſtrior; qua de re obſervabilis eſt inſignis ille Joſephi locus de Bello l. 5. c. 14. 903. Εἰς δὲ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀφιγμένῳ τῷ Οὐεσπασιανῷ τὰ ἀπὸ τῆς Ῥώμης εὐαγγέλια ἧκε, καὶ πρέσβεις ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηδόμενοι· μεγίστη δ' οὖσα μετὰ τὴν Ῥώμην ἡ πόλις στενοτέρα τοῦ πλήθους ἠλέγχετο. *Cum autem Veſpaſianus Alexandriam veniſſet, nuntia illi Roma venerunt*, (quam Gelenianæ verſionem prætulerim, *geſta ei Roma nunciata ſunt*) *& Legati ex toto Orbe gratulantes affuerunt; cumque maxima poſt Romam civitas eſſet, anguſtior multitudini videbatur.*

Exemplis autoritatibusque comprobatur atque illuſtratur, dignitatem urbium politicam cauſam eſſe eminentiæ Eccleſiaſticæ, non vero *Petri aliquam inſtitutionem.* Subdita eſt, cordatiorum omnium conſenſu, Clementis ad Jacobum Epiſtola, audiri tamen poteſt de opinione quam imbiberat. *In illis vero civitatibus, in quibus olim apud Ethnicos Archiflamines eorum atque primi legis Doctores erant, Epiſ-*

coporum Primates poni, vel Patriarcha, qui reliquorum Epiſcoporum judicia & majora, quoties neceſſe foret, negotia in fide agitarent. Non alia mens Cypriano fuit, cujus verba eo magis advertenda, quo typho emergente annis major fuerit. *Plane quoniam pro magnitudine ſua debeat Carthaginem Roma præcedere, illic majora & graviora commiſit* Novatus: Epiſt. 49. Magnitudine quidem, non Petri juſſis, Carthagini Roma præſtans principalem exercebat Eccleſiam, *quia in urbe principali conſtituta,* ampliſſimo Rigaltio teſte. Taurinenſes Patres, ſimiliter atque antiquiores fuerant, commotos fuiſſe legimus. *Illud deinceps inter Epiſcopos urbium Arelatenſis & Viennenſis, qui de Primatus honore apud nos certabant, a ſancta Synodo definitum eſt, ut qui ex eis comprobarit ſuam civitatem eſſe Metropolim, is totius Provinciæ honorem Primatus obtineat, & ipſe juxta præceptum Canonum ordinationum habeat poteſtatem.* Nullo fuiſſet uſui ſive Arelatenſi, ſive Viennenſi Epiſcopo, probare ſuam civitatem eſſe Metropolim niſi id in morem Eccleſiæ fuiſſe perductum conſtitiſſet, ut dignitates Eccleſiaſticæ effigiem Politicarum complecterentur, privilegia majora illis Epiſcopis concederentur, qui in urbe illuſtriori munus exercebant ſuum. Eadem & ſententia fuit Leoni Pontifici nono Epiſt. 4. Debere *alios aliis præferri, eo quod primas civitates & magis nominatas ſecundum potentiam & leges ſeculi retineant.* Et cui non dictus Antiochenus Canon. 9. Τοὺς καθ' ἑκάστην ἐπαρχίαν Ἐπισκόπους εἰδέναι χρὴ τὸν ἐν τῇ Μητροπόλει προεστῶτα Ἐπίσκοπον καὶ τὴν φροντίδα ἀναδέχεσθαι πάσης τῆς ἐπαρχίας διὰ τὸ ἐν τῇ Μητροπόλει πανταχόθεν συντρέχειν πάντας τοὺς τὰ πράγματα ἔχοντας. Ὅθεν ἔδοξε καὶ τῇ τιμῇ προηγεῖσθαι. *Epiſcopos per ſingulas Provincias ſcire oportet, eum Epiſcopum qui Metropoli præſidet, etiam totius Provinciæ curam agere, quia ad Metropolim undique concurrunt omnes quibus eſt aliquod negotium: itaque viſum eſt honore etiam præ reliquis affici debere.* Ad brevia ut redeam, diſertiſſima ſunt Patrum Chalcedonenſium verba c. 28. Εὐλόγως κρίναντες τὴν βασιλείᾳ καὶ συγκλήτῳ τιμηθεῖσαν πόλιν, καὶ τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῇ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ῥώμῃ, καὶ ἐν τοῖς Ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασιν. *Bene judicantes eam urbem, quæ Regno & Senatu decoratur, iisdemque fruitur honoris prærogativis, cum veteri Regia Roma, etiam in negotiis Eccleſiaſticis, ad ejus inſtar magni fieri.* Si jura Patriarchalia in Petri inſtitutionem re-

cum-

cumbere Patres Chalcedonenſes exiſtimaſſent, næ ludibrium omnibus debuiſſent, quod paribus privilegiis Conſtantinopolitanam Sedem ornaſſent, quibus Romana inſignis erat. Quid enim tam diſſimile, tam disjunctum, tam diſpar fuit, quam inſtitutio Apoſtolica, & Regia amplitudo urbis? Ut ſi Roma eo ſublimes honoris gradus adepta eſt, quod Petrus caput totius orbis Eccleſiarum illam eſſe voluerit, nil magis abſurdum aut abſonum ſit, quam Decretum Chalcedonenſe, quo paria novæ Romæ privilegia decernuntur, quia & Imperium, & Senatum, perinde atque vetus illa meruerat. Hoc ſane Canone apparet & promptum eſt, Synodum in ea fuiſſe ſententia, privilegiorum Eccleſiaſticorum Sedibus conceſſorum fundamenta in dignitate politica urbium collocare. Hinc Patriarchatuum gradus & diſcrimina. Urbi totius Orbis potentiſſimæ Romæ primus ordine Patriarchatus adjunctus eſt: Romam excipiebat Alexandria: ſecundum itaque gradum inter Patriarchas obtinuit. Deinde Antiochia dignitate Alexandriæ propinqua ſuum & decus meruit.. Poſteaquam vero ſublime & Imperii & Senatus faſtigium Conſtantinopolis adepta eſt, tunc ex pervulgata diſciplina, de gradu ſuæ dignitatis dimotæ ſunt Sedes Alexandrina & Antiochena; nec amplius illa ſecundum locum, ſed tertium, nec hæc tertium, ſed quartum obtinuit, ambas ſupereminente Conſtantinopolitana Eccleſia.

Nondum res confecta eſt: exiſtimant quippe Viri Clariſſimi, in primariis urbibus Patriarchas ab Apoſtolis fuiſſe conſtitutos, condendæ ſacræ Hierarchiæ. Quam ſententiam affixere animo illuſtriſſimus Pariſienſis Præſul Petrus de Marca, Schelſtratus, Antonius Pagy, aliique complures de re literaria bene meriti. De concordia ſacerdotii & imperii l. 4. c. 1. n. 13. Marca diſertis verbis docuit; *cum in imperio Provinciæ contributæ eſſent cuidam civitati primariæ, quæ Metropolis dicebatur, apud quam Magiſtratus cauſas judicabant, & propterea populi frequentius conveniebant, quod ſingulari quodam jure cæteræ civitates a matrice dependerent, Apoſtoli itidem Epiſcopos in civitatibus conſtituerunt, eo videlicet ordine, ut penderent ab Epiſcopo in Metropoli ſeu urbe primaria.* Cui probandæ aſſertioni nullum argumentum affertur: refellendæ vero rationes plurimæ colligi poſſunt. Ex Scriptura quidem apparet atque extat, Apoſtolos præcipue ampliores

 civi-

civitates peragraſſe, majorem ut fructum ex prædicato Evangelio decerperent. Condita porro alicubi Eccleſia, ejus curam Epiſcoporum collegio credidiſſe. Idcirco Paulus Tito dabat in mandatis, ut in Creta *conſtitueret Presbyteros oppidatim*; de creatione Epiſcoporum in Patriarchas, aut Metropolitanos, ne γρῦ quidem. Imo eorum munus Apoſtolico præcepto non una conſentit, cum Patriarchæ, aut Metropolitani, oppidatim creari non poſſent. Præterea, ſi ab Apoſtolis inſtituti ſunt Patriarchæ, qua de cauſa id nominis nullo veſtigio reperitur in antiquis monumentis, ante Synodum Conſtantinopolitanam, Anno 38. celebratam? Nec enim par videtur, neque ſit conſentaneum, tantum munus tamque inſigne nomine proprio non donari, vitandæ perturbationi rerum atque confuſioni, in quam indiſcretis nominibus neceſſario inciditur. Rebus quidem diſtinguendis ſtatim non addi nomina ex quo exortæ ſunt, nihil eſt miri; ut vero annos prope tercentum ampliſſimum Patriarchæ munus in Eccleſia durarit abſque proprio diſcretoque nomine; nulla certe fingi ratio poteſt, cum & ſapientia & conſuetudo mortalium ſemper laboraverint de nova rebus novis imponenda appellatione, abſque qua ſenſus animi aperiri nequit, aut rerum ordo conſervari.

Ut nominis, ſic rei per Patriarchæ vocem deſignatæ, nulla in tanto annorum ſpatio indicia reperiuntur. Hæc fuit Patriarcharum poteſtas, ut electos Epiſcopos poſſent *reſpuere vel confirmare*. Ipſi vero, qui erant αὐτοκέφαλοι, a ſua Synodo ordinabantur. Quod enim circa Metropolitanos, illud etiam dubio procul circa Patriarchas Metropolitanorum Metropolitanos, obſervatum fuit. Moris erat labente quarto ſeculo, ut Epiſcopi ſe ad Metropolitanum conferrent ſuſcipiendæ ordinationi, quod patet ex Syneſii Epiſtola 67. p. 210. Siderius in Palæbiſcæ Epiſcopum creatus fuerat, ſed illegitime, & contra jura Eccleſiaſtica. Εἰ μήτε ἐν Ἀλεξανδρείᾳ κατέςη, μήτε παρὰ τελῶν ἐνθάδε, καὶ εἰ τὸ σύνθημα τῆς χειροτονίας ἐκεῖθεν ἐδίδοτο: *Cum neque ſit Alexandriæ conſtitutus, neque a tribus hic, ut maxime eligendi, illinc ſignum datum fuerit.* Solus quippe Philo Cyrenenſis auſus erat *Collegam ſuum hunc Epiſcopum* pronunciare. Similiter Patriarchæ a Synodo creabantur, ut ex Novella Juſtiniani 131. conſtat. *Beatiſſimus autem pro tempore Archiepiſcopus Juſtinianæ*

nianæ

nianea prima ſemper ſub juriſdictione ſua habeat Epiſcopos Provinciarum Daciæ & ab ipſo hi ordinentur, ipſe vero a propria ordinetur Synodo. &c. Nec mirum id honoris delatum fuiſſe Patriarchis, quod Metropolitani erant adepti. De Athanaſii in Epiſcopum Alexandrinum creatione ſcripto hæc prodidit Epiphanius. Καὶ ἐκ πανταχόθεν συνεχειροτονήθη Ὀρθοδόξων Σύνοδος. Καὶ οὕτως κατάστασις γέγονεν αὐτῷ. *Tum undique coacto Orthodoxorum Concilio in Alexandrina Sede conſtituitur.* Oro atque obſecro Antiquitatis Patriarchalis patronos, ut a monumentis Eccleſiaſticis, quæ ab Apoſtolico ævo ad Nicænam Synodum ſuperſunt, exemplum aliquod petant Metropolitani ad Patriarcham accedentis, conſtituendæ ejus ordinationi. Principio rerum Epiſcopum Romanum Patriarcham non exercuiſſe eo apparet, quod nec a Synodo, nec ab ullo Metropolitano ordinaretur, quod tamen eſt inter requiſita Patriarchalis dignitatis; ſed ab Oſtienſi Epiſcopo, ut docemur ex Breviculo Auguſtini collatione 3. diei c. 5. p. 584. Aliud habet *Eccleſia Cathol. conſuetudo, ut non Numidiæ, ſed propinquiores Epiſcopi Epiſcopum Eccleſiæ Carthaginis ordinent, ſicut nec Romana Eccleſia ordinat aliquis Epiſcopus Metropolitanus, ſed de proximo Oſtienſis Epiſcopus.* Fingemus-ne animo atque cogitatione, ignobili huic ac nullis titulis atque honoribus fulgenti Epiſcopo traditam fuiſſe provinciam ordinandi Epiſcopum Romanum, ſi principio rerum a Petro ad dignitatem Patriarchalem fuiſſet evectus. Privilegium Oſtienſis Epiſcopi de ordinando Pontifice Rom. vetera ſunt priſcæ ſimplicitatis Romanæ, a faſtigio Patriarchali multum alienæ, indicia atque rudera. Ordinando Patriarchæ a principe Apoſtolorum conſtituto inſignis Metropolitanus deſignari debuit. Epiph. Hær. 68. n. 6.

Cæterum, non minima obſervatione dignum eſt, Siderium, a ſolo Philone in throno Epiſcopali collocatum, a magno illo Athanaſio in loco atque numero Epiſcoporum non modo fuiſſe habitum, ſed etiam ut virum majoribus regendis idoneum Ptolemaïdis Eccleſiæ fuiſſe Rectorem impoſitum, *ſed illum ſenectus ad Paganas Eccleſias reduxit.* Quod magnus ille Athanaſius facere nec debuit nec potuit, ſi Patriarchæ ab Apoſtolis inſtituti ſunt; cum delata Patriarchis poteſtas fuerit creandorum Epiſcoporum, cujus ordinatio nulla erat abſque Metropolitani ſuffragio. Itaque ad numerum

Digitized by Google

Epiſcoporum Siderium adſcripſiſſet Athanaſius, quem ex illo excludebant Apoſtoli. Ne ergo prævaricationis tam odioſæ damnemus Athanaſium, fatendum neceſſario eſt, Athanaſium in ea fuiſſe ſententia, jura Metropolitana non ab Apoſtolis, ſed a Patrum inſtitutis ortum ducere.

Ab Erudito Emmanuele Schelſtrato, de Metropolitanis ſcripto proditum eſt, *quod in Metropolitani poteſtate ſitum fuerit, in mores ac opiniones Epiſcoporum ſynodice inquirere, & ſingulos de gravioribus criminibus convictos admonere, reprehendere, & ab aliorum Epiſcoporum communione arcere.* Concil. Antio. c.3. relt. c.4. c.14. n.5. 462. Cum eadem poteſtas fuerit Patriarchæ in Metropolitanos, ac Metropolitanis in Epiſcopos, ſi Patriarchale munus ab Apoſtolis inſtitutum eſt, quænam eſt craſſa illa Cypriani ignorantia, alta voce dicentis: *Manente concordiæ vinculo, & perſeverante Catholicæ Eccleſiæ individuo ſacramento. actum ſuum diſponit & dirigit unusquisque Epiſcopus, rationem propoſiti ſui Domino redditurus?* Ep.52. p.72. & in Concilio de Hæret. Bapt. *Neque enim quisquam noſtrum Epiſcopum ſe Epiſcoporum conſtituit, aut tyrannico terrore ad obſequendi neceſſitatem Collegas ſuos adigit, quando habeat omnis Epiſcopus, pro licentia libertatis & poteſtatis ſuæ, arbitrium proprium, tamque judicari ab alio non poſſit, quam nec ipſe poteſt alterum judicare.* An quilibet Epiſcopus libertatis & poteſtatis ſuæ habet arbitrium, ſi pendeat a ſuo Metropolitano, cujus in poteſtate ſitum eſt, Præſules ſibi ſubditos ab aliorum Epiſcoporum communione arcere, eorumque judicia reſcindere? Annon Patriarcha Metropolitanum judicare & poteſt, & debet? Eo loci quo nunc res Hierarchicæ ſunt, inſaniret & fureret, qui ad mentem Cypriani loqueretur.

Veniendum nunc eſt ad Nicænum Canonem ſextum, de quo multæ lites concitæ. Τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω τὰ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει. Ὥστε τὸν Ἀλεξανδρείας Ἐπίσκοπον πάντων τούτων ἔχειν τὴν ἐξουσίαν ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ Ῥώμῃ Ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστιν. Ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἀντιοχείαν καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἐπαρχίαις τὰ Πρεσβεῖα σώζεσθαι ταῖς Ἐκκλησίαις. Καθόλου δὲ πρόδηλον ἐκεῖνο ὅτι εἴ τις χωρὶς γνώμης Μητροπολίτου γένοιτο Ἐπίσκοπος, τὸν τοιοῦτον ἡ μεγάλη σύνοδος ὥρισε μὴ δεῖν εἶναι Ἐπίσκοπον. Quæ verba Dionyſius Exiguus ita Latine vertit: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Libyam,*

Libyam, & Pentapolim, ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium habeat poteſtatem: quia & urbis Romanæ Epiſcopo parilis mos eſt. Similiter autem & apud Antiochiam cæteraſque Provincias, ſuis privilegia ſerventur Eccleſiis. Illud autem generaliter clarum eſt, quod ſi quis præter Metropolitani ſententiam fuerit factus Epiſcopus, hunc magna Synodus definivit Epiſcopum eſſe non oportere. Quibus ſuppeditatur argumentum non vanum in viros eruditos, qui Apoſtolos & Metropolitanæ & Patriarchalis dignitatis autores imaginantur. Si poteſtatem Metropolitanorum ab Apoſtolis eſſe inſtitutam Patribus Nicænis perſuaſum fuit, utique dixiſſent: *Decreta Apoſtolorum ſerventur per Ægyptum.* Laudata Apoſtolica inſtitutione acceſſiſſet magnum pondus ad Canonem; ſed & ſcita Apoſtolica, moreſque antiqui, multum inter ſe differunt, cum non omnes antiqui mores ad Decreta Apoſtolica adſcribi poſſint; non lactis & mellis addita Baptiſmo concordia; non ex die Baptiſmi lavacri quotidiani per totam hebdomadam abſtinentia; non ritus præbendi pueris Euchariſtiam; non diſciplina hæc nefas exiſtimans *de geniculis* adorare diebus Dominicis, quæ *antiquis conſuetudinibus* inſeri nemo negabit, niſi Veterum prorſus ignarus atque inſolens. Nec facile meum in animum inducam, Patres Nicænos, ſi de adorando Chriſto, aut miniſtrando in nomine Spiritus Baptiſmate, aut uſurpando vino in Euchariſtia, decretum adverſus Heterodoxos condidiſſent, ſimilem phraſim fuiſſe adhibituros; *Antiqui mores ſerventur.* Pondere Apoſtolicæ Divinæque Traditionis male ſentientes obruiſſent, qua autoritate nil majus eſt ad flectendos animos, vimque præſcriptis Synodorum incutiendam.

Cæterum, ex laudato Canone ingens ad dicendum materia proſternitur, cujus tractatione Hiſtoria non minimum illuſtratur, erroreſque non pauci evelluntur animo. Ac primum quæritur, quænam fuerit cauſa condendi Canonis? Eruditus Valeſius pro dubio & incerto habet, quod a Launoio accuratiſſime obſervatum fuit, temeritatem Meletii cauſam huic Canoni præbuiſſe. *Sed Launoius* (verba ſunt Valeſii) *ante omnia probare debuerat hanc fuiſſe cauſam condendi Canonis. Cujus autem rei nullum affert teſtimonium, ſed ſibi id affirmanti credi poſtulat. At nos in his præſertim rebus ſine teſte nihil credimus*, c. 8. Obſerv. in Socr. p. 193. Profecto, niſi altercantium

inter

inter ſe hominum ritu, ea mens Valeſio fuiſſet doctiſſimo ejus Adverſario contradicendi, in dubitationem non revocaſſet rem certiſſimam, quæque nunc in confeſſo eſt apud Antiquitatis peritos. Occaſione Ægyptiorum Canonem præcipue conditum fuiſſe, ipſe Canon teſtis eſt, cum ſic incipiat: *Antiqua conſuetudo ſervetur per Ægyptum, Libyam, & Pentapolim, ut Alexandrinus Epiſcopus horum omnium poteſtatem habeat*; quibus indicat violatam fuiſſe conſuetudinem. Fruſtra alioquin tam accurata & Provinciarum mentio, & ſervandi veteris ritus præſcriptio, ſi in hiſce regionibus ab antiqua diſciplina non fuiſſet diſcitum. Quænam vero orta ſit ſeditio in illis regionibus, quæ ſub Epiſcopi Alexandrini ditione tenebantur, docemur tum ab Athanaſio, cum ab Epiphanio. Athanaſius ad Conſtant. Apologia T. 1. p. 777. *Petrus apud nos ante perſecutionem Epiſcopus, & in perſecutione Martyr declaratus, Meletium Epiſcopum Ægypti nominatum multis convictum criminibus, & in primis quod Idolis ſacrificaſſet, in communi Epiſcoporum Synodo depoſuit.* Ἀλλὰ Μελέτιος οὐ πρὸς ἑτέραν Σύνοδον κατέφυγεν, οὐδὲ ἐσπούδασεν ἀπολογήσασθαι τοῖς μετὰ ταῦτα· σχίσμα δὲ πεποίηκε. *Meletius autem non ad aliam Synodum confugit, neque eorum ſucceſſoribus ſe ſtuduit purgare, ſed ſchiſma fecit.* Meletio multo æquior Epiphanius, de ſchiſmate Meletiano una cum Athanaſio conſentit, Hær. 68. p. 717. σχίσμα ἐποίησεν, οὐ μὴν μεθηλλαγμένος τὴν πίστιν γεγένηται: *Hic Eccleſiam ſchiſmate diſcidit, ita tamen ut fidem nulla ex parte mutaret.* Uſurpata porro autoritate Epiſcopi Alexandrini καθ' ἕκαστον τόπον διερχόμενος καθίστα Κληρικοὺς Ἐπισκόπους τε, καὶ Πρεσβυτέρους καὶ Διακόνους, καὶ ᾠκοδόμει Ἐκκλησίας ἰδίας. *Quamcunque regionem locumque peragraret, ibi Clericos Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos inſtituit, ac privatas Eccleſias fundavit.* Ad hæc digitum intendere Nicænos Patres, luce clarius eſt, cum magna illa perturbatio Eccleſiarum, Epiſcopo Alexandrino ſubditarum, Nicæno Concilio anteverterit, cui extinguendæ Canon ſextus conditus eſt. Quæ ſi Valeſius attendiſſet, non flagitaſſet argumenta, quibus oſtenderetur, *temeritatem Meletii* Canonis condendi cauſam fuiſſe. Magnam ſatis rationum copiam loca hæc Erudito Viro ſuppeditaſſent, non ſecus ac Nicænorum Patrum ad Fratres per Ægyptum, Libyam, ac Pentapolim conſtitutos Epiſtola, quam Hiſtoriæ ſuæ libro 1. Theodoretus inſeruit. Quoniam *Meletii vero &*

eorum

Digitized by Google

eorum qui ab illo ordinati ſunt adhuc reliqua erat contumacia; de his etiam quid ſtatuerit Synodus vobis ſignificamus, fratres cariſſimi. — Qui a Meletio conſtituti ſunt, his quidem nulla facultas ſuppetat, quos viſum fuerit eligendi, aut nomen cujuſpiam ſuggerendi, aut omnino quidquam gerendi χωρὶς τῆς γνώμης τῶν τῆς καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἐπισκόπων τῶν ὑπὸ Ἀλεξάνδρου: *ſine conſenſu Epiſcoporum Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ qui Alexandro ſubjecti ſunt.*

Pertractæ quæſtioni alia connexa, atque apta eſt; utrum fax perturbationis, & ſeditionis ille Meletius, qui condendo Canoni Nicæno anſam præbuit, Idolis Sacrificia perpetrarit? Hoc affirmat Athanaſius,* graviſſimus ille Pater cujus verba nuper exſcripſimus, tantique teſtis autoritas apud me plurimum valet. Ἐπὶ πολλαῖς ἐλεγχθέντα παρανομίαις, καὶ θυσίᾳ: *multis convictum criminibus, & perpetrato Idolis Sacrificio.* Quid diſertius? Athanaſium ſecutus eſt Socrates l. 1. c. 6. Verumtamen nonnullas de Meletii Idololatria dubitandi cauſas ſuggerunt Theodoretus, Epiphanius, Nicæna Synodus. Theodoretus; ἐπὶ τίσι παρανομίαις διελεγχθεὶς: *poſtea vero quorumdam criminum convictus Meletius*, quæ ex Athanaſio exſcripta ſunt, ſed ſequentia fuere a Theodoreto prætermiſſa, καὶ θυσίᾳ, quaſi de Sacrificio Idolis perpetrato, non conſtitiſſet. Vitioliſſima porro hic eſt Chriſtophorſoniana Verſio, *ob quaſdam nefarias opiniones.* παρανομία non ad opiniones, ſed ad facta refertur, & Theodoretus pugnam ſecum committeret; quippe qui de ſana fide Meletio Teſtimonium perhibuerit: *non novæ hæreſis principatum gerens, ſed eadem quidem cum Eccleſia ſentiens, ſed ambitionis & imperandi cupiditatis morbo laborans.* Hær. Fab. l. 4. Epiphanius ſchiſma quidem objicit Meletio, cæterum de ejus Idololatria ne verbum ullum habet. Sed quod multa obſervatione digniſſimum, Nicænorum Epiſtola de Meletii Idololatria muta eſt. *De Meletio vero ob priſtinam ejus contumaciam, & ob temerarium ac præceps hominis ingenium, aliter placuit decernere, ne poteſtas autoritaſque ulla tribuatur homini qui eaſdem rurſus turbas excitare poſſit.* En contumaciam, ſuperbiamque, non Sacrificium Dæmonibus oblatum, cujus ſceleris reum Meletium ſi Patres Nicæni exiſtimaſſent, ei vel nomen Epiſcopi abdicaſſent, quod tamen ſervatum eſt: ψιλὸν δὲ τὸ ὄνομα τῆς τιμῆς κεκτῆσθαι: *nudum autem honoris ſui nomen retineat.* Quænam eſſet iſta agendi ra-

Q q   tio?

tio? Nicæni Patres diſciplinæ ſeveritatem, in Clericos, humana infirmitate lapſos, adhibuerunt. *Quicunque ex eis qui lapſi ſunt, vel per ignorantiam, vel ſcientibus iis qui promoverunt, ordinati ſunt, hoc Eccleſiaſtico Canoni non præjudicat, ii enim cogniti deponuntur.* c. 10. & ſeveros vultus exuiſſent parcendo Meletio, notiſſimo perturbatori Eccleſiæ, ſi ad ejus ſchiſma crimen acceſſiſſet Idololatriæ; & nefario homini dignitatis Epiſcopalis nomen reliquiſſent! Hæc ſunt quæ de Meletiana Idololatria me ſuſpenſum detinent, ut non impoſſibile ſit Athanaſium famæ nimis faciles aures hic præbuiſſe. Diverſam eſſe hanc ab illa Doctorum ſententiam certe & certo ſcio: imo Petavius æſtu animi abreptus, *certiſſimum eſt*, inquit, *a Meletiano aliquo Scriptore falſa Meletii Acta conſcripta fuiſſe, in quibus turpiſſimam hominis infamiam, & execrabilia facinora diſſimulare conatus eſt: in ea cum imprudens incidiſſet Epiphanius, veram ac ſinceram illam eſſe narrationem fruſtra credidit.* Animadv. in Epiph. p. 274. An etiam in ſubdita Meletii Acta inciderunt & Nicæni Patres, qui nec Meletium Idololatriæ poſtulant, nec titulo Epiſcopali exuunt?

Hac ex quæſtione in graviſſimum nodum incidimus; an in Canone Nicæno ſexto agatur de Patriarchis? Quæ quæſtio bifariam intelligi poteſt: ut Canone illo vel conſtituti ſint Patriarchæ, vel ſolum confirmati. Per animos recentiorum Græcorum ea pervaſit opinio, quod Nicæno hoc Canone inſtituta ſit Patriarcharum dignitas: ita Nilus de primatu p. 57. Ἀκούεις ὅπως τοὺς ἀρχαίους τῶν Πατέρων θεσμοὺς ὁ Κανὼν στέργειν οἴεται δεῖν οἳ τῶν Ἐκκλησιῶν ἑκάστῃ τὰ Πρεσβεῖα ἀπένειμαν: *audis quo pacto veterum Patrum decreta Canon amplectenda eſſe cenſeat, qui ſingulis Eccleſiis prærogativas tribuerunt.* Hoc addit Nilus ex præjudicio, καὶ ὅτι τῷ Ῥώμης Ἐπισκόπῳ τοῦτο δέδοται δηλαδὴ τῶν Ἑσπερίων κρατεῖν: *Romanoque Epiſcopo hoc datum eſt, videlicet, ut Occidentalibus præſit.* In eadem cymba navigat Balſamo ὁ Παρὼν Κανὼν καὶ ἕβδομος διορίζονται τοὺς τέτταρας Πατριάρχας. Qua ſententia non abludit illa Innocentii Epiſtola ad Alexandrum Antiochenum, ſed falluntur animi. Nil certe novi Metropolitanis a Patribus Nicænis fuit additum; vetera confirmant, non nova contribuunt: τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω: *mos antiquus obtineat.* Quis unquam phraſim hanc uſurpavit, rei novæ ſanciendæ? Siccine loquuti ſunt Conſtantinopolitani, adjungendis novæ Romæ novis privilegiis?

Digitized by Google

giis? Ore rotundo ſciſcunt, *Conſtantinopolitanæ civitatis Epiſcopum habere oportet Primatus honorem, propter quod ſit nova Roma.* Nihil eſt quidem quod Valeſius non tentet ſuis argutiis, ut vincat aliquid contributum fuiſſe Alexandrino Metropolitano ex decreto Nicæno. Objicit quippe Launoio, qui nil Alexandrino Pontifici contributum a Nicæna Synodo veriſſime contenderat; *idem eſt igitur ac ſi diceres cùm Senatus Pariſienſis poſſeſſionem alicujus fundi aut juris uni ex litigantibus adjudicat, nihil illi tribuere.* c. 7. Atqui, Valeſii, Supremæ Curiæ edicta litigantium uni proprie nil tribuunt. Non jus, quod ad victorem pertinebat; non poſſeſſionem quam tenebat, quod ergo habebat ſolum confirmant. Miſſis igitur argutiis, certum eſt Alexandrino Epiſcopo nullum autoritatis incrementum a Nicæna Synodo fuiſſe collatum, ſed tantum veterem morem fuiſſe confirmatum.

Cæterum, habet aliquid quæſtionis, an jus Patriarchale a Patribus Nicænis fuerit agnitum? Hoc velint Petrus de Marca, Valeſius, Antonius Pagy, Schelſtratus, imo ipſe Beveregius: quam longiſſime, noſtro judicio, abhorrentem a vero opinionem ſequentibus argumentis impugnamus. Patriarchæ, fatentibus Clariſſimis Viris quibus concurrimus, illi ſunt qui Metropolitanos exercentes Metropolitanorum, habent & ſibi ſubjectas plurimas Metropolitanas Provincias. Hac ex deſcriptione, ſi Nicenæ Synodi temporibus nulli erant in Alexandrini Epiſcopi ditione Metropolitani quibus præeſſet, utique nil niſi Metropolitanum agebat. Nullos vero Nicænis temporibus apud Ægyptum fuiſſe Metropolitanos eo apparet, quod creandorum & Presbyterorum, & Epiſcoporum omnium facultas ſoli Epiſcopo Alexandrino competeret. Quod quidem præciſe negatum a Valeſio, hiſce teſtibus confirmamus. Epiphanius Hær. 68. n. 1. Τοῦτο γὰρ ἔθος ἐστὶ ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἀρχιεπισκόπων πάσης τε Αἰγύπτου καὶ Θηβαΐδος, Μαρεώτου τε καὶ Λιβύης, Ἀμμωνιακῆς, Μαρεώτιδος τε καὶ Πενταπόλεως ἔχειν τὴν Ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν: *hic enim mos eſt Alexandrinorum Archiepiſcoporum, ut per totam Ægyptum ac Thebaidem, Mareotidem, Libyam, Ammoniacam, Mareotidem, & Pentapolim Eccleſiaſtica negotia adminiſtrent.* Sic legitur in Epiphanio, a Petavio eruditis notis illuſtrato: Sed, ni fallor animi, emendandus irrepſit error. Quid ſibi vult geminata Mareotis? Mareotis, inquit, *oppidum eſt Libyæ Nomidis, at ὁ Μαρεώτης Provin-*

Digitized by Google

cia ad mariam, *ſive* Mareotidem *lacum*. Recte, ſi urbes recenſeret Epiphanius: ſed Provincias, ſive Præfecturas, non civitates numero comprehendit. Itaque legendum potius Μαρμαρίδας, Straboni non incognitæ. *Quanquam & ibi loca quædam intercidunt ſiti vaſta, qualia circa Syrtes & Marmaridas.* l. 17. Hæc porro Alexandrini Epiſcopi autoritas, omnem Metropolitanorum dignitatem extinguebat. Si in ſuo Epiſcopatu moris erat Alexandrino Pontifici, ubique terrarum Eccleſiaſtica negotia adminiſtrare, igitur & Epiſcopos Presbyteroſque creare, & ordinare; quæ ad præcipuam functionum Eccleſiaſticarum partem pertinent. Curandæ vero tantæ Provinciæ ſibi impoſitæ, Præſul Alexandrinus ſuffectis utebatur: quibus Meletius veluti præcipuus, ab Epiphanio inſertus eſt: quippe qui *cæteris Ægypti* Epiſcopis *antecellens*, *ſecundum a* Petro. *dignitatis locum obtinebat*, *utpote illius adjutor*, *ſed eidem tamen ſubjectus*, *& ad ipſum de cauſis Eccleſiaſticis referens.* Quibus conſtat, nullum Alexandrino Præſuli ſubditum fuiſſe Metropolitanum. An Metropolitanus coadjutor audit, & ἀντιλήψεως χάριν inſtitutus eſt? Præterea, Alexandrino Metropolitano jus creandorum Epiſcoporum Presbyterorum, & Diaconorum competere, ex contumacia Meletiana ſatis oſtenditur, cum in manus Alexandrini Epiſcopi invadens, ubique terrarum Clericos ordinaret. καὶ καθ' ἕκαστον τόπον διερχόμενος καθίστα Κληρικοὺς Ἐπισκόπους τε καὶ Πρεσβυτέρους, καὶ Διακόνους: *quemcunque locum peragraret, ibi Clericos*, Epiſcopos, *Presbyteros, Diaconos inſtituit.* Denique, hac poteſtate præditum fuiſſe Pontificem Alexandrinum vincit Epiſtola Nicænorum Synodica, de Clericis a Meletio ordinatis. *Quod ſi quempiam eorum qui in* Eccleſia *cenſentur, diem ſuum obire contigerit*, *tum in defuncti locum atque honorem provehantur ii qui nuper adſciti ſunt*, *modo populus eos eligat:* συνεπιψηφίζοντος αὐτοῖς καὶ ἐπισφραγίζοντος τοῦ τῆς Καθολικῆς Ἀλεξανδρείας Ἐπισκόπου: *ſuffragante nihilominus, plebisque judicium confirmante*, *Alexandrinæ urbis* Epiſcopo. Theodor. l. 1. c. 9. Jam vero auditum eſt Meletium, in quamcunque regionem locum-ve peragraret, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos ordinaſſe, quorum dubio procul confirmatio pertinebat ad Epiſcopos, Metropolitanos-ve ſub quorum ditione degebant, ſi tunc in regionibus Alexandrino præſuli ſubditis Metropolitani extitiſſent, quibus jus Clericos creandi competeret abſque

ejus

Digitized by Google

ejus conſenſu. Quod ergo requiritur ſuffragium Alexandrini Epiſcopi, confirmandis quibuscunque Clericis ordinatis a Meletio, argumento eſt ad Præſulem Alexandrinum omnes quorumvis Clericorum, Diaconorum, Presbyterorum, Epiſcoporum ordinationes pertinere. Quibus immani lapſu ruit Patriarchalis Epiſcopi Alexandrini dignitas, cujus fundamentum in Metropolitanis ſubditis collocatur. Nulli vero animo atque cogitatione fingi poſſunt Metropolitani in Ægypto, Thebaide, Pentapoli, cum abſque Alexandrini Pontificis conſenſu, illarum regionum Epiſcopi nulla Clericos ordinandi facultate pollerent.

Conſuetudo quæ 4°. labente ſeculo viguit, indicio eſt nullam Patriarcharum agitatam eſſe mentionem a Nicænis Patribus. Apparet atque extat Patriarchæ inditam fuiſſe autoritatem congregandæ Synodi Dioeceſanæ. *Quando ob res graviores Concilium erat convocandum* (Emmanuelis Schelſtrati animadverſio eſt) *id ſpectabat ad Metropolitanum, ut clare docuit Leo 1. ep. 86. Ad Nicetam Aquileienſem Metropolitam, cui mandat Synodum congregare ad correctionem errorum a Clero amplexorum, ut congregata apud vos Synodo Provincialium Sacerdotum — Concil. Aurelian. 2. c. 2. Ut Metropolitani ſingulis annis Comprovinciales ſuos ad Concilium convocent.* Monuimus non ſemel Patriarchas Metropolitanorum Metropolitanos eſſe, quo conſequens eſt, Concilia ad emergentes errores in Patriarchatu extinguendos convocata fuiſſe Patriarchali mandato. Itaque, ſi inconſulto Romano Pontifice, magna agitabantur in Provinciis ad Patriarchatum pertinentibus, Concilia, de damnandis erroribus Eccleſiam miſere depaſcentibus, optime concluditur, & legitime, Patriarchalem Pontificis Rom. dignitatem nondum obtinuiſſe. Veniat igitur in exemplum damnatio Priſcilliani, properante jam ad exitum ſeculo 4°. Agape quædam non ignobilis mulier, & Rhetor Helpidius Marci Ægyptii, qui venena Gnoſticorum primus intra Hiſpanias intulerat, auditores fuere: *ab his Priſcillianus eſt inſtitutus, familia nobilis, prædives opibus, acer, inquies, facundus, multa lectione eruditus, diſſerendi ac diſputandi promptiſſimus.* Jamque paulatim perfidiæ iſtius tabes pleraque Hiſpaniæ loca pervaſerat; Quin & nonnulli Epiſcoporum depravati, inter quos Inſtantius & Salvianus, Priſcillianum non ſolum conſenſione, ſed ſub quadam etiam

Digitized by Google

conjuratione ſuſceperant. *Igitur poſt multa inter eos certamina, apud Cæſaraugustam Synodus congregatur; cui tunc etiam Aquitani Epiſcopi interfuere.* Sulp. hiſt. l. 2. p. 441. Si Pontifex Rom. jam Patriarcham agebat, nec Concilium indici, nec laici Epiſcopive damnari potuere abſque conſcientia, nutu, & arbitrio Damaſi, qui tunc ſedebat, Anno 380. quod tamen factum eſt. Poſt annos octodecim quam conventus ille Cæſarauguſtanus agitatus eſt, Taurinenſe Concilium, de litibus Maſſilienſis & Viennenſis Epiſcoporum componendis congregatur: ambo de Primatus honore certabant; quæ materia autoritati Patriarchæ proſternebatur: omiſſo Siricio Romæ tunc ſedente, Taurinenſes definiunt; *Qui ex eis comprobarit ſuam civitatem eſſe Metropolim totius Provinciæ, honorem Primatus obtineat.* Nulla Siricii Reſcripta Concilium indicunt, nullus ſuo nomine Legatus Synodo interfuit, conditur decretum inconſulto ſummo Eccleſiæ Paſtore, qui defloratam ejus dignitatem, illatamque ſibi injuriam non queritur; quam profecto non diſſimulaſſet ille Siricius, ne ſuæ autoritati deeſſe videretur, ſi ad Patriarchales honores fuiſſet evectus.

Mentem Canonis Nicæni recte cepiſſe Rufinum, niſi omni pudore poſito, negari nequit. Florebat Rufinus poſt annos circiter ſexaginta quam Sacra Synodus, jubente Conſtantino, congregata eſt; fines Pontificalis præfecturæ Romanæ Preſbytero Aquileienſi probe noti erant; ut a veri fide diffidat, Rufinum in explicando Canone Nicæno, in errorem fuiſſe delapſum. Paſſus eſt graviſſimos adverſarios Rufinus, Hieronymum præcipue, & Gelaſium Papam: atqui, licet acerbe aſpereque in Rufinianas Lucubrationes invehantur, fœdiſſimam tamen Sacræ Synodi corruptionem, neque ipſi, neque alius quiſquam objecerunt Rufino; quibus aperte oſtenditur germanam eſſe ejus interpretationem. Itaque, pace Clariſſimi Valeſii, legitima eſt illa methodus quæ limat ex Rufino mentem Canonis, quod Viro Docto non probatur. Improbet ergo uſum, ex Patrum monumentis expiſcandi mentem Scripturæ: improbet Autorum omnium conſuetudinem, quibus ſolemne eſt ex Antiquorum monumentis obſcura veterum patefacere, & illuſtrare: nec immerito, cum diſciplinæ morumque ævo ſuo obtinentium, teſtes pene vivi ſint, atque præſentes.

Canon

Digitized by Google

Canon Nicænus ſic Rufino ſonat: *Et ut apud Alexandriam, & in urbe Roma vetuſta conſuetudo ſervetur, ut vel ille Ægypti, vel hic Suburbicariarum Eccleſiarum ſollicitudinem gerat.* Quibus Patriarchalis dignitas penitus extinguitur. Quis enim inducat in animum, Romani Patriarchatus amplitudinem exiguis ſane finibus Suburbicariarum Eccleſiaram contineri? Perdifficilis eſt & obſcura de Eccleſiarum Suburbicarium quæſtio, quæ ab Eruditiſſimis Viris acrius inter ſe contendentibus, multo irarum æſtu utrinque agitata eſt. Fruſtra, meo judicio, cum ad decidendam de Patriarchali dignitate Papæ quæſtionem, non examinandum quid rei eſſent Eccleſiæ Suburbicariæ, ſed quid non eſſent? Quo definito, atque declarato, ſtatim potuiſſet ditionis Pontificiæ fines, a metis Patriarchalibus abeſſe plurimum.

Eccleſiæ Suburbicariæ illæ ſunt, quæ Suburbicariis Provinciis comprehenduntur: nulla quippe alia ratio nominis hiſce Eccleſiis impoſiti congrua afferri poteſt. Quam vero in amplitudinem pateant Suburbicariæ Provinciæ, neſcio an accurate definiri queat, cum ad libitum Imperatorum Præfecti Urbici ditio, ut videtur, ampliata ſit. Conſilium dante Mœcenate Urbici Præfecti limites ab Auguſto poſiti ſunt. *Præfectus etiam Urbis, ex primariis viris quidem creandus eſt, qui omnes magiſtratus quos geri ante hunc convenit, geſſerit — ac in Urbe, & extra Urbem, uſque ad 650 ſtadia dijudicet.* Dio. l. 52. Corruptum eſſe numerum ac depravatum, ex his conjectura ducitur. Ἰταλίαν πᾶσαν τὴν ὑπὲρ πεντήκοντα καὶ ἑπτακοσίους ἀπὸ τῆς Πόλεως σταδίους ἴσαν: *univerſa Italiam quantum ultra 750 ſtadia ab Urbe diſtat diſtribue.* Dioni conſentit Notitiæ Imperii Occid. c. 4. Comment. quid. Panciroli. *Cæterum, Euſebius Cæſarienſis ait, Meſſalam Corvinum, qui primus Urbi ab Auguſto eſt præfectus, intra ſex dies ſe abdicare. In civilem eum magiſtratum eſſe conteſtatus, cui omnem Imperii poteſtatem Auguſtus commiſerat, non tantum in Urbe, ſed & extra, intra centeſimum lapidem, id eſt, 100000 paſſuum, unde recte Paulus refert, quendam municipem Gabiorum, quæ eſt civitas Volſcorum, 70 millibus paſſuum diſtans, a Præfecto Urbi legatum.*

Exiguis hiſce limitibus Romani Metropolitani Provinciam incluſere Viri Clar. Salmaſius atque Blondellus. *Metropolitanus more cæterorum factus eſt Romanus, & hoc jus atque Primatum in ſua Metropolitana*

tana nactus eſt, urbis Romæ beneficio, quæ prima non ſolum orbis Romani, ſed peculiariter Provinciæ unius ſibi vicinæ. Hæc Urbicaria Provincia fuit, juriſdictioni Præfecti Urbis ſuppoſita, & intra centeſimum lapidem quouſque ſe extendebat illa Urbica juriſdictio, comprehenſa. Quæ Magni Salmaſii verba ſunt, de Primatu c. 21. 375. Verum, ut fatear animi mei ſenſus, Provincia Romani Præſulis Metropolitana amplianda eſſe videtur: illuſtris eſt locus Digeſt. l. 1. tit. 12. de Urbici Præfecti ditione: *Omnia omnino crimina Præfectura Urbis ſibi vindicabit, nec tantum ea quæ intra Urbem admittuntur, verum ea quoque quæ extra Urbem intra Italiam. Epiſtola Divi Severi ad Favium Cilonem Præfectum Urbi miſſa, declaratur.* Piceno vero, Tuſcia, Valeriaque, aut centum milliaribus, Italiam includi creditu difficillimum. Etſi non neſciam, Italiam modo latius, modo preſſius ſumi. Sic Epiſtola Sardicenſis Concilii apud Athanaſium T. 1. p. 756. ἡ ἁγία Σύνοδος ἡ κατὰ θεοῦ χάριν ἐν Σαρδικῇ συναχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης — Ἰταλίας, Καμπανίας, Καλαβρίας: *Sacra Synodus per gratiam Dei Sardicæ congregata e Roma, Italia, Campania, Calabria, Apulia.* Denique, quæ Præfecto Urbico Provinciæ parebant, a Notitia Imperii recenſentur. *Sub diſpoſitione V. S. Vicarii urbis Romæ Provinciæ infra ſcriptæ conſulares,* 1°. *Campania.* 2°. *Tuſcia & Umbria,* 3°. *Piceni Suburbicarii,* 4°. *Siciliæ. Correctores,* 1°. *Apuliæ & Calabriæ* 2°. *Brutiorum & Lucaniæ. Præſides* 1°. *Samniæ* 2°. *Sardiniæ* 3°. *Corſica* 4°. *Valeria.*

Sed miſſa hac Quæſtione, cui tractandæ fruſtra labor impenditur, examini ſubjicienda eſt Jacobi Sirmondi ſententia de Suburbicariis Eccleſiis. *Inter nos,* inquit, *& Conjectorem conveniebat Synodum Nicænam de ſpeciali Epiſcopi Rom. Diœceſi loqui, quam Græci quoque ipſi Occidentem univerſum complexam eſſe fateantur, hoc neceſſario ſequi oſtendimus, ut Rufinum conſtaret, vel Synodi mentem non expreſſiſſe, vel Suburbicariarum nomine, Occidentales omnes Eccleſias comprehendiſſe.* Lib. de Suburb. c. 1. p. 54. Atqui interpretatio Rufiniana, *ſive Verſio, ſive verius Paraphraſis* exiſtimetur, optima cenſenda eſt, cum Rufino, ditio Pontificis Romani probe nota fuerit, nec ab ullo adverſariorum, & magnorum, & multorum, Rufinus de corrupto Nicæni Concilii Canone unquam fuerit poſtulatus; nec ideo tamen Suburbicariarum nomine Occidentales omnes Eccleſias comprehendit. Sirmondo & magni judicii, & profun-

profundæ eruditionis Viro indigna eſt ſua de Suburbicariis Eccleſiis ſententia. Eccleſiæ Suburbicariæ ſunt, quæ terminis Præfecturæ Urbicariæ includuntur. Totum-ne vero Occidentem Suburbicariæ Provinciæ complectebantur? An Occidentis imperium dictum unquam Suburbicarium? Quid tam peregrinum, tamque inſolens, quam ejuſmodi appellatio? Quis ferret autorem ſcribentem, Honorium Suburbicariarum Provinciarum fuiſſe Imperatorem, ſignificando totius Occidentis illum eſſe potitum? Pertinuit ad Occidentem Magna Britannia: fando ne unquam auditum eſt, Nicænæ Synodi temporibus, Sylveſtrum ejuſque ſucceſſorem, in Epiſcopos Britanniæ Patriarchalia jura exercuiſſe? Imo vero, cum hanc ad Inſulam appuliſſet Auguſtinus, *cœpit Epiſcopis fraterna admonitione ſuadere, ut pace Catholica ſecum habita, communem Evangelizandi Gentibus pro Domino laborem ſuſciperent; non enim Paſcha diem Dominicum ſuo tempore, ſed a 14 uſque 20. lunam obſervabant — ſed & alia plurima unitati Eccleſiæ contraria faciebant.* Beda Hiſt. Angl. l. 2. c. 2. Quibus apparet & promptum eſt, Papæ nil fuiſſe juris in Britanniam, quam autoritate Patriarchali ad Romanam diſciplinam perduxiſſet. Adverſus Sirmondianam de Eccleſiis Provinciiſque Urbicis opinionem, vehementer pugnat Valentiniani, Valentis, & Gratiani Auguſtorum Reſcriptum, quod ex C.Vat.Epiſ.Rom. Pontif. excerptum Baronio debemus, An 371. n. 1. *Maximino Vicario urbis Romæ — eſt iſtud divinitus inſtitutum manſuetudinis noſtræ, ut etſi morum emendatio in hominum vita ſufficiat, nunquam tamen ab indulgentia, ſtudio, & voluntate ceſſemus — ex quo oritur, ut Urſicino quem propter quietem populi Chriſtiani, & debitam Religioni & legibus diſciplinam uno interim loco morari intra Gallias juſſeramus, diſcedendi copiam fecerimus, ſub ea conditione, ne vagandi arbitrium præberemus, neve ad urbem Romam, & regiones Suburbicarias, valeat commanere.* Quibus luce clarius Gallias a regionibus Suburbicariis longe eſſe poſitas, nedum Gallicanæ Eccleſiæ Suburbicariis inſererentur. Quid plura? Sibi non conſentit Clariſſimus ille Sirmondus. de Region. Subur. c. 3. p. 31. *Cum a Conſtantino Magno duo in Italia Præfecturæ Prætorianæ Vicarii eſſent conſtituti, Vicarius Urbis, cujus ſedes Roma, & Vicarius Italiæ, qui ſedem habuit Mediolani: exinde factum ut Urbicariæ, vel Suburbicariæ dici cœperint Provinciæ quas Vicarius adminiſtrabat,*

decem nimirum: proindeque Occidentales omnes Eccleſiæ Suburbicariis & Regionibus, & Eccleſiis comprehenſa non fuerunt. Caligavit ad Rufinum Bellarminus, qui totis nervis coarguit ejus explicationem de *Suburbanis Eccleſiis*, quam Illuſtriſſimus Purpuratus ſibi videre viſus eſt, quaſi Rufinus *Suburbanas* dixiſſet, nec aliquid inter utramque vocem eſſet diſcriminis.

Apparet igitur atque extat, Rufinum de Patriarchis non cepiſſe Nicænum Canonem, quo neceſſario concludendum, aut non agere de Patriarchis, aut deliraſſe Rufinum, quod dictu longe abſurdiſſimum. Cæterum, ſua ſunt argumenta Erudito Antonio Pagio, demonſtrando Nicænos Patres attendiſſe Patriarchas. *Patres Concilii Nicani, cum Eccleſiarum quieti proſpicerent in Can.* 4. *ſanxerunt, quo ritu celebrandæ eſſent Epiſcoporum electiones, eaſque a Metropolitanis Epiſcopis confirmari voluerunt. Cum igitur poteſtas Metropolitanorum in Canone illo* 4°. *abunde ſtabilita eſſet, quid opus erat rurſus in* 6°. *de Metropolitanis dicere? Prorſus inanis ac ſuperflua eſſet hæc repetitio, qua in Viros tamen graves cadere non poteſt.* Acute atque ſubtiliter a Viro Docto proviſum, ne de gravitate Patrum Nicænorum aliquid decerpatur. Itaque, uni verbo in eadem Synodo ab iiſdem Epiſcopis prolato, diverſæ ſignificationes ſunt affigendæ, inducendæ ambages, notionum diſcrimina perturbanda; ne ſuperflua inaniſque repetitio in viros graves cadat. Egregiam ſapientiam, divinamque providentiam! Verumtamen de me ipſo haud cunctanter fatebor, mihi non eſſe oculos tam acutos ut in Canone 4°. Metropolitanos qui regunt *unam Provinciam*, & in 6°. Patriarchas qui regunt *Diæceſim*, hoc eſt, complures Metropolitanas Provincias cernam & videam. Hæc dicit Canon 4us. *Poteſtas ſane vel confirmatio Epiſcoporum pertinebit per ſingulas Provincias ad Metropolitanorum.* Hæc ſancit Can. 6. *Si quis abſque Metropolitani ſententia fuerit ordinatus, hunc Concilium magnum cenſuit non debere eſſe Epiſcopum.* Quæ eſt igitur illa ratio qua demonſtratur quartum Canonem ſignificare Metropolitanos, ſextum non ſignificare, cum utrobique unum & idem vocabulum ſit, nec in functionibus diſtinctionis appareat aut vola, aut veſtigium? Quarto Canone, jura Metropolitani conſtituuntur: ſexto, pœna jurium violatoribus imponitur. Metropolitanorum qui Provinciæ uni præſunt contemptoribus

Ant. Pag. Crit. An. 325. n. 34.

Digitized by Google

ribus pœna vel irrogatur, vel non irrogatur. Si pœna contumacibus illis Epiſcopis qui clam ſuum Metropolitanum, ordinantur non imponitur a Concilio; improvide & inſipienter fecit, quod de graviſſimis Patribus ſuſpicari nefas. Si vero pœna aliqua irrogatur, utique Canone 6°. irrogatur, qui conſequenter ad veros Metropolitanos pertinet. Itaque, nulla cauſa fuit Erudito Pagio quamobrem laboraret, ne ſi Canone 6°. de Metropolitanis ageretur, ob ſuperfluam repetitionem, gravitatis ſuæ florem Patres Nicæni amitterent: hac de re, inquam, non fuit laborandum, cum inanis repetitio fingi non poſſit, niſi decernere pœnas, & jura conſtituere, ſuperfluis repetitionibus inſeratur, quod, opinor, pauci admodum cenſebunt.

Peroratam hanc quæſtionem alia excipit, quæ decidenda eſt: Utrum mos Eccleſiæ Romanæ Nicænis Epiſcopis exemplo fuerit, ſua Alexandrino privilegia vindicandi? Hoc una voce & mente dicunt illi omnes quibus perſuaſum fuit agi de Patriarchis in ſexto Canone. Sed & in horum ſententiam deſcendit Eruditiſſimus ille Salmaſius, fretus autoritate Nicolai Papæ primi, Ep. 8. *Si inſtituta Nicana Synodi diligenter inſpiciuntur, invenietur profecto quia Romana Eccleſia nullum eadem Synodus contulit incrementum.* Quæ veris valde conſentanea: *ſed potius ex ejus forma quod Alexandrina Eccleſia tribueret particulariter ſumpſit exemplum*, quæ falſo propius abſunt, cum morem antiquum Ægyptiacum Synodus ſolum ſuo ſuffragio confirmaverit. Dictum tamen Nicolai Magno Salmaſio placuit, l. 16. de Primatu c. 7. p. 101. *Non alius melior ac potior quærendus Interpres: hujus ſententiæ ſtabimus. Sumpſerunt Romanum Epiſcopum Nicæni Patres tanquam primum & antiquiſſimum Metropolitanorum, ut quod juris habeat in ſua Metropolitana Provincia regenda, id in regulam cederet, ac normam cæteris Provinciis Metropolitanis dirigendis, ac conſtituendis.* Pace Eruditiſſimi Viri dixerim, cauſa nulla eſt cur Explicationi Nicolai laudes adjunxerit. Quo jure habuit Romanum Præſulem pro Metropolitanorum antiquiſſimo? Quando eodem tempore ad faſtigium Metropolitani Alexandrinus & Romanus aſcenderunt? Qua ratione Nicæni inter condendum Canonem ſuum, ſibi Romanam Eccleſiam propoſuerunt exemplum ad imitandum, ſi nil novi Alexandrino Epiſcopo contulere?

Romanam Eccleſiam veluti diſciplinæ Alexandrinæ exemplar non attendiſſe Nicænos Patres eo conſtat, quod ſplendidiora erant Præſulis Alexandrini ſuo in Epiſcopatu jura, quam Romani apud ſuos Clericos. Autoritatibus ſatis jam probatum eſt, eam fuiſſe Alexandrino poteſtatem, ut ubique locorum vel per ſe, vel per ſuffectos ordinaret in ſua Provincia quosvis Clericos, Epiſcopos, Presbyteros, Diaconos, quo privilegio Metropolitanum Romanum ornatum eſſe non tenemus? Inſuper, Romana Sede vacante, adminiſtrabat omnia Presbyterium, donec ipſi Epiſcopus imponeretur. Defuncto Hygino Marcion Romam venerat; eo ſtatim ac pervenerat ad Seniores ut in communionem admitteretur flagitavit: *τῶν δὲ λεγόντων ὅτι οὐ δυνάμεθα ἄνευ τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ τιμίου Πατρός σου τοῦτο ποιῆσαι: reſponderant illi nobis injuſſu venerandi Patris tui non licet*. Epiph. Hær. 42. n. 2. Defuncto igitur Epiſcopo Rom. Presbyterium juſta legitimaque poteſtate abſolvendi ab Excommunicationis vinculis fuit præditum, quam conſentiente Patre Marcionis, Sinopenſi Epiſcopo legitime exercuiſſent. Similiter mortuo Fabiano, Clerus Rom. hanc Carthaginenſi ſcribit Epiſtolam: *Et cum incumbat nobis qui videmur præpoſiti eſſe, & vice Paſtoris cuſtodire Gregem, nolumus ergo Fratres dilectiſſimi, vos mercenarios inveniri, ſed bonos Paſtores, cum ſciatis non minimum periculum incumbere, ſi non hortati fueritis Fratres noſtros ſtare in fide immobiles,* apud Cypr. Ep. 2. Rebus autem humanis exempto Alexandrino Metropolitano, non ea fuit Ægyptiorum Epiſcoporum Presbyterorumque poteſtas, ut moverent lacertos, ac veluti in capitis ſui vicem ſuffecti, negotia omnia Eccleſiaſtica peragerent. Extat magnum hujuſce rei exemplum in Chalcedonenſis Synodi actione 4ª. *Surrexerunt aliqui Epiſcopi Ægyptiæ regionis pro tota illa Provincia, & ſuam confeſſionem in Scriptis dederunt, in qua ſecundum fidem a Sanctis prædictis Conciliis expoſitam, fatebantur ſe credere, Epiſtolæ autem Leonis nolebant ſubſcribere. Ob idque magna eſt orta concertatio, & tumultus in Synodo, ut compellerentur Leonis Papæ Epiſtolæ ſubſcribere, aut regularem damnationem ut Excommunicati ſuſciperent: indigne ferentes Patres, ut decem homines præjudicium facerent Synodo ſexcentorum Patrum, & Catholicæ fidei: Illi vero inſtanter clamabant, miſericordiam petentes, ut concederetur illis a Sancta Synodo a tali ſubſcriptione ut ſuperſedere poſſent, quoad uſque eſſet electus Archiepiſcopus*

chiepiſcopus pro Eccleſia Alexandrina, cujus conſenſum, ut mos erat in Ægypto, Epiſcopi debebant expectare, ut tale quid poſſent deliberare. Sin autem, in Concilio fieret Archiepiſcopus Alexandrinus, & tunc ſubſcriberent & conſentirent: eorum petitioni Sacra annuit Synodus. Ex inſignibus hiſce teſtimoniis apparet privilegia Epiſcoporum Alexandrinorum, Romani ad exemplum a Nicænis Patribus inſtituta non fuiſſe; cum utriusque Eccleſiæ diſciplina inter ſe multum differret, majorque eſſet Epiſcopi Alexandrini in ſuum Clerum, quam Romani Præſulis in ſuos Epiſcopos Presbyterosque autoritas.

Percipiendum eſt animo & memoria cuſtodiendum, Metropolitanis Alexandrinis prius Archiepiſcopi nomen fuiſſe additum, quam Romanis. Primus ille cui titulus hic impoſitus, Alexander fuit, deceſſor Athanaſii. ἐν Μεμφι Ἰωάννες κελευσθεὶς παρὰ τοῦ Βασιλέως εἶναι μετὰ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου: *in Memphi Joannes juſſus ab Imperatore ut eſſet cum Archiepiſcopo.* Ath. Apol. Meletii ſtylum proſecutus Epiphanius. *Meletius itaque cum martyribus, ac præcipue Petro* τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας Ἀρχιεπισκόπῳ, *Archiepiſcopo Alexandrino, tum in vinculis habebatur.* Hær. 68. n. 1... Præ aliis ſane Metropolitanis dignus videbatur cui titulus ille adjungeretur, cum apud eum facultas eſſet diſponendi atque diſpenſandi res omnes Eccleſiaſticas, quod nulli Metropolitano conceſſum. Verum tamen id nomen diverſum quid tum ſignificabat ab illo titulo qui in uſu fuit ſecutis poſt paulo temporibus; cum Alexandri Athanaſiique ævo nulli eſſent in Ægypto Metropolitani, quibus Archiepiſcopus, Primas, Patriarcha-ve imponeretur. Alexandrino Metropolitano paucos admodum Epiſcopos fuiſſe ſubditos, ſibi in mentem induxit Salmaſius ὁ Πανύ. In *Concilio*, inquit, *Nicæno ex tribus Ægypti Provinciis decem tantum & novem ſubſcripſere Epiſcopi, nec plures admodum fuiſſe liquet.* Lib. de Prim. c. 10. Ratio cui Vir ille Clariſſimus innititur, hæc eſt. *Oppidula tantum minuta ac vicos habebat Alexandrina Provincia Metropolitana, exceptis paucis quarum pleraque ab Presbyteris regebantur*; quod Viri Magni magnum παρόραμα diſertiſſime refellit Athanaſius. Ἐπίσκοποι εἰσὶν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Λιβύῃ καὶ Πενταπόλει ἐγγὺς ἑκατὸν οὐδεὶς τούτων ἡμᾶς ᾐτιάσατο: *ſunt autem ex Ægypto & Libya & Pentapoli Epiſcopi propemodum centum, quorum nemo nos accuſavit.* Athan. Apol. p. 789. An centenarius Epiſcoporum numerus, parvus audit? In pagis fuiſſe

& Epiſcopos, Syneſius teſtis eſt Ep. 67. de Siderio Epiſcopo quem Athanaſius ad Sedem Ptolemaidis evehere decreverat. *χώρας δ᾽ αὐτὸν εἰς τὰς κωμηλίδας ἐπανήγαγεν: ſed illum ſenctum ad paganas Eccleſias reduxit.*

Quæritur ultimo, an Canoni præfigi debeat ille titulus, *Eccleſia Romana ſemper habuit Primatum.* Hoc velit Bellarminus l. 2. de Rom. Pont. c. 15. *Secundo eſt obſervandum deeſſe initium hujus Canonis, quod tale eſt, Eccleſia Rom. ſemper habuit Primatum, mos autem perduret: ſic enim iſte Canon citatur in Concil. Chalcedonenſi.* Quam & in ſententiam deſcendit Baronius An Dom. 135. n. 123. Cui accedit etiam Anno 1680. Eruditus Cabaſſutius, in Notitia Eccleſiaſtica p. 111. *Hujus*, inquit, *Canonis ſupplendum eſt initium quod hic deeſt, tum ex vetuſtiſſimo codice Canonum quo utebatur temporibus Julii Papæ Rom. Eccleſia, tum etiam ex Oecumenicæ Synodi Chalcedonenſis Act. 16. tum præterea ex perantiquo codice Canonum & Conſtitutionum Eccleſiæ, quem Vir Eruditus Quernellius ad fidem trium vetuſtiſſimorum manuſcriptorum in lucem emiſit, tum etiam ex conſtitutione Valentiniani Auguſti adverſus Hilarium Arelatenſem edita, in qua hæc verba continentur, cum igitur Sedis Apoſtolicæ Primatum, Sancti Petri meritum qui Princeps eſt Epiſcopalis Coronæ & Romanæ dignitas civitatis, Sacræ etiam Synodi firmarit autoritas.* Tanti non ſunt hæ rationes, ut Romanis Theologis mendum ineſſe in vulgata Canonis lectione concedamus. Antiquiſſima omnium interpretatio Rufiniana inſolens eſt hujuſce laciniæ; *Eccleſia Romana ſemper habuit Primatum*: inſolens Dionyſii Exigui Verſio, quæ accurata vel ab ipſis Romanis habita eſt, diuque in Eccleſia Latina obtinuit; quam clauſulam non omiſiſſet, ſi reperiſſet in Exemplaribus quibus utebatur: inſolens Editio Græca ab Ætio Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Archidicano in medium prolata, palamque recitata apud Chalcedonenſes: *τὰ ἀρχαῖα ἔθη κρατείτω*; quam probavit lectionem Doctiſſimus Valeſius l. 3. Obſerv. in Socr. c. 1. Paſchaſini Editio, *ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης πάντοτε ἔχε τὰ πρωτεῖα, ἔχει λοιπὸν καὶ ἡ Αἴγυπτος ὥστε τὸν Ἐπίσκοπον Ἀλεξανδρείας πάντων ἔχειν ἐξουσίαν ἐπειδὴ καὶ τῷ Ῥώμης Ἐπισκόπῳ τοῦτο συνηθές ἐστι*, impedita eſt, & lutulenta. Quid cauſæ erat quod bis Eccleſiæ Romanæ in paucis ejuſdem Canonis lineis mentio agitaretur? Quibus conglutinationibus antecedens hoc, *Eccleſia Romana ſem-*

per

Digitized by Google

per habuit Primatum, cum eo conſequente, *proinde teneat & Ægyptus* apte copulatur, præcipue ſi ut prædicant, Primatus Eccleſiæ Romanæ juris Divini eſt? An ſenſu tincta verba hæc, *teneat Ægyptus Primatum?* Atqui Ægyptus & Alexandrina Eccleſia multum differunt inter ſe, maxime Nicæno ævo, cum in Ethnicis abundaret. An verba hæc, *Eccleſia Romana ſemper habuit Primatum*, optime cum his cohæreat, *proinde teneat & Ægyptus?* Sermonis ordo atque diſpoſitio flagitabat, *proinde teneat Eccleſia Alexandrina*: ut ambæ Eccleſiæ inter ſe referrentur. Ingens igitur eſt ac inepta *ἀκυρολογία* hac in phraſi, *proinde teneat & Ægyptus*, quæ ad graviſſimorum Patrum verba adſcribi non debet: Denique, non ſibi conſtat Editio Paſchaſini, teſte perantiquo Queſnelliano Codice, *Eccleſia Rom. ſemper habeat Primatum*, ut a Caballutio monemur, *habeat*, per viam decreti; non *habet*, per declarationis viam; quibus accurate perpenſis, germanam eſſe cum Ætii, tum Dionyſii Exigui lectionem, mihi perſuaſiſſimum. Nec moveor autoritate Valentiniani Imperatoris, cum verba Canonis Nicæni non exhibeat, ſed ex illo ſenſum nec aptum ſane aut congruentem expiſcetur, condendo decreto ſuo in Hilarium Arelatenſem. De Primatu Oecumenico quem Epiſcopo Rom. contribuit Valentinianus, nil quidem ſomniaſſe Patres Nicænos, certe & certo ſcio; nec Clariſſimus ille Marca diffitetur: *Rectiſſime*, inquit, *& uſu recepto Ruſinus componi inter ſe Alexandrinum & Romanum Epiſcopum in eo ſcripſit, quod ille Ægyptiacæ Diœceſeos ἐξουσίαν habere debeat, eodem jure quo Epiſcopus Rom. utebatur in Diœceſi Urbicaria, ſeu, ut Ruſinus elegantiſſime loquitur, in Eccleſiis Suburbicariis, id eſt, in iis Eccleſiis quæ decem Provinciis Suburbicariis continebantur.* Quæ tamen Illuſtriſſimi Præſulis verba contradictionis plena ſunt; cum de Patriarchis agere Synodus Nicæna non poſſit, ut ille contendit, ſi Præfectura Romani Epiſcopi decem Provinciis Suburbicariis a ſexto Canone circumſcribatur. Hac quippe ditione, non Patriarcham, ſed Metropolitanum agebat. In tranſitu obſervandum eſt Valentinianum Imperatorem ſuo decreto, Anno 445. octavo id. jun. conditum, Primatum Eccleſiæ Romanæ non in inſtitutionem, ſive Divinam, ſive Apoſtolicam, ſed *ad Petri meritum, & Romanæ dignitatem civitatis* referre. Denique, hæc Editionis Paſchaſinianæ, *Eccleſia Rom. ſemper habuit Primatum*, ipſius Paſchaſini

Digitized by Google

ſini verba eſſe, videtur quam probabiliſſimum, quibus ex autoritate Nicæna fidem quærere voluit, quæ Canoni, quaſi pars ejus, inſerta fuere.

His obſervatis, ad Canonis explicationem breviter procedendum. Ellipſi quadam affectum eſſe, vincunt hæc ſubobſcura: *Horum omnium poteſtatem habeat Alexandriæ Epiſcopus, quia & Epiſcopo Romano parilis mos eſt*; quæ in geminum intellectum duci poſſunt: nimirum, id moris eſſe Epiſcopo Romano, ut poteſtatem habeat vel in Provincia Romana; vel in Ægypto. Senſus ille prior eſt veriſſimus. Æquum enim fuit quod Conditore ſuo, magnitudine, magnificentia Romæ ſupparis, Alexandriæ Epiſcopus iiſdem gaudeat privilegiis in ſua Provincia, ac Romanus in illa quæ ad ſe pertinuit. Eo magis quod jam ab adulta Antiquitate Alexandrinus ea jura ſibi vindicaret. Quid hac explicatione clarius? *Quia*, igitur, non *formam*, non *exemplum* ſignificat, quo nova autoritas Alexandrino concilietur; ſed rationem, & argumentum a pari, quo moti Patres, morem Priſcum in Ægypto obtinentem ſuo decreto confirmant. Placuit Baronio, Bellarmino, Italiſque Theologis, altera Canonis explicatio. *Quarta igitur & vera expoſitio eſt, Alexandrinum debere gubernare illas Provincias, quia Romanus Epiſcopus ita conſuevit: id eſt, quia Romanus Epiſcopus ante omnem Conciliorum definitionem conſuevit permittere Epiſcopo Alexandrino regimen Ægypti, Libyæ & Pentapolis; ſive conſuevit per Epiſcopum Alexandrinum illas Provincias gubernare.* Quæ jocularis & feſtiva eſt Bellarmini explicatio, de Rom. Pont. l. 2. c. 13. Quid nobis Bellarmine garris in aurem, de poteſtate Epiſcopo Alexandrino permiſſa a tuo Pontifice? Quid tam abſurdum, tamque abſonum quam tua explicatio eſt? evertit inſtituta Concilii, caventis ne *duo ſint una in civitate Epiſcopi*: poteſtatem contribuit Alexandrino, quæ nulla eſt niſi ſuffecti, quem ad arbitrium Papa revocare poteſt: pugnat cum monumentis Eccleſiaſticis, ex quibus nulli teſtes excitari poſſunt de Papa Sedem Alexandrinam per ejus Epiſcopum adminiſtrante: vim verborum atque ſignificationem funditus delet, ἐν τῇ Ἀλεξανδρείᾳ Ἐπίσκοπον ȣτον ἔχειν τὴν ἐξȣσίαν: *ut horum omnium poteſtatem habeat Alexandrinus Epiſcopus, quia Epiſcopus Romæ hoc in more poſitum habet*; quæ obtorto collo eo trahuntur, ut ſignificent a Romano Epiſcopo conceſſam fuiſſe

fuiſſe Alexandrino poteſtatem peragendi ſui muneris nomine Papæ, Denique, fingit quod Epiſcopo Alexandrino Romanus permiſerit regimen Ægypti; quaſi inconſulto Papa Alexandrinus a Clero ſuo non eligeretur.

Ubi, ubi ſunt illæ *permiſſionis* hujuſce Tabulæ? in Cœleſtini locum, propter navigationis pericula Synodo Epheſinæ adeſſe detrectantis, Cyrillus Alex. ſuffectus eſt: ita prædicant; id relatum in Annales. Nicephor. l. 14. c. 34. *Ad Cyrillum tamen ut locum ibi obtineret ſuum ſcripſit Cœleſtinus: ex quo tempore fama eſt mitram illum & Papæ appellationem, atque ut Orbis univerſi judex appellaretur accepiſſe.* Nil opus erat Cœleſtini ſcripto, cum ubique terrarum Vicarium ejus Cœleſtinus ageret, ſi Cardinalibus fides: ſed vel ex hac narratione Cardinalium explicatio Canonis ſolidiſſime coarguitur, cum qui ſubſtitutum ſemel in Concilio pro Papa Cyrillum memoriæ prodiderunt, Cyrilli in regenda Alexandrina Eccleſia vicariatum, atque in vicem Papæ ſubſtitutionem, profundiſſimo ſilentio non obruiſſent. Meritam porro cenſuram effugiet nullus Nicephorus de Fabula commendata poſteris, quod ex quo nomine Cœleſtini Cyrillus Epheſinæ Synodo præfuit, *Papæ* nomen habuerit. Hæc eſt inquam fabula, quam antiqua monumenta refellunt, atque coarguunt. Quid diſertius Conſtantini verbis ad Athanaſium? Νικητὴς Κωνςαντῖνος Μέγιςος, σέβαςος, τῷ Παπᾷ Ἀθανασίῳ: *Victor Conſtantinus Maximus, Auguſtus Athanaſio Papæ.* Athan. Apol. 2. p. 785. Affigitur & titulus hic ab Iſchyra eidem Athanaſio. τῷ μακαρίῳ Παπᾷ Ἀθανασίῳ: *Beato Papæ Athanaſio Iſchyras ſalutem.* Denique, ſi Romanus Epiſcopus *conſueverat per Alexandrinum Epiſcopum Ægyptum gubernare*, qua de cauſa Gregorius ille Magnus, dictis amaris Joannem Conſtantinopolitanum inceſſebat de ſuperbia, nullus video. Cum Joannes, homo ille durus & tumidus, non amplius aſſurgeret, quam ut diceret ſe Alexandrino, Antiocheno, aliiſque Epiſcopis permiſiſſe regimen Ægypti, Libyæ, Provinciarumque Orientis. *Favente Domino, omnibus viribus concurrendum atque providendum, ne unius veneno ſermonis viventia in Chriſti corpore membra moriantur. Si enim hoc licenter permittitur, honor Patriarcharum omnino negatur; & cum fortaſſe in errore perit qui Univerſalis dicitur, nullus jam Epiſcopus remanſiſſe in ſtatu veritatis invenitur.* Greg. l. 4. Ep. 36.

Digitized by Google

AN. XXXIX. NUM. XVI. XXIV.

De Privilegiis Ælienſis Epiſcopi. An ſubditus Cæſarienſi? Clariſſimi Blondelli ſententia, contra quem probatur Hieroſolymitanum Præſulem ſub Metropolitani ditione olim fuiſſe. Argumenta ex Hieronymo, Theodoreto, Leone. Rationes Blondellianæ ſolvuntur. Eruditiſſimi Salmaſii explicatio Canonis Nicæni 7. ad examen revocata. Quænam erant Privilegia Ælienſis Epiſcopi. An ſedebat ac ſubſcribebat ante Cæſarienſem? Affimantis Salmaſii opinio rejicitur compluribus exemplis. Veroſimile Ælienſem extra Provinciam Cæſarienſis Epiſcopi, magnis in Conciliis ante ſuum Metropolitanum ſedere: quod exemplis oſtenditur. Cur & in Synodo Nicæna, & ante Synodum, Epiſcopus Æliæ, non Hieroſolymæ dicitur? Sententia Valeſii illuſtratur. Hieroſolyma funditus everſa. Ubi Eccleſia Hieroſolymitana poſt urbis hujuſce everſionem? De Cathedræ Antiochenæ Petri feſto.

MAxima dulcedine atque dignitate ſua, tractata nuper materies movens animum, alio properantem adhuc detinet, ut Clariſſimorum Salmaſii Blondellique de Hieroſolymitano Epiſcopo ſententiam excutiam. Nec abs re quæſtio hæc, Canonis Nicæni, motarumque de Patriarchis litium tractationem excipiet, cum ſublimem Patriarchæ dignitatem tandem aliquando Hieroſolymitanus adeptus ſit. A Nicænis hæc decreta ſunt: *Quoniam obtinuit conſuetudo, & antiqua Traditio, ut qui eſt in Ælia Epiſcopus honoretur; habeat honoris conſequentiam, Metropoli propria dignitate ſervata.* Adhuc *ſub judice lis eſt* (verba ſunt Eruditiſſimi Blondelli) *An Hieroſolymitanus Epiſcopus Cæſarienſi primitus ſubderetur?* Fontem Blondellianæ eruditionis exundantem valde miror, qui duas & viginti

Blond. de Prim. p. 544.

ginti rationes fudit, comprobandæ huic ſententiæ, quarum tamen ipſe acumen obtundit verbis hiſce quæ cum ejus opinione vix conſentiunt: *Manente tamen Metropolitanæ civitatis propria dignitate Cæſareæ, quæ apud Palæſtinam ſola & in Eccleſiaſticis & in politicis dignitatem Metropolitanam obtinuerat.* Equidem, ex quo conſtituti ſunt Metropolitani, nullus fuit Epiſcopus qui Metropolitano non ſubjiceretur, niſi ipſe Metropolitanis insereretur, qui rerum initio erant αὐτοκέφαλοι. Cum itaque ante Synodum Nicænam Hieroſolymitanus Metropolitanum non ageret, Metropolitano ſuo ſubeſſe debuit. Quocirca Patres in ſuo Canone Hieroſolymitanum Cæſarienſi ſubjecere, nedum illum ab ejus Præfectura eximerent: alioquin propria Metropolitani dignitas ſervata non fuiſſet.

De Cæſarienſis in Epiſcopum Hieroſolymitanum autoritate, egregium teſtimonium dixit Hieronymus in Epiſtola ad Pammachium quæ ſic Joannem Hieroſolymitanum compellat. *Tu qui regulas quæris Eccleſiaſticas, & Nicæni Concilii Canonibus uteris, reſponde mihi: ad Alexandrinum Epiſcopum Palæſtina quid pertinet? Ni fallor, hoc ibi decernitur, Palæſtinæ Metropolis Cæſarea ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Cæſarienſem Archiepiſcopum referre debueras, cui ſpreta communione tua communicare nos noveras: aut ſi procul expetendum judicium erat, Antiochiam potius literæ dirigendæ. Sed novi cur Cæſaream, cur Antiochiam nolueris mittere: maluiſti occupatis auribus moleſtiam facere, quam debitum Metropolitano tuo honorem reddere.* Quid clarius? Simili de cauſa Leo Magnus, Epiſtola 60. ad Maximum Antiochenum: *in Epheſina Synodo, quæ impium Neſtorium cum dogmate ſuo perculit, Juvenalis Epiſcopus ad obtinendum Palæſtinæ Provinciæ principatum credidit ſe poſſe ſufficere, & inſolentes auſus per commentitia ſcripta firmare.* In eam neceſſitatem adducebatur Juvenalis, ut Metropolitano Palæſtinæ ſubditus eſſet, ſi hujuſce Provinciæ principatus eſſet expers: nullus autem niſi Cæſarienſis Epiſcopus Palæſtinæ præerat. In abdicatione Cyrilli Hieroſolymitani, autore Acacio Cæſarienſi, impreſſa ſunt & primatus ejus veſtigia: poſteris amborum diſſidia mandavit Theodoretus: Οὗτοι καὶ πρὸς ἀλλήλους περὶ Πρωτείων φιλονεικοῦντες μεγίστων κακῶν τοῖς κοινοῖς ἐγένοντο πρόξενοι. *Hi cum de primatu inter ſe contenderent, Reipublicæ Chriſtianæ graviſſimorum malorum cauſam præbuere;*

 nam

nam Acacius quidem, levi quadam occaſione arrepta, Cyrillum depoſuerat, & Hieroſolymis expulerat. Theodor. Hiſt. l. 2. c. 26. Optime Valeſius Annot. p. 25. *Huic contentioni occaſionem præbuerat Canon ſeptimus Concilii Nicani, qui Epiſcopo Hieroſolymorum eum honoris gradum quem ab ultimis temporibus habuerat, juſſerat conſervari, ſalva tamen Cæſarienſi Epiſcopo Metropolitano dignitate. Quo tamen Canone omnis poteſtas ac jurisdictio ſervata erat Epiſcopo Cæſarienſi,* quam exercuit in abdicando Cyrillo. Itaque, par pari Cyrillus Acacio non retulit; ſed etiam cum Acacius negaſſet ſe cum Epiſcopis qui Seleuciam convenerant Concilium initurum, niſi Cyrillus e Concilio ſubmoveretur; rogatus eſt Cyrillus ut e Concilio diſcederet, quæ ſparſa ſunt autoritatis Metropolitani Cæſarienſis in Hieroſolymitanum Epiſcopum, non obſcura veſtigia.

Ni fallar animi, aberrant a ſcopo Eruditiſſimi Blondelli rationes. 1°. laudat Epiphanium Hær. 70. Quid narrat Epiphanius? *Porro poſt Conſtitutionem illam, quindecim e Circumciſione fuerunt, idque Hieroſolymis, quorum autoritatem omnis Orbis ſequi debuit.* Hoc intervallo temporis Primatum non induiſſe Cæſarienſem Epiſcopum nil miri, cum toto terrarum Orbe Metropolitanum nullus exerceret. Illa quindecim ex Circumciſione Epiſcoporum ſeries, imperio Adriani claudebatur. Tunc pulſis Hieroſolyma judæis, Eccleſia Gentibus coaluit, Epiſcopique qui judaico ſanguine creati fuere hactenus, aliis qui Ethnicis ortum ducebant, deceſſere. Nec ex immenſa eruditionis penu Blondellus ullum, Adriano imperante, Metropolitanum ſuppeditare potuiſſet, cum ordo ille Hierarchicus ſatis diu poſt impleta fata Apoſtolorum emerſerit. Urget Vir Eruditiſſimus creationem Alexandri in Narciſſi adjutorem, ad quem omnium Epiſcoporum conſenſu, qui in vicinia urbis Hieroſolymitanæ degebant, provincia hæc data eſt, omiſſo Theoctyſti Cæſarienſis Præſulis ſuffragio, cui tamen opus fuiſſet *qua Metropolitano, hanc in Narciſſi ſubſtitutionem animo curaque incumbere.* Quamobrem Theoctiſtum abfuiſſe perhibetur? Quidni Provinciæ Metropolitanus ad vicinos Epiſcopos aſcribi potuit? Sed & in creatione Alexandri plurima fuere quæ juris Eccleſiaſtici fines tranſcendebant. Viſione, tanquam divino admonitus oraculo, Alexander, cum ex Cappadocia in qua primum Epiſcopus fuerat ordina-

Digitized by Google

natus, Hieroſolyma profectus fuiſſet, tum orandi, tum locorum viſendorum gratia, fratres illius Eccleſiæ humaniſſime eum excipientes, reverti poſt hæc in patriam non ſiverunt: καθ᾽ ἑτέραν ἀποκάλυψιν καὶ αὐτοῖς νύκτωρ ὀφθεῖσαν μίαν τε φωνὴν σαφεστάτην τοῖς μάλιστα αὐτῶν σπουδαίοις χρήσασαν: *Alia quippe revelatio etiam ipſis per ſomnum viſa fuerat, & vox quadam evidentiſſima, ab iis qui ſanctitate inter ipſos eminebant, audita.* Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 11. Obſervatum a Valeſio Alexandrum *Flaviadis* fuiſſe Epiſcopum, quod Euſebius prætermiſerat; *revelationemque illam de Alexandro, Narciſſo & aliis viris S.*[tis] *immiſſam fuiſſe, vocem autem ab omni populo auditam fuiſſe*: quæ obſervatio non minimum lucis Euſebianæ narrationi fœnerat. Pergit Doctiſſimus Blondellus, atque ex Euſebii pharetra in Euſebii Primatum tela depromit. Ad Macarium Epiſcopum, qui Eccleſiæ Hieroſolymitanæ præerat, literas de condendo Hieroſolymis Templo Conſtantinus miſit, non *Euſebio qui chariſſimus imperatori fuit.* Atqui æquo nitebatur Conſtantini Epiſtola, quæ Macario ſua in Urbe Templi ædificandi imponebat provinciam, quæ de Metropolitani dignitate nil delibat, cum in jure & Epiſcoporum confirmandorum, & congregandarum Synodorum præcipue conſiſteret. In Blondellianas rationes omnes Hieronymus mihi murus eſt aheneus, quo vel acutiora tela facillime repelluntur, cum Hieronymus qui in Palæſtina degebat, dignitatis Metropolitani Cæſarienſis ignarus inſolens-ve eſſe non potuerit. Deinceps quidem Epiſcopum Hieroſolymitanum, & antiquitate Sedis, & Religionis incunabulis tumidum, altiores aſſumpſiſſe ſpiritus in confeſſo eſt: audacibus plurimum anuente coeptis & Conſtantinopolitana Synodo, qua Eccleſiarum mater Hieroſolymitana declaratur; & Nicæno Canone, qui Præſulem Ælienſem nominatim honore habuit: quo fretus Cyrillus de Primatu pugnavit, ſed infelici ſucceſſu, cum ſolum incumberet Sedi ab Apoſtolis fundatæ, quam in conſtituendo Primatu rationem jura Eccleſiaſtica non attendebant.

Ad Clariſſimum Salmaſium nunc orationem converto: Libri de Primatu c. 8 p. 129. Nicænum de Ælienſi Epiſcopo Canonem ſic παραφράζει: *Quid igitur ſignificabit illa* ἀκολουθία τῆς τιμῆς, *aut quo referetur? Tradit Canon, ex more & conſuetudine antiqua acceptum eſſe, ut honoretur Ælienſis Epiſcopus; itaque ſancit, ut ſecundum hanc*

conſuetudinem honore afficiatur, & conſequenter ante omnes illius in qua erat Provinciæ Epiſcopus, cum incedat, tum ſedeat, ac ſuſcribat- atque adeo Metropolitanum. Graviſſimis difficultatibus afficitur Salmaſiana hæc explicatio: nec enim ex more & conſuetudine antiqua, Nicæni Patres hunc Ælienſi Epiſcopo honorem deferre potuerunt ut ante Metropolitanum ſuum incederet, & ſuſcriberet, cum antiquus Eccleſiæ uſus in diſſimilem diſciplinam incideret. De conventibus ob Paſchatis Quæſtionem celebratis, Euſebius Hiſt. l. 5. c. 23. *Extat etiamnum Epiſtola Sacerdotum, qui tunc in Palæſtina congregati ſunt,* ὧν προυτέτακτο θεόφιλος τῆς ἐν Καισαρείᾳ Παροικίας Ἐπίσκοπος, καὶ Νάρκισσος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις. *Quibus preſidebant Theophilus Cæſareæ Palæſtinæ, & Narciſſus Hieroſolymorum Epiſcopus. Nicephorus* (verba ſunt Valeſii) *cum hunc Euſebii locum exſcriberet, Narciſſum, Hieroſolymorum Epiſcopum, Theophilo Cæſarienſi Epiſcopo præpoſuit, in quo longe falſus eſt: nam Cæſarienſis Epiſcopus ante Concilium Nicænum, & diu poſtea, Metropolitani honorem ac dignitatem ſemper obtinuit, ita ut omnibus Palæſtinæ Conciliis præſideret, tanquam primæ Sedis Epiſcopus.* Quæ Valeſiana multum mihi probantur, non item ſequentia hæc, *itaque Hieroſolymitanæ Sedis Epiſcopi Cæſarienſi Epiſcopo non ſubjacebant, ſed erant* αὐτοκέφαλοι. Annot. p. 92. Nec enim αὐτοκεφάλοις inſeri potuit Hieroſolymitanus, niſi Metropolitanum exerceret; tum quæ in Blondellum argumenta torſimus, Valeſium ſimiliter petunt. Præterea, Dionyſii Alexandrini Epiſtola, quæ accurate ſuos ſervat gradus Epiſcopis, Cæſarienſem Hieroſolymitano antetulit. Δημητριανὸς ἐν Ἀντιοχείᾳ, Θεόκτιστος ἐν Καισαρείᾳ, Μαζαβάνης ἐν Αἰλίᾳ: *Demetrianus Epiſcopus Antiochiæ, Theoctiſtus Cæſareæ, Mazabanes Æliæ.* Si ante Cæſarienſem *incedere, ſuſcribere,* moris Hieroſolymitano fuit, utique Dionyſius primum locum poſt Antiochenum Demetrianum Mazabani Ælienſi ordinaſſet in Epiſtola. Nec congrua videtur aptaque Salmaſiana diviſio, autoritatis & honoris, ut illam Cæſarienſis qua Metropolitaus obtineat, hunc Ælienſis. Peregrinam ſane diſciplinam, ut Mettopolitanus qui præſidebat in Synodo ſuæ ditionis, poſt alium tamen incederet, atque ſuſcriberet. Ad Nicænum Canonem attentas mentes atque oculos arrigenti, conſtat modis omnibus Cæſarienſem Ælienſi fuiſſe prælatum, *manente tamen Metropolitanæ civitatis propria dignitate,* inquiunt Nicæni. Pars autem dig-

nitatis

Digitized by Google

nitatis non minima Metropolitanorum fuit, quod priores incederent, ſederent, ſubſcriberent: his Conſtantinopolitana Synodus fœnerabit lucem. *Alexandriæ quidem Epiſcopi, ſolius Orientis curam gerant, ſervatis honoribus Primatus Eccleſiæ Antiochenæ.* c. 2. Non ovum ovo ſimilius eſt, quam Nicænus Canon Conſtantinopolitano. Ut igitur Conſtantinopolitani Patres de Antiocheni Præſulis dignitate nil decerpunt, ſic Nicæni non deflorant Cæſarienſis honorem; ſua jura Metropolitani ipſi integra illibataque ſervantur.

Quid igitur ſignificabit ἀκολουθία τῆς τιμῆς, honorque ille qui Ælienſi Præſuli defertur? Diſtinguendum hic nobis videtur: In Provincia quidem Metropolitani Cæſarienſis, ſua privilegia vindicantur in ſolidum: ac ut autoritate omnes ſibi ſubditos Epiſcopos antecellebat, ſic & honore. Itaque ante omnes *incedebat*, *ſedebat*, *ſubſcribebat*. At extra Provinciam in majoribus Synodis, rem aliter ſe habuiſſe, diſciplinæ obſervatæ apparet maxime conſentaneum. Antiochenæ Synodo adverſus Paulum Samoſatenum celebratæ, cui præfuit Firmilianus, ſuperiorem locum Ælienſi, non Cæſarienſi datum eſſe, his apud Euſebium indicatur. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐκκλησίας Ὑμεναῖος· τῆς τε ὁμόρου ταύτης Καισαρείας Θεότεκνος. *Sed & Hymenæus qui Eccleſiam Hieroſolymitanam regebat, & Theotecnus qui Cæſarienſem illi finitimam adminiſtrabat.* Similiter in Synodo Nicæna, inter Provinciæ Palæſtinæ Epiſcopos ordinem ducit Macarius Hieroſolymitanus, Euſebius vero Cæſarienſis tertius eſt. Euſeb. Hiſt. l. 7. c. 28.

Nec injucunda, nec ſcitu indigna quæſtio hic moveri poteſt, cur a Patribus Nicænis, ſeque antiquioribus Scriptoribus Eccleſiaſticis, Epiſcopus *Æliæ*, non *Hieroſolymæ* dicitur? Reſpondet Valeſius; *Recte id dictum eſt a Sanctiſſimis Patribus, cum ea urbs quæ tunc temporis dicebatur Hieruſalem, Ælia potius eſſet, nec niſi abuſive Hieruſalem vocaretur. Neque enim Hieroſolyma inſtauravit Adrianus, cum Judæi hoſtes tunc eſſent populi Romani: ſed Æliam coloniam civium Rom. condidit, a cujus ingreſſu etiam Judæos arceri voluit. Itaque a temporibus Adriani uſque ad Conſtantinum Magnum, ſemper Ælia vocata eſt. A tempore autem Conſtantini Magni, Hieroſolymorum nomen quaſi poſtliminio repetiit, tum ob ſplendorem illius nominis, tum ob primitiva Sedis prærogativam: revera tamen Ælia erat, non Hieruſalem.* Annot. Val. Annot. in Euſeb. l. 4. p. 54.

in

Digitized by Google

in Euſeb. l. 4. Quæ veris optime conſentiunt, cum ne veſtigium quidem urbis appareret, juxta Chriſti vaticinium, *lapis ſuper lapidem nullus remanebit.* Itaque & poſtea aratrum illi impreſſum eſt, ut non ſolum urbs eſſe deſierit, ſed & in poſterum nemini licuerit illi ſolo aliquid immoliri, ædificare, ſuperſtruere. Quo referenda eſt Magni Scaligeri animadverſio in Euſeb. n. 2. 140. p. 211. *Juriſconſultus, Lege 21. d. quibus mod. uſusfr. ait civitatem eſſe deſiviſſe eam, cui aratrum inductum ſit: & capital eſt in illo ſolo vel caſam aut humile ſuperficium ſtruere. Servius, nam ideo ad exaugurandas, vel diruendas civitates aratrum adhibitum, ut eodem ritu quo condita ſubvertantur. Horatius, imprimeretque muris hoſtile aratrum. Rurſus Solinus, Judææ caput fuit Hieroſolyma, ſed exciſa eſt.* Hinc a Viro ſolertiſſimo juxta ac doctiſſimo, hoc additum: *his animadverſis merito quæri poſſit, cum Epiſcoporum Eccleſiæ Hieroſolymitanæ nomina certa & continua ſucceſſio hactenus memoriæ prodita ſint, ubi fuerit Eccleſia Hieroſolymitana? Nam certum eſt Hieroſolymis conſiſtere non potuiſſe, ea enim non potuit eſſe ſine ædificiis, ædificia autem in ſolo cui aratrum impreſſum fuerit ſuperſtruere per leges non licebat. Tamen minime dubitandum eſt ubicunque illi Epiſcopi ſederint, ibi fuiſſe Eccleſiam Hieroſolymitanam, tametſi Hieroſolymis non eſſet, quemadmodum hodie ab aliquot ſeculis Antiochena Sedes Patriarchalis non eſt in ea urbe, unde nomen habet, ſed in meredie ad ripam Chobar, in finibus Meſopotamiæ, quam urbem ab Antiochia longa procul longis via dividit invia terris.*

Atque hæc data ex inſtitutione Patriarchalis Sedis Antiochenæ occaſione dicta ſint: redeamus ad Baronium, qui ſuam de inſtituta a Petro Patriarchali Sede Antiochena ſententiam argumentis tuetur. *Quanam cauſa rogo*, inquit, *in Eccleſia Catholica celebrari conſuevit antiquitus anniverſaria ſolemnitate Cathedra Antiochena, ſi in ea Petrus non ſedit:* cui rationi vim incutit Bellarminus, ſtrenue diſputans adverſus Onuphrium. *Solemnitas Antiochenæ Cathredæ vetuſtiſſima eſt, ut patet ex Sermonibus Sancti Auguſtini de Cathedra Petri, nec non & Martyrologio Bedæ, Uſuardi, Adonis Trevirenſis, & toto Orbe celebratur, & quidem honorificentius quam feſtus dies Cathedræ Romanæ, qui nuper a Paulo 4°. inſtitutus eſt, & nusquam a populo more feſtorum dierum colitur: cum feſtus dies Cathedræ Antiochenæ non tantum a Clero, ſed etiam a Plebe multis in locis Religioſe ſervetur.*

Bell. de Rom. Pont. l. 2. c. 6.

Quid

Quid habeat argumenti nobile feſtum, ex ejus inſtitutione diſcendum. *De Cathedra Sancti Petri Eccleſia ſolemnizat. Quando, videlicet, apud Antiochiam Cathedrali honore ſublimatus eſſe perhibetur: quam ſublimationem dicunt quidem factam eſſe a Theophilo, Principe Antiochiæ, cujus filium defunctum poſt annos quatuordecim ſuſcitavit, & ipſum & populum civitatis convertit: propter quod ibi Eccleſiam conſtruxerunt, in cujus medio excelſam Cathedram collocaverunt, & Petrum ut ab omnibus audiri & videri poſſet, exaltaverunt, in qua Sedit ſeptem annis.* Ration. Dur.l.7. Quo uſque tandem abutentur patientia noſtra? Habuitne Antiochia Principem, Sedente Petro? Qua fronte ſolemnitas Antiochenæ Cathedræ vetuſtiſſima dici meruit, cum nullus ante 2. Synodum Turonenſem, Anno 567. celebratam, feſti hujuſce mentionem agitarit? *Sunt etiam qui in feſtivitate Cathedræ Domni Petri Apoſtoli cibos mortuis offerunt, & poſt miſſas redeuntes ad domos proprias, ad Gentilium revertuntur errores.* c. 22. quibus tamen notatur Chamierus noſter, qui nullum ante Bedam, de hoc feſto commemoraſſe exiſtimavit. Scripturæ antiquum dicitur, quod eſt ἀπ' ἀρχῆς, a Religionis incunabulis. Commenta opinionum tandem deleat dies.

Ad Petri Cathedram nonnihil inclinat Marcus Antonius de Dominis Spalatenſis Archiepiſcopus, ſed alia fretrus ratione quam Baronius. *Sane, quod ſpectat ad Sedem Petri Antiochenam, illud duntaxat mihi non ſine vi perſuaderi permitto, Antiochiæ Petrum antequam Romam proficiſceretur, Sedem aliquo modo habuiſſe. Nam Antiochiæ illum fuiſſe Paulus Galat. 2. teſtatur, & ibi eum Sediſſe Scriptores etiam antiqui cum plurimi conſentiant, & aſſerant, ut & ipſe aſſentiar, licet agre, efficiunt. Feſto vero Cathedranæ Antiochenæ quod noſtri in Eccleſia antiquum eſſe perhibent, nihil moveor: id enim feſtum fuit feſtum Petri in genere; ſic enim vocabatur feſtum Cathedræ Petri, nulla appoſita certa Civitate, ut patet ex Sermone illo Auguſtini de Sanctis, Sermone 15. cui titulus eſt, de Cathedra Petri, & in feſto Cathedræ Sancti Petri. In ipſo vero ſermone, de Antiochena Sede ne verbum quidem.* Hic ſane delirat acumen Spalatenſe: quis unquam Cathedram abſque certa Civitate Eccleſiave ſomniavit? *Neminem abſolute ordinari jubemus:* quod Chalcedonenſe decretum eſt c. 6. Itaque nullum Epiſcopatum abſolutum Petro vindicarunt, ſed & Antiochenum & Romanum. Ivo Carnotenſis, Sermone de Cathedra Petri Bib. Pat. t. 10. *Hac etiam hodierna*

Ant. de Dom. de Rep. Eccleſ. l. 4. n. 25.

dierna feſtivitatis ſacra inſtitutio, quando Epiſcopalis Sedis honoratus eſt Magiſterio. Hodie fratres B. Petrus Antiochena Eccleſia Epiſcopus ordinatur. Similiter & in Romano Martyrologio, *Antiochia Cathedra S. Petri Apoſtoli*: ad 22 Febr. proindeque verba Autoris apud Auguſtinum de Cathedra Petri: *Inſtitutio ſolemnitatis hodierna a Senioribus noſtris, Cathedra nomen accepit, ideo quod primus Apoſtolorum Petrus, hodie Epiſcopatus Cathedram ſuſcepiſſe refertur*, certum Epiſcopatum, Cathedram certam innuit atque indicat. Porro & nobis, & veritati, ſciens prudensque illudit Bellarminus, aſcribens hunc Auguſtino Sermonem. Qui ſunt *illi Seniores* germano Auguſtino, qui Petri Cathedram inſtituerunt? Annon apparet & promptum eſt, Autorem Sermonis Auguſtinum non eſſe, ſed Anonymum Synodo Turon. 2ª. juniorem? Quocirca nec vocem Auguſtini ſonat, nec ab Eraſmo litera a, quæ fœtibus præfigitur, Auguſtini inſignitus eſt. Petrus ad *eundum*, non ad *Sedendum* legatus a Chriſto. Cum Antiochiæ conſiſtebat, Eccleſiæ præfuit ut Apoſtolus, non ut Epiſcopus. Quo circa vel feſtum Antiochenæ Cathedræ non fuit inſtituendum, vel omnium urbium quas petiit prædicando Evangelio, Cathedra celebrari debuit.

Non prætereundum eſt id quidem, quod feſtum Cathedræ Petri olim feſtum Beati Petri Epularum dicebatur: teſte Durando Mimatenſi: *fuit enim mos Gentium ſecundum Magiſtrum Joannem Beleth, annis ſingulis in menſe Februarii, hac die vinum & epulas offerre Deo ſuper ſepulchra parentum, moti forte propter illud Tobia 3°. Panem tuum & vinum tuum ſuper ſepulturam juſti conſtitue, quas de nocte Dæmones conſumebant. Ipſi tamen ab animabus circa ſepulchra oberrantibus, quas umbras vocabant, vaſtari putabant: quod Sancti extirpare volentes, feſtum de incathedratione Sancti Petri tam de illa qua Roma, quam & de illa qua Antiochia fuit facta, ſtatuerunt fieri illo die quo talia a Gentibus fiebant, unde ab illis Epulis, feſtum conſuevit appellari feſtum Beati Petri Epularum.*

EXERCITATIO QUINTA.

AN. XL. NUM. III.

Caligulæ. 2. *De Carraba nugæ Baronianæ. Nodus in Joſepho vindice*

dice dignus Eruditis proponitur. Qui jus eligendorum Pontificum Herodi, Agrippæ Magni fratri, liberiſque ejus conceſſum, potuit a juniore Agrippa exerceri.

DE Agrippa Judæorum Rege, quem in Carraba morione Ægyptii illuſerunt, magno conatu magnas nugas agit Annalium Conditor. *Ecce*, inquit, *tibi novus poſt Chriſtum idemque primus Rex Judæorum qui regnavit Hieroſolymis, quam inſigniter illuſus eſt in Carraba, quorum Rex verus olim ſub Pilato regio habitu illuſorie perſonatus eſt.* Hæc Illuſtriſſimo Purpurato movent admirationem, atque ut in acumine abundat ingenii, hoc addit, *imo fortaſſe idem Carrabas quod Barrabas; ſed pro B; K errore Librariorum eſt Græce ſcriptum.* Miram divinamque criticam! Seria quæramus amoto ludo.

Vera quidem prædicat Baronius in ſcribendo Agrippam ultimum fuiſſe Hieroſolymorum Regem. Paterni quidem Regni hæredem juniorem Agrippam ſcribere Claudius Imperator apud ſe ſtatuerat, ſed a libertis impeditus, negantibus tutum eſſe adoleſcenti, qui vix dum ex ephebis exceſſerat, committere tantum Regnum, Cuſpidium Fadum Judææ Præſidem miſit: quæ docemur a Joſepho. Sed ejus in narratione inexſuperabilis mihi emergit difficultas, digna quidem quæ a viris me oculatioribus ſolvatur: ἠτήσατο δὲ καὶ Ἡρώδης ὁ ἀδελφὸς μὲν Ἀγρίππου τοῦ τετελευτηκότος, χαλκίδος δὲ τὴν ἀρχὴν κατὰ τὸν χρόνον ἐκεῖνον πεπιστευμένος Κλαύδιον Καίσαρα τὴν ἐξουσίαν τοῦ Νεῶ, καὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων, καὶ τὴν τῶν Ἀρχιερέων χειροτονίαν. Πάντων τε ἐπέτυχεν, ἐξ ἐκείνου τε πᾶσι τοῖς ἀπογόνοις αὐτοῦ παρέμεινεν ἡ ἐξουσία μεχρὶ τοῦ τοῦ Πολέμου τελευτῆς: *Herodes vero Dynaſta Chalcidis, defuncti Agrippæ frater, petiit a Cæſare poteſtatem in Templum, & ſacrum ærarium, juſque eligendorum ſummorum Pontificum: impetravitque hæc omnia, ita ut etiam poſteris ejus idem jus manſerit uſque ad belli Judaici exitum.* Antiq. l. 20. c. 1. Conceſſo Pontifices abdicandi jure & uſus eſt Herodes: Cantharaque in ordinem redacto, Summum Sacerdotium Joſepho, Canei filio, contulit. Atqui hanc ipſam poteſtatem junior Agrippa exercuit; quæ maxime inter ſe pugnant. Extruxerat inſigni amplitudine domum, unde ſpectabat quidquid agebatur in Templo, præſertim ſacrificia; hoc tulerunt indigniſſime Hieroſolymitani Proceres: quamobrem altum parietem

rietem excitarunt, qui regium arcebat proſpectum. Ea de re miſſi ſunt Legati ad Neronem, qui permiſit etiam ſic permanere parietem. Id poſtquam Agrippa reſcivit, Pontificatum detulit Joſepho, cognomine Cabi, Simonis quondam Pontificis filio. Iterum dicam, hæc non conſentiunt. Herodi Agrippæ fratri, tres filii ſuperfuere, Ariſtobulus, Bernicianus, & Hyrcanus, ad quos jus in Templum & Pontifices parenti conceſſum, eo defuncto, fuit devolutum. Si ipſis delata poteſtas duravit ad *belli finem usque*, qua fretus autoritate Agrippa junior, nutu ſuo atque arbitrio, Joſephum ſuffecit Iſmaeli Pontifici? Siccine de Cæſaris decretis aliquid delibaſſet? An paſſi fuiſſent Herodis liberi jus ſuum ſibi eripi? His ſe anguſtiis expediant me peritiores; hæc quippe conciliare viribus meis editius eſſe fateor, atque profiteor.

AN. XL. NUM. XVII.

Errores Baroniani de Lydda Urbe. Non incenſa fuit belli exordio nobilis ſchola Lyddæ. Lydda Dioſpolis dicta, cui præfuit Ætius, Arii fautor acerrimus.

TOta hic errat via Conditor Annalium. *Eſt Lydda Civitas ad littus maris mediterranei ſita, quæ ipſo exordio belli Judaici a Ceſtio eſt incenſa, reſtaurata denique appellata eſt Dioſpolis.* Quæ pauca verba afficiuntur errore: *exordio belli* incenſam fuiſſe Lyddam, longe falſiſſimum. Miſſus a Ceſtio Cæſennius Gallus duodecimæ ductor Legionis, Latrones in montem Galilææ nomine Aſſamon vi adortus, eorum amplius quam duo millia trucidavit: Ceſtius vero primo in validiſſimam Galilææ civitatem, Zabulon, cumque offendiſſet eam civibus deſtitutam, ſupellectilem militibus diripiendam conceſſit; oppidum vero incendio delevit. Deinde, miſſa exercitus parte coepit & Joppen, cui ſimiliter & faces ſubditæ. Poſt hæc Ceſtius in Antipatridem perrexit, ac Judæorum caſtra milites adorti, cum vicis circumpoſitis incenderunt. Ex Antipatride vero Ceſtius Lyddam profectus, cum vacuam viris eam offendiſſet, quod de Pentecoſte celebranda Hieroſolymam aſcenderant, crepitante flamma cre-

crematur. Quæ a Joſepho narrantur l. 2. de Bell. c. 22. & 23. Itaque Chronologia Baroniana de incendio Lyddæ, ab illa Joſephi diſſidet.

Cæterum, accurate lquendo Lydda civitatibus inſeri non debuit. Neſcius non ſum a Joſepho vocari ἄϛυ, urbem, ſed alibi phraſi exactiori uſus, quid rei Lydda eſſet explicuit? Antiq. l. 20. c. 5. p. 692. *Κατῆλθεν εἰς κώμην τινὰ παραγενόμενος Λύδδαν Πολέως τὸ μέγεθος ὐκ ἀποδέουσαν.* Cumanus *inde profectus in vicum Lyddam, inſtar urbis amplum.* Civitas muris cingitur, vicus caret. Obſervatum ab Erudito Leigtfooto, *cum ſederet Synedrium in Jabne, floruerunt Scholæ nobiles in Lydda, imo Scholas & Doctos ſuos habuit Lydda, cum Academia jam migraßet in Galilæam, & Scholaribus vacua lugeret Jabneh. Præfecturam Scholæ illic geſſit Rabbi Akiba.* Hic Petrus ſanavit Æneam. Ne hoc quidem de Lydda in Dioſpolim mutata, prætermittendum temporibus Arii Ætium hæretici fautorem pertinaciſſimum Epiſcopum habuiſſe. Teſte ad Euſebium Nicomedienſem Epiſtola, *& propterea quod Euſebius frater tuus Caſarienſis, & Theodotus, & Paulinus, & Athanaſius, & Gregorius, & Ætius, & Orientales omnes dicunt Deum qui ſine principio eſt praexiſtere Filio, anathema facti ſunt.* Niceph. l. 8. c. 9. Theodotus Laodiceæ, Paulinus Tyri, Athanaſius Anabarzi, Gregorius Beriti, Ætius *Lyddæ, quæ nunc Dioſpolis* vocatur, exercebant Epiſcopos. Quæ de Lydda obſervationes forſan Lectoribus non diſplicebunt.

Lightf. Chror. p. 182

EXERCITATIO SEXTA.

ANNO XLI. NUM. I.

De Conſulatibus Caligulæ errores Baronii complures. Falſum, Dionem ſcripſiſſe, poſt Conſulatum Proculi & Nigrini, Caligulam quotannis Conſulatum geſſiſſe. Falſum, non omnes Caligulæ Conſulatus a Dione notari; Falſum, ultimos notari a ſuffectis Coſſ. Alii levioris momenti errores Antonius Pagius notatus. Lapſus circa cum Dionem, tum Suetonium. Suetonius ex Dione emendatur. Caligulæ 3.

Tt 3 Hic

HIc arcte & graviter dormitabat Chronologia Baroniana: *Annus* 41 *qui ſequitur ordine temporis, a Dione conſignatur Conſulatu Caji Auguſti iterum, & L. Apronii, Anno Caligulæ tertio.* Hactenus vigilabat: nam deceſſor Caligulæ Tiberius *obiit in villa Lucilliana, octavo & ſeptuageſimo ætatis anno, tertio & vigeſimo imperii decimo ſeptimo Kal. Apr. Cn. Acerronio Proculo, & Caio Portio Nigro Coſſ.* Suet. c. 73. Sed tandem Illuſtriſſimi Purpurati oculos ſomnus oppreſſit. *Anno* 790. *ab U. C. poſt Conſulatum Proculi & Nigrini, Caligulam deinceps quotannis Conſulatum geſſiſſe*, Dio memorat: quæ ut ſolide confutentur, ex ipſo Dione aſcribam Conſulum indiculum:

An. U.C. 791. M. Aquila C.F. Julianus — & P. Nonius M. F. Aſprenas.
792. C. Cæſar Germanicus 2 — & L. Apronius L.F. Celianus, ſive Ceſtianus.
793. C. Cæſar. 3. ſolus.
794. C. Cæſar. 4 — & Cn. Sentius Cn. F. Saturninus.

Anno U. C. 791. Jul. 83. Dom. 38. Caligula Conſul non proceſſit, nec ordinarius, nec ſuffectus: quod luculente Suetonio, Dioneque autoribus comprobatur. *Conſulatus quatuor geſſit: primum ex Kal. Januariis per duos menſes: ſecundum ex Kalendis Januariis per* 30 *dies: tertium uſque in idus Januarii; quartum uſque in* 7 *Idus eaſdem. Ex omnibus duos noviſſimos conjunxit.* Suet. c. 17. Sic vetus lectio, qua forſan deceptus Illuſtriſſimus Purpuratus, in animum ſibi induxit Caligulam, poſt Conſulatum Proculi & Nigrini, deinceps quotannis Conſulatum geſſiſſe. At ex Dione Suetonius emendari debuit, veteri lectione in hanc mutata: primum Conſulatum geſſit *ex Kal. Juliis*; non vero, ut in antiqua lectione habetur, *Kal. Januariis.* Teſtem potentiſſimum ſuppeditamus Dionem: ἐψηφίσθη μὲν οὖν καὶ παραχρῆμα αὐτὸν ὑπατεῦσαι καταλυθέντων ἔτι Πρόκλου καὶ Νιγείνου τῶν τότε ἀρχόντων καὶ μετὰ τοῦτο καθ' ἔτος ὑπατεύειν. *Confeſtim Conſulatus Proclo & Nigrino abrogatus, Caligulæ decretus eſt, utque eum quotannis gereret. Neque vero ea recepit, ſed cum ſex menſibus illi Conſules fuiſſent, (ad hoc quippe tempus Conſulatum acceperant) Caligula deinde* Con-

Conſulatum iniit, aſſumpto Claudio patruo. Dio.l.59. p. 644. Anno igitur U. C. 790. Juliano 82. Dom. 37. Primum ſuum Conſulatum geſſit Caligula, poſtea quam Proclus & Nigrinus abierunt Magiſtratu, quem ſex menſes tenuerant, initio a Kal. Januar. ducto. Quid clarius? Quo conſequens eſt, annum aperientibus Aquila & Aſprenate, nullum hoc ipſo anno geſſiſſe Conſulatum. Alioquin, non *quatuor*, ut ab Hiſtoriæ Romanæ Conditoribus perhibetur, ſed quinque Conſulatus geſſiſſet Caligula. Sed & iterum fallitur Baronius: *Non omnes illi anni quatuor Caji Conſulatu notantur a Dione, ſed duo ultimi a ſuffectis Coſſ.* Annus quidem ſecundus imperii Caligulæ, ejus nomine non afficitur; ſed nec affici potuit, cum Caligula Conſulem non præſtiterit exercueritque: ſed tertius imperii annus & Caligulæ, & Apronii nomine inſignis eſt. *Geſto per 30. dies Magiſtratu, ac ſex menſibus L. Apronio Collegæ conceſſis, abiit Conſulatu, ſucceſſore Sabinio Maximo, tum Præfecto Urbis.* Dio.l.69.p.649. Porro, Anno U.C. 793. Jul. 84. Dom. 39. *Tertium Conſulatum ſolus iniit Caligula, non ut quidam opinantur, ſuperbia negligentiave, ſed quod defunctum ſub Kalendarum diem Collegam reſciſſe abſens non potuerat.* Suet.c. 17. quod ipſum & a Dione traditur: Καὶ διὰ ταῦτα ὑπατεύοντος αὐτοῦ τὸ τρίτον, οὐδεὶς τῶν δημάρχων, οὔτε τῶν στρατηγῶν, ἀθροῖσαι τὴν γερουσίαν ἐτόλμησε: *Itaque eo Conſule tertium, nemo Tribunus Plebis, aut Prætor, auſus eſt convocare Senatum; Collegam enim Cajus non habebat.* Solus igitur annum aperuit, nedum Conſulatum ſuffectum geſſerit. Quartum denique cum Saturnino in 7 idus Januarias geſſit; quo exiguo temporis intervallo nulli ſuffectus eſt.

Tot ſane mendis Baronianus ille articulus ſcatet, ut una litura coargui debeat: atque hæc in memoriam revocant omiſſum errorem Purpurati. Anno Chriſti 39. Caji, primo ſcripſerat: *Fuiſſe dictum a Dione, imperaſſe Tiberium annis 22, menſibus quinque, diebus tredecim*, quod vero abeſt. Sic Dio: Μῆνας δὲ ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας ἑπτὰ ἐμονάρχησε: *Imperavit annos 22, menſes ſeptem, ac dies totidem.* Differunt inter ſe, opinor, quinque, & ſeptem menſes; dies tredecim, & ſeptem. Sed & alibi quem ſectarium attendit Dionem deſerit ſæpius. Sic Claudii annus ſextus, Chriſti octavus & quadrageſimus, aſcribitur a Baronio, Cajo Valerio Aſiatico, & M. Valerio Meſſala Coſſ. Marſilanus a Dione. Sic Anno Chriſti 54. qui Purpurato

rato Silvius Otho, Dioni Salvius dicitur. Sed hæc ultima levia ſunt.

Miſſo nunc Cardinali, ad eruditum Monachum convertam animum: dum carpit alios Criticus ille Antonius Pagius, in errorem & delapſus eſt: *Erravit*, inquit, l. 58. *qui ait Tiberium mortuum ſexto Kal. Apriles.* An. 37. n. 2. fontes non inſpexiſſe Criticum, extra dubitationis aleam ponendum eſt: Græca Dionis ſic habent; ὕτω δὴ μετήλλαξε τῇ ϗ ἕκτῃ εἰκοστῇ τοῦ Μαρτίου ἡμέρᾳ: *Mortuus eſt vigeſima ſexta die Martii.* An vigeſimus ſextus Martii in ſextum Kal. April. incidit? Imo vigeſimus ſeptimus 6. Kal. ſibi vindicat. Dionianis in fontibus nil ambigui, quippe qui Kalendarum Græcis incognitarum nomine abſtinuere. Eodem numero hæc adduntur a Critico: *Caligula Kal. Juliis currentis anni Claudio patruo Collega conſul proceſſit, ut habet Suetonius in Cajo, c.* 17. Hoc ut ſimpliciter & ex natura ſua veriſſimum, ſic referri a Suetonio de *Claudio patruo* Caligulæ vero abeſt, cum hoc capite de Claudio ne μὺ quidem legatur.

ANNO XLI. NUM. III.

De Cornelii Centurionis Cæſaream habitantis vocatione ad fidem. Antonii Pagii de Cæſarea, prius Sebaſte dicta, ſententia, ex Joſepho, Plinio, Euſebio refellitur. An condita Anno Urbis 732? Argumentum in Critici affirmantis opinionem. Cæſareæ maritimæ, non Philippi, Cornelius incola. Nomen Centurionis cum ſtatuarum præfectis communicatum. Quot militibus conſtabat Centuria? 110. *viros comprehendiſſe ex Vegetio oſtenditur, qui & emendatur. Centurioni dotes requiſitæ. An ad deſignandum Centurionem vitis ipſi dabatur. Clar. Caſauboni affirmantis opinio, merito rejicitur. Cur primitiæ gentium ex Centurionum genere in Eccleſia colliguntur? Durior de Cornelii vocatione Chryſoſtomi phraſis. Religioſior Auguſtini ſententia. De Marino & Centurione, & Cæſaream habitante obſervatio. An Centurio*

Digitized by Google

turio cohortalis, vel Caſtrenſis militiæ? De armata intelligendum eſſe Euſebium, contra Valeſium oſtenditur. Quid Lucæ σπεῖρα. An legio? Clariſſimi Bezæ ſententia rejicitur: Unde nomen Legioni Italicæ partum? An ex Italis quibus conſtabat: error Baronii circa Dionem de Legione ferrata. Graviſſima ſolvitur difficultas, qui Cornelius Cohortis Italicæ Centurio habeatur a Luca, cum a Nerone Legio Italica nondum fuiſſet inſtituta, & poſt inſtitutionem hyemaret in Myſia?

CÆſaream incolebat Cornelius, nobilis ille Centurio qui ad Chriſtum adductus eſt. Porro, ut quantum eniti poſſum, Hiſtoriam erroribus purgem, principio de Cæſarea corrigendus mihi videtur Antonius Pagius, Appar. Chronol. n. 113. p. 27. *Quoad Præfecturam Syriacam Varronis, is Anno eam obtinebat Urbis 732, quo Sebaſtem jam conditam, Herodes Cæſaream appellavit, ut deducitur ex Joſepho, de Bell. l. 1. c. 16. & lib. Antiq. c. 13.* An vera prædicat? Sebaſtem jam conditam, Herodes Cæſaream appellavit. Atqui, ni fallor, Sebaſte, & Cæſarea urbes diverſæ apud Joſephum. Ἐν μὲν γε τῇ Σαμαρείτιδι πόλιν καλλίστῳ περιβόλῳ τειχισάμενος ἐπὶ σταδίους εἴκοσι τὸ ἄστυ Σεβαστὴν ἐκάλεσεν. *Nam in Samaritica Regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellavit.* Nec Cæſarea, quæ olim Turris Stratonis dicebatur, Sebaſte nomen habuit in Joſepho, nec addito hoc nomine, ex Sebaſte in Cæſaream mutata. Plinius l. 5. c. 13. *Stratonis Turris, eadem Cæſarea, ab Herode Rege condita... Intus autem Samariæ oppida Neapolis, quod antea Mamortha dicebatur, Sebaſte.* Diſcrimen inter urbes accurate in Euſebiano Chronico obſervatum eſt. Olymp. 190. *Herodes Samariam olim jam cineribus ſedentem, a fundamentis ſuſcitans, in honorem Auguſti Auguſtam, id eſt, Sebaſten appellavit.* Olymp. 191. *Herodes Cæſaream in nomine Cæſaris condidit, quæ prius Turris Stratonis vocabatur.* Quid multa? Joſephus de Cæſarea: *Cum autem inter maritimas civitates vidiſſet unam vetuſtate jam feſſam, quæ Stratonos Pyrgos vocabatur, totam eam candido ſaxo reparatam, clariſſima Regia repara-*

Digitized by Google

reparavit... Καίσαρι δὲ τὴν τιμὴν τοῦ κτίσματ☉ Καισάρειαν γοῦν ὠνόμασεν: *Delato Cæſari Conditoris honore, civitatem Cæſaris nomine donavit.* Sebaſten fuiſſe vocatam nullo veſtigio reperio. Non incredibile eſt Procymatium, hoc eſt, molem Cæſareæ fluctibus oppoſitam, Auguſti nomine fuiſſe decoratam: conjecturam faciunt hæc Joſephi de Antipatro Herodis filio. Καὶ διαπέρασας τὴν Σεβαστὴν εἰς τὸν λιμένα τῆς Καισαρείας κατάγεται. *Cum pertranſiſſet Sebaſten, ad Cæſareæ portum appulit.* Contra oſtium portus, in colle Cæſaris Templum, in eoque Cæſaris Coloſſus, non minor quam Jovis apud Olympiam, cujus ad exemplar factus eſt, ab Herode collocatus eſt.

Joſeph. de Bell.l.1.c.16.

Idem c. 20.

An jam condita Cæſarea Anno Urbis 732. ut viſum Critico, quæſtio moveri poteſt, nec immerito. Annus ille cum 753ª. Olympiade conſpirat, ſiquidem, docente ipſo Antonio Pagio, *celebrata prima Olympias Anno tertio & viceſimo ante Romam conditam.* Per. Græco Rom. An. 4718. Quocirca, Anno Urbis 732. condita jam fuit Cæſarea, ab hoc anno ad quinquennale certamen ibi inſtitutum in honorem Auguſti, anni undecim interfuere. Πρῶτ☉ αὐτὸς ἆθλα μέγιστα προθεὶς ἐπὶ τῆς ἐκατοσῆ ἐνενηκοσῆς καὶ δευτέρας Ὀλυμπιάδ☉ ἐν οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς καὶ οἱ τρίτοι τοῦ βασιλικοῦ πλούτου μετελάμβανον: *Primusque ipſe in 192. Olympiade maxima præmia propoſuit, ut non ſolum victores, ſed & proximi, & tertii ſucceſſores eorum Regalibus divitiis potirentur.* Quod inſterſtitium ludos inter inſtitutos conditamque Cæſaream, magnum certe nimis eſt.

Joſeph. de Bell.l.1.c.16.

Hanc urbem Cornelius incolebat: ibi Romani collocaverant armatos in præſidiis; tum ut Judæorum animos ad ſeditiones & novarum rerum ſtudia proclives, in officio retinerent, tum ut excurſionibus Parthicis obſiſterent. Fuit & in Palæſtina alia Cæſarea, a Philippo in honorem Tiberii condita. Φίλιππ☉ μὲν πρὸς τοῦ Ἰορδάνου πηγαῖς ἐν Πανεάδι πόλιν ἔκτισε Καισαρείαν: *Philippus juxta fontes ipſos quibus Jordanis flumen exoritur, in Paneade condidit civitatem, quam Cæſaream vocavit.* Mutato, deinde, nomine a juniore Agrippa *Neronias* dicta: ſed maritimæ Cæſareæ Cornelium inquilinum fuiſſe non ponendum in dubio.

Centurionis nomen non ſolis militiæ cultoribus additum, ſed & ſtatuarum cum marmorearum, tum æneaum præfectis imponebatur.

nebatur: hinc illud Marcellini l. 16. p. 69. *Sed ſpecialiter Arbetionem inſectabatur Dorus quidam ex medico ſcutariorum, quem nitentium rerum Centurionem ſub Magnentio Romæ provectum retulimus accuſaſſe Adelphium Urbi Præfectum.* De Centurionibus vetus eſt, multorumque animos pervadens opinio, centum illos imperaſſe militibus. Atque prima fronte a vero diſſidere non videtur, ipſo Flavio Vegetio teſte, l. 2. c. 14. *Et habet una turma equites 32; huic qui præeſt Decurio nominatur. Ut enim centum pedites ab uno Centurione ſub uno vexillo gubernantur; ſimiliter 32. equites ab uno Decurione ſub vexillo uno reguntur.* Sed his aliquid ineſſe mendi, a Doctiſſimo Stevechio monemur. *Primus hunc locum perſanavi ope librorum veterum; reſtitui autem ſic: Centum & decem pedites ab uno Centurione ſub uno vexillo gubernantur. Deſiderabantur enim hic in una Centuria decem Decani, qui ſinguli ſingulis contuberniis præerant. Vegetius eodem libro cap. ſuperiori, ut decem militibus ſub uno papillione degentibus unus præeſſet Decanus, qui caput contubernii nominatur.*

Ingenii porro corporiſque dotes requirebantur in Centurionibus: *Centurio eligendus eſt qui ſit magnis viribus, & procera ſtatura; qui haſtas, vel miſſilia perite jaculetur, & fortiter, qui dimicare gladio, & ſcutum rotare doctiſſime noverit; qui omnem artem didicerit armaturæ; vigilans, ſobrius, agilis, magis ad facienda quæ ei imperantur, quam ad loquendum paratus.* Vegetius l. 2. c. 14. Quo circa, *nulli vitem niſi robuſto, & bonæ famæ, dediſſe Adrianum*, in ejus vita a Spartiano ſcripto proditum. Liceat hic mihi pauca referre ex Viris Clariſſimis Caſaubono, & Salmaſio, quibus & Hiſtoria, & Centurionis munus non minimum illuſtratur. *De vite Centurionum omnia protrita; illud tamen, quod ſciam, explicavit adhuc nemo: cur ut diverſe ponantur hic a Spartiano, hæc duo; vitem dare, & facere centurionem. Ratio autem eſt, quia datio vitis, quaſi deſignatio fuit ad Centurionatum, qui tunc poſtea obibatur, cum erat aliquis vacuefactus locus, morte unius centurionum, aut miſſione, vel regradatione, cum erant plures vite donati, pro movebatur is qui erat gradu propior, aut eſſet antiquior ejus loci canditatus.* Cui probando Illuſtris Caſaubonus quem exſcripſimus, utitur Euſebio, ſibi ut videtur, proſpero. Τιμῆ· τις ἐστι παρὰ Ῥωμαίοις τὸ Κλῆμα οὗ τοὺς τύχοντας φασὶν ἑκατοντάρχους τόπου σχολάζοντος ἐπὶ τοῦτο προκοπῆς τὸν Μαρῖνον ἡ τοῦ βαθμοῦ τάξις ἐκάλει. Ἤδη τε μέλλοντα τῆς τιμῆς ἔχεσθαι. Παρελ- Euſ. l. 7. c. 15.

θὼν ἄλλος πρὸ τοῦ βήματος κατηγόρει. Honor quidem eſt vitis apud Romanos, quam qui adepti ſunt, Centuriones dicuntur. Hic locus cum vacaret, Marinus ordine gradus ſui ad eam promotionem vocabatur. Verum cum honore illo jam jam potiturus eſset, quidam ad Tribunal accedens, Marinum accuſare cœpit. Caſauboni obſervationem vexavit cenſura Salmaſiana: *De vite autem Centurionum tam multa dicta* Salm. Notæ in Spart. *ſunt, ut quædam etiam dicta nolim; ut Doctiſſimo Viro ad hunc locum quam temere excidit, aliud eſſe vitem dare, aliud Centurionem facere, qui quaſi rem novam nos docere voluit, dationem vitis eſſe veluti deſignationem Centurionatus, ad quem aditus tunc eſſet illi qui vitem gerebat, cum locus vacaret. Res ſane nova, & ad diſcendum præclara, ſiquidem vera eſſet. Sed magis mirum quod ſcripſit, ut diverſa poni hæc duo a Spartiano.* Fatendum quidem eſt, neque in Spartiano, neque in Euſebio, ullum eſſe Caſaubono præſidium, de datione vitis, quaſi deſignatione ad Centurionatum: *Nulli vitem niſi robuſto, & bonæ famæ (daret Adrianus) nec Tribunum niſi plena barba faceret*, quæ Spartiani verba ſunt, in quibus non magis quam in Euſebio apparent ulla dationem inter, & deſignationem, diſcriminis veſtigia; ut non immerito urgeat, inſtetque Salmaſius: *Quis in legitima militia, deſignatorum Centurionum meminit? Quo nomine vero dicebantur illi deſignati Centuriones? An milites vite caſtigabant? At hoc ipſum Centurionum proprium fuit, quibus propterea vitis in manu data verberando militi qui deliquiſſet.*

Non injucunda Quæſtio movetur, cur ex Centurionum genere Gentium primitiæ in Eccleſia Chriſti colliguntur? Eo Cornelium militem cœleſtem, & admirando modo ad fidem vocatum eſſe exiſtimamus, quo clarior glorioſiorque Dei gratia fieret. Notum omnibus atque obvium, militari vitæ ſummam, ut plurimum, eſſe licentiam, horrendam morum corruptionem, nihil non audendi libidinem:

Nulla fides pietasque viris qui caſtra ſequuntur.

Quod ſummus olim poeta cecinerat: & certo certius eſt, a priſtinis moribus Romanos milites pridem deſciviſſe. Majorem itaque admirationem habuit Cornelii pietas, quam immerenti Deus inſtillaverat, ex inexhauſto benignitatis ſuæ fonte. Chryſoſtomus quidem de vocatione Cornelii verba faciens, Hom. in Pſ. 115. dixit: *Si*

Pater

Pater trahit, Filius deducit, Spiritus illuminat, quid peccant, qui neque tracti ſunt, neque deducti, neque illuminati? Quoniam non præbent ſe dignos, ut eam ſuſcipiant illuminationem. Vide ergo hoc eveniſſe Cornelio: neque enim hoc ille domi apud ſe invenit, ſed cum Deus vocavit: quoniam ipſe præoccupans ſeipſum dignum, etſi enim ejus eſt trahere & inducere, animam tamen requirit quæ morem gerat; ei tunc ſuum adhibet auxilium: quæ paulo duriora ſunt. Religioſius Gratiæ divitias commendavit Auguſtinus, ad Sixtum Epiſtola 105. *Quod autem perſonarum acceptorem Deum ſe credere exiſtimant Pelagiani, ſi credant quod ſine ullis præcedentibus meritis cujus vult miſeretur, & quos dignatur vocat, & quem vult Religioſum facit; parum attendunt quod debita reddatur pœna damnato, indebita gratia liberato: ut nec ille ſe indignum queratur, nec dignum ſe iſte glorietur. Atque ibi potius acceptionem nullarum fieri perſonarum, ubi una eademque maſſa damnationis & offenſionis involvit, ut liberatus de non liberato diſcat, quod etiam ſibi ſupplicium conveniret, niſi Gratia ſubveniret.* Chriſti igitur favor ſecundus Cornelio bifariam fuit: & quod arcana Spiritus impulſu prævio, tacitam inſpirarit pietatem homini non tantum Ethnico, ſed etiam de illorum mortalium grege, qui frequenter nimis ea vitia quæ e natura habent, etiam ſtudio atque artificio quodam malitiæ condiunt; & quod præ aliis quibus etiam aliquid pietatis inſtillaverat, Cornelium tam glorioſa vocatione dignatus eſt, ut Gentium ſalutem dedicaret.

Cæterum hæc illa Cornelii & Centurionis, & Cæſareæ inquilini, Religio., revocat ad memoriam & nobilem Centurionem, Marinum nomine, apud ipſam Cæſaream Martyrio coronatum. Felicem urbem, & pietate Virorum militari dignitate ornatorum inſigniorem, quam amplitudine ſua. Theotecnus, civitatis Epiſcopus, ad Marinum accedens, prehenſa manu ad Eccleſiam perduxit; cumque interius ad ipſum altare eum ſtatuiſſet, reducta tantiſper ejus chlamyde, gladium illi quo præcinctus erat oſtendens, mox ſacrorum Evangeliorum Codicem ex adverſo locat, jubens ut ex duobus utrum mallet eligeret. Marinus nihil cunctatus, protenſa dextra Codicem cum apprehendiſſet, his eum verbis Theotecnus compellavit: Adhære igitur, adhære Deo ejusque virtute roboratus conſequere quod elegiſti? vade in pace. De Marini Centurionatu

Euſeb. Hiſt. l. 7. c. 15.

Digitized by Google

inter Eruditos non convenit. *Cohortalis militia hic videtur intelligi, ut ex ſequentibus licet colligere : Fit enim mentio Achai judicis, & fori ac judiciorum; qua de armata & Caſtrenſi militia dici non poſſunt. Certe ſi de armata militia hic ſermo eſſet. Marinus coram duce, aut coram legato Caſaris cauſam dixiſſet, Habebant autem ordinarii judices, etiam centuriones ſuos & cornicularios in officio ſuo.* Ab illa docti Valeſii mea diſſidet variatque ſententia. Militarem centurionem ſatis aperte deſignat Euſebius. Μαρῖνος τῶν ἐν ϛρατείαις ἀξιώμασι τετιμημένων γένει τε καὶ πλούτῳ περιφανὴς ἀνήρ. *Marinus quidam militari dignitate decoratus, ad hac generis ſplendore, atque opibus clarus.* Cohortali-ne militiæ Vir tanta dignitate ornatus inſeri debuit? De hujuſmodi militia Valeſius ipſe ſic cenſet, *Conſtat Tertullianum domo Carthaginenſem fuiſſe, Patre Centurione Proconſularis officii: Qua quidem militia non admodum fuit honorata: Quippe cum ejuſmodi milites nudum nomen militum haberent, reipſa autem Apparitores eſſent Proconſulum, & vilibus miniſteriis fungerentur.* Nonne honor vitis apud Romanos germanis Centurionibus deferebatur qui militia caſtrenſi meruerant? Quo jure cohortalis militiæ homo, Ῥωμαίων μετέχειν ἀξίας κατὰ τοὺς παλαιοὺς νόμους, *Romanam dignitatem capeſſere ſecundum antiquas leges* poſtularet, atque peteret? Qua vero de cauſa Tribunal militare, δικαϛήριον, & Achæus qui illud occupabat δικαϛὴς dici non poſſit, nullus video. An-non Veteres omnem magiſtratum cui pareret exercitus, Prætorem appellaverunt? unde & Prætorium Tabernaculum, & in Caſtris porta Prætorici, & Præfectus Prætorio. Quidni quoque & *Achaus* δικαϛὴς dici potuit, cum triſtem in Marinum ſententiam pronunciaverit? .

Annot. in Euſeb. l. 2.

Patriam Cornelii Centurionis quod attinet, in aſſuetas conjecturarum artes Baronius delabitur : *Centurionem vero e Romano nomine Romanum genere fuiſſe conjectura facile perſuadet.* Quaſi vero Claudius ille Lyſias Tribunus militum, quæ dignitas major quam Cornelii fuit, ſanguine Romano ortus eſſet! *Ego,* inquit, *multa ſumma civitatem iſtam acquiſivi.* Act. 22. Hic ergo Baronius jecit talos teſſeraſque. Nobilis autem ille centurio erat ex σπείρας τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς: *ex coborte qua vocatur Italica.* Clariſſimus Beza vertere maluit ex legione, *quoniam in Romani imperii militia, & alibi,*

fit

ſit mentio Legionis Italicæ. Chryſoſtomus tamen, & ſecundum Chryſoſtomum Oecumenius, *σπεῖρα cohors eſt, quæ nunc vocatur numerus.* Sic Matt. 27. 27. congregarunt ad eum univerſam *σπεῖραν* cohortem, nec diſcriminis quod inter Cohortem & Legionem intercedit, Autores ſacri inſolentes fuere, cum ſæpius Legionis nomen uſurparint. In una Legione decem cohortes erant; quarum prima reliquas & numero militum & dignitate alias præcedebat; quocirca, Viri genere atque inſtitutione literarum inſignes, ipſi præficiebantur: ſed & aquilam quæ præcipuum Romani exercitus ſignum, & imagines Imperatorum geſtabat. Primæ cohortis Centurionem fuiſſe Cornelium, ejus cum virtus, tum nomen, utcunque innuunt.

Quæritur quid ſit, cum Cohorti *Italicæ* nomen inditum? Baronii reſponſio in promptu eſt, *non a Legione, ſed a natione inditum eſſe nomen, ut Italica diceretur; nec dubium ejus nationis illos fuiſſe milites, ex qua tota Cohors erat denominata, nempe, Italos.* Quod vigilantis ſomnium eſt. Num etiam tota Legio, cui *Italicæ* nomen, fuit conſtans ex Italis? Solis-ne ex Italis conſtabant Legiones a Marco Antonino inſtitutæ, quæ etiam *Italicæ* vocabantur? In Legione quidem Ferrata Cornelium militaſſe, cenſit Annalium parens: *quia, Dione autore, liquet Judæam ad hyberna fuiſſe traditam Legioni, Ferratæ vocabulo inſignitæ.* Sed germanus Dionis ſenſus abfuit a Purpurati oculis: *Alebantur eo tempore Legiones viginti tres, aut, quem alii numerum ponunt, viginti quinque; noſtro tempore ſolæ 19. reſtant.* ἕκτα δύο, ὧν τὸ μὲν ἐν Βρεταννίᾳ τῇ κάτω τὸ τῶν Νικηφόρον, τὸ δὲ ἐν Ἰουδαίᾳ τὸ Σιδηροῦν λέγεται. *Sextæ duæ, una in inferiori Britannia victrix, altera in Judæa, Ferrea vocabulo inſignis.* Quod ævo Dioniano obtinebat, ad Neronis tempora a Baronio relatum eſt. Argumentis tamen cauſam ſuam viriliter defendit. *Poſt tempora vocati Cornelii, prima Italica, a Nerone, ſecunda & tertia a Marco Aurelio inſtituta eſſe noſcuntur.* Sed illuſtriſſimus purpuratus, tempus quo Lucas acta Apoſtolica exaravit, attendiſſe non videtur, imperante jam Nerone in lucem edita ſunt, hac teſte Clauſula. *Manſit Paulus biennium totum in proprio conductu.* Miſſus vero Romam fuit a Porcio Feſto, qui Felici ſucceſſor a Nerone eſt. Itaque etſi Legioni in qua centurionem agebat Cornelius, Dio. l. 55.

Italicæ

Italicæ nomen nondum gereret, cum ille vocatus eſt ad fidem, nil obſtat quod eam Cohortem in qua militabat, *Italica* nomine deſignarit, quo jam donabatur cum ſcribendæ Hiſtoriæ Apoſtolicæ Lucas manum admovit. Jure longe potiori divinus Scriptor phraſim ſuam adhibuit, quam hanc Virgilius, *Lavinaque venit littora.* Addito *Italicæ* nomine, certis ſignis eam deſcripſit Legionem, cujus pars Cornelius fuit, quo major Hiſtoriæ fides adjungeretur. Eſt & aliquid difficultatis, quod cum veri ſpecie a Baronio objici potuit. ὅτε γὰρ Νέρων τὸ πρῶτόν τε καὶ Ἰταλικὸν ὀνομαζόμενον καὶ ἐν τῇ κάτω Μυσίᾳ χειμάζων: *Nero Legionem primam Italicamque nuncupatam inſtituit in inferiori Myſia hyemantem.* Atqui nil obſtat quod pars illa Legionis cui Nero impoſuit nomen *Italica*, habitaret apud Cæſaream eo tempore quo Chriſti Religione Cornelius imbutus eſt, ſive tota Legio exiret hyberna, ſive Legionis pars aliqua diſtraheretur, quod non raro contigit: Suetonius in Auguſto c. 49. *Neque tamen unquam plures quam tres Cohortes, in Urbe eſſe paſſus eſt Auguſtus; easque ſine Caſtris, reliquas in hyberna, & æſtiva circa finitima oppida dimittere aſſueverat.* Nec Legio, ſed Cohors erat Hieroſolymis, cujus Lyſias Tribunus. ἀνέβη φάσις χιλιάρχῳ τῆς σπείρης: *pervenit rumor ad Tribunum Cohortis.* Act. 21. 31.

AN. XLI. NUM. V.

Baronii incuria circa diſcrimen δώματος *&* ὑπερῴου. δῶμα *ſolarium eſt,* ὑπερῷον *Cænaculum: quæ inter ſe diſcrepant. Eraſmus & Tremellius notati. Cur Petrus aſcendit in ſolarium orando Deo? Facti ratio ex antiqua diſciplina deducitur. Mandata Judæis data de oculis, inter orandum, templum verſus dirigendis. Ritus cauſa aperitur. Spencerus refutatur. Cur Petrus orabat circa horam ſextam? Id ex Judæorum antiqua diſciplina manaſſe probatur multis. Ratio myſterii ex Cypriano. Ex certis, more Ebræorum, orandi temporibus deductæ horæ Canonicæ apud Chriſtianos.*

ſtianos. An ab Apoſtolicis viris obſervatæ? Affirmantis Caſſiani ſententia inſigni Clementis Alex. loco refellitur: necnon ex ritu Ægyptiorum Monachorum. De orandi tempore aurea verba Clementis. An die Sabbati legati Cornelii Petrum convenerint? Ajentis Baronii opinio rejicitur.

GRæcæ Linguæ peritia Conditori Annalium multo uſui fuiſſet, atque emolumento: cujus ſane ignorantia laborans, & in errores labitur, & quæ diſtinguenda ſunt non ſatis accurate ſecernit. δῶμα & ὑπερῷον quæ inter ſe diſcrepant, Baronio idem ſonant; videlicet, *domus partem ſuperiorem.* At ὑπερῷον ſuperior & ſecretior pars domus eſt; ab ὑπὲρ & ᾠὸν, quod Spartanorum lingua declarat domicilium, habitationem; δῶμα vero *ſolarium* eſt. Judaicarum domorum plana fuiſſe tecta, norunt vel pueri qui nondum ære lavantur. Hic meditabantur, ambulabant, aera ſerenum naribus captabant. Diſcrimen non obſcurum patet Luc. 5. ibi ferentes Paralyticum, aſcenderunt ἐπὶ τὸ δῶμα, *in ſolarium, & perfoſſo teſtaceo pavimento, demiſerunt eum cum lectulo in medium, ante Jeſum.* Aſcendit Petrus in δῶμα *ſolarium*, orandi cauſa. De ὑπερῴῳ Eutyches præ ſomno deturbatus eſt. Uſitatum erat Judæis cum de Lege, aut Religione diſceptarent, in Cœnaculum aſcendere. Ibi & Lucernæ & θυρίδες feneſtræ, quæ fruſtra quærerentur in ſolario, quod ſola Cœli convexa tegebant. Erravit itaque Eraſmus in ſua Paraphraſi, *Petrus ex more aſcenderat in cœnaculum*: nec ſimili de cauſa probanda eſt Tremelliana hæc libri Judith verſio, fecit ſibi tentorium ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου, *in cœnaculo domi ſuæ.* 8. 5. Malim in ſolario, ut proſpectum verſus Templum ac in agros caperet. Sic corpus Dorcadis poſitum legitur in ὑπερῴῳ, non in δώματι, in cœnaculo, non in ſolario.

Diſcrimine inter utrumque verbum conſtituto, quæritur cur Petro ſua erat ſic ratio, & ſic animum inducebat ſuum ut in ſolarium aſcenderet orandi cauſa? Moſaico quidem jugo laxatum ſe Petrus noverat; interea, ut honorate, & honorifice Cæremoniæ ſepelirentur, ſcandalique occaſio omnis a Judæis ad jura Moſis atten-

tis removeretur, Petrus in orando ſuper ſolarium, antiquam diſciplinam coluit. Judæis datum in mandatis fuit, ut ubicunque terrarum agerent, inter precandum oculorum aciem verſus Templum dirigerent. Quod genus officii, ne vel a deportatis extra Terram intermiſſum. *Cum plaga affectus fuerit populus tuus Iſrael coram hoſte, eo quod peccaverint in te, ſi converſi ad te celebrabunt nomen tuum, & orabunt ac deprecabuntur te, verſus Domum hanc, tunc exaudito e cœlis, condonans peccatum populi tui*: 1 Reg. 8. 33. Nec Regia mandata, aut mortis imminentis timor, hoc ritu decedere Danielem impulerunt. More ſuo ingreſſus domum cujus feneſtræ apertæ erant, e regione Hieroſolymæ procumbebat in genua, adorando Deo. Quo, ni fallar animi, palam oſtenditur, *præcipuam* inſtituti divini rationem, quamobrem ad certa loca Judæorum Sacra reſtringerentur, non eam eſſe, quæ ad ſenſum opinionemque Spenceri penitus penetravit: *Quid autem Deus legem illam; Quicunque e domo Iſrael mactaverit bovem, & ad oſtium Tabernaculi non adduxerit eum, ſanguis imputabitur illi viro: tam ſerio, tam frequenter inculcaret, ejus violationem tam moleſte ferret, niſi quod eam velut obſtaculum populo, in Idolatriam ruituro, objeciſſet?* Hanc, inquam, non eſſe vel ſolam, vel præcipuam inſtituti cauſam eo apparet, quod Templum verſus, oculos ex omnibus locis circumferebant; imo ad Hieroſolymitana rudera conjiciebant: quæ Ceremonia quid obſtaculi populo in Idololatriam ruituro obiecerit, nullus video? Hic igitur ille ritus indicabat Chriſtum, vivens, myſticumque templum, quod inter precandum attendi debet, Si Deum orationibus noſtris non ſurdas aures præbere velimus. Idcirco, graviter peccabant Samaritani qui abſque labe Idololatriæ, in monte Garizim vero Deo ſacrificabant, quod Sacras illas imagines, Chriſtum vivum verumque Templum, omnia noſtra ſanctificans, adumbrantes, contemnerent, ac pro nihilo haberent; quæ injuria prototypo inurebatur. Retenta adhuc veteri hac diſciplina, Petrus aſcendit in ſolarium, ut Templum adverſus, oculos attolleret inter orandum.

Spen. l. 1. c. 6.

At qua de cauſa Sanctus ille Apoſtolus *orabat circa horam ſextam?* Hic & antiquam obſervaſſe Judæorum diſciplinam, cui a teneris unguiculis aſſuetus fuerat, mihi perſuaſiſſimum, Tria erant ſtata orandi tempora apud Judæos: mane, veſpere, noctu: Hebraice, שחרית ערבית

:ערבית. מנחה. *Dicunt illas orationes ſuam originem ducere a tribus Patriarchis. Abrahamum inſtituiſſe precationem matutinam, ſicut dicitur; & ſurrexit Abraham mane ad locum ubi ſtetit coram Domino*[*]: *Iſaac veſpertinam; ſicut dicitur; & egreſſus eſt Iſaac ad orandum in agro, cum appeteret veſpera: Jacob nocturnam, ſicut dicitur;* ויפגע *hoc eſt, ut Rabbini explicant; & interceſſit, vel oravit in loco illo.* Tria hæc tempora obſervaverat Daniel; imo ipſe David eo antiquior: *Veſpere, mane, & meridie, loquor & tumultuor, & exaudit vocem meam.* Pſ. 55. 18. Matutina precatio incipiebat hora ipſis tertia, quæ noſtræ matutinæ nonæ reſpondet: veſpertina incidit in meridianam horam, vel circiter, quia ſol tunc declinare in veſperum incipit. Quocirca oratio hæc תפלת צהרים *Precatio meridiana* vocatur. Oratio vero nocturna, hora nona, quæ nobis tertia eſt, fundebatur. Apparet atque extat, Petrum ſuas preces ſtatis hiſce horis illigaſſe, tenendo mori patrio & pervetuſto; una cum Joanne aſcendebat in Templum ſub horam precationis nonam. Act. 3. 1. Meridianam vero orationem peragit in ſolario, qua hora ipſi legatio ad Cornelium injuncta eſt. Buxtorf. Syn. Jud. c. 10.

Quodnam fuerit obſervatarum in oratione horarum Judaicarum myſterium, aperuit Cyprianus, de Orat. p. 197. *In orationibus vero celebrandis, invenimus obſervaſſe, cum Daniele tres pueros in fide fortes, & in captivitate victores, horam tertiam, ſextam, nonam; Sacramenta, ſcilicet, Trinitatis, qua in noviſſimis temporibus manifeſtari habebat. Nam & prima hora in tertiam veniens, conſummatum numerum Trinitatis oſtendit: itemque ad ſextam 4ª. procedens, declarat alteram Trinitatem, & quando a ſeptima nona completur, per ternas horas Trinitas perfecta numeratur.* Quid rei ſit, *declarat alteram Trinitatem*, juxta ſcio cum ignariſſimis. Ab antiqua hiſce horis precandi diſciplina, nondum deflexerant Judæi Epiphaniano ævo; hæc enim de Judæis, Nazaræos diris devoventibus, ſcripto prodidit, Hæres. 29. n. 9. οὐ μόνον γὰρ οἱ τῶν Ἰουδαίων παῖδες πρὸς τούτους κέκτηνται μῖσος, ἀλλὰ ἀνιστάμενοι ἕωθεν, καὶ μέσης ἡμέρας, καὶ περὶ τὴν ἑσπέραν, τρὶς τῆς ἡμέρας ὅτε εὐχὰς ἐπιτελοῦσιν ἐν ταῖς αὐτῶν συναγωγαῖς, ἐπαρῶνται αὐτοῖς, καὶ ἀναθεματίζουσι, φάσκοντες ὅτι ἐπικαταράσαι ὁ Θεὸς τοὺς Ναζωραίους: *Neque enim Judæorum poſteri ſolum capitali odio proſequuntur, ſed & mane, ac meridie, & ad veſperam ter de die cum*

in Synagogis ſuis ad orandum conveniunt, diris illos devovent, ac ſolemni imprecatione proſcribunt: ac Naſaræos, inquiunt, Deus execretur.

Tres illæ horæ orationi illigatæ, Canonicarum horarum extitere fons atque principium: Caſſianus l. 3. c. 3. *Nec immerito hæc ſpecialius tempora religioſis ſunt officiis deputata. In his ſi quidem promiſſionum perfectio, & Summa noſtræ ſalutis eſt adimpleta. Hora namque tertia repromiſſus olim per prophetas Spiritus Sanctus ſuper Apoſtolos, in orationum officio conſtitutos, deſcendiſſe primitus comprobatur — Hora autem ſexta, immaculata hoſtia, Dominus noſter atque Salvator oblatus eſt Patri, crucemque pro totius mundi ſalute conſcendens, humani generis peccata diluit — Eadem quoque Petro hora in exceſſu mentis vocatio Gentium omnium per ſubmiſſionem vaſis Evangelici delati cœlitus, & purificatio omnigenum animantium in eodem conſiſtentium, delata ad eum voce, divinitus revelatur, dicente ei: ſurge Petre, occide, & manduca — alio quoque loco, de eodem tempore in Actibus Apoſtolorum ita narratur: Petrus autem & Joannes aſcenderunt in Templum, ad horam orationis nonam. Quibus liquido comprobatur, non immerito a Sanctis & Apoſtolicis viris, has horas religioſis obſequiis conſecratas, a nobis quoque obſervari ſimiliter oportere.* Ut ex his Caſſiani longe certiſſimum eſt antiquam eſſe Canonicarum horarum diſciplinam, & Judæorum ritibus ortam; ſic ab Apoſtolicis viris obſervatam eſſe, ut ſibi in animum inducit Caſſianus, non exiſtimamus. Qua de cauſa Petrus hunc orandi morem tenuerit ſatis ſuperque diximus. Chriſtianis vero Petrum injunxiſſe ad fundendas preces ſuas, tertiam, ſextam, nonamque horam, aut Viros Apoſtolicos hanc coluiſſe diſciplinam, nullis teſtimoniis ſecundi, tertiive ſeculi, ducimur ad conſentiendum. Imo, argumenta in Caſſianum ſuppeditantur ex Clemente Alexandrino; ut mirari ſatis nequeam, Viros doctiſſimos, nec Antiquitatis imperitos, ſcripſiſſe de horis a Petro orante obſervatis, *nihil hac in parte mutarunt Chriſtiani*; quæ ſententia inſigni hoc Clementis Alex. loco refellitur atque coarguitur: Clem. Alex. Strom. l. 7. Εἰ δέ τινὲς καὶ ὥρας τακτὰς ἀπονενεμήκασιν εὐχῇ, ὡς τρίτην φέρε, καὶ ἕκτην, καὶ ἐννάτην, ἀλλ' οὖν γε ὁ γνωστικὸς παρὰ ὅλον εὔχεται τὸν βίον δι' εὐχῆς συνεῖναι μετὰ σπεύδων Θεῷ. *Quod ſi nonnulli certas ac definitas horas conſtituunt precationi, ut verbi cauſa, tertiam, ſextam, nonam: at is qui eſt cognitione præditus, per totam orat vitam, dum per preces ſuas cum Deo ſtu-*

Digitized by Google

ſtudet verſari. Notabilis eſt hæc Clementina phraſis, τινὲς *nonnulli*, tertiam, ſextam, nonam horam conſtituunt orationi: quo conſtat & promptum eſt, paucorum hanc fuiſſe diſciplinam, non Eccleſiæ totius, quæ dubio procul, ad eam adhæſiſſet, ſi vel ab Apoſtolis inſtituta, vel ab Apoſtolicis viris obſervata fuiſſet. Stata hæc precum tempora, Marcum, Petri diſcipulum, nec voce, nec exemplo ſuo, nobilem Alexandrinorum Eccleſiam, cujus conditor habetur, docuiſſe, argumento eſt, non ſolum teſtimonium Clementis doctiſſimi, & antiqui Alexandrini Presbyteri, ſed etiam ritus Ægyptiorum Monachorum, qui ſine horarum diſcretione, per totam diem cum operis adjectione, & orationibus jugiter inſiſtebant, & Pſalmis: teſte vel ipſo Caſſiano, horarum Canonicarum magno alioquin Patrono. *Apud Ægyptios etenim hæc officia quæ Domino ſolvere per diſtinctiones horarum & temporis intervalla cum admonitione compulſoris adigimur, per totum diei ſpatium, jugiter cum operis adjectione ſpontanea celebrantur. Ita namque ab eis inceſſanter operatio manuum privatim per cellulas exercetur, ut Pſalmorum quoque, vel cæterarum Scripturarum meditatio nunquam penitus omittatur, cui preces, & orationes per ſingula momenta miſcentes, in his officiis quæ nos ſtatuto tempore celebramus, totum diei tempus abſumunt. Quamobrem exceptis veſpertinis horis, ac nocturnis congregationibus, nulla apud eos per diem publica ſolemnitas, abſque die Sabbati, vel Dominica celebratur, in quibus hora tertia Sacræ Communionis obtentu conveniunt; plus enim eſt id quod inceſſanter offertur, quam quod per temporis intervalla perſolvitur.* l. 3. c. 2. de Canon. Caſſ. l. 3. c. 2. de Canon.

Ordinis gratia, ſtatas orationi cum publicæ, tum privatæ horas conſtitui, facile largimur; imo neceſſarium eſt: ſed pars nonnulla ſuperſtitionis eſt quod & Apoſtolorum hora ſexta, & nona ex Moſaica diſciplina, orantium exemplum adducitur ante oculos, & preces hiſce horis conceptæ gratiores Deo eſſe credantur. In mandatis Chriſtiano datum eſt: *Indeſinenter orate*: Theſſ. c. 5. Aurea ſunt verba Clementis Alex. Strom. l. 7. p. 503. *Univerſa autem Gnoſtici vita, tanquam quidam celebris ac Sanctus dies feſtus eſt. Atque ei quidem Sacrificia, ſunt ipſæ preces, & laudes, & quæ ante cibum ſunt Scripturarum lectiones: Pſalmi autem & hymni, dum cibus ſumitur: Antequam autem eatur cubitum, ſed & noctu rurſus orationes,*

Per eas ſe ipſum unit choro Divino, ex memoria continua in memoria æterna poſitus contemplatione — ſed nec ea quæ fit ore, utitur verboſa precatione, ut qui quæ petere a Domino oporteat didicerit, in omni loco orabit, ſed non aperte ut populo appareat. Quin vero & inter ambulandum, & in ſermone, & quiete, & lectione, & iis quæ fiunt ex ratione, omni modo precatur. Quin ſi in ipſius animæ penetralibus ſolum cogitaverit, atque inenarrabilibus gemitibus Patrem invocaverit, ille prope adeſt, eo adhuc loquente: Recte atque ſapienter.

Incredibilis eſt ad inveſtigandum diem quo, & divinitus Petro oblata viſio fuit, & illum legati Cornelii convenere: Baronianarum ſagacitas narium, An. 34. n. 244. *Fuiſſe autem eam diem Sabbatum, qua nonniſi hora ſexta prandere liceret, illud in primis perſuadet, quod tunc pararentur quæ apponenda eſſent menſæ, quæ videlicet die Paraſceves, erant ad eſum accomodata — quod inſuper dicat Angelus ad Petrum; Surge, deſcende, & vade cum eis, nihil dubitans: & inferius, Lucas; Sequenti autem die ſurgens, profectus eſt cum eis; plane demonſtrat illa ipſa die ob feſtum id facere minus licuiſſe.* Atqui vis odora Purpurati hic in mari venatur apros. *Factum eſt autem ut valde Petrus eſuriret, voluitque capere cibum* παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων; *præparantibus igitur illis, incidit in eum mentis exceſſus.* An Judæi cibum die Sabbati præparaſſent? die Veneris parabantur quæ cibo erant feſto Sabbati: quocirca Veneris dies dicitur παρασκευὴ, *Paraſceve.* Menſam *ſternunt* (verba ſunt doctiſſimi Buxtorfii) *linteis mundis & albis mantilibus, quadris Cyathis, pulvinaribus, ſcamnis, & reliquis rebus neceſſariis ut Regina adveniens, Sabbatum nempe, omnia rite diſpoſita & magnifice lauteque præparata inveniat. Panis mappa imponitur, & alio mantili tegitur in memoriam mannæ, quod ita deſcendit, ut rorem ſubſtratum, & ſuperſtratum habuerit.* Synag. Jud. c. 15. p. 299. Ciborum ſane præparatio Sacro hoc die, diſtricte prohibita: *Quies Sabbatum ſanctum eſt Jehovæ cras: quod cocturi eſtis, coquite hodie; & quod elixaturi eſſetis, elixate.* Exod. 16. Nec παρασκευάζειν cibum, ſignificat heſterna die parata alimenta appónere. Nauci non eſt, quod Petrus πρόσπεινος, *valde eſuriens* fuiſſe dicitur, quo indicatur longo jejunio fuiſſe maceratum, quod diſciplinæ Judaicæ non una conſentit. Ineunte etenim Sabbato veſpera Veneris, menſæ accumbebant: *Cui ſal appoſitum ſit, cum pleno vini cyatho, & duobus panibus mantelio tectis.*

tum

tum Pater familias priusquam aliquid comederet, vini cyatho accepto, Sabbatum conſecrabat: deinde, laute cœnam agitabant. Denique, incredibile eſt poſtridie, quæ Dominica dies fuit, ſi Chronologiæ Baronianæ fides, Petrum iter confeciſſe ad urbem Cæſaream, cum ſolemnibus ſacrisque conventibus dicata ea dies ageretur a Chriſtianis, atque celebraretur.

AN. XLI. NUM. VII.

Quid rei ſit linteum è cœlo demiſſum Act. 10. v. 11. An Patribus omnibus Eccleſiam ſignificarit? Temeraria ajentis Baronii refellitur ex Chryſoſtomo, Caſſiano, Gregorio Magno, aliisque. Lapſus Purpurati circa Auguſtinum, ſententia. Linteo Eccleſiam, ſive internæ, ſive externæ formæ reſpectu, non ſignificari, probatur. Animalia immunda Gentium effigies, quod ex Scriptura, Clemente Alex. & Auguſtino, declaratur. Linteum ſtatus Ethnicorum in peccatis mortuorum ſymbolum. Quænam mactatio Petro mandata? Qui manducavit immunda? Spencerus notatus. Jocularis Bellarmini verborum, macta & veſcere, *interpretatio.*

ORanti Petro objicitur ante oculos deſcendens ad ſe vas quoddam, ut linteum magnum, quatuor extremis devinctum, quod demittebatur in terram, in quo erant quævis quadrupedia terræ, & feræ, & reptilia, & volucres cœli. Quid rei fuerit illud myſterium, ſic aperuit Baronius: *Per linteum, quod tinea non corrumpitur, & nitore ſplendet, Eccleſiam ſignificari, non habentem maculam, neque rugam, Ambroſius, Auguſtinus—ac cæteri, denique, Patres ſunt interpretati; eadem quoque Cyrillus Alex. Gregorius, & alii.* Videte quo vultu, qua confidentia hæc dicantur a Purpurato; *Ac cæteri, denique, Patres.* Hem cæteri Patres! atqui hoc non dixit Chryſoſtomus, non minorum gentium Pater, cui linteum *Eccleſiam non ſignificat.*

Quidnam

Quidnam hoc eſt inquit facundus ille Chryſoſtomus? *Symbolum totius Orbis ſit — hoc videtur quidem ad illum dici; totum autem Judæis dicitur. Nam ſi magiſter increpatur, multo magis hi. Itaque linteum, hoc eſt, terra: Beſtiæ autem in illa, Gentiles: Macta vero & comede, quod ad illos accedere oporteat; tertio autem fieri Baptiſma ſignificat.* Hom. 22. in Act. Jam vero *terra*, ni fallor, non eſt *Eccleſia.* Oecumenius, qui ſæpius Chryſoſtomum veſtigiis inſequitur, geminam myſterii explicationem affert: Τὸ δὲ φανὲν σκεῦος τὸν παχύτερον κόσμον σημαίνει ἢ ἵνα σαφέστερον εἴπω σινδὼν ἡ Ἐκκλησία: *vas autem apparens craſſiorem deſignat mundum — aut ut apertius dicam, ſindon eſt Eccleſia.* Sed tandem ſe applicat ad Chryſoſtomum: Γῆ μὲν ἡ Σινδὼν, τὰ δὲ ἐν αὐτῇ θηρία, οἱ ἐξ ἐθνῶν: *terra quidem ſindon eſt; Beſtiæ vero quæ in ea erant, Gentes ſunt.* Non dixit Caſſianus per linteum ſignificari Eccleſiam: *Quod vas quatuor initiis de cœlo ſubmiſſum non aliud quam Evangelium deſignare, manifeſte cognoſcitur. Licet enim quadriforme Evangeliſtarum narratione diſtinctum, quatuor videatur habere principia, unum tamen Evangelii corpus eſt, ejusdem, ſcilicet, Chriſti nativitatem, pariter & Deitatem, miracula quoque, paſſionemque complectens.* Non dixit Gregorius Magnus, l. 33. Moral. c. 16. quem teſtem ſuppeditavit Baronius: *Quid enim ſignificatur per linteum ſindonis* (verba ſunt Gregorii) *niſi ſubtilis intextio Sanctæ prædicationis, in qua molliter quieſcitur, quia mens in illa Fidelium ſpe ſuperna refovetur; unde & Petro animalia in linteo demonſtrantur, quia peccatorum animæ miſericorditer aggregatæ, in blanda fidei quiete continentur.* Non dixit Cyrillus, vel potius Origenes in Levit. l. 7. qui multa quidem de animalibus, eorumque occiſione habet, de lintei vero ſignificatione verbum quidem non habet. Hoccine, *cæteri*, *denique*, *Patres?* Quin etiam Baronius nonnihil peccavit in Auguſtino, cujus ſententiam indicat lib. de diver. Serm. ubi laudata verba deſiderantur: ſed reperiuntur libro 50. Homil. Hom. 45. Caſtigata Baroniana temeritate, ad myſterii enodationem explicationemque nunc procedendum.

Caſſian. l. 3. c. 3. de Canon.

Quicunque in linteo aut Eccleſiam, aut Evangelium deſignatum fuiſſe exiſtimant, rem acu tetigiſſe non videntur; cum huic explicationi, aliquid rationis obſit: animalia quippe non ſunt Eccleſia, hoc eſt, homines illi impuri qui nil niſi terrena capiunt, & curant.

Con-

Digitized by Google

Conſtat corpus Chriſti membris vivis & Deo plenis, non immundis mortuiſque. Sed nec Eccleſia ſecundum formam externam, quæ utrumque mortalium genus, Reproborum, Electorumque nimis ſæpe complectitur, Linteo deſignari poteſt, cum vel hypocritæ, qui ſibi fidei larvam imponunt, in Eccleſiam non introducantur, niſi prædicato Evangelio, quod nondum Gentibus auditum, antequam Petrus occidere, & edere juberetur. Profecto, ſi vox Cæleſtis Apoſtolo mandabat, ut ad Religionem Chriſti amplectendam Ethnici invitarentur, hactenus extra Eccleſiæ lineas conſtitutos pernegari neque debet, neque poteſt: alioquin fuiſſent in Eccleſia, antequam, ſuſcepta Religione, ad Eccleſiam acceſſiſſent.

Alia igitur in ſententia verſamur: nulla apparent in Linteo pura mundaque animalia: impura, immunda omnia, quæ apte atque concinne, Gentes Dei expertes, & a Republica Iſraelitica alienas, ſignificant. Petro peccatores dicuntur *ἄλογα ζῶα φύσικα*; *animantia rationis expertia*, quæ naturali cœcoque animi affectu feruntur in delectabilia corporis. 1 Petr. 2. 12. Binis conditionibus, ut omnibus obvium, ab immundis munda diſtinguebantur: *Quidquid habet ungulam ſciſſam, & revocans ruminis cibum, ex quavis beſtia, illud comedetis.* Quod myſterium non illepida explicatione Clemens Alex. aperuit Stromat l. 3. p. 188. Πᾶν γὰρ διχηλοῦν καὶ μαρυκώμενον, καθαρόν ἐστιν. Ὅτι τὸ διχηλοῦν δικαιοσύνην ἐμφαίνει τὴν ἰσοστάσιον, μηρυκάζουσαν τὴν οἰκείαν δικαιοσύνης τροφὴν τὸν λόγον. *Quidquid enim biſidam habet ungulam & ruminat, eſt mundum: quod biſidam enim habet ungulam, juſtitiæ oſtendit æquilibrium: quod ruminat autem proprium juſtitiæ nutrimentum, nempe verbum, quod extrinſecus quidem ingreditur per Catecheſim, quemadmodum nutrimentum: ex cogitatione autem, tanquam a ventre ad, rationalem reminiſcentiam intrinſecus revocatur. Ruminat autem juſtus ſpiritale nutrimentum cum verbum habet in ore.* Clementi conſentit Auguſtinus l. 6. contra Fauſtum: *Non revocant cibum ruminis illi qui etſi libenter audiant verba ſapientiæ, poſtea de his non cogitant.* Verbum Dei cibus animæ eſt, de quo meditate cogitandum; quod a Rege Davide factum, qui diurna nocturnaque cogitatione Dei Legem revocabat in animum. Linteum ſtatum Gentium videtur ſignificaſſe: ὀθόνη & ὀθόνιον quandoque cadaueris indu-

menta deſignant: *Acceperunt corpus Jeſu, & obvinxerunt illud ὀθονίοις, Linteis*: Joan.19.n.20. Mortui, porro, Gentiles in ſuis peccatis teterrimum exhalabant odorem, non ſecus ac putrida cadavera. Illigatum quatuor angulis Linteum, oſtendit ſtatum illum cœcum non eſſe caſum, regentiſque Numinis expertem; ſed & hic ſuas partes curare Providentiam, nonnulla Spiritus vi atque efficacia prohibentem ne gens humana effuſis habenis rueret. Per vetitum nefas, omni virtutis & vitii confuſo diſcrimine. E Cœlo vas demittebatur in terram, oſtendendo ad Gentes Legationem Petrum obire, auſpice Deo. Admirante Petro quid hoc ſpectaculam ſibi vellet, ſonuit vox: *Surge, macta, & veſcere*, quo indicaretur diſciplinam Moſis, qua immundorum animalium Judæi prohibebantur, tandem abrogari, ut Gentes Hebræique ſuaviſſima Religionis communicatione copulati, colerent inpoſterum amicitiam, animorumque conjunctionem; quæ non inconcinne uſurpati alimenti ſimilitudine deſignatur. Itaque, tenera illa Chriſti & Fidelium coagmentio, arctiſſima illa copulatio, cibi & potius notione conſignatur in Scriptura. Mactabat Petrus gladio Spiritus, ſacrificans Ethnicos Deo: veſcebatur, cum illos ſibi fide & Religione conjunxit; ut bini olim populi longiſſime diverſi, in unum corpus coaleſcerent, eodem veluti ſanguine perfuſum, mente eadem agitatum.

Gratulor hic Erudito Spencero, qui a myſticis interpretationibus maxime abhorrens, hæc tandem ſcripto mandavit: *Deus animalia quadam munda, quadam immunda pronunciavit, ut Judæos quidem mundos, Gentiles hic immundos eſſe, myſtice ſignificaret— Poſtquam enim S. Petrus Oraculum illud cœlitus immiſſum accepiſſet, ſtatim infert, oſtendit mihi Deus ne quem hominem communem, vel immundum vocarem.* Recte; ſed hac conceſſione Viro Docto graviſſimum infligitur vulnus, cum cauſas Myſticas rationi, Scripturæque non minus illa explicatione quam admittit conſentaneas, cum faſtidio ſæpius ſpernat, atque rejiciat. Cæterum, omnes Pontifici Romano obnoxios nugis ſuis atque facetiis ſuperavit Bellarminus: *Capitis eſt*, inquit, *manducare, & per manducationem trajicere cibum in ſtomachum, & illum ſibi incorporare: ſignificatur enim hac metaphora, Petro convenire ut, tanquam Caput, infideles convertat.* Hem! ca-

Spencer. l. 1. c. 5.

pitis

pitis eſt manducare; atqui hactenus putaveram id officii eſſe oris. Sed nec in his, *macta, & veſcere*, Auguſtinus viderat Eccleſiæ Caput: *Quod autem dictum eſt Petro, macta & manduca, hoc ſignificatum eſt quod Eccleſia Catholica omnes qui in Chriſtum credunt prius occiſura eſt, & poſtmodum manducatura: hoc eſt, occiſura eſſet infidelitatem, ut poſtea inſereret fidem.* Hom. 45. in 50. Hom.

AN. XLI. NUM. IX.

An Cornelius Cæſareæ Epiſcopus? Martyrologii Rom. ſubleſta fides, quod argumentis docetur. Quem Zachæo ſufficiunt ſucceſſorem Conſtitutiones Clementinæ, a Cornelio Centurione diverſum eſſe, oſtenditur. Fictus ille Epiſcopatus refellitur ex Euſebio, Hieronymo, ratione.

NEſcio quo fato Viri aliquanto illuſtriores apud Scripturam, ſive Togæ, ſive Militiæ munus exercuerint, mutati ſunt in Epiſcopos. Lazarus modo Citienſem, in Cypro; modo Maſſilienſem, in Provincia, præſtat Epiſcopum; quem, ut mea memoria eſt, primus ante omnes Latinos Honorius Auguſtodunenſis Epiſcopali titulo ornavit; ac ſecundum Honorium Reinerius contra Waldenſes, omiſſo loco cui Paſtor impoſitus eſt. Joſephus nobilis ille Decurio, ex Judæa navigavit in Britanniam, exercendo Epiſcopatui apud Barbaras gentes, toto Orbe diviſas. Creſcit Baronio Epiſcoporum numerus, enſe Cornelii Centurionis in pedum paſtorale converſo. *Porro, factum fuiſſe, ſed poſt Zachæum, Cornelium Epiſcopum Cæſarienſem, Romanum Martyrologium teſtatur; quod & apud Clementem legitur: licet ſine autore alibi feratur creatus Epiſcopus Ilii.* At Martyrologii autoritas apud Eruditos non plurimum valet. Quæ ad Divi Cypriani Martyrii Acta obſervavit Ampliſſimus Rigaltius, fidem Martyrologii non minimum levant: *Multa alii pro captu quiſque ſuo adjecerunt, aliena ſeculo, aliena ſeculis; quædam etiam detraxerunt valde bona; ut jam pauca ſuperſint, quæ præſtare poſſimus ſincera.* Illi quibus veritas eſt cordi, hodie fidem non addent dicto martyrologii,

Mart. 18. *Nicomediæ* 51. *decem millium Martyrum, qui pro Chriſti con-
feſſione gladio percuſſi ſunt.* Hem: decem millia gladio percuſſi! Hæc-
cine ſtrages Lactantium latere potuit? *Potentisſimi quondam Eunuchi
necati per quos Palatium & ipſe conſtabat. Comprehenſi Presbyteri, ac
Miniſtri, & ſine ulla probatione, ad confesſionem damnati, cum omni-
bus ſuis deducebantur. Omnis ſexus & ætatis homines ad exuſtionem rap-
ti: nec ſinguli, quoniam tanta erat multitudo, & gregatim circumdato
igni ambiebantur; domeſtici, alligatis ad collum molaribus, mari mer-
gebantur.* Quibus apparet paucos *gladio* fuiſſe percuſſos.

Subditus Conſtitutionum Autor l. 7. c. 46. *Cæſareæ Paleſtinæ pri-
mus ordinatus eſt Zachæus, olim Publicanus; poſt eum, Cornelius; ter-
tius, Theophylus.* An Cornelius ille Centurio fuerit, nec dicit, nec
certis ſignis deſcripſit. Commune multis *Cornelii* nomen fuit: An-
tiochenis Præſulibus Corneſius inſeritur, Euſeb. Hiſt. l. 4. c. 20. τετάρ-
του μὲν τῶν ἐκεῖσε μεθ' Ἥρωνα καταστάντος Κορνηλίου: *quippe Corne-
lius, Heronis ſucceſſor, quartus ab Apoſtolis eidem Eccleſiæ præſederat.* Ex
milite Cornelius Centurio ſi Præſul fiat, mallem Antiochenæ, quam
Cæſarienſi Eccleſiæ imponi; cum germana Antiquitatis monumen-
ta nullum Cæſareæ Epiſcopum, nomine Cornelium, hiſce tempori-
bus exhibeant. Concedatur ergo poſt Zachæum Cornelium quen-
dam Cæſarienſem egiſſe Epiſcopum, an ſatis pro Cornelio Centu-
rione recte concluſum videtur? Minime gentium. Argumentoque
eſt, quod diſcrimini faciendo, *Centurionis* Epithetum non ſit ad-
ditum: ut Zachæum certa *Publicani* Nota, ſic Cornelium non obſ-
curo *Centurionis* ſigno Pſeudoclemens ille deſcripſiſſet. Vim inten-
dit argumenti, quod Metaphraſtes, cui Clementinæ Conſtitutio-
nes erant probe notæ, diverſum a Centurione Cornelium intelligat,
cum Centurionem à Petro baptizatum Ilienſi Eccleſiæ præficiat,
ex Traditione ævo hoc obtinente. Nutat ergo, iterumque nutat
Epiſcopalis Cornelii Centurionis Sedes, ni in ſtabiliori loco ejus
fundamenta locentur.

Multa, porro, fide evertunt fictum hunc Epiſcopatum: Martyrolo-
gii verba ſunt: *Cæſareæ in Paleſtina,* paſſio *Sancti Cornelii Centurionis,
quem Beatus Petrus Apoſtolus baptizavit, & apud præfatam urbem Epiſ-
copali honore ſublimavit.* Gemino igitur ornamento & Epiſcopi, &
Mar-

Digitized by Google

Martyris, inſignis Cornelius procedit. Fingemus-ne animo & cogitatione Euſebium, qui paulo illuſtriorum Epiſcoporum & geſta, & mortem ad memoriam ſempiternam commendavit, ſilentio prætermiſſurum eſſe Cornelium, deceſſorem ejus, ſi martyrologio fides? Quæ felicior occaſio fuit & paſtorale munus, & mortem Cornelii in Annales referendi, quam illa quæ Euſebio data fuit, l. 2. Hiſtoriæ c. 3. *Cum ergo Dei Gratia jam in reliquas quoque nationes ſe diffunderet, primusque in urbe Palæſtina Cæſarea Cornelius cum univerſa familia, viſione quadam divina, Petrique miniſterio fidem in Chriſtum eſſet amplexus.* Addi huc congruum non modo, ſed pene neceſſarium fuit, actum Epiſcopatum, glorioſamque pro Chriſto mortem oppetitam. Profecto, ambo hæc incredibilia ſunt, & Euſebium illuſtris Martyris, Epiſcopique cui ſucceſſerat inſolentem fuiſſe, ſi revera Martyrem Epiſcopumque egerit; & ſilentio præteriiſſe, ſi noverit. Euſebio accedat Hieronymus, cujus hæc leguntur in Paulæ Epitaphio: *Mirata ruinas Dor, Urbis quondam potentiſſimæ, & verſa vice Stratonis Turrim ab Herode Judææ in honorem Cæſaris Auguſti Cæſaream nuncupatam, in qua Cornelii domum Chriſti vidit Eccleſiam, & Philippi ædiculas, & cubicula quatuor Virginum Prophetantium.* Minus etiam credere eſt, ut de Virginum Prophetia, ſic de Epiſcopatu Cornelii mentionem non agitaſſe Hieronymum, ſi quæ a Martyrologio & Romano, & Adonis de Cornelio narratiuncula ſcripto prodita eſt, jam oppleviſſet Eccleſiam. Denique, non ſane quadrat, Cornelium ethnicum origine, & a circumciſione alienum, Eccleſiæ præcipue ex Judæis conſtanti, Paſtorem fuiſſe impoſitum: cum vel ex recutitorum grege qui Chriſto nomen ſuum dederant, diſciplinæ Moſaicæ pertinacius adhærerent, non ſine aliquo Gentium fidelium contemptu, qui diſcordiæ faces frequenter ſubdidit, ad faciendum incendium. Eccleſias Judaicas Circumſiſos ſibi impoſuiſſe Epiſcopos, docent monumenta Antiquitatis: Euſeb. l. 3. c. 20. de propinquis Servatoris Τοὺς δὲ ἀπολύθεντας ἡγήσασθαι τῶν Ἐκκλησιῶν: *illos vero ad hunc modum dimiſſos, Eccleſiis poſt hæc præfuiſſe narrant.* Epiphanius, Hæres. 70. n 10. ἅμα δὲ καὶ πεντεκαίδεκα Ἐπίσκοποι γεγόνασιν ἐκ περιτομῆς: *Porro, quindecim e Circumciſione Epiſcopi fuerunt, idque Hieroſolymis.* Cujus dubio procul ad exemplum, vicinæ urbes Palæſtinæ tunc componebantur. Itaque, cum eligendorum Epiſcoporum facultas Eccleſiis tum compete-

Digitized by Google

ret, ad veri ſimilitudinem non accedit quod repudiatis ſuo ſanguine cretis, circumciſis, diſciplinæ quam tenebant addictis, Cornelium, præputio gaudentem, tot Judæis pietate inſignibus, Cæſarienſis Eccleſia antetuliſſet.

AN. XXI. NUM. II.

De Cerintho: utrum in Petrum concitæ ad baptizatum Cornelium litis Autor fuerit? affirmantis ſecundum Epiphanium Baronii ſententia reiicitur. 1°. Nullus præcipuus ſeditionis incentor fuit. 2. Sibi non conſentit Epiphanius. 3°. Pugnat cum antiqna Chronologia. 4°. Affingit ea Cerintho, quæ cum Judæorum moribus pugnant. An ille ipſe Cerinthus, motæ apud Antiochenam Eccleſiam ſeditionis, de Circumciſione Gentibus imponenda, Autor fuerit? Communis opinio refellitur 1°. ex Scriptura. 2°. ex vi indita Apoſtolis diſcernendi Spiritus, qui ducem turbarum infamia notaſſent, 3°. ex diſciplina Phariſæorum Cerinthi moribus adverſante, 4°. ex amore Phariſæorum erga Legem Moſis, quam ex parte Cerinthus rejiciebat. 5°. ex Chronologia. Utrum lavantem Cerinthum, vel Ebionem Joannes Apoſtolus fugerit? vero ſimiliorem eſſe Epiphanii quam Irenæi narrationem, oſtenditur. Ex ſubdita Pii Epiſtola Baroniana Chronologia diſſipatur.

INviſo dente Baronianam diligentiam non carpo; imo, majorem in colligendis Antiquitatis monumentis dari non potuiſſe, fateor atque profiteor. Hoc dolendum, quod non ſatis acri judicio Traditiones expenderit. Audito Cornelium ad Chriſti fidem fuiſſe perductum, cum Petro tunc Hieroſolymitani litigarunt; *dicentes, ad viros præputium habentes introiſti, & una ediſti cum eis*: Act. 11.

Quis

Quis-nam fuit horum omnium *inventor*, *& inſtigator*, verba ſunt Purpurati', *nullus quidem Apoſtolorum*, *ſed qui poſt Simonem primus omnium fuit Hæreſiarcha, Cerinthus: id ſane Epiphanius teſtatur.* Ut longe veriſſimum id eſſe dictum Epiphanii, ſic motæ ſeditionis in Petrum, Cerinthum egiſſe ducem, pace Epiphanii, vero non eſt ſimillimum. Nec tam levi argumento, audacter a Purpurato affirmari debuit, primas partes Cerinthum egiſſe in litibus quas Hieroſolymitani in Petrum intulere. Hanc in Traditionem Epiphanii nos hoſtes intendimus, eo acrius quod illam opinionem ab Epiphaniano fonte in Commentaria Eruditorum manaſſe, certe & certo novimus.

Scripturam quod attinet, Hieroſolymitani tumultus certus incentor, duxve nullo veſtigio in ea reperietur. Neque profecto neceſſe fuit ut turbator aliquis Hieroſolymitanos coniiceret in tumultum, cum liti movendæ ſatis virium habuerit hinc zelus Judæorum, illinc antiqua conſuetudo qua Petrus ipſe turbatus fuerat: *Vos ſcitis judæo nefas eſſe propius adjungere ſe, aut accedere ad alienigenam.* Act. 11. Nec furore impio, ſed amore Legum, conjecta in tumultum Hieroſolymitana Eccleſia. Quocirca, ſubito compreſſa ſeditio eſt, poſtea quam introſpecta fuit voluntas Dei, cui ſuam litigantes accomodavere: *Quieverunt, & glorificaverunt Deum*: *dicentes, nempe, etiam Gentibus reſipiſcentiam dedit. Act.* 11. 18. Quid hic facem ſeditionis redolet? Similiter Antiochenæ ſeditionis dux alios ſupereminens, nullus apparet. Non igitur Cerinthus: *deſcenderant quidam ex Judæa.* Nec egebant duce aliquo qui turbarum faces ipſis ſubderet, cum jam ſatis amore diſciplinæ Moſaicæ accenderentur, ac præcipue Dei oraculis circumciſionem *Dei fœdus* eſſe, maſculum incircumciſum *excindendum* fore perhibentibus; quæ prætendebantur errori.

Facti dux aliquis fuerit; an Cerinthus? multa repugnant. Primum omnium Epiphanius non ſibi conſentit, quæ in teſtem legitima exceptio eſt. Narrata quippe Carpocratis nefanda hæreſi, hoc addit, Κήρινθὸς δὲ αὖθις: *ſequitur Cerinthus.* At ſi Carpocratem Cerinthus excipit, qua ratione incentor eſſe potuit ſeditionis in Petrum excitatæ. Ut Anno Dom. 39. dux fieret ſeditionis, prudentia, autoritate, ætate maturus eſſe debuit. Carpocras autem

tem ad ætatem uſque Antonini pervenit. Clem. Alexandrinus Strom. l. 7. p. 549. *κάτω δὲ περὶ τοὺς Ἀδριανοῦ τοῦ Βασιλέως χρόνους οἱ τὰς αἱρέσεις ἐπινοήσαντες γεγόνασι, καὶ μέχρι γε τῆς Ἀντωνίνου τοῦ Πρεσβυτέρου διέτειναν ἡλικίας: inferius autem circa tempora Adriani Imperatoris, fuerunt qui hæreſes excogitarunt, & pervenerunt uſque ad ætatem Antonini natu majoris.* Quos hæreticos inter, Baſilides & Valentinus eminebant; his coevus Carpocras, teſte Euſebio ſecundum Ireneum, *γράφει δὲ Εἰρηναῖος συγχρονίσαι τούτοις Καρποκράτην ἑτέρας αἱρέσεως τῆς τῶν Γνωστικῶν ἐπικληθείσης Πατέρα: ſed & Carpocratem quendam iiſdem vixiſſe temporibus ſcribit Irenæus, alterius Sectæ, quæ Gnoſticorum dicitur, conditorem.* Euſeb. Hiſt. l. 4. c. 7. Itaque, ſi Carpocratem excepit Cerinthus, quod ab Epiphanio perhibetur, floruerit imperante Antonino Pio, centum poſt annos quam in Petrum ſeditionem conflaſſe dicitur: quæ Chronologia non capit fidem. Certe homo qui centeſimum & trigeſimum annum evaſit, iis & corporis & animi viribus non pollet, quæ excogitandi hæreſibus, diſcipuliſque ſuo errore imbuendis, ſunt idoneæ.

Nec Epiphaniana Chronologia de Cerintho, Carpocratem excipiente, ab illa quæ Patrum fuit, variat atque diſſidet. Sic Tertullianus de Præſcript. c. 41. *Poſt Carpocratem Cerinthus erupit.* Nec vulneri remedium ſua ſolertia Pamelius attulit, n. 312. p. 381. *Iſtud intelligendum*, ut poſt *non ordinem temporis, ſed narrationis ſignificet, cum multo ante, & ſub Apoſtolis eruperit Cerinthus. Nam in primis Philaſtrius & Epiphanius dicunt a Cerintho ſeditionem motam, dicentes, Gentes debere circumcidi; contra quam hæreſin decretum promulgatum eſt in primo Concilio Hieroſolymitano.* Siccine, Pameli, tam facile priſca Chronologia diſſipatur ac diſturbatur? non unus Tertullianus, ſed Irenæus, ſed Clemens Alexandrinus, ſed Philaſtrius, quem teſtem excitas, ſed Auguſtinus, ſed Theodoretus, ſed Iſidorus, nominibus aliorum recenſendis temperandum, ne Lectori faſtidium creent atque moleſtiam, illi omnes, Pameli, Carpocratem Cerintho præponunt, ut nulla hiſtoria ſit, aut Chronologia in monumentis Antiquitatis, quæ majore aut robuſtiore cingatur autoritatum præſidio. Profecto, error Cerinthianus, cum ſanie Carpocratis adeo conſpirat, ut ovum ovo non ſit ſimilius. Ambo dixere eſſe quidem unum univerſorum Deum, qui tamen non ſit mundi Creator: ambo dixere conditum

ditum fuiſſe mundum a ſeparatis quibusdam Poteſtatibus, Deum neſcientibus. Ambo prædicarunt Jeſum natum eſſe ſecundum naturam humanum ex viro & muliere; temperantia autem, & juſtitia excelluiſſe. Quibus colligendum videtur, Cerinthum progeniem Carpocratis eſſe, aut Cerinthi Carpocratem. Atqui, Patres qui ad Hæreticorum tempora propius acceſſere, ætate paulo majorem Cerintho fuiſſe ſcripto prodidere. Quæ Chronologia ſubvertenda non eſt, ut fides narranti Epiphanio, Philaſtrioque quæratur, de Cerintho Eccleſiæ Apoſtolorum turbatore. Reiicienda potius eſt illa Narratiuncula, quæ cum Chronologia tam conſtanti diſcrepat; non vero Chronologia reſpuenda, ut fides aſtruatur Narratiunculæ a ſolo Epiphanio & Philaſtrio proditæ: quanquam Philaſtrius de lite ob Cornelii Baptiſmum a Cerintho in Petrum concita, nil habet; hoc tantum habet; *Cerinthus ſub Apoſtolis quæſtionem ſeditionis commovit, dicens, debere circumcidi homines; cujus cauſa contra illum & hæreſim ejus decreverunt de ſuis Apoſtoli ſententiam, non debere jam homines Judaiſmo, id eſt, Circumciſioni, aliiſque talibus ſuperſtitionis vanæ parere carnalibus, qui de Gentibus venientes, credebant in Chriſtum.* Grave in hanc Epiphanii Philaſtriique Traditionem argumentum eſt, quod Irenæus, Tertullianus, Euſebius, Philaſtrio Epiphanioque antiquiores, hujuſce Traditionis inſolentes fuerint; qui vero juniores Epiphanio Philaſtrioque, Auguſtinus, Theodoretusque, illam, veluti a veri ſpecie diſſidentem, omiſerint.

Denique, nec Cerinthi nomen Judaicum quid ſonat, nec ejus facta cum Hebræorum moribus conſpirant. *Cerinthus cum in Ægypto plurimo tempore eſſet verſatus, & in Philoſophicis ſcientiis eſſet eruditus, venit poſtea in Aſiam, & ſuos diſcipulos ex ſuo nomine appellavit.* Quæ Theodoreti verba ſunt, l. 2. Hæret.fab. Hem! hominem & Judæum, & Hieroſolymitanum Ægyptum petiiſſe, in eaque multis annis conſtitiſſe addiſcendæ Idololatrarum ſapientiæ? An deerat Hebræis ſua Philoſophia? numquid in ſcholis, Sapientibus, Rabbinis non abundabant, ut Cerinthus ab Ethnicis, quibus non familiariter utebantur Judæi, ſcientiam hauriret? Cerinthus, ſcilicet, ægre tulit Petri momentaneum cum Cornelio commercium, & ſe in Ægyptiorum diſciplinam ad multos annos tradidiſſet? Hæccine conſpirant? Si Philoſophiæ adeo cupidus erat Cerinthus, facile animum explere

Z z potuit

potuit in Judæa. Τρία γὰρ παρὰ Ἰουδαίοις εἴδη φιλοσοφεῖται: *tria ſunt apud Judæos genera Philoſophiæ.* Imo, Judæis præ ſua ſordebat Ethnicorum ſapientia: audiatur Joſephus: Καὶ Χοιρίλος μὲν οὕτω μέμνηται ἡμῶν. Ὅτι δὲ οὐ μόνον ἠπίσταντο τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ ἐθαύμαζον ὅσοις αὐτῶν ἐντύχοιεν οὐχ οἱ φαυλότατοι τῶν Ἑλλήνων, ἀλλ' οἱ ἐπὶ σοφίᾳ μάλιστα τεθαυμασμένοι ῥᾴδιον γνῶναι. *Et Choerillus quidem ita noſtri meminit, quod autem non ſolum ſciebant Judæos, ſed etiam in quotquot inciderent, admirabantur non qui inter Græcos indocti ſunt, ſed ob ſapientiam celebres, oſtendere facile eſt.* Itaque, Judei illi qui zelo Legis ſuæ cum Petro litigarunt, multum in moribus & affectibus Cerinthi fuere diſſimiles.

Joſeph. cont. Appion. l. I.

A tractata quæſtione hæc non eſt divellenda: Utrum Cerinthus ea fax fuerit qua Antiochena Eccleſia deflagravit? quod Clariſſimis Viris viſum. Usherius An. 51. de profeſſoribus Chriſtiani nominis qui Chriſtianos ex Gentibus circumcidi oportere dicebant, eos inquit, παρεισάκτους ψευδαδέλφους: *irreptitos fratres appellat Paulus, Gal. 2. 4. eorumque anteſignanum Hereſiarcham fuiſſe dolet Philaſtrius & Epiphanius.* Sic cenſent & Curcellæus, atque Heideggerus, qui Philaſtrium & Auguſtinum, quos laudat, vix attendiſſe videtur: *Cerinthum nominat Philaſtrius, Lib. Hæret.* 8. c. 8. *Aug. in Catal.* Nominat quidem Cerinthum Auguſtinus, ſed ut hæreticum, non ut *incendiarium*, qui quæſtione de obſervanda lege mota bellum Eccleſiaſticum apud Antiochiam adornarit. Id quidem & primi & ſoli teſtificantur Philaſtrius, Epiphaniusque, qui compluribus ſuam opinionem inſtillavere: ſed pace Sanctorum cinerum, res vacillat & claudicat, ut vix in dubio ſit, nimia credulitate bonos illos Viros commentitiæ fabulæ faciles aures præbuiſſe. Epiphanius, hær. 28. n. 2. Οὗτός δέ ἐστιν, ἀγαπητοὶ, εἷς τῶν ἐπὶ τῶν Ἀποστόλων ὁ τὴν ταραχὴν ἐργασάμενος, ὅτε περὶ Ἰάκωβον γεγράφασιν εἰς τὴν Ἀντιόχειαν ἐπιστολήν. *Atque idem ille, chariſſimi, fuit, qui Apoſtolorum tempore tumultum illum excitavit, cum Jacobus, cæterique Apoſtoli literas Antiochiam ſcripſerunt.*

Rem Lucas ſic exequitur: *Quidam ſurrexerunt ex Secta Phariſæorum qui crediderunt, dicentes, quod oporteat ipſos circumcidere, & eis mandare ut obſervent Legem Moſis.* quo fonte ruunt argumentorum flumina. Tantum erat ſtudium, tantus amor Phariſæorum

erga

erga ceremonias Legis, ut ad zelum ardoremque ſuum accedere nil potuerit; proindeque Cerintho incendiario nil opus fuerit. Summa Apoſtolorum fuit in obſcuris animi motibus evolvendis, ac diſcernendis, divinitus infuſa ſapientia, cujus experimentum dederat Petrus, ferens hanc in Simonem Magum ſententiam: *Video te in felle amariſſimo, & nexu injuſtitiæ poſitum.* Hæc & illa *διάκρισις Πνευμάτων, diſcretio Spirituum*, in dona extraordinaria relata; id eſt, motuum interiorum alicujus, quantumvis mentem diſſimulantis; vel errorum a falſis Prophetis diſſeminandorum, quantumvis ſuis in ſeminibus involutorum, aperta notitia. Itaque, impurum Cerinthum nominatim, non minus quam Simonem Magum, Ananiam, Alexandrum, Hymenæum, Philetum, impuros & hypocritas vexaſſet Apoſtolica cenſura. Nec Cerinthum fontem & caput perturbatorum, probe notum ob concitas jam & Hieroſolymis, & Antiochiæ lites, una cum ſeditioſorum grege involviſſent ſua Epiſtola: *quoniam quoſdam a nobis egreſſos audivimus vos turbaſſe verbis.* Salutis communis Eccleſiæ intererat, ut detracta pietatis larva, omnium coram oculis adduceretur. Ducem motæ ſeditionis præcipue feriiſſent Apoſtoli, ſi noviſſent nullum nominatim ferierunt, nullum igitur noverunt. Quibus conſequens eſt, neminem tumultui faciendo ſe ducem præbuiſſe, ſed innatum Judæis, ac præcipue Phariſæis, Legis amorem, feciſſe Antiochenum incendium. Si Cerinthum Apoſtoli noviſſent autorem turbarum, utique Lucas ſeditioſo non peperciſſet, quin ei meritam infamiæ notam inureret: ſi non noverunt, quis hoc Philaſtrio Epiphanioque annos poſt tercentum id revelavit, quod Apoſtolis incognitum fuit?

Accurate animo percipiendum, & memoria cuſtodiendum, autores Antiochenæ ſeditionis de grege *Phariſæorum* eſſe; Phariſæus igitur Cerinthus: atqui hoc non eſt veroſimile. Phariſæis ſolemne fuit pallentes radere mores, ac temperantiæ exemplis vitam ſuam regere: longis jejuniis, ac victu inopi corpora domabant, ut Chriſtus qui nonnunquam lautioribus epulis utebatur, audiret helluo apud Phariſæos. Joſephus de hujus Sectæ hominibus, magna temperantiæ exempla præbentibus, admirationi omnium in ſe convertendæ, ſic memorat: Οἵτε γὰρ Φαρισαῖοι τὴν δίαιταν ἐξευτελίζουσιν, οὐδὲν εἰς τὸ μαλακώτερον ἐνδιδόντες: *ergo phariſæorum victus ſimplex eſt, nullis mollitus deliciis*; nec ullus unquam hunc Joſeph. Ant. l. 18 c. 2.

in

in gregem accuſationem inſtruxit, quod Curios ſimularent, & Bacchanalia viverent: multo magis Phariſæorum incentor Phariſæus, omne frugalitatis punctum tuliſſe debuit. Jam vero Cerinthum ut cincinnatum ganeonem pingit Hiſtoria. Euſeb. l. 3. c. 28. Τοῦτο γὰρ εἶναι τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ τὸ δόγμα, ἐπίγειον ἔσεσθαι τὴν τοῦ χριστοῦ βασιλείαν: καὶ ὧν αὐτὸς ὠρέγετο φιλοσώματος ὤν, καὶ πάνυ σαρκικός, ἐν τούτοις ὀνειροπολεῖν ἔσεσθαι; γαστρὸς καὶ τῶν ὑπὸ γαστέρα πλησμοναῖν: *hæc enim fuit illius opinio, Regnum Chriſti terrenum futurum: et quarum rerum cupiditate ipſe flagrabat, ut pote voluptatibus obnoxius, carnique addictus, in iis Regnum Dei ſitum fore ſomniavit; in ventris, & earum quæ infra ventrem ſunt partium, explenda libidine.*

Pertinaci erga diſciplinam Moſaicam amore flagraſſe ſeditionis Antiochenæ autores, teſtificantur illa Lucæ: *Quidam qui deſcenderant a Judæa docebant Fratres, & dicebant; Niſi circumcidamini ritu Moſis, non poteſtis ſervari Act.* 15. Itaque, litigioſam cum Paulo & Barnaba ingreſſi diſputationem, eo redegerunt Eccleſiam, ut de hac quæſtione legatos mitteret Hieroſolymam: atqui Legis non adeo tenax Cerinthus, qui ex parte Moſis diſciplinam reſpuebat, ipſò docente Epiphanio: Οὐδὲν γὰρ οὗτος παρὰ τὸν προῶτον διήλλαξε τῇ εἰσαγωγῇ τῆς αὐτοῦ διδασκαλίας, ἀλλ' ἐν τούτο μόνον ἐν τῷ προσέχειν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ἀπὸ μέρους: *Neque ulla alia re diſcrepantem a Carpocrate doctrinam invexit, niſi quod Judaicos etiam ritus adſcivit.* Quæ verſio Petaviana non immerito ſollicitari poteſt, quippe quæ ἀπὸ μέρους neglexerit, quod tamen etiam atque etiam eſt obſervandum, cum ex hoc colligatur, Cerinthum diſſimilem eſſe autorum tumultus Antiocheni, qui totius diſciplinæ Moſaicæ tenaces erant, non partis ſolummodo: mallem igitur vertere, quod *rituum Judaicorum partem aſciverit.* Præterea, inſto, urgeo, atque inſector Adverſarios. Cerinthus, quem, Ægyptum Philoſophiæ addiſcendæ cauſa, petiiſſe certum eſt, adiit ad ea loca, vel ante, vel poſt tumultus Antiochenos. Non ante, cum ex Theodoreto conſtet atque certum ſit, Cerinthum poſtea quam in Ægypto plurimo tempore verſatus eſſet, & in Philoſophicis ſcientiis fuiſſet eruditus, veniſſe poſtea in Aſiam: non poſt tumultus Antiochenos; quis enim in animum ſibi inducat Phariſæum Hieroſolymitanum amore diſciplinæ flagrantem, in Ægyptum ſe contuliſſe Philoſophiæ ſibi comparandæ? Concedamus tamen id factum

eſſe;

eſſe ; nonne rationi conſentaneum videtur, ut Cerinthus poſtea quam animum expleverat ſuum , rediret in Patriam, commentis apud ſuos Hieroſolymitanos diſſeminandis. Atqui docemur & ab Epiphanio, non ſecus ac Theodoreto, Aſiam campum fuiſſe quem peragravit infelix ille errorum malorumque omnium ſeminator: Ἐγένετο δὲ οὗτος ὁ Κήρινθος ἐν Ἀσίᾳ διατρίβων κἀκεῖσε τοῦ κηρύγματος τὴν ἀρχὴν πεποιημένος: *porro Cerinthus iſte in Aſia verſatus, doctrinam ſuam proferre iſtic coepit.* Profectò, qui ſedulo Cerinthi & nomen, & mores, & ſtudia attenderit, fatebitur multum diſſimilem eſſe illorum Antiochenæ Eccleſiæ turbatorum, qui rigidos Phariſæos exercebant: Phariſæum Hieroſolymitanum Cerinthi habuiſſe nomen, inauditum in omni memoria.

Ultimum argumentum in communem ſententiam Chronologicum eſt, eoque accuratius tractandum, quo recte conſtituto quibus temporibus floruerit Cerinthus, perorata non ſolum ea quæſtio eſt, de qua jam fuſius diſputatum; ſed etiam aliquid luminis infertur in obſcura Hiſtoriæ. Trajano rerum Domino, Cerinthum floruiſſe Eruditiſſimis perſuaſum hactenus. Unum vero hujuſce Chronologiæ fundamentum, prodita de Cerintho hiſtoria apud Irenæum l. 3. quam exſcripſit Euſebius: Ἐν τῷ τρίτῳ καὶ ἱστορίαν οὐκ ἀξίαν λήθης τῇ γραφῇ παρέδωκεν: ὡς παραδόσεως Πολυκάρπου φάσκων. Ἰωάννην τὸν Ἀπόστολον εἰσελθεῖν ποτὲ ἐν βαλανείῳ ὥστε λούσασθαι, γνόντα δὲ ἔνδον ὄντα τὸν Κήρινθον, ἀποπηδῆσαί τε τοῦ τόπου, καὶ ἐκφυγεῖν θύραζε: *ſed & in tertio libro hiſtoriam quandam, plane dignam quæ memoriæ mandetur, ſcriptis prodidit: ait enim ſe a Polycarpo acceptiſſe, Joannem Apoſtolum, cum aliquando in Balneum lavandi cauſa introiſſet, & Cerinthum intus eſſe didiciſſet, ſtatim ex eo loco fuga ſe proripuiſſe—Fugiamus, inquit, ne Balneum corruat.* Euſ. l. 8. c. 28. Hac ex Chronologia primum diſſeram, atque argumentabor in pervulgatam ſententiam. Poſt editam Apocalypſim Cerinthum floruiſſe eo conſtat, quod inter figmenta ſua, Hæreticus prædicavit mille annorum ſpatium in Nuptialibus feſtis tranſactum iri: quocirca, in ea opinione Veterum nonnulli verſabantur, teſte Dionyſio Epiſcopo Alexandrino, ipſum Cerinthum Apocalypſeos librum condidiſſe. Jam vero, ſi Cerinthus ducem ſe præbuit Antiocheno tumultui, circa annum Chriſti 49. creditu difficillimum eſt, homi-

nem qui pene nonagenarius fuit, ea vi polluiſſe corporis, ut in voluptate Venerea Baccharetur.

Et jam læve caput, madidique infantia naſi,
Frangendus miſero gingiva panis inermi. *Juven. Satir.*
Non eadem vini atque cibi, torpente palato,
Gaudia.

Hæc tamen, verum ut fatear, Chronologia de Cerintho Joannis temporibus hæreſim ſuam ſpargente, magnis difficultatibus afficitur: ſequitur enim neceſſario Cerinthum ante Carpocratem floruiſſe, quod non modo cum Clemente Alexandrino, Tertulliano, Epiphanio, Philaſtrio, Auguſtino, Theodoreto, non una conſentit; ſed & cum Irenæo, pugnat, lib. 1°. Adverſus Hæreſes, ubi ordinem temporum ſecutus, Carpocrati Cerinthum poſtponit: quod ingenue fatetur Baronius, An. 166. p. 2. *Dicunt Irenæus Tertullianusque poſt Carpocratem hæreſes docuiſſe Cerinthum.* Itaque, apud Irenæum hæc inter ſe pugnant, quod Joanne vitam protrahente, Cerinthus Aſiam de nefanda hæreſi docuerit; & Carpocatrem, qui non niſi jam defuncto Joanne virus ſuum ſpargere cœpit, nihilominus exceperit. Deinde, ab Irenæo de Cerintho diſcrepat Epiphanius, qui Joannem ad Ebionis, non ad Cerinthi nomen, fugam agitaſſe ſcripto prodidit, Hær. 30. n. 24. Σπεύσατε ἀδελφοὶ, ἔφη, ἐξέλθωμεν ἐντεῦθεν, μὴ πέσῃ τὸ βαλανεῖον καὶ συναπολώμεθα μετὰ Ἐβίωνος: *properate fratres, inquit, abeamus hinc, ne Balnea concidant, & cum Ebione pereamus.* Atqui erroris damnant Epiphanium Bellarminus, Pamelius, Danæus, Petavius: *Sed Cerinthum, non Ebionem, Hæreticum illum fuiſſe, conſentiunt omnes, quare μνημονικὸν eſt Epiphanii noſtri*; inquit ille Animad. p. 59. Viderint tamen quibus de cauſis tam ſubito dicam erroris ſcribant Epiphanio. Irenæus quidem antiquior eſt, ſed non ideo memoria magis valebat. Et juvenem valde Irenæum, & ſenem grandævum Polycarpum fuiſſe conſtat, cum auribus Irenæanis commiſſa eſt hiſtoria. Ὃν καὶ ἡμεῖς ἑωράκαμεν ἐν τῇ πρώτῃ ἡμῶν ἡλικίᾳ, ἐπὶ πολὺ γὰρ παρέμεινε: *Polycarpum & nos vidimus in prima noſtra ætate, multum enim perſeveraverat.* l. 3. c. 3. Hac in ætate labantem aut Polycarpi, aut Irenæi memoriam quis mirabitur? Duo ſunt quæ narrationem Epiphanianam veriſimilitudine induunt: alterum, quod illa

illa de Cerintho narratio pugnet cum Chronologia & Irenæi, & Antiquorum; alterum, quod Traditio Epiphanii ad decentiam accedat propius. Quod Joannes Apoſtolus ſenio multo jam confectus, ad publicas ſe Balneas contulerit, habet neſcio quid aſperi apud Irenæum, quod mollеſcit apud Epiphanium. Cum enim vitæ inſtitutum Joannes teneret plane admirabilem, eique quam gerebat Apoſtolicæ dignitati conſentaneum, adeo ut nunquam omnino lavaret; aliquando tamen Spititus Sancti impulſu ad Balneas prodiens; Capite, inquit ad ſuos, quæ ad Balneum neceſſaria ſunt: mirantibus illis, ad lavationem perrexit; tum ad eum qui lavantium veſtimenta ſervabat, accedens, quis intra Balneum eſſet interrogavit? Olearius Joanni reſpondit Ebionem intus eſſe: *quo audito, ſtatim intellexit quorſum illuc ipſum Spiritus Sanctus adduxiſſet.*

Subdita Pii Papæ ad Juſtum, Viennenſem Epiſcopum, Epiſtola, graviſſimum ſuppeditabit argumentum in communem de Cerintho Antiochenæ ſeditionis duce ſententiam: *Saluta fratres qui tecum vivunt in Domino. Cerinthus Primarcha Satanæ multos avertit a fide.* ac Baronius quidem, qui Epiſtolam germanam eſſe exiſtimat, in miram Chronologiam deſcendit: *Cerinthum vero, quem Primarcham Satanæ nominat, quemque Apoſtolorum temporibus innotuiſſe diximus, haud quis mirari debet in hanc uſque diem fuiſſe ſuperſtitem, nam & Polycarpus adhuc his temporibus ſuperſtes erat.* Credat Judæus apella, non ego, Cerinthum, Anno Chriſti 164. adhuc ea corporis & animi ſanitate ac robore viguiſſe, ut multos averteret fide, ſi ſeditionis in Paulum & Barnabam apud Antiochiam conflata ducem ſe præbuerit, cum ſpatium annorum 116. intereſſet. Nec tam inſanæ Chronologiæ remedium affert exemplum Polycarpi, qui ab ea ætate quam Annales Cerintho contribuunt, plurimum abfuit, ipſo teſte Polycarpo, dicente: *Sex & octoginta continuos annos Chriſto miniſtravi,* Quæ licet in multos annos porrecta ætas, ab illa Cerinthi diſcrepat cum Anno Chriſti 164. Hæreticus ille ad annum pene centeſimum & quinquageſimum accedere debuerit. Itaque, apparet Autorem Epiſtolæ Pii ad Juſtum in ea non fuiſſe opinione, Cerinthum adverſus Apoſtolos litem intendiſſe ante Synodum Hieroſolymitanam; ſed illum multo juniorem exiſti-

timaſſe, quem, Sedente Pio, graſſantem, *multosque a fide avertentem*, ſcripto prodidit.

AN. XLI. NUM. XIV.

De ordine Evangeliorum. An Anno Caligulæ tertio Matthæi Evangelium conditum ſit? Baroniana Chronologia hoc affirmans, ab illa Antiquorum diverſa; quod multis exemplis illuſtratur. An Matthæus primus ad ſcribendum animum appulit? Opinio Veterum id affirmantium, ad examen revocata. Inſignis Clementis Alexandrini locus, quo Evangeliſtarum Lucubrationes, quæ Chriſti Genealogiam texuerunt, aliorum libros antiquitate vincere demonſtratur, & rationibus confirmatur. Uter, Lucas an Matthæus antiquior? Pluribus argumentis Lucæ antiquitas aſſeritur, cum ex ejus præfatione, tum ex Genealogia Dominica; quo conſtituto ordine, facilius nodus expeditur, quomodo Matthæus conſilium ſuum recte executus ſit, cum Joſephi Genealogia ad Chriſtum non pertineat? An Lucas e numero Diſcipulorum fuerit? Affirmantem opinionem veroſimiliorem oſtenditur. Egregia hac de re verba Petavii. An Paulus Lucam indicarit, 2 Cor. 8 v. 18. Clariſſimi Hueti dicentis ex Hieronymiana explicatione opinio rejicitur. Vero proprius non de Luca, ſed de Sila; nec de Evangelio ſcripto, ſed de prædicato, locum eſſe capiendum. De Matthæi Evangelio. Traditio de Bartholomæo, Hebraicum Matthæi Evangelium ad Indos deferente, falſi ſuſpicione reſperſa. Valeſii contradictio. Anno Claudii 3°. Marcum non exaraſſe Evangelium ſuum oſtenditur in Baronium. Romæ

mæ, an Alexandriæ conditum ſit, incerta Traditio. An Antiquorum ſententia ſit Joannem in Patmo ſcripſiſſe Evangelium? Affirmantis Combefixi ſententia reiicitur.

INeptus de anno conditi Evangelii Matthæi inveniendo labor ab Illuſtriſſimo Purpurato ſuſceptus, exclamare cogit:

O curas hominum! quantum eſt in rebus inane?

Hoc eodem anno, Olympiade ducenteſima quarta, Anno 3°. Matthaus Evangeliſta primus omnium, ut autor eſt Euſebius, Hebraico ſermone Evangelium ſcripſit. Inſignem epocham, cui unum ſolum deeſſe videtur, nempe quod Euſebius nuſquam dixit, quæ ab eo dicta perhibentur. Nec ſi corrupta Euſebiani Chronici Editione Baronius uſus eſt, ideo vitium librarii in autorem eſt transferendum. Melioris notæ exemplaria ab accurato Hiſtorico conſuli debuere: Euſebius ſecum componendus fuit. Aſſutam eſſe Euſebio laciniam, verba illa quibus Purpuratus innititur, teſtis eſt cum Euſebius ipſe, qui in Hiſtoria inſolens eſt anni a Matthæo exarati Evangelii; tum Hieronymus, qui hanc obſervationem qua Chronologia non minimum illuſtraretur, ex fontibus Euſebianis in Matthæi vitam non derivavit.

Profecto, Baroniana hæc illa conditi Evangelii epocha, placitis & ſententiæ Patrum infenſe adverſatur. Diſertiſſima ſunt Euſebii verba, Hiſt. l. 3. c. 24. Ματθαῖος μὲν γὰρ πρότερον Ἑβραίοις κηρύξας, ὡς ἔμελλε καὶ ἐφ' ἑτέρους ἰέναι, Πατρίῳ γλώττῃ γραφῇ παραδοὺς τὸ κατ' αὐτὸν Εὐαγγέλιον, τὸ λεῖπον τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ, τούτοις ἀφ' ὧν ἐστέλλετο, διὰ τῆς γραφῆς ἀπεπλήρου: *nam Matthaus cum Hebrais primum fidem pradicaſſet, inde ad alias quoque gentes profecturus, Evangelium ſuum Patrio ſermone conſcribens, id quod praſentia ſua adhuc ſupereſſe videbatur, ſcripto illis quos relinquebat, ſupplevit*: quibus Baronio affirmandum neceſſario eſt, aut falſam eſſe ſententiam ſuam, aut Matthæum ad Gentes abiiſſe, Hebræis relictis, Anno Caligulæ 3°. quod communi Patrum ſenſu & opinione rejicitur. Opplevit totam Antiquitatem percelebris illa Traditio, Chriſtum in mandatis dediſſe Apoſtolis, ne annos ante duodecim Judæam exirent: Clem. Alex. Strom.

 l. 6.

l.6.471. *Μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν: poſt 12 annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Cui conſentit Apollonii, Clemente antiquioris, Bedæque ſententia. Sed & Nicephorus in Chronologiam ab illa Baronii longe diverſam deſcendit, l. 2. c. 45. *Primus Matthæus publicanus Hebræis ſalutifero verbo prædicato, quandoquidem alio ad Gentes ire maturabat, ſermone Patrio Evangelium ſuum, decimo quinto poſt Chriſti aſcenſionem Anno, ſcripſit*: hoc eſt, Æræ Dom. 48. Claudii 7. Explodenda igitur eſt temeraria illa ſententia, quæ nullo Antiquorum ſuffragio ornatur, nulla ratione comprobatur, quamque Baronium ex Sixto Senenſi hauſtam, animis imbibiſſe merito ſuſpicamur. Sic enim doctus ille Monachus Biblioth. Sanctæ l. 1. *Scriptum eſt hoc Evangelium Matthæi, ut Euſebius refert, Anno 3°. Caji Caligulæ Imperatoris.*

Ad majora nitimur: in eam mentem impellimur ut de ordine Evangeliorum tractemus. Quæſtio perjucunda eſt, non quod in ſpe quidem habeamus & annum, & locum quo Sacri Evangeliorum Libri ſcripto exarati ſunt, declarari poſſe atque patefieri: id viribus mortalium omnium editius eſſe exiſtimamus, Valeſioque aſſentimur: *De Sacrorum Evangeliorum ſcriptione nil fere certi habemus, niſi quatuor tantum eſſe, & a quatuor autoribus ſcripta.* Sed hoc Evangeliorum, ut ad verum accedit propius, ordine conſtituto; & lætior defæcatiorque Chronologia procedet, & ab erroribus evelletur Hiſtoria. Inſita penitus opinio & vetuſta eſt, Matthæum primum omnium ad ſcribendum animum appuliſſe: deinde Marcum: poſtea, Lucam; Joannem denique Sacræ Hiſtoriæ colophonem impoſuiſſe. Quo etiam ordine in Sancto Novi Teſtamenti volumine Evangeliſtarum libri diſponuntur. Ad hanc ſane ſententiam Euſebium acceſſiſſe, non eſt negandum; quem & Hieronymus ſecutus eſt. Satis ſit hic Auguſtinum exſcribere de Conſenſu Evang. l. 2. c. 2. *Iſti igitur quatuor Evangeliſtæ univerſo terrarum Orbe utiliſſimi, & ob hoc fortaſſe quatuor, quoniam quatuor ſunt partes Orbis Terræ, per cujus univerſitatem Chriſti Eccleſiam dilatari, ipſo ſui numeri ſacramento quodam modo declararunt; hoc ordine ſcripſiſſe perhibentur. Primum Matthæus, deinde Marcus, 3°. Lucas, ultimo Joannes. Unde alius fuit ordo cognoſcendi atque prædicandi; alius autem ſcribendi: ad cognoſcendum quippe & prædicandum, primi utique fuerunt qui ſecuti Dominum, in carne præſentem*

Vales p. 83. Annot. in Euſ.

ſentem audierunt, facientemque viderunt. Sed in conſcribendo Evangelio quod divinitus ordinatum eſſe credendum eſt, ex numero eorum quos ante paſſionem Dominus elegit, primum atque ultimum locum duo tenuerunt: primum Matthæus, ultimum Joannes: ut reliqui duo qui ex illorum numero non erant, ſed tamen Chriſtum in illis loquentem ſecuti erant, tanquam filii amplectendi, ac per hoc in medio loco conſtituti, utroque ab eis latere munirentur. Quæ & ſale leporis ſpargi, & acumine ingenii abundare concedendum.

Verum enim vero, Antiquiorum magis ſententiæ ſum, qui conſtitutum ab Euſebio, Hieronymo, Auguſtino, aliiſque bene multis ordinem invertunt. Inſignis ille Clementis Alexandrini locus etiam atque etiam eſt obſervandus apud Euſebii Hiſtoriam, l. 6. c. 14. *Αὖθις δ' ἐν τοῖς αὐτοῖς ὁ Κλήμης βιβλίοις περὶ τῆς τάξεως τῶν Εὐαγγελίων παράδοσιν τῶν ἀνέκαθεν Πρεσβυτέρων, τέθειται, τοῦτον ἔχουσαν τὸν τρόπον: προγεγράφθαι ἔλεγεν τῶν Εὐαγγελίων τὰ περιέχοντα τὰς γενεαλογίας: ſed & in iiſdem libris Clemens Traditionem quandam de ordine Evangeliorum quam a vetuſtioribus Presbyteris acceperat, refert in hunc modum: Dicebat ex Evangelio prius ſcripta eſſe illa quæ ſeriem generis Dominici continent.* In ea quæſtione qua verſamur, teſtium antiquitas maximi eſt ponderis, cum ad fontes Apoſtolicos propius acceſſerint; tum præcipue, cum in ſuo teſtimonio, nihil eſt quod rationi non videatur conſentaneum. Potentiſſimum eſt meo judicio, hoc Clementis argumentum ex deſcriptione genealogiarum petitum, ut qui iis deſcribendis operam navarunt, illi ſint qui primi ad hiſtoriam Chriſti condendam animum appulerent. Priorum quippe Evangeliſtarum antiquiſſima cura eſſe debuit, ut notionem genealogiæ Dominicæ Lectorum animis conſignarent, quò demonſtraretur Chriſtum Regia ſtirpe Davidis eſſe ortum; id enim cognitu neceſſarium fuit; cum fides in Meſſiam hoc ſtabili fundamento locaretur. Nec ſapientis Hiſtorici officio functi fuiſſent, omiſſa circumſtantia quæ & Hiſtoriæ legibus, & notitia rerum ad ſalutem pertinentium, hominibus inſtruendis adeo apta fuit, atque connexa. Si quæratur cur Joannes Chriſti genealogiam non texuit, quid aliud reſpondebitur, quam quod Lucas & Matthæus, hoc onere ultimum Evangeliſtarum Joannem jam levarant? Atqui hoc ipſum de Marco, perinde ac de Joanne, ſi verum volumus, dici debet; Marcus in condenda Chriſ-

Digitized by Google

Chriſti genealogia non ſudavit, quia hanc provinciam Matthæus & Lucas occuparant.

Diſputandum nunc eſt, atque examinandum uter, Lucas an Matthæus, primus calamum intinxerit Evangelio ſcribendo. Legitur apud Irenæum: Ὁ μὲν δὲ Ματθαῖος ἐν τοῖς Ἑβραίοις τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν διαλέκτῳ, καὶ γραφὴν ἐξήνεγκεν Εὐαγγελίου, τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Παύλου ἐν Ῥώμῃ Εὐαγγελιζομένων, καὶ θεμελιούντων τὴν Ἐκκλησίαν: *Matthæus apud Hebræos propria eorum lingua conſcriptum Evangelium edidit, dum Petrus & Paulus Romæ Chriſtum prædicarent, & Eccleſiæ fundamenta jacerent.* Quibus neceſſario ſequitur, Lucam ante Matthæum operam dediſſe Evangelio exarando, cum Apoſtolorum Actuum liber, qui Lucæ Evangelium excipit, ſcriptus ſit Paulo apud Romanos agente, nec Petrus & Paulus una jecerint Eccleſiæ Romanæ fundamenta, niſi circa annum Dom. 64. Neronis 10. Baſſo & Licinio Craſſo Coſſ. Nolim tamen affimare hanc ſtetiſſe Irenæo opinionem; quod in recenſendis Evangeliſtis, Lucam Marco poſtponat. Sed ex præfatione Lucæ deſumuntur argumenta, non omnino vana, quibus ejus Evangelio antiquitas, non Matthæo vindicetur: *Quoniam multi aggreſſi ſunt componere narrationem rerum quarum plena fides nobis facta eſt, viſum eſt etiam mihi, omnia alte repetita penitus aſſecuto, ordine ad te ſcribere, præſtantiſſime Theophile, ut agnoſcas certas eſſe res quas auditione accepiſti.* Quamvis porro vox ἐπιχείρειν media ſit, quæ vel in laudem, vel in vituperium ex ſubſtrata materia ſumi poſſit; fallor, aut præfationis ſcopus & contextus, culpam fruſtrati conatus continet: ut hæc non parva ratio ſit, cur ad ſcribendum Lucas manum admoverit. Sic Act. 19. 13. ἐπεχείρησαν, *aggreſſi ſunt vero quidam ex Exorciſtis*; quod multa temeritate factum eſt. Profecto, ſatis ſuperque a Luca indicatur, Evangelium quod mittebat Theophilo, fuiſſe & aptiſſimum, & commodiſſimum omnium ſcriptorum de Chriſto hactenus editorum inſtrumentum, inſerendæ animis ἀσφαλείᾳ, quam ſuo Theophilo optabat. Quæ ne vel cogitaſſet, nedum ſcripſiſſet Lucas, ſi jam editi vel Matthæi, vel Marci Evangelii notitiam habuiſſet.

Eufeb.Hiſt. l.5.c.8.

Præterea, quis animo finget atque cogitatione, Lucam ne verbum quidem dixiſſe de Matthæi Apoſtoli Lucubrationibus, ſi jam uſitatæ & tritæ erant, cum mens ejus ad ſcribendum impulſa eſt? Annon

Digitized by Google

Annon autoris, & ætate antiquioris, & dignitate ſe præſtantioris, aliquam mentionem agitaſſet? Quin etiam phraſis hæc; *quoniam multi aggreſſi ſunt*, indicio eſt quod autori ante oculos Matthæus non obverſabatur, quem his *multis*, nullo & honore habito inſeruiſſe, non eſt veroſimile. Eo majori neceſſitate Lucas aſtringebatur mentionem de Matthæo injiciendi, conceſſo pervulgatum jam fuiſſe ejus Evangelium, ne de tanto Apoſtolo frigide nimis locutum eſſe crederent. Quid Lucæ ſignificent illi *multi*, in dubio eſt. Epiphanius, Hær. 51. Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν, ἵνα τινὰς μὲν ἐπιχειρήσαντας δείξῃ, φημὶ δὲ τοὺς περὶ Κήρινθον, καὶ Μήρινθον, καὶ τοὺς ἄλλους: *quoniam multi conati ſunt, ut nonnullos qui id conati fuerant indicaret, Cerinthum dico & Merinthum*; peſſime cum nullæ adhuc vigerent Cerinthianæ Lucubrationes. Auguſtinus l. 4. de Conſenſu Evangeliſtarum, *verbis conati ſunt*, innui eos arbitratur, qui ſuſceptum munus non impleverant. Recte: Profecto, non poſſum in mentem mihi inducere deſignatos fuiſſe Marcum & Matthæum: quibus noſtrum & illuſtratur argumentum. Nec enim phraſim ejusmodi uſurpaſſet, quæ hoſce Evangelicæ Hiſtoriæ Conditores perſtringebat, niſi de multis qui aggreſſi erant ejusmodi componere narrationem, nominatim Sacros Autores, Matthæum & Marcum, excepiſſet. Itaque hæc optime fluunt: Complures ita conati ſunt contexere ſeriem Evangelicæ narrationis, quemadmodum alii Scriptores rerum ab hominibus geſtarum ſolent, ſæpe falſa veris admiſcentes, quæque ex incertis vulgi rumoribus hauſerant, pro compertis narrantes: nonnunquam ex ſe comminiſcentes, quod memorent, ſive mentiendi libidine, ſive alio quopiam affectu corrupti. Proinde Spiritus Jeſu vellicavit & animum meum, ut excluderem autoritatem cæterorum, qui vel ſua commenta, vel populari rumore, non optimo rerum autore cognito, pro certis & compertis prodiderunt. At non ſane quadrat illa Lucæ præfatio, ſi jam Chriſtiani habuiſſent certam regulam, Matthæi, ſcilicet, & Marci Evangelium, quo vera & falſa judicarentur.

Denique, ſi Lucas Evangeliſtarum agmen ducit, commode & facile exhaurimus exinanimusque difficultatem, quomodo Matthæus recte exſecutus ſit id quod ſibi propoſuerat; Chriſti ex Davide ortum declarare, cum ad Jeſum genealogia Joſephi non pertineat,

 ſed

ſed Mariæ? Dicunt quidem, *Beatum Virginem vi Legis, Num. ultimo, nubere coactam fuiſſe viro, non tantum ejuſdem Tribus, ſed & familia, hoc eſt, cognato ejuſdem Tribus*: quam ſolutionem totis & ingenii & eruditionis ſuæ viribus, tuetur Clariſſimus Spanhemius, Dub. Evang. Dub. 14. Metuo ut hæc reſponſio nodum expediat: cum B. Virgo nec ἐπίκληρος fuerit, pauper nimirum & egena, fabro in matrimonium collocata, & defuncto Chriſto domum Joannis recepta: nec ex Joſephi familia niſi remotiſſime, qua ex communi Parente Davide orta, ſed diverſa linea, quæ diſſimilem familiam conſtituebat: Joſephus a Salomone; Virgo a Nathane deducta; quæ præterea geminæ ſtirpes plurimos in ramos, volventibus annis, diffuſæ ſunt; ut cauſæ promulgatæ Legis de non permiſcendis hæreditatibus, locus hic nullus fuerit. Imo, vi hujuſce decreti Joſephus in familia non Nathanis, ſed Salomonis, uxorem quærere debuit. Denique, ſi Matthæus primus ſcribendi Evangelii ſuſceperit provinciam, ſemper erit aliquid quæſtionis, cur a germana directaque Chriſti genealogia ortus ejus non deduxerit, ſed ab aliena indirectaque; cum illa huic merito eſſet anteponenda, ex omnibus ſapientiæ regulis, utpote ad ſcopum recta collimans: evaneſcit autem difficultas atque diffluit, ſi Lucas agmen ducit Evangeliſtarum. Gemina quippe eſt Chriſti genealogia; altera vera, apparens altera: illa rerum naturam ſequitur; hæc judicium hominum. Quam duplicem genealogiam his aperte Lucas indicat, *Jeſus, Filius, ut exiſtimabatur, Joſephi*: quibus conſtat & promptum eſt, in Tabulis genealogicis, quas maxima cura Judæi parabant atque ſervabant, Chriſtum in loco numeroque germani ſanguinis filiique Joſephi fuiſſe ductum. Alioquin, ſi certum Chriſto parentem Joſephum non fuiſſe exiſtimaſſent, horreſco referens, Chriſtum notis ſpuriiſque adſcripſiſſent. Itaque, aut in nullas genealogicas Tabulas relati ſunt Dominici Natales, quod incredibile eſt ex more perpetuo & conſtanti Judæorum; aut ad Joſephum relati. Nondum quippe in apertum prolatum erat Virginei partus myſterium, quod ludibrio fuiſſet, donec ex glorioſa Chriſti Reſurrectione, miraculis, dono Spiritus extraordinario, oraculorum explicatione, res ipſa palam fieret. A germana Chriſti genealogia Matthæus non incepit, quia jam hoc officio functus Lucas fuerat; incepit ab apparente, ut vel argumento ex hypotheſi

Judæo-

Digitized by Google

Judæorum ducto, atque Tabulis, Chriſti ex Regio Davidis ſanguine ortui infenſe adverſantibus, os obſtrueretur. Tota ſane Hiſtoriæ contextura, præludia ad Virginis conceptum partumque pertinentia, veſtigia ſunt atque indicia Lucam exarando Evangelio ante omnes calamum ſuum intinxiſſe, cum ab ejuſmodi circumſtantiis narratio Ortus Dominici rite incipere debuerit.

Circa hoc diſputatum eſt, an Lucas e numero Diſcipulorum fuerit? Ac negatur quidem ab Hieronymo; *Et Lucam non ſolum ab Apoſtolo Paulo didiciſſe Evangelium, qui cum Domino in carne non fuerat, ſed a cæteris Apoſtolis, quod ipſe in principio ſui voluminis declarat, dicens: Tradiderunt nobis qui a principio ipſi viderunt, & fuerunt Miniſtri ſermonis. Igitur Evangelium, ſicut audiverat, ſcripſit: Acta vero Apoſtolorum, ſicut viderat, compoſuit.* Nec communem Patrum ſententiam ab illa Hieronymi diſſidere certum exploratumque eſt. Verum ſi rationem conſulamus, Lucam e numero Diſcipulorum fuiſſe a veri fide non diſſidet. Pulcherrima ſunt Eruditiſſimi Petavii verba, ac quæ menti committantur digniſſima: *Quod Lucas e Diſcipulorum numero fuerit, aſſerit & Dorotheus in Synopſi, quamvis id ipſum ab eo negari Maldonatus ſcripſerit. Sed contra ſentiunt plerique, & id ex ipſis Lucæ verbis colligunt, cum ait* ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς σοι γράψαι. *Sed, tantum abeſt ut hæc Diſcipulum Chriſti fuiſſe, ac non pleraque, cum ab eo gererentur, oculis uſurpaſſe negent, ut contrarium potius hinc elici poſſit: verbum enim* παρακολουθεῖν *nonnunquam ad eam notitiam refertur, quæ oculis ipſis ac propria intelligentia comparatur; non aliorum ſermonibus: ut cum Demoſthenes:* Ἐν τῷ περὶ Παραπρεσβείας *de Æſchine, cujus in Legatione comes fuerat, ſic loquitur:* Καὶ ὁ τούτου πονηρεύματα εἰδὼς, καὶ παρηκολουθηκὼς ἅπασι κατηγορῶ. Sic igitur Lucæ ἄνωθεν παρηκολουθηκέναι πᾶσιν ἀκριβῶς *dicitur, hoc eſt comperta exploratáque ac ſpectata etiam habuiße. At videri poteſt & nonnulla hic antitheſis eſſe, ut cum ſuperiore verſu dixerit, quandoquidem multi res a Chriſto geſtas ſcribere aggreſſi ſunt* καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ᾽ ἀρχῆς, ſtatim ſubjiciat, ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι; *hoc eſt, qui non, ut illi* ἐκ παραδόσεως, *ſed ex propria id ſcientia comperevim.* Rationi conſentaneum videtur munus Hiſtoriam Dominicam exarandi, injungi Teſti oculato Miraculorum & Operum Chriſti. Licet enim verbum Domini

Petav. Anim. ad Hær. 51.

mini ſit *αὐτόπιςον*, eo tamen admiranda ejus *συνκαταβάσις* ſe demittit, ut incentivis utatur commovendo mortalium animo. Apud omnes plurimum valet hoc axioma, unus teſtis oculatus præſtat auritis decem. Quocirca Petrus apud Eccleſiam, hunc de ſufficiendo in vicem Judæ Apoſtolo ſermonem habuit: *Oportet ex iis Viris qui nobiſcum convenerunt toto tempore quo Dominus Jeſus verſatus eſt inter nos, exorſus a Baptiſmo Joannis ad eum uſque diem quo ſurſum receptus eſt a nobis, unum fieri nobiſcum teſtem Reſurrectionis*, quæ ratio & militat pro autore ſcribendi Evangelii. Tanta quippe myſteria complectitur, ut flagitent Scriptorem conſtitutum teſtem & ſpectatorem ſuæ narrationis, removendo omni incredulitatis prætexui, ne Liber non ad Hiſtoriæ fidem ſcriptus haberetur; quem eluebat colorem autor *αὐτόπτης*. Nec ulla vis ineſt argumento, quo ſibi Patres in animum induxere Lucam e numero Diſcipulorum non fuiſſe, quod his præcipue innititur: *Prout tradiderunt nobis qui a principio ſpectatores ipſimet fuere ipſius rei.* Quibus prima fronte colligitur, non oculis, ſed auribus ea hauſiſſe quæ retulit in Annales. Rationi huic nil eſſe virium illi deprehendent, qui Scripturæ phraſes animo imbiberunt. Solemne eſt Sacris Autoribus, adhibere pronomen ἡμεῖς, de iis hominibus qui tamen illis non inſeruntur de quibus ſermo eſt: ſic 1 Theſſ. 4. 17. ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες: *deinde nos vivi qui reliqui erimus, rapiemur cum mortuis.* & Hebræorum 13. *proinde nos quoque cum tanta nos circumſtet teſtium nubes, abjecto peccato, propoſitum nobis ſtadium decurramus.*

An Lucæ Evangelium Paulus ipſe Elogio conſecraverit in Epiſtola poſteriore ad Corinthios, his verbis: *Miſimus etiam cum illo Fratrem, cujus laus eſt in Evangelio per omnes Eccleſias*, quæſtionis eſt; id affirmatur pro certo a Clariſſimo Hueto, Demonſtr. propoſ. 1. p. 30. n. 4. Cujus explicationis fons eſſe videtur Autor ille qui audit Ignatius ad Epheſios: Μαρτυρεῖ Λοῦκας οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ: *teſtificatur Lucas, cujus laus eſt in Evangelio.* p. 132. Quem dubio procul ſequitur Hieronymus: *De quo idem Paulus; Miſimus, inquit, cum illo Fratrem cujus laus eſt in Evangelio per omnes Eccleſias: & ad Coloſſenſes; ſalutat vos Lucas medicus chariſſimus.* At pace Clariſſimi Hueti dixerim, nullo argumento demonſtrari poteſt, de *ſcripto* Evangelio Paulum eſſe intelligendum, non de *prædicato*; quod veriſ-

riſſimum exiſtimamus : cum non ſatis conſtet Evangelium Lucæ, jam tum editum fuiſſe, quando hæc ad Corinthios Epiſtola exarata eſt. Sed & in hanc ſententiam argumentum objicitur, nec vanum aut frigidum; *Fratrem illum, cujus laus erat in Evangelio*, ſuffragiis delectum eſſe ab Eccleſiis Paulinæ peregrinationis ſocium; quod de Luca conſtitutum nullo veſtigio reperitur. Longe igitur veroſimilius eſt, non Lucam, ſed Silam indicari. Quod non obſcure innuunt illa Actorum 15. 40. *Paulus vero allecto Sila abiit, commendatus Gratia Dei a Fratribus, peragravitque Syriam ac Ciliciam, confirmans Eccleſias*. Sed & in prima commendatione poſitum fuiſſe Silam apud Chriſtianos eximie his declaratur: *Judas quoque & Silas cum eſſent & ipſi Prophetæ, multo ſermone adhortati ſunt & confirmarunt Fratres*. Act. 15. 32. Quocirca, inſigni huic Viro multæ laudes conceſſæ ab Eccleſiis.

Matthæus Lucam excepiſſe videtur. Quonam porro anno Dom. aut ubi editum ſit Matthæi Evangelium, juxta ſcio cum ignariſſimis. Antiqua Traditio eſt, Bartholomæum ad Indos proficiſcentem ſecum Matthæi Evangelium detuliſſe. Hyppolitus de 12. Apoſtolis Libello: Βαρθολομαῖος δὲ Ἰνδοῖς, οἷς καὶ τὸ κατὰ Ματθαῖον ἐκδεδωκὼς, ἐσαυρώθη κατακεφαλῆς: *Bartholomeus cum Indis prædicaſſet, eiſque conſcriptum a Matthæo Evangelium expoſuiſſet, crucificus eſt & ipſe capite deorſum verſo*. Combef. in Hiſt. Monot. p. 331. quam & opinionem animo familiarius affixere Euſebius, ac Hieronymus. Atque ex hac Traditione Baronius annum conditi Evangelii expiſcari voluit. *Ad hæc*, inquit, *illud eſſe conſcriptum antequam ad externas Provincias Evangelium prædicaturi proficiſcerentur Apoſtoli, nulla eſſe poteſt dubitatio*. At nec tam cito contigit profectio Apoſtolica ad Gentes, ac ſibi fingit Illuſtriſſimus Purpuratus; cujus in Chronologiam ſe intendit adverſarium Magnus ille Chryſoſtomus, Hom. 25. in Acta. *Quandiu Paulus Romam non pervenit, illic erant*: Hieroſolymis, ſcilicet. Nec ante condi a Matthæo potuit Evangelium, ſi fides Irenæo, quam una Paulus & Petrus inſtituendæ Eccleſiæ Romanæ laborem ſuum impendiſſent; quod contigit Neronis imperio jam longius provecto: quæ antiqui hujuſce Patris Traditio cur in contemptum venire debeat, nullus video. De Bartholomæo ad Indos Matthæi Evangelium deferente, fides ſit penes autores; ſed vel admiſſa

hac Traditione, conſtat ex Hyppolyto Petrum ſero ſe Romam contuliſſe: Πέτρος μὲν ἐν Πόντῳ, καὶ Γαλατίᾳ, καὶ Καππαδοκίᾳ, καὶ Βιθυνίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ καὶ Ἀσίᾳ, κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, ὕστερον ὑπὸ Νέρωνος ἐν Ῥώμῃ σταυροῦται. *Petrus quidem cum prædicaſſet Evangelium in Ponto, Galatia, Cappadocia, Bithynia, Italia, atque Aſia, poſtea a Nerone Romæ crucifigitur.* Ex Actibus ſane Apoſtolorum, vel judice Valeſio, conſtat, Petrum in Judæa ac Syria manſiſſe uſque ad ultimum annum Agrippæ Regis, qui quarto Claudii Anno mortalitatem explevit.

Cæterum, fama delati a Bartholomæo Apoſtolo apud Indos Evangelii Matthæi Hebraice exarati, ſuſpicione falſi aſpergitur: Αὐτοῖς τε Ἑβραίων Γράμμασι τὴν τοῦ Ματθαίου καταλεῖψαι γραφήν: *Indis Evangelium Matthæi, Hebraicis conſcriptum literis, reliquerat.* Euſeb. l. 5, c. 10. Illa igitur Traditio fama nititur, quæ *tam ficti pravique tenax, quam nuntia veri.* Profecto, famæ hujuſce fidem multa levant: primo, quod Evangelium Matthæi Hebraice fuerit conditum, qua de re deinceps fuſius agendum. 2°. quod Bartholomæus ſecum illud detulerit. Apoſtoli quidem viva fuere Evangelia, ipſomet Spiritus exarata digito; gerebant in animis inſcripta cœli myſteria, non in chartis atramento deſcripta: nec quo fine conſiliove ſecum Evangelium Hebraicum detuliſſet ille Bartholomæus, nulla conjectura aſſequi poſſum. Ut ab Indis legeretur? Atqui Hebraice neſciebant. Ut labenti memoriæ eſſet auxilio? Hoccine ſonat hominem θεό-
Vales. Annot p. 85. πνευστον? ut ipſe vix a contradictionis anguſtiis ſeſe expediat Clariſſ. Valeſius: *Nicephoro non aſſentior, in eo quod dicit Evangelium illud Matthæi, quod apud Indos reperit Pantænus, a Bartholomæo ibi dictatum fuiſſe: crediderim potius codicem illum Evangelii a Bartholomæo illuc e Judæa delatum fuiſſe.* Atqui, Valeſi, nuper ſcripſeras: *An Matthæi Evangelium Hebraico ſermone fuerit exaratum, parum conſtat.* Parum igitur & conſtat, an Matthæi Hebraicus codex a Bartholomæo e Judæa in Indiam delatus ſit. Credidiſtine quod *parum conſtat?* certe credere non debuiſti. Locus quo Matthæi Evangelium editum eſt, urbs Hieroſolyma eſſe perhibetur ab Athanaſio: Τὸ μὲν οὖν κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον ἐγράφη ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ματθαίου τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ, καὶ ἐξεδόθη ἐν Ἱερουσαλήμ. *Evangelium ſecundum Matthæum ab ipſo Matthæo, Hebraica Dialecto conſcriptum eſt, & editum Hieroſolymis.* Synop. p. 155. Sed, ut de anno, ſic

de

de loco conditorum Evangeliorum, jaciuntur tali. Nil his circumſtantiis incertius.

Ad Marcum nunc accedimus; quem Anno Claudii tertio ſuum exaraſſe Evangelium Baronius exiſtimat. *Plane compellimur* (verba ſunt Purpurati) *dicere hoc ipſo anno poſt ſcriptam a Petro eam Epiſtolam Marcum Sacrum Evangelium ſcripſiſſe.* An. 45. n. 29. Atqui Baroni, nulla Antiquorum autoritate compelleris, non argumentis e ratione petitis, non conſequentiis ex bona Chronologia ductis; ut temeraria ſit tua illa aſſertio. Conceſſo quidem Anno Claudii tertio Dom. 43. Marcum ad ſcribendum animum appuliſſe, incredibile eſt Irenæum in hanc deſcendiſſe ſententiam, quod Petro Pauloque jam defunctis, Marci Evangelium editum ſit: Μετὰ δὲ τὴν τούτων ἔξοδον, Μάρκος ὁ Μαθητὴς καὶ Ἑρμηνευτὴς Πέτρου, καὶ αὐτὸς τὰ ὑπὸ Πέτρου κηρυσσόμενα ἐγγράφως ἡμῖν παραδέδωκε: *poſt horum vero interitum, Marcus diſcipulus atque interpres Petri, quæ a Petro prædicata fuerant, perſcripta nobis tradidit.* Euſ. Hiſt. l. 5. c. 8. Nec Sancti hujuſce Patris narratio Baronio ludibrio eſſe debuit, quaſi ſomniantis delirium: pugnat quidem cum Clementis Hieronymique Chronologia; Sed quis præſtabit Hieronymianam Chronologiam illa Irenæi eſſe meliorem? Quibus teſtibus comprobatur Marcum *mortuum eſſe Anno Neronis* 8°? Irenæus vincit autoritate Euſebium, atque Hieronymum; & quod memoria cuſtodiendum, Sedente Eleutherio, Romam miſſus eſt, ubi de Marci Evangelio inquiſitionem & agere potuit, & illa audire quæ ſcripſit. Hanc quidem in Traditionem jurare nolim: Sed ægre patior antiquiſſimi Patris ſententiam rugoſis ſannis excipi; cum nil obſtet Evangelium Marci Anno Neronis 13. editum eſſe, & hac ex Irenæi Chronologia refigi Baroniana, & Hieronymiana magis debeat, quam ex Chronologia Hieronymiana illa Irenæi.

De loco conditi Evangelii multa variant & Antiqui. Diſerta eſt Clementis, ac ſecundum Clementem Hieronymi ſententia, Romanos enixe rogaſſe Marcum, ut Doctrinæ illius quam auditu acceperant, ſcriptum aliquod monumentum relinqueret: nec prius deſtitiſſe, quam hominem expugnaſſent. Euſ. Hiſt. l. 2. c. 15. Cui Traditioni accedit Baronius, eo pertinere creditur Athanaſius: Τὸ δὲ κατὰ Μάρκον Ἐυαγγέλιον ὑπηγορεύθη μὲν ὑπὸ Πέτρου τοῦ Ἀποστόλου ἐν Ῥώμῃ, ἐξεδόθη δὲ ὑπὸ Μάρκου τοῦ Μακαρίου Ἀποστόλου, καὶ ἐκη-

 ρύχθη

ρύχθη ὑπ' αὐτοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ: quæ ſic vertit Wolphangus Muſculus: *Evangelium ſecundum Marcum Romæ quidem ab Apoſtolo Petro dictatum eſt, editum vero a Marco, & prædicatum ab eo Alexandriæ.* Synopſ. Scrip. p. 155. At aliud forſan Græca innuunt. Si dictatum Romæ, quidni & editum? An non Matthæi Evangelium eo ipſo loco quo ſcriptum eſt, divulgatum ab Athanaſio perhibetur, videlicet, Hieroſolymis? An veroſimile eſt opus agente Spiritu exaratum, in tenebris jacuiſſe; nec quam primum lucem inſpexiſſe? Quidni ſic vertetur Athanaſius? *Evangelium ſecundum Marcum, Romæ quidem a Petro annuntiatum eſt, editum vero Alexandriæ.* De Lucæ Evangelio idem ille Athanaſius: Τὸ δὲ κατὰ Λοῦκαν Εὐαγγέλιον ὑπηγορεύθη μὲν ὑπὸ Παύλου: συνεγράφη δὲ καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ Λουκᾶ: *Evangelium ſecundum Lucam prædicatum eſt ab Apoſtolo Paulo, conſcriptum vero & editum a Luca.* Quæ Paulus prædicaverat, Lucam ſcripto exaraſſe, apud Irenæum legimus: Λουκᾶς δὲ ὁ ἀκόλουθος Παύλου τὸ ὑπ' ἐκείνου κηρυσσόμενον Εὐαγγέλιον, ἐν βιβλίῳ κατέθετο: *Lucas quoque ſectator Pauli, Evangelium a Paulo prædicatum, literis mandavit,* Euſ. l. 5. c. 8. Lucam vero Pauli dictantis Amanuenſem fuiſſe, apud neminem legimus. Profecto Scaligeri collectanea in ea ſententia verſantur, quod & Alexandriæ Marci Evangelium ſcripto mandatum fuerit. Ἐπὶ τούτῳ Μαρκὸν πρῶτον ἴσμεν ἐν Αἰγύπτῳ Εὐαγγέλιον συγγεγραφέναι: Sed & Chryſoſtomus, Hom. 1ª. in Matth. *Marcus quoque in Ægypto id ipſum rogantibus traditur feciſſe diſcipulis.* In quæſtionem adducitur, utrum Marcus e numero Diſcipulorum Chriſti fuerit, necne: Ac negabat olim Papias; οὔτε γὰρ ἤκουσε τοῦ Κυρίου, οὔτε παρηκολούθησεν αὐτῷ: *Neque enim ipſe Dominum audiverat, aut ſectatus fuerat unquam.* Qua ſententia variat diſſidetque illa Epiphanii, Hær. 51. n. 6. *Itaque poſt Matthæum ſtatim Marco, qui Romæ Sancti Petri comes fuerat, ſcribendi Evangelii provincia committitur. Quod cum feciſſet, a B. Petro in Ægyptum mittitur. Erat hic unus e 72 diſcipulis, qui ob ſermonem illum diſperſi ſunt, quem Dominus elocutus fuerat:* Niſi quis manducaverit carnem *&c. verum ille Petri opera reverſus, ac Spiritu Sancto repletus, conſcribendi Evangelii munus accepit.* Unde hauſerit Epiphanius, Marcum tam turpiter Chriſtum deſeruiſſe, me prorſus ignorare fateor, nec eſt mihi veriſimile. Diſcipulorum porro Chriſti comprehenſum fuiſſe numero, probabiliter ab Epiphanio dictum, Chriſtus mortis fauci-

Digitized by Google

faucibus elapſus *viſus eſt*, *amplius quam quingentis Fratribus*, quos inter extitiſſe viros illos, qui ſcribendo Evangelio operam daturi erant, rationi ſatis conſentaneum, quo facilius ad animum Lectorum, Hiſtoria Evangeliſtarum admitteretur. Non me quidem latet, Clariſſ. Caſaubonum maximi facere Gregorii teſtimonium, l. 1. Dial. *Mihi luce clarius conſtat, quod Lucas & Marcus Evangelium quod ſcripſerunt, non viſu ſed auditu didicerunt.* Sed nec mihi, nec Petavio tanta vis ineſt oculorum, ut quod Gregorio luce clarius, nobis manifeſto compertum ſit, atque deprehenſum.

De Joanne unum eſt quod dicam; cum Antiqui omnes mente atque ore conſentiant, illum Evangeliis impoſuiſſe colophonem. At de loco quo ſuas Lucubrationes condidit diſcreparunt olim Patres, & hodie differunt inter ſe Eruditi. Hippolyti verba ſunt Libello de 12 Apoſtolis: Ἰωαννὴς δὲ ἐν Ἀσίᾳ ὑπὸ Δομετιανοῦ τοῦ Βασιλέως ἐξορισθεὶς ἐν Πάτμῳ τῇ Νήσῳ, ἐν ῇ καὶ τὸ Ἐυαγγέλιον συνεγράψατο, καὶ τὴν Ἀποκαλυψὶν ἐθεάσατο: *Joannes vero in Aſia a Domitiano Imperatore in Patmos Inſulam relegatus, ubi etiam Evangelium conſcripſit, ac Apocalypſim vidit.* Quibus emendandus eſt Baronianus error An. 99. n. 2. *Fertur de eadem re ſententia Hippolyti, Portuenſis Epiſcopi & Martyris.* Nempe de Evangelio conſcripto a *Joanne*, *Epheſum* revocato. Perſpicuum eſt omnibus, Baronium falli ex laudato Hyppoliti teſtimonio. Eruditus Franciſcus Combefix, Hiſt. Monoth. p. 837. n. 3. Multis probare nititur, antiquam Patrum Traditionem, opinioni Hyppoliti prorſus conſentire: *Sit proinde conſtans*, inquit, *hæc Antiquorum Traditio, ut per otium quod in Patmo egit Vir Beatiſſimus, & Evangelium ſcripſerit, & Apocalypſim, publicato duntaxat Evangelio poſtquam Epheſum rediiſſet.*

Sed, meo judicio, opinio Viri, cætera eruditi, plena eſt inconſideratiſſimæ temeritatis, quod palam eſt attendenti locos quos Hyppolito accomodare tentavit. Primus legenti occurrit Hieronymus: *Hieronymus de Scriptoribus Eccleſ. in Joanne tradit, ſcripſiſſe rogatum ab Aſiæ Epiſcopis, ſed non ait ſcripſiſſe in Aſia, & Epheſi.* Hem! non tradit? An ſibi vel nobis illuſit Vir Eruditus? Hæc Hieronymus: *Joannes Apoſtolus — noviſſimus omnium ſcripſit Evangelium, rogatus ab Aſiæ Epiſcopis, adverſus Cerinthum aliosque Hæreticos, & maxime Ebionitarum dogma conſurgens — quatuor decimo igitur Anno, ſecundam poſt*

 Neronem

Neronem perſecutionem movente Domitiano, in Pathmon Inſulam relegatus, ſcripſit Apocalypſim. Utique continuo addidiſſet Hieronymus, *& Evangelium*, ſi in exilio utrumque librum a Joanne ſcripto exaratum fuiſſe exiſtimaſſet; nec de ſola Apocalypſi mentionem agitaſſet. Sed cauſa qua permotus Apoſtolus ſuum Evangelium ſcripſiſſe perhibetur, dubitare non ſinit ſcriptum eſse poſt ejus exilium. An rogatus ab Epiſcopis Aſiæ, ut adverſus Cerinthum Hæreticorumque dogma conſurgens in Patmo, componeret Evangelium, cum regnante Domitiano, nullus adhuc Cerinthus, nullus Carpocrates venena ſua ſparſerant? Quid eſt dicere in Aſia ſcriptum eſſe, ſi hoc non eſt?

Epiphanius Hæreſ. 51. n. 12. Διὸ ὕστερον ἀναγκάζει τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸν Ἰωάννην παραιτούμενον δι' εὐλαβείαν καὶ ταπεινοφροσύνην Εὐαγγελίσασθαι, ὅτε τῇ γηραλέᾳ αὐτοῦ ἡλικίᾳ, μετὰ ἔτη ἐνενήκοντα τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς, μετὰ τὴν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς Πάτμου ἐπάνοδον, ἐπὶ Κλαυδίου γενομένην Καίσαρος, καὶ μετὰ ἱκανὰ ἔτη τοῦ διατρίψαι αὐτὸν ἐπὶ τῆς Ἀσίας, ἀναγκάζεται ἐκθέσθαι τὸ Εὐαγγέλιον: *cogit S. Spiritus Joannem detrectantem præ modeſtia animi ac humilitate, ad ſcribendum Evangelium cum jam ſenex eſſet, poſt exactos nonaginta annos vitæ, poſt reverſionem ipſius a Patmo, quæ facta eſt ſub Claudio Cæſare; ac ubi multos annos in Aſia egiſſet, Evangelium ſcribere coactus eſt.* Vim argumenti ut exeat combefix, ἐκθέσθαι vertit *edere*, id eſt, jam in Patmo *dictatum*, *& conſcriptum* Evangelium publicare. Argutam ſane explicationem, ſed cujus acumen illudimus. Εὐαγγελίσασθαι ſignificat Evangelium vel ore prædicare, vel literis conſignare: hoc ultimum, dubio procul, in mentem veniebat Epiphanio. An invitum, ac Religione animi defugientem, ad prædicandum Evangelium ſpiritus Sanctus Joannem impellebat? Quænam eſt nova illa Religio, quæ Apoſtolum inceſſebat Epheſi, ne Præconem ageret Evangelii, quod ex ejus ore auditum fuerat? Sed, quod nulla ratione eludi poteſt, an cogi potuit Apoſtolus ad publicandum Evangelium, ſi jam ſcriptum fuiſſet ab exule? Annon impellente Spiritu literis conſignatum, ut fieret palam tum erroribus coarguendis, cum Eccleſiæ ædificandæ? Cui bono igitur aut conſilio, hæc illa Joannis coactio, ut compoſitum a ſe clam, & inter privatos parietes, Librum publici juris faceret, cum eo animo ſcripſiſſet,

quo

quo in apertum proferretur, jubente Chriſto? Fingemusne cogitatione, Apoſtolum in clauſo ſcrinio Evangelium recondidiſſe ſuum, donec ab Epiſcopis Aſianis rogaretur de opere ſuo edendo? Id quidem ſæpius libris prophanis accidit, quippe qui humana animi motione ſcribuntur: at Sacri Codices, qui a Viris divino motu concitis exarantur, ſtatim creduntur Eccleſiæ, ut in ejus commodum cedant. Sicuti nulla coactione opus fuit ad divulgandum Librum Apocalypſeos; Ita vis nulla neceſſaria permovendo Joanni, ad edendas Evangelicas Lucubrationes, ſi jam in Patmo fuiſſent adornatæ.

Diſertiſſima ſunt apud Euſebium verba Irenæi: Ἔπειτα Ἰωάννης ὁ Μαθητὴς τοῦ Κυρίου, ὁ καὶ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ ἀναπεσὼν, καὶ αὐτὸς ἐξέδωκε τὸ Εὐαγγέλιον, ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων: *Joannes denique Domini diſcipulus, qui etiam in ejus ſinu recubuerat, Evangelium edidit cum Epheſi in Aſia moraretur.* De ſcripti jam Evangelii publicatione Irenæum non eſſe intelligendum, conſtat ex tota orationis ſerie: conditorum ab Autoribus ſuis Evangeliorum tempus apertiſſime tractat: *Matthæus apud Hebræos, propria eorum Lingua conſcriptum Evangelium edidit, dum Petrus & Paulus Romam prædicarent: Marcus diſcipulus atque interpres Petri, quæ a Petro prædicata fuerant, perſcripta nobis tradidit: Lucas, ſectator Pauli, Evangelium a Paulo prædicatum literis mandavit.* Hoc omnibus certum eſt atque planum, non conditorum jam Lucæ, Marci, Matthæi Librorum declarationem, ſed veram ac propriam Evangeliorum in chartis conſignationem intelligi ab Irenæo. Conſentaneum igitur eſt, in his quæ de Joannis Evangelio prodidit, eundem ſenſum ineſſe & intelligentiam, ut illud Epheſi, non modo publicatum, ſed etiam ſcripto exaratum ſibi voluerit. Abſurdum ſane ut παρέδωκε Marci Evangelium compoſitum ſignificet: ἐξέδωκε vero in eadem orationis ſerie Joannis Evangelium ſcripto exaratum non ſignificet. Hic Librum confectum, ibi non confectum declaret.

Utinam, iterumque utinam, Evangeliorum Conditores illa ſuis locis temporibusque diſtinxiſſent! Pura certe Lux & largas umbras Hiſtoriæ incubantes, atque Chronologiæ pepuliſſet. At tanquam ſi utrique offuſa ſempiterna nox eſſet, ruimus in tenebris, omniaque miſcemus: ſed vota corrigere pietas jubet. Obſequamur

Digitized by Google

mur igitur Sapienti Deo, qui animi famem, non curioſitatem explere voluit. At non injuſtis adverſus Traditionem querelis aſſurgimus, quod incolumem nobis notitiam, & ordinis Evangeliorum, & temporis non ſervaverit, atque cuſtodierit, ut nil fere certi habeamus, niſi quatuor tantum eſſe & a quatuor Autoribus ſcripta. Conſenſus omnium vindicavit antiquitatem Matthæo: teſtimonii pondus elevat cum decantata omnibus Traditio, de Evangelio Matthæi Hebraicis literis exarato, tum rationes a nobis allatæ. Unum argumentum ſuppeditatur ab Epiphanio, veteris Traditionis ordini ſervando: *Matthæus igitur primus Evangelii ſcribendi provinciam nactus eſt, ut diximus; idque ei jure merito contigit: oportebat enim eum ipſum, qui ad conciliandam humano generi ſalutem advenerat, quique ita dixerat, non veni vocare juſtos, ſed peccatores ad pœnitentiam, ad eorum qui ſervandi erant exemplum, ei homini potiſſimum prædicandæ ſalutis munus injungere, qui ab innumeris peccatis converſus, & a Telonio ſuſcitatus fuerat, ac ſe omni ſcelere & injuſtitia revocarat, ut ab illo, quanta ſibi eſſet adventu Chriſti humanitas collata, mortales diſcerent.* Haccine ratione ducemur ad conſentiendum ordini Evangeliorum pervulgato? Quid eſt injuria Matthæi, ſi hæc non eſt? Publicanum quidem Matthæum & peccatorem novimus; ab omni ſcelere & injuſtitia revocatum non novimus. Nec ſi quid habet virium argumentum Epiphanianum, Matthæo primum, ſed Paulo & Blaſphemo & Perſecutori provincia exarandi Evangelii committi debuit. Poſt Petri Martyrium editum eſſe Joannis Evangelium, conſenſus eſt Patrum omnium: ſit tamen in ea re ſcrupulus. Petro Chriſtus mortem diſerte portendit c. 21. v. 4. *Cum eſſes junior cingebas te, & ambulabas quo volebas; cum autem ſenueris, extendes manus tuas, & alius te cinget, & transferet quo noles.* Quæ ſi ſcripta ſunt jam miſſo ad mortem Petro, injici de ea re mentio debuit, ut & completi oraculi cognitio caperetur; & Martyri Chriſti, laus ſua concederetur. Sane, Liber ille qui vulgo Pontificale Damaſi audit, quatuor Evangelia a *Petro confirmata* memorat. *Poſt omnem quatuor Evangeliorum fontem, quæ ad interrogationem & teſtimonium ejus, hoc, eſt Petri firmata ſunt, dum alius Latine, alius Græce, alius Hebraice conſonant, tamen ejus teſtimonio ſunt firmata.*

An

AN. XLI. NUM. XVIII.

An Evangelium Matthæi Hebraice conditum? Negantium Cajetani Chamierique argumentum ab interpretatione vocum Hebraicarum ductum, inefficax eſſe demonſtratur. Aliis rationibus perantiqua ſententia impugnatur. Quæritur an antiquo, vel novo ſermone Hebraico Matthæus ſcriptus ſit? Veteri conditum non eſſe eo oſtenditur, quod vel ipſe Joſephus Hiſtoricus, antiquæ Linguæ Hebraicæ inſolens fuerit, ut apparet exemplis compluribus. Clar. Buxtorfius notatus. Novo ſermone Hebraico ſive Syriaco, Matthæum editum non eſſe, probatur contra illuſtriſſimum Grotium. Patres antiquiores non nova, ſed veteri Hebraica Lingua ſcriptum exiſtimaſſe Matthæum, rationibus aſtruitur. Non Syriace, ſed Græce editum fuiſſe oſtenditur. Argumentum Lightfooti de ingrata Judæis Lingua Syriaca rejicitur. Traditio ſuppeditata a Baronio, de reperto codice Hebraico Matthæi in ſepulchro Barnabæ, refellitur, ac Purpurati errores deteguntur. Hebraicus Matthæi codex verſio fuit adornata adducendis ad fidem Hebraicæ Linguæ peritis. An Marcus Latine ſuum Evangelium ediderit? Temeraria affirmantis Baronii opinio rejicitur. Ejus rationes ſolvuntur.

APerte Patrum omnium conſenſione, quæ quaſi Lex veritatis exiſtimatur, Evangelium Matthæi Hebraice exaratum fuiſſe traditur. Quis vero niſi pallida manu, menteque frigida, tam adultæ autoritati auſit obniti? At ſalva res eſt: Facti quæſtionibus non illigatur Eccleſiæ ἀναμαρτησία; & in his, quæ a ſenſuum teſtimonio

 non

non pendent, Ratio ſemper humanæ præſtat autoritati. Nec magnus ille Patrum Chorus, qui de Matthæi Evangelio Hebraice exarato, Traditionem defendunt numero, junctiſque umbone phalangibus, impedimento fuerunt Clariſſ. Valeſio, quominus rotunde hoc fateretur: *An Matthæi Evangelium Hebraico ſermone fuerit exaratum, parum conſtat.* Superiori ſeculo Vir doctus Cajetanus, cum innumera priſcorum turba, audaces manus conſeruit, argumentoque uſus eſt, quod Viris Eruditiſſimis placuit: *Cajetanus* (verba ſunt Magni Chamieri) *initio ſuorum Commentariorum, ſævere monet Evangelium non fuiſſe ſcriptum Hebraice, argumento non inepto ab interpretatione vocum Hebraicarum; ut c. 1°. Emanuel, quod eſt, ſi interpreteris, nobiſcum Deus; c. 27. Eli, Eli, Lamma Sabacthani, id eſt, Deus mi, Deus mi cur me deſeruiſti: non poterat enim Hebraica editio ſic interpretari.* Hoc etiam addi poteſt, nullam fuiſſe rationem, cur hæc duo Hebraica nomina, potius quam omnia alia interpretaretur, ſi omnia fuerunt condita Hebraice. Imo, non poterat interpretari, conceſſo Hebræorum Linguam adhibuiſſe conſignandis in charta Evangelii Myſteriis. His ſimilibus argumentis dum voluto animum, non multum valere ſubruendam Antiquorum Traditionem fateri cogor, atque profiteri. Reſpondebunt enim facillime qui Patribus ſuffragantur, nec ſine aliqua veri ſpecie, vocum explicationes non Autoris eſſe, ſed Interpretis. Nam & in Veteri quoque Teſtamento, Hebraica Græce nonnunquam explicata legimus: 1 Sam. 7. 12. *Et vocavit nomen ejus Eben* ויקרא הו שמה אבן העזר Heſer quæ Lingua ſua Lxx. verterunt cum nominis proprii interpretatione: *Καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβενέζερ, ὃ σημαίνει λίθος τοῦ βοηθοῦ.* Nec idcirco colligendum Hebraica lingua conditam eſſe ſeptuaginta Virorum Editionem; ſequitur tantum in ſua Verſione quædam Hebræa retenta eſſe vocabula. Idem exiſtimari potuit de Matthæi Græca Editione, in qua phraſes Hebraicæ nonnullæ reperiuntur, ad Lectorum Hebraice neſcientium commodum explicata Græce. Similiter in Apocalypſi Græce ſcripta, Hebraica quædam diſſeminantur: *ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδών, ἐν δὲ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων: nomen illi Hebraice Abbadon, Græce vero Appollyon.* Profecto nil impediret, quominus Hebraici codicis Matthæi interpres, ſolemnia quædam verba Hebræa diſperſiſſet ſua in verſione,

Cham. de Can. l. 12. c. 1. n. 4.

verſione, quorum ſenſum aperuiſſet, ne lectoribus eſſent obſtaculo. Quocirca, ariete ſolidiori antiquus ille murus ſubruendus eſt.

Ac primum omnium Divinæ ſic Providentiæ non minimæ inuritur labes incuriæ, quippe quæ ſacrum Editionis Authenticæ Theſaurum adeo neglexerit, ut hodie deſideretur ab Eccleſia, fruſtra confugiente ad vota, recuperandis Hebraicis Matthæi exemplaribus. Quonam ſcopo vel fine Spiritus Sanctus animum Amanuenſis ſui impulit ad ſcribendum Hebraice? Ut cederet, opinor, in Eccleſiæ commodum; quem in finem Libri omnes ſacri editi ſunt: aberravit ergo a ſcopo ſapientiſſimus ille Eccleſiæ Rector, cum Editio Authentica Matthæi animo, oculis, precibus, fruſtra requiratur. Nec enim Hebraicum illud Evangelium, quod Anno Dom. 1537. opera Sebaſtiani Munſteri lucem inſpexit; itemque aliud a Joanne Tilio Epiſcopo Brioceníi editum, pro germano Matthæi fœtu habendum eſt. Nec dolorem amiſſorum fontium ſolari poſſunt, Verſionis Græcæ rivuli, quaſi ejuſdem pretii atque autoritatis. Sapienter quippe dictum ab Iſidoro Claro, Abbate Benedictino, nec non ab Andræa Vega, de Franciſcanorum grege, audientibus Tridentinis, *Divum Hieronymum palam profiteri nullum Interpretem Spiritu Sancto afflante locutum; dotem Interpretis non eſſe Spiritum Prophetiæ, quod efficiat ut ille errare non poſſit in interpretando.* Itaque, Providentiæ magis conſentaneum fuit, nunquam Hebraice edi Sacrum Matthæi Volumen, quam exaratum tam male perdi. Eo magis, quod docemur a Hieronymo ignotum eſſe Autorem Græcæ Verſionis: *Matthæus*, inquit, *Evangelium Chriſti Hebraicis literis verbiſque compoſuit, quod quis poſtea in Græcum tranſtulerit non ſatis certum eſt.* Profecto, æſtimanti ac ſuo momento rem ponderanti, Editio Authentica Hebraica Matthæi ad munus huic Apoſtolo injunctum quadrare nulla ratione videbitur. Hæc fuit Apoſtolica Legatio; *Docete omnes gentes.* Nec Matthæus inſolens oraculorum, quæ futuram Ethnicorum converſionem portendebant: *Dico autem vobis multos ab Oriente & Occidente venturos, & diſcubituros cum Abrahamo, & Iſaaco, & Jacobo in Regno Cœlorum: filios vero Regni ejectum iri in tenebras illas extimas.* Matth. 8. 11. An prudentiæ fuiſſet, eam in ſcribendo Evangelio uſurpare Linguam, qua nec Gentes Chriſti Religione inſtrui poterant, nec fuſa impleri oracula? Ope Græci ſer-

monis, Matthæus ad propoſitum ſibi finem, longe facilius perveniebat.

Graviori argumento urgebo Adverſarios. Hebræa Lingua, aut puram illam qua uſi ſunt Prophetæ ſignificat, aut vulgarem, quæ Judæis vernacula fuit Matthæi Temporibus, quæ & Hebræa dicitur, etſi antiquæ multum diſſimilis. Sic titulus cruci a Pilato impoſitus ſcriptus eſt *Hebraice*; & Paulus Ἑβραΐδι διαλέκτῳ Judæos allocutus eſt, Act. 22. 2. hoc eſt, Lingua Syriaca, ſive Hieroſolymitana: hac ne an illa veteri ſcriptum ſit Matthæi Evangelium, examinandum. Matthæi ævo antiqua Lingua Hebraica, Judæis nec vernacula fuit, nec familiaris, quocirca in Chaldaicam Linguam verſi ſunt a Jonathane Prophetæ, quod Sacra Lingua a vulgi captu tum remota fuit. Nec immerito quidem in dubio ponitur, utrum Joſephus nobilis ille Hiſtoricus Hebraice ſciverit: quo de vulgi peritia in Hebraicis Judicium haberi poteſt. Scilicet, tonſoribus, textoribus, ſartoribusque, fons Hebræus notus erit, atque pervius, ſi erudito Sacerdoti inacceſſus fuit, atque incognitus? Scio Eruditorum nonnullos vix credere Joſephum Sacræ Linguæ ignorantia laboraſſe, cum aſſerat ſe idiomate Hebraico Hiſtoriam ſcripſiſſe ſuam. Quorum etiam opinioni plurimum hæc favere videntur: Καὶ ὁ Ἰώσηπος ὡς ἂν εἰ μὴ τῷ Ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς πολλοῖς ἐν ἐπηκόῳ σταὶς τότε τὰ τοῦ Καίσαρος διήγγειλεν Ἑβραΐζων. *Itaque Joſephus, ne ſoli Joanni hæc intimarentur, ſed etiam pluribus, unde exaudiri poſſet conſtitit, & mandata Cæſaris Hebraico ſermone diſſeruit.* Sed vanum eſt, fallaxque argumentum: Joſepho Hebraicus ſermo ille eſt, qui Judæis tum erat in uſu, quo vernaculo Cæſaris mandata Joſephus aperuit, ut a popularibus ſuis intelligeretur. Sermo autem ille Syriacus erat, cui Lucas Hebraicæ Linguæ nomen impoſuit, Act. 21. 40. Paulus προσεφώνησε τῇ Ἑβραΐδι διαλέκτῳ: *locutus Lingua Hebræa*; non vero illa quæ Prophetis olim familiaris communisque fuerat.

Joſeph. de Bell. l. 7. c. 4.

Hebraice neſciviſſe Joſephum, id argumento nonnullis eſt, quod ſpecie validiſſimum judicatur: Ὑπόταν σχασθείη τὸ ὄργανον καὶ ἡ πέτρα φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. *Quando impelleretur machina ſaxumque ferretur, Patria lingua clamantes, Filius venit.* Quaſi hoc a voce perperam intellecta fluxerit, cum אבן *lapidem*, בן vero *filium* ſignificet. Clamabant igitur Cuſtodes, *lapis*,

Ibidem l. 6. c. 7.

pis, non quod Joſephus habet, *Filius* venit. Argumento tamen plus pompæ quam ponderis ineſſe videtur; nec enim veroſimile eſt Cuſtodes antiqui ſermonis Hebraici fuiſſe peritos, aut lingua hac incognita vulgo, civium impleviſſe aures, excundis lapidum ictibus. An populi, Cuſtodesque periti Patriæ Linguæ, cujus Joſephus inſolens? Etſi eorum ſententiæ magis ſum, qui Linguam Hebraicam Joſephi notitiæ ſubſtractam fuiſſe exiſtimant, verum tamen facilis largior Joſepho quarumdam vocum Hebraicarum peritiam; verbi gratia, τῦ אבנט Baltei, quæ remotioris eſt cognitionis quam אבן. Sed alia ſunt quæ Linguæ Hebrææ peritiam abjudicant Joſepho: Ἐπὶ δὲ τούτῳ λιναῖον ἔνδυμα διπλῆς φορεῖ σινδόνος βυσσίνης, χεθομένη καλεῖται. Λίνεον τοῦτο σημαίνει. Χεθὸν γὰρ τὸ λινὸν ἡμεῖς καλοῦμεν. *Super hoc induit linteam interulam Byſſinam, ex duplicata tela confectam; Chetomene Noſtris vocatur, ſignificatque ea vox lineam; linum enim vocamus Cheton.* At כתנת Hebræis *tunicam* ſignificat, non *linum*, quod cum פשתה, tum בד dicitur: Quocirca, Protoplaſtorum veſtes quæ pelliceæ erant, non lineæ, vocantur a Moſe כתנות עור. His accedit, quod Antiquitatum l. 3. c. 3. legitur: Τῇ Πεντηκοστῇ ἣν Ἑβραῖοι Ἄσαρθα καλοῦσι, σημαίνει δὲ τοῦτο Πεντηκοστήν. *Pentecoſte quam Hebræi Aſſarta dicunt, Aſſarta quippe Pentecoſten ſignificat.* Papæ! Pentecoſten Aſſarta ſignificat? Atqui עצרה feria eſt, a עצר clauſit, cohibuit, Deut. 16. 8. *Sex diebus comedes infermentata, & in die 7a.* עצרה *feſtum Domino.* Quin etiam feſtum a Jehu Rege Iſraelitarum indictum, Aſarta vocatur 2 Reg. 10. 20. *Sanctificate* עצרה *feſtum Bahal.* An Pentecoſten? Ut in errorem geminum Joſephus lapſus ſit: & quod Aſarta *quinquageſimam* ſignificare exiſtimarit, & quod vocem feſtis communem, veluti Pentecoſtes celebritati propriam aptarit. Hebraice doctiſſimus Buxtorfius עצרה *feria proprie ultima*, feſti ſolemnis quaſi clauſula. Viro quidem magno libenter in omnibus aſſurgam: verum tamen ejus annotatio accurata non videtur, cum עצרת vox ſit feſtis omnibus communis. Joël 1. 14. Proclamate feſt. עצרה. Amos 5. 21. *Non odorabo* בעצריכם *dies feſtos*; Eſaiæ 10. 13. *Non poſſum ferre iniquitatem*, neque עצרת *quemcunque feſtum diem.* Quin etiam Pentecoſte quæ una feria conſtabat, Aſſarta dicebatur, teſte Joſepho. Lapſus & memoria eſt Doctiſſimus ille Buxtorfius Levit. 23. 36.

Digitized by Google

Alia vox occurrit, מקרא videlicet, non עברית. Ex Joſepho & Docto & Sacerdote Hebraice neſciente graviſſimum ducitur argumentum in pervetuſtam de Evangelio Matthæi Hebraice exarato Traditionem. An Linguam hanc uſurpaſſet Evangeliſta, quæ nec Gentibus cognita fuit, nec ipſis Judæis, niſi paucis doctioribus, qui ſtudio & labore Linguæ Sacræ notitiam ſibi comparaverant? quod argumentum ſi attendiſſet Eruditus Sebaſtianus Munſterus, in pervulgatam Patribus opinionem non conceſſiſſet: *Illud obiter adnotandum, Matthaeum Genealogiæ recenſionem accomodaſſe iis quibus ſcripſit hoc Evangelium, ſcripſit enim Hebræis, nimirum, ut creditur, Hebraice.* Quæ Viri Docti verba ſunt, Crit. M. p. 5.

Antiquam Patrum Traditionem ut ad veri ſpeciem accederet, incruſtarunt Viri præſtantiſſimi: Grotius, *par credi eſt ſcriptam a Matthæo Evangelicam Hiſtoriam, eo ſermone qui in ea frequentabatur;* quæ & Widmanſtadii, Guidonis Fabricii, Stapletonis ſententia fuit, teſte Doctiſſimo Anglo Wittakero, Contr. I. *Quod vero Patres aſſerant Matthæum Hebraice ſcripſiſſe, id de illo ſermone Hebraico intelligendum eſt, quo tunc Judæi utebantur, qui non erat purus Hebraicus, ſed Syriacus, id eſt, ex Hebraico Chaldaicoque mixtus.* Cautior quidem hæc ſententia; qua abſurdum illud atque alienum ab omni ſapientia vitatur, quod Lingua Judæis peregrina, ac hominum pene nulli cognita, Evangelium a Matthæo traditum ſit. Sed Grotio & *ὁμοδόξοις* prius conſtituendum fuit atque videndum, num ſua ſententia ad Patrum Traditionem acceſſerit. Fatendum quippe eſt illos ab antiqua opinione, cui tamen adhærere velle videntur, diffidere plurimum, ſi Patres non *Syriacum* ſermonem, qui in Judæa frequentabatur, ſed *Hebræum* animo cogitarunt. Jam vero de Syriaca Lingua Patrum Traditionem non eſſe intelligendam eo apparet, quod Irenæus Linguarum Orientalium imperitus, gemini ſermonis Hebraici, antiqui, ſcilicet, & novi, prorſus inſolens fuit. Proindeque non alia quam V. Teſtamenti Lingua, Matthæum conditum eſſe exiſtimare potuit. Ac fuerunt quidem non pauci, qui confuſe ſaltem Syriacam ab antiqua Lingua Hebraica diſcrepare tenerent. Sed illi ipſi Matthæum Hebraico ſermone vulgari ſcriptum eſſe non perhibent, imo utramque Linguam non obſcure diſtinguunt, ut vix ſimile vero eſſe videatur

Digitized by Google

videatur Hebraico ſermone Syriacum intellixiſſe. De Bardeſane Syro ab Euſebio narratur ἐν τῇ Σύρων φωνῇ διαλεκτικώτατος. *Vir diſertiſſimus Syriaco ſermone.* De Epiſtola Abgari: Καὶ τὸν ἐστὶν τοῖς ῥήμασιν ἐκ τῶν Σύρων φωνῆς μεταβληθεισῶν τὸν τρόπον: *e Syrorum Lingua fideliter tranſtulimus in hunc modum*: Hebraice Linguæ nomen Syriacæ non imponunt: de Hegeſippo, l. 4. c. 22. Ἔκ τε τοῦ καθ' Ἑβραίους Εὐαγγελίου καὶ τοῦ Συριακοῦ, καὶ ἰδίως ἐκ τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου τινὰ τίθησιν: *nonnulla item ex Hebræorum Evangelio & Syriaco, & ex Hebraica Lingua profert in medium.* Ecce iterum inter utramque Linguam obſcura diſcriminis veſtigia. Veterum ſermonem Hebræorum, non novum Epiphanio ſignificari aperte oſtendit eximius ille locus de Nazaræis: Ἑβραϊκὴν δὲ διάλεκτον ἀκριβῶς εἰσὶν ἠσκημένοι. Παρ' αὐτοῖς γὰρ πᾶς ὁ νόμος, καὶ οἱ Προφῆται, καὶ τὰ ἄλλα πάντα Ἑβραϊκῶς ἀναγινώσκεται, ὥσπερ ἀμέλει καὶ παρὰ Ἰουδαίοις. *Hebraica vero Lingua ſcientiſſimi ſunt, ac cum univerſa Lex apud illos, tum Prophetæ & Hagiographa, cæteraque id genus Hebraice, ut & a Judæis, leguntur.* Quis, niſi captus ſit oculis, Hebraicam veterem puramque Linguam, his pingi non videt, minime vero vulgarem, ſive Syriacam? An de ſermone qui vernaculus Nazaræis fuit, proditum fuiſſet ab Epiphanio hujuſce Linguæ illos eſſe ſcientiſſimos? Nonne hoc ad mortuam Linguam referendum? Annon Sacra V. Teſtamenti Biblia, pura antiquaque Lingua Hebraica legebantur? Hanc igitur & Linguam in animo habebat Epiphanius: ὁ Ματθαῖος Ἑβραϊκοῖς γράμμασιν γράφει Εὐαγγέλιον. *Matthæus Hebraica Lingua ſcripſit Evangelium.* Quod ergo Clariſſimus Grotius, ſermoni qui *in Judæa frequentabatur*, dicta Patrum accommodat, inventum eſſe videtur atque figmentum, a ſenſu communi Patrum & opinione alienum, ut ſub larva Antiquitatis, nova nobis ſententia obtrudatur: ſaltem incerta pro certis habet, vel Petavio judice; *Num Hebraica veteri puraque Lingua, an Syriaca, ſive Hieroſolymitana, vulgarique Matthæus Evangelium ſcripſerit, nonniſi ex conjecturis pronunciari poteſt.* Animad. p. 55. unus Hieronymus aliquid coloris ſententiæ Grotianæ ſpargit in 12. Matthæi.

Euſeb. Hiſt. l. 4.

Eſto; Doctiſſimis adverſariis concedatur, certum eſſe atque exploratum, Patres de vulgari Syriacoque Hebræo cepiſſe perantiquam Traditionem, argumento non fallaci huic & ſententiæ inſurgimus. Illabente

in

in illos Spiritu, conditum eſſe Matthæi Evangelium, Chriſtiani omnes mente, voceque profitentur. Uſurpaſſet-ne igitur tradendis fidei Myſteriis, Linguam gentis inviſæ, quam mox flammisque delere jam habebat in animo? Eccleſiam præcipue e Græcis eſſe colligendam Matthæus ſciebat, atque tenebat; itaque retulit in Hiſtoriam ſuam Chriſti oraculum, Judæis horribilia minitantis; *tolletur a vobis Regnum Dei, & dabitur genti, quæ edat ejus fructus*: 21.43. Quapropter Matthæi ſapientiæ, atque utilitati Eccleſiæ conſentaneum fuit, ut ſcribendo Evangelio eam Linguam adhiberet, qua Liber ejus Eccleſiæ eſſet emolumento. Quem quidem fructum ex Syriaco ſermone decerpere non potuit, niſi ope Verſionum Græcarum; quo conſequens eſt, ſatius fuiſſe ut primum Græca Lingua, quæ omnes pene Orbis regiones repleverat, Evangelium Matthæi, non ſecus ac reliquæ partes N. Teſtamenti conderetur. Atque hic cœleſtis & Sapientia Dei, & Charitas aperuit ſe, cum Linguam, pene dicam omnibus notam, ac familiarem uſurparit, ad promenda Religionis Myſteria. Cantatum pueris illud Ciceronis pro Archia; *Græca leguntur in omnibus fere gentibus*; *Latina ſuis finibus, exiguis ſane, continentur*. Tantos fecerat progreſſus Lingua Græcorum, ut Roma in Græciam conceſſiſſe videretur. Mordaci ſale riſum quærebat ille Satyricus, qui Matronas Romanas etiam Græce concumbere luſerat: quæque Græcis blandimentis Maritos ſuos blande palpabant. ζωὴ καὶ ψυχή. Sed & impurus ille Nero proximus morti, ſuam ſic increpabat ſegnitiem: Vivo deformiter, ac turpiter, οὐ πρέπει Νέρωνι, οὐ πρέπει νήφειν, δεῖ ἐν τοῖς τοιούτοις, ἄγε, ἔγειρε σεαυτόν. Quin etiam admiſſa Irenæi Traditione, Judæorum cauſa ſcripto exaratum eſſe Matthæi Evangelium, eorum qui Græce ſciebant Judæorum numerus longe major eſſe videtur, quam qui tantum Hebraice: cum & Ægyptus, & Aſia, & Europa innumera Judæorum Turba ſcaterent, qui Linguæ Syriacæ, ut veroſimillimum, erant inſolentes, atque ignari, non vero Græcæ. Proindeque, ſi communis boni, ſi utilitatis Eccleſiæ, ſi decentiæ atque ordinis rationem habere convenientiſſimum eſt, Lingua omnium notiſſima, & ad Chriſtianorum ædificationem magis conducente, ſcribi debuit Evangelium, Græca ſcilicet, non Syriaca. Si veri ſpeciem arripit de Matthæo Hebraice exarato

Digitized by Google

to Traditio Patrum, utique Evangelium ſecundum Hebræos, germanus codex Matthæi exiſtimandus eſt, ex antiquæ Traditionis decreto: quo de codice ſic Hieronymus, in Matth. c. 22. *Evangelium quo utuntur Nazareni, vocatur a pleriſque Matthai Authenticum.*

Atque hæc in Clariſſimi Grotii ſententiam, quam novo telo agere Doctiſſimo Lightfooto placuit; *Mireris, ô Lector, Canonem iſtum audiens, qui hominem ſingularem permittit in quavis Lingua orationes ſuas fundere, dum ea petit qua ſibi ſunt neceßaria, excepta ſolum Lingua Syriaca*: יחיד שואל צרכיו אומר בכל לשון חוץ· *Dum neceſſaria ſibi petit, utatur quavis lingua* מלשון ארמי *excepta ſolum Lingua Syra.* Hinc colligit Vir ille Doctus, *Matthæum, nec alios novi fœderis Amanuenſes Syriaca Lingua ſcripſiße; niſi Lingua ingrata gentis ingratæ eos ſcripſiſſe arbitremur, quod certe non eſt arbitrandum.* Apoſtolorum temporibus ingratam fuiſſe Judæis Syriacam Linguam, figmentum eſt Rabbinorum ſomniantium ineptias. An ſomniculoſo hominum generi major adhibenda fides, quam Lucæ; Act. 22. 2. *Cum audiiſſent autem Paulum Hebræa Lingua ipſos alloqui, magis præbuerunt ſe quietos.* Hoccine ſilentium plura audiendi cupidum ſignum eſt ingratæ Linguæ? Quonam vero ſermone ſuos Chriſtus orare docuit? Quanam Joannes, magnus ille pœnitentiæ Præco? Quibus verbis vota ſua concipiebant Judæi illi qui duntaxat vernacule ſciebant? An gratior illis fuit Lingua, vel Romanorum quorum jugo premebantur, vel Græcorum, quos contemnebant, ac pro nihilo putabant? Merito quidem Jonathan Onkeloſque Syriacæ Linguæ Chaldaicam antetulerunt, ut uſui eſſet & Judæis Babyloniam habitantibus, quorum numerus longe maximus fuit; Sed hinc non recte colligitur Linguam Syriacam Judæis in Palæſtina degentibus odio fuiſſe.

Lightfoot. Hor. Heb. in Matth. c. 1. 23

Probandæ antiquæ de Matthæo Hebraicis literis exarato Traditioni, Baronius Traditionem adhibuit, n. 18. *Refoſſo Barnaba corpore, Anno 4°. Zenonis Imperatoris, una cum eo illique inhærens inventum fuiße Evangelium ſecundum Matthæum Hebraice conſcriptum, Hiſtoricorum illorum temporum vera aſſertione conſtare ſuo loco dicemus.* Atqui memoria, non minus quam judicio Purpuratus lapſus eſt. Teſtis mihi Nicephorus l. 16. c. 37. *Sub Anaſtaſii imperio corpus Barnaba Apoſtoli in Cypro, ſub arbore quæ ſiliqua dicitur, inventum eſt:*

 ſuper

Digitized by Google

ſuper cujus pectore ſacrum & divinum Evangelium Matthæi Evangeliſta repertum fuit, ipſius Barnabæ manibus ſcriptum. Matthæi Evangelium Barnabæ pectori recubuiſſe legimus, *Hebraice* ſcriptum non legimus. Teſtis etiam mihi Baronius, An. 475. n. 10. *Invenerunt venerandas Sancti & venerabilis Apoſtoli Barnabæ reliquias, ſuavem gratiæ ſpiritualis odorem ſpirantes; invenerunt etiam Evangelium ſupra Barnabæ pectus impoſitum*: de Matthæi Evangelio Hebraice conſcripto ne verbum quidem. Sed ut memoria, ſic & judicio lapſus eſt; nec monſtroſæ mendacique fabulæ, illuſtriſſimus Purpuratus benignas aures accommodare debuit. Evagrius Nicephoro longe antiquior, de invento in ſepulchro Barnabæ Matthæi Evangelio Traditionis ignarus fuit: quam dubio procul ſilentio non prætermiſiſſet, cum ad affanias ejusmodi inclinatior Evagrii animus fuerit. Horrendo quidem ſacramenti abuſu, viguit olim hic mos conſepeliendi mortuis Euchariſtiam; ſed Sanctiſſimum Apoſtolum eo ſuperſtitionis proceſſiſſe, ut ſacrum Matthæi codicem ſecum condi ſepulchro voluerit, abſurdiſſimum otioſorum figmentum eſt, contemptu quam fide dignius. Edita certe Scriptura eſt hominibus Dei notitia imbuendis; *hæc ſcripta ſunt ut credatis*; non ut in tenebris ſepulchri, pulvere & ſqualore obſita jaceat. Nihil ad Barnabam rediiſſet ex tam præpoſtero facto. Itaque Eruditiſſimo Stephano Lemoine de hac Traditione non aſſentior: *Voluit vero ſecum humi condi quaſi ἐπιςήθιον, ut omnibus innoteſceret ſe ad mortem uſque Evangelii doctrinam eſſe profeſſum.* Proleg. t. 1. Var. Sacr. Eadem de cauſa debuiſſet & Paulus, debuiſſent & Apoſtoli, ſimili cum ἐπιςηθίῳ condi ſepulchro. Si cum Evangelio ſepeliri Barnabas voluit, quamobrem nullus Veterum tanti Apoſtoli exemplum imitatione proſecutus eſt? Barnabæ inſtar hoc ſe *viatico* muniviſſent, ſignificando *ſe animam Deo reddidiſſe, corpusque expectare Beatam Reſurrectionem.*

Hieronymum quidem mendacii poſtulare nolim: *Mihi quoque a Nazaræis qui in Bocrea, Urbe Syriæ, hoc volumine utuntur, deſcribendi facultas fuit.* Exemplar Hebræum Matthæi Hieronymum triviſſe, nullus dubito: Sed & hanc in partem erraſſe, ut vidiſſe Autographum Evangeliſtæ exiſtimaret, mihi non eſt in dubio, cum perantiqua illa Irenæi, Euſebii, Nazianzeni Præceptoris ſui Traditione eſſet imbutus. Quantum ex ipſa re conjecturam facio, Hebraicum illud exem-

exemplar verſio fuit in uſum doctiorum Hebræorum adornata, ut Lingua quæ ipſis ſacra fuit, atque pergrata, ad Evangelium legendum facilius allicerentur. Ac conjecturæ quidem fidem facit Epiphanius Hær. 30. n. 3. 127. Ἤδη δὲ πού καί τινες πάλιν ἔφασαν, καὶ ἀπὸ τῆς Ἑλληνικῆς διαλέκτου, καὶ τὸ κατὰ Ἰωάννην μεταληφθὲν εἰς Ἑβραΐδα, ἐμφέρεσθαι ἐν τοῖς τῶν Ἰουδαίων Γαζοφυλακίοις... ὡς τινες τῶν ἀπὸ Ἰουδαίων πεπιστευκότων ὑφηγήσαντο ἡμῖν κατὰ λεπτότητα: *nec deſuere qui de Joannis Evangelio confirmarent illud Hebraice tranſlatum Tiberiade in Judæorum Gazophylaciis aſſervari... id quod nonnulli mihi qui ſe ad Chriſti fidem e Judaiſmo tranſtulerant, accuratiſſime declararunt... & qui nobis iſta narrabant, indidem Chriſtianæ amplectendæ fidei occaſionem acceperunt.* Joannis Matthæique Evangelium ſimilem arripuiſſe ſortem vero proprius eſt.

Latine conditum fuiſſe Marci Evangelium audaci manu ſcriptum fuit a Baronio, An. 45. n. 38. Hoc unum quippe deerat gloriæ Eccleſiæ Rom. quod adornandæ Editioni authenticæ, Lingua ſua inſerviret: *Græce-ne, an vero Latine ſcripſerit, dubitatum eſt a pluribus*: Quæ magna eſt in ſcribendo temeritas; cum plures illi ex Antiquis, in unum Pontificalis Damaſi autorem confluant. Adverſis ſane frontibus, nulla de cauſa Purpuratus Hieronymo concurrit, Ep. ad Damaſ. 123. *De Novo nunc loquor Teſtamento, quod Græcum eſſe non dubium eſt; excepto Apoſtolo Matthæo, qui primus in Judæa Evangelium Chriſti Hebraicis literis edidit.* Quid disertius? Hieronymo conſentit & Auguſtinus de Conſen. Evang. l. 1. c. 2. *Horum ſane quatuor, ſolus Matthæus Hebræo ſcripſiſſe perhibetur eloquio, cæteri Græco.* Exaratum quidem Hebraice Matthæi Evangelium ab omnibus Antiquis dictum; Marci vero, Lingua Romanorum editum fuiſſe, ab autore Pontificalis ſi diſceſſerimus, a nemine dictum: non a Clemente, non ab Origene, non ab Euſebio, non ab Epiphanio, non ab Auguſtino, qui non minus in Marco quam in Matthæo mutatam Linguam Græcam ſubnotaſſent.

Non igitur autoritate vincet Cardinalis; ſed melioribus, ut putat, ominibus, Rationem induxit in pugnam: *Suadet hoc ipſum & ea potiſſimum ratio, quod Marcus cum eſſet Petri interpres, ſi in gratiam Romanorum Evangelium ſcripſit, quænam ſuberat cauſa, ut Græce potiuſquam Latine ſcriberet?* Hoccine eſt grave illud argumentum,

quo Antiquitatis conſenſus impeti debuit? Atqui jam auditum Patres multa variare de loco editi primum Evangelii Marci: & nonnullos in ea verſari ſententia, quod in Ægypto conſcriptum fuerit. At conceſſo Romæ fuiſſe editum, quid tum præterea? An Pauli ad Romanos Epiſtola, Latine exarata fuit? Qua igitur de cauſa Marcus, omiſſo Græco ſermone, Romanum uſurpaſſet, cum Græca Lingua eſſet notiſſima? De Claudio narratur; *Splendidum virum Græciæque Provinciæ principem, verum Latini ſermonis ignarum, non modo albo judicum eraſit, ſed etiam in peregrinitatem redegit.* Quibus luce clarius eſt, Linguam Græcam magnum Romæ feciſſe progreſſum, cum judices ipſi Latine neſcirent. Tritum pueris illud Juvenalis.

Nam quid rancidius quam quod non ſe putat ulla
Formoſam, niſi quæ de Thuſca Græcula facta eſt.

Verum tamen imperante Trajano, fata Linguæ Latinæ longe feliciora fuere, Plutarcho teſte. Quæſt. p. 1010. *ὡς δοκεῖ μοὶ περὶ Ῥωμαίων λέγειν ὧν μὲν λόγῳ νῦν ὁμοῦ τι πάντες ἄνθρωποι χρῶνται: id quod de Romana Lingua dicere poſſum qua fere omnes hodie homines utuntur.* Marci Autographum Latinum Venetiis adſervari volunt, in Theſauris Marcianis: ſed commentum opinionis tandem deleat dies! fabulæ puduit Eruditum Janſenium, Iprenſem Epiſcopum, cujus verba aſcribere non piget: *Baronius putat Marcum Romanis ſcripſiſſe Romana, id eſt, Latina Lingua, Evangelium ſuum, cujus Autographum adſervari volunt Venetiis, in Theſauris Marcianis: & hoc claris verbis dicit textus Syriacus, in fine Euangelii. Sed omnes antiqui Scriptores alicujus notæ, videntur ſentire quod ſcripſerit Græce; ut Auguſtin. l. 1. de Conſenſu cap. 2. Hieron. Ep. 123. ad Damaſ. Ita ut dicat excepto Matthæo, hoc de cæteris Evangeliſtis non eſſe dubium. Et ſane certiſſimum videtur Latinum textum quo nos utimur, non eſſe a Marco compoſitum, ſed eße verſionem ex Græco, & quidem ejuſdem interpretis cujus ſunt cætera Evangelia. Idem eſt enim vertendi modus, eadem phraſes: iidem ſubinde ſoloeciſmi. Quare ſi Marcus Latine ſcripſerit, ſimul & Græce, ut quidam volunt, dici debebit Latinum Autographum, quod valde mirum periiſſe, ſicut Matthæi Hebraicum.* Recte atque candide doctus ille Præſul præfat. in Marcum. Sed interea ſuam ſententiam de Matthæi Evangelio Hebraico, ſermone ſcripto, argumento

to

to non inerti concutient, cum non minus mirum fuerit Autographum Matthæi Hebraicum, quam Latinum Marci deſiderari. Non illum quidem Autographum exaratum Matthæi manu, atque calamo: ſed ἀπόγραφον, eandem ſententiam, eadem verba complectens. Valde, inquam, mirum eſt tot exempla ab illo Matthæi Autographo deſcripta, funditus periiſſe.

AN. XLI. NUM. XIX.

Baroniana incuria in laudandis Patribus. Ejus error de Ebionæis. A Genealogia Chriſti apud Matthæum quam reſecabant, ſuam hæreſim non hauſiſſe, oſtenditur. An Nazaræi Chriſtum Divinitate ſua abdicarent? Affirmantis Theodoreti opinio falſo ſimillima. An Nazaræis Jeſſæorum nomen impoſuit Epiphanius? Lapſus Lamberti Danæi. An Jeſu nomen, a quo titulus Jeſſæorum ortus, curatorem ſignificet? Scaliger a Petavio hic immerito vexatus, defenditur. De Nazaræorum Evangelio Petaviana ſententia. Sit-ne depravatum Matthæi Evangelium? Compilationem fuiſſe variarum Traditionum, Paraphraſeωn, ac deſumptorum ex Evangeliis textuum, oſtenditur. An Patres Evangelium ſecundum Hebræos, eſſe Evangelium Matthæi depravatum, crediderint: veroſimile Nazaræis & Matthæi verſionem, & Evangelium ſecundum Hebræos in uſu fuiſſe.

VIri candidi eſt, atque abundantis in amore veri, Autores Fideliter repræſentare; quod officium, licet æquiſſimum, probe ſæpius a Baronio non curatum eſt. En hujuſce incuriæ ſpecimen: *Nec hoc tantum Nazaræi & Ebionæi, ſed Cerinthus & Carpocras, Matthæi Evangelium deſcripſerunt, ſed eo plane abuſi, e Genealogia Salvatoris a*

 Matthæo

Digitized by Google

Matthæo contexta, ſic Chriſti humanitatem tantummodo didicerunt, ut Divinitatem negarent. Siccine Epiphanius? Κήρινθος καὶ Καρποκρᾶς τῷ αὐτῷ χρώμενοι δῆθεν παρ' αὐτοῖς Εὐαγγελίῳ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγελίου, διὰ τῆς γενεαλογίας βούλονται παριστᾷν ἐκ σπέρματος Ἰωσὴφ καὶ Μαρίας εἶναι τὸν Χριστόν: *Cerinthus enim & Carpocrates, eodem Matthæi, ut quidem volunt, Evangelio freti, ex ejus initio Chriſtique genealogia probare nituntur, Chriſtum e Joſephi & Mariæ ſemine eſſe procreatum.* Hæc quidem lævia: at licentius errat, & gravius de Ebionæis. An e genealogia Chriſti a Matthæo contexta, Servatoris humanitatem didicerunt, ſi hanc ipſam genealogiam de ſuis codicibus exterminarunt? Atqui pro certo hoc affirmatur ab Epiphanio, quem Baronius teſtem ſuppeditat: οὗτοι δὲ ἄλλα τινὰ διανοοῦνται, παρακόψαντες γὰρ τὰς παρὰ τῷ Ματθαίῳ γενεαλογίας ἄρχονται τὴν ἀρχὴν ποιεῖσθαι ὡς προεῖπον λέγοντες, ὅτι ἐγένετο φησὶν, ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου. *Ebionæi contra aliud omnino ſtatuunt: nam omni genealogia amputata, inde, ut diximus, initium deducunt; Factum eſt in diebus Herodis.*

De Nazaræis, eorumque Evangelio, nunc eſt diſſerendum: Theodoretus Hæret. Fabul. l. 2. *Nazoræi,* inquit, *ſunt Judæi, qui Chriſtum tanquam juſtum hominem venerantur, & Evangelio, quod dicitur ſecundum Petrum, utuntur. Conflatas eſſe has hæreſes imperante Domitiano, dixit Euſebius.* Sed languida hic eſt autoritas Theodoreti. Epiphanius quidem nonnunquam fuit in dubio, an Nazaræi Chriſtum Deum profiterentur: *De Chriſto vero certo illud affirmare nequeo, Utrum Cerinthi vel Merinthi impietate illa decepti, ſimplicem illum hominem aſſeverent; an uti ſeſe res habet, per Spiritum Sanctum de Maria Virgine genitum eſſe fateantur.* Sed fluctu tandem mentis alibi compoſito, oſtendit de Chriſti Divinitate Naziræos recta ſapiviſſe: ἕνα δὲ τὸν Θεὸν καταγγέλλουσι, καὶ τὸν τούτου παῖδα Ἰησοῦν Χριστόν: *Unum eſſe Deum, ejuſque Filium J. Chriſtum prædicant.* Quocirca venenatum ut crabronem, Nazaræorum errorem inſectatur, cum niger ut chelydrus conterendus eſſet, ſi Sanctiſſimum Chriſti Numen pedibus protriviſſet, atque proculcaſſet. Accuratius juxta ac conſtantius hæc ſunt de Nazaræis ab Auguſtino prodita: *Nazaræi cum Dei Filium confiteantur eſſe Chriſtum, omnia tamen Veteris Legis obſervant.* Ut vix dubitari poſſit Veteris Eccleſiæ Hieroſolymitanæ, quæ retentis Mo-

faicæ

Digitized by Google

ſaicæ diſciplinæ ritibus, Chriſtum tamen obſervabat atque colebat, Nazaræos fuiſſe progeniem.

Vero lapſus eſt Eruditus Lambertus Danæus, Commentario in Librum Auguſtini de Hæreſibus; cum Nazaræis accomodat dictum Epiphanii de Chriſtianis: *Hi ipſi* (verba ſunt Danæi) *ut tradit Epiphanius, poſtea Jeſſai, a Jeſſe Patre Davidis & Chriſti ſecundum carnem progenitore, dicti ſunt.* Non ea mens fuit Epiphanio. *Atque illi quidem non a Chriſto, neque ab Jeſu nomen acceperunt, ſed ſe Nazaræos appellarunt, ſi quidem Chriſtiani tum omnes Nazaræi vocabantur:* γέγονε δὲ ἐπ' ὀλίγῳ χρόνῳ καλεῖσθαι αὐτοὺς Ἰεσσαίους πρὶν ἢ ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἀρχὴν λάβωσιν οἱ Μαθηταὶ καλεῖσθαι χριστιανοί: *Quanquam pro exiguo tempore Jeſſæorum penes illos nomen reſedit, antequam Chriſtiani Antiochiæ nominari cœperint.* Plana opinor, & certa mens eſt Epiphanii. At unde Sanctus ille Pater hauſerit, quod & Chriſtiani Jeſſæi, & a Jeſu appellati ſint, prorſus neſcio. Sic tamen diſertiſſime; *aut illud denique ex notatione ipſa nominis, quo Dominus vocatus eſt, originem accepit:* Ἰησοῦς γὰρ κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον θεραπευτὴς καλεῖται, ἤτοι ἰατρὸς, καὶ Σωτήρ: *Jeſus enim Hebraice Curatorem, hoc eſt medicum, ac Servatorem ſignificat.* Hær. 29. n. 4. Nolim quidem videri errantium Patrum fortunis, & horum talium Virorum autoritati illudere: imo, inſtitutum eorum vehementer probo atque laudo, qui totis nervis incumbunt Antiquis ab errore abſolvendis; optime tamen a Juriſperitis dictum; *Turpis excuſatio non eſt accipienda.* En doctiſſimi verba Petavii, ſed Jeſuitam exercentis: *Hæreticis ferme quorum, ſive non immerito reprehendant, intolerabilis ſuperbia, ſive perperam accuſent, vaniſſima ac ridicula impudentia eſt.* Hæc in magnum Scaligerum, cui etymon Epiphanii jure diſplicuit, cum Jeſus Hebraice θεραπευτὴν non ſignificet. Quam autem Petavius parat excuſationem: *Verum*, inquit, *hæc συνωνύμως, & quidem haud abſurde uſurpavit Epiphanius: etenim* ישע *a quo* יהושע *vel* ישוע *idem eſt ac* σώζειν, *quod in corporis animique morbis idem eſt ac* θεραπεύειν *&* ἰάσασθαι. Sed ea defenſione Petavius utitur, quæ non venit in mentem Epiphanio. Κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν διάλεκτον: vim eſt Hebraicæ vocis reddere. Reſpondet autem Hebraico ישע verbum Græcum σωτὴρ, non θεραπευτὴς curator, quem Hebræi רפא nuncupant. Unde apud Jobum 13. 4 רפאי אלל *medici nihili.*

Propterea

Propterea Jeſus paſſim σωτὴρ dicitur, θεραπευτὴς nunquam. Καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν: *vocabis nomen ejus Jeſum , ipſe enim ſervabit populum a peccatis ipſius*, Matth. 1. Si vero μεταληπτικῶς non autem ſecundum ἀκριβολογίαν, Jeſum qui proprie Salvator eſt, *Curatorem* interpretari liceat; licebit quoque & *Sanctificatorem*, quia Sanctificatio pars magna ſalutis eſt. Feret-ne quis talem Grammaticam , Jeſus Hebraice ἁγιάζων καλεῖται, Sanctificantem ſignificat, quod tamen μεταληπτικῶς veriſſimum eſt.

Evangelium Nazaræorum, quod bene multis *Authenticum* Matthæi creditum eſt , de ſe ſilentium agi non patitur : quo de Libro ſic Epiphanius, Hær. 29. n. 9. ἔχουσι δὲ κατὰ Ματθαῖον Εὐαγγέλιον πληρέστατον Ἑβραϊστί. *Eſt vero penes illos Evangelium ſecundum Matthæum, ſed Hebraice ſcriptum, & quidem abſolutiſſimum* : quæ quomodo cum ſequentibus una conſentiant , nullus video: *Verum illud neſcio , num genealogias illas amputarint , quæ ab Abrahamo ad Chriſtum uſque perductæ ſunt.* Nec enim Liber abſolutiſſimus exiſtimari poteſt , ex quo partes aliquæ detractæ ſunt. De hoc Matthæi Hebraico Evangelio ſententiam Petavius ſic oſtendit ſuam: *Neque vero purum putum Mat-*
Petav. Anim. p. 54. *thæi Evangelium fuit , ut exiſtimaſſe videtur Epiphanius , ſed ab illis depravatum , quod & Evangelium καθ' Ἑβραίους appellat Euſebius.* Hac ex obſervatione Viri doctiſſimi injectus eſt hominibus ſcrupulus, & quædam dubitatio.

Ac primum omnium , Evangelium ſecundum Hebræos mihi videtur eſſe farrago multarum Traditionum , Hiſtoriarum , licentioſarum Paraphraſeων , præcipue quidem Matthæi Contextus , ſed etiam partium ex aliis Evangelis deſumptarum ; quæ ſi vera ſunt , Petaviana Evangelii Secundum Hebræos deſcriptio non eſt accurata. Cur de hoc Evangelio ſic cenſeam cauſa eſt , quod Liber ille & *ſecundum Apoſtolos* dicebatur , teſte Hieronymo adverſus Pelagianos l. 3. Variis porro cum Hiſtoriis ex Traditione hauſtis , tum licentioribus conſtaſſe Paraphraſibus , ea demonſtrant loca , quæ Patrum Lucubrationibus ac monumentis , ab oblivione vindicantur. Clemens Alexandrinus Strom. l. 2. p. 278. ᾗ κἀν τῷ καθ' Ἑβραίους Εὐαγγελίῳ, ὁ θαυμάσας βασιλεύσει , γέγραπται , καὶ βασιλεύσας ἀναπαήσεται : *qua etiam ratione ſcriptum eſt in Evangelio ſecundum Hebræos ; Qui admi-*

ratus

ratus fuerit regnabit, & qui regnabit repuieſcet. Hieronymus in Catalogo Script. de Jacobo : *Evangelium quoque quod appellatur ſecundum Hebræos, & a me nuper in Græcum Latinumque ſermonem tranſlatum eſt, quo & Origenes ſæpius utitur, poſt Reſurrectionem Salvatoris refert: Dominus autem cum dediſſet ſindonem ſervo Sacerdotis, ivit ad Jacobum, & apparuit ei; juraverat enim Jacobus ſe non comeſturum panem ab illa hora quam biberat calicem Domini, donec videret eum reſurgentem a mortuis. Rurſusque poſt paululum; Afferte, ait Dominus, menſam & panem; ſtatimque additur : Tulit panem, & benedixit, ac fregit, ac dedit Jacobo Juſto, & dixit ei : Frater mi, comede panem tuum, quia reſurrexit Filius hominis a dormientibus.* Addantur & exempla Paraphraſeon : Hieronymus in Eſai. c. 11. *Porro in Evangelio cujus ſupra fecimus mentionem, hæc ſcripta reperimus : Factum eſt autem cum aſcendiſſet Dominus de aqua, deſcendit fons omnis Spiritus Sancti, & requievit ſuper eum, & dixit illi; Fili mi, in omnibus Prophetis expectabam te ut venires, & requieſcerem inte: tu es enim requies mea: tu es filius meus primogenitus qui regnas in ſempiternum.* Idem ille Hieronymus adverſus Pelagianos l. 3. *In Evangelio juxta Hebræos—narrat Hiſtoria: Ecce Mater Domini & fratres ejus dicebant ei, Joannes Baptiſta Baptizat in remiſſionem peccatorum, eamus & Baptizemur ab eo; dixit autem eis, quid peccavi ut vadam, & Baptizer ab eo?* Hoc ex ſpecimine apparet atque extat, Evangelium ſecundum Hebræos, veram eſſe Traditionum, & ſacrorum codicum, compilationem, adjunctis illicentioſis explicationibus amplificationibusque.

Quærendum præterea eſt, an Petaviana ſententia ad illam Antiquorum quadret? hoc eſt, crediderint-ne Evangelium ſecundum Hebræos, depravatum eſſe Matthæi Evangelium? Si verum volumus, de Evangelio ſecundum Hebræos Patres bene exiſtimaſſe, fatendum eſt; ut vel ad Libros Canonicos aſcriberetur a nonnullis. Euſ. l. 3. c. 25. ἤδη δ᾽ ἐν τοῖς τινὲς καὶ τὸ καθ᾽ Ἑβραίους Εὐαγγέλιον κατέλεξαν, ᾧ μάλιστα Ἑβραίων οἱ τὸν Χριστὸν καταδεξάμενοι χαίρουσι : *ſed & in eundem ordinem, jam a quibusdam relatum eſſe Evangelium ſecundum Hebræos, quo maxime delectantur Hebræi illi qui Chriſti fidem ſuſceperunt.* Epiphanius jam teſtimonium dixit, quo docemur illum maxime feciſſe Evangelium Matthæi, quod penes Nazaræos fuit, Ἑβραϊστὶ πληρέστατον. His accedat Hieronymus in

Matth. c. 12. *In Evangelio quo utuntur Nazareni & Ebionitæ, quod nuper in Græcum de Hebræo ſermone tranſtulimus, & quod vocatur a pleriſque Matthæi Authenticum, homo iſte qui aridam habet manum, cæmentarius ſcribitur.* An depravatum Matthæi codicem eo dignitatis evexiſſent, ut pro Authentico illum plerique haberent. Sed nec hanc Hebræis Nazaræisve antiquiores impoſuerunt ignominiam, quod ab illis corruptum depravatumque ſit Matthæi Evangelium: nec compilatio quam jam ſatis repræſentavimus, depravatio Matthæi codicis dici poteſt.

Quo magis his voluto animum, videre mihi videor non modo Evangelium ſecundum Hebræos, ſed etiam Matthæi, perinde atque totius N. Teſtamenti verſionem apud Nazaræos fuiſſe in uſu. Profecto, cum Judæis eſſet in more poſitum Scripturæ legendæ dare operam, quod officium inter probi viri atque Religioſi requiſita palam habebatur, vix in dubio ponendum, Ælienſi Eccleſiæ ſuam fuiſſe Novi Teſtamenti verſionem, quò Chriſtiani Sanctæ Religionis notitia inſtruerentur. Sedente Simeone cui Jacobus frater Domini deceſſerat, quemque Trajani ad usque imperium vitam retinuiſſe memorant, donec annos centum & viginti natus lucem relinqueret, martyrio in Cruce glorioſiſſime peracto, germanum Matthæi Evangelium in Eccleſia palam privatimque legebatur. Quem certe morem tenuere Nazaræi, vera Hieroſolymitanæ Eccleſiæ progenies; Vel Epiphanio judice: Ἐκεῖθεν γὰρ ἡ ἀρχὴ γέγονε μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν Ἱεροσολύμων μετάστασιν, πάντων τῶν Μαθητῶν τῶν ἐν Πέλλῃ ᾠκηκότων, Χριστοῦ φήσαντος καταλεῖψαι τὰ Ἱεροσόλυμα, καὶ ἀναχωρῆσαι, ἐπειδὴ ἤμελλε πάσχειν πολιορκίαν: *hinc enim poſt illam ab Hieroſolymis ſeceſſionem, illorum initia profecta ſunt, cum Pellæ diſcipuli omnes habitarent, a Chriſto de relinquenda Hieroſolymorum urbe, migrandoque præmoniti, quod ejus immineret obſidio.* Propterea monemur ab eodem Epiphanio: *Nec defuere qui de Joannis Evangelio confirmarent, illud Hebraice tranſlatum, Tiberiade in Judæorum Gazophylaciis aſſervari, & in ſecretioribus quibuſdam penetralibus recondi; id quod nonnulli mihi qui ſe ad Chriſti fidem e judaiſmo tranſtulerant, accuratiſſime declararunt. Imo & Apoſtolorum Actus in Hebraicum ſermonem perinde converſos e Græco, iiſdem Theſauris haberi, multorum ſermone percrebuit.* Ad veri ergo ſimilitudinem accedit, & authen-

Epiph. Hær. 29. n. 7.

Id. Hær. 30. n. 3.

Digitized by Google

authentici Græci Matthæi verſionem, & Evangelium ſecundum Hebræos, ab illa multum diverſum, uſurpari, & legi a Nazaræis: Verſionem ex antiquo more Ælienſis Eccleſiæ, Simeone Sedente, cui opinor, Evangelium ſecundum Hebræos ignotum fuit; Evangelium vero ex introducta ſenſim conſuetudine, ac pretio maximo hujuſce libri apud Nazaræos.

Cæterum, quanam lingua conditum illud Evangelium fuerit his declaratur ab Hieronymo: *Quod nuper in Græcum de Hebræo ſermone tranſtulimus*: non antiquo quidem puroque Hebræo, ſed vulgari, teſte eodem Hieronymo l. 3. adverſus Pelagianos: *In Evangelio juxta Hebræos, quod Chaldaico quidem ſyroque Sermone, ſed Hebraicis litteris ſcriptum eſt, quo utuntur usque hodie Nazarani, ſecundum Apoſtolos, ſive ut plerique autumant, juxta Matthæum, quod in Cæſarienſi habetur Bibliotheca.*

AN. XLI. NUM. XXI.

De tribus Petroniis a Baronio in unum conflatis. Petronium Valerii Max. Petronium Ægypti præfectum. Petronium Syriæ Præſidem, tres Petronios eſſe demonſtratur.

DE Hercule ſummus Poeta, Æneid. 8°.

maximus ultor

Tergemini nec Geryonis, ſpoliisque ſuperbus

Alcides

De gloria quidem cum Hercule certare nolim; pugnam tamen hic committo cum Tricorpore Petronio. Placuit nimirum illuſtriſſimo Purpurato, tres in unum conflare Petronios, ne ſua noſtris ſeculis monſtra deeſſent Geryonis ſimillima. *Sed ut quis fuerit iſte Petronius intelligatur; ſciendum eſt fuiſſe Equeſtris Ordinis, militia clarum, qui & ſub Auguſto adverſus Æthiopes copias duxerat. Cæterum enim humili loco natum ad Equeſtrem perveniſſe dignitatem, autor eſt Valer Max.* Quæ Baronii adeo abſurda ſunt, atque abſona, ut nihil ſupra. Immani huic coarguendo errori, Valerius Maximus exſcribendus eſt: *Admodum humili loco natus Petronius, ad Equeſtrem* Val. Max. l. 4. c. 7. n. 5.

Ordinem, & ſplendida militiæ ſtipendia, P. *Calii beneficio pervenerat, cui gratum animum, quia in læta materia exhibere non contigerat, in ea quam iniquam fortuna eſſe voluit cum multa fide præſtitit. Erat ab Octavio Conſule Placentiæ præpoſitus Calius, quæ a Cinnano exercitu capta, & ſenior jam & gravi valetudine affectus, ne in poteſtatem hoſtium veniret, ad auxilium dextræ Petronii confugit; quem is ab incepto conſilio fruſtra conatus abſtrahere, in iiſdem precibus interemit, cadique ejus ſuam junxit, ne eo jacente, per quem omnia dignitatis incrementa aſſecutus fuerat, ſupereſſet.* Hæc Anno U. C. circiter 666. An igitur ex inferis revocatus ille Petronius, Præfectum Syriæ exercuit, imperante Caligula, Anno U. C. 793?

Regnante Auguſto, Vir bello inſignis Petronius Ægypti præfectus fuit, Joſepho Hiſtorico non ignotus: *κατὰ τοῦτον μὲν οὖν τὸν ἐνιαυτὸν ιγ ὄντα τῆς Ἡρώδου Βασιλείας, παθὴ μέγιστα τὴν χώραν ἐπεβαλλὴν: eodem anno qui fuit Regni Herodis* 13. *maxima calamitates in eam Regionem ingruerunt.* Ant. l. 15. c. 12. Fami ex diuturna ſiccitate ortæ medelam ut afferret Herodes, quidquid erat in Regia ſuppellectilis tam aureæ quam argenteæ, id totum concidit, nec laudatorum artificum parcens operibus, nec vaſis ad uſum neceſſariis: *ἔπεμψε δὲ εἰς Αἰγύπτου τὰ χρήματα Πετρωνίου, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ Καίσαρος εἰληφότος. inde confectam pecuniam mittebat in Ægyptum, quam tum Petronius obtinebat pro Cæſare.* Cui veroſimile non erit, Petronium Ægypti Præfectum a Petronio Syriæ Adminiſtratore diverſum non eſſe? Prior ille Petronius anni jam ſaturus erat, militia quippe clarus, & ad magnam dignitatem evectus, cum remedium adverſus famem in Judæa graſſantem miſerat Herodi. Ab Herodis Decimo tertio ad quartum Caligulæ, quo Petronius Syriam adminiſtrabat, anni interſunt ſeptem & ſexaginta: quibus ſi illi addantur quos Petronius jam ante Herodis 13. vixerat; centum & amplius annos natus fuit, ex Chronologia Baroniana, cum Syriæ impoſitus eſt: qua quidem ætate idoneum eſſe regendæ Provinciæ, a veri fide diffidet; cum huic muneri exercendo magnæ vires & corporis, & animi ineſſe debeant, quæ in ætate tam longa deſiderantur.

Non pauci Romæ fuere Petronii. Regnante Nerone celebris fuit Petronius Turpilianus, de quo ſic Tacitus, Annalium l. 14. c. 12. *Detentuſque rebus gerundis Suetonius, quod poſt paucas naves in lito-*

littore remigiumque in iis amiſerat, tanquam durante bello tradere exercitum petronio Turpilliano, qui jam Conſulatu abierat, jubetur. Omnibus decantatus Cajus ille Petronius, cui dies per ſomnum, nox officiis, & oblectamentis vitæ tranſigebatur. Proconſul tamen Bithiniæ, & mox Conſul, vigentem ſe ac parem negotiis oſtendit. Neronis aſſumptus eſt elegantiæ arbiter: Autor eſt libri elegantibus quidem, ſed obſcœnis verbis ſcripti, qui nunc omnium manibus teritur. Fuit & alius Petronius Urbis Procurator, qui fidus Othoni putabatur. Eodem ſane jure omnes illos Petronios Baronius in unum conflare potuit, ac tres memoratos, qui Purpurato unus & idem homo eſt; quæ nugæ ſunt nugaciſſimæ.

EXERCITATIO SEPTIMA.

AN. XLII. NUM. I.

Error Baronianus de Pomponio Secundo. Non Anno Caligulæ tertio, ſed 4°. Pomponium Conſulem ſuffectum fuiſſe demonſtratur ex Dione. Servilis honos a Pomponio exhibitus Caligulæ. Anton. Pagius notatus.

IN errorem delapſum eſſe Baronium, mecum ille fatebitur, qui vigilantibus oculis Dionem inſpexerit. *Cæterum*: inquit Purpuratus, *ab eodem Autore Pomponius Secundus, Conſul eodem anno creatus nominatur*; Siccine Dio? *Tertio die Edicto omnium Prætorum ad vota peragenda convenerunt, ſed neque tum, neque poſt, quicquam ſtatuerun: donec nuntiatum eſt die duodecima Cajum magiſtratu ſeſe abdicaſſe* τότε γὰρ παραλαβόντες αὐτὴν οἱ ἐς τὸ ἔπειτα κεχειροτονημένοι, διῴκουν τὰ προσήκοντα σφίσι: *tunc occepto Conſulatu, ii qui deſignati erant, officio ſuo functi ſunt.* l. 59. p. 659. Non unus, ſed duo Anonymi ſummo magiſtratu functi ſunt: non igitur Pomponius Secundus.

Pomponium præterea ſuffectum geſſiſſe Conſulatum anno ſequenti, U. C. 794. ex Dione ſciri facillime poteſt. Feſtum quoddam in Palatio Cajus celebrabat, ac ſpectaculum edebat, ibique ipſe ſedens & bibens, reliquis epulum dabat. ὅτε δὴ καὶ Πωμπώνιος Σεκοῦνδος ὁ τότε ὑπατεύων, ἐνεφορεῖτό τε ἅμα τῶν σιτίων παρὰ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καθήμενος, καὶ ἐπικόπτων συνεχῶς αὐτοὺς κατεφίλει: *ibi Pomponius Secundus qui tunc Conſulem exercebat, ad pedes ejus adſidens, cibum* Dio. l. 59.

 capie-

capiebat, ac ſubinde inclinato capite exoſculabatur. Feſtum paulo ante Caligulæ mortem celebratum eſt: Anno Chriſti 41. Pomponium Conſulem fuiſſe ſuffectum Doctiſſimus Pagius probare contendit, ex Joſepho l. 2. de Bello, c. 10. Sed in toto hoc capite de Pom ponio Secundo, & Sentio Saturnino Coſſ. ne verbum, quidem.

ANNO XLII. NUM. II.

Quo anno, Philonis ad Cajum Legatio ſuſcepta. Sententia Baroniana rejicitur. Non An Dom. 40. Juliano 85, ſed Dom. 39. Julian 84. Philonem Romam veniſſe probatur.

OMnium ore Legatio Philonis ad Cajum celebrata eſt. Miſſi fuerant Legati a Judæis Alexandrinis duas ob cauſas. Primum enim querebantur Proſeuchas ab Alexandrinis eſſe violatas, illatis in eas Imperatoris Statuis. Deinde, acturi venerant de jure Alexandrinæ Civitatis, quod Alexandrini Judæis adimere volebant. Annus autem quo Legatio ſuſcepta, in dubio eſt apud Eruditos. Anno Chriſti 40. U. C. 793. Juliano 85. a Judæis Alexandrinis miſſum eſſe Philonem, Baronii ſententia eſt: *Hoc igitur anno*, inquit, *non antea, ut alii putant, Philo Judæus, una cum Collegis, a Judæis Alexandriæ agentibus, legatus ad Cajum Imperatorem mittitur.* Ab hac Chronologia, mea variat atque diffidet. Romam ante venerat Philo, quam literæ Caligulæ mitterentur Petronio, de Statua ejus in Templo Hieroſolymitano collocanda; teſtis eſt ipſe Philo: *Ex quo primum oram ſolvimus, putabamus nos inventuros reddentem jura Judicem—exceptos nos primum in Campo Martio cum e maternis hortis exiret, reſalutavit, & dextra innuit ſe propitium.* Elapſo deinde aliquanto tempore, Philo cum ex Urbe Puteolos perveniſſet, affertur illi horibilis nuntius de literis ad Petronium miſſis, quibus imperabatur Statuam in Templo erigi, vel repugnantibus Judæis. Literas ante hyemem Petronio fuiſſe redditas, certum ex joſepho, exploratumque eſt: καὶ Πετρώνιος, Συρίαν παραλαβὼν, ἠπείγετο διακονεῖσθαι ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Καίσαρος· συμμαχίαν δὲ πλείστην ὅσην ἠδύνατο ἀθροίσας, καὶ τάγματα δύο τῆς Ῥωμαίων δυνάμεως ἄγων ἐπὶ Πτολεμαΐδος παρῆν αὐτόθι

Joſeph. Ant. l. 18. c. 11.

τῇδε Χειμάζων, ὡς πρὸς ἔαρ τὸ πολεμεῖν ἤδη ἀφιξόμενος, ϗ πρὸς τὸν Γαΐον ἔγραφεν περὶ τῶν ἐπεγνωσμένων: *Petronius aſſumpta Syriæ adminiſtratique, dedit operam ut exequerentur mandata Cæſaris, contractiſque quantum poterat auxiliis, cum duabus Romanis Legionibus hyemavit apud Ptolemaïdem; primo vere bellum illaturus, quod Cajo ſignificavit per literas.* Hyems indicata a Joſepho, illa eſſe non poteſt qua Caligula a percuſſoribus morti miſſus. Occiſus fuit nono Kalendas Februarias anni Jul. 86. U. C. 794. Dom. 41. Hyemem ergo anni Jul 85. Dom. 40. Joſephus deſignavit. Atqui antequam hyems hæc appeteret, ſcriptæ ſunt Cæſaris Epiſtolæ, cum jam Philo legationem obiret ſuam; proindeque ſuſcepta eſt Anno Dom. 39. Jul. 84. U. C. 792. non Anno ſequente, ut ſciſcit Baroniana Chronologia.

AN. XLII. NUM. VIII.

Pugna Philonem inter & Joſephum, de anni Tempeſtate qua Judæi Petronium convenere. Joſephi a Baronio rejecta ſententia, illa Philonis veroſimilior eſt. Error Baronii de frugum maturitate feſto Paſchatis, refellitur cum ex Scriptura, tum ex Joſepho. Clariſſimi Cocceji ſententia de die Manipuli oblati, autoritate & ratione refutatur.

DE anni Tempeſtate qua Judæi Petronium convenere flectendo ejus animo, differunt inter ſe Philo atque Joſephus. Philone teſte, ſic habent Petronii ad Caligulam Epiſtolæ: *Erant tum matura ſegetes, & timendum erat ne deplorata Religione homines vitam quoque contemnerent, & vaſtatis agris, ſuasmet fruges late per campos colleſque incenderent.* Ad Philonem accedit Baronius: *Nam & illud ipſum crucis Chriſti volvebatur tempus, nempe Paſchale, quo fruges in Judæa matura jam erant ad meſſem, cum hæc coram Petronio facta ſunt.* At hæc accidiſſe circa ſementis tempus, a Joſepho proditum: *Tum Petronius; Pugnabitis igitur cum Cæſare, nec illius opes, nec veſtram imbecillitatem attendentes. Non pugnabimus, inquiunt, ſed* Joſeph. Ant.

mo-

moriemur citius quam diſcedamus a Legibus : ſimulque procumbentes, ac nudantes jugulos, paratos ſe aiebant ad excipiendos gladios. καὶ ταῦτα ἐπράσσετο ἐπὶ ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ τοῦ γεωργεῖν ἀπειρόπτον λοιπὸν ἦσαν, καὶ ταῦτα τῆς ὥρας οὔσης πρὸς σπόρῳ : *atque hoc pacto perduratum eſt per quadraginta dies continuos, neglectis interim agricultura operibus, cum maxime ſementis eſſent tempora.* Antiq. l. 18. c. 11. p. 640. Non temere magis Joſepho, quam Philoni hac in re creditur. Ea Joſephus narrat, quæ Hieroſolymitanorum coram oculis geſta ſunt, Tiberiade : teſtes adhuc vitam ducebant, quorum ore exceperat, quæ Antiquitatibus inſeruit. Accedit repentinus imber præter omnium opinionem, nullis tam ſerena die ſignis præmonſtratis, & hominibus propter diuturnam ac continuam ſiccitatem cœlitus pluviam pene deſperantibus. Epiſtolæ porro Petronianæ lectionem Philo non conſecutus eſt ; & conceſſo legendas Philoni ab aliquo fuiſſe traditas, ea potuerunt a Petronio de maturis jam ſegetibus commemorari, ut de nefario propoſito Caligulam dimoveret. Quocirca, potior hic apud me eſt Joſephi, quam Philonis autoritas.

Uter vero, Philo an Joſephus vera prædicaverit, erranti tamen Baronio nulla excuſatio parari poteſt ; cum tempore Paſchali fruges in Judæa maturitatem nondum eſſent aſſecutæ. Conſtat quippe ex oblatione Manipuli, ſoli hordei maturitatem inchoare. *Quod ſi offeras munus primitiarum Jehova, ariſtas recentes toſtas igne ; quod contuſum fuerit e ſpicis virentibus, offerto munus primitiarum tuarum.* Lev 2. 14. Veſpere diei decimæ quintæ, Synedrii Magni Legati vicinorum pagorum civibus comitati, magna ſolemnitate ad Manipulum colligendum ſe accingebant. Tria hordei ſata tres viri metabant, Atrio inferenda, ubi ventilabantur. Siccata deinde mola molendinaria conterebantur ; audiatur Joſephus : φρύξαντες τῶν σταχύων τὸ δράγμα, καὶ πτίσσαντες, καὶ καθαρὰς πρὸς ἄλεσιν τὰς κριθὰς ποιήσαντες, τῷ βωμῷ ἀσσάρωνα προσάγουσι τῷ θεῷ : *ſpicarum manipulum igni torrent, hordeum deinde pinſunt, atque ita in alicæ modum fracti, aſſaronem ad aram offerunt.* Antiq. l. 3. c. 10. Quibus apparet, plenam maturitatem nondum fuiſſe hordeo. Serior porro maturitas tritico obveniebat : *Feſtum Septimanarum feriator tibi, feſtum Primitiarum meſſis triticeæ.* Exod. 24. Quo feſto, duo panes fermentati ante offerebantur, quam ſtans in triticum falx mitteretur. In-

Invitat nos tractatæ materiæ affinitas, Clariſſimi Cocceji ſententiam de die oblati Manipuli examinare. Novam eſſe non diffitetur, ſed nil refert, ſi vero conſentiat: *In Paſchate*, inquit, *poſtridie Sabbati, ſive die primo hebdomadis, Manipulus offerebatur, & agitabatur coram Jehova. De Primo hebdomadis accipiendum, clare patet ex eo quod Sacra Scriptura jubet numerari ſeptem Sabbata integra, uſque ad poſtridie Sabbati ſeptimi. Jam ſi Paſcha non cadat in Sabbatum, & ſecundus dies feſti, ut voluerunt Judæi, intelligendus ſit per poſtriduanum Sabbati, conſequitur ſepties poſtriduanum Sabbati explicandum eſſe ſecundum feſti in ſingulis ſeptem hebdomadibus, quod fieri non poteſt.* Quid Vir ille percelebris demonſtrationis habuit, ut nos ab antiqua cum Hebræorum, tum Chriſtianorum opinione vellet evellere? An Joſephus legitimum offerendi Manipuli diem ignoraſſe exiſtimandus eſt, cum ſcrupuloſam, & pene anxiam diligentiam in feſtis ſuis obſervandis exercerent Judæi? Numquid legitimo tempore Manipuli feſtum a Chriſto agitatum non fuit? Unde ergo poſt donatum Cœlo Chriſtum nova illa mutatio, quæ diſciplinam Judaicam inceſſere debuit? Quis ad uſque Joſephi memoriam, fama & auditione aliquid accepit, de mutato feſti Manipuli legitimo die? Jam vero die Niſan decima ſexta oblatum fuiſſe Manipulum, Joſephus ipſe teſtis eſt: Τῇ δὲ δευτέρᾳ τῶν ἀζύμων ἡμέρᾳ, ἕκτη δ᾽ἐςὶν αὕτη καὶ δεκάτη, τῶν καρπῶν ὓς ἐθέρισαν, ὐ γὰρ ἥψαντο πρότερον αὐτῶν μεταλαμβάνουσι: *ſecunda azymorum die, quæ eſt menſis hujus decima ſexta, frugibus demeſſis, & hactenus intactis, incipiunt frui.* Quin etiam Verſio τῶν LXX. cujus tenuis non eſt in ejuſmodi rebus autoritas, cum Erudito Coccejo venit in certamen: Levit. 23. 15. Καὶ ἀριθμήσετε ὑμῖν ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῶν Σαββάτων: *a craſtina die Sabbatorum, quæ ut bene* 16°. *Niſan feſta aliquot continua excipienti, ſic peſſime diei Dominicæ accomodantur.* Ex omni memoria ætatum ſimilem feſto Manipuli dicatum fuiſſe diem, propius fidem eſt. Cum incommodo gravi afflictatur illa Cocceji ſententia, ſequitur enim octo nonnunquam hebdomadas Paſcha inter & Pentecoſten interfuiſſe, aliquando ſeptem. Celebrato quippe Paſchate prima feria, cui Dominicæ nomen, Manipulus ſolum offerri potuit ſequente hebdomade. Quod ſi Paſcha die Veneris agitaretur, tum Manipulus proxima Dominica offerri

Coccej Sum. Theol c 55. a. 13. & Ep. 163.

Joſeph. Ant. l. 3. c. 10.

Digitized by Google

ri debuit; quæ mira confuſio fuiſſet, atque ordinis perturbatio, ob mutatam perpetuo Paſchatis & Pentecoſtes diſtantiam.

ANNO XLII. NUM. XXIX.

De Ægyptiorum in paſtores odio. An greges curare Ægyptiis illicitum? Error affirmantis Joſephi. An omnibus Ægyptiis paſtores abominationi? Ægyptiorum partem paſtoribus infenſam non fuiſſe, ex Herodoto & Diodoro demonſtratur, qui & Moſi conciliantur. Odii Egyptiorum in paſtores cauſa obſcuriſſima. Opinio Spenceri. An paſtores loco viliſſimo ſuos greges haberent, quos Ægyptii venerabantur? Greges ſuis paſtoribus in pretio. An odii materiam præbuit libertas quam paſtores receperant ſub Dynaſtia 15ª. Heideggeri ſententia rejicitur. Dynaſtias fabuloſas eſſe, ex inſigni Auguſtini loco declaratur. Magni Bocharti opinio cum diſciplina Ægyptiorum quibus furta fuere permiſſa, pugnans. Hugonis Grotii de paſtoribus ex Joſepho deſumpta opinio, rejicitur. Gentem Manethoni Hycſos dictam, ab Hebræis multum eſſe diverſam, argumentis confirmatur. Contra Baronium Eruditoſque bene multos oſtenditur Ægyptios & a cruentis Animantium Sacrificiis non temperaſſe, & nonnunquam vel Sacras pecudes immolaſſe. Verba Moſis, ſacraficabimusne Ægyptiorum abominationem! *explicantur ex Herodoto, Diodoro, Plutarcho.*

AB Annalium Parente jucundiſſima ſimul & obſcuriſſima mota hic quæſtio eſt, cui ſolvendæ præſtantiſſima ingenia multum laborarunt, atque ſudarunt: *Ad hac*, inquit, *ſpectare arbitramur quod in Geneſi ſcriptum legitur, Joſephum dixiſſe: Deſtantur Ægyptii omnes paſtores ovium—Ad hac item ſpectat quod habetur in* Exodo; *Abominationes*

nes-ne Ægyptiorum immolabimus Deo noſtro; quaſi minus licuiſſet oves in Ægypto immolare, vel hircum, vel bovem. Ampla hæc atque ad dicendum fuſa materia, ſedulo tractanda eſt, ut ab errore qui pene omnium pervaſit animos, evellamur bonis avibus. De Joſepho multa me cepit admiratio: *Αἰγυπτίοις γὰρ ἀπειρημένον ἦν περὶ νομὰς ἀναστρέφεσθαι. Ægyptiis non erat licitum greges aut paſcua curare.* Anti. l. 2. c. 4. Quamobrem igitur Pharao Joſephum ſic affatur? *Quod ſi ſint inter fratres homines ſtrenui, hos conſtitues magiſtros pecuaria ſuper greges meos?* Gen. 47. Falſone an jocando Moſes ita compellabat Ægypti Regem: *Mitte congregatum pecus tuum, & quidquid eſt in agro. Porro, quiſquis e ſervis Pharaonis timuit verbum Domini, fecit ut confugerent ſervi ſui, & pecus ſuum in domo.* Diodorus quidem longiſſime diſcrepat a Joſepho: *Eſt inſuper Ægyptiorum politia in tria hominum genera inſtituta; agricolarum, paſtorum, opificum—eodem modo & paſtores cura atque arte regendi pecoris a patribus accepta, ſemper in eo gubernando ætatem degunt.*

Circa Verba Moſis magna hominum portio hæret; *Paſtores odio ſunt Ægyptiis:* nec enim uſque quoque Herodoto conſentire videntur: *Σέβονται δὲ πάντες τὰς αἶγας οἱ Μενδήσιοι, καὶ μᾶλλον τοὺς ἔρσενας τῶν θηλέων. καὶ τούτων οἱ αἰπόλοι τιμὰς μείζονας ἔχουσι. Ἐκ δὲ τούτων εἷς μάλιστα ὅς τις ἐπεὰν ἀποθάνῃ πένθος μέγα παντὶ τῷ Μενδησίων Νομῷ τίθεται.* An in alicujus odium irruit ille, qui probe curat ea quæ in maximo pretio habentur? hæccine quadrant capras maximo honore, vel poſt mortem affici, lachrymis decorari, palam lugeri: Caprarios vero odio eſſe atque abominationi? Et Moſem, & Herodotum vera prædicaſſe cenſemus. Hæc leguntur apud Sanctum Prophetam: *Erit autem cum vocaverit vos Pharao, ut dicat, quanam ſunt opera veſtra? tunc dicetis: Pecuarii fuerunt ſervi tui ab adoleſcentia noſtra, tum nos, tum majores noſtri* בעבור תשבו בארץ גשן כי תועבת מצריים כל רעה צאן *quia abominationi eſt Ægyptiis omnis paſtor* Gen. 46. 34. Quibus luce clarius eſt, verba Moſis, ad certam Ægyptiorum partem eſſe reſtringenda; cum terra Goſcen, quam Pharao accomodabat fratribus Joſephi de habitatione, pars eſſet Ægypti non minima: quocirca, ab illa regione non minus pellendi erant, quam ab urbe Regia, ſi & Goſſenitis paſtores abominationi fuiſſent. Sed nec etiam odia movebant illorum Ægyptiorum, quibus pecuaria ab

ab omni Patrum memoria, curæ fuit, cum potius ſimile ſimili gaudeat. Quocirca, Moſi Ægyptii illi ſunt, qui Regiam urbem incolebant; qua ſignificatione dictum, *non poterant Ægyptii ſumere cum Hebrais cibum*: c. 44.32. & c.45.2. Tunc flentis Joſephi vocem audierunt *Ægyptii*. Ut omnino corrigenda ſit Junii Tremelliique Verſio, quæ falſi dicam Diodoro, necnon Herodoto ſcribit immerito: *Abominationi eſt Ægypto omnis paſtor*: quaſi pars Ægypti paſtoritiam non exercuiſſet.

Quænam Ægyptiorum in paſtores odii cauſa fuerit in dubitatione poſitum eſt? Doctiſſimus Spencerus, *ſeculo Moſis*, inquit, *omnis paſtor Ægyptiis eſt abominatio, forſan quod peccora illa pro Diis haberent illi qua paſtores loco viliſſimo poſuere*. l. 1. c. 5. Atqui paſtoribus greges ſua ſunt maxima cura, & nil charius habent. Nec certe Erudito Viro conſentit Melibœus ille, qui a Boum cura nomen habuit:

En ipſe Capellas
Protinus æger ago: hanc etiam vix Tityre duco,
Hic inter denſas Corylos, modo namque gemellos
Spem gregis, ah! ſilice in nuda connixa reliquit.

Tanti ut plurimum a paſtoribus greges ſui, ut vel propriam ſalutem in diſcrimen adducant, ſervandis ovibus. Attamen ita ſit, ut Viro Docto viſum; ejus conjectura pertenuis erit, ſi probatum dederimus ovium boumque ſacrificia ab Ægyptiis eſſe perpetrata, addito carnium immolatarum cibo. Denique, ex Diodoro nuper auditum eſt, partem Niliacæ plebis conſtaſſe paſtoribus, qui mentem Ægyptiaca Religione perfuſi, animalia ſacra proni venerabantur.

Clariſſimo Heideggero de Ægyptiorum in paſtores odio, alia Heid. Exerc. 1. n.32. inſidet cogitatio. *Hi Bucoli erant omnes advena: cum igitur dure ab Ægyptiis haberentur, quippe populus adverſa, & fex plebis, non ſemel ſe in libertatem vindicavit, adeo ut Regem, & Sedem Regni ſibi conſtituerent: idque accidit primo annis ante Exodum, uti ſcribunt*, 1112. *in Dynaſtia* 15ª. Hac in odii cauſa multa ſunt quæ me male habent: dicitur quidem, *hi Bucoli erant omnes advena*, ſed nec probatur, nec veris conſentire videtur. Nulla-ne armenta, nulli-ne greges Ægyptiis, ante Paſtorum in Ægyptum adventum? Jam vero ſi tum

ſi tum & armenta, & greges Ægyptii poſſidebant; utique fuere & Bucoli, & Caprarii ſervando gregi. Chami filium Ægyptum coluiſſe a Moſe traditum eſt; nullius-ne gregis dominus ille fuit? cum ex pecudibus tunc divitiæ in altum extruerentur, raro hactenus auro paucas opes ſuppeditante. Sed fidem omnem ſuperat, quod Paſtores & Regem, & Regni Sedem *ſibi conſtituerent* 1112 *annis ante Exodum*, cum diluvium inter & Exodum 1154. circiter anni interfuerint, ſi Hebraicæ Chronologiæ adhæreamus, quam Græcæ Heideggerus antetulit. Sic annis poſt diluvium 42. erecta eſt Paſtoralis illa Monarchia, quæ odii cauſam miniſtravit Ægyptiis, poſtea quam miſeri illi Bucoli advenæ dure ab Ægyptiis habiti in libertatem ſe vindicarunt. Credat hæc Judæus apella, non ego; cum Mitſraiim Ægyptiorum parens, aut vixdum lucem inſpexerat, aut ex ephebis nondum egreſſus fuerat.

Ut vellem Doctiſſimus ille Marſhamus, quique cum ipſo in Fabuloſis Ægyptiorum Dynaſtiis Chronologiæ veteris fundamenta collocant, Auguſtinum oſtendiſſent. Inſignis eſt atque aureus Sancti hujuſce Patris locus.l.12.de Civ.c.10.*Unde, ne multa diſputem, quemadmodum illarum literarum, in quibus longe plura annorum millia referuntur, vanitas refellatur, & nulla in illis rei hujus idonea reperiatur autoritas. Illa Epiſtola Alexandri Magni ad Olympiadem matrem ſuam quam ſcripſit, narrationem cujuſdam Ægyptii Sacerdotis inſinuans, quam protulit ex literis quæ Sacræ apud illos haberentur, continet etiam Regna quæ Græca quoque novit Hiſtoria; in quibus Regnum Aſſyriorum, in eadem Epiſtola Alexandri, quinque millia excedit annorum; In Græca vero Hiſtoria mille ferme & trecentos habet, ab ipſius Beli Principatu, quem Regem & ille Ægyptius in ejuſdem Regni ponit exordio.* Quibus apparet aut ſplendide de ſuis Dynaſtiis mentitos eſſe Ægyptios, aut ut notatum Auguſtino, *quondam tam breves annos habuiſſe, ut quaternis menſibus finirentur.*

Scientiæ portentum Magnus Bochartus, alia conjectura ducitur, Hieroz.l.1.c.44. *In Ægypti Bucolium, Bubulcos, & Paſtores plurimos confluxiſſe qui prædonum vitam agerent, ex Heliodoro & aliis ſcimus. Unde Hieronymus in Vita Hilarionis; Cupienti rurſum ad Ægyptum navigare, hoc eſt, ad ea loca quæ vocantur Bucolia, eo quod nullus ibi Chriſtianorum eſſet,*

Fff 3 *ſed*

Digitized by Google

ſed Barbara tantum & ferox natio; alii furax: quæ potuit eſſe cauſa cur Ægyptiis Paſtores tam fuerint odioſi. A viri doctiſſimi ſententia non abſtraherer, ni hæc legiſſem apud Gellium l. 11. c. 18. *Id etiam memini legere me in libro Ariſtonis Jureconſulti, apud veteres Ægyptios, quod genus hominum conſtat & in artibus reperiendis ſolertes extitiſſe, & in cognitione rerum indaganda ſagaces, furta omnia fuiſſe licita & impunita.* Conſtat etiam ex Diodoro, apud Ægyptios de furibus eſſe ejuſmodi Legem: *Jubebat eos qui furari volebant, nomen ſuum apud principes Sacerdotum ſcribere; atque e veſtigio furtum ad eum deferre — hoc modo facile invento furto, qui rem amiſiſſet quarta multabatur parte, quæ daretur furi.* Ægyptiorum forſan odium in paſtores inflammabat vitæ inſtitutum, a paſtorum moribus longe diverſum: de Æthiopis a Strabone traditum legitur: *Æthiopes magna ex parte paſtoralem ac inopem vitam degunt, tum propter ſoli tenuitatem & aeris intemperiem; tum propterea quod longe nobis ſepoſiti ſunt: econtra Ægyptii, nam & civilem, & mitem vitam degentes, in locis notis habitant, unde & eorum ordo memoratur & laudatur.* l. 17. Paſtorum Ægyptiacorum vita, mores Æthiopum ſatis referebat. Diſſimili porro vitæ genere, hominum intendi odia contemptumque, teſtis eſt experientia. Hic tamen aquam hærere, rationemque hujuſce abominationis abſtruſam eſſe, lubens profiteor.

Creſcit ſcribendi materies, odio Ægyptiorum in paſtores revocante mihi in memoriam, viri Eruditiſſimi Hugonis Grotii de τῶν ὑκσῶς ſententiam; quod verbum *captivos Paſtores*, Joſephus reddidit. Nobili addidit Hiſtorico Manethonis locum ad Hebræos referenti ſe comitem Grotius de Relig. Chriſt. l. 1. 31. *Et de exitu ex Ægypto, non pauca ex Ægyptiis Manethone, Lyſimacho, Chæremone.* Grotii in ſententiam conceſſit Eruditus Ferrandus in libro Gallico; *Reflections ſur la Religion Chreſtienne*, quo Marshamo Equiti concurrit. Vix ego patiar Manethonis fabulam ad Hebræos referri, cum ſi in quibuſdam ad caſuum Judaicorum ſimilitudinem accedat, in pluribus gravioris longe momenti narratio diſcrepet. Ac primum Paſtores in Ægypto ante egiſſe quam hanc in Regionem Jacobi familia migraret habitatum, docet locus ille quem fuſe jam tractavimus: *Abominationi eſt Ægyptiis omnis paſtor gregis*, quo neceſſario conſequitur *Paſtores* ab Hebræis diſtingui atque ſeparari. Diſcrimen præterea inter utroſque aperte indicatur a Manethone apud Joſephum: Ἐγένετο Βασιλεὺς ἡμῖν Τίμαος ὄνομα; ἐπὶ τούτου οὐκ οἶδ᾽ ὅπως

ὅπως ὁ θεὸς ἀντέπνευσεν, καὶ παραδόξως ἐκ τῶν πρὸς ἀνατολὴν μερῶν, ἄνθρωποι τὸ γένος ἄσημοι καταθαρσήσαντες ἐπὶ τὴν χώραν ἐνεστράτευσαν, καὶ ῥᾳδίως ἀμαχητὶ ταύτην κατὰ κράτος εἷλον, καὶ τοὺς ἡγεμονεύσαντας ἐν αὐτῇ χειρωσάμενοι, τὸ λοιπὸν τάς τε πόλεις ὠμῶς ἐνέπρησαν, καὶ τὰ ἱερὰ τῶν θεῶν κατέσκαψαν, πᾶσι δὲ τοῖς ἐπιχωρίοις ἐχθρότατά πως ἐχρήσαντο, τοὺς μὲν σφάζοντες, τῶν δὲ καὶ τὰ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς δουλείαν ἄγοντες. *Fuit nobis rex Timaus nomine, ſub hoc neſcio quomodo Deus iratus fuit, & præter ſpem ex partibus Orientalibus homines, genere ignobiles, adepta fiducia, in Provincia caſtra metati ſunt: & facile & ſine bello eam vi cœperunt, & cum Principes Regionis cœpiſſent de cætero civitates crudeliter incendere, & Deorum Templa everterunt. Erga omnes vero Provinciales inimiciſſime ſe geſſerunt: alios quidem perimentes, aliorum vero & filios & conjuges in ſervitutem redigentes; noviſſime vero & unum ex ſe fecere Regem, cui nomen Salatis* l. 1. cont. Appio. p. 1039.

Fateor quidem mihi non eſſe tam Lynceos oculos, ut his ſub involucris Hebræos agnoſcam. An Hebræi malis avibus in Ægyptum deſcenderunt, & cum armorum apparatu? An Judæorum gens ignobilis, quæ Abrahamo ſata, Principe illuſtri, quem Pharaonis Aula ſæpe miratus fuerat? An Captivos duxerat Ægyptiacos & viros & mulieres? Moleſtam ſane ſervitutem Hebræi ſervierunt: injunxere nullam. Nec in Ægypto unquam regnavere, nedum impotenter. Hominibus his vilibus, ac de vulgi fece qui ſubjugarant Ægyptum, ſex Reges fuere, *Salati*, qui Regni decimo nono extremum diem morte confecit, ſucceſſit *Baon* nomine: poſt quem Apachnas Salati, qui Regno annos ſex & triginta præfuit: deinde Apochis, qui deceſſit Janiæ: poſt omnes, Aſſis. Iſti quidem ſex apud hanc gentem primi Reges fuere, Ægypti radicem amputare cupientes. Nomen autem gentis Hyſcos, hoc eſt Reges Paſtores. Hæc Joſephus Hebræorum honori velificans, genti ſuæ accommodat, quo jure, qua injuria. Αὐτὸς δὲ τοίνυν ὁ Μανέθων ἐν τῇ δευτέρᾳ τῶν Αἰγυπτιακῶν, ταῦτα περὶ ἡμῶν γράφει: *Ille Manethon in ſecundo Ægyptiacorum, hæc de nobis ſcripſit.* Eadem meo judicio jactare poſſent Mexicani, Braſiliani, Turcæ. Dedecori eſſe ſolet Viris, cætera Magnis, ejuſmodi credulitas. Quin etiam Joſephus ſibi non conſentit: τινὲς δὲ λέγουσιν αὐτοὺς Ἄραβας εἶναι: *Hyſcos vero quidam dicunt Arabas eſſe.* Num Hebræi Arabes? Non mirari non poſſum viros graves, qui in his Manethonis Ju-

dæos

Digitized by Google

dæos videre ſibi videntur. *Loca ſunt*, inquit, *Grotius*, *apud Joſephum contra Appionem, plena mendaciis, utpote profecta a gente ſemper Judæis inimiciſſima.* de Rel. Chr. p. 350. Quidni igitur vir ille Clariſſimus, diſtinguebat quod in ea Manethonis narratione verum fuit, atque ſincerum? An hoſtilem adverſus Judæos gerebat animum in ſcribendo, totam Ægyptum facile, & ſine vi a gente Hyſcos eſſe captam, cui poſtea ſex Reges præfuere? Quantum populus ille Hebræorum diſſimilis? Egregium vero Joſephi acumen! Manethon eos qui vocantur paſtores in Sacris ſuorum libris, captivos aſcriptos rectiſſime dixit; atqui progenitores noſtri & paſtores & captivi fuere; Hyſcos igitur. Plurimis falſi maculis aſperſam eſſe Manethonis narrationem, eo vel abunde patet, quod Paſtores civitatem ædificaſſe memorat, ſufficientem ducentis & quadraginta hominum millibus, cui & nomen additum Hieroſolymæ.

Diuturnæ valuit opinio, in quam conceſſit & Baronius, *minus licuiſſe oves in Ægypto immolare, vel hircum vel bovem, quod ea animalia Sacroſancta apud Ægyptios haberentur, ob quam cauſam ſubdit Moſes: Quod ſi mactaverimus ea quæ colunt Ægyptii, coram eis, lapidibus nos obruerent.* Nec a populari opinione receſſerunt Junius, Tremellius, Spencerus, Vir rituum Ægyptiacorum peritiſſimus: *Nos,*
Spencer. *Boves, Oves, & Capras quas Ægyptii colunt immolare debemus, quod*
l. 2. c. 4. *illis abominabile eſſet, eoſque ad furorem provocaret.* Quid; ſi certis argumentis oſtenderimus a cruentis boum Sacrificiis Ægyptios non temperaſſe, alia dubio procul quærenda ratio eſt, quamobrem Moſes Pharaonem ſic compellarit; *Sacrificaremus-ne id quod eſt abominationi Ægyptiis?*

In Ægypto nonnullos egiſſe Sacerdotes, Moſes ipſe teſtis eſt. *Tantummodo agros Sacerdotum non emit* Pharao, Gen. 47. 22. Si Sacerdotes, ergo & Sacrificia. Neſcio cur Biblia Tremelliana mutatis Sacerdotibus in Præſides, ab aliis ſeorſum ſentiant? כהן ſæpius Sacerdotem ſignificat; Lxx. *χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον.* Vulgata *Terram Sacerdotum.* Similiter & Verſiones vernaculæ. Nec a communi vocis uſu ulla eſt recedendi cauſa, cum apud Ægyptios viri nobiles Sacerdotes exercerent, ducta conſuetudine ab mortalium omnium parente Noacho, cujus nepos fuit Mitſraiim, Ægyptiorum Pater. Profecto, ſi frugibus non modo, ſed & cruentis victimis

timis fecerit Noachus; rationi maxime conſentaneum eſt, hanc eum Liberis ſuis ſacrificandi communicaſſe diſciplinam. Conjecturis cur auguramur, cum certa ſint ex autoribus rituum Ægyptiacorum petitis argumenta? Ægyptiorum Sacrificia Herodotus accurate tradidit in Euterpe. *Poſtquam pridie feſti jejunaverunt, & poſtquam precati ſunt, Bovem immolant, eumque corio exuunt, & alvo tota vacuant. Inteſtina & adipem linquunt intra ventrem; crura truncant, & extremos lumbos, armoſque, ac cervicem. His actis reliquum bovis corpus ſtipant panibus puris, & melle & uva paſſa, & ficis, & thure, & myrrha, atque aliis odoribus. Ubi hæc infarſerunt, adolent, multum vini, oleique infundentes. Jejuni autem ſacrificant. Dum Sacrificium ardet, omnes ſeipſos verberant: poſtquam autem verberare deſierunt, dapes ex Sacrificii reliquiis proponuntur.*

Herodoto conſentit una & Diodorus Siculus, l. 2. c. 3. *Ægypti vectigalibus trifariam partitis, priorem portionem percipit Collegium Sacerdotum, magna apud incolas autoritate; tum propter Deorum curam, tum propter doctrinam qua plures erudiunt. Hanc partem; tum ad Sacrificiorum, tum ad privata vitæ commoda impartiunt — hi omnes immunes ſunt, ſecundumque poſt Reges honoris dignitatiſque locum tenent.* Quibus Diodorianis Moſes non minimum illuſtratur: *Tantummodo agros Sacerdotum non emit: nam portio erat Sacerdotibus a Pharaone.* De Regis Sacris plurima ſunt apud Diodorum relatu digniſſima l. 2. c. 3. *Cum in Virorum excellentium cœtu laviſſet corpus, veſtem præclaram indutus, Sacra Diis faciebat. Mos erat Sacerdotum principi juxta aram hoſtiis deductis, aſtante Rege, magna voce audiente populo, valetudinem proſperam, omniaque bona precari — Demum cum Rex tauro Diis Sacra feciſſet, Sacerdos quædam ex Libris Sacris Clariſſimorum Virorum conſilia, actaque proferebat.*

Nomi Thebaici incolæ capris faciebant. Herodot. Euterpe. ὅσοι μὲν δὴ Διὸς Θηβαιέος ἵδρυνται ἱερὸν, ἢ νομοῦ τοῦ Θηβαίου εἰσὶ, οὗτοι μὲν πάντες ὀΐων ἀπεχόμενοι, αἶγας θύουσιν: *abſtinent ovibus Thebai, ſed capras immolant.* Vice verſa Mendeſii parcunt capris, & oves ſacrificant: οὗτοι δὲ αἰγῶν ἀπεχόμενοι, ὄϊς θύουσι. Quibus apparet & promptum eſt, dormitaſſe Baronium, cum pro ſua ſententia Herodotum teſtem adduxit. Quæ vero ubique locorum ſacrificabantur in Ægypto, paucis Herodotus complexus eſt. Τοῖσι γὰρ οὐδὲ κτήνεα ὅσιη θύειν ἐστὶ,

Ggg χοίρεις

χωρὶς ὑῶν, καὶ ἐρσένων βοῶν, καὶ μόσχων, ὅσοι ἂν καθαροὶ ἔωσι, καὶ χηνέων: *illis religio eſt animantia mactare ſacra, præter ſues, boves maſculos, & vitulos, modo puri ſint, & anſeres.* Quibus obiter cernere eſt, quam longiſſime a vero abſit Marſhami Spencerique, de ritibus Ægyptiorum ad Hebræos derivatis, opinio. Ægyptii mel uſurpabant in Sacrificiis; Judæi rejiciebant. Illi boves, hi tauros immolabant. Illi vaccis parcebant; hi Junices Sacrificabant: illi ſuibus faciebant; hi pro immundis animantibus porcos habuere. Illi anſeres ſacrificabant; hi nunquam. Illis furta licita; his vetita.

Quanam ergo de cauſa dictum a Moſe, *Sacrificaremusne id quod eſt abominationi Ægyptiis?* Fidem propius eſt, ad ritus immolandi, conditioneſque victimarum Moſem reſpexiſſe: his non minimum lucis fœneravit Herodotus in Euterpe: Δίζεται δὲ ταῦτα ἐπὶ τούτῳ τεταγμένος τῶν τις ἱερέων, καὶ ὀρθοῦ ἑστῶτος τοῦ κτήνεος, καὶ ὑπτίου, καὶ τὴν γλῶσσαν ἐξειρύσας; εἰ καθαρὴ τῶν προκειμένων σημηίων — ἢν δὲ ταῦτα πάντων ᾖ καθαρός, σημαίνεται βύβλῳ περὶ τὰ κέρεα ἑλίσσων. καὶ ἔπειτα γῆν σημαντρίδα συμπλάσας, συνβάλλει τὸν δακτύλιον, καὶ οὕτω ἀπάγουσι, ἀσήμαντον δὲ θύσαντι θάνατος ἡ ζημίη συνκέεται. *Quæ igitur immolanda fuit victima, & ſtans & ſupina attente explorari a Sacerdote debuit. Si integra macularumque pura habebatur, Sacerdotis condalio impreſſum luto ſigillum gerebat. Qui vero carentem hiſce notis victimam immolabat, reus erat mortis.* Accedat & Herodoto Plutarchus in Iſide. Αἰγύπτιοι δὲ πυῤῥόχρουν γεγονέναι τὸν Τυφῶνα νομίζοντες, καὶ τῶν βοῶν τοὺς πυῤῥοὺς καθιερεύουσιν, οὕτως ἀκριβῆ ποιούμενοι τὴν παρατήρησιν, ὥστε κἂν μίαν ἔχῃ τρίχα μέλαιναν, ἢ λευκὴν, ἄθυτον ἡγεῖσθαι: *Ægyptii Tryphonem colore ruſo fuiſſe exiſtimantes, Boum quoque non niſi rufos immolant: tam accuratam adhibentes obſervationem, ut ſi bos vel unum capillum album aut nigrum habeat, non immolandum cenſeant.*

Jucunda ex Diodoro ſuppeditanda eſt hiſtoria, magnum ſuperſtitionis Ægyptiacæ monumentum, quo & aperte declaratur, juſtam fuiſſe Moſi, Hebræiſque timendi cauſam: *Adeo autem mentes hominum ea ſuperſtitio pervaſit; adeoque infixus animis horum eſt cultus, ut quo tempore Ptolomæus Rex a Romanis ſocius atque amicus dictus eſt, applaudentibus Ægyptiis, Italoſque ad ſe venientes ſummo ſtudio colentibus, maximeque annitentibus, ne quam diſſenſionum, aut belli cauſam*

pra-

præberent; tamen cum quidam Romanus felem occidiſſet; ad domum ejus concurſu facto, neque a Regis ad id miſſis Principibus, neque Romanorum timore, a pœna hominis abſterreri potuerunt; quamvis non ſponte Beſtiam occidiſſet. Quem rem non auditu percipimus, ſed viſu. Iram itaque omnem evomuiſſent in Hebræos, ſi coram ea ſacrificaſſent animantia, quæ in Ægypto immolari non licuit, deficiente Sacerdotum ſigillo, quo Sacrificio declarabantur idonea.

Novam abominationis Ægyptiacæ cauſam adjiciam ex Iſide Plutarchi p. 363. θύσιμον γὰρ οὐ φίλον εἶναι θεοῖς, ἀλλὰ τοὐναντίον, ὅσα ψυχὰς ἀνοσίων ἀνθρώπων καὶ ἀδίκων εἰς ἕτερα μεταμορφουμένων σώματα συνείληφε, διὸ τῇ μὲν κεφαλῇ τοῦ ἱερείου καταρασάμενοι, καὶ ἀποκόψαντες, εἰς τὸν ποταμὸν ἐρρίπτουν πάλαι, νῦν δὲ τοῖς ξένοις ἀποδίδονται: τὸν δὲ μέλλοντα θύεσθαι βοῦν, οἱ σφραγισταὶ λεγόμενοι τῶν ἱερέων, κατεσημαίνοντο, τῆς σφραγῖδος, ὡς ἱστορεῖ Κάστωρ, γλυφὴν μὲν ἐχούσης ἄνθρωπον εἰς γόνυ καθεικότα, ταῖς χερσὶν ὀπίσω ἐπιηγμέναις, ἔχοντα κατὰ τῆς σφαγῆς ξίφος ἐγκείμενον: *non enim aptum eſſe ad victimam præſtandam id quod carum ſit Diis; ſed contra iis corporibus ſacrificandum eſſe, quæ animas impiorum & injuſtorum hominum in alia corpora tranſeuntes exceperunt. Itaque in caput victimæ exſecrati, amputatum in flumen abjiciebant antiquitus, nunc peregrinis id dant: & bovem qui immolandus eſt, ſigillo impreſſo notabant Sacerdotes certi, qui Sphragiſtæ, id eſt, Sigillatores dicebantur. Sigilli autem ſculptura exprimebatur, ut Caſtor perhibet, homo in genua deſidens, manibus poſt tergum reductis, jugulo enſe imminente.* Hac ex diſciplina certum eſt atque exploratum, Ægyptiis odioſa fuiſſe Hebræorum ſacrificia. Illi abominandas victimas Diis ſuis litabant; hi ſacras Deoque gratas pecudes mactabant, ſuavemque odorem ſpirantes. Illi ſuis ſedibus nefarias animas pellebant, & ſceleratas; hi ſanctas, & felices amandabant, ſi fides Ægyptiis.

Sacris animantibus Ægyptios non ſemper peperciſſe, docemur & a Plutarcho de Iſide p. 380. *Magno autem æſtu incidente, ac moleſto, qui ultra modum adducat, vel peſtilentes morbos, vel alias inuſitatas calamitates; Sacerdotes quædam eorum quæ coluntur animalium, tacite abducentes in tenebras;* ἀπειλοῦσι καὶ δεδίττονται τὸ πρώτον, ἂν δ' ἐπιμένῃ, καθιεροῦσι, καὶ σφάττουσι, ὡς δή τινα κολασμὸν ὄντα τοῦ δαίμονος τοῦτον, ἢ καθαρμὸν ἄλλως μέγαν ἐπὶ μεγίστοις: *terrent*

 primum

primum ea minis, ſin malum duret, immolant atque mactant, tanquam ſupplicium aliquod Genii hoc ſi eſſet, aut alias expiatio magni mali, magna ex iis quadam in ſepulchrum Apidis conjiciunt, exiſtimantes ſe moleſtiam Typhoni objicere.

AN. XLII. NUM. XXXII.

Baronii circa Philonem error ex Legationis ad Cajum Libro. Bis conventum a Judæis fuiſſe Petronium oſtenditur. Joſephi narrationem ad verum hic magis accedere quam illam Philonis probatur. Joſephus ab injuria Baroniana defenditur.

LAnguere Joſepho Baronii gratiam, ſciunt & tenent qui ejus Annales evolvunt, hic accuratum Hiſtoricum non modo Philoni committit; ſed etiam illum falſi aperte poſtulat, de narratione rerum coram Petronio geſtarum. Philonem porro eo Joſepho antetulit, quod antiquior erat, Quæ ratio nihili eſt, cum Joſephus in illis ipſis locis degerit, ubi palam ea contigere quæ memoriæ prodidit, audita ab oculatis teſtibus. *Tradit Philo* (verba ſunt Purpurati) *Judæos ſemel conveniſſe Petronium, in Phœnicia meſſis tempore: Joſephus vero tempore ſerendorum agrorum, idque iterum accidiſſe, & Ptolemaïde primum, inde Tiberiade Petronium conveniſſe affirmat.* Qui cœco impetu animi in alios incurrunt, nil cernunt mente, nil vident. Juſtis oculis ſi Philonem Baronius legiſſet, bis conventum a Judæis fuiſſe Petronium præfracte non negaſſet. Prima vice ex mandato, ſecunda ſponte. En ipſum Philonem teſtimonium dicentem in Baronium. *Deinde honoratiores Judæorum Sacerdotes, & Magiſtratus evocat, indicaturus eis Caji mandata; ſimulque ſuaſurus, ut patienter ferrent juſſa Domini, & caverent mala imminentia. Paratum enim eſſe robur exercitus Syriaci ad edendas per totam eorum Regionem ſtrages maximas—Interea qui in Sancta Urbe, cæteraque Regione, famam hujus conatus audierant, velut de communi ſententia coorti, teſſeram dante dolore publico, profecti ſunt uno agmine, deſertis oppidis & caſtellis, & ædibus, continuatoque itinere contenderunt in Phœniciam, ubi tunc agebat Petronius.*

Nec

Digitized by Google

Nec eo diſſentit a Philone Joſephus, quod ille in *Phœnicia*, hic *Ptolemaïde* conſiſtentem Petronium a Judæis conventum fuiſſe prodidit, cum Ptolemaïs urbs eſſet Phœniciæ: Plin. l. 5. c. 19. *Hic redeundum eſt ad oram atque Phœnicen — juxta Colonia Claudii Cæſaris Ptolemaïs, quæ quondam Ace.* At inter ſe differre de minutioribus circumſtantiis ingenue fateor; tempore ſcilicet, & loco ſecundi Judæorum adventus, quem Philo in Phœnicia meſſis tempore, Joſephus vero Tiberiade, & ſementis diebus contigiſſe ſcribit. Hic major mihi eſt Joſephi autoritas, quam Philonis, cum Joſephus ea memoret, quæ magno Theatro ſpectata fuerant; & Petronii voce, & plauſu ingenti Judæorum ſonabant adhuc Tiberiadis luci, murique. Fama & recens & publica, & conſtans volabat, cum Legationis Judæorum ad Petronium ſuſceptæ, tum & triſtis ſpectaculi procumbentium ad Præfecti pedes, nudantiumque jugulos ad excipiendos ictus, ut rei geſtæ locus vel lippos, tonſoreſque non lateret. Hoc ex fonte, illimi certe atque puriſſimo, Joſephus hauſit, Judæos multo hominum numero occurriſſe Petronio Tiberiadem: ut immerito Purpuratus & hic Joſephum pene pedibus proculcet: *Ex his igitur aliiſque erroribus quam vacillet talis Hiſtorici fides, omnes facile judicabunt.* Bona verba! Joſephus hominem egit, erroris rore quandoque reſperſum; ſed illi nævi fidem non detrahunt præſtantiſſimo Hiſtorico. Quanto turpior eſt error Aquinatis, qui tamen & Princeps Scholæ Latinæ, & Doctor Angelicus audit: num lutulentior Chronologia animo concipi, mente fingi poteſt, quam illa Thomæ: *Chriſtus autem paſſus eſt circa finem imperii Cæſaris, quo mortuo, ſucceſſit ei Cajus Imperator, qui vixit 4 annis; poſt quem Nero factus eſt Imperator.* Sic Claudius eliditur. Nemo omni ex parte beatus; ne vel ipſe quidem Baronius, ſacra licet purpura ornatus inceſſerit. Thom. in 2 Cor. c. 11.

EXERCITATIO OCTAVA.

AN. XLIII. NUM. XII.

De Chriſtiani nomine, diſcipulis apud Antiochiam indito. An faciendi diſcriminis cauſa affixum fidelibus, quo diſtinguerentur a Doſithæi diſcipulis: Do- Claud. Imp. 1.

ſithæi hæretici plures. Alter ante, alter poſt Chriſtum. Doſithæi Chriſto antiquioris mores, ex Epiphanio docentur. Notabilis Druſii obſervatio de Doſitheo. Doſitheanorum diſciplina. De Doſitheo Scaligeri ſententia ad examen revocata Rejicitur ex Patribus. רוסתאי *Hebræum, optime reddi per* Δοσίθεον *oſtenditur. De Doſitheo poſt Chriſtum. Veroſimile Apoſtolis non eſſe coævum, ſed paulo juniorem, quod declaratur ex inſigni loco Origenis. De origine Doſithæi, ſententia Autoris Recognitionum. Qua de cauſa Chriſtiani nomen diſcipulis impoſitum? Nominis majeſtas ab hæreticis uſurpati, obtendendo turpitudini ſuæ colori. Oraculum Eſaiæ de imponendo hoc nomine explicatur. Vis nominis compluribus exemplis declarata.*

SAnctum felixque Chriſtiani nomen, quo nullus honorificentior titulus mortalibus unquam addi potuit, Chriſti diſcipulis Antiochiæ degentibus, primum impoſitum eſt. Quæ res nil dubitationis habet. De cauſa imponendi nominis mota quæſtio eſt a Conditore Annalium: *Qua vero occaſione priſtinum Diſcipulorum ſit mutatum in Chriſtianorum, Sanctus Athanaſius hanc affert cauſam.* Atqui diſputatio Athanaſii cum Ario, probo judice, merito Magno Athanaſio, Alexandrino Epiſcopo, abjudicatur. Sufficiat Bellarmini judicium ad alia feſtinanti: *Utrum ſit ab Athanaſio, an ab alio ſcriptus, non facile judicari poteſt.* Vigilio Afro librum vindicant Eruditi. Sed cujusnam Autoris fuerit illa diſputatio laudata a Baronio, parum refert. Hoc unum obſervandum, Vigilium materiam ſuppeditaſſe graviſſimæ quæſtioni, de ætate Doſithæi hæretici: *Omnes*, inquit, *qui credebant Domino noſtro Jeſu Chriſto, non Chriſtiani, ſed diſcipuli tantummodo nominabantur. Et quia multi novorum dogmatum autores extiterant, Doctrinæ obviantes Apoſtolicæ, omnes ſectatores ſuos nominabant: nec erat ulla nominis diſcretio inter veros falſosque diſcipulos, ſive qui Chriſti, ſive qui Doſitæ, ſive Theodæ — Apoſtoli convenientes*

Antiochiam, omnes diſcipulos novo nomine, id eſt Chriſtianos appellant. Quibus aperte conſtat diſputationis Autorem in ea verſari ſententia, Doſitheum Apoſtolis fuiſſe coævum.

De ætate Doſithei ſubdito huic Athanaſio Baronius palam conſentire videtur. Si verum volumus, complures diſtinguendi ſunt Doſithei. Hoc nomine ornatus hæreticus, diu ante Chriſtum editus eſt. Epiph. Hær. 14. Ἐν σπηλαίῳ δὲ ἀναχωρῶν δι' ὑπερβολὴν ἐθελοσοφίας, ματαίως καὶ ὑποκριτικῶς ἐν νηστείᾳ καρτερῶν, ὡς λόγος ἔχει, ὄντως ἀπέθανεν ἐν ἐνδείᾳ ἄρτου καὶ ὕδατος ἑκουσίᾳ δηθέντι γνώμῃ: *Deinde in ſpeluncam ſecedens præ affectata quadam ſapientia, perpetuis ſe, uti ferunt, jejuniis inaniter ac ſimulata pietate confecit, donec cibi ac potus inedia, voluntaria, ſcilicet, morte conſumptus eſt.* Adultam Doſitheo huic antiquitatem eſſe contribuendam, docet Hieronymus in Dialogo adverſus Luciferanos, & Hieronymo antiquior Tertullianus de Præſcript. *Taceo enim Judaiſmi hæreticos, Doſitheum, inquam, Samaritanum, qui primus auſus eſt Prophetas, quaſi non in Spiritu Sancto locutos, repudiare. Taceo Sadducæos, qui ex hujus erroris radice ſurgentes, auſi ſunt ad hanc hæreſim etiam Reſurrectionem carnis negare.* Accurata eſt doctiſſimi Druſii obſervatio: *Fuerunt autem plures hoc nomine: nam in Johaſin memoratur quidam ex diſcipulis Sammai, qui Chriſto coævus fuit: & alius Doſthai, filius Rabbi Jannai, diſcipulus R. Meir. in Ilmedenu ſectione, & ſedit Jacob, mentio alterius Doſthai, qui ſimiliter Patrem habuit Janneum, per hæc verba Sennacheris, miſit ad Samaritanos Samariam R. Doſthai, filium Jannai, ad docendum eos Legem.* de 3.Sect.l.3.c.4.123. Doſitheanorum ab hoc parente ſatorum, tale dogma fuit, referente Epiphanio: *Reſurrectionem admittunt, & ſeveriora apud illos ſunt inſtituta vivendi. Item ab animatis abſtinent. Nonnulli etiam poſt nuptias uxoribus mortuis continentiam ſervant. Alii virginitatem retinent. In eo vero cum aliis conſentiunt, quod & circumciſionem, & Sabbatum colunt; Et cujuslibet hominis contactum devitant, quod univerſos abominentur. Eadem porro cum aliis jejunia, atque exercitationes adhibent.*

Magnus ille Scaliger de Doſithei antiquitate multum decerpſit, Elench. Trihær. c. 15. *Mihi ſane*, inquit, *Doſitheus non ita vetuſtus eſſe videtur, ut ab eo derivari potuerint Sadducæi, Secta vetuſtiſſima, ut vult Epiphanius, quod valde miror ab eo dictum; præſertim cum Sadducæi*

cai Reſurrectionem negarent, Doſithei aſſererent. — *Quare nil alienius a vero, quam illud:* Σαδδουκαῖοι ἀπόσπασμα ὄντες ἀπὸ Δοσιθέου τοῦ προλελεγμένου: quæ Scaligeri præcipitanter nimis, & feſtinanter ſcripta. Doſithei progeniem fuiſſe Sadducæos, non unus cenſuit Epiphanius; ſed una cum Epiphanio, Hieronymus, & Tertullianus, qui pridem Scaligerianæ rationi ſolutionem quæſiverat: locum jam exſcripſimus, cui addendus & Hieronymus, in Dialogo adverſus Luciferanos: *Taceo de Judaiſmi hæreticis, qui ante adventum Chriſti, Legem traditam diſſiparunt: quod Doſitheus Samaritanorum Princeps Prophetas repudiavit: quod Sadducæi ex illius radice naſcentes, etiam Reſurrectionem carnis negaverunt.* Sadducæos Doſithei dogmatibus addidiſſe quid vetat? Eo peccaſſe Vir Illuſtris videtur, quod plures Doſitheos non diſtinxerit. *Omnino autem*, inquit, *frigidum & ineptum putare* דוסתאי *eſſe Doſitheum. Primo Duſtai eſt nomen mere judaicum:* Δοσίθεος *autem mere Græcum. Deinde Duſtai non poteſt eſſe Hæreſiarches Doſitheus, propter* ἀναχρονισμὸν, *quia ipſe Duſtai, quem ineptiſſime Serarius putat eſſe Doſitheum, ſuperfuit excidio Templi*: quæ vigilata tranſverſo calamo, Clariſſimum Scaligerum deleviſſe vellem. Si Hebraicum דוסתאי Græce reddatur, fiet Δοσίθεος. Quo nomine, falſus ille Hyrcani amicus donatus eſt: ἀνεπείσθη λόγος ἐπιστολὴν δοῦναι Δοσιθέῳ τινι. Quem Hebraice appallatum fuiſſe דותאי nullus dubito. Origini Doſithei aptum nomen fuit, atque conveniens. οὗτος συνεμίγη ἀπὸ Ἰουδαίων, ὁρμώμενος εἰς τὰ τῶν Σαμαρειτῶν ἔθνη: *cum enim Judæus eſſet, ſeſe ad Samaritanos adjunxit.* Epiph. p. 30. nullus vero hic ἀναχρονισμὸς eſſe poteſt, cum non unus & idem Doſitheus, qui ante, & qui poſt Chriſtum vixit; ſed duo qui ſuo quiſque diſcrimine, accurate a Patribus diſcreti fuerunt.

An Doſitheus ille qui poſt Chriſtum floruit, venena ſua tempore Apoſtolorum ſparſerit, mihi eſt in dubio. Id quidem indicare videtur Origenes Hom. in Matth. 27. *Non multi fuerunt homines in tempore Apoſtolorum, qui Chriſtos ſe eſſe dixerint, niſi forte Doſitheus Samaritanus, unde & Doſitheani dicuntur, & Simon.* Crediderim tamen Doſitheum non eo proceſſiſſe audaciæ, ut vitam ducentibus Apoſtolis, totumque terrarum Orbem miraculorum fulgore perſtringentibus, ad Filii Dei dignitatem impie niteretur. Itaque dubitandi nota, *forte*, ab Origene uſurpata eſt. L. 6. Contra Celſum inſignis locus

eſt,

Digitized by Google

eſt, probandæ huic Chronologiæ: *Doſitheni vero nec in principio floruerunt; nunc autem eſſe penitus deſierunt, ita ut ſi eorum numerus explicetur, ne ad triginta quidem acceſſerint.* Atqui in principio floruiſſent, ſi coævus Apoſtolis Doſitheus. Vitam ducentibus Apoſtolis, Hæreticos aſcitis ſibi diſcipulis non exeruiſſe caput, ut Principes ſectæ evaderent, documento eſt pulcher ille Hegeſippi locus apud Euſebium, l. 3. c. 32. *Poſtquam ſacer Apoſtolorum cœtus vario mortis genere extinctus eſt, effluxeratque jam ætas hominum illorum qui divinam ipſam ſapientiam ſuis auribus auſcultare meruerant, tunc demum exorta eſt impii erroris conſpiratio, fraude & malitia falſorum Doctorum.* Doſithei Epocham a morte Joannis Baptiſtæ deduxit Recognitionum Autor. l. 2. *Interfecto etenim, ſicut ſcis & ipſe, Baptiſta Joanne, cum Doſitheus Hæreſeos ſuæ iniiſſet exordium, cum triginta principalibus diſcipulis, & alia muliere quæ Luna vocitata eſt: unde & illi triginta quaſi ſecundum Lunæ curſum in numero dierum poſiti, videbantur. Simon hic, malæ ut diximus gloriæ cupidus, accedit ad Doſitheum: & ſimulatis amicitiis, exorat ut ſi quando aliquis ex illis triginta obiiſſet, in locum defuncti ſe continuo ſubrogaret: quia neque ſtatutum numerum excedere apud eos fas erat, neque ignotum aliquem inſerere aut nondum probatum. Unde & cæteri Studentes digni loco ac numero fieri, ſecundum Sectæ ſuæ inſtituta, placere per omnia geſtiunt, quo poſſit unuſquiſque ex his qui illum numerum ſequuntur, cum forte aliquis, ut diximus, deceſſerit, dignus videri qui in locum defuncti ſubſtitui debeat. Igitur Doſitheus plurimis ab hoc exoratus ubi locus intra numerum factus eſt, introduxit Simonem. Sed hic non multo poſt incidit in amorem mulieris illius quam Lunam vocant.* Fides Autorem appellet.

Gravi de cauſa Chriſtiani nomen diſcipulis additum. Nec mihi ea probatur, quæ ex Athanaſii cum Ario diſputatione à Baronio ſuffecta eſt; cum tanta ſit nominis hujuſce dignitas majeſtaſque, ut vel ab impuriſſimis uſurpetur, obtendendo ſuæ turpitudini colori. De Marcionis diſcipulis Juſtinus id teſtificatur apud. Euſeb. Hiſt. l. 4. c. 11. Καὶ πάντες οἱ ἀπὸ τούτων ὁρμώμενοι, ὡς ἔφαμεν, χριστιανοὶ καλοῦνται: *omnes tamen eorum ſectatores, Chriſtiani, ut diximus, appellantur.* Itaque communi hac Nota, germani Chriſti diſcipuli, a falſis dijudicari, diſtinguique non poſſunt. Hinc tamen nobilitas illuſtratur nominis. De Heterodoxis ſapienter Epiphanius, Hær. 29. n. 6.

Καὶ γὰρ καὶ νῦν ὁμωνύμως οἱ ἄνθρωποι πάσας τὰς αἱρέσεις, Μανιχαίους τε φημὶ, καὶ Μαρκιωνιστὰς, Γνωστικούς τε, καὶ ἄλλους, χριστιανοὺς τοὺς μὴ ὄντας, χριστιανοὺς καλοῦσι, καὶ ὅμως ἑκάστη αἵρεσις, καίπερ ἄλλως λεγομένη, καταδέχεται ὅτι χαίρουσα, ὅτι διὰ τοῦ ὀνόματος κοσμεῖται : *nam & hodie Hæreſes omnes, Manichæi, ſcilicet, Marcionitæ, Gnoſtici, cæterique qui Chriſtiani non ſunt, Chriſtianorum tamen ab omnibus nomine comprehendi ſolent: & unaquæque Secta; licet alio nomine cenſeatur, id ſibi nominis libenter aſciſcit, quod hoc eſſe ſibi decori, atque ornamento judicat.*

Mutatio nominis & facta eſt, & in Annales relata, ut impletorum tandem Oraculorum eſſet indicio. Sic nempe cecinerant; *Ecce ſervi mei lætabuntur, & vos confundemini: Ecce ſervi mei laudabunt præ exultatione cordis, vos clamabitis præ dolore. Interficiet vos Dominus Deus, & ſervos ſuos vocabit nomine alio.* Eſ. 65. 15. Romanorum quippe impetu extincti,& pene deleti fuere Judæi increduli,ruentibus de culmine Hieroſolymis: quicunque vero ad Chriſti diſciplinam eruditi ſunt, illis adjunctum fuit id nominis, quod non ſolum pios Reges delectat, ſed etiam ſine ſatietate delectat. Dulce decus noſtrum, felixque præſidium hoc in nomine collocatur: eſt enim argumentum atque pignus communitatis quæ nobis eſt cum Servatore Deo noſtro: ſic oſtendit palam atque declarat ſuis ſe totum, ſuaque omnia communicare, ut in unum quaſi corpus coaleſcamus, eodem inſignitum titulo. Nec enim nudo & inani nomine nos dignatus eſt, ſed conſtituit & Reges, & Sacerdotes, & Prophetas: hoc illud eſt dignitatis noſtræ monumentum: hæc in adverſis omnibus conſolationis argumenta.

Ne id quidem prætereundum eſt, quod contigit Antiochiæ, imperante Juſtiniano, unde Theopoleos nomen eſt conſecuta. Terræ ingenti motu, ſedibus pene excutienda quatiebatur; imminenti ruinæ Chriſti nomen remedio fuit: *Unuſquiſque enim civium, Chriſti nomen præ foribus inſcribens, eo modo terræ motum diſpulit, cum Deus religioſo cuidam homini oraculo hæc verba foribus inſcribere præcepiſſet; Chriſtus nobiſcum, ſtate.* Niceph. l. 17. 3. Sic ſe Divini nominis virtus exeruit, ubi primum omnium inditum eſt, quaſi paratum calamitati futuræ remedium. Securus & omnium ſeſe Martyr ille, & re Sanctus, & nomine, quod titulo Chriſtiani decoraretur. Supra mortalium omnium

captum

captum cum verbera ſuſtinuiſſet; hoc nomine veluti clypeo tectus, adverſariorum impetus fregit, Ac tanta firmitate eis reſiſtit, ut nec ſuum, nec gentis, aut civitatis ex qua eſſet oriundus nomen, nec utrum ſervus eſſet, an ingenuus prolocutus ſit: Ἀλλὰ πρὸς πάντα τὰ ἐπερωτώμενα ἀπεκρίνατο τῇ Ῥωμαϊκῇ φωνῇ, Χριστιανός εἰμι, οὕτω καὶ ἀντὶ ὀνόματος, καὶ ἀντὶ πόλεως, καὶ ἀντὶ γένους, καὶ ἀντὶ παντὸς ἀπαλλήλως ὡμολόγει: *Sed ad omnes interrogationes Romana lingua reſponderit,* Chriſtianus ſum. *Hoc ſibi nomen, Patriam, genus, omnia denique eſſe ſubinde profitebatur, neque aliam vocem ab eo Gentiles extorquere valuerunt.* Euſ. Hiſt. l. 5. c. 1.

AN. XLIII. NUM. XIV.

De Carpocratianis geminus error Baronii. Epiphanium nec dixiſſe Carpocratianos primum ſibi Chriſtiani nomen impoſuiſſe, nec dicere potuiſſe demonſtratur. Plurimi ante Carpocratem Hæretici floruerant.

ADhibendis obſcuritatis latebris, Sanctum Chriſtiani nomen Hæretici ſibi accomodaverunt. Hinc inuſta Eccleſiæ infamia, quod monſtra hominum nulla virtute redemptorum, in loco numeroque Chriſtianorum haberentur. Præcipue Corpocratiani impreſſere dedecus Sacro Chriſti corpori. Sed fides Conditori Annalium hic non eſt adjungenda: Ac veriſſime quidem dictum, *quod Hæretici ſuos ſectatores Chriſtianos etiam appellare conſueverunt.* Quæ vero ſequuntur in falſum incidunt: *Feciſſe id primum inveniuntur* Carpocratiani, *ut Autor eſt Epiphanius.* Quod purpurati παρόραμα repræſentato Epiphanio coarguitur. Εἰσὶ δὲ ἐκ τοῦ Σατανᾶ παρεσκευασμένοι, καὶ προβεβλημένοι εἰς ὄνειδος καὶ σκάνδαλον τῆς τοῦ θεοῦ Ἐκκλησίας: ἐπέθεντο γὰρ ἑαυτοῖς ἐπίκλην Χριστιανοὶ, πρὸς τὸ σκανδαλίζεσθαι τὰ ἔθνη δι' αὐτῶν, καὶ ἀποστρέφεσθαι τὴν τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ Ἐκκλησίας ὠφέλειαν: *quod hominum genus, ad Eccleſia Dei probrum, & offendiculum adornaſſe, ac ſubmiſiſſe Satanas videtur; quippe qui Chriſtianum ſibi nomen indiderint, ut propter illos offenſæ Nationes ab ſancta Dei utilitate abhorreant:* καὶ τὸ ἀληθινὸν κήρυγμα διὰ τῆς ἐκείνων ῥᾳδιουργίας; *nunciatamque verita-*

tem ob immania illorum facinora, & incredibilem nequitiam repudient. Impuros quidem Carpocratianos Chriſtiani nomen ſibi impoſuiſſe dixit Epiphanius; at primum id feciſſe, nec dixit, nec dicere potuit. Ævo Apoſtolorum lupi jam venerant cum indumentis ovium: jam Titus de fugiendis Hæreticis Paulum habuerat monitorem, *Hæreticum hominem, poſt unam & alteram admonitionem devita.* jam Hymenæus & Alexander fidei fecerant naufragium. Nicolaitæ Carpocratianis natu majores fuiſſe ex ipſa Scriptura ſciri facillime poteſt. An impuri illi homines abdicaſſent Chriſtiani nomen, quo & Eccleſia maxime gloriabantur, & ipſi olim affecti fuerant?

AN. XLIII. NUM. XVI.

De conjectis Judæorum in Nazaræos maledictis, apud Epiphanium. An ad Chriſtianos pertineant? Affirmantis Baronii ſententia pugnans cum illa Epiphanii quæ defenditur. Nazaræorum nomen, diu ante Epiphanium appellationi Chriſtiani deceſſerat. Capitale odium Judæos inter Nazaræos Hæreticos exercebatur. Judæi & Nazaræis infenſiores quam Chriſtianis.

NAzareth urbs ingloria & ignobilis, dedecus ſuum Chriſti diſcipulis affixerat. A prima memoria obſervatum fuerat, nullum ex hac civitate ortum eſſe Prophetam. Propterea a candido illo Viro Nathanaele dictum, *a Nazareth poteſt aliquid boni eſſe?* Sed & Tertullus Orator, feralia Rhetoricæ ſuæ tela contorquens in Paulum, *invenimus*, inquit, *hunc hominem Autorem Secta Nazarenorum:* quod Nazarenorum nomen, Heterodoxorum peculium tandem aliquando fuit, ſimul & Baronianæ in Epiphanium animadverſionis anſa. Canino dente Chriſtianos omnes a Recutitis peti, certum atque exploratum. At quæſtionis eſt, an imprecationes illæ ſolemnes quibus Judæi ſuis in Synagogis Nazarenos proſcripſere, referente Epiphanio, Hæreticos, vel recta Chriſtianos omnes ferierint? Purpurati hæc eſt ſententia, *Verumtamen cum ex Apoſtolorum Actis perſpicue*

Digitized by Google

picue appareat, omnes Chriſtianos a Judæis æque dictos eſſe Chriſtianos, ad ipſos Chriſtianos potius quam ad Hæreticos, eo nomine nuncupatos, eam pertinuiſſe Blaſphemiam exiſtimamus. Quibus adverſatur atque repugnat Epiphanio, Hær. 29. n. 9. οὐ μόνον γὰρ οἱ Ἰουδαίων παῖδες πρὸς τούτους κέκτηνται μῖσος, ἀλλὰ ἀνιστάμενοι ἕωθεν, καὶ μέσης ἡμέρας καὶ περὶ τὴν Ἑσπέραν, τρὶς τῆς ἡμέρας, ὅτε εὐχὰς ἐπιτελοῦσιν ἐν ταῖς αὐτῶν συναγωγαῖς, ἐπαρῶνται αὐτοῖς, καὶ ἀναθηματίζουσι, φάσκοντες ὅτι ἐπικαταρᾶται ὁ θεὸς τοὺς Ναζωραίους: *neque enim Judæorum poſteri ſolum capitali odio proſequuntur; ſed & mane, ac meridie, & ad veſperam, ter de Die, cum in Synagogis ſuis ad orandum conveniunt, diris illos devovent, ac ſolemni imprecatione proſcribunt.* His Nazarenos proprie peti, non Chriſtianos, argumento eſt Nazareni nomen, quod temporibus Epiphanii, Chriſtianis non imponebatur. Jam imperante Nerone, Nazareorum titulus Chriſtiano nomini deceſſerat. Quocirca a Tacito memoriæ proditum: *Ergo abolendo rumori, Nero ſubdidit reos, & quæſitiſſimis pœnis affecit, quos per flagitia inviſos, vulgus Chriſtianos appellabat.* Annal. l. 15. c. 10. Præterea Judæi & Nazaræi hoſtili odio certabant: itaque hi par pari referentes, omne maledicentiæ virus in alios affundebant; qua de re audiendus Hieronymus: *Duas domus, Nazaræi qui ita Chriſtum recipiunt, ut obſervationes Legis veteres non amittant, duas familias interpretantur, Samai & Hillel.* & cap. nono: *Nazaræi quorum opinionem ſupra poſui, hunc locum ita explanare conantur, adveniente Chriſto & prædicatione illius coruſcante; prima terra Zabulon, & terra Nephtalim Scribarum eſt erroribus liberata, & graviſſimarum Traditionum Judaicarum jugum excuſſit de cervicibus ſuis.* Denique ſolida ratione probatur ab Epiphanio Judæos omnia maledicta in Nazaræos contuliſſe. Καὶ γὰρ τούτοις περισσότερον ἐνέχουσι, διὰ τὸ ἀπὸ Ἰουδαίων αὐτοὺς ὄντας, Ἰησοῦν κηρύσσειν εἶναι χριστὸν, ὅπερ ἐστὶν ἐναντίον πρὸς τοὺς ἔτι Ἰουδαίους τοὺς χριστὸν μὴ δεξαμένους: *in hos enim ſunt acerbiore animo, quod cum e Judæorum numero ſint, nihilominus Jeſum eſſe Chriſtum prædicant, quod iis qui Judæorum adhuc ceremonias colunt in primis eſt contrarium, qui Chriſtum videlicet repudiant.* Quæ Petaviana verſio, mihi tamen non admodum probatur: cum Nazaræni & Judaicos ritus, & Chriſti diſciplinam una obſervarent; mallem itaque ſimplicius vertere: *quod Judæis qui Chriſtum non recipiunt contrarium eſt.* Nil igitur miri, ſi

ſi Judæi odio longe majori Nazaræorum flagrantes, quam Chriſtianorum, evomerent iram ſuam, & maledicta præcipue in Nazarenos, quos Apoſtatis, & Religionis ſuæ proditoribus aſcribebant.

AN. XLIII. NUM. XVIII.

De Thaddæi ad Abgarum Peregrinatione. Error Baronii Chronologicus. Non ad Æræ Chriſtianæ annum tertium & quadrageſimum, ſed ad 29. referendam eſſe Peregrinationem, ex Euſebio oſtenditur. Doctiſſimorum virorum Guillelmi Cavii, & Abbatis Faidit ſententia, hanc in Traditionem propendens, ad examen accuratius revocata, refellitur. De Epiſtolis Abgari ad Chriſtum, & Chriſti ad Abgarum miſſis. Rejiciuntur Epiſtolæ tum ex ſilentio Scripturæ, ac Antiquitatis conſenſu, quæ ſcriptis Apocryphis Epiſtolam Chriſti ad Abgarum aſcripſit; cum argumentis plurimis ex Epiſtolarum materia ductis. Peregrinatio Thaddæi falſi poſtulata 1°. ex circumſtantia Temporis. 2°. ex ſtatu Edeſſæ urbis, cui Ethnicus præeſſe videbatur imperante Trajano. 3°. ex rebus ipſis quibus Euſebiana narratio conſtat. Sanctum Abgarum Edeſſæ Regem, qui Anno Dom. 218. florebat, anſam dediſſe fingendæ fabulæ, veroſimile. Error Clar. Cavii de Origene ad vitium Æthiopiſſæ offerendum compulſo, in tranſitu coarguitur.

NArrandæ Thaddæi ad Abgarum Peregrinationi, non una turget Annalium Eccleſiaſticorum pagina. Cui Traditioni Baronium non nihil adhibuiſſe fidei; mihi novum non eſt, aut inopinatum, cum ejuſmodi ferculis, libentiſſime paſcat animum. Verum

Verum non minima afficior admiratione, quod bene multi, cum in Gallia, tum in magna Britannia, Eruditiſſimi Viri, hanc ad fabulam inclinarint animum, his præcipue temporibus, quibus purpurea luce refulget Hiſtoria. Dicenda in tres partes dividemus: prima pars in Chronologiam Baronianam invehetur: ſecunda Abgari Epiſtolam falſi poſtulabit: tertia Thaddæi Peregrinationem ad examen revocabit.

Eodem anno (verba ſunt Conditoris Annalium) *quadrageſimo tertio a Chriſti Natali, ut Euſebius autor eſt, Thaddæus unus ex 72. Diſcipulis, Edeſſam Syriæ profectus, Abgarum Regem convertit.* Quæ Chronologia magno errore affecta eſt. Sectarium quidem Baronio Chriſtophorſon ſe præbuit: *Iſta 43. anno poſt Chriſtum natum geſta ſunt*; quæ ipſi Euſebio adverſantur, atque repugnant, ut ab Eruditiſſimo Valeſio monemur, qui hunc Euſebii locum feliciter illuſtravit. Verbis Valeſianis Baronianum errorem coarguemus: *Baronius qui vitioſam vulgarium Editionum Scripturam ſecutus eſt, adventum hunc Thaddæi retulit Anno Chriſti tertio ac quadrageſimo: in quo tum ab Edeſſenorum publicis Actis, tum ab Euſebio longe diſcedit. Quippe in Actis illis diſerte ſcribitur, ſtatim poſt aſcenſionem Chriſti, hac geſta eſſe,* μετὰ δὲ τὸ ἀναληφθῆναι τὸν Ἰησοῦν: *Id ipſum repetit Euſebius in lib. 2. c. 1. Ubi etiam docet hac geſta eſſe principatu Tiberii Auguſti. Quod profecto ſtare non poteſt, ſi hac in annum Chriſti tertium & quadrageſimum conferrentur.* Legendum itaque ἐπράχθη ταῦτα τεσσαρακοστῷ καὶ τριακοσιοστῷ ἔτει: *acta ſunt hac anno quadrageſimo ac trecenteſimo.* Quæ Epocha etiam atque etiam obſervanda eſt. Annus hic trecenteſimus & quadrageſimus juxta Edeſſenos, cadit in annum primum Olympidis 202. Etenim Edeſſeni annos ſuos numerabant ab Olympiadis 117. anno primo, quo Seleucus regnare orſus eſt in Aſia, ut ſcribit Euſebius in Chronico; a quo tempore uſque ad initium Olympiadis ſecundæ ac ducenteſimæ, anni ſunt trecenti ac quadraginta. Porro, initium Olympiadis 202. incidit in annum 15. Tiberii Cæſaris, qui duobus Geminis Coſſ. eſt inſignitus. Quæ veriſſime juxta ac ſapientiſſime a Valeſio obſervata, animo ſunt percipienda atque memoria cuſtodienda: hæc quippe Epocha, maximo erit argumento, in Peregrinationem Thaddæi debellandam.

In Gallia Eruditus Abbas, cui nomen Faidit, in Brittannia Clariſſi-

riſſimus Guillel. Cavius, ad Traditionem de Literis Abgari Chriſto miſſis, inclinant animum; quibus aſſentiri non poſſum. Ac primum Scripturæ ſilentium, etſi non neſciam a multis hic non magni fieri, frigidum tamen mihi non eſt ſubditarum Epiſtolarum Argumentum. Inſcriptas in arena digito Chriſti literas, mox delendas, Joannes ſilentio non præteriit; omiſiſſet-ne Domini ſui ad Abgarum Epiſtolam, quæ æterna memoria celebrari debuiſſet? Inſcriptos Dei præcepta lapides, Moſes & in Annales retulit, & Arca cuſtodivit. Annon & Apoſtolos ſimilis inceſſiſſet religio, & cura, ne Sacrum Chriſti Dei ſui Scriptum, obſcuratura ulla unquam eſſet oblivio? Præterea, quam Chriſtus exaravit Epiſtolam, ea Scriptis divinis inſeri debuit. Quid enim niſi Sanctiſſimum, Diviniſſimumque a Filii Dei manu conſcribi potuit? Proindeque pars Novi Teſtamenti magna fuiſſet illa Chriſti ad Abgarum Epiſtola. Atqui hoc Theſauro non diteſcit Eccleſiæ Canon: Imo a Gelaſio palam publiceque damnata eſt hæc Epiſtola: *Epiſtola Jeſu ad Abgarum, Apocrypha*. Diſt. 15. Profecto, quamobrem de imagine Chriſti ad Abgarum miſſa Traditio rejicienda ſit, nullus video, ſi illa de ſcripta Epiſtola admittitur? Urbis Edeſſæ ſcrinia citantur teſtes miſſæ cum Epiſtolæ, tum imaginis. Sed nec officio Chriſti conſentaneum fuit atramento intingere calamum; muneris erat, digito Spiritus viva Dei præcepta in mentibus mortalium inſcribere.

Hunc etiam de Epiſtolis mihi ex animo ſcrupulum qui me ſtimulat & pungit, ut adverſarii evellant poſtulo. Ἀπὸ τῶν ἀρχείων, *ex Archivis* Edeſſenis depromptæ ſunt Epiſtolæ, Abgari, videlicet, & Chriſti. Quis porro tantum Edeſſæ honorem caſus attulit, ut Epiſtola Chriſto in Judæam verſanti miſſa, ad hanc Urbem quaſi jure poſtliminii redierit? Quædam & mihi injecta eſt dubitatio, quod honorificam Chriſto legationem a Rege decretam Evangeliſtæ oblivione intercipi paſſi fuerint, cum nulla felicior eſſet in Annales materia, ſive Domini gloriam attenderimus, ſive Eccleſiæ ædificationem. Sed in ipſis Epiſtolis, graviora adhuc deprehenduntur falſi veſtigia. Rex Abgarus, Epiſtola per Ananiam curſorem miſſa, orat Chriſtum atque poſtulat, ut morbum quo laborabat ſanare vellet: votis continuo non annuit Chriſtus; hoc unum pollicetur: *Cum primum ad Patrem me recepero, ex Diſcipulis meis aliquem*

aliquem ad te mittam, qui morbum tuum curet. Hæccine eſt familiaris agendi ratio, & Chriſto conſentanea? Petentibus ægris auxilia, Chriſtum ea denegaſſe ullo-ne veſtigio reperietur? Ad ſervum centurionis ſanandum, filiamque Jaïri ſuſcitandam, rogatus accedit ſubito; & paſſus fuiſſet Regem, ejus amplexus & colloquia ambientem, imperium ſuæ urbis ſecum dividere cupientem, diu decumbere; Regem quem ſolo nutu & verbo, a limine mortis in gaudium ſanitatemque reſtituere poterat? Quid magis conducebat ad Dei gloriam, doctrinamque Evangelii promovendum, quam felix illa Abgari reſtitutio, qua tot & mentibus errore laborantibus fuiſſent adhibita remedia?

Reſcriptum Jeſu ad Abgarum Regem per Ananiam curſorem ſic habet: Ἄβγαρε, Μακάριος εἶ πιστεύσας ἐν ἐμοὶ, μὴ ἑωρακώς με, γέγραπται γὰρ περὶ ἐμοῦ, τοὺς ἑωρακότας με, μὴ πιστεύσειν μοι: *Beatus es Abgare qui in me credideris, quem non vidiſti: de me enim ſcriptum eſt, eos qui me viderint non credituros in me.* Quænam eſt illa Scriptura? Divina-ne, vel humana? Chriſti quidem ſermone *ſcriptum eſt*, Sacra Biblia ſignificat. Ubinam locorum laudatum ab Epiſtola teſtimonium? Obſervatione digna eſt Valeſiana Annotatio p. 19. *Ubinam hac ſcripta ſint, in quo Veteris Inſtrumenti loco, adhuc quæro. In Joannis quidem Evangelio ſcriptum habetur, Dominum noſtrum poſt Reſurrectionem dixiſſe Thomæ. Beati qui non viderunt, & crediderunt. Sed hæc Epiſtola Chriſti ad Abgarum Regem, ſiquidem vera eſt, objurgationem illam Apoſtoli Thomæ aliquot annis anteceſſit. In c. 6. Eſaiæ locus eſt huic plane ſimilis, ad quem alluſiße videtur Autor hujus Epiſtolæ.* Verſum capitis ſexti nonum ni fallor indicat: Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε: Sed Epiſtola vix accedit ad horum verborum ſimilitudinem. Imprudens Autor Epiſtolæ aliud agens, ad Chriſti verba alluſit, *Beati qui non viderunt, & crediderunt.* Joan. 20. Non ovum ovo ſimilius: *Beatus es Abgare, qui in me credideris, & non vidiſti.* Ab Epiſtolarum Conditore illud Parmenonis uſurpari potuit:

Egomet meo indicio miſer, quaſi ſorex, hodie perii.

Ut ad brevia redeam, animi pendebat Abgarus; an Chriſtus re vera *Deus eſſet, aut certe Dei Filius?* Abgaro quippe Filius Dei infra Patris naturam erat. Chriſti-ne ſapientiam decebat, ſic Abgaro

reſcribere, ut de credendis nil præſcriberet, removendo Regis errori? Denique, Gentium ad ſalutem vocatio, verbis diſertiſſimis in Jeſu ad Abgarum reſcripto continetur: *Cum primum ad Patrem me recepero, ex Diſcipulis meis aliquem ad te mittam, qui & morbum curet, & vitam tibi tuiſque omnibus præſtet.* Quo novum ducitur in Epiſtolas Argumentum: certum quippe eſt, abditum & Apoſtolis, & Eccleſiæ Hieroſolymitanæ fuiſſe Gentium ad fidem vocandarum myſterium, donec mandante Spiritu Sancto, Cornelius Chriſtiana Religione imbueretur; proindeque & Epiſtolarum inſolentes cum Diſcipuli, tum Apoſtoli fuere. Petro a Judæis de inito cum Cornelio commercio vexato, fortis & invicta defenſio fuiſſet illa Chriſti ad Abgarum Epiſtola, quæ Ethnico Regi mittendum Apoſtolum pollicebatur.

Pauca de Thaddæi Peregrinatione dicenda ſuperſunt. Nulla quidem apparet mihi cauſa negandi Præconem Chriſti, ſive Apoſtolum, ut Hieronymus cenſet; ſive Evangeliſtam, ut creditum Euſebio, nomine Thaddæum, Edeſſam ſe contuliſſe, Apoſtolis Judæa decedentibus, ut Regionibus Ethnicis Chriſti Religionem perferrent: id unum contendo, relatam ab Euſebio de Peregrinatione Thaddæi Traditionem, veris non conſentire. Ac primum omnium obſervatu digniſſima eſt illa temporis Circumſtantia, quæ narrationi affigitur, ἐπεράχθη ταῦτα τεσσαρακοστῷ τριακοσιοστῷ ἔτει: *acta ſunt hæc anno quadrageſimo ac treceteſimo*, qui incidit in annum Tiberii quintum & decimum, Geminorum conſulatu inſignem. Quo ſequitur pro certo habendum eſſe, Chriſtum hoc ipſo anno affixum fuiſſe cruci, ſi vera narrationis Autor referat. Atqui Chriſtum a vita diſceſſiſſe Anno Tiberii quinto & decimo, longe falſiſſimum eſt, cum ante hunc annum Baptiſma non fuerit conſecutus. Nec errori ſanando remedium imperii Proconſularis Tiberiani adhiberi poteſt, quod & fictum, & Autori narrationis incognitum, qui alia uſus eſt Epocha, nempe Seleuci Regis exordio; quam Æram *Teria dhilkarnaim* Arabes vocant, id eſt, Epocham τοῦ Δικέρωτος, cornigeri, ſive Alexandri Magni, qui ſe Ammonis, ſive Jovis Corniger filium exiſtimari volebat. Initium hujus Epochæ ante Æram Chriſtianam putatur 312. & eſt Perid. Jul. 4402. quo 117ª. Olympias iniit: ut vel ipſa temporis Circumſtantia indicio ſit, Autorem de Thaddæi

Peregrina-

Peregrinatione Traditionis, floruiſſe circa initia ſeculi tertii, quo opinio de morte Chriſto allata, Geminis Coſſ. emergere cœpit. Novum in ſubditam narrationem a Dione ſuppeditatur argumentum: Imperante Trajano, Edeſſam regebat Regulus ab inſtitutis Chriſtianorum alienus, nomine Abgarus; ut enim Ægypti Reges *Pharaonis*, imperatores Rom. *Cæſaris* titulo ornabantur; ſic Edeſſæ Principes, *Abgari* nomine donabantur. Abgaro huic, filius fuit Arbandes appellatus, qui jubente Patre, ſolvit antiquos mores, ab autore non modo Religionis, ſed & ab ipſa honeſtate traditos. Abgarus partim perſuaſus ab Arbande filio, egregia forma præſtante, ideoque Trajani familiaritatem adepto, partim ejus jamjam præſentis metu percuſſus, adventanti profectus eſt obviam, ſeque purgato, veniam conſecutus eſt: *Nam filius ei ſplendida ſupplicationis inſtar aderat.* Abgarus quidem inde Trajani amicitiam meruit, eique tunc epulum præbuit: ἐν τῷ τῷ δείπνῳ παῖδα ἑαυτοῦ ὀρχησάμενον βαρβαρικῶς παρήγαγεν: *hac cœna filium, Barbaro quodam more ſaltantem, produxit*, Dio. l. 60. p. 780. Fallor, aut Dio, Trajani formoſos in pueros affectum, integumentis involutum oculis ſubjicit. Hoccine Abgari factum Chriſtianum eſt? An Chriſti diſcipuli Barbaricis ſaltationibus tum indulgebant, a quibus vel Ethnici paulo graviores, maxime abhorrebant. Arbandis ille Pater, Abgarum, quem Thaddæus ad fidem ut aiunt perduxerat, genitorem aut deceſſorem habere debuit: conceſſo Abgarum cum Subditis, monente Thaddæo, Chriſti imbibiſſe Religionem. An ejus ſucceſſor inſtituta Chriſtianorum non ita pridem inducta, tam turpiter repræſentaſſet? An tam ſubito miraculorum Thaddæi, inſtillatæque Doctrinæ impreſſa veſtigia deleta fuiſſent? veſtigia, inquam, quæ in publicis Edeſſæ monumentis inhærebant: ἐν γοῦν τοῖς αὐτόθι δὴ μοσίοις χάρταις, οἷς τὰ παλαιά, καὶ τὰ ἀμφὶ τὸν Ἄβγαρον πραχθέντα περιέχουσι, καὶ ταῦτα εἰς ἔτι καὶ νῦν ἐξ ἐκείνου πεφυλαγμένα εὕρηται: *ſiquidem in monumentis publicis, in quibus Antiquitates Urbis, & res geſtæ Abgari continentur, hæc etiam ad noſtram uſque ætatem conſervata reperimus.*

Denique, hæc Edeſſenorum Traditio nugis ſcatet, dignis quæ puerorum & vetularum committantur auribus. Mittitur ad Regem Thaddæus, qui provinciæ ſuæ veluti ignarus, ad Tobiam filium Tobiæ recta divertens, multis clarum ſe miraculis reddidit,

 antequam

Digitized by Google

antequam conveniret Abgarum, cujus tamen cauſa Edeſſam contenderat. Cum Thaddæus eſſet ingreſſus, Abgarus Proceribus ſuis circumſeptus, in ipſo intrantis Thaddæi vultu divinum neſcio quid videre ſibi viſus eſt. *Ὅπερ ἰδὼν Ἄβγαρος προσεκύνησε τῷ Θαδδαίῳ: quo conſpecto ſtatim Thaddeum adoravit.* Quid? Princeps Apoſtolorum Petrus, Cornelium Centurionem genibus ejus advolutum erexit, & Thaddæus Petro dignitate inferior, ſibi a Rege exhibitam adorationem non abnuit; nec palam pronunciavit, *ſurge; & ego ipſe homo ſum*? Et vidit filium Abdi, nomine Abdum, ſe quoque ad pedes ejus abjicientem? Hæcine moribus Apoſtolicis conſentiunt? Omnia ſane videntur inſulſe ſcribi hac in Fabula. Abgarus oraverat atque poſtulaverat Thaddæum, ut de Chriſti potentia, gloria, adventu, verba faceret, quid ad hæc Thaddæus? *Nunc quidem, inquit, parcam dicere, quandoquidem ad verbum Dei palam omnibus nuntiandum ſum deſtinatus.* Quænam eſt illa perverſa ſapientia Thaddæi? Familiæ Commentarienſis Paulus & Silas, *ſubito locuti ſunt ſermonem Domini*, & Thaddæus horam prorogat concionandi apud Aulam Regiam, audiendi Evangelii cupidam? Nec timuit ne inopinata & improviſa mors Abgaro ejuſque familiæ accideret? An Apoſtolica phraſis hæc eſt? *Ἐσμίκρυνεν αὐτοῦ τὴν Θεότητα: Divinitatem ſuam Chriſtus ipſe minuit.* Anno Domini 218. a Julio Africano obſervatum, *Abgarum Sanctum virum regnaſſe Edeſſa*: unde animum inſtitui ad cogitandum, improbabile non eſſe Sanctum Abgarum dediſſe anſam fingendæ fabulæ. Cæterum, a Matthia a Michou obſervatum eſt, *Rutenos inter Sanctos, plus colere Thaddæum Apoſtolum; aſſerentes quod eos converterit, & fidem Chriſti docuerit l. 2. c. 1.*

Apud eruditos Biblioth. Univerſ. conditores, hæc ex Eruditi Cavii libro excerpta leguntur de Origene. *Ils menacerent de le faire mourir, a moins qu'il ne ſe reſolût, ou de ſatisfaire la Brutalitè d'une femme Ethiopienne; ou d'encenſer aux Divinitez* t. 6. an. 1637. Qui gravis in error in tranſitu corrigendus eſt. Triſtes viri caſus aliter dictis expedit Epiphanius, Hær. 64. n. 2. *Κακομηχανίᾳ δὲ Διαβολικῇ ἐπενόησαν οἱ τῆς κακίας ἐργάται αἰσχρότητα τῷ ἀνδρὶ ἐπινοῆσαι, καὶ τιμωρίαν τοιαύτην ὁρίσαι, εἰς παράχρησιν δὴ τοῦ σώματος αἰθίοπα αὐτῷ παρασκευάσαι: tum illud vero Diaboli calliditate improbitatis artifices commenti ſunt, ut ad turpitudinis neceſſitatem hominem adigerent, atque*

que ejuſmodi pœnam ſtatuerent, ut ad illius corpori ſtuprum inferendum Æthiopem compararent. Non ergo mulier indicatur, ſed vir Æthiops: non ſtuprum Origenes inferre debuit, ſed pati. Quibus apparet argumentum eſſe iners, quo tamen veluti potentiſſimo Eruditorum nonnulli moventur, ne evirationi Origenianæ fidem adhibeant. Hanc de Origene Traditionem Baronius revocavit in dubium : ad eam vero Petavius inclinans, e laqueis Baronianis expedire tentat Epiphanium : *Atqui nos Epiphanium opponimus, quo neque antiquorem, neque graviorem requirere debemus*, inquit ille. Tranſeat Epiphanii autoritas, atque gravitas. Teſtiſne fuit oculatus? Minime gentium. Auritus ergo? Atqui Petavius ſententiæ Paulinæ immemor eſſe non debuit : *Adverſus Presbyterum accuſationem ne recipito, niſi ſub duobus aut tribus teſtibus.*

EXERCITATIO NONA.

AN. XLIV. NUM. I.

De Jacobæa in Hiſpaniam peregrinatione, pietatis obtentu, nominumque ὁμωνυμία, *vulgus Chriſtianorum in fraudem ſæpius deductum fuiſſe, exemplis compluribus illuſtratur. Non improbabile Evangelii præconem, Jacobum nomine, contendiſſe in Galæciam, fide Chriſti hominibus imbuendis, qui honoris cauſa in Apoſtolum Jacobum, Zebedæi filium, mutatus eſt. Fabuloſa Apoſtoli Legatio in Hiſpaniam refellitur, 1°. Ex alto totius Antiquitatis ſilentio. 2°. Ex Provincia Jacobo a Patribus aſſignata, quæ ab Hiſpania multum diverſa 3°. Ex Martyrologio, quod de haca Jcobæa Legatione non ſecus ac de Reliquiarum ejus Tranſlatione, mentionem agitaſſet. 4°. Ex pugna cum perantiqua Traditione de mandato dato Apoſtolis, ne ante duodecennium exirent Judæam. Jacobum in Hiſpaniam non contendiſſe, in diſperſione quæ Stephani mortem excepit, multis demonſtratur. An* Claud. Imp. An. 2.

Digitized by Google

Herodes Tetrarcha Jacobo mortem imperaverit? Aſfirmantis ſecundum Antiquos nonnullos Clariſſ. Bailii, Glaſcuenſis Profeſſoris, gravis error, ex Joſepho coarguitur.

GLoriæ Hiſpanæ æmula ſemper Gallia, ſicut de Majeſtate imperii diu certavit olim, ita de ſacro Reliquiarum Jacobæarum Theſauro nunc etiam contendit, ac Sanctorum oſſium pulveriſque dimidium ſibi vindicat, quod apud Tholozenſes requieſcit in Æde divi Saturnini, crebris clara miraculis, ab Apoſtoli Jacobi Reliquiis ibi patratis. Hoc Gallis præciſe negant Compoſtellani: non noſtrum inter litigantes tantas componere lites; utrinque miracula, utrinque fama, Traditiones utrinque junctis umbonibus concurrunt. Quibus forſan hic animis inducitur ſcrupulus, ne & Compoſtellani, & Tholozenſes decipiantur; illi viderint quibus hæc cordi ſunt, & religioni. Satis eſt mihi ſi in Jacobi peregrinationem Hiſpanicam adverſarium me intenderim.

Baronium audiamus: *Quod vero ad ipſum Jacobum pertinet, cum Hiſpaniarum Eccleſiæ omnes ex æquo profiteantur eundem Apoſtolum antea in Hiſpanias eſſe profectum, illicque primum prædicaſſe Evangelium, & aliquot collegiſſe diſcipulos: nihil amplius quod de ea re dicamus, habemus, quam quæ ſunt a nobis in Martyrologio Rom. notata.* Candorem Baronianum hic non laudare non poſſum, qui tandem rectius ſapiens, telis ſuis fabuloſam Peregrinationem confixit, non ſine Hiſpanorum moleſtia, quibus quidem Baronius male audit, cum ob Tractatum de Siciliæ Monarchia, tum ob confutatam Jacobææ Peregrinationis fabulam. Deducere in fraudem homines obtentu pietatis, multis & olim fuit & hodie religio eſt. Si pius Vir aliquis geſſit nomen cujuſdam Apoſtoli, nunquam ſecus illum habuerunt, ac ſi unus & idem eſſet cum Apoſtolo. Qua de re inſigne exemplum Sozomenus præbuit l. 7. c. 10. Pauli quondam Conſtantinopolitani Epiſcopi, corpus, præcipiente Theodoſio, ſepultum eſt in Eccleſia quam Macedonius, ejus perſecutor, ædificaverat: Ὃ καὶ πολλοὺς ἀγνοοῦντας τὴν ἀλήθειαν ὑπονοεῖν ποιεῖ Παῦλον τὸν Ἀπόστολον ἐνθάδε κεῖσθαι, μάλιστα δὲ καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τοῦ δήμου

τοὺς

τὰς πλείους: *quæ cauſa eſt, ut multi veritatem rei ignorantes, ac præſertim mulieres, & quamplurimi ex plebe, Paulum Apoſtolum illic conditum eſſe ſuſpicentur.* Anno reparatæ ſalutis 800. Armenus, nomine Thomas Cananæus, qui in Indiam contenderat, ad prædicandum Evangelium, mutatus eſt in Apoſtolum. Seculo tertio Dionyſius quidam Lutetiam petens, apud Gallos concionatus eſt; audit nunc Areopagita, ut obtentu tanti nominis, Gallici hujuſce Apoſtoli adoleſceret authoritas. Evangelii Præconem, cui Jacobo nomen fuit, ad urbem Compoſtellanam acceſſiſſe, multum habet veriſimilitudinis, cum Fabula veris ſæpius innitatur: Sancti Apoſtoli titulo ab Hiſpanis Jacobus ille ornatus eſt, quo frequentia, & plauſu longe majori per Orbem Eccleſiaſticum celebraretur, ſicque ſuus honos Hiſpaniæ adjungeretur. Naris quidem emunctioris hominibus ſuboluit Fabula: propterea in Celeberrimo Lateranenſi Concilio, cui Innocentius 3[us]. præfuit, de hac Peregrinatione Jacobæa Ximenium inter & Compoſtellanum Epiſcopum magna lis agitata eſt: *Quomodo ibi prædicavit Jacobus, quo nondum egreſſus eſt?* quæ Compoſtellano non immerito regerebat Ximenius.

Altum Hiſtoriæ veteris Eccleſiaſticæ ſilentium, graviſſimum eſt adverſus poſterorum Traditionem Argumentum. Quippe quæ ex Antiquorum fonte ad juniores manare debuerit: ut factorum Apoſtolicorum narratio, priſcis ſeculis incognita, jure pro otioſorum hominum figmento habeatur. Evolvantur Eccleſiæ Faſti, antiqua legantur Chriſtianorum monumenta, de Peregrinatione Jacobæa in Hiſpaniam penitus ſilent, licet locum ubi officio ſuo functi ſunt Apoſtoli, commemorent. Hippolytus, Libello de duodecim Apoſtolis: Ἰάκωβος ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ κηρύσσων, ὑπὸ τοῦ Ἡρώδου τοῦ Τετράρχου ἀναιρεῖται μαχαίρᾳ, καὶ θάπτεται ἐκεῖ. *Jacobus frater Joannis, prædicans in Judæa, ab Herode Tetrarcha gladio occiditur, ibique ſepelitur.* Hippolyti ſententiæ eſt Oecumenius: Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον. *Jacobus Zebedæi filius, duodecim Tribubus quæ diſperſæ erant, prædicavit.* Dorotheus in Synopſi ſimilia habet. Qua de cauſa prorſus profectionem illam Hiſpanicam potius omiſere quam illam & Bartholomæi in Indiam, & Andreæ in Scythiam, Thraciamque;

ciamque ; & Philippi in Prygiam ; & Matthæi in Parthiam, & Petri in Cappadociam ? Hæc una ratio eſt, quod Traditio quæ tum vigebat, neſciebat Peregrinationem Jacobæam in Hiſpanias, quam, dubio procul, oblivione, & taciturnitate non texiſſent. Paulum in Hiſpaniam contendiſſe creditum eſt : hoc itaque a Patribus non omiſſum : Epiphanius Hær. 27. n. 6. p. 107. Ὁ μὲν γὰρ Παῦλος καὶ ἐπὶ τὴν Ἱσπανίαν ἀφικνεῖται : *Paulum quidem, & in Hiſpaniam pervenit.* Theodretus in Philip. p. 25. Καὶ ἡ τῶν Πράξεων δὲ ἡμᾶς ἐδίδαξεν ἱστορία ὡς δύο ἔτη τὸ πρῶτον ἐν τῇ Ῥώμῃ διήγαγε καθ᾽ ἑαυτὸν, ἐν τῷ ἰδίῳ μισθώματι, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰς Σπανίας ἀπελθών. *Actuum etiam nos docuit hiſtoria, quod duobus annis primum Romæ degit per ſe habitans in ſuo conducto. Cum autem illinc profectus eſſet in Hiſpanias, & illis etiam divinum Evangelium tradidiſſet, reverſus eſt, & tunc fuit truncatus capite.* Peregrinatio Jacobi in Hiſpaniam, nullo veſtigio in Patrum monumentis reperitur : quin etiam ex ipſo Martyrologio ducere argumenta poſſumus in pervulgatam hanc Hiſpaniæ Traditionem. *Sancti Jacobi Apoſtoli, fratris Joannis Evangeliſtæ, qui prope feſtum Paſcha ab Herode Agrippa decollatus eſt. Ejus ſacra oſſa ab Hieroſolymis ad Hiſpanias, hoc die tranſlata, & in ultimis earum finibus Gallaciam recondita, celeberrima illarum gentium veneratione, & frequenti Chriſtianorum concurſu Religionis & voti cauſa illuc adeuntium, pie coluntur.* Julii 25. Non felicior occaſio dari potuit commemorandæ Jacobææ peregrinationis in Hiſpaniam, de qua, dubio procul, non minus quam de Reliquiis in Galæciam translatis, mentionem agitaſſet autor Martyrologii, ſi tum Eccleſiam pervaſiſſet illa Hiſpanis decantata Traditio.

Dur. Ration. l. 7. Hæc ſunt de Jacobi in Hiſpaniam Legatione Traditionis oracula : *Jacobus major, filius Zebedæi, frater Joannis Evangeliſtæ, miſſus eſt ad prædicandum Hiſpanis : ſed cum non poſſet niſi unum Principem ibi convertere, rediit Hieroſolymam : ſed tandem ab Herode decollatus, & in Hiſpaniam reportatus, quos vivus convertere nequivit, mortuus, divino miraculo convertit.* Cui tempori accommodata hæc Legatio ſit, accurate eſt examinandum. Anno Claudii tertio, vel potius quarto, effluxit vita Jacobi cum ſanguine, quem fudit impius gladius Herodis, Anno Dom. 44. ab eo tempore, quo ad Patrem Chriſtus ſe recepit, ad currentem annum, confiunt undecim

cim anni. Antiqua porro eſt, & pervulgata Traditio, Apoſtolos in mandatis habuiſſe ne Judæam exirent, elapſos ante annos duodecim; Quod veri ſpeciem arripit, cum natura hominum ita ſit comparata, ut vix Patriam exuat. Amabant ſe in Judæis Apoſtoli: hinc Paulus ad contumaces recutitos: *Vobis neceſſe fuit primum exponi ſermonem Dei; poſtquam autem illum repellitis, & indignos vos ipſos decernitis æterna vita, ecce convertimus nos ad Gentes.* Act. 13.46. Negari certe non poteſt, Patres memoratæ adhæſiſſe Traditioni, quæ cum Legatione Jacobæa in Hiſpaniam mirabiliter pugnat. Sic Apollonius apud Euſebium, l. 5. c. 8. Sic Clemens Alex. jam a nobis laudatus; ſic Beda; ſic Urſpergenſis; quod in obſervatione ponendum: *Anno Domini 44. duodecim Apoſtoli, cum eatenus in Judæa tantum prædicarent, juxta præceptum Domini, ut Beda ſcribit, Anno a paſſione Dom. 12. in totum Orbem diviſi ſunt.* Chron. p. 44. Hinc quippe aperte colligitur, Urſpergenſem qui ſeculo decimotertio ineunte florebat, inſolentem fuiſſe Jacobææ in Hiſpaniam Legationis, quæ cum mandato Apoſtolis dato, ne labentibus annis duodecim pedem extra Judæam ponerent, non magis amice conciliari poteſt, quam jungi Gryphes equis.

Animo ſolerti tempus Jacobææ Legationis excogitavit Baronius in Martyrologio: *Verum Jacobi in Hiſpaniam profectio, tunc potiſſimum potuit contigiſſe, cum poſt necem Stephani Protomartyris, ſecuta eſt ſtatim diſperſio omnium diſcipulorum: & licet dicat S. Lucas in Actis omnes diſperſos eſſe præter Apoſtolos, intelligendum eſt ex majore parte.* Jul. 25. Atqui hoc non fingi, ſed ex Scriptura Patribusque probari debet, quibus de acumine Baroniano nil ſuboluit: non ſane Chryſtomo: *Verum tamen de Apoſtolis non dicit, oſtendens quod & hac ratione adduci volentes Judæos, civitatem non reliquerunt, velut & aliis fierent audaciæ autores.* Hom. 18. in Act. Oecumenio, Οἱ δὲ Ἀπόστολοι οὐ διεσπάρησαν, ἀλλ' ἦσαν ἐν Ἱεροσολύμοις: ἔνθα γὰρ πλείων ὁ Πόλεμος, ἐκεῖ παρατάττεσθαι τοὺς πρωταγωνιστὰς ἔδει, καὶ προκεῖσθαι τοῖς ἄλλοις ἀνδρείας καὶ θάρσους ὑπόδειγμα. *Apoſtoli vero non ſunt diſperſi, ſed Hieroſolymis erant: ubi enim potiſſima erat oppugnatio, ibi primos ac præcipuos milites in acie ſtare oportebat, cæteriſque proponi in exemplum fortitudinis & audaciæ.*

Sed ſi conceſſero Jacobum diſperſis eſſe inſerendum, an ſatis

concluſum videtur pro ejus in Hiſpaniam Legatione? Qua de cauſa contendiſſet in hanc Regionem? An mente concipiebat Ethnicorum converſionem? Atqui nondum felix iſte dies advenerat, quo Gratiæ theſauri Gentibus recludi debuere? Et niſi monitore Authoreque hujuſce provinciæ ſuſcipiendæ Spiritu Sancto, nefas fuiſſet proficiſci ad Ethnicos. Itaque editis cœlo Oraculis, Petrus miſſus eſt ad Cornelium, qui primus Gentium ſalutem dedicavit. An ergo Jacobus in Hiſpaniam ſe contulit, inſtillando Judæorum auribus Evangelio? Quo teſte probari poteſt Hiſpaniam multitudine Judæorum abundaſſe, ut Apoſtolus eos conveniret de ſuppeditanda Chriſti notitia. Quanto felicior ad Evangelium diſſeminandum campus in Ægypto, vel Meſopotamia proſternebatur? Audiatur Joſephus: Ἁι δὲ δέκα φύλαι πέραν εἰσὶν Εὐφράτου ἕως δεῦρο Μυριάδες ἄπειροι, καὶ ἀριθμῷ γνωσθῆναι μὴ δυναμέναι. *Decem autem Tribus nunc quoque ultra Euphratem ſunt, infinita hominum millia, quæ vix eſt numero comprehendere.* Cum Legationibus Apoſtolicis Spiritus Sanctus præſideret, eo impellente Jacobus in Hiſpaniam proficiſci debuit; nec eo miſſus eſt, niſi ex certa notitia fructus plurimi hac ex Legatione decerpendi. Jam vero ab anno Dom. 35. ad 44. nulli teſtes citantur conditarum Eccleſiarum, creatorum Epiſcoporum, ſuppliciorum Martyribus irrogatorum in Hiſpania, quæ tamen Legationis Apoſtolicæ aliquam in regionem argumenta ſunt certiſſima. Idcirco Innocentius Papa, qui Hiſpanis projectæ non eſt autoritatis, ſic olim Decentio ſcripſerat: *Legant ſi in his Provinciis, nempe Italia, Gallia, Hiſpania, & Africa, alius Apoſtolorum invenitur, aut legitur docuiſſe. Quod ſi non legunt, quia nuſquam invenitur, oportet hoc ſequi, quod Eccleſia Rom. cuſtodit, a qua eos principium accepiſſe non dubium eſt.* Ab eo plurimum igitur abfuit Innocentius, ut excurſui Jacobæo in Hiſpaniam aſſentiretur. Profecto ſi *principium* fidei ſuæ Hiſpania a Romana accepit Eccleſia, non igitur converſionis ſuæ originem duxit a Jacobo, Zebedæi filio; aut ſi a Jacobo, animi falſus eſt Innocentius, qui indebita gloria & prædicatione, Eccleſiam ſuam extulit. De hac quæſtione jam ſatis: legantur Annales An. 916.

Jacobum porro honeſtam Martyrio oppetiiſſe mortem juſſu Herodis, narratum legitur apud Lucam. Herodes ille ab Hippolyto, Oecu-

Oecumenio, aliiſque Antiquorum plurimis, Herodes Tetrarcha exiſtimatur. Hoc Patribus condonandum, quorum plerique ſe Chronologiæ excolendos non dedere. Verum ut fatear, non minimam movent admirationem, Eraſmus, nec non Eruditus Robertus Baillius, ſacræ Theologiæ in Academia Glasguenſi Profeſſor primarius, qui Oecumenii Hippolytique errorem erraverunt: ille in Paraphraſi; hic in in opere Hiſtor. & Chron. l. 2. c. 1. *Herodes quidem Antipas, qui Joannem Baptiſtam occidit, & Chriſto crucem adeunti illuſit, ac Jacobum gladio percuſſit.* Quem quidem immanem errorem Joſephus eripuiſſet Clariſſimus Viris: *Itaque Cajus ſimul ab Herode ſalutatus eſt, priorem enim eum admiſerat; ſimul Agrippæ perlegit Litteras accuſantes Herodem, quod prius cum Sejano conſpiraſſet in Tiberium, & nunc iterum Artabano Partho faveret contra Caji novum imperium.* Τὴν τετραρχίαν ἀφελόμενος αὐτὸν, προσθήκην τῇ Ἀγρίππου βασιλείᾳ ποιεῖται, καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως τῷ Ἀγρίππᾳ δίδωσιν, αὐτόν τε φυγῇ αἰδίῳ ἐζημίωσεν, ἀποδείξας οἰκητήριον αὐτοῦ Λούγδουνον, πόλιν τῆς Γαλλίας: *ademptam Herodi Tetrarchiam ad Agrippæ Regnum adjecit, pecuniam quoque ejus Agrippæ dono dedit; Herodem vero perpetuo damnavit exilio apud Lugdunum, urbem Galliæ.* An ergo Herodes Tetrarcha exulem agens in Gallia, Jacobo mortem Hieroſolymis imperare potuit, regnante Claudio? Uter Herodes Tetrarcha, an Agrippa vermibus corroſus miſere periit? Hippolyti nævum eruditus Commentator Franciſcus Combefix coarguere debuerat, quem tamen errorem ſilentio præteriit.

Joſeph. Ant. l. 8. c. 9.

AN. XLIV. NUM. III.

De Petro ab Agrippa in carcerem conjecto. Cur milites ſexdecim ad cuſtodiendum? De precibus pro captivo fuſis. An Eccleſia intentiſſimis orationibus Deum adiret, quod totius Eccleſiæ Monarcham exerceret? Inventum hoc Baronii, & Bellarmini rejicitur. Cur nullæ preces conceptæ leguntur pro Jacobo Apoſtolo? Subito impetu Jacobum, non ſecus ac Stephanum, miſſum ad mortem fuiſſe, veroſimil-

limum, quæ ſententia illuſtratur ex Chryſoſtomo. Hinc nullæ præces publicæ fuſæ ab Eccleſia pro ſalute Jacobi. Conceſſo & Jacobum in carcerem detruſum fuiſſe, germana aperitur cauſa cur Eccleſia pro Petro deſcenderit in preces, non pro Jacobo.

Joſeph.Ant. l.19.c.154

AVitæ Religionis amore abundans Rex Agrippa, crudele dat ſpecimen zeli ſui. Quamprimum Heroſolymam pervenit, officio viri pii functus eſt, teſte Joſepho: Εἰς Ἱεροσόλυμα δὲ ἐλθὼν χαριστηρίους ἐξεπλήρωσε θυσίας, οὐδὲν τῶν κατὰ νόμον ἀπολιπών: *votiva ſacrificia perſolvit, nihil omittens eorum quæ Lege præſcripta ſunt.* At cœcus amor Religionis in furorem ſæpius exit. Quocirca, Herodes nova victima Deo litandum eſſe ſibi perſuaſit, damnato ad mortem Jacobo, ut cum populi, tum Sacerdotum gratiam iniret. Sanguine Martyris fuſo, Regia ſitis non ſatiatur: imo magis provocatur. Obſequium igitur Deo ſe præſtare ſibi fingens, Petrum quaſi nova Religione Judæos ſolicitantem feſtinat e medio tollere: truſus itaque in carcerem Apoſtolus, militibus ſexdecim cuſtodiendus traditur.

Atque hic quæſtio non injucunda moveri poteſt, quamobrem tot milites ad virum inermem, olim piſcatorem, nunc Apoſtolum, cruciſque tum verbo, cum exemplo præconem cuſtodiendum? An publicus carcer, vinclaque ad Petrum frænandum, non ſufficiebant? Tantis cuſtodiis vix unquam aſſervati ſunt vel perditiſſimi prædones. An metuebat Agrippa, ne Paſtoris ſui captivitatem Chriſtiani non ferentes, ademptam Petro libertatem vi armiſque redderent? Recte Nazianzenus, Or. 3ª. p. 94. Ἐπεσχέθη μὲν τῇ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ, καὶ τοῖς Χριστιανῶν δακρύοις δὴ καὶ παρὰ πολλῶν ἐχύθη, τοῦτο μόνον ἐχόντων κατὰ τοῦ διώκτου φάρμακον. *Verum Dei benignitate inhibitus atque repreſſus eſt Julianus, Chriſtianorumque lachrymis, quas multas multi profuderant, hoc unum adverſus perſecutorem medicamentum habentes.* Fallor, aut priſtinæ Petri liberationis memoria, toto Judæorum mirante Senatu, poſtquam una cum Joanne ejus Collega in publicam cuſtodiam traditus eſt, Agrippam impulit, ut magno hoc militum numero, carcerem ſepiret, atque

atque muniret, contra auxilium quodlibet morituro ferendum, ne ulla ratione liberaretur. Tot ſane militum corruptioni vix locus eſſe potuit, ut adverſus avaritiam, & oblata munera, magna tanto in cuſtodum numero & ſepta munitio fuerit. Nulla quidem via ſalutis tum apparebat; ſola Fidelium vota ſupererant, quæ pro Clariſſimo Paſtore jugiter ſolvebantur.

Hoc a Luca obſervatum eſt: *Orationes autem aſſidua fiebant ab Eccleſia ad Deum pro Petro.* Quæſtionis eſt, an hæ preces intenſiſſimæ, & pro Jacobo fuſæ non fuerint, aut ſi fuſæ ſint, qua de cauſa id in Annales Lucæ non relatum ſit, perinde atque vota pro ſalute Petri concepta? Multa hic variant: Illuſtriſſimi Purpurati Baronius & Bellarminus ſummam Petri dignitatem videre hic ſibi videntur: ille; *Etſi alios complures Apoſtolorum carceri mancipatos ſape legamus, de nullo tamen ipſorum univerſam Dei Eccleſiam adeo ſolicitam fuiſſe reperimus, ſicut de Petro; utpote communi omnium Parente atque Paſtore.* Hic longe fuſius: *Decima octava prærogativa eſt, Act. 12. ubi pro Petro in carcere conſtituto oratio fiebat ſine intermiſſione ab Eccleſia. Scimus ante illud tempus, Stephanum in periculo fuiſſe, & poſtea etiam lapidatum; ita Jacobum in eodem carcere conſtitutum, & poſtea interfectum; nec tamen legimus ita ſine intermiſſione ab Eccleſia pro illis oratum, ut nunc pro Petri periculo fieri videmus. Quæ poteſt alia ratio aſſignari, niſi quia multum intereſt, utrum membrum unum, an caput ipſum periclitetur. Itaque Chryſoſtomus in hunc locum: Magni, inquit, amoris indicium oratio: Patrem omnes quærebant.* De Rom. Pont. l. 1. c. 22. Si quæ Cardinalibus placuit illa ratio, cauſa fuit aſſiduarum precum quibus Deum adibat Eccleſia, utique mirum eſt accuratos vigilantes Patrum oculos, hanc orandi pro Petro latuiſſe cauſam.

Cæterum, vellicanda hic eſt Bellarmini, ſibi magis quam veritati caventis, fides: *Φιλοστοργίας δεῖγμα ἡ Προσευχή. Πατέρα πάντες ἐζήτουν : Πάτερα ἥμερων. Ἐκτενὴς φησὶν ἦν προσευχὴ γινομένη ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀκούσατε πῶς διέκειντο περὶ τοὺς διδασκάλους: audite quomodo affecti erga præceptores.* Non *præceptorem* dicit, ſed *præceptores.* Ardentem quippe amorem ſui excitabant Apoſtoli omnes, in quo veluti Orbis doctores, Eccleſiæque columnas, cura Fide-

lium omni cogitatione incumbebat. Mente cuſtoditum ſemper fuit hoc Charitatis, Naturæque præceptum: *Memores eſtote vinctorum, tanquam una cum illis vincti.* Heb. 13. Quanam igitur de cauſa, de aliis Apoſtolis carceri mancipatis, non adeo ſolicita legitur Eccleſia ac de Petro? Pro Stephano, Jacoboque, nullum quidem palam publiceque orandi conceſſum videtur Eccleſiæ ſpatium, cum in carcerem non appareat fuiſſe conjectos, ſed repente occiſos. Quæ & magni Chryſoſtomi ſententia eſt, Hom. 26. in Acta: *Occidit autem Jacobum, fratrem Joannis, gladio, ſimpliciter, & quaſi fortuito.* Hoc ſane ſonat illud Lucæ, ἐπέβαλεν χεῖρας, Regia videlicet autoritate abutens; indicta cauſa, neque præeunte ulla legitima cauſæ cognitione, ſed animi impetu, atque affectu. Sic Marci 4. 37. Τὰ δὲ κύματα ἐπέβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον: *fluctus irruebant in navigium.* Et c. 14. Καὶ ἐπιβαλὼν, *& cum erupiſſet*: ut ſubito Jacobus, non ſecus ac Stephanus, ad ſupplicium raptus eſſe videatur. Hanc crudelitatem ubi Agrippa vidit non eſſe ingratam Judæis, adjecit facinori facinus, ac Petrum quoque inter Apoſtolos præcipuum, juſſit apprehendi. Quominus autem & hunc ſtatim occideret, obſtitit tum quidem dies Azymorum, apud Judæos eximie Religioſus: unde tempus orandi pro Petro in carcerem detruſo conceſſum Eccleſiæ, non pro Jacobo.

Sed & conceſſo Jacobum ad carcerem fuiſſe damnatum, graviſſima fuit Eccleſiæ cauſa orandi pro Petro, vel remoto Cardinalium figmento; hanc exhibet Chryſoſtomus: *Oratio fiebat continuo ab Eccleſia apud Deum; erat enim graviſſimum certamen; meticuloſoſque illos faciebat, & quod ille in carcerem conjectus erat, & quod iſte interfectus erat.* Creſcente in immenſum dolore, majora adhibebantur remedia; ut ex precibus non Petri ſane Monarchia, ſed periculi magnitudo colligi debeat. Quibus etiam addi poteſt, honor adjunctus Petro, qui Eccleſiæ Hieroſolymitanæ fundamenta jecerat, nec non Apoſtolos omnes ordine eminebat. Sed & fuſarum pro Petro precum mentio agitari debuit, commendandis orationum viribus. Deplorata Petri vita hoc remedio reſtituta eſt: hoc Deus vincitur, & expugnatur: hoc adverſus Tyrannorum laqueos, tortores, enſes, paratum fuit remedium, ut nil miri ſit omiſſas non fuiſſe fuſas pro Petro preces, quia orationi felix mirandusque exitus

Digitized by Google

exitus acceſſerat. Hinc porro factum videtur, ut in Liturgia ſemper oretur pro Epiſcopo; Sic in Baſilii Liturgia: Ἐν πρώτοις μνήσθητι Κύριε τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἡμῶν: *in primis memento Domine Archiepiſcopi noſtri.* Et in Feſtis omnium Apoſtolorum alta voce cantatur: *Æquum & ſalutare eſt, te Dominum ſuppliciter exorare ut gregem tuum, Paſtor æterne, non deſeras, ſed per Beatos Apoſtolos tuos continua protectectione cuſtodias, ut iiſdem Rectoribus gubernetur, quos operis tui vicarios eidem contuliſti præeſſe Paſtores.*

AN. XLIV. NUM. V.

De Petri liberatione ab Angelo. Cur ſpiritus ille lumine ſuo carcerem illuſtravit? Num hoc fulgore cuſtodes carceris perſtricti, atque exanimati? Affirmantium ſententia refellitur. Vero propius gravem ſomnum occupaſſe artus militum. Miraculum liberationi Petri geminum, ex Palladio ſuppeditatum. An carcer Agrippæ intra vel extra Hieroſolymam? Act. 12. v. 10 difficillimus explicatur. Lightfootiana opinio de Porta ferrea, & carcere extra murum conſtituto, rejicitur. Lucas ex Joſepho explicatur. Cur Jacobo præcluditur effugium mortis, non Petro? Inſignis Oecumenii locus in hanc rem.

NOn ſufficiebat Agrippæ carcer, non geminæ catenæ, non quatuor militum quaterniones ad cuſtodiendum inermem, manſuetumque hominem; videlicet, ut crudelis impiique Regis diligentia proficeret ad cumulandam Chriſti Servatoris gloriam; ecce Angelus Domini repente aſtitit Petro, ſimulque lumen admirandum, diſcuſſa caligine & noctis & carceris, jucundum fuit ac apparatiſſimum Apoſtolo crudeli funere morituro, ſpectaculum. Hujuſce luminis uſus mihi videtur fuiſſe, ut partim quidem hunc Angelum, Lucis eſſe conſtaret; partim vero ut Petrus videret quæ ſibi agenda erant: ſed & innuebat atque indicabat læta & jucunda reddi,

quæ

quæ prius triſtia videbantur; ſigno ſane rei ſignificatæ apto atque cohærenti: lux quippe felicitatis & lætitiæ indicium eſt. Hinc uſus lampadum in Oriente, inter legendum Biblia, teſte Hieronymo adverſus Vigilantium: *Abſque Martyrum Reliquiis per totas Orientis Eccleſias quando legendum eſt Evangelium, accendunt luminaria, jam ſole rutilante; non utique ad fugandas tenebras, ſed ad ſignum lætitiæ demonſtrandum.* Qua de cauſa magna & lucernarum copia parabatur, celebrandis Principum Natalitiis:

ac cum
Herodis venere dies, unctaque feneſtra
Diſpoſitæ pinguem nebulam vomuere lucernæ. Perſ. Satyr. 5.

Nonnullorum ſententia eſt, hoc Angelico fulgore cuſtodes factos eſſe exanimes, ut in Reſurrectione Domini accidiſſe legitur: viſo quippe Angelo, cujus vultus *erat ut fulgur, cuſtodes perculſi ſunt præ metu ipſius, & facti ſunt ſicut mortui.* Quocirca nec veſtientem ſeſe Petrum, nec exeuntem milites remorantur. Eo & inclinat eruditus Gualterus; quæ ſententia, vere ut dicam, mihi non probatur: liquet enim quod *orto die, fuerit tumultus non parvus inter milites, quidnam factum eſſet Petro?* Contendentes inter ſe jurgiis, proditionis mutuo ſe inſimulabant de reddita captivo libertate. Jam vero nulla admota fuiſſet occaſio ſerendarum litium, ſi ex Angeli Petrum liberantis majeſtate, milites cohorruiſſent; cum ignari non fuiſſent, cœleſte auxilium morituro Petro, fuiſſe ſuppeditatum, nec ejus ſaluti procurandæ ullam mortalium interveniſſe ſive proditionem, ſive avaritiam. Vero igitur ſimillimum eſt, gravem ſoporem artus occupaſſe militum; ut prorſus inſolentes fuerint viæ, rationiſque, qua Petrus leto ereptus eſt; hinc illi *tumultus.* Miraculum liberationi Petri pene geminum, a Palladio in Hiſtoria Lauſiaca memoriæ proditum, ſilentio non eſt prætereundum. Tribunus Monarchos incluſerat, tanquam aptos ad militiam futuros: Κατὰ δὲ μεσονύκτιον, Λαμπαδήφορος ἄγγελος φαίνεται τοῖς φυλάττουσι, φωτὶ καταστράπτων πάντας ἐν οἰκήματι: *media autem nocte lampadem ferens Angelus, apparet cuſtodibus, lumine illuſtrans omnes qui erant in carcere: adeo ut præ ſtupore hiantes ſtarent cuſtodes; qui cum ſurrexiſſent, eos rogarunt, ut omnes abirent, eis apertis januis.*

Petrus, Angelo ducente, primam ſecundamque cuſtodiam tranſit,

ſit, impediente nemine; Sed & porta ferrea, quæ vel ſola obſtabat Apoſtolicæ libertati, ſponte ſua panditur. Atque hic in nodum difficillimum incidimus, de verbis Lucæ, *venerunt ad portam ferream qua ducit in civitatem*: hinc viris eruditiſſimis creditum, carcerem Agrippæ fuiſſe extra urbem conſtitutum; omnium inſtar erit Lightfootus: *Alii aſſerunt, Vigiliarum nomine, excubitores ipſos eſſe intelligendos; carceremque extra civitatem fuiſſe, inter aut intra duos extimos muros. Poſterior hæc acceptio longe veriſimilior eſt, tum ob Græcæ vocis ſignificationem, tum quia tres muros commemorat Joſephus.* Huic explicationi aqua hæret, tergemino muro Hieroſolymam contra hoſtes ſeptam fuiſſe atque munitam, ex Joſepho ſcimus, atque tenemus. Τρισὶ δὲ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ Πόλις. *Civitas autem trino muro circumdata erat*: ſed porta ferrea ſeptam fuiſſe Hieroſolymam, inauditum, ni fallor, in omni memoria, nec ullo veſtigio reperire eſt apud Joſephum; licet accurate urbem hanc deſcripſerit. Carcerem claudi porta hac ferrea, vero propius; ſed nec moris eſt, publicos carceres extra civitates ædificari; cum vix tuti eſſent ab audace nefariorum hominum impetu; nec longo loci ſpatio diſtant a Curia, quod ſapienter eſt conſtitutum: ita quippe proviſum eſt, ita præcautum ab inſidiis & vi, quibus facinoroſi facilius debito ſupplicio eriperentur. Sic Romæ publicus carcer Foro olim imminebat, Livio teſte, ædficatus ab Anco Rege: *Imminente Foro ad terrorem creſcentis audaciæ.* Unde caſtigandus eſt interpres Joſephi Gelenius: Βρυχῷ δὲ περιβεβλήθεις εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς σύρετο τόπον: *laqueo circumdatus per forum trahebatur.* Joſeph. de Bell. l. 7 c. 24. Omnino vertendum eſt, *in locum foro vicinum*: ſimilibus de cauſis credere eſt carcerem Hieroſolymitanum in ipſa urbe fuiſſe conſtitutum. Malim igitur, *cuſtodes ante oſtium obſervabant carcerem*, de militibus carceris, quam urbis intelligi. Barathrum quippe ubi Petrus jacebat catenatus, cuſtodes ſeptem obſervabant: ulterius nova ſedebat cuſtodia, per quam tendebatur ad portam ferream: de carceris quidem cuſtodibus mentio jam apud Lucam inciderat, nulla vero de cuſtodibus urbis. Magnum ſane miraculum, quod & ad Angelicam vocem exciderint catenæ de manibus ejus, & ignaris militibus, primam ſecundamque cuſtodiam præterierit, & ferrea porta ſponte aperta ſit, quantumlibet ſeris, & obicibus

LII munita.

munita. His itaque Lucæ, *venerunt ad portam ferream, quæ ducit in civitatem*, & januam carceris ſignificari exiſtimamus, & partem Hieroſolymæ, cui *civitatis* nomen fuit, ubi domus Marci quam Chriſtiani nocturnis cœtibus frequentabant. Conjecturæ noſtræ rationem ſuppeditamus ex Joſepho: Ἐπιχωρίως δ' ἐκλήθη Βεζεθὰ

Joſeph. de Bell. l.6. c.6. τὸ νεοκτιςὸν μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον Ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν Πόλις: *nominata eſt autem pars addita civitati voce indigena Bezetha, quod Græco ſermone dicitur Nova Civitas.* Vetus igitur urbs, pars altera Hieroſolymæ fuit, nec ei veteris ἐπίθετον addi potuit, quin nova conſtitueretur. Itaque ſimpliciter *civitas* appellabatur Lucæ temporibus, ſive Regis Agrippæ, qui novam urbis partem addiderat antiquæ. Sic Genevæ Allobrogum, certum locum eſſe meminimus, qui κατ' ἐξοχὴν civitas appellatur.

Habet admirationem Petrina liberatio eo magis quod Jacobo præcluſum eſt mortis effugium. Cur Petrus e manu carnificum ereptus ſit, Jacobus vero eorum gladio perierit, meo quidem judicio eximie declaratur ab Oecumenio. Ἵνα γὰρ μηδεὶς λέγῃ ὅτι διὰ τοῦτο ἀκινδύνως καὶ ἀδεῶς κατατολμῶσι τοῦ θανάτου, ἅτε ἐξαρπαζόμενος αὐτοὺς ὑπὸ θεοῦ, διὰ τοῦτο συγχωρεῖ καὶ ἀναιρεθῆναι καὶ τοὺς κορυφαίους, πείθων αὐτοὺς τοὺς ἀναιροῦντας, ὅτι οὐδὲ ταῦτα ἀφίςησιν αὐτοὺς, καὶ κωλύει: *ne quis dicat quod propterea citra periculum, ac ſine timore mortis ſeſe opponerent, nimirum Deo ipſos eripiente, ideo occidi quoque permittit & duces præcipuos; ipſos declarans homicidas, quod neque hæc illos avocent, aut prohibeant.* Sic ſe exerit Dei cum ſapientia, tum potentia; Sapientia, cum ſuorum Martyrio parat Evangelicæ veritati & lætum ſucceſſum, & ornamentum. Quo pertinet inſignis Cypriani locus. Ep. 15. *Illuminabat mundum Sol oriens, & Luna decurrens: ſed vobis idem qui Solem fecit, & Lunam, majus in carcere lumen fuit; & in corde ac mentibus veſtris Chriſti claritudo reſplendens, horribiles cæteris atque funeſtas pœnalis loci tenebras æterna illa & candida luce radiavit.* Potentia, cum Chriſtus magni Regis viribus intercedit, certæque voluntati victimam producendi populo, ſitienti ſanguinem innoxium; quo appareat non imbecillitati, ſed providentiæ tribuendum eſſe, ſi tot hoſtiæ Chriſti, manu cadant Tyrannorum.

ANNO

Digitized by Google

ANNO XLIV. NUM. VII.

De catenis Petri Hieroſolymitanis. Ante ſextum ſeculum jam affectum incognitas fuiſſe probatur. Petrus vincula ſua ſecum non abſtulit. Quamobrem in carcere relicta? Egregia Chryſoſtomi verba. Euſebianis temporibus catenarum Petri nullus adhuc uſus Eccleſiæ fuit. Sacris Petri vinculis a Prophanis diſtinguendis opus erat miraculo, quod interveniſſe faciendo diſcrimini nemo perhibet. Traditio Metaphraſtis de catenis, Regis Agrippæ familiari creditis, refellitur. Prudens de Reliquiis Lateranenſis Concilii decretum. Traditio de Petri catenis, cum apud Bedam, tum apud Durandum, maximis affecta erroribus. Ex gemina Eudoxiæ ad urbem Hieroſolymitanam profectione donatio catenarum Eudoxiæ collata, coarguitur. Error Baronianus de ſolemnitate vinculorum Petri. Pauli catenas cum Petrinis vinculis fama certare, oſtenditur ex Gregorio Magno. Qualis honos Petri vinculis exhibendus, judice Chryſoſtomo?

PRetioſum vinculorum Petri Theſaurum, longa dies obruerat; magno, opinor, damno rudis Eccleſiæ. Multum quippe emolumenti Chriſtianis, præ calamitatum pondere vix recipientibus anhelitum, præſtitiſſent illæ catenæ, conceſſo quod volventibus annis aliquando creditum, ſacris hiſce vinculis vim Divinam fuiſſe inditam. Primus, ut mea memoria eſt, multa laude Petrina vincula celebravit Arator, Rom. Eccleſiæ Subdiaconus, qui circa ſeculum ſextum, pene medium, floruit:

Iſtis tibi Roma catenis
Perpetuata ſalus: harum circumdata nexu

Digitized by Google

Libera ſemper eris: Quid enim non vincula præſtant
Quæ tetigit, qui cuncta poteſt abſolvere. In Act. 1. 11

Alia antiquorum ſententia fuit. Nec enim vincula ſua ſecum abſtulit Petrus, Angelo ſpirituve monente, ut magno Eccleſiæ uſui eſſent. Captivi manibus excuſſa relicta ſunt in carcere, veluti illuſtre Providentiæ monumentum, atque Evangelicæ veritatis argumentum, quo ipſe Agrippa moneri debuit, ſe habere bellum ſuſceptum cum Deo. Aurea ſunt verba Chryſoſtomi, Hom. 25. in Acta. *Vincula erant, cuſtodes intus, carcer clauſus, nuſquam perfoſſus paries; omnes eadem dicebant, vir rapi non potuit: quare illos condemnas? Si voluiſſent ſolvere, antea hoc feciſſent, vel ſimul exiiſſent; num pecunias acceperunt? Unde qui neque quod pauperibus quod daret habebat, his dabat? Neque enim detritæ ſunt catenæ, neque ſolutæ: oportebat videri rem eſſe Divinam.* In dubio igitur non eſt ponendum, vincula a militibus primum, deinde Commentarienſi, denique ab ipſis quidem Regiis miniſtris, oculis perluſtrata, in carceris tandem ſuppellectile fuiſſe repoſita, colligandis reorum manibus, forſan militum, quos Agrippa affecit ſupplicio. Sanctiſſimi Viri captiva ſæpius brachia dedere vinculis: vinctus Joſephus in carcere Ægyptiaco; vinctus Daniel in Leonum cavea; nullus has catenas requiſivit, ut pietati eſſent auxilio.

Gemina porro Petri memorant vincula, pro gemina Petri captivitate: altera Agrippæ; altera Neronis juſſu: illa Hieroſolymis; hæc Romæ. De vinculis Hieroſolymitanis Petri, hæc tradit illuſtriſſimus Purpuratus: *Temporibus Theodoſii junioris Auguſti in lucem ſunt prodita*: quæ fuſius explicata leguntur in Martyrologio Auguſt. 1. *Duabus catenis Sanctum Petrum eſſe vinctum Hieroſolymis produnt Acta Apoſtolorum c. 12. Harum altera ab Eudoxia Auguſta Conſtantinopolim eſt delata; altera autem ab eadem Romam miſſa eſt ad Eudoxiam Auguſtam ejus filiam, Valentiniani conjugem.* Hæc ſunt fata nobilium catenarum: verum enim vero fit mihi in ea re ſcrupulus.

Ignota fuiſſe Euſebio Cæſarienſi Petrina vincvla, certum atque exploratum eſt ex ejus Hiſtoria: *Petrum in vincula conjectum capitali ſupplicio jam jam addicturus erat, niſi Petrus Divina virtute, Angeli, ſcilicet, noctu apparentis auxilio* παραδόξως τῶν εἱργμῶν ἀπαλλαγείς: *præter omnium ſpem vinculis liberatus, ad prædicationis miniſterium dimiſſus* Euſ. Hiſt. l. 2. c. 9.

Digitized by Google

miſſus fuiſſet. Turpi miniſterio exemptas a Chriſtianis fuiſſe Petri catenas, ſi noviſſet Euſebius, hoc utique pro ſua accuratiſſima diligentia poſteros docuiſſet, nec magis de Cathedra Jacobi lignea, qûam de Petri catenis commemoraſſet. Nullus igitur ex ſermone rumor tum attulerat ad aures Chriſtianorum, vincula hæc, pio furto e carcere erepta, ad decentiores uſus ſegregata fuiſſe. Quod dubio procul Palæſtinum non latuiſſet Epiſcopum, diligentiſſime omnia rimantem; quod ſi e Fidelibus aliqui in poſſeſſionem catenarum miſſi tum fuiſſent, theſaurum ſuum magnifice jactaſſent, Conſtantino læta proſperaque tempora concedente Eccleſiis. Eximendæ igitur omni de catenis Petrinis ſubdubitationi, certe & certo ſciri debet, nulli dein turpi inſerviſſe miniſterio, ex quo ſacrum Petri corpus tetigere; nullis facinoroſorum manibus vinciendis fuiſſe adhibitas. Præterea, danda nobis eſt notitia, quibus ſignis atque indiciis, ſacra illa vincula diſtincta ſint a prophanis, quibus eadem inerat materia, eadem figura, rubigo eadem. Secernendæ cruci Dominicæ miraculum auxilio fuit: *Tres cônfuſo ordine repererat cruces Helena; ſed obturbabat reperti muneris lætitiam uniuscujusque crucis indiſcreta proprietas: aderat quidem & titulus ille qui Græcis, & Latinis, atque Hebraicis literis a Pilato fuerat conſcriptus: ſed nec ipſe ſatis evidenter Dominici prodebat ſigna patibuli. Hic jam humana ambiguitatis incertum, divinum flagitat teſtimonium.* Rufin.Hiſt.l.1.c.7. Itaque Macarius Hieroſolymitanus Epiſcopus, cum Reginæ pariter & populis ad decumbentem accedens mulierem, preces ad Deum profudit, ut ægra, *ſtatim ut ea lignum ſalutare contigiſſet, a mortis januis revocaretur ad vitam*; quod & impetratum. Profecto, ſimilibus indiciis opus fuit agnoſcendis Petri catenis, quæ ex ſe nulla præbebant diſcriminis veſtigia.

Hic eximendæ dubitationi nullum intervenit miraculum: ſed ex Metaphraſte neſcio quid illuſtriſſimus Purpuratus ſuppeditat. *Quomodo autem hæc ipſa Petri vincula fuerint aſſervata, fideliter cuſtodita, ac denique inventa, Metaphraſtes ex antiquioribus monumentis in lucem prodidit: Ea enim in manus deveniſſe cujusdam ex Agrippæ familiaribus, ſed in Chriſtum credentis, ſicque per manus per quatuor delata ſecula fuiſſe, ac tandem patefacta, tradidit.* Egregium vero teſtem! Proh Dei atque hominum fidem! Siccine Religioni, pietati, rationi

 hominum

hominum illuditur? Timemus fraudes, & avaritiam nebulonum, ſubdititias Reliquias ferentium, vel monente Lateranenſi Concilio 3°. c. 61. *Cum ex eo quod quidam Sanctorum Reliquias exponunt venales, ut eas paſſim oſtendant, Chriſtianæ Religioni ſit detractum ſæpius: in præſenti decreto ſtatuimus, ut antiquæ Reliquiæ amodo extra capſam non oſtendantur, nec exponantur venales... Prælati vero de cætero, non permittant illos qui ad eorum Eccleſias cauſa venerationis accedunt, vanis figmentis, aut falſis decipi documentis, ſicut in pleriſque locis occaſione quæſtus fieri conſuevit.* Ut fluitantia certa reddantur, argumentum quærimus, ne facinoroſi cujuſdam catenæ, pro Petri vinculis obtrudantur Eccleſiæ. At garriunt neſcio quid de Anonymo familiari Agrippæ, ſed Chriſtiano, cujus in manus ſacra vincula venerunt. Fidei ſane fundamentum præclare jactum! Hem hominem in Chriſtum credentem familiarem Agrippæ graſſantis in Chriſtianos. Qua porro via tanti theſauri compos homo ille factus ſit, cogitatione fingi nequit? Furem quippe egit, in aliena bona invidentem ille qui catenas carceri publico mancipatas, ſurripuit tradendas familiari Agrippæ. Sed de fure quæri poſſet, an Judæus fuerit, aut Chriſtianus? Judæo ſane Petri vincula, non in ea commendatione fuerunt, ut precioſa veluti monilia in theſauris reponerentur. Chriſtianus vero, ſi tum temporis viguiſſet hujuſmodi Reliquiarum amor, ſacra ſibi vincula ſervaſſet alendæ pietati. Denique, inſtabo ſemper, atque urgebo, inſectabor, poſcam, atque adeo flagitabo Petrinorum vinculorum Patronos, ut nobis aperiant, qua de cauſa quingentis amplius annis, nullus de traditione Metaphraſtis audivit, ſi vera atque certa eſt. Non Euſebius, non Rufinus, non Socrates, non Sozomenus, non Evagrius, qui illuſtrandæ Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ diligentem operam contulere.

Tempus iners deſcribendis Traditionis teſtimoniis tranſmiſſum quererer, ni hic ille labor, ad fabulam refellendam conduceret; audiatur ergo Durandus Mimatenſis, Rational. l. 7. *Feſtum Beati Petri ad vincula, taliter ſecundum Bedam inſtitutum fuit: Theodoſia uxor Theodoſii ſecundi Imperatoris, Hieroſolymam proficiſcens, vidit in Alexandria feſtum Celebrari in Kalend. Auguſti, ad honorem Cæſaris Auguſti, de Triumpho habito de Cleopatra Regina Ægypti, & de Marco Antonio, Viro ejus, unde vehementer doluit, quod damnato, & Gentili*

tili tantus honor exhiberetur. Veniens autem Hieroſolymam, catenas quibus Petrus ſub Herode fuerat alligatus, acquiſivit, & Romam rediens, eas Apoſtolico præſentavit, qui alias catenas quibus ſub Nerone fuerat alligatus, apportari præcepit, quæ ſe tangentes, usque adeo miraculoſe conjunctæ, ac ſi ſemper fuiſſent eadem. Mendacia ſemetipſa refellunt, & coarguunt. Theodoſio nulla fuit uxor iſtoc nomine; Eudoxia appellabatur, non Theodoſia: Nec *Romæ* degebat, ſed Conſtantinopoli. Sed & celebratum Alexandriæ fuiſſe *Kalendis Auguſti* Triumphum Cæſaris de Cleopatra & Antonio debellatis, craſſiſſima ignorantia; Dione judice: Τὴν τε ἡμέραν ἐν ᾗ Ἀλεξανδρεία ἑάλω, ἀγαθὴν τε εἶναι, καὶ ἐς τὰ ἔπειτα ἔτη ἀρχὴν τῆς ἀπαριθμήσεως αὐτῶν νομίζεσθαι: *diem quo capta fuit Alexandria feſtum eſſe cenſuerunt; ab eo reliquis annis numerandis initium ſumendum Ægyptiis.* Dies ille feſtus in vigeſimum nonum Auguſti incidit, ſive 4. Kal. Septemb. non in Kal. Auguſti. Sermonem porro Bedæ ſubditum eſſe, vel ſane corruptum, Baronius ipſe fatetur atque profitetur in Martyrol. *Aliorum inſuper corrigendus eſt error, dicentium Baſilicam Eudoxiæ, ubi recondita ſunt prædicta Petri vincula, erectam fuiſſe ab Eudoxia Auguſta, Arcadii Imperatoris uxore: id etenim legitur in quodam Sermone, Bedæ tributo, cujus eſt Exordium; Solemnem obſervantiam &c. ubi ſunt etiam alia multa quæ corrigantur; ut quod habet Arcadium ante Eudoxiam diem obiiſſe, contradicentibus Hiſtoricis omnibus.* Auguſt. 1. Dio l. 51.

Præmiſſa velitatione, majus nunc certamen cum Baronio mihi eſt contrahendum: *Eudoxia*, inquit, *Auguſta, prædictas catenas dono accipiens, illarum alteram Conſtantinopoli voluit aſſervari; alteram vero Romam miſit ad Eudoxiam filiam.* Quæ ſomnia ſunt ex Eburnea porta, Socrati, Evagrio, optimæque notæ Autoribus incognita. Geminam Eudoxiæ profectionem ad urbem Hieroſolymitanam memorat Hiſtoria. Prior contigit Theodoſio 16. & Fauſto Coſſ. Anno Chriſti 438. Sequenti anno reverſa eſt cum B. Stephani Reliquiis. Chronicon Marcellini comitis, Indict. 7. Theodoſio 17. & Feſto Coſſ. *Eudocia uxor Theodoſii Principis, ab Hieroſolymis urbem Regiam remeavit, Beatiſſimi Stephani primi Martyris Reliquias, quæ in Baſilica S. Laurentii poſitæ venerantur, ſecum deferens.* An de Petri catenis ſilentium egiſſet Marcellinus? Secunda vero Eudoxiæ Hieroſolymitana profectio,

profectio quo anno acciderit, non convenit inter Scriptores. Ex Marcellino monemur, jam Hieroſolymis egiſſe, Theodoſ. Aug. 18. & Albino Coſſ. qui fuit annus Chriſti 444. *Severum*, inquit, *Presbyterum, & Joannem Diaconum, Eudocia Regina apud Æliam urbem miniſtrantes, miſſus ab Imperatore Theodoſio Saturninus Comes Domeſticorum occidit. Eudocia, neſcio quo excitata dolore, Saturninum protinus obtruncavit; ſtatimque mariti Imper. nutu, Regiis ſpoliata miniſtris, apud Æliam moritura remanſit.* Proindeque ab Eudocia, catenarum altera Conſtantinopolim deferri non potuit.

Evaneſcit igitur atque diffluit undique fabula. Nec quando, ubi, quibus, dono data ſint Eudoxiæ, illa Petri vincula, ab ullo eorum qui Eudoxiæ ætatem propius attigere, memoriæ proditum. Evagrius libro 1°. c. 21. Ἐντεῦθεν τοίνυν ἡ Εὐδοκία ἐν Ἱεροσολύμοις δὶς ἀφικνεῖται: *ex hac igitur urbe (Antiochia) Eudoxia bis venit Hieroſolymam.* Quæ a Regina his in Regionibus peracta, ſunt accurate obſervata Evagrio: ædificata monaſteria, mœnia Hieroſolymitana reſtaurata, Templum in honorem primi Martyris conſtructum: de catenis ne verbum quidem. Quin etiam Nicephorus, quem ad Reliquias imagineſque omnes tenent inclinatiorem, inſolens catenarum.

Acumini porro nimium indulgens Purpuratus, accuratum Scriptorem non exercuit: *Sane quidem non videtur hoc vacare myſterio, quod de Petri catenis, tam in Oriente quam in Occidente agatur ſolemnitas. Non autem de vinculis alicujus alterius Apoſtolorum, ut cujus in ligandis atque ſolvendis alienis vinculis poteſtas præcipua in Eccleſia, ejus etiam vincula a cunctis fidelibus in honore habeantur.* Martyr. Auguſt. Num ſolemnitas agitur de *Petri catenis?* Minime gentium. Quænam ergo feſtivitas celebratur? Petri ad vincula, non *vinculorum Petri.* Sic ſcribitur in Martyrologio, *Romæ in Esquiliis dedicatio, Sancti Petri ad vincula.* Sic Gemma animæ, l. 3. c. 64. *Dies Kalen. Auguſti olim celebris habebatur ob victoriam Auguſti, hac die poſtea vincula Sancti Petri collata ſunt Romam, & in Eccleſia conſtructa in ejus honore: & ipſa dies inſtituta celebris in honore Apoſtolorum principis.* Sic Durandus ille Mimatenſis; *Feſtum Petri ad vincula.* Porro, licet annuo Feſto Paulus ad vincula non celebretur, nihilominus Paulinarum catenarum fama, non minus totum Orbem diſcurrit, quam illa Petrinorum vinculorum; teſtis Gregor. Mag. Ep. l. 3.

Ep.

Ep. 30. Ad Conſtant. Auguſt. *Sed quia Sereniſſima Domina tam religioſum deſiderium eſſe vacuum non debet: de catenis quas ipſe Sanctus Paulus in collo & manibus geſtavit, ex quibus multa miracula in populo demonſtrantur, partem aliquam vobis transmittere curabo, ſi tamen hanc tollere limando prævaluero: quia dum frequenter ex catenis eisdem, multi venientes, benedictionem petunt, ut parvum quid ex limatura accipiant, aſſiſtit ſacerdos cum lima, & aliquibus petentibus, ita concite aliquid de catenis ipſis excutitur, ut mora nulla ſit. Quibusdam vero petentibus, diu per catenas ipſas ducitur lima, & tamen ut aliquid inde exeat non obtinetur.* Sic eſt ille Pauli catenis delatus honor atque deditus, longe maximus eſt. Cum non *Petri*, ſed Pauli vinculorum ramenta, vel gemmas ipſas pretio ſuperantia, Conſtantiæ Auguſtæ miſſa ſint.

Juvat & nos celebrare Petri vincula, ſed eo cultus genere qui ab omni ſuperſtitioſo honore quam longiſſime abeſt. Egregia Chryſoſtomi verba de Paulinis catenis, placet Petrinis accomodari: *Extolleris, & tentaris virtutum gratia? memor eſto vinculorum Petri, quoniam nil tale paſſus es. Tentaris circa deſiderium quorumdam proximi bonorum? memor eſto vinculorum Petri, & vide quam ſit abſurdum illum eſſe in vinculis, te vero deliciari. Rurſus voluptatum concupiſcentia prenderis? recordare carceris Petri: Diſcipulus illius es, illius Commilito.* Hom. 12. in Col. Hæc ſunt noſtræ catenarum Reliquiæ: hoc Sanctiſſimum feſtum agitatur:

Iſtis tibi Roma catenis
Perpetuata ſalus: harum circumdata nexu
Libera ſemper eris.

AN. XLIV. NUM. IX.

Cur Petri cuſtodes non fugere, elapſo Petro? An morti ab Agrippa miſſi? Negantis Eraſmi ſententia refellitur. Ultimo ſupplicio affectos eſſe vero propius eſt, quod ex Chryſoſtomo, Oecumenioque confirmatur. Obſervabilis Petri Alexandrini locus. De militum ſupplicio. An ſuffocati? Baronii ex Linguæ Græcæ

 impe-

Digitized by Google

imperitia affirmans opinio refellitur. Inter Judæorum ſupplicia nulla ſuffocatio.

SI Petri liberationem æquis vigilantibusque oculis attendiſſet Agrippa, militum innocentiam pœna judiciorum liberaſſet. Si culpæ ſibi conſcii fuiſſent, profecto fugæ ſe commendaſſent: freti itaque ſua innocentia, manſerunt in carcere, vel cum ſalutis periculo: quod non ſine conſilio Chriſti ſapientiſſimo contigit; cum cuſtodes fuga ſua vim miraculi detriviſſent, quaſi Petrus humanis auxiliis imminentem mortem vitaſſet. Itaque ut Petri liberatio laudibus innocentiam ejus, Chriſtum gloria, Evangelium honore cumularet, reſtiterunt in carcere milites. Morti miſſos non fuiſſe, a nonnullis creditum eſt: *verum Herodis rabiem* (verba ſunt Eraſmi) *Deus ſuorum miſertus coercuit, ſimul & Apoſtolorum incolumitati conſulens & militum; non enim decebat ut Petri ſalus occaſionem exitii præberet innoxiis.* At de cuſtodum omni innocentia non conſtat: crediderim potius illuſiſſe captivo, ad exemplum ſui Regis ſe componentes. Ut ut ſit, vero propius eſt, Agrippam in miſerorum ſanguine doloris ſui quæſiviſſe lenimentum: vicarias quidem Petro victimas ſucceſſiſſe milites, non obſcure Lucas indicat: Herorodes autem cum Petrum requiſiviſſet, & non inveniſſet, ἀνακρίνας τοὺς φυλακὰς, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι: *quæſtione de cuſtodibus habita, juſſit eos ad ſupplicium rapi.* Cui & ſententiæ ſe illigavit Chryſoſtomus: *Certe illum oportebat admirari, oportebat obſtupeſcere; atqui poſtea manifeſtum eſt omnibus per mortem illorum, & Dei miraculum, & illius malitia.* Hom. 25. in Act. Eo propendet & Oecumenius. Δυνατὸν δὲ ἦν τῷ θεῷ καὶ τοὺς φυλακὰς ἐξέλεσθαι. Ἀλλ' εἰς τοῦτο, ἐνομίσθη ἂν φυγὴ εἶναι τὸ πρᾶγμα: *poſſibile autem Deo erat ſimul & cuſtodes eripere: verum ſi id actum fuiſſet, res judicata eſſet fuga.*

Recte & ſapienter Autor ille qui vulgo Petrus Alexandrinus audit: Δι' οὓς οὐδεμία αἰτία τῷ Πέτρῳ συμπλέκεται: ἐξῆν γὰρ καὶ αὐτοὺς ἑωρακότας τὸ γενόμενον ἐκφυγεῖν, ὡς καὶ πάντα τὰ παιδία ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, εἰ ἐγνώκεισαν οἱ γονεῖς αὐτῶν τὸ μέλλον ἔσεσθαι ἅπερ ἀνῃρέθησαν ὑπὸ τοῦ μιαιφόνου Ἡρώδου; διὰ τὸ ὑπ' αὐτοῦ ζητούμενον ἀπόλεσθαι ἓν παιδίον: *propter quos nulla culpa in Petrum confertur; licebat enim eis illo viſo quod factum fuerat, effugere: ſicut & omnes in-*

fantes

ſantes qui erant in Bethlehem, & in omnibus finibus, ſi ſciviſſent eorum parentes quod erat futurum, qui a crudeli homicida Herode ſublati ſunt, ut infans periret, qui & ipſe juſſu Dei effugit.

Ex Petri Alexandrini canonibus, *ſuffocatos* fuiſſe cuſtodes Baronius haurire ſibi viſus eſt: Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν, καὶ μὴ εὑρὼν, ἀνακρίνας τοὺς φυλακὰς, ἐκέλευσεν ἀπαγχθῆναι: *Herodes vero cum Petrum requiſiviſſet, & non inveniſſet, quæſtione de cuſtodibus habita, juſſit ſtrangulari.* Can. 13. Ἀπαχθῆναι (quæ Lucæ vox eſt) Canonis autorem ſcripſiſſe, vero proximum: obtineat tamen antiqua vulgariſque lectio. Omiſſis fontibus Purpuratus verſionem adiit qua ductus eſt inerrorem; quo ſane ſe liberaſſet, ſi Græca conſuluiſſet. Ἀπάγχομαι, Latine *ſtrangulor*: Judas ἀπελθὼν ἀπήγξατο: *profectus ſtrangulavit ſeſe.* Matt. 27. 5. Sic & Achitophel, vera Judæ effigies, & Regis & Domini ſui proditor, violentas ſibi manus inferens ſimilem mortem obierat. Ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπήγξατο: *cum de ſua domo diſpoſuiſſet, gulam ſibi fregit.* 2 Sam. 17. 23. Non ſi quicunque ſtrangulantur, ſimul & ſuffocantur; ideo & ſtrangulatio appellari ſuffocatio debuit, aut vice verſa. Turcæ Satrapis gulam frequentiſſime frangunt, quos apud ſuffocationis ſupplicium non eſt in uſu. Narratum a Dione de Caligula: ἔδωκε καὶ ἱμάτια πολλὰ καὶ παχέα, ὡς καὶ θερμασίας τινὸς δεομένῳ περιέβαλε, καὶ οὕτως ἀπέπνιξεν αὐτὸν: *injectiſque multis ac denſis veſtimentis, tanquam calefactione egenti, ſuffocavit Tiberium*: non ſtragulavit Dio l. 58. Tunetani extingunt in luto facinoroſarum mulierum animam, ſuffocantur illæ, non ſtrangulantur. Baronium ab errore revocare debuerunt nota Judæorum ſupplicia, penes quos nulla reorum ſuffocatio; ſed decollatio, ſtrangulatio, lapidatio, combuſtio. Strangulandi olim non ſuſpendebantur, ut nobiſcum fures de patibulo, ſed fimeto ad genua uſque inſiſtentes, mappa ſuffocabantur; eam attrahebant ambo teſtes quilibet a ſe, donec excluderent animam. Comburendi, non in ſuccenſo rogo cremabantur, ſed liquefacto metallo in os infuſo, fimo immerſum ad genua uſque trahebant, hinc inde mappa cica collum convoluta, donec os aperiret: mox liquefactum ſtamnum, vel plumbum infundebant hianti, ut deſcendens inteſtina concremaret. Legatur Eruditus Sikardus de Jure Reg. Heb.

ANNO XLIV. NUM. X.

De Agrippæ in Sidonios offenſionis, nec non Regii adventus Cæſaream, cauſis. Baronii figmentum haſce cauſas quærentis in Petri facto Palæſtinæ Eccleſias inſtituentis & componentis. Adventus Regii Cæſaream ratio longe veriſimilior, a Joſepho ſuppeditata. Petrum Agrippæ ditionem exiiſſe probabilius eſt.

QUod a Comico cantatum olim fuit de ſcurris, neſcio annon & Aulicis Curiæ Romanæ accomodari poſſit?

Nihil eſt profecto ſtultius, neque ſtolidius,
Neque mendaciloquius, neque argutum magis,
Neque confidenloquius.

Baronius quidem eruditione quam purpura longe illuſtrior, cum Monarchiæ Petri dignitati velificatur, adeo eſt diſſimilis ſui, ut vel pueris ſit ludibrio. Poſtquam militibus irrogare ſupplicium viſum Agrippæ, quid mali acciderit crudeli Regi, Lucas continuo exequitur: *Et cum deſcendiſſet a Judaa Caſaream, ibi commoratus eſt. Herodes autem infenſo animo erat in Tyrios & Sidonios.* Quid rei gravem hanc offenſionem concitarit, ſilentio diſſimulatum a Luca. Conjicienti multæ cauſæ incidunt ex rebus humanis petitæ, ambitio, ſcilicet, & avaritia, prima pene omnium bellorum labes. Hæc acumini Baroniano ſordent; miram itaque, novamque odii cauſam commentus eſt: *Quam*, inquit, *illam eſſe exiſtimamus, quod cum Petrus ab Angelo liberatus, Hieroſolymis receſſiſſet, in eas Palaſtina maritimas regiones venit, ac ibi poſitas inviſit Eccleſias, atque compoſuit; nam & unum ex his qui ipſum ſequebantur Presbyterum, Sidoniis dedit Epiſcopum — eamque fuiſſe cauſam exiſtimamus, quod Caſaream ſe Agrippa contulerit, & in Tyrios ac Sidonios commotus fuerit*; quod Purpurati acumen, ſacram Tridentini Concilii autoritatem habet contemptui, cum *contra unanimem conſenſum Patrum Scripturam Sacram interpretati audeat.* Nulli quippe hæc Regiæ in Sidonios offenſionis cauſa

cauſa venerat in mentem: nec mirum, cum abſurda ſit, & falſiſſima, teſte Joſepho, qui rationes adventus Agrippæ Cæſaream, a Baronianis multum diverſas ſuppeditat: Τρίτον δὲ ἔτος αὐτῷ βασιλεύοντι τῆς ὅλης Ἰουδαίας πεπλήρωτο, καὶ παρῆν εἰς πόλιν Καισάρειαν, ἣ πρότερον Στράτωνος πύργος ἐκαλεῖτο: συντέλει δὲ ἐνταῦθα θεωρίας εἰς τὴν Καίσαρος τιμὴν ὑπὲρ τῆς ἐκείνου Σωτηρίας ἑορτὴν τινὰ ταύτην ἐπιστάμενος: *Jamque tertium Judææ totius Regni annum exegerat, cum pervenit in urbem Cæſaream, quæ prius Turris Stratonis dicta eſt, ubi ſolemnes ludos celebravit pro ſalute Cæſaris: ad quam feſtivitatem, magna multitudo nobilium & procerum convenerat.* Joſeph. Ant. l. 19. c. 8.

Recognitionum Autor l. 3. Petrum cum Simone Mago Cæſareæ diſputantem exhibet; ſequenti vero diſceſſum memorat & Peregrinationem: *Profecti Cæſarea ut Tripolim pergeremus, apud Doram breve oppidum, primam fecimus manſionem: quia nec longe aberat — Sequenti die venimus Ptolemaidam, ubi decem dies demorati, ſimiliter & apud Tyrum ac Sidonem, & Berytum fecimus, & his qui plenius deſiderabant audire ſermonem, apud Tripolim nobis hiemandum denunciavimus — Petrus vero Maronis domum ingreditur.* Ex hoc fonte Metaphraſtes ea hauſit, opinor, quæ laudantur a Baronio, de Petro *Palæſtinæ Eccleſias inviſente, atque componente*; cui ſententiæ non multum ineſt probabilitatis. Sapienter Oecumenius, meo judicio: καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον, οὐ γὰρ ἐπείραζε τὸν θεόν: *& egreſſus Petrus abiit in alium locum, non enim tentabat Deum*; quo crimine vix ſe Petrus abſolviſſet, ſi conſtitiſſet in Agrippæ ditione, palam & publice componendis Eccleſiis, & creandis Presbyteris. Eo Conſilio ac fine liberatus eſt ab Angelo, ut a furore Regio tutus eſſet, quo miraculo monebatur Agrippæ ditionem exire, ubi commorari non poterat, abſque vitæ periculo. Nec opus erat ut in Urbem Cæſarienſem Petrus contenderet, ad ordinandas Palæſtinæ Eccleſias maritimas, cum magna adeſſet Præconum Evangelii copia, ad id muneris implendum valde idonea. Conſultiſſimum itaque fuit, & prudentiæ conſentaneum, ut Agrippæ Regno Petrus cedens, alias Orbis regiones peragraret, exercendo Apoſtolico muneri. Antiochiam petiiſſe mihi probabiliſſimum videtur: Urbs magna fuit extra offenſi Regis ditionem, & Judæorum in multitudine abundantem, quibus Petrus præcipue deſtinatus. Eo pertinet locus ex Joſepho

Digitized by Google

Joſeph. de Bell. l. 7 c. 21. deſcribendus: Τὸ γὰρ Ἰουδαίων γένος πολὺ μὲν κατὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρέσπαρται τοῖς ἐπιχωρίοις: Πλεῖστον δὲ τῇ Συρίᾳ κατὰ τὴν γειτνίασιν ἀναμεμιγμένον, ἐξαιρέτως δ' ἐπὶ τῆς Ἀντιοχείας ἦν πολὺ, διὰ τὸ τῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' Ἀντίοχον Βασιλεῖς παρέχον: *Judæorum namque gens, multum quidem totius orbis indigenis aſſeminata eſt: plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam verſabatur, propter magnitudinem Civitatis, maxime vero his liberam domicilii facultatem Reges qui poſt Antiochum fuerant, præbuerunt.* Hic ſedem & ab Agrippæ furore tutam, & officio recepto Judæis perſolvendo commodam, Petrus invenit. Quapropter in hanc civitatem ſe contuliſſe, a veri fide non diſſidet.

AN. XLIV. NUM. XI.

An Petrus hoc anno Romam venerit? Argumenta quædam Chronologica in hanc ſententiam, infra accuratius examinandam, afferuntur. An neceſſe fuerit ſive Petro, ſive Papæ, apud Eccleſiam Romanam adeſſe, ut ejus audiret Epiſcopus? Negantis Bellarmini opinio refellitur. De Bullis plumbeis in quibus Paulus dexter eſt, Petrus ſiniſter. Quænam hujuſce ordinis ratio? Thomæ explicatio. Antonii Nebriſſenſis ſententia rejicitur. Clar. P. de Marca & Antonii Pagii interpretatio. Petri in Bullis locum non eſſe honoratiorem, ſed Pauli, ex monumentis Antiquitatis oſtenditur. Ordinis Apoſtolici in Bullis plumbeis ratio aperitur. Paulus ad ſalutem Romanorum ante Petrum laboravit, ideoque dexter.

POſtquam Petrus ſic elapſus (verba ſunt Baronii) *Eccleſiam quæ collecta erat in domo Mariæ viſitaſſet—Romam verſus direxit iter, atque hoc ipſo ſecundo anno Claudii Imperatoris, ſed in fine ipſius, Romam veniens, ac prædicans Evangelium, eam erigere cœpit Eccleſiam.* Nobilem hanc materiam hic delibare contentus, acuratius infra tractabo:

Digitized by Google

bo: interea ſolvam quæſtiones quæ Antiquitati illuſtrandæ non minimum conferunt. Magna quidem me inceſſit admiratio, quod huic Chronologiæ viri magni adhæreant: cum nec ab anguſtiis facillime expediat ſe, nec ad dignitatem Monarchicam Petri cumulandam proſit, vel judicibus curiæ Romanæ proceribus. Notatu digniſſima ſunt verba Bellarmini: *Eſt autem obſervandum quatuor eſſe quæ in dubium revocantur: 1°. an Petrus Romæ fuerit: 2°. an ſit mortuus Romæ: 3°. an fuerit Epiſcopus Romæ: 4°. an Romanum Epiſcopatum nunquam mutaverit. Ex his quatuor, ſolum poſtremum requiritur neceſſario, & ſufficit ad Romani Pontificis Primatum conſtituendum. — Nam illud primum, neque requiri, neque ſufficere planum eſt, cum multi veniant Romam, qui tamen Pontifices Rom. nunquam evadant: & multi Romani pontifices nunquam fuerint Romæ, ut Clemens v. Joannes 22. Benedictus 12. Clemens 6. Innocentius ſextus, qui in Galliis ordinati, ibidem ſemper manſerunt. Alterum item neque requiri, neque ſufficere teſtantur multi Pontifices Romani, qui extra Romam mortui ſunt: nam Clemens primus obiit in Ponto; Pontianus in Sardinia; Agapetus Conſtantinopoli; Innocentius Peruſiæ. — Idem teſtantur multo plures qui quotidie moriuntur Romæ, nec tamen Romani Pontifices ſunt. Tertium autem requiri, ſed non ſufficere, ex eo colligitur, quod Petrus Antiochiæ fuit, & tamen Sedem alio tranſtulit: nunquam deinceps locum primum Epiſcopi Antiocheni habuerunt. Igitur quartum ſolum requiritur, & ſufficit.* Cur ergo Bellarmine & tibi, & ſodalibus cruces fixiſti, ad fictam illam Romanam Petri Peregrinationem, Anno Claudii ſecundo, tuendam adverſus telorum ſegetem, quibus undique obruitur: tua induſtria ſodaliumque arte vel non minima, fruſtra laboranti Chronologiæ ſuppeditare auxilia tentantibus. Interea, quod pro jure ſuo Bellarminus aſſumit, nullus conceſſero; ad conſtituendum, videlicet, Petri Romanum Epiſcopatum, *non requiri ut Romæ fuerit*. Clemens quidem, Joannes 22. Benedictus 12. aliique qui ne vel Romæ limina unquam ſalutarunt, Romanos principes dici facile patiar, ſed præciſe negabo fuiſſe Epiſcopos. Siccine præſtabant exemplaria Gregis atque τύπους? An pro paſtoribus illi ſunt habendi, quorum vocem oves nunquam audiere? Unquam-ne Patribus creditum, Epiſcopum eſſe illum, qui Eccleſiam cujus Paſtor dicitur, nulla viſitatione dignatus eſt? Recte Autor ille Epiſtolæ

quartæ

Digitized by Google

quartæ, qui Damaſus audit, invehitur aſpere in Epiſcopos qui quietis ſuæ cauſa, Gregem committunt Chorepiſcopis curandum: *Videntur mihi eſſe meretricibus ſimiles, quæ ſtatim ut pariunt, infantes ſuos aliis nutricibus tradunt educandos, ut ſuam citius libidinem explere valeant; ſic & iſti infantes ſuos, id eſt, populos ſibi commiſſos, aliis educandos tradunt, ut ſuas libidines expleant; id eſt, pro libitu ſecularibus curis inhient.* veriſſime juxta ac ſapienter.

Ab Aquinate obſervatum eſt, in antiquis ſigillis, quibus Pontificis Rom. diplomata obſignantur, imagines reperiri Petri & Pauli, ſed Pauli a dextris, Petri a ſiniſtris. Quænam fuerit hujuſce ordinis ratio, in dubitatione ponitur: hoc quippe Apoſtolorum ſitu Latini Theologi moventur, cum dignitati Principis Eccleſiæ, Petro conciliatæ, conſentire non videatur. Itaque pedibus manibuſque conantur commodam Pontificalis ſigilli explanationem invenire. Placet jucundæ quæſtioni non nihil immorari: nec aut extra chorum ſaltare, aut oleam operamque perdere exiſtimamus, cum ille Apoſtolorum ordo, Chronologiam quæ Petrum ad Urbem ducit Anno Claudii 2°. fide & autoritate evertere videatur.

Situs Apoſtolici, Thomas ille Angelus Scholæ, feſtivam rationem excogitavit, Lect. 1ª. in Gal. *Quia præſens vita ſignificatur per ſiniſtram, futura vero per dexteram, in quantum iſta eſt cæleſtis & ſpiritualis; illa vero temporalis; ideo Petrus qui vocatus fuit a Chriſto adhuc in carne mortali poſito, ponitur in Bulla Papæ in ſiniſtra parte; Paulus vero qui vocatus fuit a Chriſto jam glorificato, ponitur in parte dextra.* Antonius Nebriſſenſis obſervavit; *cum duo ſimul incedebant, honoratior ad lævam erat, junior autem latus ei dexterum claudebat, & non nihil præcedebat, in ſignum obſequii.* Quod probat deſumpto e Poetis teſtimonio:

> *Et medius juvenum, non indignantibus illis*
> *Ibat, & interior ſi comes unus erat.* Ovid. Faſt. l. 5.

Porro interiorem dici eum qui ad partem lævam eſt, ex Virgilio diſcimus, qui l. 5. Æneid. ait de Cloantho, qui ad ſiniſtram partem Gyæ navigabat:

> *Ille interque navemque Gyæ, ſcopuloſque ſonantes*
> *Radit iter lævum interior, ſubituſque priorem*
> *Præterit.*

Qui Paparum in ſigillis dextram Paulo, ſiniſtram Petro conceſſerunt,

runt, hæc in profunda Criticæ myſteria illos deſcendiſſe vix credam. Itaque pingitur & ad dextram Paulus, cum Chriſtus vel B. Virgo medium tenent. Ex populorum pene omnium conſenſu, certe Romanorum, dextera locus eſt honoratior. Hieron. Epheſ. c. 1. in hæc verba, *ad dexteram ſuam in cœlitibus*, ſic ſcribit: *Hic dextera pro honore ponitur, ne Deus corporeus eſſe credatur: nam & Pater a dextris eſſe ſcribitur Chriſti; Dominus inquit a dextris tuis confregit in die iræ ſuæ Reges. Ambo ergo a dextris ſunt, quia nihil eſt in Divinitate ſiniſtrum.* Conſentit & Ambroſius: *Sede ad dexteram meam; hoc eſt, Dominus Pater Domino Deo Chriſto Filio Throni ſui ſublimem effert conſeſſum, & honoris gratia, ad dexteram ſuam illum æterna ſede conſtituit.* Serm. 61. Sed & fruſtra Virgilius a Nebriſſenſi adducitur in teſtem; interior quippe Cloanthus erat, quia Gyæ navem inter ſcopuloſque, mare ſuo navigio ſcindebat. Et in ſigillis Paulus una cum Petro quieſcens, non ambulans, procedenſque depingitur.

Hac & in quæſtione verſanda, Clariſſimus Pagius acumen admovit ſuum, Critic. an. 49. n. 3. p. 42. *Hanc autoritatis a Petro & Paulo deductæ communionem impreſſa octingentis ab hinc annis in Bullis plumbeis, utriuſque imagines teſtantur, Paulo ad dexteram Petri collocato: unde præcipui quoque honoris Paulo impenſi argumenta quidam abſurde traxerunt. Quod enim latus dextrum videtur, ſi Pauli imago cum Petri imagine comparetur, eſt latus ſiniſtrum, ſi referatur ad inſpicientes, ex qua relatione, ſæpe metiendus eſt honoris gradus in conventibus publicis.* Atqui ſi honoratiorem in Bullis plumbeis locum Petrus occupat, qua de cauſa Thomas, acuti ingenii homo, qui locorum ſuis temporibus honoratiorum inſolens eſſe non potuit, verſat in omnes partes animum, explicando Apoſtolorum in ſigillis ſitui? Cur totus eſt myſticus? Cur hanc ad explicationem, contortam ſane atque violentam confugit? *Præſens vita ſignificatur per ſiniſtram, futura vero per dextram; ideo Petrus qui vocatus fuit a Chriſto adhuc in carne mortali poſito, ponitur in Bulla Papæ in ſiniſtra parte.* Cur ore aperto atque rotundo non dicit, *ex uſu obtinente confirmatur, locum imagini Pauli in Bullis plumbeis deſtinatum, ſecundum eſſe cenſendum?* Bene de eruditis mereretur Clariſſimus Pagius, ſi pro ſua numiſmatum peritia, numum aliquem repræſentaſſet, in quo vir honoratior,

tior, ad ſiniſtram inferioris collocaretur. Profecto, in excudendis cum ſigillis, tum imaginibus, nulla Epiſcopi *ad cornu ſiniſtrum altaris reſpondentis*, habetur ratio. Fallor, ſi in Tabula Chriſtum Paulumque exhibente coram oculis, Chriſtus ſiniſter, Paulus dexter depingeretur. Cum itaque ſitus ille Apoſtolorum in Bullis plumbeis octingentis ab hinc annis obtinuerit, non ex *præſenti uſu*, ſed ex antiquo explicandus eſt.

Euſebius de vita Conſtant. l. 3. c. 11. Τῶν δ' Ἐπισκόπων ὁ τοῦ δεξιοῦ τάγματος πρωτεύων, διαναστὰς, μεμετρημένον ἀπεδίδου λόγον, προσφωνῶν τῷ Βασιλεῖ: *tum ex Epiſcopis is qui in dextra parte primum locum obtinebat, conſurgens, modica oratione Imperatorem allocutus eſt.* In Chalcedonenſis Synodo Act. 1ª. Καὶ καθεσθέντων τῶν μεγαλοπρεπεστάτων, καὶ ἐνδοξοτάτων Ἀρχόντων, καὶ τῆς ὑπερφυεστάτης συγκλήτου ἐν μέσῳ πρὸ τῶν καγκέλλων τοῦ ἁγιωτάτου θυσιαστηρίου, καὶ ἐκ μὲν τοῦ εὐωνύμου αὐτῶν μέρους καθεσθέντων τῶν ὁσιωτάτων τοποτηρητῶν τοῦ θεοφιλεστάτου, καὶ ἁγιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Λέοντος — ἐκ δὲ τοῦ δεξιοῦ αὐτῶν μέρους ὁμοίως καθεσθέντων, Διοσκόρου τοῦ εὐλαβεστάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας: *Et reſidentibus magnificentiſſimis, & glorioſiſſimis judicibus, & ampliſſimo Senatu in medio ante cancellos Sanctiſſimi altaris; & ex læva quidem eorum parte ſedentibus ſanctiſſimis & reverendiſſimis Epiſcopis, & Vicariis Deo amiciſſimi, Sanctiſſimi, & reverendiſſimi Leonis Antiſtitis, priſcæ Romæ — ex dextra vero eorum ſimiliter parte conſidentibus Dioſcoro religioſiſſimo Archiepiſcopo Alexandriæ.* Actione 1ª. Generalis ſextæ. *Reſidentibus glorioſis Patronis & Coſſ. ex latere piiſſimi noſtri Imperatoris Conſtantini, & ex læva quidem ejus parte reſidentibus Vicariis Agathonis Archiepiſcopi antiquæ Romæ — a dextra vero ejus parte reſidentibus Georgio Archiepiſcopo novæ Romæ.* Atque ex loco honoratiore, Bedæ, Lamberto Schafnaburgenſi, Mariano Scoto, Hincmaro creditum, Georgium Conſtantinopolitanum Patriarcham præfuiſſe Synodo, quam in ſententiam non deſcendiſſent, niſi ex ævi ſui conſuetudine, in loco honoratiori dextera haberetur. Eruditiſſimus Launoius Ep. 8. ad Joan. Gerbaſium p. 730. *Crediderunt eos Synodo præſidere qui ad Imperatoris dextram ſedebant, non qui ad lævam. At quamvis ex Synodi Actis certum ſit, Patriarchas Conſtantinopolitanum & Alexandrinum ſediſſe ad Imperatoris dexteram; & Agathonis legatos ad lævam: Agathonis tamen legati nominantur primi, imperatorem alloquuntur*

quuntur

quuntur primi, & definitioni ſuſcribunt primi. Nec hoc argumento Pagianam ſententiam firmamus: imo ex opinione Bedæ, aliorumque quos laudavimus, demonſtratum eſt, dexteram pro honoratiore haberi, quam & occupaſſet Agatho ſi præſens interfuiſſet Synodo. Sed quia geminam perſonam induebant Theodorus & Georgius, miſſi ab Agathone, Presbyterorum, ſcilicet, & legatorum: qua legatis, conceſſum ipſis fuit primum & alloqui Imperatorem, & ſubſcribere; non item honoratiori loco ſedere & Patriarchas eminere. Profecto, apud Romanos priori loco dextera olim habebatur; quippe quæ & fidei ſacra, in Augurali diſciplina diligenter obſervata. Quocirca de Nerone Tyridatem honore afficiente ſic Suetonius c. 13. *Perductum inde in Theatrum, ac rurſus ſupplicantem, juxta ſe latere dextro collocavit.* Quid multa? Marcellinus Comes in Chronico p. 51. de Joanne Papa qui Conſtantinopolim venerat, ſic ſcribit: *Dexter dextrum Eccleſiæ inſedit ſolium, diemque Domini noſtri Reſurrectionis, plena voce Romanis precibus celebravit.*

Quanam igitur de cauſa, in Bullis plumbeis Paulus ad dexteram, Petrus ad ſiniſtram collocatur? Hoc ideo contigiſſe cenſemus, quod ad Romanorum ſalutem Paulus prior laboraverit: nec ulla ratio eſt quæ cumulatius menti ſatiſfaciat. Simili de cauſa, in Epiſtola quæ Ignatii ad Magneſianos audit, Paulus Petro præponitur: ἐν Ἀντιοχείᾳ γὰρ ἐχρηματίσαν οἱ Μαθηταὶ χριστιανοὶ, Παύλου καὶ Πέτρου θεμελιούντων Ἐκκλησίαν: *in Antiochia primum diſcipuli vocati ſunt Chriſtiani, Paulo & Petro fundantibus hanc Eccleſiam.* Paulo, & Petro dicitur, quia longe ante Petrum, Paulus inſtituendæ Antiochenæ Eccleſiæ laborem impenderat ſuum. Sed & Conſtitutionum Clementinarum Autor l. 7. c. 46. Petrum ſic loquentem inducit: *Romana Eccleſia Linus Claudia, primus a Paulo, Clemens poſt ejus mortem, a me Petro ſecundus ordinatur.* Quo Paulum in Romanæ Eccleſiæ curam ante Petrum incubuiſſe indicatur. Profecto, a ſe diſſidet Chronologia illa, quæ anno Claudii ſecundo, Petrum in urbem Romanam perveniſſe contendit. De Tyridate Romam ſe conferente ſic Dio. l. 63. Τότε ἐπιτήδεια πάντα προεῖχε εἶχον ὥστε ἀκοὺς μυριάδας τὸ ἡμερήσιον ἀνάλωμα τῷ δημοσίῳ λογισθῆναι, καὶ τοῦτο ἐπ' ἐννέα μῆνας οἷς ἀδοιπόρησεν ὁμοίως ἐγένετο: *in quam rem populus Rom. ſumptum faciebat ſingulis diebus octingenta ſeſtertia, idque novem menſibus*

ſibus, quibus iter fecit, factum eſt. Num ergo veroſimile eſt Petrum, qui non equo, ſed pedibus iter faciebat, eundoque viſitabat Eccleſias, concionabatur, creabat Epiſcopos; magna Romam inter & Hieroſolymam interjecta ſpatia novem exhauſiſſe menſibus? Credat Baronius, non ego.

AN. XLIV. NUM. XII.

An primos Bizantinos, Thraciæque Epiſcopos Petrus creaverit? Temeraria affirmantis Baronii ſententia, ex unius Agapeti Epiſtola conſtantem Eccleſiæ Græcæ Traditionem convellentis. De Andrea primos Bizantinæ urbis Thraciæque creante Apoſtolos. Antiquitatis monumenta Baronio adverſa, teſtibus Hippolyto Portuenſi Epiſcopo, Origene, ipſo Martyrologio Rom. Provinciæ non ſine autoritate Spiritus Sancti datæ Apoſtolis. Petro mandatam eſſe Thraciam non legitur, ſed Andreæ. Agapeti Epiſtola proſpera Baronius non uſus eſt.

ECce iterum ſpecimen cœci inſanientiſque amoris Baroniani, erga Pontificem Romanum, Petri honorandi obtentu: *Nec prætermittimus dicere eundem Petrum Apoſtolum Byzantiis etiam, & aliis ejuſdem Provinciæ locis primos dediſſe Epiſcopos.* Petrum Bizantiis primos dediſſe Epiſcopos; quid audio? Excita Teſtes Baroni, ex monumentis Annalium antiquorum illos ſuppedita, arrigimus aures. Adſunt, inquit, *Agapeti in quinta Synodo recitata, in quibus legitur.* De Menna: *& hoc dignitati ſuæ addere credimus, quod temporibus Petri Apoſtoli, nullum alium unquam Orientalis Eccleſia ſuſcepit Epiſcopum, manibus noſtræ Sedis ordinatum, & forſan ad demonſtrationem laudis ipſius, vel ad deſtructionem inimicorum, inſtans res tanta provenit, ut illis ipſe ſimilis eſſe videatur, quos in his quandoque partibus, Apoſtolorum primi electio quandoque plantavit.* Profecto, ἀνίπτοις ποσὶν, ut aiunt, hanc quæſtionem ingreditur: ſic Traditionem inſanabili vulnere

vulnere immolat. Dudum eſt quod apud Orientis Eccleſias de Byſantinis Epiſcopis ab Apoſtolo Andrea creatis, fama conſentit: an æquo bonoque conſentaneum, hanc Traditione ab imo convellere, ex unius Agapeti teſtimonio, circa annum Domini 535 florentis? In *juris* quæſtione, Pontificalis *ἀναμαρτησία* forſan extorqueret ſuffragia noſtra: ſed in quæſtionibus *facti*, Agapetum fuiſſe hominem, ſcimus & tenemus, nihilque humani a ſe alienum putaſſe. Si Græcorum Tabulæ Pontificales falſi poſtulantur, vacillabunt certe & illæ cum Romanorum, tum Alexandrinorum. Græcos ſucceſſionibus Epiſcoporum ſuorum meliore notitia inſtructos eſſe, longe credibilius eſt, quam extraneum Epiſcopum: nec ulla Græcis cauſa fuit ſatis idonea, cur potius ex Andrea Apoſtolo principium Epiſcopalis ſeriei ducerent, quam ex Petro, niſi eo opininionis veniſſent ex antiqua Traditione. Ordo quidem Pontificalis ex Petro ortus, majori gloria cumulatus fuiſſet, ex originis dignitate Apoſtolos omnes eminentis; ſed nec proſpero Agapeto Baronius uſus eſt: Principem Apoſtolorum in Regione Bizantina *plantaſſe Epiſcopos*, dixit quidem; *primos* dediſſe, non dixit.

Baroniana ſane ſententia plena eſt inconſideratiæ, atque temeritatis, quippe quæ recta pugnet adverſus Antiquorum monumenta. Provincias Petro traditas Hippolytus memorat: Πέτρον μὲν ἐν Πόντῳ, καὶ Γαλατίᾳ, καὶ Καππαδοκίᾳ, καὶ Βιθυνίᾳ, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ Ἀσίᾳ κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, ὕστερον ὑπὸ Νέρωνος σταυροῦται, κατὰ κεφαλῆς, οὕτως αὐτὸς ἀξιώσαντος παθεῖν: *Petrus quidem cum prædicaſſet Evangelium in Ponto, Galatia, Cappadocia, Bithynia, Italia, atque Aſia; poſtea a Nerone Romæ crucifigitur, capite deorſum verſo, cum ipſe ſic pati rogaſſet.* Ad regimen Petri Thraciam non adjunxit Hippolytus: De Andrea vero ſic memorat: Ἀνδρέας Σκύθαις, Θρᾳξὶ κηρύξας ἐσταυρώθη ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας, ἐπὶ ἐλαίας ὄρθιος, καὶ θάπτεται ἐκεῖ: *Andreas cum Scythis ac Thracibus prædicaſſet cruci affixus eſt Patris in Achaia, rectus in olea arbore, ibique ſepelitur.* Hippolyto conſentit & Origenes apud Euſebium, Hiſt. l. 3. c. 1. Thomas τὴν Παρθίαν εἴληχεν, Ἀνδρέας δὲ τὴν Σκυθίαν, Πέτρος δὲ ἐν Πόντῳ καὶ Γαλατίᾳ, καὶ Βιθυνίᾳ, Καππαδοκίᾳ τε, καὶ Ἀσίᾳ, κεκηρυχέναι τοῖς ἐν διασπορᾷ Ἰουδαίοις ἔοικεν: *& Thomas quidem Parthiam ſortitus eſt, Andreas vero Scythiam. — At Petrus per Pontum, Galatiam, Bithyniam,*

Cappadociam, atque Aſiam, Judæis qui in diſperſione erant prædicaſſe, exiſtimatur: Petrum in Thraciam acceſſiſſe non dicitur. Cæterum, licet Origenes Thraciam Andreæ obtigiſſe diſerte non ſcripſerit, Scythiæ tamen nomine Thraciam comprehendi non eſt inſolens. Scythiam ultra Iſtrum extendere amplitudinem ſuam docuit Strabo l. 7. *Propter tranſeuntium vero Tyram fluvium & Iſtrum, & eam terram habitantium multitudinem, hujus etiam pars magna Scythia parva nuncupata eſt; cum Thraces partem vi, partem loci malignitate, eſt enim plurima paluſtris, conceſſerint.* Sed & Plinius Scythas Thraciæ populis inſerit. l. 4. c. 11. *Moeſi, Getæ, Aoti, Gaugdæ, Clarieque, & ſub iis Arai, Sarmatæ, quos Areatas vocant, Scythæque.*

Ut ad brevia redeam, audiatur Martyrologium: *Apud Patras Achaiæ, Natalis Sancti Andreæ Apoſtoli, qui in Thracia, & Scythia Chriſti Evangelium prædicavit.* Quibus colligitur, Andream in Thraciam ante Petrum contendiſſe, vel conceſſo, quod tamen ab Hippolyto, Origeneque non dicitur, Petrum Thraciæ Provincias peragraſſe. Recte ſapienterque ab ipſo Baronio ſcriptum fuit, An. 44. n. 20. *Dicimus ergo aliarum exemplo rerum quæ ab Apoſtolis ſunt geſta, hæc eadem omnia de diviſione Provinciarum, Spiritus Sancti ſpeciali inſtinctu eſſe peracta — Si inſuper ad hominem unum Baptizandum miſſus eſt Angelus ad Philippum, & quo iturus eſſet admonuit: numquid cum ad totius humani generis ſalutem mittendi eſſent Apoſtoli, quo ſinguli profecturi eſſent, Dominus per Angelum, vel aliter Divinitus, deſiit monſtrare?* Ex ipſa quidem Scriptura ſciri poteſt, *Paulum, & Silam, tentaſſe ire verſus Bithyniam: ſed non ſivit eos ire Spiritus Jeſu.* Act. 16. 7. Petrus itaque niſi impellente Spiritu, in Thraciam creandis harum Regionum Epiſcopis, contendere non potuit: hanc vero adminiſtraſſe provinciam, non legitur in monumentis Veterum, ex quibus tamen ad Agapitum Traditio hæc manare debuit. Quin etiam facta Provinciarum inter Apoſtolos diviſione, non venit in dubium, quin Andreas ſtatim acceſſerit in eas Regiones, Scythiam, ſcilicet, & Thraciam, quas authoritate Spiritus Sancti, & forte obtinuerat. Nec enim Petro laborem injunctum decurrente in Ponto, Galatia, Bithynia, Cappadocia, Andreas ſe collocabat in otium. Jam vero ſi ſine mora, Andreas mandatas ſuſcepit Provincias, Petrus utique *primos Bizantiis dare non potuit Epiſcopos*; quod

tamen

Digitized by Google

tamen Baronio creditum: nec uterque Nicephorus, Græcorumque Menologia, in Purpurati contemptum venire debuerunt;. multo minus quod nullius Epiſcopi apud Bizantinos & Thracas a Petro creati nomen, ex theſauris Hiſtoriæ ſuppeditatur.

AN. XLIV. NUM. XVII.—XVII.

De Symbolo Apoſtolico. An ab Apoſtolis conditum? Antiqua cum Rufini, tum Hieronymi ſententia. Traditionem a Rufino ſuppeditatam a vero quam longiſſime abeſſe, argumentis compluribus oſtenditur. Ex Clem. Alex. & Chryſoſtomo demonſtratur, Jacobum abiiſſe ad plures, antequam Apoſtoli proficiſcerentur ad Gentes. An quiſque Apoſtolus ſuum articulum Symbolo contulerit? Baroniana ſententia ex Auguſtino, Rufino, nec-non pugna Traditionis de articulis additis. Occaſio condendi Symboli ex erroribus graſſantibus. De uſu Symboli. Antiquæ diſciplinæ varietas circa diem, reddendo a Catechumenis Symbolo, præfinitum. Symboli recitatio ſuper baptizandi caput in ceremoniis Baptiſmi ſolemnis annumerata. Conſtantinopolitanum Symbolum, petitione Regis Reccaredis, publice in Hiſpania recitatum ante Euchariſtiæ celebrationem. Modus tradendi Symbolum, ex ordine Rom. declaratur.

INſita penitus eſt opinio, atque vetuſta, Symbolum vulgo Apoſtolicum, germanum fœtum eſſe Apoſtolorum; quæ ſententia Hieronymi, nec non Rufini mentem imbuit. Quem pervaſerit neminem novi his antiquiorem. Hoc igitur ex fonte atque principio, fama totum pene per Orbem Latinum deportata, deducitur. Populari ſententiæ addixere ſe Centuriatores, aliique ex Evangelicis nonnulli. Hæc tamen ſententia ſola canicie nititur, non veritate.

Ruf. Expo. in Symb.

ritate. Audiatur Rufinus: *Diſceſſuri ab invicem Apoſtoli, normam prius futuræ prædicationis in commune conſtituunt, ne forte alius alio abducti, diverſum aliquid his qui ad fidem invitabantur, exponerent.* Quid eſt injuria Spiritus Sancti, Scripturæ, Apoſtolorum, ſi hoc non eſt? Hem! *ne forte alius alio abducti, diverſum aliquid exponerent:* Ergo ne iners vis Spiritus Sancti, quo ad veritatem colendam in æternum adjuti recti Apoſtoli fuere, promittente Domino. Nonne Scriptura in his omnibus abundabat quæ docentur a Symbolo? uno Deo, omnium Conditore; Filio unigenito, pro mortalium peccatis in crucem acto; ad vitam excitato? An non quod ubique gentium prædicabant Apoſtoli, editis Dei oraculis ex Vet. Teſtam. deductis comprobabant, atque firmabant? Non-ne Paulus ſeorſim, & inconſultis Apoſtolis incubuit Evangelio per triennium prædicando? Aliquid-ne diverſi a fide Apoſtolica inſtillavit auribus Arabum, quos apud concionabatur? Faceſcat igitur conditi Symboli cauſa futilis.

Quanto ſapientior Rufino facundus ille Chryſoſtomus; qui Apoſtolos lyræ fidibus, & Spiritum Sanctum plecto muſicove eas pulſanti, compoſuit, Hom. de Ignat. t. 5. Καθάπερ γὰρ ἐν Λύρᾳ μιᾷ διάφοροι μὲν αἱ νεῦραι, μία δὲ ἡ συμφωνία οὕτω, καὶ ἐν τῷ χορῷ τῶν Ἀποστόλων διάφορα μὲν τὰ πρόσωπα, μία δὲ ἡ διδασκαλία, ἐπειδὴ ἡ καὶ εἷς ὁ τεχνίτης ἦν, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ κινοῦν τὰς ἐκείνων ψυχάς. An potuit Rufinus brevius ſolidiuſque refelli? Unus erat Apoſtolorum concentus, unus conſenſus, & conſpiratio doctrinæ, ob Spiritum Sanctum eos ubique & conjunctos, & divulſos, impellentem ad veritatem prædicandam. Contra communem ſententiam militant argumenta plurima: ac primum omnium, illud perpetuo triumphans e ſilente Scriptura deductum. Quis enim mente & animo fingat, Lucam omiſiſſe tanta ſapientia concinnatam Regulam, in qua totius Eccleſiæ ſalutem reponi exiſtimabat? Silentio quidem non præteriit Apoſtolicum de ſanguine, ſuffocatiſque prohibitis decretum, quod ſecutis temporibus refigendum erat: æterna-ne contriviſſet oblivione, Symbolum mutua Apoſtolorum conſpiratione conditum; perpetuam fidei & prædicationis Regulam, qua pietas tutiſſima eſt a ſacrilegorum injuriis?

Omiſerit Lucas, omiſerint & Apoſtoli, præſidio Traditionis;

ac

ac Eccleſiæ vigilantia, ſufficiente ad regulam conſervandam. Si Symbolum condidiſſent Apoſtoli, quos conſtat ipſius charitatis propemodum habuiſſe præcordia, annon hujuſce virtutis, quæ finis Legis eſt, atque Evangelii complementum, mentionem agitaſſent in Symbolo, quod charitatis cum Dei, tum proximi omittit memoriam? Quid referam altum de Sacramentis ſilentium, quibus hinc copulamus ſocietatem cum Deo; inde devincimus hominum inter homines conſuetudinem. Par ut de fide, ſic de Sacramentis metuendi ratio debuit eſſe; ne *forte alius alio abducti, diverſum aliquid de ſacris myſteriis traderent.* Præterea, diu Apoſtolos demorati ſunt Judæi, antequam divellerentur; nota eſt Apollonii apud Euſebium Traditio, l. 5. c. 18. Cui accedit & Clem. Alex. *Διὰ τοῦτο φησὶν ὁ Πέτρος εἰρηκέναι τὸν Κύριον τοῖς Ἀποστόλοις: ἐὰν μὲν οὖν τις θελήσῃ τοῦ Ἰσραὴλ μετανοῆσαι, διὰ τοῦ ὀνόματός μου πιστεύειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἀφεθήσονται αὐτῷ αἱ ἁμαρτίαι, μετὰ δώδεκα ἔτη ἐξέλθετε εἰς τὸν κόσμον, μή τις εἴπῃ, οὐκ ἠκούσαμεν: propterea dicit Petrus Dominum dixiſſe Apoſtolis: ſi quis ergo velit ex Iſrael duci pœnitentia, & propter nomen meum credere in Deum, remittentur ei peccata: poſt 12. annos egredimini in mundum, ne quis dicat, non audivimus.* Strom. l. 6. 459. Chryſoſtomus Hom. 70. in Matth. *Propterea Apoſtoli Judæis primo prædicaverunt, longoque temporis ſpatio cæſi, & flagellati, in Judæa manentes; at demum ab ipſis propulſi, in Gentes profecti ſunt.* Jacobus vero Zebedæi filius, ante profectionis Apoſtolicæ tempus, a Chryſoſtomo, Clemente Alex. Apollonio ſcriptis ſuis conſignatum, rebus humanis exemptus, ſymbolam ſuam condendo Symbolo conferre non potuit.

Regula fidei a Tertulliano proponitur non ſemel; at Symbolo ut reipſa conſentiens, ſic verbis quam longiſſime diſcrepans. Quin etiam nonnulli Symboli noſtri articuli, puta deſcenſus Jeſ. Chriſti ad inferos, & Eccleſia Catholica, in teſſera Religionis a Tertulliano exhibita, deſiderantur: *Regula quidem fidei una omnino eſt, ſola immobilis, & irreformabilis; credendi, ſcilicet, in unicum Deum omnipotentem, mundi conditorem, & filium ejus J. Chriſtum, natum ex virgine Maria, crucifixum ſub Pontio Pilato; tertia die reſuſcitatum a mortuis; receptum in cœlis; ſedentem ad dexteram Patris; venturum judicare vivos & mortuos, per carnis etiam Reſurrectionem.* Tert. de Vel. Virg. c. 1.

 Ratio

Digitized by Google

Ratio voceſque Symboli iſtis longe diſcrepant : nec facile inducam in animum , Tertullianum a conſuetis Symboli verbis receſſiſſe, ſi ſub ea quæ in manus noſtras pervenit forma, traditum ab Apoſtolis fuiſſe exiſtimaſſet. Innocuum forte hunc in errorem inducere potuerunt, Rufinum, Hieronymum, alios, verba Tertulliani: *Expedite autem praſcribimus adulteris noſtris illam eſſe Regulam veritatis, qua veniat a Chriſto, tranſmiſſa per comites ipſius:* unde orta cogitatio, quod Symbolum Regula fidei appellatum, manarit ab ipſis Apoſtolis , quod & nonnullo reſpectu veriſſimum. Sicuti enim ſparſa huc & illuc , atque diſſeminata auri ramenta, craſſiorem in maſſam confluunt ope artificum ; ſic varii illi, ex quibus conſtat Symbolum, articuli, in Scriptura ab Apoſtolis diſperſi fuere; qui paſtorum ope collecti, in hodiernam Symboli formam contracti ſunt. Si nil aliud Latini ſibi volunt , orbum erit ſorum litibus.: at contendunt præterea contextum verborum, articulorum ſeriem atque ordinem, fœtum eſſe Apoſtolicum, qua in re injuriam faciunt veritati.

Magnum Auguſtini nomen, ad confirmandam de Symbolo ab Apoſtolis condito Traditionem, obtenditur a Baronio: *Petrus dixit; Credo in Deum omnipotentem: Joannes dixit; Creatorem cæli & Terræ: Jacobus dixit; Credo & in Jeſum Chriſtum, filium ejus unicum, Dominum noſtrum: Andreas dixit; Qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex virgine Maria : Philippus ait; Paſſus ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus: Thomas ait; Deſcendit ad inferos, tertia die Reſurrexit a mortuis: Bartholomaus dixit; Aſcendit ad cælos, ſedet ad dexteram* Dei *Patris omnipotentis: Matthaus* dixit; *Inde venturus eſt judicare vivos & mortuos: Jacobus Alphai; Credo & in Spiritum Sanctum, Sanctam Eccleſiam Catholicam: Simon zelotes; Remiſſionem peccatorum: Judas Jacobi; Carnis Reſurrectionem: Mathias complevit; Vitam æternam. Amen.* Quæ exſcripta ſunt ex Sermone 115. de Tempore cujus Auguſtinus non eſt Autor, fatentibus eruditis. Argumentum non fallax petitur ex germano Auguſtini *de Fide & Symbolo* tractatu, ubi futilis hæc in Apoſtolos ſecta diviſio Symboli, nullo veſtigio reperitur; nec potuit reperiri , cum a Chriſti ſepultura ad ejuſdem Reſurrectionem continuo tranſeat. Quin etiam Rufinus, cui Symbolum germanus Apoſtolorum fœtus eſſe videtur, articuli de Chriſti deſcenſu

ceſſu ad inferos, inſolens eſt: *Sciendum ſane eſt* (verba ſunt Rufini) *quod in Eccleſia Romana Symbolo non habetur additum, deſcendit ad inferna; ſed neque in Orientis Eccleſiis habetur hic ſermo: vis tamen verbi eadem videtur eſſe in eo, quod ſepultus dicitur.* Quibus apparet & promptum eſt, lepidam illam Traditionem de 12. Apoſtolis, ſymbolam ſuam condendo Symbolo ſolventibus, otioſorum hominum eſſe figmentum; alioquin ex reverentia Thomæ retinuiſſent articulum, *deſcendit ad inferna.*

A Mimatenſi alia ratione fabula narratur, Ration. l. 4. *Traditur enim poſtquam Apoſtoli Spiritum Paracletum acceperunt, cum jam forent ad prædicandum Evangelium profecturi; conferentes in unum, ſuper articulis fidei ſtatuerunt, ut ſicut omnes erant in una fide concordes, ſic omnes unam fidem concorditer prædicarent — Petrus namque appoſuit, Credo in Deum patrem omnipotentem, creatorem cæli & Terræ: Andreas, & in Jeſum Chriſtum filium ejus unicum, Dominum noſtrum: Jacobus, qui conceptus eſt de Spiritu Sancto, natus ex virgine Maria: Joannes, paſſus eſt ſub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, & ſepultus: Philippus, deſcendit ad inferos, tertia die reſurrexit a mortuis: Bartholomæus, aſcendit ad cælos, ſedet ad dexteram Dei Patris omnipotentis: Thomas, inde venturus eſt judicare vivos & mortuos: Matthæus, credo in Spiritum Sanctum; Jacobus, Sanctam Eccleſiam Catholicam, Sanctorum communionem: Simeon, remiſſionem peccatorum: Thaddæus, carnis Reſurrectionem; Mathias, & vitam æternam.* Sic in narranda fabula diſcrepant, ut figmentum luce clarius nunc appareat. Perſonatus Auguſtinus Joannem dicentem inducit, *Creatorem cæli & terræ:* apud Mimatenſem vero, Petrus uno Spiritu fundit totum hunc articulum, *Credo in Deum Patrem omnipotentem:* ibi Joannes poſt Petrum ſolvit ſymbolam ſuam; hic Andreas. Denique, perturbata & confuſa omnia cernere eſt. Profecto, abſurdi ſpeciem arripit, quod Apoſtoli ſe congregarint atque conjunxerint ut partem adeo minutam quiſque conferret Symbolo. Dicere ſic tolerabilius eſſet, Apoſtolorum uni mandatam eſſe condendi Symboli provinciam, quod omnes ſuffragio ſuo ornarunt, atque confirmarunt; ſed obſtat Pontificis Leonis ad Pulcheriam Auguſtam Epiſtola 96. qua traditur, *Symboli brevem & perfectam confeſſionem, duodecim Apoſtolorum conſignatam eſſe ſententiis.*

Non me levis inceſſit opinio ex Scripturæ articulis Symbolum a Patribus

Digitized by Google

tribus fuiſſe conditum, erroribus Gnoſticorum, Simonianorum, Ebionitarum, ejuſmodique furfuris hominum, coarguendis, atque confutandis. Gnoſtici bonum Deum & malum, ſuis in dogmatibus habere dicebantur: peſtilentiſſima hæreſis his evertitur; *Credo in Deum*. Menander Simonis diſcipulus, mundum aſſerebat, *non a Deo, ſed ab Angelis* factum: huic oppoſitum; *Creatorem cœli & terræ*. Carpocrates Jeſum hominem ψιλὸν, & de utroque ſexu natum eſſe docebat: hoc impugnatum ex verbis; *Chriſtum conceptum de Spiritu Sancto*. Baſilidiani non credebant Jeſum a Judæis fuiſſe *crucifixum, ſed Simonem Cyrenienſem*: paucis quidem, ſed ſolidiſſimis verbis confutantur; *Mortuus eſt, ac ſepultus*. Carnis Reſurrectionem abjiciebat Carpocrates, cum Marcella ſectæ ſocia: dictum; *Credo Reſurrectionem carnis*. Omnes Symboli articulos ſigillatim percurrenti, planum fiet ad errores tum graſſantes referri. Quocirca, pace Leonis, Baroniique, non exiſtimamus *omnes Hæreticorum opiniones, hoc ſolo gladio poſſe detruncari*: non Pelagianum virus, & ingenitum originis vitium, & Gratiæ illud extinguentis efficaciam perimens: non Socinianorum venena, Chriſti Sacrificium vere ἱλαστικὸν illudentium; necnon & impiorum Reſurrectionem, & cruciatus æternos pro figmentis habentium.

Symboli non minimus uſus fuit: Symbolum Catechumeni fideliter diſcebant, ac memoriter diſcebant antequam ſacris undis expiarentur; Auguſtinus lib. de fide & moribus: *Cur ergo Baptizandis Symbolum tradimus, reddendumque repoſcimus? Nihil tale enim factum eſt erga illos, quos per Mare Rubrum Deus ab Ægyptiis liberavit.* Sed de die multa variavit antiqua diſciplina: die Palmarum Catechumenis Baptiſmum flagitantibus tradi in Hiſpania, notum eſt ex Iſidoro: *Hoc autem die Symbolum Competentibus traditur, propter confinem Dominicæ Paſchæ ſolemnitatem, ut quia jam ad Dei gratiam percipiendam feſtinant, fidem quam confiteantur agnoſcant.* In Germania, Symbolum Catechumenorum memoriæ commendabatur, quarta Hebdomada Quadrageſimæ, in 4. feria. Amalar. de Eccl. Offi. l. 1. c. 8. *Eadem die inſtruuntur de autoribus & initiis quatuor Evangeliorum: eadem die percipiunt Orationem Dominicam & Symbolum ad reddendum in Sabbato Sancto Paſchæ.* Alium diem reddendo Symbolo, Laodicenum Concilium Competentibus præfinivit; c. 46. *Baptizandos*

Iſidor. de Offic. Eccl. l. 1. c. 27.

tizandos oportet fidei Symbolum diſcere, & quinta feria ultima ſeptimana vel Epiſcopo, vel Presbytero reddere. In ſolemnibus Baptiſmi ceremoniis, & Symboli recitatio annumerabatur; lib. 3. Gem. ani.c.62. *Cum vero Symbolum & Dominicam orationem ſuper capita eorum dicit, quaſi Templum Dei contra Dæmones munit.* Nec dandum oblivioni, quod de legendo Conſtantinopolitano Symbolo, a Toletana Synodo 3ª. c. 2. decretum eſt: *Petitione Reccaredi Regis conſtituit Synodus, ut per omnes Eccleſias Hiſpaniæ & Gallicæ, ſecundum formam Orientalium Eccleſiarum, Concilii Conſtantinopolitani, hoc eſt* 150. *Epiſcoporum, Symbolum fidei recitetur; & priuſquam Dominica Oratio voce clara prædicetur, quo fides vera manifeſta ſit, & teſtimonium habeat, & ad Chriſti corpus & ſanguinem prælibandum, pectora populorum fide purificata accedant.*

Catechumenis Symbolum tradendi ratio, in Ordine Romano legitur, Bibl. Pat. t. 10. p. 42. *Dilectiſſimi nobis, accepturi Sacramenta Baptiſmatis, & in novam Creaturam Sancti Spiritus procreandi, fidem qua credentes juſtificandi eſtis, toto corde concipite; & animis veſtris vera converſatione mittatis ad Deum, qui mentium veſtrarum illuminator eſt: accedite, ſuſcipientes Evangelici Symboli Sacramentum a Domino inſpiratum, ab Apoſtolis inſtitutum; cujus pauca quidem verba ſunt, ſed magna myſteria — Intentis itaque animis Symbolum diſcite, & quod vobis ſicut accepimus, tradimus, non alicui materiæ quæ corrumpi poteſt, ſed paginis veſtri cordis adſcribite. Confeſſio itaque fidei quam ſuſcepiſtis, hoc inchoatur exordio. Ipſa expleta, accipiens Acolytus unum ex ipſis infantibus maſculum, .. & tenens in ſiniſtro brachio, ponit manum ſuper caput ejus dexteram, & interrogat eum Presbyter Græce, dicens:* Ποίᾳ γλώττῃ ὁμολογοῦσιν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν; *& reſpondet Acolytus,* Ἑλληνιστί: *iterum dicit Presbyter* ἀνάγγειλε τὴν πίστιν αὐτῶν, πῶς πιστεύουσιν: *& dicit Acolythus Symbolum Græce, decantando his verbis.* Πιστεύω — *Hoc expleto, vertit ſe ad fœminas, & facit ſimiliter. Iterum Acolythus alter accipiens ex ipſis infantibus maſculum unum, & tenens in Brachio, ponit manum dextram ſuper caput ipſius, & interrogat eum Presbyter Latine, qua lingua confiteatur Dominum noſtrum J. Chriſtum, & reſpondet Acolythus, Latine. Iterum dicit Presbyter, annuncia fidem ipſorum, qualiter credant: & ponens manum Acolythus ſuper caput infantis, dicit Symbolum Latine, decantando his verbis: Credo in unum*

Digitized by Google

Deum.--- Hoc finito, iterum accipit alter Acolythus ex ipſis infantibus fœminam ſicut ſupra, & interrogat Presbyter ſicut antea: hoc expleto loquitur Presbyter his verbis: Hac ſumma eſt dilectiſſimi nobis, fidei noſtra: hac verba ſunt Symboli, non ſapientia humana ſermone facta, ſed vera Divinitatis ratione diſpoſita....Diabolus qui hominem temtare non deſiſtit, munitos vos hoc Symbolo ſemper inveniat.--- Ergo dilectiſſimi præfatum Symbolum fidei Catholica in præſenti cognoviſtis, nunc euntes edocemini, nullo mutato ſermone. Cæterum, licet Autor indicare videatur præfatum Symbolum Apoſtolicum eſſe, certo tamen certius eſt, Conſtantinopolitanum repræſentari, cui Latine addita eſt particula hæc, *Filioque*, quæ Græce non legitur. Quod additamentum, alendis odiis Græcos inter & Romanos, materiam præſtitit. Hinc Lombardus, Diſt. 11. B. *Addunt etiam*, Græci, *ad aſſertionem ſua opinionis, & in teſtimonium noſtra damnationis, de Symbolo fidei, quod ſecundum Traditionem prædictorum Conciliorum, Leo 3. Rom. tranſcriptum in tabula argentea, poſt altare B. Petri poſita, poſteris reliquit, pro amore, ut ipſe ait, & cautela fidei Orthodoxa.*

Hæc erat reddendi Symboli ratio ex Ordine Romano, p. 75. *Sabbati vero die ſancto, ac ſolemniſſimo, primo mane ornetur Eccleſia, cum omnibus utenſilibus ſuis. Poſt tertiam denique horam Sabbati procedant ad Eccleſiam qui Baptizandi ſunt, cum Patrinis & Matrinis, & ordinentur ab Acolytho per ordinem, ſicut ſcripti ſunt; maſculi in dexteram partem, fœmina vero in ſiniſtram: & tunc qui poſſunt, reddunt Orationem Dominicam, & Symbolum, ſive Patrini pro ipſis, atque Matrina eorum qui ſuſcepturi ſunt: & faciens crucem Sacerdos cum pollice in frontibus ſingulorum, dicit; In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Poſtea impoſita manu ſuper capita ſingulorum, dicit hanc orationem ad Catechizandos infantes.....p. 28. Deinde Presbyteri aut Diaconi etiam ſi neceſſe fuerit, & Acolythi induentes ſe veſtibus mundis, vel candidis, ingrediuntur in fontem, intro in aquam, & Baptizantur, primo maſculi, deinde fœmina, ſub hac interrogatione, quis vocaris? Reſp. ille, vel illa. Credis in Deum Patrem omnipotentem creatorem cœli & terra Reſp. credo*, &c.

De

De Catechumenis. Origo nominis. Inſtituendis Catechumenis modo Presbyteri, modo Lectores, ſed eruditi tamen, impoſiti. Locus inſtitutionis olim extra Eccleſiam, teſte Euſebio. Accurata obſervatio Valeſii. De ritibus ad faciendos Catechumenos adhibitis; ac manuum impoſitione. Locus ordinarius χειροθεσίας, *Eccleſia. Quo tempore Conſtantinus Imperator Catechumenis inſitus? Paulo ante obitum in Catechumenorum ordine annumeratum fuiſſe, oſtenditur ex Euſebio De variis Catechumenorum gradibus. In tres ordines diviſos non fuiſſe probatur contra Maldonatum. An quatuor Catechumenorum Claſſes? Affirmantis Bonæ Cardinalis ſententia, multis rejicitur. Competentes, Orantes, Electos, unum & eundem Catechumenorum ordinem conſtituiſſe, declaratur. Geminus tantum Catechumenorum ordo, Audientium, atque Competentium. Miſerrima Audiendientium fortuna, vel a privatis fidelium precibus excluſorum. De Competentibus. Neceſſitas addiſcendi Symboli ipſis impoſita, cujus officii contemptio caſtigata divinitus. An panis Benedictus Catechumenis traditus? Affirmantium opinio rejicitur. Canonis Carthaginenſis explicatio Petaviana refellitur. De velamine Competentibus impoſito. An ſemper Catechumenis abdita religionis myſteria? De gradu Catechumenorum in Eccleſia. An eminerent Pœnitentes? Diſtinctione quæſtio ſolvitur, & Antiquitas illuſtratur. Iniqua apud veteres Catechumenorum conditio. Varia Antiquorum diſciplina de tempore* κατηχήσεως.

Tam

TAm arctis conjunctionibus Symbolum cum Catechumenis copulatur, ut negligentiæ non immerito poſtularemur, ſi ne brevi quidem ſtilo, depaſceremus ubertatem tam copioſæ illuſtriſque materiæ: animum ergo appellere juvat ad felix hoc Eccleſiæ ſeminarium.

E ſacra Pagina petitum eſſe Catechumeni nomen, fidem faciunt Lucas, atque Paulus: ille, Act. 18. 25. De Apollo οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ Κυρίου: *hic erat initiatus in via Domini.* Hic de Judæo, Rom. 2 18. Κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου: *institutus ex Lege.* Equidem jubente Chriſto, ſapientiæ rudes inſtituendi erant, atque imbuendi, ut ſacris fontibus immergerentur: *Docete omnes Gentes, Baptizantes.* Quæ vero præcepta auribus inſtillabantur, ex Luca ſciri facillime poteſt, qui Summam Catechiſmi retulit: ſic enim de Candaces Dynaſta, *Philippus ipſi Evangelizavit Jeſum.* Copioſiori explicatione Veteris Eccleſiæ Patres Catechumenis tradidere myſteria Religionis; Autor Clement. Conſtit. l. 7. c. 39. *Qui in ſermone pietatis inſtituendus eſt, erudiatur ante Baptismum cognitione Dei ingeniti, inſtruatur etiam notitia Jeſu unigeniti, & fide Spiritus Sancti: diſcat variarum creaturarum ordinem.* Auguſtinus vero ut captus erat Catechumenorum, ipſis ſermonem accomodat ſuum: *Si forte ſe* (Catechumenus) *divinitus admonitum vel territum eſſe reſponderit, ut fieret Chriſtianus, lætiſſimum nobis exordiendi aditum præbet, quanta Deo ſit cura pro nobis.* Alia ratione Grammaticos Rhetoresve inſtituebat: *Sedulo*, inquit, *monendi ſunt, ut humilitate induti Chriſtiana, diſcant non contemnere, quos cognoverint morum vitia, quam verborum amplius devitare.*

Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 6. Huic peragendo muneri, viri illuſtres præponebantur: Πανταῖνον ὁ Κλήμης διαδεξάμενος τῆς κατ' Ἀλεξάνδρειαν κατηχήσεως εἰς ἐκεῖνο τοῦ καιροῦ καθηγεῖτο: *per idem tempus Clemens qui Pantæno ſucceſſerat, apud Alexandriam Catechumenorum inſtitutione præerat.* Huic & muneri præfuit Origenes: Ἔτος δ' ἦγεν ὀκτωκαιδέκατον καθ' ὃ τοῦ τῆς κατηχήσεως προέστη διδασκαλείου: *annum porro ætatis octavum decimum agebat, tum cum Catechumenis inſtituendis præfectus eſt.* Cyprianus Ep. 24. *Quando aut Saturno die Paſcha ſemel atque iterum lectionem dedimus: aut modo cum Presbyteris doctoribus Lectores diligen-*

ter

ter probaremus, Optatum inter Lectores doctorem Audientium conſtituimus. Itaque tunc etiam in Lectoribus eruditio & doctrina.

De loco ubi Catechumeni inſtituebantur, egregia ſunt verba Clariſſimi Valeſii in illa Euſebii, ἔνθα καὶ διαλέγεσθαι, καὶ τὰς τε θείας ἑρμηνεύειν γραφὰς ἐπὶ τοῦ κοινοῦ τῆς Ἐκκλησίας οἱ τῇδε Ἐπίσκοποι, τὸ τῆς τοῦ Πρεσβυτερίου χειροτονίας οὐδέπω τετυχηκότα αὐτὸν ἠξίουν: *ubi etiam ab illius Regionis Epiſcopis rogatus eſt, ut publice in Eccleſia diſſereret, & Divinas Scripturas, tametſi nondum Presbyter ordinatus, exponeret.* Quæ ſic annotationibus Valeſianis illuſtrantur: *Hinc colligitur Origenem, qui Catechetes fuerat Alexandriæ, in privato auditorio, non autem Eccleſia, Catechumenos inſtituiſſe. Neque enim Alexandro, & Theoctiſto Epiſcopis, id objecerit Demetrius, quod Origenem in Eccleſia docere juſſiſſent, ſi Alexandriæ idem ab Origene factum fuiſſet. Quare fallitur Rufinus qui in c. 3, hujus libri ita ſcribit: Videns Demetrius Epiſcopus quod ad ipſum præcipue doctrinæ gratia, & prædicationis verbi Dei, multitudines pluriniæ convolarent, Catechizandi ei, id eſt, docendi magiſterium in Eccleſia tribuit. Certe Catecheſes olim non fiebant in Eccleſia, ſed in Baptiſterio, aut in aliquo alio extra Eccleſiam loco: docet id Joannes Hieroſolymitanus in Epiſtola ad Theophilum Alexandrinum, quam refert B. Hieronymus. De fide, inquit, & omnibus Eccleſiaſticis dogmatibus hæc locuti ſumus, quæ & ſemper gratia Dei indeficienter in Eccleſia docemus, & in Catecheſibus.*

Faciendis Catechumenis ritus quidam adhibebantur: Iſidorus l. 2. de Eccl. Offic. c. 20. *Catechumeni ſunt, qui primum de Gentilitate veniunt, habentes voluntatem credendi in Chriſtum: & quia primum exhortationis præceptum eſt in Lege Dei; Audi Iſrael, Dominus tuus Deus unus eſt; inde eſt, ut is cui per Sacerdotem, quaſi per Moſem, Deus primum loquitur, Catechumenus, id eſt, Audiens nominetur: ſcilicet, ut unum agnoſcens Deum, relinquat errores nefarios Idolorum. Puto autem omnes a Joanne in pœnitentiam Baptiſatos Catechumenorum prætuliſſe figuram: exorcizantur autem hi primum, deinde ſalem accipiunt, & unguntur.* Prætermiſſam ab Iſidoro χειροθεσίαν, quæ creandis Catechumenis, permagni momenti erat, non mirari non poſſum: uſurpatam quippe hanc ceremoniam fuiſſe, teſtis eſt Canon 39. Eliberitani Concilii: *Gentiles ſi infirmitate deſideraverint ſibi manum imponi, ſi fuerit eorum ex aliqua parte vita honeſta, placuit eis manum imponi, &*

 fieri

Digitized by Google

fieri Chriſtianos. Auguſtinus l. 2. c. 62. de peccatorum Remiſſione & in Sermo. 3. de Sancto Laurentio: *Non uniusmodi eſt Sanctificatio: nam & Catechumenos ſecundum quendam modum ſuum, per ſignum crucis, & orationem manus impoſitionis puto Sanctificari.* Locus ordinarius manus imponendæ ad Catechumenos creandos, Eccleſia fuit: legitur tamen apud Sulpitium Severum, Dial. 2. c. 5. de Miraculis Martini: *Poſtremo cuncti catervatim ad genua Beati ruere cœperunt, fideliter poſtulantes ut eos faceret Chriſtianos; nec cunctatus in medio ut erat campo, cunctos, impoſita univerſis manu, Catechumenos fecit.*

Eccleſiam porro locum fuiſſe ordinarium imponendæ manus Catechumenis docemur ab Euſebio de Vita Conſtantini, l. 4. c. 61. Cum magnus ille Imperator inſtitiſſet reputare ſecum ipſe, quod ſacris Baptiſmi undis peccata expiarentur. *Γόνυ κλίνας ἐπ' ἐδάφους, ἱκέτης ἐγίγνετο τοῦ Θεοῦ, ἐν αὐλῷ τῷ Μαρτυρίῳ ἐξομολογούμενος, ἔνθα δὴ καὶ πρῶτον τῶν διὰ χειροθεσίας εὐχῶν ἠξιοῦτο: genu flexo humi procumbens, veniam a Deo ſupplex popoſcit, peccata ſua confitens, in ipſo Martyrio, quo in loco manuum impoſitionem, cum ſolemni precatione primum meruit accipere.* Quin complurimis hæc inaudita, recondita, novaque videantur, illis præcipue qui Conſtantinum Romæ Baptiſma conſecutum fuiſſe exiſtimant, nullus dubito. Hem! Conſtantinum primum Helenopoli Catachumenum factum appetente morte? Atqui & Valeſio hæc ſententia: *Cum igitur Conſtantinus* (verba ſunt Eruditiſſimi Viri) *tunc primum manus impoſitionem in Eccleſia accepiſſe dicatur, conſtat eum Catechumenum nondum fuiſſe. Sed dicet aliquis; Quis credat Imperatorem Conſtantinum ad id uſque temporis Catechumenum non fuiſſe; cum & Nicæno Concilio interfuerit, & tot Leges ac Reſcripta pro Chriſtianis ediderit; tot Eccleſias exſtruxerit; Gentiles ad ſuſcipiendam fidem Chriſti omnibus modis incitaverit, & Hæreticos ac Schiſmaticos Baſilicis ſuis ſpoliaverit? — Hæc omnia & multo adhuc plura quæ afferri poſſent, Conſtantinum Gentilem non fuiſſe convincunt, ſed eundem Catechumenum fuiſſe non arguunt. Certe in his quatuor Euſebii libris, quibus Conſtantini pietas & Religio celebratur, nuſquam legitur Conſtantinum in Eccleſia cum reliquis Catechumenis preces feciſſe, nec Sacramentum Catechumenorum percepiſſe.* Recte atque ſapienter. Plurimæ quidem *χειροθεσίας* ſpecies fuere; ſed illa qua Conſtantinus in Templo Helenopolitano donatus eſt, ad ſolam Catechumenorum manus impoſitionem revo-

cari

Digitized by Google

cari poteſt, non ad *Curatoriam*: Imperator tum non ægrotabat: non ad *Confirmatoriam*; nondum Regenerationis lavachrum confectus fuerat: non ad *Reconciliatoriam*; inter Pœnitentes non agebat. Ergo ad Catechumenorum impoſitionem pertinuerit neceſſe eſt. Gemina porro fuit Catechumenorum χειροθεσία: altera, in Audientes creabantur: altera, Competentes ad Baptiſmum præparabantur. Dionyſii Eccleſ. Hier. *Explanata initiando Divina vita, & ut ita dicam, converſatione, ex eo praterea quarit, num ita inſtituat vivere, cum promiſit; manum ejus capiti admovet, ſignoque edito Sacerdotibus imperat ut viri, atque ſponſoris nomina perſcribant.* Ordo Rom. p. 76. *Impoſita manu ſuper capita ſingulorum, dicit hanc orationem ad Catechizandos infantes.* Cum hæc illa χειροθεσία obtinuerit in ipſo ſolemnis Baptiſmi ſuſcipiendi procinctu, profecto, manus impoſitio qua in Templo Helenopolitano Conſtantinus donatus eſt, in hujuſce χειροθεσίας ordine annumerari nequit: relicta quippe Helenopoli, ad *ſuburbana Nicomedia digreſſus*, ibi Baptiſmum adeptus eſt. Ad primam igitur χειροθεσίαν qua fiebant Catechumeni, Helenopolitana illa Conſtantini referenda eſt.

Catechumenis Audientium nomen olim addebatur: *Nemo ergo ſibi aduletur, quia inter Auditorum Tyrocinia deputatur, quaſi eo etiam nunc ſibi delinquere liceat.... An alius eſt Intinctis Chriſtus, alius Audientibus?* quæ leguntur apud Tertullianum, de Pœnitentia c. 6. Quo etiam nomine Catechumeni afficiuntur a Cypriano, Epiſt. 12. *Audientibus etiam, ſi qui fuerint periculo praventi, & in exitu conſtituti, vigilantia veſtra non deſit; implorantibus Divinam gratiam miſericordia Domini non denegetur.* Verum *Audientium* nomen, veluti genus quoddam, in ſpecies certas diviſum eſt: In tres ordines, Audientes a Maldonato diſtribuuntur. *Erant autem*, inquit, *tres gradus Catechumenorum. Qui valde erant Tirones, vocabantur a Gracis ἀκροώμενοι, & a Latinis Auditores, ſive Audientes.. Qui autem ita inſtituti jam erant ut digni viderentur Baptiſmo, vocabantur Competentes, quaſi ambientes Baptiſmum. Alii erant, qui poſtquam cœperant Catechizari, lapſi erant in aliquod peccatum publicum; quod cenſebatur eſſe ſummum nefas, & propterea relegebantur in numerum Pœnitentium Chriſtianorum, & debebant expectare tres annos.* At tertius ille Catechumenorum gradus ſomnium eſt ex Eburnea porta, teſte Nicæ- Mald. de Bapt. c. 1.

na Synodo, C. 14. *De Catechumenis lapſis, placuit Sancta & Magna Synodo, ut ii tribus annis Audientes tantum ſint, poſtea orent cum Catechumenis*: Fingebat itaque ſibi ſomnia Maldonatus: non in numero locoque Chriſtianorum qui ſe turpi vitio contaminarant, habebantur lapſi illi Catechumeni, ſed *Audientibus* aſcribebantur, ſive Tironibus qui infimum Eccleſiæ gradum tenebant; quique ſola manus impoſitione conſignati, precibus publicis intereſſe non poterant: nec in locum inferiorem deſcendere poſſibile fuit.

Bona Lit.l.1. c.16.n.4. Illuſtriſſimo ſimul & Doctiſſimo Cardinali Bonæ, creſcit Catechumenorum numerus. *In Latina Eccleſia omnes Claſſes ad quatuor redactæ ſunt... Quidam enim ab infidelitate ad fidem converti deſiderantes, audiebant in Eccleſia verbum Dei, ſed nondum petebant Baptiſmum; & ii dicebantur Audientes. Alii audito ſermone procumbebant in genua, & orationum Eccleſiæ aliquo modo participes erant, & vocabantur Subſtrati, ſive genua flectentes: Alii in fide recte inſtituti Baptiſmum petebant, & dicti ſunt competentes. Qui vero ex iſtis in albo Baptizandorum deſcripti erant, Electi nuncupari ſolebant.* Quatuor illas Catechumenorum Claſſes nuſquam invenio gentium: & Bonæ tergeminus ille, Subſtratorum, Competentium, Electorum ordo, unus & idem eſt; Competentium, ſcilicet, variis titulis ornatorum Claſſis: quod aperte oſtendit Neocæſarienſis Synodi Canon quintus: *Catechumenus ſi in Dominicum ingrediens, in ordine Catechumenorum ſteterit, is autem peccat; Si genu quidem flectens, audiat non peccans amplius: ſin autem etiam audiens peccet, expellatur.* Duo Catechumenorum ordines exhibentur coram oculis, γονυκλινόντων & ἀκουόντων. Neocæſarienſibus Patribus orantium Catechumenorum Claſſis ſuprema eſt, quæ Eruditiſſimo Purpurato tertia. Nec rationi fuiſſet conſentaneum, omiſſis illis Catechumenis qui altiorem gradum aſcenderant, de inferioribus ſolum agitare mentionem, cum priorum ut majus flagitium, quia ad Fideles propius acceſſiſſent, ſic pœna gravior eſſe debuit. γονυκλίνοντες itaque a Competentibus, Electiſque nullo diſcrimine graduve diſtinguuntur; aut, quod fidem non admittit, fatendum peccantibus Electis, & Competentibus, nullam a Synodo pœnam fuiſſe irrogatam. Ordines Catechumenorum accurate explanavit Rabanus deſcripſitque, ſed quatuor illæ Catechumenorum Claſſes nullo ſunt numero.

Digitized by Google

numero: *Poſt Catechumenos autem ſecundus gradus eſt Competentium. Competentes autem ſunt, qui jam poſt doctrinam fidei, poſt continentiam vitæ ad gratiam Chriſti percipiendam feſtinant: ideoque appellantur Competentes, id eſt, gratiam Chriſti petentes. Nam Catechumeni tantum audiunt, necdum petunt; ſunt enim quaſi hoſpites & vicini Fidelium: de foris audiunt myſteria, audiunt gratiam, ſed adhuc non appellantur Fideles. Competentes autem jam petunt, jam Catechizantur, id eſt, imbuuntur inſtructione fidei, & ſacramentorum: iſtis enim traditur ſalutare ſymbolum, quaſi commonitorium fidei, & ſanctæ confeſſionis indicium, quo inſtructi agnoſcant quales jam ad gratiam Chriſti exhibere ſe debeant.* Nec a Rabano diſſident, qui ſcribendis Officiorum Eccleſ. libris operam dedere; Iſidorus, Amalarius, Strabo. Raban. de Inſt. Cler. l. 1. c. 26.

Si verum volumus; Orantium, Competentium, Electorum nomina, unum eundemque ordinem Catechumenorum deſignant. Leo Magnus ſolemnia Baptiſmi miniſtrandi tempora Epiſcopis Siciliæ præſcribens; *Baptizandis*, inquit, *in Eccleſia Electis, hæc duo Tempora de quibus locuti ſumus, eſſe legitima, dilectionem veſtram monemus.* Quæ appellatio non ſemel in Ordine Romano Competentibus accomodatur: *Scrutinii diem, dilectiſſimi fratres, quo Electi noſtri divinitus inſtruantur, imminere cognoſcitis.* Electos in albo Baptizandorum deſcriptos fuiſſe, ut faciles largimur Eminentiſſimo Purpurato Bonæ, ſic inſcriptionem hanc, ab illa Competentium diverſam fuiſſe, non fatebimur. Sic eſt, in Eccleſiæ libro competentium nomen ſemel inſcriptum fuit: Auguſtinus l. 16. de Cura pro mortuis: *Paſcha appropinquabat, dedit nomen inter Competentes.* Electi, porro, noſtro quidem judicio, vocabantur, vel quia Catechumenorum erant præcipui, vel quod ex Audientibus conquiſiti atque electi, ut Sacrorum candidatos agerent. Cæterum, hæc Audientium in duos ordines diſtinctio etiam atque etiam eſt obſervanda, ad intelligendam Antiquitatem, ſolvendaſque difficultates quæ diviſionem non attendentibus lucem eripiunt, & quaſi nubem quandam rebus offundunt.

Audientibus ſors miſerrima fuit, quibus ne vel privatis orationibus fidelium intereſſe licuit, nedum publicis. Eo pertinet inſignis ille locus apud Athanaſium: Ἐὰν δὲ εὑρεθῇ κατηχουμένη ἐν πρά- Ath. t. 1. de virgin.

 πέζῃ,

πέζῃ, μὴ συνευχέσθω κατὰ τῶν πιςῶν, ὐδὲ μὴ καθίσεις φαγεῖν τὸν ψωμόν συ μετ' αὐτῆς : quod ſi adſit Catechumena in menſa, ne oret cum fidelibus, neque ſedebis ut una cum illa panem comedas. Conſt. Apoſt. l. 8. c. 48. Contra Catechumenos ſimilem duritiem induebat Autor ille Conſtitutionum, Clementis nomine editarum: *Fidelis cum Catechumeno nec domi oret: non enim eſt æquum initiatum cum eo qui non eſt initiatus eo inquinari.* Chryſoſtomus Hom. 79. ad Pop. Antioch. *Quid hac igitur ſit oratione potentius, quæ columnam & Eccleſiæ turrim adjuvit; & Catechumenis quidem permiſſum hoc nondum eſt, quoniam ad hanc nondum pervenerere fiduciam.* Ad Competentes hæc pertinere nullus crediderim; quibus intereſſe publicis Eccleſiæ orationibus licitum fuit, illine domeſticis fidelium precibus excluderetur? Majora igitur Competentibus fuere privilegia quam Audientibus. Quænam Audientium conditio fuerit docetur a Conſtantinopolitana Synodo, C. 7. *Primo die ipſos Chriſtianos facimus, ſecundo Catechumenos, deinde tertio Exorcizamus, ſive adjuramus ipſos, ter ſimul in faciem eorum & aures inſufflando, & ſic eos Catechizamus.* Audientibus nefas publicis adeſſe precibus; nec dubium facit animum alicujus Nicænorum Patrum Canon 14. *De Catechumenis lapſis, placuit Sanctæ & Magnæ Synodo, ut ii tribus annis audientes tantum ſint, poſtea orent cum Catechumenis*: quibus luce clarius eſt, legem Eccleſiæ tum vetaſſe Audientes orationibus intereſſe, quibus *γονυκλίνοντες* non prohibebantur.

Competentes longe meliori ſorte utebantur; orabant publice, quæ oratio Catechumenorum nomen habuit. Laodicenæ Synodi Canon 19. *Oportere ſeorſum primum, poſt Epiſcoporum Sermones, Catechumenorum orationem peragi; & poſtquam exierint Catechumeni, eorum qui pœnitentiam agunt, fieri orationem.* Præterea, Competentes Symbolum publice docebantur, Concilii Agathenſis Canone 13. teſte: *Symbolum placuit in Eccleſia publice tradi Competentibus.* Tanta porro addiſcendi Symboli neceſſitate aſtringebantur, ut ejus contemptus Divina manu fuerit in Gabiniano vindicatus; audiatur Auguſtinus, Alipio Ep. 67. *Dicitur ergo ille ſenex tandem converſus ad implorandam Chriſti miſericordiam, voto ſe obligaſſe Chriſtianum fore, ſi filiam ſalvam videret; factum eſt: at ille quod voverat diſſimulabat exolvere; ſed adhuc manus excelſa: nam repentina cæcitate ſuf-*

ſun-

Digitized by Google

funditur. Statimque venit in mentem, unde illud eſſet exclamavit, confitens, atque iterum vovit ſe recepto lumine impleturum quod voverat. Recepit, implevit, & adhuc manus excelſa: Symbolum non tenuerat; aut fortaſſe tenere recuſaverat, aut ſe non potuiſſe excuſaverat.

Per animos virorum eruditiſſimorum antiqua pervaſit opinio, panem Benedictum fuiſſe Competentibus erogatum: ſic Bellarminus l. 2. de Effect. Sacr. c. 25. Auguſtinus *vocat Sacramentum panem quendam Benedictum, qui dabatur Catechumenis*: ſic Maldonatus; ſic Baronius; imo, ſic Breviaria Eccleſiæ Rom. atque Manualia. Nituntur autem his Auguſtini l. 2. de peccat. Mer. & Remiſ. c. 26. *Nam & Catechumenos ſecundum quendam modum ſuum, per ſignum Chriſti, & orationem manus impoſitionis puto Sanctificari]: & quod accipiunt, quamvis non ſit corpus Chriſti, Sanctum eſt tamen, & Sanctius quam cibi quibus alimur.* At falluntur animi: cibus ille a Catechumenis acceptus, *ſal* fuit, non panis: Auguſtinum ipſum adduco teſtem l. 1. Confeſſ. c. 11. *Audieram ego adhuc puer de vita æterna nobis promiſſa, per humilitatem Filii tui Domini Dei noſtri, & ſignabar jam ſigno crucis, & condiebar ejus ſale.* Hoc unum fuit Sacramentum, quod in vicem corporis Chriſti dabatur Catechumenis: Hinc Decretum a Carthaginenſi Synodo 3. promulgatum, C. 5. *Placuit ut per ſolemniſſimos Paſchales dies, Sacramentum Catechumenis non detur, niſi ſolitum ſal.* Auguſtini ſeculum ſibi panem Benedictum nondum inſtituerat, ut explicamus alibi. Secus itaque quam debuit Canonem Carthaginenſem interpretatus eſt Eruditiſſimus ille Petavius, Animadv. in Epiph. p. 366. *Cum ſal Catechumenis præberi conſuetum eſſet, appetentibus Paſchatis feriis, extraordinarium quiddam conceſſum illis eſt. Non utique Euchariſtia, nec enim tantum inſaniiſſe quenquam arbitror. Neque vero per Sacramentum intelligi puto Symbolum: ſed panem ipſum ac vinum ex quo Euchariſtia conſecrata fuerat.* Quæ Petavii explicatio fronte adverſa cum Canone pugnat: unum quippe Sacramentum, videlicet, *ſolitum ſal*, per ſolemnes Paſchatis dies Catechumenis conceditur. Nil mutatur de ritibus; nova ſymbola non accipiunt: quamobrem? quia *ſi fideles per illos dies Sacramenta non mutant, nec Catechumenis oportet mutare.* Aut igitur Catechumeni recipiebant jugiter panem & vinum, ex quo Euchariſtia conſecrata fuerat; aut ne, vel appentibus Paſchali-

bus

Digitized by Google

bus feriis, ut extraordinarium quid, hæc alimenta concedebantur.

Non capiam oblivionem inſignis ceremoniæ a Competentibus uſurpatæ, quam indicat Cyrillus Hieroſoly. Præfationis p. 5. Ἐσκέπασαί σου τὸ πρόσωπον, ἵνα σχολάσῃ λοιπὸν ἡ διάνοια, ἵνα μὴ τὸ βλέμμα ῥεμβόμενον, ποιήσῃ ῥέμβεσθαι καὶ τὴν καρδίαν. Τῶν δὲ ὀφθαλμῶν σκεπασμένων, οὐκ ἐμποδίζεται, τὰ ὦτα δέξασθαι τὸ σωτήριον: *velatus eſt vultus tuus, ut mens tua vacet, neve oculus vagus efficiat ut mens vagetur: clauſis vero oculis, aures minime impediuntur ſalutaria ſuſcipere.* Quibus adjungi debet Clariſſimi Valeſii obſervatio: *Auguſtinus Sermone 4. in Dominica Octavarum Paſcha, hodie Octava dicuntur infantium: Revelanda ſunt capita eorum; quod eſt indicium libertatis: habet enim libertatem iſta ſpiritalis Nativitas. Contra Catechumeni tectis capitibus per publicum incedebant, cum typum gererent Adæ a Paradiſo expulſi, ut ait Junilius in lib. 2. c. 16. Hoc autem velamen ipſis auferebatur in Baptiſmo, vel certe 8°. poſt Baptiſmum die; hoc enim potius innuunt Auguſtini verba, paulo ante a nobis commemorata: idem quoque confirmat Theodorus, Cantuarienſis Epiſcopus, in libro Pœnitentiali. In Monachorum ordinatione Abbas debet Miſſam canere, & tres orationes complere ſuper caput ejus: & ſeptem dies velet caput ejus; ſeptimo die abſtollat velamen; ſicut in Baptiſmo Presbyter velamen infantum tollit.*

Val. Annot. in Euſeb. p. 228.

Juſtini Martyris ævo, ſolemnis jejunii ritus domabat Catechumenos ac ſimul totam Eccleſiam, atque precibus paſcebat: *Quicumque perſuaſum habuerint, & crediderint, ea eſſe vera quæ a nobis docentur & dicuntur, ac vivere ſe ita poſſe ſolliciti fuerint, docentur orare jejunantes, & a Deo anteriorum peccatorum veniam poſtulare, nobis una cum illis orantibus, & jejunantibus.; Deinde, a nobis ducuntur ubi aqua eſt, & eodem Regenerationis modo quo ipſi regenerati ſumus, regenerantur.* Juſtin. Apolog. 2. In Africa, ni fallor, uſus luminis adhibebatur in Catechiſmo: Auguſt. in Pſ. 67. *Noli feſtinare ad aquam, ut tranſeas & aquam; propterea & in Sacramento, & in Catechizando, & in exorcizando adhibetur prius ignis.* Eo tendebat & ille ritus ut igne ſignificaretur Spiritus Sancti illuſtratio.

Catechumenis occultata olim fuiſſe Religionis myſteria, certum explora-

Digitized by Google

exploratumque eſt. Nazianz. Or. 42. Ὀυκ ἐξοίσομεν δὲ οὐδὲν, οὐδὲ εἰς τὸ πρωῒ καταλείψομεν, ἐπεὶ μηδὲ ἐκφορα τοῦ ἔξω τὰ πολλὰ τῶν ἡμετέρων Μυστηρίων: *nec vero quicquam efferemus, neque usque mane relinquemus, quoniam ne ad exteros quidem magna myſteriorum pars efferenda eſt.* Cyrilli Hieroſ. Præf. p. 6. Ὅτε τοίνυν κατήχησις λέγηται, ἐὰν σὲ κατηχούμενος ἐξέτασῃ τί εἰρήκασιν οἱ διδάσκοντες, μηδὲν λέγε τῷ ἔξω: Μυστήριον γάρ σοι παραδίδομεν, καὶ ἐλπίδα μέλλοντος αἰῶνος: *cum autem Catecheſis recitatur, ſi Catechumenus ex te quæſierit, quid dicebant doctores, nihil dicas externo: myſteria enim tibi, & ſpem futuri ſeculi tradidimus.* Ambroſ. l. off. c. 50. *Non omnes vident alta Myſteriorum, quia operiuntur a Levitis, ne videant qui videre non debent.* Hinc Miſſa Catechumenorum; hoc eſt, miſſio: remiſſam quippe Antiqui pro remiſſione dicebant. A Diacono Catechumeni dimittebantur hac voce; *Si quis eſt Catechumenus, exeat foras.* Romæ ſic amandabantur; *Si quis non communicat, det locum:* ut monemur a Gregorio, Dial. l. 2. c. 23. Quocirca Julius in Epiſtola ad Orientales ex præſentia Catechumenorum colligit, nondum peragi myſteria. Ἔτι γὰρ ἔνδον ἦσαν οἱ κατηχούμενοι, οὔπω ἦν καιρὸς τῆς προσφορᾶς: *intus adhuc agentibus Catechumenis, tempus oblationis nondum eſſe potuit.*

Hinc oritur gemina quæſtio; altera, quinam fuerat fons hujuſce conſuetudinis: altera vero, an ſeculis Apoſtolicis obtinuerit? Priorem quæſtionem quod attinet, hic ſectam Ethnicorum atque inſtituta eſſe Patres perſecutos de pellendis Catechumenis, vix dubito. Hanc ſane diſciplinam Ethnicos tenuiſſe, certo certius eſt: Plutarchus de Garulitate: Τοὺς μὲν λέγειν ἀνθρώπους, τοὺς δὲ σιωπᾶν θεοὺς διδασκάλους ἔχομεν, ἐν τελεταῖς καὶ μυστηρίοις σιωπὴν παραλαμβάνοντες: *Dicendi homines, tacendi Deos magiſtros habemus, in eorum Sacris & myſteriis una nobiſcum accepto ſilentio.* Cui concedit & Apulejus l. 2. Fab. Miles: *Quaras forſitan ſatis anxie, quid deinde dictum, quid factum? Dicerem, ſi dicere liceret: cognoſceres, ſi liceret audire; ſed parem noxam contraherent aures, & lingua temeraria curioſitatis.* Eo tandem res a Chriſtianis perducta eſt, ut Catechumenos a menſa vel communi, atque oratione privata, amandarint, ut jam docuimus.

Alta de Myſteriis Religionis ſilentia non agebant Apoſtoli; nec

 Cate-

Digitized by Google

Catechumenos arcebant Sacramentorum conſpectu. An dom orum in quibus ſacra Euchariſtia ſingulis diebus celebrabatur, incolæ omnes initiati? Quibus fas erat intereſſe precibus, concionibus, agapis, alio-ne amandabantur, dum conſecranda parabatur Euchariſtia? Patentem vel ipſis Ethnicis fuiſſe tum Eccleſiam, poni non poteſt in dubio: *Si eodem convenerit tota Eccleſia, & omnes linguis loquantur, ingrediantur autem Idiota vel infideles, nonne dicent vos furere?* 1 Cor. 14. Quo jure, qua vi; Ethnicis Nobilioribus ad concionum, orationumque celebrationem admiſſis, Presbyteri intonaſſent, *procul, procul eſte prophani?* Quantum in Chriſtianos odium excitaſſent quam acerbum? Ea tum fuit Sacramentorum ſimplicitas, ut ante oculos exponi potuerint, abſque injuria ſuæ majeſtatis. A Walafrido Strabone accuratiſſime ſimul ac veriſſime obſervatum eſt, *primo ſimpliciter in fluviis, vel fontibus Baptizatos credentes.* Nulla tunc ſecreta arcanaque luendis Competentibus Baptiſteria: palam ac publice, non ſecus ac Joannes Baptiſta, ſacrum Regenerationis myſterium peragebant. Nec ſervi quibus Candaces Reginæ Dynaſta comitatus erat, a Domino ſuo procul recedere juſſi ſunt, eo in aquas deſcendente: conſentiente Philippo Evangeliſta, ſacræ ceremoniæ teſtes oculati fuere. Apoſtolicam diſciplinam imitando effinxit atque expreſſit Juſtinus ille Martyr, qui in Apologia 2ª. ore rotundo atque aperto Chriſtianorum Sacra pandit, abſque verborum involucris, atque integumentis: *Sub finem precum nos inter nos oſculo ſalutamus: deinde ei qui præpoſitus eſt fratribus, panis offertur, & poculum, aqua & vino temperatum; quæ cum accepit, laudem Deo tribuit.* Nulla circuitione utebatur Sanctus ille Pater, Idololatrarum auribus Sanctiora Religionis myſteria committebat: an aures caſtiores oculis? Si Sacramenta illis revelata fuere, hisne impervio velamine tegenda? Quantum inter Juſtinum, & Innocentium interfuit? Decentio Eugubino Præſuli ſcribens Innocentius de Confirmatione: *Verba dicere non poſſum, ne magis prodere videar, quam ad conſultationem reſpondere.* Tertio ſeculo ineunte Tertullianus ab *arcani diſciplina* quam longiſſime alienus fuit: ſic enim Ethnicum his compellat, Apologet. c. 31. *Qui ergo putas nihil nos de ſalute Cæſarum curare, inſpice Dei voces, literas noſtras, quas neque ipſi ſupprimimus, & plerique caſus ad extraneos transferunt.* Cui

bono

bono fuiſſet aut uſui diſciplina arcani, aditu ſcripturæ omnibus patefacto? Num Ethnicos latere potuit Euchariſtiæ cum materia, tum forma, nec non ſacra conſecrationis verba, atque myſteria? Scilicet, Catechumenis jam mente atque animo Chriſtianis, ea tum occultaſſent; Miram certe ſapientiam, atque præpoſteram ſolertiam! Eo minus occultari Catechumenis debuere myſteria, quo fama ubique emanarat, de nefanda Chriſtianorum diſciplina: *Dicimur ſceleratiſſimi de Sacramento infanticidii, pabulo inde, & poſt convivium inceſto: quod everſores luminum canes, lenones ſcilicet tenebrarum, & libidinum impiarum inverecundia procurent*: quæ leguntur apud Tertullianum Apol. c. 6. Quod graviſſimum ſane ſcelus, fœdamque maculam non immerito inuri ſecum reputaſſent, ſi ex hominum conſpectu myſteria abdidiſſent: profecto, juſtæ ſuſpicioni locum dediſſet arcani diſciplina. Hoc ſolo argumento Miſſa Jacobi ſubdita deprehenditur, vel invitis Bona Cardinale, Leoneque Allatio: *μή τις τῶν κατηχουμένων, μή τις τῶν ἀμυήτων, μή τις τῶν δυναμένων ἡμῖν συνδεηθῆναι*: *nullus Catechumenorum, nullus eorum qui nondum initiati ſunt ad Sacra, nullus eorum qui orare nobiſcum non poſſit, interſit.* Ævo Jacobæo occultandi Catechumenis myſteria mos nondum inductus fuerat: debetur hæc mutatio tertio ſeculo præcipiti. Sed de Quæſtione coercenda eſt oratio, cum, Deo dante, plura ſuo loco dicenda ſint, adverſus Eruditos Viros Clem. Shelſtratum & Antonium Pagium, quibus diſciplina arcani cordi eſt.

Convertamus nunc animum ad gradum quem Catechumeni tenebant in Eccleſia: ac prima ſpecie ad ultima relegandi videntur ſubſellia. Dionyſius qui vulgo audit Areopagita, Eccl. Hier. *poſtremus quidem ordo Catechumenis, id eſt, iis qui erudiuntur, tributus eſt— Energumenorum autem multitudo a ſacris quidem arcetur, ſed ſecundum locum in ſuperiore parte extremitatis Catechumenorum obtinet.* Ex altera parte Auguſtinus de Sancta virginitate c. 48. *Ab Apoſtolis usque ad ultimos Pœnitentes, quaſi a ſummis cœlorum usque ad terminos eorum*: quaſi fæces & ſordes Eccleſiæ Pœnitentes haberentur. Quæſtioni explanandæ, gradus tum Catechumenorum, cum Pœnitentium, accurate ſunt diſtinguendi. Hinc enim apparebit, modo Catechumenos Pœnitentibus eſſe ſuperiores; modo Pœnitentes

Catechumenis præſtitiſſe. De Pœnitentibus legitur in Epiſt. Canonica Gregorii Thaum c. 41. Ἡ προσκλαύσις ἔξω τῆς Πύλης τοῦ εὐκτηρίου ἐστὶν, ἔνθα ἑστῶτα τὸν ἁμαρτάνοντα χρὴ τῶν εἰσιόντων δεῖσθαι πιστῶν, ὑπὲρ αὐτοῦ εὔχεσθαι ἡ ἀκρόασις, ἔνδοθι τῆς πύλης ἐν τῷ Νάρθηκι. Ἔνθα ἑστάναι χρὴ τὸν ἡμαρτηκότα ἕως τῶν κατηχουμένων, καὶ ἐντεῦθεν ἐξέρχεσθαι, ἀκούων γὰρ φησὶ τῶν γραφῶν, καὶ τῆς διδασκαλίας ἐκβαλλέσθω, καὶ μὴ ἀξιούσθω προσευχῆς: *fletus ſeu luctus, eſt extra portam Oratorii, ubi peccatorem ſtantem oportet fideles ingredientes orare, ut pro ſe precentur. Auditio eſt intra portam, in loco quem Narthecem vocant: ubi oportet eum qui peccavit ſtare poſt Catechumenos, & illinc egredi. Audiens enim, inquit, poſt Scripturas & doctrinam ejiciatur, & precatione ne dignus cenſeatur.* Pœnitentes qui flentium appellatione donabantur, infra omnes infimos homines, ipſosque Catechumenos fuiſſe, merito putantur; cum liminbus arcerentur Eccleſiæ, in quam ingredi Catechumenis audientibus datum erat. Secundus Pœnitentium gradus, quibus Audientium nomen fuit, Competentibus cedebant in dignitate: fas quippe huic Catechumenorum ordini, intereſſe nonnullis orationibus, quarum Pœnitentes audientes, indigni exiſtimabantur. Sed & apud Alexandrinos, Catechumeni, Lectores agebant Eccleſiæ. Socrat. l. 5. c. 21. Ἐν τῇ αὐτῇ δὲ Ἀλεξανδρείᾳ ἀναγνῶσαι καὶ ὑποβολεῖς ἀδιάφορον, εἴτε κατηχούμενοι εἰσὶν, εἴτε πιστοί. *In eadem urbe Alexandria, Lectores, & Pſaltæ absque ullo diſcrimine fiunt, tam Catechumeni, quam Fideles.* Quam opinor provinciam Pœnitentibus audientibus non dediſſent. At pœnitentes γονυκλίνοντες eminere cœperunt, vel Competentium ordinem; quocirca poſt orantes Catechumenos, illi Eccleſiam exibant; ut a Laodiceno Canone 19. monemur: *Poſtquam exierunt Catechumeni, eorum qui pœnitentiam agunt fieri oportet orationem.*

Fatendum interea eſt, conditionem Catechumenorum fuiſſe duriſſimam, atque miſerrimam: audiamus ſonantem Chryſoſtomi eloquentiam; *Alienus eſt Catechumenus a Fideli: non habet idem principium, non eundem parentem; non victum, non veſtitum, non menſam; non caſtrum, non domum, nil commune: etenim terrena Catechumeni, cæleſtia Fideles ſunt.* Hom. 24. in Joan. *Deum,* inquit idem ille Pater, *Deum placamus pro defunctis orantes; verum iſtud quidem de illis dicimus, qui in fide deceſſerunt: Catechumenos vero,*

neque

neque iſto ſolatio dignamur : ſed omni hujusmodi deſtituti ſunt auxilio, uno quidem dempto ; Quonam illo? Pauperibus illorum nomine dare licet, unde illis nonnihil refrigerii accidit. Mollius hæc interpretantur, tum eruditus Sixtus Sinenſis, cum alii complures : *Crediderim*, (verba ſunt Sixti) *hæc eſſe intelligenda, non de privatis ac ſecretis orationibus, ſed de publicis & ſolemnibus precationibus ; hoc eſt, de Pſalmorum cantu, & Miſſarum ſacrificiis.* Sed a præjudiciis orta eſt hæc explicatio. Unum quidem Catechumenis defunctis, Chryſoſtomus affert Elemoſynarum auxilium, quæ ut plurimum privatim & domi peragebantur. Itaque rotundo apertoque ore Autor de Eccleſiaſticis dogmatibus apud Auguſtinum c.74. hæc ſciſcit : *Nullum Catechumenum quamvis in bonis operibus defunctum, vitam æternam habere credimus.* Bracarenſis Synodus prima c. 35. & qui per venenum, præcipitium, aut ſuſpendium, ſibi violentas manus inferebant, & Catechumenos, eodem loco habuit : *Placuit ut Catechumenis, ſine redemptione Baptiſmi defunctis, ſimili modo neque oblationis commemoratio, neque pſallendi impendatur officium; nam & hoc per ignorantiam uſurpatum eſt.* Æquiori tamen animo Ambroſium fuiſſe erga Catechumenos, conſtat ex Oratione de Valentiniani obitu, niſi Auguſteæ purpuræ neſcio quid acceſſerit privilegii.

Sixt. Sin. Bibl. l. 6. n. 312.

Apoſtoli moram Baptismi non afferebant : ſubito & Candaces Dynaſtes, & ædituus, & Simon magus, edita fidei profeſſione merſi ſunt. Volventibus annis, longiora conferendo Baptismo tempora præfiniri placuit ; ſed & hic variabat antiqua diſciplina. Autor Recognitionum l. 3. *Accedat ergo qui vult ad Zachæum, & ipſi det nomen ſuum, & ab eo audiat myſteria Regni Cælorum : jejuniis frequentibus operam impendat, ac ſemetipſum in omnibus probet, ut tribus his menſibus conſummatis, in die feſto poſſit Baptizari :* quæ ni fallor ad Competentes pertinent. Status & conditionis Catechumenorum ratio, ut plurimum habebatur: de Flaminibus Ethnicorum, ſic cautum ab Eliberitana Synodo, C. 4. *Flamines, ſi fuerint Catechumeni, & ſe a Sacrificiis abſtinuerint, poſt triennii tempora placuit ad Synodum admitti debere.* Aliorum quibus caſti pudicique mores fuere, Baptismus ultra biennium non prorogabatur. Catechumenæ quæ a marito injuſte diſceſſerat, ſi gravi morbo la-

Qqq 3 bo-

boraſſet, intra *quinquennii tempora* Baptizabatur. Agathenſis Concilii Canon 2. octo menſium vinculis Judæos in Catechiſmo detinebat. Expleto tandem κατηχήσεως tempore, ad ſacrum fontem accedebant Competentes, atque ibi cum magna ceremoniarum pompa mergebantur. Hora porrò nona peragendo myſterio deligebatur, Alcuino teſte: *Ea de cauſa, quia Angelus Domini venit ad Cornelium hora nona, annuntians ei, quod orationes ejus ac eleemoſynæ aſcenderint in conſpectum Domini. Sed & hoc decentiſſimum eſt, quia hora nona Autor vitæ emiſit ſpiritum, eadem hora nona, Eccleſia Sancta percipiat Baptiſmum.*

Bibl. Pat. t. 10. p. 258.

AN. XLIV. NUM. XXI.

De Apoſtolorum in Orbem terrarum Legatione. Tempus profectionis incertum. Baroniana de hac profectione Chronologia, ab illa Patrum multum diverſa. De Provinciis Petro mandatis. Qua de cauſa Judæi Petro crediti in diſperſione dicuntur? Accurata Valeſii obſervatio. Quæſtio ex inſigni loco Joſephi explicata. Baroniani erroris retractatio, frigida, nec ſatis candida. De Provinciis Andreæ mandatis, & mortis loco. An cruci decuſſatæ affixus? Erudita Franciſci Combefixi animadverſio. Quænam Regiones aſſignatæ Thomæ? De monumentis ejus in Indiam Legationis, & a Baronio ex Oſorio, & a Kirkero in China illuſtrata ſuppeditatis. Compluribus argumentis monumenta hæc configuntur. Palum cingulo Thomæ alligatum, ſigno crucis facillime, non ſecus ac paleam, tractum, fabulam eſſe demonſtratur, perinde atque crucem in lilia deſinentem. Thomam Apoſtolum, cum Thoma Cananæo qui Anno Dom. 800. in Indiam contendit, reſtituendæ

Re-

Digitized by Google

Religioni, permixtum fuiſſe, ex Semedo Jeſuita oſtenditur. An Lucas, Creſcenſve miſſi in Gallias? Eruditiſſimi Præſulis Petri de Marca ſecundum Epiphanium ſententia, ad examen revocata. Stata fuiſſe vocandorum populorum tempora, ad quos non ſuo, ſed Spiritus Sancti nutu acceſſerunt Apoſtoli. Hujus rei ex Auguſtino ratio, qua fundamenta Illuſtriſſimi Præſulis convelluntur. Petavius notatus. Euſebium iis potius annumerandum qui Creſcentem in Gallias miſſum eſſe contendunt, probatur. An Galliæ nomen olim Ciſalpianæ inditum, deletum ſit jam a diviſione Italiæ ab Auguſto peracta? Error Eruditi Petri de Marca a Strabone & Plinio caſtigatus. Gallias luce Evangelica nondum refulſiſſe, vitam ducentibus Apoſtolis, aliquod argumentis declaratur.

APoſtolos conſtanti mente Chriſti Domini ſui mandata & tenuiſſe & peregiſſe, conſentiunt omnes qui Religionem profitentur. Lege & officio præſcriptum eſt Apoſtolis, *profecti in mundum univerſum, prædicate Evangelium omni Orbi condito.* Marc. 16. Executionem ejus negotii lubentes ſuſcepiſſe, ſcimus & tenemus. Sed & Baronio mente atque voce conſentimus; *Dicimus ſingulos Apoſtolorum in eas orbis Regiones eſſe amandatos, ad quas Spiritus Sanctus privato inſtinctu voluit eos proficiſci.* De profectionis tempore diſſentimus a Purpurato, freti autoritate Patrum, Apollonii, Clementis Alex. Chryſoſtomi, qui Legationem Apoſtolicam in Orbem terrarum, ſerius contigiſſe quam ſibi Baronius induxit in animum, teſtificantur: qua de re jam audivimus teſtimonia. Verumtamen non incidit nobis in mentem hæc res, quod valeamus attingere cognitionem temporis, vel anni, quo relicta Judæa ad Gentes profecti ſunt: involutus Hiſtoriæ obſcuritate latet annus profectionis, ut temere, ſimul & falſo, hanc Anno Claudii 2°. Chriſti 42. Legatio-

Digitized by Google

gationem Apoſtolos obiiſſe, Baronio creditum ſit. Supereſt igitur, ut de Regionibus in quas Sanctiſſimi illi Legati contenderunt, aliquid proferamus, quo obſcura illuſtrentur Hiſtoriæ.

Antiquis cantatum Aſiæ Provincias Petro fuiſſe mandatas. Hippolytus: Πέτρος μὲν ἐν Πόντῳ, καὶ Γαλατίᾳ, καὶ Καππαδοκίᾳ, καὶ Βιθυνίᾳ, καὶ Ἰταλίᾳ, καὶ Ἀσίᾳ κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, ὕστερον ὑπὸ Νέρωνος ἐν Ῥώμῃ σταυροῦται, κατὰ κεφαλῆς: *Petrus quidem, cum prædicaſſet Evangelium in Ponto, Galatia, Cappadocia, Bithynia, Italia, atque Aſia; poſtea a Nerone Romæ crucifigitur, capite deorſum verſo.* Conſentit & Hippolyto Origenes qui hæc obſervanda prodidit: Petrum ſcilicet κεκηρυκέναι τοῖς ἐν διασπορᾷ Ἰουδαίοις: *prædicaſſe Judæis qui in diſperſione erant.* Multa temeritate, atque incuria viſum olim Baronio, Judæos hanc appellationem nactos eſſe ex Hieroſolymitanorum diſperſione, poſt Stephani Martyrium oborta. Quæ ſane ratio abſona extra modum, & merito ab ipſo Autore improbata fuit, licet nec aperte, nec candide, ut virum decet qui in veritatis amorem incidit. An. 45. n. 21. *Nihil eſt quod prohibeat*, inquit, *etiam ad alios Judæos eam ſcriptam Epiſtolam, eo quod ſoliti ſunt vocari Judæi diſperſionis, illi qui in diverſis Regionibus, pro animi cujuſque libitu, loca colerent.* Atqui affirmandi neceſſitate cogimur, Judæis diſperſionis illos inſeri qui vel ſponte degebant extra Palæſtinam: doctiſſime more ſuo Valeſius, Annot. in Euſ. p. 39. *Porro, Judæi per totum Orbem diſperſi ſunt variis temporibus, & varias ob cauſas. Primo quidem cum abducti ſunt ab hoſtibus in Babylonem, & in Ægyptum, ac Syriam: cumque a Romanis, duce Pompejo, victi, & in ſervitutem redacti ſunt. Deinde ſpontanea migratione, ut contigit temporibus Macchabæorum, cum quidam ſponte ex Judæa in Ægyptum ſedes tranſtulerunt. Lex enim non vetabat ne Judæi in alias terras migrarent; ut ex libro Ruth colligere eſt. Tertio, id contingebat ob proſelytos, quos cum ex omnibus gentibus admitterent Judæi, hinc fiebat ut per totum Orbem diſpergerentur.* Favore Xerxis, conceſſa quidem Judæis facultas redeundi in antiquam Patriam; ſed eorum bene multi non uſi ſunt Regio beneficio; qua de re inſignis eſt locus apud Joſephum: Πολλοὶ δ᾽ αὐτῶν καὶ τὰς κτήσεις ἀναλαβόντες, ἦλθον εἰς Βαβυλῶνα, ποθοῦντες τὴν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα κάθοδον: ὁ δὲ πᾶς λαὸς τῶν Ἰσραηλιτῶν, κατὰ χώραν ἔμεινε, διὸ καὶ δύο φυλὰς εἶναι συμβέβηκεν ἐπί τε τῆς Ἀσίας, καὶ τῆς Εὐρώπης

Joſeph. Ant. l. 11. c. 5.

Εὐρώπης, Ῥωμαίοις ὑπακούουσαι, αἱ δὲ δέκα φυλαὶ πέραν εἰσὶν Εὐφράτου ἕως δεῦρο μυριάδες ἄπειροι: *multi vero ex eis, aſſumptis ſuis facultatibus, Babylonem venerunt, cupientes reverti Hieroſolyma: reliqua Iſraelitarum multitudo aſſuetum jam domicilium noluit relinquere. Quapropter duæ tantum Tribus per Aſiam & Europam ſub Romano degunt imperio: decem autem Tribus nunc quoque ultra Euphratem, ſunt infinita hominum millia.* In Aſſyriam Petrum contendiſſe multum mihi veriſimile eſt, ex ejus Epiſtola ſcripta Babylone.

Andreas Scythiam, Thraciamque habuit autoritate Spiritus Sancti & ſorte; ut ab Origene Hippolytoque ſcripto proditum: addidit Epirum Nazianzenus, qui verbis breviſſimis quidem, ſed ſignificantibus Provincias indicavit in quas Chriſti Legati contendere: Τί Παύλῳ κοινὸν πρὸς τὰ ἔθνη, Λουκᾷ πρὸς Ἀχαΐαν, Ἀνδρέᾳ πρὸς Ἤπειρον, Ἰωάννῃ πρὸς Ἔφεσον, Θωμᾷ πρὸς Ἰνδικὴν, Μαρκῷ πρὸς Ἰταλίαν; *Quid Paulo cum gentibus commune, Lucæ cum Achaia, Andreæ Epiro, Joannes cum Epheſo, Thomæ cum India, Marco cum Italia.* Ora. 25. Unum eſt de Andrea ex Hippolyto obſervandum: Ἀνδρέας Σκύθαις, καὶ Θρᾳξὶ κηρύξας, ἐσταυρώθη ἐν Πάτραις τῆς Ἀχαΐας, ἐπὶ ἐλαίας ὄρθιος, καὶ θάπτεται ἐκεῖ: *Andreas cum Scythis ac Thracibus prædicaſſet, cruci affixus eſt Patris in Achaia, rectus in olea arbore, ibique ſepelitur.* Qua de re accurata & meditata eſt Eruditi Combefixi commentatio, a nobis deſcribenda: *Peculiare eſt quod addit, ut* ἐπὶ ἐλαίας ὄρθιος *ſolum videatur dictum ad differentiam* τοῦ κατακεφαλῆς, *ac pœna crucis inverſæ, quam Petrus modeſtia ferre voluit. Quid ſi etiam ad excluſionem crucis decuſſatæ, quam Andreanam vocant, & qua paſſim pictores repræſentant? haud certe omnino in ea videatur homo rectus, qui ita divaricatis manibus ac pedibus pendeat: ſic noſtro Galloprovinciæ Traditio habet. Servatur enim Maſſiliæ ad S. Victorem Andreæ crux, eadem prorſus figura cum Chriſti cruce.*

De Provinciis Thomæ mandatis nonnihil variant Antiqui. Martyrologium Rom. *Calaminæ Natalis Beati Thomæ Apoſtoli, qui Parthis, Medis, Perſis & Hyrcanis Evangelium prædicavit, ac demum in Indiam perveniens, cum eos populos in Chriſtiana Religione inſtituiſſet, Regis juſſu lanceis transfixus, occubuit.* Quæ optime cum Hippolyto conſentiunt. Sed & Origenes nec-non Autor Recognitionum l. 9. Parthiam Thomæ vindicant. de India cum aliis Gregor. Naz. conſpirat; Chryſoſtomus

 vero

Digitized by Google

vero Æthiopiam aſſignat Thomæ. Hic certamen Baronius nobis injicit: *De veteribus monumentis Thomæ prædicationis apud Indos conſule Hier. Oſorium*; quæ fuſioribus verbis exequitur An. 57. n. 13. Sacra illa profectionis Apoſtolicæ in Indiam ſigna atque indicia, crux eſt, quam Apoſtolicis temporibus in Eccleſiis erectam fuiſſe imaginatur. *Satis eſt*, inquit, *afferre memorabile quidem, & plane admirabile illud Antiquitatis monumentum, quod de ſculpta cruce a S. Thoma Apoſtolo in Eccleſia ubi preces ad Deum fundere conſueverat, apud quam etiam cæſus, martyrium conſummavit*; Oſorius memoriæ prodidit. Noſtro ſeculo eruditus Kirkerus ſimilibus monumentis peregrinationi Indicæ Thomæ quæſivit fidem: Chinæ Illuſtr. c. 7. p. 91.

Exſcribam Kirkeriana verba, ut diligentius circumſtantiarum omnium pondera examinentur, debellandæ fabulæ. *Porro ex Caphurſtan Divum Thomam penetraſſe dicitur Guzartam minorem, non longe a Regno Caſimir, de quo ſupra, a Labor triduano itinere ad Septentrionem ſuſcepto diſſitam — Fertur relatione digna fide, in Eccleſia Maliaporenſis Archivio litteras adhuc Syriaca lingua, in pervetuſto pergameno ſcriptas conſervari; quibus Sanctus Thomas, Epiſcopos in dictis Regnis a ſe conſecratos, id eſt, in Candahar, Chabul, Caphurſtan, Guzarata minori, cæteriſque conterminis locis, ad Concilium Maliaporenſe evocarat.* In eodem Chinæ Illuſtratæ libro, cernitur crucis effigies myſticos inſcripta characteres, a Joanne Lucena, de Jeſuitarum Grege, explanatos; quibus Apoſtoli Thomæ in Indiam adventus comprobatur. *Anno trigeſimo, vigeſima die Decembris, poſt Legis Chriſtianæ factam toto Orbe promulgationem, Sanctus Apoſtolus Thomas in Maliapora mortuus eſt, a quo etiam tenet cognitionem Dei, mutationem Legis, & deſtructionem Dæmonis. Natus eſt Deus ex Virgine Maria, & ſub ejus obedientia 30. annos morabatur, & Deus erat ſine fine. Hic Deus ſuam Legem 12. Apoſtolos docebat, e quorum numero unus advenit Maliaporam, manu tenens baculum: alii dicunt regulam fabri lignarii, & palum. Fertur hic palus e mari in littus rejectus, ejus fuiſſe vaſtitatis ut complures ad eum loco movendum non fuerint ſufficientes, quem tamen Sanctus Apoſtolus pro Eccleſia conſtituenda fundamento a Rege donatum, cingulo proprio alligatum, in virtute Chriſti & Sanctæ crucis, non ſecus ac paleam leviſſimam, traxiſſe traditur. Rex Maliaporæ & Coromandel, & Pandorum, aliique diverſarum Nationum & ſectarum Principes, prompta*

Digitized by Google

tæ omnes voluntate, ſeſe Legi Thomæ certatim ſubmittere, maximo viſo miraculo, conſtituerunt. Venit tempus, quo Sanctus Thomas occumberet, Brachmani cujuſdam manu: & de proprio ſanguine, hac crux 18. *Decembris feſto virginis — quotannis tempore Miſſæ ſolemnis, in varios ſe mutare colores ſolet, quin & ſubinde ſanguinem cum ſudore copioſiſſime mittere—Crux, dum Sanctus Apoſtolus ſanguinem funderet, ex ipſius ſanguinis fluxu expreſſa in lapide quodam miraculoſe comparens, in hunc diem Maliaporæ in Eccleſia Sancti Thomæ, ſumma devotione indigenarum, conſervatur.*

Hæc ſunt Baronio & Kirkero, Sacra Thomæ in Indiam Legationis monumenta, ac *ſinceriſſima* pignora. Mihi vero portenta Religionis, ac pene funera. Nulla ſane Apoſtolica aura afflatur hac in Traditione. Uſurpabatur-ne crucis ſignum ab Apoſtolis? Qui teſtes; quæ indicia; quæ argumenta? Oblata ſæpius eſt Apoſtolis occaſio commoda & idonea ſigni exequendi; ſive ad pellendos Dæmones, ſive ad ſanandos ægros, ſive ad benedicenda alimenta, ſive ad pericula; adhibitum vero crucis ſignum nullo veſtigio in Scriptura reperitur. Miraculum porro Thomæ vindicatum, Spiritu Chriſti indignum eſt, & gravitate Apoſtolica: hæc eſt illa vis Miraculorum patrandorum a Chriſto Diſcipulis indita: *Per nomen meum Dæmonia ejicient; linguis loquentur novis; ſerpentes tollent; & ſi quid lethale biberint, nequaquam nocebit eis: male valentibus manum imponent, & bene habebunt*: Marc. 16. Hiſce prodigiis ad utilitatem mortalium conducentium, in Indiam Thomas ingredi debuit, minime vero cum *palo tantæ vaſtitatis, ut complures ad eum loco movendum non fuerint ſufficientes.* Vix ovium ovo ſimilius eſt, quam Thomæ Apoſtoli, & Claudiæ Veſtalis miraculum: Ille palum *ingentem cingulo proprio alligatum, non ſecus ac paleam leviſſimam, traxiſſe dicitur*; hæc, ad comprobandam pudicitiam ſuam, fertur cingula duxiſſe navem, quam multa hominum millia trahere nequiverant. Jeſuiticum eſt quidem, nec admodum credibile, Maliaporæ Regem, Principeſque Regionum, & ſectarum bene multos, viſo *maximo miraculo*, certatim ſe Legi Thomæ ſubmiſiſſe. Illis certe robur & triplex circa pectus non erat, qui ad portentum quod Dæmonum viribus editius non eſt, antiqua Religione abdicata, induerint ſubito novam, quæ Dominum gloriæ, cœli & terræ conditorem

torem, affixum cruci prædicat. Felicem Thomam, cui mentes tam teneræ, tam molles, tam flexiles, notitia Chriſti imbuendæ contigerunt! cum cæteri Apoſtoli dura ferreaque pectora tractarint, ut pauci numero Religionem imbiberint, aliis vel ad cæleſtia prodigia & digna Deo, vehementer obdureſcentibus. His porro miſſis, mihi fit in ea Traditione ſcrupulus: quænam eſt illa Epocha, *Anno trigeſimo, vigeſima die Decembris, poſt Legis Chriſtianæ factam toto Orbe promulgationem?* Quid obſcurius, aut inſolentius? Atqui Sacri Autores annis Imperatorum, Regumve deſignant, hiſtoriam ſuam ut aliquid certi & noti, de narratione lectores habeant. Quin etiam antiqua Traditio, de morte Thomæ, cum nova illa Oſorii, & Kirkeri pugnat. Θῶμας ἐλάτῃ ἐλογχιάσθη τοῖς τέταρσι μέρεσι αὐτοῦ ἐν πόλει Καλαμίνῃ τῆς Ἰνδικῆς, καὶ θάπτεται ἐκεῖ: *Thomas abietina lancea quatuor ſui corporis partibus confoſſus eſt Calamina, quæ eſt urbs Indiæ, illicque ſepelitur.* Sic Hippolytus in libello de 12 Apoſtolis. In nupera Traditione, non Calaminæ, ſed Maliaporæ, & ultimum obiiſſe diem, & ſepultum fuiſſe, narratur. Quæ contradictio vitari nequit, ni certis argumentis oſtendatur, Calaminam, & Maliaporam, unam eſſe & eandem urbem: quod mihi probari velim. Sed nec omnino inter ſe conſpirant Oroſius, atque Kirkerus. Ille, *fuerat quoque ante quatuordecim annos, in illo colle inventa crux in lapide inciſa, in cujus faſtigio columba imago inſidebat: baſis vero erat in ſpecie quadam herbarum, quæ diffundi latiſſime videbantur, collocata: & tam faſtigium quam baſis, & brachia in liliorum formam deſinebant.* At columba hæc, faſtigio crucis inſidens, a Kirkero mutatur *in pavonem,* qui Regis Narſingæ inſigne eſt. Quærant boni illi viri peregrinos. Conceſſo Thomam Apoſtolum cruces apud Indos erexiſſe, an vero ſimile eſt, crucis Dominicæ non arripuiſſe ſimilitudinem? An crucium Melitenſium in morem, ſuas finxiſſet Thomas Apoſtolus, imo ſacri ligni effigiem quam accuratiſſime expreſſiſſet: crucis vero Dominicæ faſtigium, baſis, brachia in liliorum formam non deſinebant.

Bene eſt nobis: Jeſuita nomine Semedo, in Hiſtoria ſua Sinenſi, ad Traditionis fontem digitum intendit: *Le flambeau de la foi eſtant eſteint aux Indes, fut ralumè environ l'an* 800. *dans la Citè de Mogodoven, ou Patana, par un Chreſtien Armenien, nomme Thomas Cananeen:*

Digitized by Google

neen; lequel aiant renouvelé l'ancienne Religion, repara les Eglizes baſties par ce S. Apoſtre, & dreſſa des autels. Ce qui a donné ſujet de croire ſur la conformité des noms, que tous les Baſtimens qu'on y voit, ſont des ouvrages du premier S. Thomas. Apoſtolo Thomæ aſcriptum & eſt miraculum ejuſdem farinæ ac illud a Kirkero traditum. Legitur apud Paulum Venetum: *Aiunt Anno Dom.* 1277. *Tale apud Thomæ tumbam miraculum factum. Cum Princeps terræ illius, meſſem riſi haberet multam, & locus illi ſufficiens non eſſet ad recondendum riſum, uſurpavit ſibi domos, & Eccleſiam Divi Thomæ, & in eas invitis cuſtodibus, repoſuit riſum. Factum eſt autem, ut parvo poſt tempore, nocte quadam Sanctus illi appareret; & manu fuſcinulam ferream tenens, & ad guttur ejus applicans, minaretur illi exitium, dicens; Niſi domos meas quas temere occupaſti, citius evacuaveris, mala peribis morte: & ille evigilans, ſtatim ut edoctus fuerat, Eccleſiam Apoſtolicam evacuavit.* Paul. Venet. l. 3. c. 27.

Nunc cum viris Baronio longe oculatioribus contrahendum eſt certamen. Quæſtionis eſt, an Apoſtolis vitam ducentibus, ab Evangeliſtis Galliæ Chriſti Religionem ſuſceperint? Certa quidem res eſt, ſi fides adjungitur Epiphanio, Hær. 51. n. 11. *Luca*, inquit, *prædicandi Evangelii munus eſt creditum*; Καὶ κηρύττει πρῶτον ἐν Δαλματίᾳ, καὶ Γαλλίᾳ, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ Μακεδονίᾳ, ἀρχὴ ἢ ἐν τῇ Γαλλίᾳ: *idque ipſe primum in Dalmatia, Gallia, Italia, & Macedonia præſtitit, ſed in Gallia præ cæteris.* Sed nec unum Lucam in Gallias contendendi provinciam ſuſcepiſſe, indicat Epiphanius, ſed & Creſcentem ibi quoque legatum eſſe exiſtimat: Κρίσκης φησὶν ἐν τῇ Γαλλίᾳ, οὐ γὰρ ἐν τῇ Γαλατίᾳ, ὥς τινὲς πλανηθέντες νομίζουσιν, ἀλλὰ ἐν τῇ Γαλλίᾳ: *Creſcens, inquit, in Gallia, non enim in Galatia legendum eſt, ut quibuſdam immerito placuit; ſed in Gallia.* Epiphanianæ narrationis autoritas apud Eruditiſſimum Petrum de Marca plurimum valuit: teſtis eſt Epiſtola Clariſſimo Henrico Valeſio ſcripta. Nec æquo animo patitur Illuſtriſſimus ille præſul, ardens amore Galliæ, nobile Regnum adeo contemptum ab Apoſtolis dici, ut neminem de fide docenda ibi legaverint. *Galliis quippe detrahunt,* (verba ſunt doctiſſimi Archiepiſcopi) *quam Æthiopibus & Indis ſciunt exhibitam Evangelii prædicandi curam: ac ſi florentiſſima, & vicina Nationes capiti gentium Romæ, quam ſanguine ſuo Petrus & Paulus conſecrarunt,*

crarunt, remotiſſimis illis, extraque Romanum imperium ſitis regionibus poſthabitæ fuiſſent.

Civilem Præſulis animum majori laude cumulabo, quam vim rationis ſuæ. Stata erant vocandorum populorum momenta temporis: nec ullus unquam Apoſtolus, aut Evangeliſta, in aliquam Regionem pedem intulit, quin ageretur a Spiritu. Magnum hac de re exemplum adducitur coram oculis: *Phrygia autem peragrata, & Galatica Regione, prohibiti a Spiritu Sancto loqui ſermonem Dei in Aſia: cum veniſſent in Myſiam tentabant ire verſus Bithyniam, ſed non ſivit eos ire Spiritus.* Act. 16. Poſthabitæ ſunt, vel invito doctiſſimo Marca Regiones illæ florentiſſimæ Indis & Æthiopibus; quidni & Galliæ? Tentavit olim cauſas Auguſtinus, cur Gentibus tam ſero Gratia Chriſti oblata ſit, Epiſtola 49, ad Deogratias. *Quid reſpondebunt, ſi excepta illa altitudine ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, ubi fortaſſis aliud Divinum conſilium, aliud ſecretius latet, ſine præjudicio etiam aliarum forte cauſarum, quæ a prudentibus inveſtigari queunt, hoc ſolum eis brevitatis gratia, in hujus quæſtionis diſputatione dicamus, tunc voluiſſe hominibus apparere Chriſtum, & apud eos prædicari doctrinam ſuam, quando ſciebat, & ubi ſciebat eſſe, qui in eum fuerant credituri.—Ita ſalus Religionis hujus, per quam ſolam veram, ſalus vera veraciterque promittitur, nulli unquam defuit, qui dignus fuit; & cui defuit, dignus non fuit: & ab exordio propagationis humanæ uſque in finem, quibuſdam ad præmium, quibuſdam ad judicium prædicatur.* Itaque vana hæc argumentatio eſt, atque inefficax: *Paulus, teſtibus Græcis Athanaſio, Epiphanio, Chryſoſtomo, ac Theodoreto, Hiſpanias petenti, pergendum fuit per celeberrimam apud Veteres viam illam publicam, quæ ab Italia per Gallias in Bæticam ipſam ducit.* Quidni ut jubente Spiritu, eundi in Aſiam & Bithyniam, ſic & pergendi per Gallias in Bæticam, omiſſum a Paulo conſilium fuit? Quidni navi ab Italia Hiſpaniam advectus eſt? Nunquamne inducemus in animum profectionibus Apoſtolocis Spiritum præſediſſe; Gratiamque Chriſti patefieri, & quando vult, & modo, & ratione qua vult? Profecto, Hippolytus Paulinæ in Gallias Legationis inſolens eſt, licet admittat profectionem ejus in Hiſpaniam: καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, περιῆλθεν ἕως τοῦ Ἰλλυρικοῦ, καὶ Ἰταλίας, καὶ Σπανίας: *incipienſque ab Jeruſalem, pervenit uſque ad Illyricum, & Italiam, ac Hiſpaniam.*

Præcipuum

Præcipuum opinionis ſuæ fundamentum Doctiſſimus de Marca in Epiphanio collocavit: *Autorem habemus locupletem hujus narrationis Epiphanium, qui Lucam principium feciſse prædicationis in Gallia, ſive potiorem ejus curam geſſiſſe, diſertiſſime teſtatur.* Sed Epiphanii teſtimonium de Luca fluxæ eſt autoritatis, quippe quod cum nullo conſpiret: nec permitti debet licentia fingendi, *Epiphanium petiviſſe ſuam narrationem ex vetuſtiori Scriptore, quo ut pleriſque aliis caremus.* An ſoli Epiphanio notus ille Scriptor antiquus? Nazianzenus ſane Achaiam, non Gallias aſſignat Lucæ. Paulo plus momenti in eſt in Creſcente; ſed audire juvat Eruditiſſimum Petavium, Animadv. in Hær. 50. p. 90. Κρίσκης φησὶν ἐν τῇ Γαλλίᾳ, *imo* εἰς Γαλλίαν: *Nam vulgo* εἰς Γαλατίαν: *quæ eſt vetuſtiſſima & certiſſima lectio, quidquid affirmet Epiphanius: quam & Euſebius l.3.Hiſt.c.4.Chryſoſt. Ambroſius, Theodoretus, ac Græci & Latini omnes agnoſcunt; quanquam non deſunt qui per* Γαλατίαν *apud Paulum, Galliam intelligant, ut Theodoretus. Creſcentem vero Galliarum & Galatiæ pariter Apoſtolum fuiſſe, Ado in Martii 5. Kal. Jul. & in Chronico teſtatur, ut & Rom. Martyrologium novum; vetus enim Galatiæ duntaxat meminit. Et certe dubitari poteſt, utrum non modo Creſcens, ſed vel alius quiſquam, per illa tempora Galliis Evangelii lucem importarit.* Hinc conſtat vitioſam eſſe Epiphanianam lectionem, quæ Clariſſimo Marca admodum placuit. Atque conceſſo Γαλλίαν ſubſtitui debere in locum vicemque τῆς Γαλατίαν, legendum tamen eſſet, εἰς Γαλλίαν, non ἐν τῇ Γαλλίᾳ: Petavium porro valde miror, qui in eorum claſſe, qui vulgatæ lectioni favent, Euſebium annumerat. Editio Valeſiana, quæ omnibus merito eſt anteponenda, Κρέσκης μὲν ἐπὶ τὰς Γαλλίας σταλμένος, ὑπ' αὐτοῦ μαρτυρεῖται: *Creſcens quidem ab eo miſſus in Gallias Pauli ipſius teſtimonio declaratur.* In Verſione quidem Chriſtophorſiana, ſecundum vulgatam habetur *Galatiam*; ſed ad oram libri additum, εἰς Γαλλίαν: ſed & in vetuſta Euſebii Verſione a Goffredo Bouſſar adornata, *Stephano Poncher Galliarum Senatu præſidenti digniſſimo* nuncupata, legitur, *Creſcens quidem ad Gallias profectus eſt.* Cæterum, cenſuræ illuſtriſſimi Præſulis, pœnas dedit animadverſio Petaviana, de profectione Lucæ in Gallias. *De Gallia enim Ciſalpina loqui Epiphanium notat. Scilicet, apud illum Autorem Ciſalpinam Galliam intelligimus, quæ nulla tunc erat ab ipſis Auguſti temporibus, qui novam Provinciarum imperii diviſionem inſtituit.*

ſtituit. Amovit ab Italia nomen Galliarum quas objectu Alpium terminavit. At pace cinerum eruditiſſimorum, non æquum dicitur. Poſt defunctum Auguſtum, Geographia Strabonis condita eſt: retinet tamen Gallia Ciſalpina, priſtinum nomen: *Ciſalpina igitur Gallia, hiſce terminis includitur* l. 5. Plinius Hiſt. l. 3. c. 14. *Jungitur his ſexta Regio, Umbriam complexa, agrumque Gallicum circa Ariminium. Ab Ancona Gallica ora incipit, togatæ Galliæ cognomine.* Nondum igitur nomen *Galliæ*, his Regionibus olim impoſitum, oblivio deleverat; phraſisque Epiphaniana harum Provinciarum ſitui quam aptiſſime reſpondet: Ἐν Δαλματίᾳ, καὶ Γαλλίᾳ, καὶ ἐν Ἰταλίᾳ: *in Dalmatia, Gallia, Italia.* Tranſalpina ſane Gallia, Dalmatiam inter & Italiam non eſt media.

Rem ipſam quod attinet, animus mihi eſt in dubio, an vitam ducentibus Apoſtolis, a Joanne ſi diſceſſerimus, Gallia luce Evangelica refulſerit: *Gallia eſt omnis diviſa in partes tres: quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam qui ipſorum lingua Celtæ, noſtra Galli appellantur*, inquit Cæſar Commentariorum initio. Primi Celtæ Chriſto nomen ſuum dedere, quos apud Viennam atque Lugdunum; quæ urbes antiquiſſimas Galliarum omnium fovebant Eccleſias. Decio imperante Gratianum Turonenſem, Trophimum Arelatenſem, Paulum Narbonenſem, Martialem Lemovicenſem, Dionyſium Pariſienſem, Saturninum Toloſanum, Stremonium Avernenſem, primos in illas Galliarum partes lumen Evangelii intuliſſe, ſuo loco comprobabitur. Obſervandum interea vel B. Martini temporibus, in Turonum Regione Idololatriam lacertos moventem, caputque exerentem exhiberi. Hinc & ſuperſtitioſa funera; & Gallorum ruſticis conſuetudo, ſimulachra Dæmonum candido tecta velamine, miſera per agros ſuos circumferendi dementia; & innumeræ Martino datæ occaſiones cæleſtem patrandorum miraculorum vim exerendi, deturbandis Idolis: quæ non obſcura quidem ſunt veſtigia, nullas vitam protrahentibus Apoſtolis, has in Provincias Chriſti præcones fuiſſe legatos, cum & tanta temporis longinquitate, Religio Dei, ſenſim eripuiſſet ſuperſtitiones, & Ethnicis convertendis tot miraculis Martini nil opus fuiſſet. Etenim a morte Apoſtolorum ad Martinum florentem, ac miracula patrantem, anni circiter ter centum interfuere. Cæterum, ne cre-

dam

Digitized by Google

dam ante ſeculum ſecundum in Gallias Evangelium fuiſſe introductum, authoritas Sulpitii Severi apud me plurimum valet. Sic enim de perſecutione ab M. Aurelio & Lucio Vero Imperatoribus, circa annum Dom. 162. mota; *Ac tum primum intra Gallias martyria viſa, ſerius trans alpes Dei Religione ſuſcepta.* Hiſt. Sacr.l.2. Quod teſtimonium & eruditi, & antiqui viri, æqualis nempe Hieronymi & Rufini, & quod in prima commendatione in ea re quam tractamus poni debet, Galli hominis, narrationi Græcorum omnium merito eſt anteponendum; cum majori rerum quæ in ſua Patria contigere notitia inſtructus ſit, quam Epiphanius, Theodoretusve, a Galliarum Provinciis quam longiſſime remoti. Nitiobriæ Sulpitius fuit; vixit nunc Primuliaci, nunc Eluſone, ſed & Tholoſæ habitavit. Hunc hominem ad ſcribendam Hiſtoriam Sacram animum appellentem, ignarum fuiſſe Traditionis ævo ſuo vigentis, vix credere poſſim. Atqui fama tum per Gallias diſcurrens, ferebat Religionem Chriſti *ſerius trans Alpes* fuiſſe ſuſceptam; quocirca imperante Marco Aurelio primum *intra Gallias Martyria viſa.* Quæ ratio etiam atque etiam eſt obſervanda. Nec enim Neronis furor, Domitiani, atque Trajani, qui in Chriſtianos invaſerat, pepercisſet ulla in re, qua ad vexandas Galliæ Eccleſias opus erat. Viſa itaque fuiſſent & Martyria, non minus intra Gallias, quam in aliis Imperii Provinciis. Non viſa ſunt, quia nulla: nulla porro, quia nullæ tum apud Gallias florebant Eccleſiæ, quæ non longe a Roma remotæ, remotiorum incendio deflagraſſent. Si a Paulo, ſi a Creſcente, ſi a Luca in Galliam inductam fuiſſe fidem Sulpitius exiſtimaſſet, ſcribere nec potuiſſet, nec debuiſſet, ſerius trans Alpes fuiſſe ſuſceptam. Si verum volumus, fluctuantur incerti animi, de Provinciarum converſarum tempore, quod ex ſola Traditione ſuppeditatur: nec tuta ſatis, aut certa fama eſt, ut ipſi committamus fidem. Sed & ut plurimum latet primorum apud hiſce Regiones Evangelii Præconum nomen; ab hominibus obſcuris Evangelica luce ſæpius illuſtratæ ſunt ut urbes nobiliſſimæ, ſic Provinciæ. Ignotis debent elementa ſuæ fidei, cum Roma, tum Antiochia. De Scriptor. Eccleſ. Hieronymus: *Creſcens in Galliis prædicavit Evangelium & illic ſepultus eſt.* Ne fidem extorqueat obſtant ſequentia: *Eunuchus Candaces Æthiopum Reginæ in Arabia Felici, & in Taprobana inſula maris rubri prædicavit Evangelium.*

Sſſ AN.

Digitized by Google

AN. XLIV. NUM. XXXVI.

De Jacobo fratre Domini. An ab Alphæi Jacobo diverſus? Negantis Baronii ſententia ab Erudito Combefixo temeritatis poſtulata. Patrum bene multorum opinio, ab illa Purpurati diverſa. Jacobum fratrem Domini, & Jacobum Alphæi, inter ſe non differre, vero ſimilius. Argumenta ex Clemente Alex. & Hippolyto, qui Recentioribus merito ſunt anteponendi. An Hegeſippus de tribus Jacobis ſententiæ faveat? Affirmantis Combefixi aſſertio rejicitur. Jacobum fratrem Domini, in majori Apoſtolorum ordine reponendum eſſe, contra Clariſſimum Valeſium, atque ὁμοδόξους, *oſtenditur. Argumentum ex* 1 Cor. 15. *ab adverſariis petitum, nullius ponderis. Ex verbis Paulinis ad Galatas, Jacobum maximis Apoſtolis inſerendum eſſe, demonſtratur. Cur frater Domini dictus?*

DE Petro, Andræa, Thoma, jam ſatis dictum: ſupereſt agitanda quæſtio, quid Provinciæ datum ſit Jacobo? Hic magnam in difficultatem incidimus, antiquis noviſque Scriptoribus, multa de Jacoborum numero variantibus. Si Jacobus frater ille Domini, ille Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Præſes, & Jacobus Alphæi, unus & idem homo ſit, facillime & certiſſime quæſtio decideretur: cum Hieroſolymitanam Eccleſiam curaſſe compertum habeatur, atque in hac urbe ſanguinem de Chriſto fudiſſe. At non conſpirant inter ſe nec veteres nec novi rerum Eccleſiaſticarum Scriptores; nec deſunt ex Latina Eccleſia viri Clariſſimi, qui plus modeſtiæ hac in Baroniana ſententia requiſiverint: *Qui hac tradiderunt, tertium quem diximus Jacobum, extra numerum duodenarium Apoſtolorum imprudenter quidem nimis conſtituunt.* His certe commotus eſt Eruditiſſimus Combefix, ad Hippolytum de duodecim Apoſtolis. p. 840. *Imprudentes*

Digitized by Google

dentes vero nimis, ac inconſultiſſimos homines quos audens dicis ? Utique Gregorium Nyſſenum 2. Orat. in Paſcha, cum ita pronunciat, clarius longe Clemente ſeu vero, ſeu ſuppoſititio; ὁ δὲ Μάρκος Ἰακώβου τοῦ μικροῦ, καὶ Ἰωσῆ μητέρα αὐτὴν εἶπεν· ἐπείπερ ἦν ἄλλος Ἰάκωβος, ὁ τοῦ Ἀλφαίου, διὰ τοῦτο μέγας, ὅτι τοῖς Ἀποστόλοις τοῖς δώδεκα συνηρίθμητο: *Marcus autem Jacobi parvi, & Joſetis matrem eam vocavit, quia erat alter Jacobus Alphei, magnus idcirco, quia duodecim Apoſtolis accenſus erat.* Inficiari certe non poſſumus a Baronio diſſenſiſſe Autorem tum Clementinarum Conſtitutionum, cum Recognitionum, Euſebium, Epiphanium, Græcos, Syros, Æthiopes, quorum teſtimonia petantur ex pereruditа illa Combefixiana diſſertatione. Ex Recentioribus in hanc ſententiam deſcenderunt Valeſius, Hammundus, aliique plures, quorum nomen edere nil opus eſt. Me quod attinet eorum ſententiæ ſum, qui Jacobum fratrem Domini, & Jacobum Alphæi, unum & eundem hominem eſſe exiſtimant, cum melioribus in fundamentis, ac firmioribus poſita videatur.

Quo Patres ad Apoſtolica tempora propius accedunt, eo gravius eſt eorum teſtimonium de rebus Hiſtoricis, ni erraſſe certis argumentis deprehendantur. Jam vero qui Jacobum fratrem Domini, & Jacobum Alphæi, pro uno eodemque homine habuerunt, illi alios ſecus opinantes ſuperant antiquitate. Clemens Alex. apud Euſeb. Hiſt. l. 2. c. 1. Δύο δὲ γεγόνασιν Ἰάκωβοι, εἷς ὁ δίκαιος, ὁ κατὰ τοῦ πτερυγίου βληθεὶς, καὶ ὑπὸ κναφέως ξύλῳ πληγεὶς εἰς θάνατον. Ἕτερος δὲ ὁ καρατομηθείς. Αὐτοῦ δὲ τοῦ δικαίου καὶ ὁ Παῦλος μνημονεύει, γράφων: ἕτερον δὲ τῶν Ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον, τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου: *cæterum, duo fuere Jacobi: alter cognomento Juſtus, qui ex Templi faſtigio præcipitatus, & a fullonis fuſte percuſſus, interiit; alter qui capite truncatus eſt. Porro, Jacobi illius Juſti meminit etiam Paulus, ita ſcribens: Alium autem ex Apoſtolis vidi neminem, præter Jacobum fratrem Domini.* Tres Jacobos neſcit doctus ille Presbyter, qui ineunte ſeculo tertio floruit. Hippolytus Portuenſis Epiſcopus, Clementi Alex. coevus in libello de 12. Apoſtolis: Ἰάκωβος δὲ Ἀλφαίου, κηρύσσων ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὑπὸ Ἰουδαίων καταλευσθεὶς, ἀναιρεῖται, καὶ θάπτεται ἐκεῖ παρὰ τῷ ναῷ: *Jacobus Alphæi prædicans Hieroſolymis, lapidatus a Judæis occiditur, illicque prope Templum ſepelitur.* Ex Antiquorum ſententia dicit & Oecumenius: Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου ὁ

 ἐπι-

ἐπικληθεὶς δίκαιος, ὡς καὶ πρῶτος ἐν Ἱεροσολύμοις Ἐπισκόπευσε, λίθοις ὑπὸ Ἰουδαίων βληθεὶς, ἀνῃρέθη ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐκεῖ θάπτεται: *Jacobus Alphai, qui cognominatus eſt Juſtus, qui & primus Hieroſolymis Epiſcopatum ſuſcepit, a Judais lapidatus, interiit in civitate Jeruſalem, ac ibidem in Templo ſepelitur.* Nec me præterit quidem, probandæ diſſimili ſententiæ, Hegeſippum omnium antiquiſſimum a Combefixo adduci teſtem: ſed verba quibus vir eruditus innititur, non magis tres Jacobos, quam duos indicant: ἐπεὶ πολλοὶ Ἰάκωβοι ἐκαλοῦντο: *Jacobi enim nomine multi vocabantur:* unde ſic colligit, *dixiſſet, nam erat Jacobus alius, nempe major, ac Zebedai, ſi quidem agnoviſſet tantum duos Jacobos:* Quæ conſequentia infirma eſt. Quid? ſi regeram: *Dixiſſet, nam erant duo Jacobi alii, nempe Zebedai, & Alphai?* Cum multa uni opponantur, Hegeſippus phraſi ſua duos Jacobos apte ſignificare potuit.

Sed ex Sacra Scriptura argumenta longe firmiora petuntur; etſi Valeſio aliter viſum, non neſciam. *Multi*, inquit, *ex Veteribus, Jacobum fratrem Domini, eum qui primus Hieroſolymorum Epiſcopus eſt ordinatus, non ex 12. Apoſtolis, ſed e numero Diſcipulorum Domini fuiſſe, ſcripſerunt—Certe huic opinioni favere videtur Paulus in Epiſtola ad Corinthios; ubi recenſens eos quibus Chriſtus poſt mortem apparuerat, poſtquam 12. Apoſtolos nominavit, & quingentos alios, addit deinde: Poſtea viſus eſt Jacobo & reliquis Apoſtolis. Jacobum ergo diſtinxit a 12. Apoſtolis.* Annot. in Euſeb. p. 18. Virum Eruditiſſimum valde miror, qui tam inerti argumento ſe moveri paſſus eſt. Appoſite ſane Eſtius: *At vero conſequens ex hoc loco non eſt, (quod nonnulli conſequens eſſe volunt) Jacobum, fratrem Domini, non fuiſſe ex Apoſtolorum numero, de quibus jam dictum eſt, & poſt hoc undecim ſive duodecim: nihilo magis quam ſi inde colligas Petrum ex eo numero non fuiſſe: quoniam & de illo ſeorſum ait; viſus eſt Cepha. Tantum ergo ſignificare voluit, Chriſtum his duobus, Petro & Jacobo ſingulariter, hoc eſt, utrique ſoli, viſum eſſe.* Ex ſingulari hac patefactione Chriſti, quæ Jacobo contigit, concludendum potius eſt, Jacobum, fratrem domini, in loco aliquo inter Apoſtolos eſſe repoſitum.

In præcipuis quidem fuiſſe hunc Jacobum, vincit eximius ille Pauli locus: *Alium autem ex Apoſtolis non vidi quenquam, niſi Jacobum, fratrem Domini:* Gal. 1. 19. Geminum Apoſtolorum in Scriptura genus

genus eſt; quod ab Ambroſiaſtro indicatur c. 1. in Gal. *Apoſtolum ſe non ab hominibus electum, & miſſum ad prædicandum teſtatur, ſicut erant quidam, qui electi ab Apoſtolis mittebantur ad Eccleſias roborandas.* Quam Apoſtolici nominis ſignificationem Paulus attendebat inter ſcribendum: *Salutate Andronicum & Juniam, qui ſunt inſignes inter Apoſtolos.* Rom. 16. Sed & Euſebius de Thaddæo, poſt aſcenſum Jeſu Chriſti, Judas qui etiam Thomas dictus eſt: Θαδδαῖον τὸν Ἀπόστολον, ἕνα τῶν ἑβδομήκοντα: *Thaddæum Apoſtolum, unum e Septuaginta, ad Abgarum miſit.* Quæſtionis igitur eſt, primo-ne Apoſtolorum ordini, Jacobus Domini frater inſeri debeat, an ſecundo? quod ſi in prima & magna Apoſtolorum claſſe eſt annumerandus, de trium Jacoborum ſententia conclamatum eſt. Atqui maxime Apoſtolorum ordini Jacobum Domini fratrem inſitum a Paulo fuiſſe, ex his apparet: *Cumque cognoviſſent gratiam mihi datam Jacobus, Cephas, & Joannes, qui exiſtimantur eſſe Columnæ, dexteras dederunt mihi ac Barnabæ ſocietatis*, Gal. 2. Potuitne diſertius ſignificari, Jacobum in numero maximorum Apoſtolorum eſſe repoſitum? An primo loco nominaretur, niſi perinde atque Joannes, & Petrus, ex maximis illis fuiſſet Apoſtolis, quos Orbis doctores Chriſtus deſignaverat? An una cum Petro, & Joanne inſigni pulchroque Columnæ titulo donatus, ſi de gente Apoſtolorum infima? Quid de majoribus Apoſtolis majus dici potuit, aut cogitari? An de Timotheo qui Evangeliſtam, hoc eſt, Apoſtolum inferioris ordinis præſtabat, eadem Paulus ſcripſiſſet; Timotheus, Cephas, & Joannes qui exiſtimantur eſſe Columnæ, dederunt mihi dexteras ſocietatis? An non hoc ſignum fuit æqualitatis in munere? in æqualitatem ſane Apoſtolicam Evangeliſtæ non aſſurgebant. Profecto, ſi Jacobus cognomento Juſtus, ſuo diſcrimine ab Alphæi Jacobo diſtinguitur, habet admirationem hæc res, quod nec Provinciam huic Jacobo aſſignatam prædicando Evangelio; nec Martyrium ejus antiqua commemoraverit Eccleſiæ Traditio. His quidem non obſcuris veſtigiis ſatis ſuperque indicatur, Jacobum Alphæi, & Jacobum Domini fratrem, nil differre.

His accedat Joannis teſtimonium: *Stabant autem juxta crucem Jeſu mater ejus, & ſoror matris ejus; Maria Cleopæ uxor; & Maria Magdalena.* Joan. 19. 25. Quænam vero fuerit illa Maria Cleopæ, a Marco

co notatum eſt, atque deſignatum accuratius, c. 15. 40. *Erant autem etiam & mulieres e longinquo ſpectantes, inter quas erat Maria Magdalene, & Maria Jacobi parvi, & Joſe mater.* Quæ proinde eadem & una cum uxore Clopæ habenda eſt. Alphæus porro & Clopas, diſtingui non videntur, cum חלפי pro vario τοῦ ח pronunciandi modo, Græce per K. vel per A. efferri poſſit. Jacobus itaque, parvus, Jacobus frater Domini, Jacobus Alphæi, unus eſt & idem homo. Quocirca, Lucas in Hiſtoria Apoſtolica duorum tantum Jacoborum mentionem agitat, tertium ſi noviſſet Jacobo Juſto majorem, illum non omiſiſſet, diſcriminis cauſa. Quid porro cauſæ fuerit, cur Jacobus Alphæi, nomine fratris Domini donatus ſit, Clemens Alex. aperire tentavit: Τότε δῆτα καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Κυρίου λεγόμενον ἀδελφὸν, ὅτι δὴ καὶ οὗτος τοῦ Ἰωσὴφ ὠνόμαστο παῖς: *tunc etiam Jacobum, qui frater Domini dicebatur, eo quod eſſet Joſephi filius.* Euſ. l. 2. c. 1. Cui accedit & Epiphanius. Hær. 29. n. 4. Jacobus *enim Joſephi, ex alia fuit quam Maria conjuge filius.* Sed nullis argumentis hanc in ſententiam deſcenderunt: imo, non obſcure a Scriptura refelluntur, quæ Mariam Clopæ, B. Virginis ſororem fuiſſe aperte declarat. Joan. 19. Qua vero ratione Maria Mater Jacobi, ſororis B. Virginis nomine affecta ſit, adhuc eſt in dubio. An Germana iiſdem parentibus ſata? crediderim potius ideo Virginis ſororem dici, quo Clopas ejus uxor, Joſephi frater fuit. Ex Hebræorum quippe placitis, *familia matris non familia*: משפחת אם לא משפחה *familia ſeu cognatio materna, minime appellatur familia, ſeu cognatio, quæ ſemper ſequitur patrem,* inquit Eruditiſſ. Seldenus de Succeſſ. c. 12. De Clopa porro ſecundum Hegeſippum ſic memorat Euſebius l. 3. Τὸν γὰρ οὖν Κλωπᾶν, ἀδελφὸν τοῦ Ἰωσὴφ ὑπάρχειν Ἡγήσιππος ἱστορεῖ: *Nam Cleopham fratrem Joſephi ſic Hegeſippus.*

An Paulus in Hiſpaniam profectus ſit prædicando Evangelio? Affirmantis Pearſon, aliorumque bene multorum cum illo conſpirantium, opinio, ad examen revocata. Fundamenta hujuſce ſententiæ in verbis Paulinis jacta. Unde Patres hanc Pauli peregrinationem ſibi affixere animo familiarius. Nutare Hiſpanicæ

Digitized by Google

panicæ profectionis fundamentum eo demonſtratur, quod verba Paulina Legationem in Hiſpaniam indicantia, non ex oraculo, ſed humano conſilio dicta ſint. Legatio Pauli Hiſpanica incognita Origeni, & Euſebio. Cum Annalibus Paulinis non conſpirat. Paulus Neronianis vinculis liberatus, non contendit in Hiſpaniam, ſed in Aſiam, nec ſine cauſa. Nullum Apoſtolicæ Eccleſiæ a Paulo in Hiſpania conditæ, in monumentis Antiquorum. Inſcriptio Piſvergana, de purgata a Nerone Hiſpanica ſuperſtitione, falſi poſtulatur.

ILluſtratur magnis in Eccleſiam meritis virtus Pauli: Deum immortalem! quot Provinciæ peragratæ? quot populi adacti Chriſti jugo a Sanctiſſimo illo Apoſtolo? *Ab Hieroſolymis*, inquit, *& circum jacentibus Regionibus, usque ad Illyricum, implevi prædicandi Evangelii Chriſti munus.* Cumulandæ gloriæ Paulinæ, & Hiſpaniam fidei luce illuſtrandam ſuſcepiſſe cenſent, cum Veterum, tum Recentiorum plurimi: quæ Traditio meis ponderibus eſt examinanda, cum ad Apoſtolicam Provinciarum diviſionem pertineat. Clariſſimus Pearſon profectionem Paulinam in Hiſpaniam pro re certæ fidei habuit: *Et certe*, inquit, *eam Regionem vidit quam Clemens Rom. ejus itinera commemorans, appellat τὸ τέρμα τῆς δύσεως.* De hac quidem explicatione non immerito dubitari poteſt; & Clementis verba eodem jure accomodarentur peregrinationi Gallicæ, quam eruditus Pariſienſis Præſul Petrus de Marca, ſibi videre viſus eſt. Mihi certum non Hiſpaniam, ſed Italiam a Clemente deſignari; quippe quæ maris inferi reſpectu ſic appellari potuit. *Δικαιοσύνην διδάξας ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ἐπὶ τὸ τέρμα τῆς δύσεως ἐλθὼν, καὶ μαρτυρήσας ἐπὶ τῶν ἡγουμένων, οὕτως ἀπηλλάγη τοῦ κόσμου: in juſtitia mundum univerſum inſtruens, & ad Occidentis terminos veniens, & ſub Imperatoribus Martyrium ſubiens, ſic e mundo migravit.* P. 8.

Gravioribus argumentis Paulina in Hiſpaniam Legatio firmari poteſt, quibus prima ſpecie multam induit veri ſimilitudinem. Ac primum

primum Paulus non ſemel futuræ profectionis Hiſpanicæ mentionem agitavit; Rom. 15. 24. *Quando proficiſcar in Hiſpaniam, veniam ad vos.* Nec fruſtratam fuiſſe Pauli expectationem, illuſtrium Patrum ſententia eſt. Hos inter magnus ille Athanaſius nomen profitetur ſuum, ad Dracontium Epiſtola t. 1. p. 956. Καὶ μὴ ὤκνει μηδὲ εἰς τὴν Ῥώμην ἀπελθεῖν, μηδὲ εἰς τὰς Σπανίας ἀναβῆναι: *neque Paulus ſegneſcebat, omittebatve, quin Romam iret, & in Hiſpanias aſcenderet.* Conſentit & Athanaſio Cyrillus Hier. Catech. 17. p. 204. Καὶ τὸν ποτὲ διώκτην, κήρυκα καὶ δοῦλον ἀγαθὸν ἀπειργάσατο: ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὲν, καὶ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ Εὐαγγέλιον. Κατηχήσαντα δὲ καὶ τὴν Ῥώμην, καὶ μέχρι Σπανίας τὴν προθυμίαν τοῦ κηρύγματος ἐκτείναντα: *& perſecutorem, in prædicatorem ſervumque bonum mutavit, qui ab Hieroſolymus uſque ad Illyricum diſſeminavit Evangelium; qui Regiam quoque Romam inſtituebat, & in Hiſpaniam uſque promptitudinem prædicationis extendit.* Legantur Epiphan. Hær. 27. n. 5, Chryſoſt. Orat. 7. in Paulum. Theodoret in Philip. 1. Hieron. in Eſaiam c. 11. His omnibus antiquior Hippolytus: περιῆλθεν ἕως Ἰλλυρικοῦ καὶ Ἰταλίας, καὶ Σπανίας, κηρύσσων τὸ Εὐαγγέλιον ἔτη λε: *pervenit usque ad Illyricum, & Italiam, ac Hiſpaniam, prædicans Evangelium per annos* 35.

Paulinæ in Hiſpaniam profectionis fundamenta in hiſce locis collocantur: at ſi rem diligenter perpenderimus, tanti non ſunt hæc teſtimonia, ut exceptione majora habeantur. Verbis Paulinis omnia innituntur: *Quando proficiſcar in Hiſpaniam, veniam ad vos.* Atqui hæc non dicebantur ex oraculo, ſed ex humano judicio, cui proſperi ſucceſſus non ſemper dantur a Deo. Optima quippe conſilia, non ſemper optime, & ex voto cadunt. Argumento eſt Paulus ipſe: venit quidem Romam, ſed catenatus, quam ſane Legationem non attendebat inter ſcribendum: *Spero enim fore ut iſtac præteriens, conſpiciam vos, & a vobis deducar illuc.* Nonne voluit iterum Corinthum contendere? *Volui*, inquit, *ad vos venire, ut ſecundam gratiam haberetis; & per vos tranſire in Macedoniam, & rurſum a Macedonia venire ad vos, & a vobis in Judæam. Hoc igitur cum deliberarem num qua levitate ſum uſus?* 2 Cor. 1. 16. Quibus indicat ſpem hanc ipſi Deum præcidiſſe. Voluit & in Aſiam, ac Bithyniam tendere, interceſſit conatibus Spiritus ille Sanctus.

Mult

Multa ſunt quidem, quæ profectionem Pauli in Hiſpaniam in dubitationem adducunt. Origenem latuiſſe atque Euſebium his apparet: Τί δεῖ περὶ Παύλου λέγειν, ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωκότος τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ὕστερον ἐν τῇ Ῥώμῃ ἐπὶ Νέρωνος μεμαρτυρηκότος: *de Paulo jam quid attinet dicere, qui ab Hieroſolymis usque ad Illyricum, munus Evangelicæ prædicationis implevit, ac poſtremo Romæ ſub Nerone Martyrio functus eſt?* Profectio illa Paulina in Hiſpaniam veniſſet in notitiam Euſebio, rerum Eccleſiaſticarum ſcrutatori diligentiſſimo: atqui non venit, cum in Annales ſuos non retulerit. Præterea, Hiſpania tres in partes olim dividebatur; Bæticam, Luſitanicam, Tarraconenſem; An omnes, aut earum partem aliquam Paulus peragraverit, non declaratur a Patribus; adeo incerta eſt fama peregrinationis, atque confuſa. Sed nec cum Annalibus Paulinis conſpirare videtur in Hiſpaniam Legatio. Expleto biennio quo Sanctus ille Apoſtolus in libera cuſtodia detentus Romæ, Evangelium docuit, in Hiſpaniam inde navigare debuiſſet, ut munus promiſſi conficeret: Aſiam vero petiiſſe, indicio eſt Epiſtola ad Philemonem, v. 22. *Simul autem etiam para mihi hoſpitium: ſpero enim me per preces veſtras donatum iri vobis.* Locos bene multos quos poſt receptam libertatem Paulus peragravit, Scriptura commemorat: in Creta Inſula prædicavit, relicto ibi Tito, ut quæ reliqua erant corrigeret, & Presbyteros ibi per ſingulas urbes ordinaret. Epheſi aliquamdiu moratus Paulus, Timotheum ibi, cum inde in Macedoniam proficiſceretur relinquit, ut eam Eccleſiam, ſe abſente, adminiſtraret, 1 Tim. 1. 3. & 3. 14. 15. In Macedonia vero apud Philippenſes permanſit, ſicut eis antea promiſerat c. 1. 25. 25. 26. & 2. 24. Sed & cognoſcere poſſumus ex Epiſtola priori ad Timotheum, quidnam cauſæ ſit, cur Paulus Hiſpaniam non petierit: Hymenæus & Alexander, naufragium fidei facientes, teterrima hæreſeon lolia ſeminarant; ſimiliter Hymenæus cum Phileto, futuram reſurectionem negabat. Ad hæc extirpanda venena Paulus accurrit in Aſiam. Romam iterum rediiſſe Paulum monemur ex poſteriori ad Timotheum Epiſtola: *In prima defenſione mea, nemo mihi adfuit, ſed omnes me deſeruerunt: ſed Dominus mihi adfuit, & corroboravit me, ut per me impleretur prædicatio, & Gentes au-*

Euſeb. Hiſt. l. 3. c. 1.

audirent. Urbem non exiiſſe, ſed apud Gentes, Romam veluti ad communem Patriam, confluentes concionatum fuiſſe, hæc demonſtrant: *Nam ego jam libor, & præſtitutum tempus mea dimiſſionis inſtat.* 2 Tim. 4. 6. Quibus accurate perpenſis, non apparet, Roma relicta, Paulum in Hiſpaniam ſe contuliſſe.

His accedit quod nulla ſunt diſſeminatæ a Paulo apud Hiſpanos fidei veſtigia. Apoſtolicis peregrinationibus præſidente Spiritu, debuit profecto Paulus magnos ex ſua Legatione fructus decerpere; numeroſum populum convertere; Eccleſias fundare, quæ maximo honori fuiſſent ex claritate conditoris. Sua ſic ratio Apoſtolis fuit, ut ampliores peterent urbes, Evangelio imbuendis hominum animis, ſicque ex civitatibus Metropolitanis, magno veluti ex fonte, in minores urbes Religionis fluenta deducerentur. Inſignis in hanc rem locus legitur apud Tertullianum de Præſc. c. 20. *Statim igitur Apoſtoli primo per Judæam conteſtata fide in J. Chriſtum, & Eccleſiis inſtitutis, dehinc in Orbem profecti, eandem doctrinam ejuſdem fidei Nationibus promulgarunt; & proinde Eccleſias apud unamquamque civitatem condiderunt, a quibus traducem fidei, & ſemina doctrinæ, cæteræ exinde Eccleſiæ mutuata ſunt, & quotidie mutuantur, ut Eccleſiæ fiant. Ac per hoc & ipſæ Apoſtolicæ deputantur, ut ſoboles Apoſtolicarum Eccleſiarum. Omne genus ad originem ſuam cenſeatur, neceſſe eſt. Itaque tot ac tantæ Eccleſiæ, una eſt illa ab Apoſtolis prima ex qua omnes.* Conceſſo Paulum in Hiſpaniam contendiſſe, conſtituit ſane Eccleſias Apoſtolicas, propagandæ Religionis matrices, a quibus traducem fidei, cæteræ in eadem Provincia mutuatæ ſunt. Certum porro eſt, atque obvium, Eccleſiis Apoſtolicis Antiquos juſtum ſublimemque honorem habuiſſe, ex dignitate poſitoris. Sed & apparet ex Annalibus Eccleſiæ, viros inſignes & Apoſtolicos, regendis Eccleſiis matricibus fuiſſe impoſitos: ſic Linus Romanæ, Dionyſius Athenienſi, Timotheus Epheſinæ, Titus Cretenſibus Eccleſiis præfectus. Quid igitur cauſæ eſt, ſi Paulus condidit Eccleſias in Hiſpania, quod nominis & Eccleſiarum, & Epiſcoporum Apoſtolica manu ordinatorum, tanta poſteritatem inobſcuravit oblivio? In Tenebris Eccleſias Hiſpanicas, manu Pauli fundatas, abſcondi potuiſſe, incredibile eſt; cum non modo fama hujus rei ubique locorum in Imperio Rom. volaſſet, ſed & arctum cum ſororibus

roribus Apoſtolicis, Eccleſiæ illæ coluiſſent commercium, & Legationibus & Epiſtolis. Liceat mihi defenſores Paulinæ in Hiſpaniam peregrinationis, verbis Tertulliani compellare. Cœterum, ſi quæ Eccleſiæ apud Hiſpanos ſint a Paulo conditæ; *Edant ergo origenes Eccleſiarum ſuarum: evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeveraverint, habuerint auctorem, & anteceſſorem. Hoc enim modo Eccleſia Apoſtolica cenſus ſuos deferunt, ſicut Smyrnaeorum Eccleſia habens Polycarpum, ab Joanne conlocatum refert: ſicut Romanorum Clementem, a Petro ordinatum edit: proinde utique & catera exhibent quos ab Apoſtolis in Epiſcopatum conſtitutos, Apoſtolici ſeminis traduces habeant.* Tertul. de Præſcript. c. 32.

Non me fugit quidem, a magno Scaligero, Grutteroque, veterem exhiberi inſcriptionem, quæ jam Neronis temporibus, Chriſti Religionem in Hiſpania floruiſſe teſtificatur: *Ex ea Inſcriptione deducendum,* inquit Doctiſſ. Pagius, *non tantum in Hiſpaniis, ejusmodi de Chriſtiana Religione proſtrata, erecta Trophaa, ſed & in aliis Provinciis ſimiliter factum eſt.* Sic habet Inſcriptio: Ant. Pag. Crit. An. 64.

NERONI CLAVDIO CÆSARI AVG. PONT. MAX. OB PROVINCIAM LATRONIBVS ET HIS QVI NOVAM GENERI HVMANO SVPERSTITIONEM INCVLCARVNT PVRGATA.

Qua de Inſcriptione ſic cenſet illuſtris ille Scaliger l. 5. de Emend. Temp. p. 471. *Extat vetus Inſcriptio in Hiſpania, loco Pisverga vocato, in qua, ſine dubio, hac crudelitas tangitur, ſi quidem vera eſt illa Inſcriptio; nam dubito.* Gravem erudito Critico concitavit offenſionem dubitatio Scaligerana: *Dubitat,* inquit, *an ea genuina ſit; verum perperam; cum ſua ſuſpicionis rationem nullam in medium afferat, nec cum fundamento afferri poſſit.* Nos dubitationis cauſas jam attulimus: nec nobis fit veriſimile, Anno Chriſti 64. adeo in Hiſpania Religionem Chriſtianam floruiſſe, ut de ea extincta atque ſuffocata, impio Neroni Trophæa erigerentur. Quin etiam incredibile eſt, tantæ carnificinæ, qua nefarius ille titulus ſceleribus Neronis redditus eſt, *ob Provinciam, his qui novam generi humano ſuperſtitionem inculcarunt, purgatam;* carnificinæ, inquam, Eccleſiaſticorum Annalium

nalium conditores adeo inſolentes atque ignaros fuiſſe, ut hanc lanienam perpetuæ oblivionis tenebris obruerent: cum Eccleſiæ a Nerone deletæ, Apoſtolicæ eſſent, & a viris ubique gentium clariſſimis adminiſtratæ. Denique, Gelaſius Papa in Pauli peregrinationem intendit ſe adverſarium, teſte Baronio, An. 61. n. 2. *Beatus Paulus Apoſtolus* (verba ſunt Gelaſii) *non ideo, quod abſit, ſe feſelliſſe credendus eſt, aut ſibi extitiſſe contrarius, quoniam cum ad Hiſpanos ſe promiſiſſet iturum, diſpoſitione Divina majoribus occupatus ex cauſis, implere non potuit quod promiſit. Quantum enim ipſius voluntatis interfuit, hoc pronunciavit, quod revera voluiſſet efficere: quantum enim ad Divini ſecreta Conſilii, quæ ut homo omnia non potuit, licet Spiritu Dei plenus, agnoſcere, ſuperna prætermiſit diſpoſitione præventus.* Mihi nunquam perſuaderi potuit, Hiſpaniam fidei luce ante Gallias fuiſſe illuſtratam: atqui Galliæ ſerius Dei Religionem ſuſcepere diu poſt extinctum crudeli funere Paulum.

ANNO XLIV. NUM. XXXVIII.

De adducta ad Chriſti diſciplinam Africa. An Auguſtinus Salvianusque tradiderint, Africanos ab Apoſtolis Evangelium accepiſſe? Affirmantium & Franciſci Combefixi error, repræſentatis Salviani, & Auguſtini verbis, coarguitur. Clariſſimi Shelſtrati argumentum ex Hippolyto petitum, ad imminuendam Dorothei, & Nicephori de Simonis Cananæi Legatione Africana autoritatem, iners eſſe perhibetur. Jacobum fratrem Domini, non deceſſiſſe Simoni Apoſtolo, compluribus oſtenditur. Simon Clopæ Epiſcopus Hieroſolymitanus a Simone Apoſtolo multum diverſus. Magnum Valeſii παρόραμα circa Dorotheum. Shelſtratiana de tempore Evangelii in Africam propagati ſententia, ad examen revocata. In quibusdam Africæ Provinciis inſtillatam fuiſſe Chriſti Religionem, vitam ducentibus Apoſtolis, demonſtratur.

Digitized by Google

tratur. An Tertullianus Auguſtinuſque initia Religionis Chriſtianæ in Africa, ex Eccleſia Rom. repetant? Errores Shelſtratiani complures coarguuntur.

DE Africa interventu Apoſtolorum ad Chriſti diſciplinam adducta, teſtes Auguſtinum, Salvianumque Baronius ſuppeditat: *Auguſtinus*, inquit, *nec non Salvianus Maſſilienſis, conſtanter affirmant, Africanos ab Apoſtolis Evangelium accepiſſe.* Quem & errorem Erudito Franciſco Combefixo fœneravit: *Sic certe Auguſt. de Unit. Eccl. c.* 15. *& Salvianus de Provid. conſtanter affirmant accepiſſe Africanos Evangelium ab Apoſtolis*; quæ leguntur in Commentariis ad Hippolytum de 12. Apoſtolis. Ego verò conſtanter affirmabo pro certo, nec Combefixo, nec Baronio hic eſſe credendum. Hoc non dixit Auguſtinus, non Salvianus, quod aperte patebit, locis exhibitis. Audiatur Auguſtinus de Unitate Eccleſiæ, c. 15. *Si dicitis periiſſe in illis locis quod erat per Apoſtolos ſeminatum, & ideo eſſe rurſus ex Africa ſeminandum; reſpondetur, legite nobis hoc ex divinis oraculis.* Sed ex Donatiſtarum ſententia, non ex ſua loquutus eſt Auguſtinus: *Si dicitis* inquit, &c. In Salviano majori huc errore decipiuntur. *Quid rogo*, inquit Salvianus l. 7. *fieri illic prodigioſius potuit in urbe Chriſtiana, in urbe Eccleſiaſtica, quam quondam doctrinis ſuis Apoſtoli inſtituerant, quam paſſionibus ſuis Martyres coronarant; Viri in ſemetipſis fœminas profitebantur.* Quæ Maſſilienſis ille Sacerdos, non de Carthagine queritur, ſed de Roma. Quid his Salviani clarius? *Hac ergo impuritas in Romanis, & ante Chriſti Evangelium eſſe cœpit, nec poſt Evangelium ceſſavit.*

Cæterum, Dorotheus in Synopſi, ſibi induxit in animum, a Simone Zelote Africam Chriſti Religione fuiſſe imbutam: *Simon Zelotes peragrata Mauritania, & Aphrorum Regione, Chriſtum prædicavit.* Cujus in ſententiam deſcendit Nicephorus l. 2. c. 40. *Simon Zelotes Cyrenem & Aphricam, deinde Mauritaniam, & Lybiam peragravit.* Languida quidem Dorothei autoritas non immerito videtur erudito Shelſtrato: ſed tamen movetur inerti argumento: *Habemus*, inquit, *editum noviſſime a Franciſco Combefix Hippolyti de* 12. *Apoſtolis ex MS. Codice Bibliotheca Regia hiſtoriam, &* Shelſ. Eccl. Afric. Diſſert. 1. c. 2. n. 2.

in ea, in Simone Zelote, ne γρῦ quidem de Africa. Sed vero conſentire Traditionem Hippolyti fidem non habet. *Σίμων ὁ Καναναίτης, ὁ τοῦ Κλωπᾶ, ὁ καὶ Ἰούδας, μετὰ τὸν Ἰάκωβον τὸν δίκαιον Ἐπίσκοπος γενόμενος Ἱεροσολύμων, ἐκοιμήθη, καὶ θάπτεται ἐκεῖ: Simon Cananaus, filius Cleopha, qui & Judas, poſt Jacobum Juſtum creatus Hieroſolymorum Epiſcopus, obiit, ſepeliturque eodem loco.* Hem! Apoſtolum creatum in Epiſcopum, ut deceſſori ſuccedat! Quid eſt importare dignitati Apoſtolicæ detrimentum, ſic hoc non eſt? Nec id arriſit Erudito Combefixo: *Pro ſententia Nicephori non leve videatur, videri minus congruum, ut Apoſtolus unus de duodecim, ei Sedi addiceretur, ceu peculiaris Epiſcopus, ubi maxime præfuiſſet alius ſecundi ordinis Apoſtolus.* Profecto, quem ſucceſſorem Jacobi memorat Euſebius, forma diſſimili in Simonem Apoſtolum erat: *Καὶ δὴ ἀπὸ μιᾶς γνώμης τοὺς πάντας Συμεῶνα τὸν τοῦ Κλωπᾶ, οὗ καὶ ἡ τοῦ Εὐαγγελίου μνημονεύει γραφὴ, τοῦ τῆς αὐτόθι, παροικίας θρόνου ἄξιον εἶναι δοκιμάσαι: omnes itaque uno conſenſu Symeonem, filium Cleopæ illius cujus in Evangelio fit mentio, Epiſcopali Sede dignum judicaverunt.*

Euſeb. Hiſt. Eccl. l. 3. c. 10.

Nec Apoſtoli titulus Simeoni adjungitur, nec de viro quem Chriſtus duodecim eximiis Apoſtolis inſeruerat, dignum diceretur. Itaque Clariſſimus Valeſius, *Hegeſippi*, inquit, *& Epiphanii ſententiam ſequi malim, & Symeonem Clopæ filium, qui Epiſcopus fuit Hieroſolymitanus, a Symone, Joſephi filio, diſtinguere.* Ne id quidem prætereundum eſt, in errore gravi hic verſari Valeſium: *Porro, hunc Symeonem, Clopæ filium, quidam cum Simone Apoſtolo confuderunt, inter quos & Dorotheus in libello de Apoſtolis.* Aliud agebat quidem, vir ille in quo diligentia cum doctrina certat. Simon Zelotes Apoſtolus, a Symeone Clopæ aperte diſtinguitur apud Dorotheum, nedum confundatur. *Symon* (verba ſunt Dorothei) *Judas cognominatus, qui & poſt Jacobum Hieroſolymorum Epiſcopus factus eſt, arbitror eum eſſe Jacobum Alphæi, ſub Trajano Rege cruci alligatus, occiſusque eſt in Oſtracina, civitate Ægypti*, Itaque pro Simone Cananæo, Simon ſucceſſor Jacobi non habitus eſt a Dorotheo. His omnibus apparet & promptum eſt, Hippolytum non ſatis habere autoritatis ad imminuendam illam Dorothei, & Nicephori, de Simone Apoſtolo, Mauritaniam Afrorumque Regionem peragrante, ut Emmanueli Shelſtrato viſum.

An

- An conjectura quadam Africanarum Eccleſiarum antiquitatem aſſequi poſſimus, nunc eſt videndum. Qua de quæſtione doctiſſimus Shelſtratus ſuam ſic oſtendit ſententiam: *Secundo itaque Chriſti ſæculo, ſtatim poſt Apoſtolorum tempora, Africa fidem Catholicam recepit.* Eccl. Afr. Diſſer. 1. c. 2. n. 7. Quæ confuſius dicta videntur. Provinciis compluribus Africa Romana conſtabat: Plinius libro quinto: *Mauritaniam, Tingitanam, Numidiam, Africam quæ proprie vocatur Africa, Cyrenaicam, eandem Pentapolitanam Regionem, illuſtrem Ammonis Oraculo, Libyam, Mareotim, Ægypto conterminam,* in Africæ Provinciis annumerat. Quibus ex meliorum Geographorum ſcitis, Ægyptus inſerenda: ſed nec Æthiopia eſt prætereunda. Contra Meroitas arma Romanos diſpoſuiſſe Strabo teſtis eſt: *Æthiopes quoque qui ad meridiem Meroenque pertendunt, nec ipſi valde multi ſunt, nec congregati: quippe qui fluvialem Regionem longam anguſtamque habitant, qualem ante diximus; nec ad bellum, nec ad aliam vitæ rationem bene inſtructi: quin etiam nunc eodem modo tota Regio ſe habet: cujus rei indicium eſt, quod a tribus Romanis cohortibus, nec iis ſatis plenis, ea cuſtoditur.* Evangelica luce refulſit Æthiopia diu antequam Petrus Paulusve in Italiam contenderent, ope miniſtri Reginæ Candaces, quem Philippus ſacris undis Baptizatum expiaverat. Cyrenaicam Regionem Apoſtolis nondum defunctis, Chriſtianam imbibiſſe Religionem, ad veri ſimilitudinem accedit. Argumento ſunt *illi Cyrenenſes, qui ingreſſi Antiochiam, loquuti ſunt Helleniſtis*: Act. 11. Cum popularium ſuorum amore pene omnes retineantur, ſimul atque Cyrenenſes illi in Patriam remearunt, vix dubitari poteſt, quin Sanctam Chriſti notitiam, cum ea communicarint. Ignotis enim obſcuriſque hominibus Deus uſus eſt ſæpius, tradendo Evangelio; quocirca latent, atque abſconditæ ſunt Eccleſiarum bene multarum origines. Vitam ducentibus Apoſtolis, Alexandrina Eccleſia condita eſt; in urbem hanc florentiſſimam, quæ unius Romæ aſſurgebat honori, vicinarum Ægypti Provinciarum populi confluebant: ibi multos aura Evangelica afflatos fuiſſe, longe probabiliſſimum eſt, quin etiam Alexandrini fideles, pro ſua pietate atque amore Chriſti, Evangelium per Regiones Alexandriæ proximas diſſeminarunt. Africam quæ proprie vocata eſt quod attinet, non ante vel præceps vertenſque primum ſeculum,

ſeculum, vel ſecundum rude, ibi conſtitutas eſſe Eccleſias aperte ſatis monemur a Tertulliano de Velan. Virg. c. 2. *Sed eas ego Eccleſias propoſui, quas & ipſi Apoſtolici viri condiderunt, & puto ante quosdam. Habent igitur & illa eandem conſuetudinis autoritatem, tempora & anteceſſores opponunt magis quam poſtera iſta.*

De fonte Eccleſiarum Africanarum atque principio ſic cenſet Eruditus Shelſtratus: *Conſtans omnium Veterum ſententia eſt, Romanam Eccleſiam, miſſo uno aut pluribus prædicatoribus, Africam fide imbuiſſe.* Diſſer. 1. c. 2. n. 7. Probandæ conſtanti huic omnium Veterum ſententiæ, Tertullianus atque Auguſtinus teſtes adducuntur. Pace ſua dixerim, animi candor non certat una cum Viri Clariſſimi doctrina. Qua de re faciendum judicium ex teſtibus excitatis. *Addit Tertullianus* (verba ſunt Shelſtrati) *videamus quid didicerit, quid docuerit, quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit: ac ſi diceret; Quænam ſigna Religionis, teſſerarum inſtar, cum Africa poſuerit, quibus Africa cum Roma in unam fidei ſocietatem confœderata ſunt:* Egregium vero argumentum, ad faciendam fidem de miſſis in Africam *ab Eccleſia Rom. prædicatoribus*! Subtilitatem tuam Shelſtrate, atque explicationem illudimus, quam nullis exemplis firmare potes. Non eſt, non eſt in ullo Autore, vel Lingua, probandæ explicationi phraſis. Vox illa Tertulliani, *conteſſerant, ſigna Religionis, teſſerarum inſtar, cum Africa ponere*, non ſignificat; ſed teſſeras conjungere. Qui intellectus ut Grammaticæ Regulis, ſic & ſcopo Tertulliani atque conſilio eſt maxime conſentaneus. De Præſcriptionibus, c. 32. *Ad hanc itaque formam provocabuntur ab illis Eccleſiis, quæ licet nullum ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis autorem ſuum proferant, ut multo poſteriores; quæ denique quotidie inſtituuntur: tamen in eadem fide conſpirantes, non minus Apoſtolicæ deputantur pro conſanguinitate doctrinæ.* Conſanguinitati probandæ, viam hanc oſtendit, atque indicat Tertullianus, c. 36. *Age jam qui voles curioſitatem melius exercere in negotio ſalutis tuæ; percurre Eccleſias Apoſtolicas, apud quas ipſæ adhuc Cathedræ Apoſtolorum ſuis locis præſidentur; apud quas ipſæ authenticæ Literæ eorum recitantur, ſonantes vocem, & repræſantantes faciem uniuſcujusque. Proxima eſt tibi Achaja ?* *habes Corinthum. Si non longe es a Macedonia, habes Philippos, habes Theſſalonicenſes. Si potes in Aſiam tendere, habes Epheſum. Si autem Italiæ adjaces, habes Romam, unde nobis quoque autoritas præſto eſt —*

Videamus

Videamus quid dixerit, quid docuerit, quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit. Nunc luce clarius eſt quid ſibi] Tertullianus voluerit: nimirum fidei conſpirationem ſignificat, Religionis concordiam, *doctrinæ conſanguinitatem*, quibus mutuis veluti teſſeris, Africanæ Eccleſiæ cum Romana copulabantur. Hoc eſt illud Tertullianicum, *quid cum Africanis Eccleſiis conteſſerarit*. Itaque non dicit Septimius, videamus *quid Roma docuerit Eccleſias Africanas*, quæ phraſis uſurpanda fuit a Tertulliano, ſi voluerit oſtendere fidem ab Eccleſia Romana in Africam fuiſſe derivatam. Dixit, *quid cum Africanis quoque Eccleſiis conteſſerarit*; ut doctrinæ conſpiratione, & illam, & has Eccleſias conſentire declararet. Silentio diſſimulanda non eſt feſtiva jocularisque in eam rem, Tertulliani Shelſtratiana interpretatio; Diſſert. 12. p. 64. *Et hoc erat quod Tertullianum, qui vel primos Religionis prædicatores noſcere poterat, aut certe cum iis converſatus eſt qui eos noverant, fecit exclamare contra Hæreticos fidei Romanæ oſores, c. 36. Præſcriptionum; Habes Romam, unde nobis quoque autoritas præſto eſt.* Audiamus argutum Commentatoris acumen: *Vox authoritas, hic ſignificat originem, ut notat eruditus Lovanienſium Doctor Chriſtianus Lupus, idque juxta phraſim Tertulliano familiarem, ut hac verba: Unde nobis quoque autoritas præſto eſt, nihil aliud ſignificent quam Africanam Eccleſiam ex propagine Romana Eccleſia fundatam.* Felicem, Divinamque ſolertiam! ſtolidi erant, & Pamelius, & Rigaltius præ Shelſtrato, & Lupo. Pamelius ille, Romanæ Sedi quantumvis obnoxius; Rigaltius, Vir ille ampliſſimus, in quo candor animi cum eruditione certabat, non eo ſolertiæ proceſſere, ut *authoritatem* in Tertulliani verbis *ſignificare originem* vel olfacerent. Nil miri, lupi acutum cernunt. Nos vero craſſioris Minervæ homines, quibus tam acres inſunt oculi, egregium illud acumen non cernimus in Tertulliano: imo vero, præciſe negamus Lupo, & Shelſtrato *autoritatem* ſignificare Tertulliano, *originem*. Sed & adverſarios magnis clamoribus provocamus, ut vel ex Tertulliano, vel ex Patribus, ſimilis phraſeos exemplum ullum præbeant: *Unde nobis autoritas præſto eſt, hoc deſignat, unde prima origo naſcentis Africanæ Eccleſiæ.* Autoritas igitur in laudato Tertulliani loco, argumentum eſt atque regula judicandi de doctrinæ] conſpiratione Africanarum Eccleſiarum!, atque *conſan-*

Vvv *guinitate,*

guinitate, cum Romana illa Apoſtolica, apud quam ipſa authentica Pauli Epiſtola recitabatur, ſonans vocem, & repræſentans faciem ejus.

Prodeat nunc Auguſtinus, teſtis alter Shelſtratianus: Tertulliano *conſonat D. Auguſtinus, Ep. 162. ubi loquens de Eccleſiis transmarinis, Romam extollit: Unde, inquit, Evangelium ad ipſam Africam venit.* Diſſert. 1. c. 2. n. 7. Miram hominis confidentiam; facinus audax pene dicam. *Conſtans-ne omnium Veterum ſententia* de Africa, a Romana Eccleſia Chriſti Religione primum imbuta, hiſce fundamentis collocatur? Atqui Baronius, licet quo jure, qua injuria Romanæ Eccleſiæ honori velificetur, titubanter tamen atque timide Auguſtino utebatur: An. 44. n. 39. *Cæterum, Auguſtinus videtur profiteri Afros a Romana Eccleſia Evangelium accepiſſe.* Hem! videtur profiteri: hoccine eſt *Conſtanter* affirmare? Longe verecundior & parcior Baronius in judicando de Auguſtino, quam Shelſtratus, cujus ſane audacia non ſcitis pro meritis exagitari poteſt. Temeritatem contundat ipſe Auguſtinus ex Epiſtola laudata: *Unde non mediocris utique autoritatis habebat Epiſcopum, qui poſſit non curare conſpirantem multitudinem inimicorum, cum ſe videret, & Romanæ Eccleſiæ, in qua ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus; & cæteris terris, unde Evangelium ad ipſam Africam venit, per Communicatorias literas eſſe conjunctum.* Non dixit ergo Roma Evangelium ad ipſam Africam veniſſe; imo, non obſcure ab Eccleſia Romana diſtinguit *terras* illas unde in Afros derivata eſt Chriſti Religio. Romanæ Eccleſiæ aſſignat ſemper vigentem Apoſtolicæ Cathedræ principatum: aliis vero de terris deducit Evangelii in Africam propagationem. Quod & in Epiſtola ibi, Honorato ſcripſerat: *Noſſe debes quod facillime poteſt in illis omnibus partibus, unde iſtas terras Evangelium Chriſti perfudit, nec nomen Donati ſciri, nec nomen Macarii.* Quibus Auguſtini, Tertullianus ipſe illuſtratur: nec enim animo atque cogitatione fingi poteſt, Tertullianicæ ſententiæ Auguſtinum fuiſſe inſolentem. Itaque ſi Evangelii in Africam derivati, fontem atque principium Romanam Eccleſiam habuit Tertullianus, utique ad *terras* ab Eccleſia Rom. diverſas, attuliſſet. Tantum abeſt ut Auguſtinus *Romanam Eccleſiam miſſo uno, aut pluribus prædicatoribus, Africam fide imbuiſſe*, exiſtimarit; quinimo, contrarium ex ejus Epiſtolis

Digitized by Google

Epiſtolis non obſcure colligitur. In uno igitur Innocentio de Africana Eccleſia a Romana propagata, Traditio primum recumbit, qui teſtis facillime repelli poteſt ex Auguſtino. Nec Romani Pontifices de ſuæ Eccleſiæ privilegiis ac honoribus arbitri ſunt conſtituendi, gratiæ hic nimis obnoxii. Si Romana Eccleſia, *unum aut plures prædicatores* legaſſet in Africam, de diſſeminando Evangelio, incredibile eſt horumce Virorum nomen perpetua oblivione fuiſſe deletum: pro virili parte unaquaque nitente Eccleſia, Romana, ſcilicet, & Africana, ut æternæ memoriæ mandaretur.

AN. XLIV. NUM. XXII. & XL.

An Apoſtoli ad omnia mundi climata perrexerint? Tornielli & Antonii Pagii ſententia, ad examen revocata. Profectionem Apoſtolicam in Americam ex Scriptura probari non poſſe, demonſtratur. In novum Orbem excurſus Apoſtolicos, ignotos fuiſſe Patribus, oſtenditur ex eorum opinione de Antipodibus. Lactantius, Auguſtinus, Zacharias Papa adverſi atque infeſti Antipodibus, quibus tamen America eſt inſerenda. Tertullianus Mexicanas Peruvianasque Regiones in Provinciis Chriſto ſubditis, bene multis non annumerat. Origenis, Auguſtinique ævo, partes Orbis plurimæ inſolentes ignaræque Evangelii. Pagiana contradictio. Ex læto proſperoque Evangelii ſucceſſu tot Orbis Romani Provincias Apoſtolico miniſterio illuſtrantis, veritas Chriſtianæ Religionis aperte oſtenditur. Inſignia hanc in rem Clementis Alex. Auguſtini, Chryſoſtomi argumenta, atque teſtimonia. De percelebri Suetonii loco. An Chreſtus, cujus cauſa a Claudio Judæi Roma pulſi, Chriſtum Dominum ſignificet? Negantis Magni Usherii ſententia rejicitur. An nominatim pulſi Judæi? Affirmans

ſirmans opinio, cantra Clar. Valeſium propugnatur. De Chriſtianorum Romam incolentium numero, ex Cornelii ad Fabianum Epiſtola, ſolers Clar. Sarisburienſis Epiſcopi conjectura. Romanorum Chriſto venerationem exhibentium multitudinem, ſumma Burnetiana longe majorem eſſe, oſtenditur ex Plinio, atque Tertulliano.

Ant. Pag. Critic. An. 42. n. 2.

DE Apoſtolorum in Orbem terrarum Legatione, jucundam ſecundum Torniellum quæſtionem affert Eruditus Antonius Pagius, quam intactam præterire non poſſumus: *Quo anno Apoſtolorum diviſio facta, eſt incertum; quemadmodum & utrum Apoſtoli ad omnia mundi climata perrexerint? Aliqui Scripturæ S. Interpretes aiunt in loco Marci c.* 16. *v.* 15. Omnem creaturam; *vel* omnem terram *in Ep. ad Rom. c.* 10. *v.* 18. *dici per Synecdochen, ita ut maxima pars pro toto uſurpetur: vel Hyperbolicam eſſe locutionem, innuentem quantum paucorum induſtria valuerit. Sunt tamen, qui propagatam ubique terrarum Evangelii notitiam Apoſtolorum ævo ſcribant, quod multo ſincerius, in proprio nimirum ſenſu, Apoſtoli verba intelligantur. Quod ſi quis dicat, non potuiſſe Apoſtolos transvehi in novum Orbem, & in Peruanas, ac Mexicanas Regiones; reſpondet Torniellus in Annales V. Teſtamenti, An. mundi* 1931. *n.* 45. *Americam cum aliis Orbis partibus habitatis, præſertim cum Aſia, quà late patet, aut occultis ſemitis continuari, aut brevi aliquo freto diſtingui: in medio Oceani curſu non raras eſſe inſulas, quaſi ſcalarum vice per has vias ferri & homines & bruta potuiſſe; aut naufragio præter ſpem in vaſtiſſimas illas plagas appelli; nec forſan defuiſſe Angelorum obſequia, cum Angelis de prædicatione Evangelii cura, Deo jubente, fuerit.* De hac quæſtione Eruditiſſimus Criticus pendere animi non videtur: ſed in eam aperte inclinare, cum ad obſervationis ſuæ oram addiderit, *Evangelium etiam in America annuntiatum.* Crediderit, necne, nil refert: hoc unum urgeo, eam opinionem, quæ ubique terrarum Evangelii notitiam Apoſtolorum ævo propagatam fuiſſe contendit, longe falſiſſimam eſſe.

Quatuor ſunt corroborandæ firmandæque ſententiæ præſidia: Scriptura,

Scriptura, videlicet, Ratio, conſenſus Antiquitatis, experientia. His omnibus auxiliis, ni me fallit animus, Tornielli, Pagiique ſententia deſtituitur. In Novo Teſtamento plurima quidem loca ſunt, quæ Tubæ Evangelicæ ſonitum ubique increpuiſſe ævo Apoſtolico, dicere videntur: ac in primis celebris ille Pauli locus ad Coloſſ. 1. v. 23. *Non dimovemini a ſpe Evangelii quod audiviſtis*, *Evangelii, inquam, prædicati toti creato mundo, qui ſub cœlo eſt*: certum præcepti Dominici, *prædicate Evangelium omni rei creatæ*, felixque complementum. Si majeſtas Scripturæ, quæ ſemper eſt conſervanda, flagitat ut in proprio ſenſu hæc intelligantur, nulla Hyperboles admiſſa figura; nec in ſimilibus utique locis, majeſtas hæc ſolvi debet. Quocirca, verba Lucæ, *erant Hieroſolymis habitantes Judæi, viri religioſi, ex omni natione eorum qui ſub cœlo ſunt*, de Americanis & Peruvianis Regionibus interpretari licebit: arctiſſimam famem ἐφ᾽ ὅλην τὴν οἰκουμένην: *in toto terrarum orbe futuram*, Agabus cecinerat: incubuitne dira hæc fames & oris Magellanicis, & Regionibus Terræ Auſtralis incognitæ, ad quas magna navigandi peritia nondum penetravit. Quid; ſi conſtituendæ Sacrorum codicum majeſtati, ex verbis Paulinis, *Evangelium prædicatum eſt toti creaturæ, quæ ſub cœlo eſt*, deſcendamus in Clementis Alex. ſententiam? Apoſtolos, ſcilicet, iis quoque qui erant apud inferos, annunciaſſe Evangelium. Nonne mundus ille ſubterraneus, perinde ac novus Orbis cœli convexis contegitur? Itaque, ſi figuram admittunt laudati Lucæ loci, quamobrem Synecdochem, Hyperbolemve reſpuerent, & illi Paulini; qui Apoſtolicæ in Americam Legationi accomodantur, nullus video. Omnibus affigi debet intellectus vel ſimplex propriusque, vel figuratus & Hyperbolicus: de ſimilibus quippe idem ferendum eſt judicium. Non levi porro de cauſa Chriſtus impulſus eſt, ut verbis adeo magnificis, Apoſtolis Legationem imperaret ſuam. Lex exiguis Judæorum limitibus definiebatur, ad quos ſalus tum pertinebat: idcirco a Chriſto dictum perhibetur Apoſtolis, primam Legationem obeuntibus; *In viam Gentium ne abieritis, & in civitates Samaritanorum ne ingrediamini.* Quos nunc removens terminos, exiguis Regni Judæorum anguſtiis opponit totius Orbis amplitudinem: *Docete*, inquit, *omnes Gentes.* Quis ſerio inducat in animum, ante quintum Neronis annum, Chriſti vero nonum

Digitized by Google

& quiquageſimum, quo Epiſtola Coloſſenſibus inſcripta perhibetur a multis, Paulum in ſcribendo; *Evangelium prædicatum eſt toti terræ, quæ ſub cælo eſt*, hoc ſignificaſſe, quod fides Peruvianis, Braſilienſibusque jam illuxerat? Apage explicationem.

Adjungendis Chriſto laudibus, lætos Evangelii ſucceſſus ubique Scriptura commemorat: Paulum *ab Hieroſolymis & circumjacentibus* Regionibus, ad Illyricum uſque concionantem exhibet; nec varios in Aſia, Europaque ſilet Apoſtolorum excurſus. Quanto glorioſius ex America Chriſtus triumphaſſet? Quam Pulchrum & decorum portari in Triumpho Barbaras gentes Romanis inacceſſas, incognitas Orbi noſtro, atque victricis Religionis jugum collo ducentes. Apoſtolos de diſpergendo ubique terrarum Evangelio exhauſiſſe mandata, non eſt in dubio. Porro, non id officii Chriſtus imperavit quod ſupra captum Apoſtolicum fuit. Atqui vires paucorum numero hominum ſuperabat quod totum Orbem terrarum, & veterem & novum, Americam, Africam, Aſiam, Europam Eccleſias condendo, Evangeliumque miniſtrando, paucis adeo annis peragrarent, ac interfuere inter Chriſtum cœlo donatum, & Paulum ad vincula Romana damnatum.

Si Americanis annunciatum fuit Evangelium, Patres tantæ peregrinationis abjeciſſe memoriam, non eſt vero ſimile: nullos tamen in Annales id Legationis relatum fuit. Quis inducat in animum, Tertullianum Legationem hanc Americanam in celeberrimo loco adverſus Judæos, c.7. præteriiſſe ſilentio? *In quem enim alium univerſa Gentes crediderunt, niſi in Chriſtum qui jam venit? Cui enim & alia Gentes crediderunt, Parthi, Medi, Elamitæ, & qui habitant Meſopotamiam, Armeniam, Phrygiam, Cappadociam, & incolentes Pontum, & Aſiam, & Pamphiliam, immorantes Ægyptum, & Regionem Africæ quæ eſt trans Cyrenem inhabitantes? Romani, & incolæ tunc & in Hieruſalem Judæi, & cateræ Gentes: ut jam Getulorum varietates, & Maurorum multi fines, Hiſpaniarum omnes termini, & Galliarum diverſa Nationes, & Brittannorum inacceſſa Romanis loca, Chriſto vero ſubdita.* Quid plura? America Antipodibus eſt inſerenda: proindeque Apoſtolicæ in Americam Legationis Patres inſolentes fuiſſe, certum atque exploratum, cum in fabulis Antipodes repoſuerint. Lactantius, l. 3. c. 23. *Quid illi qui eſſe contrarios veſtigiis noſtris Antipodas putant?*

Digitized by Google

tant? Num aliquid loquuntur? Aut eſt quiſquam tam ineptus, qui credat eſſe homines, quorum veſtigia ſunt ſuperiora quam capita? Aut ibi quæ apud nos jacent inverſa pendere; fruges & arbores deorſum verſus creſcere; pluvias, nives & grandines ſurſum verſus cadere in terram? Et miratur aliquis hortos penſiles inter ſeptem mira narrari, cum Philoſophi & agros, & maria, & montes penſiles faciant. Hæc & opinio Auguſtini animum imbuerat, De Civit. l. 16. c. 9. *Quod vero & Antipodas eſſe fabulantur, id eſt, homines a contraria parte terræ, ubi Sol oritur quando occidit nobis, adverſa pedibus noſtris calcare veſtigia; nulla ratione credendum eſt. Neque hoc ulla Hiſtorica cogitatione didiciſſe ſe affirmant, ſed quaſi ratiocinatione conjectant, eo quod intra convexa cœli terra ſuſpenſa ſit.* Sequentia ſunt obſervatu digniſſima: *Deinde, etiamſi nuda ſit terra, neque hoc ſtatim neceſſe eſt ut homines habeat, quando nullo modo Scriptura iſta mentitur, quæ narratis præteritis facit fidem, eo quod ejus prædicta complentur: nimisque abſurdum eſt ut dicatur aliquos homines ex hac in illam partem, Oceani immenſitate trajecta, navigare ac pervenire potuiſſe.* Denique, Papa Zacharias, Epiſt. ad Bonifacium Anno 748. ſcripta, Virgilium Presbyterum impietatis inſimulat, quod Antipodas eſſe ſtatuerit. *De perverſa autem & iniqua doctrina, quam contra Deum, & animam ſuam locutus eſt; ſi clarificatum fuerit, ita eum confiteri, quod alius mundus, & alii homines ſub terra ſint, hunc, accito Concilio, ab Eccleſia pelle, Sacerdotii honore privatum.* Uſherii Syll. Epiſt. Hibern. Ep. 17. Si judicio Vicarii Chriſti ſteterimus, inſignem ſane impietatis notam non effugiet Pagiana Torniellianaque ſententia: quippe quæ vera eſſe nequeat, niſi alii homines *ſub terras* agant, quos Evangelii fax illuſtravit. His tuto colligere poſſumus & venerandam Antiquitatem, Apoſtolicæ in Americam Legationis ignaram fuiſſe, atque inſolentem; & Legationis hujuſce fautores Tridentinæ adverſari Regulæ, prohibenti, ne Scriptura explicetur *contra eum ſenſum quem tenuit Eccleſia.* Certe autem & certo ſcio loca Novi Teſtamenti ad Peregrinationem Americanam accomodari contra Patrum omnium ſententiam, atque explicationem.

Argumentorum agmen claudet experientia: Seculo quippe Origenis Religio Chriſtiana ubique terrarum nondum propagata fuerat, nedum ævo Apoſtolico ubique volaſſet: *Et in hoc ſtatu*, inquit, *conſti-* Orig. Hom. 28. in Matth.

conſtitutis rebus, Evangelium quod prius non fuerat prædicatum in toto mundo; multi enim non ſolum Barbararum, ſed etiam noſtrarum gentium uſque nunc non audierunt Chriſtianitatis verbum: tunc autem prædicabitur, ut omnis gens Evangelicam audiat prædicationem. Teſtis & Auguſtinus, qui ævo ſuo, multas Regiones, ne vel leviſſima Chriſti auditiuncula reſperſas fuiſſe, tradidit: *Sunt apud nos, hoc eſt, in Africa, Barbaræ innumerabiles gentes, in quibus nondum eſſe prædicatum Evangelium, ex iis qui ducuntur inde captivi, & Romanorum ſervitiis jam miſcentur, quotidie nobis addiſcere in promptu eſt. Pauci tamen anni ſunt, ex quo quidem eorum rariſſimi, atque pauciſſimi, qui pacati Romanis finibus adhærent, ita ut non habeant Reges ſuos, ſed ſuper eos præfecti a Romano conſtituantur imperio, & illi ipſi eorum præfecti Chriſtiani eſſe cœperunt. Interiores autem qui ſub nulla ſunt poteſtate Romana, prorſus nec Religione Chriſtiana in ſuorum aliquibus detinentur.* Quænam Apoſtolica profectio in illas Regiones, quas & mulier captiva apud Iberos, & Frumentius, Ædeſiusque ad Chriſti Religionem adduxere? An lux Evangelica refulſerat in Regionibus ad Bonæ ſpei Promontorium jacentibus, ubi tam atra nox ignorantiæ incubabat, cum Europææ naves eo pervenere; ut Barbari Dæmonum, Deorumque prorſus inſolentes, ipſam humanitatem exuiſſe viderentur. Quid? An Apoſtoli, Evangeliſtæve in Jucatanenſem Regionem penetrarant? Audiatur Martyr, Libro de inſulis nuper repertis: *Templa frequentant, ad quæ primarii vias ex propriis domibus ſternunt: Idolorum culturæ indulgent; ſunt recutiti.* Si Barbarorum auribus fides nonnunquam inſtillata fuit, obſcura quædam ſuſceptæ olim Religionis veſtigia agnoſci debuere a Chriſtianis, ad has oras applicantibus: nec injuria temporis, Chriſti nomen, aut Baptiſma penitus deletum fuiſſet apud Barbaros, & inſtitutorum ſuorum tenaciſſimos, & nullum exteris cum populis colentes commercium. An ſibi conſentiat Eruditus Pagius, ipſe viderit: An. 42. n. 5. p. 38. *Schelſtratus Bibliotheca Vaticana præfectus* (verba ſunt Pagiana) *in Diſſertatione 1. de Eccleſia Africana c. 2. Demonſtrat, nullam in Africa Eccleſiam per Apoſtolos inſtitutam fuiſſe — exiſtimatque fidem ſecundo Eccleſiæ ſeculo in Africa diſſeminatam eſſe.* Jam vero ſi fides ſecundo Eccleſiæ ſeculo in Africa diſſeminata eſt, *propagatam ubique terrarum Evangelii notitiam, Apoſtolorum ævo* fuiſſe, longe falſiſſimum eſt.

Aug. Epiſt. 80 Heſychio.

Digitized by Google

Ex læto proſperoque Evangelii ſucceſſu quod paucis adeo annis tot imperii Romani Provincias luce ſua colluſtravit, potentiſſimum ducitur argumentum ad veritatem Chriſtianæ Religionis confirmandam. Itaque, dum in hac cogitatione animum voluto, placet tam illuſtri materiæ ex Patribus nonnulla addere, quæ plurima obſervatione ſunt digniſſima.

Admiratione plurima Clementis Alex. mulcebatur animus, cum efficaciæ Evangelii advertebat animum. Ad genua Tyrannorum humi proſtrata Philoſophia ceciderat; ipſos vero Tyrannos, perinde atque Philoſophiam, triumphavit Evangelium: Καὶ τὴν φιλοσοφίαν τὴν Ἑλληνικὴν ἐὰν ὁ τυχὼν ἄρχων κωλύσῃ οἴχεται παραχρῆμα, τὴν δὲ ἡμετέραν διδασκαλίαν ἔκτοτε σὺν καὶ τῇ πρώτῃ καταγγελίᾳ, κωλύουσιν ὁμοῦ Βασιλεῖς, καὶ τύραννοι, καὶ οἱ κατὰ μέρος ἄρχοντες, καὶ ἡγέμονες, μετὰ τῶν μισθοφόρων ἁπάντων: πρὸς δὲ καὶ τῶν ἀπείρων ἀνθρώπων καταστρατευόμενοι ἡμῶν, καὶ ὅσον ἐκκόπτειν πειρώμενοι, ἡδὲ μᾶλλον ἀνθεῖ: *Et Græcam quidem Philoſophiam, ſi quis Magiſtratus probibuerit, ea ſtatim perit: noſtram autem doctrinam a prima uſque prædicatione probibent ſimul Reges & Tyranni, & ſinguli Duces & Magiſtratus, cum univerſis ſatellitibus, & innumerabilibus etiam hominibus in nos belligerantes; illa autem magis floret.* Sapienter & docte Auguſtinus l. 22. de Civit. c. 5. *Tria ſunt incredibilia, quæ tamen facta ſunt: Incredibile eſt enim, Chriſtum Reſurrexiſſe in carne, & in cœlum aſcendiſſe cum carne: incredibile eſt mundum rem tam incredibilem credidiſſe: incredibile eſt homines ignobiles, infirmos, pauciſſimos, imperitos rem tam incredibilem tam efficaciter mundo, & in illo etiam doctis, perſuadere potuiſſe. Horum trium incredibilium primum nolunt iſti cum quibus agimus credere: ſecundum coguntur & cernere, quod non inveniunt, unde ſit factum, ſi non credunt tertium.* Quibus & ea addenda ſunt quæ fuſius Sanctus ille Pater exequitur ejuſdem libri c. 6. *Quis autem probibitus eſt aut Romulum, aut Herculem, aut alios tales homines Deos dicere, & mori maluit quam non dicere? Aut vero aliqua gentium coleret inter Deos ſuos Romulum, niſi Romani nominis metus cogeret? Quis porro enumeret, quam multi quantalibet ſævitia crudelitatis occidit, quum Chriſtum Deum negare maluerunt. Proinde metus quamlibet levis indignationis quæ ab animis Romanorum ſi non fieret, putabatur exiſtere, compellabat aliquas civitates poſitas ſub jure Romano,*

Clem. Alex. Strom. l. 6.

no, tanquam Deum colere Romulum. A Chriſto autem Deo non ſolum colendo, verum etiam confitendo, tantam per Orbem terra Martyrum multitudinem metus revocare non potuit: non levis offenſionis animorum, ſed immenſarum variarumque pœnarum, & ipſius mortis, qua plus cateris formidatur.

Chryſ. Demonſt. quod Chriſt. ſit Deus.

Hæc de cauſa Magnus ille Chryſoſtomus, ex illa Evangelii efficacia, veritatis Religionis Chriſtianæ primum argumentum duci voluit. *Si ad Gentilem dixero Chriſtus creavit cœlum, vel terram, vel mare, non me feret; incredulus enim eſt. Sin dixero mortuum excitavit, cæcos curavit, Dæmones fugavit, neque hoc accipiet. Denique, ſi dixero quod Regnum & ineffabilia bona promiſerit, hoc non ſolum non credet, ſed videbit. Unde igitur illum, maxime ſi idiota eſt, inſtituemus? Non aliunde quam ab iis quæ inter nos & illum confeſſa ſunt, & quæ in dubium revocari nequeunt—Quæ igitur ſunt, quæ & ille feciſſe Chriſtum confitetur, & non contradicit? Quod Chriſtianorum genus plantavit Chriſtus. Neutiquam enim contradicet, quod omnes undequaque Eccleſias Orbis Chriſtus fundaverit. Hinc faciemus Demonſtrationem virtutis Chriſti, & oſtendemus ipſum Deum. Etenim non eſt puri hominis in tantis rebus Orbem terra marique tam brevi tempore comprehendere; & tam abſurdis moribus præventum, tantiſque malis irretitum, liberare hominum genus, & non Romanos tantum, ſed & Perſas, & omne ut ſic dicam Barbarorum genus. Inſuper quod hæc confecit nullis uſus armis, nullos faciens ſumptus, nullos movens exercitus.*

Quanti vero obices Evangelio propagando objecti ſint, carceribus, exilio, morte, ſciunt vel pueri qui nondum ære lavantur. Roma pulſi Chriſtiani illi qui ex Judæorum Grege ſe Dominicæ diſciplinæ addixerant. Quod & a Suetonio ſcripto proditum c. 25. *Judæos, impulſore Chreſto, aſſidue tumultuantes Claudius Roma expulit.* Cui inſigni loco tenebras offudit Magnus ille Usherius, qui ad Chriſtum referri debere Suetonium præciſe negat in Annalibus: Æræ Dom. Anno 54. Eruditiſſimi viri verba ſunt: *Hujus Chreſti ſolus, ni fallor, meminit Suetonius: nam Chriſtum D. N. a quo Chriſtiani, alibi ab eodem memorati, denominationem acceperunt, hic ab illo fuiſſe intellectum, adhuc mihi perſuadere non poſſum.* At mea quidem ſententia, de alio quam de Domino Servatore Suetonius nequit explicari.

Nec

Nec dubium feciſſet alicujus animum Hiſtoricus ille, ſi *Chreſti* loco, Chriſtum poſuiſſet. Hoc vero, an illo modo nomen ſcriptum fuerit, nil refert; cum certo ſit certius ab Ethnicorum antiquioribus *Chreſtum* pro *Chriſto*, & ſcribi, & pronunciari. Argumento ſit Tertullianus adverſus Gentes c. 3. *Sed cum perperam Chreſtianus pronunciatur a vobis, nam nec Numinis certa eſt notitia penes vos, de ſuavitate, vel benignitate compoſitum eſt.* Quibus apparet Romanos, ut Chreſtianos pro Chriſtianis; ſic Chreſtum appellationis fontem atque originem, non Chriſtum dixiſſe. Sed & in hanc rem Lactantius diſertiſſimus eſt teſtis, atque locuples. l. 4. c. 7. *Sed exponenda hujus nominis ratio eſt, propter ignorantium errorem, qui eum immutata litera, Chreſtum ſolent dicere.* Judæos porro Chriſto addictos, cum aliis Roma pulſos eſſe, Valeſius non diffitetur quidem; ſed *nominatim* ejectos fuiſſe non exiſtimat. *Ac profecto*, inquit, *nequaquam veriſimile eſt, Claudium Imp. qui tanta benevolentia ſemper Judaos complexus eſt, ut patet ex multis ejus Edictis qua apud Joſephum leguntur, ipſos nominatim Judaos Urbe expuliſſe. Crediderim potius cum magna Roma fames orta eſſet, id quod Anno Claudii decimo refertur in Chronico Euſebii, Claudium omnes peregrinos Urbe expuliſſe, inter quos etiam fuere Judai.* Annot. in Euſ. l. 2. p. 33. Vereor ut Clariſſimi Viri ſententia ad Lucam, Suetoniumque quadret. De Judæis diſerte Urbe pulſis, non de peregrinis a Suetonio mentio agitatur: & arctior olim, Claudio imperante, Romanos fames invaſerat, nec ideo Claudius decreto ſuo viduarat Urbem Judæis. Ad famem ſane hæc referri nequeunt; *Judaos, impulſore Chreſto, aſſidue tumultuantes Claudius Roma expulit.* Ingenium Principum varium & mutabile ſemper. Nec a veri ſpecie abhorret Claudium, ſive inconſtantia animi, ſive Libertinorum inſtigationibus, aut alia quacumque de cauſa, benevolentiæ ſuæ erga Judæos ardorem remiſiſſe.

Divinæ Evangelii efficaciæ potens & argumentum florentiſſimus, Papa Cornelio ſedente, Eccleſiæ Romanæ ſtatus ſuppeditat. Arxerat Idololatriæ Roma, omni etiam voluptatum genere circumfluens, atque fuſo Martyrum ſanguine infecta. Epiſtola porro Cornelii, Fabiano ſcripta, maximum tum fuiſſe Romanorum Religionem Chriſti profitentium numerum, oſtendit, declaratque. Ergo

Digitized by Google

ille Evangelii vindex Novatianus, ignorabat unum Epiſcopum eſſe oportere in Eccleſia Catholica, ἐν ᾗ οὐκ ἠγνόει, πῶς γάρ; Πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ, διακόνους ἑπτὰ, ὑποδιακόνους ἑπτὰ, ἀκολύθους δύο καὶ τεσσαράκοντα — χήρας σὺν θλιβομένοις ὑπὲρ τὰς χιλίας πεντακοσίας: *in qua tamen ſciebat, quomodo enim illud neſcire potuiſſet? Presbyteros quidem eſſe quadraginta ſex*, (ingenti errore Typographi legitur in Editione Valeſiana, *quatuor* & quadraginta) *ſeptem autem Diaconos, totidemque Subdiaconos: Acolythos duos & quadraginta — Viduas denique cum infirmis & egentibus pluſquam mille, & quingentas.* Ad numerum tot hominum Chriſti Numini venerationem exhibentium obſtupui non ſemel admiratione. Admiranti mihi incidit Itinerarium Helvetiæ, Italiæque, a Clariſſimo Burneto Sariſburienſi Epiſcopo conditum: acumine ingenii non exiguo Doctiſſimus ille Præſul, ex laudata Cornelii Epiſtola, numerum hominum quibus anno 251. Eccleſia Romana conſtabat, deprehendere ſibi viſus eſt: totam porro multitudinem ad quadraginta circiter hominum millia redigit, ratione habita tum Presbyterorum, cum viduarum, egenorumque quibus Dei benignitas alimenta ſuppeditabat. Meo quidem judicio, numerus longe major exiſtimandus eſt, ſi Plinio Tertullianoque fides. Plinius ſcribens ad Trajanum de Bithyniæ, cui præerat, Chriſtianis: *Certe*, inquit, *ſatis conſtat prope jam deſolata Templa cœpiſſe celebrari, & Sacra ſolemnia diu intermiſſa repeti, paſſim venire victimas, quarum adhuc rariſſimus emptor inveniebatur.* Nec vero ſimile eſt Chriſti Religionem minus in urbe Romana floruiſſe, quam in Bithynia. Cujus rei defixum ad memoriam omnium gentium ſempiternum judicium, reperitur in Apologetico Tertulliani c. 37. *Si enim & hoſtes exertos, non tantum vindices occultos agere vellemus, deeſſet nobis vis numerorum, & copiarum? Plures nimirum Mauri & Marcomanni, ipſique Parthi, vel quantacunque unius tamen loci, & ſuorum finium gentes quam totius Orbis? Externi ſumus, & veſtra omnia implevimus; urbes caſtella, municipia, conciliabula, caſtra ipſa, Tribus, Decurias, Palatium, Senatum, forum: ſola vobis relinquimus Templa---Si enim tanta vis hominum in aliquem Orbis remoti ſinum abrupiſſemus a vobis, ſuffudiſſet utique damnationem veſtram tot qualiumcunque amiſſio civium, imo etiam & ipſa deſtitutione puniſſet. Procul dubio expaviſſetis ad ſolitudinem*

Euſeb. Hiſt. l. 6. c. 35.

nem veſtram, ad ſilentium rerum & ſtuporem quendam, quaſi mortua urbis, quæſiſſetis quibus in ea imperaretis. Ingentem Chriſti cultorum in urbe Romana multitudinem, qua pulſa, civitas illa tot incolarum millibus abundans, *mortua urbis* ſimilitudinem arripuiſſet.

AN. XLIV. NUM. XXV.

De Petri Romam adventu. Baronii, Bellarmini, Petavii, aliorumque bene multorum, Petrum in Urbem veniſſe Anno Claudii ſecundo ſtatuentium, ſententia, accurate ad examen revocata. Cum Antiquitatis pene totius opinione pugnare oſtenditur. Oroſius Anno 1°. Claudii, non ſecundo; Marcellinus Comes ultimo Caligulæ; Beda Claudii quarto adventum Petri Romam illigavit. Euſebiana de Petro Romam proficiſcente Chronologia, ex Joſepho falſi damnata. Agrippa rudi anno Claudiani imperii ſecundo Romæ agens, ante Paſchale feſtum adeſſe Hieroſolymis non potuit, ut Jacobum ad mortem, Petrum ad vincula damnaret. Ex anno Agrippæ emortuali refellitur & Chronologia Euſebiana. Baronii contradictio. Petrum Sedem Romanam non tenuiſſe annos ſive quinque, ſive quatuor & viginti, demonſtratur cum ex Scriptura, tum ex Patribus. Epiſcopatus ille Petrinus titulum Apoſtoli Gentium abdicat Paulo. c. 2. ad Gal. v. 7. Explicatur ex Gregorio n. 29. & Ambroſiaſtro. Tertullianus, Clemens Alex. Lactantius, Sulpicius Severus, Auguſtinus, Latinorum Traditioni de Petro viginti quatuor annos Sedem Rom. occupante, adverſarii. Lapſus Petavii circa Dionyſium Corinthium. Fraus Bellarminiana in laudando Euſebio de profectione Petrina Romam. Iners

Purpurati. ratio probandæ inſtitutioni Romanæ Eccleſiæ miniſterio Petri. Ex Tertulliano, Autore Recognitionum, rationeque oſtenditur, Petrum in urbem Rom. fidem primum non invexiſſe.

NObilem de Petri in Urbem adventu quæſtionem, nunc ingredimur. Viri quidem præſtantiſſimi, vetuſta Patrum Traditione totis viribus pugnantes, omnium ore celebrem Peregrinationem, veluti commentum fabuloſum eliminant ex Hiſtoria. Alii vero, numero longe plures, quorum potior ſententia nobis videtur, atque melior, de Petrina Romam profectione non dubitant. *Quæ, malum, impudentia eſt, id quidem quod nemo Veterum dixit, temere affirmare? Petrum, ſcilicet, ſedem fixiſſe Babylone: id vero quod Veteres omnes Eccleſiaſtici Scriptores diſertiſſime prodiderunt, adventum videlicet Petri in Urbem Romam pertinaciter negare.* Quæ Clariſſimi Valeſii plus æquo commoti, aſpera in adverſarios verba ſunt. Eorum porro qui conſtanti de Petrina in Urbem profectione favent Traditioni, non una eſt Chronologia. Euſebiano calculo Baronius, Bellarminus, Petavius, Cabaſſutius, aliique complures adhæſere. *Petrus igitur ante Paulum* (verba ſunt Petavii Doct. Temp. l. 11. c.24.) *Romam venit, & Epiſcopus ibidem fuit; imo vero primus Chriſtianam eo fidem invexit, ſi Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo credimus, qui apud Euſeb. l. 2. Hiſt. c. 24. Petrum ait Romanam Eccleſiam fundaſſe.* Hac in Chronologia veluti ſtabili fundamento, Errores plurimi collocantur. Epiſcopatus videlicet Petrinus, annos quinque & viginti Romæ perdurans: Legatio Marci Alexandriam, Anno Claudii tertio: prima Petri Epiſtola hoc ipſo anno ſcripta: Evangelium Marci in Romanorum gratiam Latine conditum: miſſio Trophimi Martialisque in Gallias: perturbata Martyriorum tempora, aliaque ejuſmodi quæ & Hiſtoriæ, & Chronologiæ portenta ſunt, ac pene funera. Ab imis itaque ſedibus convellenda eſt Chronologia tam abſona.

Satis mirari adverſariorum pertinaciam non queo. Si mendis quidem omnibus bene purgaretur Euſebiana Chronologia, ne vel ad latum unguem ab ea diſcedendi, felici quadam neceſſitate aſtringeremur. At in multis peccare, vel illi ipſi profitentur, quibuscum dimicamus, & jam ſatis probatum eſt. Præterea, cur a comitatu Euſebii

Euſebii, Hieronymique nolint divelli, nulla cauſa eſt; cum ab Euſebiana Chronologia Antiquorum illa quam longiſſime diſſideat: ut ſi altam vetuſtatem, numerumque ſecus opinantium attenderimus, nil eſt cur Traditionem conſtantem laudent. Equidem non poſſum Baronio gravem temeritatis notam non inurere: *Petrum*, inquit, *hoc anno Claudii Imper. ſecundo, veniſſe Romam, communis omnium ſententia eſt*. An veriſſima dixerit, ſequentibus docebimur?

Ex illorum numero, qui Claudio imperante Petrum Romam ſe contuliſſe exiſtimant, plurimi a Chronologia Euſebiana diſcrepant. Niſi me animus fallit, Petrinum adventum, primo Claudii Anno, aſſeruit Oroſius, l. 7. *Exordio Regni Claudii Petrus Apoſtolus Domini noſtri J. Chriſti Romam venit, & ſalutarem cunctu fidem, fideli verbo docuit, potentiſſimiſque virtutibus approbavit. Atque exinde Chriſtiani Romæ eſſe cœperunt.* Ad ſuam quidem opinionem Euſebiani hunc teſtem accomodant, ſed fruſtra omnino: ſecundus Claudii quippe annus pene vertens incongrue dicitur, *Regni exordium*. Pars orationis prima qua auditoris attentio captatur, appellatur *exordium*. Et legitur apud Ciceronem, *atque hujus quoque exordium mali, quoniam principium boni diximus, explicemus.* Nec mirum Oroſium ad Claudiani Regni initium Apoſtolicam retuliſſe Peregrinationem: in eandem pene ſententiam deſcendit Marcellinus Comes in Chronico, p. 51. *Indictione 3ª. Filoxeno & Probo Coſſ. Joannes Rom. Eccleſiæ Papa* 51. *Anno a Petro Apoſtolorum Pontificumque præſule* 485. *Seſſionis ejus, Theodorico Rege pro Arianorum ſuorum cæremoniis reparandis laborante, ſolus duntaxat Romanorum ſibi deceſſorum, Urbe digreſſus Conſtantinopolim venit.* Annus erat Chriſti quingenteſimus vigeſimus quintus: at ſi quadringentos quinque & octoginta annos deduxerimus a ſumma annorum 525. ſuperſunt anni 40. qui in ultimum Caligulæ incidunt. Monendus interea Lector eſt, errore Typographico affectam eſſe Marcellini Chronologiam, locoque numeri CCCCLXXV, legendum eſſe CCCCLXXXV, ut monuit me magnus Scaliger, Euſeb. Animadv. p. 289. Alioquin Anno Chriſti 50. Claudii decimo, Petrus Cathedram Romanam poſuiſſet, quod nulli Veterum Chronologiæ conſentit; & Baronianam evertit.

Anno Claudii 4°. Petrum ad Urbem appuliſſe, Bedæ ſciſcit Chro-

Chronologia : *Sequitur ergo Beat. Petrum, eodem* 14. *poſt paſſionem Domini anno, quo eum Hieroſolymis alloquitur Paulus, Romam veniſſe credamus, id eſt, quarto Claudii Cæſaris Anno.* Quæ leguntur in Chronico Urſpergenſi p. 44. & quod mirum dictu, Scriptorum omnium animos oppleviſſe hanc opinionem ibi narratur: *Petrum* 40. *Claudii Anno Romam veniſſe, fere omnes Sanctorum temporum Scriptores teſtantur: & hoc exinde verum conjicitur, quia Petrus Sedem Rom. viginti quinque annis tenuiſſe dicitur, & ultimus Neronis annus, quo Petrus paſſus eſſe narratur, vigeſimus quintus à* 4°. *Claudii numeratur.* Autor Chron. Alex. Petrinum adventum in urbem Romam tardius refert; ſcribit enim Paulum veniſſe Hieroſolyma ob Controverſiam de Circumciſione Anno 6°. Claudii: eoque anno celebratum eſſe Concilium Hieroſolymitanum, Apoſtolis nondum a ſe invicem disjunctis. Itaque ex ejus ſententia, Petrus non ante annum 7. Claudii, Romam profectus eſt. Epitome Temporum in Theſ. Temp. p. 265. in primo Claudii anno Antiochenæ Eccleſiæ fundamenta a Petro poſita eſſe, memorat: Ἐπὶ Ἰουλίου τῶν ὑπάτων Πέτρος ὁ ἅγιος Ἀπόστολος πρῶτος τὴν Ἐκκλησίαν Ἀντιοχείας θεμελιοῖ: *Claudio Cæſare & Cerſiano Coſſ. Petrus, Sanctus ille Apoſtolus, primus Eccleſiæ Antiochenæ fundamenta jecit.* Eo pertinent & Apollonii, Clementis Alex. aliorumque teſtimonia de præcepto Dominico ne ante 12. a deſcendente Spiritu annos Apoſtoli extra fines & terminos Judææ egrederentur. Magna igitur eſt in ſcribendo Baroniana temeritas, cum ex Antiquis pauci ſint numero, qui Anno Claudii 2°. Petrum veniſſe Romam exſtimarint. De Lactantio atque Nicephoro, qui Neronis imperio Petrinum in Urbem adventum illigant, infra dicetur.

Falſam eſſe Euſebianam de Petri profectione Romana Chronologiam, argumentis nunc eſt demonſtrandum. *Dies erant Azymorum*, cum præcipiente Agrippa Rege, Petrus in vincula compactus eſt; quibus ope liberatus Angelica, *in alium locum abiit*: Romam, ſcilicet, ſi Cardinalibus Baronio Bellarminoque fides. Atqui veritati repugnat, nec non Hiſtoriæ, annum hunc, quo Rex Judæorum ſævitiam adhibuit in Jacobum, Petrumque, in Claudii Imperatoris ſecundum incidiſſe. En teſtem omni exceptione majorem, Joſephum, Antiq. l. 19. c. 4. Rogatu Agrippæ Herodisque Claudio amiciſſimorum, promulgatum eſt Edictum quo Judæis in Orbe Romano

mano degentibus, ſuis uti legibus permiſſum eſt. Agebat tum Romæ Agrippa Rex, cum Decretum conditum fuit, Anno Claudii ſecundo: Τιβέριος Κλαύδιος, Καῖσαρ, Σεβαςὸς, Γερμανικὸς, Ἀρχιέρευς μέγιςος, Δημαρχικῆς ἐξυσίας ὕπατος χειροτονηθεὶς τὸ δεύτερον, λέγει: *Tiberius Claudius Cæſar, Auguſtus, Germanicus, Pontifex Max. Tribunitiæ poteſtatis Conſul deſignatus* 2°. *edicit.* Edicto Alexandriam & per totum terrarum Orbem miſſo, Agrippa mox ad Regnum ſuum adminiſtrandum venit. Quis vero hanc ſibi perſuaſionem induet, Agrippam, qui Anno Claudii ſecundo ineunte Romæ adhuc degebat, præſentem adfuiſſe Hieroſolymis, ante feſtum Azymorum, circa menſem Martium celebratum? Salutandi erant amici quos plurimos magnique nominis habebat: relicta deinde Roma æquor arandum: Judæorum quippe Regibus Romam venientibus, aut Hieroſolymam redeuntibus, iter facere navibus, moris erat. Sic diſcedenti Agrippæ in Regnum, ſuaſerat Cajus ne Brunduſio ſolveret ad Syriam petendam, quod ea navigatio longa eſſet, & difficilis; uteretur potius compendiaria per Alexandriam, expectatis Eteſiis; & paruerat Imperatori. Sic Antipas Herodes: εἰς τὴν Ῥώμην ἔπλει: *Romam navigat*, poſt pactas Herodiadis nuptias. An ergo ſe ſuoſque Pelago commiſit Rex Judæorum, navibus in Palæſtinam tranſportandus, ſæva crebraque procellis hyeme regnante? Tunc feſſas naves vincula portu tenent, donec ſolvatur acris hyems, grata vice veris & favonii. Hieroſolymis ergo Agrippa non adfuit menſe Martio anni Claudiani ſecundi: proindeque in ſequentes annos, ſive tertium, ſive quartum Petrina captivitas incidit.

Quin etiam Agrippæ obitus, novum in Euſebianos ſufficit argumentum. Cum Luca collatus Joſephus, non facit dubium animum alicujus, eodem anno contigiſſe, & Petri liberationem, & Agrippæ mortem. Τρίτον δὲ ἔτος αὐτῷ βασιλεύοντι τῆς ὅλης Ἰουδαίας πεπλήρωτο, καὶ παρῆν εἰς πόλιν Καισαρέαν: *jamque tertium Judææ totius Regni annum exegerat, cum pervenit in urbem Cæſaream*, ubi fato conceſſit. Nec diu poſt liberatum vinculis Petrum, vindex Dei Numen, Regii ſupplicii moram attulit. Quod & a Baronio, ſeſe gladio ſuo jugulante, imprudenter conceſſum eſt: *Cum liber e carcere Hieroſolymis egreſſus Petrus eam Syriæ partem, Antiochiam uſque peragravit: eamque fuiſſe cauſam exiſtimamus, quod Cæſaream ſe Agrippa contulerit.*

 Quam

Quam improvide, Baroni! Ergo eo ipſo anno quo Angelica manu Petrus liberatus eſt, illum Agrippa inſequebatur. Nec enim hæc firmis copulationibus jungi poſſunt, quod & Agrippa momento Petrum liberatum inſequens, Cæſaream venerit, ubi non multo poſt ad plures abiit, Anno Claudii 4°. & nihilominus Petro exciderint vincula, Anno Claudii 2°. An biennium veſtigiis inſtitit Petri fugientis? Veriſſime ergo atque ſapienter Valeſius & Petri liberationem, & mortem Agrippæ, eodem anno illigavit. *Agrippa cum Hieroſolymis Petrum in vincula conjeciſſet, paulò poſt divina eum inſequente juſtitia, extinctus eſt Cæſarea.* Confutata Euſebii Chronologia, Epiſcopatus Romani, quem annos quinque & viginti tenuiſſe dicunt, fundamentum ab imo convellitur. Sed novo inſuper argumento evertitur: Scripturæ etenim atque Patrum parti longe majori adverſatur, & repugnat.

De Petro ſic commemorat Hieronymus: *Simon Petrus, filius Joannis, Provinciæ Galilææ, vico Betſaida, frater Andreæ, Apoſtolus, & Princeps Apoſtolorum, poſt Epiſcopatum Antiochenæ Eccleſiæ, & prædicationem diſperſionis eorum qui de Circumciſione crediderant, in Ponto Galatia, Bithynia, ſecundo Claudii Anno ad expugnandum Simonem Magum per Romam pergit: ubi 25. annos Cathedram ſacerdotalem tenuit, uſque ad ultimum annum Neronis.* Hæc, hæc, inquam, non quadrant ad Sacram Scripturam. Significanter diſerteque a Paulo dictum eſt: *Cum vidiſſent mihi concreditum fuiſſe Evangelium Præputii, ſicut Petro Circumciſionis, dederunt Joannes & Cephas, mihi & Barnabæ dextras ſocietatis, ut nos apud Gentes, ipſi vero apud Circumciſos Epiſcopatu fungerentur*, Galat. 2. Quæ ſic illuſtrantur a Bellarmino: *Fœdus inter Paulum & Petrum fuit ut Petrus prædicaret omnibus, & ubicunque vellet; ſed principaliter Judæis: Paulus omnibus & ubicunque vellet, ſed principaliter Gentibus.* Quæ & ſapienter ſcripta, & veriſſime: conſentiunt quippe & Antiquitati, & Sacris codicibus. Obſervabilis eſt Gregorius ille Nazianzenus, Or. 25. p. 438. *Ἐν' ἡμεῖς μὲν φησὶν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομὴν ἤκουσας Παύλου λέγοντος, ἔστω Πέτρου ἡ Ἰουδαία: audi quid Paulus dicat, ut nos inquit ad Gentes, illi autem ad Circumciſionem, Paulo dicente; Sit ſane Petri Judæa.*

Ex hac & ſententia dixit Ambroſiaſter: *Petrum ſolum nominat, & ſibi comparat, quia primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam, ſe*

ſe quoque pari modo electum, ut primatum habeat in fundandis Gentium Eccleſiis: ita tamen ut & Petrus Gentibus prædicaret, ſi cauſa fuiſſet; & Paulus Judæis. Nam uterque invenitur utrumque feciſſe, ſed tamen plena autoritas Petro in Judaiſmi prædicatione data dinoſcitur, & Pauli perfecta authoritas in prædicatione Gentium invenitur. Quibus titulis Paulus ſeſe ornat, Epiſtola ad Romanos? *Ego quidem*, inquit, *ſum Apoſtolus Gentium, & miniſterium meum illuſtro.* Quin etiam in Epiſtola ad Epheſios, quam Romæ catenatus ſcripſit; *Data eſt mihi hæc gratia Evangelizandi inter Gentes, imperveſtigabiles illas opes Chriſti.* His non fallacibus argumentis, non modo Euſebianorum Petavii, Baronii, Bellarmini, ſed etiam eruditi Antonii Pagii primum Petrini Epiſcopatus annum, primo Neronis imperii Anno illigantis, opinio ruit de culmine. Si Petrus Romanum tenuit Epiſcopatum, ſive quatuor & viginti, ſive undecim annos, utique Paſtorem *Gentium* egit præcipue, non *Judæorum*; cum ad Ethnicos Roma pertineret.

Inſuper, Euſebianæ Chronologia de Sede Rom. quatuor & viginti annos a Petro occupata, in Antiquorum partem longe maximam intendit ſe adverſariam. Plurimorum mentem hæc imbuit opinio; quod Chriſtus vitam reliquit Anno Tiberii decimo quinro: Clemens Alex. Strom. l. 1. p. 294. Πεντὲ καὶ δεκάτῳ οὖν ἔτει Τιβερίου, καὶ πεντεδεκάτῳ Αὐγούστου οὕτω πληροῦνται, τὰ τριάκοντα ἔτη ἕως οὗ ἔπαθεν: *decimo quinto igitur Anno Tiberii, & quinto decimo Auguſti, ſic implentur triginta anni uſque ad tempus quo Chriſtus paſſus eſt.* Tertull. in Jud. c. 8. *Tiberii 15. imperii paſſus eſt Chriſtus, annos habens quaſi triginta cum pateretur.* Atque a Lactantio, Sulpitio Severo, Auguſtino, ejuſmodi ſententia dicta eſt: quippe qui *Dominum crucifixum eſſe, Fuſio Gemino, & Rubellio Gemino Coſſ.* diſertiſſime tradiderint. Irenæus l. 2. c. 39. contendit Chriſtum ad annum quinquageſimum perveniſſe. Jam vero omnes illæ opiniones adverſis frontibus pugnant cum Euſebii Hieronymique ſententia, de Petro Romæ ſedente annos viginti quinque; a ſecundo Claudii Anno, ſcilicet, ad ultima fata Neronis: cum a Geminorum Conſulatu, ad Neronis decimum quartum, tertiumve, anni triginta novem interſint, quos a Chriſto defuncto, Petrum impleviſſe, nullus Veterum dixit, nullus ſcripſit. Euſebianæ Chronologiæ medicinam, ſi quam poſſunt, attulere Petavius, Baroniusque.

Petav. Rat. Temp. l. 5. c. 3.

que. *De Romana Sede* (verba ſunt Petavii) *conſtantius Antiqui loquuntur, cujus finis in Petri nece factus eſt, Anno Chriſti* 69. *Neronis labente adhuc* 13. *& inſtante* 14. Baronius vero aperte & ſine circuitione dixit, *corrigenda eſt ergo lectio Euſebii in Chronico. Quam alii videntur eſſe ſecuti; qui annos* 14. *Neronis, quo & occiſus eſt, ponunt dictorum Apoſtolorum Matyrium Olymp.* 220. *anno quarto, ſicut & Hieronymus.* Emendandi quidem ſunt autores, atque purgandi illis erroribus qui librariorum vitio irrepſere; quia cum autorum mente ſcriptisve pugnare conſtat. At antiquos cum ſibi conſentiunt, etſi in errorem incidant, corrigere; hoc eſt vetuſta monumenta depravare, non corrigere. Euſebio dictum, *Petrus Romam mittitur, ubi Evangelium prædicans,* 15. *annis ejuſdem urbis Epiſcopus perſeverat.* Scriptum ab Hieronymo; *Petrus pergit Romam, ubi* 25. *annis Cathedram ſacerdotalem tenuit, uſque ad ultimum Neronis.* Hoccine eſt privilegium purpuræ, ut iſta ſedulo, conſtanter, diſertiſſime ab Euſebio ſcripta, nec non ab Hieronymo, deleantur, quia Eccleſiæ Rom. Cardinali diſplicent, nec cum ejus Chronologia conſpirant? An ex oraculo dici arbitrabimur: *Corrigenda eſt Lectio Euſebii*? imo Baroni, non eſt corrigenda, ne contra mentem autoris fiat emendatio; ſed deſerenda eſt ſententia a ratione, a Scriptura, ab Antiquitate prorſus abhorrens. Sed hinc apparet atque extat, Petavianam Baronianamque ſententiam, ne vel ullius quidem Antiqui præſidio cingi. Iterum atque iterum dicam, Antiquorum nemo dixit, aut ſcripſit, Petrum *viginti quatuor* annos Romæ ſediſſe. Conceſſo tamen id ab Euſebio, & ſecundum Euſebium Hieronymo ſcriptum fuiſſe, an ex ſententia Euſebiana, quæ a totius Antiquitatis conſenſu diſſidet, dici debet? An a Veterum aliquo perhibetur, Petrum, *labente adhuc* 23. *Neronis*, ad mortem miſſum fuiſſe, poſt occupatam Sedem Romanam, annos quatuor & viginti? Epiphanius ſane non labente decimo tertio, ſed duodecimo Neronis, Petrum occubuiſſe tradidit: Ὕστερον μετὰ τὸ τελευτηκέναι Λῖνον καὶ Κλῆτον ἐπισκοπεύσαντας πρὸς δεκαδύο ἔτη, ἕκαστον μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου Πέτρου καὶ Παύλου τελευτὴν, τὴν ἐπὶ τῷ δωδεκάτῳ ἔτει Νέρωνος γενομένην: *poſtea Lino Cletoque mortuis, qui* 22. *annorum ſpatio ſigillatim Epiſcopatum obtinuerunt, poſt Apoſtolorum Petri Paulique necem, quæ in annum Neronis duodecimum incurrit.*

Ad

Ad magnam porro admirationem me traduxerunt illa Petavii. *Petrus igitur ante Paulum Romam venit, & Epiſcopus ibidem fuit: imo vero primus Chriſtianam eo fidem invexit, ſi Dionyſio Corinthiorum Epiſcopo credimus, qui apud Euſebium l. 2. Hiſt. c. 24. Petrum ait Romanam Eccleſiam fundaſſe.* Doctr. Temp. l. 11. c. 24. Indignus eſt vir ille eruditiſſimus, qui hæc ſcriberet. Petrum primum Chriſti fidem in Urbem invexiſſe, nec dixit Dionyſius, nec ſi dixiſſet, vera fuiſſet executus. Hæc Dionyſius habet de Petro & Paulo: καὶ γὰρ ἄμφω καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Κόρινθον φυτεύσαντες ἡμᾶς, ὁμοίως ἐδίδαξαν. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁμόσε διδάξαντες, ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν: *ambo enim illi in urbem noſtram Corinthum ingreſſi, ſparſo Evangelicæ doctrinæ ſemine nos inſtituerunt, & in Italiam ſimul profecti, cum vos ſimiliter inſtituiſſent, eodem tempore Martyrium pertulerunt.* In quibus Dionyſianis, nil eſt quod cum Petaviano ſomnio conſpiret: quaſi vero Petrus Paulusque Romæ docere non potuiſſet, licet Petrus *primus Chriſtianam eo fidem non invexerit.* Ambo Evangelium Corinthiis inſtillavere Petrus Paulusque, ſi Dionyſio credimus, an ſatis concluſum videtur; igitur Petrus ante Paulum Corinthum venit? Imo apparet ex Dionyſio, Petrum ante Paulum Romam non veniſſe, ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁμόσε διδάξαντες: *& in Italiam ſimul profecti, vos ſimiliter inſtituiſſent:* ſimul profecti, inquit Dionyſius: ergo ſi creditur Dionyſio, Petrus non ante Paulum in Urbem contenderat. Profecto, de antiquitate Eccleſiæ Rom. Petavius improvide detrahit; admiſſo quippe Petrum primum Chriſtianam in Romanos fidem invexiſſe, ſequitur neceſſario, vel ex Chronologia Petaviana, Anno Domini 43. tum primum fundatam eſſe Romanam Eccleſiam, ideoque nullas adhuc Judæorum, ſive Gentilium aures, Chriſti nomen tetigiſſe, nullos ejus diſciplinæ adhæſiſſe. Quæ non ſunt veroſimilia, cum *advenæ Romani* plurimi, & teſtes miraculi Hieroſolymis patrati, deſcendente Spiritu & Petrinæ concionis auditores fuerint; & volventibus annis, ante quam Petrus in Urbem tenderet, in profectionibus Hieroſolymitanis, de Chriſti doctrina non ſemel audierint.

Petavio Bellarminus adhuc audacior eſt, forſan ex dignitate purpuræ: mala quidem hic fraude agens, lectores in fraudem agere

 voluit,

Bell. de Rom. Pont. l. 2. c. 2.

voluit. Probando quippe Petrum primum fidei lucem fœneraſſe Romanis, hac Euſebii utitur verſione: *Salutaris prædicationis verbo, primus in urbe Roma Evangelii ſui clavibus, januam Regni cœleſtis aperuit.* In perantiqua, fateor, a Goffredo Bouſſard concinnata Euſebii verſione, verba hæc a Bellarmino laudata reperiuntur. Sed ſinceram non eſſe verſionem ſcivit, aut ſcire potuit, vel ex Græcis fontibus, vel ex Chriſtophorſoniana tranſlatione, in qua hæc deſiderantur. Ἐξ ἀνατολῶν τοῖς πρὸς δύσιν ἐκόμιζεν φῶς, αὐτό καὶ λόγον ψυχῶν σωτήριον: *ab Oriente ad eos qui verſus Occaſum habitabant, detulit lucem ipſam, & ſalutarem mentibus doctrinam.* Vox illa *primus* cui Bellarminiana argumentatio nititur, non apparet. Adducta tamen, Chronologiam ſuam confirmat Purpuratus: *Conſtat ex Actorum ultimo, & ex Epiſtola ad Romanos, Romæ multos fuiſſe Chriſtianos: imo Eccleſiam amplam & florentem, antequam Paulus eo veniret. Peto igitur quis hos Chriſtianos fecerit, ſi Petrus non fuerit Romæ?* Chryſippeum argumentum? An ſi nos lateat nomen conditoris Eccleſiæ Rom. ideo recte colligitur, Petrum hoc titulo ornandum eſſe? Petrum quidem Eccleſiæ Rom. poſitorem, non habuit Autor Recognitionum Clementis, qui certe perantiquus eſt; ſic enim libro primo legitur: *Sub eodem anno (imperii Tiberii) vir quidam aſtans in urbis loco celeberrimo, proclamabat ad populum dicens: Audite me cives Romani— Erat autem vir iſte qui hæc loquebatur ad populum, ex Orientis partibus, natione Hebræus, nomine Barnabas.* Sed nec Tertullianus primum Romanæ fidei auſpicem Petrum agnovit:

Tertul. Apol. c. 5.

Tiberius ergo, cujus tempore nomen Chriſtianum in ſeculum introivit, annuntiata ſibi ex Syria Palæſtina quod illic veritatem illius Divinitatis revelarat, detulit ad Senatum, cum prærogativa ſuffragii ſui. Senatus quia non in ſe probaverat, reſpuit. Cæſar in ſententia manſit, comminatus periculum accuſatoribus Chriſtianorum. Quid; ſi Andronicus & Junias, inter Apoſtolos inſignes, Romam Evangelio principes imbuere? Ante Paulum *fuerant in Chriſto* Rom. 16. 7. agebant Romæ, ubi ipſis per Epiſtolam ſalutem dixit. Quidni ignoti homines, ut Antiochenſes, ſic & Romanos inſtituere; atque eis præcepta fidei dedere?

An.

AN. XLIV. NUM. XXV.

De Petrini Romam adventus anno, ſententia Papebrochiana. An in Urbem Apoſtolus ſe contulerit anno Claudii decimo? Vana Viri Eruditi conjectura evertitur. Fundamentum Papebrochianum in ordinationibus Eccleſiaſticis, die Dominica celebratis, poſitum, convellitur. Regula hæc refellitur 1°. ex Scriptura, ubi Diaconorum creatio, & Pauli Barnabæque Legatio, cui χειροθεσία *adjuncta fuit extra diem Dominicum contigiſſe, oſtenditur. 2°. Ex Traditione Aſianorum, feſtum Paſchale diei Solis non affigentium. 3°. Experientia. Linus, Evariſtus, Alexander, Sixtus, Teleſphorus Papæ, extra diem Dominicam ordinati. 4°. autoritate Ambroſiaſtri, Regulam Papebrochianam funditus evertentis.*

AD eruditi Papebrochii de anno Petrini in urbem adventus opinionem, converto nunc animum atque orationem. *Anno Claudii decimo* (verba ſunt Papebrochiana) *Cantiſtio vetere, & M. Suillo Ruſo Coſ. Petrus ad confirmandos Chriſtianos ex Gentilibus qui Romæ erant deſtituti magiſtris, illuc ſe confert, nihil veritus Edictum, ibique Cathedram ſupremi Pontificis collocat* 18. *Januarii.* Quæ Viri Eruditi methodus admirationem habet: ingignunt rerum antiquarum notitias Scriptura, aut Patrum Traditio; neutra vero Papebrochio in auxilium venit, de anno profectionis Petrinæ definiendo. Quæ, malum, audacia eſt, id quod nullus Patrum dixit, Apoſtolorum nullus ſcripſit, temere affirmare? Quæſtio facti eſt, non juris, quonam æræ Chriſtianæ anno Petrus in civitatem Romanam contenderit? Res porro facti, non argutiis, non excogitatis argumentis ingenioſis, ſed teſtimoniis, atque autoritate nituntur, & probari debent; alioquin oleum & opera miſere perditur. Sed & fingitur Anno Claudii nono, vel decimo

Paperb. Conatus Hiſt. p. 12.

decimo promulgatum fuiſſe Decretum de pellendis Roma Judæis; quod ne minimam quidem veri arripit ſimilitudinem; cum diu poſt celebratam Hieroſolymitanam Synodum, Paulus Corinthi Aquilam ejus uxorem offenderit, nuper ex Italia venientes, ut obedientes ſe efficerent Edicto Imperatorio.

Videamus tamen quibus de cauſis Papebrochius hanc ſibi perſuaſionem induerit, *ſub initium anni quinquageſimi Romam advolaſſe Petrum*; ne immerito in contemptum, & oblivionem veniſſe, novam quæratur opinionem. Profecto Eruditi Viri ſententia iis nititur principiis, quæ tanquam certa obtruduntur, cum a veri ſpecie prorſus diſſideant. *Placet vero hic annus*, inquit, *vel ideo magis, quod literam Dominicalem habens D. habuerit 13. Januarii in Dominica. Quia enim mox infra apparebit, ex conſuetudine plurium conſequenter ſeculorum, ordinationes Epiſcoporum præſertim Romanorum, ſemper in Dominica, aut ſaltem in feſto ſolemniori celebrari: hujuſmodi obſervantia cujus initium nullum oſtenditur, credi poteſt ab Apoſtolica inſtitutione fluxiſſe, ipſumque Petrum, ejus in ſemetipſo feciſſe exemplum— Hinc vero progrediens per 7. annos a Catalogis, & Sancto Gregorio Magno aſſertos, perveniemus ad annum 46. habentem literam Dominicalem B. quo fuerit ordinatus Evodius, fortaſſis Die 29. Maji, ut Apoſtolus ſupra ſeptem annos, etiam tres menſes & dies 8. ibidem ſederit.* Papebr. Conat. Hiſtor. p. 12. n. 45.

Metuo ut ſubſtent Papebrochiana hæc fundamenta, quibus collocandis multum laboris conditor impoſuit ſibi. Quid rei eſt illud principium? *Hujuſmodi obſervantia, cujus initium nullum oſtenditur, credi poteſt ab Apoſtolica inſtitutione fluxiſſe.* Itane? Credatur ergo & ritum præbendi infantibus Euchariſtiam, & mellis lactiſque concordiam, & ejuſmodi innumera, a fonte Apoſtolico manaſſe. Non ſi principium conſuetudinis cujuſpiam, atque origo, oblivioni data eſt, ideo & in Apoſtolos refundi debet. Itaque fundamentum Chronologiæ Papebrochianæ male jactum eſt. Sed præterea, hanc de ordinationibus Epiſcoporum die Dominica celebratis, regulam fallacem eſſe compluribus argumentis demonſtratur. Ac primum omnium, Eccleſiaſticas conſecrationes diei Solis ab Apoſtolis non eſſe illigatas, eo apparet, quod ſingulis diebus ſuos conventus agitavere, de celebranda Euchariſtia. Quibus

ergo

ergo de cauſis, ad diem Dominicum, Electionem miniſtrorum, atque conſecrationem diſtuliſſent, atque procraſtinaſſent. Matthiam in locum perfidi Judæ ſuffecerunt; an die Dominica? Diaconos compeſcendæ Helleniſtarum ſeditioni creaverunt; an die Solis? Atqui diem ab illo diverſum conſtitutum fuiſſe, non obſcure Lucas innuit indicatque: *Itaque duodecim illi, advocata multitudine diſcipulorum, dixerunt, non æquum eſt nos, derelicto ſermone Dei, miniſtrare menſis*. Act. 6. Quibus auditis, præſens multitudo, ſtatim Stephanum, ejusque Collegas, elegit in Diaconos: quæ die Dominica ſi facta ſunt, nil opus erat Apoſtolis cœtum congregare diſcipulorum, quos ſacer ille dies ſatis ſuperque interpellabat de publico conventu. Quid? ſi die ſolis, ad aures Apoſtolica murmur Helleniſtarum pervenit, expectanda-ne fuit Dominica proxima, ut remedia gliſcenti ſeditioni præberentur? Quo die Antiocheni Doctores manus Paulo & Barnabæ impoſuere, ſolemne jejunium obſervatum eſt, Act. 13. quo ſane criterio, ſi antiquæ diſciplinæ creditur, manuum hæc impoſitio in diem Dominicum non incidit, quo relaxabant jejunia; imo jejunium *nefas ducebant*, teſte Tertulliano de Cor. Mil. c. 3. Denique, ſi nec ſacrum Paſchatis feſtum, diei Dominicæ apud Aſianos affixum fuit, quis ſibi inducat in animum, Dominicis diebus illigatam fuiſſe Epiſcoporum conſecrationem? Atqui antiqua Traditione ſtabat Aſianorum diſciplina, quam ab Apoſtolo Joanne repetebant: Τῆς Ἀσίας ἁπάσης αἱ παροικίαι, ὡς ἐκ παραδόσεως ἀρχαιοτέρας, σελήνης τὴν τεσσαρεσκαιδεκάτην ᾤοντο δεῖν ἐπὶ τῆς τοῦ Σωτηρίου Πάσχα ἑορτῆς παραφυλάττειν: *omnes per Aſiam Eccleſiæ, vetuſta quadam Traditione nixæ, quartodecima Luna, ſalutaris Paſcha feſtum diem celebrandum eſſe cenſebant*. Euſeb. Hiſt. l.5.c.22.

Deinde, Papebrochianum principium refellitur certis experimentis. Linus quem ſucceſſorem Petri habent, creatus eſt imperante Nerone, Q. Voluſio Saturnino, & Pub. Cornelio Scipione Coſſ. Anno Æræ Vul. 56. pridie idus Junii, ex Onuphrii Chronico; qui dies Veneris eſt. Cyclo quippe ſolis nono, Epacta Solis 4. 5. affectus eſt ille Æræ communis ſextus & quinquageſimus annus: proindeque prima Junii dies tertiæ feriæ eſt illiganda: ergo duodecima Junii dies, ſeptimæ feriæ cohæſit. Anacletus *creatus eſt quarto no-*

Zzz nas

nas Maji, Æræ communis 83. Domitiano Auguſto 9. & Virginio Rufo Coſſ. Cyclo Solis 8. quo anno quartus Maji incidit quidem in primam feriam: at Evariſtus ſecunda ordinatus eſt; anno quippe Æræ communis 95. Domitiano Auguſto 17. T. Flavio Clemente Coſſ. creatus 6. Kalend. Auguſti, hoc eſt, Julii ſeptimo & vigeſimo, ſolis 20. Epacta ſolari 4. Primus itaque hujuſce menſis dies in quartam feriam incidit, ideoque 6. Kal. Aug. ſive Julii ſeptimus & vigeſimus ad diem Lunæ pertinet. Succeſſor Evariſti Alexander, creatus eſt 17. Kal. Decemb. Æræ communis Anno 108. Annio Gallo, & Attilio Bradua Coſſ. Cyclo Solis, Epacta ſolari 6. 7, quo anno Kalendæ Novembris quartæ feriæ cohærent. Quintus & decimus ergo Novembris, diei Mercurii eſt aſſignandus. Xyſtus *creatus eſt* 4. *Kal. Junii*, Anno Dom. 116. Cyclo Solis 13. Epactæ Solaris 2. 3. Kalendæ Maji cum 4. feria cohærent, nec non 4. Kal. Jun. ſive nonus & vigeſimus Maji. An non ſatis exemplorum? Addatur & Telesphorus, in Pontificem creatus 5. Idus Aprilis, Anno Dom. 126. Candido Vero 2. & Vario Ambibulo Coſſ. Cyclo ſolis 23. Epacta Solari. Kalendæ ergo Apriles, in primam feriam incidunt, & Aprilis nonus, ſive quintus Iduum, diei Lunæ illigandus.

Regula igitur Papebrochiana, qua ordinationes Epiſcopales regere, faſtos Eccleſiaſticos dirigere, Cathedram Petri, & Antiochenam & Romanam aſſignare ſuis temporibus conatus eſt, a veri præſcriptione aberrat quam longiſſime. Fruſtra quidem, meo judicio, crucem ſibi figunt Eruditi, regulis ad conſtituenda ordinationum Eccleſiaſticarum tempora inveniendis, Apoſtolico ævo; ſectariusque mihi eſt Ambroſiaſter, Epheſ. 4. *Poſtquam omnibus locis Eccleſia conſtituta ſunt, & officia ordinata, aliter compoſita res eſt quam cœperat. Primum enim omnes Baptizabant, quibuscunque diebus, vel temporibus eſſet occaſio. Nec enim Philippus tempus quæſivit, aut diem, quo Eunuchum Baptizaret, neque Jejunium interpoſuit. Neque Paulus & Silas tempus diſtulerunt, quo Optionem carceris Baptizarent cum omnibus ejus. Neque Petrus Diaconos habuit, aut diem quæſivit, quando Cornelium cum omni domo ejus Baptizavit.* Quanam ergo de cauſa, certos dies ordinationibus conſtituiſſent, potius quam Baptiſmo celebrando? A Paulo in mandatis Tito datum, *ut*

Digitized by Google

ut oppidatim conſtitueret Presbyteros: de die ne verbum quidem. Potuit hoc fieri die Solis, Sabbatho, iis denique diebus, quibus & ordinanti, & ordinato, & Eccleſiæ commodum neceſſariumve fuit. Sed potentiori adhuc argumento Ambroſiaſter pugnat in regulam Papebrochianam, fonte veluti Apoſtolico deductam, ut diebus Dominicis, vel feſtis ſolemnioribus, celebrarentur ordinationes: *Non per omnia*, inquit, *conveniunt Scripta Apoſtoli, ordinationi quæ nunc in Eccleſia eſt: nam & Timotheum Presbyterum a ſe creatum, Epiſcopum vocat: quia primi Presbyteri Epiſcopi appellabantur, ut recedente eo, ſequens ei ſuccederet*: quo caſu, nullus ordinando Epiſcopo dies fuit conſtitutus: ſed defuncto primo Presbytero, in ejus locum ſtatim ſecundus ſuccedebat, cum nomine Epiſcopi.

ANNO XLIV. NUM. XXV.

An Petrus aliquando Romæ verſatus ſit? Virorum Clariſſimorum Paræi, Salmaſii, Frederici Spanhemii negantium ſententia expenditur. Potentiſſima eorum argumenta in Euſebianos eſſe, nulla vero & inertia, in illos, qui meliori Chronologia utentes, adulto jam Neronis imperio, Petrum in urbem contendiſſe exiſtimant. Argumentum Ceſtrienſe pro Petrino adventu Romam inefficax. Petrina profectio probatur, 1°. Ex Oraculo Chriſti mortem Petro portendentis, quo colligitur, antiquam Eccleſiam loci quo Petrus paſſus eſt, non fuiſſe inſolentem. 2°. Ex Clemente Romano, qui loci Martyrii Apoſtolici gnarum ſe præbet in Epiſtola ſua, quem a Romana civitate diverſum non fuiſſe, multis oſtenditur. 3°. Ex Dionyſio Corinthio, ad quem manarat antiqua Eccleſiæ ſuæ Traditio, quæ Clementis ævo, a vero aliena eſſe non potuit. 4°. Ex Irenæo a Lugdunenſibus Romam legato. Eccleſiam Rom. eam de

loco mortis Petrinæ opinionis, ſedente Eleuthero, non abteciſſe, quod imbiberat ſub Clemente. 5°. Ex Teſtimonio Caji de Petri Paulique Trophæis. Argumentum iners non eſſe, ex more agitandi conventus ad Martyrum ſepulchra, circumſtantiisque bene multis declaratur. 6°. Ex Tertulliano, Firmiliano, Cypriano, Eccleſiæ Rom. adverſariis, quibus de Petro in Oriente ad mortem miſſo nil ſuboluit. Lapſus Clariſſimi Pearſon. Argumentum Salmaſii præcipuum ſolvitur. Ejus error impugnatus ex Joſepho. Petrum, imperante Nerone, veniſſe Romam oſtenditur. An primus Petrinæ Sedis Rom. annus cum 1°. Neroniani Imperii anno illigandus? Affirmantis Antonii Pagii Chronologia, multis refellitur. Cur Petrus Romæ paſſus eſt?

Sen. Quæſt. Nat. c. 16.

SApiens ille Seneca male animatus in Hiſtoricos; *nec magna*, inquit, *molitione, detrahenda eſt authoritas Ephoro, Hiſtoricus eſt. Quidam incredibilium relatu commendationem parant, & lectorem aliud acturum, ſi per quotidiana duceretur, miraculo excitant. Quidam creduli, quidam negligentes ſunt, quibusdam mendacium obrepit, quibusdam placet.* Antiquitatis ore decantatus Petri Romam adventus, & ab omnibus pene Hiſtoricis in Annales relatus, multos hiſce noviſſimis temporibus tulit adverſarios, qui forte dictum uſurparunt Senecæ: *Nec magna molitione detrahenda eſt iſtis ſcriptoribus autoritas: fuere Hiſtorici creduli, negligentes.* Itaque res illa quæ certæ fidei Patribus fuit, non ſolum ponitur in dubio, ſed & aperte falſi poſtulatur. Copioſum argumentorum fontem Catalogus teſtium veritatis aperuit, ut vetuſta de Petro Romæ morti demiſſo Traditio, collectam diu famam, tandem aliquando deponeret. Volitantibus vexillis ivit in hanc ſententiam Eruditus Paræus, Commen. in Rom. p. 1312. *Si Petrus ne Romæ quidem fuit, utique Romæ nec tot annis ſedit Pontifex, nec Martyrium ſubiit.* Salmaſius ὁ πάνυ, cujus in nomine magnus

nus extat laudum cumulus, intendit & ſe in veterem Hiſtoriam adverſarium; *Quomodo videri poſſet ſucceſſiſſe Petro in Epiſcopatu, primus Romæ urbis Epiſcopus, cum ſatis conſtet & Petrum nunquam Romæ fuiſſe.* Hac de materia librum alterum commentabatur atque meditabatur, ſed eum fata terris invidere. Huic & opinioni ſuam illigavere ſententiam Eruditi complures; ſed præcipue Clariſſimus ille, atque Antiquitatis Eccleſiaſticæ peritiſſimus, Fredericus Spanhemius, in doctiſſima Disquiſitione Hiſtoriæ, anno 1679. edita.

Si Pergama dextra
Defendi poſſent, etiam hac defenſa fuiſſent.

Me quod attinet, hic tantum Antiquitatis autoritas apud me valet, ut adventum Petrinum, ad Urbem Orbis dominam, in dubium adducere, mihi ſit Religio: ita etenim quæ firmis cingunt Hiſtoriam præſidiis, fama conſtans, Teſtium vetuſtas atque fides incorrupta, pondus ſuffragiorum, atque numerus, ſub ſignis hujuſce narrationis militant, ut Hiſtoriæ omni ſit abroganda fides, ſi hac in re nutet. Omnium quidem animos olim opplevit Statua *Simoni Deo Sancto* dicata, quæ nunc a cordatioribus autoritate evertitur; ſed & fons patuit erroris, & ingens cum Romanis ritibus pugnatum, narrationis corpus nævis ſcatet, & abſurdis undique involvitur. Quidnam vero eſt abſoni, in decantata Petri peregrinatione Romam? Traditio certe a vero non poteſt abhorrere, ſi natura ſua, & ſimpliciter ſpectetur: tam potuit Petrus in Urbem contendere, quam Paulus. An igitur contra Circumſtantias reſiſtit atque repugnat? Undenam petuntur? Ex Scriptura? At nec Acta Apoſtolorum, nec Paulinæ Epiſtolæ, totum Neronis exhauriunt imperium. Martyrium quidem Petri, quod Romæ exantlatum fuiſſe Antiqui crediderunt, nil afferre dubitationis poteſt, quin & mors illa, quam manu Romanorum Paulus invenit, ſcrupulorum aculeos figat animo: iidem citantur clariſſimæ Apoſtolorum teſtes victoriæ, iidem præclari Triumphi, eadem Trophea: neutri Romæ affecti perhibentur a Sacra Pagina. Si fallax eſt Traditio quæ de morte Petri in urbe Romana commemorat, ſimiliter fallax & illa eſt, quæ Paulum Romæ occubuiſſe perhibet. Aliunde, ſi vera eſt narratio de morte Paulina apud Romanos,

Digitized by Google

quamobrem falſi ſimilitudinem arripiat Martyrium Petri Romanum, nullus video. Utrinque aut caduca eſt, aut certa conſtansque Traditio.

Si quid virium ineſt inſtructis adverſus opinionem de Petro a Romanis extincto argumentis, utique non deficiunt illas rationes, quas eruditiſſimus Spanhemius pro ſua & ſolertia, & peritia conquiſivit. Nil melius afferri poteſt, aut dici: ſed accurrate perpenſis illis quæ jecimus fundamentis, aut nimis colligere, quod vitioſum, aut nihil colligere videntur argumenta. Urget Vir ille oculatiſſimus, & Paulinum ſilentium in ſua ad Romanos Epiſtola; & circumſtantias ſcriptæ ad Galatas Epiſtolæ; & Tempus & abſentiam Petri, cum Paulus Roma diverſas Epiſtolas daret. Oſtendit quod Petrus, nec ſub Tiberio, nec ſub Cajo, neque ſub Claudio Romæ fuerit. Recte, ſapienter, veriſſime. Valent machinæ ad labefactandam Euſebianorum opinionem, de Cathedra Epiſcopali a Petro fundata, ac annos quinque, vel quatuor & viginti occupata. Nec nos, qui ex Patrum ſententia dicimus, de certa fama Petrini adventus Romam; vel profectioni ſuſceptæ Anno Claudii ſecundo conſentimus; ſed odio erroris, obſequium erga veritatem non eſt exuendum. Nec ſi quam ſolidiſſime probetur, Petrum in Urbem non contendiſſe, Tiberio, Cajo, Claudio imperantibus, ſatis admodum concluſum eſt, contra profectionem Petrinam, adulto jam imperio Neroniano, quam cenſemus eſſe veriſſimam, autore de Mortibus Perſecutorum Lactantio, quem Eruditiſſimus Spanhemius nondum viderat, cum ejus Diſquiſitio lucem aſpexit. Hoc quidem argumento in noſtram Chronologiam invehitur: *Nec levis quoque momenti eſt, ſilentium Romanæ Hiſtoriæ Scriptorum, Taciti, Suetonii, Dionis, qui res ſub Claudio, & Nerone in Urbe geſtas Commentariis ſuis tradiderunt. Nam de Apoſtolorum Principe, Romæ tum verſato, mentionem injiciendi aliquam, nec cauſa illis, nec occaſio defuit.* Sed ſimili argumento oblata Paulo Apoſtolo mors a Romanis, perimi atque deleri facillime poteſt. Magna laude Pauli fama celebrata fuit apud Romanos: *Vincula mea in Chriſto conſpicua facta ſunt in toto Prætorio, ac reliquis omnibus*, inquit ille ipſe ad Philippenſes Epiſtola c. 1. Martyrium tamen Paulinum, oblivione Hiſtoricorum Romanorum, & taciturnitate tegitur.

gitur. De cæteris argumentis idem judicium; aut nimis probant, aut nihil : itaque nulla cauſa eſt , cur Antiquorum divellamur comitatu.

Eruditiſſimus Ceſtrienſis Epiſcopus, fidei circa antiquam Eccleſiæ de peregrinatione Romana Petri Traditionem aſtruendæ, Papiam induxit: *An ille qui in Proemio librorum ſuorum , teſtatur ſe ſolitum fuiſſe ex Apoſtolorum diſcipulis diligenter quærere , quid Andræas , quid Petrus dixerit , quid alii Apoſtoli , quid eorum diſcipuli , qui tunc in vivis erant, Ariſtion, & Presbyter Joannes, ignorare potuit ubi Petrus fuerit , cujus dicta ab ipſius diſcipulis acciperet ? Hæc mihi videntur præſentiam Petri in urbe Romana validiſſime ſtabilire.* Teli hujuſce ictum adverſarii exire facillime mihi videntur: *Σφόδρα γάρ τοι σμικρὸς ὢν τὸν νοῦν, ὡς ἂν ἐκ τῶν αὐτοῦ λόγων τεκμηράμενον εἰπεῖν φαίνεται: fuit enim mediocri admodum ingenio præditus, ut ex ſcriptis illius conjicere licet:* Euſeb. l. 3. c.ult. Quia circa Regnum Chriſti ex male intellectis Apoſtolorum narrationibus, Regnum Chriſti *σωματικὸν* in Orbe terrarum imaginatus eſt, ſubleſtior hujusce teſtis fides eſſe videtur, quam ut in ejus Teſtimonio, præſentia Petri in urbe Roma validiſſime ſtabiliatur. Alias ego argumentorum copias educam, antiquæ confirmandæ Traditioni.

Pearſon de Succeſſ. prim. Rom. Epiſc. c. 7.

Fata Petri ultima ceciniſſe Chriſti Oraculum, ex Joannis Evangelio ſciri facillime poteſt : *Cum eſſes junior, cingebas te ; cum autem ſenueris, extendes manus tuas: hoc autem dixit, ſignificans qua morte glorificaturus eſſet Deum.* Extremum diem a Petro morte cruenta conficiendum, portendente Jeſu , quid æquius fuit, aut ſapientiæ Divinæ glorioſius, quam ut conſtaret ex Eccleſiæ Annalibus, Oraculum Domini eventum ſuum meruiſſe? Sed nec veri ſpeciem induit, quod Eccleſia circa mortem tanti Apoſtoli, diſertiſſimo ac ſingulari vaticinio nunciatam , hac laboraverit incuria, ut prorſus neſciret ubi Petrus abruperit lucem. Ubicunque Petrus mortuus eſt, ibi quidem ſanguine ſuo fœcundavit Eccleſiam, præconio verbi non fruſtra diſſeminati collectum. Obitæ igitur pro Domino necis , teſtes adfuere : quin etiam Acta Judicum damnati nomen inſcripta, famaque morientis per totum Chriſtianum Orbem diſſeminata, ſupplicii locum commendavere memoriæ. Uni vero Romæ

mæ, Martyrium Petrinum concedunt Annalium monumenta: nulla urbs in toto terrarum Orbe id honoris invidet Romæ: nulla contra veterem Traditionem hiſcere quidquam audet Eccleſia. Fingemus-ne animo, illam Eccleſiam quæ Petri ſanguine reſperſa eſt, hoc oblivioni dediſſe, tantamque gloriam, qua Antiqui valde ſuperbiebant, ſibi contra jus & fas, immerito a Romana eripi, diſſimulanter pati potuiſſe?

A Clemente Romano narratur Epiſtolæ p. 8. Πέτρος διὰ ζῆλον ἄδικον, οὐχ ἕνα, οὐδὲ δύο, ἀλλὰ πλείστας ὑπέμεινεν πόνους, καὶ οὕτω μαρτυρήσας, ἐπορεύθη εἰς ὀφειλόμενον τόπον τῆς δόξης: *propter æmulationem iniquam, Petrus non unum aut alterum, ſed plures labores ſuſtulit, atque ita Martyrium paſſus, in debitum gloriæ locum aſcendit.* Quibus, ni fallar animi, graviſſimum ducitur in adverſarios argumentum: oppleverat jam Romanam Eccleſiam notiſſimum Petri Martyrium; nec pro certo Clemens Corinthiis ſcribere potuit, *Petrus Martyrium paſſus eſt*, niſi diſtincte explicateque & mortis generis & loci ſupplicii notitia inſtructus fuiſſet, qua deficiente, ſane de Petrino Martyrio commemoraſſet, atque improvide. Tenuit igitur vel in urbe Romana, vel in alia civitate Petrum occubuiſſe morti: ſcivit & una cum Clemente, Eccleſia Rom. cujus nomine Corinthiæ ſcribebatur. Hinc ſic colligimus: ſi Petrus Martyrio oppoſitus eſt Babylone, vel in loco a Roma diverſo, multa concedenda ſunt a ſpecie veri aliena: primo, quod locus Petrini ſupplicii, fama per Orbem Eccleſiaſticum primo Chriſti ſeculo celebratus, tamen in æterna oblivione jacuerit ubique gentium. Deinde, quod Eccleſia illa, ubi cum doctrina cæleſti ſanguinem ſuum Petrus profuderat, omnem hujus rei memoriam abjecerit. Tertio, quod adduxerit in negligentiam honorem in quo Eccleſiæ omnes Apoſtolicæ tum gloriabantur; veriſſime quippe a Magno Spanhemio ſcriptum: *Æmulatio enim in Eccleſiis jam quædam nata, quæ ſe Apoſtolicas dicerent, ſeu Matrices, Originales, Sedes Apoſtolorum, fundatas ab his & voce & ſcripto; quarum ut erat authoritas major & præſidentia illa, ſic Traditio purior cenſebatur.* Itaque, magnifica & glorioſa oſtentatio Eccleſiæ quæ non modo doctrina voce Petri tradita, ſed & ſanguine reſperſa fuit, quam gloriam abjeciſſe, depoſuiſſe, alteri conceſſiſſe, incredibile eſt. Quarto,

Digitized by Google

to, quod Presbyteri, Epiſcopique a Petro in ea urbe qua morti occubuit creati, ſucceſſionem quæ Paſtoribus maximo ſemper honori fuit, oblivioni dederint. Hæc omnia quæ fidem non inveniunt ſunt concedenda; aut fatendum neceſſario eſt, Petrum Romæ affixum fuiſſe cruci. Ne id quidem prætereundum eſt, a Clemente non Stephanum, non Jacobum Zebedæi, non Jacobum fratrem Domini, Hieroſolymis ad mortem miſſos, adduci in exemplum; ſed Petrum Paulumque proponi Corinthiis ad imitandum. Διὰ ζῆλον καὶ φθόνον Ἐκκλησίας πιστοὶ καὶ δικαιότατοι στύλοι ἐδιώχθησαν, καὶ ἕως θανάτου δεινοῦ. Λάβωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν ἡμῶν τοὺς ἀγαθοὺς ἀποστόλους. *Propter æmulationem & invidiam, qui fideles, & juſtiſſimæ columnæ erant, ad mortem uſque acerbam perſecutionem paſſi ſunt, ponamus nobis ante oculos Sanctos Apoſtolos.* p. 8. Qua de cauſa Clementis Epiſtola mentionem potius injecit Petri, & Pauli quam aliorum? nempe vis major ad commovendos Corinthiorum animos in hoc exemplo fuit, & recenti, & proximo. Ἀλλ' ἵνα τῶν ἀρχαίων ὑποδειγμάτων παυσώμεθα, ἔλθωμεν ἐπὶ τοὺς ἔγγιστα γενομένους ἀθλητάς. Λάβωμεν τῆς γενεᾶς ἡμῶν τὰ γενναῖα ὑποδείγματα: *ſed ut vetera relinquamus, ad proximos athletas convertat ſe oratio noſtra, & ſeculi noſtri generoſa exempla proponamus.* Non obſcura, non recondita in Orbis angulo, non remoto loco, temporeve exempla Corinthiis ſuppeditantur: ſed obvia atque expoſita coram oculis; ut hinc colligi poſſit, Petrum in Regionibus ſitu & cognitione a Græcia remotiſſimis, mortem non obiiſſe. Profecto, ſi ex circumſtantiis argumentum ſumere licet, omnes utique Romam Petrini Paulinique ſupplicii locum indicant. Paulum Petrumque Corinthiorum ponit ob oculos Romanæ Eccleſiæ Epiſtola, ut exemplum e ſinu ſuo ſuppeditatum, cui vis ad permovendos animos eo major fuit, quo utraque Eccleſia, Corinthia & Romana, Petro & Paulo magiſtris uſa fuerat. Sed & cauſas, & acerbitatem mortis ſic commemorat Epiſtola, ut Chriſtiani agentes Romæ, fumantem adhuc Apoſtolorum ſanguinem, laniataque corpora, in ampliſſimo totius Orbis Theatro, videre ſibi viderentur.

Audita Petri morte, incredibile eſt Corinthios, de circumſtan-

tiis tanti Martyrii inquiſitionem non egiſſe : debebatur hæc inquiſitio & amori, quo magnum Apoſtolum proſequebantur, & famæ, quæ tam ficti tenax eſt, quam nuncia veri. Non ponendum igitur in dubio eſt, Eccleſiam Corinthiam primo Æræ Chriſtianæ ſeculo, loci quo Petrus ſupremum diem morte cruenta confecerat, gnaram fuiſſe atque peritam. Fama porro hujuſce loci, quæ diſcurrebat Corinthum, manavit ad ſeculum proxime ſequens. Ut Traditio de loco Petrini Martyrii, quæ Dionyſii Corinthiorum Epiſcopi temporibus vigebat, Anno Dom. circiter 175. oſtendat qualem de loco Apoſtolici ſupplicii perſuaſionem ſibi induerint illi Corinthii, quibus a Clemente Romano ſcriptum fuerat. Audiatur ergo Dionyſius ille Corinthiorum Epiſcopus ad Romanos Epiſtola: Ταῦτα καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς τοσαύτης νυθεσίας τὴν ἀπὸ Πέτρου καὶ Παύλου φυτείαν γενηθεῖσαν, Ῥωμαίων τε καὶ Κορινθίων συνεκεράσατε. Καὶ γὰρ ἄμφω καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν Κόρινθον φυτεύσαντες ἡμᾶς, ὁμοίως ἐδίδαξαν. Ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὁμόσε διδάξαντες ἐμαρτύρησαν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρόν. *Ita & vos*, inquit, *tanta admonitione veſtra, ſementem quæ Petri ac Pauli ſatione ſucreverat, Romanos ſcilicet, & Corinthios ſimul commiſcuiſtis. Ambo enim illi in urbem noſtram Corinthum ingreſſi, ſparſo Evangelicæ doctrinæ ſemine, nos inſtituerunt, & in Italiam ſimiliter profecti, cum vos ſimiliter inſtituiſſent, eodem tempore Martyrium pertulerunt.* Euſ. Hiſt. l. 2. 25.

An in hanc opinionem Dionyſius ille Corinthius deſcendiſſet, de Petro in urbe Romana fato cedente, ſi centum circiter ante annis, Corinthiam Eccleſiam oppleverat illa conſtans certaque Traditio, quod Petrus extra Romani imperii ditionem vitam reliquerat? Familiariter uſus fuerat Dionyſius hominibus qui avitæ Traditionis per domos Corinthiorum euntes, auditores fuerant, atque ab iis acceperat Petrus in Italia ultimum diem obiiſſe Martyrio. Nulla ſane deceptionis hic cauſa fingi poteſt: ab iis qui loci, quo Petrus obierat, non inſolentes erant, Dionyſius una generatione interpoſita dividebatur. Rumor itaque Martyrii Petro a Romanis oblati, ſi falſus erat, ab hominibus contraria opinione imbutis, cum indignatione fuiſſet exceptus, atque rejectus, illoſque Dionyſius erroris ſui monitores habuiſſet. Hic porro non poſſum

non

Digitized by Google

non mirari Clariſſimi Pearſon Chronologiam : *Certiſſimum eſt*, inquit, *Petrum, non minus quam Paulum, Corinthi fuiſſe*; *& quidem antequam S. Paulus primam Epiſtolam dedit ad Corinthios : ita enim Apoſtolus loquitur*, 1 *Cor.* 12. *Hoc autem dico ſingulos veſtrum dicere*; *Ego quidem ſum Pauli, ego autem Apollo, ego vero Cephæ. Unde colligitur non minus Cepham & Apollo, quam Paulum Corinthi fuiſſe antequam iſta ſcribebantur.* De Succeſſ. p. R. E. Diſſert. 1. c. 7. p. 37. Quid hoc argumenti eſt? Hoccine agebat, annon, doctiſſimus ille Præſul? Nervos argumentationis incidit ipſe Paulus Epiſt. ad Cor. 1ª. c. 4. v. 6. *Hæc autem fratres figura quadam transtuli ad me ipſum & Apollo, propter vos.* Quo dicendi genere Metaphorico, concludi certe non poteſt, certiſſimum eſſe Cepham Corinthum veniſſe, ante ſcriptam Epiſtolam.

Graviſſima ſunt, ni fallor, atque potentiſſima, Irenæi, atque Caji Teſtimonia. Irenæus jam Presbyteri fungens munere, a Lugnunenſi Eccleſia Romam legatus, antiquæ Traditioni favet. Sic enim ſcribit apud Euſ. Hiſt. l. 5. c. 6. Θεμελιώσαντες οὖν καὶ οἰκοδομήσαντες οἱ Μακάριοι Ἀπόστολοι τὴν Ἐκκλησίαν, Λίνῳ τὴν τῆς Ἐπισκοπῆς λειτουργίαν ἐνεχείρισαν : *fundata jam & ædificata Eccleſia, Beatiſſimi Apoſtoli officium Epiſcopale Lino tradiderunt.* Nec ſic ſcripſiſſet, ſi Romanam Eccleſiam diſſimili opinione imbutam noviſſet. Si Romana Petri profectio ad fabulas procul amandanda eſt, mirum certe videtur quomodo Romanam Eccleſiam a teneris pene unguiculis invaſerit. Clementinis temporibus, hoc eſt, Anno Chriſti circiter quarto & ſeptuageſimo, Eccleſia Romana, ſi creditur adverſariis, Petrum Romæ nunquam fuiſſe perſuaſum habuit. Abhinc annis minus centum ſedente Eleutherio, per animos Romanorum pervaſerat opinio antiquæ prorſus diſſimilis, Petrum ſcilicet, & Romam contendiſſe, & ibi lucem deſeruiſſe. In hoc igitur temporis intervallo, quod Clementem inter & Eleutherum interjicitur, excogitari a Romanis fabula debuit, ſi fabula eſt. Quærendum igitur qua via aut ratione recens illud inventum, extincta vera antiquaque opinione, Romanorum mentes penitus occuparit. Cui bono, qua ſpe, qua mercede Traditionem, quam falſam novamque certe & certo ſciebant, admiſerunt? Ut gloriam intenderent Eccleſiæ Rom.? Atqui ſic deflorabant: & timere debebant

 ne

ne falſi convincerentur, ab illa Eccleſia quæ Petri ſanguine perfuſa fuerat, atque delibuta: imo fabulæ piove furto vehementer ab omnibus reclamatum fuiſſet. Siccine, Roma, jactas te magnificentiſſime de Petri Martyrio? Fruerisne Sacris exuviis, quæ in Orientis Regionibus Babylone requieſcunt. Quæ, malum, impudentia eſt, aliena bona, & Theſauros, per vim apertam, diſſentientibus omnibus ſubripere? Profecto, ſi intendendæ gloriæ Romanæ amor mentes Cleri populique Romani adeo excæcavit, ut Petrum in urbe ſua paſſum eſſe fingerent, cur & Matthæi, & Lucæ ſanguine doctrinaque perfuſos fuiſſe non etiam comminiſcerentur, nullus video. Timuerunt forte ne falſi poſtularentur? Atqui eandem ſane formidinem, de Petro, perinde ac de Matthæo, Luca, aliis Apoſtolis, injicere ſibi debuerunt.

Caji Teſtimonio, non minimum vitium ineſt: Ἐγὼ δὲ τὰ τρόπαια τῶν Ἀποστόλων ἔχω δεῖξαι, ἐὰν γὰρ θελήσῃς ἀπελθεῖν ἐπὶ τὸν Βατικανὸν, ἢ ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν ὠστίαν, εὑρήσεις τὰ τρόπαια τῶν ταύτην ἱδρυσαμένων τὴν Ἐκκλησίαν: *Ego vero Apoſtolorum Trophæa poſſum oſtendere: nam ſive in Vaticanum, ſive ad Oſtienſem viam pergere libet, occurrent tibi trophæa eorum qui Eccleſiam illam fundaverunt.* Vix credam Eccleſiæ quæ Caji ſcriptoris tempore floruit, imponi credulitati poſſe. Animam exhalanti Petro, teſtes probi & integerrimi fuere. Eo defuncto; corpus Martyris amicis manibus humi mandatum: Acta judicum Petro mortem imperantium inquiſitioni curioſorum oculorum patebant. Nec tum mos erat, ſubdita Martyrum Acta, Reliquiaſque adorandas obtrudere hominibus. Præterea, rudi adhuc ſecundo Æræ Chriſtianæ ſeculo, ceciderat in conſuetudinem, conventus ad ſepulchra Martyrum agitari; teſte Smyrnenſium Epiſtola apud Euſebium. Hiſt. l. 4. c. 15. *Atque ita nos demum oſſa Polycarpi, gemmis pretioſiſſimis cariora, & quovis auro puriora colligentes, ubi decebat condidimus.* Ἔνθα ὡς δυνατὸν ἡμῖν συναγομένοις ἐν ἀγαλλιάσει καὶ χαρᾷ, παρέξει ὁ Κύριος ἐπιτελεῖν τὴν τοῦ μαρτυρίου αὐτοῦ ἡμέραν γενέθλιον, εἴς τε τῶν προηθληκότων μνήμην, καὶ τῶν μελλόντων ἄσκησίν τε καὶ ἑτοιμασίαν: *Qui etiam in loco, nobis, ſi fieri poterit, convenientibus concedet Deus Natalem ejus Martyrii diem, cum hilaritate & gaudio celebrare, tum in memoriam eorum qui glorioſo certamine perfuncti ſunt, tum ad poſteros hujuſmodi exemplo erudiendos & confirmandos.*

mandos. Conventus ad Martyrum ſepulchra agitati, fraudi de ſubdendo Petri ſepulchro, aditum omnem præcluſere. Nec magis occultari potuit, quam Cæſaris monumentum. Si in Urbe aliqua Orientis Petrus ad mortem miſſus eſt, celebrationes Chriſtianæ locum omnibus indicaſſent. In Oriente porro agitatas fuiſſe ad Petrinum ſepulchrum, nuſquam apparet gentium: hinc non immerito concludimus, Petrum ibi non fuiſſe ſepultum. Contra vero Petri Trophæa Romæ oſtendebantur iis temporibus quibus ſuperſtitioſus Martyrum cultus, nondum Chriſtianorum invaſerat diſciplinam: Trophæa, inquam, celebrationibus, conventibus, inſignia; itaque abſque credulitatis vitio, Caji autoritate moveri poſſumus, quam quidem abjicere non poſſumus, quin de culmine ruat Traditio de Paulo Romæ ad mortem damnato. Profectò, ſi libitum eſſet mihi præciſe negare Paulum Romæ & occubuiſſe, & ſepultum fuiſſe, quibus argumentis refellerer, nullus video. Verba & rationes fœneraret mihi eruditiſſimus Petrinæ Romam profectionis adverſarius: *Credat ſane hodierna Roma, nobis Caji unius non perſuaſerit autoritas, imo ex id genus narratis, Traditionis totius haud obſcure vanitas eluceſcit. Nec in ea re alia, magis impoſitum fuit credulitati, quam in hujuſmodi monumentis, cippis, ſepulchris, columellis, lapidibus, inſcriptionibus venditandis.* Urgeretne Cyprianum, Tertullianum, Irenæum? Ipſi regeram, credulos fuiſſe homines: qua ſane arte, & autoritas Hiſtoriæ omnis Eccleſiaſticæ, & oleum & opera ſcriptorum perit.

Credulus fuerit Tertullianus, credulus Firmilianus, credulus Cyprianus: negari ſane non poteſt inſignes viros & acumine ingenii abundaſſe, & diſputandi polluiſſe peritia, ut merito illud Virgilianum uſurpare potuerint:

Ferrumque haud debile dextra
Spargimus, & noſtro ſequitur de vulnere ſanguis.

Inſenſum fuiſſe Romanæ Eccleſiæ Tertullianum, proditum eſt a Hieronymo: *Cum uſque ad mediam ætatem Presbyter manſiſſet, invidia poſtea, & contumelia Clericorum Romanæ Eccleſiæ, ad Montani dogma dilapſus.* Quin etiam mordaci ſale Pontificem Rom. a Tertulliano perfuſum eſſe, pene omnium ſententia eſt. Sic animatus Tertullianus totis animi nervis allaboraſſet abdicando Papæ Ro-

mano honori quo maxime gloriabatur, Petri ſcilicet Cathedræ, ac mortis in Urbe oppetitæ. Atqui ne hoc tentavit quidem Tertullianus, quia totius Orbis conſenſum adverſarium paſſus fuiſſet. E multis quæ ex Tertulliano ſuppeditari poſſunt, pauca hæc delibaſſe ſatis ſit: *Orientem fidem, Roma primus Nero cruentavit: tunc Petrus ab altero cingitur, cum cruci adſtringitur.* Scorp. c. 14. Sed & Romanam Eccleſiam multis laudibus cumulavit; De Præſcript. c. 36. *Statu felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtolicam ſanguine ſuo profuderunt; ubi Petrus paſſioni Dominicæ adæquatur.* Cyprianum cum Stephano acrius litigaſſe, ſciunt vel pueri qui nondum ære lavantur; nec tamen de Romano Petri adventu vel minimum dubium movet. Poſt iſta, inquit, adhuc inſuper pſeudoEpiſcopo ſibi ad Hæreticis conſtituto, navigare audent ad *Petri Cathedram*. Ep. 54. Cum Eccleſia Romana Firmiliano magna rixa fuit. Tunc Petri ſucceſſio, qua Stephanus Papa tumeſcebat atque ſuperbiebat, ei abdicari debuit. Camarinam hanc non movit Firmilianus, quia notiſſimæ famæ nec voluit concurrere, nec potuit: *Atque ego in hac parte juſte indignor, ad hanc tam apertam & manifeſtam Stephani ſtultitiam, quod qui ſic de Epiſcopatus ſui loco gloriatur, & ſe ſucceſſionem Petri tenere contendit --- Multas alias Petras inducat --- Stephanus qui per ſucceſſionem Cathedram Petri habere ſe prædicat, nullo adverſus Hæreticos zelo excitatur.* Teſtium jam ſatis eſt, ſecutæ quippe ætatis Patres deceſſoribus his innituntur.

Ut ad brevia veniam, hæc eſt ſumma diſputationis meæ: qua ratione fama de Petro præſente Romæ, totum pene terrarum Orbem replevit, ſi figmentum eſt otioſorum hominum? Quid Eccleſiæ & Orientali, & Auſtrali redibat, quod Romæ potius quam Babylone, mortem oppeteret? Vagatur ille rumor ubique terrarum; Græcia ſuos teſtes in Dionyſio ſuppeditat; Gallia excitat ſuos in Irenæo, eodem plane ſeculo: conſentiunt una & Carthago, & Alexandria linguis diſcrepantes. Idem fatentur atque profitentur & amici Romanæ Eccleſiæ, & adverſarii: nec hiſcere quiſquam auſus eſt in ejuſmodi Traditionem. Quid facti certum erit in Hiſtoria, ſi hoc non eſt? Si in urbe, a Romana diverſa, Petrus Martyrium paſſus eſt, qua de cauſa teſtis Eccleſia Martyrii, tam cito Martyris abjecit memoriam? Cur nullus fidelium cœtus, Apoſtolicum

Digitized by Google

licum ſepulchrum celebravit? Cur cum Roma de corpore Martyriove Petri nullus certavit? Morte ut ita dicam atriſalis jam Apoſtolum circumvolante, ſcriptum eſt, *ſcio cito futurum, ut deponam Tabernaculum meum, ſicut Dominus noſter Jeſus Chriſtus mihi declaravit.* 2 Petr. 1. 14. Ad hæc ſolicitos fuiſſe Chriſtianos, ut in locum, quo fata ſua magnus ille Apoſtolus implevit, inquirerent, quis non merito exiſtimet? Atqui unus locus Apoſtolicæ morti conſtitutus eſt, Roma, ſcilicet, nemine quidem contradicente. Nec de alia urbe quidquam alicui ſuboluit. Hæc apud me tanti ſunt, ut Hiſtoriæ omni humanæ fidem abdicandam eſſe exiſtimem, ſi de Petro Romæ in crucem acto aliquatenus addubitetur.

In antiquam Traditionem hoc diſputavit argumento Clariſſimus ille Salmaſius: *Præcipuum huic rei probandæ argumentum aſſertur, quod eſt inviciſſimum. Cum* Ἀποστολὴ τῆς περιτομῆς, *Petro concredita fuerit, nullum operæ pretium tunc Romæ Petrus egiſſet, ad munus ſibi demandatum ibi obeundum, ubi aut nulli erant eo tempore Judæi, a Claudio utpote exacti, aut pauci admodum.* Quod argumentum infirmum eſt atque iners evertendæ famæ conſtanti: imo, ſi verum volumus, indignum magno Salmaſio: argumentum pro me ſolvet Ambroſiaſter: *Sed econtra cum vidiſſent, quia creditum eſt mihi Evangelium Præputii, ſicut Petro Circumciſionis; Petrum ſolum nominat, & ſibi comparat, quia primatum ipſe accepit ad fundandam Eccleſiam, ſe quoque pari modo electum, ut primatum habeat in fundandis Gentium Eccleſiis: ita tamen ut Petrus Gentibus prædicaret, ſi cauſa fuiſſet; & Paulus Judæis: nam uterque invenitur utrumque feciſſe; ſed tamen plena authoritas Petro in Judaiſmi prædicatione data dinoſcitur, & Pauli perfecta autoritas in prædicatione Gentium invenitur.* in Gal. 2. Quæ quidem ſapienter juxta ac veriſſime ſcripta: cum Paulus in vinculis Romæ conſtitutus, *complures accerſiverit Judæos, quibus exponebat Regnum Dei.* Act. 28. Salm. Appar. p. 14.

Paucos Romæ fuiſſe Judæos dixit quidem Salmaſius, ſed non probavit; atque humanitus illi accidiſſe, luce clarius eſt. Cum, Imperante Nerone, Paulus veniſſet Romam, ad ſe non paucos, ſed *plures* Judæos accerſit die conſtituto; ἧκον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες: *venerunt ad eum in hoſpitium complures,* Act. 28. 23. Gratiam exilii Judæis a Claudio imperati factam fuiſſe teſtificatur Joſephus incredibili

dibili modo cum Luca conſpirans. De excitato ab Agrippa juniore muro, Proceres Judæorum Legatos miſerant Romam. Νέρων δὲ Joseph. Ant. l. 20. c. 7. διακούσας αὐτῶν, οὐ μόνον συνέγνω περὶ τοῦ πραχθέντος, ἀλλὰ καὶ συνεχώρησεν οὕτως ἐᾶν τὴν οἰκοδομίαν τῇ γυναικὶ Ποπηίᾳ, θεοσεβὴς γὰρ ἦν, ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων δεηθείσῃ χαριζόμενος: *Nero, audita Legatione, non ſolum non ignovit, ſed permiſit etiam ſic manere parietem, gratificatus hoc uxori ſuæ Poppeæ, piæ fœminæ, quæ pro Judæis deprecata fuerat.* Animo ergo & in Judæos benevolo, & eorum Religionem propenſo fuiſſe Poppeam, ſatis indicat nobilis ille Hiſtoricus. Jam vero mulier illa cujus mirus apud Neronem favor erat, Imperatoris gratiam in Judæos derivarat. Accedebat & Neronis erga Aliturum benevolentia: Διὰ φιλίας ἀφικόμην Ἀλιτύρῳ, μιμόλογος δὲ ἦν οὗτος, μάλιστα τῷ Νέρωνι καταθύμιος, Ἰουδαῖος τὸ γένος: *Familiaritatem contraxi cum Alituro mimo, qui Judæus genere, Neroni carus erat.* Quæ narrantur a Joſepho. Vit. Joſ. p. 999. Ruit igitur undique *præcipuum* illuſtriſſimi viri argumentum; nec erranti calamo ſcribere debuit: *Qui Petrum Romæ fuiſſe poteſt credere, ſane credat & Jacobum in Hiſpania prædicaſſe Evangelium, & Joſephum Arimathæa in Britannia.* Hæccine paria? Nullo Antiquitatis teſtimonio gaudet ſive Jacobæa in Hiſpaniam profectio, ſive Joſephi in Angliam peregrinatio: imo, Veterum Traditione hæc, & illa obruuntur: & circumſtantiis Hiſtoriæ certiſſimis prorſus repugnant. Contra vero tot & tanta ſunt pro Petrino adventu Romam ſuffragia Teſtium & antiquorum, & gravium, & a ſeipſis magno terrarum ſpatio interclusorum; ut quanta mea memoria, nunquam in affirmando facto, ulla talis, tamque numeroſa fuerit. Quæ quidem Teſtimonia, nulla vel divinæ, vel humanæ Hiſtoriæ circumſtantia coarguuntur. Nec enim repugnat Petri adventus Romam, cum miniſterio Circumciſionis ipſi credito: hæc non conſentire fateor in Chronologia Euſebiana; At non ſi peccavit Euſebius in Temporis circumſtantia, & ſecundum Euſebium aberravere complures, ideo præſentia Petri apud Romanos præciſe negari debuit. Melior Chronologia in auxilium adducenda fuit emendando errori. Sic Petrus & Circumciſionis miniſterium retinere quam facillime potuit, & vita ad exitum properante, proficiſci Romam.

Imperante Nerone hoc contigiſſe, narratur a Lactantio de Mortibus

Digitized by Google

tibus perſecutorum c. 2. *Diſcipuli qui tunc erant undecim, aſſumptis in locum Judæ proditoris Matthia & Paulo; diſperſi ſunt per omnem terram ad Evangelium prædicandum, ſicut illis magiſter Dominus imperaverat; & per annos 25. uſque ad principium Neroniani imperii per omnes Provincias & Civitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt: cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit, & editis quibusdam miraculis, quæ virtute ipſius Dei data ſibi ab eo poteſtate faciebat, convertit multos ad juſtitiam, Deoque Templum fidele ac ſtabile collocavit. Qua re ad Neronem delata, cum animadverteret non modo Romæ, ſed ubique quotidie magnam multitudinem deficere a cultu idolorum, & ad Religionem novam damnata vetuſtate tranſire, ut erat execrabilis ac nocens Tyrannus, proſilivit ad excindendum cæleſte templum, delendamque juſtitiam, & primus omnium perſecutus Dei ſervos, Petrum cruci adfixit, & Paulum interfecit.* Inſignem hunc locum nova luce perfudit doctiſſimus Baluzius. *Ait Lactantius, Apoſtolos, & in his Matthiam & Paulum, qui poſt mortem Chriſti Domini, reliquis adjuncti fuerant, Evangelium per omnem terram prædicaviſſe per annos viginti quinque, uſque ad Principium Neroniani imperii, & Petrum Romam profectum, cum Nero illic imperaret: & hanc quidem fuiſſe tum communem de Petri ad Urbem Rom. profectione opinionem, tametſi aliter poſt nonnullos Veteres ſenſerit Euſebius, valde probabile eſt, cum Lactantius nullam de ea re controverſiam moveat. Fortaſſis ergo ex his 25. annis, qui ad prædicationem omnium Apoſtolorum ex æquo pertinent, orta eſt opinio de 25. annis, quos quidam Veteres, & innumerabile Recentiorum agmen, Sancto Petro Apoſtolo tribuunt in ſede Romana.* Lactantianæ Chronologiæ ſuam addidit Nicephorus l. 2. c. 35. *Petrus orbe peragrato ---- in Palæſtina, & Syria, & ubique fere terrarum prædicatione promulgata, ſub Neronis imperio Romam venit.* Qua quidem admiſſa Chronologia quæ Euſebiana antiquior, hebeſcit acies argumentorum omnium in Romanum adventum Petri.

Hic cum Erudito Antonio Pagio pugna mihi committenda eſt. Repudiata merito Euſebiana Chronologia, recte quidem exiſtimat profectionem Petri Romam contigiſſe Nerone imperante. Cæterum de anno, cui affixit adventum, mea variat diffidetque ſententia ab illa Critici. *S. Petrum Apoſtolorum Principem ante præſentem annum Romam non veniſſe tertio Claudii Imperatoris anno ſtatuimus; ideo-*

que primus ejus ſedis Roma annus cum primo Neronis nobis eſt inchoandus. Quæ leguntur in Critica Pagiana, An. 54. n. 3. Neſcio qua divinatione permotus, uno ejuſdem anni vinculo, Pontificatum Petri Romanum, & Imperium Neronis copularit. Pro ratione voluntas eſt; ſic jubet, ſic vult. Verba quippe Lactantii primum Neronis annum non indicant. *Cumque jam Nero imperaret.* Ut ut omnes adhibeat machinas, ex his ſuam ſtatuere Chronologiam non poterit. Romæ Petrum diu non tenuiſſe libertatem, hæc ſatis ſuperque declarant: *Petrus Romam advenit, & editis quibuſdam miraculis, quæ virtute ipſius Dei data ſibi ab eo poteſtate faciebat, convertit multos ad juſtitiam, qua re ad Neronem delata, ut erat execrabilis ac nocens Tyrannus, proſilivit ad excindendum cæleſte Templum.* Prædicatio miraculaque Petrina continuo adventum ejus excepere. Fingemusne igitur animo, famam & miraculorum & efficaciæ divinæ in convertendis Ethnicis tam ſero tetigiſſe Neronis aures, ut non ante decimum imperii annum commotus his Tyrannus fuerit? Audito quippe, *quotidie magnam multitudinem deficere a cultu idolorum*, ſubito impetu Nero manum injecit Petro. Itaque ex Pagiana Chronologia tranquille, placide, libereque Petrus decennium Romæ miniſterio functus eſt, inſcio Nerone, nullo præfectorum, ſacerdotum, aulicorum, expoſtulante apud Principem, de antiquâ Religione prodita. Hæccine cum Lactantio conſpirant? Certe non conſentiunt cum Athanaſio. Πέτρος δὲ ὁ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων κρυπτόμενος, καὶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐν σαργάνῃ χαλασθεὶς καὶ φυγὼν, ἀκούσαντες εἰς Ῥώμην δεῖ ὑμᾶς μαρτυρῆσαι, οὐκ ἀνεβάλλοντο τὴν ἀποδημίαν: *Petrus quoque qui ob metum Judæorum in latebris ſe habuit, & Paulus Apoſtolus in ſporta demiſſus, & ita fugiens, cum audiſſent oportere ſe Romæ martyrium ſubire, non abjecerunt eam profectionem.* Quo inſigni loco, inſanabili vulnere Pagiana de ſede Petri Romana Chronologia immolatur. Petrus ſcilicet Romam non ante ſe contulit, quam de proximo ejus exitu a Spiritu Sancto moneretur. Itaque doctiſſimo Critico concedendum eſt, quod anno Chriſti 53. Spiritus oraculo Petrum monuerit mortem ſuam Romæ oppetendam anno 65. An hoc veriſimile ſit, viderit ille: profecto Petrus monitum illud, non diu ante martyrium, ſibi contigiſſe teſtis eſt. *Juſtum autem duco, quamdiu ſum in hoc taberna-*

culo,

culo, expergeſacere vos per ſubmonitionem: cum ſciam cito futurum ut deponam tabernaculum meum, ſicut Dominus noſter Jeſus Chriſtus declaravit mihi. Ep.2. c.1. 14. Denique Paulinæ Epiſtolæ non minimum detrimenti important huic Chronologiæ. Unum in urbem Petri adventum agnoſcit Criticus. Ideoque integrum decennium Petrus Romæ conſtitit exercendo muneri. Quis vero ſibi inducet in animum, Paulum nullam de Petro moviſſe mentionem, tot in Epiſtolis a ſe captivo Roma ſcriptis, ſi tum Romæ fuiſſet Petrus? Scilicet Paulus dixit Epiſt. ad Coloſ. 4. *ſalutat vos Ariſtarchus, meus in captivitate ſocius, & Marcus conſobrinus Barnabæ, & Jeſus qui vocatur Juſtus. Salutat vos Epaphras: ſalutat vos Lucas Medicus ille dilectus, & Demas.* Nec addidiſſet, ſalutem vobis plurimam dicit Petrus. Credat Judæus Apella, non ego.

Quoto igitur Imperii Neroniani anno Petrus Romam venerit, juxta ſcio cum ignariſſimis. Imo inconſulte ac temere definiri exiſtimo, cum nullus Veterum id ſcripto prodiderit. Hoc unum probabiliter dici poteſt, haud diu ante martyrium veniſſe. Qua vero de cauſa Spiritus Sancti numen Petrum ad urbem perduxerit crucifigendum, non eſt obſcurum. Sic non modo majoribus theatris propoſitæ ejus virtutes, doctrina, miracula, ſed & hinc magnum ducebatur argumentum illuſtrando Evangelio. Nemeſiano & Martyribus in metallo conſtitutis hæc olim ſcripſerat Cyprianus. *Qui nunc vobis, dilectiſſimi fratres, conſcientia victricis vigor? Quæ ſublimitas animi? Quæ in ſenſu exultantia? Qui triumphus in pectore? Unumquemque veſtrum ſtare ad promiſſum Dei præmium de judicii die eſſe ſecurum: ſcire Chriſtum ſecum eſſe præſentem, gaudentem tolerantia ſervorum, per veſtigia & vias ſuas ad regna æterna gradientium*; Quæ a Petro & Paulo Romæ ultimum diem obeuntibus totius pene orbis adducta ſunt coram oculis. Martyrii fama pro pietate oppetiti, ubique terrarum facilius ſic diſſeminata, in omnium Chriſtianorum conſpectum prodibat. Redundabat & ad Religionis majorem fructum, quod omnium Apoſtolorum illuſtriſſimi, Petrus fidei Chriſtianæ poſitor, Paulus partis tot Chriſto provinciis celeberrimus, eadem de cauſa, in eadem urbe mundi epitome, funderent ſanguinem ſuum. Hoc ex certiſſimo atque notiſſimo martyrio, in

Digitized by Google

orbis regiones omnes atque provincias deducebantur incentiva plurima ad ſuſcipiendam Chriſti Religionem.

AN. XLIV. NUM. XXIX.

An Beata Virgo una cum Joanne Epheſum ſe contulerit? Affirmantis ex Epheſina Synodo Baronii ſententia, Polycrate, Epiphanio, Pſeudignatii ad Joannem Epiſtola, rationibus confutatur. Eruditorum Combefixi, & Antonii Pagii opinio de Epiſtola Synodica ad Clerum Conſtantinopolitanum ad examen revocata, multis coarguitur. Patres Epheſinos falſæ de Virginis adventu Epheſum Traditioni faviſſe veroſimillimum.

INſitus Chriſto matris amor, immiti dolori ſupplicii imperans, dederat aliquid B. Virginis curæ. Dominus quippe, conjectis in matrem oculis, hæc dixit moriens; *mulier, ecce filius tuus*, deinde diſcipulo, *Ecce mater tua, & ex illa hora recepit eam Joannes domum ſuam.* Joan. 19. 27. Joannem occubuiſſe Epheſi, conſtat ex antiquioribus Eccleſiæ monumentis. Ἰωάννης τὴν Ἀσίαν, πρὸς ὃς καὶ διατρίψας ἐν Ἐφέσῳ τελευτᾷ: *Joanni Aſia obvenit, qui plurimum temporis in ea commoratus, Epheſi tandem diem obiit.* Sic Polycrates ſcripſit, ſic Irenæus qui Joannem ad Trajani uſque tempora vitam in Epheſina Eccleſia produxiſſe tradidit. Beatam vero Virginem Epheſianam fuiſſe advenam priſci Annales neſciunt. Miſſis quatuor ſeculis, Baronius incumbens Epheſinæ Synodo, Virginem Joannis lateri adhærentem, Epheſum veniſſe ſic memorat. *Una vero cum Joanne, profectam eſſe ſanctiſſimam Dei genitricem Mariam Virginem, & apud eum habitaſſe, Epiſtola Synodica, Sacro Sancti Concilii Epheſini, ad Clerum Conſtantinopolitanum data, non obſcure ab illo Sancto Epiſcoporum cœtu ſignificatur.*

At ſolens more ſuo facit illuſtriſſimus purpuratus, ac vix ſibi conſtans, obturbat antiquitatis imperitos. Virginis aſſumptionem, licet

licet titubante calamo, ad annum Chriſti 46, Claudii ſextum, retulit in Annales. Annis igitur ante nonnullis, quam cœlo Maria donaretur, Joannes una cum illa Epheſum contendere debuit, ſi purpurato creditur; atqui hæc Hiſtoriæ Apoſtolicæ non conſentiunt, nec ipſi Baronio. *Anno Chriſti* 54. inquit, *Paulus Apoſtolus Epheſum primum venit.* Joannes vero in hanc urbem pedem nondum intulerat. Alioquin poſitor Epheſinæ Eccleſiæ exiſtimari debuit, quam tamen laudem Paulo concedunt. Eccleſiæ Epheſinæ mentionem Lucas plurimam movit. Hic Apollo diſputat in Judæos; hic Aquila Priſcillaque migrant habitatum, hic Joannis diſcipulos inundat Sanctus ille Spiritus: hic auditur clamoſa populi pro Dianæ numine concitata ſeditio atque diſcordia. Cæterum de Joanne apud Epheſios agente ne verbum quidem. Sero itaque hanc in urbem acceſſit, quod diſertiſſime docetur ab Irenæo l. 3. c. 3. *Sed & quæ eſt Epheſi Eccleſia, a Paulo quidem fundata; Joanne autem permanente apud eos, uſque ad Trajani tempora.* Epheſum incoluere homines pietate inſignes, & miraculis, quos & commemoravit Polycrates hujus urbis Epiſcopus ad defendendam Aſianarum Eccleſiarum gloriam, quam Victor defloraverat. *Etenim,* inquit, *in Aſia magna quædam lumina extincta ſunt, quæ illo adventus dominici die Reſurrectura ſunt, cum Dominus e cœlo veniet, plenus majeſtate & gloria:* Φίλιππον τὸν τῶν δώδεκα Ἀπόστολων, ὃς κεκοίμηται ἐν Ἱεραπόλει, καὶ δύο θυγατέρες αὐτοῦ γεγηρακυῖαι παρθένοι, καὶ ἡ ἑτέρα αὐτοῦ θυγάτηρ ἐν ἁγίῳ πνεύματι πολιτευσαμένη, ἣ ἐν Ἐφέσῳ ἀναπαύεται: *Philippus ſcilicet unus e duodecim Apoſtolis, qui mortuus eſt Hierapoli, & duæ ejus filiæ quæ virgines ſenuerunt: alia quoque ejus filia, quæ Spiritu Sancto afflata vixit &. Epheſi requievit.* Longum eſt, & non neceſſarium, commemorare heroum omnium nomina, Joannem Apoſtolum Polycarpum, Sagarim, Papirium, Melitonem, quæ reperiuntur in Epiſtola Polycratis. Venietne alicui in mentem, Sanctum B. Virginis nomen omiſſum iri a Polycrate, ſi migraſſet Epheſum una cum Joanne?

Contra fœminas, quibus dilectarum contubernaliumque nomen addi placuit, differens Epiphanius, gerit animum ab opinione Baroniana prorſus alienum. Καὶ τοίγε τοῦ Ἰωάννου περὶ τὴν Ἀσίαν ἐσταλμένου τὴν πορείαν, καὶ οὐδαμοῦ λέγει ὅτι ἐπηγάγετο μετὰ αὐτοῦ τὴν ἁγίαν

Παρθένον: ac cum Joannes interim in Aſiam profectus ſit, nunquam tamen B. Virginem itineris comitem ſecum illum habuiſſe ſignificat. Hær. 78. n. 11. Quo quidem exemplo morem ſuum dilectæ illæ atque contubernales indubitate defendiſſent. Atqui id argumenti non uſurpant in patrocinium ſui, quia hanc Mariæ peregrinationem Epheſinam ignorabant: imo illas eo confutat Epiphanius, quod Virgo Joanni in Aſiam proficiſcenti comitem ſe non addiderit. Inſeratur huic etiam loco fabula de aſſumptione Mariæ, qua aliquid lucri ad veritatem apponitur. Legitur apud Nicephorum, *Eo tempore cum Claudius quintum imperaret annum, & immaculatam Dei verbi matrem mortem obire oporteret, — undeſexageſimum illa agens annum, nuncium a filio per Angelum de migratione, & adventu ejus ad ſe; ita ut antea, cum ipſe ad eam venturus erat, accipit. ---- Etiam tempus inſtabat, cum in Sion ſuper humiliore lecto reponitur, & aderat Joannes, qui eam domui ſua foverat.* An veroſimile, ſi Virgo cum Joanne in Epheſinam urbem contenderit habitatum, quod ante annum Claudii Imperatoris quintum redierit Hieroſolymam, ad fata ſua complenda. Pauca illa, *Joannes qui Virginem domi ſua foverat*, ſatis innuunt, nunquam de domo Apoſtolica eſſe egreſſam, Joannem in Aſiam euntem comitandi gratia. Subdita quidem eſt Ignatii ad Sanctum Joannem Epiſtola. Veruntamen & partum hunc veluti germanum tollere Baronio libuit; & teſtis eſſe poteſt Traditionis autoris temporibus regnantis. *Si licitum eſt mihi,* (verba ſunt Epiſtolæ) *ad te ad Hieroſolyma partes volo aſcendere, & videre fideles ſanctos qui ibi ſunt, præcipue Mariam Jeſu, quam dicunt univerſis admirandam.* Hieroſolymis agentem Virginem, diem extremum obiiſſe Dionyſio creditum eſt. *Cum & nos, ut ſcis, & tu, & multi ex ſanctis fratribus noſtris, corporu quod autorem vitæ, Deumque recepiſſet, videndi cauſa conveniſſemus, aderat autem & Jacobus frater Domini, & Petrus maximum antiquiſſimumque Theologorum columen.* Atqui Jacobus Hieroſolymis commorabatur, ad regendam, cujus curam ſuſceperat, Eccleſiam. Ut & hic Mariam ſuprema obiiſſe funera, quam Epheſi, longe ſit probabilius.

Secundum Franciſcum Combefixium eruditum Dominicanum, Baronio dicam ſcripſit erroris, eruditus ejus Criticus Antonius Pagii. Combefixii verba referam, ut de cenſura ex æquo & bono judicetur.

Digitized by Google

judicetur. *Sanctam Mariam Joanni comitem adhæſiſſe cenſet Baronius Anno* 44. *n.* 29. *Seu potius ratum habet, id Patres Epheſinos Epiſt. Synod. ad Clerum Conſtantinopolitanum inſinuare ac velle, cum ita refert. Quare & Neſtorius impiæ hæreſeos inſtaurator in Epheſiorum civitate, quam Joannes Theologus & Sacra Deipara Virgo Maria quandoque incoluerunt conſtitutus eſt, quæ verſio eſt Theodori Peltani Societatis Jeſu: etſi illius nomine non citat: in qua non ſatis partes agit fidi interpretis, dum ſuam conjecturam omni retro Traditioni adverſam inſerit textui. Plane enim aſſererent Patres, ſi hæc illorum verba eſſent. Patrum verba ſunt* ὅθεν καὶ Νεστόριος ὁ τῆς δυσσεβοῦς αἱρέσεως ἀνακαινιστὴς, φθάσας ἐν τῇ Ἐφεσίων, ἔνθα ὁ θεολόγος Ἰωάννης καὶ ἡ θεοτόκος Μαρία: *in Epheſiorum civitatem veniens, in qua Joannes Theologus & Deipara Virgo: ubi margini adſcriptum quaſi ſupplendo. Aliqui ſubintelligunt, aliquando habitarunt, alii ædes habent. Qui vel parum in Græcis verſati ſunt, ſubintelligunt nihil. Multo minus auſu, ſic plagio ſimili, aliquid quam Græca ipſa habeant, textui ingerunt; ſed ſic vocatam PP. ipſam majorem Epheſiorum Eccleſiam, a ſuis Patronis, & Tutelaribus intelligunt, quam ipſam ejusque titulum ſibi præſidio adverſus Neſtorii blaſphemiam, hunc ipſum titulum Sanctæ Mariæ detrahentem, merito putaverunt.*

Hæc in conjectura multa ſunt, ni fallor, virga cenſoria digna. Majori quidem Epheſiorum Baſilicæ affixum fuiſſe *Sanctæ Mariæ* titulum, certo certius eſt. Honorandæ quippe Sanctorum memoriæ, nomen, quod geſſerant, Baſilicis ſacriſque ædibus donabatur. Cæterum *Joannis* nomine majorem Epheſiorum Eccleſiam fuiſſe vocatam, ullo exemplo firmari nequit. In Cyrilli ad Theodoſium Apologia, in Epiſtola ad Clerum Alexandrinum, in Synodo, legitur *Eccleſia quæ Sancta Maria dicitur*, non vero *Joannes.* Licet Patres illum Virgini præpoſuerint, ἔνθα ὁ θεόλογος Ἰωάννης, *in qua Joannes Theologus, & Deipara Maria.* Deinde quam abſona atque aliena eſt verborum ſignificatio! ibi Joannes & Maria, quia *Patronos majoris Epheſiorum Eccleſiæ exercebant.* An ut incolere ſedem Capitolii dicebantur Dii Romanorum, ſic relictis cœli ſedibus Virgo Apoſtolusque in Sacra Epheſiorum æde inhabitabant? Hoc quidem conceſſo, recte Patres, *ibi Joannes Theologus, & Maria.* Sed Beati illi de faſtigio cœli quod occupabant non deducebantur, incolendo

colendo Templo Epheſino. Præterea, quodnam præſidii genus Patres ſibi comparaſſe finguntur? *Eccleſiam ejusque titulum ſibi præſidio adverſus Neſtorii Blaſphemiam, hunc ipſum titulum Sanctæ Mariæ detrahentem, merito putaverunt.* Hæccine Pagiana, Combefixianaque illa præſidia, ſunt alicujus momenti adverſus hæreſes, atque ſceleratorum blaſphemias? Atqui exiſtimarem, non lapidibus, titulisve Patres Epheſinos tutelam mandaſſe ſuam; ſed Chriſto, & Spiritui Sancto, quem multis precibus adeunt Concilia, ad implorandum auxilium. Mitto nunc, *majoris Epheſiorum Eccleſiæ Patronos & Tutelares, Joannem Mariamque*, quod Arnobio vexandum relinquo. *Hoc eſt enim proprium Deorum complere omnia vi ſua, non partiliter uſpiam; ſed ubique eſſe totos, non adeſſe, non abeſſe, non cœnatum ad Æthiopas pergere, & poſt dies biſſenos, privatum ad domicilium redire; quod ſi ita non erit, tollitur omnis ſpes opis. Erit enim in dubio, audiamini a Diis, necne, ſi quando res Sacras ceremoniarum conficitis.* Quæ vim parem habent in Sanctos Templorum Patronos. Hoc unum urgeo, hac in phraſi, ἔνθα Ἰωάννης, καὶ ἡ θεοτόκος Μαρία, *ibi Joannes & Maria Deipara*, verbum ſubſtantivum, eſt, neceſſario ſubintelligi, ſicut in his Paulinis τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, *qui ſunt ex Narciſſi domo*, Rom. 16. 11. δικαιοσύνην τὴν ἐκ πίστεως: *juſtitiam quæ eſt ex fide.* Rom. 9. 30. Præſentis igitur, vel præteriti temporis verbum ſubauditur: alioquin phraſis nullo verbo regeretur. Imo nulla eſſet propoſitio, affirmatio nulla, ut apparet ſi in noſtram vernaculam linguam convertatur. Quid enim ſibi vellet, *où Jean & Marie?* Expectando phraſis complementum, pendemus animis. Si præſentis temporis verbum ſubauditur, ſenſus erit falſiſſimus. *Ubi ſunt Joannes & Maria*, cum Sancti illi, non in Epheſino Templo, ſed in cœlo verſarentur. Itaque verbum præteriti temporis ſubſtantivum fuerunt, neceſſario ſubintelligendum.

Hanc fuiſſe Patrum Epheſinorum mentem, mihi non eſt in dubio. Neſtorii quippe adventum in urbem Epheſum opponunt Epheſinæ Joannis & Virginis profectioni. Ille malis fuit avibus, hæc bonis. Eo facilius in hunc errorem ſunt delapſi, quod legerant in Scriptura commendatam Joanni fuiſſe Virginem. Quam dilectus ille Apoſtolus, ſtatim *recepit domum ſuam.* Hinc popularis fama, Virginem una cum Joanne Epheſum ſe contuliſſe; quæ penitus

nitus admiſſa eſt ab urbe Epheſina, ad gloriam ſuam tantis hoſpitibus atque incolis amplificandam. Sic Maſſilia Magdalenam, Arelate Trophimum, Lutetia Areopagitam, Hiſpania Jacobum, vel invita Antiquorum Traditione, ſibi vindicant majori ſane cum veriſimilitudine, quam urbs Epheſina præſentiam B. virginis ſibi aſſerere potuit. Fruſtra itaque adulta antiquitatis autoritas adhibetur, affingendæ Patribus Epheſinis ſententiæ a Baroniana diſſimili. Fruſtra iterum, atque iterum; quaſi vero Traditio ſemper ſibi conſtaret. Præcipue in rebus ejuſmodi, quæ incertis ut plurimum rumoribus innituntur, non legitimis teſtibus. Utrumque verum exiſtimo: & Patres Synodi ex fama tum Epheſum opplente peregrinationi Virgini in hanc urbem faviſſe admodum, & tamen Polycratem, Irenæum, Epiphanium profectionis hujuſce inſolentes omnino fuiſſe.

Tempora mutantur, & nos mutamur in illis.

AN. XLIV. NUM. LV.

De ſtatua Simonis magi Romæ poſita, ſi creditur Antiquis. Fluitans incertaque hæc Traditio. Confirmandæ Juſtini Mart. narrationi, allata a Baronio argumenta expenduntur. Juſtini peritiam non impedire quo minus Semonis & Simonis nominum vicinitate deciperetur. Ambiguas etiam fuiſſe Ethnicorum Deorum appellationes, teſtibus Virgilio, Macrobio, Clemente Alex. Potuiſſe & Juſtinum labi in Apologia Imperatoribus oblata de Simone, cum graviſſime in eadem Apologia erraverit de Herode faciente Ptolomæo Sacrorum Librorum copiam. Quisnam Deus fuerit Semo Sancus? Manca Baroniana hujus Idoli deſcriptio. Herculem non modo, ſed & ab illo diverſum numen ſignificari. Ex circumſtantiis ſtatuæ Juſtino oblatæ, Simonem non exprimi confirmatur. Argumenta in Simonianam ſtatuam plurima. Simonem

monem Samaritanis a cultu imaginum alienis cultum imaginum non imperaſſe. Error Janſenii de Idololatria Samaritanorum. Ratio ex Euſebio petita probandæ adorationi Simonis imaginibus exhibitæ ſolvitur.

JUſtini Martyris autoritas, poſteris confirmavit non ſolum, ſed etiam perſuaſit, ſtatuam Simoni mago, erectam fuiſſe a Romanis, atque conſecratam. Et Philoſophum, & Martyrem, & teſtem, ut putabant, oculatum, quis dicere falſum auderet? Diſertiſſima ſunt Juſtini verba in Apologia illa, quæ olim prima, nunc ſecunda exiſtimatur. *Simon quidam Samaritanus, ortus e vico qui Gitton dicitur, qui principatu Claudii Auguſti, cum per operationem Dæmonum multa magicæ artis miracula, in urbe veſtra quæ imperii caput eſt, edidiſſet,* θεὸς ἐνομίσθη, καὶ ἀνδριάντι παρ᾽ ὑμῶν ὡς θεὸς τετίμηται, ἐν τῷ Τίβερι ποταμῷ μεταξὺ τῶν δύο γεφυρῶν, ἔχων ἐπιγραφὴν Ῥωμαικὴν ταύτην Σίμωνι δέῳ σάγκτῳ: ὅπερ ἐστὶ Σίμωνι θεῷ ἁγίῳ: *Deus a vobis eſt habitus, ſtatuamque illi perinde ac Deo poſuiſtis in inſula Tiberina, inter duos pontes, cum hac inſcriptione, Simoni Deo Sancto.* Hoc ex fonte derivata pervulgata illa Traditio, quæ opplevit antiquorum omnium ſcripta. Contra Juſtinum ne quidem hiſcere auſus eſt nemo. Aſſenſere omnes narranti, ſic credita fabula.

Verumenimvero injecti ſunt ſcrupuli quidam atque ſubdubitationes, ſedente Gregorio XIII. In eadem quippe inſula Tiberina, e ruderibus lapis eſt effoſſus, tali inſcriptione notatus. Qui teſte Baronio ſervatur in horto Religioſorum mendicantium in eadem inſula poſito.

Semoni ſango Deo fidio Sacrum
Sex-Pompejus S. P. E. Col. Muſſianus
Quinquennalis Decurio Bidentalis
Donum dedit.

Hinc multis ſuboluit, Juſtinum legiſſe *Simoni* pro *Semoni*, quæ hallucinatio perfacilis eſt, nec a Græco homine abhorrens. Non obſcure hanc in ſententiam deſcendit doctiſſimus ille Petavius. *Cum vulgarem illam, ac paſſim extantem* ἐπιγραφὴν *legiſſet, Semoni Deo Sancto,*

Sancto, Simonem pro Semone accepiſſe, mihi conjectura ſane probabilis viſa eſt. Animad. ad hær. 21. Petavio conſentit & Valeſius. *Jamdudum,* inquit, *viri docti obſervarunt, imperitia Latinæ Linguæ lapſum eſſe Juſtinum, qui ſtatuam Semoni Sanco poſitam, Simoni mago ſacratam fuiſſe putaverit, vicinitate nominum deceptus.*

Ejusmodi conjecturæ veroſimillimæ, Baronium a ſententia non dimoverunt. Itaque pedibus manibusque, Juſtini, Patrumque de ſtatua Simonis Magi opinionem, confirmare conatur. *Quonam pacto,* inquit, *in his Juſtinus decipi potuit, qui non tantum Gentilium Philoſophiæ, ſed & ipſorum Theologiæ eruditione non leviter tinctus, ſed egregie cultus.* n. 58. Quaſi vero magna illa, quæ laudatur in Juſtino, Ethnicæ Theologiæ peritia, decipi unius Latinæ literulæ ſimilitudine, Juſtinum Græcum impediviſſet.

Quanta hæc Theologiæ Ethnicæ eruditio prædicetur Juſtini, penetralle tamen in ambiguas omnes Idolorum appellationes, atque ambages nominum, minus credere eſt; multam quidem obſcuritatis latebram, a Theologia Ethnica fuiſſe adhibitam, ſciunt & tenent qui in libris legendis verſantur: ut nil miri ſit, Juſtino aliquid humani accidiſſe de Semone. De Jove Rege Deorum hominumque a Poetis dicto, memorat hæc Clemens Alex. in Protreptico, αὐτίκα γοῦν εἰσὶν οἱ τρεῖς Δίας Ζῆνας ἀναγράφουσιν. τὸν μὲν, αἰθέρος ἐν Ἀρκαδίᾳ, τὼ δὲ λοιπὼ τοῦ Κρόνου παῖδε. τούτοιν τὸν μὲν ἐν Κρήτῃ. θάτερον δὲ ἐν Ἀρκαδίᾳ πάλιν, εἰσὶ δὲ οἱ πέντε Ἀθηνᾶς ὑποτίθενται: *hic ſunt qui tres dicunt eſſe joves: unum quidem, Ætheris filium in Arcadia, reliquos autem filios Saturni. Eorum autem unum quidem in Creta, alterum vero rurſus in Arcadia. Sunt & qui fingunt quinque Minervas.* Romanis Quirinus modo Martem modo Romulum ſignificat:

Cana fides, & Veſta, Remo cum fratre Quirinus.

De Hercule Macrobius Satur.l.3.c.12. *Salios autem Herculi propter ubertatem doctrinæ altioris aſſignat* (Maro) *quia is Deus & apud Pontifices, idem qui & Mars habetur.* Quid multa? Difficilem involutamque eſſe Semonis Dei notitiam, aperte oſtendit Ovidianum carmen,

Quærebam Nonas Sanco Fidione referrem,

An tibi Semo Pater.

Potuit ergo, Baroni, potuit Juſtinus in his facillime decipi: ſed acrior adhuc inſtas & majori quidem cum rationis ſpecie. *Sed &*

Cccc 2 *quomo-*

Digitized by Google

quomodo idem ipſe Juſtinus non ea de Simone Mago, plus certo Romæ diu multumque verſatus, explorata habuit, quæ non in angulo, vel coram ejus rei ignaris locutus eſt, ſed ad ipſum Romanum Imperatorem, ac filios Cæſares, necnon Romanum Senatum conſcripſit? Vel quonam pacto tam aperte teſtatus a ſenatu populoque Romano Simonem Deum habitum, & ſtatua honeſtatum. Pompæ plena eſt tua argumentatio, Baroni, non nervorum atque virium. Quid? Annon illa ipſa Juſtini Apologia, craſſo errore Chronologico afficitur? *Ptolomæus,* inquit, *Rex Ægypti, petiit ab Herode Rege Judæorum, ut copiam Librorum faceret*, an vera prædicabat? Optandum quidem his & ſimilibus nævis immunes eſſe oblatas Imperatoribus Apologias; ne Ethnicorum doctioribus eſſent ludibrio. Sed Martyres homines fuere, & in errores ejuſmodi, qui probitati atque animi candori non adverſantur, ſæpius delati ſunt. Sicuti ergo Juſtinus magnopere erravit in Ptolomæo Rege Ægypti, ab Herode Rege Judæorum flagitante, *ut copiam Librorum faceret*; ita & hallucinatus eſt in permiſcendo nomine Simonis & Semonis.

Denique hoc addit illuſtriſſimus purpuratus, ut rationum copia atque præſidio Juſtinum undique cingat: *Jam vidimus per Semonem Sangum Gentiles Herculem intellexiſſe — Cæterum non in imagine Herculis, ſed Jovis, Simonem & ſcortum ſuum Helenam, in Minervæ effigiem formatam adorari ſolitos.* n. 59. Vera dixit Baronius; *per Semonem Sangum Gentiles Herculem intellexere*; ſed minus dixit quam debuit. Itaque quid Dei eſſet Semo Sancus, paulo accuratius deſcribendum. Qua de re ſic memorat Feſtus Pompeius l. 42. p. 1191. *Propter viam fit Sacrificium, quod eſt proficiſcendi gratia, Herculi aut Sanco, qui ſcilicet idem Deus eſt: alii profecturi viam Herculi aut Jano ſacrificabant.* Porro Sancum fuiſſe trinominem monemur ab Ovidio.

Quærebam Nonas Sanco Fidione referrem,
An tibi Semo Pater? Tunc mihi Sancus ait,
Cuicunque ex illis dederis, ego munus habebo.
Nomina terna fero, ſic voluere Cures.
Hunc igitur Veteres donarunt æde Sabini,
Inque Quirinali conſtituere jugo.

Antiqua Sanci Religio apud Romanos Livio teſte l. 8. *Vitruvium in carcere aſſervari juſſit, quoad Conſul rediiſſet; tum verberatum necari,*

Digitized by Google

ri, ædesque ejus quæ eſſent in Palatio diruendas, bona Semoni Sango cenſuerunt conſecranda: quodque æris ex eis redactum eſt, ex eo ænei orbes facti, poſiti in ſacello Sangi verſus ædem Quirini. Quæ facta Mamerco & Plautio Coſſ. Verumenimvero non uni Herculi Semonis Sangi nomen additum, pro Ethnicorum more, quibus nomina Deorum plena erant ambagibus. De Sango ſic Auguſtinus, *Sabini etiam Regem ſuum primum Sangum, ſive ut alii qui appellant Sanctum, retulerunt in Deos.* de Civit. l. 18. c. 19. Ab Eruditiſſimo Vives obſervatum, *Porcium Catonem ſcriptum reliquiſſe, Sabinorum gentem eſſe nominatam a Sabino filio Sangi Dei Gentilis, qui etiam dictus eſt Piſtius.* Conſentit & Lactantius, *Privatim vero ſinguli populi gentis, aut urbis ſuæ conditores, ſeu viri fortitudine inſignes erant, ſeu fœmina caſtitate mirabiles, ſumma veneratione coluerunt: ut Ægyptii Iſidem, Mauri Jubam, Macedones Cabyrum, Pœni Uranum, Latini Faunum, Sabini Sancum, Romani Quirinum.* l. 1. c. 15. Deus ille Sabinorum pactis & fœderibus præerat, a ſanciendo dictus. Unde etiam Deus Fidius vocabatur a fide. Quin etiam per eum jurare ſoliti erant Romani. Quibus apparet non uni Herculi, Sanci nomen accommodatum fuiſſe. Jovis nomine Simonem magum adoratum fuiſſe, ſomnium eſt ex eburnea porta. quo tamen Baronius improvide Juſtini narrationem confingit; cum ſtatua, quæ ejus oculis objecta eſt, nil Jovis habuerit. *Simoni Deo Sancto*, ſic legebat Juſtinus. Quæ quidem ἐπιγραφὴ tenuis & jejuna eſt, indignaque Jove nimborum tempeſtatumque potente. Itaque ſi Simon magus nomine Jovis adorabatur, ſtatua in inſula Tiberina poſita inter duos pontes, Simonis eſſe non potuit: vel ſi Simonis eſt, utique Simonis ſtatuæ Jovis imaginum ſimilitudinem non arripiebant. Profecto & locus ſtatuæ & titulus, Juſtino potuerunt eſſe monitores, Simonem hac effigie non exprimi. Inuſitatum Romanis fuit, Deorum titulis vocem adhibere vice epitheti. Nullo veſtigio reperietur in numis, aris, ſtatuis, Apollini *Deo Sancto*, Jovi *Deo Sancto*, Marti *Deo Sancto*. Hoc, inquam, inauditum eſt in omni memoria. Sed & ſtatua *inter duos pontes* poſita, cum inſcriptione illi affixa, non obſcure Deum illum indicat, quem viatoribus favere Feſtus nos docuit: Herculem ſcilicet, cui *viam profecturi ſacrificabant.*

Nunc argumentorum copiæ educendæ ſunt in pervulgatam de ſtatua Simoni mago palam ac publice a Romanis poſita fabulam.

Digitized by Google

Si ſtatua hæc impuro mago dicata eſt, vel ante, vel poſt obitum ejus conſecrata eſt. Poſt obitum, divinis affectum eſſe honoribus ab Urbe Romana, fidem non habet. *Viderant enim currum Simonis magi* (verba ſunt Arnobii) *& quadrigas igneas Petri ore difflatas, & nominato Chriſto evanuiſſe; viderant, inquam, fidentem Diis falſis, & ab iiſdem metuentibus proditum, pondere præcipitatum ſuo, cruribus jacuiſſe præfractis: poſt deinde perlatum Brundam, cruciatibus & pudore defeſſum, ex altiſſimi culminis ſe rurſum præcipitaſſe faſtigio.* Hæccine felix eſt in conſecrationem materia? Imo caſus ille Simonianus, Romanos potius a ſua ſuperſtitione evulſiſſet, ne impotentem, vanumque impoſtorem, qui præſtigiis ſuis multum diuque hominibus illuſerat, ullo honore deinde afficerent. Profecto victori Petro, ſtatuas potius ponere debuiſſent, quam victo ac miſere debellato Simoni. Itaque, ſi Nicephoro creditur, ex turpi certaminis exitu Simon in contemptum adductus eſt. *Dum*, inquit, *a Dæmone in ſublime attollebatur, ſtatim præceps deorſum verſum fertur, & humi alliſus mortuusque rumpitur. Ibi ex populo qui antea Simonem divinos uſurpantem honores laudibus celebraverant, ſubito ita proſtratum videntes, laudesque priſtinas per palinodiam recantantes, ingenti claraque voce, unus eſt magnus Deus, acclamant, quem Petrus & Paulus aperte & clare prædicant.* Sic olim Iſraelitæ viſo igne, qui cœlo ruebat in Sacrificium Eliæ, maximum clamabant, Bahale ſpreto, *Jehova Deus eſt.*

Statua igitur Simoniana mago decerni debuit ante infelicem pugnæ cum Petro exitum. Atqui hoc a vero quam longiſſime abhorret. Jam dictum eſt Simonem, hujuſce Magi, qui Felici Judææ Præſidi amiciſſimus erat, non videri diſſimilem. Itaque Judæus, non Samaritanus fuit: ſed conceſſo Simonem fuiſſe Samaritanum, Judæorum & nomine Samaritani comprehendebantur a Romanis, quod uni Regi ſerviebant Samaritani Judæique, & Religione non adeo diſcrepabant. Judæos porro magno apud Romanos laboraſſe contemptu cauſa ſuæ religionis, omnibus certum eſt atque exploratum. *Separati epulis, diſcreti cubilibus, projectiſſima ad libidinem gens, alienarum concubitu abſtinent, inter ſe nihil illicitum. Circumcidere genitalia inſtituere, ut diverſitate noſcantur. Transgreſſi in mores eorum, idem uſurpant, nec quidquam prius imbuuntur, quam contemne-*

re

Digitized by Google

re Deos, exuere patriam; parentes, liberos, fratres vilia habere. Ex eo mortalium genere, quibus profana omnia quæ apud Romanos ſacra, & vice verſa illis conceſſa quæ Romanis inceſta, Simon ducens originem, dignusne & conſecratione, & ſtatuis, & titulo Dei Sancti, a ſenatu exiſtimatus eſt? Ad cumulum infamiæ acceſſit ars magica, quam Simon exercebat; quæ Romanis odio erat. Magos verbis ſuis ſic depinxit Tacitus, Hiſt. l. 1. *Genus hominum potentibus infidum, ſperantibus fallax, quod in civitate noſtra vetabitur ſemper, & retinebitur.* Contemptus itaque Libo Druſus, vir e nobili Scriboniorum familia, quem Firmius Catus ſenator, juvenem improvidum, & facilem inanibus, ad Chaldæorum promiſſa, magorum Sacra, ſomniorum etiam interpretes impulit. Idcirco referente Caſſiodori Chronico, anno Tiberii Regni ſecundo, *Siſenna Statilio & L. Scribonio Coſ. Mathematici urbe pulſi ſunt.* Alieniſſima fuit igitur a voluntate ſenatus, ſtatuæ Simonis, & Judæi, & magi conſecratio. Ejusmodi Deos Patres conſcripti neſciebant.

Præterea incredibile prorſus eſt, Simonem a Romanis eos honores eſſe aſſecutum, quos in Julio Cæſare Imperatore tam libere proſciderunt. Audiatur Suetonius: *Prægravant tamen cætera facta dictaque, ut & abuſus dominatione, & jure cæſus exiſtimetur. Non enim honores modo nivios recepit, ut continuum conſulatum, perpetuam dictaturam, præfecturamque morum, inſuper prænomen Imperatoris, cognomen Patris Patriæ, ſtatuam inter Reges, ſuggeſtum inter orcheſtra; ſed & ampliora etiam humano faſtigio decerni ſibi paſſus eſt, ſedem auream in Curia & pro Tribunali, thenſam & ferculum Circenſi pompa, templa, aras, ſimulachra juxta Deos.* Suet. c. 76. Atqui Imperatorum omnium fortiſſimus & maximus Julius Cæſar longo intervallo ſuperabat Simonem miſellum hominem. Itaque cum ab illo mago ſenatus nec honores ſperaret, nec opes, improbabile eſt ei ſimulachra divina decreviſſe, quæ humano faſtigio ſunt ampliora. Regibus quidem atque Imperatoribus vitam adhuc ducentibus ſordida adulatio divinos honores detulit: indignantibus alioquin ſapientibus viris atque cordatioribus: quocirca Alexander ſuperato Dario, cum Græcis ſcripſiſſet ut ſe Deum facerent, ludibrio fuit Lacedemoniis, Æliano teſte. *ὁ γὰρ ἀπαρῶν ἐκ τῆς φύσεως οὐκ εἶχε, ταῦτα ἐκ τῶν ἀνθρώπων αἰτῶν ἐκέρδαινεν: ἄλλα μὲν οὖν ἄλλοι ἐψηφίσαντο. Λακεδαιμόνιοι:*

ἐκεῖνα. ἐπειδὴ Ἀλέξανδρος βούλεται θεὸς εἶναι, ἔστω θεός. Λακωνικῶς τε ἅμα καὶ κατὰ τὸν ἐπιχώριον σφίσι τρόπον ἐλέγξαντες τὴν ἔμπληξιν οἱ Λακεδαιμόνιοι τοῦ Ἀλεξάνδρου: *Neque enim qua natura ei largita non fuerat, hæc ab hominibus petendo conſequebatur. Itaque aliis aliter ſtatuentibus, Lacedæmonii decretum ejusmodi fecerunt. Quoniam Alexander Deus eſſe vult, eſto Deus. Laconice ſimul & patrio more. Redarguentibus Lacedæmoniis ſtuporem & vecordiam Alexandri.* Ælian. Var. Hiſt. l. 2. c. 19. Ut vero Simon infimæ ſortis homo, a quo timendi aut ſperandi cauſa Romanis nulla fuit, divinos honores adipiſceretur decreto ſenatus, abſurdum eſt, atque extra modum alienum. Non ſi ambitione cæci in Regibus & Imperatoribus Apotheoſi donandis delirarunt Romani, ideo & deſipiebant in referendo Simone inter Deos, cum ratio prorſus diſſimilis fuerit. Itaque in Hiſtoria Romana, ne veſtigium quidem ullum eſt *Simonis Dei Sancti*; vel miraculorum patratorum, quibus veluti gradibus ad divinitatem aſcenderit. Eo quidem Suetonium Baronio referre libuit: munus Nero dederat. *Hic Icarus primo ſtatim conatu juxta cubiculum ejus decidit, ipſumque cruore reſperſit.* c. 12. Sed Baronius ſolens more facit, & in mari venatur apros. Imo audacis hujus Icari caſus, *quadrigas Simonis igneas* diſſipat atque diſturbat. Nec Petro opus fuiſſet Chriſti nominis invocatione ſiſtendo magi volatui, ſi jam antea primo conatu juxta cubiculum Neronis decidiſſet, ipſumque cruore reſperſiſſet. Similibus ſane miraculis, *Dei Sancti* honorem, & titulos, apud Romanos ſibi non comparaſſet.

Primas intra metas non ſubſiſtunt fabulæ. Hinc ſecundum Irenæum Auguſtinus, *Jovem ſe credi volebat, — Imaginesque, & ſuam, & ejusdem meretricis diſcipulis ſuis præbebat adorandas, quas & Romæ tanquam Deorum ſimulacbra autoritate publica conſtituerat.* Auguſt. de hæreſ. c. 1. Quæ procul amandanda veluti aniles fabulæ, ſi conſtet Simonis ævo Samaritanos ab imaginum adoratione fuiſſe quam longiſſime alienos. Non me quidem præterit, viros doctiſſimos in ea verſari ſententia, quod Samaritani Idololatriam exercerent, atque profiterentur. Janſenius Gandavenſis Epiſcopus: *ſciendum Samaria regionem prius habitatam ab Iſraelitis, cœptam habitari a Chaldæis, ſub Rege Aſſyriorum Salmanaſar, qui cum capta Samaria decem Tribus Iſrael tranſtuliſſet in Aſſyrios, adduxit multos de Babylone, & de Cutha, & de*

Digitized by Google

de Ana, & de Emat, & de Sepharnaim, quos pro filiis Iſrael collocavit in urbibus Samariæ. Qui cum in terram alienam ingreſſi pro ritu ſuo viverent, colentes Idola Patria, variis afflictionibus attriti ſunt, & præcipue a leonibus divinitus immiſſis devorabantur: quo audito, Rex miſit Sacerdotes gentis Iſraeliticæ, qui Religionem Judaicam docentes, plagam a cervicibus eorum detorquerent. Unde factum eſt, ut aliqua ex parte Judaicam Religionem amplecterentur, non tamen pure. Sic enim colebant Deum verum, ut ſimul etiam colerent Deos ſuos Patrios ---- Quoniam ergo Idololatræ erant, ob id Judæi eo loco habebant quo reliquas gentes, quarum conſuetudo eis interdicta erat. Sed errat vir Doctiſſimus. Samaritani diu ante Idololatriam depoſuerant, quàm Chriſtus ederetur in lucem. Ideoque non id erat cauſæ, quod Judæos inter & Samaritanos nullum commercium intercederet. Samaritismus igitur bifariam dividi debet, vel ante, vel poſt extructum Templum Garizitanum. In prima quidem periodo, Samaritiſmus miſtura quædam fuit, & veræ Religionis, quam hujus Regionis incolis Sacerdos ab Aſſyriæ Rege miſſus inſtillaverat, & Idololatriæ paternæ, quam retinebant. At extructo Templo Garizitano, Idololatriæ maculam eluit Samaritiſmus; neç mirum, cum Manaſſe Jadi frater, compluresque Sacerdotes ſati Aaronis ſanguine, ſacris ibi operarentur. Itaque nulla ſimulachra in Templo Garizitano. Qua de re inſignis locus legitur apud Joſephum. *Samaritæ cum viderent in ſumma calamitate conſtitutos Judæos, non amplius profitebantur ſe cognatos eorum, neque Garizitanum Templum eſſe Dei maximi.* Idcirco miſerunt Legatos ad Antiochum, cum hac Epiſtola, Βασιλεῖ Ἀντιόχῳ Θεῷ ἐπιφανεῖ ὑπόμνημα παρὰ τῶν ἐν Σικίμοις Σιδωνίων. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι διά τινας συχνοὺς τῆς χώρας λοιμοὺς παρακολουθήσαντες ἀρχαίᾳ τινὶ δεισιδαιμονίᾳ ἔθος ἐποίησαν σέβειν τὴν παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις λεγομένην σαββάτων ἡμέραν, ἱδρυσάμενοι δὲ ἀνώνυμον ἐν τῷ Γαριζὶν λεγομένῳ ὄρει ἱερὸν, ἔθυον ἐπ᾽ αὐτῷ τὰς καθηκούσας θυσίας: *Regi Antiocho illuſtri Deo, ſuggeſtio a Sidoniis in Sicimis habitantibus. Majores noſtri compulſi crebris ſuæ Regionis peſtilentiis, & inducti veteri quadam ſuperſtitione, morem fecerunt obſervandi eam feſtivitatem, quæ apud Judæos vocatur Sabbatum, & extructo in Garizino monte Templo innominati numinis, immolaverunt in eo ſolemnes victimas.* Quibus apparet, nulla fuiſſe hoc in Templo numinum ſimulacra, quæ certo

nomine afficiuntur. Itaque Chriſtus cum Samaritana muliere miſcens colloquia, objecit quidem, *adoratis quod neſcitis*, ſimulachrorum vero cultum non objecit. Contra diſertum Dei mandatum Hieroſolymis non ſacrificabant. Sanctitatem Garizitani montis Hieroſolymitanæ præſtare prædicabant, cui probando ſcripta Moſis corrumpere, quod a Clariſſimo Lightfootio obſervatum eſt. *In iſtius*, inquit, *patrocinium impudenter falſificavit textus Samaritanus verba Moſis in Deut.* 27. 24. *Nam cum veritas Hebræa habeat*, erigetis lapides iſtos quos vobis præcipio hodie בהר עיבל in monte hebal, *textus & verſio Samaritana habent* בהר גריזים in monte Garizim. Ligtfoot in Joan. c. 4. v. 20.

Hinc graviſſimum ducitur argumentum, in cantatam Auguſtino Irenæoque Traditionem, de Simone *imagines ſuas diſcipulis adorandas prabente*. Profecto ſi Samaritanorum Judæorumque ſtudia impurus ille magus allicere voluit, non potuit ipſis conſtituiſſe ante oculos ſimulacra & ſua, & Helenæ meretricis, cultu & honore afficienda; cum ejuſmodi diſciplina alienaſſet omnium ſuorum voluntates a ſe ob ſummum odium quod Judæi Samaritanique tum gerebant adverſus adorationem imaginum. Nec hæc ſibi conſtant, quod voluerit pro Chriſto haberi, itemque Jovem ſe credi. Jungerentur potius gryphes equis quam iſta ſecum: Fingamus nobis animo, omnes pene Samaritanos, antiqua prorſus abjecta Religione ſua, quæ unius Dei Iſraelis cultu florebat atque innitebatur, abſque ulla ſimulachrorum veneratione, miraculis tamen Simonianis perſtrictos, in novam diſciplinam tranſiviſſe, adorato, veluti Deorum maximo, ſcelesto hoc mago, tantane religionis morumque mutatio Joſephum accuratum Hiſtoricum tunc maxime florentem latere potuit? Hoccine ſilentio diſſimulaſſet in Hiſtoria? An major Samaritanorum obſervantia obſequiumque in Simonem poſteaquam Chriſtiani nomen induit, quam ante? Atqui veneratio longe minor eſſe debuit ob ignominiam ipſi a Petro jure impoſitam, & celebritatem, quam olim apud Samaritanos aſſecutus erat, defloratam Philippi miraculis. Quod ſi ante Philippi adventum Samaritani eo dementiæ non proceſſerant, ut ſtatuis imaginibusque Simonem, veluti ſummum Deum, colerent, a fide alienum eſt in hanc dementiam incidiſſe poſt hunc diem, quo luce

luce Evangelica colluſtrati ſunt. Nec me latet quidem, quod de Simonis diſcipulis ab Euſebio traditum eſt: *Quicunque ejus ſectam profitentur, cum ſe Chriſtianam Religionem plenam modeſtiæ & ſanctitatis amplecti ſimulaverint*, περὶ τὰ εἴδωλα δεισιδαιμονίας ἐξ ἧς ἐκπεφευγέναι ἐδόκουν αὖθις ἐπιλαμβάνονται, καταπίπτοντες ἐπὶ γραφὰς καὶ εἰκόνας αὐτοῦ τε τοῦ Σίμωνος, καὶ τῆς σὺν αὐτῷ δηλωθείσης Ἑλένης, θυμιάμασί τε καὶ θυσίαις, καὶ σπονδαῖς τούτους θρησκεύειν ἐπιχειροῦντες: *tamen & ad ſuperſtitioſum Dæmonum cultum, quem abjicere viſi fuerant, deinceps nihilominus relabuntur, dum ante Simonis & ſupradictæ illius Helenæ picturas atque imagines proni ſe abjiciunt, eosque ſuffimentis & ſacrificiis colere non verentur*: Euſ. Hiſt. l. 2. c. 13. Atqui hæc non probant Simonem *imagines, & ſuam, & ejusdem meretricis Helenæ, diſcipulis ſuis præbuiſſe adorandas, quas & Roma tanquam Deorum ſimulachra autoritate publica conſtituerat.* Hoc ſolum ſequitur, Simonianos conſuetudine Ethnica præceptori ſuo defuncto honores divinos impendiſſe, conſtitutis imaginibus, quas thure ac libationibus venerabantur. Simonem vero id præcepiſſe, non ſequitur. Quin etiam ſubdubitari poteſt, num Euſebius ex inolito de ſtatua Simoni Deo Sancto Romæ poſita præjudicio, aliquid erroris non paſſus fuerit. Simonianorum diſciplinam imaginibus vacuam non eſſe faciles largimur. Magiæ quippe, quibus addicti Simoniani, imagines magno ſunt uſui; ſed & Angeli colebantur a Simonianis: Μὴ ἄλλως δὲ δύνασθαι σώζεσθαί τινα, εἰ μή τι ἂν μάθοι ταυτὴν τὴν μυσταγωγίαν, καὶ τὰς τοιαύτας θυσίας τῷ πατρὶ τῶν ὅλων διὰ τῶν ἀρχῶν τούτων καὶ ἐξουσιῶν προσφέρειν: *Negat inſuper ſalutem conſequi ullum hominum aliter poſſe, quam ſi ejusmodi myſteria didicerit, & univerſitatis parenti ea ſacrificia per illos, quos diximus principatus ac poteſtates, obtulerit.* Non improbabile eſt, imagines quas diſcipuli Simonis proni venerabantur, Angelorum fuiſſe, quorum interventu Deo ſupplicabant. Ex antiqua porro Traditione de ſtatua Simoni Romæ poſita, credi facillime potuit non Angelorum ſimulachris, ſed imaginibus Simonis exhiberi venerationem.

Digitized by Google

AN. XLIV. NUM. LXII.

Quonam Claudiani imperii anno fames inſtinctu Spiritus Sancti ab Agabo prænunciata acciderit? Clariſſimorum Virorum Usherii Spanhemiique ſententia hanc famem quarto Claudii anno illigantium. Opinio ad examen revocata. Joſephum non 4um. Claudii, ſed ſextum vel ſeptimum indicaſſe in memorata fame Hieroſolymitana, cui Helena Regina remedium attulit. Veroſimilius famem anno Claudii ſecundo præcipue affigendam, oſtenditur ex Dione & ſcripturæ circunſtantiis. Errores Baroniana Chronologiæ complures. Famem, de qua Joſephus mentionem movit, ab illa Dionis eſſe diverſam. Cuſpidium Fadum de ſtola Pontificali ſervanda Judæis anno Claudii ſexto non feciſſe negotium. Audax purpurati critica, in Rufi locum Valer. Aſiaticum ſubſtituens. Cur fames ſub Claudio? Horrenda Principis hujuſce crudelitas.

ARcta fame imminente orbi, Deus, qui Eccleſiæ conſulebat, Agabi miniſterio atque oraculis malum impendens declaravit, ut ad vim ejus aliquid remedii pauperibus compararetur; quod & factum eſt: miſſis per manus Pauli & Barnabæ Antiochenſium eleemoſynis, ſublevandæ Hieroſolymitanorum inopiæ. Exiſtit autem hoc loco Quæſtio ſubdificilis, cuinam Claudii anno illiganda ſit fames, quæ eo imperante per orbem terrarum dominata eſt? De ea re ita cenſet magnus Usherius in Annal. an. 42. p. 644. *Fames iſta quæ 2°. Claudii contigit, particularis fuit: ſicut & altera 11. anno illius facta, non univerſalis illa ab Agabo prædicta, quam 4°. ejusdem anno cœpiſſe, non ſolum ex Chronico Euſebii, & Oroſio l. 7. 6. ſed etiam ex tempore mortis Agrippæ, cum eadem fame conjuncta, Act. 12. 23. 25. manifeſtum eſt.* Usherianam in ſententiam,

tentiam conceſſit eruditiſſimus Fridericus Spanhemius : cui comprobandæ autoritate Joſephi utitur, quam Usherius omiſerat. *Verum*, inquit, *ſtamus hic teſtimonio Joſephi* Ἀρχαιολόγυ *referentis ad annum Claudii 4. M. Clavio Rufo, & Pompejo Silvano Coſſ. Hieroſolymitanam eam famem.* Non ab re Joſephus ab Usherio videtur omiſſus, cum niſi mea me fallat conjectura, fames, cui ſublevandæ Helena Adjabenorum Regina opes ſuas contulit, ad annum ſextum, vel ſeptimum Claudii pertineat. Claudianum edictum, quo ſtolæ coronæque Pontificalis ſervandæ poteſtas Judæis permittebatur, datum eſt anno quinto Claudii, quarto Calendas Julias. Movetur deinde mentio Helenæ, & Izatis Judaicam diſciplinam perdiſcentium, κατὰ δ᾽ ἔτον δ᾽ τὸν καιρὸν, *per idem tempus*. Helena porro mater Regis, videns res regni pacatas, & filium opinione omnium tam domeſticorum quam exterorum beatum divina providentia, deſiderio capta eſt viſendi Hieroſolyma. Γίνεται δ᾽ αὐτῆς ἡ ἀφίξις πάνυ συμφερῦσα τοῖς Ἱεροσολυμίταις. Λιμῦ γὰρ αὐτῶν τὴν πόλιν κάτα τὸν καιρὸν ἐκεῖνον πιέζοντος, καὶ πολλῶν ὑπ᾽ ἐνδείας ἀναλωμάτων φθειρομένων, ἡ βασίλισσα Ἑλένη πέμπει τινὰς τῶν ἑαυτῆς, τοὺς μὲν εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν πολὺν σῖτον ὠνησαμένους χρημάτων, τοὺς δ᾽ εἰς Κύπρον ἰχάδων φόρτον οἴσοντας : *Accidit autem peropportune ejus adventus civibus. Cum enim per id tempus civitas gravi fame premeretur, & multi perirent alimentorum inopia, Regina Helena, ex ſuis alios miſit Alexandriam comparaturos vim magnam tritici; alios in Cyprum qui copiam paſſarum ficuum inde adveherent.* Si poſt edictum Claudiani Imperii anno quinto 28. Junii promulgatum, Helena ad diſciplinam Judaicam adhæſit, utique ante ſextum Claudii contendere Hieroſolymam non potuit. Ex quo religione Judaica imbutus eſt Izates, volebat quidem abdicare præputium: ſed impeditus ab Anania, moram circumciſionis attulit. Aliquanto autem poſt Eleazar Judæus e Galilæa profectus, Izatem ad Circumciſionem impulit. Jam diu convaluerat Izates, atque res regni compoſuerat, cum Helena venit Hieroſolymam: incredibile porro eſt, reliquum anni Claudiani quinti ſpatium ad hæc omnia ſuffeciſſe. Itaque fames quam Joſephus indicat, non in annum Claudii quartum, ſed in ſextum, vel ſeptimum inciderat. Sed nec illa fames cum ea, quam prædixerat Agabus, ſatis congruit; quæ videlicet totum terrarum orbem

Spanhem Diſſert Hiſt. n. 22. p. 210.

Joſeph Antiq. lib. 20 2.

Dddd 3 invaſit;

invaſit: Hieroſolymitana quippe fame graſſante, Helena magnam vim tritici ex Ægypto apportari juſſit; non obſcuro ſane veſtigio, famem hoc ipſo anno orbi terrarum illatam non eſſe.

Baronii, Petaviique magis ſententiæ ſum, qui famem ab Agabo inſtinctu divino prænuntiatam, anno Claudiano ſecundo illigarunt. Ex Dione præcipue, hanc facio conjecturam; λιμοῦ τε ἰσχυροῦ γενομένε, ὐ μόνον τῆς ἐν τῷ τότε παρόντι ἀφθονίας τῶν τροφῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐς πάντα τὸν μετὰ πάντα αἰῶνα πρόνοιαν ἐποιήσατο: *Fame ingenti exorta, non modo ad præſens tempus copiæ alimentorum, verum in perpetuum etiam proſpexit.* Dio lib. 60. p. 671. Tam dira fames atque dura fuit, ut populus ea extimulatus, debitam Imperatori venerationem exuerit. *Arctiore autem annona ob aſſiduas ſterilitates detentus quondam medio foro a turba, convitiisque ac ſimul fragminibus panis ita infeſtatus, ut ægre nec niſi poſtico evadere in palatium valuerit.* Suet. c. 15. Fames hæc, a Dione relata in annales, anno Claudiano 2°. accidit, Claudio ipſo cum Cajo Largo conſulatum gerente. Famem illam *particularem* fuiſſe, ab Euſebianis quidem prædicatur. Crederem, ſi probaretur. Sed admiſſa hac Chronologia, ſequitur graviſſimam illam famem, quæ prænuntiante Spiritu Sancto totum terrarum orbem invaſit, penitus a Dione ſileri: nullam etenim famem, anno 4°. Claudiano graſſantem, commemoravit: cujus tamen, quippe dirioris, mentionem agitare debuiſſet. Sed & Actorum 11. de fame ab Agabo prædicta Lucas verba faciens, *ſinguli vero diſcipulorum prout cuique ſuppetebat decreverunt ſubminiſtrationis cauſa mittere aliquid fratribus habitantibus in Judæa, quod & fecerunt mittentes ad ſeniores per manum Barnabæ & Sauli*, quæ legatio ante obita eſt, quam in Jacobum Agrippa manus injiceret. His accedit, quod *Tyrii & Sidonii petierunt pacem, eo quod aleretur regio ipſorum ex Regis ditione.* Quæ paulo ante Agrippæ mortem, ei ab Angelo oblatam, anno Claudii quarto evenere. Qui quidem annus, ſi dira fame ab Agabo prænuntiata pallidus fuit, qua ratione ex regni Agrippæ annona ali poſſent Sidonii & Tyrii, vix capio; cum annus ille, frugibus pauper, nutriendis Judæis non ſufficeret. Itaque anno Claudii ſecundo famem præcipue ſæviiſſe, probabile ſatis eſt. Nec enim unius anni ſpatio videtur interclusa: cum nec anni ſequentes ſegete divites fuerint.

Cæterum in quadriennii metachroniſmum incidit Baroniana Chrono-

Digitized by Google

Chronologia. *Hoc ipſo anno ſecundo Claudii, eam ab Agabo Propheta anno præterito prædictam totius orbis famem referimus. Meminit & ejuſdem famis Joſephus.* An igitur fames, quæ annum Claudii ſecundum invaſit, una & eadem eſt cum illa, quæ anno ſexto dominabatur? Joſephus certe Baronium ab errore debuit evellere. Edictum, quo ſervandæ ſtolæ Pontificalis poteſtas conceditur, anno Claudii quinto promulgatum eſt. *Κλαύδιος Καῖσαρ Γερμανικὸς δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ πέμπτον, ὕπατος ἀποδεδειγμένος τὸ τέταρτον: Claudius Cæſar Germanicus Trib. pot. V, Coſ. deſignatus quartum.* Atqui hunc annum excepit Helenæ Reginæ adventus Hieroſolymam; fames igitur cui ſublevandæ remedium attulit, diſſimilis eſt illius, qua Claudianus annus ſecundus affectus eſt. Hoc etiam edicto Claudiano novus error, in quem delapſa eſt Chronologia Baroniana, emendatur atque ſanatur. *Hoc eodem anno quadrageſimo octavo* (verba ſunt purpurati) *iiſdemque Coſſ. Cuſpidius Fadus negotium fecit Judæis de ſtola Pontificia olim illis reddita, quam rurſus in Romanorum præſidum ditionem vendicare curavit.* An. 48. n. 27. An negotium de ſtola Pontificia ſervanda Judæis anno Claudii ſexto factum eſt a Cuſpidio Fado, cum edictum poſt legationem Judaicam de obtinenda poteſtate ſervandæ ſtolæ promulgatum ſit anno Claudii quinto, teſte titulo, qui Imperatorio decreto præfixus eſt? Tribuniciam ſane poteſtatem V. Claudius anno Dom. 45. Imperiique ſui quinto, non ſexto injerat. Sed & audax purpurati critica hinc conficitur. *Porro litteræ Claudii in nomine conſulum, & in titulo depravatæ noſcuntur, dum primo Silvanus pro Silano ponitur, & Rufus pro Valerio Aſiatico, qui hoc anno conſulatum geſſerunt.* An. 48. n. 28. Atqui Valerius Aſiaticus & M. Silanus, anno ſequenti, ſive Claudii ſexto, annum aperuere: nec ordinarii ſuffective Coſſ. proceſſerunt illo ipſo anno, quo decretum de poteſtate ſervandæ ſtolæ Pontificalis Judæis conceſſa latum eſt. Retinenda ſunt itaque nomina conſulum a Joſepho memorata, *ἐγράφη πρὸ τεσσάρων Καλανδῶν Ἰουλίων ὑπάτου Ῥούφου, καὶ Πομπηΐου Σιλουανοῦ: Data 4. Kal. Julias, Rufo & Pompeio Silvano Coſ.* Nec facile alicui veniet in mentem, Joſephum, cui legendi decreti in Chartophylacio Hieroſolymitano reconditi copia fuit, erraſſe tam turpiter, ut Rufum in vicem Valerii Aſiatici ſubſtitueret. Quid ſimilitudinis eſt Rufum inter & Valerium Aſiaticum?

Inducere

Digitized by Google

Inducere igitur animum in meliorem cogitationem Baronius debuit, nempe quod Rufus, & Pompejus ſuffectos, non ordinarios conſules agebant, cum Claudiana Epiſtola ſcripta eſt.

Doctis quæſitum, cur tam dira fames regnante Claudio terrarum orbem invaſerit, neque potius Imperante Caligula, non homine, ſed monſtro hominis? Abditam numinis voluntatem atque retruſam nobis ſcrutari non licet. Caligula quidem Claudio longe pejor fuit. Sed nec horrendorum vitiorum Claudius immunis. Facti turpiſſimi memoria a Dione prodita eſt. Τοσοῦτον δὲ οὖν τὸ πλῆθος τῶν ἐν τῷ κοινῷ θνησκόντων ἐγένετο, ὥστε καὶ τὸν τοῦ Αὐγούστου ἀνδριάντα τὸν ἐν τῷ χωρίῳ ἐκείνῳ ἱδρυμένον ἑτέρωσέ ποι μετενεχθῆναι τοῦ δὴ μήτε ἐφορᾷν αὐτὸν τοὺς φόνους νομίζεσθαι μήτε ἀεὶ καταλύπτεσθαι: *& quidem eorum qui ita in publico perirent tantus fuit numerus, ut Auguſti ſtatuam eo loco poſitam juſſerit alio transferri, ne vel ſemper inſpiceret cædes, vel ſemper velata eſſet. Delectabatur autem eo præſertim, ſi inter prandium, medio munere, caſos homines intueretur.* Sævitiæ cumulus fuit, quod a Suetonio narratur. *Quocunque gladiatorio munere, vel ſuo, vel alieno etiam, forte prolapſos jugulari jubebat, maxime retiarios, ut expirantium faciem videret. Cum par quoddam mutuis ictibus concidiſſet, cultellos ſibi parvulos ex utroque ferro in uſum fieri ſine mora juſſit.* c. 34. Horribilem Principis ſævitiam immiſſa dira fame in orbem terrarum caſtigari quid miri? Eo magis, quo verbi divini invaleſcebat odium atque contemptus.

AN. XLIV. NUM. LXVI.

De Helenæ Izatisque Adiabenorum Regis Religione. An Chriſti diſciplinæ adhæſerint? Baronii in Oroſium propendentis abſurda opinio. Oroſius immerenter damnatus a Scaligero de fame a Prophetis prænuntiata. Stilo Paulino Prophetæ non ſolum V. Teſtamenti, ſed etiam novi vates ſignificant. Izatem Chriſtianum hominem non egiſſe probatur: non modo ex Scriptorum Oroſio antiquiorum ſilentio, ſed etiam ex

ex inſigni Joſephi loco, quo apparet Izatem polygamiæ a Chriſti diſciplina abhorrentis tenuiſſe morem.

DE Religione Helenæ Adiabenorum Reginæ fretus autoritate Oroſii, ſic cenſet Baronius: *Hæc ipſa me in eam partem magis adducunt, ut exiſtimem hos* (Izatem & Helenam) *fuiſſe Chriſtiana fide imbutos.* Magis ergo propendes, Baroni, in eam opinionem quæ longe falſiſſima eſt: hæc ſcripſit Oroſius lib. 7. c. 6. *Chriſtianorum neceſſitatibus apud Hieroſolymam, convectis ab Ægypto frumentis, Helena, Adiebenorum Regina, converſa ad fidem Chriſti largiſſime ſuppeditavit.* Quæ ſuæ criticæ ſpiculis ſic confixit Magnus Scaliger, Animadv. in Euſ.p.192.n.2065. *Craſſi errores: Helena illa non ad Chriſtianiſmum, ſed ad Judaiſmum converſa: neque Chriſtianorum, ſed Judæorum neceſſitatibus frumentum miniſtravit.* Recte & veriſſime, cum ad Joſephum Euſebiumque non quadret Oroſius. At de Prophetis videtur immerenter damnatus a Scaligero. *Eodem anno* (verba ſunt Oroſii) *imperii ejus, fames graviſſima per Syriam facta eſt, quam etiam Prophetæ prænunciaverunt*: quæ Scaligerana cenſura vexare non debuit. *Denique a Prophetis prædictam illam famem cum ſcribit, intelligit a Prophetis V. Teſtamenti, cum ab Agabo prædicta ſit, Propheta Apoſtolicorum temporum.* Quibus argumentis vir ille doctiſſimus ſibi perſuaſerit Oroſium V. Teſtamenti attendiſſe Prophetas, nullus quidem video. Prophetæ vox vel ſimpliciter poſita N. Teſtamenti Prophetas quandoque ſignificat; quo ſenſu capienda eſſe hæc Paulina vix dubito, *ſuperſtructi ſuper fundamentum Apoſtolorum & Prophetarum.* Epheſ. 2. 20. Etſi non neſciam Patres in alia verſari ſententia. Sed Paulum veteribus Prophetis Apoſtolos præpoſuiſſe, non eſt veroſimile, & Judæis ingratum fuiſſet. Nec alio modo quam de N. Teſtamenti Prophetis hæc licet interpretari: *Myſterium, quod aliis ætatibus patefactum non fuit, nunc eſt revelatum Sanctis ejus Apoſtolis & Prophetis, per Spiritum*, c. 3.5. & c.4.11. *Ipſe dedit quoſdam Apoſtolos, quoſdam Prophetas*; qui de N. Teſtamenti Prophetis locus eſt explanandus, conſpiratione omnium Interpretum. Non repugnat igitur, imo probabiliſſimum eſt, voce *Prophetæ* Oroſium N. Teſtamenti *Prophetas* ſibi poſuiſſe ante oculos, inter ſcribendum, Anno Claudii quarto, *famem graviſſimam factam eſſe, quam etiam Prophetæ prænunciarunt.*

Cæterum,inconſulte atque temere Purpuratus illuſtriſſimus inclinat in Oroſium, de Religione Izatis & Helenæ. Chriſtianos fuiſſe neſcivit Euſebius, qui eos locos incoluit ubi non erat obſcurum, quid fidei Adiabenorum Rex exercuiſſet? Antiqua Religione abdicata, Principes ad Chriſti diſciplinam erudiri adeo rarum eſt viſu, ut nulla felicior materia ſit in Annales. Nil utilius,aut conducibilius ad Chriſti, Eccleſiæque gloriam illuſtrandam. De Izatis Helenæque ad Chriſtum converſione Scriptores Oroſio antiquiores altum ſilentium egerunt, quia de illa nil fama, atque auditione acceperant. Quid his rationibus immoror? ſolidiori ariete opinionem Baronianam ſubruam. Adiabenorum Proceres, Vologeſo Parthorum Regi ſcripſerant, ut Izatem interficeret, & Principem alium quempiam Parthum genere, ſibi præficeret. Jacturus extremam de capite aleam Izates, Deo belli commiſit eventum. *Καὶ θεὸν μέγιςον ἡγησάμενος ἔχειν σύμμαχον, καλατίθεται μὲν τὰ τέκνα καὶ τὰς γυναῖκας εἰς τι τῶν φρερίων ἀσφαλέςατον: fretusque hujus auxilio quem belli ſocium habere non nihilo æſtimabat, uxores & liberos in munitiſſimum quoddam caſtellum depoſuit.* Hem uxores! Atqui Polygamiam neſcit Chriſti Religio. Itaque ſi doctrinam Evangelii amplexus Iſates fuiſſet, una uxore contentus, eam profecto diſciplinam tenuiſſet, quæ conſentit Dominicis inſtitutis; eo magis quo Rex ille conſcientiæ teneræ fuit, ſceleriſque puræ.

AN. XLIV. NUM. LXVI.

An obtinente Moſis diſciplina, Ethnicis Circumciſio ad ſalutem neceſſaria. Baronii, Clariſſimique Cocceji affirmans ſententia,ad examen revocata. Fœdus Nationale cum Abrahamo contractum, bona æterna ſub conditione fidei, & temporalia ſub Lege Circumciſionis comprehendiſſe. Illa omni mortalium generi eſſe oblata, hæc ad ſolam Abrahami progeniem pertinere. Adipiſcendæ ſaluti imperatam Ethnicis non fuiſſe Circumciſionem, oſtenditur ex Scriptura, Patribusque.

Digitized by Google

tribusque. Exemplis compluribus adverſus Baronium demonſtratur, non omnes recutitos ſalutem abdicaſſe Gentibus præceptorum Noacho datorum obſervantiſſimis.

NUnc incidimus in quæſtionem tractatu digniſſimam, quam movit illuſtriſſimus Purpuratus: *Nec quenquam*, inquit, *Judæorum unquam reperi, qui abſque Circumciſione poſſe ſalvari quempiam affirmaret, Lege expreſſe dicente, Maſculus, cujus præputii caro circumciſa non fuerit, delebitur anima illa de populo ſuo: quia pactum meum irritum fecit.* Sed & valentem nanciſcor adverſarium in hac opinione ſe ſocium Baronio conjungentem; Clariſſimus ille Cocceius, multa laude inter Theologos celebratus, de Circumciſionis ad ſalutem neceſſitate, dum obtinebat diſciplina Moſis, ſic cenſet: *Hinc* Coc. de Fœd. c. 11. *& Deus, qui olim incircumciſos non admiſerat ad Paſcha, Cornelium hominem pium, ſed differentem circumcidi; prius voluit Spiritus chariſmaſin, quam Circumciſione initiari, ut Circumciſio in ipſius perſona primitus abrogaretur.* Mitto phraſim viri doctiſſimi, quæ indubitate Criticorum palato non ſapiet, *prius voluit Spiritus Chariſmaſin, quam Circumciſione initiari*: qua ſequitur, poſt indulta Spiritus dona extraordinaria, Cornelium in ſe Circumciſionem admiſiſſe; quod a vero quam longiſſime abeſt. In hanc opinionem invadam, quæ, ni fallar animi, fœdere non jungitur veritati, aut antiquitati. *Si qui communionem benedictionum Abrahami expeterent, non poterant ſe ſubducere a Sacramento quod Abrahamo datum erat.* Itaque Cocceiana cenſura Thomam, Becanumque vexavit, *quod dixerint gentes non fuiſſe obligatas ad obſervandam Legem Moſis, quia Iſraelitis data erat*, quo dicto nil peccaſſe videntur, cum ſolas Legis ceremonias attenderint.

Jus Divinum bifariam diſtinguitur: eſt quippe vel neceſſarium & fixum, vel poſitivum atque mutabile. Alterum perpetua expreſſaque exhibet Dei Sanctitatis veſtigia, proindeque ab illius obſervatione animus nunquam liber eſſe potuit. Pugnat quippe cum præſtantia Numinis, ut evertat & perfringat leges, vel præcipientes Dei amorem, proximi charitatem, temperantiam, caſtitatem: vel vetantes ea quæ virtutibus adverſantur, Dei hominumque odium.

Quæ leges non in æs, vel etiam in marmora inciſæ ſunt, ſed in ipſius Legiſlatoris ſubſtantia, quo perpetuæ ſint: itaque ſanctitas appellationem & naturæ Divinæ,& imaginis Dei nacta eſt,ut ratam,certam, firmam, fixamque eſſe Sanctitatis ὐσίαν palam oſtendatur: *Maxima nobis ac pretioſa promiſſa Chriſtus donavit, ut per hæc efficeremur* θείας κοινωνοὶ φύσεως; *Divinæ conſortes naturæ.* 2 Pet.1.4. Jus vero poſitivum, atque mutabile, a ſola Numinis voluntate pendet, cum nullos æternæ bonitatis characteres, nulla ut ita dicam formæ Divinæ lineamenta, adducat ante oculos. Qua de cauſa a liberrima Dei voluntate finibus ſuis atque circumſtantiis jus illud circumdatur. Non omnes mortales, non ubique locorum aut temporum, in obediendi obligationem inducit; ſed illos ſolos quibus datum eſt. In rebus quæ juris ſunt mutabilis annumeranda Circumciſio eſt, quæ ſolam Abrahami progeniem deponendi præputii neceſſitate aſtringebat. Quid his diſertius *Ero Deus tuus & ſeminis poſt te, ſi circumcidatur omnis mas.* Fœdus illud Nationale æterna bona & temporalia complectebatur. Illa ſalutem corporis animique cœlo adipiſcendam ſibi vindicant. Propoſita vero conditio fruendi ſalute, fides eſt: non iners illa, quæ cadaver fidei potius quam fides eſt dicenda; ſed efficax eſt, potens, Spiritus, vitæ, charitatis plena. Immutabili neceſſitate homo quilibet conſtrictus eſt hac defungendi conditione, ſi ſibi bene eſſe velit, cum nemo ſine fide Deo placere poſſit. Bona hæc æterna omnibus offeruntur: invitat Dei optimi benignitas, non Judæum modo, ſed & Ethnicum ad reſipiſcendum, nec ſpem pœnitentiæ falſis promiſſis alit. Temporalia vero bona, quæ in fœdere Nationali cum Abrahamo contracto comprehendebantur, Regio Chanaan, in cujus poſſeſſionem liberi Abrahami mittendi erant, eorum propria fuere, ea lege atque conditione, ut maſculi præputium abdicarent. Profecto, ſi vel obtinente Moſaica diſciplina a Ceremoniarum Legalium uſurpatione neceſſario pendebat hominum ſalus, obicem vel firmiſſimæ, atque conſtantiſſimæ voluntati inexſuperabilem, poſuiſſe Deus dicendus eſt, cum ex ultimis Orbis terræ finibus, Hieroſolymam contendere non daretur hominibus; nec Templum tanti eſſet ſpatii, ut gentes alio ſub ſole calentes continere poſſet.

Saluti adipiſcendæ neceſſariam Gentibus non fuiſſe Circumciſionem,

Digitized by Google

nem, eximie declarat Regum hominumque ſapientiſſimus Salomo, in oratione ſua: *Quin etiam extraneo ipſi, qui non e populo tuo Iſraele fuerit, ſed venerit e terra longinqua propter nomen tuum, audient etiam de nomine tuo magno, cum adveniens orabit verſus domum hanc, tu auſcultato e cœlis, ſtatione habitationis tuæ, ut facias omnino prout clamaverit ad te extraneus.* 1 Reg. 8. 41. Quibus Ethnicus graphice depingitur: ille etenim qui præputium depoſuerat, in loco numeroque Iſraelitarum ducebatur, teſte Moſe. Exod. 12. 43. *Quod ſi peregrinabitur apud te peregrinus, qui facere voluerit Paſcha Jehovæ; circumciditor ei omnis mas; tum demum accedito ad faciendum ipſum, & eſto ſicut ipſe indigena terræ.* Profecto, proſelyto Religionis nequeunt accommodari hæc Salomonis: *Extraneus qui non fuerit e populo Iſrael:* ſi porro onere Circumciſionis premi debuit Ethnicus ille, ut ſalutis compos fieret, an dixiſſet Salomo, *fac omnino prout ad te clamaverit?* Quid tam abſurdum atque alienum quam oratio ejuſmodi, ſi aditus ad Deum non patuit niſi ope Circumciſionis? Fingemusne Salomonem ſic Deum precibus vanis fatigaſſe, fac Domine, quæ fieri nolle dixiſti: orat te, obſecrat Numen tuum Ethnicus, ut ſis ei propitius; auſcultato, vel invita voluntate tua palam manifeſtata, qua excluſiſti omnes qui præputium ſervant, æterna cœli felicitate, remiſſioneque peccatorum. Mirum profecto genus orationis, quod a tanti tamque ſapientis Regis, Deique pleni, inter fundendum hanc precem, & pietate & prudentia longe gentium aberat.

Quid, malum, de Namane fiet, qui præputium non removit a ſe; addiceturne igni æterno? Magnam igitur Eliſæi ἀβλεψίαν, qui viro fortunæ & animi bonis vere magno, atque miraculo ſanationis penitus ab idololatria revocato, non dixit, adipiſcendæ ſaluti, cum Rimmonis Religione, etiam præputium eſſe deponendum. De ſalute Namanis optime ſperandum eſſe, monente Chriſto docemur: *Et multi leproſi erant in Iſrael ſub Eliſeo Propheta; & nullus eorum purificatus eſt, ſed Naman Syrus.* Luc. 4. 27. Hominemne deploratæ ſalutis, quem inferorum exercebant pœnæ, in fidei exemplum Judæis adduxiſſet ante oculos? Tacite etenim Chriſtus, & pietatem Namanis, ex qua tantum itineris ſuſceperat laborem, & gratum in benefactorem animum, opponit Nazarenorum ſtupendæ incre-

 dulitati,

dulitati, cui optata miracula merito negata ſunt; quod & impii illi ſentientes, irarum pleni, Jeſum e ſaxo dejicere tentarunt. Quid? illane Centurio de quo a Chriſto perhibitum, utique *non inveni tantam fidem* οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ; *ne in Iſrael quidem*, ad æterna ſupplicia damnandus, ſi eo momento vita conceſſiſſet? Conſtat etenim circumciſum non fuiſſe, ideoque a Judæis Chriſto commendatum, quod Judæis non inſitus, Judæos tamen amabat, & Synagogam illis ædificaverat. Centurioni jungatur Syrophœniſſa, cujus ad fidem Chriſtus exclamavit, *mulier, fides tua magna eſt.* Veram fuiſſe, & Syrophœniſſæ, & Centurionis fidem, argumento eſt tum ea quæ Dominum Jeſum cepit admiratio; cum laudes quibus ad cœlum uſque extulit illum hominem, quem non obſcure, ipſis Apoſtolis antetulit; quorum fides plerumque miſerum ſpiritum traxit. Magna hæc illa fides, Chriſti cumulata laudibus, nihilne ſalutis ad Centurionem, Syrophœniſſamve attulit? Plane nihil, ſi clariſſimo Coccejo creditur, imo illis plurimum nocuit; ingens quippe illa pietas, ad ſolam ἀναπολογησίαν conduxit, cum ad Sacramenta Judaica non acceſſerint, ſine quibus æterna ſalute tum excidebatur. Itaque eo loci res erat, & cauſa Centurionis, Syrophœniſſæ, aliorumque ejusmodi bene multorum, ut pluribus vapularent, cum voluntatem Domini probe intellectam, non præſtarent; ſed cunctatorum inſtar, auxilia ad felicitatem conſequendam neceſſaria, non adhiberent; quod animi impii, & in Deum ingrati, genuinum eſt τεκμήριον. Eo quidem tempore, quo horum Ethnicorum pietati, laudes a Chriſto adjungebantur, vigebat adhuc Moſaica diſciplina, pariete intergerino nondum ſubruto, promulgati Evangelii cuniculis; quocirca Apoſtolis legationem ſuam obeuntibus præſcriptum fuit, poſt laudatam Centurionis fidem, *in viam Gentium ne abieritis, & in urbem Samaritanorum ne ingrediamini.* Matth. 10. Denique, Cornelius vir pius timensque Deum audiebat in præputio: nulla vero pietas fingi poteſt, quæ iis careat quibus uſus obtinendæ ſaluti ſimpliciter neceſſarius eſt. Ut in quavis gente pietas cordi eſt, ſic & tempore; ideoque Cornelii ſimiles, abſque Circumciſione Deo ſemper accepti fuere. Ad pietatem nil confert temporis circumſtantia; quæ placuit in Cornelio Religio, non diſplicuit in Namane, aut quovis Ethnico, ſi ejus animus pares in

Deum

Deum vires effuderit; ſecus, Deus erit προσωπολήπτης. Quibus apparet Ethnicis nullam ex præputio ſuo adfuiſſe labem; quod liberi eſſent Circumciſionis præcepto, ſolis Abrahami ſanguine cretis impoſito. Hoc inter Judæos & Ethnicos interfuit, quod ex vi Nationalis fœderis, abſentia Circumciſionis in Judæo poſt diem octavum, Sacrum Dei ſigillum atque Sacramentum, in contemptum adducebat: in Ethnico, qui Abrahamo non ortus fuit, præputium retentum Circumciſionem non contemnebat, aut pro nihilo putabat, quam ſcilicet recipere non cogebatur.

Secundum Scripturam Patres nunc audiamus. Inſignis eſt Auguſtini locus l. 18. de Civit. c. 47. *Nec ipſos Judæos exiſtimo audere contendere, neminem pertinuiſſe ad Deum præter Iſraelitas, ex quo propagatio Iſrael cœpit eſſe, reprobato ejus fratre majore. Populus enim revera qui proprie Dei populus diceretur nullus alius fuit. Homines autem quoſdam non terrena, ſed cæleſti ſocietate ad veros Iſraelitas ſupernæ cives Patriæ pertinens, etiam in aliis gentibus fuiſſe, negare non poſſunt: quia ſi negant, faciliime convincuntur de Sancto & mirabili viro Job, qui nec indigena, nec proſelytus, id eſt, advena populi Iſrael fuit: ſed ex gente Idumæa genus ducens, ibi ortus, ibidem mortuus eſt.* Quid clarius? Veri Iſraelitæ ſupernæ cives Patriæ, etiam *in aliis gentibus* fuere. Obſervandum quippe eſt, triplicem eſſe *Iſraelitæ* ſignificationem. Vox illa deſignat vel externa ſpecie Judæum, cui nil germani Iſraelitæ ineſt, præter Circumciſionem, Sacrificia, Templi aditum, ortum ex ſanguine Abrahami, jus ad honores ſolis germanis Iſraelitis decretos; cætera impium atque prophanum: vel interna qualitate Judæum, corde circumciſum, pium, Deique amantem; ſed corpore tamen præputium retinentem: vel utraque ratione Iſraelitam, corde & corpore. Primo quidem modo Judas ille proditor Iſraelitam agebat: ſecundo, Cornelius: tertio, Paulus. Qua diſtinctione conſtat, qui veram fidem animis imbiberant, Iſraeliticæ Reipublicæ inſerendos eſſe, etſi a Circumciſione corporea alienos, quod *conſanguinitate doctrina*, ut magnifice dixit Tertullianus, atque pietatis fœdere cum Abrahamo conjungerentur. Ambroſiaſter in Galatas c. 5. *Poſſint aliqui legem aliquatenus ſervare, & non circumcidi: nam multi Romanorum in Judæa, ſervabant legem incircumciſi: unde dicit Paulus Apoſtolus ad Agrippam Regem Judææ; Scis Rex Agrippa, credis Prophetis:*

tu: ſcio quia credis; *& Centurio, cujus ſervus erat moriturus, qui mittens ad Jeſum rogabat ut veniret & ſanaret ſervum ejus: cui teſtimonium perhibentes Judæi dicebant ad Jeſum, dignus eſt ut præſtes ei; diligit enim gentem noſtram, & Synagogam ipſe ædificavit nobis. Nemo tamen circumciſus, non totam legem ſervat: debitor eſt enim, quia circumciſis data eſt lex.* Fallitur quidem Ambroſiaſter circa Regem Agrippam, quem in numero locoque *incircumciſorum* habuit; ſed vera prædicat in ſcribendo & Judæis datam eſſe Legem Ceremonialem, cujus præſcriptis Ethnici obedire non tenebantur; & ex gente Romanorum nonnullos Legi morali obſequentes fuiſſe, ac Prophetarum oraculis adhibuiſſe fidem. Clemens Alex. ab illis plurimum abeſt qui Ethnicis Circumciſionem obtinendæ ſaluti neceſſariam exiſtimant, cum vim inſtillandæ ſanctitatis contribuerit Philoſophiæ: Τοῖς γὰρ ὑπὸ φιλοσοφίας δεδικαιωμένοις βοήθεια θησαυρίζεται, καὶ ἡ εἰς θεοσέβειαν συναίσθησις: *iis enim qui a Philoſophia fuere juſtificati, auxilium tanquam theſaurus reconditur, ea quoque conſenſio qua ducit ad Dei cultum & pietatem in Deum.* Strom. lib. 1 pag. 206.

Negligentiæ ſuæ atque incuriæ debet imputare Baronius, quod *nullum Judæorum unquam repererit, qui abſque Circumciſione poſſe ſalvari quempiam affirmaret.* Ex grege recutitorum bene multos duri, ferrei, inhumani pectoris fuiſſe ſcimus & tenemus, qui Ethnicorum deploratam eſſe ſalutem palam prædicabant: docet hoc Scriptura: *Quidam qui deſcenderant a Judæa docebant Fratres, & dicebant, niſi circumcidamini ritu Moſis, non poteſtis ſervari.* Act. 15. *Incredibile dictu eſt* (verba ſunt doctiſſimi Buxtorfii obſervatu digniſſima) *quantopere Circumciſionem hanc ſuam extollant, quam arroganter, & impie eam paſſim jactent; & nos omneſque* ערלים *incircumciſos, contemnant & condemnent. Inter infinita alia; dicunt, Circumciſionem cauſam eſſe, cur Deus preces ipſorum exaudiat, noſtras vero tanquam incircumciſorum, ſurda aure prætereat & negligat. De hoc legitur in libro Menoras Hammaor* גדלה מילה שבזכותה הקבה שומע תפילתן של ישראל וכו: *Tantum eſt meritum, tanta dignitas Circumciſionis, ut propter eam Deus exaudiat preces Iſraelitarum. Hinc in precibus noſtris dicimus: Quia tu exaudis* תפילת כל פה *precationem omnis oris* ואינו שומע פה הגויים אלא של ישראל בזכות המילה *nequaquam vero exaudit os gentilium Chriſtianorum, ſed Iſraelitarum, propter meritum Circumciſionis. Qui ſci-*

re avet, quomodo hoc Circumciſioni conveniat, notet, voculam Hebraam פה *os, in Cabaliſtica ipſorum Arithmetica in numeris continere* 85. *tantumdem valet* מילה *circumciſio*, 85. *Dum ergo dicunt, quia tu exaudis orationem omnis* פה *oris; perinde eſt ac ſi diceret omnis* מהול *mahul, circumciſi.* Præf.Buxtor.Synag.Jud.

Non omnes porro Judæi hoc furoris œſtro perciti fuere: nonnulli ſunt, quibus Deus præcordia finxit de meliore luto; teſtis ille Ananias, qui Regem Adiabenorum Izatem Religione Judæorum imbuerat. Cum enim Rex exiſtimaret ſe non eſſe perfectum Judæum, niſi circumcideretur, reſpondit Ananias, *δυνάμενον δὲ αὐτὸν ἔφη, καὶ χωρὶς τῆς περιτομῆς τὸ θεῖον σέβειν, εἴγε πάντως κέκρικε ζηλοῦν τὰ Πάτρια τῶν Ἰουδαίων, τοῦτο εἶναι κυριώτερον τοῦ περιτέμνεσθαι: licere autem ei etiam absque Circumciſione Deum pie colere, ſi Judaorum inſtituta placeant, in hoc enim magis ſitam Religionem quam in Circumciſione corporis.* Joſeph Antiq. lib. 2. 2. Ananiæ conſentiebat Tryphon ille Judæus apud Juſt. Mart. *μένοντι γάρ σοι ἐν ἐκείνῳ τῷ τῆς φιλοσοφίας τρόπῳ, καὶ ζῶντι ἀμέμπτως ἐλπὶς ὑπελείπετο ἀμείνονος μοίρας: manenti tibi in illa Philoſophandi ratione, & inculpate viventi, melioris ſortis ſpes relinquebatur.* Clariſſimus Seldenus ex Bereſith Rabba hæc ſuppeditat: *Traditio eſt* תני גוי שמברך את השם עונים אחריהם אמן *Si Gentilis Dominum benedixerit, reſpondendum eſſe a Judao, Amen — Quisquis autem cultui extraneo, id eſt, Idololatria renuntiarit, is profeſſione agnoſcit Legem univerſam, uti & Prophetas univerſos, & imperata quacunque acceperint Propheta ab Ada uſque ad finem ſeculi.* Seld. de Jure Nat. l. 3. c. 4 Non omnem ſalutis Ethnicorum pietatem ſanctitatemque colentium ſpem abjeciſſe Maimonidem, hæc teſtificantur; *Non receperunt Synedria proſelytos in diebus Davidis ac Salomonis: non Davidis, ne ex formidine Regni Iſraelitici ad proſelytismum ſe reciperent: non Salomonis, ne ob gloriam Regni; & tamen quamplurimi proſelyti facti ſunt in diebus Davidis & Salomonis, eorum viris privatis, & ſolicitum de hac re fuit Synedrium Magnum: non enim eos ex Eccleſia repellere voluerunt, eo quod erant Baptizati.* Ligtf. Hor. Heb. in Matth. c. 3. v. 6. Non obtuſa adeo geſtabant pectora Synedrii Decuriones ut Salomone Davideque regnantibus, inviderent Ethnicis Circumciſionem, ſi ſalutis viam in ea repoſitam eſſe, perſuaſum habuiſſent. Denique, Ethnicis piis, præceptorumque a Noa liberis ſuis

Digitized by Google

traditorum obſervantiſſimis, ſalutem non abdicavit doctus ille Rabbinus Manaſſe ben Iſrael, de Reſurrect. Mort. l. 2. c. 9. *Non minus*, inquit, *veriſimile eſt, omnes gentes, ac nationes æque reſurrecturas eſſe atque Iſraelitas, juxta illud Veterum dictum: Piis ex Gentibus mundi pars erit in futuro ſeculo, neque illi tantummodo reſurgent, ſed etiam Beatitudinis futuri ſeculi: participes erunt, juxta illud Veterum pronunciatum: Non fraudat Deus præmio ullam creaturam; ac proinde dixant, illis pars erit.* Recte: quis enim tam duri ferreique oris eſt, ut hominem ab omni vacuum Idololatriâ, Sanctiſſimo Numini benedicentem, ab hominum odio abhorrentem, caſtitatis perpetuæ amantem, a furto rapinaque temperantem, veritatem animo colentem, æternis addicet ſuppliciis, quod præputium non depoſuerit, quia ſanguine Abrahami, cui ſoli Circumciſionis præceptum impoſitum eſt, cretus non fuerit.

ANNO XLIV. NUM. LXVII. LXXIII.

De Collecta Antiochena Hieroſolymam miſſa. Uſus Collectarum frequens. An prima fuerit pro egenis diſcipulis facta? Affirmantis Baronii ſententia refellitur. Collectæ ordinariæ & extraordinariæ. Ordinariarum uſus viguit a teneris Eccleſiæ unguiculis ad morem diſciplinæ Judaïcæ in Gazophylacium opes congerentis. Cujus occaſione explicatur Matthæus. c. 6. v. 2. Eruditiſſimi Stephani Lemoine, Janſeniique explanatio. Alia veriſimilior. Quid Corbona apud Cyprianum? Gazophylacium non deſignari, contra Baronium oſtenditur. Extraordinariæ Collectæ ſæviente perſecutionum procella, exempla complurima. De Summa pecuniæ a Cartaginenſi Eccleſia collecta ad levandam Confeſſorum miſeriam. Valor Summæ ex Rigaltio. Alia ex Gaſcendi æſtimatio. De Collecta Denarii Sancti Petri, nec non Eleemoſyna

Pa-

Paſchali. Cur Chriſtianis Judæam habitantibus miſſa potius Collecta quam cæteris? Conjectura Baroniana rejecta, melior affertur.

OMni cogitatione & cura priſci Chriſtiani incumbebant levandæ paupertati Fidelibus. Charitate hominum, diſciplina Domini, exemplo Judæorum invitabantur Eleemoſynas egentibus, atque alimenta ſuppeditare. Claudianæ igitur fami vellendæ Eccleſia Antiochena non defuit Hieroſolymitanis operâ. Subminiſtrationis cauſa miſerunt aliquid Fratribus habitantibus in Judæa, per manum Pauli & Barnabæ. Judæis ſua fuit Collecta מצבת חכמים *Collecta pro ſapientibus* dicta. Judæi quippe qui regiones exteras incolebant, ſtipem colligebant mittendam Rabbinis pauperioribus, habitantibus Judæam. Eo pertinet Lightfootiana obſervatio de Abba Juda: *In paupertatem redactus, cum videret Rabbinos, dejecto erat animo, domum ſe contulit mæſto vultu: dixit ei uxor; Quare languet vultus tuus? Reſpondit, advenerunt Rabbini, & ego quid faciam non novi. Dicit ea illi, reliquus eſt tibi ager unus; abi, & dimidium ejus divendito, & dato illis; quod & fecit: cumque illi diſceſſiſſent, abiit ille aratum in dimidio agri ſui, ac invenit Thezaurum.* Hor. Hebr. in Cor. c. 16.

De Collectis multa docte ſcripta ſunt a Baronio; verum tamen, ni fallar animi, non ſemel & hic ab eo peccatum eſt. De Collecta quippe Antiochena; *hæc prima* inquit, *pro indigentibus Fratribus reperitur in Eccleſia, ex multorum collatione ad uſum pauperum facta collecta.* Quæ non ſine ἀβλεψίᾳ ſcripto mandata. Quid? exuetne Collectæ nomen ſtupenda illa Fidelium charitas, a Luca in Eccleſiæ faſtos relata, Act. 4. 34. *Nullus enim erat egenus inter eos: quotquot enim erant poſſeſſores agrorum aut domorum, vendentes adferebant pretia eorum quæ vendita fuerant, & deponebant ad pedes Apoſtolorum: diſtribuebatur autem hoc ſingulis, prout cuique opus erat?* Sed nec ſibi conſtat illuſtriſſimus Purpuratus: in Collectis recte quidem annumerat illas λογίας, de quibus ſciſcit Apoſtolus, 1. Cor. 16. *Primo quoque die Hebdomadis, unuſquiſque veſtrum apud ſe ſeponat recondens ut Thezaurum, quodcunque ipſi datum fuerit, ut poſſit*

commode : Atqui id Collectarum genus a teneris Eccleſiæ unguiculis in ea viguit ; ex illa nimirum die , qua Chriſtiani primam Hebdomadis feriam in memoriam Reſurectionis Dominicæ celebrarunt : quod exemplo Chriſti factum ; antequam etenim ultimum obiiſſet diem, in uſum pauperum corradebatur pecunia , quam in loculis reconditam , proditor ille Judas erogare pauperibus debuit. Itaque cœtum agitantibus diſcipulis , indubitate aliquid pecuniæ conferebant , in paupertatem levandam.

Ut hanc materiam ſcitu digniſſimam diligentius explanemus, Collectæ bifariam dividi debent ; ſunt enim ordinariæ , vel extraordinariæ : ordinariæ ſingulis Dominicis offerebantur , quod a laudabili Judæorum ritu in Chriſtianos a primis incunabulis derivatum : extabat enim in Templo *γαζοφυλάκιον* , de quo multa ſatis diximus , quod Tubæ arriepiebat ſimilitudinem , quo non omnibus obvium locum illuſtrari credidit , doctiſſimus ille Stephanus Lemoine : *In Templo habebant* קרבני *Corbanot* , *& vaſa quadam in qua Eleemoſynas jaciebant* , *qua formam Buccinarum referre videbantur* , *ore anguſto* , *corpore vero ampliore & quaſi ſinuoſo. Hinc eſt quod vocarentur revera buccina* שופרות *; in quas ex are metalloque tinniente fabricatas* , *Eleemoſynas ſuas impetu quodam infunderent Phariſai* , *qua tinnitu ſuo adſtantibus ſignificarent largam & copioſam fuiſſe Eleemoſynam. Ideo D. noſter Jeſus increpans oſtentationem* , *& vanam Phariſaorum gloriam* , *adſtantium plauſum & laudes captantium* , *Matth.* 6. 2. *dicit illud σαλπίζειν buccinam inflare* , *buccina ſonum mittere* , *non quod veris buccinis ſonarent Phariſai cum Eleemoſynas erogare vellent* ; *ſed in ciſtas buccinarum forma elaboratas* , *illas effunderent* , *& qua ita reſonarent* , *ut ſonum buccinarum referre viderentur.* Acute ſane , more ſuo , ſed in humaniſſimi , juxta ac doctiſſimi viri explicatione aqua hæret. *Ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις* : *itaque cum praſtabis Eleemoſynam* , *ne curato buccina cani coram te* , *ſicut Hypocrita faciunt in Synagogis* , *& in plateis.* Atqui in plateis nulla vaſa ad tubarum ſimilitudinem accedentia , in quæ ex ære metalloque tinniente fabricatas , *Eleemoſynas ſuas impetu quodam infunderent Phariſai* , quæ tinnitu ſuo adſtantibus ſignificarent largam & copioſam fuiſſe Eleemoſynam. Itaque aliud innuit ſermo Dominicus.

Lemoine var. Sac. p. 37.

Digitized by Google

minicus. Nec placet Janſenii, quæ innumerorum eſt explicatio; *Mos erat antiquus, tuba ſonitu pauperes convocare ad locum & tempus Eleemoſynæ: & rationabiliter hic mos erat inſtitutus ad tollendam incertam mendicantium vagationem, & ut nemo egenus a beneficio excluderetur.* Crediderim potius alludi ad morem congregandi tubis populum cum aliquid faciendum erat; aut ad comœdias, cum ad Theatrum prodeundum; quod cum ingenti ſtrepitu palam fieret, faſtum hypocritarum atque jactantiam in erogandis Eleemoſynis, non invenuſte his deſignat Chriſtus; *ne curato buccina cani coram te.* Sic oſtentationi Phariſaïcæ, Eleemoſyna ἐν κρυπτῷ a Chriſto opponitur. Profecto, Judæorum monumenta clangorem tubæ neſciunt, convocandis pauperibus ad locum tempusve Eleemoſynæ. Egregium hunc Judæorum morem congerendarum Eleemoſynarum quæ pauperibus eſſent auxilio, laudabiliter imitatione Chriſtiani ſunt proſecuti, & cum conſuetudine nomen Hebraïcum in Eccleſiam derivatum: *Locuples & dives es, & Dominicum celebrare te credis, qua Corbonam omnino non reſpicis*: quæ leguntur apud Cyprianum p. 218. lib. de Opere & Eleem. ſed Baronio aſſentiri non poſſumus de ſignificatione Corban: *In Eccleſiis erant Gazophylacia, in quibus oblatæ pecuniæ conderentur, quæ à Cypriano Corbona nuncupantur.* n. 69. Arcula in quam pecunia congerebatur, non deſignatur a Cypriano voce hac *corbona*; ſed donum ipſum à Fidelibus oblatum. קרבן *corban* ſcilicet, oblationem Hebræis ſignificat, Levit. 2. 2. ואם מן הצאן קרבנו *& ſi oblatio ejus de grege eſt.* Similiter c. 6. 20. זה קרבן *hac eſt Aronis oblatio*: Sed & Marci 7. 13. κορβᾶν ὅ ἐστι δῶρον: *Corban, id eſt, donum.* Qui vocis intellectus materiæ a Cypriano tractatæ aptus eſt atque congruens. *Locuples & dives es, & Dominicum celebrari te credis, quæ Corbonam omnino non reſpicis, quæ in Dominicum ſine ſacrificio venis, quæ partem de ſacrificio quod pauper obtulit, ſumis:* Quæ annotatione ſua egregie illuſtrantur ab ampliſſimo Rigaltio: *Sacrificia dicit Eleemoſynas in uſus Fidelium collatas. Inter Eleemoſynas erant panes per Euchariſtiam ſacrandi: de panibus autem iſtis quandoque dives parcus & ſterilis, hoc eſt, qui nihil contulerat in Eleemoſynam, ſumebat Euchariſtiam, quod pudendum eſſe ait Cyprianus; divitem aliquid accipere de paupere, nec dare quidquam pauperi.* Hæc igitur Cyprianica Corbona

Janſ. Concord. c. 41.

bona, non Gazophylacium, non arculam ad recipiendas Eleemoſynas inſtructam, deſignat; ſed ſacrificium ab ipſis Fidelibus oblatum, hoc eſt, Eleemoſynas, ut levem miſerorum paupertatem efficerent.

Extraordinaria vero Collecta in uſu fuit, cum Eccleſia perſecutionibus, vel arcta fame, graviſſimam in tempeſtatem inciderat. Præclarum hoc egenis remedium Collectarum adhibebant; præcipue Eccleſia Romana ut divitiis, ſic charitate pauperum, omnibus antecellebat, ut ſciri facillime poteſt ex Dionyſii Corinthii Epiſtola, Sotero tunc temporis Epiſcopo Romanæ urbis, nuncupata. Ἐξ ἀρχῆς γὰρ ὑμῖν ἔθος ἐςὶ τῦτο, πάντας μὲν ἀδελφὺς ποικίλως ἐυεργετεῖν, Ἐκκλησίαις τε πολλαῖς ταῖς κατὰ πᾶσαν πόλιν ἐφόδια πέμπειν: *hæc enim vobis conſuetudo eſt jam inde ab ipſo Religionis exordio, ut Fratres omnes vario beneficiorum genere afficiatis, & Eccleſiis quampluirimis, quæ in ſingulis urbibus conſtitutæ ſunt, neceſſaria vitæ ſubſidia tranſmittatis.* Optimis hiſce exemplis addebat ſe Carthaginenſis Eccleſia, ut apparet ex aurea Cypriani Epiſtola ad Epiſcopos Numidas de Redemptione Fratrum, ex captivitate Barbarorum: *Denique, maximas vobis gratias agimus; quod nos veſtræ ſolicitudinis, & tam bonæ ac neceſſariæ operationis participes eſſe voluiſtis; ut offerretis nobis agros uberes, in quibus ſpei noſtræ ſemina mitteremus; expectaturi meſſem de ampliſſimis fructibus qui de hac cæleſti & ſalutari operatione proveniunt. Miſimus autem ſeſtertia centum millia nummum, quæ iſtic in Eccleſia cui de Domini indulgentia præſumus, Cleri & plebis apud nos conſiſtentis collatione collecta ſunt.* Mendum ineſſe in Cypriano, rectiſſime monuerunt viri doctiſſimi, Rigaltius, & Joan. Freder. Gronovius, lib. de Seſtert. n. 18. Fruſtraque Pamelium addubitaſſe de vitio vulgatæ iſtius ſcripturæ: etenim Latinam non eſſe, nec ullam Summam Latine quidem ſignificare: itaque procul dubio ſcribendum, *Seſtertium, centum millia nummum.* Quid noſtræ pecuniæ eſſet Summa hæc, declaravit ampliſſimus Rigaltius: *Quæ*, inquit, *ſcriptura, Summam conficiet noſtrarum hodie librarum* 25000. qua de æſtimatione pendet mihi animus, nam ex ingenioſa doctiſſimi Gaſſendi æſtimatione, *Seſtertium idem eſt quod mille nummi, & quot numeramus Seſtertia, totidem mille nos intelligamus nummos.* Seſtertium igitur, centum millia nummum, valerent 9305. & 115, $1\frac{1}{4}$ libris Gallicis.

Gallicis. Comminutæ ſæpius, ac depreſſæ Carthaginenſis Eccleſiæ opes vi perſecutionum, æſtimationi Gaſſendi non minimum favent, eo magis quo exploratum, Cyprianicis temporibus argentum fuiſſe rarius, quam nunc eſt.

Silentio ne id quidem prætereundum, ad exemplum Collectarum perferendarum Hieroſolymam, inſtitutum eſſe genus Collectarum, quod *Patrimonium S. Petri* nomen habuit. Audiatur Gregorius Magnus l. 5. Epiſt. 53. *Quia igitur Patrimoniolum ipſum per annos plurimos prædeceſſor veſter tenuit, & collectas apud ſe penſiones ſervavit; Fraternitas veſtra cujus ſint res, vel cui erogentur conſideret, atque eas animæ ſuæ reſpectu, ſupra ſcripto filio noſtro Candido Presbytero nobis reſtituat dirigendas.* Pecunia hæc ſponte erogabatur, partim alendis pauperibus qui Romam undiquaque confluebant, partim uſibus piis. Summa vero ſolidorum aliquot erogabatur, ipſo Gregorio teſte. *Pergens auxiliante Domino Deo noſtro J. Chriſto ad Patrimonium quod eſt in Galliis gubernandum, volumus ut tua Dilectio ex ſolidis quos acceperit, veſtimenta pauperum, vel pueros Anglos, qui ab annis 17 aut 18 ſunt in Monaſteriis dediti, ut Deo proficiant, comparet.* Greg. l. 5. Ep. 10. Spontaneam hanc piamque erogationem Gregorius 7. mutare voluit in vectigal, Sedi Romanæ debitum: itaque l. 8. Epiſt. ult. memorat *in Archivo Eccleſiæ Sancti Petri tabulas aſſervari, quibus Carolus Magnus juſſit tribus in locis, puta Aquiſgrani apud podium Sanctæ Mariæ, & apud Sanctum Ægidium, annuatim colligi mille ducentas libras, ad ſervitium Sedis Apoſtolicæ, excepto quod unusquisque propria devotione offerebat.* Quocirca (verba ſunt Richerii) *Gregorius 7. ſicut nunquam fuit negligens amplianda ſua poteſtatis, ita Legatis ſuis imperat quos in Galliam mittit, dicerent omnibus Gallis, & per veram obedientiam præciperent, ut unaquaque domus ſaltem unum denarium annuatim ſolvant B. Petro, ſi eum recognoſcant Patrem & Paſtorem ſuum, more antiquo.* Richer. Hiſt. Conc. Gener. c. 9. n. 5. 6.

A Collectis non aliena eſt Eleemoſyna *Paſchalis*, quæ levandæ paupertati erogabatur; hanc itaque Eleemoſynam leviter in tranſitu attingam. Autoritate & exemplo Conſtantini, ni fallor, viguit hoc Eleemoſynæ genus. Διαλαμπρύνων δὲ τὴν ἑω τῆς Σωτηρίου εὐεργεσίαν μιμούμενος, πᾶσιν ἔθνεσι λαοῖς τε καὶ δήμοις τὴν εὐεργετικὴν ἐξέτεινε δεξιὰν πλούσια πάντα τοῖς πᾶσι δωρούμενος; ſimul vero ac dies, Paſchatis,

ſchatis, *illuxerat, Servatoris noſtri beneficentiam imitari ſtudens, univerſis gentibus, Provinciis, ac populis largam manum porrigebat, opulentiſſimà donans omnibus munera.* Quem & morem alii tenuere; ſolebant enim veteres Chriſtiani feſto Paſchali ſtipem pauperibus erogare, idque non ſolum Laïci, verum etiam Clerici ſtudioſe præſtabant. Qua de re illuſtris eſt locus Commodiani, *Inſtructione* 75, non ut habet Eruditiſſimus Valeſius, *in l. 2. Inſtitutionum*: ſimplex liber eſt:

Clericis
Congruit in Paſcha, die feliciſſimo noſtro,
Letentur & illi qui poſtulant ſumpta diurna
Erogetur eis quod ſufficit, vinum & eſca.
Reſpicite fontem quo memorentur iſta pro vobis.
Immodico ſumptu deficitis Chriſto donare,
Cum ipſi non facitis, quomodo ſuadere poteſtis
Juſtitiam Legis talibus? Vel ſemel in anno:
Sic multos urget blaſphemia ſæpe de vobis.

De eadem Eleemoſyna Paſchali Anaſtaſius in vita Hadriani Papæ loquitur his verbis: *Simulque & in Balneo juxta eandem Eccleſiam ſito, ubi fratres noſtri Chriſti pauperes, qui ad accipiendam Eleemoſynam in Paſchali feſtivitate annue occurrere, & levari ſolebant.* Valeſianæ huic obſervationi addam ex abundanti Amalarium de Pontificis Romani Eleemoſyna: *Prætitulatur in Sacramentario noſtro, & in Antiphonario, Sabbato vacat Dominus Papa, Eleemoſynam dat. Cogitare oportet, quare eadem die potiſſimum Eleemoſyna Apoſtolici recitetur, cum per omne tempus anni Eleemoſyna tribuenda ſit ---- Apoſtolicus vir in memoriam devotiſſimæ mulieris, membris Chriſti facit quod læſa fecit capiti ---- hoc precioſiſſimum exemplum ſequitur Apoſtolicus; utinam & nos ſequamur! ubicunque enim Officium Romanæ Eccleſiæ agitur, hac fama perſonat, Dominus Papa Eleemoſynam dat.*

Amal. de Eccl. Offic. li 1. c. 9.

Ad Baronium redeo: quamobrem Chriſtianis in Judæa verſantibus, Eccleſia Antiochena miſerit Eleemoſynas, non autem iis qui in diverſis regionibus conſiſtebant, aliquid cauſæ fuit, in longe majori Chriſtianorum Judæam incolentium egeſtate, quam cæterorum. Quodnam vero principium fuerit gravioris hujuſce paupertatis, aperit eruditiſſimus Purpuratus: *Tenebantur quidem,* inquit, *majori*

inopia

Digitized by Google

inopia adſtricti Chriſtiani qui in Palaſtina erant, cæteris omnibus. Nam in ea quæ poſt necem Stephani in eos eſt excitata perſecutione, loco pulſi, ſi quæ illis reſidua erant bona, amiſerant; de his enim meminit ſcribens Paulus ad Hebræos, cum ait; rapinam bonorum veſtrorum cum gaudio ſuſcepiſtis. Quam rationem Baronio fœneravit Aquinas, prima fronte non abſonam, ſed re diligentius perpenſa atque explorata, in errorem Chronologicum delapſum fuiſſe Baronium, deprehenditur; cum verba Paulina ad perſecutionem quæ Stephani cauſa mota eſt, non pertineat, ſed ad diverſam. Verbis doctiſſimi Eſtii, quam meis, Purpuratum confutari malim: *Reſpicere videtur quibuſdam Apoſtolus ad perſecutionem fidelium Hebræorum Jeroſolymis habitantium, quæ facta fuit ſub Stephano, de qua Act. 8. & 9. Quando & ipſe Paulus nondum ad Chriſtum converſus, exercendæ perſecutionis in Chriſtianos erat unus ex præcipuis miniſtris. Unde B. Thomas in parte præcedenti, vinctos interpretatur eos de quibus ibidem dicitur; quod Saulus per domos intrans, & trahens viros ac mulieres, tradebat in cuſtodiam. Neque ſane ex Actorum libro apparet, ad quod aliud tempus hæc commode referri poſſint. Eandem porro veriſimile eſt hanc eſſe perſecutionem, cum ea cujus meminit idem Apoſtolus 1 Theſſ. 2. Ita ſcribens: Imitatores facti eſtis, Fratres, Eccleſiarum Dei quæ ſunt in Judæa; quia eadem paſſi eſtis & vos a contribulibus veſtris, ſicut & ipſi a Judæis. Cæterum, merito dubites, an congruum ſit Apoſtolum loqui de iis perſecutionibus quas ipſemet adverſus eos commoverat & exercuerat; potius igitur credendum de aliis quibuſdam, varia enim fuerunt, iſta dici quæ poſt converſionem Pauli jam acciderant.* Recte atque ſapienter. Mota Stephani cauſa perſecutione, Eccleſia Hieroſolymitana fugam, vincula, carceres paſſa quidem fuerat, jacturam vero bonorum feciſſe, non legimus. Nec Paulus olim fax & turbo Eccleſiæ, qui crebro illiberalia facinora ſua memorat, de bonis direptis verbum ullum habet. Denique, non obſcure innuit divinus autor Epiſtolæ ad Hebræos bona Chriſtianis ex Judæorum grege adempta fuiſſe diu poſt Stephani carnificinam, cum de vinculis ſuis mentionem prius injiciat, quam de bonorum direptione: *Nam*, inquit, *& vinculis meis mecum affecti fuiſtis, & direptionem eorum quæ vobis ſuppetebant, cum gaudio excepiſtis.* Perſecutione Stephaniana diſcrepat illa cujus mentionem movit Paulus ad Theſſalonicenſes, de Judæis verba faciens,

Eſt. in Heb. c. 10. 34.

qui etiam Dominum Jeſum, & proprios Prophetas occiderunt, & nos expulerunt.

Alia igitur probabilior ratio, quam inops illa Baronii, quærenda eſt, cur Palæſtini Judæi majori inopia tenerentur: apparentem hujus rei cauſam eruditus Cunæus attulit l. 1. de Repub. Hebr. c. 4. *Tales Leges atque ejuſmodi ſcita Hebræi acceperunt, qui res opesque omnes ſitas in agris habebant: ex illis vel abundantia eorum, vel egeſtas pependit. Cujus rei ego maxima documenta hæc habeo, quod quoties pecunias illis exteri Reges imperaverunt, ſeptimus quisque annus ita in anguſtum oppido omnes eorum copias coegit, pene ut pendere eas nequiverint. Erat enim edicto Legis cautum ne per illam tempeſtatem terra coleretur, neve quis fruges tunc colligeret, quæ omnis pecuniæ fundamentum erant.* Præterea ex proventu fructuum & decimas plures, & *Terumot* ſolvebant. Magnis igitur urgebantur anguſtiis, dum fruges terræ ſilebant. Paupertatis vim intendebat neglectum Judæis commercium, cujus ope, ſuccurrunt ſubſidia tantis malis; audiatur Joſephus contra Appio. Apologia prima: ἡμεῖς οὔτε χώραν οἰκοῦμεν παράλιον, οὔτε ἐμπορίαις χαίρομεν, οὐδὲ ταῖς διὰ τούτων πρὸς ἄλλους ἐπιμιξίαις, ἀλλ' εἰσὶν μὲν ἡμῶν αἱ πόλεις μακρὰν ἀπὸ θαλάσσης ἀνῳκισμέναι, χώραν δὲ ἀγαθὴν νεμόμενοι ταύτην ἐκπονοῦμεν: *nos neque terram habitamus, quæ mari vicina eſt, neque negotiationibus gaudemus, neque earum cauſa nobis conſuetudo cum aliis gentibus eſt, ſed ſunt urbes quidem noſtræ procul a mari ſitæ; ipſi autem nos Regionem bonam incolentes, hanc cum labore exercemus.* Si fames ab Agabo prænunciata incidit in annum Claudii ſecundum, quod nobis probabilius viſum; annus ille Sabbaticus fuit, quo agri Judaïci ſilebant. Captæ ſunt a Soſio Hieroſolymæ, M. Agrippa & Canidio Gallo Coſſ. Anno U. C. 717. qui *Sabbaticus* fuit, teſte Joſepho Antiq. l. 14. c. 28. Claudiani imperii annus ſecundus eſt U. C. 795. proindeque a ſeptingenteſimo decimo ſeptimo, ſeptuageſimus ſeptimus annus, quo nimirum 795. conſtituitur, Sabbaticis apponi debuit: quo caſu fames longe miſerior annum hunc inceſſerat.

A N.

De Septem Latinæ Eccleſiæ Ordinibus. Diſtinctio Ordinem inter & Officium a Baronio propoſita. Quid rei ſit, declaratur ex Bellarmino? Diſtinctionis hujuſce inſolens Antiquitas. Fundamentum diſtinctionis Ordinem inter & Officium, ex reſpectu Ordinis ad Sacrificium male jactum fuiſſe, oſtenditur ex Ignatio, Epiphanio, Amalario. An ſeptem Ordines Latinorum ab inſtitutione Apoſtolica manarint? Ignatii ad Antiochenos Epiſtola, cui plurimum innituntur Shelſtratus Baroniusque, ſubdita eſt. Pugna hujuſce Epiſtolæ cum illa ad Trallianos. Apoſtolicis temporibus bina tantum Officia Eccleſiaſtica, teſte Clementis ad Corinthios Epiſtola. Minores Ordines neſcit Autor ille qui audit Ignatius. Strabonis, Lombardi, Aquinatis de inſtitutis ab Eccleſia minoribus Ordinibus teſtimonia. Diſtinctio ab Ordine Rom. aliiſque bene multis uſurpata Ordinum Sacrorum & non Sacrorum? Diſcriminis origo. Pamelii ſententia rejicitur. Diſtinctionis fundamentum ab inſtitutione petendum. In tertio ſeculo incunabula reperiuntur minorum Ordinum. An ſeptem Latinorum Ordines in uſu fuerint apud Græcos? Affirmantis Shelſtrati opinio multis rejicitur. De Ordinum numero Latinorum lites. σοφὸν Bellarmini φάρμακον rejicitur. Tot Ordinum multiplicatio inutilis Eccleſiæ ædificandæ.

NObiliſſimam de Eccleſiæ Ordinibus quæſtionem ingredimur, quæ gemini cum Baronio præbet certaminis anſam. Alterum de οὐσίᾳ, naturaque Ordinum; alterum de eorum antiquitate com-

mittitur. *Prætera vero* (verba ſunt Purpurati) *ut diximus, Ordines Eccleſiaſticos conſtat ab Officiis fuiſſe diſtinctos, ſeptemque numero fuiſſe ſtabilitos; videlicet, Oſtiariorum, Lectorum, Exorciſtarum, Acolythorum, Subdiaconorum, Diaconorum, atque Presbyterorum.* Ordinem inter & Officium, aliquid diſcriminis eſſe facile patiar. Apoſtolatus etenim, munus Propheticum, cæteraque ejuſmodi munia, Eccleſiæ condendæ neceſſaria, Officia quidem erant, non Ordines, cum longum in ævum non perdurarint; fulgurum inſtar, quæ ſubito micant, & momento extinguuntur. Quid vero inter Officium ordinarium, & Ordinem interſit, vix mente capimus; ſed laborantibus ſuccurrit Bellarminus, qui quid hoc myſterii ſit, apertius explanavit: *Catholici* Bellar. de Cler. l. 1. c. 11. *certum ac ſtatum numerum eſſe volunt eorum qui proprie Ordines Clericorum nominantur. Eſt autem obſervandum, duobus modis accipi ſolere apud autores Ordinem Eccleſiaſticum: uno modo proprie; alio modo communiter. Proprie illi dicuntur Ordines, qui certo ritu Sacro, & ſolemni, conferuntur ab Epiſcopo, & ad certum miniſterium Sacrificio exhibendum referuntur, qua ratione ſeptem duntaxat Ordines numerantur; videlicet Sacerdos, Diaconus, Subdiaconus, Acolythus, Lector, Exorciſta, & Oſtiarius. Communiter autem dicuntur Ordines, illi omnes qui quomodocunque dedicantur Divinis obſequiis, etiamſi non referantur ad Sacrificium, & hoc modo etiam Monachi, Virgines, & Viduæ Deo ſacratæ, nec non laborantes, in ſepeliendis defunctis, Ordines aliquando dicuntur a Patribus.* Hanc animo doctrinam Cardinales imbibiſſe nil miri, cum in Tridentini Concilii ſententiam locuti ſint; ſic enim ſciſcit, Seſſ. 23. c. 2. *Cum autem divina res ſit tam Sancti Sacerdotii miniſterium, conſentaneum fuit, quo dignius, & majori cum veneratione exerceri poſſet, ut in Eccleſia ordinatiſſima diſpoſitione, plures & diverſi eſſent miniſtrorum Ordines, qui Sacerdotio ex Officio deſervirent, ita diſtributi, ut qui jam Clericali tonſura inſigniti eſſent, per minores ad majores aſcenderent—Ab ipſo Eccleſiæ initio, ſequentium Ordinum nomina, atque uniuscujuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi, ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii, in uſu fuiſſe cognoſcuntur.*

Latinæ Scholæ ſcriptoribus familiarem eſſe diſtinctionum uſum, ſatis ſuperque novimus; ſed diſtinctiones ſuas probare Antiquitatis conſenſu, hoc opus, hic labor eſt: nec verba, nec verbis res ſignificatæ in Conciliorum, Patrumve monumentis, ullo veſtigio reperiuntur.

Digitized by Google

periuntur. Iterum dicam, nusquam gentium legitur apud Antiquos, diſtinctio, vel Bellarminiana, *Ordinis uno modo proprie accepti, alio modo communiter*; vel Baroniana, *Ordinis & Officii*: imo paſſim & ubique inveniuntur multa, quæ cum hac diſtinctione non conſpirant. Ordo Romanus indiſcriminatim Officii & Ordinis voces uſurpat: *Oſtiarii cum ordinantur, poſtquam ab Archidiacono inſtructi fuerint, qualiter in domo Dei debeant converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi, tradat eis Epiſcopus claves Eccleſiæ de altari.* At & in oratione, & in benedictione, Ordo ille dicitur *Officium*: *Domine, Sancte Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris hos famulos tuos, N. in Officium Oſtiariorum.* Similiter in Lectorum ordinatione: *Oremus dilectiſſimi nobis, Deum Patrem, omnipotentem, ut ſuper hos famulos ſuos, N. quos in Ordinem Lectorum dignatur aſſumere, benedictionem ſuam clementer effundat.* In eorum Benedictione: *Domine Sancte, Pater omnipotens, æterne Deus, benedicere digneris hos famulos tuos, N. in Officium Lectorum.* De Exorciſtis: *Deum Patrem omnipotentem, Fratres chariſſimi, ſupplices deprecemur, ut hos famulos, N. benedicere dignetur in Officium Exorciſtarum.* In Benedictione: *Benedicere digneris hos famulos tuos, N. in Officium Exorciſtarum.* t. 10. Bibl. pat. 99. Profecto, ſi Ordinem ab Officio re ipſa diſtingui ſciviſſet hujuſce libri conditor, benedicendis & conſecrandis Exorciſtis, Officii nomen non adhibuiſſet, quod admiſſa diſtinctione, nec proprium eſt, nec accuratum.

Diſtinctionis porro fundamentum facillime convellitur; in eo quippe poſitum, quod Ordines referantur *ad Sacrificium.* Atqui ad hanc illam χέσιν, proprie fabricata non eſt Oſtiarii, Exorciſtæve natura; nec eorum audito ſive nomine, ſive munere, appellimus mentem ad Sacrificium: quo conſtat illam χέσιν horumce munerum ἐσίαν non ſubire. Obſervabat ancilla Rhode fores domus Marci, in qua Chriſtiani cœtus ſuos agitabant, nec id officii reſpectum ullum neceſſarium habebat ad incruentum Euchariſtiæ Sacrificium, quod dubio procul tum celebrabatur: nec ſi provincia hæc viro alicui demandata fuiſſet, ideo hujuſce Oſtiarii munus, ab illo quod ancilla Marci exercebat, diſcrepaſſet, cum ambo functionibus, vir & mulier ſimiles fuiſſent. Perſonatus ille Ignatius ad Antiochenſes ſcribit: ἀσπάζομαι τὰς φρουρὰς τῶν ἁγίων πυλώνων τὰς ἐν Χριστῷ διακόνους: *ſaluto cuſtodes Sanctarum portarum quæ ſunt in Chriſto Diaconiſſas.*

 Hoccine

Hoccine officium, & miniſterium Sacrificio divino exhibet! quidni igitur in Ordinibus proprie dictis annumeratur? Si vero non *refertur ad Sacrificium*, quamobrem Oſtiariis affigatur reſpectus ad Euchariſtiam nullus video. Tantumne intereſt munus Sacras cuſtodiendi fores, veniat in manus mulierum, an virorum, ut in his Ordo ſit *proprie*, notam animo inurens indelebilem; in illis vero Ordo *communiter*, ſive *ἀκύρως*. Habet admirationem hæc Purpuratorum ſententia, quod in germanum Ordinem Diaconiſſas non referant, quæ & ordinatæ ſunt, & impoſitione manuum conſecratæ. Juſtinianus, Novella 123. *Διακονίσσαν δὲ ἐν ἁγίᾳ τῇ Ἐκκλησίᾳ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἢ τις ἐλάττων ἐστὶ τῶν τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν: Diaconiſſam in Sancta Eccleſia non ordinator, quæ minor quadraginta annis ſit.* Chalcedonenſe Concil. c.14. *Diaconiſſam non debere ante annos* 40. *ordinari ſtatuimus ---- Si vero ordinationem ſuſceperit, & quantocunque tempore obſervaverit miniſterium, & poſtea nuptiis ſe tradiderit, anathema ſit.* Potentiſſimum ex Epiphanio ducitur argumentum in Latinorum ſententiam: *Λοιπὸν ἀναγνωστῶν τάγμα ἐξ ὅλων τῶν ταγμάτων, τουτέστι παρθένων, καὶ τῶν ἔτι ἐν σεμνῷ γάμῳ, εἰ δὲ εἴη ἀνάγκη, καὶ ἀπὸ τῶν μετὰ θάνατον τῆς πρώτης γυναικὸς δευτέρᾳ συναφθέντων: ſecundum hos gradus Lectorum Ordo, ex omnibus Ordinibus eligi poteſt, hoc eſt e virginibus, monachis continentibus, viduis & iis qui honeſtis matrimoniis illigantur: imo ſi neceſſitas tulerit, ex illis etiam adciſcuntur, qui poſt prioris uxoris obitum, cum altera ſeſe copulaverunt.* Quo Epiphanii teſtimonio luce clarius eſt, Lectores Ordini proprie dicto inſerendos non eſſe, cum id muneris & Laïcis imponi poſſit. Denique, fictam hanc Latinorum diſtinctionem Ordinis & Officii, funditus perimit inſignis ille Amalarii locus: *Primo, notandum eſt, eos Ordines qui potiſſimum neceſſarii ſunt in Eccleſia, Apoſtolum Paulum denominaſſe, & eorum mores depinxiſſe, ſine quibus non poteſt rite immolatio altaris celebrari, ſcilicet, ſine Sacerdote & Diacono. Ut ſine retardatione Sacerdos vigilet circa hoſtias neceſſarius eſt Diaconus, ad miniſtrandum ea quæ neceſſaria ſunt Sacerdoti. Cæteri Ordines his adjecti ſunt, creſcente Eccleſia, crevit Officium Eccleſiaſticum, ut multitudini Eccleſiæ ſubveniri poſſet; adjiciuntur inferiores in adjutorio Præpoſitorum. Unde Ambroſius in tractatu Epiſtolæ ad Timotheum, illud vero dictis noſtris adjici dignum eſt, quoniam non convenit demirari, ſi neque Subdiaconorum,*

Amal. de Offic. Eccl. l. 2. c. 6.

norum, neque Lectorum memoriam Apoſtolus feciſſe videatur: illis etenim gradibus functionum qui in Eccleſia neceſſario habentur, iſti poſtea magis ſunt adjecti propter utilitatem miniſterii, quod propter multitudinem credentium per alteros poſtea impleri debere neceſſitas flagitavit. Unde nec ordinationem ante altare aſſequuntur, eo quod nec myſteriis miniſtrare ſtatuuntur: ſed alii quidem eorum lectionum officium implent; alii vero intra Diaconium illa præparant, quæ ad Diaconi pertinent miniſteria, nec non ſolicitudinem implent luminariorum. Nam myſterii miniſterium Presbyteri ſoli implent & Diaconi: alii quidem eorum Sacerdotale opus implentes, alii vero Sacris miniſtrantes. Hoc ex illuſtri loco fluenta manant argumentorum. Si Apoſtolus *denominavit* illos Ordines, ſine quibus non poteſt rite immolatio Altaris celebrari, utique minores Ordines non inſtituti ſunt proprie atque præcipue Sacrificii celebrandi cauſa, quod recte abſque ope Exorciſtarum, Lectorum, Oſtiariorum, Subdiaconorum perpetratum eſt. Si adjecti ſunt, creſcente Eccleſia, igitur defunctis jam Apoſtolis orti. ſi ante Altare ordinationem non aſſequuntur, ergo eorum munus non recta fertur in Sacrificium. Quid multa? Si nec myſteriis miniſtrare ſtatuuntur, ex ea re quid fiat viderint Latini, quibus fundamentum diſtinguendi Ordinem inter & Officium, in uno ad certum miniſterium Sacrificio Divino exhibendum reſpectu poſitum eſt.

Ad alteram nunc quæſtionem veniendum, qua & illa prior non minimum illuſtrabitur: *Licet in Novi Teſtamenti* (verba ſunt Baronii) *Divinis Scripturis non niſi de Epiſcopis, Presbyteris, ac Diaconis, ab Apoſtolis ordinatis mentio habeatur, aliorum quoque Ordinum ab illis inſtitutos eſſe miniſtros, nullus certe negare poterit qui Ignatii Epiſtolas legerit.* Non miror Baronium, ſubditam Ignatii ad Antiochenſes Epiſtolam lectoribus obtrudere. Id condonandum Purpurato, qui iis temporibus floruit, quibus nondum apertius atque diligentius de Ignatianis Epiſtolis diſputatum: ſed non parcendum Shelſtrato, qui cum ex ſuperiorum annorum caligine & tenebris, lucem in Ignatianarum Epiſtolarum negotio deſpicere potuerit, confidenter tamen, more ſuo ſcribit; *indicat teſtimonium S. Ignatii Martyris, & Antiocheni Epiſcopi:* Septem Hieronymo, Rufino, Euſebio, germanæ fuerunt Ignatii Epiſtolæ, quas inter illa Antiochenſibus ſcripta, nullum unquam

quam locum obtinuit. Verba ipſa a Shelſtrato, Baronio, aliiſque paſſim laudata, Epiſtolam falſi poſtulant. *Subdiaconos, Lectores, Cantores, Oſtiarios, Laborantes, Exorciſtas.* Nec enim hæc cum Epiſtola ad Trallianos conſpirant, in qua certe Ignatii lineamenta, & formæ deprehendere facilius eſt: Τί γὰρ ἐϛιν ἐπίσκοπος; ἀλλ' ἢ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐπέκεινα πάντων κρατῶν, ὡς οἷόν τε ἄνθρωπον κρατεῖν μιμητὴν γινόμενον κατὰ δύναμιν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. τί δὲ πρεσβυτέριον; ἀλλ' ἢ σύϛημα ἱερὸν, σύμβουλοι καὶ συνεδρευταὶ τοῦ ἐπισκόπου. τί δὲ διάκονοι; ἀλλ' ἢ μιμηταὶ τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων: *quid eſt enim Epiſcopus? niſi omnem principatum & poteſtatem omnium illorum tenens, quemadmodum deceat hominem tenere imitationem Chriſti Dei, factum ſecundum virtutem. Quid eſt Presbyterium? niſi inſtitutio Sancta conſiliarii Epiſcopi. Quid etiam Diaconi? niſi æmulatores Angelicarum virtutum.* Hic ſubſiſtit Ignatius ad Trallianos. De Subdiaconis, ne verbum quidem, nedum aliorum Officiorum mentionem agitarit. Quod argumento non inerti mihi eſt, nondum inſtitutos eſſe Subdiaconos, cum Epiſtola ſcripta eſt.

In antiquitatem Ordinum Eccleſiaſticorum invadit germanus ille Clemens, Epiſtola Corinthiis ſcripta, non multo poſt oblatum Petro Pauloque martyrium: Κατὰ χώρας οὖν καὶ πόλεις κηρύσσοντες, καθίϛανον τὰς ἀπαρχὰς αὐτῶν, δοκιμάσαντες τῷ πνεύματι, εἰς Ἐπισκόπους καὶ διακόνους τῶν μελλόντων πιϛεύειν: *per Regiones igitur & urbes verbum prædicantes, primitias eorum, Spiritu probantes, Epiſcopos & Diaconos eorum qui credituri erant, conſtituerunt.* p. 54. Si ævo Clementino, Subdiaconi, Cantores, Oſtiarii, Exorciſtæ hiſce muneribus exercendis præpoſiti ſunt, quid cauſæ fuit cur Clemens de ſola Epiſcoporum & Diaconorum conſtitutione mentionem injecit? Clementi incredibili modo conſpirat Polycarpus, qui duos tantum ſcit Ordines in Epiſtola ſua: a Viduis quippe ſtatim tranſit ad Diaconos, dein ad Presbyteros, omiſſis prorſus aliis Ordinibus; quos ſi noviſſet, præceptis ſuis ſimiliter imbuiſſet; atque omnem Hierarchiam his complectitur: *Subjecti eſtote Presbyteris, & Diaconis, ſicut Deo & Chriſto.* Polyc. ad Philip. p. 7. Itaque Strabo aperte rotundeque minorum Ordinum ortum inſtitutioni humanæ, non Divinæ vindicat: *Omiſſis ergo incertis*, inquit, *quæ notiora ſunt invicem comparemus, ut oſtendamus ordinationes mundanæ ſapientiæ, in Spiritualem Eccleſiæ univerſalis*

ſalis Rempublicam ſacris diſtinctionibus commutatas in ſimilitudinem antiquæ Hiſtoriæ, quæ vel pecuniæ Ægyptiorum in uſum Tabernaculi, vel cedri de Libano caſi in Templi ædificationem profeciſſe — habet mundus veredarios, commentarienſes, ludorum exhibitores, carminum pompaticos relatores; habet Eccleſia Acolythos; Lectores, Cantores, atque Pſalmiſtas: ſcilicet, mundi faſtum, dignitateſque ſub ſpiritualis poteſtatis larva, Apoſtoli derivarunt in Eccleſiam. Rem adhuc apertius declaravit Lombardus, cujus autoritas eo gravior, quo Eccleſia jam inclinata vixiſſe exploratum eſt: *Cum omnes Ordines ſpirituales ſint, & Sacri, excellenter tamen Canones duos tantum Ordines appellari cenſent; Diaconatus ſcilicet, & Presbyteratus; quia hos ſolos primitiva Eccleſia legitur habuiſſe — Subdiaconos vero & Acolythos procedente tempore, Eccleſia ſibi conſtituit.* Sed & vel ipſo Thoma judice certabimus: objicit ſibi; *Omnia Sacramenta habent efficaciam & autoritatem ex inſtitutione Chriſti, vel ſaltem Apoſtolorum ejus: ſed in doctrina Chriſti & Apoſtolorum non ſit mentio niſi de Presbyteris & Diaconibus; ergo videtur quod non ſint alii Ordines.* Porro ſic diluit objecta: *Dicendum, quod in primitiva Eccleſia, propter paucitatem Miniſtrorum omnia inferiora miniſteria Diaconibus committebantur; ut patet per Dionyſium, cap. 3. Eccleſ. Hier. ubi dicit: Miniſtrorum alii ſtant ad portas Templi clauſas: alii aliud proprii Ordinis operantur: alii autem Sacerdotibus proponunt ſuper altare Sacrum panem, & benedictionis calicem: nihilominus erant omnes prædicta poteſtates, ſed implicite, in una Diaconi poteſtate; ſed poſtea ampliatus eſt cultus divinus, & Eccleſia quod implicite habebat in uno ordine, explicite tradidit in diverſis: & ſecundum hoc dicit Magiſter in litera, quod Eccleſia alios Ordines ſibi inſtituit.* Quid diſertius? Si in *primitiva Eccleſia*, Diaconis inferiora miniſteria injungebantur, conſequens eſt, inſolentem tum fuiſſe minorum Ordinum, nec Apoſtolis, ſed *Eccleſiæ* deberi minorum Ordinum inſtitutionem. Quod eſt longe veriſſimum. Eo pertinent verba Autoris Quæſt. Vet. & Novi Teſtamenti c. 101. *Quamquam Romanæ Eccleſiæ Diaconi modice inverecundiores videantur, ſedendi tamen dignitatem in Eccleſia non præſumunt; ut autem non omnia miniſteria obſequiorum per ordinem agant, multitudo facit Clericorum. Nam utique ut altare portarent, & vaſa ejus, & aquam in manus funderent Sacerdotis, ſicut videmus per omnes Eccleſias —*

Lomb. l. 4. Diſt. 24.

Sum. Thom. Supplem. q. 37. a. 2.

 major

major enim Ordo intra ſe & apud ſe habet & minorem: Presbyter enim & Diaconi agit officium, & Exorciſtæ, & Lectoris.

Si Autorum Latinorum qui ſeptingentis abhinc annis de rebus Eccleſiaſticis ſcripſere, libros terimus, in diſtinctionem incidimus Ordinum Sacrorum, & non Sacrorum: *Horum autem Ordinum* (verba ſunt Durandi) *quidam ſunt non Sacri, & quidam Sacri. Non Sacri, ſeu minores Ordines ſunt hi, Cantoratus, Pſalmiſtatus, Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolytatus. Sacri vero, ſeu majores ſunt iſti, Subdiaconatus, Diaconatus, Presbyteratus, Epiſcopalis Ordo.* His conſentanea tradit Ordo Romanus: *Invitatio ordinandorum de Domo Sancta Maria, eligimus N. ad Oſtiarium, ad eundem Titulum: de Eccleſia Sancti Stephani, N. eligimus ad Lectorem, ad eundem Titulum: de Eccleſia Sancti Petri, N. eligimus ad Exorciſtam, ad eundem locum. Poſt hac celebrabitur conſecratio Sacrorum Ordinum.* Quid cauſæ ſit quamobrem minores ordines rebus Sacris non inſerantur, quærendo inveſtigandum. Propugnandæ Latinorum ſententiæ Pamelius multis nugis armatus eſt: *Minores*, inquit, *ſeu non Sacros nuncupamus, eo quod matrimonium in illis contrahere liceat, non item in ſacris illis tribus, Hypodiaconatu, Diaconatu, & Presbyterio:* Quæ ratio ſi vera eſt, majores Ordines in minoribus ſunt annumerandi, cum olim fas eſſet Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, & Subdiaconis, legitimam uxorem ducere. Presbyter erat ſceleratus ille Novatus, imo Epiſcopus Baronio Petavioque creditur: ſed perperam, cum Novatum Epiſcopum neſciat Cyprianus: *Pater etiam ejus*, inquit, *in vico fame mortuus eſt: uterus uxoris calce percuſſus, & abortione properante, in parricidam partus expreſſus.* Profecto, niſi omni pudore poſito, conceſſas Diaconis fuiſſe olim nuptias negari nequit. Ad alia feſtinanti ſatis eſt admodum Ancirani Concilii Canonem 10. repræſentare: *Quicunque Diaconi in ipſa ordinatione proteſtati ſunt, & dixerunt oportere ſe uxores ducere, cum non poſſint ſic manere, ii ſi uxorem duxerint, ſint in miniſterio.* Attamen Diaconorum Ordo Sacer eſt; Sacer itidem & Pontificatus, & Sacerdotium legale, quod matrimonio conjungebatur. Hypodiaconatum porro non fuiſſe olim Sacris Ordinibus accenſitum, liquido conſtat ex cap. *Nullus in Epiſcopum*, diſt. 60. *Nullus in Epiſcopum eligatur niſi in Sacris Ordinibus Religioſe vivens fuerit inventus. Sacros autem*

Durand Ration l. 2.

Pam. in Lib. de Præſcr. n. 269.

autem Ordines dicimus Diaconatum, & Presbyteratum: hos ſiquidem ſolos primitiva legitur habuiſſe Eccleſia. Subdiaconos vero, quia & ipſi altaribus miniſtrant, oportunitate exigente, concedimus. Quod & diſerte docetur ab Innocentio tertio C. *A multis.* Diſtinctionem Ordinum Sacrorum, & non Sacrorum, non debere ex cœlibatu vel matrimonio peti, teſtis eſt Aquinas in Supplemento, Quæſt. 37. a. 3. *Dicendum quod Ordo dicitur ſacer dupliciter; uno ſecundum ſe: & ſic quilibet Ordo eſt ſacer, cum ſit Sacramentum quoddam: alio modo ratione materiæ circa quam habet aliquem actum: & ſic Ordo ſacer dicitur, qui habet aliquem actum circa rem aliquam conſecratam: & ſic ſunt tantum tres Ordines ſacri, ſcilicet Sacerdotium, & Diaconatus, qui habent actum circa corpus Chriſti, & ſanguinem conſecratum: & Subdiaconatus, qui habet actum circa vaſa conſecrata; & ideo eis etiam continentia indicitur, ut Sancti & mundi ſint qui Sancta tractant.* Non igitur ideo Sacri ſunt majores Ordines quod illis cœlibatus injungitur, ſed vice verſa cœlibatus eis injungitur, quia Sacri ſunt. Æſtimanti igitur, & ſuo momento ponderanti diſtinctionem Ordinum Sacrorum & non Sacrorum, nulla melior diſcriminis ratio incidit quam illa, quæ ex horum ordinum inſtitutione petitur. Ut enim res aliqua, Sacri naturam induat, a Summo Religionis Autore myſteriorumque omnium Arbitro Deo demitti debuit. Sic Presbyteratus, & Diaconatus Sacra munera ſunt, quod ille a Chriſto, hic a Spiritu Sancto Apoſtolos agente, inſtituti ſunt. Cæteri quos vocant minores Ordines, ortum non habent ab inſtituente Deo, ſed ab autoritate humana; quo admiſſo, conſequens eſt, nec ſemper in Eccleſia viguiſſe, nec germanis Sacramentis apponi debere; nec animo indelebilem notam inurere. Quin etiam diligenter perpendenda eſt Aquinatis concluſio: *Quamvis omnes ſecundum ſe ordines Sacri ſint, recte tamen ratione materiæ circa quam verſantur (quæ in Sacerdotio, Diaconatu, & Subdiaconatu conſecrata eſt, & non in aliis) per Sacros & non Sacros diſtinguntur.* Quibus apparet & promptum eſt, fictum & commentitium eſſe fundamentum quod jactum eſt diſtinguendis Ordinibus, ab Officiis Eccleſiaſticis. Petitur illud quidem a reſpectu quem minores Ordines habent ad Sacrum Euchariſtiæ Sacrificium; quo caſu, circa materiam Sacram verſarentur, quod præciſe negatur a Thoma. Hæc quippe eſt Ordines in Sacros & non

Digitized by Google

Sacros diſtinguendi cauſa; quod non Sacri, nullum *habent actum circa rem aliquam conſecratam*, quem Sacri habent.

Non ergo ultima antiquitas minoribus Ordinibus eſt aſcribenda, quibus quippe ducentis amplius annis Eccleſia caruit; Diaconatu Presbyteratuque contenta. In tertio ſeculo jam adulto incunabula reperiuntur minorum Ordinum: argumento non inerti mihi ſunt Tertullianus, Clemensque Alexandrinus, rudi hoc ſeculo florentes, qui hanc ſive Ordinum, ſive Officiorum multitudinem apud Latinos vigentem, neſcivere. De muneribus Eccleſiaſticis ſic Septimius: *Itaque alius hodie Epiſcopus, cras alius: hodie Diaconus, qui cras Lector: hodie Presbyter, qui cras Laïcus.* Cur alia Officia ſilentio diſſimulavit, aut ſolius Lectoris injecit mentionem, ſi jam probe nota hæc munera? Pondus Tertullianico argumento additum fuiſſet, ex aliorum Ordinum perturbatione. Clemens Alex. Strom. l. 3. p. 338. *καὶ μὴν καὶ τὸν τῆς μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα πάνυ ἀποδέχεται, κἂν πρεσβύτερος ᾖ, κἂν διάκονος, κἂν λαϊκὸς, ἀνεπιλήπτως γάμῳ χρώμενος: quin & unius quoque uxoris virum utique admittit, ſeu ſit Presbyter, ſeu Diaconus, ſeu Laïcus, utens Matrimonio citra reprehenſionem.* Omiſſis Ordinibus qui Laïcos inter & Diaconos interjecti ſunt, Clemensne ex Diacono proſiliviſſet in Laïcum ſubito, ſi Alexandrina Eccleſia ſeptem Ordinibus floruiſſet?

Tert. de Præſcript. c. 41.

In Epiſtola Cornelii, Fabiano Antiocheno Epiſcopo ſcripta, Anno Dom. 251. apparent primum atque extant ſeptena illa omnium ore cantata Officia: *Ergo ille Evangelii vindex Novatianus, ignorabat unum Epiſcopum eſſe oportere in Eccleſia Catholica, ἐν ᾗ οὐκ ἠγνόει. πῶς γάρ; Πρεσβυτέρους εἶναι τεσσαράκοντα ἕξ, διακόνους ἑπτὰ, ὑποδιακόνους ἑπτὰ, ἀκολούθους δύο καὶ τεσσαράκοντα, ἐξορκιστὰς δὲ καὶ ἀναγνώστας ἅμα πυλωροῖς δύο καὶ πεντήκοντα: In qua tamen ſciebat, quomodo enim illud neſcire potuiſſet? Presbyteros quidem eſſe ſex & quadraginta: ſeptem autem Diaconos, totidemque Subdiaconos: Acoluthos duos & quadraginta, Exorciſtas & Lectores cum Oſtiariis quinquaginta duos.* Errore gravi Typographico affecta eſt Valeſiana Verſio, *Presbyteros eſſe quatuor & quadraginta.* Verum mota inter Eruditos quæſtio eſt, an omnia hæc Officia in Græca Eccleſia olim obtinuerint, perinde ac in Romana? Eruditi Shelſtrati cenſura doctiſſimo Morino non pepercit, quod ſcripſerit, *antiquiores Græcos ſeptem Ordines non agno-*

agnoviſſe. Verba Shelſtratiana recitare juvat, quo æquius de cenſura judicetur: Ordinum minorum *confuſionem ut auferret, poſt captam a Latinis Terram Sanctam Archiepiſcopus Nicoſienſis, de Græcis Regni Cypri alte conqueſtus eſt apud Innocentium quartum, & contentione Latinos inter & Græcos per Ottonem Cardinalem Tuſculanum ad Pontificem relata, reponit Pontifex Epiſtola* 10. c. 19. *Adhac volumus & expreſſe præcipimus, quod Epiſcopi Græci ſeptem Ordines ſecundum morem Eccleſiæ Romanæ de cætero conferant, cum huc uſque tres de minoribus circa ordinandos neglexiſſe, vel prætermiſiſſe dicantur. Illi tamen qui jam ſunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipſorum multitudinem in ſic ſuſceptis Ordinibus tolerentur. Quibus ex verbis lucide apparet, Græcos non minus quam Latinos ad ſeptem Ordines conferendos fuiſſe adſtrictos, quod neutiquam judicaſſet Pontifex, ſi Græci ſeptem Ordines nunquam obſervaſſent; quos tamen a Græcis obſervatos fuiſſe indicavit, cum ab ipſis tres neglectos, vel prætermiſſos exhibuit: prætermitti enim non dicitur, niſi quod aliquando obſervatum extitit.* Shelſt. in Can. 10. Antioch. n. 9.

Shelſtratiana hæc accurate ſcripta, & cogitate non fuerunt. Ac primum quicunque ex Græcis, minorum Ordinum mentionem moverunt, illi ætate Clementis Alex. poſteriores ſunt; vixit ergo Eccleſia annos amplius ducentos, minorum Officiorum inſcia: qua ſola obſervatione, ruit de culmine Latinorum de minoribus Ordinibus pertinax ſententia. Deinde Eccleſiam Græcam *ſeptem olim Ordines obſervaſſe*, a vero longe eſt alienum. Patrum Tridentinorum hoc ſcitum eſt: *Ab ipſo Eccleſiæ initio ſequentium Ordinum nomina, atque uniuſcujuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi, ſcilicet, Acolythi, Exorciſtæ, Lectoris, & Oſtiarii in uſu fuiſſe cognoſcuntur.* In Faſtis Græcorum quaternarius ille minorum Ordinum deſideratur. Clementinæ Conſtitutiones Acolythos, Exorciſtaſque in Ordinibus non annumerant. De Hypodiaconis: *Ego Thomas diſpono vobis Epiſcopis.* Sequuntur deinde Lectores c. 28. *De Lectoribus, ego Matthæus qui & Levi, olim Publicanus, diſpono*: inde ad Exorciſtas progreditur Clemens: *Exorciſta non ordinatur, ſpontanea enim benevolentia eſt hoc certamen, & gratià Dei per Chriſtum ſuperventione Spiritus.* In mari venatur apros, qui Acolythos quærit apud Clementem: ac licet ipſe mentionem Exorciſtarum agitet, utique illos in Ordinum numero atque loco non habuit: *Non ordinantur*, inquit: non igi- Conſt Apoſt. l. 8. c 32.

Digitized by Google

tur Ordinibus inſeri debent. Quibus apparet pſeudo-Clementis ævo, ſola hæc Officia Græcis eſſe cognita, Epiſcopatum, Presbyteratum, Diaconatum, Subdiaconatum, Lectoratum; tres vero Latinorum Ordines, Acolythos, Exorciſtas, Oſtiarios deſiderari: audiatur & Liturgia quæ Marci nomen habuit: *Conſervato nobis eos* (Papam, Regem, Epiſcopum) *multis annis pacifice fungentis Sancto, cui eos præficiſti, Pontificatu, pro Sancta & bona voluntate tua: recte tractantes verbum veritatis* σὺν πᾶσιν ὀρθοδόξοις Ἐπισκόποις, Πρεσβυτέροις, Διακόνοις, Ὑποδιακόνοις, Ἀναγνώσαις, ψάλταις, σὺν παντὶ τῷ πληρώματι τῆς ἁγίας καθολικῆς, καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας: *cum omnibus orthodoxis Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Lectoribus, Cantoribus, cum omni plenitudine Sancta, Catholica, & Apoſtolica Eccleſiæ.* Acolythi, Exorciſtæ, Oſtiarii hac in accurata Officiorum deſignatione, nusquam apparent gentium. Sed & Apoſtolici Canones, Acolythorum, Exorciſtarum, Oſtiariorum, ignari ſunt atque inſolentes: εἴ τις Ἐπίσκοπος, ἢ Πρεσβύτερος, ἢ Διάκονος, ἢ Ἀναγνώστης, ἢ ψάλτης τὴν ἁγίαν τεσσαρακοστὴν τοῦ Πάσχα οὐ νηστεύει, καθαιρείσθω: *ſi quis Epiſcopus, aut Presbyter, aut Diaconus, aut Lector aut cantor Sacram quadrageſimam Paſcha non jejunaverit, deponitor*, c. 68. Cantorem vero diſtinguunt a Lectore, quæ differentia Latinis anguſta eſt, imo nulla. Epiphanio quidem Officiorum Eccleſiaſticorum creſcit numerus; recenſitis quippe Epiſcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Lectoribus, Diaconiſſis, hoc addit: εἶθ' ἑξῆς τούτων Ἐπορκισταὶ, καὶ Ἑρμηνευταὶ γλώσσης εἰς γλῶσσαν, ἢ ἐν ταῖς

Epiph. Expo. fidei.

ἀναγνώσεσιν, ἢ ἐν ταῖς προσομιλίαις, λοιπὸν δὲ καὶ Κοπιαταὶ, οἱ τὰ σώματα περιστέλλοντες τῶν κοιμωμένων, καὶ Θυρωροὶ: *poſt illos omnes Ordines deinceps Exorciſtæ ſequuntur, & linguarum Interpretes, tam in lectionibus, quam in concionibus: ſequuntur Laborantes, qui mortuorum corpora curant; tum Janitores.* Ubi ſunt, Shelſtrate, Acolythi tui? Mirum! Acolythi nomen Græcum eſt; atque eo magis id Officii cæteris muniis Eccleſiaſticis ab Epiphanio apponi debuit; Acolythos tamen alto ſilentio diſſimulavit, ſed in eorum vicem *Laborantes* ſubſtituit. Laborantium porro munus, Officium erat, non *Ordo*; quocirca Pœnitentibus provincia hæc data eſt a Carthaginenſibus: *Mortuos, Pœnitentes Eccleſia efferant, & ſepeliant.* Syn. Carth. 4. c. 100. Sed & judice Epiphanio, ſeptenarius Ordinum numerus evaneſcit

Digitized by Google

vaneſcit atque diffluit: nec enim vel Lectores, vel Janitores in loco Ordinum habuit; poſtpoſuiſſet ne Janitores Laborantibus, ſi Latinorum de Oſtiariis ſententiam affixiſſet animo familiarius? Adeone egregium erat munus condendi corpora, ut huic prior locus tribueretur ab Epiphanio, ſi Oſtiariorum munia Sacramentis Eccleſiæ inſerenda eſſent? Accedat ultimo Juſtiniani Novella tertia: *θεσπίζομεν, μὴ περαιτέρω μὲν ἑξήκοντα Πρεσβυτέρους κατὰ τὴν ἁγιωτάτην μεγάλην Ἐκκλησίαν εἶναι: Διακόνους δὲ ἄῤῥενας, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα θηλείας, καὶ ὑποδιακόνους ἐνενήκοντα, ἀναγνώστας δὲ ἑκατὸν καὶ δέκα, καὶ ψαλτὰς εἴκοσι πέντε: ὡς εἶναι τὸν πάντα τὸν ἀριθμὸν τῶν εὐλαβεστάτων κληρικῶν τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν τετρακοσίοις εἴκοσι πέντε προσώποις, καὶ ἑκατὸν πρὸς τούτοις τῶν καλουμένων πυλωρῶν: ſancimus ne quando in Sacroſancta majore Eccleſia, ultra ſexaginta Presbyteros, Diaconos vero mares centum, fœminas 40. & Subdiaconos nonaginta, Lectores autem ultra 110. Cantores ultra 25. exiſtant: ut univerſus reverendiſſimorum Clericorum majoris Eccleſiæ numerus, in quadringentis viginti quinque perſonis, & centum præterea Oſtiariis, ut vocant, conſiſtat.* Reſpondeant ad hoc Imperatoris Decretum, qui ſeptenario Ordinum ab Apoſtolis inſtitutorum numero, patrocinantur. Ubi ſunt Acolythi, ubi Exorciſtæ? Non de parvis obſcuriſque Eccleſiis mentio injicitur in Juſtiniani Novella, ſed de florentiſſimis maximiſque. Si Ordo Acolythorum, Exorciſtarumque ab inſtitutione Divina manavit, an Orientalis Eccleſia Sacrum hocce munus extingui negligentia non ferenda paſſa fuiſſet? Si eo incuriæ temere, ac inconſiderate delapſa eſt, cur erroris ſui Latinos monitores non habuit? Cur Juſtiniano cauſas mutandæ Legis Pontifices Romani non ſuggeſſere? Hinc luce clarius eſt, nec ſeptem Ordines obtinuiſſe in Eccleſia Græca, nec inſtitutionis eſſe Divinæ, ſed humanæ; proindeque tolli & abrogari potuiſſe, conſenſu Eccleſiæ; nec ratam fixamque de Officiis Eccleſiaſticis fuiſſe diſciplinam, ſed Eccleſias multa hic variaſſe. Hac de cauſa Laodicenum Concilium, Exorciſtas, & Oſtiaros, in muneribus Eccleſiaſticis annumerat. c. 24. *Ὅτι οὐ δεῖ ἱερατικοὺς ἀπὸ Πρεσβυτέρων ἕως Διακόνων, καὶ ἑξῆς τῆς Ἐκκλησιαστικῆς τάξεως ἕως ὑπηρετῶν, ἢ ἀναγνωστῶν, ἢ ψαλτῶν, ἢ ἐπορκιστῶν, ἢ θυρωρῶν, ἢ τοῦ τάγματος τῶν ἀσκητῶν εἰς καπηλεῖον εἰσιέναι: non oportet ſacratum a Presbytero, uſque ad Diaconum,*

conum, & deinceps quemlibet Eccleſiaſtici Ordinis uſque ad Miniſtros, vel Lectores, vel Cantores, vel Exorciſtas, vel Oſtiarios, vel Aſcetas, in cauponam ingredi. Cæterum, licet multa pro varia Græcarum Eccleſiarum diſciplina recenſeantur Officia, Acolythorum munus nuſquam legentium oculis incidit.

Porro, etiam atque etiam obſervandum eſt, de Ordinum numero, diſſenſione opinionum Latinos inter ſe diſcrepare: plurimi ſunt enim qui unum præterea Ordinem adjiciendum eſſe exiſtimant. Rabanus l. 1. de Inſtit. Cler. c. 4. *Sunt autem gradus Eccleſiaſtici octo, quorum nomina hæc ſunt; Oſtiarius, Pſalmiſta ſive Lector, Exorciſta, Acolythus, Subdiaconus, Diaconus, Presbyter, atque Epiſcopus.* Canoniſtis vero creſcit adhuc graduum Eccleſiaſticorum numerus, Gratiano teſte, Diſt. 23. Nunc a Summo Pontifice incipientes, & uſque ad ultimum gradum deſcendentes, qualiter quiſque eorum debeat ordinari Sanctorum autoritatibus oſtendamus. Numerat autem *Epiſcopum, Presbyterum, Diaconum, Subdiaconum, Acolythum, Exorciſtam, Lectorem, Oſtiarium, Pſalmiſtam.* Ut Theologorum Canoniſtarumve concilientur animi, reſpondet Bellarminus; *Canoniſtas facere novem Ordines, quia diſtingunt Epiſcopum a Presbytero; & Lectorem a Cantore, quod Theologi non faciunt; ſed in re non eſt diſſenſio. Theologi enim ſolum conſiderant Ordines, ut ſe habent ad Sacrificium, quomodo Epiſcopus & Presbyter, Lector & Cantor non diſtinguntur. Canoniſtæ autem conſiderant Ordines ut Hierarchiam conſtituunt, & idcirco recte diſtingunt Epiſcopum a Presbytero.* Sed ſplendente fuco ſolers Cardinalis lites ſuorum tegit. An inter Canoniſtas Rabanus, Eſtius, Maldonatus, aliique bene multi? *Problematice diſputatur inter Catholicos,* inquit Eſtius, *an Epiſcopatus ſit Ordo, juxta eam ordinis ſignificationem qua Sacramentum ſignificat: at vero pars affirmativa multo apparet probabilior, ſi tum Scripturas, tum Veterum ſententias expendamus, quam proinde recentiores multi amplectuntur.* Argumentum autem in adverſarios torquet, cujus acies retundi nequit: *Per ordinationem non tantum juriſdictionis, verum etiam ac proprie Ordinis poteſtas datur, per quam ordinatus exercere poſſit ſpiritualia quædam opera, omnem humanam virtutem excedentia, quæ ſunt ordinare & confirmare: non enim hæc poteſtas habetur ex Ordine Sacerdotali.* Maldonatus de Sacramento Ordinis: *Omnes Theologi Scholaſtici, negant Epiſcopatum eſſe diſtinctum*

Eſt. in Sent. l. 4. D. 24. n. 18.

tum

Digitized by Google

tum Ordinem, & propterea non eſſe Sacramentum. Homo autem ille, qui paſſim Evangelicis vitium novitatis exprobrat, apertum antiquitatis Scholaſticæ transfugam agit. *Contraria ſententia videtur mihi eſſe veriſſima*: (Maldonati verba ſunt) *conferre nimirum hac Sacramenta, & oleum conſecrare, & facere cætera quæ propria ſunt Epiſcoporum, multo eſt difficilius, & majore gratia indiget, quam legere Epiſtolam, vel Evangelium.* Rabanum aliosque, qui Ordinum Eccleſiaſticorum numerum augent, illi adeant quibus otium eſt: & Bellarmini diſtinguentis Ordines per reſpectum vel ad Sacrificium, vel ad Hierarchiam, ſubtile commentum, ſed ab autorum mente alienum eſſe deprehendent.

Si verum tueri ſententia eſt, retento minorum Ordinum nomine res ipſa pene intercidit apud Latinos. Quod ſapienter obſervatum a Caſſandro. Ar. 14. conſul. *Ad minores vero Ordines quod attinet, qui olim quinque ſe ordine conſequentes memorari conſueverant; hi ſane præſente tempeſtate, neglecta omni diſciplina & politia Eccleſiaſtica, prorſus confuſi ſunt, & eorum Officia propemodum ceſſarunt.* Sacerdos exorcizat & in Baptiſmo & extra Baptiſmum. Abſque Subdiaconis aut Acolythis Miſſæ ſolemnia ſæpe peragit. Profecto tot Officiorum diſcretus numerus non minimum pompæ ac ſplendoris adjungit Epiſcopis, ſed non cedit in Eccleſiæ utilitatem; cum unus Lectorum Ordo exercendis minorum Officiorum muneribus ſit idoneus; ut ad quatuor non immerito Eccleſia Græca ſuorum Ordinum numerum redegerit: quod Damaſceni tempore rudi ſeculo octavo jam obtinebat. *ἀρχὴ καὶ τῷ τάξιν εἰς πρῶτον τὸ τῆς ἀναγνώστου ἀξίωμα, εἶτα ὑποδιάκονος, εἶτα διάκονος, καὶ ἔτως Πρεσβύτερος, καὶ ἔτως Ἐπίσκοπος: prima dignitas Lectoris, altera Subdiaconi, quem ſequitur Diaconus, hunc Presbyter, Presbyterum Epiſcopus.* Damaſ. Dial. de Manich. p. 524.

Nonnulla de minoribus Ordinibus nunc ſunt dicenda, tum oſtendendo & novitatis & *κακοζηλίας* vitio, cum explicandis horumce Officiorum muniis ad illuſtrandam antiquitatem. Ab Oſtiariis Principium.

De Oſtiariis. Templi Hieroſol. Janitores. Cur ab ipſo Deo inſtituti? In Oeconomia Legali Deus civilem

 Regem

Regem exercebat. Hinc palatium, menſa, Cantores, Oſtiarii. Quæ ex antiquitate probantur. Diverſa Eccleſiæ Chriſtianæ ratio Oſtiarios ſacris Ordinibus inſeri non flagitat. Oſtiariatus fuſa ex Patribus explicatio.

TEmpli Hieroſolymitani claudendarum aut reſerandarum portarum muneri atque officio Levitæ præerant ex inſtituto Dei, nec id provinciæ aliis mandari debuit. *Janitores habitabant circa domum Dei, & unoquoque tempore aperiebant januas.* 1 Paral.9. 27. Claudendæ Orientali portæ interioris Templi multi incumbebant, ut a Joſepho ſcripto proditum. Χαλκῆ μὲν οὖσα καὶ στιβαρωτάτη, κλειομένη δὲ περὶ δείλης μόλις ὑπ' ἀνδρῶν εἴκοσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπερειδομένη σιδηροδέτοις — ὤφθη κατὰ νυκτὸς ὥραν ἕκτην αὐτομάτως ἠνεῳγμένη. δραμόντες δ' οἱ τοῦ ἱεροῦ φύλακες, ἤγγειλαν τῷ στρατηγῷ: *cum eſſet anea atque graviſſima, & ſub veſperam vix a viginti viris clauderetur, ſeriuque ferro vinctis obſeraretur — viſa eſt noctis hora ſexta ſponte pateſcere: his autem curriculo per cuſtodes Templi præfecto nunciatis, aſcendit ille, vixque eam potuit claudere.* Joſeph. de Bell. l.7. c. 12. Nec mirum Templo ſuo ex officio proprios conſtitutos fuiſſe Janitores, cum Deus, Principis in morem, Hebræorum terræ tum regnaret. Propterea cum Iſraelitæ a Madianitarum jugo Gedeonis virtute liberati fuiſſent, principatum ſervatori ſuo, grati animi teſtificandi cauſa, offerentibus Hebræis, reſponſum eſt a Gedeone, *non dominabor in vos ipſe, nec dominabitur in vos filius meus, ſed dominabitur in vos Dominus.* Jud. 8. Similiter Deus leniebat dolorem Samuelis his verbis, *non te ſpreverunt, ſed me ſpreverunt* ממלך עליהם *ne regnem ſuper eos;* quibus apparet Deum Iſraelitas hactenus gubernaſſe, non modo qua orbis totius conditorem atque moderatorem, ſed qua regnatorem poteſtatis civilis munia omnia obeuntem; cui Regnum politicum abdicabatur, alio Monarcha in vicem ejus ſuffecto. Non nova quidem, ſed vetus opinio hæc eſt, Judæorum & Chriſtianorum firmata conſenſu. Joſephus Moſem inducit gentem Hebræorum ſic alloquentem, στρατὸν ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε, στρατηγῷ μὲν αὐτοκράτορι χρώμενοι τῷ θεῷ, ὑποστρατηγὸν δὲ

χειρο-

χειροτονήσαντες ἕνα τῇ ἀρετῇ προὔχοντα: exercitum contra hoſtes educite, ſummum imperium Deo committentes; ſed creantes unum aliquem virtute præcellentem, qui vicarius ſit ei: Joſeph. Antiq l.4. c.8. Joſepho incredibili modo conſentit Theodoretus in 1 Sam. Quæſt. 14. *ὁ δεσπότης Θεὸς, καὶ Θεοῦ καὶ βασιλέως ἐπλήρου τὴν χρείαν, ὁ δὲ προφήτης ὑπουργὸς ἦν, οἷον τις ὕπαρχος ἢ στρατηγὸς, ἢ δημαγωγός: Dominus Deus, & Dei & Regis implebat munus. Propheta vero* (Samuel) *erat adminiſter, & veluti quidam præfectus, aut magiſter militum, aut tribunus plebis.*

Hac ex œconomia Tabernaculum inſtitutum eſt, ut ſummo regi palatii loco inſerviret. Pulcherrima ſunt doctiſſimi Spenceri verba, ac obſervatu digniſſima. *Cum primum Iſraelitæ Deum in Regem ſuum ſolemniter elegiſſent, legem eam de Tabernaculo ſtruendo tuliſſe dicitur, & facient mihi* מקדש *Sanctuarium, & habitabo in medio eorum: ad quæ legis verba hæc Moſes Ben Nackman annotavit,* ושכנתי בתוכם בבית יעשו בית וכלים כמקדש מלך ובית ממלכה ובכסא הכבוד אשר לי שם. *Facient domum & vaſa quaſi Sanctuarii Regis, domuſque Regiæ, & ego in eorum medio habitabo, in domo ſcilicet ſolioque gloriæ; quod mihi facient.* Et infra hæc addit ex Rabbi Schom. Tob. *Deus, cui laus, talem ſibi domum condi juſſit, qualis eſſe ſolet domus regia: in domo Regia hæc omnia quæ diximus reperiuntur: alii ſcilicet qui cuſtodiant Palatium ejus: alii qui fungantur officiis ad regiam dignitatem pertinentibus, qui epulas inſtruant, aliaque faciant regi neceſſaria: alii denique qui voce quotidie fidibuſque canant: eſt etiam in domo regia locus ad cibos apparandos conſtitutus: item locus ubi odoramenta adolentur: eſt etiam menſa in domo ejus: itemque conclave ipſi proprium, quo nemo pervenit niſi qui ei ſecundus eſt, quoſque in maxime charis habet. Eundem ad modum voluit Deus, ut hæc omnia ſua in domo eſſent, ne qua in re terram regibus concederet; eſt enim ille Rex magnus, ut his quidem rebus non indigeat. Verum hinc facile elucet ratio victus familiaris Sacerdotibus & Levitis dati, utpote quem Rex quiſque miniſtris ſuis ſuppeditare ſolet. Atque hæc omnia eo ſpectabant, ut intelligeret vulgus, Regem nempe Dominum exercituum inter nos verſatum eſſe.* Spencer. l. 1. c. 5.

Hoc ex fonte manavit & officium Oſtiariorum, qui aſſiſtebant ad fores palatii Regii; Templi nimirum, in quo Deus erat maxi-

me præſens. Quæ omnia plena myſteriorum erant, veluti figuræ cæleſtium, ac Eccleſiæ, quæ domus Dei eſt, quamque perpetuo incolit, adumbrationes. Quæ ſi acri judicio ac diligenter perpendiſſent Latini, utique ſacrum Oſtiariorum Ordinem non inſtituiſſent ad exemplum Janitorum Templi Hieroſolymitani. Nec enim Chriſtianorum in proſeuchis eo modo Deus habitat, quo in æde Judæorum aderat: nulla nubes Cherubinorum alis incubat, nullus ignis de cœlo delabitur. Nec Templa Latinorum, deliniente Deo, ſacræ figuræ ſunt Eccleſiæ ſpiritualis. Itaque apud Hieroſolymitanam Eccleſiam, quæ in domo Marci conventus ſuos agitabat, muliercula, cui Rhode nomen fuit, Janitoris officio fungebatur. Ævo ſane Apoſtolico, Oſtiariorum Ordinem viguiſſe creditu difficillimum, Chriſtianis in antra, cœnacula, privatas domos ſe congregantibus atque conjungentibus. Quin etiam alicubi, multo poſt Apoſtolorum obitum, mulieres Oſtiariorum munera exercebant, teſte perſonato Ignatio ad Antiochenſes, *ἀσπάζομαι τοὺς φρουροὺς τῶν ἁγίων πυλώνων τὰς ἐν Χριστῷ διακόνους: ſalato cuſtodes ſanctarum portarum, quæ ſunt in Chriſto, Diaconiſſas.* Extructis baſilicis, Oſtiarios aſſignari rationi valde conſentaneum fuit: at in Ordinem ſacrum creari nil opus erat, cum officii titulus huic exercendo muneri ſufficeret, abſque Sacramenti reſpectu.

Quid rei eſſet Oſtiarii munus, aperit liber ille qui Alcuino aſcribitur. *Oſtiarius ab oſtio Eccleſiæ dicitur, quod ita debet prævidere, ne ullo modo Paganus ingrediatur Eccleſiam, quia ſuo introitu polluit eam. Debet etiam cuſtodire ea quæ intra Eccleſiam ſunt, ut ſalva ſint. Quia illi traditæ claves, & commiſſa cura cuſtodiendæ Eccleſiæ.* Alcui. de off. p. 269. Ut plus dignitatis officio huic adjungeretur, eo & Chriſtum induere. Ivo Carnotenſis ſermone de excellentia Ordinum, *hæc,* inquit, *officia in propria perſona Dominus noſter oſtendit, & Eccleſiæ ſuæ exhibenda reliquit, ut forma, quæ præceſſerat in capite, repræſentaretur in corpore. In his ſeptem officiis primus gradus eſt Oſtiariorum, qui poſſunt diſcernere inter bonos & malos, dignos & indignos, & admittere in Eccleſiam quos ſciunt eſſe dignos, & repellere quos ſciunt eſſe indignos. Iſtis cura eſt & introitum Eccleſiæ ſervare, & res Eccleſiæ pervigili cura cuſtodire. Unde & eis, cum ordinantur, claves Eccleſiæ ab Epiſcopo traduntur, & dicitur eis, ſic agite tanquam rationem Deo reddituri*

pro

Digitized by Google

pro rebus quæ his clavibus recluduntur. Hoc officium Dominus noſter nobis initiavit, quando flagello de funiculis facto vendentes & ementes de Templo ejecit, & cathedras nummulariorum evertit. Bibl.Pat.t.10.774. Ritum ordinando Oſtiario adhibitum tradidit Carthaginenſe Conc. 4. can. 9. *Oſtiarius cum ordinatur, poſtquam ab Archidiacono inſtructus fuerit qualiter in domo Dei debeat converſari, ad ſuggeſtionem Archidiaconi tradat ei Epiſcopus claves Eccleſiæ de altario dicens. Sic age quaſi redditurus Deo rationem de his rebus quæ his clavibus recluduntur.* Quibus apparet & promptum eſt, germanis Ordinibus Oſtiariatum inſeri non poſſe, cum χειροθεσίας Epiſcopalis expers fuerit. Eo loci quo res Eccleſiaſticæ ſunt, Oſtiariorum extrema lineamenta vix ſuperſunt. Olim quippe *inter ſanctum & iniquum diſcernentes, eos tantum in Eccleſia qui erant fideles recipiebant: intrare enim in Templum niſi per eos non poſſumus. Habent enim in poteſtate tam bonos recipiendi, quam rejiciendi indignos.* Iſidor.l.2.de Eccl.offi.c.14. Vices rerum nunc mutatæ ſunt: fores Eccleſiæ patent ipſis Ethnicis; aditus olim inacceſſos hæretici rumpunt non modo, ſed etiam ad contemplanda Miſſæ myſteria ultro invitantur. Imo vel inviti homines ſæpius eis adeſſe coguntur. Denique luce clarius eſt, Oſtiarios, ſi qui fuere temporibus Apoſtolicis, ab illis plurimum diſcrepaſſe, quos novit ætas poſterior. Hi Ethnicis interdicebant ingreſſu Eccleſiæ, illi non. *Si eodem convenerit tota Eccleſia, & omnes linguis loquantur, ingrediantur autem idiotæ vel infideles, nonne dicent vos furere?* 1 Cor. 14. Sed nec Apoſtolicis Oſtiariis munus ſuum injunctum eſt, ad ſuggeſtionem Archidiaconi Epiſcopo dicente inter tradendum Eccleſiæ claves, *ſic age quaſi redditurus Deo rationem de his rebus quæ his clavibus recluduntur.* Oſtiarios Clero inſeri docet Toletani primi canon 4.

De Lectoribus. Officii hujuſce & neceſſitas & requiſita declarantur ex Iſidoro. Mos palam legendi Scripturas a Judæis in Chriſtianos introductus. Inſignis in hanc rem Joſephi locus. De Lectoribus Judaicis obſervabilia. In Eccleſiæ Chriſtianæ incunabulis, Lectoris munus non fuiſſe peculiare officium ab aliis diſ-

Digitized by Google

cretum. Lectores lapſu temporis in Clerum allecti, in maxima Orbis Chriſtiani parte. Ætate Cypriani creando Lectori non videri adhibitam ceremoniam tradendi libri, ſed ſolum mundatum Præſulis. Non ubique terrarum Lectores Clericorum titulo cenſeri contra Clariſſ. Dodwellum aliosque innumeros oſtenditur ex more Eccleſiæ Alexandrinæ Catechumenos Lectorum muneri præficienti. Quo ætatis anno Lectores creabantur. Eruditiſſimi Stephani Le Moine cum Balſamonis emendatio, tum opinio de Lectoribus non ante annum 13. ordinatis, ex antiquitate rejicitur. Julianus Imp. Lectoris officio donatus.

LEctores publicos Scripturæ coram omnibus ac palam legendæ inſtituere erat maxime neceſſarium, cum auditio verbi divini pietatis pars ſit non minima. Itaque inter requiſita Lectoris legendi peritia olim habebatur, ut ſapienter monuit Iſidorus. *Qui ad ejusmodi promovetur gradum, iſte erit doctrina & libris imbutus, ſenſuumque ac verborum ſcientia ornatus, ita ut in diſtinctionibus ſententiarum intelligat ubi finiatur junctura: ubi adhuc pendeat oratio: ubi ſententia extrema claudatur. Sicque expeditus uſum pronuntiationis tenebit, ut ad intellectum omnium mentes ſenſusque promoveat, diſcernendo genera pronunciationis — porro vox Lectoris ſimplex erit & clara, ad omne genus accommodata: auribus enim & cordi conſulere debet Lector.* Iſidor. de Eccl. off. l. 2. c. 13. Scripturas palam & publice legendi morem, Chriſtianis fœneravit Eccleſia Judaica, apud quam *Moſes & Propheta legebantur in Synagogis quolibet Sabbato.* Aurea ſunt hac de re verba Joſephi. οὐκ εἰσάπαξ ἀκροασομένους, οὐδὲ δὶς ἢ πολλάκις, ἀλλ᾽ ἑκάστης ἑβδομάδος τῶν ἔργων ἀφεμένους, ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν τοῦ νόμου ἐκέλευσε συλλέγεσθαι, καὶ τοῦτον ἀκριβῶς ἐκμανθάνειν: *quapropter non ſemel audire, nec ſecundo, vel ſæpius, ſed in unaquaque ſeptimana alia opera relinquentes, ad legis auditionem congregari præcepit univerſos, eamque perfecte condiſcere.* Joſeph. l. 2. cont. Apion. p. 1072.

Liceat mihi pauca eruditi Lightfootii referre ad perantiquum juxta

juxta ac ſanctiſſimum morem explicandum. *Die Sabbati erant ſeptem Lectores legis, die expiationis ſex, diebus feſtis quinque, noviluniis ſeptemque diebus ſolemnium feſtorum quatuor, ſecundo quintoque ſeptimanæ die tres. Porro lex a paucioribus quam tribus legi non poterat: a tribus, inquam, ſibi invicem ſuccedentibus. Septem Sabbato Lectores hoc ordine legebant: primo Sacerdos, tum Levita, deinde quinque Iſraelitæ ſibi invicem ſuccedentes. Si nullus illic adeſſet Sacerdos, aut Levita, ſeptem tum Iſraelitæ legebant. Si adeſſet illic Sacerdos, nullusque Levita, tunc bis Sacerdos legebat ---- שלוח צבור Angelus Eccleſiæ, aut miniſter congregationis, evocabat eum qui lecturus erat, conſcendebatque is cathedram (בימה βῆμα) in medio Synagogæ poſitam hunc ad uſum, eique librum legis tradebat, quem aperiebat, inſpiciebatque quis locus legendus eſſet; ſed non incipiebat donec Archiſynagogus incipere ipſum juberet ---- priusquam legeret, inchoabat ab oratione, benedictione, laudationeque Dei, quod eos in populum ſuum elegiſſet, ſuamque ipſis legem dediſſet. Tum incipit; ſtansque toto tempore legit ---- ut legebat, ſtabat juxta miniſter congregationis, quo attenderet, rectene pronuntiaret legeretque, hincque dicebatur* חזן *Epiſcopus aut Superinſpector, ut ſupra obſervatum eſt.* Lightf. Harm. p. 479. Huic exercendo muneri nullus Ordo ſacer requirebatur: idcirco Chriſtus, qui nec ortum ducebat a Tribu Levitica, nec a popularibus, ſecus habebatur atque homo plebeius, *cum veniſſet Nazaretam ubi fuerat nutritus, intravit ut conſueverat die Sabbati in Synagogam, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι, & ſurrexit ut legeret.* Luc. 4. 16.

Hunc in legendo morem a priſcis Chriſtianis obſervatum fuiſſe, quam probabiliſſimum eſt. Non uni homini perpetuo id officii illigabatur, ſed a docto quolibet & legendi perito injungebatur: aut ſi perpetuo, in officii, non ordinis naturam munus hoc incidebat. Officio huic obeundo præpoſitos ut plurimum Diaconos fuiſſe, ad verum accedit. Atque moris antiqui veſtigia deprehendere eſt in Vaſenſi Concilio ſecundo. *Hoc etiam pro ædificatione omnium Eccleſiarum, & pro utilitate totius populi, nobis placuit, ut non ſolum in civitatibus, ſed etiam in omnibus Parochiis verbum faciendi daremus Presbyteris poteſtatem, ita ut ſi Presbyter aliqua infirmitate prohibente per ſeipſum non potuerit prædicare, ſanctorum Patrum homeliæ a Diaconis recitentur: ſi enim digni ſunt Diaconi quæ Chriſtus in Evan-*

gelio

gelio locutus eſt legere, quare indigni judicentur ſanctorum Patrum expoſitiones publice recitare? Vaſ.Syn.2.c.2. Sed & Subdiaconus Lectoris officio fungebatur. *Miror* (verba ſunt Amalarii) *qua de re ſumptus uſus in Eccleſia noſtra, ut Subdiaconus frequentiſſime legat lectionem ad Miſſam, cum hoc non reperiatur ex miniſterio ſibi dato in conſecratione commiſſum.* Amalar. de offic. Eccl.l.2.c.11. His addatur obſervatio Sozomeni. *In multis Eccleſiis ſoli duntaxat Presbyteri, alicubi in præcipuis feſtivitatibus Epiſcopi legunt.* Hac de cauſa Aquinas fatetur & profitetur, *quod in primitiva Eccleſia, propter paucitatem miniſtrorum, omnia inferiora miniſteria Diaconibus committebantur.* Thom. ſupp. Quæſt. 37.

Lapſu temporis ad Clerum acceſſere Lectores in majori parte orbis Chriſtiani. Etenim tam reverenter Chriſtiana negotia peragebantur, ut Clero non ſcriberet Epiſcopus niſi per Clericos. Hinc Cyprianus, *& quoniam oportuit me per Clericos ſcribere ---- neceſſe fuit novos aliquos conſtituere, qui mitterentur: feciſſe me autem ſciatis Lectorem Saturum, & Hypodiaconum Optatum Confeſſorem.* Cypr. Ep. 24. Officium porro fuiſſe, non Ordinem, conſtat ex ritu in Lectoris creatione adhibito. *Lector cum ordinatur, faciat de illo verbum Epiſcopus ad plebem, indicans ejus fidem ac vitam atque ingenium. Poſt hæc, ſpectante plebe, tradat ei codicem de quo lecturus eſt, dicens ad eum, Accipe & eſto Lector verbi Dei, habiturus, ſi fideliter & utiliter adimpleveris Officium, partem cum iis qui verbum Dei adminiſtraverint.* Cart. 4.c.8. Quidni ſola juſſione Epiſcopi Lectori perinde atque Cantori munus ſuum præberi potuit? Quod & factum non improbabile eſt, ætate Cypriani. Nulla ſiquidem uſurpata ceremonia in creatione Lectorum Celerini, Aurelii, Saturi, legitur. Hoc unum memorat de Celerino Cyprianus: *ſuper pulpitum, id eſt, ſuper Tribunal Eccleſiæ oportebat imponi, ut loci altioris celſitate ſubnixus, & plebi univerſæ pro honoris ſui claritate conſpicuus, legat præcepta, & Evangelium Domini, quæ fortiter ac fideliter ſequitur.* Adeone præſtat Lector Pſalmiſtæ, ut jubente Epiſcopo, vel Presbytero, Lectoribus legendi, perinde atque Pſalmiſtis cantandi munia imponi non poſſit? Nonne Pſalmi & pars magna ſunt Scripturæ? Profecto ſi rationem capiamus arbitram, Lectorem eminet Pſalmiſta ut illius Officium in hujus munus includi videatur: cum qui cantet legat, non vice verſa. Atqui ſolo Epiſcopi Presbyterive mandato

Cantor creari poteſt. *Pſalmiſta, id eſt, Cantor, poteſt abſque ſcientia Epiſcopi, ſola juſſione Presbyteri, officium ſuſcipere cantandi: dicente ſibi Presbytero, vide ut quod cantas corde credas, & quod corde credis operibus comprobes.* Cart. 4. c. 10. Quidni igitur mandato officio legendi, vel omiſſa tradendi Libri legendi ceremonia, munus ſuum Lectori a Præſule imponi potuit? Verba Valeſiana memori pectore ſunt notanda. *Habebant Epiſcopi ſuos Notarios adoleſcentes eruditos. Sic Proclus Notarius fuiſſe dicitur Attici, teſte Socrate l. 7. & diu ante Athanaſius Notarius fuit Alexandrini Epiſcopi, ut ſcribit Sozom. l. 2. in Decretis Gelaſii Papæ c. 2. inter primos gradus Eccleſiaſticos recenſentur Lectores, Notarii, & Defenſores, --- ex quibus patet, idem fere officium fuiſſe Notarii quod Lectoris, ut ſcilicet Pſalmos & alios Scripturæ locos, vel in Eccleſia, vel coram Epiſcopo legeret.* Valeſ. Annot. in Sacr. l. 5. c. 22.

De Lectoribus ſic cenſet Eruditiſſimus Dodwellus. *Obſervandum inſuper ex eodem hoc Cypriani loco, Lectores etiam atque Hypodiaconos generali Clericorum titulo cenſeri.* Dodw. Diſſert. Cypr. Diſſert. 6. n. 11. Pace eruditi viri dixerim, ejus obſervatio non uſquequaque vera eſt. In maxima quidem totius Orbis Chriſtiani parte, Lectores in Clericorum ordine annumerari ſcimus & tenemus. Eccleſiam porro Alexandrinam a Marco conditam alium obſervaſſe morem, docemur a Socrate. Ἐν τῇ αὐτῇ τῇ Ἀλεξανδρείᾳ ἀναγνῶσται καὶ ὑποβολεῖς ἀδιάφορον, εἴτε κατηχούμενοι εἰσὶν, εἴτε πιστοί. *In eadem urbe Alexandria Lectores & Pſaltæ abſque ullo diſcrimine fiunt, tam Catechumeni, quam fideles, cum tamen omnes ubique Eccleſiæ non niſi fideles ad hunc gradum promoveant.* Socr. l. 5. c. 22. Quis vero finget animo atque cogitatione, Catechumenos *Clericorum titulo cenſeri?* Atque hoc ex inſigni loco Socratis apparet Apoſtolis ignotos fuiſſe ſeptem Clericorum Ordines, nedum Sacramentorum numero apponerentur; cum nobiliſſima Alexandrinorum Eccleſia a viro Apoſtolico condita, ex illis hominibus qui Sacro Baptiſmo abluti non fuerant, Lectores & Pſaltas creaverit. Horrendo quidem, nec ferendo Sacrilegio, ſi officia hæc & Ordines eſſent & Sacramenta; quæ omnia in Baptiſmi fundamento ſunt conſtituenda.

Quanam ætate Lectores crearentur, ab Eruditis mota quæſtio eſt. Diſertiſſime legitur in Juſtiniani Novella 123. n. 54. Πρεσβύτερον τῆς ἐλάττονα τῶν λε' ἐνιαυτῶν γίνεσθαι οὐ συγχωροῦμεν, ἀλλ' οὐδὲ διάκο-

νον, ἢ ὑποδιάκονον ἥττονα τῶν κέ, οὔτε δὲ ἀναγνώστην ἐλάττονα τῶν ιή ἐνιαυτῶν: Presbyterum vero minorem annis triginta quinque fieri non concedimus. Sed neque Diaconum aut Subdiaconum viginti quinque, neque item Lectorem minorem annis decem & octo. Quo Imperiali Decreto colligitur, Lectores creatos fuiſſe, qui annum ſeptimum & decimum non evaſerant, quod a Juſtiniano prudenter abrogatur. Erudititiſſimus Stephanus Le Moine ὁ μακαρίτης de hac Juſtiniani Novella ſic habet. *Non poſſum acquieſcere illorum ſententiæ qui anno* 8°. *ordinatos fuiſſe ſecundum eandem Imperatoris Novellam exiſtimant---. & puerilis eſt meo judicio ſententia viri doctiſſimi, & ineptum Scholium ad Photii nomocanonem* Titul. 1. c. 28. *Quod ſic ſe habet.* Τὸ δὲ περὶ τῆς ἡλικίας τῶν ἀναγνωστῶν ὅπως οὐκ ἐνεργεῖ, ἀγνοῶ. ὁ γὰρ νόμος λέγει τὸν ιή χρόνων ὀφείλειν εἶναι τὸν Ἀναγνώστην, σήμερον σφραγίζονται, Ἀναγνῶσαι κληρικοὶ ἑξαετεῖς, ἔτι δ' ὅτε καὶ τριετεῖς: *Annos ordinandorum Lectorum ignoro. Nam cum lex dicat illos* debere agere annum 18, tamen nunc conſecratur *anno ætatis ſexto, imo & anno tertio; quod certe* (inquit eruditus ille Profeſſor Leidenſis) *mihi prorſus videtur incredibile, & locum in mendo cubare facile crediderim. Adeo ut non ſit legendum* τριετεῖς, *ſed* τρισκαιδεκαετεῖς: *anno decimo tertio, quod forſan etiam compendio literarum numericarum ſic ſcriptum erat* ιγ ἐτεῖς, *quod facile potuit degenerare in* γ ἐτῶν. *Sic etiam pro* ἑξαετεῖς *legendum exiſtimo* ἑξκαιδεκαετεῖς *anno decimo ſexto, quod cum etiam ſcriptum fuiſſet per compendium nimirum* ις ἐτῶν *facile decurtari potuit & deflectere in* ς ἐτῶν *anno ſexto pro decimo ſexto, qua ætate Julianus Lector fuit renunciatus.* Var. Sacr. ad Hippol. Serm. p. 977. Acute & ſubtiliter. At ſi verum volumus, emendationi viri celeberrimi aqua hæret: cum ex plurimis veterum monumentis certum ſit atque exploratum, ante annos tredecim, pueros in Ordinem allegi Lectorum. Zozimus Epiſt. 1. c. 3. *Si ab infantia Eccleſiaſticis miniſteriis nomen dederit, inter Lectores uſque ad vigeſimum ætatis annum continuata obſervatione perduret.* Victor Utenſis de perſecutione Vandalica, *Tunc etiam Eugenio Paſtore jam in exilio conſtituto, univerſus clerus Eccleſiæ Carthaginis cæde inediaque maceratur, fere quingenti amplius, inter quos quam plurimi erant Lectores infantuli, qui gaudentes in domino, procul exilio crudeli trucidantur.* Vict. Ut. l. 3. de Perſ. Vand. B. p. t. 7. p. 613. An infantuli dicendi ſunt illi, qui annum tertium & decimum jam evaſerant?

Digitized by Google

ſerant? Surius in vita S. Cæſarii die 27 Auguſti, refert *cum Clero adſcriptum fuiſſe inter ipſa infantia rudimenta, poſt exactum ætatis ſeptennium.* Profecto mos aliquando ille fuit veteribus, ut parentes liberos ſuos ab infantia Clericorum officio manciparent, Samuelis Prophetæ inſtar, qui vel a teneris unguiculis Deo dicatus eſt: *Si dederis ancillæ tuæ ſemen maſculum, utique dabo ipſum Jehovæ omnibus diebus vitæ ejus.* 1 Sam. I. II. Eo pertinet Toletani Concilii ſecundi c. I. *De his, quos voluntas parentum a primis infantiæ annis in Clericatus officio vel Monachali poſuit, pariter ſtatuimus, ut mox cum detonſi vel miniſterio Electorum contraditi fuerint, in domo Eccleſiæ ſub Epiſcopali præſentia a Præpoſito ſibi debeant erudiri.* Nullæ profecto machinæ adhiberi poſſunt, ad Canonem hunc explicandum de anno *tertio & decimo.* Aliud longe diverſum ſonant *primi infantiæ anni.* Itaque emendatione Eruditiſſimi Profeſſoris nil opus eſt: imo antiquæ conſuetudini concurrere videtur. Puerulorum nomina albo Lectorum inſcribebantur cum aliqua Epiſcopali benedictione, quam indicant hæc σήμερον σφραγίζοντες. Ex illo tempore in Clericorum Ordine annumerabantur, licet functionum Lectoris expertes, quia ad illas obeundas deſtinabantur; quod & ab illis factum eſt, ſtatim atque infantilis infirmitatis rudimenta depoſuere. Obſervatum fuit ab Erudito Caballutio, Ennodium Ticinenſem Epiſcopum ſcripſiſſe de prædeceſſore Epiphanio, fuiſſe ordinatum Lectorem *octavo ætatis anno.*

Cæterum tantum decoris luminiſque inerat olim Lectorum muneri, ut Principes Gallus & Julianus illud obierint, teſte Nazianzeno. Τῷ μὲν γε κλήρῳ φέροντες ἑαυτοὺς, ὥστε καὶ θείας ὑπαναγινώσκειν τῷ λαῷ βίβλους, οὐδένος ἔλαττον εἰς δόξαν ἐν τοῖς ἔξω εἶναι νομίζοντες, ἀλλὰ καὶ πάντων μεῖζον καλλώπισμα τὴν εὐσέβειαν: *quin etiam in Clerum ſeipſos adſcripſerunt, adeo ut divinos quoque libros plebi lectitarent; non minus id ſibi amplum & honorificum eſſe exiſtimantes, quam aliud quodvis; imo omnium ornamentorum maximum præſtantiſſimumque pietatem eſſe cenſentes.* In Eccleſia Nicomedienſi Julianus Lector eſt conſtitutus, atque hujuſmodi artibus Conſtantii Imperatoris furorem effugit.

Digitized by Google

De Exorciſtis. Exorciſmorum uſus apud Judæos, ex Salomone falſo deducitur a Joſepho, Beda, Alcuino, aliiſque bene multis. Explicatur Matth. 12. *v.*18. *Quid* υἱοὶ *apud Evangeliſtam? Apoſtolos non ſignificari oſtenditur contra veteres recentioreſque. Vis pellendorum Dæmonum extraordinaria fuit, nec in Ordinem perpetuum mutanda. Conſtitutiones Clementinæ de Exorciſta non ordinato, contra Shelſtratum propugnatæ. Cenſoris contradictio. An Apoſtolicis ſeculis indita Chriſtianis omnibus vis in Dæmones? Affirmantium opinio rejicitur. Exorciſtæ Apoſtolici nullam ejiciendis Dæmonibus ceremoniam adhibuere. Illuſtratur v.* 21. *c.* 17. *Matthæi. Latinorum ſuperſtitioſæ ceremoniæ ab Exorciſtis uſurpatæ, antiquis ignotæ. Diſcrimen inter Apoſtolicos Exorciſtas & Eccleſiaſticos. Ejiciendis Dæmonibus nulla adhibita* χειροθεσία, *qua ægri ſanabantur. Quamobrem? Cur tantus apud antiquos Energumenorum numerus, qui nunc ſunt rariſſimi.*

EXorciſtarum nunc exequamur munia. Judæos pellendorum Dæmonum arti incubuiſſe, tum ex Scriptura, cum ex Joſepho docemur. Ac certe lippis & tonſoribus nota ſunt illa Joſephi de Salomone. Ἐπῳδάς τε συνταξάμενος αἷς παρηγορεῖται τὰ νοσήματα, καὶ τρόπους ἐξορκώσεων κατέλειπεν. οἷς ἐνδούμενα τὰ δαιμόνια ὡς μηκέτ' ἐπανελθεῖν ἐκδιώκουσι: *incantationes enim compoſuit, quibus morbi pelluntur: & conjurationum modos ſcriptos reliquit, quibus cedentes Dæmones ita fugantur, ut in poſterum nunquam reverti audeant. Atque hoc ſanationum genus nunc uſque plurimum apud noſtrates pollet.* Joſeph. Antiq. l.8. c.2. p.257. Editæ artis hujuſce ſpecimen a neſcio quodam Eleazaro coram oculis Veſpaſiani Imperatoris, memorat ille ipſe Joſephus. Modus autem curationis erat hic. Admoto naribus Dæmoniali

moniali annulo, ſub cujus ſigillo incluſa erat radicis ſpecies a Salomone indicatæ, ad ejus olfactum per naſum extrahebatur Dæmonium, & collapſo mox homine, adjurabat id ne amplius rediret, *Salomonis interim mentionem faciens, & incantationes ab illo inventas recitans.* Ex illa officina prodiit ſacer ille liber magis probe cognitus, *clavicula Salomonis.* Atque hic Bedam, Alcuinum, Amalarium ſatis mirari non poſſum, Joſepho ſe applicantes. *Dicit Beda,* inquit Amalarius, *in tractatu ſuper actus Apoſtolorum, refert Joſephus Regem Salomonem excogitaſſe ſuamque gentem docuiſſe modos Exorciſmi.* Amal. de off. Eccl. l. 2. Craſſum ſane errorem, cum illi Judæorum Exorciſmi naturam induerent magiæ; quod me tacente omnibus eſt obvium; quaſi vero radicibus plantarum vis ineſſet pellendorum Dæmonum. Itaque filii Sevæ Sacerdotis, qui in gente ſua Exorciſtas agebant, magnos circulatores fuiſſe nullus dubito.

Obſervatu digniſſimus eſt ille Matthæi locus. *Si vero ego per Spiritum Dei ejicio Dæmonia, tum pervenit in vos Regnum Dei.* Matth. 12. 28. Quibus Chriſtus non obſcure indicat, neminem hoc ante ſe feciſſe. Miracula quidem plurima a veteri Teſtamento objiciuntur ante oculos. Stant aquarum acervi non ſecus ac montes ſolidiſſimi. Relabuntur flumina montibus arduis. Cælo ruit ignis: lepra momento ſanatur; mortui reſurgunt: ſol frænat equos ſubito, præcipiente Joſua; multa his ſimilia legimus; pulſum vero ullum Dæmonem non legimus. Quo ingenti ſane miraculo Chriſtus colligit regnum cæleſte in Judæos jam perveniſſe. Quæ diligenter ponderata, non minimum lucis fœnerant obſcuro Matthæi loco. *Si ego per Beelzebulem ejicio Dæmonia, filii veſtri per quem ejiciunt?* In dubio quippe eſt quid Chriſto ſignificent υἱοὶ ὑμῶν, *filii veſtri.* Apoſtolos indicari magni Athanaſii ſententia eſt. Ἀντιτείνει δὲ αὐτοὺς, τέκνα λέγων γεννηθέντας μὲν ἐξ αὐτῶν τοὺς Ἀποστόλους, ἐκβάλλοντας δὲ τὰ δαιμόνια ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ τοῦ Ναζαραίου: Quæ meo judicio ſic vertenda ſunt, nec enim placet vulgata verſio. *Taxat vero illos, filios dicendo Apoſtolos ex ipſis ortos, qui Dæmones in nomine Jeſu Nazarani pellebant.* Athan. de com. Eſſen. t. 1. p. 231. Quam explicationem pene omnes amplexi ſunt. Sic Chryſoſtomus, Hieronymus, Janſenius, Beda noſter. *De diſcipulis autem ſuis Chriſtus hoc intelligit, quos reverſos, & edita a ſe miracula narrantes turba audierat, potius quam Exorciſtis Judæis* ut

ut ſit firmum argumentum. At, pace doctiſſimorum virorum, hæc interpretatio mihi non probatur. Abſtruſa quippe & forſan præpoſtera ratio eſt, cur Chriſtus ſuos diſcipulos, Phariſæorum ſe verbis amaris inceſſentium, filios nuncupaſſet? Nec ullam rationis umbram, linguarum rabidarum habuiſſet calumnia, cum Apoſtoli autoritate Chriſti atque nomine imperarent Dæmonibus. Profecto qualis magiſter, tales diſcipuli: ut ſi ex conſenſu atque conſpiratione cum Dæmonibus Chriſtus eos ejiciebat, utique arte ab illa non diſſimili, ab Apoſtolis pelli Dæmones exiſtimabantur. Mea igitur eſt ſententia, hac voce *filii veſtri*, non Apoſtolos ipſos, ſed Phariſæorum diſcipulos ſignificari. Nomen quippe filiorum illis paſſim additur, qui magiſtri ſectam atque inſtituta perſequuntur. A Phariſæis autem Exorciſtæ Judæorum ſuam artem, magiam verius dixerim, didicerant. Poteſt etiam *filiorum* vox ſenſu proprio capi, deſignandis illis qui ortum duxere a Phariſæis. Ea tamen lege, ut Judæos Exorciſtas exercentes intelligamus. Senſus ergo verborum Chriſti eo redit. Cum filii veſtri Dæmones ejiciunt, vos id facinoris nec magiæ refertis, nec principi Dæmonum Belzebuli: imo vero hoc veluti opus egregium multis laudibus cumulatis. Illi ergo Exorciſtæ palam vos calumniæ & blaſphemiæ damnabunt.

Fons charismatum atque largitor Chriſtus, primis Eccleſiæ incunabulis, Apoſtolos non modo, ſed, & ipſis defunctis, plurimos ex plebe infima, poteſtate ejiciendorum Dæmonum induerat. *Signa autem eos qui crediderint hæc conſequentur: per nomen meum Dæmonia ejicient.* Marc. 16. Vigebat adhuc autoritas hæc ævo Tertulliani. *Edatur hic aliquis ſub Tribunalibus veſtris, quem a Dæmone agi conſtet, juſſus a quolibet Chriſtiano loqui, Spiritus ille tam ſe Dæmonem confitebitur de vero, quam alibi Deum de falſo — niſi ſe Dæmones confeſſi non fuerint, Chriſtiano mentiri non audentes, ibidem illius Chriſtiani procaciſſimi ſanguinem effundite.* Tertull. Apol. c. 23. Similiter Cyprianus Epiſt. 76. p. 154. *Hodie etiam geritur ut per Exorciſtas voce humana, & poteſtate divina flagelletur, & uratur, & torqueatur Diabolus.* Exempla rebus adjunxit, dum huc atque illuc perſecutionis metu a Sereniano Præſide excitatæ fugiebant Chriſtiani. *Emerſit ſubito quædam mulier, quæ in extaſi conſtituta, Propheten ſe*

præferret

præferret, & quaſi ſancto ſpiritu plena ſic ageret; etiam hoc frequenter auſa eſt, ut invocatione non contemptibili, ſanctificare ſe panem, & Euchariſtiam facere ſimularet. Unus vero de Exorciſtis inſpiratus Dei gratia fortiter reſtitit, & eſſe illum nequiſſimum ſpiritum, qui prius ſanctus putabatur, oſtendit.

Apparet nunc atque extat, cum ex rei ipſius natura, tum ex verbis Domini, conceſſam priſcis pellendorum Dæmonum facultatem donis extraordinariis cenſeri, ideoque temere Exorciſtarum munus in Ordines referri. Manat ex fide vis illa ſublimis imperandi ſpiritibus. Propterea *ἀπιστίᾳ* laborantes Apoſtolos non audiebat pertinax ille Dæmon, lunaticum puerum male afficiens. Jam vero fides uni Clericorum ordini non illigatur. Ignotum fuiſſe Tertulliano Exorciſtarum Ordinem ex his liquet, *juſſus a quolibet Chriſtiano loqui ſpiritus ille (nequam)* cum eorum quæ indiſcriminatim competunt, nullus Ordo peculiaris ſit inſtitutus. Id fatetur conſtitutionum Autor l. 8. c. 32. *Exorciſta non ordinatur. Spontanea enim benevolentia eſt hoc certamen, & gratia Dei per Chriſtum ſuperventione Spiritus Sancti.* Habet itaque admirationem audacia Shelſtratiana, quæ in pſeudo-Clementem aſpere invehitur. *Meminit*, inquit, *Ordinationis Presbyterorum, Diaconorum, Hypodiaconorum, Lectorum, & Exorciſtarum, quamvis Exorciſtas ordinatione non fieri autor ſomniet.* Antioch. Conc. c. 17. n. 2. p. 520. Siccine Shelſtrate! Autorne ſomniat, qui narratorum teſtis eſt *αὐτόπτης*? Quæ, malum, impudentia fuiſſet Clementi, prædicare palam, atque ſcribere, *Exorciſta non ordinatur*, ſi ordinatos noviſſet Exorciſtas? Cui bono tam magnum tamque impudens mendacium, quo omnibus ludibrio fuiſſet atque contemptui? Profecto tibi de ritibus Eccleſiæ Romanæ narranti crederemus. Qua ergo de cauſa teſti antiquo, conſuetudines ævi ſui candide exequenti, fidem auferremus, ac narrationes ad *ſomnia* amandaremus? Feſtivam Clementini cenſoris ſubtilitatem! *Meminit autor ordinationis Exorciſtarum*, & tamen *Exorciſtas ordinatione non fieri ſomniat.* Davus ſum, non Oedippus: hæc ænigmata me non capere profiteor. Poteſtne Clemens meminiſſe *ordinationis* Exorciſtarum, ſi ordinatione creari neget? Quid eſt contraria & maxime disjuncta conjungere, ſi hoc non eſt?

In dubitationem adducitur, an ſeculis Apoſtolicis indulta fuerit fidelibus

fidelibus omnibus vis ejiciendorum Dæmonum? Cardinalis Bona *& quidem initio Eccleſiæ*, inquit, *communis erat hæc gratia cunctis fidelibus — poſtea vero ſubſtracta hac poteſtate, conſtituit Eccleſia Ordinem qui Dæmonia expelleret.* Bona Litur. l. 1. c. 25. n. 17. Eruditi purpurati ſententiæ, ad quam alii acceſſere, favere videntur verba cum Chriſti, tum Tertulliani; *ſigna autem eos qui crediderint hæc conſequentur: per nomen meum Dæmonia ejicient.* Præterea impudenter rogaſſet Tertullianus, & impudentiſſime ſcripſiſſet, *edatur hic aliquis ſub Tribunalibus veſtris, quem a Dæmone agi conſtet, juſſus a quolibet Chriſtiano loqui ſpiritus ille tam ſe Dæmonem confitebitur de vero, quam alibi Deum de falſo.* Atqui Tertullianus ab impudentiæ & mendacii vitio alieniſſimus fuit. Hæc tamen tanti non ſunt, ut vim in Dæmones omnibus Chriſtianis in uſum promiſcuum veniſſe exiſtimemus. Fides quippe vel omnium Electorum communis eſt, vel ſpecialis: illa ſalus aditur æterna, hac patrantur miracula. Illa promiſſioni huic innititur, *qui credit in Chriſtum, habet vitam ſempiternam.* Hæc in peculiari Dei pollicitatione recumbit. Illa ſolorum eſt prædeſtinatorum: hæc afflat & reprobos; exempli gratia Judam proditorem, cui & delegata fuit poteſtas in Dæmones ejiciendos. Hæc eſt illa fides, quam Paulus in chariſmata ad arbitrium Dei erogata retulit. *Huic quidem per Spiritum datur ſermo ſapientiæ; alii vero ſermo cognitionis per eundem Spiritum: alteri vero fides per eundem Spiritum.* 1 Cor. 12. 8. Quibus conſtat nonnullum fidei genus eſſe, quod in donis extraordinariis eſt annumerandum. Nec dubium facit animum alicujus Chriſti pollicitatio. *Signa autem eos qui crediderint hæc conſequentur; per nomen meum Dæmonia ejicient: linguis loquentur novis, ſerpentes tollent; & ſi quid lethale biberint, nequaquam nocebit eis.* Quæ omnia, non ſalvifica illa fides, ſed peculiaris dat effecta. Chryſoſtomus hom. 29. in priorem ad Corinth. Πίϛιν ὀ ταύτην λέγων τὴν τῶν δογμάτων, ἀλλὰ τὴν σημείων: *fidem non eam dicens quæ eſt dogmatum: ſed eam quæ eſt ſignorum.* Theodoretus *fidem hic non hanc dicit communem, ſed illam de qua paulo poſt dicit, etſi habuero omnem fidem ita ut montes transferam.* Porro liquet ex Apoſtolo, ad Spiritus arbitrium chariſmata diſtribui. Nec omnibus ſanctis indultam eſſe fidem illam, quæ miracula perpetrabat. *Alteri*, inquit, *fides diſtribuitur per Spiritum.* Hac de cauſa auditum ex Cypriano

priano

Digitized by Google

priano Tertulliani diſcipulo; non Chriſtianum quemlibet, *ſed unum de Exorciſtis Dei gratia inſpiratum*, mulieri a Dæmone actæ fortiter reſtitiſſe. Itaque phraſis Tertulliani, *juſſus a quolibet Chriſtiano Spiritus*, non ſingulos ſignificat, ſed genus fidelium quodlibet: hoc eſt Clericorum vel Laïcorum, pauperum vel divitum, nobilium vel ignobilium. Quin etiam Tertullianus eo modo poteſt intelligi, ut vel ab imperitioribus Chriſtianorum atque vilioribus, ſi in judicium ſiſterentur, adeſſetque una homo quem a Dæmone agi conſtaret, cogi tum poſſet impurus ille Spiritus edere nomen ſuum, vi non communi quidem, & anticipata, ſed indulta numero, ne Chriſtus deeſſet occaſioni, & amplitudinis gloriæque ſuæ amplificandæ, & idololatriæ exterminandæ.

Ut Exorciſtæ Apoſtolici non ordinabantur, ſic nullas ceremonias adhibebant pellendo Dæmoni. Id muneris ſola precum mandatorumque vi exercebatur. Ancillula quædam habens Spiritum Pythonis cum clamoribus ſuis moleſta Paulo fuiſſet, tum Apoſtolus tandem dixit, *mando tibi per nomen J. Chriſti, ut exeas ab ea: exiit igitur eodem illo momento.* Act. 16. 18. Nec ceremoniam ullam Chriſtus inſtituit ad fugandos Dæmones. *Hoc genus Dæmoniorum*, inquit, *non ejicitur niſi oratione & jejunio*: quibus non immerito colligitur, non eadem potentia atque ſævitia præditos eſſe Dæmones. Qui locus inſignis luce nonnulla ſpargitur ex Hiſtoria Lauſiaca. *Quodam die adoleſcentulus, qui ſupra modum graviter vexabatur a Dæmone, avectus eſt ad B. Antonium, habens principalem ſæviſſimum Dæmonem.* Cum igitur adoleſcentem obſervaſſet magnus ille Antonius, dixit iis qui eum ducebant, *Non eſt hoc meum opus*: κατὰ γὰρ τούτου τοῦ τάγματος τῶν δαιμόνων τοῦ ἀρχικοῦ οὔπω ἠξιώθην χαρίσματος: *nam contra hunc ordinem Dæmonum, nempe principalem, nondum ſum donatus gratia.* Lauſ. Hiſt. c. 28. Ad Paulum igitur & Ruſticum nuper Monachum adducto puero, Dæmon contumaciter mandanti reſtitit. Nec niſi vi precum multarum adhibita tandem pellitur. Nulla tunc librorum ſacramentaliſve ordinationis ſibi comparabant auxilia. Nullus uſus ceremoniarum ab Exorciſtis Eccleſiæ Rom. uſurpatarum. *Sacerdos exorcizaturus, ſtola violacei coloris ſupra ſuperpelliceum uti debet, cui aſſiſtent aliqui de Clero tenentes crucem parvam cum candela accenſa & aqua benedicta. Intrepide vero & conſtan-*

conſtanter incipit exorciſmos, circumpoſita parte ſtola ad collum obſeſſi. Ecce crucem Domini, fugite partes adverſa. Manu. de Exorciſ. p.137. Sed lepidum memoratu & feſtivum eſt acroama, *conjuratio* illa quæ adhibetur terrendo Dæmoni. *Per iſtius libri orationes & per omnes earum virtutes, & per omnia ſigna, & verba Salvatoris noſtri, & per omnes orationes qua fiunt in cœlo & in terra, & per omnes virtutes cœlorum in virtute & per virtutem ſanctorum Dei nominum, pracipio vobis ut deinceps hic manere non debeatis, nec poſſitis, ſed faciatis quacunque vobis juſſerimus; alioquin in ſtagnum ignis & ſulphuris vos pracipitabimus aternaliter cremandos.* Graves minas, ad quas Dæmones expaveſcunt merito. *Pracipio ut hic manere non debeatis, alioquin in ſtagnum ignis vos pracipitabimus.* Quaſi vero, ante fatalia & conſtituta torquendis ſpiritibus tempora, in gehennam deturbari poſſent. Contumaciam ſanę Dæmonibus non exoptare non poſſumus, ut immorigeri illi ſpiritus ab Exorciſtis *aternaliter cremandi pracipitentur.* Sic mortales liberarentur obſidione Diabolorum atque aſſultibus; quod commodo noſtro longe maximo fieret. Ne vero ratio hæc pellendorum Dæmonum, ſtola ſcilicet *violacei coloris ſupra ſuperpelliceum cum aliquibus de Clero tenentibus crucem parvam & candelam accenſam & aquam benedictam*, ludibrio eſſet, cavit Bellarminus potentiſſima hac ratione. *Nam Dæmon ubi crucem videt, mox recordatur Chriſti cruce ſe victum, ſpoliatum, ligatum, & enervatum fuiſſe. Inde crucem timet & fugit, quomodo canis fugit lapidem & baculum quo percuſſus fuit.* Bellar. de imag. l. 2. c. 30. p. 1028. Subtiliter admodum atque acute. Sed unus mihi injectus eſt ſcrupulus, quamobrem antiqui illi, qui frequentiſſime pugnam cum Dæmonibus committebant, *ſtola violacei coloris, parva cruce, candela accenſa,* teliſque ejuſmodi non utebantur. Hæc auxilia ſibi non adjunxit percelebris ille Monachus, cui Petro nomen fuit; cujus in patrandis miraculis gratiam mater Theodoreti non ſemel experta eſt. *Cum ea aliquando adduxiſſet obſonatorem famulum, a malo Damone vexatum, rogavit ut ei ſuum non negaret auxilium. Cum precatus autem eſſet vir divinus, juſſit Damoni ut diceret cauſam cur haberet poteſtatem in Dei creaturam; qua memorata ſtatim aufugit, liberatusque eſt famulus.* Theodor. Hiſt. pat. c. 9. Quid plura? non oſtenſa cruce, accenſaque candela, ſed uno precum adminiculo, furentes Dæmones

nes Sanctus Martinus abegit Energumenis. Teſtis eſt Sulpitius Dial. 3. c. 6. Admotis Energumenis cæteros jubebat abſcedere, ac foribus obſeratis in medio Eccleſiæ cilicio circumtectus, cinere reſperſus, ſolo ſtratus orabat. *Tum vero cerneres miſeros diverſo exitu perurgeri: hos ſublatis in ſublime pedibus quaſi de nube pendere, nec tamen veſtes defluere ſuper faciem, ne faceret verecundiam nudata pars corporum: at in parte alia videres ſine interrogatione vexatos, & ſua crimina confitentes, nomina etiam nullo interrogante prodebant: ille ſe Jovem, iſte Mercurium fatebatur.* Quod pene omiſeram, Origenes pellendis Dæmonibus ſolum Chriſti nomen adhiberi memorat contra Celſ. l. 1. ἔοικε δ' ἀφῶς συκοφαντεῖν τὸν λόγον, ἐ γὰρ κατακλήσεσιν ἰσχύειν δοκοῦσιν, ἀλλὰ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ: *quod quidem manifeſtam præ ſe fert calumniam, non enim incantationibus pellere videntur, ſed nomine Jeſu.* Exorciſtarum duplex olim uſus fuit in Eccleſia. Nam & ad liberandos Dæmoniacos, & ad purgandos Catechumenos adhibebantur. Nec vero ſemel duntaxat exſufflabantur atque exorcizabantur Catechumeni: ſed poſt ſingulas Catecheſes diſcincti & excalceati deducebantur ad Exorciſtam, ut ab eo purgarentur. Cyrillus, τοὺς ἐξορκισμοὺς δέχȣ μετὰ σπȣδῆς, κἂν ἐμφυσηθῇς, κἂν ἐπορκισθῇς, σωτηρίαν σοὶ τὸ πρᾶγμα νόμισον εἶναι: *Exorciſmos ſtudioſe ſuſcipe, etiamſi inſpiratus jam ſis & exorcizatus: ſalubris enim eſt res iſta.* Cyrilli Præf. Catech. p. 4.

Ad multam me traduxit admirationem Iſidorus. *In primo ordine & miniſterio Eccleſiæ eſſe Exorciſtas ſecundum officia quæ in Templo Salomonis erant diſpoſita, quæque poſterius ſunt ab Eſdra diſpertita, invenimus, eoſque quod Eſdras Actores memorat Templi, nunc eſſe Exorciſtas in Eccleſia Dei.* Ad Actorum, de quibus verba fecit Iſidorus, ſimilitudinem accedere Exorciſtas nullus capio. Quid muneris fuerit Actor, deſcribit Iſidorus? *Nullam aliam curam habebant Actores Templi, niſi ad ſarta tecta reficienda, ut quæcunque fuiſſent vexata in ædificio Templi, aut delapſa, per eoſdem Actores de Theſauris Dominicis reficerentur atque excolerentur.* Atqui cura Templi reparandi a poteſtate pellendi Dæmones multum diſcrepat. Sed nec Exorciſtæ Apoſtolici, qui vi indulta divinitus imperabant ſpiritibus, ſimilitudinem arripiunt Exorciſtarum qui in Eccleſiaſticis Ordinibus annumerantur. Creandis Exorciſtis hæc adhibebatur ceremonia. *Exorciſta cum ordinatur*

dinatur, accipiat de manu Epiſcopi libellum in quo ſcripti ſunt exorciſmi, dicente ſibi Epiſcopo, accipe & commenda memoriæ, & habeto poteſtatem imponendi manus ſuper Energumenum ſive Baptizatum, ſive Catechumenum. Cart. 4. c. 7. Sanandis morbis manum fuiſſe impoſitam ſcimus & tenemus. Vincunt hoc Chriſti verba exemplaque Apoſtolorum. *Factum eſt autem ut pater Publii febribus & dyſenteria detentus decumberet, ad quem Paulus ingreſſus & precatus impoſitis ei manibus ſanavit eum.* Act. 28. 8. Chriſtum quidem male valentibus manum imponi juſſit, hanc vero ceremoniam pellendo Dæmoni adhiberi non juſſit. Itaque nec ab Apoſtolo uſurpata eſt ad liberandam ancillulam Spiritum Pythonis habentem. Quærat aliquis fortaſſe, cur potius ſanando ægro adhibita χειροθεσία, quam ejiciendo Dæmoni? Diſcriminis cauſam hanc ſuppeditamus. Majorum conſuetudinem longo intervallo obſervatam referebat uſurpata illa ſanandis ægris χειροθεσία. Idcirco oblato ſurdo, ut imponeret manum Chriſtus rogatus eſt ex veteri more, quod recte a Maldonato obſervatum. *Manus ſurdo a Chriſto imponi poſtulabant, aut quod ſcirent eum manuum impoſitione alios ægrotos multos curaviſſe, aut quia vetus erat Prophetarum & ſanctorum virorum conſuetudo, ut impoſitis ſanarent manibus; quod ne gentiles quidem ignorabant, ut Naaman ille Syrus indicio eſt. Hac ducti conſuetudine alii etiam idem ut faceret Chriſtum rogarunt.* At non moris erat manus imponere arreptitiis, qui nullo veſtigio reperiuntur in V. Teſtamento. Nec in Hiſtoria Evangelica ejuſmodi hominibus impoſuiſſe uſquam gentium legitur. Jam vero Exorciſtæ in mandatis habebant manum imponere. Carth. 4. c. 90. *Omni die Exorciſtæ Energumenis manum imponant.* Pars etiam officii Exorciſtarum fuit, alimenta Energumenis diſtribuere. *Energumenis in domo Dei aſſidentibus victus quotidianus per Exorciſtas tempore miniſtretur.* c. 92.

Exiſtit hoc loco ſubdifficilis quæſtio, undenam tantus ille Energumenorum numerus, qui veterum monumenta legentibus paſſim incidit? Apparent etenim rari hodie Dæmoniaci. Qui vero a Monachis circumducuntur, larvati ſunt ut plurimum ſubditique Energumeni, qui geſtum agunt in ſcena. Quocirca viros graves puduit Marthæ Broſſeriæ, arreptitiæ ſibi perſonam aptantis in magno Lutetiæ Pariſiorum Theatro. Dictum itaque de hac muliere. *Facta multa, pauca a morbo, nulla a Dæmonio.* Hoc addebant acuti homines;

nes; *tradenda Rapinio*, qui Prætoris fungebatur officio, ut non flagris illis ſpiritualibus Cypriani, ſed tortoris virgis Diabolum ejiceret. At Energumenorum examina objiciuntur ante oculos, in veteri Eccleſia. Legantur Apoſtolorum c. 78. Eliber. c. 29, Arauſic. 1. c. 14. Caſſianus coll. 7. c. 29. Crediderim Energumenos Patribus eſſe illos non ſolum quorum corpus incolit Dæmon, quod arreptitiorum genus rariſſimum eſt, Dei beneficio ac munere; ſed etiam quoslibet qui impetu, commotione, affectione animi, vel morbo inſolito ad corpora a numine miſſo, laborabant. Profecto Energumeni illi multum diſſimiles videntur iis quos Chriſtus vi ſua liberavit olim. Carthaginenſium Patrum ſcitum eſt, *Pavimenta domorum Dei Energumeni verrant.* Fallor an id officii potuiſſet mandari Dæmoniacis quos Chriſtus ſanaverat. Judæis olim moris fuit inſolitos violentosque morbos aſcribere Dæmonibus, quod obſervatum a Lightfootio. *Judæis uſitatiſſimum erat morbos quoſdam graviores, eos præſertim quibus vel diſtortum eſt corpus, vel mens turbata & agitata phreneſi, malis Spiritibus attribuere. Maimon. in Gerushin* מי שהיה רוח רעה כבעתת אותו ואחר כשתתחיל בר החולי *ſi quis vexatus Spiritu malo dixerit; cum illum primo invaſerit iſte morbus, conſcribite libellum repudii uxori meæ.* Ligtfoot. Hor. Heb. in Matth. 17. p. 314. In cogitationem haud diſſimilem Patres incidiſſe, mihi fit veroſimillimum. Hinc magnus ille Energumenorum numerus in Eccleſia aſſidentium, quod morbi, quos contraxerant, a Dæmonibus immitti crederentur, quod & nonnunquam accidit. Sic *perturbabat Saulem Spiritus malus a Domino.* 1 Sam. 16. Τὸν Σάουλον δὲ περιήρχετο πάθη δεινὰ καὶ δαιμόνια, πνιγμοὺς αὐτῷ καὶ στραγγάλας ἐπιφέροντα: *Saulus vero in morbum Dæmoniacum incidit, ita ut ſuffocari & ſtrangulari.* Joſeph. Ant. l. 6. c. 9. p. 187. Itaque ſervi Saulis in Muſica putaverunt aliquid eſſe, quod Regi eſſet levamento, & ſpei reſpondit ſucceſſus. Atqui Muſica, quæ res eſt corporea, Dæmonem ſuis ſedibus pellere non poteſt, nec ullus germanus Dæmoniacus tali remedio a poteſtate Dæmonis liberatur; alioquin *digito Dei* vique cæleſti Spiritus nil opus fuiſſet ad reſtituendos arreptitios, ac in libertatem vindicandos, ſed fidibus ſolum & muſicis. Vox itaque Energumenorum ambigua; ſignificat enim vel homines quorum corporibus Dæmon habitat, vel quoſcunque quorum affectus

movet. Quibus & naturæ viribus aliquid auxilii parari poteſt mitigatis ſpiritibus quibus Dæmon vim incutiebat. Cum pellendi Dæmones vis magna ſit atque inſignis, movet admirationem quod Exorciſtæ ad infimos ordines relegati ſint. Cujus rei cauſam hanc eſſe cenſemus, quod Dei gloriæ amplificandæ ſimplicioribus gratia hæc indulgebatur: teſte Origene l. 7. in Celſum. οἱ δημόται γὰρ ἰδιῶται τὸ τοιοῦτον πράττουσι: *nam plerumque homines plebeii ſimplices & idiotæ hoc faciunt.*

De Acolythis. An hodierni Acolythi antiquorum ſimiles? Acolythos Cyprianicos a Carthaginenſibus multum eſſe diverſos. Argumento eſt cereorum uſus qui olim interdiu non adhibebantur in officio Eccleſiaſtico celebrando. Quid rei eſſet Acolythus ævo Cypriani, dictu difficillimum. Notarii functum eſſe munere apud Epiſcopum non improbabile. An Orientalis Eccleſia Acolythos Ordinibus olim inſeruerit? Affirmans Shelſtrati aliorumque ſententia refellitur. Euſebium huic ſententiæ non favere oſtenditur.

JAm ad Acolythos vocamur. Adultam quidem antiquitatem id officii ſibi vindicare facilis patiar, ultimam negabo. Cyprianus *Nicephorum Acolythum* memorat. Epiſtola 42. p. 57. *Exemplaria autem dem nunc quoque per Mettium Hypodiaconum a me miſſum, & Nicephorum Acolythum tranſmiſi.* Et Eccleſia Romana, ſedente Cornelio anno Dom. 251, *Acolythis quadraginta* duobus florebat. An verò Acolythi illi ſimiles illorum eſſent quos novit ætas poſterior, jure in dubitationem adducitur. Quid muneris Acolythi geſſerint a Carthaginenſibus docemur. *Acolythus cum ordinatur, ab Epiſcopo quidem doceatur qualiter in officio ſuo agere debeat: ſed ab Archidiacono accipiat Ceroferarium cum cereo, ut ſciat ſe ad accendenda Eccleſiæ lumina mancipari. Accipiat & urceolum vacuum, ad ſuggerendum vinum in Euchariſtiam ſanguinis Chriſti.* Cart. 4. c. 6. Cujus muneris myſterium ſic Alcuinus aperuit. *Acolythus Græce, Latine Ceroferarius, id eſt cereum ferens. Illorum officium eſt, ut deportent cereos ante Diaconum,*

quando

quando legitur Evangelium in Eccleſia, & non ad effugandas tenebras, præſertim cum ſol in die rutilet, ſed ut demonſtretur quod de tenebris infidelitatis venimus ad lucem fidei, & ut ſignum lætitiæ ſit, quatenus ſub typo corporalis luminis lux illa in memoria habeatur de qua dicitur, erat lux vera. Id officii porro a Moſaico Tabernaculo demittitur, ſi creditur Latinis. Acoluthi, inquit Mimatenſis, *aliique ab Aron & filiis ejus miniſterii ſui ſumpſerunt exemplum, juxta illud Exodi: præcipe filiis Aron, ut offerant oleum de arboribus olivarum puriſſimum, piloque contuſum, ut ardeat lucerna ſemper in Tabernaculo teſtimonii.* Mitto & abſurdum, oleum pilo contuſum, & Scripturæ corruptionem, *præcipe filiis Aron* pro filiis *Iſrael*; ad exemplum Sacerdotum V. Teſtamenti, Acolythorum officium exiſtimabimusne? Ceroferarii dicuntur a ferendis cereis. Atqui ejuſmodi munus a Tabernaculo Moſaico procul abfuit, ubi ceræ mellisve nullus uſus. Sed & Sacerdotes ipſi extinctas lucernas ſuſcitabant, non Ordo quidem inferior. Ut dignitatem ad Acolythos afferant, eorum munus Chriſtum geſſiſſe perhibet Ivo Carnotenſis ſermone de excellentia Sacrorum Ordinum. *Hoc*, inquit, *officium Dominus ſe habere teſtatur in Evangelio dicens, ego ſum lux mundi; qui ſequitur me, non ambulabit in tenebris.*

Hac ex Acolythorum deſcriptione, apparet longe poſteriores illos ab antiquis diſcrepare, quorum mentionem injecere Cyprianus atque Cornelius. Nulla quippe lumina interdiu accendebantur ad celebrandam Euchariſtiam, legendumve Evangelium, Cypriani temporibus. Ritus hic poſterioribus ſeculis debetur. *O nos merito damnandos!* (verba ſunt Tertulliani) *cur enim vota & gaudia Cæſarum caſti & ſobrii expungimus? cur die læto non laureis poſtes adumbramus, nec lucernis diem infringimus?* Tertul. Apolog. c. 35. Hæccine ſcripſiſſet Tertullianus, ſi tum lumina diurna uſurpata fuiſſent in cultu publico? *Nec lucernis diem infringimus*, Septimianum dicterium eſt in diurna lumina invehens: eadem & mente atque ſpiritu idem ille Tertullianus compellat Idololatras, *accendant igitur quotidie lucernas quibus lux nulla eſt — tu lumen es mundi.* De Idolol. c. 15. Quæ luce clarius indicant, moris tum Chriſtianis non fuiſſe, accendere faces interdiu. Tertulliano accedat Lactantius l. 6. c. 11. *Vel ſi cæleſte lumen, quod dicimus Solem, contemplari velint, jam ſentient quod non indigeat*

indigeat lucernis eorum Deus, qui in uſum hominis tam claram tam candidam lucem dedit. Eo loci quo res ſunt in Eccleſia Latinorum, lucernæ diurnæ, niſi omni pudore poſito, Ethnicis non objicerentur. Quin etiam uſum diurnum luminum nondum invaluiſſe in Occidente quarto ſeculo præcipiti non obſcure indicatur ab Hieronymo. Sic enim urget Vigilantium, *Abſque Martyrum reliquiis per totas Orientis Eccleſias, quando legendum eſt Evangelium, accendunt luminaria jam ſole rutilante, non utique ad fugandas tenebras, ſed ad ſignum lætitiæ demonſtrandum.* Omiſſis Occidentalibus, cur ſolius Orientis mentionem injeciſſet Hieronymus, ſi Occidentales Eccleſiæ de die luminaria accendendi jam coluiſſent diſciplinam? Sed de his pluribus alibi. Quid ergo muneris Acolythis injungebatur ævo Cypriani? Obſcurum atque cæcum mihi eſt id officii. Itaque hac de re divinandum. Crediderim Acolythos Notarii munere apud Epiſcopum functos fuiſſe, quod munus geſſit Athanaſius. De quo ſic Sozomenus. Μετὰ πολὺ δὲ, ὁμοδίαιτον καὶ ὑπογραφέα τὸν Ἀθανάσιον εἶχεν: *nec multo poſt Athanaſium in contubernium ſuum adſcivit, eumque Notarium deinceps habuit.* Soz. l. 2. c. 19. Similiter Proclus, τὰ πολλὰ παρῆν τῷ Ἐπισκόπῳ Ἀττικῷ ὑπογραφεὺς αὐτοῦ τῶν λόγων γενόμενος: *verſabatur aſſidue cum Attico Epiſcopo, ejusque Notarius fuit.* Socr. l. 7. c. 41. Nec Acolythi nomen, nec functiones, id explicationis repudiant. Legebat Scripturas coram Epiſcopo, Epiſtolasque & ſcribebat & ferebat. Cyprianus Epiſt. 46. *Hæc igitur, frater chariſſime, eadem hora, eodem momento ad te ſcripta tranſmiſimus, & Nicephorum Acoluthum, deſcendere ad navigandum feſtinantem, de ſtatione ad vos ſtatim dimiſi.*

Quæſtionis eſt an Orientalis Eccleſia Acolythos Ordinibus inſeruerit? Qua de re ſic cenſet Eruditus Shelſtratus. *De Acolythorum Ordine tanquam uſu in Oriente recepto teſtimonium addidit lib. 3. de vita Conſt. c. 9. Dum narrat, ſacro Nicano Concilio adfuiſſe ex omni orbe Catholico Epiſcopos complures. Si tot Acolythi adfuerint Nicano Concilio, cui Orientis præſertim interfuerunt Epiſcopi, quis dubitabit poſt hoc Euſebii teſtimonium, quin plures Orientis Acolythi adfuerint cum Orientis Epiſcopis?* Shelſt. can. 10. Ant. c. 17. n. 8. p. 528. Sed Shelſtratus, Goar, aliique in ejuſmodi ſententiam concedentes, ambagibus ludunt nos. Sic habent Græca Euſebii, Ἑπομένων δὲ τούτοις

Πρεσ-

Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, ἀκολύθων τε πλείστων ὅσων ἑτέρων, οὐδ' ἦν ἀριθμὸς εἰς κατάληψιν: *Presbyterorum vero qui eos comitati ſunt, Diaconorum, Acoluthorum* (ſic vertit Valeſius) *aliorumque complurium numerus iniri vox poteſt.* Quo jure in verbis Euſebii ſuos Acolythos invenerint, ipſi viderint. Græcis ἀκόλουθος aſſectator eſt, & comeſ. Lucianus in Nigr. φορτικὸς ἀκολούθων ὄχλος. Xenoph. ἀκόλουθοι τῶν συνδείπνων. Quidni igitur optime verteretur *Aſſeclarum*, non *Acoluthorum?* Imo non magis proprie verti potuit. Etenim qua de cauſa omiſſis Subdiaconis, qui Acolythis antecellebant, horum mentionem agitaſſet? Lucem explicationi noſtræ fœnerant illa Presbyterorum Marcoticorum apud Athanaſium. Καὶ οὐδέποτε μόνος περιέρχεται, ἀλλὰ μετὰ πάντων ἡμῶν τῶν Πρεσβυτέρων καὶ τῶν Διακόνων, καὶ λαῶν ἱκανῶν: *neque enim* Epiſcopus noſter *ſolus itinera obire ſolet, ſed comites ſecum trahere Presbyteros, & Diaconos, & non paucos e plebe.* Athan. t. 1. p. 792. Tum ſi officium Eccleſiaſticum Græcis Eccleſiis familiare & pervulgatum Euſebius habebat in animo, nonne prodigio ſimile eſt, quod in nulla antiquorum Liturgia, nullo in Canone Synodorum Orientalium, uſquam gentium munus reperiatur Acolythi? Imperante Conſtantio, cui Conſtantinus magnus deceſſerat, celebrata eſt Antiochena Synodus. Si tantus Acolythorum numerus ex Eccleſiæ Græcæ Ordinibus Nicenæ interfuit Synodo, mirum de Acolythorum ordinatione ne verbum quidem haberi in Canone officia Eccleſiaſtica recenſente. Chorepiſcopis horum officiorum adſcribitur ordinatio. ἀναγνώστων, ὑποδιακόνων, ἐφορκιστῶν: *Lectorum, Subdiaconorum, Exorciſtarum.* Concil. Laodiceni c. 24. prohibet *Subdiaconos, Lectores, Cantores, Exorciſtas, Oſtiarios in cauponas ingredi.* Quid ſibi vult profundum de Acolythis ſilentium? Profecto ſi qua machina adhiberetur ad eruendos ex verbis Euſebianis Acolythos, nulla neceſſitate aſtringeremur alios intelligere quam Occidentalis Eccleſiæ Acolythos, quos jam ante Synodum Nicenam in uſu fuiſſe ſcimus & tenemus.

De Subdiaconis. Id officii ducentis amplius annis Eccleſiæ fuiſſe incognitum multis probatur. An Gregorii magni ævo in ſacris majoribusque Ordinibus Subdiaconatus annumeratus fuerit? Affirmantis Shelſtra-

ti ſententia refellitur. An Subdiaconatus a Nethinæis ortus? Iſidori Hiſp. atque ὁμοδόξων error rejicitur.

UNo verbo Subdiaconos abſolvam. Quod officium non ante tertium ſeculum emerſit e tenebris. Optatum Chriſti Confeſſorem novo hoc Subdiaconi titulo Cyprianus decoravit. Tertullianum muneris hujuſce inſolentem fuiſſe, apparet ex Libro de præſcriptionibus c. 41. *Nuſquam facilius proficitur quam in caſtris rebellium, itaque alius hodie Epiſcopus, cras alius. Hodie Diaconus qui cras Lector, hodie Presbyter qui cras Laïcus.* Quamobrem Lectoris mentionem movit, non Subdiaconi? In converſione rerum atque perturbatione, quæ adverſus omne genus officiorum graſſabatur apud Hæreticos, hodie creatum fuiſſe Presbyterum qui cras Subdiaconus erat, non eſt in dubio; conceſſo Subdiaconatum jam inſtitutum fuiſſe. Hoccine diſſimulaſſet acer ille Septimius? Audiatur adhuc Libro de Baptiſmo. *Jus dandi baptiſmum ſummus ſacerdos habet, dehinc etiam Presbyteri, & Diaconi.* Cur hic ſubſiſtit? Nonne competit & Subdiacono facultas miniſtrandi baptiſmi, abſente vel Presbytero, vel Diacono? Cum itaque nomen Subdiaconi poſt defunctum Tertullianum uſurpari cœperit, merito colligimus, Eccleſiam ducentis amplius annis officio Subdiaconi vacaſſe; niſi hoc Latini velint, principio rerum fuiſſe omnia illa quæ reperiuntur apud Autores qui adulto jam tertio ſeculo floruere; nec novis ullis inſtitutis formaſſe diſciplinam Eccleſiæ: qua de re temere affirmaretur. Aliud agebat eruditiſſimus Blondellus inter ſcribendum *A. D. 251. nullos tum in urbe Subdiaconos fuiſſe.* Præfat. Apol. p. 38. cum in Cleri Rom. *συντάγματι* Cornelius Subdiaconos diſerte annumerarit. Profecto ceremoniæ ad ordinandum Subdiaconum adhibitæ ſpeciem atque opinionem ritus Apoſtolis incogniti præbent. *Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impoſitionem non accipit, patenam de Epiſcopi manu accipiat vacuam, & calicem vacuum: de manu vero Archidiaconi urceolum cum aqua, & mantile, & manutergium.* Qui quidem ritus antiquam ſimplicitatem dedecent. Quin etiam ab inſtitutis Apoſtolicis nominatim Subdiaconatum excludi ex eo conſtat, quod absque χειροθεσίᾳ creatur ille qui donatur hoc munere. Quod a pervulgato Apoſtolorum more quam longiſſime alienum eſt, cum manuum

impoſitio

impoſitio benedictiones omnes ſubiret, veluti mutæ orationis quoddam genus, qua auxilium Dei implorabant & flagitabant: ut in creandis Subdiaconis χειροθεσίας omiſſio toti Eccleſiæ offenſioni fuiſſet.

A conſuetudine majorum convertit tandem Subdiaconos autoritas Eccleſiæ Rom. in ſacris Ordinibus Subdiaconatus olim non annumerabatur; quod omnibus eſt in confeſſo. Hodie vero ſacris majoribusque Ordinibus inſeritur. Quo vero tempore mutatio hæc contigerit, opinionum diſſenſione diſcrepant inter ſe eruditi. Shelſtrato de ſacris ordinationibus infixa hæc eſt ſententia; *Quidquid ſit de initio Eccleſiæ poſt inſtitutum circa poſtrema Apoſtolorum tempora Subdiaconatum, manifeſtum ſit ab ipſius Gregorii ævo Ordinem illum majoribus, aut ſacris fuiſſe annumeratum.* Can. 10. Antioch. c. 17. n. 7. p. 517. Quæ ſententia temeritatis & inconſiderantiæ plena eſt. Quaſi vero Lombardus ignoraſſet quinam eſſent Ordines ſacri necne? Aut opinionis Latinorum omnium animos ævo ſuo opplentis teſtis infirmus eſſe potuerit? Atqui a majoribus Ordinibus tum Subdiaconatus exulabat. Diſertiora ſunt Magiſtri ſententiarum verba, quam ut ullis tenebris obſcurari, aut vitiligatoris acumine diſſolvi poſſint. *Ecce de ſeptem Eccleſiæ gradibus breviter elocuti, quid ad quemquam pertineat inſinuavimus. Cumque omnes ſpirituales ſint & ſacri, excellenter tamen Canones duos tantum ſacros Ordines appellari cenſent, Diaconatus ſcilicet & Presbyteratus: quia hos ſolos primitiva Eccleſia legitur habuiſſe, & de his ſolis præceptum Apoſtoli habemus. Apoſtoli enim in ſingulis civitatibus Epiſcopos & Presbyteros ordinaverunt. Levitas etiam ab Apoſtolis ordinatos legimus: quorum maximus fuit B. Stephanus. Subdiaconos vero & Acolythos procedente tempore Eccleſia ſibi conſtituit.* Lomb. l. 4. diſt. 24. 1. Si Apoſtoli ſanctitatem Subdiaconatui non addiderunt affinxeruntve, Pontifici Romano non ea autoritas ineſt, ut muneri huic eam adjungat dignitatem, quæ ad Ordinem majorem & ſacrum conſtituendum neceſſaria eſt. Vertente ſeculo duodecimo Subdiaconatus ad ſublimiorem ſanctitatis gradum aſcendit, ut ab eruditiſſimo Hugone Menardo fuit obſervatum. Etenim Petrus Cantor, qui tempore Innocentii III. ad finem ſeculi 12. floruit, ſcriptum reliquit, *prima autem manus impoſitio debetur Diaconibus ordinandis. De novo enim inſtitutum eſt, Subdiaconatum eſſe ſacrum Ordinem:*

dinem: ut & hinc contundi poſſit Patrum Tridentinorum audacia. *Subdiaconatus*, inquiunt, *ad majores Ordines a Patribus & ſacris Conciliis refertur.* Quod longe falſiſſimum. Ex Latinorum ſententia continentiæ votum ſacro & majori Ordini affigitur neceſſario. Jam vero certo certius eſt, Carthaginenſe Concilium ſecundum uſum uxorum Subdiaconis non abdicaſſe. Sic enim ſciſcit c. 2. *Placet ut Epiſcopi, Presbyteri, Diaconi, & qui Sacramenta contrectant pudicitiæ cuſtodes etiam ſe ab uxoribus contineant.* Integrum ergo & illibatum fuit Subdiaconorum matrimonium, quibus continentia perinde ac Diaconis non imperatur. Sed & Matiſconenſis Synodus ſecunda circa annum 585. celebrata ſatis indicat Subdiacono conceſſam tum fuiſſe nuptiarum contrahendarum facultatem. *Illud quoque rectum nobis viſum eſt diſponere, ut quæ uxor Subdiaconi, vel Exorciſtæ, vel Acolythi fuerat, mortuo illo, ſecundo ſe non audeat ſociare matrimonio.* c. 16. De Diaconi vidua nil ſciſcunt Matiſconenſes, quia maritos tum Diaconos non noverant. Sed cœlibatus profeſſio ſacro conſtituendo Ordini non ſatis eſt. Alioquin Oſtiariatus, lata lege de continentia, & in honorem majoris Ordinis facillime adduceretur. Functiones officii perinde atque inſtitutio attendi debent. Tanti vero eſſe non videntur munia hæc, *deferre calicem & patenam ad altare, urceolum quoque cum aqua, mantile, & manutergium tenere, Epiſcopo & Presbyteris & Levitis pro lavandis manibus aquam præbere*, ut ſacri majoriſque Ordinis titulo decorari debeat. Mutata Subdiaconi dignitate, mutari debuit & conſecrationis ſuæ ritus. Quod & factum eſt. *Ceremonia qua ordinabatur* (Maldonati verba ſunt) *non erat qua nunc eſt in Eccleſia. Nunc enim imponit illi Epiſcopus amictum ad caſtigandam vocem, & manipulum ad ſignificandum miniſterium, & bona opera, & albam ad ſignificandum illum eſſe aſcitum in numerum eorum qui miniſtrant ad altare, & qui debent ſervare caſtitatem. Olim autem neque imponebatur amictus, neque dabatur manipulus, neque induebatur alba.* Maldon. de Ordi. c. 6.

Laodicena Synodus c. 21. Sic ſciſcit, *Non oportet Subdiaconos locum habere in Diaconico, & Dominica vaſa contingere.* Cui conſentit Agathenſis c. 66. *Quoniam non oportet non ſacratos miniſtros licentiam habere in Secretarium, quod Græci vocant* Διακονικὸν, *ingredi, & contingere vaſa Dominica.* Quibus canonibus Subdiaconatus e cenſu ſacrorum Ordinum eximitur. Abſurdum quippe eſt, atque extra modum

Digitized by Google

modum abſonum, tam dure, tam injurioſe, tractari ſacroſanctum Ordinem. Non invenuſta eſt eruditi Cabaſſutii obſervatio, qua Canones in ſpeciem pugnantes una conſpirant. *His tamen vaſis ſacris non contingendis obſtare videtur inprimis Concilii 4. Carthaginenſis c. 5. ſtatuens ut qui Subdiaconus ordinatur calicem vacuum, patenamque vacuam ſumat de manibus Epiſcopi. Deinde Concilium Bracarenſe allegatum in Decreto c. non liceat diſt. 23. interdicit inferioribus Clericis vaſa ſacra perferre niſi Subdiaconis. Sed diſtinguendum cum Theodoro Balſamone; Subdiaconis quidem inhiberi ſacrorum vaſorum contrectationem dum divina continent Sacramenta, non vero ſi his vacua ſint. Quin imo horum vacuorum contrectationem ad ipſorum munus & officium pertinere.* Cabaſſ. Not. Eccl. p. 154.

Admiratione prorſus obſtupeſio, hæc legendo apud Iſidorum, *Subdiaconi, qui apud Græcos Hypodiaconi vocantur, in Eſdra inveniuntur, appellantur ibi Nathinnæi, id eſt in humilitate Deo ſervientes. Ex eorum ordine fuit ille Nathanael qui in Evangelio Joannis divina proditione commonitus ſalutem meruit confiteri.* De Offic. Eccl. l. 7. c. 10. Qui craſſus Iſidori error poſteriorum pene omnium ſcripta invaſit. Profecto quicunque linguam Hebræorum a primo limine ſalutarunt, ſciunt Nethinæos longe aliud quam humiles ſonare. *Servi erant publici, publicis angariis obeundis in domo Dei pro toto cœtu dediti quaſi dedititii,* docente ſecundum Scripturam Buxtorfio. *Primum quidem Gibeonitæ fuerunt a Joſua ordinati, poſtmodum a Davide ad miniſterium Levitarum dediti.* Quocirca in fraudis ſuæ pœnam id officii illis injunctum eſt. *Ut quid decepiſtis nos dicendo, procul habitamus a vobis? & nunc maledicti eſtis, & non deficiet de ſtirpe veſtra ligna cadens, aquaſque comportans in domum Domini.* Joſ. 9. 22. נתינים derivatum eſt a verbo נתן *tradidit.* Viderint igitur quomodo & a Nethinæis ſuos Subdiaconos deducant, & Nathanaelem Nethinæis inferant? De hujuſce viri origine aliud cenſebat Chriſtus, *ecce vere Iſraelita.* Non igitur ex Nethinæorum grege Nathanael. L. Bona Cardinalis ſic cenſet de Ordinibus, *Contigit Eccleſiæ quod hominibus ſolet, qui dum tenue patrimonium habent, uno ſervo contenti ſunt, qui ſolus omnia adminiſtrat; ſi vero reditus augeantur, ſervorum etiam augetur numerus; eoque magis creſcit familia, quo illi locupletiores & ſpectabiliores evadunt. Sic Evangelicæ prædicationis initio parvula adhuc &*

latitans Eccleſia paucis indiguit Eccleſiaſticarum functionum miniſtris. Creſcente autem credentium multitudine & auctis facultatibus ex fidelium oblationibus, cum ſoli Diaconi non poſſent omnibus incumbere, diverſa onera & officia diverſis perſonis diſtributa ſunt: ex quo factum eſt ut ſplendidiori & auguſtiori apparatu Eccleſiaſticarum functionum ceremonia peragerentur. Bona Liturg. l. 1. c. 25. Atqui ex incremento Eccleſiæ non officia, ſed miniſtri creſcere debuerunt. Tutiuſque & ſapientius fuiſſet, ne ad latum unguem a diſciplina Apoſtolica diſcedere.

AN. XLIV. NUM. LXXXVI.

De ceremoniis Ethnicorum ad Eccleſiam derivatis. Latinorum de ceremoniis ſententia. Audax Bellarmini opinio de poteſtate Eccleſiæ in ritibus inſtituendis ad effectus ex opere operato edendos. Ceremoniæ a priſca antiquorum ſimplicitate, nec non germana Evangelii indole alienæ. Quo jacto fundamento novitatis & imprudentiæ damnatur Baronii ſententia de ritibus Ethnicorum pie in Eccleſiæ diſciplinam introductis. Ab hac præpoſtera ſapientia Patres omnes Conſtantino magno antiquiores alienos fuiſſe, probatur ex Tertulliano, Minucio Felice, aliiſque. Imo nec Ambroſio, nec Auguſtino arriſiſſe hanc Latinorum prudentiam. Argumentis experientia ductis oſtenditur tercentum amplius annis, thuris in cultu publico, feſtorum, imaginum, muſicæ, luminarium, Eccleſiam fuiſſe inſolentem. De Canone Elibertino 34. *prohibente per diem cereos in cœmeteriis incendi. In germanum obſcuri decreti intellectum inquiritur. Quid rei ſit Patrum illa præſcriptio? Cabaſſutii hunc ritum ad ſacra magica referentis explicatio rejicitur. An eo conſilio ſancitus ſit*

ſit ille Canon, ne Pagani Martyrum corpora abducerent? Mendozæ Garcias ſententia impugnatur. Veriſimilior explicatio, ex Clemente Alex. Nazianzenoque illuſtrata. Rationes Baronianæ ex Theodoreto, Gregorioque magno de introductis in Eccleſiam gentium ritibus petitæ, ex Auguſtino confutatæ. Solemnitates epulares ad Sanctorum memorias ab Ambroſio improbatæ. Miſſo Baronio, cum clariſſimis Marshamo, Spenceroque certamen committitur, de ritibus gentilium ad Hebræos derivatis. Argumentis compluribus derivationem hanc cum & ſapientia numinis, & ſcopo ejus in inſtituenda veteris Eccleſiæ diſciplina, & facto non conſentire demonſtratur. Spenceri plurima παροράματα. *Ad confutandam adverſariorum ſententiam, duo etiam atque etiam obſervanda. Alterum, plurimas eſſe ceremonias naturales ab ipſa natura quodammodo inſtitutas: alterum, ante legem a Moſe latam, plurimas viguiſſe ceremonias, ab Hebræorum legislatore renovatas. Ante Moſem ſacrificia publica, feſta,* ἐμπυρισμὸν *victimarum, diſcrimen animantium mundorum & immundorum, genera ſacrificiorum, ritum offerendi, ablutiones, decimas, ſuſcitationem ſeminis per defuncti fratrem palam in uſu fuiſſe. Unde colligitur plurimas & ceremonias, quarum mentio non injicitur, etiam a Patriarchis fuiſſe uſurpatas: ut diſciplina Moſaica ceremonialis, ſolis circumſtantiis & numero rituum ab illa antiqua Patrum differre, ſit longe probabiliſſimum. Fundamentum Marshami & Spenceri, in ſubdita ceremoniarum Ægyptiacarum vetuſtate male collocatum, cum a Patriarchis con-*

ſenſus

ſenſus ille rituum deductus ſit. Præcipua a Spencero exempla allata examinantur. De origine ſacrificiorum quæſtio examini ſubjicitur. Non a pia mortalium ſimplicitate, ſed ab ipſo Deo, uſum deſcendiſſe ſacrificiorum contra bene multos oſtenditur. 1°. Ex Sacerdotali munere, in quod mortalium nemo, ne Chriſto quidem excepto, involare debuit. 2°. Ex natura cruentorum ſacrificiorum, a quibus ceſſante Dei mandato ratio abhorret. 3°. Ex addita cultus divini qualitate. 4°. Ex ſacrificiorum vi, quam nullus ipſis incutere potuit. 5°. Ex fide offerentium. 6°. Ex reſpectu victimarum ad Chriſtum. Hugonis Grotii & Spenceri lapſus circa Chryſoſtomum. 7°. Ex diſertis a Deo additis mandatis de ſacrificiis diu ante Moſen offerendis. 8°. Ex Euſebio, Athanaſio, Auguſtino.

IN materiam & luculentam, & ingentem ad dicendum, nunc ingredior. *De gentilitiis ſcilicet ritibus in Eccleſiam aliquando tranſlatis.* Ut ſtabiliori fundamento maneat diſſertatio noſtra, qualem de ceremoniis Latini animis affixere ſententiam paucis dicendum. Audiamus Bellarminum, quo nemo aut clarius, aut doctius de hac quæſtione tulit judicium. *Poteſt*, inquit, *Eccleſia inſtituere novas ceremonias non quidem ad juſtificandum impium, ſed ad alios effectus ſpirituales. Nota pro explicatione, ceremonias ab Eccleſia inſtitutas, tribus modis poſſe eſſe utiles: primo ad ornandum & repræſentandum aliquod myſterium Religionis, & eo modo juvandos rudiores. 2°. ad morbos curandos, & Dæmones pellendos, & peccata venialia purganda, & alia id genus, idque per modum impetrationis, ut cum Eccleſia benedicit candelas, palmas, agnos. Iſta enim valent ad effectus illos ad quos inſtituuntur ex vi orationum Eccleſiæ, quæ ſine dubio exaudiuntur. 3°. modo probabile eſt, poſſe Eccleſiam inſtituere ejuſmodi ceremonias ad eoſdem effectus, per applicationem Chriſti meritorum, ita ut ex opere operato illos effectus producant, quomodo Sacramenta ex opere operato juſtificant...* Quæ ſi vera ſunt, ineſt Eccleſiæ poteſtas Sacramentorum

Digitized by Google

rum inſtituendorum ceremoniis adjungendo Chriſti merita, edendis *ex opere operato* effectibus. Etenim conſtituendo Sacramento, aliud requiritur, quam ſacrum ſignum, cui Chriſti meritum tam arcto nodo eſt copulatum, ut ſimul recipientibus communicentur. Quid eſt involare in Dei autoritatem, ſi hoc non eſt? Abſonam hanc de vi atque efficacia ceremoniarum opinionem Thomas ſuffragio ſuo ornare noluit: *Non potuit Chriſtus autoritatis poteſtatem cuiquam conferre, ſicut nec Divinam eſſentiam; ſed excellentiæ poteſtatem potuit miniſtris ſuis communicare, dando eis tantam gratiæ plenitudinem, ut eorum meritum operaretur ad Sacramentorum effectus, & ſolo imperio, abſque Sacramentorum ritu, effectum Sacramenti conferrent.* Quid autem Chriſtus cum miniſtris ſuis communicarit audiamus: *Chriſto in quantum eſt caput Eccleſiæ, competit ut ipſa gratia derivetur ad alios, ſecundum illud Joannis; De plenitudine ejus nos omnes accepimus: ſed hoc non fuit aliis communicabile, quia ſic Eccleſia eſſet monſtruoſa, multa capita habens.* Vim porro ceremoniis incutere ut agant *ex opere operato*, ad poteſtatis excellentiam pertinet, quam Chriſtus derivavit in neminem mortalium: *Dicendum quod ad hoc inconveniens evitandum, ne ſcilicet multa capita in Eccleſia eſſent, Chriſtus noluit poteſtatem ſuæ excellentiæ miniſtris communicare.* Sum. Thom. 3. p. q. 64. a. 4.

Non omnibus arridebit, opinor, audax illa Bellarmini ſententia, ſed nullus eſt qui calculum album non adjiciat effato Purpurati: *Ceremoniæ non ſunt res indifferentes, ſed utiles, meritoriæ, & pars quadam cultus Divini.* Hoc addunt: *Cum intramus Baſilicas ornatas & mundas, & crucibus ac ſacris imaginibus, & aris inſtructas, & accenſis lampadibus, devotionem facillime concipimus: contra autem cum ingredimur Templa hæreticorum, ubi nihil eſt niſi ſedes ad concionandum, & menſa lignea ad cœnam faciendam, videmur ingredi profanam aulam, non domum Dei.* Macte animo Bellarmine, juſte & pie accuſas non modo hæreticos, ſed etiam Apoſtolos, quibus conſentiunt boni illi viri, quibus ignominiam imponis: ſcilicet, domus Marci ubi conventus ſuos agitabat Eccleſia Hieroſolymitana; Cœnaculum ubi Spiritus Sanctus in Apoſtolos illapſus eſt, *aula profana fuit, non ſancta Dei domus*; cum nil niſi Purpurati oculis, ingratum, dignumque contemptu videretur, *ſedes ſcilicet ad concionandum, & men-*

Digitized by Google

ſa lignea ad cœnam faciendam : nullæ imagines, nullæ cruces, aræ nullæ, nulla Latinæ pietatis nutrimenta cernebantur, incutiendæ Religioni. Illudebat & Bellarminianæ devotionis adminicula Minutius Felix: *Quanta vero de Diis veſtris animalia muta naturaliter judicant: mures, hirundines, milvi non ſentire eos ſciunt, norunt, inculcant, inſident, ac niſi abigatis, in ipſo Dei veſtri ore nidificant. Aranea vero faciem ejus intexunt, & de ipſo capite ſua fila ſuſpendunt. Vos tergitis, mundatis, eraditis, & illos quos facitis protegitis & timetis.* Hæc ſunt Religionum ludibria, non pietatis honos.

Min Fel. p. 20.

Utinam, iterumque utinam, ſanctiſſima Chriſti verba mortalium memoriæ inſiderent! *Venit tempus & nunc eſt, cum veri adoratores adorabunt Patrem in Spiritu & veritate: etenim Pater tales quærit qui ipſum adorent.* Joan. 4. Quid ſit adorare Spiritu & veritate, omnibus obvium eſt, atque perſpicuum. Interrogatio Samaritanæ mulieris, Chriſtique reſponſio aperte declarant, ſignificari cultum umbris expeditum, atque ceremoniis, quibus Judæorum ſcatebat Religio. Quid? inductne cultus Spiritualis naturam Latinorum pietas, ſi e Tabernaculi Moſaïci penetralibus ceciderunt in cultum ſuum umbræ omnes Judæorum, atque figuræ? Lampades, Thura, Oleum, Sal, Chriſma, nec non Eccleſiaſtici Ordines. In Sacro Hieroſolymitano Concilio hæc ſciſcunt Apoſtoli; *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis, ne quid amplius imponeremus vobis onus, præter hæc neceſſaria, videlicet, ut abſtineatis ab iis quæ ſunt immolata ſimulachris, & ſanguine, & ſuffocato.* Reſiſtunt igitur & repugnant contra voluntatem Numinis, qui nova ceremoniarum onera Chriſtianorum imponunt humeris. Profecto, ſi ingens ille ceremoniarum apparatus emolumento fuiſſet pietati, confidenter dicam, Apoſtoli defuiſſent officio ſuo, cum Religionem tradiderunt ritibus ſimplicem; nec impertiviſſent prudentiam ſuam ad ædificationem Judæorum Ethnicorumque. Placuiſſet omnibus pompa ceremoniarum atque majeſtas: eſca hac tentaſſent Judæorum & Græcorum animos, quibus ſordebat inops decoris & luminis mundani cultus ille Apoſtolicus. Viri illi θεόπνευστοι optime præſagiebant futuras hominum querelas: *Cur nullas aras habent, Templa nulla, nulla nota ſimulachra—unde autem vel quis ille, aut ubi Deus unicus, ſolitarius, deſtitutus, quem non gens libera, non regna, non ſaltem Romana ſuperſtitio noverunt? Judæorum*

deorum ſola & miſera gentilitas unum & ipſi Deum, ſed palam, ſed Templis, aris, victimis, ceremoniiſque coluerunt. Quæ Cecilius olim jactabat apud Minucium. p. 8. Nec Idololatriæ metu, ab inſtituendis ceremoniis temperaverunt Apoſtoli, cum ritibus Judaicis nulla tum idololatriæ vel tenuis umbra incubaret. Rationem ex rerum natura petitam attulit Lactantius quamobrem cultus Chriſtianorum pompa rituum vacabat: *Non Templa Deo congeſtis in altitudinem ſaxis extruenda ſunt: in ſuo cuique conſecrandus eſt pectore. Veſtes igitur, gemmas, & cætera quæ habentur in pretio, ſi quis putet Deo cara, is plane quid ſit Deus neſcit, cui putat voluptati eſſe eas res, quas etiam homo ſi quis contempſerit, jure laudabitur..... Itaque Deo utrumque incorporale offerendum eſt, quo utitur. Donum eſt integritas animi, Sacrificium, laus, hymnus.*

Captus ceremoniarum amore Baronius, Lectores ſuos ſic affatur: *Quid, non licuit quæ apud gentes ſuperſtitioſo cultu impie agerentur, eadem expiata ſacro ritu ad pietatem transferre, ut majori Diaboli contumelia, quibus ipſe coli voluerit, Chriſtus ab omnibus honoraretur?* Egregiam ſane ſapientiam! miram novamque artem imponendæ Dæmonibus injuriæ! Interroganti Baronio; *Extincto autem penitus jam diu ſuperſtitioſo Idolorum cultu, cum omnis ſimul ceſſaſſe videretur occaſio offendiculi, cur aliquibus ex illis uti non liceret?* Reſpondet Octavius: *Sic in auro & argento avaritia conſecrata eſt: ſic ſtatuarum inanium conſignata forma: ſic nata Romana ſuperſtitio, quorum ritus ſi percenſeas, ridenda quam multa, multa etiam miſeranda ſunt. Nudi cruda Hyeme diſcurrunt, alii incedunt pileati.... Mendicantes vicatim Deos ducunt; quid qui ſanguine ſuo libat, & vulneribus ſupplicat, non profanus melius eſſet quam ſic religioſus.* Ut non modo ad vitandum ſcandalum Ethnicorum ceremoniæ in Eccleſiam non ſint introducendæ, ſed etiam ad honorem Religionis tuendum exterminandæ, quia ritus illi ſapientibus debent ludibrium. Pœnitentium flagra, Divorum imagines, proceſſiones Latinorum, omnino ad ſimilitudinem accedunt Ceremoniarum in quibus, Octavio judice, inerant *ridenda quam multa, multa etiam miſeranda.* Min. fel. p. 20. Reſpondet & Purpurato Tertullianus: *Sed quoniam unum aliquod attigimus vacuæ obſervationis, non pigebit cætera quoque denotare, quibus merito vanitas exprobranda eſt; ſi quidem ſine ullius aut Dominici, aut Apoſtolici* Tertul. de Orat. c. 12.

lici

lici præcepti autoritate ſiunt. Hujuſmodi enim non religioni, ſed ſuperſtitioni deputantur, affectata, & coacta, & curioſi potius quam rationalis officii; certe eo coercenda, quod gentilibus adæquent. Inſignis locus, quo veluti capaci plenaque pharetra, potentiſſima tela depromuntur. Hinc etenim ritus illi configuntur, qui Apoſtolico aut Dominico loco non orti ſunt. Deinde, ex ſententia Tertulliani, Chriſtiani *gentibus adæquari non debent*; nedum induxerit in animum, Chriſtum ſic *majori cum Diaboli contumelia honorari.* Turpe quidem atque indecorum eſt, gratum Dæmoni cultum cum Deo communicare. Quaſi hic & ille incredibili modo conſpirarent, & in eandem rem probandam propenderent: quæ maxima Numinis injuria eſt.

Aug. Januario Ep. 119. Reſpondet etiam Purpurato Auguſtinus: *Quod autem inſtituitur præter conſuetudinem, ut quaſi obſervatio Sacramenti ſit, approbare non poſſum; etiam ſi multa hujuſmodi propter nonnullarum vel ſanctarum, vel turbulentarum perſonarum ſcandala devitanda, liberius improbare non audeo. Sed hoc nimis doleo, quia multa quæ in divinis libris ſaluberrima præcepta ſunt, minus curantur, & tam multis præſumptionibus ſic plena ſunt omnia, ut gravius corripiatur, qui per octavas ſuas terram nudo pede tetigerit, quam qui mentem vinolentia ſepeliverit.* Nonne Sanctus ille Pater effuſus fuiſſet in lachrymas ad conſpectum Latinorum diſciplinæ? Aqua illa luſtralis, quam vulgus benedictam appellat, pro ſigno habetur rei ſacræ, quo uſurpato, non pœnas culparum modo, ſed & culpæ quoque veniales remittuntur, ut Melchiori Cano fit probabiliſſimum. Quid ſibi volunt publicæ illæ orationes, in conſecranda ejuſmodi aqua ad Deum fuſæ? *Virtutem benedictionis infunde, ut creatura myſteriis tuis ſerviens, ad abjiciendos Dæmones, morboſque pellendos, divinæ gratiæ ſumat effectum; ut quidquid in domibus, vel in locis fidelium, hæc unda reſperſerit, careat omni immunditia, liberetur a noxa.* De ſigno crucis quid referam? *Tribus modis operatur in Dæmonibus terrendis.* 1°. *Ex apprehenſione ipſorum Dæmonum.* 2°. *Ex devotione hominis:* 3°. *Idque potiſſimum ex inſtituto Dei, atque adeo ex opere operato.* Bellar. de effic. Sacr. l. 2. c. 31. Hæccine non ſunt quaſi *obſervatio Sacramenti*, quod Auguſtinus improbat? Nonne gravius & in Sacerdotem matrimonii fœdera ineuntem, quam alienas uxores ſubagitantem;

gitantem; & in Laïcum Quadrageſimæ diebus bubulam guſtantem, quam ſacrum Dei nomen inſultantem vindicant? Id quereretur Auguſtinus ille, qui *dolebat quod gravius corripiatur qui per octavas ſuas terram nudo pede tetigerit, quam qui mentem vinolentia ſepeliverit.*

Denique, interroganti Baronio ſatisfaciet & Prudentius, infelici Purpurati prudentiæ, auxilia Religionis ex adytis Dæmonum accerſenti, cultum Dei λόγικον & ſpiritualem opponens hoc in aureo carmine:

Cognoſtis ipſum? Nunc colendi agnoſcite
Ritum modumque quale ſit Templi genus,
Quæ dedicari ſanxerit donaria;
Quæ vota poſcat, quos Sacerdotes velit;
Quod mandet illi Nectar immolarier.
Ædem ſibi ipſe mente in hominis condidit,
Vivam, ſerenam, ſenſualem, ſtabilem,
Solvi incapacem poſſe, nec deſtructilem.
Illic Sacerdos ſtat ſacrato in limine.
Floresque primas virgo cuſtodit fides
Innexa crines vinculis regalibus.
Poſcit litari victimas Chriſto & Patri.
Quas ſcit placere, candidatas ſimplicis
Frontis pudorem, cordis innocentiam,
Oris quietem, caſtitatem corporis
Dei timorem regulam ſcientiæ.
Ex his amœnus hoſtiis ſurgit vapor,
Vincens odorem Balſami, thuris, croci.

Prud Hymn. 10.

Profectò, ſi in *Diaboli contumeliam cedit*, quod Chriſtus iis ritibus colatur, quibus ejus hoſtis voluit adorari, mirum eſt priſci ævi Patres, ad talem ſapientiam animum non appuliſſe, qua & lætior floruiſſet Eccleſia, & proſperis Ethnicis uſa fuiſſet. Atqui Pompa illa ceremoniarum & ornamentorum, qua ſpectata eſt & nobilitata Latinorum Religio, trecentis amplius annis Eccleſiæ incognita fuit. Thuris odores adolere tandem ſolemne fuit: at ante Conſtantinum Magnum, nullus thuris uſus erat in cultu publico Eccleſiæ: audiatur Tertullianus: *Offero opimam & majorem hoſtiam quam ipſe mandavit;* Tert. Apol. c. 30.

Nnnn 3 ora-

orationem de carne pudica, de anima innocenti, de Spiritu Sancto profectam. Non grana thuris unius aſſis, Arabica arboris lachrymas. In Arnob. l. 6. *hac conſueſtis parte*, (verba ſunt Arnobii) *crimen nobis maximum impietatis affingere, quod neque ædes ſacras venerationis ad officia conſtruamus, non Deorum alicujus ſimulachrum conſtituamus, aut formam, aut altaria fabricemus, non aras, non cæſorum ſanguinem animantium demus, non thura, neque fruges ſalſas, non denique vinum liquens paterarum effuſionibus inferamus. Quæ quidem nos ceſſamus non ideo vel exædificare, vel facere, tanquam impias geramus & ſceleratas mentes, aut aliquem ſumpſerimus temeraria in Deos deſperatione contemptum: ſed quod eos arbitramur & credimus, ſi modo Dii certi ſunt, & nominis hujus eminentia præditi, honorum hæc genera, aut riſui habere, ſi rideant; aut indigne perpeti, ſi motibus exaſperentur iratum.* Thuris quidem bonis Chriſtiani tum utebantur, ſed extra cultum Religionis publicum: *Thura plane non emimus? Si Arabiæ quærantur, ſcient Sabæi, pluris & carioris ſuas merces Chriſtianis ſepeliendis profligari, quam Diis fumigandis.* Tertul. Apol. c. 30.

Feſta quod attinet, Anno æræ Dom. ducenteſimo non viguiſſe in Eccleſia, potentiſſimus teſtis eſt Clemens ille Alex. σέβειν δὲ δεῖν ἐγκελευόμεθα καὶ τιμᾶν τὸν αὐτὸν, καὶ λόγον Σωτῆρά τε αὐτὸν, καὶ ἡγέμονα εἶναι πεισθέντες, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν πατέρα οὐκ ἐν ἐξαιρέτοις ἡμέραις ὥσπερ ἄλλοι τινὲς, ἀλλὰ συνεχῶς τὸν ὅλον βίον τοῦτο πράττοντες, καὶ κατὰ πάντα τρόπον — ὅθεν οὔτε ἀφωρισμένον τόπον, οὐδὲ ἐξαίρετον ἱερὸν, οὐδὲ μὴν ἑορτάς τινας καὶ ἡμέρας ἀποτεταγμένας, ἀλλὰ τὸν πάντα βίον ὁ γνωστικὸς ἐν παντὶ τόπῳ, κἂν καθ' ἑαυτὸν μόνος ὢν τυγχάνῃ, καὶ ὅπου τινὰς ἂν τῶν ὁμοίως πεπιστευκότων ἔχῃ τιμᾷ τὸν θεὸν — πάντα τοίνυν τὸν βίον ἑορτὴν ἄγοντες: *jubemur autem colere & honorare eundem, quem & Verbum eſſe, & Servatorem, & ducem habemus perſuaſum; & per ipſum, Patrem, non ſelectis diebus ut aliqui alii, ſed continenter per totam vitam hoc agentes, & modis omnibus; unde nec in definito loco, neque in Templo ſelecto, neque diebus aliquibus feſtis, ſed per totam vitam Deum honorat, qui Dei præditus eſt notitia.... Per totam ergo vitam diem feſtum agentes* &c. Clem. Strom. l. 7. p. 517.

Altarium hodiernorum pervulgatus uſus, primis ſeculis incognitus fuit: ἔστι γοῦν τὸ παρ' ἡμῖν θυσιαστήριον ἐνταῦθα τὸ ἐπίγειον, τὸ ἄθροισμα τῶν ταῖς εὐχαῖς ἀνακειμένων, μίαν ὥσπερ ἔχον φωνὴν τὴν κοινὴν

κοινὴν, καὶ μίαν γνώμην: *eſt ergo quod eſt hic apud nos altare terreſtre, congregatio eorum qui ſunt dedicati oratronibus, qui veluti unam vocem habent communem, & unam mentem.* Clem. Strom. l. 7. p. 515. *Cur nullas aras habent, templa nulla?* Quæ ab Ethnicis non ſemel, perinde atque a Cecilio objiciebantur Chriſtianis. De crudeli Chriſtianorum vexatione deplorans Athanaſius: *In Sacroſanctam menſam, proh! quanta impietas, & facinora commiſſa: vidiſſes enim eos aves, & nuces pineas offerre, idola ſua laudibus efferre.* Quæ ſacrilegia, jubente Philagrio Præfecto, Alexandriæ ab Ethnicis ſunt perpetrata. Talibus ſane donis altare potius ſtruxiſſent, quam menſam, ſi altaria immolandis veris Sacrificiis tum extruxiſſet Eccleſia.

Imagines quæ in pretio ſunt Latinis, Chriſtianorum Proſeuchis exulabant: aurea ſunt verba Lactantii, quibus tanquam fulminis ictu, ſimulachra deflagrant: *Etenim hominis imago neceſſaria tum videtur cum procul abeſt, ſupervacua futura cum præſto eſt: Deus autem cujus Spiritus ac Numen ubique diffuſum, abeſſe nunquam poteſt. Semper utique imago ſupervacua eſt — Dei autem in æternum viventis, vivum & ſenſibile debet eſſe ſimulachrum. Quod ſi a ſimilitudine id nomen accepit, quomodo poſſunt iſta ſimulachra Deo ſimilia judicari, quæ nihil ſentiunt, nec moventur.* Ne vero quiſpiam ad Dei imagines a quibus viri graves abhorrent, id merito pertinere dicat; Lactantii hæc attendere jubeo: *Nec intelligunt homines ineptiſſimi, quod ſi ſentire ſimulachra, & moveri poſſint, ultro adoratura homines fuiſſent, a quibus ſunt expolita ---- adorant ergo inſenſibilia qui ſentiunt; irrationalia qui ſapiunt; exanima qui vivunt; terrena qui oriuntur e cælo. Juvat ergo velut in ſublimi ſpecula conſtitutum, unde univerſi exaudire poſſint, Perſianum illud proclamare:*

O curvæ in terras animæ, & cæleſtium inanes. Lact. l. 2. c. 2.

Concentibus & vocum & inſtrumentorum Templa perſonant Latinorum: atqui Muſica tum effeminata illa, & impudicis modis fracta, cum gravis atque virilis, ab Eccleſiis priſcorum procul abfuit; teſtis ille Clemens, qui ſecundum Romam in florentiſſima totius Orbis Eccleſia munus exercebat Presbyteri: ἑνὶ δὲ ἄρα ὀργάνῳ τῷ λόγῳ μόνῳ τῷ εἰρηνικῷ ἡμεῖς κεχρήμεθα, ᾧ γεραίρομεν τὸν θεὸν, οὐκ ἔτι τῷ ψαλτηρίῳ τῷ παλαιῷ, καὶ τῇ σάλπιγγι, καὶ τυμπάνῳ, καὶ αὐλῷ: *uno ergo inſtrumento verbo ſolo pacifico nos utimur, quo*

Deum

Deum honoramus, non amplius veteri Pſalterio, & tuba, & tympano, & tibia. Clem. Pædag. l. 2. c. 4. Quin etiam annis a Clemente pluſquam ducentis, ſcripſit Theodoretus: *Ita & muſica inſtrumenta paſſus eſt eſſe, non qui illorum concentu, ſuas ipſe aures oblectaret, ſed ita paulatim idolorum præſtigia ſurrepturus.* Theodor. de Sacrif. l. 7. Ut concentus illi quibus Templum Hieroſolymitanum reboabat ad infantilem Eccleſiæ ætatem cui ſe Deus accomodabat, ſint referendi.

Videntur diurno tempore faces in Templis Latinorum, cum Miſſa celebratur, *non ad lucem tantum inducendam, ſed ad pium Religionis cultum amplificandum, vel ad honorem Numini exhibendum:* Bar. An. 58. n. 70. Id ceremoniæ annis amplius ter centum neſcivit Eccleſia. Ab hoc ritu alienam mentem gerebant Patres Elibertani: *Cereos per diem placuit in cœmeteria non incendi.* Quacunque de cauſa hoc facere prohibuerint, conſtat rutilante Sole nullum in cæmeteriis accenſum fuiſſe lumen; quod a conſuetudine Latinorum quam longiſſime diſcrepat. Cæterum, cum in hunc obſcuriſſimum locum inciderimus, age aliqua interpretatione ad conjecturam revocemus Canonem, cui explicando, doctiſſimi viri operam multam navarunt: *Cereos per diem placuit in coemeteriis non incendi; inquietandi enim non ſunt Sanctorum Spiritus. Qui hæc non obſervaverint, arceantur ab Eccleſia communione.* Eliber. c. 34. Qua de re ſic cenſet eruditus Cabaſſutius: *Obſerva non prohiberi cereos intra Eccleſiam incendi, in quibus neque tempore Concilii Illiberitani, neque ſubſecutis temporibus corpora fidelium ſepeliri permittebantur: ſed in ſolis cœmeteriis. Quia Canon iſte non ceremonias divini cultus, ſed Necromanticæ impietatis, aut divinationis Dæmoniacæ præſtigias interdicit, quibus utebantur multi, qui ex ſchola Simonis Magi, diſcipulorumque ipſius, Baſilidis, Menandri, Saturnini, vipereorum geniminum prodierunt ---- Viſum porro eſt Illiberitanis Patribus, verbum inquietandi hic uſurpari, quia Samuelis effigies ſimilibus præſtigiis evocata, eodem uſa eſt verbo: Quare inquietaſti me ut ſuſcitarer?* Solerti quidem invento veriſimilitudinem affert verbum *inquietandi*, quod a Samuelis umbra præſtigiis evocata adhibitum eſt: at expenſis diligenter & ponderatis verbis Canonis, calculum album Cabaſſutianæ explicationi non poſſum adjicere. Nec enim eo inſaniæ delapſi erant Chriſtiani, ut accenſis facibus, Sacra magica *de die* in cœmeteriis, atque palam in

Cabaſſ. Notit. Eccleſ. p. 75.

Digitized by Google

in ore atque oculis omnium perpetrarent. Magia ſane amat ſilentia noctis. Ovid. Metamor. l. 7.

Nox ait arcanis fidiſſima quaque diurnis,
Aurea cum Luna ſucceditis ignibus aſtra,
Tuque triplex Hecate, quæ cœptis conſcia noſtris,
Adjutrix venis, cantusque artesque magorum.

Itaque nox & ſilentium myſteriis magicis apta ſunt, atque connexa. Incredibile ſane eſt, Simonianos, infamia apud Chriſtianos laborantes, cœmeteria publica omnium oculis ſubjecta, facinoribus ſuis perpetrandis elegiſſe. Inſuper, ſi Illiberitanis Patribus inſidebat animo Simonianas artes præſtigiasque proſcribere, non minus de *nocte*, quam *de die*, *cereos incendi* vetaſſent, ut ab Eccleſiæ penatibus, ſceleratos omnes ritus & diurnos, & nocturnos exterminarent. Denique, Patres ea oppleverat opinio, Sanctorum ſpiritus, accenſis hiſce funalibus *inquietari.* Atqui in animum ſibi non induxerunt, Simonianorum præſtigiis, Beatorum, Sanctorumque Spiritus commoveri, aut beata ſede evocari. Jactabat ſe quidem Medea de ſua in animas poteſtate:

Et mugire ſolum, maneſque exire ſepulchris.

At Epiſcopi quos inter eminebat Oſius, tam abſurda opinione non laborabant, ut Sanctos Spiritus triſti magorum ſervitio ſubjicerent. Vim firmat argumentorum, quod miſer ille Saul, noctu ad ſagam acceſſerat: העלי *aſcendere fac*, evoca *mihi eum quem dixero*; quod & intempeſta nocte factum. Aſcendit umbra Samuelis *ex terra*, cujus in medullis Sanctorum Spirituum ſedes non collocatur. Sic apud Plutarchum Theanor talia voce refert: *Cum eſſem ab incolis recta ad ſepulchrum Lyſidis deductus*, ἑσπέρας ἤδη χύας ἐχεόμην. ἀνακαλέμενος τὴν Λύσιδος ψυχὴν κατελθεῖν ἀποθεσπίζουσαν ὡς χρὴ ταῦτα πράσσειν, προϊούσης δὲ τῆς νυκτὸς εἶδον μὲν οὐδὲν: *libavi jam veſpere facto, Lyſidis animam evocans, quæ quid quove modo agendum eſſet, vaticinaretur, adoleſcente nocte, nil vidi.* Plutarch. de gen. ſocr. p. 585. Itaque nulla adhiberi poteſt machina, ad probandum quod Eliberitana Synodus Sacra magica prohibuerit.

Placuit nonnullis Clariſſimi Franciſci mendozæ Garcias explicatio: *Prohiberi ne interdiu cerei in cœmeteriis a piis fidelibus incenderentur, ne lucentibus tot luminibus, Gentes de martyrum ſepulchris redde-*

rentur certiores, indeque Sanctorum corpora abducerent, & Clericorum Spiritus majori cuſtodia periculo, & ſolicitudine urgerentur. Ingenioſa admodum *enodatio*, inquit vir doctus: an etiam ſolida? Certe phraſis hæc, *Spiritus Sanctorum*, ad ſignificandos Clericos admodum dura eſt, atque inſolens. De Clericis frequens in hac Synodo mentio injecta eſt, præcipue C. 19. 20. ſed proprio germanoque nomine deſignantur. Itaque ſanxiſſent Patres: *Cereos per diem placuit in cœmeterio non incendi, inquietandi enim non ſunt Clerici.* Præterea, nec veroſimile eſt furorem Ethnicorum eo proceſſiſſe, ut in Martyrum corpora jam ſepulta, atque pene reſoluta, violatis ſepulchris involarent: cum erga ſilentum tumulos, religio quædam vel Ethnicos inceſſeret. Juliani quidem temporibus, veluti relaxatis frenis, effervescens in omnem ſævitiam feritas Pagana, Baptiſtæ ſepulchrum invaſerat, ac oſſa diſperſerat: ſed id raro accidit. Denique, fruſtra & inſipienter ita præcautum, atque ita proviſum eſſet a Synodo, *ne lucentibus tot luminibus Gentes de Martyrum ſepulchris redderentur certiores*: cum ex conventibus Chriſtianorum ad Martyrum tumulos agitatis, ſatis ſuperque ſepulchra ſua dignoſcerentur, abſque cereorum auxilio. Ingens illa hominum multitudo ad Sacras exuvias confluentium, recitatæ ibi homiliæ, cantati Pſalmi, fuſæ preces, Euchariſtia celebrata, judicium ſepultorum ibi Martyrum tam patens fuit, ut accenſum *de die* lumen, ad loca in quibus ſacra corpora requieſcebant, deprehendenda nil conferret.

Ex Clemente Alex. obſcura Canonis luce quadam reſpergere tentabimus, ut non nihil albeſcant. *Exiſtimant nil referre, an has animas Deos, an Angelos dicamus. Jam vero qui ſunt eorum doctrinæ periti, in multis Templis, tanquam Deorum ſtatuas omnes fere mortuorum loculos poſuere.* Δαίμονας μὲν τὰς τούτων ψυχὰς καλοῦντες θρησκεύεσθαι δὲ πρὸς ἀνθρώπων διδάσκοντες, ὡς ἂν ἐξουσίαν λαβούσας διὰ καθαρότητα τοῦ βίου τῇ θείᾳ προνοίᾳ εἰς τὴν ἀνθρώπων λειτουργίαν τὸν περίγειον περιπολεῖν τόπον: *Dæmones quidem vocantes eorum animas, eas autem coli ab hominibus docentes, ut quæ divina providentia propter vitæ puritatem, poteſtatem acceperint, ut ad hominum miniſterium, locum qui eſt circa terram obirent.* Eo ſane delapſus eſt eximius Theologus Nazianzenus, ut fratris ſui Cæſarii ſpiritum coram oculos ſibi adduci putaverit: Τότε Καισάριον αὐτὸν ὄψομαι — ὑψηλὸν οἷος

Clem. Alex. Strom. l. 6.

μοι

μοι κατὰ ὄναρ ὀφθῇς πολλάκις ὦ φίλτατε ἀδέλφων μοι, καὶ φιλαδελφότατε, εἴτε οὖν βουλεσθῇ οὕτω ἀνατυπούμενος, εἴτε τῆς ἀληθείας: tunc Cæſarium videbo ---- excelſum, qualis ſæpe mihi in ſomnis viſus es, o Fratrum chariſſime, ſive voluntate mea, ſive ipſa veritate hoc informante. Naz. Orat. 10. p. 174. De Baſilio vero ſic ſcribit: *ὦ καὶ νῦν ἐπὶ νουθετοῦμαι, καὶ σωφρονίζομαι διὰ νυκτερινῶν ὄψεων εἴ ποτε τοῦ δέοντος ἔξω πίπτοιμι: a quo nunc quoque per nocturnas viſiones admoneor, & caſtigor, ſi quando ab officio receſſero.* Orat. 20. 372. Otia ſomni accepienti Theodoſio Magno, viſi ſunt adeſſe duo viri candido veſtitu amicti, equis vecti albis; Imperatorem bono eſſe animo jubent; nam ſe auxiliares ad eum miſſos: alterum eſſe Joannem Evangeliſtam, alterum Philippum Apoſtolum. Theodor. Hiſt. l. 5. Huic opinioni de Sanctorum animis ad hominum miniſterium terram frequentantibus, Eliberitanam Synodum faviſſe, veroſimillimum; cum quarto ſeculo (quo rudi celebrata eſt) palam & aperte regnaverit: quo admiſſo in laudato Canone, nil eſt obſcuri.

Cereis accenſis Sanctorum Spiritus *inquietari* Concilium exiſtimavit, quia ejuſmodi ritus jam ad ſuperſtitionem acceſſerat, injecta Sanctorum Spirituum veneratione animas corpore ſolutas, quas circa homines, tumuloſque oberrare imaginabantur, conturbari accenſis ad earum venerationem cereis, nil miri. Nonne Apoſtoli Paulus & Barnabas ad inſaniam Lycaonenſium adducentium tauros vittatos, ut ipſis quaſi Jovi ac Mercurio ſacrificarent, diruptis palliis ſuis, inſilierunt in turbam? An pergratum Angelo faciebat Joannes ad genua procumbens; nonne Sanctus ille Spiritus *inquietabatur:* cum maximum exclamaret, *cave facias?* Vigilantium non delectabant cerei illi quibus Martyres honorabantur: *Magnum præbent hujuſmodi homines Beatiſſimis Martyribus, quos putant de viliſſimis cereolis illuſtrari.* Imo nec ipſi Hieronymo, licet voce magna in Vigilantium tonanti, admodum placuere. *Quod ſi,* inquit, *aliqui propter imperitiam & ſimplicitatem ſecularium hominum, vel certe Religioſarum fœminarum, de quibus vere poſſumus dicere, confiteor* Dei *zelum habent, ſed non ſecundum ſcientiam, hoc pro honore Martyrum faciunt, quid inde perdis?* Profecto honor qui & ab imperitia, & ab imprudenti zelo ortum habet, nullis laudibus eſt afficiendus, ſed coercendus eſt, & reprimendus.

Ex his omnibus colligimus, veterem Eccleſiam ſimplicis cultus amantem, Luminarium diurnorum, muſicæ, imaginum, altarium, feſtorum, thuris prorſus inſolentem, a Baroniana ſententia quam longiſſime abſuiſſe. Quaſi vero e Dæmonum ritibus, in Eccleſiam ceremonias derivare honeſtum arbitrarentur illi, qui a muſica Moſaica, thure, luminibusque abſtinendum eſſe cenſuerunt, licet omnia hæc abſque ulla idololatriæ ignominia uſurpare poſſent. Beatis hiſce ſeculis inerat adhuc ſcintilla Spiritus Apoſtolici, atque particula: placebat Chriſtianis priſca avorum ſimplicitas; nec immerito, cum eo magis ad cæleſtium ſimilitudinem accedat Eccleſia, quo ceremoniarum immunis eſt. Nec ſapientia Chriſti figuras umbraſque Moſaicas, licet volente Deo inſtitutas, abrogavit, ut partim reſtituerentur, partim vero ab Ethnicis aliæ deſumerentur. Lene quidem conſilium de Anglorum gente, Auguſtino dederat Gregorius Papa, ſed immaturum: quod abjecerant Apoſtoli, nec non Tertulliani, Clementes, Minucii, Arnobii, Lactantii, qui vi veritatis atque efficacia, non autem artibus aulicis, aut inconſulta συγκαταβάσει, Ethnicos in cognitionem Religionis adduci voluere. *Idolorum fana* (verba ſunt Gregorii) *in Anglorum gente deſtitui minime debent: ſed ipſa quæ in eis ſunt idola deſtruantur. Nam ſi fana eadem bene conſtructa ſunt, a cultu Dæmonum in obſequium veri Dei commutari debent, ut dum gens ipſa eadem fana ſua non videt deſtrui, de corde errorem deponat, & Deum verum agnoſcens & adorans, ad loca quæ conſuevit familiarius concurrat.* Huc uſque non male, ſequentia vero non probamus; *& quia boves in ſacrificio & feſto Dæmonum multos occidere ſolent, debet his etiam hac de re aliqua ſolemnitas immutari; ut die Dedicationis, vel Natalitio Sanctorum omnium, Tabernacula ſibi circa Eccleſias quæ ex fanis commutatæ ſunt, de ramis arborum faciant, & religioſis conviviis ſolemnitatem celebrent; nec Diabolo jam animalia immolent, ſed ad laudem Dei in eſu ſuo occidant.* Solemnitas immutari non debuit, ſed funditus abrogari: hac quippe infelici prudentia, lux Religionis in tenebras converſa eſt.

Probandæ opinioni ſuæ Baronius Gregorii Niſſeni, Theodoretique autoritatem adhibuit. *Pro Pandiis & Diaſiis, & Dionyſiis, hoc eſt Jovis, Liberique patris ſolemnitatibus, Petro, Paulo, Sergio, Marcello, Leontio, Antonino, Mauritio, aliiſque Sanctis Martyribus ſolemnitates*

tates

tates populari epulo peraguntur. Quæ leguntur apud Theodoretum. De Curand. Græc. affect. l. 8. Atqui Baroni, hæccine jure conceſſa ſint, quæſtionis eſt? Aliam coluiſſe diſciplinam qui Conſtantinum anteceſſere, ſcimus & tenemus. Quin etiam ſolemnitates has epulares diſerte ab Auguſtino novimus improbatas. *Itaque cum ad memorias Sanctorum ſicut in Africa ſolebat, pultes & merum attuliſſet Monica; atque ab Oſtiario prohiberetur; ubi hoc Epiſcopum vetuiſſe novit, tam pie atque obedienter amplexa eſt, ut ipſe mirarer ---- Itaque ubi comperit a præclaro prædicatore, atque Antiſtite pietatis præceptum eſſe iſta non fieri, nec ab eis qui ſobrie facerent, ne ulla occaſio ſe ingurgitandi daretur ebrioſis; & quia illa quaſi parentalia ſuperſtitioni gentilium eſſent ſimillima, abſtinuit ſe libentiſſime, & pro caniſtro pleno terrenis fructibus, plenum purgatioribus votis pectus ad martyrum memorias offerre didicerat.* A Gregoriana conceſſione procul hæc ſunt remota: quæ ſi obſervaſſet bonus ille Præſul, epulari, ac ſtenas ſtruere in Sanctorum Natalibus, indubitate Anglis non permiſiſſet; quia & occaſio dabatur ebrioſis ingurgitandi ſe, & cum parentalibus Ethnicorum illa conſpirabant. Sed nec Theodoreto conſentit Auguſtinus, cujus hic autoritas potior eſt: Ille, *pro turpi*, inquit, *obſcenitate ac impudentia, fiunt modeſtæ, caſtæ, ac temperantiæ plenæ feſtivitates, non illæ quidem mero delibutæ, non comeſſationibus leves, non cachinnis ſolutæ, ſed divinis canticis perſonantes, ſacriſque ſermonibus audiendis intentæ.* Theod. l. 8. Auguſtinus vero: *Quæcunque igitur adhibentur religioſorum obſequia in Martyrum locis, ornamenta ſunt memoriarum, non Sacra vel Sacrificia mortuorum, tanquam Deorum. Quicunque etiam epulas ſuas eo deferunt, quod quidem a Chriſtianis melioribus non fit, & in pleriſque terrarum nulla talis eſt conſuetudo; tamen quicunque id faciunt quas cum appoſuerint, orant, & auferunt ut veſcantur: vel ex eis etiam indigentibus largiantur, ſanctificari ibi eas volunt per merita Martyrum in nomine Domini Martyrum.* Auguſt. de Civit. l. 8. c. 27.

Hæc Auguſtini etiam atque etiam ſunt obſervanda, *illa quaſi parentalia ſuperſtitioni gentilium eſſent ſimillima*; quæ Ambroſio cauſa fuit abrogandi populares epulas ad memorias Martyrum. Quibus luce clarius eſt, ab opinione Latinorum alienum fuiſſe Mediolanenſem Præſulem, nec illi pergratum ritus Ethnicos derivari in

Chriſti Religionem. Hunc & errorem doctiſſimus Vives palam conqueſtus eſt: *Multi Chriſtiani in re bona plerumque peccant, quod Divos Divaſque non aliter venerantur quam Deum. Nec video in multis, quod ſit diſcrimen inter eorum opinionem de Sanctis, & id quod Gentiles putabant de ſuis Diis.* Viv. Annot. in l. 8. c. 27. de Civit. Addam ex abundanti doctiſſimi Caſſandri teſtimonium: *Non diffiteor poſtremis hiſce temporibus, una cum ignorantia, avaritia, & ambitione, ſuperſtitioſos quoque nonnullos cultus & ritus, in Eccleſiam irrepſiſſe, ita ut vitium ipſis rebus inhæreat, ipſorumque obſervatio fidei integritati officiat. Hos ut publice per eos quorum in Eccleſia ſumma poteſtas eſt tollendos, ita privatim cuique vitium agnoſcenti cavendos neminem inficiaturum puto.* Felix Eccleſia, ſi rigidæ priſcorum Diſciplinæ adhærens, Ethnicorum ritus nunquam adoptaſſet ſibi!

Caſſan. de Offic. viri pii, p. 785.

Miſſo nunc Baronio, cum viris doctiſſimis Marſhamo, Spenceroque manus conſeram. Movere mihi admirationem Spenceriana hæc: *Huic veritati Baronius teſtimonium perhibet: In multis Gentium inſtitutis contigit ut ſuperſtitionis eorum uſus Sacris ritibus expiatus ac Sacroſanctus redditus in Dei Eccleſiam laudabiliter introductus ſit.* Deum immortalem! hoccine humanum factum atque inceptum, autoritate Baronii uti, antiquæ Evangelicorum ſententiæ profligandæ? Hem! purioris Religionis alumnum fateri atque profiteri, ſuperſtitiones Ethnicorum expiatas, laudabiliter in Eccleſiam introductas fuiſſe! Cum itaque quæſtio hæc implicita cum Baroniana ſententia ſit, atque cohærens; operæ prætium eſt fundamenta Spenceriana diligenter examinare; flagitat hoc & fama Autoris, & materiæ dignitas. Si Deus ipſe Ethnicorum ritus atque inſtituta derivavit in Eccleſiam, utique magnum exemplum præbuiſſe videtur ad imitandum; nec ſuccenſere jure poſſumus præpoſteræ prudentiæ hominum, qui ſibi idololatrarum conſuetudines aſcivere, illuſtrandæ Religioni: contra vero ſi Deus Paganorum inſtituta nunquam adoptavit ſibi, dirigere ad hanc normam facta ſua Præſules debuere.

Æſtimanti res ex veritate, rituum Ethnicorum ad Eccleſiam derivatio Deum autorem habere non potuit, prohibente ejus ſapientia. *Recens egreſſi ex Ægypto Hebræi, gens fuit idolis addictiſſima,* teſte

cum

cum Spencero, tum experientiâ. An igitur ex re conſuluiſſet fons ille ſapientiæ inexhauſtus, ſi ex intimis idololatriæ viſceribus, petiviſſet inſtituta tradenda populo ſuo? Profecto, hac agendi ratione allexiſſet & excitaſſet ſtudia Hebræorum, ad renovandam priſtinam ſuperſtitionem: ſed & odium in idololatriam, quod incendi maxime debuit, ſic mitigatum fuiſſet, ex earumdem ceremoniarum commercio. Præterea, Dei diſciplinam Moſaïcam inſtituenti id conſilii fuit, ut Hebræi a cæteris terrarum Orbis gentibus, atque populis, magno intervallo diſtinguerentur; quocirca cultus ceremonialis Moſis, τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ, *intergerini parietis ſeptum*, *inimicitiæque* nomen a Paulo habuit, Epheſ. 2. 14. Hinc nefas Judæo fuit, *propius adjungere ſe, aut accedere ad alienigenam.* Act. 10. An ad propoſitum ſibi finem perveniſſet Deus, deſumptis ex gentili diſciplina ceremoniis, ad conſtituendam Hebræorum Religionem? cum nihil æque jungat animos & conſuetudines, quam ſimilis cultus, ex eodem fonte manantis profeſſio. Itaque Tacitus, conſilio Moſaïco actus optime cohærentes, aſcribit. *Moſes quo ſibi in poſterum gentem firmaret, novos ritus, contrarioſque cæteris mortalibus indidit. Profana illic omnia, quæ apud nos ſacra. Rurſum conceſſa apud illos, quæ nobis inceſta — Ægyptii pleraque animalia effigieſque compoſitas venerantur; Judæi mente ſola, unumque Numen intelligunt profanos qui Deûm imagines, mortalibus materiis, & in ſpecies hominum effingant.* Tacit. Hiſt. l. 5.

Profecto ſapientiæ Dei minus convenire videtur, ut a Dæmonibus mutuetur ſanctiſſimæ Religionis inſtituta, quaſi laboraret penuria conſilii, nec ſatis illi ingenii eſſet, ad ritus ſibi proprios inveniendos: diabolum Dei hic egiſſe ſimiam longe veriſimilius; quod viſum Tertulliano: *Sed quæritur a quo intellectus interpretetur eorum quæ ad hæreſes faciant? A Diabolo ſcilicet, cujus ſunt partes intervertendi veritatem: ipſas quoque res Sacramentorum divinorum in idolorum myſteriis æmulatur: tinguit & ipſe quoſdam, utique credentes & fideles ſuos.* Id conſilii ſubdolæ Dæmonum indoli conſentaneum eſt, quo myſteriis ſuis concilient aliquanto plus venerationis. Ultima antiquitas non infirmum eſt veritatis criterium; recte ſiquidem dictum eſt a Tertulliano; *Id eſſe verum, quodcunque primum, id eſſe adulterum, quodcunque poſterius.* Idcirco Chriſtus ipſe

Tert. de Præſc. c. 40.

Tert. in Præſc. c. 2.

ipſe ex antiquitate petit argumenta, coarguendo errori, ac firmandæ veritati: *Non erat ſic ab initio.* Nec mirum, cum error nil aliud rei ſit, quam corruptio veritatis. Jam vero ſi ad Hebræos derivati ſunt ritus Ethnici, cultus ipſe Dei, a ſuperſtitionibus Dæmonum antiquitate ſuperatur; quo & honos ipſis conciliabatur, non ſine Sanctiſſimæ Religionis contemptu, ac detrimento; quippe quæ novitatis inſimulare: ſic enim Dei cultores inſultaſſent idololatræ; Vos, ô boni, inſtituta noſtra proſcinditis, veluti nefanda atque a pietate abhorrentia: atqui vobis ritus fœneravimus, qui veſtræ diſciplinæ ornamento ſunt, atque decori. Si Sacra noſtra damnanda ſunt, atque prophana; cur Deus ille veſter hæc adoptavit ſibi?

Cananæorum inſtituta odio fuiſſe Numini, teſtis eſt Moſes: itaque Lege & officio præſcriptum eſt, ſupellictilia ſuæ Religionis evertere funditus. *Hæc facietis eis, aras eorum ſubvertite, & confringite: ſtatuas, lucosque ſuccidite, & ſculptilia comburite: quia populus Sanctus es Domino.* Deut. 7. Quantum mutatus ab illo Legiſlatore, qui nuper Ethnicis ritibus adeo indulgebat, ut eos in cultus ſui partem aſciſceret; nunc ferro flammiſque monumenta omnia ſuperſtitionis abolet. Nuper idololatrarum inſtituta, utcunque expiata, ſua faciebat; nunc vel innocuis Naturæ ipſius operibus, quæ in commodum cedebant atque ornatum, altam ſecurim impingit. Quanto ſatius erat novo ſacroque uſu nemora induere, quam Ægyptiorum ritus nonnihil caſtigatos, in Religionem Hebræorum inducere? Quis finget ſibi hoc cogitatione, Deum qui ne arboribus quidem pepercit, quod idololatriæ nonnunquam inſervietant; multas tamen ceremonias ſuperſtitionis labe aſperſas, ac a Dæmonibus ortas, voluiſſe & curaſſe, propriis illis ut potiretur? Quærerem lubenter quo fine atque conſilio, Deus ad ſecurim ignesque damnaverit lucos Cananæorum? Nulla ſane melior ratio atque congruentior objicitur menti, quam hæc, quæ ſubito ad animum appellit: omnem idololatriæ fomitem extinctum, horrorem ſuperſtitionum Ethnicarum Deus inductum voluit. Simili porro de cauſa, ceremonias Ægyptiacas, in cenſum bonorum ſuorum transferre prohibitus eſt. Peccavit impurus ille Achas in extruendo altare ad inſtar Aræ Damaſcenæ fabricatum. Qua in re nil erraſſe cenſendus eſſet, cum

Dei

Digitized by Google

Dei Moſisque exempla imitaretur; imo facto huic Regio aliquid ſapientiæ inerat, ſi creditur adverſariis: ſic enim & paci Regni, & Religionis gloriæ conſulebatur, & faciliores Ethnici ad Hebræorum diſciplinam deducebantur.

Fateor, quæ mea eſt ingenii tarditas, Spencerum cum Spencero conſiliare nequeo. *In Sacro codice nempe ſæpe cautum eſt, ne Iſraelita ad Ægypti ſemitas deflecterent, ne in Ægyptum deſcenderent, aut iis quidquam commercii cum Ægyptiis intercederet: inde vero facile colligendum eſt, nihil Ægypti moribus & inſtitutis corruptius, & a vera ſapientia remotius fuiſſe, vel ſeculis illis antiquiſſimis.* Spen. l. 2. c. 4. An ergo rationi conſentaneum, ex impuro illo fonte Deum in cultum ſuum ritus bene multos tranſtuliſſe? Siccine ſapientiſſimus Legiſlator Hebræorum & Ægyptiorum prohibuit commercia? Quid enim ſunt ritus illi derivati ab Ægyptiis ad Hebræos, niſi vincula amoris, atque concordiæ, cum ſimile ſimili gaudeat? Quanto ſapientior furens illa Dido:

Tum vos o Tyrii, ſtirpem & genus omne futurum,
Exercete odiis, cinerique hac mittite noſtro
Munera, nullus amor populis, nec fœdera ſunto:
Littora littoribus contraria, fluctibus undas
Imprecor.

Eruditionem Spencerianam ſuſcipiunt omnes, & ego quoque miror, verum pace cinerum dixerim, agitavit magis cum animo, omnem ſcientiæ ſuæ penum ad nos congerere, quam probationes legitimas attendere, aut firma fundamenta collocare. Uſus eſt autore Gregorio Magno, Anglis concedente, *ut Tabernacula circa Eccleſias de ramis arborum facerent, & religioſis conviviis ſolemnitatem celebrarent.* Potuitne vir doctiſſimus ignorare, diſplicuiſſe Auguſtino, qui Gregorio & antiquior, & ſapientior fuit, ritus ejuſmodi, quod *illa quaſi parentalia, ſuperſtitioni Gentilium eſſent ſimillima*: ut adverſus Baronium perſpicue demonſtravimus. Inſuper, idem ille Spencerus, Magnum Caſaubonum teſtem ſuppeditavit: *Baronio*, inquit, *hac in re cum adverſario ſuo convenit.* Hem! convenit cum adverſario? Atqui non convenit ſi totus exſcribatur: *An hoc conſilium*, (verba ſunt Caſauboni) *pro tempore utile, in damnum veritatis poſtea verterit, non hic diſputo. Fuerunt ſane jam inde a principio Ec-* Caſaub. Exerc. 16. p. 481.

Pppp *cleſia,*

cleſia, viri magni qui ritus Paganicos in Eccleſiam invehi quererentur, & invectos eo ipſo nomine reſpuerent, quia apud idola celebrarentur. Confidenter dicam, in illo annorum ſpatio, quod ab Apoſtolis ad Conſtantinum uſque protenditur, nemo Patrum Ethnicos ritus in Eccleſiam introduci probavit, ut fuſe ſatis in Baronium oſtendimus.

In argumentis porro colligendis adeo negligens eſt, ut legentibus moveat admirationem, ne riſum dicam. Exemplo ſit lepida hæc conjectura: *Ille rituum conſenſus in cauſa forſan erat, quod Judæi olim Ægyptii, prout Chriſtiani poſtea Judæi, non raro dicerentur. Nam Sanctus Paulus apud Lucam, pro Judæo Ægyptius appellatur.* Mirum ſane conjiciendi genus! ſic invicem tituli Librorum *de bello Judaico*, ſubſtitui poterat *de bello Ægyptiaco*: ſic apud Tacitum, *Judæi mente ſola, unumque numen intelligunt*, in locum verbi *Judæi*, ſcribatur *Ægyptii*, fundetur quidem ſenſus jocularis. Quidni ſic ſcribi potuit, cum ſi erudito viro creditur, ex rituum conſenſu *Judæi olim Ægyptii non raro dicerentur.* Siccine Sacra Scriptura tractanda eſt, ut vel obtorto collo commentis noſtris inſerviat? Ægyptius erat ille ſicarius de quo mentionem injiecit Claudius Lyſias; cui cum Paulus ignotus eſſet, quid miri ſi Apoſtolum Judæum, cum Ægyptio ſicario permiſcuerit? Audiatur Joſephus: *Eodem tempore, quidam ex Ægypto venit Hieroſolyma vatem ſe eſſe profitens: & plebi ſuadens, ut ſecuta ſe in montem Oliveti aſcenderet, qui e regione urbis ad quintum abeſt ſtadium. Illic enim viſuros ſuo juſſu cadere Hieroſolymorum mœnia, ita ut per eorum ruinas aditus in civitatem pateat.* Itaque cum Paulus criminum multorum a Judæis poſtularetur, Lyſias in hanc cogitationem incidit, quod ab Ægyptio non eſſet diverſus. Quin etiam Judæi complures Patria erant Ægyptii, non Religione; talem vero Ægyptium animo ſibi repræſentaſſe Lyſiam, non dubitandum, cum Ægyptius idololatra, in Judæa ſeditionem inducere de Religione nec curaſſet, nec potuiſſet. Multi id genus argumenta in libro Spenceriano colligi poſſunt.

Spencer. l. 3. Diſſert. 1. S. 2. 16.

Joſeph. Ant. l. 20. c. 6.

Nunc ad fontes erroris Spenceriani digitum intendam. Conſtituendæ opinionis ſuæ fundamentum, in conſenſu rituum jactum eſt. *Unde factum eſt*, inquit, *quod Ægyptii & Hebræi, cætera diviſi maxime*

Digitized by Google

xime regionibus, linguis, ſtudiis, legibus, cultus objectis, toto cœlo ab invicem ſeparati, rituum tam ſimilium uſu conſpirarent? Re mecum pertractata, hoc tantum ad nodum tam perplexum explicandum dicendum arbitror: Iſraelitæ, per multas annorum vices, facillime & conjunctiſſime vixere cum Ægyptiis, & e longo uſu mores Ægypti ſtudio & affectu pertinaci perſecuti ſunt; Deus itaque ritus Ægypti plurimos, ſplendore præſertim aliquo plebem faſcinantes, Iſraelitis conceſſit & conſervavit; ne populus ille moris antiqui tenax, Sacris novis aut rudibus offenſus, a legis inſtitutis ad Ægypti ſuperſtitionem reſiliret. Quod fundamentum ſi convellero, utique de hac nova ſententia conclamatum eſt.

Confutandæ huic opinioni, duo diligenter ſunt obſervanda. Ac primum ceremoniæ ipſæ accurate diſcerni debent: nonnulla quippe ſunt Inſtituta, quæ ex illimi fonte rationis prorumpunt, veluti ſigna quædam ab ipſa Natura poſita; quocirca conſpiratione omnium gentium, atque conſenſu recipiuntur, quia in ipſis ceremoniis ratio ineſt quamobrem admittantur; quod erudite ab ipſo Bellarmino ſcripto proditum fuit: *Quædam ſunt ab ipſa Natura quodammodo inſtituta ceremonia, quæ Naturales dici poſſunt; qualis eſt reſpicere in cœlum, tollere manus, flectere genua, tundere pectus: iſta enim Natura ipſa docet, unde etiam communes ſunt etiam Gentilibus, & quibuscunque Sectis.* Bell. de Effic. Sacr. l. 2. c. 29. Quæ quidem ceremoniæ verba ſunt viſibilia, quibus mentis affectus indicantur. Sic jejunia, veſtes ſordidæ, ſigna ſunt graviſſimi doloris, quo mens attingitur. Cæterum, ritus illi *Naturales*, ut vocem Bellarminianam uſurpem, quique eorum ſimilitudinem arripiunt, ex Ethnicis derivari non debent: fons alius patet, ex quo vel Ægyptii Inſtituta ejuſmodi hauſerunt: ipſa nempe Natura, ſive lumen rationis, quod cum ab ipſo Deo fuerit accenſum, ex ſuis ſane Theſauris, non ex gentium inſtitutis, ritus Moſaicos ſuppeditavit Religioni. Atque hoc ex principio deducendæ ſunt ceremoniæ complures, quæ Hebræis communes fuere cum Ægyptiis ac in obſervatione ponebantur qua aptæ atque cohærentes erant rationi, in illa infantili diſciplina ad quam Iſraelitæ erudiebantur, non qua ab Ægyptiis celebratæ.

Eſt & inſuper etiam atque etiam obſervandum, Noachi ævo plurimas viguiſſe ceremonias, quas veluti futurorum bonorum umbras,

bras, Deus ipſe inſtituerat. *Et ædificavit Noe altare, & accepit de omnibus pecoribus mundis, & de omnibus volatilibus mundis, & obtulit holocauſtum ſuper altare.* Ecce jam aræ, holocauſta, diſcrimen munda animalia inter, & immunda, abſtinentia ſanguinis. Rationem forte ſi quæras cur hoc Sacrificium perpetraverit Noe: reſpondet Chryſoſtomus: *In hoc noſtræ infirmitatis habetur ratio: quia enim homines paulatim a vero Dei cultu deſecturi erant, & proprios Deos effecturi, quibus Sacrificia immolarent, prius voluit ut ſibi dona offerrentur, quo vel ſic a propoſito depelleret pernicioſo errore illiciendos.* Chryſ. in Gen. Hom. 26. Exemplo paterno monitos Noachi liberos obtuliſſe & Sacrificia, poni non poteſt in dubio. Ab hoc itaque principio manavit ubique terrarum Sacrificiorum ritus: nec mihi Clementis Alex. ſententia probatur: *σαρκοφαγιῶν δ᾽ οἶμαι προφάσει αἱ θυσίαι τοῖς ἀνθρώποις ἐπινενόηνται: ejus autem carnium, ut arbitror, prætextu, excogitata ſunt hominibus Sacrificia.* In holocauſto nulla κρεοφαγία, & extra Sacrificia uſum fas erat carnibus veſci. At ſcite additum ab eodem Clemente: *αἱ μὲν γὰρ κατὰ τὸν νόμον θυσίαι τὴν περὶ ἡμᾶς εὐσέβειαν ἀλληγοροῦσιν: quæ enim ex lege fiunt Sacrificia, allegorice noſtram ſignificant religionem.* Noachi pietatis hæres Abrahamus, paterna Religione ceremoniiſque Sacra confecerat. Atque quoad Joſephus vixerat hac caſti manſerant in diſciplina nepotes Abrahami, Ægyptum incolentes; donec rerum vicibus mutatis, gens Hebræorum triſte ſervitutis paſſa jugum, paternæ diſciplinæ immemor, Dominorum ſuperſtitionibus ſeſe accomodavit. Itaque divino afflatu ac numine, priſcæ Religionis rudera rediviva ope Moſis excitantur: Paucis antiquæ religioni additis, explicationis atque determinationis loco; At ipſum religionis corpus idem omnino erat: eadem Sacrificia, animalia eadem, σχέσις eadem ad Chriſti Sacrificium, eædem ablutiones; aræ extructæ in illis locis ubi ſigna non obſcura præſentiæ ſuæ Deus oſtenderat. Profecto ab Ægyptiis Sacrificandi notitia Abrahamus inſtrui non potuit, cum plures aras ante ædificaſſe legatur, quam in Ægyptum contenderet: Gen. 12. 4. 5. ex antiquiſſima hac, atque paterna Patriarcharum diſciplina, Deus ritus Moſaïcos derivavit ad Hebræos, non ex Ægyptiorum Inſtitutis. Conſenſus vero ille magnus Judæos inter & Ægyptios, quem eruditiſſimi Marſhamus, Spencerus, aliique nonnulli urgent, probandæ

Clem. Strom. l. 7.

probandæ ſuæ ſententiæ, argumentum eſt derivatæ a Noacho Traditionis cujus veſtigia non omnino delevit inoleſcens lapſu temporis idololatria. Quis neget miſtraijm Noachi nepotem multum antiqui ritus in Ægyptum invexiſſe? Atque vel uno hoc exemplo, diſcendum quam male rerum ſuarum adverſarii ſatagant. Spenceri theſis eſt, *gentium morem & ruditatem, Sacrificiis Moſaïcis cauſam præbuiſſe.* Quidni potius in Religioni Patriarcharum, quibus Hebræi orti erant, incunabula reperiuntur Sacrificiorum? Qua de cauſa de Barbarorum idololatrarumque ritibus exemplum alienum cepiſſet Deus, cum domeſticum haberet, & Sanctum, in Abrahamo, & Jacobo, quibus ſati erant Hebræi? Nonne Moſaïcæ oblationis ad ſimilitudinem Sacrificiorum Abelis & Noachi magis accedebant, quam Ægyptiorum? Si Deus Hebræis Sacrificia conceſſit Ægyptiorum ad morem, præſcribere etiam debuit nihil niſi maſcula animalia immolare, quod ab Ægyptiis maxime obſervatum eſt. Τοὺς μὲν νῦν καθαροὺς ἔρσενας τῶν βοῶν, καὶ τοὺς μόσχους οἱ πάντες Αἰγύπτιοι θύουσι, τὰς δὲ θηλέας οὔσφι ἔξεστι θύειν: *boves mundos, eoſque mares ac vitulos univerſi Ægyptii immolant, fœminas vero immolare ipſis non licet.* At Hebræi etiam fœminas admittebant in Sacrificiis pacificis: Levit. 3. 1. *Quod ſi Sacrificium Euchariſticum oblatio ejus erit, cum ex bobus offert ſive marem, ſive fœminam integram, offerto eam] coram Jehova.* Herod. l. a. c. 41:

Ut porro jacta jam fundamenta firmiora ſint, apertius oſtendendum eſt, omnes pene Hebræorum ceremonias, priſcam fuiſſe Patriarcharum diſciplinam, a Moſe renovatam, inductis ſolum novis quibuſdam circumſtantiis, quibus rei ipſius natura non immutabatur. Non omnes quidem ceremonias in Geneſeos libro diſerte legi, nil miri; cum ſtilo contractiori ſcriptus ſit, ut duo annorum millia & in tanto temporis intervallo res geſtas memoria complectatur. Apparent nihilominus prima jam, præcipuaque cultus Moſaïci Elementa, unde de cæteris fieri judicium facillime poteſt. Uſum Sacrificiorum peccato mortalium pene coævum eſſe, par fratrum Deo immolantium, ſatis ſuperque docet. *Et fuit* מקץ ימים *in fide dierum* ויבא *& adduxit Cain de fructu terræ munus Jehovæ, & ipſe quoque Abel* הביא *adduxit de primogenitis gregis ſui, & de adipe eorum: reſpexitque Jehova ad Abelem & ad munus ejus, ad Cainum*

& ad munus ejus non reſpexit. Gen. 4. Ex hoc inſigni loco, apparet inſtituta jam fuiſſe Sacrificia publica, certis & locis, & diebus offerenda. Nec de Sacrificiis domeſticis & privatis, uſurpata fuiſſet vox הביא, qua ſtilo Moſaïco, adductæ ad portam Tabernaculi victimæ, a Sacerdotibus immolandæ, ſignificantur. Sic Levit. 44. יהביא את הפר *& adducet juvencum ad oſtium Tabernaculi:* quæ vox paſſim & ubique legitur, præcipue Lev. 9. Sed & publicum locum innuit favor Dei quo Abel imbutus eſt, conſpiciente Caino, cujus munus ſpretum fuit. מקץ ימים viris præſtantiſſimis Tremellio, Junio, aliis, *poſt dies multos* ſignificat; cui probandæ explicationi, Marci phraſin adhibuere, *δι' ἡμερῶν* Mar. 2. 1. Sed Moſis intellectum, verſio hæc non aſſequitur. מקץ ימים reddi debuit *anno vertente*, argumentoque eſt vox קץ quæ *finem* ſignificat: proindeque juncta cum ימים, non magis proprie verti potuit, quam *anni exitu.* קץ ימים, & תקפות הימים, unum & idem eſſe, nemo non videt. Atqui annum revolutus, ultima hæc phraſi deſignatur, 1 Sam. 1. v. 20. Quin etiam ימים ſimpliciter, non ſemel *annum* ſignificat ימים תהיה גאלתו de verbo ad verbum, *diebus erit redemptio.* Levit. 25. 29. Jam vero annum eſſe intelligendum, ex verſu ſequente oſtenditur עד מלאת לו שנה *dum completur annus integer.* Itaque קץ, & ימים ſimul juncta, non poſſunt alium intellectum fundere; quæ obſervatio non eſt nihili.

Clariſſimus Marſhamus, eruditione non magis quam Natalibus illuſtris, Ægyptiis Feſtorum atque Sacrificiorum originem aſcribit. *Ægyptii qui primi πανηγύρεις Diis inſtituerunt, Sacrificiaque curarunt, & Aſſyriis, Græcisque ritus Sacros commonſtrarunt, etiam primi ſunt qui dies ἑορτασίμους celebrarunt.* Marſham. Secul. 9. 186. Hæc a vero longiſſime abhorrere, aperte oſtendit locus ille Moſis quem tractamus; niſi forſan Caino & Abele, Ægyptio antiquiores eſſe fingamus. A teneris mundi unguiculis agitata jam fuiſſe Feſta, indicio ſunt publica fratrum Sacrificia, vertente anno oblata, gemente tonſis area frugibus, par erat grates dignos Deo referri a colonis, quod deinceps Hebræis in uſu fuit: *Feſtum collectionis in exitu cujusque anni obſervato.* Ex. 23. 16. & 34. 20. Sabbatam diu ante Moſem agitatum fuiſſe, nobis eſt veroſimillimum, cum nulla aſtringamur neceſſitate πρόληψιν admittere in verbis Geneſeos, *Diei* 7°. *Deus benedixit*

illumque

illumque ſanctificavit. Non rerum natura, non ratione id anticipationis agnoſcere cogimur, imo rationi maxime conſentaneum videtur, a mundi incunabulis Sabbatum cuſtoditum fuiſſe, & obſervatum. Quid enim eſt Sabbatum niſi aperta mundi conditi profeſſio, cui fides, pietas, Dei amor innititur. Itaque ſolemni hujuſce diei inſtitutione, impietati mortalium ortum mundi negantium, mature interceſſum eſt. Præterea, Deum non ſolo cultu domeſtico & privato, ſed & publico coli, longe eſt æquiſſimum: idcirco concordia & conſpiratione mortalium omnium, cœtus ſolemnes agitantur ad venerandum Numen. Fingemuſne animo Patriarcharum Religionem nullo Dei cultu publico floruiſſe, qui ſine ſtato die conſiſtere nequit, aut vagum fuiſſe diem illum ad colentium arbitrium? Vix in animum induco meum Patriarchas neſciviſſe, *Deum ſex diebus condidiſſe cælum & terram*, *ſeptimo autem quieviſſe.* Jam vero id ſibi cogitatione depingere non poterant, quin impellente conſcientia ingens beneficium mundo collatum, grato animo palam & publice celebrarent: proindeque dies ad id bene fieri clavo trabali figendum, illa ipſa dies in qua Deus quieverat, eligi debuit ut eſſet τῆς πρώτης ἀρχῆς σημαγεῖον: *primi rerum initii exemplar.* Profecto alendæ pietati, Sabbati inſtitutio magis neceſſaria fuit quam animantium in munda & immunda diſtinctio, quæ ævo Noachi jam introducta. Quin etiam primogenita Deo tum eſſe propria, atque dicata, vincit Abelis munus, *de primogenitis gregis ſui.* Solemnes porro oblatis hiſce Sacrificiis interveniſſe ceremonias, veſtes ſacras, aliaque ejuſmodi, non ponendum in dubio; nec enim illotis manibus, Adamus qui familiæ ſuæ Sacerdotem exercebat, Sacrificia Numini immolabat. Nec dubium facit animum alicujus ſignum illud publicum, quo gratia Dei in Abelem effuſa eſt. *Quæritur*, inquit Magnus ille Bochartus, *quo indicio Deus hoc teſtimonium perhibuerit: an viſibili aliquo ſigno, aut cæleſti oraculo, aut Angelo miſſo e cælis, qui Abeli dixerit, quomodo Danieli, Vir Deo deſideriorum es, id eſt, Deo gratus & acceptus? Si credimus Aben Eſra* Boch. Hieroz. l. 2. c. 44.
יתכן שירדה אש ורשנה מנחת הבל ולא כנחת קין *Vero conſentaneum eſt ignem e cælo deſcendiſſe, & Abelis quidem oblationem in cineres redegiſſe: ſed Caini oblationem non item*—*Cujus ſententia vetuſtiſſimus autor eſt Theodotion, qui verba Moſis ſic reddiderat*; Καὶ ἐνεπύρισεν,

&

& inſlammavit Dominus ſuper Abel & ſuper Sacrificium ejus: ſuper Cain vero, & ſuper Sacrificium ejus οὐκ ἐνεπύρισεν, non inſlammavit. Profecto Moſes voce *reſpexit*, innuit atque indicat, illud favoris indicium quod in Sacrificiis Deus oſtendebat; quodque Iſraelitis probe notum erat. Divini porro favoris pervulgatum hoc erat ſignum, cum ignis οὐρανοπετὴς ſponte victimam incendebat. Exempla habentur in Sacrificio Moſis Levit. 9. 24. Davidis ad peſtem amoliendam, 1 Par. 21. 26. Salomonis in Templi incæniis. Unde eſt quod Iſraelitæ Davidi Regi ſuo fauſta apprecantes, inter cætera bona hoc quoque petunt, Pſal. 20. 4. ut omnium oblationum ejus Deus ſit memor, & ejus holocauſta ידשנה in cinerem redigat. Ad eliciendum hanc Dei benevolentiam mundicies externa atque typica, tum erat neceſſaria.

Diſcrimen animalium mundorum & immundorum, ante legem a Moſe latam, jam in uſu fuiſſe, aperte declarat mandatum Noacho datum. *Ex omnibus pecudibus mundis accipito ſeptenas tibi, marem & fœminam ejus, ex iis vero beſtiis quæ non ſunt mundæ, binas, marem & fœminam ejus.* Mundicies animantium Moſi nota, illa eſt quæ ad veſcendum utilia aptaque oſtendebantur; id eſt, beſtiæ quæ ruminant, ungulamque diviſam & fiſſam habent, puta bos, ovis, capra: cæteræ a menſis ſemotæ, tanquam immundæ. Ex mundis præter carnem, etiam lac comedebatur, & butyrum, & adeps. Deut. 32. 14. & medulla: ſed ſanguinem attingere nefas, cum quia in ſanguine eſt anima, id eſt, vita pecudis; tum quia Deus ſanguinem deſtinaverat ad expiationem. Ceremonias in Sacrificiis Moſaïcis adhibitas, & ab Abrahamo fuiſſe uſurpatas, ex his ſciri facillime poteſt. Dixerat Deus Abrahamo; *Offer mihi vitulam triennem, & capram triennem, & arietem triennem, turturemque cum pullo columbarum. Quæ cum diſſecuiſſet per medium, poſuit dimidiatam cujusque partem e regione ſuæ alterius; aves vero non diſſecuerat.* Quo exemplo manavit ad Hebræos ſuus ſacrificandi ritus: *Cum offeret quisquis e vobis oblationem Domino, ex bobus aut ex ovibus, ſive capris, offertote oblationem veſtram — dividetque illa in membra ſua cum capite ejus, & inteſtinis ejus; & diſponet ea Sacerdos ſuper ligna.* Levit. 22. 12. *Sin autem ex aliqua volucri holocauſtum offerat Domino, tum offeret e turturibus, aut e pullis columbæ Sacrificium*

ſuum

ſuum: avem autem non ſeparabit. Ablutionum Jacobum inſolentem non fuiſſe, verba vincunt quibus familiam compellebat ſuam: *Removete Deos alienos, & mundate vos, ac mutate veſtimenta veſtra.* Quæ ceremonia capeſſebatur a Jacobi familia, contendente in Bethel, ubi ſigna præſentiæ ſuæ Deus exhibuerat. Exemplo hoc atque inſtituto Jacobi faciebant Iſraelitæ, cum Numen in montem Sinaïticum deſcendere voluit: *Ito ad populum ut ſanctifices eos hodie & cras, & lavent veſtimenta.* Exod. 19. 10. Uſus decimarum tempore Abrahami jam invaluerat; quippe quæ Melchiſedeci perſolutæ ſunt. Suſcitatio ſeminis per defuncti fratrem iisdem temporibus obtinebat: *Dixit Juda Onani; Congredere cum uxore fratris tui, & fratris nomine duc eam; ſic excita ſemen fratri tuo.* Gen. 38. Viguit & unctio olei rebus conſecrandis, cum erectum lapidem Jacobus conſecrarit ſuperfuſo oleo. Ex his non obſcure colligitur, ceremonias multas tum in uſu fuiſſe apud Patriarchas, licet earum mentio non injecta ſit. De condimentis Sacrificiorum, hoc nemo inficiabitur, niſi frontem perfricuerit. An prophanis veſtibus Patriarchæ ad altare Numinis accedebant? ſcilicet, Jacobi liberi veſtes mutavere, ut patris adeſſent Sacrificio Bethelico; & ipſe Sacerdos qui Dei aræ adolebat honorem, gauſapatus, aut pannoſus Sacra confeciſſet! Precioſiſſimas veſtes induit Eſau aſſequendæ Iſaaci benedictioni, nec Patriarchis fuere Sacræ veſtes implendo muneri ſuo, ac alliciendo Patris cæleſtis animo ad benevolentiam. Quin etiam ſalem condiendo Sacrificio omiſſum non eſſe, videtur longe certiſſimum ex mandato Moſaïco: *Omnem oblationem muneris tui ſale ſalito: neque ceſſare finito ſalem fœderis Dei tui a munere tuo: cum omni oblatione tua offerto ſalem.* Levit. 2. 13. Carnes inſipidas Deo oblatas eſſe a Patriarchis, rationi non eſt conſentaneum. Quin etiam cum maxima Patriarchas inceſſeret Religio, nec ceſſarent in vota preceſque, mihi admodum veroſimile eſt, Abrahami & Jacobi familiam Nazareatus ignaram non fuiſſe. Pro certo quidem habendum numerum feſtorum, Sacrificiorumque a Moſe fuiſſe multiplicatum, ſed veriſſime dici poteſt, materiam Sacrificiorum, formam, conventus publicos ſtatis diebus, denique cultus Moſaïci ſubſtantiam, ante latam Legem invaluiſſe. Itaque vero abhorrent clariſſimi viri qui ex fontibus Ægyptiacis ceremonialem Judæorum cultum Deum

derivaſſe imaginantur: cum & diſcrimen animantium, & Sacrificia publica, & offerendi modum & victimarum genus; & dies feſtos; & ablutiones; ſervitus Hebræorum Ægyptiaca exceperit. Si perſpicere quid in hac re verum ſincerumque ſit voluerimus; ab Hebræis ad Ægyptios, rituum conſenſum manaſſe dicendum exiſtimandum eſt; non ab Ægyptiis ad Hebræos. Argumento potentiſſimo eſt vaſta illa potentia quam olim Joſephus Hebræus in Ægypto exercuerat: conſummatam hujuſce Viri ſapientiam Aula Pharaonis mirata fuerat: dictum a Rege; *An invenire poſſimus huic parem virum, in quo Spiritus Dei ſit?* Hoc & additum a Pharaone compellante Joſephum: *Quandoquidem nota fecit Deus tibi omnia hæc, nemo eſt prudens & ſapiens ſicut tu. Tu præeris Domui meæ; & ad os te oſculabitur univerſus populus meus: tantummodo hoc ſolio major te futurus ſum.* Gen. 41. In Joſepho duas cauſas reperimus cur ceremonias a ſe obſervatas in Ægyptios manaverint, adultam autoritatem cum præclara ſapientia conjunctam; quæ maxima vi pollent inſtillandæ religioni. Vix potuerint illi quibus Joſephus dominabatur, eum veluti θεόπνευστον mirari atque ac ſuſpicere, quin Sacra more Hebræorum conficientem, exprimerent atque redderent.

Hæc ſunt opinionis noſtræ fundamenta, quibus & illa ſecus opinantium ab imo convelluntur; cum quæ laudantur Ægyptiorum ceremoniæ; Hebræis ritibus ſimillimæ, vel ex naturæ fontibus ortæ ſint; vel ex Dei inſtitutione, ope nepotum Noachi, aut miniſterio Joſephi; in diſciplinam Ægyptiorum influxerint. Adjuvant & adverſariorum errorum ſuum de antiquitate rituum Ægyptiacorum præjudicium: hinc illud Spencerianum; *Mos ille comam ſolemniter alendi; & Deo conſecrandi, diu ante Moſis ætatem apud Ægyptios obtinuit.* Quo teſte certiſſimo & potentiſſimo hæc probabuntur, cum noti autores Moſe ſint longe poſteriores; ac ea quæ ex priſcis temporibus ſuppeditant, putidas fabulas redoleant? Moſis antiquitatem demonſtravit olim Joſephus efficaciſſima ratione: Φημὶ τοίνυν τὸν ἡμέτερον νομοθέτην τῶν ὁπωσδηποτοῦν μνημονευομένων νομοθετῶν προάγειν ἀρχαιότητι. Λυκοῦργοι γὰρ, καὶ Σόλωνες, καὶ Ζάλευκος, ὁ τῶν Λοκρῶν, καὶ πάντες οἱ θαυμαζόμενοι παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς ἐχθὲς δὴ καὶ πρῴην, ὡς πρὸς ἐκεῖνον παραβαλλόμενοι φαίνονται, γεγονότες, ὅπου γε μηδ᾽ αὐτὸ τοὔνομα πάλαι ἐγινώσκετο παρὰ τοῖς Ἕλλησι: *dico igitur noſtrum legiſlatorem,*

torem, quoſlibet qui memorantur Legiſlatores, antiquitate præcedere. Lycurgus enim, & Solon, & Zaleucus Locrienſis, & omnes qui apud Græcos mirabiles ſunt, novelli atque recentes, quantum ad illum comparati, eſſe noſcuntur. Quando nec ipſum nomen legis fuiſſe olim apud Græcos agnoſcitur. Joſephus l.2.cont. Ap.p.1070.

Percurram brevi præcipua adverſariorum exempla, ut vel de his oſtendam nil male jacta fuiſſe fundamenta opinionis de ritibus Ethnicorum ad Eccleſiam derivatis. *Antiquis ante Moſem ſeculis* (verba ſunt Spenceri) *cornu roboris & imperii, Sanctitatis inſuper & Religionis, nota vel inſigne cenſebatur, & altaribus, ni fallor, diu ante Moſis ætatem, tanquam excellentiæ ſingularis, & humanum excedentis, indicium & documentum addebatur. — Probandum igitur cornua locum honorificum in Gentium altaribus, diu ante Moſis ætatem habuiſſe.* Spencer. l. 3. Diſſert. 1. 53. Provinciam cepit duram vir eruditus, nec video quibus monumentis, libris, numis, altaribus conſtructis ante Moſem, tam adultam antiquitatem ararum Ethnicarum cornibus adjungeret, ſi negaretur. Sed concedatur: noſtra omnis lis eſt de origine cornuum, quæ & a Dei inſtitutis, & ab ipſius Naturæ fonte, ad ipſos Ethnicos manaſſe veriſſimum eſt. Uſum Sacrificiorum ab ipſo Numine deſcendiſſe, mihi perſuaſiſſimum, atque mox demonſtrabitur. Quo conſequens eſt, & altaria quæ victimas oblatas conſecrabant, ab eadem origine deduci. Imperatum fuiſſe Jacobo altare in Bethele extruendum, teſtificatur Moſes: *Edixit autem Deus Jacobo, ſurge, aſcende Bethelem, & fac ibi altare Deo illi forti qui apparuit tibi.* Gen. 35. 1. Cæterum, non immerito altarium extrema, figuram exprimebant cornuum; apertum quippe omnibus eſt, atque obvium, vires gregis cornigeri ſtare in cornibus, quibus avulſis, ſubducitur robur atque ornamentum. Itaque ex ipſa rerum natura, petitæ ſunt ejuſmodi phraſes, *concidit in ira* כל קרן ישראל *omne cornu Iſrael.* Lament. 2. 3. hoc eſt gloria, viresque, quibus bene beateque vixerat. Sic Zacharias omnium laudum cumulo Deum extollens; ἤγειρε κέρας σωτηρίας ἡμῖν: *erexit nobis cornu ſalutis.* Luc. 1. 69. id eſt, cornu ſalutare, *ut ſcilicet non ſolum nos tueatur ab hoſtibus, ſed etiam ſalutem adferat. Per cornu autem ſignificari metaphorice ſolet potentia & robur, eo quod animalia cornuta totum in cornibus offendendi ac tuendi robur habeant*; ut docte ſimul ac breviter hæc

commentatus eſt Cornelius Janſenius Iprenſis Epiſcopus. Cornua igitur ſapientiſſime altaribus a Deo imperatis addita, ut eſſent partim ornamento, partim commodo, ne res impoſitæ caderent: quocirca cornua hæc ſurſum erigebantur. *Ita ipſum Ariel quatuor cubitorum, ab ipſo denique Ariele ſurſum verſu, cornua quatuor.* Ezech. 43. 15. Hic *Ariel* altare eſt. Nec male id nomen altari impoſitum. אריאל proprie eſt *Leo Dei*, ſive Leo magnus; recte autem altare cum fera confertur, quia oblatas omnes a populo victimas, vorabat ignis ille perpetuus altari accenſus, feræ rapacis inſtar. Partim denique quatuor hæc altaris cornua vim, gloriam, decus Sacerdotii Chriſti, ſervandæ ex quatuor mundi partibus Eccleſiæ congregatæ, obſcurius adumbrabant. Quam ergo figuram habuit altare Moſaïcum, ea deſumebatur ex priſca Dei inſtitutione, quæ ſigna illa muta ex cornibus animalium mutuabatur, ad myſteria noſtra delineanda.

Aliud exemplum orti ex Ægyptiis ritus a Spencero ſubjicitur: Spencer. l. 3. Diſſer. 1. ſ. 2. *Morem Gentium*, inquit, *Ægypti præcipue, veſti Sacerdotum linea principium dediſſe, probatur teſtimoniis & aliis argumentis.* Ab hac ſententia mea variat atque diffidet. Ab ipſo quippe Deo, Adamo primum cum reliquis Sacrorum ritibus traditum eſſe veſtis lineæ uſum, qui ad Noachum uſque cum perveniſſet, ab hujus nepotibus in omnes ſimul Orbis terrarum partes diſperſum fuiſſe crediderim; nec vana fides, ſi probaverimus Sacrificia a primo mortalium parente oblata, Deum autorem habuiſſe. In ipſa rerum natura ratio apta ineſt quamobrem inter ſacrificandum albæ veſtes adhiberentur; candor quippe naturale puritatis, decoris, lætitiæ ſignum eſt, cum ad Solis accedat ſimilitudinem. Chriſtus-ne, cujus veſtimenta in Transfiguratione facta ſunt *coruſcantia, & candida valde, ut nix*; & Angeli indumentis paribus amicti, ritus Ethnicos imitabantur atque adumbrabant? Mexicani ſane Sacerdotes albis incedere veſtibus, non ſunt ab Ægyptiis eruditi atque moniti. De hiſce Indorum Sacrificulis a Gomara perhibetur: *Fuſa toga nivea ex goſſipio amicti ſunt. Quin etiam in Templis, æternos ignes fovent, qui non ſine triſti omine extinguuntur.* Materiam vero Sacerdotalium veſtium quod attinet, linum videlicet, in ea aliquid etiam cauſæ fuit, cur lanæ præferretur, quam innuit Apulejus in Apol. *Ne cui ſit mirum hominem illum Sacra quadam lineo texto involvere, quod puriſſimum eſt rebus divinis*

vela-

velamentum. Quippe lana ſegniſſimi corporis excrementum pecori detracta, jam inde Orphei & Pythagoræ ſcitis, profanus veſtitus eſt. Sed enim mundiſſima lini ſeges inter optimas fruges terra exortas, non modo indutui & amictui Sanctiſſimis Ægyptiorum Sacerdotibus, ſed opertui quoque inde rebus Sacris uſurpatur. His accedit, quod lana vermes facillime procreantur, non lino: quocirca aptius fuit deſignandæ puritati, & Sacerdotum, & Chriſti Summi Pontificis, cujus Sanctitas ad ſummum evaſit. Lineis veſtibus Adamum Deo ſacrificaſſe, mihi non eſt in dubio: Tunicisne pelliceis indutus Sacra confeciſſet? Altari, Sacrificio, quæ ſancta erant, veſtes Sacerdotis reſpondere debebant: nec ulla indumenta aut parabiliora erant, aut aptiora myſteriis Religionis ſignificandis. Ut ab brevia redeam, ab hac origine, Natura ſcilicet & inſtitutione Dei, quæ geminæ cauſæ in Sacramentis requiruntur & reperiuntur, ritus Moſaïci ſunt deducendi, non ex Ethnicorum fontibus.

Sed ne gratis in eam opinionem veniſſe exiſtimemur, quod ab ipſo Deo primus Sacrificiorum uſus deſcenderit, hoc ſolidiſſimis argumentis eſt aſtruendum; in eo quippe rei cardo vertitur, fatente eruditiſſimo Spencero. *Sentiunt*, inquit, *adverſarii noſtri, Sanctos illos, & ſimplices viros*, Patriarchas, *animantium carnem, & adipis* Spencer. l. 3. D. ri r 2. c. 4. *nidorem, cultus & obſequii loco, Deo offerre minime potuiſſe, niſi Deus hoc rituum genus inſtituiſſet, & hujus munera ſe pergrata habiturum revelatione aliqua docuiſſet. Atque hoc principio poſito, ſibi facile perſuadent, Sacrificii legem non tam ſancitam ſub Moſe, quam renovatam: & Sacrificia non ob ſeculi morem & populi rudioris infirmitatem permiſſa, ſed ob rationes arcanas quidem, ſed momentoſas inſtituta. Cum autem hac objectio tam ſpecioſa ſit, & ſententiam noſtram maxime urgere videatur, cum ea non deſultorie confligendum eſt. Probabo itaque Abelem, Noachum, & cæteros qui ante Legem Deum ſacrificio coluere, id muneris nullo Dei explicato juſſu, ſed pia animi ſui inductione praſtitiſſe.* Quam in ſententiam duram profecto & incommodam, Spencerum, Outramum, aliosque viros doctiſſimos deſcendiſſe miror, cum hac minus accurata Theologia, mirum quantum peſtilentiſſimo Socino gratificentur: admiſſa etenim ſua opinione, neceſſario conſequitur, quod priſcæ Patriarcharum immolationes, cruenti J. Chriſti Sacrificii vere ἱλάςικα, nec figuræ fuerint, nec pignora,

Digitized by Google

vim ejus cum peccatoribus communicantia. Breviter itaque demonſtrandum eſt, Sacrificiorum legem, non ſancitam ſub Moſe, ſed renovatam: proindeque *Ethnicorum ritus in Eccleſiam introductos non eſſe.*

Adamum ante natos liberos jam ſacrificaſſe, ex Moſe colligitur; *Fecit Jehova Deus Adamo, & uxori ejus, tunicas pelliceas, quibus veſtivit eos.* Unde enim illæ animantium exuviæ, niſi ex victimis, quarum pelles, Dei munere, Sacerdotum Moſaïcorum autoramentum fuere, Levit. 7. 8. Ut a principio rerum, Adam talibus indumentis veſtitus, & mortificationis ſigna, & imaginem juſtitiæ Chriſti, victimæ peccatorum, ad ſuam nuditatem tegendam neceſſario induendæ, palam geſtaret. Sacrificia quidem Abelis & Cain aperte oſtendunt, jam inveteraſſe ſacrificandi diſciplinam, quam a Parente didicerant. Quæſtionis igitur eſt, an *pia quadam ſimplicitate ducti*, ſacrificia perpetrarint? An vero præcipiente Deo, ſive arcano impulſu, ſive mandato externo? Apoſtoli ſcitum eſt; *Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in iis quæ agenda ſunt apud Deum, ut offerat dona & victimas pro peccatis.* Hebr. 5. 1. Sapientiſſime: nec enim ordinis perturbatio atque confuſio, Deo unquam gratiſſima fuit: quocirca Paulo obſervatum, Chriſtum dilectiſſimum Filium, in munus ſuum Pontificale non involaſſe, ſed illud obiiſſe accitum voce Patris atque oraculis. Credibile-ne igitur eſt, Adamum officium Sacerdotale ſuo nutu ac arbitrio, & inſtituiſſe, & uſurpaſſe? Si nulla ad immolandum Dei præſcriptio requiſita fuit, ſed *pia ſimplicitate* primi mortalium ducti, ſuas victimas obtulere; quidni mulieres Sacerdotum officio fungebantur? An ſolos viros decuit pius ille gratusque animus, cui luculentius teſtificando, partem aliquam facultatum quas Dei bonitati debebant, illius honori conſecrabant? Creentur ergo Sacerdotes matres-familias, & viduæ ad immolandas pro ſua domo victimas, donec minores annos filii ſui depoſuerint.

Præterea, longe abſurdiſſimum eſt, ut ceſſante Dei mandato, eo cogitationis Adamus delapſus ſit, pecudum lanienam, ſanguinem fuſum, ambuſtas carnes, fumum adipum, aliaque ejuſmodi, ad favorem Numinis alliciendum apta eſſe & convenientia. Furor eſt atque inſania tam abſurda cogitatio, nec Deo, nec rationi conſentanea.

nea. Appoſite ſane dictum a Clemente Alex. εἰ δὲ τῷ ὄντι ἡ κνίσα γέρας ἐστὶ θεῶν τῶν παρ᾽ Ἕλλησιν, οὐκ ἂν φθάνοιεν, καὶ τοὺς μαγείρους θεοποιοῦντες, οἱ τῆς ἴσης εὐδαιμονίας ἀξιοῦνται, ἢ τὸν ἰπνὸν αὐτὸν προσεχέστερον γεγονότα τῇ κνίσῃ τῇ πολυτιμήτῳ: *ſin autem revera nidor munus Deorum qui ſunt apud Græcos, cur non prius quoque coquos in Deos referunt, qui æquali dignantur beatitudine; & non ipſum adorant caminum, qui eſt huic venerabili nidori propinquior?* Profecto, ſi rationem capiamus arbitram, abſtinendum erat ab hac Sacrificiorum lanienа, niſi Deus ſapienti conſilio eam imperaſſet Adamo. Clem. Strom. l. 7.

Quid meruiſtis oves, placidum pecus, inque tuendos
Natum homines? Pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis veſtras velamine lanas
Præbetis? vitaque magis quam morte juvatis.
Quid meruere boves, animal ſine fraude doliſque,
Innocuum, ſimplex, natum tolerare labores.
Immemor eſt demum, nec frugum munere dignus,
Qui potuit curvi dempto modo pondere aratri
Ruri colam maſtare ſuum. Metam. l. 15.

Hanc in Pythagoræ cogitationem incidiſſet Adamus, in priſca mundi naſcentis origine, niſi præcepto ſuo Deus illi præluxiſſet, de ſacrificandis ovibus & bobus, ad oſtendendum, & deberi mortem peccatori, & placandum eſſe Deum ſanguine fuſo.

A pia ſimplicitate mortalium orta non fuiſſe Sacrificia, hinc confirmari poteſt, quod naturam cultus religioſi induerant Deo pergrati; cum confectis hiſce ceremoniis, benigniſſime gratiam ſuam, cum offerentibus communicaret: porro mandatis *hominum fruſtra Deus colitur.* Qua ſola ratione, Phariſæorum ablutiones, quæ nonnullam honeſti ſpeciem induebant, aſpernebantur. Pia ſane illa ſimplicitas, ab hiſce Antiquorum inſtitutis non abfuit. Ad corporis munditiem conducebant, ac ſigna erant mentis puræ atque candidæ. Ut hoc uno nomine Chriſto ingratæ fuerint, quod ex diſciplina humana, Dei Religionem Patres Phariſæorum fabricaſſent; quod non eſt ferendum: propterea cultus Dei, nomen *mandati* habuit; & aſpere in ritus invehitur ea de cauſa, *quod Deus non præceperat, neque ei venerat in mentem.* Jer. 32. 35. Abſurdam rationem, ſi excogitata ab hominibus Dei colendi ratio, ei delectationem afferat.

ferat. Eo minus Adamo permitti debuit excogitatus Sacrificiorum cultus, quo ejus acumen deliraſſe, ſatis ſuperque lamentabili caſu exploratum erat. Omiſſa quidem Dei præſcriptione, qua certam habemus regulam vera & falſa indicandi, viri & ſapientiſſimi & ſanctiſſimi in errorem delapſi ſunt in obſequendo rationi ſuæ, teſte Gideone, cujus Ephod & ipſi, & familiæ offendiculo fuit. Præterea, in ipſis Sacrificiis nonnulla vis inerat & placandi Deum, & ejus favorem alliciendi: id porro efficaciæ ab ipſo Numine in Sacrificia induci debuit. Diſertiſſima ſunt verba Moſis: *Anima carnis in ſanguine eſt, & ego dedi illum vobis, ut ſuper altare in eo expietur pro animabus veſtris.* Levit. 17. 2. Sapienter Voſſius ὁ πάνυ; *Si Sacrificia adumbrabant ac ſignificabant ablationem reatus æterni, neceſſe eſt ſubſternatur effectus temporalis, per quem Spiritualis ille effectus repræſentetur, is vero eſt ablatio reatus ratione pœnæ temporalis. Quod ita eſſe non difficulter probatur; nam Lex quatenus eſt inſtrumentum civilis Societatis, ab beatitudinem πολιτικὴν ordinatum, longævam iis vitam pollicetur, qui ſecundum legem vivunt, ut Levit.* 18. 5. *Ut autem vitam diuturnam Legis obſervantibus Deus promittit, ita violentam ejus transgreſſoribus mortem minatur, ut cognoſcimus ex Exod.* 20. 7. *Verum miſericors Deus, ſummus νομοθέτης, ne peccantium ſuppliciis paulatim populus omnis deleretur, ſtatuit ut atrociora quidem delicta non niſi morte expiarentur: ſed pro hominibus carne immundis, vel minori peccato contaminatis, victima mactarentur.* Si verum volumus, gemina Sacrificiis Moſaïcis vis eſt contribuenda; altera impuritatem legalem acceſſu Tabernaculi prohibentem, expiabat: altera pœnæ temporalis peccatis debitæ vincula relaxabat; quæ legentibus Scripturam plana ſunt & certa. *Cum quiſpiam tetigerit rem immundam aut, cadaver feræ immundæ — aut cum quiſpiam juraverit effutiendo labiis ſe male aut bene facturum; ſecundum omnia quæ effutire ſolet homo juramento, & abditum fuerit ab eo, deinde cognoverit ſe reum eſſe unius ex iſtis, adducet victimam ſuam Domino propter peccatum ſuum quo peccavit, lactantem ovem aut capram; ita expiabit eum Sacerdos a peccato ſuo.* Levit. 5. 31. 6. 8. 4. Jam vero vis illa piandi pœnas temporales meritas, indita erat Sacrificiis ante legem oblatis; qua de cauſa amicos Jobi Deus ſic compellavit: *Adite ſervum meum Jobum, ut offerendum curetis holocauſtum pro vobis, ne afficiam vos pœna.* Job. 42. 8.

Voſſ. Reſp. ad Ravenſp. c. 24.

Digitized by Google

42. 8. Sed & facto Noachi ſacrificio, *Deus odoratus eſt odorem quietis*, qua metaphora, iræ placatio ſignificatur, Levit. 9. Placebat pietate ſua Noachus; nec Deus ſine grato animo, in bonam partem accepiſſet oblatum a juſtitiæ Præcone holocauſtum. Sed non ſolum immolantis affectum attendiſſe eo conſtat, quod vis placandi iram divinam ipſi ſacrificio aſcribitur, non pietati immolantis: nec in illa animantium penuria ſapienter a Noacho vita beſtiarum aviumque incendio diſperſa fuiſſet, ſi nulla hac in oblatione efficacia ad molliendas iras Numinis. Itaque rem acu tetigiſſe non videntur Chryſoſtomus Theodoretusque, qui interno ſpiritualique ſacrificio Noachi id placamenti aſcribunt. Aliud ſibi volunt verba Moſis: *Extruxit Noachus altare Domino, & accipiens ex omnibus mundis pecudibus, & ex omnibus volucribus mundis, obtulit holocauſta in altari, & odoratus eſt Dominus gratum odorem.* Potuitne diſertius immolationis efficacia declarari? Qua de cauſa non ante, ſed poſt deflagrata incendio animantia, mundi judex pro certo mortalibus pollicetur atque confirmat nil a diluvio dein eſſe timendum? An non *odoratus eſt Dominus*, reſpectum habet ad undantem ſacrificii fumum? An ſapientis erat effectum ſacrificio aſcribere quem non præſtiterat, & pietati Noachi non vindicare, quod ediderat? Nec ſolida eſt Theodoreti ratio; *Non quidem hoc nidore delectatus eſt Deus, nihil enim pejus olet quam oſſa exuſta*: Quæſt. 43. Simpliciter quidem & natura ſua hæc Deo non grata ſunt, ſed ex inſtituto, atque reſpectu ad Chriſti ſacrificium quod ſacrificia hæc adumbrabant, Numini pergrata fuiſſe, non eſt negandum: cum a Deo mandata ſint, addita placationis promiſſione, cujus munus confecit ſæpius, miſſo cælitus igne.

His accedit, quod laudibus cumulata & fides Abelis in oblatione ſua ſeſe exorens: quo inſigni teſtimonio apparet & promptum eſt, ſacrificia a Deo mandante deſcendiſſe. Quid rei ſit fides aperuit Apoſtolus: *Fides eſt ex auditu, auditus ex verbo Dei.* Nulla itaque fidei ſuæ ſigna in ſacrificando dediſſet Abel, niſi ſub monitore Deo opus immolandi feciſſet. Illudit certo Spencerus & ſibi, & nobis, ſua deſcriptione fidei: *Fides illa, perſuaſio fuit tam firma & alte fixa de propenſo Dei in omnes affectu, quod vitam ejus ad pietatis regulas inſtituerit.* Atqui Spencere, fides Abelis in ſacrificio ſuo ſeſe

Digitized by Google

exercuit: teſtis eſt Paulus; *Fide obtulit Abel ſacrificium præſtantius.* Ullane fides eſt Apoſtolo, quæ in revelante Deo non recumbat? *Per fidem divinitus admonitus* Noë *de iis quæ nondum videbantur veritus, conſtruxit arcam. Per fidem vocatus Abrahamus auſcultavit Deo.* Hæccine mandata Dei non includunt! Egregiam vero fidem, cui verbum Dei non proſternitur. Itaque fidei Abelis vis juſtificandi aſcribitur a Patribus; argumento fidem hanc Deo revelanti ad hæſiſſe. *Hos ergo cum etiam ante legem fides juſtificaſſet, conſtituit heredes divinæ promiſſionis*: quæ de Patriarcharum fide leguntur apud Clementem Alex. Strom. l. 2. p. 266. Profecto, ſi uſus ſacrificiorum a Deo præcipiente non deſcendit, mente concipi nequit, quomodo per fidem Abel obtulit; ex ſententia quippe adverſariorum, quod ex pia animi ſimplicitate orta ſint priſca mortalium ſacrificia, Abel ſic animum inſtituere ad cogitandum debuit;

> *Quod ex ſimplici pietatis affectu offertur, vel ceſſante Dei patefactione ac mandato, illud Deo eſſe pergratum, certe & certo ſcio.*
> *Atqui ex ſimplici pietatis affectu offero ſacrificium:*
> *Certe igitur & certo ſcio, vel ceſſante Dei patefactione & mandato, Sacrificium meum Deo eſſe pergratum.*

Qua ratiocinatione quid tam falſum tumve abſurdum fingi poteſt? Sic totum ſapientiæ lumen extinguitur: ſic quidquid Zelus cæcus ſuppeditabit, Dei rationibus inferetur: ſic piis, ut ajunt, intentionibus, campus latus proſternitur. Ex pio affectu David in Dei honorem Templum extruere ſibi propoſuerat: id conſilii a Domino non admiſſum. Ex pio affectu, Ephod a Gedeone fabricatum, factum proſpero ſucceſſu caruit. Sacrificia a Deo inſtituta fuiſſe, argumento eſt *σχέσις* illa quam ad Chriſtum habuere, nec enim Abel aut mortalium quiſpiam, hunc victimis habitum inducere potuit. Quid igitur? Negabimus-ne Patriarcharum ſacrificia ad Chriſtum referri? Atqui negari non poteſt, niſi proculcata Scriptura, ratione, antiquitate. Chriſtus Agnus eſt ille mactatus *ἀπὸ καταβολῆς κόσμου*: *a jacto mundi fundamento.* Apoc. 13. Quomodo? utique in ſignis atque ſacrificiis, cruentam ejus mortem adumbrantibus. Hiſce imaginibus fidem alebant ſuam, paſcebant oculos, efficaciam mortis Dominicæ

ſibi

Digitized by Google

ſibi applicabant. Hinc Auguſtinus c. 20. adverſus Fauſtum: *Offerentes Deo, in victimis pecorum celebrabant futuram victimam quam Chriſtus obtulit.* l. 20. c. 18. legatur Hieron. in Epheſ. c. 2. jam vero hæc illa ſignificatio a ſolo Deo ſacrificiis affigi potuit.

Ut modum ponam orationi, adjungam difertiſſima Dei mandata immolandis victimis diu ante Legem Patribus data. Sanctus erat Abrahamus ac ab Idolorum cultu quam longiſſime abhorrens. Accepit tamen præcepta ſacrificiorum: *Edixerat Deus Abrahamo, offer mihi vitulam triennem, & capram triennem, turturemque cum pullo columbarum.* Gen. 15. Sanctus erat Jacobus, & a vulgi ſtoliditate alienus: atqui ei datum in mandatis munus offerre ſacrificii: *Surge, aſcende Bethelem, conſide ibi, & fac ibi altare Deo illi forti qui apparuit tibi.* Quo conſilio juſſus eſt vir ille pius extruere altare, niſi ad offerendas victimas? Sed nullus eſt locus illuſtrior, quam ille Jobi: huic lux eripi, & quaſi nox quædam offundi nequit: *Edixit Dominus Eliphazo Themanita; Accenſa eſt ira mea in te, & in duos amicos tuos: quamobrem nunc ſumite vobis ſeptem juvencos, ſeptemque arietes, & adite ſervum meum Jobum, ut offerendum curetis holocauſtum pro vobis, ne afficiam vos pœna.* Job. 42. 8. Quid requiritur, quid flagitatur ad demonſtrationem ſententiæ noſtræ, cum tam certa ac neceſſaria ratione comprobetur? Præceptum immolandi? Sapientibus dicitur, *ſumite.* Sacerdoti munus injunctum? Jobo munus defertur ſacrificandi. Victima? Legimus, *ſumite vobis juvencos ſeptem, totidem arietes.* Ritus & ceremonia? Præſcribitur holocauſtum. Sacrificii efficacia? Ecce dicitur; *Ne vos afficiam pœna.* Felix Juſtitiæ ſimul & Miſericordiæ temperamentum, quo utraque munus peragit ſuum: Juſtitia, flagitando holocauſtum; Miſericordia, docendo placationis viam, exolvendis pœna ſontibus. Quo exemplo monemur in redemptione mortalium, Juſtitiam & Miſericordiam optime ſibi conſtare. Liberantur rei, fuſo innocentis victimæ ſanguine: ſic eſt, nec ſpes ulla veniæ concipi, nec victima in vicem ſontis ſubſtitui, niſi revelante Deo, potuit, cum nec parcere teneatur, nec ſatisfactionem admittere. Ne ad ſpem inanem veniæ devolvamur, Deus nos inducere promiſſis debuit. Etiamnum ingeretur, pia ſimplicitate ductos Eliphaſum ac Jobum Sacrificia obtuliſſe, quibus tam aperta mandata Deus dedit de victimis offerendis, ad extinguendam iram ejus? Rrrr 2 Mag-

Digitized by Google

Magnifice per ora hominum incedens Spencerus, Patrum chorum induxit probandæ opinioni ſuæ. Fruſtra omnino, cum minus accurate dicta a Tertulliano, Autore Quæſtionum apud Juſtinum, Theodoreto, aliiſque bene multis, tam luculentis Scripturæ teſtimoniis, rationumque momentis, concurrere nec poſſint, nec debeant. Sed & Chryſoſtomus immerito a Grotio, Spenceroque, in ſuam ſententiam teſtis inductus eſt. Mandatum quippe Dei internum eſt, vel externum: internum afflatus divinus eſt, mentem impellens: externum conſtat oraculo immiſſo cœlitus ad aures; qualis illa vox qua rupes Sinaïticæ ſonabant, præcepta Decalogi. Sive via hac, ſive illa homines doceantur de cultu Religionis, utique de Deo deſcendit, & in Deum relabitur; nec pia hic ſimplicitate animus inducitur ad officium exhibendum Deo. Jam vero Chryſoſtomus externa quidem de Sacrificiis immolandis Dei mandata excluſit; at interna agnoſcit admittitque: quod Magnum Grotium, Clariſſimumque Spencerum latuiſſe miror. Audiatur Hom. 17. in Geneſ. *Iterum dico & non dicere ceſſabo, non quia Deus Sacrificiis indiget, ſed vult & per hæc oſtendi gratum animi affectum.* Luculentiora ſunt quæ ſequuntur: *Neque Cain doctorem habuit aliquem; neque Abel ſuggeſtorem & conſiliarium: ſed uterque conſcientiæ ſuæ magiſterio, & ſapientia divinitus humano generi ſuppeditata, ad hanc oblationem incitatur.* Nec imprudenti, aliudve agenti hæc exciderunt; eadem tradit inculcatque Hom. 26. in Gen. *Et ædificavit Noë altare, & accepit de omnibus pecoribus mundis. Conſidera iterum diligenter, chariſſime, ex præſentibus verbis, quomodo in natura noſtra Conditor omnium inſevit certam virtutis ſcientiam. Unde enim, dic oro, Juſto veniſſet? Nullus erat alius quem videbat, & a quo diſcebat?*

Ex inſpirante Deo origo Sacrificiorum aperte ab Euſebio deducitur. *Si divinæ Scripturæ teſtimonium ſequimur, primum omnium de animalibus Sacrificium, priſcis Deo amicis viris excogitatum fuiſſe, nos dicere oporteat: quam ſane cogitationem temere extitiſſe, aut humano more exortam putandum non eſt, ſed divino potius nutu inſinuatam.* Euſeb. Demonſt. Evang. l. 1. c. 10. Illuſtrior eſt locus Athanaſii quam ut

Athan. Epiſt. de Nic. Syn. T. 1. p. 252. ſilentio prætereatur. Ἃ γοῦν Μωσῆς ἐδίδασκε, ταῦτ' Ἀβραὰμ ἐφύλαττεν, ἃ δὲ Ἀβραὰμ ἐφύλαττε, ταῦτα Νῶε, καὶ Ἐνὼχ ἐγίνωσκον, διακρίνοντες καθαρτὰ καὶ ἀκάθαρτα, καὶ εὐάρεστοι γινόμενοι τῷ Θεῷ, καὶ

γὰρ

γὰρ καὶ Ἄβελ οὕτως ἐμαρτύρησεν ἐπιστάμενος ταῦτα, ἅπερ ἦν μαθὼν ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ· τοῦ δὲ αὐτοῦ μαθόντος ἀπὸ Κυρίου: *Quæ enim Moſes docuit, eadem Abrahamo obſervata ſunt; quæ porro Abraham cuſtodivit, eadem Noë & Enoch agnoverunt, diſtinguentes munda & immunda, & gratioſi apud Deum fuerunt. Abel quoque hujus rei teſtis habendus eſt, eorum inſtructus cognitione quæ ab Adamo acceperat; Adam autem magiſterio Dei imbutus fuit.* Sic Religio eſt omnis a Deo deducta, antiquitate ac ſanctitate florens. Auguſtinus: *Nec quod ab antiquis patribus talia Sacrificia facta ſunt in victimis pecorum, quæ nunc Dei populus legitime non facit, aliud intelligendum eſt, niſi rebus illis eas res fuiſſe ſignificatas quæ aguntur in nobis, ad hoc ut inhæreamus Deo, & ad eundem finem proximos conſulamus. Sacrificium ergo viſibile, inviſibilis Sacrificii Sacramentum, id eſt ſacrum ſignum.* Potuerunt-ne hæc ab Auguſtino ſcribi, ſi apud ſe ſtatuiſſet & judicaſſet, privato mortalium nutu atque arbitrio uſurpata fuiſſe Sacrificia, quæ principio rerum perpetrabantur? Humana piæ ſimplicitatis inſtituta ſunt ne & *Sacramenta*, & *ſacra* myſteriorum noſtrorum ſigna? Diu nos quæſtio tractata demorata eſt: id moræ debebatur, & fuſæ illuſtrique ad dicendum materiæ, & libro Viri Eruditiſſimi qui adverſario dignus fuit.

Aug. de Civ. l. 10. c. 5.

AN. XLIV. NUM. LXXXVIII.

De ritibus qui communes Chriſtianis fuere cum Judæis Ethnicisque, Baroniani errores plurimi. Primus circa Dionem de Pontifice Romanorum, cadavera inſpicere prohibito. Secundus de Sacerdotibus Judaicis funerum inſolentibus, conceſſum ipſis fuiſſe ad proximos defunctos accedere, demonſtratur. An & ad uxorum cadavera? Negantis Janſenii aliorumque ſententia refellitur. Soli Pontifici Maximo nefas pollui cadaveribus. Quod in ſumma neceſſitate, & illi conceſſum. Tertius de Epiſcopali mitra, quam in Ammiano Marcellino fruſtra Purpuratus quæſivit.

Digitized by Google

Locum Marcellini, de Sacerdotum Ethnicorum corona, intelligendum eſſe, probatur cum ex Tertulliano, tum ex ratione. An uſus mitræ, & aureæ laminæ ab Apoſtolis fluxerit, & initio rerum Chriſtianarum obtinuerit? Valeſii Petaviique ſententia multis rejicitur.

IN ritibus qui conjuncti atque communes Chriſtianis cum Judæis Ethnicisque, quosdam Baronius annumeravit, qui non ſunt prætereundi, cum Purpurati hæc obſervatio in magnis tenebris erroris & inſcientiæ verſetur. *Cadavera*, inquit, *aſpicere, ſicut antiquæ Legis Sacerdotibus, ita & Pontifici Max. ſuperſtitionis Gentilitiæ, id teſtante Dione, vetitum erat.* Quæ pauca in verum bis peccant: alterum errore damnabit Dio; alterum Scriptura. *Auguſtus tum forte quinquatribus, munus gladiatorium filiorum nomine exhibebat, is ſimul ac de caſu Agrippæ cognovit, properato ex urbe profectus, mortuum eum invenit, corpus ejus in urbem advexit, ac in foro propoſitum, funebri laudatione decoravit, velo inter ſe & mortuum expanſo. Id velum quid ſibi voluerit equidem certus non ſum.* εἴρηται δὲ ὅμως τοῖς μὲν, ὅτι ἀρχιερεὺς ἦν, τοῖς δὲ ὅτι τὰ τῶν τιμητῶν ἔπραττεν οὐκ ὀρθῶς φρονοῦσιν, οὔτε γὰρ τῷ ἀρχιερεῖ ἀπείρηται νεκρὸν ὁρᾶν, οὔτε τῷ τιμητῇ πλὴν ἂν τὸ τέλος τῆς ἀπογραφαῖς μέλλῃ ἐπάξειν: *& proditum tamen eſt a quibusdam, hoc factum quia Pontifex Maximus erat; ab aliis quia Cenſoris munus obibat, quorum neutri recte ſentiunt; nam neque Pontifici Maximo cadaveribus aſpiciendis interdictum eſt; neque Cenſori, niſi cum luſtrum condit. Hic enim ſi quod ante luſtralia ſacra mortuum corpus intueatur, omnia ab eo ante acta reſcinduntur.* Potuit-ne clarius Baronio grandis dica erroris a Dione ſcribi? Alterum errorem non minus perſpicue Scriptura configit. *Pro mortuo ne polluito Sacerdos, niſi pro matre ſua, aut pro patre, aut pro filio, aut pro filia, aut pro fratre, aut pro ſorore ſua virgine.* Levit. 21. 2. Ergo Baroni, fas erat *Sacerdotibus cadavera aſpicere*: non omnibus quidem, ſed illis qui numero ſenario comprehenduntur a Moſe. Cæterum, cum uxor in his non annumeretur, Eruditi quidam in ea ſunt ſententia, negatum fuiſſe Sacerdotibus, ad funus uxorum convenire ad exequias coho-

cohoneſtandas. *Intelligitur autem Lex iſta* (verba ſunt Janſenii) *generaliſſime, reſpectu quorumcunque defunctorum, ſive Principis cujuſcunque de populo, ſolis exceptis qui v. 2. & 3. excipiuntur, ſcilicet, patre, matre, filio, filia, fratre, & ſorore virgine, ita ut non liceret Sacerdotibus lugere in morte uxorum.* Atqui non eſt veroſimile nefas fuiſſe Sacerdotibus, eam conjugibus ſuis curam impendere, quam ſororibus accomodabant, cum illæ, his longe propiores eſſent Sacerdotibus. Itaque uxorem verbis Moſis includi, mihi certum, planumque eſt. *Non pollnet ſe niſi* לשארו הקרב אליו *pro carne ſua propinqua*; quibus uxor proprie ſignificatur: *Relinquet unusquiſque patrem ſuum & matrem ſuam, & adhærebit uxori, & erunt una caro:* ut ſi conceſſum Sacerdotibus juſta funeri paterno ſolvere, multo magis & uxorio. Quod ex mandato Ezechieli Sacerdoti dato non obſcure colligitur: *Fili hominis, ecce tollo a te deſiderium oculorum tuorum plaga, ſed ne plangito.* Ezech. 24. 16. Hac periphraſi conjux Prophetæ deſignabatur: v. 18. *Mortua eſt uxor mea.* Ratum vero caſum hunc eſſe, atque extraordinarium, apparet ex mandato peculiari de non lugenda uxore, quo inſtrui Prophetam non opus erat, ſi ex lege perpetua Sacerdotes luctu uxorum prohiberentur. Potuerunt ergo, contra ac dixit Baronius, pollui tactu cadaveris, funeris curatione, ingreſſu in domum defunctorum qui ſanguine ipſis propiores, verbis Moſaïcis deſignantur; at nullo aliorum funere pollui poterat ullus Sacerdos. Quin etiam ſi cadaver tangeret, domum funebrem ingrederetur, corpus efferret defuncti, flagris cædebatur. Verum enim vero quod nonnullo de caſu permiſſum Sacerdotibus fuit, omnino negatum Pontifici Maximo. *Sacerdos autem ille qui maximus eſt fratrum ſuorum, cujus capiti infuſum eſt oleum illud unctionis, veſtimenta ſua ne diſcindito, neque ad ulla cadavera mortui venito.* Summa tamen neceſſitas excipi debuit: nam ſi forte in cadaver Iſraelitæ incideret jacens in via, nec ullus tum eſſet qui veſpillonis munere fungeretur, fas erat & Pontifici corpus mortui humo tegere.

Alia adhuc macula, obſervationes Baronianæ aſperſæ ſunt. *Mitra uſus communis fuit Chriſtianis Epiſcopis, & Orientalibus aliquibus Sacerdotibus, quorum meminit Philoſtratus.* Atque eo pertinere Marcellinum, ſibi in mentem Illuſtriſſimus Purpuratus induxit. *Ex uſu Apoſto-*

Bar. An. 34. n. 198.

Apoſtolorum manaſſe certum eſt, ut Epiſcopi Chriſtianæ Eccleſiæ, quod regali fungerentur ſacerdotio, tanquam Reges & Sacerdotes, mitra in Sacris uterentur pretioſa. Eam fuiſſe maximi pretii ſatis Ammianus Marcellinus demonſtrat. Verba Marcellini ſic ſonant, de Maſcirel qui pacem obſecrando cum venia, utramque a Theodoſio obtinuerat, *Militaria ſigna & coronam Sacerdotalem cum cæteris quæ interceperat, nihil cunctatus, reſtituit, ut præceptum eſt.* Atqui Purpuratus longe fallitur animi: nec enim Epiſcoporum mitram Marcellinus intelligit, ſed coronam quam Ethnicorum Sacerdotes capite geſtabant. Id moris illis fuiſſe aperte docetur a Tertulliano, de Corona Militis, c. 13. *Sunt & Provinciales aureæ.* & lib. de Idololatria c. 18. *Igitur purpura illa, & aurum cervicis ornamentum, eodem more apud Ægyptios & Babylonios inſignia erant dignitatis, quo more nunc prætexta, vel trabea, vel palmata, & corona aurea Sacerdotum Provincialium.* Nec mitram Epiſcopalem ſignificari a Marcellino, conſtat tum ex voce *corona* quæ differt a mitra; cum ex adjuncto *Sacerdotalis* epitheto, quæ titulus inſolens eſt Marcellino Ethnico, qui vocem Antiſtitis, & Epiſcopi frequenter uſurpat, deſignandis Eccleſiæ Paſtoribus, non *Sacerdotio.* Sic l. 15. p. 51. *Liberius, Chriſtianæ Legis Antiſtes: Athanaſius Epiſcopus eo tempore apud Alexandriam.* & l. 27. p. 362. *Antiſtites Provinciales.*

Valeſ. Annot. in Euſeb. l. 5. p. 93.

Cæterum, ex uſu Apoſtolorum manaſſe mitrarum originem probabile ſatis viſum viris eruditiſſimis, Baronio ſagacioribus. *Quod autem de lamina dicit Polycrates* (verba ſunt Valeſii) *credibile eſt primos illos Chriſtianorum Pontifices, exemplo Judaïcorum Pontificum, hoc honoris inſigne geſtaſſe. Certe & Jacobum, fratrem Domini, qui primus Hieroſolymis Epiſcopus eſt ordinatus, Pontificalem laminam in fronte geſtaſſe Autor eſt Epiphanius.* Atqui languidior hac in re autoritas Epiphanii eſt, quam ut aſſenſum extorqueat, cum ejus narratio fabulis reſperſa ſit, & in contradictione cubet. An Jacobo *quotannis in Sancta Sanctorum conceſſum eſt ingredi, quemadmodum Pontificibus Maximis*; ſi, ut ait Epiphanius, Joſephi ex alia conjuge quam Maria, Jacobus filius fuit? *Illud vero non modo falſum*, inquit Petavius, *ſed & contra hypotheſin eſt. Si Joſephi filius eſt Jacobus, Joſephus autem de ſtirpe David, non Levitica & Sacerdotali fuit, qui tandem Sacerdos eſſe Jacobus potuit?* Falſum

Digitized by Google

ſum quoque prodi ab Euſebio, Πέταλον, *Bracteam Jacobo in capite geſtare licuiſſe.* Hoc de Joanne ſecundum Polycratem traditum ab Euſebio. *Praterea Joannes qui in ſinu Domini recubuit, qui etiam Sacerdos fuit,* τὸ Πέταλον πεφορεκώς; *& laminam geſtavit.* Valeſio conſentit & Petavius: *Quod alioqui de Chriſtianorum Pontificum inſigni credibile eſt, & de Joanne teſtatum reliquit Polycrates.* Mihi vero conjectura hæc neutiquam probatur; atque in eam argumento mihi eſt ipſe Epiphanius: qua de cauſa uni Jacobo, laminam capiti imponit, ſi moris erat omnibus Apoſtolis eam geſtare? Ex dignitate Sacerdotali, quam improvide bonus ille Pater aſcribit Jacobo, privilegium & in Sancta Sanctorum, inſtar Pontificum, ingrediendi, & Bracteam geſtandi, autoritate ſua conceſſit. Quo conſequens eſt, alios quibus dignitas illa Sacerdotalis non competebat, & laminæ gerendæ expertes fuiſſe. Ex priſca ſane diſciplina, id honoris uni Petro, quaſi Summo Chriſtianorum Pontifici, contingere debuit, quem tamen capite auream laminam geſtaſſe, Veterum nullus ſcripſit. Incredibile vero eſſe primos illos Chriſtianorum Pontifices, exemplo Judaïcorum Pontificum hoc honoris inſigne ſibi accommodaſſe apparet, non modo ex Apoſtolica ſimplicitate, quæ viva Domini ſui effigies fuit, ſed etiam ex Tertulliano, coronas a Chriſtianis procul amandante. *Sunt,* inquit, *& provinciales aurea, imaginum jam non virorum, capita majora quarentes: ſed tui ordinis, & tui magiſtratus, & ipſum curia nomen, Eccleſia eſt Chriſti.* Profecto, ludibrio fuiſſet Tertullianus dum in coronas Chriſtianorum tam aſpere invehitur, ſi Epiſcopi habebant coronam auream in capite: ex hoc exemplo, *Coronant* auxilium ſibi quæſiviſſent in Septimiana illa tela: *Nec floribus coroneris, ſi ſpinis non potes.* Jam vero lamina Pontificalis corona fuit, teſte Joſepho: περιέρχεται δὲ στέφανος χρύσεος ἐπὶ τριστιχίαν κεχαλκευμένος: *hunc antea corona triplici ordine circundabat, in qua ſpectabantur calyculi aurei, quales videmus in herba qua apud nos vocatur Baccharus, apud Gracorum herbarios, hyoſcyamus.* Joſeph. Ant. l. 3. c. 9.

Adjiciam de Joannis petaſo conjecturam eruditiſſimi Stephani Le Moine, quo magis propendeo, *Metaphorice loquitur Polycrates, qui cum Summum Sacerdotem lamina inſtructum aurea, Sanctuarium penetraſſe, myſteria Dei & arcana explorare noviſſet, ut Joannem Apoſto-*

Steph. Le Moine Obſer. ad Polycar. Epiſt. p. 28.

 lum

Digitized by Google

lum laudibus eveheret, illius exquiſitam cognitionem, & Doctrinam aliorum cognitioni anteferret, illum in ſinu Domini recubuiſſe memorat, Summum fuiſſe Sacerdotem, familiares cum Domino habuiſſe ſermones, illum adyta exploraſſe — adeo ut videatur cœlos ipſos penetraſſe, Sanctuarium ipſum ingreſſus, & Summi Sacerdotis functus munere in Eccleſia Chriſtiana. Quale Joannis Sacerdotium, talis & lamina: utrumque ſpirituale & metaphoricum. Familiare hoc dicendi genus de Sacerdotio, Patribus fuit. Euſeb. Hiſt. l. 10. c. 5. *Amici & Sacerdotes Dei, qui ſacra tunica talari, & Sacerdotali Spiritus veſte amicti eſtis.* Profecto, intempeſtiva hæc atque improvida laminæ Pontificalis imitatio, cum triſti Apoſtolorum conditione non congruebat. Sacra conficiebant in privatis domibus, cryptis, cœnaculis: loca ejuſmodi aureæ coronæ non decebant; nec homine coronam auream geſtante digna fuiſſent hæc Petri monita; *Mulierum ornatus non ſit externus ille in nodis capillorum, & circumpoſito auro.* 1 Petr. 3. 3. Quin etiam offenſio facta eſſet animis Judæorum ſimili ornamento, quod uni Pontifici ſacra celebranti, in Templo habere permittebatur.

AN. XLIV. NUM. LXXXIX.

De raptu Paulino in cœlum. Quo anno contigerit? Temeraria Baronii aſſertio. Quæſtio illa Chronologica, in ἀπόροις Scripturæ annumeranda. An triduo cæcitatis Paulinæ raptus illigandus? Aquinatis & Doctiſſimi Lud. Cappelli ſententia rejicitur. An contigit raptus in lapidatione Paulina apud Lyſtrenſes? Affirmantis Clariſſimi Usherii opinio refellitur. Eruditiſſimi Pearſonii ſententia ad examen revocata. Ceſtrienſe ex tempore datæ Epiſtolæ poſterioris ad Corinthios petitum criterium, improbatur. Ante annum Neronis tertium Epiſtolam hanc miſſam fuiſſe, oſtenditur. Sed & in Legatione Pauli & Barnabæ, raptus neque vola neque veſtigium. An raptus Pauli-

nus

Digitized by Google

nus unum & idem cum extaſi Hieroſolymitana? Impugnatur & hæc ſententia quæ multorum eſt. Quomodo Paulus in illo raptu ſe habuit? Quid ſibi vult extra corpus? *Mortem non indicari pluribus oſtenditur contra antiquos novosque Interpretes bene multos. Eſtius notatus. Quid revelatum Paulo fuerit, ignotum. Baroniana contradictio.*

Difficultates quibus Paulinus raptus in cœlum afficitur, non immerito pertimeſcimus, cum illas perrumpere præſtantiſſimi viri conatu perinde magno ac inutili tentarint. Hæc Corinthiis ſcripta ſunt a Paulo: *Novi quendam qui ante annos quatuordecim, an in corpore neſcio, an extra corpus neſcio, Deus novit; raptum in tertium usque cœlum.* 2 Cor. 12. Ad hanc Epocham inveniendam laborant multa Chronologi. Anno Claudii ſecundo, Chriſti 42. felicem hunc raptum contigiſſe Apoſtolo, Baronii ſententia eſt. Argumento ipſi eſt Epiſtola poſterior ad Corinthios, quam Anno Neronis ſecundo, Chriſti 56. ſcriptam fuiſſe contendit. Atqui de tempore ſcriptæ Epiſtolæ nondum conſtat Eruditis; nec phraſin Scripturæ Purpuratus ſatis attendit: dixit Paulus, πρὸ ἐτῶν δεκατεσσάρων: *ante annos quatuordecim*; quæ ſic explicantur a Baronio: *Facta dicit annis quatuordecim, ante id tempus quo poſteriorem illam ad Corinthios ſcribebat Epiſtolam.* Jam vero annus decimus tertius phraſi Paulina optime intelligi poteſt, quo admiſſo, ad annum Claudii tertium perventum eſt. Sed & ignoratur utrum annus datæ Epiſtolæ in calculo Paulino comprehendatur, nec ne? ut ſententia Baroniana a temeritate ſejungi vix poſſit: *Satis certum exploratumque habetur, Claudii Anno ſecundo, Paulum tam mirificis eſſe a Deo auctum muneribus.*

In triduo Paulinæ cæcitatis raptum Paulinum contigiſſe cenſet Aquinas, cujus in ſententiam bene multi conceſſere, præcipue Ludovicus Capellus, Vir immortalis memoriæ. Quæ ſententia mihi neutiquam probari poteſt, cui & Scriptura, & ratione potentiſſime refelli videatur. An vero proximum hominem qui in triduo hoc ſolvebat breves pœnas pro magnis ſceleribus, in paradiſum fuiſſe tranſlatum? Omiſſusve a Luca fuiſſet raptus tam admirabilis, cum

Digitized by Google

viſio Ananiæ, menti Paulinæ objecta, ſilentio diſſimulata non fuerit? *Et vidit per viſionem virum, Ananiam nomine, introeuntem & imponentem ſibi manum, ut viſum reciperet.* Obſervabilia ſunt Ananiæ verba, quibus Saulum compellavit. *Et nunc quid cunctaris? Surgens baptizator, & abluitor a peccatis tuis?* Act. 22. 16. Ergo-ne Paulus aſcendit in cœlum, antequam haberet teſtimonium condonati peccati ſui? Sapienterne diceretur homini cui cœli arcem jam Deus annuerat, *abluitor a peccatis?* Nonne manifeſti favoris ſignum illud extraordinarium, ille raptus quo aſſertus Paradiſo Paulus fuerat, cum jam plane certum fecerat de placatione Numinis, & ablutione peccatorum ſuorum? Hoc addebat Ananias, *Dominus miſit me ut viſum recipias, & implearis Spiritu Sancto.* Act. 9. potuitne Paulus in cœcitate poſitus, in dubio eſſe, corpore an mente, raptus fuiſſet in cœlum? Nondumne implectus Spiritu Sancto fuit ille qui & lucidas Beatorum regiones perambulaverat, & principibus Angelorum choris permixtus fuerat, & myſteria ſublimia patulis auribus admiſerat? Sed nec Chronologia ſacra Capelli Aquinatiſque opinioni conſentit? Poſterior ad Corinthios Epiſtola poſt celebratam Synodum Hieroſolymitanam ſcripta eſt: atqui a vocato Paulo ad Synodum, anni non minus quatuordecim interfuere, teſte ad Gal. Epiſtola c. 2. Proindeque ex raptu Paulino, criterium non ſuppeditatur Apoſtolicæ vocationis.

Anno Æræ Chriſtianæ 46. Magnus Usherius Pauli raptum illigavit. *Cum Iconio & Antiochia Lyſtram veniſſent increduli Judæi, excitato tumultu furioſa plebs Paulum lapidatum extra urbem traxit quaſi mortuum. Hoc anno, & hoc etiam fortaſſe tempore, raptus Paulus in tertium cœlum verba audivit ineffabilia.* Verum huic & opinioni aqua hæret. Nec enim hoc tempore dubitari potuit, an in corpore Pauli raptus contigiſſet. *Paulum lapidatum Judæi traxerant extra urbem, exiſtimantes eum mortuum eſſe: cum autem circumſtetiſſent eum diſcipuli, ſurrexit, & ingreſſus eſt urbem.* Act. 14. 19. Jam vero corpus Paulinum una non fuit in cœlo & in terra. Proindeque cum certe & certo ſciret Apoſtolus tum adfuiſſe corpore in terra, affirmavit pro certo ſe corpore non fuiſſe in cœlo. Sed nec ſane quadrat poſteriorem ad Corinthios Epiſtolam ſcriptam fuiſſe poſt quatuordecim annos e lapidatione Paulina: hoc eſt, Anno Neronis ſexto, vel ſeptimo.

Cla-

Digitized by Google

Clariſſimus Pearſoneo delatus eſt opinionis, quod Æræ vulgatæ Anno 44. Claudii quarto Pauli raptus affigi debeat. *Dum Antiochia Prophetæ & Doctores miniſtrarent Domino, Saulus & Barnabas ſegregati ab illis ſunt in opus ad quod aſſumpſit eos Spiritus Sanctus; & tum, opinor, Saulus raptus eſt in tertium cœlum; poſt quod tempus, Anno 14. ſcripſit ſecundam ad Corinthios.* Atqui hac in Legatione, Paulini raptus neque vola, neque veſtigium; ſed & miſſio imperata, ad Paulum Barnabamque æquo jure pertinet, nec ex oraculo cœlitus edito, aut Hiſtoria a Luca narrata, Pauli potius quam Barnabæ raptus colligi poteſt. Denique, ante tertium Neronis annum poſteriorem ad Corinthios ſcriptam eſſe vero propius eſt. Hanc quippe Epiſtolam excepit illa quæ Romanis miſſa eſt. Porro, cum Apoſtolus ſcripſit ad Romanam Eccleſiam, Narciſſum nondum ultimum diem obierat: *Salutate eos qui ſunt ex Narciſſi familiaribus, eos inquam qui ſunt in Domino.* Rom. 16. 11. Narciſſus ad plures abiit Anno Chriſti quarto & quinquageſimo: *Prima novo principatu mors Junii Silani Proconſulis Aſiæ — nec minus properato Narciſſus Claudii libertus, aſpera cuſtodia & neceſſitate extrema ad mortem adigitur.* Tacitus Annal. l. 13. c. 1. Nec alius fingi hic Narciſſus poteſt, quam celebris ille Narciſſus qui apud Claudium plurimum valebat. Non ſalutatur Narciſſus; argumento hunc hominem a Chriſto eſſe alienum: ſalutantur ejus domeſtici, nec omnes quidem; ſed Dominicæ diſciplinæ addicti; quibus vir inſignis potenſque deſcribitur. Nec duo viri divitiis & autoritate pollentes, hoc nomine videntur apud Romanos, Neroniano ævo. Accedit quod ſi poſterior ad Corinthios Epiſtola ſcripta eſt Anno Neronis tertio; ſeptimus jam labebatur cum Paulus catenatus Romam venit; addito biennio quo in Urbe commoratus eſt, in Neronis nonum incidit. Quo conſequens eſt ex his quæ dein a Paulo geſta ſunt, Apoſtolum ultimo Neronis anno ad mortem eſſe miſſum; quæ Chronologia vacillat. Jam vero ſi poſterior Epiſtola ad Corinthios ante tertium Neronis exarata eſt, raptus Paulinus ad ejus Legationem Anno Æræ pervulgatæ quarto & quadrageſimo pertinere nequit.

Pearſ Annal. Paul p. 6.

Communior Eruditorum opinio Paulinum raptum cum Hieroſolymitana extaſi permiſcet. *Factum eſt mihi reverſo Hieroſolymam, cum orarem in Templo, ut raperer extra me*: Græce ἐν ἐκστάσει. Act. 22. 17.

17. Cui ſententiæ calculum album adjecerunt viri præſtantiſſimi Jacobus Capellus, Lightfootus, Fridericus Spanhemius. Plurima tamen contra hanc opinionem argumenta congeruntur: ac primum in hac extaſi, nil eſt quod dubium faciat animum, Paulusne, vel extra corpus, vel cum corpore raperetur? Quid rei eſt extaſis? *Mentis contemplatio.* Nec aliquid cauſæ fuit, cur Paulus de raptu corporeo, aut ſpirituali, potius penderet animi, quam Petrus, in quem extaſis inciderat. Jam vero Petrus in dubitationem non adduxit, an extra corpus, vel cum corpore, in Paradiſum tum receptus fuit? Itaque cum viſio Hieroſolymitana Pauli, extaſis diſerte dicatur; raptus corporeus eſſe non potuit. Corporea Enochi ac Eliæ in cœlum aſſumptio, congruenter-ne *Extaſis* appelleretur? Inſuper, in Templo Hieroſolymitano nulla a Paulo audita verba ſunt, *quæ non liceat homini loqui.* In extaſi ſua vidit Chriſtum dicentem, *feſtina, & exi cito Hieroſolymis, quoniam non excipient teſtimonium tuum de me.* Quibus Paulus repoſuit, Judæi *ſciunt me pertraxiſſe in carcerem, & verberibus affeciſſe per ſingulas Synagogas eos qui credunt in te; & cum effunderetur ſanguis Stephani Martyris, ego quoque adſtabam.* Quibus imperato exitui Paulus intercedebat; cum ad fidem Evangelio aſtruendam, furor ille Saulinus, potens fuerit argumentum. An vir ille qui & zelo erga Legem, & ſapientia abundabat, temere, & ſine cauſa juſtiſſima, odium pluſquam Vatinianum quo flagrabat adverſus Chriſtum, miſiſſet, inducto amore Evangelii, niſi vi cæleſti mutatus ab illo Saulo fuiſſet, quem Chriſtianorum ſanguis ſæpius infecerat? Magno hoc exemplo ad fidem Hieroſolymitani induci debuere. At Chriſtus cujus Judæorum pertinacia probe nota fuit, *exi cito Hieroſolymis: nec enim* contumaces *illi fidem adhibebunt tibi; proficiſcere, nam ego te longe ad Gentes mittam.* Hæccine ſunt ἄῤῥητα ῥήματα illa, atque arcana quæ prodi non debebant? An raptum in tertium cœlum Lucas tranſmiſiſſet ſilentio, qui palam & aperte viſionem, extaſin, ſata Chriſtum inter & Apoſtolum colloquia, tradidit? Hieroſolymitanam extaſin Paulus palam & aperte profitetur: raptum vero quaſi invitus pandit, alienam veluti perſonam gerens. Illa pertinacibus Evangelii inimicis, hic fidelibus narratur. Sapienter Chryſoſtomus: *Magna quidem*, inquit, *hæc revelatio: non ſola autem facta fuit, ſed etiam multa alia. Ipſe vero*

Chryſ. Hom. 26. in 2 ad Cor.

unum

unum e multis ponit. Quod enim multa fuerint, audi quod dicat; Excellentia revelationum ut ne extollar. *Jam dixerit quis, ſi occultare voluit, omnino ænigma afferendum non erat, neque tale quidquam dicendum; ſin dicere voluit, manifeſte dicendum. Quare igitur neque manifeſte dixit, neque ſiluit? Ut ex hoc loco oſtendat quod invitus ad hoc perveniat: propter quod qui tantopere ſe continuit, non jam effaretur niſi magna eſſet neceſſitas: ſiluiſſet tamen, niſi fratres pereuntes vidiſſet.* Quæ Hieroſolymitanæ extaſi accomodari nequeunt. Crediderim itaque raptum Paulinum a Luca in Annales non eſſe relatum; atque ab omnibus viſionibus quas commendavit memoriæ, diverſum fuiſſe. Cum porro Epiſtola poſterior ad Corinthios ultimo Anno Claudii, ſive Domini quarto & quinquageſimo ſcripta eſſe videatur, raptus ille Anno primo Claudii affigi poteſt.

Quomodo in illo raptu Paulus ſeſe habuerit, in dubitationem adducitur? An in corpore, an extra corpus? *Vide* (verba ſunt Chryſoſtomi) *quanta etiam in hoc modeſtia ſit uſus. Nam alia quidem dicit, alia autem ſe ignorare fatetur — Quid igitur? mens-ne rapta eſt ac anima; corpus vero mortuum manſit? Num corpus raptum? Sed non dicendum eſt. Nam cum Paulus qui tot ac talia tanta arcana conſecutus eſt, ignoraverit, multo magis nos.* Chryſoſtomo *extra corpus* animam a corpore ſejunctam & ſeparatam ſignificat; ut in hoc intervallo corpus plane mortuum fuerit. Nec alia ſententia eſt Ambroſiaſtro: *Utrumque confirmavit, quia utrumque fieri poſſe non negavit, ut ſine corpore rapi potuiſſet, & in corpore.* Sic Beda, aliique bene multi ex Veteribus & Recentioribus Interpretibus, quos brevitatis cauſa prætereo. Mihi vero dubia illa eſt ſententia, quæ his *extra corpus eſſe*, mortem ſignificari exiſtimat. Potuit quidem mens Paulina dulci amplexu corporis divelli, ac divulſa rurſum conglutinari. Hoc unum quæritur; an hæc, *extra corpus*, intellectum fundant ejuſmodi? Profecto, ſi anima a corpore divulſa fuit, ut raptus Paulo mortem, ſic & deſcenſus reſurrectionem, attulit; ideoque miraculum miraculo extinctum eſt, quod non habet fidem. Sed nec Scriptura raptus ejuſmodi meminit, quo anima disjungeretur a corpore. Denique, absque neceſſitate cogente, miracula non ſunt multiplicanda. Eſt quippe raptus, cum animus a ſenſibus corporeis veluti abſtractus, ſeorſim aliquid molitur, nullo oculorum, aurium, ac ejuſmodi inſtrumen-

Digitized by Google

mentorum interveniente auxilio. Hic igitur ſtatus quæſtionis eſt, an in admirabili ſuo raptu, Paulus ſenſuum miniſterium adhibuerit, nec ne? Duo raptus genera Scriptura ſuppeditat: alter mentalis eſt, de quo Ezechiel, *& emiſſa ſimilitudo manus apprehendit me in cincinno capitis mei, & elevavit me Spiritus in terram & cœlum; & adduxit me in Jeruſalem.* Ezech. 8. 3. Sic Joannes fuit ἐν πνεύματι: alter vero raptus corporeus eſt, cujus exemplum præbent Philippus a Candaces Dynaſta ſeparatus, Elias, Enochus. Uter obtigerit Paulo, vel Spiritualis ille, quo mens adhuc habitans apud corpus, ſenſibus externis non utitur ad intelligendum, ἀμέσως a Dei effecta Spiritu; vel corporeus, quo aurium oculorumque interventu, objecta ſe ad animum applicant, prorſus neſcivit Sanctus ille Apoſtolus. Deſcendamus igitur in ſanctam modeſtamque Auguſtini ſententiam: *Scit ergo ante annos quatuordecim, in Chriſto raptum fuiſſe hominem ad tertium uſque cœlum: hoc omnino non dubitat; nec nos ergo dubitemus: ſed utrum in corpore, an extra corpus, dubitat; unde illo dubitante quis noſtrum certus eſſe audeat?* Hic ſtertit acumen eruditi Eſtii negantis corporeum fuiſſe Pauli raptum. *Nam*, inquit, *ſi una cum corpore fuiſſet raptus in cœlum, utique ſenſibus corporeis fuiſſet uſus ad cognoſcendum quæ illic erant: vidiſſet ergo Chriſtum oculis corporeis, & loquentem auribus corporeis audiviſſet. Nec ſane ignorare potuiſſet ſe ſenſibus corporis ad hujuſmodi actiones uſum fuiſſe.* Quæ ratio jejuna eſt, viroque docto indigna: objectorum quippe quandoque appulſus ad ſenſus tam vehemens eſt, ut in dubio ſit, utrum vigilemus, nec-ne? Quod Petro e vinculis Herodis liberato contigit. *Neſciebat verum eſſe quod fiebat, ſed putabat ſe viſum aliquod cernere.* Quanto majores cauſæ Paulo erant, pendentis fieri animi, cum in gloriæ immenſam Abyſſum penitus immergeretur!

Aug. de Gen. l. 12. c. 3.

Quid Paulus audiverit, viderit ve, juxta ſcio cum ignariſſimis. Arcana illa dicuntur Apoſtolo ἄῤῥητα ῥήματα: *verba ineffabilia.* An quæ dici nequeant, vel quæ non debeant? ἄῤῥητον quippe hæc duo ſolum ſignificat, vel id quod dici non poteſt, quia vel auribus admitti, vel ore proferri repugnat; vel id quod dici nefas, ne prodatur arcanum: quo ſenſu capiendus eſt Apoſtolicus ſermo, ut his aperte oſtenditur; *Quæ non licet homini loqui.* Nulla quippe viſio eſt, ut ut glorioſa magnificaque ſit, cujus divulgandæ, Paulus, *Vir ſapientiſſimus

Digitized by Google

pientiſſimus capax non fuerit. Ἄῤῥητα igitur dicuntur illa myſteria, quia ſilentio contineri debuere; cum eorum notitia inſtrui, Eccleſiæ nec utile fuerit, nec neceſſarium. Itaque conjectura Baroniana mihi non placet: *Gentium converſionem inter alia Paulo eſſe oſtenſam putamus*: imo ſibi reſiſtit Purpuratus, atque repugnat: cum Cornelium Chriſti notitia Anno 41. imbutum fuiſſe exiſtimet: quocirca vocatio Gentium Anno quarto & quadrageſimo in arcanis annumerari non potuit: jam patefacta erat atque illuſtrata. Hic in profundum ſilentium deſcendere Religione jubemur; crediti arcani cum Apoſtolus celantiſſimus fuerit, fruſtra impenderemus laborem ad obſcura hæc rimanda: itaque ex ſilentio quod in mandatis datum Paulo fuit, librum impurum cui nomen, *Revelatio Pauli*, Theophylactus merito configit. *Hinc*, inquit, *liquido apparet, Pauli Revelationem quæ ita nominatur & circumfertur, divo Paulo mendaciter & falſo eſſe inſcriptam. Quomodo enim non eſſet falſo inſcripta, ſi ſecreta haud dicenda illa fuerunt?*

F I N I S.

Digitized by Google

CORRIGENDA.

P. 50. l. 22. & ſeqq.

DUm ab errore Baronium de uno ærarii Præfecto defendere conatus ſum, ex deprehenſo inſigni Joſephi loco vigilata delere cogor, agnitoque lapſu meo, quæ pro Baronio arma paraveram, in Baronium convertere. Legitur apud Joſephum, *πρότερον δ' ἦν ὑπὸ σφραγῖδος τοῦ ἀρχιερέως καὶ τῶν γαζοφυλάκων, καὶ πρὸ μιᾶς ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ἐπὶ τὸν Ῥωμαίων φρούραρχον ἀναβαίνοντες οἱ γαζοφύλακες, καὶ καταμανθάνοντες τὴν ἑαυτῶν σφραγῖδα, τὴν στολὴν ἐλάμβανον: Olim autem ſtola fuerat ſub ſigillo Pontificis & præfectorum Gazophylacio --- pridie porro ſolemnis feſti, præſidii Romani præfectum ærarii cuſtodes adibant, & recognito ſigillo, ſtolam accipiebant.* Plures igitur Sacri cuſtodes ærarii; ideoque a vero aberrat Baronii conjectura de uno Sacri Theſauri Præfecto, *qui Pontifici Max. ordine ſecundus erat.*

Joſeph. Ant. l. 15. c. 14.

ADDENDA.

P. 112. l. 6. Poſt Auguſtinus. *Adde,*

NOn me quidem fugit apud Pſeudo-Clementis Conſtitutiones legi, *οἴδαμεν γὰρ ὅτι οἱ περὶ Σίμωνα καὶ Κλεόβιον ἰώδη συντάξαντες βιβλία ἐπ' ὀνόματι Χριστοῦ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ: Scimus enim Simonem & Cleobium venenatos libros nomine Chriſti & diſcipulorum ejus compoſuiſſe.* Conſtit. l. 6. c. 16. Sed fides ſit penes Autorem, quem ſubditum eſſe fatentur Eruditi; certioribus teſtimoniis Libros a Simone editos fuiſſe, mihi probari velim.

P. 183. l. 31. Poſt committendo.

AScribam verba Calviſii, quibus ea materia non minimum illuſtratur: *Julius Cæſar ita ordinaverat annum ut præter dies 365. etiam ſex horas contineret, quæ horæ per ſingulos annos collectæ, diem*

4°. *anno*

4°. *anno poſt diem* 23. *Februarii intercalandum efficerent : hoc cum Pontifices minus recte intelligerent, quovis* 4°. *anno quidem diem intercalarunt, ſed non* 4°. *anno exacto, ut Cæſar voluerat, ſed* 4°. *anno currente: hinc fiebat ut pro horis octodecim, quæ in annis tribus collectæ erant, dies integer intercalaretur, & Kalendarium hoc modo corrumperetur.* Lege Tabulam juſtæ & vitioſæ intercalationis. p. 220. Tract. de An. Act. Vict.

P. 435. *l.* 32. *Poſt* reperimus, *addendum.*

MEmorabile autem (verba ſunt præſtantiſſimi Ezechielis Spanhemii) *quod de hac urbe*, Edeſſa, *refert Procopius, Chriſti Servatoris ad Abgarum reſponſum pro munimento in portis Edeſſæ ſervari : additque, ita ſe cogitaſſe hoc reſponſum a Chriſto non eſſe ſcriptum, nec pati tamen ut urbs capiatur, quia perſuaſerunt ſibi homines, urbem eſſe in ejus tutela.* Spanh. de præſt. Numis. p. 775.

P. 501. *l.* 15. *Poſt* Evacuavit, *addito:*

NOn capiam oblivionem animadverſionis eruditiſſimi Stephani Le Moine, de Thomæ in Indiam peregrinatione. *Satis veriſimile videtur Thomam qui Bactrianis, Parthis, Perſis, Medis, Margianis, vel Mardis prædicaverat, etiam vicinis Caramanis remotioribus, & oram maritimam magis accedentibus Evangelium annunciaſſe. Unde factum ut poſtea ἐν Καλαμίνῃ extinctum Apoſtolum, & Martyrio coronatum Thomam Chriſtiani memorarent, pro ἐν Καρμανίᾳ; qui lapſus cum vires & incrementa cepiſſet, tandem Calamine, urbs Indiæ ficta & excogitata, quam ſcilicet Thomas Apoſtolus ſanguine ſuo & Martyrio nobilitaverit ---- Alii non ſine quadam ſpecie veritatis locum iſtum dictum exiſtimant a καλάμῳ, ſeu lancea abietina qua confoſſus fuerit Apoſtolus, ut apud falſum Dorotheum videre eſt. Nam ſicut a λόγχῃ, ſeu lancea quæ latus Chriſti in cruce vulneravit, dictus fuit a fabulonibus Longinus, ſic locus in quo Thomas confoſſus memorabatur, dictus fuit Calamina a calamo, ſeu lancea qua a ſatellitibus fuerit variis corporis ſui partibus percuſſus, & vulneratus. Combefixius reddit lancea abietina. Male legit ἐλατίνῃ pro ἐλαχήδῃ: utrumque corruptum & interpolatum:* Le Moine ad Hippol. Serm. Notæ p. 1059.

Digitized by Google

ἐλάκηδη eſt vox nihili decurtata, & fluxit ex ἐλακιδιάϑη, laceratus eſt: adeo ut varia fuerit lectio, quod nimirum Thomas ἐλακιδιάϑη pro ἐλογχιάσϑη, vel utrumque dixerit Hippolytus. Quod nimirum Thomas ἐλακιδιάσϑη, καὶ ἐλογχιάσϑη ἐν πόλει Καλαμίνῃ: ſed urbs Calamina extitit tantum in Utopia, & in cerebro male feriato. Qua in obſervatione multa ſunt eruditionis plena & acuminis. Eſt tamen aliquid quod mihi non probatur: nec enim Combefixius legit ἐλατίνῃ, ut ſibi perſuaſit ὁ μακαρίτης, ſed ἐλάτῃ. Nec utique legere potuit, cum ἐλατίνη adjectivum ſit quod cum ſubſtantivo eſt copulandum. Quid ſibi vellet *abiegna* confoſſus eſt? ſed ἐλάτη *abies* eſt. Itaque ſenſus ſatis commode fluit, ἐλάτῃ ἐλογχιάσθη: *abietina lancea confoſſus eſt.* Quin etiam an Criticorum omnium palato ſapiat Eruditiſſimi Viri conjectura, valde dubito. *Quod nimirum Thomas ἐλακιδιάσϑη, καὶ ἐλογχιάσϑη, diſcerptus eſt & lancea confoſſus.* Hoc quippe cogitate accurateque ſcribi ab Hippolyto non potuit: confoſſus quidem lancea diſcerpi poteſt: qui vero jam diſcerptus eſt, lancea non confoditur.

De Calamina hæc Kirkerus. *Thomas ſanguinem ſuum fudit Maliapore, urbe Regia ac Metropoli Narſingua, quod Malabarum Annales tradunt: & ſi quidam in Calamine diſtincta India urbe hoc contigiſſe aſſerant, patebit quare, ubi quis locus fuerit Calamina prius aperuerimus. Nota itaque nullam hujus nominis urbem, teſte Malabarum Chronico, nec hodie reperiri in India, nec olim repertam fuiſſe: Sed loco Calaminæ Calurmina legendum eſſe. Quam vocem conſtat Malabaricam, compoſitam ex calur, & mina, quarum hæc ſupra, illa Petram ſignificat: quaſi dicat ſupra petram. Eſt autem Maliapura, eo in loco ubi Sanctus Apoſtolus Martyrio affectus traditur, ingens quædam petra, quam in hunc uſque diem calur, Malabarica lingua, vocant. Dum igitur Malabarum faſti eum Calamine paſſum eſſe tradunt, ea voce nequaquam urbem particularem, ſed vicinam Maliaporæ petram calur dictam, quam Apoſtolus, orationis gratia, quotidie aſcendere ſolebat, & ſupra quam, dum orationi incumberet, poſtea occiſus eſt, intelligebant.* Atqui Maliaporenſis ille Thomas non unus & idem eſt cum Apoſtolo: nec fit veroſimile Thomam Apoſtolum in Narſinguam penetraſſe: qua de re lubens Rufinum capiam arbitrum: *In ea diviſione Orbis terræ quæ ad prædicandum verbum Dei ſorte per Apoſtolos celebrata eſt, cum aliæ*

aliis

Digitized by Google

aliis provinciæ obveniſſent, Thomæ Parthia, & Matthæo Æthiopia, eique adhærens citerior India Bartholomæo dicitur ſorte decreta. Inter quam Parthiamque media, ſed longo interior tractu India ulterior jacet, multis variiſque linguis & gentibus habitata, quam, velut longe remotam, nullus Apoſtolicæ prædicationis vomer impreſſerat. Ruf. Hiſt. l. 1. c. 9. Jam vero pueri ſciunt Maliaporam urbem conſtitutam eſſe in India quæ trans Gangem: ideoque Kirkeriana critica non eſt auxilio ad Patres qui Thomæ mortis apud urbem Calaminam obitæ meminerunt.

Quod ſi autem, ex doctiſſimi Le Moine ſententia, urbs Calamina, in qua Thomas Apoſtolus paſſus eſſe dicitur, *exiſtit tantum in Utopia & cerebro male feriato*, cerebris igitur male feriatis inſerendi ſunt Hippolytus Martyr, Hieronymus, Sophronius, aliique complures. Calaminæ in India urbis veterum quidem Geographorum meminiſſe neminem fateor atque profiteor. Sed viderint Docti, num ſatis virium huic inſit argumento ad debellandam antiquam Traditionem; cum Indiæ interiora veteribus Geographis non fuerint probe nota: ut nil miri ſit illos de Calamina non agitaſſe mentionem. Equidem non omnino aſpernanda eſt, & Hippolyti, qui natus in Arabia Indicæ Calaminæ gnarus eſſe potuit, & Hieronymi Geographia, qui degebat in Palæſtina, & multa humaniorum literarum notitia animum imbuerat. Uterque tamen Calaminam Indiæ urbem memorat. Aliud eſt an ad uſque Indiam Thomas pervenerit.

Sed & Kirkeri criticæ, Calaminam urbem evertentis, obſtat Hippolyti, Hieronymique antiquitas, qui Thomam illum Armenum, cujus curæ debetur Indicæ renovatio fidei, circa annum Dom. 800, *in vicina Mellapora Petra Calur dicta, quam Apoſtolus orationis gratia quotidie aſcendere ſolebat*, occidendum eſſe, divinare non poterant.

F I N I S.

Digitized by Google

INDEX

Locorum S. S. explicatorum.

Geneſ. IV. 3.	670	*Joan.* VIII. 20.	46
XLVI. 34.	411	*Act.* II. 3.	4
Exod. VIII. 26.	418	VII. 58.	161
Eſaias LXVI. 19.	113	VIII. 26.	127
Matth. VI. 2.	596	X. 1.	343
Matth. XII. 28.	629	X. II.	353
XVII. 21.	633	XII. 10.	449
Marc. XV. 43.	36	XII. 19.	460
XVI. 15.	524	2 *Cor.* VIII. 18.	376
Luc. I. 69.	675	*Gal.* II. 7.	538
II. I.	184		
II. 2.	191		
III. 2.	53		

INDEX

Digitized by Google

INDEX
RERUM NOTABILIORUM.

A.

Abgarus. 430
Abgari Epiſtola fabuloſa. 433
Thaddæi ad Abgarum legatio An. Dom. xxix. illiganda. 431
Thaddæi legatio ad Abgarum refellitur. 434
Abgari plures. 436
Acolythi. 638
Acolythi hodierni ab illis Veterum diverſi. 638
Acolythi quales ævo Cypriani. 640
An ab Orientali Eccleſia Sacris Ordinibus inſerantur Acolythi? 640
Advenæ diſperſionis, 4
Africa an ab Apoſtolis ad fidem J. C. adducta? 516
An ab Eccleſiæ Romanæ legatis religione imbuta? 516
Ægyptiorum in Paſtores odium. 410
Ejuſdem cauſæ. 412
Ægyptii animantia ſacrificabant. 417
Ægyptii Sacra animalia quandoque immolabant. 419
An omnibus Ægyptiis Paſtores odio fuerint? 411
Ælienſis Epiſcopi Privilegia. 322
Ælienſis Epiſcopus ſubditus Cæſarienſi. 323
Cur Epiſcopus Æliæ dictus, non Hieroſolymæ. 327
Æthiopum Religio. 117
Andreas in Scythiam legatus. 469
Andreas an cruci decuſſatæ ſuffixus? 497
Anglicana Eccleſia a legatis Epiſcopi Romani condita non fuit. 30. 35
Anglia 2 ſeculo luce Evangelii illuſtrata. 32
Anglicani ritus ab illis Romanorum diverſi. 35
Angliam Joſephus Arimathæenſis non penetravit. 27
Annus confuſionis. 176
Quot dies complexus ſit? 175
Antiochenæ Eccleſiæ inſtitutio. 250
Antiochena Eccleſia a Petro condita non fuit. 250. 261
Qui Petrus Antiochenæ Eccleſiæ fundator? 257
Antiochena Eccleſia ſeptennio a Petro adminiſtrata non fuit. 251
An Petrus Eccleſiæ Antiochenæ dignitatem Patriarchalem contribuerit? 293
Antiochenæ Cathedræ Petri feſtum. 328
Antipodes Patribus incogniti. 526
Apoſtoli non erant Epiſcopi. 271

Apo-

Apoſtolos inter & Epiſcopos differentia. 269
An Apoſtolorum ſucceſſores Epiſcopi? 274
Apoſtolis legatæ Provinciæ. 496
An Apoſtoli in Americam ſe contulerint? 513
Aretas Rex Proſelytus. 163
Arcolam an Cypriano Corbona ſignificet? 527
Auguſti 4. Epochæ. 176
An Auguſti regnum ab anno Cæſaris emortuali Patres numerarint? 177

B.

Baptiſmus ſimplex & ſolemnis. 78
Chriſma frontis, pars ſolemnis Baptiſmi. 86
An Baptiſmi Ceremoniæ manarint ab Apoſtolis? 79
Cur Baptismus ſimplex in ſolemnem mutatus? 81
Valentinianorum Baptismus oleo delibutus. 77
Barnabas. 393
An Evangelium Matthæi in Barnabæ ſepulchro repertum? 394
Bellarminus notatus. 42. 261. 266. 328. 445. 542. 604
Blondellus notatus. 322

C.

Cæſarea. 337
Cæſarea an vocata Sebaſte? 337
Cæſarea quando condita? 338
Candace. 114
Candaces Dynaſta. 118
Carpocratiani. 427
Caſaubonus notatus. 56. 57. 340
Catechumeni. 479
A quibus inſtituti ſint Catechumeni. 480
Ubi Catechumeni deſi fuerint eruditi? 481
Catechumenorum creandorum ritus. 481
Catechumenorum nomina. 483
Catechumenorum claſſes. 484
An panis benedictus erogaretur Catechumenis. 487
Sal Catechumenorum. 487
Ceremoniæ Competentium Catechumenorum. 488
An Catechumenis occultata olim Religionis myſteria? 489
Gradus in Eccleſia vindicati Catechumenis. 491
An Catechumeni pœnitentibus inferiores vel ſuperiores? 492
Catechumeni Alexandriæ fungebantur officio Lectorum. 625
Quota hora Catechumeni tingerentur? 494
Centurio. 327
Centurio quot militibus imperaret? 339
Centurionum requiſita. 339
Centurionum vitis. 339
Cur Ethnicorum ſalutem Centurio dedicaverit? 340
Centurio cohortalis militiæ. 342

Cerei.

Cerei. 656
Cur ab Eliberitanis cerei in cœmeteriis prohibiti? 656
Ceremoniarum vacua priſcorum Chriſtianorum diſciplina. 654
Num ad Eccleſiam derivandæ Ethnicorum Ceremoniæ? 647. 663
An ab Ethnicis manarint Ceremoniæ Hebræorum? 665
Cerinthi ætas. 365
Cerinthus an autor litis in Petrum concitæ? 359
An Cerinthus fax ſeditionis Antiochenæ. 362
Chriſma. 79
Chriſma frontis. 81
Chriſma verticis. 79
Chriſma inuſitatum ſeculo Apoſtolorum. 86
Chriſma pars Baptiſmi ſolemnis. 86
Chriſtiani nomen additum diſcipulis. 425
Cur? 426
An XL. Chriſtianorum millibus anno Dom. CCLI. Eccleſia Rom. conſtituta fuerit? 532
An Suetonius Chreſti voce Chriſtum ſignificarit? 530
Chriſti natale geminum. 204
Verum J. C. natale anno Juliano XLI illigandum. 205. 209
An hyeme J. C. editus? 230
An XXV. Decemb. J. C. ortus? 216
Vere editum fuiſſe Chriſtum, probabilius. 213
Chriſti natale Dionyſianum. 212
J. C. Epocha Dionyſiana. 212
Chriſti Apotheoſis, an flagitata a Tiberio? 139
Chriſti Genealogia ab Ebionæis deleta ex Matthæo. 398
Circumciſio an ab Ethnicis manarit ad Judæos? 118
An Circumciſio Ethnicis ad ſalutem neceſſaria? 587
Coccejus notatus. 409. 587
Collectæ. 594
Collectæ extraordinariæ. 598
Ex Collectis ortum S. Petri patrimonium. 599
Collecta Paſchalis. 599
Cur Eccleſiis Judææ miſſæ potius collectæ quam aliis? 600
Confirmatio. 65
Confirmatio non manavit ab Apoſtolis. 76. 81
Confirmatio non omnibus eſt Sacramentum. 101
Confirmatio ab Apoſtolica χειροθεσία diverſa. 67. 71
Confirmatio pars Baptiſmi ſolemnis. 83
Confirmatio non eſt Epiſcoporum propria. 93
Confirmationis Character figmentum eſt, antiquis incognitum. 101
Cornelius an Epiſcop. Cæſareæ? 353

De-

D.

Deſcriptio jubente Auguſto peracta. 191
Deſcriptio, cujus Lucas meminit, an ad ſolum Herodis regnum pertinuerit? 184
Unius Deſcriptionis actor Quirinius. 196
Varo, non Saturnino, Syriam adminiſtrante, Auguſtea deſcriptio in Judæa peracta. 199
Doſithæus. 421
Doſithæi complures. 423
Ætas Doſithæi. 424
De Doſithæo error Scaligeri. 424
Doſithæi diſciplina. 423
Dynaſta Candaces. 122
Dynaſta Candaces an proſelytus? 123
Dynaſtæ Candaces Patria. 115
Dynaſta Candaces legebat. 55. 129
Dynaſtiæ Ægyptiorum fabuloſæ. 413
Αὔμα quid? 345

E.

Eccleſia quot modis fundetur? 254
Eccleſiæ Patriarchalis requiſita. 297
Eccleſia Alexandrina cur Antiochenæ prælata? 296
Eccleſia Romana exemplo non fuit Alexandrino Epiſcopo ſua vindicandi privilegia. 315
Eccleſiæ ſuburbicariæ. 311
Epiſcoporum & Apoſtolorum diſcrimen. 269
Epiphania. 220
Epiphanius emendatus. 307
Evangeliorum ordo. 370
Evangelium Lucæ ante alia conditum fuiſſe videtur. 372
Evangelium Matthæi an ſcriptum Hebraice? 387
An a Bartholomæo apud Indos perlatum. 378
An Matthæi Evangelium in Barnabæ ſepulchro repertum? 393
Anno Calig. 3°. Evangelium Matthæi exaratum non fuit. 369
Tempus locuſque conditi Evangelii Matthæi ignorantur. 377
Marcus ubi & quando ſcripſerit Evangelium. 395
An ſcriptum Latine Marci Evangelium? 395
Evangelium Joannis an Epheſi exaratum? 381
Evangelii mira propagatio. 529
Evangelium ſecundum Hebræos. 400
Evangelium Nazaræorum. 400
Euſebii Chronicon erroribus affectum. 249
Ethnici ſacrificabant Hieroſolymis. 124
Quænam ab Ethnicis ſacrificia perpetrabantur Hieroſolymis? 124
Exorciſtæ. 628

Judæorum

Digitized by Google

Judæorum Exorciſtæ. 629
An Exorciſtæ conſtituant ordinem in Eccleſia? 631
Cur nulla Exorciſtis a J. C. imperata χειροθεσία? 636
An omnibus Chriſtianis Exorciſtarum vis officiumque olim impoſitum fuerit? 632

F.

FAmes ab Agabo prædicta. 580
Cui anno hæc fames illiganda? 582
Cur fames regnante Claudio orbem invaſerit? 584
Fames hæc ab illa, cui remedium attulit Helena, prorſus diverſa? 581
Faſti a J. Cæſare emendati. 175
Feſta ab Apoſtolis non ſunt inſtituta. 654
Feſtum Cathedræ Petri. 329

G.

AN Gallia ab Apoſtolis luce Evangelii illuſtrata? 501
Gazophylacium Hieroſolymitanum. 47
Gregorius M. emendatus. 96
Gregorius M. Chriſma frontis Presbyteris conceſſit. 94
Grotius notatus. 59. 414. 684

H.

HElena an Chriſti religionem ſuſceperit? 585
Helleniſtæ. 5
Horæ Canonicæ. 549
Horæ Canonicæ an inſtitutæ ab Apoſtolis? 348
Horatius explicatus. 181
Huetus notatus. 137. 193. 376

I.

AN Jacobi tres. 55. 506
An Jacobus frater Domini ab Alphæi filio diverſus? 507
An Jacobus frater Domini majorum gentium Apoſtolis inferendus? 508
Cur frater Domini dictus? 510
An deceſſerit Simoni Apoſtolo?
Jeſus an ſignificet medicum? 393
Joannes. Vide Evangelium Joannis.
Joſephus Arimath. ad Provinciam non appulit. 28
Joſephus Hiſtoricus neſciebat Hebraice. 388
Joſephus Hiſtoricus a Veſpaſiano civitate donatus. 169
Joſephi textus emendatus. 171. 173
Joſephi verſio emendata. 104. 297
Irenæus annos L. Chriſtum impleviſſe cenſet. 235

L.

LAzarus Maſſiliam non venit. 14
Lazarus non egit Epiſcopum. 23
Launoius deffenditur. 22
Notatur. 24
Lectores. 622
Lectores Judaïci. 613
Quot annorum Lectores ordinati? 625
Lectores apud Alexandriam ex Catechumenis electi. 625
Le Moine notatus. 105.394.626
Lightfootius notatus. 5.8.10.62.116.127.158.161.208.393.449
Lucas an ex diſcipulis. Vide Evangelium? 375

M.

MAgdalena ad Provinciam non appulit. 14
Magdalenæ ſepulchrum. 22
Magdalenæ reliquiæ. 25
Maldonatus notatus. 69
Maria virgo an cum Joanne venerit Epheſum? 565
Mitræ uſus priſcis Epiſcopis incognitus. 687
An Mitræ Epiſcopalis meminerit Am. Marcellinus? 688
Marca notatus. 501
Marshamus notatus. 113
Manuum impoſitio. 58
Ritus ſignificatio. 59
Adminiſtrandi modus. 60
Variæ χειροθεσίας ſpecies. 62
Manuum impoſitio pars Baptismi ſolemnis. 83
Matthæus. V. Evangelium.
Meletius an cauſam dederit condendo canoni 6. Nicænæ Synodi. 303
An Meletius ſacrificaverit Idolis? 305
An Metropolitani ab Apoſtolis inſtituti? 298
Metropolitani Alexandrini jura nobiliora fuere quam Romani. 315
Muſicæ nullus antiquis uſus in Eccleſia. 655

N.

NAzaræi Jeſum Chriſtum divinitate ſua non exuebant. 398
Nazaræi Jeſſei non dicebantur. 399
Nazaræorum Evangelium. 400
Judæorum maledicta in Nazaræos. 429
An Nicæna Synodus canone 6. de Patriarchis mentionem fecerit? 306
Nicenæ Synodi Canon ſextus explicatur. 320
De Nicenæ Synodi canonis 6. titulo. 318

O.

AN Ordinem ab Officio diſcriminarint Patres? 605

An

An minores Ordines ab Apoſtolis inſtituti? 607
Ordines Sacri & non Sacri. 610
De Ordinum numero Canoniſtarum & Theologorum lites. 616
Oſtiarii. 617
Oſtiarii Templi Hieroſolymitani. 618
Cur a Deo inſtituti Oſtiarii Templi? 619
Oſtiariatus explicatio. 620

P.

Pachon. 216
Pagius notatus. 22. 43. 171. 176. 218. 340. 337. 465
Pamelius notatus. 139. 610
Papæ mittebantur a regibus. 39
Patriarchæ nomen. 280
Patriarcharum ante J.C. autoritas in Religione. 280
Patriarcharum autoritas paterna fuit, non Monarchica. 280
Patriarchæ Judæi poſt J.C. 283
An de Patriarcha Alexandriæ capiendus Vopiſcus? 284
Patriarchæ definitio. 285
Patriarchæ an inſtituti ab Apoſtolis? 285. 299
Patriarcharum inſtitutio. 290
Patriarcharum non meminit Synodus Nicæa. 302
An Paſtorum ordinationes olim die Dominico celebratæ? 544
Philo anno Domini 39. Romam venit. 40
Pomponius Secundus anno Calig. IIII. Conſul ſuffectus. 405
Pontifex Judaicus ſubditus regi. 41
Pontifici Romano fas erat inſpicere cadavera. 686
Propheta virum Dei plenum ſignificat. 281
Paulus ante Baptiſmum binominis. 167
Paulinæ converſionis annus. 151. 160
Pauli vocatio & Stephani Martyrium eidem anno debent illigari? 152
Cur Paulus νεανίας? 161
Cur in Bullis Paparum plumbeis Paulus dexter, Petrus ſiniſter exhibeatur? 464
Paulus an contenderit in Hiſpaniam? 512
Petavius notatus. 5. 109. 159. 209. 251. 487
Petronius. 403
Petronii plures. 404
Petronium Judæi conveniunt. 407. 421
Philippus Tetrarcha. 169
Philippi æquitas. 170
Philippeæ præfecturæ anni. 171
Ex Philippi præfectura criterium ad inveniendum verum Chriſti natalem. 172. 174
Petrus an fundarit Antiochenam Eccleſiam? 257
Petrus prius Antiochiæ fuit quam Romæ. 253

Petrus an per ſuffectos Eccleſias condere potuerit? 258
Petrus an creatus a Chriſto fuerit Epiſcopus? 272
Petrus an Epiſcopum Antiochenum egerit? 264
Petrus non Epiſcopi, ſed Apoſtoli titulo præfuit Eccleſiis. 273
Petrus nullum Patriarcham inſtituit. 293
Cur Petrus in ſolarium aſcenderit orandi cauſa? 345
An die Sabbati Petrus a Cornelii legatis conventus? 350
Cur Petrus XVI. militibus cuſtodiendus fuerit traditus? 444
An pro ſolo Petro captivo fuſæ preces? 445
Petri vincula quadringentis amplius annis ignota. 452
An Petri catenæ Eudoxiæ donatæ? 455
An Petri cuſtodes morte affecti? 458
An ſuffocati? 459
An Petrus Romam venerit regnante Claudio? 462.533.543
An primos Thraciæ crearit Epiſcopos? 469
An Petrinus adventus Romam cum anno primo Neronis ſit copulandus? 561
Petrus Romæ fuit. 548

S.

AN Sacrificiorum uſus ortus ſit a Deo? 677
Sagan. 52
Saganis munus ἐφήμερον. 52
Anna Saganem non egit. 53
Salmaſius notatus. 284.315.317.326
Samaritani ævo J. C. ab idolis abhorrebant. 577
Scaliger notatus. 6.54.192.199.207.209.584
Scriptura ab omnibus olim legebatur. 129
Ordo legendæ Scripturæ. 133
Semo Deus. 571
Shelſtratus notatus. 520.612
Simon magus. 104
An pro ſummo Deo coli voluerit? 106
Simon nullas ſibi poſuit imagines. 107.578
Simonis libri nulli. 112
An Simoni Romæ fuerit ſtatua poſita? 570
R. Simon notatus. 130.281
Sirmondus notatus. 312
Stephani Martyrium XXVI. Decembris non eſt illigandum. 153
Spenceerus notatus. 412.662
Subdiaconi. 641
An Sacris ordinibus inferendi? 643
Subdiaconi ignoti 2. ſeculo. 642
An Nethinnæi fuerint Subdiaconi? 645
Symbolum an conditum ab Apoſtolis? 472

An

An Apoſtolus quisque ſuum Symbolo articulum contulerit? 474
Occaſio condendi Symboli. 475
Symboli uſus. 476
Symboli reddendi ratio. 478

T.

Tertullianus Natale Chriſti non retraxit. 233
Theſaurarii Sacri Judæorum. 49
Thomas an Maliaporam penetrarit? 499
Thuris ante Conſtantinum nullus in Eccleſia uſus? 654
Tiberius an regnante Auguſto vere collega imperii fuerit? 241
An Tiberius Chriſti flagitarit Apotheoſim? 410
An Patres proconſularis imperii Tiberiani Epocham agnoverint? 227
Qua ratione Tiberius abnueret nomen imperatoris. 248
Tiberio regnante Chriſtiani nomen non erat in uſu. 139

V.

Valeſius notatus. 290. 295. 303. 600
B. Virgo an Epheſum una cum Joanne ſe contulerit? 565
Ὑπερῷον quid? 345

Graviora errata, & quæ in primis vel attentum lectorem remorari poſſunt, ſic corrigantur.

Primus numerus paginam, ſecundus verſum indicabit.

18. 13. *emenſo.* 19. 37. laudes erupit. 22. 21. *Sanctimonialis.* 23. 1. *locus in quo hic Ap.* 27. 24 defendentibus. 28. 35. claro. 30. 6. Auguſtino. & v. 12. lætisque. 31. 8. paucas. 41. 27. *inſtruebant illum*, deleto *ut.* 43. 5. an. pro ar. 47. 5. ſolerter. 50. 26. compluribus. 63. 6. *ſubito.* 64. 15. injungitur. Super conſecrandi Epiſcopi caput, duo... 70. 7. certam propriamque. 78. 16. 17. admiſtum. & v. 28. ſaliva. 80. 24. Baroniana. & v. 35. nondum. 83. 19. Porro, Chriſto. 87. 15. perinde. 96. 26. *epiſcopo.* 97. 31. Dele, non. 105. 33. Dele, que. 107. 19. indicio. 109. 12. laborarent, cur. & v. 18. ἀγνώστῳ. 121. 10. penitus non ceſſat. v. 25. Dele, non. v. 31. immenſa abyſſo. 123. 6. habitaſſe. 128. 21. hæc. 135. 29. ut αὐτ. & v. 30. hæredes æquis. 139. 5. Dele, ſi. 142. 5. Præſidum. 152. 12. quo. 156. 27. in Diſſ. Hiſt. 157. 4. L. Aſin. 158. 15. ductus. 160. 8. Saulum. 168. 35. inſerat. 165. 3. & 5. Sauli. 167. 12. quantam. 168. 18. & 19. Audiamus exemplum, verius errorem &c. 173. v. ult. Diſtingue poſt fuit: & tolle diſtinctionem poſt intercedere. 175. 12. M. Antonio. 176. 28. ſex menſibus amplius. & v. 29. Jul. 2. 177. 19. initium feciſſe. & v. 33. Actiaca victoria tertio, Æra noſtra 44° Aug. &c. 179. 1. eſſent, ſi annus. & v. 30. ſed. 181. 2. 3. ſex & quinq. 185. 21. loco. 189. 28. ſi. 190. 4. debita. 192. 21. Hueti

Abrin-

Digitized by Google

ERRATA.

Abrincenſis Epiſc. 193. 34. Julian. XLII. 196. 6. fuit ut Sat. & v. 15. expugnata. 198. 23. Diſtingue poſt ſcripta: & v. 35. Dekerius. 200. 10. in prof. 201. 28. tum. Ibid. v. 30. Dele, Suetonio teſte. & v. 32. Poſt mitterentur, pone, Sueton. 203. 6. Cneius vero Græce per Γάμμα ſimplex. 204 3. Auguſti XLI. & v. 32. Calviſio, Petavio Anim. 205. 34. Dioniani. 209. 7. Julianus eſt XL. 210. 2. ſolet. 212. 7. noſtræ XIIII. 213. 11. Dele, 20. 215. 12. imponatur. 219. 6. præcedentem. 221. 21. agitandæ. 223. 18. 19. decimum tertium Januar. 227. 12. & 13. duorum, ſexque menſium. & viginti trium dierum. 229. 22. tutoremque. & v. 34. *Chriſtum baptizatum eſſe.* 230. 9. *impletus.* 232. 6. Geminis. 237. 1. ideoque evan. 240. 15. nulla in Sulp. 244. 26. *habebat.* 251. 30. *ſecundum migravit.* 252. 27. contulerat. 257. 13. Dele, Barnabæque. 258. 16. proſtr. 259. 18. Præfect. 260. 17. revera. 267. 20. ſanctæ. 270. 4. monſtraret. 276. 28. ac, vere ut. 288. 29. ſuburb. provinciis. & v. 35. 36. Theſſalonica. 289. 5. unius. 292. 12. a Conc. 295. 36. ſedi. 305. 8. pertractatæ. 307. 16. Dele, imo ipſe Bev. 308. 20. munus. 311. 12. patuiſſet. & v. 25. univerſam. & 26. Notitia. & 27. Guid. 318. 3. *ſenectus.* & 16. *Queſnellus.* & 28. Archidiacono. 319. 7. cohærent. 328. 8. capitale. 329. 13. *Domini.* 335. 28. Caii primo. 336. 5. inquit Dio. 338. 16. Quocirca, ſi. 341. arcano. 342. 25. porta Prætoria. 343. 13. quid cauſæ ſit cur. & 20 cenſet. & 36. datus eſt. 354. 16. coagmentatio. & 17. potus. 356. 1. Dele, 51. & v. 2. mille Martyres. 363. 6. Hæc eſt. 374. 29. nothis. 386. 19. ad ſubr. 392. 3. ferro flamm. 394. 31. Boerea. 395. 13. propius. 397. 4 complectentem. 401. 1. *requieſcet.* & 24. 25. licent. 403. 22. *nece.* 404. 24. annis. 405. 25. *accepto.* 408. 22. ſolius. & 27. meteb. 413. 17. attend. 414. 12. Æthiopibus. Ibid. 23 24. *Nobili Hiſtorico* &c. deleto, *addidit.* Ibid. 24. ſe comitem addidit. 416. 11. falſi. & v. 15. diuturna. 421. 17. apud Tiber. 422. 22. Probo. 423. 18. *carnis.* 434. 31. *Therik.* 439. 31. eſt autor vetuſtus apud Oecumenium. 441. 29. Non Oecum. 443. 10. clariſſimis. 448. 30. Monachos. 449. 31. nova. 452. 30. catenarum. 453. 24. Regina. 455. 30. Fauſto. 456. 26. Auguſt. 1. 469. 3. Traditionem. 472. 7. Dele, recti. & v. 12. plectro. 476. 22. dicebant anteq. 478. 18. ratio. 482. 18. compluribus. 483. 2. 3. conſecutus. v. 5. Dele, in. 486. 7. coinquinari.

Lemmatum, quæ ſingulis Exercitationibus præfixa ſunt, σφάλματα, initio libri in Elencho Operis correcta: item in pleriſque exemplaribus, pag. 31 Ep. Ded. v. 22. τὸ *minus*, quod perperam pro *manus* fuerat excuſum. Cetera, qualia ſint *accomodari* pro *accommodari*, *vixiſſe* pro *vixiſſe*, *lavachrum*, pro *lavacrum*, & ſic de aliis, candido Lectori emendanda relinquuntur.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google